

Kagi Ka Manama

Tagabawa Bible

Contents

Genesis Tô Katigkanayan	1
Ni Libro Tingód Ki Jonas	77
Ni Madigár Gultán Tingód Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I Mateo	81
Ni Madigár Gultán Tingód Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I Marcos	144
Ni Madigár Gultán Tingód Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I Lucas	183
Ni Madigár Gultán Tingód Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I Juan	247
Mga Lumu Katô Mga Apostoles	293
Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Roma	349
Una Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Corinto	379
Ikaduwa Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Corinto	405
Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Galacia	421
Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Efeso	431
Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Filipos	440
Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Colosas	447
Una Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Tesalonica	453
Ikaduwa Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Tesalonica	459
Una Sulat I Pablo Tun Ki Timoteo	462
Ikaduwa Sulat I Pablo Tun Ki Timoteo	470
Sulat I Pablo Ki Tito	475
Sulat I Pablo Ki Filemon	479
Sulat Tun Ta Mga Hebreo	481
Sulat I Santiago	502
Una Sulat I Pedro	509
Ikaduwa Sulat I Pedro	516
Una Sulat I Pedro	521
Ikaduwa Sulat I Juan	528
Ikatállu Sulat I Juan	529
Sulat I Judas	530
Igpakita I Jesu-Cristo Ki Juan	533

Kagi Ka Manama

New Testament and Old Testament Portions in Tagabawa

Language: Tagabawa

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

2c631209-f2a6-5df7-b28e-be4c563587c2

ISBN: 978-1-5313-0080-7

Genesis

Tô Katigkanayan

Una Basan

Tô kóbadan kani kagi “Genesis” katigkanayan. Ni libro tingód katô tigkanayan ka langun, agad tun ta langit asta nit banuwa, tigkanayan katô mga manubù, asta tigkanayan ka mga rubbad i Israel.

Tikud tun ta kapitulo uno sippang tun ta kapitulo unsi (11), mabasa tô tingód katô kému ka Manama kani banuwa asta katô mga manubù. Ni gó tô igulit tingód ki Adan asta ki Eva, tingód ki Cain asta ki Abel, tingód ki Noe asta katô lunup, asta tingód katô turi ka Babel.

Tikud tun ta kapitulo dusi (12) sippang tun ta kapitulo singkwinta (50), mabasa tô tingód katô mga kamónaan katô mga Judio. Si Abraham tô ibantug tingód katô kapamaké din katô Manama, asta katuman din katô mga sugù ka Manama. Si Abraham tô ámmà i Isaac, asta si Isaac tô ámmà i Jacob. Si Jacob tô ágnadanan ki Israel. Tô sapulù duwa (12) mga gabatà gamama i Jacob ó Israel, tô gó tô igtikudan katô sapulù duwa (12) mga grupo ka mga rubbad i Israel. Si Jose na batà i Jacob tô inému na gobernador tun ta banuwa ka Ehipto. Purisu igalin si Jacob asta tô langun rubbad din tun ta Ehipto.

Ágpasóddór ni libro ni tingód katô Manama. Sikandin tô igimu katô langit asta kani banuwa. Dakál tô ginawa din katô mga manubù. Sikandin gó tô magak asta tumabang katô mga manubù, asta sikandin tô rumuud asta sumupak katô mga áglumu ka madat.

Tô tigkanayan ka langun

1 Tô tigkanayan ka langun, igimu ka Manama tô langit^a asta tô tibuk banuwa. ²Ándà pa bónnóng asta dalám katô banuwa. Mangittáng tô kaluwagan katô dagat, asta inalayun igpabówwó tô Ugis Espiritu tun ta dagat.

³Igkagi tô Manama, na mà din, “Duwán kappawaan.” Purisu duwán dán kappawaan. ⁴Igkita ka Manama na madigár tô kappawaan, asta igássa din tô kappawaan tikud tun ta kangittánggan. ⁵Tô kappawaan, tô gó é inggadanan din na álló. Tô kangittánggan, tô gó é inggadanan din na dukilám. Igdukilám asta igsállám. Tô gó ipángnga tô una álló.

⁶Igkagi tô Manama, na mà din, “Massa tô wayig tun datas ka tanà asta tô wayig tun ta bówwó ka tanà.” ⁷Purisu inému dán ni. Igássa ka Manama tô wayig, su duwán sagulapun tun datas ka tanà, asta duwán wayig tun ta bówwó ka tanà. ⁸Tô dadan tun datas ka tanà, tô gó é inggadanan ka Manama na langit. Igdukilám asta igsállám. Tô gó ipángnga tô ikaduwa álló.

⁹Igkagi tô Manama, na mà din, “Malimud tô wayig tun ta bówwó ka tanà ébô duwán matákkang lugar.” Inému dán ni. ¹⁰Tô matákkang lugar, tô gó é inggadanan ka Manama na tanà. Tô wayig na ilimud, tô gó é inggadanan din na dagat. Igkita ka Manama na madigár tô igimu din.

¹¹Na, igkagi tô Manama, na mà din, “Duwán marapung klasi ka pamulanán tun ta tanà, asta marapung klasi ka kayu. Duwán buuy na duwán lisu ébô tumubù yan puman.” Inému dán ni. ¹²Purisu igtubù dán tô marapung klasi ka pamulanán na duwán lisu, asta marapung tô

^a1:1 1:1 Tô langit, tô gó tô kawang-awangan. Magunawa pagsik tun ta Genesis 1:8,15,17; 2:1,3,4,11.

klasi ka kayu na duwán buuy. Igkita ka Manama na madigár tô igimu din. ¹³Igdukilám asta igsállám. Tô gó ipángnga tô ikatállu álló.

¹⁴Igkagi tô Manama, na mà din, “Duwán tun ta langit na giló ébô massa tô álló asta tô dukilám. Tô gó é pató ka mga timpo, mga bulan, mga álló, asta mga ámmé. ¹⁵Duwán tun ta langit na ágsánnang ébô mappawà tô tanà.” Inému dán ni. ¹⁶Purisu duwa tô dakál giló na igimu ka Manama. Álló tô ágsánnang ka álló, asta bulan tô giló ka dukilám. Igimu din pagsik tô mga karani. ¹⁷Tô gó é igtagù ka Manama tun ta langit ébô mappawà tô tanà. ¹⁸Tô gó é igsánnang ka álló asta igiló ka dukilám ébô massa tô kappawaan asta tô kangittángngan. Igkita ka Manama na madigár tô igimu din. ¹⁹Igdukilám asta igsállám. Tô gó ipángnga tô ikappat álló.

²⁰Igkagi tô Manama, na mà din, “Duwán marapung klasi na manté tun ta wayig asta dagat, asta duwán marapung klasi na lumayang tun datas ka tanà.” ²¹Purisu igimu ka Manama tô langun ka magdakál mga mannap ka dagat, langun klasi na ágkanté tun ta wayig asta dagat, asta langun klasi ka manuk na áglayang. Igkita ka Manama na madigár tô igimu din. ²²Madigár tô igbággé ka Manama tun ta langun dan, asta igkagiyan din tô langun na ágkanté tun ta wayig asta dagat, na mà din, “Rubbad kó, asta parapung kó ébô mapánnù tô dagat ákniyu.” Igkagiyan din tô mga manuk na áglayang, na mà din, “Parapung kó tun ta kaluwagan ka banuwa.” ²³Igdukilám asta igsállám. Tô gó ipángnga tô ikalima álló.

²⁴Igkagi tô Manama, na mà din, “Duwán marapung klasi na manté tun ta tanà, mga mannap ka kappawaan asta mga mannap ka kabánnásson, agad magdakál asta marénták.” Inému dán ni. ²⁵Purisu igimu ka Manama tô langun

dan, asta igkita din na madigár tô igimu din.

²⁶Na, igkagi tô Manama, na mà din, “Mimu ki ka manubù na iring áknita. Imun ta sikandan na pangulu katô langun na igimu ta, agad mga sáddà, mga manuk, asta langun mannap, agad dakál asta délák.”

²⁷Purisu igimu ka Manama tô manubù na iring kandin. Iring ka Manama tô manubù na igimu din. Igimu din sikandan na mama asta bayi.

²⁸Madigár tô igbággé ka Manama tun kandan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Parapung kó ébô duwán mga karub-badan yu na móddô tun ta kaluwagan ka banuwa asta mangulu kó kandan. Sikiyu tô mangulu katô mga sáddà, mga manuk, asta langun mannap na manté nit bówwó ka tanà.”

²⁹Igkagi tô Manama, na mà din, “Igbággé ku ákniyu tô langun pamulanán na duwán lisu nit bówwó ka tanà asta tô langun kayu na duwán buuy ébô duwán ágkakan yu. ³⁰Igbággé ku tô langun ka madigár mga pamulanán tun ta mga mannap ka kappawaan, mga manuk, asta mga mannap ka kabánnásson ébô duwán ágkakan ka langun na manté nit bówwó ka tanà.” Inému dán ni.

³¹Igsállág tô Manama tun ta langun igimu din, asta igkita din na madigár tô igimu din. Igdukilám asta igsállám. Tô gó ipángnga tô ikannám ka álló.

2 Na, ipángnga dán igimu ka Manama tô langit asta tô tibuk banuwa, asta tô langun-langun.

²Tô ándà pa dunggù tô ikapittu álló, ipángnga dán tô langun na igimu ka Manama. Purisu tun ta ikapittu álló igpaginawa sikandin tikud tun ta lumu din. ³Igássa ka Manama tô ikapittu álló para kandin. Tô gó é álló na igpaginawa sikandin, su ipángnga dán tô iglumu din. ⁴Iring kani tô kému katô langit asta tibuk banuwa.

Si Adan asta si Eva

Tô igimu katô Áglangngagán na Manama ni banuwa asta tô langit, ⁵ándà pa pamulanán nit tanà, asta ándà igitubù, su ándà pa pódani katô Áglangngagán na Manama ni tanà, asta ándà pa manubù na igkamát. ⁶Asal duwán wayig na igsánáp tikud tun dalám ka tanà ébô malámmás tô kaluwagan ka tanà.

⁷Na, igkangé tô Áglangngagán na Manama katô barukbuk ka tanà, asta igimu din tô manubù. Pángnga igimu, igidupan din tô idung katô manubù ébô lumaginawa. Purisu duwán dán kantayan katô manubù.

⁸Na, igimu katô Áglangngagán na Manama tô kayun tun ta Eden dadan tun ta silatan, asta tô gó é igpóddóan din katô manubù na igimu din. ⁹Igpamula katô Áglangngagán na Manama tô marapung klasi ka kayu. Tuu madigár ágsálággán, asta madigár tô buuy. Duwa tô kayu na igpamula din tun ta tángngaon katô kayun. Tô gó é kayu na ágbággé ka kantayan na ándà ágtamanán asta tô kayu na ágbággé katô mga manubù ka kagpáttan ka ándin tô madigár asta ka ándin tô madat.

¹⁰Duwán wayig tun ta Eden na áglám-más ka tanà. Dadan tun ta ágbabà ka Eden, igpasuwayé tô wayig, asta inému na ulu ka áppat magdakál mga wayig. ¹¹Pison tô ngadan katô una wayig, asta igarus tun ta tanà na inggadanan Habila na ágakitaan ka bulawan. ¹²Madigár tô bulawan dutun, asta duwán dità ka kayu na pamammut, asta mahal mga batu na dakál é lagà. ¹³Gihon tô ngadan katô ikaduwa wayig, asta igarus tun ta tanà na inggadanan Cus. ¹⁴Tigris tô ngadan katô ikatállu wayig, asta igarus dadan tun ta silatan ka tanà na inggadanan

Asiria. Eufrates tô ngadan katô ikapat wayig.

¹⁵Igpóddô katô Áglangngagán na Manama tô manubù tun ta kayun ka Eden ébô dumóppón asta ébô tumómóng sikandin. ¹⁶Igtalan tô Áglangngagán na Manama kandin, na mà din, “Mému kannán nu tô buuy katô langun kayu tun ta kayun, ¹⁷asal yaka ágkan katô buuy ka kayu na ágbággé ka kagpáttan ka ándin tô madigár asta ka ándin tô madat. Su atin ka kuman ka kanan, maté ka gó yan álló yan.”

¹⁸Igkagi tô Áglangngagán na Manama, na mà din, “Dì madigár ka sábbad dád é manubù. Purisu imun ku tô duma din na nángngà para kandin ébô duwán tumabang kandin.”

¹⁹Na, tikud tun ta tanà igimu katô Áglangngagán na Manama tô langun mannap asta mga manuk. Igpíd ka Manama ni langun tun ta manubù ébô ngadanan din. Agad ándin tô inggadanan din, tô dán gó é ngadan dan. ²⁰Purisu inggadanan katô manubù tô langun mannap ka kappawaan, mga manuk, asta mga mannap ka kabánnássan, asal tun kandan ándà palang nángngà para kandin.

²¹Purisu igpatudug katô Áglangngagán na Manama tô manubù. Róggun igtudug sikandin, igkangé ka Manama tô gusuk, asta igsagpángngan din tô amù ka ákkud. ²²Tô igkangé dán katô Áglangngagán na Manama tô gusuk, igimu din tô bayi tikud tun ta gusuk, asta igpíd din tô bayi tun ta mama.

²³Igkagi tô mama, na mà din, “Na, duwán dán gó! Tikud tun ta tullan ku tô kandin tullan, asta tikud tun ta ákkud ku tô kandin ákkud. Ngadanan ku sikandin na bayi, su igkangé sikandin tikud tun ta mama.”^b

^b2:23 2:23 Tun ta kinagiyan ka Hebreo, atin ka madinág tô kagi ka “bayi,” iring katô kagi ka “mama.”

²⁴Purisu tumanan tô mama katô ámmà din asta katô innà din, asta pasábadé tô mama asta tô sawa din. Tô duwa dan mému dán sábbad.

²⁵Agad iglawa-lawa tô mama asta tô bayi, asal ándà dan payyaé.

Iglumu tô manubù ka salà

3Na, tun ta langun mannap na igimu katô Áglangngagán na Manama, tô áppuy tô tuu katig áglimbung. Igsà tô áppuy katô bayi, na mà din, “Bánnal na igkagi tô Manama ákniyu na di mému kannán yu tô buuy ka langun kayu kannun ta kayun?”

²Igtaba tô bayi, na mà din, “Mému ké kuman katô mga buuy ka kayu kannun ta kayun. ³Asal igkagi tô Manama na kailangan di ké kuman katô buuy ka kayu tun ta tángnaan kani kayun, asta kailangan di ké mawid kanan su maté ké.”

⁴Asal igkagi tô áppuy, na mà din, “Di kó gó maté. ⁵Tô gó é igkagi ka Manama su isóddóran din na atin ka kuman kó kanan, duwán kasóddóran yu asta mému kó na iring kandin, su duwán dán kagpáttan yu ka ándin tô madigár asta ka ándin tô madat.”

⁶Na, ikagpát tô bayi na madigár kannán tô buuy katô kayu, madigár ágsállággán, asta ágbággé ka kagpáttan. Purisu igkangé din tô buuy asta igkan din. Duwán pagsik igbággé din tun ta duma din, asta igkan sikandin. ⁷Tô ikakan dan dán, duwán dán kagpáttan dan, asta isóddóran dan na iglawa-lawa dan. Purisu igkangé dan tô mga daun ka kayu igera asta igimu dan na pagtambun katô lawa dan.

⁸Na, tô mapun dán, igdinág dan tô kapanó-panó katô Áglangngagán na Manama tun ta kayun. Purisu igállás

dan tun ta kayun ébô di dan kitanán katô Áglangngagán na Manama. ⁹Asal igtawar tô Áglangngagán na Manama katô mama, na mà din, “Ánda ka?”

¹⁰Igtaba sikandin, na mà din, “Igdinág ku sikuna tun ta kayun, asta imáddanganna su iglawa-lawa a. Purisu igállása.”

¹¹Igsà tô Manama, na mà din, “Manan ka isóddóran nu na iglawa-lawa ka? Sadan tô igulit áknikó? Igkan ka katô buuy ka kayu na igkagi ku áknikó na di mému kannán?”

¹²Igkagi tô mama, na mà din, “Tô bayi na igpaduma nu kanak, tô gó é igbággé katô buuy kanak. Purisu igkana.”

¹³Igsà tô Áglangngagán na Manama katô bayi, na mà din, “Manan ka iglumu nu ni?”

Igtaba tô bayi, na mà din, “Tô áppuy tô iglimbung kanak. Purisu igkana.”

¹⁴Na, igkagi tô Áglangngagán na Manama katô áppuy, na mà din, “Supakan ka tingód kani madat na iglumu nu. Tun ta langun mannap, sikuna dád tô supakan iring kani. Tikud nigó, dumullugdullug kad tun ta barukbuk ka tanà sipang ka maté ka. ¹⁵Sikuna asta tô bayi pósigé, asta pósigé tô áknikó mga karubbadan asta tô kandin mga karubbadan. Bunalán katô mga karubbadan din tô ulu nu, asta kagatán nu tô palu dan.”

¹⁶Igkagi tô Manama katô bayi, na mà din, “Dugangan ku tô kahirapan ka kapamasusu nu. Atin ka mamasusu ka, riyun nu tô masakit. Asal kadigárran ka gó katô duma nu,^d asta mangulu sikandin áknikó.”

¹⁷Igkagi tô Manama katô mama, na mà din, “Igpaminág ka gó katô sawa nu, asta igkan ka katô buuy ka kayu na igkagi ku áknikó na di mému kannán. Purisu tingód áknikó imun ku na mahi-

^c3:15 3:15 Palu dan, ó palu din.

^d3:16 3:16 Kadigárran ka katô duma nu, ó kadigárran ka mangulu katô duma nu.

rap tō kalumu nu ka tanà. Kailangan lumumu ka gó sippang ka maté ka ébô duwán ágkakan nu.¹⁸ Tumubù tō mga sigbát asta tō mga dugin tun ta tanà, asta mapirit ka kuman katō mga pamulanán tun ta tanà.¹⁹ Inalayun ka lumumu asta atingan ébô duwán ágkakan nu sippang ka lábbángngán ka tun ta tanà, su igimu ka tikud tun ta tanà, asta lumónód ka tun ta tanà.”

²⁰ Ingadanan i Adan^e tō sawa din na si Eva, su sikandin tō mému na innà katō langun ka manté mga manubù.^f ²¹ Duwán mga umpak na igimu katō Áglangngagán na Manama tikud tun ta kindal ka mga mannap, asta igbággé din ki Adan asta katō sawa din.

²² Na, igkagi tō Áglangngagán na Manama, na mà din, “Tō mga manubù inému dán na iring áknita, su duwán dán kagpáttan dan tingód ka ándin tō madigár asta ka ándin tō madat. Dì mému mudù dan katō buuy tikud tun ta kayu na makabággé ka kantayan na ándà ágtamanán, su atin ka kannán dan, di dan gó maté ka ándà ágtamanán.”

²³ Purisu igpéwà katō Áglangngagán na Manama tō duwa manubù tikud tun ta kayun ka Eden. Igpalum ka Manama si Adan katō tanà na igtikudan din. ²⁴ Tō igpéwà dán ka Manama tō mga manubù tikud tun ta Eden, igpabanté din tō mga panaligan na ángadanan kerubin dadan tun ta silatan katō kayun, asta igtagù ka Manama tō kampilan na ágrágrág asta ágbiring-biring ébô ándà palang manubù na makapadani tun ta kayu na ágbággé ka kantayan na ándà ágtamanán.

Si Cain asta si Abel

4 Na, igpalayuké si Adan asta tō sawa din, asta igmabáddás si Eva. Tō ipamasusu dán tō batà din, igkagi si Eva, na mà din, “Ukit ka tabang katō Áglangngagán, itanggap ku tō batà ku mama.” Purisu ingadanan din tō batà din ki Cain.^g ² Pángnga ipamasusu si Cain, ipamasusu puman tō adi din mama na si Abel.

Tō igdakál dán tō duwa gabatà, si Abel tō ágdóppón ka mga karnero, asta si Cain tō ágkamát.

³ Na, duwán álló na igpid i Cain tō mga buuy katō igpamula din ébô bággén din tun ta Áglangngagán, ⁴ asta si Abel tō igsalin katō madigár tambang kaké nati ka karnero din, igiyó din, asta igpid din tō tuu madigár ákkud ébô bággén din tun ta Manama. Igtanggap katō Áglangngagán tō igbággé i Abel. ⁵ Asal ándà tanggapi ka Manama tō igbággé i Cain. Purisu tuu isókó si Cain, asta igtammud sikandin.

⁶ Na, iginsà tō Áglangngagán ki Cain, na mà din, “Manan ka isókó ka? Manan ka igtammud ka?” ⁷ Tumanggappa áknikó ka nángngà tō áglumun nu. Asal ka di nángngà tō lumun nu, banté ka, su iring na ágbanganan ka katō salà ébô talun ka. Asal kailangan makapanalu ka katō salà.”

⁸ Na, ándà kadugé, igkagi si Cain katō kataladi din na si Abel, na mà din, “Madun ki tun ta kinamát.”

Tō igdunggu dan dán tun ta kinamát, igpadaniyan i Cain tō kataladi din, asta igmatayan din.

⁹ Na, iginsà tō Áglangngagán ki Cain, na mà din, “Ánda tō kataladi nu na si Abel?”

^e3:20 3:20a Tō kóbadan katō ngadan Adan, “manubù.”

^f3:20 3:20b Tō kóbadan katō ngadan Eva, “kantayan.”

^g4:1 4:1 Tō ngadan Cain, iring katō kagi ka Hebreo, “itanggap.”

Igtaba si Cain, na mà din, “Taman. Ánnà a taradóppón katô kataladi ku.”

¹⁰Igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Manan ka iglumu nu ni madat? Iring na ágtawar kanak tô dipanug katô kataladi nu tikud tun ta tanà! ¹¹Tikud áknganni, supakan ku sikuna, asta ándà dán pulusán nu tun ta pamulanán tun ta tanà, su tanà tô igránábban katô dipanug din. ¹²Atin ka kumamát ka, di muuy tô pamulanán nu. Tikud áknganni, ándà dán óddóan nu, asta tumalap-talap ka nit banuwa.”

¹³Igkagi si Cain, na mà din, “Diya makatiis katô supak nu kanak. ¹⁴Péwaán ad ikuna nigó ébô diyad mamula, asta papanónnad ikuna tikud tun ta saruwan nu. Inalayunna tumalap-talap nit banuwa. Atin ka kitanánna ka duma mga manubù, matayanna.”

¹⁵Asal igkagi tô Áglangngagán kandin, na mà din, “Dì matuman yan, su atin ka duwán mimmaté áknikó, sulian asta supakan ku ka makapittu.”

Purisu igpatówan katô Áglangngagán si Cain ébô di matayan ka manubù na kumita kandin. ¹⁶Purisu igtanan si Cain katô Áglangngagán, asta igóddô sikandin tun ta lunsud ka Nod,^h dadan tun ta silatan ka Eden.

Mga rubbad i Cain

¹⁷Na, igpalayuké si Cain asta tô sawa din, asta duwán batà dan na ipamasusu na si Enoc. Ándà kadugé, igimu si Cain ka dakál lunsud, asta inggadanan din pagsik Enoc na magunawa katô ngadan ka batà din. ¹⁸Si Enoc tô ámmà i Irad. Si Irad tô ámmà i Mehujael. Si Mehujael tô ámmà i Metusael. Si Metusael tô ámmà i Lamec.

¹⁹Igduwé si Lamec. Si Ada tô ngadan katô una sawa din, asta si Sela tô ngadan katô ikaduwa sawa din. ²⁰Si Ada tô innà i Jabal, asta si Jabal tô inému na kamónaan katô langun na igóddô tun ta mga tulda asta ágdóppón ka mga mannanap. ²¹Duwán adi i Jabal na si Jubal, asta sikandin tô inému na kamónaan katô langun manubù na katig ágpadaging ka alpa asta gidup ka plawta. ²²Si Sela tô innà i Tubal-Cain na taraimu ka talumbaga asta putó. Duwán tábbé i Tubal-Cain na si Naama.

²³Igkagi si Lamec katô duwa sawa din, na mà din, “Ada asta Sela, paminág kó kanak, su duwán ulitán ku ákniyu. Igmatayan ku tô mallaki na igsuntuk asta igamù kanak.

²⁴Atin ka makapittu tô kadattan ka supak na dumunggù tun ta manubù na mimmaté ki Cain, kapittuwan pittu (77) pa tô kadattan ka supak na dumunggù tun ta manubù na sumulì kanak.”

Si Set asta si Enos

²⁵Na, pángnga inaté si Abel, igpalayuké si Adan asta tô sawa din, asta ipamasusu tô batà mama. Igkagi si Eva, na mà din, “Igbággayanna ka Manama kani batà na ikabullas ki Abel, su igmatayan i Cain.” Purisu inggadanan din tô batà din ki Set.ⁱ

²⁶Duwán batà mama na ipamasusu katô sawa i Set, asta inggadanan i Set tô batà din ki Enos.

Na, tô gó tô timpo na igtigkané tô mga manubù na iggamit katô ngadan na

^h4:16 4:16 Tô ngadan ka Nod, iring katô kagi ka Hebreo, “tumalap-talap.”

ⁱ4:25 4:25 Tô ngadan Set, iring katô kagi ka Hebreo, “igbággé.”

Áglangngagán¹ tun ta kapangadap dan katô Manama.

Mga rubbad i Adan

5 Ni gó tô mga ngadan katô rubbad i Adan.

Tô igimu ka Manama tô manubù, igimu din sikandin na iring kandin. ²Igimu din tô manubù mama asta bayi. Madigár tô igbággé din kandan, asta igngádanan din sikandan na manubù.

³Tô sábbad gatus tállu pulù (130) dán tô idad i Adan, ipamasusu tô batà din mama iring kandin. Ingngadanan din tô batà din ki Set. ⁴Pángnga ipamasusu si Set, walú gatus (800) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Adan, asta duwán duma mga gabatà din na ipamasusu. ⁵Tô siyó gatus tállu pulù (930) dán tô idad i Adan, inaté sikandin.

⁶Tô sábbad gatus lima (105) dán tô idad i Set, ipamasusu tô batà din mama na si Enos. ⁷Pángnga ipamasusu si Enos, walú gatus pittu (807) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Set, asta duwán duma mga gabatà din na ipamasusu. ⁸Tô siyó gatus sapulù duwa (912) dán tô idad i Set, inaté sikandin.

⁹Tô kasiyawan (90) dán tô idad i Enos, ipamasusu tô batà din mama na si Cainan. ¹⁰Pángnga ipamasusu si Cainan, walú gatus sapulù lima (815) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Enos, asta duwán duma mga gabatà din na ipamasusu. ¹¹Tô siyó gatus lima (905) dán tô idad i Enos, inaté sikandin.

¹²Tô kapittuwan (70) dán tô idad i Cainan, ipamasusu tô batà din mama na si Mahalaleel. ¹³Pángnga ipamasusu si Mahalaleel, walú gatus kappatan (840) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Cainan, asta duwán duma mga gabatà din na ipamasusu. ¹⁴Tô siyó gatus sa-

pulù (910) dán tô idad i Cainan, inaté sikandin.

¹⁵Tô kannámman lima (65) dán tô idad i Mahalaleel, ipamasusu tô batà din mama na si Jared. ¹⁶Pángnga ipamasusu si Jared, walú gatus tállu pulù (830) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Mahalaleel, asta duwán duma mga gabatà din na ipamasusu. ¹⁷Tô walú gatus kasiyawan lima (895) dán tô idad i Mahalaleel, inaté sikandin.

¹⁸Tô sábbad gatus kannámman duwa (162) dán tô idad i Jared, ipamasusu tô batà din mama na si Enoc. ¹⁹Pángnga ipamasusu si Enoc, walú gatus ámmé (800) tô iglabé sippang ka inaté si Jared, asta duwán duma mga gabatà din na ipamasusu. ²⁰Tô siyó gatus kannámman duwa (962) dán tô idad i Jared, inaté sikandin.

²¹Tô kannámman lima (65) dán tô idad i Enoc, ipamasusu tô batà din mama na si Metusela. ²²Pángnga ipamasusu si Metusela, maggát igpamaké si Enoc katô Manama ka tállu gatus (300) ámmé. Duwán duma mga gabatà i Enoc na ipamasusu. ²³Igdunggù dán tô idad din ka tállu gatus kannámman lima (365). ²⁴Inalayun maggát igpamaké si Enoc katô Manama sippang ka álló na inandà sikandin, su igbatun sikandin ka Manama tun ta langit.

²⁵Tô sábbad gatus kawaluwan pittu (187) dán tô idad i Metusela, ipamasusu tô batà din mama na si Lamec. ²⁶Pángnga ipamasusu si Lamec, pittu gatus kawaluwan duwa (782) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Metusela, asta duwán duma mga gabatà din na ipamasusu. ²⁷Tô siyó gatus kannámman siyó (969) dán tô idad i Metusela, inaté sikandin.

¹4:26 4:26 Áglangngagán. Tun ta kinagiyan ka Hebreo: YAHWEH, ó Jehovah. Ahaán tô Exodo 3:13-15.

²⁸Tô sábbad gatus kawaluwan duwa (182) dán tô idad i Lamec, duwán batà din mama na ipamasusu. ²⁹Igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tô manubù na papaginawa áknita tikud tun ta kahirapan ka lumu ta nit tanà tingód katô supak katô Áglangngagán.” Purisu ignadanan din tô batà din ki Noe.^k

³⁰Pángnga ipamasusu si Noe, lima gatus kasiyawan lima (595) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Lamec, asta duwán дума mga gabatà din na ipamasusu. ³¹Tô pittu gatus kapittuwan pittu (777) dán tô idad i Lamec, inaté sikandin.

³²Pángnga ka lima gatus (500) tô idad i Noe, ipamasusu tô tállu gabatà din gamama na si Sem, si Ham, asta si Japet.

Madat linumuwan ka mga manubù

6 Na, tô igmarapung dán tô mga manubù nit bówwó ka tanà, asta tô igmarapung dán tô mga gabayi na ipamasusu, ²duwán mga sakup^l ka Manama na igkita na madigár tô bónnóng katô mga gabayi. Purisu igkalyagan dan tô mga gabayi na idigárran dan. ³Na, igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Di mému kanak ka manté tô mga manubù ka ándà ágtamanán, su manubù dan dád na ágkamaté. Tikud nigó, sippang dád man ka sábbad gatus duwa pulù (120) tô idad ka mga manubù.”

⁴Tô timpo sayyan asta tô mga ámmé na iglabé, duwán mga higante, su sikan-dan tô mga rubbad ka mga sakup ka Manama tikud tun ta langit na iglayuk katô mga gabayi nit banuwa. Magani asta ibantug dan sayyan.

⁵Igkita katô Áglangngagán na tuu madat tô áglumun katô mga manubù

nit banuwa, asta inalayun madat tô panámdám dan asta tô kakalyag dan. ⁶Purisu igrákkád tô Áglangngagán tingód katô mga manubù na igimu din asta igpóddô din nit banuwa. Tuu iranu sikandin. ⁷Purisu igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Iwaán ku tô mga manubù na igimu ku tikud tun ta bówwó ka tanà. Ipánnasán ku tô mga manubù, tô mga mannanap, asta tô mga manuk, su igrákkádda na igimu kandan.”

⁸Asal idayawan gó tô Áglangngagán tingód ki Noe.

Si Noe

⁹Ni gó tô igulit tingód ki Noe. Tun ta langun manubù, si Noe dád tô igtanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, asta di ágkabuyas sikandin. Igpadumaé si Noe asta tô Manama. ¹⁰Tállu tô gabatà din gamama, na si Sem, si Ham, asta si Japet.

¹¹Asal igkita ka Manama na ássa dád ki Noe, madat tô langun manubù nit banuwa, asta ipánnù tô kaluwagan ka banuwa ka samuk. ¹²Igsállág tô Manama tun ta banuwa, asta igkita din na madat tô langun manubù, su inalayun madat tô áglumun dan.

¹³Igkagi tô Manama ki Noe, na mà din, “Kakalyag ku na dadattan ku tô langun nit banuwa. Purisu ipánnasán ku tô langun manubù, su ipánnù dán tô kaluwagan ka banuwa katô madat mga áglumun dan. ¹⁴Purisu imu ka ka arka^m ka madigár klasi ka kayu ébô duwán sakayan nu. Imu nu tô mga kuwarto tun dalám katô arka, asta padákkátti nu ka ispalto tô tun dalám asta tô tun ta luwà ébô di makahu tô wayig. ¹⁵Sáb-

^k5:29 5:29 Tô kóbadan katô ngadan Noe, “kapaginawa.”

^l6:2 6:2 Mga sakup ka Manama, ó mga panaligan ka Manama. Magunawa pagsik tun ta Genesis 6:4.

^m6:14 6:14 Arka, ó dakál barko.

bad gatus tállu pulù tállu (133) metros tô kalaguyudan katô arka, duwa pulù duwa (22) metros tô kaluwagan, asta sapulù tállu (13) metros tô kallayatan.¹⁶ Atáppi nu tô arka, asta imu nu tô gukitan ka karamag madani tun ta atáp na tángngà ka metro tô kallayat. Imu nu ka tállu andana tô tun dalám asta sábbad sállat tô tun ta kilidan.

¹⁷“Palunupan ku ni tanà ka wayig ébô mapánnas tô langun áglaginawa. Maté tô langun nit banuwa.¹⁸ Asal mimuwa ka kasabotan tun áknikó ébô manté ka. Ahu kó tun ta arka, sikuna, tô mga gabatà nu, tô sawa nu, asta tô mga ikóddô áknikó.¹⁹⁻²⁰ Pid nu tô sábbad mama asta sábbad bayi tikud tun ta tagsábbad-sábbad klasi ka mga mannanap asta mga manuk. Madun dan tun áknikó ébô manté.²¹ Pid nu pagsik tô marapung klasi ka makan ébô duwán ágkakan para ákniyu langun.”

²²Na, igtuman i Noe tô langun sugù ka Manama kandin.

Tô lunup

7 Na, igkagi tô Áglangngagán ki Noe, na mà din, “Ahu ka asta tô pamilya nu tun ta arka, su agad marapung tô mga manubù áknganni, sikuna dád tô nángngà kannun ta saruwan ku.² Pid nu tô tagpittu paris na mama asta bayi tikud tun ta tagsábbad-sábbad klasi ka mannanap na mému góbbón asta bággen kanak, asta pid nu tô tagsábbad paris na mama asta bayi tikud tun ta tagsábbad-sábbad klasi ka mannanap na di mému góbbón asta bággen kanak.³ Pid nu tô tagpittu paris na mama asta bayi tikud tun ta tagsábbad-sábbad klasi ka manuk ébô duwán puman rubbad katô langun nit bówwó ka tanà.⁴ Na, pángnga ka pittu álló, pódanán ku, asta di tumikkas sippang ka kappatan (40) álló asta kappatan (40) dukilám ébô ipánnasán ku

tô langun áglaginawa na igimu ku nit bówwó ka tanà.”

⁵Igtuman i Noe tô langun sugù katô Áglangngagán kandin.⁶ Tô iglunupan ni banuwa, ánnám gatus (600) tô idad i Noe.⁷ Igsaké sikandin katô arka, asta igtákkás tô mga gabatà din, tô sawa din, asta tô mga ikóddô kandin ébô di dan mapánnas ka lunup.⁸⁻⁹ Ilimud tô tagsábbad paris na mama asta bayi tikud tun ta tagsábbad-sábbad klasi ka mga mannanap asta mga manuk, agad tô mému góbbón asta bággen tun ta Manama, asta tô di mému góbbón. Igsadun tô langun tun ki Noe, asta igahu tun ta arka, iring katô igsugù ka Manama ki Noe.¹⁰ Pángnga ka pittu álló, igtigkané iglunupan tô banuwa.

¹¹Tô ánnám gatus (600) tô idad i Noe, tun ta ikasapulù pittu (17) álló ka ikaduwa bulan katô ámmé, ipókéan tô langun sánnáp tun dalám ka dagat, asta ipókéan tô langun ágtikudan ka udan tun ta kawang-awangan.¹² Na, igudan ka kappatan (40) álló asta kappatan (40) dukilám.

¹³Tô ándà pa lunupi tô tanà, taganá igahu si Noe tun ta arka asta tô mga gabatà din na si Sem, si Ham, asta si Japet, tô sawa i Noe, asta tô mga ikóddô kandin.¹⁴ Igahu tô langun klasi ka mannanap na magdakál asta marénták, asta langun klasi ka manuk.¹⁵ Igsadun tô tagduwa-duwa katô mga klasi na áglaginawa, asta igahu dan tun ta arka tákkás ki Noe.¹⁶ Duwán mama asta bayi, iring katô igsugù ka Manama ki Noe. Pángnga igahu dan, igsagpángngan katô Áglangngagán tô sállat katô arka.

¹⁷Dalám ka kappatan (40) álló asta kappatan (40) dukilám, inalayun igudan, asta igmadalám tô wayig sippang ka igkapó tô arka.¹⁸ Inalayun igmadalám tô wayig tun ta banuwa, asta igkapó-kapó tô arka tun ta bówwó ka wayig.¹⁹ Inalayun igmadalám tô wayig

tun ta banuwa sippang ka iglunupan tō langun ka mallayat mga pabungan. ²⁰Igmadalám tō wayig sippang ka pittu metros tō kadalámman tun ta bówwó ka mga pabungan. ²¹Purisu inaté tō langun tun ta bówwó ka tanà, agad mga manuk, mga mannanap, asta mga manubù. ²²Inaté tō langun na áglaginawa nit bówwó ka tanà. ²³Igipánnas ka Manama tō langun manubù, mga mannanap, asta mga manuk. Si Noe dád tō isamà, asta tō mga igduma kandin tun dalám katō arka.

²⁴Sábbad gatus kaliman (150) álló tō kadugayan katō lunup.

Ipángnga tō lunup

8 Ándà kalingawi ka Manama si Noe asta tō langun mannanap na igduma kandin tun ta arka. Igpakaramagan ka Manama tō wayig, asta igtigkané dán tō wayig igdélák. ²Igdalangan ka Manama tō mga sánnáp tun dalám ka dagat asta tō mga ágtikudan ka udan tun ta kawang-awangan. Purisu igtikkas tō udan. ³Tō iglabé dán tō sábbad gatus kaliman (150) álló, igdélák tō wayig. ⁴Tō iglabé dán tō lima bulan,ⁿ ikasapat tō arka tun ta Pabungan ka Ararat. ⁵Igpanayun igdélák tō wayig, asta pángnga ka duwa bulan ágtángngà,^o ikitaan tō bówwó ka mga pabungan.

⁶Pángnga ka kappatan (40) álló, igpókéan i Noe tō téwang katō arka, ⁷asta igpaluwà din tō sábbad uwak. Asal ándà lónód tō uwak tun ta arka su inalayun iglayang-layang sippang ka matákkang tō tanà. ⁸Na, igpaluwà i Noe tō sábbad salapati ébô kasóddóran din ka matákkang dán tō tanà. ⁹Asal su iglunupan pa tō tanà, ándà kita tō

salapati ka madigár apunan din. Purisu iglónód tō salapati tun ta arka. Igtapaya i Noe tō bállad din asta igpahu din tō salapati. ¹⁰Pángnga ka sábbad linggo,^p igpaluwà din puman tō salapati. ¹¹Tō igsalláp dán tō álló, iglónód tō salapati tun ki Noe, asta duwán mantu daun ka kayu olibo na igpid tun ta tuktuk din. Purisu isóddóran i Noe na igdélák dán tō wayig tun ta tanà. ¹²Na, igangat si Noe ka sábbad linggo, asta igpaluwà din puman tō salapati. Asal ándà dán lónód.

¹³Na, tō ánnám gatus sábbad (601) tō idad i Noe, tun ta una álló ka una bulan ka ámmé, igdélák tō wayig tun ta tanà. Igkangé i Noe tō atáp katō arka ébô sumállág sikandin. Igkita din na itákkang dán sagpu tō bówwó ka tanà. ¹⁴Tō iglabé tō duwa pa bulan,^q tuu itákkang tō tanà. ¹⁵Purisu igkagi tō Manama ki Noe, na mà din, ¹⁶“Luwà kód tikud tun ta arka, agad tō sawa nu, tō mga gabatà nu, asta tō mga ikóddô áknikó. ¹⁷Paluwà nu tō langun manuk asta mga mannanap na magdakál asta marénták ébô rumubbad dan asta kumarapung dan tun ta banuwa.”

¹⁸Purisu igluwà si Noe tikud tun ta arka na igtákkássan katō mga gabatà din, sawa din, asta mga ikóddô kandin. ¹⁹Igluwà tō tagsábbad-sábbad klasi ka mga mannanap na magdakál asta marénták, asta mga manuk.

²⁰Na, iglimud i Noe tō mga batu ébô imun din tō ággóbbówanan ka mannanap na bággén tun ta Áglangngagán. Duwán igmatayan din tun ta tagsábbad-sábbad klasi ka mannanap asta manuk na mému góbbón asta bággén tun ta Manama, asta iggóbbó din. ²¹Tō ingadággan dán katō Áglangngagán tō

^m8:4 8:4 Ikasapulù pittu (17) álló ka ikapittu bulan. Ahaán tō Genesis 7:11.

^o8:5 8:5 Una álló ka ikasapulù bulan. Ahaán tō Genesis 7:11 asta 8:4.

^p8:10 8:10 Sábbad linggo, ó pittu álló. Magunawa tun ta Genesis 8:12.

^q8:14 8:14 Ikaduwa pulù pittu ka ikaduwa bulan. Ahaán tō Genesis 8:13.

mammot, idayawan sikandin, asta igpanámdám sikandin, na mà din, “Agad madat tō kakalyag ka mga manubù tikud tun ta kapamasusu kandan, asal diyad muman dumadat katō tanà tingód ka madat áglumun katō mga manubù. Diyad muman mipánnas katō langun manubù asta mga mannanap.²² Sippang ka duwán pa banuwa, inalayun duwán timpo para ka kapamula asta kakáttu, ágmagánnó asta ágménit, ágsánnang asta gudan, álló asta dukilám.”

Kasabotan ka Manama asta si Noe

9 Madigár tō igbággé ka Manama ki Noe asta katō pamilya din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Batà kód ka marapung ébō duwán mga rubbad yu na móddō tun ta kaluwagan ka banuwa.² Tikud áknganni, kamáddangan ákniyu tō langun mannanap, mga manuk, asta mga sáddà. Imun ku sikiyu na pangulu katō langun dan.³ Mému kannán yu tō mga mannanap asta tō mga pamulanán, su igbággé kud tō langun ákniyu para ágkakan.⁴ Asal sábbad dád tō di mému kannán yu, tō gó ákkud na duwán pa dipanug, su duwán kantayan ukit ka dipanug.

⁵ “Dì mému ka duwán mimmaté. Atin ka duwán mannanap na mimmaté katō manubù, kailangan matayan. Atin ka duwán manubù na mimmaté katō duma manubù, kailangan matayan sikandin.⁶ Igimu ka Manama tō manubù na iring kandin. Purisu kailangan matayan tō manubù na mimmaté katō duma manubù.

⁷ “Batà kód ka marapung ébō duwán mga rubbad yu na móddō tun ta kaluwagan ka banuwa.”

⁸ Na, igkagi tō Manama ki Noe asta katō pamilya din, na mà din,⁹ “Mimuwa ka kasabotan tun ákniyu asta tun ta mga

rubbad yu,¹⁰ asta tun ta langun manuk asta mga mannanap na igduma ákniyu tun ta arka.¹¹ Mimuwa ka kasabotan tun ákniyu. Tō langun na áglaginawa di dán puman mapánnas ka lunup. Di kud puman dadattan tō banuwa ukit ka lunup.”

¹² Igkagi tō Manama, na mà din, “Duwán pató na imun ku ébō kasód-dóran yu na tumanán ku tō kasabotan ku tun ákniyu asta tun ta langun na áglaginawa nit banuwa sippang ka duwán pa mga manubù.¹³ Taguán ku tō binangunan tun ta sagulapun. Tō gó é pató tingód ka kasabotan ku tun ta mga góddō nit banuwa.¹⁴ Atin ka duwán sagulapun nit banuwa, asta makita tō binangunan tun ta sagulapun,¹⁵ kasampáttan ku tō kasabotan ku tun ákniyu asta tun ta langun na áglaginawa na di dán móman mapánnas tō langun ukit ka lunup.¹⁶ Atin ka duwán binangunan tun ta sagulapun, kitanán ku, asta kasampáttan ku tō kasabotan ku na ándà ágtamanán tun ta langun na áglaginawa nit banuwa.”

¹⁷ Igkagi tō Manama, na mà din, “Tō gó é pató tingód katō kasabotan ku tun ta langun na áglaginawa nit banuwa.”

Si Noe asta gabatà din

¹⁸ Tō mga gabatà i Noe na igluwà tikud tun ta arka, tō gó si Sem, si Ham, asta si Japet. (Si Ham tō ámmà i Canaan.^r)¹⁹ Tō tállu gabatà i Noe, tō gó é mga kamónan katō langun manubù na góddō nit banuwa.

²⁰ Na, igtigkané si Noe igkamát, asta igpamula sikandin ka paras.²¹ Tō inginám din tō bino na igimu din tikud tun ta buuy ka paras, ilasing sikandin. Igdággà sikandin na ándà tambun katō lawa din tun dalám ka tulda na igóddóan din.²² Igsállág si Ham na ámmà

^r9:18 9:18 Tingód ki Canaan, ahaán tō Genesis 10:6.

i Canaan na ándà tambun katô lawa katô ámmà din. Igluwà sikandin asta igulit katô mga kataladi din. ²³Purisu igkangé i Sem asta i Japet tó kisi ébô tambunan tó lawa din. Igawidan dan tó kisi tun ta bókkóg dan, asta igpanó ta bókkóg na igahu tun ta tulda din. Ig-tambunan dan tó lawa din, asal ándà dan sérê ébô di dan kitanán tó lawa katô ámmà dan. ²⁴Tó ikaginónó dán si Noe tikud ka kalasingan din, isóddóran din tó iglumu i Ham kandin. ²⁵Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Supakan katô Manama si Canaan na batà i Ham. Imun sikandin na állang katô mga kataladi din. ²⁶Mólà pa ka madigár tó bág-gén katô Áglangngagán na Manama ki Sem, asta imun si Canaan na állang i Sem. ²⁷Mólà pa ka imun ka Manama na maluwig tó góddóan katô mga rubbad i Japet.^s Bággayan dan pagsik ka Manama katô madigár na bággén din tun ta mga rubbad i Sem. Asal imun tó mga rubbad i Canaan na állang katô mga rubbad i Japet.”

²⁸Pángnga katô lunup, tállu gatus kaliman (350) ámmé pa tó iglabé sipang ka inaté si Noe. ²⁹Tó siyó gatus kaliman (950) dán tó idad i Noe, inaté sikandin.

Mga rubbad ka mga gabatà i Noe

10 Ni gó tó mga ngadan ka rubbad katô tállu gabatà i Noe, na si Sem, si Ham, asta si Japet, su duwán mga gabatà dan na ipamasusu pángnga katô lunup.

²Tó mga gabatà gamama i Japet, tó gó si Gomer, si Magog, si Madai, si Jaban, si Tubal, si Mesec, asta si Tiras. ³Tó mga gabatà i Gomer, tó gó si Askenas, si Rifat, asta si Togarma. ⁴Tó mga rubbad i Jaban, tó gó si Elisa, si Tar-

sis, asta tó mga taga Kiti asta tó mga taga Dodani. ⁵Sikandan tó mga kamónaan katô langun manubù na góddô madani tun ta dagat asta tun ta mga purù. Tó gó é mga rubbad i Japet. Igóddô tó tagsábbad-sábbad grupo tun ta kandan banuwa, asta duwán kinagiyan ka tagsábbad-sábbad grupo.

⁶Tó mga gabatà gamama i Ham, tó gó si Cus, si Ehipto, si Put, asta si Canaan. ⁷Tó mga gabatà gamama i Cus, tó gó si Seba, si Habila, si Sabata, si Raama, asta si Sabaca. Tó mga gabatà gamama i Raama, tó gó si Saba asta si Dadan. ⁸Duwán sábbad rubbad i Cus na ign-gadanan ki Nimrod, asta sikandin tó una manubù na inému ibantug tingód ka kagani din. ⁹Katig sikandin ágpanà ukit ka tabang katô Áglangngagán. Purisu ágkagi tó mga manubù, na mà dan, “Mólà pa ka imun ka katô Manama na katig ágpanà iring ki Nimrod.” ¹⁰Tó inému dán si Nimrod na hari, igpangulu sikandin katô mga lunsud ka Babel, Erac, asta Acad, na tállu lunsud tun ta Sinar. ¹¹Tikud dutun, igsadun sikandin tun ta Asiria, asta igimu sikandin ka mga lunsud ka Ninibe, Rehobot-Ir, Cala, ¹²asta Resen tun ta tángnga ka Ninibe asta dakál lunsud na Cala.

¹³Si Ehipto^f tó kamónaan ka langun manubù na igóddô tun ta Lud, Anam, Laab, Neftu, ¹⁴Fetrusim, Casluim, asta Caftor na kamónaan ka langun Filistihanon.

¹⁵Tó mga gabatà i Canaan, tó gó si Sidon na tambang kaké, asta si Het. ¹⁶Si Canaan tó kamónaan katô mga Jebusihanon, Amorihanon, Girgasihanon, ¹⁷Hebihanon, Arkihanon, Sinaihanon, ¹⁸Arvadihanon, Semarihanon, asta Hamatihanon. Italap tó tagsábbad-sábbad grupo ka mga rubbad i Canaan

^s9:27 9:27 Tó ngadan Japet, iring katô kagi ka Hebreo, “maluwag.”

^f10:13 10:13 Si Ehipto, ó si Misraim.

¹⁹sippang ka isakup dan tō kaluwagan ka banuwa tikud tun ta lunsud ka Sidon sippang tun ta lunsud ka Gerar na madani tun ta Gasa, asta isakup tō mga lunsud ka Sodoma, Gomora, Adma, asta Seboim madani tun ta Lasa. ²⁰Tō gó é mga rubbad i Ham. Igóddô tō tagsábbad-sábbad grupo tun ta kandan mga banuwa, asta duwán kinagiyan ka tagsábbad-sábbad grupo.

²¹Si Sem na kaké i Japet, tō gó é kamónaan katō langun rubbad i Eber.^u ²²Tō mga gabatà i Sem, tō gó si Elam, si Asur, si Arfacsad, si Lud, asta si Aram, asta tō gó tō mga ngadan ka rubbad dan. ²³Tō mga gabatà i Aram, tō gó si Us, si Hul, si Geter, asta si Mes. ²⁴Si Arfacsad tō ámmà i Sela, asta si Sela tō ámmà i Eber. ²⁵Duwa tō gabatà i Eber. Ingadanan tō kaké ki Peleg,^v su tō kapamasusu kandin, itángngà-tángngà tō langun manubù nit banuwa. Ingadanan tō adi din ki Joctan. ²⁶Si Joctan tō kamónaan i Almodad, si Selap, si Hasarmabet, si Jera, ²⁷si Hadoram, si Usal, si Dicla, ²⁸si Obal, si Abimael, si Seba, ²⁹si Opir, si Habila, asta si Jobab. Mga gabatà i Joctan tō langun dan. ³⁰Igóddô tō mga rubbad i Joctan tun ta tanà na tikud tun ta Mesa sippang tun ta Separ tun ta pabungan na dadan tun ta silatan. ³¹Tō gó é mga rubbad i Sem. Igóddô tō tagsábbad-sábbad grupo dan tun ta kandan mga banuwa, asta duwán kinagiyan ka tagsábbad-sábbad grupo.

³²Tō gó tō mga rubbad katō mga gabatà i Noe, asta duwán mga grupo asta mga pamilya ka tagsábbad-sábbad kandan. Pángnga katō lunup, igtalap tō

langun manubù tun ta tagsábbad-sábbad grupo ka banuwa.

Turi ka Babel

11 Sayyan, tō ándà pa katalap tō mga manubù, sábbad dád tō kinagiyan katō langun manubù nit banuwa. ²Tō igalin-alin dan dán, duwán igsadun dadan tun ta silatan, sippang ka igdunggù dan tun ta tanà na maluwig asta pattad tun ta Sinar, asta igóddô dan dutun. ³Igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Na, imun ta tō tisa^w asta patákkangán sippang ka kumatággas ébô duwán pagimu ta katō turi.”

Purisu igimu dan tō mga tisa, asta igkangé dan tō ispalto para padákkát katō mga tisa ébô imun dan turi. ⁴Na, igkagi sikandan, na mà dan, “Mimu ki ka lunsud asta sábbad turi sippang tun ta kawang-awangan ébô mabantug ki, asta di ki matalap tun ta kaluwagan kani banuwa.”

⁵Na, igsadun tō Áglangngagán ébô kumita katō lunsud asta katō turi na igimu katō mga manubù. ⁶Igkagi tō Áglangngagán, na mà din, “Ágpasábbadé tō langun manubù, asta sábbad dád tō kinagiyan dan. Igtigkané dan igimu kani. Na, di madugé, agad ándin tō kakalyag dan, tō gó é imun dan. ⁷Purisu madun ki tun kandan, asta palibugán ta tō kinagiyan dan ébô kumarapung tō mga kinagiyan, asta di dan pagpátté.”

⁸Tō gó igpatalap katō Áglangngagán tō langun dan tun ta kaluwagan ka banuwa, asta igsódô dan igimu katō lunsud dan. ⁹Purisu ingadanan tō lunsud na Babel,^x su igpalibug katō Áglangngagán tō kinagiyan ka mga manubù

^u**10:21** 10:21 Duwán mga manubù na ágpanámdám na tō mga rubbad i Eber tō grupo na ánggadanan Hebreo.

^v**10:25** 10:25 Tō ngadan Peleg, iring katō kagi ka Hebreo, “itángngà.”

^w**11:3** 11:3 Tisa tō iring na hollow block para gimun balé.

^x**11:9** 11:9 Tō kóbadan katō Babel ó Babilonia, “ilibugan.”

dutun. Purisu igpatalap katô Áglangngagán tô langun dan tun ta kaluwagan ka banuwa.

Mga rubbad i Sem

¹⁰Ni gó tô mga ngadan katô rubbad i Sem. Tô iglabé dán tô duwa ámmé pángnga katô lunup, igdunggù ka sábbad gatus (100) tô idad i Sem, asta ipamasusu tô batà din mama na si Arfacsad. ¹¹Pángnga ipamasusu sikandin, lima gatus (500) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Sem, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

¹²Tô tállu pulù lima (35) dán tô idad i Arfacsad, ipamasusu tô batà din mama na si Sela. ¹³Pángnga ipamasusu sikandin, áppat gatus tállu (403) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Arfacsad, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

¹⁴Tô tállu pulù (30) dán tô idad i Sela, ipamasusu tô batà din mama na si Eber. ¹⁵Pángnga ipamasusu sikandin, áppat gatus tállu (403) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Sela, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

¹⁶Tô tállu pulù áppat (34) dán tô idad i Eber, ipamasusu tô batà din mama na si Peleg. ¹⁷Pángnga ipamasusu sikandin, áppat gatus tállu pulù (430) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Eber, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

¹⁸Tô tállu pulù (30) dán tô idad i Peleg, ipamasusu tô batà din mama na si Reu. ¹⁹Pángnga ipamasusu sikandin, duwa gatus siyó (209) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Peleg, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

²⁰Tô tállu pulù duwa (32) dán tô idad i Reu, ipamasusu tô batà din mama na si Serug. ²¹Pángnga ipamasusu sikandin, duwa gatus pittu (207) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Reu, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

²²Tô tállu pulù (30) dán tô idad i Serug, ipamasusu tô batà din mama na si Nahor. ²³Pángnga ipamasusu sikandin, duwa gatus (200) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Serug, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

²⁴Tô duwa pulù siyó (29) dán tô idad i Nahor, ipamasusu tô batà din mama na si Tera. ²⁵Pángnga ipamasusu sikandin, sábbad gatus sapulù siyó (119) ámmé tô iglabé sippang ka inaté si Nahor, asta duwán pa дума mga gabatà din na ipamasusu.

²⁶Tô kapittuwan (70) dán tô idad i Tera, ipamasusu tô mga gabatà din gamama na si Abram, si Nahor, asta si Haran.

Mga rubbad i Tera

²⁷Ni gó tô mga ngadan katô rubbad i Tera. Si Tera tô ámmà i Abram, si Nahor, asta si Haran. Si Haran tô ámmà i Lot. ²⁸Tô ándà pa kamaté si Tera, inaté tô batà din na si Haran tun ta banuwa na ipamasusuwan din na lunsud ka Ur tun ta Caldea. ²⁹Igkalyagan i Abram si Sarai, asta igkalyagan i Nahor si Melca na batà bayi katô kataladi din na inaté na si Haran. Duwán batà bayi i Haran na si Isca. ³⁰Ándà batà i Sarai, su ñi sikandin ágbatà.

³¹Igpid i Tera tô batà din na si Abram, asta tô ikóddô kandin na si Sarai na sawa i Abram, asta tô apù din na si Lot na batà i Haran. Igpanó dan tikud tun ta lunsud ka Ur tun ta Caldea, asta igsadun dan tun ta Canaan. Asal tô igdunggù dan tun ta lunsud ka Haran, igóddô dan dutun. ³²Inaté si Tera tô duwa gatus lima (205) tô idad din.

Igtawar ka Manama si Abram

12 Na, igkagi tô Áglangngagán ki Abram, na mà din, “Iwà ka tikud tun ta tanà na igóddóan nu. Tanani nu tô mga gakád nu asta tô pamilya katô

ámmà nu. Sadun ka tun ta banuwa na tádduán ku áknikó. ²Marapung tō mga rubbad na bággén ku áknikó, asta mému sikandan na dakál grupo. Madigár tō bággén ku áknikó, asta imun ku na mabantug tō ngadan nu. Madigár tō bággén ku tun ta дума mga manubù ukit áknikó. ³Madigár tō bággén ku tun ta langun manubù na mággé ka madigár tun áknikó. Asal dadattan ku tō langun manubù na dumadat áknikó. Ukit áknikó, madigár tō bággén ku tun ta langun manubù nit banuwa.”

⁴Purisu igtuman i Abram tō igsugù katō Áglangngagán kandin, asta igpanó sikandin na igtákkássan katō bataánnán din na si Lot. Tō igpanó si Abram tikud tun ta lunsud ka Haran, kapittuwan lima (75) tō idad din. ⁵Igpíd i Abram tō sawa din na si Sarai, asta si Lot, asta igpíd din tō langun ka kaduwánnan din asta langun állang na igkangé din tun ta lunsud ka Haran, asta igpanó dan na igsadun tun ta Canaan.

Tō igdunggù dan dán tun ta Canaan, ⁶igpanayun si Abram sippang tun ta kayu ulayan ka More tun ta lunsud ka Sikem. Tō igdunggù si Abram tun ta Sikem, taganà duwán dán mga Canaanhon na igóddô dutun. ⁷Igpakita tō Áglangngagán ki Abram, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tō banuwa na bággén ku tun ta rubbad nu.”

Purisu igimu i Abram tō ággób-bówanan ka mannanap na bággén tun ta Áglangngagán na igpakita kandin. ⁸Pángnga igpakita tō Áglangngagán kandin, igalin si Abram tun ta pabunganán dadan tun ta silatan ka lunsud ka Betel. Tulda tō igóddóan din tun ta tánggaan ka lunsud ka Betel asta Ai. Dadan tun ta ágsalláppan tō lunsud ka

Betel, asta dadan tun ta silatan tō lunsud ka Ai. Igimu din tō ággóbbówanan ka mannanap, asta igpangadap^y sikandin katō Áglangngagán.

⁹Na, inalayun igalin-alin si Abram sipang tun ta Negeb.

Igsadun si Abram tun ta Ehipto

¹⁰Na, duwán ballus tun ta Canaan. Purisu igsadun si Abram tun ta Ehipto ébô móddô dan róggun, su dakál tō ballus. ¹¹Tō madani dan dán tun ta Ehipto, igkagi si Abram katō sawa din na si Sarai, na mà din, “Madigár gó é bónnóng nu! ¹²Atin ka kumita tō mga taga Ehipto áknikó, manámdám dan na sikuna tō sawa ku. Purisu matayanna ikandan ébô agón ka. ¹³Purisu kagiyi nu sikandan na tábbé^z ku sikuna ébô diya matayan ikandan, asta madigár tō imun dan kanak tingód áknikó.”

¹⁴Na, tō igdunggù dan dán tun ta Ehipto, igkita tō mga taga Ehipto na madigár é bónnóng katō sawa i Abram. ¹⁵Tō igkita tō mga opisyaes ka hari kandin, igulitan dan tō hari na madigár é bónnóng katō bayi. Purisu igpóddô katō hari si Sarai tun ta balé din. ¹⁶Madigár tō igbággé katō hari ki Abram tingód ki Sarai. Igbággayan sikandin ka marapung mga karnero, mga kambing, mga baka, mga asno, mga állang, asta mga kamelyo.

¹⁷Asal su igpóddô katō hari si Sarai tun ta balé din, duwán madat bógók na igpapid katō Áglangngagán tun ta hari asta langun дума manubù na góddô tun ta balé din. ¹⁸Purisu igpatawar katō hari si Abram, asta igkagi sikandin, na mà din, “Manan ka madat tō igimu nu kanak? Manan ka ándà ka ulit kanak na sawa nu sikandin? ¹⁹Manan ka igk-

^y12:8 12:8 Tō kóbadan ka kagi ágpangadap, “ágsimba,” “ágdurung,” “ágdasal,” ó “ágtawar ka Manama.”

^z12:13 12:13 Tábbé ku; ahaán tō Genesis 20:12.

agi ka na tábbé nu sikandin? Manan ka ignunug ka na imun ka sikandin na sawa ku? Na, ni dán ni sawa nu. Pid nu sikandin, asta panó kód!”

²⁰Na, igsugù katô hari tô mga sundalo din, asta igpéwà dan si Abram, tô sawa din, asta tô langun katô kaduwánnan din tikud tun ta banuwa dan.

Igpasaé si Abram asta si Lot

13 Na, igpanó si Abram tikud tun ta Ehipto asta iglónód sikandin tun ta Negeb na sakup ka Canaan, asta igtákkás tô sawa din, asta igpid din tô langun katô kaduwánnan din. Igtákkás si Lot kandin. ²Tuu ággaduwánnan si Abram, su duwán mga karnero din, mga kambing, mga baka, mga bulawan, asta mga mapputi bulawan.

³Tô igpanó si Abram tikud tun ta Negeb, igalin-alin sikandin sippang tun ta Betel. Igdunggù sikandin tun ta taganà góddóan din tun ta tángngaan ka Betel asta Ai. ⁴Tô gó tô taganà lugar na igimuwan din ka ággóbbówanan ka mannap. Igpangadap puman sikandin katô Áglangngagán.

⁵Na, igtákkás si Lot ki Abram, asta marapung pagsik tô pamilya din, mga állang, mga karnero, mga kambing, asta mga baka. ⁶Purisu atin ka pasábbadé dan, ánnà nángngà tô tanà na pasababan katô langun mannap dan, su tuu marapung tô mga mannap dan. ⁷Purisu igpamatayé tô mga taradóppón i Abram asta tô mga taradóppón i Lot. (Duwán mga Canaanhon asta Perisihanon na igóddô dutun.)

⁸Purisu igtóngkô si Abram ki Lot, na mà din, “Na, di mému pamatayé tô mga taradóppón ta, su bataánnán ku sikuna. ⁹Purisu madigár ka passaé ki. Na, sállág nu tô kaluwagan kani tanà. Atin ka salinán nu tô tanà dadan tun ta ibang, malinna tun ta tanà dadan tun ta kawatan.

Atin ka salinán nu tô tanà dadan tun ta kawatan, malinna tun ta tanà dadan tun ta ibang.”

¹⁰Purisu igsállág si Lot, asta igkita din na madigár tô kaluwagan katô tanà madani tun ta Wayig ka Jordan sippang tun ta lunsud ka Soar, su nángngà tô wayig para katô tanà iring katô tun ta kayun na igpamula katô Áglangngagán sayyan, asta iring katô tun ta Ehipto. (In-ému ni tô ándà pa dadatti katô Áglangngagán tô mga lunsud ka Sodoma asta Gomora madani tun ta Wayig ka Jordan.) ¹¹Purisu igsalin i Lot tô kaluwagan ka tanà madani tun ta Wayig ka Jordan, asta igalin sikandin dadan tun ta silatan. Purisu igpassaé dan. ¹²Igóddô pa si Abram tun ta Canaan, asal igalin si Lot tun ta mga lunsud madani tun ta Wayig ka Jordan, asta igóddô sikandin madani tun ta lunsud ka Sodoma. ¹³Tuu madat tô áglumun katô mga taga Sodoma. Tuu dan masalà-salà tun ta saruwan katô Áglangngagán.

Igalin si Abram tun ta Hebron

¹⁴Tô igpanó dán si Lot, igkagi tô Áglangngagán ki Abram, na mà din, “Sállág ka tun ta kaluwagan kani tanà agad ánda tô kasállággan nu. ¹⁵Tô kaluwagan kani tanà na kitanán nu, tô gó é bággén ku áknikó asta tun ta mga rubbad nu ka ánda ágtamanán. ¹⁶Imun ku na marapung tô mga rubbad nu sippang ka di dan méyap, iring na mga barukbuk ka tanà. ¹⁷Purisu panó-panó ka tun ta kaluwagan kani banuwa, su bággén ku ni langun áknikó.”

¹⁸Purisu igalin si Abram, asta igóddô sikandin madani tun ta kayun ka mga ulayan i Mamre tun ta Hebron, asta igimu sikandin ka ággóbbówanan ka mannap ébô mangadap sikandin katô Áglangngagán.

Igtabang si Abram ki Lot

14¹⁻²Na, si Amrafel tô harì tun ta Elasar, si Arioc tô harì tun ta Elasar, si Cadorlahomor tô harì tun ta Elam, asta si Tadal tô harì tun ta Goyim. Róggun igharì dan, igpasábbadé dan áppat asta igsulung dan tô lima hari na si Bara na harì tun ta Sodoma, si Birsa na harì tun ta Gomora, si Sinab na harì tun ta Adma, si Semeber na harì tun ta Seboim, asta tô harì tun ta Bela na ássa ngadan ka Soar. ³Igpasábbadé tô lima harì, asta iglimud dan tô langun sundalo dan madani tun ta kapattadan ka Sidim na inému dán áknganni na Ranó Ka Asin.^a ⁴Taganà isakup tô lima hari tun ki Cadorlahomor ka sapulù duwa (12) ámmé. Asal tô ikasapulù tállu ámmé, igatu dan kandin.

⁵Tô ikasapulù áppat ámmé, igsulung si Cadorlahomor asta tô duma mga harì na igpasakup kandin. Igtalu dan tô langun Repaihanon tun ta Astarot-Carnaim. Igtalu dan tô mga Susihanon tun ta Ham, asta tô mga Emihanon tun ta kapattadan ka Kiriataim. ⁶Igtalu dan tô langun Horihanon tun ta pabunganán na igóddóan dan tun ta Seir, asta iglupug dan sippang tun ta lunsud ka Elparan madani tun ta disyerto. ⁷Iglónód dan tun ta lunsud ka Cades (Eumispát tô ássa ngadan din). Igtalu dan tô langun manubù na igóddô tun ta banuwa ka mga Amalekanhon, asta igtalu dan tô mga Amorihanon na igóddô tun ta Hasason Tamar.

⁸Na, igpaglimud katô mga harì ka Sodoma, Gomora, Adma, Seboim, asta Belak tô mga sundalo dan. Igsadun dan tun ta kapattadan ka Sidim ébô matu dan ⁹katô mga sundalo katô áppat harì, na si Cadorlahomor na harì tun ta Elam, si Tadal na harì tun ta Goyim, si Am-

rafel na harì tun ta Sinar, asta si Arioc na harì tun ta Elasar. Lima tô mga harì na igsulung katô áppat mga harì. ¹⁰Tun ta Sidim, duwán marapung mga magdakál sábbáng na duwán ispalto na tuu ágdákkát. Tô italu tô harì ka Sodoma asta hari ka Gomora, igpalaguy tô mga sundalo dan, asta duwán tun kandan na idákkát tun ta ispalto su idabù dan tun ta mga sábbáng, asta igpalaguy tô duma mga sundalo tun ta pabunganán. ¹¹Na, igkangé katô áppat harì tô langun ka kaduwánnan asta ágkakan tun ta mga lunsud ka Sodoma asta Gomora, asta igpanó dan. ¹²Su igóddô si Lot na bataánán i Abram tun ta Sodoma, igámmát dan pagsik sikandin, igkangé dan tô kaduwánnan din, asta igpanó dan.

¹³Asal duwán sábbad manubù na ikaluwà asta igulit ki Abram na Hebreo. Tô timpo tô, igóddô si Abram madani tun ta kayun ka mga ulayan i Mamre na Amorihanon. Inalayun ágpatabangé si Abram, si Mamre, asta tô mga kata-ladi i Mamre na si Escol asta si Aner. ¹⁴Tô ikasóddór si Abram na inammát tô bataánán din, iglimud din tô langun állang din na katig ággamit ka laniban, na tállu gatus sapulù walú (318) tô langun dan, asta igagtà dan tô áppat harì sippang tun ta lunsud ka Dan. ¹⁵Igpagtángngà-tángngà i Abram tô mga állang din. Tô dukilám dán, igsulung dan, asta ikapanalu dan. Igagtà i Abram sikandan sippang tun ta lunsud ka Hoba dadan tun ta Damasco. ¹⁶Ikangé i Abram tô langun ka kaduwánnan na igagó dan. Igpaluwà din pagsik tô bataánán din na si Lot, asta igulì din tun ki Lot tô langun ka kaduwánnan na igagó tikud tun kandin. Igpaluwà din tô langun gabayi asta tô duma mga manubù na inammát.

^a14:3 14:3 Ranó Ka Asin, ó Ranó Na Inaté.

Igdasal si Melkisedec para ki Abram

¹⁷Tô igulì si Abram tikud tun ta kapanalu din ki Cadorlahomor asta duma mga hari, igsumar kandin tô hari ka Sodoma tun ta Kapattadan ka Sabec (ingnadan Kapattadan ka Hari).

¹⁸Igsumar ki Abram tô hari ka Salem na si Melkisedec.^b Sikandin tô pangulu na pari ka mga manubù na ágpamaké tun ta Manama na Mallayat ka Langun. Igpìd din tô pan asta tô bino tun ki Abram. ¹⁹Igdasal sikandin ébô madigár tô bággen ka Manama ki Abram. Igkagi sikandin, na mà din, “Madigár tô bággen áknikó tikud tun ta Manama na Mallayat ka Langun na igimu ka langit asta tô tibuk banuwa. ²⁰Durungán tô Manama na Mallayat ka Langun, su igtabangan ka ikandin ébô makapanalu ka katô mga usig nu!”

Na, igbággé i Abram kandin tô ikasapulù katô langun na ikangé din tikud tun ta áppat hari na igtalu din.

²¹Igkagi tô hari ka Sodoma ki Abram, na mà din, “Áknikó dán tô kadakállan katô kaduwánnan ku na ikangé nu tikud tun ta áppat hari na igagó tikud áknami. Mga sakup ku dád tô ulián nu kanak.”

²²Asal igkagi si Abram katô hari ka Sodoma, na mà din, “Duwán igtandô^c ku katô Áglangngagán na Manama na Mallayat ka Langun na igimu ka langit asta tibuk banuwa. ²³Igtandô a kandin na ándà palang kaduwánnan nu na kangén ku, agad sábbad sinulid, agad sábbad listun ka sandalyas. Ulián ku tô langun tun áknikó, su di mému kumagi ka na miduwánnanna ukit áknikó. ²⁴Ándà palang kangén ku, asal tô dád igkan katô

mga állang ku tô mému bullasan nu. Asal mému ka duwán bággen nu katô mga manubù na igtabang kanak, na si Aner, si Escol, asta si Mamre.”

Kasabotan ka Manama ki Abram

15 Na, duwán álló na igpakita tô Áglangngagán ki Abram, asta igkagi sikandin, na mà din, “Abram, yaka ágkamáddangan. Sakán tô kumalasag^d áknikó ébô di ka kadattan. Tuu dakál tô ágpulusán na bággen ku áknikó.”

²Asal igkagi si Abram, na mà din, “Áglangngagán na Manama na ágpan-gulu katô langun, ándà palang batà ku. Purisu ándà pulusán katô bággen nu kanak. Atin ka matéya, matigatun i Elieser na taga Damasco tô kaduwánnan ku. ³Su ándà batà na igbággé nu kanak, ka matéyad, állang ku dád tô makatigatun katô kaduwánnan ku.”

⁴Na, igkagi puman tô Áglangngagán kandin, na mà din, “Ánnà si Elieser tô makatigatun katô kaduwánnan nu, su áknikó batà mama tô makatigatun katô kaduwánnan nu.”

⁵Na, igpìd ka Manama si Abram tun ta luwà ka tulda, asta igkagi sikandin, na mà din, “Langngag ka tun ta kawangawangan. Iyap nu tô mga karani ka makéyap ka. Iring kanan mga karani tô karapungan ka mga rubbad nu.”

⁶Igpamaké si Abram katô Áglangngagán, asta igtanggap din si Abram na nángngà tun ta saruwan din.^e

⁷Igkagi tô Manama, na mà din, “Sakán tô Áglangngagán na igpìd áknikó tikud tun ta Ur ka Caldea ébô bággen ku áknikó ni tanà ni asta matigatun nu.”

^b14:18 14:18 Tingód ki Melkisedec, ahaán tô Hebreo 7:1-10.

^c14:22 14:22 Igtandô, ó igsaad.

^d15:1 15:1 Kumalasag, ó dumalang.

^e15:6 15:6 Tingód ki Abram ó Abraham, ahaán tô Roma 4:3,9,22,23 asta Galacia 3:6-8.

⁸Asal iginsà si Abram, na mà din, “Áglangngagán na Manama na ágpan-gulu katô langun, ándin tô pató na pak-itanán nu kanak ébô kasóddóran ku na makatigatunna kanan?”

⁹Igkagi tô Manama, na mà din, “Pid nu dini kanak tô baka, kambing, asta karnero. Kailangan tállu ámmé tô idad dan. Pid nu dini kanak tô sábbad man-atad asta salapati.”

¹⁰Purisu igpid i Abram tô langun tun ta saruwan ka Manama, asta igmatayan din. Igtángngà din tô lawa, igsánnar din na tagduwa-duwa, asta duwán állát tun ta tángnga. Asal ándà din tángngai tô duwa manuk. ¹¹Duwán dakál mga manuk ka kabánnásson na igapun tun ta igtángngà lawa katô mga mannanap, asal igbugó dan i Abram.

¹²Tô igsalláp dán tô álló, tuu igpatudug ka Manama sikandin, asta tuu imáddangan sikandin. ¹³Igkagi tô Áglangngagán kandin, na mà din, “Pasóddóran ku áknikó na móddó gó tô mga rubbad nu tun ta banuwa ka duma mga manubù. Kahirapan dan asta állangán dan katô duma mga manubù sippang ka áppat gatus (400) ámmé.

¹⁴Asal supakan ku tô mga manubù na mállang kandan, asta makaluwà dan na dakál tô piddán dan. ¹⁵Asal sikuna, tuu ka tumugál asta maté ka na duwán kasunayan nu sippang na lábbángngán ka. ¹⁶Móddô tô mga rubbad nu tun ta duma banuwa sippang ka lumabé tô ikappat na mga karubbadan patalundugé, asta makalónód dan kannun, su inalayun dugangan katô mga Amorihanon tô salà na áglumun dan sippang ka supakan ku sikandan.”

¹⁷Tô igmangittáng dán, tigkô igkita i Abram tô бага na igábbál asta tô sulú na igrágrág. Igukit tun ta tángnga katô lawa ka mga mannanap na igtángngà

din. ¹⁸Tô oras tô, igimu tô Áglangngagán ka kasabotan tun ki Abram, na mà din, “Bággén ku tun ta mga rubbad nu tô kaluwagan kani banuwa. Tikud tun ta Wayig ka Ehipto sippang tun ta dakál Wayig ka Eufrates, tô gó tô tanà na bággén ku kandan. ¹⁹Bággén ku kandan tô tanà na igóddóan katô mga grupo ka manubù na ign-gadanan Kenihanon, Kenisihanon, Cad-monihanon, ²⁰Hetihanon, Perisihanon, Repaihanon, ²¹Amorihanon, Canaan-hon, Girgasihanon, asta Jebusihanon.”

Si Agar asta si Ismael

16 Na, ándà palang batà i Sarai asta i Abram. Asal duwán állang bayi i Sarai na igngadanan ki Agar na taga Ehipto. ²Purisu igkagi si Sarai ki Abram, na mà din, “Ándà batà na igbággé katô Áglangngagán kanak. Purisu madigár ka lumayuk ka katô állang ku ébô duwán batà ku ukit kandin.”

Ignunug si Abram katô igkagi i Sarai. ³Purisu igbággé i Sarai tô állang din ki Abram ébô imun din na sawa din. (In-ému ni pángnga igóddô si Abram tun ta Canaan ka sapulù ámmé.) ⁴Igpalayuké dan asta igmabáddás si Agar. Tô ikasóddóran dán si Agar na igmabáddás sikandin, ándà din respetowi si Sarai, asta igbuyas din. ⁵Purisu igkagi si Sarai ki Abram, na mà din, “Sikuna tô igtikudan ka salà na inému kanak! Sikuna tô igbággayan ku ki Agar, asta igmabáddás sikandin. Purisu ándà a respetowi ikandin. Isóddóran katô Áglangngagán na duwán salà nu kanak!”

⁶Igtaba si Abram, na mà din, “Na, áknikó állang sikandin. Agad ándin tô kakalyag nu na lumun kandin, mému kanak.”

Na, tuu igirrayatan^f i Sarai si Agar. Purisu igpalaguay si Agar.

^f16:6 16:6 Igirrayatan. Ahaán tô kagi “irrayat” tun ta Lista Katô Mga Kagi.

⁷Na, tō panaligan na Áglangngagán igpakita ki Agar tun ta disyerto madani tun ta sánnáp tun ta dalan na pasadun tun ta lunsud ka Sur.⁸ Igkagi tō Áglangngagán, na mà din, “Agar na állang i Sarai, ánda é igtikudan nu, asta ánda é sadunan nu?”

Igtaba si Agar, na mà din, “Igpalayuyad tikud tun ta amo ku na si Sarai.”

⁹Igkagi tō panaligan na Áglangngagán, na mà din, “Ulì ka tun kandin, asta tuman nu tō mga sugù din.”

¹⁰Igkagi pagsik tō panaligan na Áglangngagán, na mà din, “Imun ku na tuu marapung tō rubbad nu sippang ka dì dan méyap.¹¹ Duwán batà mama na pamasusun nu, asta ngadanan nu sikandin ki Ismael,⁸ su igpaminág katō Áglangngagán tō ranginán nu.¹² Imun tō batà nu na iring ka asno na méla, su ándà palang bánnalán din. Musig sikandin ka langun manubù, asta musig dan kandin. Dì sikandin móddô duma katō mga kataladi din.”

¹³Igkagi si Agar, na mà din, “Igkita kud gó tō Áglangngagán na igsállág kanak, asal ándà a kannê kamaté.”

Inggadanan i Agar tō Manama na igpakita kandin na mà din, “Manama na ágsállág.”¹⁴ Purisu áknganni, tō sánnáp na inggadanan Beerla-hai-roi^h tun ta tángngaon ka lunsud ka Cades asta Bered.

¹⁵Tō ipamasusu dán tō batà mama i Abram tikud ki Agar, inggadanan i Abram sikandin ki Ismael.¹⁶ Kawaluwan ánnám (86) tō idad i Abram tō ipamasusu si Ismael.

Pató katō kasabotan

17 Na, tō kasiyawan siyó (99) dán tō idad i Abram, igpakita tō Áglangngagán kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sakán tō Tuu Matulus Manama. Tuman nu tō kakalyag ku. Kailangan ándà salà nu tun ta saruwan ku.² Imun ku tō kasabotan ku tun áknikó. Imun ku na tuu marapung tō mga rubbad nu.”

³Iglingkóód si Abram sippang ka ikadunggù tō ulu din tun ta tanà, asta igkagi tō Manama, na mà din,⁴ “Ni gó tō kasabotan ku tun áknikó. Imun ku sikuna na kamónaan ka marapung mga grupo.⁵ Tikud áknganni, dì kad ngadanan ki Abram, asal ngadanan kad ki Abrahamⁱ su imun ku sikuna na kamónaan ka marapung mga grupo.⁶ Imun ku na marapung tō mga rubbad nu, asta imun ku sikandan na marapung mga grupo, asta duwán tun kandan na imun na mga hari.⁷ Imun ku tō kasabotan tun áknikó asta tun ta mga rubbad nu ka ándà ágtamanán. Sakán tō Manama nu asta Manama katō mga rubbad nu.⁸ Tō kaluwagan ka banuwa ka Canaan na igóddoan nu, tō gó é bággén ku áknikó asta tun ta mga rubbad nu ébô matigatun yu ka ándà ágtamanán. Sakán tō Manama dan.”

⁹Igkagi tō Manama ki Abraham, na mà din, “Na, sikuna, duwán kailangan lumun nu asta langun rubbad nu ka ándà ágtamanán tingód katō kasabotan ku tun ákniyu.¹⁰ Ni gó tō kasabotan ku na kailangan tumanán nu, agad sikuna asta tō tagsábbad-sábbad mga rubbad nu. Kailangan tupuwan tō langun gamama dini áknikó.¹¹ Kailangan tupuwan kó,

⁸16:11 16:11 Tō kóbadan katō ngadan Ismael, “ágpaminág tō Manama.”

^h16:14 16:14 Tō kóbadan katō ngadan Beerla-hai-roi, “Sánnáp Ka Manté Manama Na Ágsállág Kanak.”

ⁱ17:5 17:5 Tō kóbadan katō ngadan Abraham, “ámmà ka marapung mga grupo.”

su tô gó é pató tingód katô kasabotan ku tun áknikó. ¹²Tô mga rubbad nu, kailangan tupuwan tô langun gabatà dan gamama ka ikawalu álló tikud tun ta kapamasusu, agad tô tagsábbad-sábbad mga állang yu gamama, agad sadan é pamasusun tun ákniyu, agad sadan é bállin tun ta duma manubù. ¹³Kailangan tupuwan tô langun gamama, su ukit katô pató tun ta lawa yu, kasóddóran yu na ándà ágtamanán katô kasabotan ku tun ákniyu. ¹⁴Atin ka di tupuwan tô mama, di mému dumuma ákniyu, su di sikandin mánnal katô kasabotan ku.”

¹⁵Igkagi tô Manama ki Abraham, na mà din, “Tikud áknganni, di dán mému si Sarai tô ngadan katô sawa nu. Kailangan ngadanan nu sikandin ki Sara.^j ¹⁶Madigár tô bággen ku kandin, asta bággen ku áknikó tô batà mama na pamasusun din. Madigár tô bággen ku tun ta sawa nu, asta imun ku sikandin na kamónaan ka marapung mga grupo. Duwán gó mga rubbad din na imun hari.”

¹⁷Iglingkóód si Abraham sippang ka ikadunggu tô ulu din tun ta tanà. Inggisi sikandin, su igpanámdám sikandin, na mà din, “Duwán kannê batà ku na pamasusun, agad tô idad ku dumunggu tun ta sábbad gatus (100)! Mamasusu kannê si Sara ka batà, agad tô idad din dumunggu tun ta kasiyawan (90)!”

¹⁸Igkagi si Abraham katô Manama, na mà din, “Kakalyag ku na si Ismael tô bagayan nu ka madigár!”

¹⁹Asal igkagi tô Manama, na mà din, “Tô sawa nu na si Sara mamasusu ka batà nu mama, asta ngadanan nu tô batà ki Isaac.^k Sikandin asta tô mga rubbad din tô katumanan katô kasabotan ku na ándà ágtamanán. ²⁰Igpaminág ku tô igpamuyù nu para ki Ismael. Purisu

madigár tô bággen ku kandin. Bággen ku kandin tô marapung mga gabatà asta mga rubbad din. Imun ku sikandin na kamónaan ka sapulù duwa (12) ágpangulun, asta imun ku na dakál grupo tô mga rubbad din. ²¹Asal tô batà nu na si Isaac tô katumanan katô kasabotan ku tun áknikó. Pamasusun sikandin i Sara kani ámmé na dumunggu.”

²²Pángnga igpatóngkóé dan, igpanó tô Manama.

²³Na, tô álló tô, igbánnal si Abraham ka Manama, asta igtupuwan din tô batà din na si Ismael, asta tô langun ka duma mga sakup din gamama, agad tô mga állang din, tô mga ipamasusu tun kandin, asta tô igbálli din tun ta duma mga manubù. ²⁴Kasiyawan siyó (99) tô idad i Abraham tô igtupuwan sikandin, ²⁵asta sapulù tállu (13) tô idad katô batà din na si Ismael. ²⁶Tô álló tô, igtupuwan si Abraham asta si Ismael, ²⁷asta tô langun gamama na sakup i Abraham.

Igtandô na mapamasusu si Isaac

18 Róggun igóddô si Abraham tun ta kayun ka mga ulayan i Mamre, igpakita tô Áglangngagán kandin. Tô ménit tô álló, igunsad si Abraham tun ta sállat ka tulda na igóddóan din. ²Igsál-lág sikandin, asta igkita din tô tállu manubù na igtindág tun ta luwà. Tô igkita din sikandan, igsékót sikandin igsumar kandan. Iglingkóód sikandin sippang ka ikadunggu tô ulu din tun ta tanà ébô tumanggap kandan. ³Igkagi sikandin, na mà din, “Sir, ádding kó dini kanak. Yakó áglabé. ⁴Piddan ku sikiyu ka wayig ébô muras kó katô paa yu, asta makapaginawa kó kannun ta siráb kani kayu. ⁵Pakannán ku sikiyu ébô kumabákkár kó ka di kó pa man-

^j17:15 17:15 Tô kóbadan katô ngadan Sara, “batà bayi ka hari,” ó “prinsesa.”

^k17:19 17:19 Tô kóbadan katô ngadan Isaac, “inggisi.”

ayun. Idayawanna su igdunggù kó, asta kakalyag ku na tumabangnga ákniyu.”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Mému áknami.”

⁶Igsékót si Abraham igahu tun ta tulda, asta igkagiyan din si Sara, na mà din, “Sékót ka! Angé nu tô sábbad sako ka tuu madigár harina, asta imu nu tô pan na pakannán kandan.”

⁷Igpalaguy si Abraham tun ta mga mannanap din, asta igsalin din tô tuu madigár nati ka baka. Igbággé din tun ta sábbad állang din ébô iyón din asta sékót lággaán. ⁸Tô igtaganà dan tô langun, igpid i Abraham tô gatas na malassám, gatas na mammis, asta ákkud na igtug, asta igbuwat din tun kandan. Róggun igkan dan, igtindág sikandin madani tun ta siráb katô kayu.

⁹Iginsà dan kandin, na mà dan, “Ánda tô sawa nu na si Sara?”

Igtaba si Abraham, na mà din, “Tun dalám katô tulda.”

¹⁰Igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Tô ámmé na dumunggù, lumónódda dini ákniyu, asta duwán batà mama na pamasusun katô sawa nu na si Sara.”

Na, si Sara madani tun ta sállat tun ta bókkóg din, asta igpaminág sikandin katô igkagi dan. ¹¹Tuu dán tugál si Abraham asta si Sara. Ánda bayi na mamasusu iring katô idad i Sara. ¹²Purisu ingngisi si Sara katô kandin sarili, asta igpanámdám sikandin, na mà din, “Tu-uwad tugál, asta tuu dán tugál tô duma ku. Pamánnun ka kadunggù katô dayó dini kanak?”

¹³Na, iginsà tô Áglangngagán ki Abraham, na mà din, “Manan ka ingngisi si Sara? Manan ka igkagi sikandin na pamánnun é kapamasusu din ka batà su tuu dán tugál sikandin? ¹⁴Ánda palang na dì mému katô Áglangngagán! Tô ámmé na dumunggù, duwán batà mama na pamasusun i Sara.”

¹⁵Imáddangan si Sara. Purisu igbulaló sikandin asta igkagi, na mà din, “Ánda a ngisi.”

Asal igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Bulaló yan. Bánnal na ingngisi ka.”

Igpamuyù si Abraham para katô mga taga Sodoma

¹⁶Na, igpanó tô tállu manubù, asta igsadun dan tun ta pabungan ébô sumállág dan katô lunsud ka Sodoma. Igtákkás si Abraham kandan ébô tumáddù kandan ka dalan.

¹⁷Igpanámdám tô Áglangngagán, na mà din, “Dì ku állássán ki Abraham tô masig dán na lumun ku, ¹⁸su mému na dakál grupo tô mga rubbad din, asta madigár tô bággén ku tun ta langun manubù ukit kandin. ¹⁹Ig salin ku sikandin ébô tuminurù sikandin katô mga gabatà din asta mga rubbad din na kailangan mánnal dan kanak asta lumun dan tô nángngà tun ta saruwan ku, ébô tumanán ku tô igtandó ku kandin.”

²⁰Na, igkagi tô Áglangngagán ki Abraham, na mà din, “Marapung tô igulit kanak na madat tô áglumun katô mga taga Sodoma asta taga Gomora. Tuu kun dakál tô salà dan. ²¹Purisu madunna ébô kasóddóran ku ka bánnal ó ánnà bánnal tô igdinág ku.”

²²Na, igpanó tô duwa manubù, asta igpanayun dan tun ta Sodoma, asal igduma pa tô Áglangngagán tun ki Abraham. ²³Igpadani si Abraham tun ta Áglangngagán, asta iginsà sikandin, na mà din, “Atin ka matayan nu tô madat mga manubù, matayan nu pagsik tô mga matalláng? ²⁴Atin ka duwán kaliman (50) mga matalláng tun ta lunsud, dadattan nu tô langun tun ta lunsud? Duwán kédu nu katô langun tingód katô kaliman (50) mga matalláng? ²⁵Panámdám ku na dì nu matayan tô mga matalalláng apil katô madat mga manubù! Dì

mému! Atin ka supakan nu tô madat mga manubù, di nu apilán tô mga mataláng, su sikuna tô ágruud katô langun manubù, asta kailangan nángngà tô karuud nu.”

²⁶ Igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Atin ka kitanán ku tô kaliman (50) mga matalláng tun ta lunsud, di ku dadattan tô lunsud.”

²⁷ Igkagi puman si Abraham, na mà din, “Sir, agad tuu ka mallayat ka tand-ingán kanak, asal pallayat nu tô ginawa nu kanak ka minsà a puman áknikó. ²⁸ Atin ka duwán dád kappatan lima (45) mga matalláng, dadattan nu tô langun tun ta lunsud su ikulangan ka lima?”

Igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Atin ka kitanán ku tô kappatan lima (45) mga matalláng, di ku dadattan tô lunsud.”

²⁹ Igkagi puman si Abraham, na mà din, “Atin ka kappatan (40) dád tô kitanán nu?”

Igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Atin ka duwán kappatan (40), di ku dadattan.”

³⁰ Igkagi si Abraham, na mà din, “Sir, yaka ágkasókó kanak ka minsà a puman áknikó. Atin ka tállu pulù (30) dád tô kitanán nu?”

Igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Atin ka tállu pulù (30) tô kitanán ku, di ku dadattan.”

³¹ Igkagi si Abraham, na mà din, “Sir, pallayat nu tô ginawa nu kanak ka minsà a puman áknikó. Atin ka duwa pulù (20) dád tô kitanán nu?”

Igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Atin ka duwa pulù (20) tô kitanán ku, di ku dadattan tô lunsud.”

³² Igkagi si Abraham, na mà din, “Sir, yaka ágkasókó kanak, su ni gó é ágta-manán ka insà ku. Atin ka sapulù (10) dád tô kitanán nu?”

Igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Atin ka duwán sapulù (10), di ku dadattan.”

³³ Na, pángnga igpatóngkóé tô Áglangngagán asta si Abraham, igpanó tô Áglangngagán, asta igulì si Abraham.

Dakál salà katô mga taga Sodoma

19 Tô mapun dán, igdunggù tô duwa panaligan tun ta Sodoma. Si Lot igunsad tun ta plasa madani tun ta sállat katô lunsud. Tô igkita sikandin kandan, igtindág sikandin asta igsumar kandan. Iglíngkóód sikandin sippang ka ikadunggù tô ulu din tun ta tanà, ² asta igkagi sikandin, na mà din, “Sir, ádding kó tun ta balé ku. Urasi yu tô paa yu, asta dágga kó, su simag ka sállám mému manayun kó tun ta sadunan yu.”

Asal igkagi sikandan, na mà dan, “Dì ké mádding tun ta balé nu. Dumágga kéd dini ta plasa.”

³ Asal igpanayun gínggat si Lot sippang ka igtákkás dan kandin tun ta balé din. Igpému i Lot tô pan asta tô duma mga madigár ágkakan, asta igkan dan.

⁴ Tô ándà dan pa dágga tô dukilám, iglibutan tô balé katô langun gamama na taga Sodoma. Ilimud tô langun dan, agad mga mallaki asta mga tugál. ⁵ Igtawar dan ki Lot, na mà dan, “Ánda tô duwa gamama na igdunggù géna dini áknikó? Paluwà nu sikandan ébô lumayuk ké kandan.”

⁶ Igluwà si Lot tun ta balé din, asta igsagpángngan din tô sállat. ⁷ Igkagi sikandin, na mà din, “Mga rarak ku, yakó áglumu katô madat. ⁸ Asal duwán duwa gabatà ku daraga na ándà pa palang layuki. Paluwaán ku sikandan, asta mému lumun yu kandan tô agad ándin kakalyag yu. Asal yakó ágsamuk kani duwa gamama, su igpadágga ku sikandan dini kanak, asta kailangan dópónan ku sikandan.”

⁹Asal igkagi sikandan, na mà dan, “Yaka gilabut ákname! Ánnà ka taga kannun. Purisu dì mému milabut ka katô lumun dé! Atin ka panámdám nu na madat tô lumun dé kandan, tuu pa madat tô lumun dé áknikó.”

Igsullóy dan si Lot, asta igpadani dan tun ta saggpáng ka sállat ébô siraán dan.

¹⁰Asal igpókéan katô duwa panaligan tô sállat, igguyud dan si Lot tun dalám katô balé, asta igsaggpángngan dan tô sállat. ¹¹Na, igimu dan na bólóg tô langun gamama madani tun ta sállat ébô dì dan kumita katô sállat.

Igpalaguy si Lot tikud tun ta Sodoma

¹²Igkagi tô duwa panaligan ki Lot, na mà dan, “Atin ka duwán mga kadumaan nu dini, mga gabatà nu, ugang nu, ó duma mga sakup nu na igóddô dini ta lunsud, pid nu sikandan, asta panó kód, ¹³su dadattan déd ni lunsud ni. Idinág katô Áglangngagán na tuu madat tô áglumun dan. Purisu igpapid ké ikandin ébô dadattan dé tô langun.”

¹⁴Purisu igsékót si Lot igsadun tun ta duwa banà katô gabatà din gabayi, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sékót kód panó tikud kannun, su dadattan dán katô Áglangngagán ni lunsud ni.”

Asal kéman dan ka áragórù dád sikandin.

¹⁵Tô sállám dán, igpapalaguy katô mga panaligan si Lot, na mà dan, “Sékót kad! Pid nu tô sawa nu asta tô duwa gabatà nu gabayi, asta palaguy kód ébô dì kó kasabban katô kadattan kani lunsud.”

¹⁶Agad igbaring-baring si Lot, asal inéduwan tô Áglangngagán kandan. Purisu igawidan katô duwa panaligan tô bállad i Lot, tô sawa din, asta tô duwa gabatà dan, asta igpid dan tun ta luwà katô lunsud. ¹⁷Igkagi tô panaligan kan-

dan, na mà dan, “Palaguy kód! Yakó ágsérê! Yakó ágsódô kannun ta kapat-tadan, asal palaguy kó sippang tun ta pabunganán agó maté kó.”

¹⁸Asal igkagi si Lot, na mà din, “Sir, diya. ¹⁹Agad tuu madigár tô tabang yu kanak, asta igpaluwà a ikiyu tikud tun ta kadattan, asal kasabbanna su tuu madyù tô pabunganán, asta matéya ka diya pa dumunggù. ²⁰Na, duwán madani lunsud na mému sadunan ku, asta délák gó yan. Papalaguyya baling dutun. Tuu gó délák tô lunsud, asta diya maté dutun!”

²¹Igtaba tô panaligan, na mà din, “Mému malaguy ka dutun. Dì ku dadattan tô lunsud tô. ²²Asal sékót kód palaguy, su ándà pa mému lumun ku sippang ka dumunggù kó.”

Purisu inggadanan tô lunsud na Soar.¹

Idattan tô Sodoma asta Gomora

²³Tô duwán dán álló asta tô igdunggù dán si Lot tun ta Soar, ²⁴igdabù katô Áglangngagán tô asupri na igrágrág tikud tun ta kawang-awangan tun ta lunsud ka Sodoma asta Gomora. ²⁵Purisu idattan tô duwa lunsud asta tô langun ka duma mga lunsud tun ta kapattadan. Inatê tô langun manubù, asta idattan tô langun ka pamulanán. ²⁶Asal igsérê tô sawa i Lot tun ta lunsud na igtananan dan. Purisu ibaluy sikandin sumbál na asin.

²⁷Na, igsállám si Abraham tun ta lugar na igsadunan din tô igtóngkó tô Áglangngagán kandin. ²⁸Igsállág sikandin tun ta Sodoma asta Gomora, asta tun ta kaluwagan katô kapattadan. Igkita din tô tuu dakál ábbál tikud tun ta tanà, iring na ábbál ka dakál ággóbbówanan. ²⁹Agad igdadattan katô Manama tô mga lunsud tun ta kapattadan na igóddóan i Lot, asal

¹19:22 19:22 Tô kóbadan katô Soar, “délák.”

ándà din kalingawi si Abraham, asta igpaluwà din si Lot ébô di sikandin maté.

Si Lot asta duwa gabatà din gabayi

³⁰Na, imáddangan si Lot ka móddô sikandin tun ta Soar. Purisu igalin sikandin asta tô duwa gabatà din gabayi tun ta pabunganán, asta igóddô dan tun ta takub. ³¹Duwán álló na igkagi tô batà din kaké tun ta adi din, na mà din, “Tugál dán tô ámmà ta, asta ándà palang mama nit banuwa na kumalyag áknita ébô duwán batà ta. ³²Na, madigár ka lasingán ta tô ámmà ta asta lumayuk ki kandin ébô duwán batà ta ukit kandin.”

³³Purisu, tô dukilám dán, iglasing dan tô ámmà dan, asta iglayuk tô kaké kandin. Asal ándà kinanuwan i Lot katô iglumu katô batà din kandin, su tuu ilasing.

³⁴Tô sállám dán, igkagi tô kaké tun ta adi din, na mà din, “Sakán tô iglayuk katô ámmà ta géna dukilám. Na, madigár ka lasingán ta puman sikandin kani ka dukilám, asta sikuna tô lumayuk kandin ébô duwán batà ta ukit kandin.”

³⁵Tô dukilám dán, iglasing dan puman tô ámmà dan, asta iglayuk tô adi kandin. Ándà kinanuwan din katô iglumu katô batà din kandin, su tuu ilasing. ³⁶Purisu igmabáddás dán tô duwa gabatà i Lot ukit kandin. ³⁷Duwán batà mama na ipamasusu tun ta kaké, asta igngadanan din ki Moab.^m Inému sikandin na kamónaan katô langun Moabihanon áknganni. ³⁸Duwán pagsik batà mama na ipamasusu tun ta adi, asta igngadanan din ki Benami.ⁿ Inému sikandin na kamónaan katô langun Amonihanon áknganni.

Si Abraham asta si Abimelec

20Na, igalin si Abraham tikud tun ta Mamre sippang tun ta Negeb, asta igóddô dan tun ta lunsud ka Gerar na tun ta tángngaan katô lunsud ka Cades asta Sur. ²Igulit si Abraham katô mga taga Gerar na tábbé din tô sawa din na si Sara. Purisu igpakangé si Sara katô harì ka Gerar na si Abimelec ébô mému na sawa din. ³Asal igpakita tô Manama ki Abimelec ukit ka tagénáp, asta igkagi sikandin, na mà din, “Maté ka gó su igkangé nu tô bayi na duwán duma.”

⁴Asal su ándà pa layuk si Abimelec ki Sara, igkagi sikandin, na mà din, “Áglangngagán, matayanna gó ikuna asta tô mga sakup ku agad ándà palang salà dé? ⁵Si Abraham gó tô igulit kanak na tábbé din si Sara, asta igkagi tô bayi na talatábbé dan. Ándà palang madat kakalyag ku, asta ándà palang salà ku kandin.”

⁶Tun ta tagénáp i Abimelec, igkagi tô Manama kandin, na mà din, “Óó. Isóddóran ku na ándà madat kakalyag nu. Purisu igsapadan^o ku sikuna ébô di ka makasalà kanak. Igdalangan ku tô kapadani nu kandin. ⁷Na, uli nu tô bayi tun ta duma din. Propeta si Abraham, asta dumasal sikandin tingód áknikó ébô di ka maté. Atin ka di nu sikandin ulián, maté ka gó asta tô langun sakup nu.”

⁸Na, igsállám si Abimelec iglimud katô langun opisyaes din, asta igulit sikandin kandan tingód katô langun tun ta tagénáp din. Purisu tuu dan imáddangan. ⁹Igpakangé i Abimelec si Abraham, asta igkagi sikandin, na mà din, “Madat tô iglumu nu áknami. Ándin tô salà na ilmu ku áknikó ébô papiddanna ikuna asta tô mga sakup ku katô kadat-

^m19:37 19:37 Tô ngadan Moab, iring katô kagi ka Hebreo, “tikud tun ta ámmà.”

ⁿ19:38 19:38 Tô ngadan Benami, iring katô kagi ka Hebreo, “batà ka gakád.”

^o20:6 20:6 Igsapadan, ó igbalabagan.

tan? Iglumu nu kanak tō dī mému lumun. ¹⁰ Ándin tō gunayan na iglumu nu ni?”

¹¹ Igtaba si Abraham, na mà din, “Tō panámdám ku na ándà palang manubù dini na duwán máddang tun ta Manama. Kéman ku na duwán mimmaté kanak ébô agón tō sawa ku. ¹² Bállag tō igkagi ku na tábbé ku sikandin, su batà katò ámmà ku sikandin, asal igpassaé tō innà dé. Purisu igkalyagan ku sikandin. ¹³ Dángngan tō igpéwà tō Manama kanak tikud tun ta lunsud na igóddóan katò ámmà ku, igkagiyan ku tō sawa ku, na mà ku, ‘Atin ka duwán kédu nu kanak, agad ánda é dungguan ta, ulit nu na talatábbé ki.’”

¹⁴ Purisu iguli i Abimelec si Sara tun ki Abraham. Duwán igbággé din kandin na mga karnero, mga baka, asta mga állang.

¹⁵ Ikgagi si Abimelec, na mà din, “Sállág nu tō kaluwagan kani tanà ku. Óddô ka tun ta agad ánda na kakalyag nu.”

¹⁶ Ikgagi sikandin ki Sara, na mà din, “Sábbad mararan (1,000) abuk ka maputi bulawan tō igbággé ku tun ta tábbé nu ébô kasóddóran katò langun sakup nu na ándà salà nu. Tō gó é pató na ándà dán salà nu kanak.”

¹⁷ Na, igdasal si Abraham tun ta Manama, asta inólian dán si Abimelec, tō sawa din, asta tō mga állang din gabayi ébô makabatà dan puman, ¹⁸ su ándà batà tō sawa i Abimelec asta tō langun sakup din gabayi su igkangé i Abimelec tō sawa i Abraham na si Sara.

Ipamasusu si Isaac

21 Na, igtuman katò Áglangngagán tō igtandô din, asta madigár tō igbággé din ki Sara. ² Igmabáddás sikandin, asta igpamasusu sikandin ka batà mama, agad tugál dán si Abraham. Ipamasusu tō batà tō álló na taganà

igtandô katò Manama. ³ Inggadanán i Abraham tō batà din ki Isaac.^p ⁴ Tō igdunggù dán tō ikawalu álló tikud tun ta kapamasusu ki Isaac, igtupuwan i Abraham sikandin, su tō gó tō ig sugù ka Manama kandin. ⁵ Sábbad gatus (100) tō idad i Abraham tō kapamasusu ki Isaac.

⁶ Ikgagi si Sara, na mà din, “Igbággayanna ka Manama ka dayó. Purisu ingngisiya. Ngumisi tō langun katò makadinág tingód katò inému kanak.”

⁷ Ikgagi si Sara, na mà din, “Dángngan, ándà palang manubù na makakagi ki Abraham na dumunggù tō álló na pasusun ku tō batà din. Agad tugál dán sikandin, asal igpamasusuwad gó katò batà din.”

Igpéwà si Agar asta si Ismael

⁸ Tō igdakál si Isaac, igdiyà dán sikandin, asta igimu i Abraham tō dakál pista tingód katò álló na igdiyà tō batà din. ⁹ Asal si Ismael na ipamasusu ki Agar na taga Ehipto, inalayun sikandin igyamà-yamà katò batà i Sara na si Isaac. Tō igkita si Sara katò, ¹⁰ igkagi sikandin ki Abraham, na mà din, “Péwà nu tō állang nu asta tō batà din, su atin dumunggù tō álló na maté ka, dī mému kabággayan tō batà ka állang katò tángngà katò kaduwánnan nu, su bággén tō langun tun ta batà nu na si Isaac.”

¹¹ Tuu iranu si Abraham, su batà din gó si Ismael. ¹² Asal igkagi tō Manama ki Abraham, na mà din, “Yaka ágkaranu tingód kanan batà nu asta állang nu na si Agar. Tuman nu tō igkagi i Sara áknikó, su ukit katò batà nu na si Isaac bággén ku áknikó tō mga karubbadan na igtandô ku áknikó. ¹³ Imun ku pagsik na dakál karubbadan tō mga rubbad katò batà ka állang nu, su batà nu sikandin.”

^p21:3 21:3 Tō kóbadan katò ngadan Isaac, “ingngisi.” Ahaán tō Genesis 17:19.

¹⁴Purisu igsállám si Abraham igbággé ka ágkakan asta ágdalámmanan na ipánnú ka wayig tun ki Agar ébô baban din. Igpapanó din si Agar asta tô batà din. Igsadun si Agar tun ta disyerto ka Berseba, asta igpanó-panó dan.

¹⁵Tô inémmát tô wayig na igpid dan, itákkangan dan, asta igtananan i Agar tô batà din tun ta siráb ka mabbabà kayu. ¹⁶Igsadun si Agar tun tóna na mga sábbad gatus (100) metros é kadiyuan, asta igunsad sikandin. Igpanámdám sikandin, na mà din, “Dì mému ka kumita a na maté tô batà ku.”

Róggun igunsad si Agar, igsággó sikandin.

¹⁷Igdinág ka Manama tô sággón din, asta igtawar tô panaligan ka Manama tikud tun ta langit, na mà din, “Agar, imánnu ka? Yaka ágkamáddangan. Igdinág ka Manama tô sággón katô batà nu. ¹⁸Na, sadun ka tun kandin, asta órór nu sikandin, su imun ku na dakál grupo tô mga karubbadan din.”

¹⁹Na, igpakita ka Manama tô balun tun ki Agar. Purisu igsadun sikandin tun ta balun, igipánnú din tô ágdalámmanan ka wayig, asta igpénám din tô batà din.

²⁰Madigár tô tabang ka Manama katô batà. Sippang ka igdakál sikandin, igóddô tun ta disyerto ka Paran, asta tuu katig sikandin ágpanà. ²¹Tun ta Paran, igpakalyag katô innà din sikandin katô bayi na taga Ehipto.

Igpasaboté si Abraham asta si Abimelec

²²Na, tô timpo tô, si Abimelec asta si Picol na pangulu katô mga sundalo din igsadun tun ki Abraham. Igkagi si Abimelec, na mà din, “Isóddóran ku na agad ándin tô áglumun nu, inalayun ka ágtabangan katô Manama. ²³Purisu kakalyag ku na tumandô ka tun ta

saruwan ka Manama na dì ka lumimbung kanak, mga gabatà ku, asta mga rubbad ku. Inalayun madigár tô iglumu ku áknikó. Purisu tandô ka na inalayun madigár tô lumun nu kanak asta katô mga sakup ku na igóddô kannun ta banuwa na igóddóan nu.”

²⁴Igkagi si Abraham, na mà din, “Tô gó é tandô ku áknikó.”

²⁵Na, igulit si Abraham kandin na duwán balun na igagó katô mga állang i Abimelec. ²⁶Igkagi si Abimelec, na mà din, “Ándà ku kasóddóri ka sadan tô igagó katô balun. Ándà a ikuna uliti, asta ándà ku yan kasóddóri sippang ni álló ni.”

²⁷Na, duwán mga karnero asta mga baka na igbággé i Abraham ki Abimelec, asta igpasaboté dan. ²⁸Igsalin si Abraham ka pittu nati bayi ka karnero tikud tun ta mga karnero din. ²⁹Iginsà si Abimelec, na mà din, “Manan ka igsalin nu yan?”

³⁰Igtaba si Abraham, na mà din, “Tanggap nu ni pittu nati ka karnero ébô mému pató na sakán tô igpakali kani balun ni.”

³¹Purisu inggadanan tô lugar na Berseba,⁹ su igpasaboté dan dutun.

³²Tô igpasaboté dán si Abraham asta si Abimelec, iguli si Abimelec asta si Picol tun ta banuwa katô mga Filistihanon. ³³Igpanula si Abraham ka kayu tamarisko tun ta Berseba, asta igpangadap sikandin katô Áglangngagán na ándà ágtamanán. ³⁴Idugé si Abraham igóddô tun ta banuwa katô mga Filistihanon.

Igkinnaman ka Manama si Abraham

22 Na, duwán álló na igkinnaman ka Manama tô kapamaké i Abraham kandin. Igtawar tô Manama, na mà din, “Abraham!”

⁹21:31 21:31 Tô kóbadan katô Berseba, “balun katô tandô,” ó “balun katô pittu.”

Igtaba si Abraham, na mà din, “Óó. Kannunna.”

²Igkagi tō Manama, na mà din, “Pid nu tō bugtung batà nu na si Isaac na tuu nu ágginawaan, asta sadun kó tun ta banuwa ka Moria. Tikáddág kó tun ta pabungan na tádduán ku áknikó. Matayi nu sikandin asta góbbó nu tō lawa din ébô bággén nu sikandin kanak.”

³Purisu igsállám si Abraham, igpaningkayu, asta igruran din tun ta asno din. Igpatakkás din tō batà din na si Isaac asta tō duwa állang din, asta igpanó dan tun ta lugar na igpasadunan ka Manama kandin. ⁴Itálluwan dan igpanó, igkita i Abraham tō lugar tun ta madiyù. ⁵Igkagi si Abraham katō duwa állang din, na mà din, “Óddô kó dád kannun duma katō asno, su sakán asta ni batà ku tō manayun tun ta pabungan ébô mangadap ké katō Manama, asta lumónód ké dini ákniyu.”

⁶Igpapíd i Abraham tō pagsunnuk ki Isaac. Igpíd i Abraham tō kutsilyo asta tō бага ka apuy, asta igpanayun dan. ⁷Igkagi si Isaac, na mà din, “Ámmà!”

Igtaba si Abraham, na mà din, “Ándin?”

Iginsà si Isaac, na mà din, “Duwán бага ka apuy asta pagsunnuk ta, asal ánda tō nati ka karnero na góbbón asta bággén tun ta Manama?”

⁸Igtaba si Abraham, na mà din, “Manama tō mággé áknita katō nati ka karnero na góbbón asta bággén kandin.”

Na, igpanayun dan igpanó.

⁹Tō igdunggù dan dán tun ta pabungan na igpasadunan ka Manama ki Abraham, igimu din tō ággóbbówanan ka mannap na bággén tun ta Manama, asta igtagù din tō pagsunnuk tun ta bówwó. Igbagkás din tō batà din asta igtagù din tun ta bówwó katō pagsunnuk.

¹⁰Igkangé din tō kutsilyo ébô matayan din dán tō batà din. ¹¹Asal tō panaligan na Áglangngagán igtawar kandin

tikud tun ta langit, na mà din, “Abraham! Abraham!”

Igtaba si Abraham, na mà din, “Óó. Kannunna.”

¹²Igkagi tō Áglangngagán, na mà din, “Yaka ágdadat kanan batà nu. Yaka nu ágmánuwi. Isóddóran kud na tuu ka ágbánnal ka Manama, su agad tō bugtung batà nu, bággén nu kanak.”

¹³Na, igkita i Abraham tō karnero na ikasangat tō panga din tun ta sigbát na dugin. Tō gó é igkangé i Abraham, igmatayan din, asta iggóbbó din na igbulbas katō batà din. ¹⁴Ingadanan i Abraham tō lugar na, “Áglangngagán tō Ágbággé.” Agad áknganni, duwán ágkagin na, “Tun ta pabungan katō Áglangngagán, duwán ágbággén din.”

¹⁵Igtawar puman tō panaligan na Áglangngagán ki Abraham tikud tun ta langit, na mà din, ¹⁶“Matuman gó ni tandô katō Áglangngagán áknikó. Su igbánnal ka kanak, asta ánda nu tingátti tō bugtung batà nu, asal igbággé nu sikandin kanak, ¹⁷madigár gó tō bággén ku áknikó, su imun ku na tuu marapung tō mga rubbad nu iring na karapungan katō mga karani tun ta langit, asta iring na karapungan katō mga baklayan tun ta dagat. Makapanalu tō mga rubbad nu katō mga lunsud ka usig dan. ¹⁸Madigár tō bággén ku tun ta langun manubù ka banuwa ukit katō mga rubbad nu. Tō gó é lumun ku, su igtuman nu tō igsugù ku áknikó.”

¹⁹Na, iglónód si Abraham asta si Isaac tun ta duwa állang, igulì dan langun, asta igóddô si Abraham tun ta Berseba.

Mga gabatà i Nahor

²⁰Na, ánda kadugé, igulitan si Abraham na duwán dán mga gabatà katō kataladi din na si Nahor, su igpamasusu tō ipag din na si Melca. ²¹Si Hus tō tambang kaké batà din, si Bus tō ikaduwa, si Camuel na ámmà i Aram, ²²si Cased, si

Asau, si Feldas, si Jedaf, asta si Betuel.
²³(Si Betuel tô ámmà i Rebecca.) Tô gó é mga ngadan katô walu gabatà i Nahor na ipamasusu ki Melca na ipag i Abraham. ²⁴Igngadanan ki Roma tô ikaduwa sawa i Nahor. Ipamasusu tun kandin si Teba, si Gaam, si Taas, asta si Maaca.

Inaté si Sara

23 Na, tô sábbad gatus duwa pulú pittu (127) tô idad i Sara, inaté sikandin ²tun ta lunsud ka Hebron na sakup ka Canaan. Iranu asta igsággó si Abraham tingód katô kamatayan i Sara.

³Igtananan i Abraham tô inaté sawa din, igsadun sikandin tun ta mga Hetihanon, asta igkagi sikandin, na mà din, ⁴“Ánnà a taga kannun, su iginalna dád dini ákniyu. Málliya pád ka tanà dini ákniyu ébô duwán lábbángngan ku katô sawa ku na inaté.”

⁵Igkagi tô mga Hetihanon, na mà dan, ⁶“Sir, paminág nu ni kagi dé. Isóddóran dé na sikuna tô ágkabantug pangulu na igsalin katô Áglangngagán. Mému lábbángngán nu tô sawa nu dini ta tuu madigár áglábbángnganan dé. Agad ándin lábbángngi tô salinán nu, kadayawan tô tigatun na mággé kanan áknikó ébô duwán lábbángngan nu kandin.”

⁷Purisu iglingkóód si Abraham tun kandan, ⁸asta igkagi sikandin, na mà din, “Su mému lábbángngán ku tô sawa ku dini, pamuyù yu ki Efron na batà i Sohar ⁹ébô barigyaán din kanak tô takub ka Macpela tun ta ligad katô kinamát din. Kagiya yu sikandin na agad pira tô lagà katô takub, bággén ku kandin tun ta tubang yu ébô duwán lábbángngan ku.”

¹⁰Tô timpo tô, igunsad si Efron duma katô mga Hetihanon na ilimud tun ta sál-lat katô lunsud dan, asta igdinág katô langun tô igtaba din ki Abraham, na mà din, ¹¹“Sir, paminág nu ni kagi ku. Bággén ku gó áknikó tô tibuk katô kinamát

ku asta tô takub din. Tun ta tubang kani langun kadumaan ku, bággén kud áknikó ébô duwán lábbángngan nu katô sawa nu.”

¹²Na, iglingkóód puman si Abraham tun ta mga Hetihanon, ¹³asta igkagi sikandin ki Efron tun ta tubang katô langun dan, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku. Bayadan ku áknikó tô kadakállan katô lagà katô kinamát nu. Tanggap nu tô bayad ku ébô duwán lábbángngan ku katô sawa ku.”

¹⁴Igkagi si Efron, na mà din, ¹⁵“Sir, paminág nu ni kagin ku. Agad áppat gatus (400) abuk na mapputi bulawan tô lagà katô kinamát, asal di ku pabayadan áknikó, su rarak ku gó sikuna. Panayun nu lábbángngi tô sawa nu dutun.”

¹⁶Ignunug si Abraham ki Efron tingód katô lagà na igdinág katô langun Hetihanon na ilimud. Purisu igpesar din tô áppat gatus (400) abuk na mapputi bulawan, iring katô ágpesaranan na gamitán katô mga negosyante, asta igbággé din ki Efron. ¹⁷Purisu si Abraham dán tô inému na tigatun katô kinamát i Efron tun ta Macpela dadan tun ta silatan ka lunsud ka Mamre. Igbayadan din tô tanà asta tô takub, asta tô langun kayun na isakup tun ta kaluwagan katô tanà. ¹⁸Inému si Abraham na tigatun katô tanà tun ta tubang katô langun Hetihanon na ilimud tun ta plasa madani tun ta gahuwanan katô lunsud.

¹⁹Na, iglábbáng i Abraham tô lawa katô sawa din na si Sara tun dalám katô takub ka Macpela madani tun ta lunsud ka Mamre tun ta Canaan. ²⁰Purisu inému si Abraham na tigatun katô tanà asta takub katô Hetihanon, asta inému na áglábbángngan din.

Si Isaac asta si Rebecca

24 Na, tuu dán tugál si Abraham, asta inalayun madigár tô igbággé katô Áglangngagán kandin. ²Duwán

sábbad állang i Abraham na inému na amo katô duma mga állang asta igsarigan i Abraham katô langun ka kaduwánnan din. Ikgagi si Abraham kandin, na mà din, “Dappán nu yan bállad nu nit bubun ku.”³ Tandô ka kanak ukít tun ta ngadan katô Áglangngagán na igimu katô langit asta banuwa ta. Tandô ka na di nu pakalyagán tô batà ku katô bayi na Canaanhon.⁴ Asal lónód ka tun ta tanà na igtikudan ku, asta salin nu tô bayi tikud tun ta mga gakád ku ébô duwán kalyagan katô batà ku na si Isaac.”

⁵Asal iginsà tô ágsarigan din, na mà din, “Pamánnun ku ka di malyag tô bayi mákkás kanak ka mulí a dini? Piddán ku tô batà nu tun ta banuwa na igtikudan nu?”

⁶Igtaba si Abraham, na mà din, “Dì! Yaka ágpíd katô batà ku dutun.”⁷ Dángngan, tô Áglangngagán na Manama na góddô tun ta langit tô igpíd kanak tikud tun ta mga gakád katô ámmà ku asta tikud tun ta banuwa na ipamasusuwan ku, asta igtandóanna ikandin na bággén din ni tanà ni tun ta mga rubbad ku. Pónan katô Áglangngagán tô panaligan din áknikó. Tumabang sikandin áknikó ébô makakangé ka katô bayi na kalyagan katô batà ku.⁸ Atin ka di malyag tô bayi mákkás áknikó, mému di nu tumanán tô tandô nu kanak. Asal yaka nu ágpiddi tô batà ku dutun.”

⁹Purisu igdappán katô ágsarigan tô bállad din tun ta bubun katô amo din na si Abraham, asta igtandô sikandin na tumanán din tô igsugú i Abraham kandin.

¹⁰Na, igkangé katô ágsarigan tô sapulú kamelyo katô amo din, asta igruran din tô marapung klasi ka madigár gasa. Igpánó sikandin igsadun tun ta lunsud na igóddóan katô kataladi i Abraham na si Nahor tun ta Mesopotamia.

¹¹Tô igdunggù dán sikandin, tuu dán mapun. Tô gó tô oras ka kakangé katô mga gabayi ka wayig. Igádding sikandin madani tun ta balun tun ta luwà katô lunsud, asta igpapaginawa din tô mga kamelyo din.¹² Igdasal sikandin, na mà din, “Áglangngagán na Manama na ág-pangadapán katô amo ku na si Abraham, tabangiya nigó ébô matuman tô sugú katô amo ku na si Abraham na ág-ginawaan nu.¹³ Na, igtindággad dini ta balun na ákgangayanan ka wayig katô mga daraga na góddô dini.¹⁴ Kumagiya tun ta sábbad daraga, na, ‘Pénamma tun ta tibud nu.’ Atin ka tumaba sikandin, ‘Inám ka, asta mangéya ka wayig ébô makénám tô mga kamelyo nu,’ kasóddóran ku na sikandin tô igsalin nu ébô kalyagan i Isaac. Atin ka tumanán nu ni, kasóddóran ku na igpakita nu tô dakál ginawa nu katô amo ku.”

¹⁵Róggun ágdasal sikandin, igdunggù si Rebecca na batà bayi i Betuel. Igtiang sikandin ka tibud. Tô apù din mama si Nahor na kataladi i Abraham, asta si Melca tô apù din bayi.¹⁶ Daraga pa si Rebecca, asta tuu madigár tô bónnóng din. Ándà palang sikandin layuki ka mama. Igsadun sikandin tun ta balun, igkangé ka wayig, asta iglónód.¹⁷ Igsékót tô ágsarigan igsumar kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Pénamma yan ta tibud nu.”

¹⁸Ikgagi tô daraga, na mà din, “Óó, sir. Inám ka.”

Sékót din igsánnar tô tibud na igtiang din, asta igpénám din sikandin.¹⁹ Tôiginám dán sikandin, igkagi tô daraga, na mà din, “Mangéya pagsik ka wayig ébô makénám tô mga kamelyo nu sippang ka kólian tô tákkang dan.”

²⁰Sékót din igbusbus tô wayig tun ta ginámmanan, asta igpalaguy sikandin

¹24:2 24:2 Atin ágdappánnán (ó itapion) tô bállad tun ta bubun, ni gó tô pató na di dán mému mapalín tô kasabotan.

tun ta balun asta igkangé puman ka wayig sippang ka inólian tô tákkang katô langun kamelyo. ²¹ Ándà kagi tô ágsarigan, asal igsállág dád sikandin katô áglumun katô daraga ébô kasóddóran din ka igtuman katô Áglangngagán tô kakalyag din.

²² Tô inólian dán tô tákkang katô mga kamelyo din, igbággé katô ágsarigan kandin tô bulawan arites na dakál é lagà para ka idung din, asta tô duwa magdakál pangkis bulawan para ka bál-lad din. ²³ Iginsà sikandin, na mà din, “Sadan tô ámmà nu? Duwán lugar tun ta balé din ébô dumággà ké?”

²⁴ Igtaba tô bayi, na mà din, “Si Betuel tô ámmà ku. Si Nahor tô ámmà din asta si Melca tô innà din.”

²⁵ Igkagi pagsik tô bayi, na mà din, “Dakál tô ragami na dággaan katô mga kamelyo nu asta dakál tô ágkakan dan tun áknami. Duwán gó lugar ébô dumággà kó.”

²⁶ Purisu iglingkóód tô ágsarigan, asta igdurung din tô Áglangngagán. ²⁷ Igkagi sikandin, na mà din, “Durungán tô Áglangngagán na Manama na ágpangadapán katô amo ku na si Abraham, su ágkasarigan tô Áglangngagán, asta igtuman din tô tandô din katô amo ku. Purisu igtákkássanna ikandin ébô makadunggù a tun ta balé katô gakád katô amo ku.”

²⁸ Igpalaguy tô bayi igulì, asta igulit sikandin katô innà din asta katô mga kadumaan din tingód katô langun. ²⁹⁻³⁰ Duwán kataladi mama i Rebecca na igngadanan ki Laban. Tô igkita dán si Laban katô arites asta pangkis katô tâbbé din, asta tô igdinág sikandin tingód katô igkagi katô manubù na igdunggù, igsekót sikandin igsumar.

Tô igdunggù si Laban tun ta balun, dutun pô gó tô ágsarigan i Abraham asta tô mga kamelyo din. ³¹ Igkagi si Laban, na mà din, “Madigár gó tô igbággé

katô Áglangngagán áknikó. Tákkás ka kanak tun ta balé. Yaka góddô kannun, su duwán lugar na igpataganà ku para áknikó, asta duwán lugar para katô mga kamelyo nu.”

³² Purisu igsadun dan tun ta balé, igpapónóg dan tô igruran katô mga kamelyo, asta igpakan dan. Igkangé dan tô wayig ébô urasan tô paa katô ágsarigan i Abraham asta mga kadumaan din. ³³ Asal tô igsánnar dan tô ágkakan, igkagi tô ágsarigan, na mà din, “Diya pa kuman ka di ku pa ulitán tô ágdantulán ku dini ákniyu.”

Igkagi si Laban, na mà din, “Uliti ké.”

³⁴ Igkagi sikandin, na mà din, “Sakán tô ágsarigan i Abraham. ³⁵ Tuu madigár tô igbággé katô Áglangngagán katô amo ku, asta inému dán ágpangulun asta ágkabantug manubù. Igbággayan sikandin katô Áglangngagán ka marapung mga karnero, mga kambing, mga baka, bulawan, mga állang, mga kamelyo, asta mga asno. ³⁶ Agad tugál dán tô sawa din na si Sara, asal igpamasusu ka batà mama na igbággayan i Abraham katô langun ka kaduwánnan din. ³⁷ Igtandô a katô amo ku na di ku pakalyagán tô batà din katô bayi na Canaanhon. ³⁸ Asal igpalónódda ikandin tun ta mga gakád din, tun ta mga rubbad katô ámmà din. Igsugù a ébô pamasakán ku tô bayi na kalyagan katô batà din.

³⁹ “Iginsà ku sikandin, na, ‘Pamánnun ku ka di malyag tô bayi na mákkás kanak ka muli a?’”

⁴⁰ “Igtaba sikandin, ‘Duwán panaligan katô Áglangngagán na ágbánnalán ku na patákkássán din áknikó ébô matuman tô ágdantulán nu. Kailangan angén nu tô bayi na kalyagan katô batà ku tun ta mga gakád ku, tun ta mga rubbad katô ámmà ku. ⁴¹ Atin ka madun ka tun ta mga gakád ku asta di dan maminág áknikó asta di dan patákkássán tô bayi, mému di nu tumanán tô tandô nu kanak.’”

⁴²“Na, tō igdunggù a géna tun ta balun, igdasalla, na mà ku, ‘Áglangngagán na Manama na ágpangadapán katō amo ku na si Abraham, atin ka mému áknikó, patuman nu tō ágdantulán ku kannun. ⁴³Na, igtindággad dini ta balun. Atin ka dumunggù tō daraga ébō mangé ka wayig, asta kumagiya kandin, na mà ku, ‘Pénámma yan ta tibud nu,” ⁴⁴atin ka tumaba sikandin, na mà din, ‘Inám ka, asta mangéya pagsik ka wayig para katō mga kamelyo nu,” madigár gó ka sikandin tō bayi na igsalin nu, Áglangngagán, ébō kalyagan katō batà katō amo ku.’

⁴⁵“Na, róggun ágdasalla, igdunggù si Rebecca na igtiang ka tibud. Igsadun sikandin tun ta balun asta igkangé ka wayig. Igkagiya kandin, ‘Pénámma.’

⁴⁶“Igsékót din igsánnar tō tibud na igtiang din, asta igkagi sikandin, ‘Óó. Inám ka, asta mangéya pagsik ka wayig para katō mga kamelyo nu.’

“Purisu iginámma, asta igpénám din pagsik tō mga kamelyo ku. ⁴⁷Iginsà a kandin ka sadan tō ámmà din, asta igkagi sikandin, ‘Si Betuel tō ámmà ku. Si Nahor tō ámmà din, asta si Melca tō innà din.’

“Purisu igbággé ku kandin tō arites para ka idung din, asta tō duwa pangkis para ka bállad din. ⁴⁸Iglingkóódda asta igpangadappa katō Áglangngagán. Igdu-rung ku sikandin na ágpangadapán katō amo ku na si Abraham, su igtákkássanna katō Áglangngagán ébō makadunggù a kannun asta mangéya katō bayi tikud tun ta rubbad katō kataladi katō amo ku ébō kalyagan katō batà din mama. ⁴⁹Na, ulitiya ka kéduwan yu tō amo ku asta madigár tō lumun yu tingód kandin. Atin ka di mému ákniyu, ulitiya ébō kasóddóran ku ka ándin tō lumun ku.”

⁵⁰Igkagi si Laban asta si Betuel, na mà dan, “Igpasóddór dán katō Áglangngagán tō kakalyag din. Purisu di mému

méllé ké kandin. ⁵¹Mému piddán nu si Rebecca ébō kalyagan katō batà katō amo nu, su tō gó tō igpasóddór katō Áglangngagán áknikó.”

⁵²Tō igdinág katō ágsarigan i Abraham tō igkagi dan, iglingkóód sikandin asta igdurung din tō Áglangngagán. ⁵³Igukar din tō mga gasa, mga umpak, mga bulawan, asta mga mapputi bulawan, asta igbággé din ki Rebecca. Duwán pagsik mga gasa na dakál é lagà na igbággé din katō kataladi asta innà katō bayi. ⁵⁴Pángnga igbággé, igkan sikandin asta tō duma mga manubù na igtákkás kandin, asta igdággà dan.

Tō sállám dán, igkagi tō ágsarigan, na mà din, “Atin ka mému ákniyu, póli ad ikiyu tun ta amo ku.”

⁵⁵Asal igtaba tō kataladi asta tō innà i Rebecca, na mà dan, “Madigár ka di nu pô piddán sikandin sippang ka lumabé tō mga sapulù álló, yan pa mému kód panó.”

⁵⁶Asal igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágbaring áknami, su igtuman dán katō Áglangngagán tō ágdantulán ku dini. Atin ka mému ákniyu, póli ad gó tun ta amo ku.”

⁵⁷Igkagi sikandan, na mà dan, “Tawarán dé si Rebecca, asta sikandin tō insaán dé ka ándin tō kakalyag din.”

⁵⁸Purisu igtawar dan si Rebecca, asta iginsà dan kandin, na mà dan, “Ándin tō kakalyag nu? Tumákkás ka kandin nigó?”

Igtaba sikandin, na mà din, “Óó, mákkássad kandin.”

⁵⁹Purisu igpatákkás dan si Rebecca katō ágsarigan i Abraham asta mga kadumaan din. Duwán tugál bayi na taganá igdóppón ki Rebecca na igtákkás kandin. ⁶⁰Tō ándà dan pa panó, igdasalan dan pa si Rebecca na madigár tō bággén ka Manama kandin. Igkagi sikandan, na mà dan,

“Tábbé dé, mólà pa ka mému ka na kamónaan ka mga mararan karub-badan nu.

Mólà pa ka makapanalu tô mga rubbad nu tun ta langun lunsud ka mga usig dan!”

⁶¹Na, igsaké si Rebecca asta tô duma mga gabayi katô mga kamelyo ébô tumákkás dan katô ágsarigan i Abraham. Igpánó tô langun dan.

⁶²Na, igóddô si Isaac tun ta Negeb, asta mantu sikandin igulì tikud tun ta Beerla-hai-roi. ⁶³Tô igsalláp dán tô álló, igsadun sikandin tun ta kinamát din ébô manó-panó.⁵ Igsállág sikandin asta igkita din na duwán mga manubù na igdunggù na igsaké ka mga kamelyo. ⁶⁴Tô igkita si Rebecca ki Isaac, igpónóg sikandin tikud tun ta kamelyo, ⁶⁵asta iginsà sikandin katô ágsarigan, na mà din, “Sadan tô manubù tun ta kinamát na igsumar áknita?”

Igtaba sikandin, na mà din, “Amo ku sikandin.”

Purisu igtambunan i Rebecca tô báttuk din ukit ka respeto din.

⁶⁶Na, igulit tô ágsarigan ki Isaac tingód katô langun na iglumu din. ⁶⁷Igpíid i Isaac si Rebecca tun dalám katô tulda na taganà igóddóan katô innà din na si Sara. Inému din si Rebecca na sawa din, asta tuu igginawaan i Isaac sikandin. Purisu inandà tô ranu i Isaac tingód katô innà din na inaté.

Tô duma rubbad i Abraham

25 Na, igkalyag puman si Abraham katô bayi na inggadanan ki Ketura. ²Tô mga gabatà gamama i Abraham na ipamasusu i Ketura, tô gó si Simran, si Jocsan, si Medan, si Midian, si Isbac, asta si Suas. ³Si Jocsan tô ámmà

i Seba asta i Dedan. Tô mga rubbad i Dedan, tô gó é inému na mga Asurim, Letusim, asta Leumin. ⁴Tô mga gabatà gamama i Midian, tô gó si Epa, si Eper, si Hanoc, si Abida, asta si Eldaa. Mga rubbad i Ketura tô langun dan.

⁵Si Isaac tô igbággayan i Abraham katô langun kaduwánnan din. ⁶Asal tô ándà pa kamaté si Abraham, duwán igbággé din tun ta mga gabatà katô duma mga sawa din. Igpapanó din sikandan igsadun tun ta silatan ébô makapadiyù dan tun ta batà din na si Isaac.

Inaté si Abraham

⁷Tô sábbad gatus kapittuwan lima (175) tô idad i Abraham, inaté sikandin. ⁸Tô inaté sikandin, tuu dán sikandin tugál asta madigár tô kóddô din. Ikatalundug sikandin katô mga kamónaan din na inaté. ⁹Tô lawa din iglábbáng katô gabatà din na si Isaac asta si Ismael tun ta takub^t ka Macpela tun ta tanà dadan tun ta silatan katô lunsud ka Mamre na taganà igtigatun i Efron na batà i Sohar na Hetihanon. ¹⁰Tô gó tô tanà na taganà igbayadan i Abraham katô mga Hetihanon. Tô gó é iglábbángngan i Abraham katô sawa din na si Sara. ¹¹Pángnga inaté si Abraham, madigár tô igbággé katô Manama tun ta batà i Abraham na si Isaac, asta igóddô sikandin madani tun ta Beerla-hai-roi.

Mga rubbad i Ismael

¹²Ni gó tô mga rubbad i Ismael na batà i Abraham na ipamasusu ki Agar na taga Ehipto na állang i Sara. ¹³Ni gó tô ngadan katô mga gabatà i Ismael tikud tun ta tambang kaké sippang tun ta tambang adi. Si Neabiot tô kaké, si Kedar, si Adbeel, si Mibsam, ¹⁴si Misma,

⁵24:63 24:63 Manó-panó. Tun ta kinagiyan ka Hebreo, ánnà matayyó ka ándin tô gunayan na igsadun sikandin tun ta kinamát.

^t25:9 25:9 Takub, ó langob.

si Duma, si Masa,¹⁵ si Hadad, si Tema, si Jetur, si Napis, asta si Kedema.¹⁶ Tô gó é mga gabatà i Ismael, asta inému dan na mga ágpangulun katô sapulù duwa (12) grupo. Purisu tô gó tô ingnadan katô mga lunsud na igóddóan dan.¹⁷ Tô sábbad gatus tállu pulù pittu (137) tô idad i Ismael, inaté sikandin.¹⁸ Igóddô tô mga rubbad i Ismael tun ta kaluwagan ka banuwa tikud tun ta lunsud ka Habila sippang tun ta Sur dadan tun ta silatan ka Ehipto tun ta Asiria. Igássa dan góddô tun ta duma mga rubbad i Abraham.

Si Esau asta si Jacob

¹⁹ Ni gó tô tingód katô batà i Abraham na si Isaac.²⁰ Kappatan (40) dán tô idad i Isaac tô igkalyag sikandin ki Rebecca na batà i Betuel na Arameanhon na góddô tun ta Mesopotamia. Si Rebecca tô tábbé i Laban na Arameanhon.

²¹ Na, ándà palang batà i Rebecca. Purisu igdasal si Isaac tun ta Áglangngagán tingód katô sawa din. Igpaminág tô Áglangngagán katô igpamuyù din. Purisu igmabáddás si Rebecca.²² Duwán dáppi tun ta mabataan din, asta iring na ágpadaté dan tô ándà dan pa pamasusuwi. Igkagi si Rebecca, na mà din, “Manan ka ilumu ni kanak?”

Purisu iginsà sikandin katô Áglangngagán tingód katô dáppi.²³ Igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Tô dáppi tun ta mabataan nu, tô gó é mému na kamónaan katô duwa grupo. Dì dan pasábbadé. Mému na tuu mabákkár tô sábbad grupo, asta tô kaké batà mému na állang katô adi din.”

²⁴ Na, tô igdunggù dán tô álló ka kapamasusu, dáppi tô ipamasusu.²⁵ Mallutù tô una iglássut asta bulbulán tô lawa din. Purisu ingnadan dan sikandin ki

Esau.^u ²⁶ Tô iglássut tô adi din, igawid sikandin katô palu katô kaké din. Purisu ingnadan sikandin ki Jacob.^v Kannámman (60) dán tô idad i Isaac tô kapamasusu kandan.

²⁷ Tô igmallaki dán tô duwa dan, katig si Esau ágpangággut, asta inalayun sikandin ágtalap tun ta kabánnásson. Asal ágtónnók si Jacob, asta góddô sikandin tun ta tulda.²⁸ Tuu igginawa si Isaac ki Esau, su kakalyag din kannán tô mga mannap ka kabánnásson na ágkaggut i Esau. Asal tuu igginawa si Rebecca ki Jacob.

²⁹ Duwán álló na iglágga si Jacob ka mallutù gulay. Igdunggù si Esau tikud tun ta kabánnásson, asta tuu ágballusán sikandin.³⁰ Igkagi sikandin ki Jacob, na mà din, “Bággayiya katô mallutù gulay, su tuuwa igballus!” (Purisu duwán duma ngadan i Esau na si Edom.^w)

³¹ Igkagi si Jacob, na mà din, “Duwán bággén ku áknikó ka bággayanna ikuna katô ágpulusán na tanggapán nu ka maté tô ámmà ta, su sikuna tô tambang kaké batà din.”

³² Ignunug si Esau, na mà din, “Óó. Ándà palang pulusán ku ka matéya tingód kani ballus ku.”

³³ Igkagi si Jacob, na mà din, “Kailangan una ka pa tandô.”

Purisu igtandô si Esau na bággén din ki Jacob tô ágpulusán na bággén katô ámmà dan tun ta tambang kaké batà din.³⁴ Purisu duwán pan asta iglágga mallutù gulay na igbággé i Jacob ki Esau. Pángnga igkan asta iginám si Esau, igpanó sikandin. Tun ta panámdám din, iring na ándà lagà katô ágpulusán na bággén katô ámmà din tun ta tambang kaké batà din.

^u25:25 25:25 Tô kóbadan katô ngadan Esau, “bulbulán.”

^v25:26 25:26 Tô kóbadan katô ngadan Jacob, “igawid katô palu” asta “áglimbung.”

^w25:30 25:30 Tô kóbadan katô ngadan Edom, “mallutù.”

Si Isaac asta si Abimelec

26 Na, duwán puman ballus tun ta Canaan. Ássa tô ballus na igdunggù ki Abraham. Igsadun si Isaac tun ta banuwa i Abimelec na hari katô mga Filistihanon tun ta lunsud ka Gerar. ²Tô gó é igсадunan din, su igpakita tô Áglangngagán ki Isaac, asta igkagi sikandin, na mà din, “Yaka ágsadun tun ta Ehipto. Óddô ka tun ta banuwa na tádduán ku áknikó. ³Atin ka móddô ka dini, tumabangnga áknikó, asta madigár tô bággén ku áknikó. Tô kaluwagan kani banuwa tô bággén ku áknikó asta tun ta mga rubbad nu, su tumanán ku tô igtandô ku katô ámmà nu na si Abraham. ⁴Imun ku na tuu marapung tô mga rubbad nu, iring na karapungan katô mga karani tun ta langit. Bággén ku kandan tô kaluwagan kani banuwa. Madigár tô bággén ku tun ta langun manubù ka banuwa ukit katô mga rubbad nu. ⁵Tô gó é imun ku su igbánnal si Abraham kanak. Igbánnal sikandin katô langun sugù ku, mga kagi ku, asta mga igtinurù ku kandin.”

⁶Purisu igóddô si Isaac tun ta Gerar. ⁷Iginsà tô mga gamama na taga Gerar tingód katô sawa din, asta igtaba sikandin, na mà din, “Tábbé ku sikandin.”

Ándà din uliti na taladuma dan, su imáddangan sikandin. Panámdám din na matayan sikandin katô mga gamama ébô agón dan si Rebecca, su tuu madigár tô bónnóng din.

⁸Tô itagad-tagad dán tô kóddô i Isaac tun ta Gerar, igzállág si Abimelec na hari katô mga Filistihanon, asta igkita din si Isaac asta si Rebecca na igpakápáppé. ⁹Purisu igpatawar din si Isaac, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sawa nu kanné sikandin. Manan ka igkagi ka na tábbé nu sikandin?”

Igtaba si Isaac, na mà din, “Su panámdám ku na matayanna ka kumagiya na sawa ku sikandin.”

¹⁰Igkagi si Abimelec, na mà din, “Madat tô iglumu nu áknami, su atin ka duwán sakup ku na iglayuk katô sawa nu, dungguan ké ka supak ka Manama ukit áknikó.”

¹¹Purisu igkagi si Abimelec katô langun sakup din, na mà din, “Atin ka duwán lumumu ka madat kani manubù ni asta sawa din, tô gó é matayan.”

¹²Tô ámmé tô, igpamula si Isaac tun ta Gerar, asta igkattu sikandin ka ginatus-gatus, su madigár tô igbággé katô Áglangngagán kandin. ¹³Inalayun idugangan tô kaduwánnan din sippang ka tuu dán iduwánnan sikandin. ¹⁴Tuu marapung tô mga karnero, mga baka, asta mga állang din. Purisu isabuan tô mga Filistihanon kandin, ¹⁵asta igtambunan dan tô langun balun na taganà igpakali katô ámmà din na si Abraham tô ándà pa sikandin kamaté.

¹⁶Na, igkagi si Abimelec ki Isaac, na mà din, “Iwà ka tikud dini áknami, su inému kad tuu mabákkár ka tandingán áknami.”

¹⁷Purisu igpanó si Isaac, iginalin sikandin tun ta kapattadan ka Gerar, asta igóddô sikandin. ¹⁸Igpakali din puman tô mga balun na taganà igpakali katô ámmà din, su igtambunan katô mga Filistihanon pángnga inaté si Abraham. Iggadanan i Isaac tô mga balun magunawa katô inggadan katô ámmà din.

¹⁹Igkali tô mga állang i Isaac ka mantu balun tun ta kapattadan, asta duwán wayig na igzánnáp. ²⁰Asal igpapulé tô mga taradóppón na taga Gerar asta tô mga taradóppón i Isaac, asta igkagi tô mga taga Gerar, na mà dan, “Áknami ni wayig ni.”

Purisu inggadanan i Isaac tô balun na Esec,^x su igpapulé^y dan.

²¹ Na, igkali puman tô mga állang din ka ássa balun. Asal igapul puman tô taga Gerar kandan tingód katô balun. Purisu inggadanan i Isaac tô balun na Sitna.^z

²² Na, igalin si Isaac, asta duwán ássa balun na igpakali din. Ándà dan dán apul. Purisu inggadanan din tô balun na Rehobut,^a su igkagi sikandin, na mà din, “Nángngà dán tô lugar na igbággé katô Áglangngagán áknita, asta madigár dán tô kóddô ta dini.”

²³ Igalin puman si Isaac, asta igsadun sikandin tun ta Berseba. ²⁴ Tô dukilám dán, igpakita tô Áglangngagán kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sakán tô Manama na ágpan-gadapán katô ámmà nu na si Abraham. Yaka ágkamáddangan, su ágtákkássan ku sikuna. Madigár tô bággén ku áknikó, asta imun ku na tuu marapung tô mga rubbad nu, su tô gó é igtandô ku ki Abraham na igbánnal kanak.”

²⁵ Igimu i Isaac tô ággóbbówanan ka mannap na ágbággén tun ta Áglangngagán, asta igpangadap sikandin katô Áglangngagán. Igóddô si Isaac, asta igkali tô mga állang din ka balun.

²⁶ Na, igahà si Abimelec ki Isaac. Igdunggù sikandin tikud tun ta Gerar. Igpatákkás din tô tarausay na si Ahusa asta tô ágpangulun ka mga sundalo din na si Picol. ²⁷ Igkagi si Isaac, na mà din, “Dángngan isókówanna ikiyu, asta igpéwà a ikiyu. Purisu manan ka igsadun kó dini kanak?”

²⁸ Igtaba sikandan, na mà dan, “Igsadun ké dini su isóddóran dé na inalayun ka ágtabangan katô Áglangngagán. Purisu panámdám dé na madigár ka pasaboté ki. Kakalyag dé na tumandô ka áknami ²⁹ na ñi ka dumadat áknami, iring na andà ké dadat áknikó. Madigár tô iglumu dé áknikó, asta masuné^b tô ginawa dé tô igpanó ka. Isóddóran dé na madigár tô ágbággén katô Áglangngagán áknikó.”

³⁰ Na, igpému i Isaac tô kalimudan, asta igkan dan asta iginám dan. ³¹ Tô sál-lám dán, igpasaboté dan, asta igpapanó dan i Isaac na masuné tô ginawa dan langun.

³² Tô álló tô, igdunggù tô mga állang i Isaac, asta igulit dan kandin tingód katô mantu balun na igkali dan. Igkagi sikan-dan, na mà dan, “Duwán gó wayig!”

³³ Purisu inggadanan i Isaac tô balun na Seba,^c asta sippang áknganni áng-gadanan tô lunsud dutun na “Berseba.”^d

Mga sawa i Esau

³⁴ Tô kappatan (40) dán tô idad i Esau, igkalyagan din si Judita na batà i Beeri na Hetihanon. Igkalyagan din si Basi-mat na batà i Elon na Hetihanon. ³⁵ Tuu iranu si Isaac asta si Rebecca tingód katô duwa ikóddô kandan.

Igdasal si Isaac para ki Jacob

27 Na, tuu dán tugál si Isaac, asta ñi dán ágkita. Igtawar din tô tam-bang kaké batà din na si Esau, na mà din, “Esau.”

^x26:20 26:20a Tô kóbadan katô ngadan Esec, “papulé.”

^y26:20 26:20b Igpapulé, ó naglalis.

^z26:21 26:21 Tô kóbadan katô ngadan Sitna, “pasókówé.”

^a26:22 26:22 Tô kóbadan katô ngadan Rehobut, “nángngà lugar.”

^b26:29 26:29 Masuné, ó masunay (kalinaw).

^c26:33 26:33a Tô kóbadan katô ngadan Seba, “pasaboté.”

^d26:33 26:33b Tô kóbadan katô ngadan Berseba, “balun katô pasaboté.”

Igtaba si Esau, na mà din, “Kannunna, Ámmà.”

²Igkagi si Isaac, na mà din, “Tugálad, asta masiggad maté. ³Na, kangé nu tô panà nu, asta sadun ka tun ta kabán-nássan ébô mangággut ka. ⁴Óméng ka katô ákkud na duwán madigár nanam iring katô tuu ku ágkadigárran ébô kannán ku tô diya pa maté, su dumasalla ébô madigár tô bággén katô Áglangngagán áknikó.”

⁵Róggun igkagi si Isaac ki Esau, igdinág i Rebecca tô igkagi din. Tô igpanó si Esau ébô mangággut, ⁶igkagi si Rebecca katô batà din na si Jacob, na mà din, “Na, igdinág ku géna tô igkagi katô ámmà nu tun ta kaké nu na si Esau. ⁷Igkagi sikandin, ‘Pangággut ka asta óméng ka katô ákkud na duwán madigár nanam ébô kannán ku tô diya pa maté, su dumasalla ébô madigár tô bággén katô Áglangngagán áknikó.’

⁸“Na, bánnal nu ni sugù ku áknikó. ⁹Sadun ka tun ta mga mannap, kangé nu tô duwa malambù nati ka kambing, asta sakán tô móméng katô duwán madigár nanam iring katô tuu ágkadigárran katô ámmà nu. ¹⁰Sikuna tô mid katô ágkakan tun ta ámmà nu ébô sikuna tô bággayan ka madigár ka dumasal sikandin ka di pa maté.”

¹¹Asal igkagi si Jacob katô innà din, na mà din, “Bulbulán si Esau, asal sakán ánnà bulbulán. ¹²Atin ka sapunna katô ámmà ku, kasóddóran din na iglimbungan ku sikandin. Purisu ándà ágpulusán na tanggapan ku, asal padungguanna baling ka kadattan.”

¹³Igkagi tô innà din, na mà din, “Atin ka dumunggù tô kadattan, sakán tô dungguan. Bánnal nu ni sugù ku! Kangé nud tô mga kambing!”

¹⁴Purisu igkangé i Jacob tô mga kambing asta igpid din tun ta innà din. Igóméng tô innà din katô duwán madigár nanam iring katô ágkadigárran

i Isaac. ¹⁵Igkangé i Rebecca tô madigár umpak i Esau na igtagù tun ta balé, asta igpómpak din ki Jacob. ¹⁶Igtagù din tô kindal ka kambing tun ta bállad asta alig i Jacob. ¹⁷Igbággé din ki Jacob tô madigár ágkakan asta tô pan na igimu din.

¹⁸Igsadun si Jacob tun ta ámmà din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ámmà.”

Igkagi si Isaac, na mà din, “Óó, sadan ka batai?”

¹⁹Igtaba si Jacob, na mà din, “Sakán tô tambang kaké batà nu na si Esau. Igbánnal ku tô igsugù nu kanak. Ánnò ka, asta kan ka kani na igpid ku asta dasal ka ébô madigár tô bággén katô Áglangngagán kanak.”

²⁰Iginsà si Isaac, na mà din, “Esau, manan ka ándà ka kadugé katô kapangággut nu?”

Igtaba si Jacob, na mà din, “Igtabangganna katô Áglangngagán na Manama na ágpangadapán nu.”

²¹Na, igkagi si Isaac ki Jacob, na mà din, “Padani ka kanak, su sumapuwa áknikó ébô kasóddóran ku na bánnal ka gó batà ku na si Esau.”

²²Igpadani si Jacob katô ámmà din, asta igsapu si Isaac kandin. Igkagi si Isaac, na mà din, “Agad iring na kagi i Jacob tô kagi nu, asal iring na bállad i Esau tô bállad nu.”

²³Ándà din kilalayi si Jacob, su bulbulán tô bállad din iring na bállad i Esau. Purisu igdasal si Isaac ébô madigár tô bággén ka Manama kandin.

²⁴Iginsà si Isaac, na mà din, “Bánnal na sikuna tô batà ku na si Esau?”

Igtaba si Jacob, na mà din, “Óó.”

²⁵Igkagi si Isaac, na mà din, “Bággayiya katô ágkakan. Kumanna, asta dumasalla ébô madigár tô bággén katô Áglangngagán áknikó.”

Purisu igbággé i Jacob tô ágkakan tun kandin, asta igkan si Isaac. Igbággé i Ja-

cob tô bino, asta iginám si Isaac. ²⁶ Na, igkagi si Isaac, na mà din, “Esau, padani ka, asta adák ka kanak.”

²⁷ Igpadani si Jacob asta igadák katô ámmà din. Tô ingadággan i Isaac tô umpak i Esau, igdasal sikandin. Igkagi sikandin, na mà din, “Madigár tô ngadág kani batà ku, iring katô ngadág ka tanà na igpalambù katô Áglangngagán! ²⁸ Mólà pa ka bággayan ka katô Manama katô tanà na malambù asta in-alayun ágkalámmás ka udan ébô dakál tô káttun nu, asta ébô dakál tô bino na imun nu. ²⁹ Mólà pa ka marapung tô mga grupo na mému állang nu.^e Mólà pa ka marapung tô mga manubù na lum-inkóód tun áknikó. Mólà pa ka mangulu ka tun ta langun kataladi nu. Mólà pa ka bánnalán ka katô langun gabatà katô innà nu. Supakan ka Manama tô langun manubù na dumadat áknikó, asal madigár tô bággén ka Manama tun ta langun manubù na mággé ka madigár tun áknikó!”

³⁰ Pángnga igdasal si Isaac asta róggun igpanó si Jacob, igdunggù si Esau tikud tun ta kapangággut din. ³¹ Igóméng pagsik sikandin katô duwán madigár nanam, asta igpid din tun ta ámmà din. Igkagi si Esau, na mà din, “Ámmà, ánnó kad asta kan kad kani ágkakan na igpid ku ébô dumasal ka na madigár tô bággén katô Áglangngagán kanak.”

³² Iginsà si Isaac, na mà din, “Sadan ka batai?”

Igtaba si Esau, na mà din, “Sakán gó tô tambang kaké batà nu na si Esau.”

³³ Na, tuu igkárkár si Isaac su isaláb-buan. Iginsà sikandin, na mà din, “Atin ka sikuna si Esau, sadan tô igóméng katô ákkud géna asta igpakan kanak? Tô ándà ka pa dunggù, igkanna, asta ig-

dasallad ébô madigár tô bággén ka Manama kandin, asta di dán mému umanán ku.”

³⁴ Tô igdinág dán si Esau katô igkagi katô ámmà din, tuu igsággó sikandin asta igdarawit. Igkagi sikandin, na mà din, “Ámmà, dasal ka ébô madigár pagsik tô bággén katô Manama kanak!”

³⁵ Asal igkagi si Isaac, na mà din, “Iglimbunganna katô adi nu, asta igagó din dán tô dasalán ku pád para áknikó.”

³⁶ Igkagi si Esau, na mà din, “Nángngà tô pagngadan ki Jacob,^f su makaduwa dán sikandin iglimbung kanak. Dángngan igagó sikandin katô ágpulusán na tanggapán katô tambang kaké batà nu ka maté ka, asta igagó din dán tô madigár na bággén pád ka Manama kanak. Asal duwán pa basì madigár na mému dasalán nu ébô bággén katô Manama kanak?”

³⁷ Igtaba si Isaac, na mà din, “Na, igdasallad ébô mému sikandin na pangulu nu, asta mému na mga állang din tô langun gakád din. Igdasallad tun ta Áglangngagán ébô dakál tô káttun din asta dakál tô bino din. Ándà dán palang madigár na dasalán ku ébô bággén katô Áglangngagán áknikó.”

³⁸ Igkagi si Esau, na mà din, “Ámmà, ándà dán ássa madigár na bággén ka Manama kanak? Ámmà, dasal ka ébô madigár pagsik tô bággén ka Manama kanak!”

Asta igsággó si Esau.

³⁹ Na, igkagi si Isaac, na mà din, “Móddô ka tun ta tanà na ándà kalam-buan asta ándà udan. ⁴⁰ Kailangan gamitán nu tô laniban ébô duwán kantayan nu. Mému ka na állang katô adi nu. Asal ka matu ka kandin, makéwà ka tikud tun ta pagpangulu din áknikó.”

^e27:29 27:29 Mému állang nu asta állang ka mga rubbad nu. Magunawa pagsik tun ta Genesis 27:39,40.

^f27:36 27:36 Tô kóbadan katô ngadan Jacob, “igawid katô palu” asta “áglimbung.” Ahaán tô Genesis 25:26.

Igpalaguy si Jacob tun ki Laban

⁴¹Tuu isókó si Esau ki Jacob su igagó sikandin katô madigár na bággén kandin. Igpilano si Esau, na mà din, “Dì madugé, maté dán tô ámmà ku. Atin ka mapángnga lábbángngán sikandin, matayan ku si Jacob.”

⁴²Asal duwán iguliti ki Rebecca tingód katô plano i Esau. Purisu igtawar din si Jacob, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ágpilano si Esau mimmaté áknikó ébô sulian ka. ⁴³Purisu tuman nu ni sugù ku áknikó. Palaguy ka, asta sadun ka tun ta kataladi ku na si Laban tun ta Haran. ⁴⁴Óddô ka tun kandin sippang ka mandà tô sókó katô kataladi nu. ⁴⁵Atin ka kalin-gawan din dán tô iglumu nu kandin, pakangén ku sikuna ébô makóli ka dini. Kailangan miwà kad, su dì mému ka kamatayanna ka duwa gabatà ku dalám dád ka sábbad álló.”

⁴⁶Igkagi si Rebecca ki Isaac, na mà din, “Tuu mahirap tô kóddô ku tingód katô mga ikóddô áknita na Hetihanon. Atin ka duwán Hetihanon na kalyagan i Jacob iring kani duwa sawa i Esau, tuu pa madigár ka matéyad!”

28 Purisu igtawar si Isaac ki Jacob, asta igdasal sikandin ébô madigár tô bággén katô Manama kandin. Igkagi sikandin ki Jacob, na mà din, “Yaka ágkalyag ka bayi na Canaanhon. ²Sadun ka baling tun ta Mesopotamia tun ta pamilya katô apù nu na si Betuel. Madigár ka kalyagan nu tô batà katô amayánnán nu na si Laban. ³Mólà pa ka madigár tô bággén katô Tuu Matulus Manama áknikó, asta imun din na marapung tô mga rubbad nu ébô mému ka na kamónaan katô marapung mga grupo ka manubù. ⁴Mólà pa ka tumanán katô Manama tô igtandô din ki Abraham ébô matigatun nu asta katô mga rubbad nu ni tanà na

igóddóan ta, su ni gó tô tanà na igtandô ka Manama ki Abraham!”

⁵Na, igpapanó i Isaac si Jacob, asta igsadun sikandin tun ta Mesopotamia sippang tun ki Laban na batà i Betuel na Arameanhon. Si Laban tô kataladi i Rebecca na innà i Jacob asta i Esau.

⁶Na, igulitan si Esau na igdasal si Isaac ébô madigár tô bággén ka Manama ki Jacob asta igpasadun din si Jacob tun ta Mesopotamia ébô kumalyag sikandin. Igulitan si Esau na maggát igkagi si Isaac ki Jacob na dì mému kalyagan din tô bayi Canaanhon. ⁷Ikasóddór si Esau na igtuman si Jacob katô ámmà asta innà din, asta igsadun sikandin tun ta Mesopotamia. ⁸Agad duwán dán duwa sawa i Esau, asal tô ikasóddór sikandin na ándà kadayawi tô ámmà din tingód katô mga gabayi na Canaanhon, ⁹igsadun sikandin tun ta amayánnán din na si Ismael na batà i Abraham, asta igkalyagan din tô batà i Ismael na si Mahalat na adi i Neabiot.

Igtagénáp si Jacob tun ta Betel

¹⁰Tô igpanó si Jacob tikud tun ta Berseba, igsadun sikandin tun ta Haran. ¹¹Asal idukilámman sikandin tun ta dalan. Purisu igdágga sikandin tun ta tanà ébô tumudug, asta batu tô iggulunan din. ¹²Igtagénáp sikandin. Igkita din tô tété na igpatindág tun ta tanà asta igdunggù tun ta langit. Marapung tô mga panaligan na ágpénék asta ágpónóg! ¹³Igkita din tô Áglangngagán na igtindág tun datas, asta igkagi sikandin ki Jacob, na mà din, “Sakán tô Áglangngagán na Manama na ágpangadapán katô apù nu na si Abraham, asta ámmà nu na si Isaac. Ni tanà na igdággaan nu, tô gó é bággén ku áknikó asta tun ta mga rubbad nu. ¹⁴Imun ku na marapung tô mga rubbad nu sippang ka dì dan méyap, iring na mga barukbuk ka tanà. Matalap tô mga rubbad nu tun ta kaluwagan kani

banuwa agad ánda kitanán nu. Madigár tō bággen ku tun ta langun manubù nit banuwa ukit áknikó asta mga rubbad nu. ¹⁵Na, dumuma a gó áknikó, asta dóppónan ku gó sikuna agad ánda é sadunan nu. Sakán tō póli áknikó nit tanà ni, su inalayunna dumuma áknikó sippang ka tumanán ku tō langun katō igtandō ku áknikó.”

¹⁶Na, ikannó si Jacob, asta igkagi sikandin, na mà din, “Kannun gó tō Áglangngagán ta lugar ni, asal ánda ku kasóddóri.”

¹⁷Imáddangan sikandin, asta igkagi, na mà din, “Makamáddang ni lugar ni, su ni gó tō balé katō Manama! Kannun tō sállat tun ta langit!”

¹⁸Tō sállám dán, igkangé i Jacob tō batu na iggulunan din, asta igpatindág din ébô imun din na kasampátan batu.⁸ Igbusbusan din tō batu ka langis ka olibo, su igimu din na ágpangadapanan din katō Manama. ¹⁹Inggadanán din tō lugar na Betel.^h Asal taganà inggadanán na Luz tō lugar tō.

²⁰Igtandō si Jacob katō Manama, na mà din, “Atin dumuma ka asta ágbanté ka kanak tun ta panawan ku, asta mággé ka kanak ka ágkakan asta umpakán ²¹sippang muli a tun ta balé katō ámmà ku na ánda makadadat kanak, sikuna na Áglangngagán tō inalayun ku gó pangadapán. ²²Ni batu na igpatindág ku imun ku na balé nu, asta bággen ku áknikó tō ikasapulù katō langun ka kaduwánnan na bággen nu kanak.”

Igdunggù si Jacob tun ki Laban

29 Na, igpanayun si Jacob sippang ka igdunggù sikandin tun ta tanà na igóddóan katō mga manubù dadan tun ta silatan. ²Igkita din tō balun na madiyù tun ta lunsud, asta duwán

tállu grupo ka mga karnero na igdaggà madani tun ta balun. Ilimud tō mga karnero su minám dan. Asal duwán dakál batu na pagtambun katō balun. ³Atin ágkalimud dán tō langun karnero, áglilidán katō mga taradóppón tō batu tikud tun ta bóbbó katō balun, asta ágkangé dan ka wayig ébô minám tō mga karnero. Pángnga iginám, tambunan dan puman tō balun.

⁴Iginsà si Jacob katō mga taradóppón, na mà din, “Mga rarak ku, ánda kó tikud?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Taga Haran ké.”

⁵Iginsà si Jacob, na mà din, “Igilala kó ki Laban na apù i Nahor?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Óó. Igilala ké kandin.”

⁶Iginsà si Jacob, na mà din, “Madigárrù tō kóddô din?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Madigárrù. Na, yan dán gó tō batà din bayi na si Raquel na ágpíd katō mga karnero!”

⁷Igkagi si Jacob, na mà din, “Na, malayat pa tō álló. Ánda pa dunggù tō oras ka kalimud katō mga karnero. Madigár ka pénámmán yu tō mga karnero asta pasabsabán yu puman.”

⁸Igtaba sikandan, na mà dan, “Dì pa mému pénámmán dé tō mga karnero. Atin ka malimud dán tō langun, lilidán dé tō batu tikud tun ta bóbbó katō balun, asta pénámmán dé tō mga karnero.”

⁹Róggun ágkagi si Jacob kandan, igdunggù si Raquel na igpid katō mga karnero katō ámmà din, su sikandin tō taradóppón. ¹⁰Tō igkita i Jacob si Raquel na ágpíd katō mga karnero i Laban na amayánnán i Jacob, igsadun sikandin tun ta balun, iglilid din tō batu na igtambun katō balun, igkangé din tō

⁸28:18 28:18 Kasampátan batu, ó monumento.

^h28:19 28:19 Tō kóbadan ka Betel, “balé katō Manama.”

wayig, asta igpénám din tô mga karnero katô amayánnán din. ¹¹ Igadák si Jacob ki Raquel asta igsággó tingód ka dayó din. ¹² Igkagi sikandin ki Raquel, na mà din, “Bataánnánna katô ámmà nu, su tábbé din si Rebecca tô innà ku.”

Purisu igpalaguy si Raquel igulì, asta igulit sikandin katô ámmà din. ¹³ Tô ikasóddór si Laban na igdunggù tô bataánnán din na si Jacob, igsékót sikandin igsumar. Igkápáppan din si Jacob, asta igadákan din. Igpìd din si Jacob tun ta balé din. Igulit si Jacob ki Laban tingód katô langun na ilumu. ¹⁴ Igkagi si Laban, na mà din, “Bánnal gó na bataánnán ku sikuna!”

Igóddô si Jacob tun ki Laban dalám ka sábbad bulan.

Igkalyag si Jacob ki Lea asta ki Raquel

¹⁵ Na, igkagi si Laban ki Jacob, na mà din, “Agad bataánnán ku sikuna, asal dì mému lumumu ka dini kanak na ándà tandan ku áknikó. Purisu ulitiya ka ándin tô tandan ku áknikó.”

¹⁶ Na, duwa tô gabatà daraga i Laban. Si Lea tô kaké, asta si Raquel tô adi. ¹⁷ Agad madigár ágsállággán tô mata i Lea, asal tuu pa madigár é lawa i Raquel, asta tuu madigár ágsállággán é bónnóng din. ¹⁸ Dakál gó tô ginawa i Jacob ki Raquel. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Lumumuwa dini áknikó ka pittu ámmé ka pakalyagan nu kanak tô batà nu adi na si Raquel.”

¹⁹ Igkagi si Laban, na mà din, “Madigár gó ka sikuna tô pakalyagán ku kandin, su sikuna tô tuu madigár ka tandingán katô duma mga manubù na kumalyag pád kandin. Na, óddô ka dini, asta lumu ka dini kanak.”

²⁰ Purisu iglumu si Jacob ka pittu ámmé ébô kalyagan din si Raquel. Asal tun ta panámdám i Jacob, iring na pira dád álló tô kadugayan, su tuu dakál tô ginawa din ki Raquel.

²¹ Tô iglabé dán tô pittu ámmé, igkagi si Jacob ki Laban, na mà din, “Na, bággé nu tô batà nu kanak ébô mému dán sawa ku, su ituman dán tô pittu ámmé.”

²² Purisu igpému i Laban tô dakál kalimudan, asta igpalimud din tô langun manubù na igóddô dutun. ²³ Asal tô dukilám dán, ánnà si Raquel tô igpìd i Laban tun ki Jacob, asal si Lea, asta sikandin tô iglayukan i Jacob. ²⁴ (Igbággé i Laban ki Lea tô állang din bayi na si Zilfa ébô tumabang kandin.)

²⁵ Na, tô sállám dán, igkita i Jacob na si Lea kannê tô iglayukan din. Purisu igèsà sikandin katô ugang din, na mà din, “Madat ni iglumu nu kanak! Si Raquel tô igtandô nu kanak tingód katô lumu ku. Manan ka iglimbung ka kanak?”

²⁶ Igtaba si Laban, na mà din, “Duwán ágkémun dé na dì mému pakalyagan tô adi daraga ka dì pa unan pakalyagan tô kaké. ²⁷ Angat ka ka sábbad linggo sippang ka mapángnga tô kalimudan ka kasal nu ki Lea, asta bággén ku pagsik áknikó tô adi din na si Raquel. Asal kailangan lumumu ka puman kanak ka pittu pa ámmé.”

²⁸ Na, ignunug si Jacob. Tô ipángnga dán tô sábbad linggo katô kasal i Jacob ki Lea, igbággé i Laban tô batà din na si Raquel ki Jacob ébô mému na sawa din. ²⁹ (Igbággé i Laban ki Raquel tô állang din bayi na si Bilha ébô tumabang kandin.) ³⁰ Iglayuk pagsik si Jacob ki Raquel, asta dakál pa tô ginawa i Jacob ki Raquel ka tandingán ki Lea. Iglumu si Jacob tun ki Laban ka pittu pa ámmé.

Mga gabatà i Jacob

³¹ Tô ikasóddór tô Áglangngagán na délák tô ginawa i Jacob ki Lea, igpabatà din si Lea, asal ándà palang batà i Raquel. ³² Igmaabáddás si Lea asta igpamasusu sikandin ka batà mama. Igkagi sikandin, na mà din, “Igkita katô

Áglangngagán tô kahirapan ku. Na, ginawaannad pád katô duma ku.” Purisu inggadanán din tô batà din ki Ruben.ⁱ

³³Igmabáddás puman si Lea, asta igpamasusu puman sikandin ka batà mama. Igkagi sikandin, na mà din, “Igbággayanna puman katô Áglangngagán kani batà, su igdinág din na délák tô ginawa katô duma ku kanak.” Purisu inggadanán din tô batà din ki Simeon.^j

³⁴Igmabáddás puman si Lea, asta igpamasusu puman sikandin ka batà mama. Igkagi sikandin, na mà din, “Ginawaannad basì katô duma ku, su igpamasusuwad kani tállu gabatà din gamama.” Purisu inggadanán din tô batà din ki Levi.^k

³⁵Igmabáddás puman si Lea, asta igpamasusu puman sikandin ka batà mama. Igkagi sikandin, na mà din, “Durungán kud tô Áglangngagán.” Purisu inggadanán din tô batà din ki Juda.^l Pángnga igpamasusu si Lea ki Juda, ándà pa puman sikandin batà.

30 Asal ándà palang batà na ipamasusu i Raquel. Purisu isabuan sikandin katô kaké din. Igkagi sikandin ki Jacob, na mà din, “Atin ka diya ikuna pabataán, matéya!”

²Isókó si Jacob ki Raquel, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ánnà a Manama! Sikandin tô ándà pabatà áknikó.”

³Igkagi si Raquel, na mà din, “Bággén ku áknikó tô állang ku na si Bilha. Layuk ka kandin ébô duwán pamasusun din na mému nga gabatà ku ukit kandin.”

⁴Purisu igbággé i Raquel tô állang din na si Bilha ki Jacob ébô imun na sawa din. Tô igpalayuké dan, ⁵igmabáddás si Bilha, asta igpamasusu sikandin ka batà mama. ⁶Igkagi si Raquel, na mà din, “Inéduwan tô Manama kanak. Igpaminág sikandin katô igpamuyù ku, asta igbággayanna ikandin kani batà mama!” Purisu inggadanán i Raquel tô batà ki Dan.^m

⁷Igmabáddás puman si Bilha, asta igpamasusu sikandin katô ikaduwa batà din mama. ⁸Igkagi si Raquel, na mà din, “Sakán asta tô kaké ku, igpamatayé ké dāngngan, asal áknganni italu kud sikandin.” Purisu inggadanán i Raquel tô batà ki Neftali.ⁿ

⁹Na, tô ikapanámdám si Lea na ándà puman sikandin batà, igbággé din tô állang din na si Zilfa ki Jacob ébô mému na sawa din. ¹⁰Igmabáddás si Zilfa, asta igpamasusu sikandin ka batà mama. ¹¹Igkagi si Lea, na mà din, “Igtabanganna katô Manama!” Purisu inggadanán i Lea tô batà ki Gad.^o

¹²Duwán ikaduwa batà mama i Jacob na igpamasusu ki Zilfa. ¹³Igkagi si Lea, na mà din, “Tuuwa idayawan! Kumagi dán tô duma mga gabayi na tuuwa idayawan.” Purisu inggadanán i Lea tô batà ki Aser.^p

¹⁴Na, tun ta timpo ka kakáttu ka trigo, igsadun si Ruben tun ta kinamát, asta igkita din tô mga sigbát na ánggadanán mandragora na ágkannán ka mga gabayi ébô matà dan. Igpíd din tô mga mandragora tun ta innà din na si Lea. Igkagi

ⁱ29:32 29:32 Tô ngadan Ruben, iring katô kagi ka Hebreo, “duwán gó batà mama” ó “igkita din tô kahirapan ku.”

^j29:33 29:33 Tô ngadan Simeon, iring katô kagi ka Hebreo, “ágdinág.”

^k29:34 29:34 Tô ngadan Levi, iring katô kagi ka Hebreo, “Ginawa.”

^l29:35 29:35 Tô ngadan Juda, iring katô kagi ka Hebreo, “kadurung.”

^m30:6 30:6 Tô ngadan Dan, iring katô kagi ka Hebreo, “inéduwan.”

ⁿ30:8 30:8 Tô ngadan Neftali, iring katô kagi ka Hebreo, “igpanalu.”

^o30:11 30:11 Tô ngadan Gad, iring katô kagi ka Hebreo, “igtabangan.”

^p30:13 30:13 Tô ngadan Aser, iring katô kagi ka Hebreo, “kadayawan.”

si Raquel ki Lea, na mà din, “Bággayiya katô mga mandragora na igpid katô batà nu.”

¹⁵Igkagi si Lea, na mà din, “Igagó nu gó tò duma ku. Agón nud puman tò mga mandragora na igpid katô batà ku?”

Igkagi si Raquel, na mà din, “Na, bággé nu kanak tò mga mandragora, asta sikuna tò palayukan ku ki Jacob kani ka dukilám.”

¹⁶Na, tò igsalláp dán tò álló, igulì si Jacob tikud tun ta kinamát. Igsumar si Lea kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Kailangan lumayuk ka kanak ni dukilám, su duwán mga mandragora na igkita katô batà ku, asta tò gó tò igbayad ku ki Raquel ébô lumayuk ka kanak.”

Purisu si Lea tò iglayukan i Jacob ka dukilám. ¹⁷Igpaminág ka Manama tò dasalán i Lea. Purisu igmabáddás sikandin, asta igpamasusu ka ikalima batà mama i Jacob. ¹⁸Igkagi si Lea, na mà din, “Duwán ágpulusán na igbággé ka Manama kanak su igbággé ku tò álang ku ki Jacob ébô imun sawa din.” Purisu inggadanan i Lea tò batà din ki Isacar.^q ¹⁹Igmabáddás puman si Lea, asta igpamasusu sikandin ka ikannám batà mama i Jacob. ²⁰Igkagi si Lea, na mà din, “Tuu madigár tò igbággé katô Manama kanak. Purisu pabantugánna basì katô duma ku, su ánnám dán tò gabatà din gamama na igpamasusu ku.” Purisu inggadanan i Lea tò batà din ki Zabulon.^r ²¹Igpamasusu pagsik si Lea ka batà bayi, asta inggadanan din tò batà ki Dina.

²²Inéduwan tò Manama ki Raquel, igpaminág ka Manama tò dasalán din, asta igpabatà ka Manama sikandin. ²³Igmabáddás si Raquel, asta igpamasusu ka batà mama. Igkagi sikandin, na

mà din, “Igkangé dán katô Manama tò kayyaan ku. ²⁴Mólà pa ka dugangan katô Áglangngagán ni batà ku mama.” Purisu inggadanan i Raquel tò batà din ki Jose.^s

Igpasaboté si Jacob asta si Laban

²⁵Na, pángnga ipamasusu si Jose, igkagi si Jacob ki Laban, na mà din, “Kakalyag ku na muli ad tun ta igpamasusuwan kanak. ²⁶Papanó kad kanak, tò mga sawa ku, asta tò mga gabatà ku, su sikandan gó tò bullas katô lumu ku para áknikó. Isóddóran nu na madigár tò igpulus nu ukit katô lumu ku para áknikó.”

²⁷Igkagi si Laban, na mà din, “Atin ka duwán kédu nu kanak, óddò ka pa dini. Yaka pa ágpanó, su ukit katô salamangka isóddóran ku na madigár tò igbággé katô Áglangngagán kanak tingód katô kóddò nu dini. ²⁸Agad ándin tò kakalyag nu, tò gó é tandan ku áknikó.”

²⁹Igkagi si Jacob, na mà din, “Isóddóran nu na madigár tò kalumu ku para áknikó. Igarapung dán tò mga mannanap nu su sakán tò igdóppón. ³⁰Dángngan tò ándà a pa dunggù, délák dád tò kaduwánnan nu. Asal tuu kad iduwánnan áknganni, su madigár tò igbággé katô Áglangngagán áknikó ukit katô lumu ku. Purisu áknganni, kailangan duwán pulusán katô pamilya ku ukit katô lumu ku.”

³¹Iginsà si Laban, na mà din, “Ándin tò tandan ku áknikó?”

Igtaba si Jacob, na mà din, “Yaka ág-tandan kanak. Asal ka kakalyag nu na dóppónan ku pa tò áknikó mga mannanap, kailangan numunug ka kani kagin ku áknikó. ³²Ni álló ni, tumalappa tun ta langun mannanap nu, asta kangén ku tò langun nati ka karnero na métám

^q30:18 30:18 Tò ngadan Isacar, iring katô kagi ka Hebreo, “duwán ágpulusán.”

^r30:20 30:20 Tò ngadan Zabulon, iring katô kagi ka Hebreo, “pabantugán.”

^s30:24 30:24 Tò ngadan Jose, iring katô kagi ka Hebreo, “dugangan.”

asta tô langun nati ka kambing na kabang. Tô gó tô nángngà tandan nu kanak. ³³Tun ta dumunggù álló, atin ka sumállág ka katô mga mannanap ku, atin ka kitanán nu tô mga kambing na ánnà kabang, asta tô mga karnero na ánnà métám, kasóddóran nu na igtakó ku yan áknikó.”

³⁴Ignunug si Laban, na mà din, “Óó! Tuman nu tô igkagi nu.”

³⁵Asal tô álló tô, igkangé i Laban tô langun kambing na kabang asta tô ibaláttan ka mapputi agad mama ó bayi, asta tô langun karnero na métám. Igpadóppónan din katô mga gabatà din gamama. ³⁶Igpid i Laban tô mga mannanap tun ta madiyù tanà na ágkadunggù ka tállu álló ágpanón, asta igadóppón si Jacob katô mga mannanap i Laban na isamá.

³⁷Na, igkangé i Jacob tô mga panga ka kayu alamo, almendras, asta platano, asta igluwitan din, asal duwán állát-állát na ándà din luwiti ébô duwán mapputi kórét. ³⁸Igbunsud din tô mga panga madani tun ta ginámmanan ka mga mannanap ébô kitanán dan ka minám dan, su tô iginám tô mga kambing, igpatampaké dan. ³⁹Tô igpatampaké tô mga mannanap madani tun ta panga na igkórétan, kabang tô mga nati na ipamasusu.

⁴⁰Igássa i Jacob tô mga bayi na mga karnero asta mga kambing, asta igpatubang din katô mga mama na mga mannanap i Laban na kabang asta métám. Purisu igmarapung tô kandin mga mannanap, asta ándà din pasábbadi tun ta mga mannanap i Laban.

⁴¹Atin ka ágpatampaké tô mga mannanap na malambù, ágbunsudán i Jacob tô mga panga na igkórétan madani tun ta ginámmanan ébô kitanán dan. ⁴²Asal ka magasà tô mga mannanap, di din ágbunsudán tô mga panga. Purisu si Laban tô ikatigatun katô mga mannanap na mag-

asà, asta si Jacob tô ikatigatun katô mga malambù. ⁴³Purisu tuu iduwánnan si Jacob. Marapung tô mga mannanap, mga állang, mga kamelyo, asta mga asno na itigatun din.

Igpalaguy si Jacob tikud tun ki Laban

31 Na, ikadinág si Jacob katô igkagi katô mga gabatà gamama i Laban, na mà dan, “Igkangé i Jacob tô langun mannanap i Ámmà, su igtigatun dán i Jacob tô taganà igtigatun katô ámmà ta.”

²Ikasóddór si Jacob na iring na ándà dán ginawa i Laban kandin ka tandingán katô dakál ginawa din dángngan.

³Na, igkagi tô Áglangngagán ki Jacob, na mà din, “Uli kad tun ta tanà na igóddóan katô ámmà nu, apù nu, asta mga gakád nu. Tabangan ku gó sikuna.”

⁴Purisu igpatawar i Jacob si Raquel asta si Lea tun ta lugar na igadóppónan din ka mga mannanap ébô patóngkóé dan. ⁵Igkagi si Jacob kandan, na mà din, “Dángngan, dakál tô ginawa katô ámmà yu kanak. Asal áknganni, ándà dán ginawa din kanak. Asal inalayunna ágdumaan katô Manama na ágpangadapán katô ámmà ku. ⁶Isóddóran yu na igággár-ággárra iglumu para katô ámmà yu. ⁷Asal iglimbunganna ikandin, su makapira din uman-umani tô tandô din tingód ka tandan din kanak. Asal ukit katô tabang ka Manama, ándà a ikandin dadatti. ⁸Tô igtandô tô ámmà yu kanak na langun kambing na kabang tô tandan din kanak, kabang tô langun na ipamasusu. Tô igtandô puman sikandin kanak na langun kambing na kórétán tô tandan din kanak, kórétán tô langun na ipamasusu. ⁹Purisu igkangé katô Manama tô mga mannanap tikud tun ta ámmà yu, asta igbággé din kanak.

¹⁰“Dángngan tô timpo na igpatampaké tô mga kambing, igtagenáppa. Igkita ku na kórétán asta kabang tô lan-

gun kambing na mama na igtampak.¹¹ Róggun igtagénappa, igkagi tō panaligan ka Manama kanak, na mà din, ‘Jacob.’ Igtaba a, ‘Kannunna!’¹² Iggkagi tō panaligan, ‘Sállág ka. Kórétán asta kabang dád tō langun kambing na mama na igtampak katō mga bayi. Imun ku na marapung tō mga mannanap nu, su igkita ku tō langun madat na iglumu i Laban áknikó.¹³ Sakán tō Manama na igpakita áknikó dángngan tun ta Betel. Igimu nu tō kasampáttan batu⁴ na igbusbusan nu ka langis, asta igpasakup ka kanak. Na, panó kad! Uli kad tun ta igpamasusuwan áknikó.”

¹⁴Iggkagi si Raquel asta si Lea, na mà dan, “Mému áknami, su ándà dán isamà na bággén áknami ka maté tō ámmà dé.¹⁵ Tun ta panámdám din, iring ké na ánnà gabatà din, su igbarigyà ké ikandin iring na állang, asta inémmát dán tō igsablag nu kandin.¹⁶ Tō langun ka kaduwánnan katō ámmà dé igkangé dán katō Manama asta igbággé din dán áknita asta tun ta mga gabatà ta. Purisu agad ándin tō igkagi katō Manama áknikó, tuman nu.”

¹⁷Purisu igpasaké i Jacob tō mga gabatà din asta tō mga sawa din tun ta mga kamelyo.¹⁸ Igpóna din tō langun mannanap din, agad tō langun na itigatun din tun ta Mesopotamia. Igpánó sikandin igsadun tun ta tanà katō ámmà din na si Isaac tun ta Canaan.¹⁹ Tō igpanó dan, ándà si Laban, su igsadun sikandin tun ta mga karnero din na igpasabsab ébō buruwan din. Igtakó i Raquel tō mga ágmanaman tikud tun ta balé katō ámmà din, asta igpid din.²⁰ Iglimbung si Jacob ki Laban, su ándà din pasóddóri tingód katō kapanó dan.²¹ Igpipid i Jacob tō langun katō kaduwánnan din, asta igpalaguy sikandin. Igtalipag dan katō Wayig ka

Eufrates, asta igsadun dan tun ta pabunganán ka Galaad.

Iglupug si Laban ki Jacob

²²Tō itálluwan dan dán, igulitan si Laban na igpalaguy dán si Jacob.²³ Purisu igpid i Laban tō mga gakád din, asta iglupug dan si Jacob. Tō iglabé dán tō pittu álló, isabban dan sikandin tun ta pabunganán ka Galaad.²⁴ Asal tō ándà dan pa ikasab kandin, igpakita tō Manama ki Laban ka dukilám ukit ka tagénáp, asta igkagi sikandin, na mà din, “Piyà-piyà ka gó. Yaka ággkagi ka madat ki Jacob.”

²⁵Na, igkampo si Jacob tun ta pabunganán ka Galaad. Tō ikasab si Laban asta tō mga kadumaan din ki Jacob, igkampo dan madani.²⁶ Iggkagi si Laban ki Jacob, na mà din, “Madat tō iglumu nu. Iglimbung ka kanak, asta igpid nu tō mga gabatà ku iring na manubù na inammát ka mangayó.²⁷ Manan ka igpalaguy ka? Manan ka iglimbung ka kanak? Atin ka igpasóddorra ikuna, papanón ku pád sikiyu na duwán dakál dayó asta kanta na tákkássan ka dagingán katō tamburin asta alpa.²⁸ Ándà a ikuna padákki katō mga apù ku asta mga gabatà ku. Tuu madat tō iglumu nu kanak.²⁹ Agad mému dadattan ku sikuna, asal géna dukilám igkagiyanna katō Manama na ágpangadapán katō ámmà nu na ò mému kumagiya ka madat áknikó.³⁰ Isóddóran ku na duwán kakalyag nu na muli ka tun ta ámmà nu. Asal manan ka igtakó nu tō mga ágmanaman tikud tun ta balé ku?”

³¹Igtaba si Jacob, na mà din, “Ándà a pasóddór áknikó su imáddanganna agó angén nu ni mga sawa ku.³² Asal tingód katō mga ágmanaman nu, atin ka kitanán nu tō igtakó katō, matayan sikandin. Na, tumandó a tun ta tubang kani mga gakád ta, atin ka duwán

⁴31:13 31:13 Kasampáttan batu, ó monomento.

kaduwánnan nu na kitanán nu dini, mému piddán nu.”

Asal ándà sóddór i Jacob na si Raquel tō igtakó katō mga ágmanaman i Laban.

³³Purisu igpamasak si Laban tun ta tulda i Jacob, tun ta tulda i Lea, asta tun ta tulda katō duwa állang bayi, asal ándà palang igkita din. Igahu sikandin tun ta tulda i Raquel. ³⁴Taganá igállás i Raquel tō mga ágmanaman tun ta siyà katō kamelyo din, asta igunsad sikandin tun ta bówwó. Agad igpamasak si Laban katō langun tun dalám ta tulda, asal ándà din kitayi. ³⁵Igkagi si Raquel katō ámmà din, na mà din, “Ámmà, yaka ágkasókó kanak, asal diya tumindág su ágdipanugánna.”

Purisu igpamasak si Laban, asal ándà din kitayi tō mga ágmanaman din.

³⁶Tuu isókó si Jacob, asta igsawé din si Laban, na mà din, “Ándin tō salà ku áknikó? Ándin tō sugù nu na iglapas ku? Iglupugga ikuna iring na tulisanna.

³⁷Igahà nu tō langun kaduwánnan ku. Pakita nu kanak ka ándin tō igtakó ku tikud tun áknikó! Atin ka duwán igkita nu, pid nu dini ta tubang ta ébô ruudan ki katō mga gakád ta!

³⁸“Iglumuwa tun áknikó ka duwa pulù (20) ámmé. Róggun igdóppónan ku tō áknikó mga mannanap, ándà palang kapákkasi tō mga karnero nu asta tō mga kambing nu. Ándà karnero nu na igkan ku. ³⁹Atin ka duwán igmatayan ka mga mannanap ka kabánnássan, ándà ku piddi tun áknikó, asal kanak mannanap tō igbullas ku katō inaté. Atin ka duwán igtakó agad álló ó dukilám, igpabayadan nu kanak. ⁴⁰Mahirap tō iglumu ku, su marikitta ágkélad ka álló, asta ágkagánnawanna ka dukilám. Inalayunna ágkapuló. ⁴¹Tō gó tō inóki-

tan ku dalám ka duwa pulù (20) ámmé tingód katō kalumu ku para áknikó. Sapulù áppat (14) ámmé tō kalumu ku áknikó su tō gó tō sablag ku katō duwa gabatà nu. Ánnám ámmé tō kalumu ku áknikó su tō gó tō bayad ku kani mga mannanap. Asal ikapira nu uman-umani tō tandò nu tingód ka tandan nu kanak. ⁴²Asal igtabanganna katō Manama na ágpangadapán katō apù ku na si Abraham asta tō ámmà ku na si Isaac. Atin ka ándà a ikandin tabangi, igpéwà a ikuna na ándà palang ágpulusán ku. Asal igkita katō Manama tō kahirapan ku asta pagud ku. Purisu igsapadan ka ikandin géna dukilám.”

⁴³Igkagi si Laban, na mà din, “Kanak gó gabatà tō mga sawa nu, asta kanak apù tō mga gabatà dan. Kanak ni mga mannanap ni. Agad ándin tō kitanán nu dini, kanak tō langun. Asal dì mému madat tō lumun ku tun ta mga gabatà ku asta tun ta mga apù ku. ⁴⁴Madigár gó ka pasaboté ki. Madigár ka imun ta tō kasampáttan batu ébô dì ta kalingawan tō kasabotan ta.”

⁴⁵Purisu igkangé i Jacob tō dakál batu, asta igpatindág din ébô mému kasampáttan batu. ⁴⁶Igsugù din tō mga gakád din, na mà din, “Limud yu tō mga batu.”

Purisu iglimud dan tō mga batu, asta igpagluntud-luntud dan. Igkan dan langun tun ta madani. ⁴⁷Inggadanan i Laban tō kasampáttan batu na Jegar Sahaduta tun ta kinagiyan ka Aramea, asta inggadanan i Jacob tō kasampáttan batu na Galeed tun ta kinagiyan ka Hebreo.^u

⁴⁸Igkagi si Laban, na mà din, “Ni mga batu na igpaglimud, tō gó é kasampáttan batu ébô dì ta kalingawan tō tandò ta.”

^u31:47 31:47 Tingód katō Jegar Sahaduta asta Galeed, magunawa tō kóbadan katō duwa ngadan, “kalimud ka mga batu ka kasampáttan.”

Purisu igngadanan tô tanà na Galeed.
⁴⁹ Ignngadanan tô tanà na Mispa,^v su igkagi si Laban ki Jacob, na mà din, “Atin ka pasuwayé ki tikud kannun, ágbanté tô Áglangngagán tun ta tángnga ta ébô di ki pasulungé, agad padiyué ki.
⁵⁰ Atin ka dadattan nu tô mga gabatà ku na mga sawa nu, asta kumalyag ka katô ássa bayi na ánnà batà ku, agad di ku kasóddóran, asal kitanán ka katô Manama, asta supakan ka ikandin.
⁵¹ Ni dán tô mga batu na iglimud ku tun ta tángnga ta, asta ni dán tô batu na igpatindág ku asta inému na kasampátan batu.
⁵² Igtagù ta ni kannun ébô di ta kalingawan tô tandô ta na diya gó lumapas kani mga batu ni ébô dumadatta áknikó, asta di ka gó lumapas kani mga batu ni ébô dumadat ka kanak.
⁵³ Atin ka di ta tumanán ni tandô ta, supakan ki katô Manama na ágpangadapán katô apù nu na si Abraham asta apù ku na si Nahor.”

Igtandô si Jacob ukit katô ngadan ka Manama na ágpangadapán katô ámmà din na si Isaac.
⁵⁴ Igmatayan i Jacob tô mannap. Iggóbbó din asta igbággé din tun ta Manama dutun ta pabungan. Igitun din tô pan, asta igpakan din tô mga gákád din. Pángnga igkan dan, igdággà dan tun ta pabunganán.

⁵⁵ Tô sállám dán, igadák si Laban katô mga apù din asta tô mga gabatà din, asta igdasal sikandin ébô madigár tô bággén ka Manama kandan. Igpánó sikandin asta igulì.

Igpapíd i Jacob tô mga gasa tun ki Esau

32 Na, tô igpanó si Jacob, duwán mga panaligan ka Manama na igsumar kandin tun ta dalan.
² Tô igkita si Jacob kandan, igkagi sikandin, na mà

din, “Ni gó tô góddóan ka Manama!” Purisu igngadanan din tô lugar na Mahanaim.^w

³ Na, duwán mga ágsuguánnán na igpóna i Jacob ébô sumumar katô kataladi din na si Esau tun ta tanà ka Edumea.
⁴ Igsugù si Jacob kandan, na mà din, “Ulit yu ni kagi ku tun ta kaké ku na si Esau. ‘Sakán si Jacob na tuu ágpabbabà tun áknikó. Agad idugéya igóddô tun ta amayánnán ta na si Laban, asal muli ad gó puman.
⁵ Marapung dán tô mga baka, tô mga asno, tô mga karnero, tô mga kambing, asta tô mga állang na itigatun ku. Ágpasóddórra áknikó tingód katô kadunggù ku, ébô mému pô móli tô ginawa nu kanak.”

⁶ Tô iglónód tô mga ágsuguánnán tun ki Jacob, igkagi sikandan, na mà dan, “Igsadun kéd tun ta kataladi nu na si Esau, asta igpanó dán sikandin ébô sumumar áknikó. Áppat gatus (400) tô mga manubù na igtákkás kandin.”

⁷ Purisu tuu imáddangan si Jacob, asta itanaan sikandin. Igtángngà din tô mga manubù na igtákkás kandin, asta igtángngà din tô mga karnero, tô mga kambing, tô mga baka, asta tô mga kamelyo din,
⁸ su igpanámdám sikandin, na mà din, “Atin ka dadattan i Esau tô una grupo, makaluwà tô tapuri grupo.”

⁹ Na, igdasal si Jacob, na mà din, “Áglangngagán na ágpangadapán katô apù ku na si Abraham asta tô ámmà ku na si Isaac, Áglangngagán ku, sikuna tô igkagi kanak na muli a tun ta igpamasusuwan kanak asta tun ta mga gákád ku. Igtandô ka na tumabang ka kanak.

¹⁰ Ánnà a nángngà para katô kédu nu kanak, asal tuu ka ágkasarigan asta igtuman nu gó tô tandô nu kanak. Tô igtalipagga kani Wayig ka Jordan dāngngan tô igsadunna tun ki Laban, tukád ku

^v31:49 31:49 Tô kóbadan katô Mispa, “bantéyanan.”

^w32:2 32:2 Tô kóbadan ka Mahanaim, “duwa grupo ka mga sundalo ka Manama.”

dád tô igpid ku. Asal áknganni duwán dán duwa magdakál grupo na ágpiddán ku. ¹¹ Tabangiya gó ébô diya dadattan katô kaké ku na si Esau. Ágkamáddanganna agó matayan ké langun ikandin, asta mapánnas tô langun sawa ku asta mga gabatà ku. ¹² Yaka nu ágkalingawi tô igtandô nu na madigár tô lumun nu kanak, asta imun nu marapung tô mga rubbad ku sippang ka di dan méyap iring na karapungan katô mga baklayan tun ta dagat.”

¹³ Na, igdággà si Jacob dutun. Igsalin din tô mga mannanap ébô duwán bággén din ki Esau. ¹⁴ Duwa gatus (200) tô mga kambing bayi, duwa pulù (20) tô mga kambing mama, duwa gatus (200) tô mga karnero bayi, duwa pulù (20) tô mga karnero mama, ¹⁵ tállu pulù (30) tô mga kamelyo bayi asta tô mga nati dan, kappatan (40) tô mga baka bayi, sapulù (10) tô mga baka mama, duwa pulù (20) tô mga asno bayi, asta sapulù (10) tô mga asno mama. ¹⁶ Igpagtángngà-tángngà din tô langun dan, asta duwán állang na igpadóppón din tun ta tagsábbad-sábbad grupo. Ikgagiyán din tô mga állang din, na mà din, “Pid yu tô mga mannanap tun tóna, asta kailangan duwán állát tun ta tagsábbad-sábbad grupo.”

¹⁷ Igsugù si Jacob katô állang na igpóna din, na mà din, “Atin ka kitanán nu tô kataladi ku na si Esau, atin ka minsà sikandin ka sadan tô amo nu asta ánda é sadunan nu, asta sadan tô tigatun kani mga mannanap na igpid nu, ¹⁸ taba ka kandin, ‘Ni gó tô mga mannanap i Jacob na tuu ágpabbabà tun áknikó. Igpa-pid din ni ébô bággén áknikó. Tun pa sikandin ta tapuri.”

¹⁹ Magunawa gó pagsik tô igsugù i Jacob katô ikaduwa asta ikatállu manubù, asta tun ta langun manubù na igpid katô

mga mannanap. Ikgagi sikandin, na mà din, “Atin ka kumita kó kandin, magunawa tô kagin yu kandin. ²⁰ Kailangan kumagi kó kandin, “Tun pa ta tapuri si Jacob na tuu ágpabbabà tun áknikó.”

Tô gó é igsugù din kandan, su igpanámdám sikandin, “Ukit kani bággén ku kandin, makóbi a kandin. Purisu atin ka pakitaé ké, pasinsiyaan din basi tô salà na iglumu ku kandin.”

²¹ Purisu igpóna i Jacob tô mga ágbággén din ki Esau, asal igdággà pa si Jacob.

Igpadumogé si Jacob asta tô Manama

²² Na, tô dukilám dán, igánnó si Jacob asta igpid din tô duwa sawa din, tô duwa állang dan, asta tô sapulù sábbad (11) mga gabatà din gamama, asta igpatalipag din sikandan tun ta Wayig ka Jordan tun ta Jaboc. ²³ Igpatalipag din pagsik tô langun mannanap na itigatun din. ²⁴ Si Jacob dád tô ánda talipag.

Na, duwán manubù na igdunggù tun ki Jacob asta igpadumogé dan sippang ka sállám. ²⁵ Tô ikasóddór tô manubù na di ágkatalu si Jacob, igawidan din tô laluwadan ka bubun i Jacob ébô kaliusan. ²⁶ Ikgagi tô manubù, na mà din, “Lángngaiyad, su masig dán ágkasállám.”

Asal igkagi si Jacob, na mà din, “Diya gó lumángngà áknikó. Tandô ka pa na madigár tô bággén nu kanak.”

²⁷ Igsinsà tô manubù, na mà din, “Sadan tô ngadan nu?”

Igtaba si Jacob, na mà din, “Sakán si Jacob.”

²⁸ Ikgagi tô manubù, na mà din, “Tikud áknganni, di kad ngadanan ki Jacob, asal ngadanan kad ki Israel,^x su igpadumogé kó katô Manama asta katô mga manubù, asta igpanalu ka.”

²⁹ Igsinsà si Jacob, na mà din, “Ulitiya. Sadan tô ngadan nu?”

^x32:28 32:28 Tô kóbadan katô ngadan Israel, “Tô igdumog katô Manama.”

Igtaba tō manubù, na mà din, “Yaka ginsà ka sadan tō ngadan ku.”

Na, madigár tō igbággé din ki Jacob, asta igpanó sikandin.³⁰ Igingadanan i Jacob tō lugar na Peniel,^y su igkagi sikandin, na mà din, “Agad igkita ku tō bónnóng katō Manama, asal ándà a gó kamaté.”

³¹Tō duwán dán álló, igpanó si Jacob tikud tun ta Peniel. Igténgkà sikandin su ilius tō bubun din. ³²Purisu agad ákn-ganni, ò ágkannán katō mga rubbad i Israel tō ugat ka ákkud madani tun ta laluwadan ka bubun ka mannanap na giyón dan, su tō gó é igawidan katō Manama tun ta bubun i Jacob.

Igpakitaé si Jacob asta si Esau

33 Na, igkita i Jacob si Esau tun ta madiyù asta tō áppat gatus (400) mga manubù na igtákkás kandin. Igpadóppón din si Lea, si Raquel, asta tō duwa állang dan katō mga gabatà dan. ²Igpóna din tō duwa állang asta tō mga gabatà dan, igpatalundug din si Lea asta tō mga gabatà din, asta igpatapuri din si Raquel asta si Jose. ³Iguna si Jacob tun ta langun dan, asta makapittu sikandin iglingkóód tun ta tanà sippang ka igdunggù sikandin tun ta kaké din.

⁴Asal igpalaguy si Esau igsumar ki Jacob, igkápkáppan din tō adi din, asta igadákkán din. Igsággó tō duwa dan. ⁵Tō igkita si Esau katō mga gabayi asta mga gabatà, iginsà sikandin, na mà din, “Sadan ni mga kadumaan nu?”

Igtaba si Jacob, na mà din, “Ni gó tō mga gabatà na igbággé katō Manama kanak ukít katō kédu din.”

⁶Igpadani tō duwa állang asta tō mga gabatà dan, asta iglingkóód dan tun ki Esau. ⁷Igpadani si Lea asta tō mga gabatà din, asta iglingkóód dan. Tun ta

tapuri katō langun, igpadani si Jose asta si Raquel, asta iglingkóód dan.

⁸Iginsà si Esau, na mà din, “Manan ka igpid nu tō marapung mga mannanap na isumaran ku géna?”

Igtaba si Jacob, na mà din, “Tō gó tō gasa ku áknikó ébô móli tō ginawa nu kanak.”

⁹Asal igkagi si Esau, na mà din, “Nángngà dán tō kanak mga mannanap. Yakad ágbággé kanak.”

¹⁰Igkagi si Jacob, na mà din, “Bággén ku áknikó. Atin ka duwán ginawa nu kanak, tanggap nu ni gasa ku áknikó. Tō igkita ku tō bónnóng nu, iring na igkita ku tō bónnóng ka Manama. ¹¹Tanggap nu ni gasa ku, su madigár tō tabang ka Manama kanak, asta nángngà tō kaduwánnan ku.”

Tuu igpirit i Jacob si Esau. Purisu igtanggap i Esau tō gasa.

¹²Igkagi si Esau, na mà din, “Na, panó kid. Padángngané kid.”

¹³Asal igkagi si Jacob, na mà din, “Isóddóran nu na marénták pa tō mga gabatà ku, asta duwán mga nati katō mga karnero asta mga baka ku. Atin ka pasigán tō kapanó dan ka sábbad álló, maté dan gó. ¹⁴Móla pa ka muna ka áknami su lumagénut ké dád na tumalundug áknikó ébô nángngà tō panawán dé, agad tō mga mannanap asta tō mga gabatà ku, sippang ka dumunggù ké tun áknikó tun ta Edumea.”

¹⁵Igkagi si Esau, na mà din, “Madigár ka tananan ku áknikó ni mga manubù ku ébô dumuma asta mullug dan ákniyu.”

Asal igkagi si Jacob, na mà din, “Yakad kanan. Nángngà dán su madigár tō ginawa nu kanak.”

¹⁶Purisu tō álló tō, igpanó si Esau asta igulí tun ta Edumea. ¹⁷Asal igsuwé baling si Jacob tun ta Sucot, asta igpému din tō balé na góddóan dan, asta tō mga

^y32:30 32:30 Tō kóbadan ka Peniel, “bónnóng katō Manama.”

rákkó asta tô mga koral para katô mga mannanap din. Purisu igngadanan tô lugar na Sucot.^z

¹⁸Na, tô igulì si Jacob tikud tun ta Mesopotamia, igdunggù sikandin tun ta lunsud ka Siquem tun ta Canaan na ándà ikadadat kandin. Igóddô sikandin madani tun ta lunsud ka Siquem. ¹⁹Igbayadan din tô tanà na igóddóan din. Sábbad gatus (100) abuk ka mapputi bulawan tô bayad din tun ta mga rubbad i Hamor na ámmà i Siquem. ²⁰Igimu i Jacob tô ággóbbówanan ka mannanap na ágbággén tun ta Manama, asta igngadanan din tô El Elohe Israel.^a

Igpamókkós i Siquem si Dina

34 Na, si Dina tô batà daraga i Jacob ki Lea. Sábbad álló, igbisita si Dina tun ta mga daraga na igóddô tun ta lunsud. ²Na, si Siquem tô batà mama katô ágpangulun na si Hamor na Hebihanon. Tô igkita i Siquem si Dina, igawidan din, asta igpamókkós din. ³Idigárran si Siquem ki Dina, asta dakál tô ginawa din kandin. Purisu madigár tô igkagi din kandin. ⁴Igkagi si Siquem katô ámmà din, na mà din, “Bággé nu tô sablag tingód kani bayi ébô kalyagan ku.”

⁵Na, igdinág si Jacob tingód katô kapamókkós ki Dina, asal su igdóppón pa tô mga gabatà din gamama ka mga mannanap din tun ta madyù, igtagnáp sikandin sippang ka igulì dan.

⁶Igsadun si Hamor na ámmà i Siquem tun ki Jacob ébô patóngkóé dan. ⁷Tô igdunggù si Hamor, igdunggù pagsik tô mga gabatà i Jacob. Tô igdinág dan na igpamókkós si Dina, iranu dan asta tuu dan isókó, su tuu madat tô iglumu i Siquem tun ta pamilya i Israel. Dì mému tô iglumu din.

⁸Igkagi si Hamor kandan, na mà din, “Dakál gó tô ginawa katô batà ku na si Siquem tun ta batà nu na si Dina, asta kakalyag din na kumalyag kandin. Atin ka mému áknuyu, pakalyagan yu sikandin katô batà ku. ⁹Madigár ka pakalyagé tô mga gabatà ta. Kumalyag ké katô mga gabatà yu daraga, asta kumalyag kó katô mga gabatà dé daraga. ¹⁰Mému móddô kó dini áknami, agad ánda tô kadigárran yu. Mému numigoso kó, asta makatigatun kó ka tanà.”

¹¹Igkagi si Siquem katô ámmà asta mga kataladi i Dina, na mà din, “Atin ka kéduwan kó kanak asta mággé kó kanak kani bayi, agad ándin tô pamuyuán yu, bággén ku áknuyu. ¹²Ulitiya ikiyu ka ándin tô sablag na bággén ku, su agad ándin tô pamuyuán yu, bággén ku áknuyu ébô mému sikandin na sawa ku.”

¹³Tô igtaba tô mga gabatà i Jacob ki Siquem asta katô ámmà din na si Hamor, iglimbung dan kandan su igpamókkós i Siquem tô tábbé dan na si Dina. ¹⁴Igkagi sikandan, na mà dan, “Dì mému pakalyagan tô tábbé dé tun ta manubù na ánda tupuwi, su kayyaan ké. ¹⁵Asal ka patupu tô langun yu na mga gamama iring áknami, ¹⁶mému kumalyag kó katô mga gabatà dé daraga, asta kumalyag ké katô mga gabatà yu daraga. Móddô ké dini áknuyu, asta mému ki sábbad grupo. ¹⁷Asal ka dì kó patupu, piddán dé tô tábbé dé asta panó ké.”

¹⁸Idayawan si Hamor asta tô batà din na si Siquem, asta ignunug dan. ¹⁹Ánda baring-baring tô mallaki tingód katô katumán din, su dakál tô ginawa din katô batà bayi i Jacob. Si Siquem tô tuu ágkabantug tun ta langun kataladi din. ²⁰Igtubang si Hamor asta si Siquem katô mga ágtugállán tun ta lunsud dan, asta

^z33:17 33:17 Tô kóbadan ka Sucot, “mga rákkó.”

^a33:20 33:20 Tô kóbadan ka El Elohe Israel, “Manama tô ágpangadapán i Israel.”

igkagi sikandan, na mà dan, ²¹ “Duwán kakalyag dan na pararaké ki. Madigár ka pódódóan ta sikandan dini áknita, asta numigosyo dan, su duwán pa lugar kanun. Madigár ka kumalyag ki katô mga gabatà dan daraga, asta kumalyag dan katô mga gabatà ta daraga. ²² Asal atin ka móddô dan dini áknita asta mému ki sábbad grupo, duwán kailangan lumun ta. Kailangan patupu tô langun ta na mga gamama iring kandan. ²³ Atin ka tô gó é lumun ta, makatigatun ki katô langun mannap dan asta langun ka kaduwánnan dan. Purisu madigár ka tumanán ta tô kakalyag dan ébô móddô dan dini áknita.”

²⁴ Na, ignunug tô langun gamama, asta igpatupu dan. ²⁵ Tô itálluwan dán, róggun ágkasakitan pa tô langun dan tingód ka kapatupu dan, igsadun tô duwa gabatà i Jacob na si Simeon asta si Levi na bánnal tábbé i Dina. Igpíd dan tô kampilan, asta igsulung dan tô lunsud ka Siquem. Ándà palang manubù na igatu kandan. Purisu ipánnas tô langun gamama. ²⁶ Igmatayan dan si Hamor asta tô batà din na si Siquem. Igangé dan si Dina tikud tun ta balé i Siquem, asta igulí dan. ²⁷ Igsadun tô langun gabatà gamama i Jacob, asta igkangé dan tô kaduwánnan katô mga inaté ébô makasulí dan tingód katô kapamókkós katô tábbé dan. ²⁸ Igpíd dan tô langun karnero, mga baka, asta mga asno, agad ándin tô duwán tun ta lunsud ka Siquem asta tun ta kaligadan din. ²⁹ Igangé dan tô langun na duwán lagà, asta igpíd dan tô langun gabayi asta mga gabatà, asta tô langun kaduwánnan tun ta dalám katô mga balé.

³⁰ Tô igulí dan dán, igkagi si Jacob ki Simeon asta ki Levi, na mà din, “Igpíd yu tô samuk kanak ukít kani madat iglumu yu. Miringasa dán kanak tô

mga Canaanhon asta tô mga Perisihanon na góddô dini. Ándà tuu karapungan ta. Atin ka palimudé dan ébô sumulung áknita, maté ki gó langun.”

³¹ Igtaba sikandan, na mà dan, “Asal di mému péringán din tô tábbé dé na madat bayi.”

Iglónód si Jacob tun ta Betel

35 Na, igkagi tô Manama ki Jacob, na mà din, “Sadun ka tun ta Betel, asta óddô ka dutun. Imu nu tô ággóbbówanan ka mga mannap ébô mangadap ka kanak, su sakán tô Manama na igpakita áknikó dángngan tô igpalaguy ka tikud tun ki Esau na kataladí nu.”

² Purisu igkagiyan i Jacob tô pamilya din asta tô mga sakup din, na mà din, “Iwà yu tô langun ágmanaman yu, tô ágpangadapán katô mga ándà ikasóddór katô Manama. Padigus kó, asta umpak kó katô malinis ébô di kó maripà tun ta tubang ka Manama. ³ Madun kid tun ta Betel, asta imun ku tô ággóbbówanan katô mga mannap ébô mangadappa katô Manama. Tô idungguanna ka kahirapan dángngan, igtabanganna ikandin, asta inalayunna ágtákkássan agad ánda tô igsadunan ku.”

⁴ Purisu igbággé dan ki Jacob tô langun ágmanaman dan apil tô mga igarites dan. Iglábbáng din tô langun tun ta siyung katô ulayan tun ta lunsud ka Siquem. ⁵ Tô igpanó si Jacob asta tô pamilya din, ándà manubù na iglupug kandan, su tingód katô Manama, tuu imáddangan tô langun manubù na igóddô tun ta mga lunsud na madani.

⁶ Igsadun si Jacob tun ta Luz (na ássa ngadan din Betel) tun ta Canaan, asta langun manubù na igduma kandin. ⁷ Igimu din tô ággóbbówanan ka mga mannap, asta igngadanan din tô lugar na “El-Betel,”^b su igpakita tô Manama

^b35:7 35:7 Tô kóbadan katô ngadan El-Betel, “Manama katô Betel.”

kandin tō igpalaguy sikandin dāngngan tikud tun ta kataladi din. ⁸Inaté dutun si Debora na igdóppón ki Rebecca tikud pô tun ta kapamasusu kandin, asta igláb-báng tō lawa din tun ta siyung ka ulayan madani tun ta lunsud ka Betel. Purisu ingnadan na tō lugar na Allon-bacuth.^c

⁹Tō igulì si Jacob tikud tun ta Mesopotamia, igpakita puman tō Manama kandin, asta igtandō sikandin na madigár tō bággén din kandin. ¹⁰Igkagi tō Manama, na mà din, “Ngadanan ka ki Jacob, asal tikud ni, ò na ngadanan ki Jacob, su ngadanan kad ki Israel.”^d

Purisu ingnadan katō Manama sikandin ki Israel.

¹¹Igkagi tō Manama, na mà din, “Sakán tō tuu matulus Manama. Batà kad ka marapung ébō duwán mga rubbad nu. Imun ku na marapung grupo tō mga rubbad nu, asta duwán tun kandan na imun na mga hari. ¹²Tō kaluwagan kani tanà na igbággé ku ki Abraham asta ki Isaac, tō gó é bággén ku áknikó, asta bággén ku tun ta mga rubbad nu tun ta tapuri álló.”

¹³Pángnga igkagi tō Manama, igiwà sikandin. ¹⁴Tun ta lugar na igtóngkóan katō Manama kandin, igpatindág i Jacob tō batu ébō imun din na kasampáttan batu. Igbusbusan din tō batu ka bino asta langis ka olibo, su igimu din na ágpangadapanan tun ta Manama. ¹⁵Tō lugar na igtóngkóan katō Manama kandin, tō gó tō ingnadan din na Betel.^e

Inaté si Raquel

¹⁶Na, igpanó si Jacob asta tō pamilya din tikud tun ta Betel. Tō ándà dan pa dunggù tun ta Efrata, igdunggù

tō álló na mamasusu si Raquel, asta tuu ihirapan sikandin. ¹⁷Tō ágkahirapan sikandin, igkagi tō mabaliyan kandin, na mà din, “Yaka ágkamáddangan, su mama tō igpamasusu nu.”

¹⁸Ibugtus tō ginawa din asta inaté sikandin. Tō ándà pa sikandin kamaté, ingnadan din tō batà din ki Benoni.^f Asal ingnadan i Jacob tō batà ki Benjamin.^g

¹⁹Tō inaté si Raquel, igláb-báng dan tō lawa din madani tun ta dalan na gukitan tun ta lunsud ka Efrata. (Tō lunsud ka Efrata, tō gó é ingnadan Bethlehem áknganni.) ²⁰Igpatindág i Jacob tō dakál batu tun ta lábbáng din ébō duwán kasampáttan batu, asta tun ta lábbáng din ni sippang áknganni. ²¹Igpanó si Jacob asta tō pamilya din, asta igóddò dan tun ta baluy katō turi ka Eder.

Mga gabatà i Jacob

²²Róggun igóddò si Jacob tun ta Eder, iglayukan i Ruben tō sábbad sawa katō ámmà din na si Bilha, asta igdinág si Jacob tingód katō iglumu din.

Sapulù duwa (12) tō mga gabatà gamama i Jacob. ²³Tō mga gabatà din gamama na ipamasusu ki Lea, tō gó si Ruben na tambang kaké batà i Jacob, si Simeon, si Levi, si Juda, si Isacar, asta si Zabulon. ²⁴Tō mga gabatà gamama i Jacob na ipamasusu ki Raquel, tō gó si Jose asta si Benjamin. ²⁵Tō mga gabatà din gamama na ipamasusu katō állang i Raquel na si Bilha, tō gó si Dan asta si Neftali. ²⁶Tō mga gabatà gamama i Jacob na ipamasusu katō állang i Lea na si Zilfa, tō gó si Gad asta si Aser. Tō gó é

^c35:8 35:8 Tō kóbadan katō ngadan Allon-bacuth, “Ulayan ka Kasággó.”

^d35:10 35:10 Tō kóbadan ka ngadan Israel, “igdumog katō Manama.”

^e35:15 35:15 Tō kóbadan ka Betel, “balé katō Manama.”

^f35:18 35:18a Tō kóbadan katō ngadan Benoni, “tō batà ka kahirapan.”

^g35:18 35:18b Tō kóbadan katō ngadan Benjamin, “tō batà na duwán ágpulusán.”

mga gabatà gamama i Jacob na igpamasusu tun ta Mesopotamia.

Inaté si Isaac

²⁷ Na, igulì si Jacob tun ta ámmà din na si Isaac tun ta Mamre madani tun ta Hebron na taganà igóddóan i Abraham asta i Isaac. ²⁸ Igdunggù ka sábbad gatus kawaluwan (180) tô idad i Isaac. ²⁹ Tô inaté sikandin, tugál dán sikandin. Ibugtus tô ginawa din, asta ikatalundug sikandin katô mga kamónaan din na inaté. Tô lawa din iglábbáng katô mga gabatà din na si Esau asta si Jacob.

Mga rubbad i Esau

36 Ni gó tô tingód katô mga rubbad i Esau na ássa ngadan din si Edom. ² Ikgalyag si Esau ka tállu gabayi na Canaanhon na si Ada na batà i Elon na Hetihanon, si Oholibama na batà i Anas asta apù i Sibeon na Hebihanon, ³ asta si Basimat na batà i Ismael asta tábbé i Neabiot. ⁴ Si Elifas tô batà i Esau ipamasusu ki Ada. Si Reuel tô batà din igpamasusu tun ki Basimat. ⁵ Duwán mga gabatà din na ipamasusu ki Oholibama na si Jeus, si Jalam, asta si Coras. Tô gó é mga gabatà i Esau na igpamasusu tun ta Canaan.

⁶ Igpìd i Esau tô langun sawa din, mga gabatà din, asta mga sakup din, asta igpìd dan tô langun mannap din asta tô langun ka kaduwánnan din na ikangé din tun ta Canaan. Igpánó dan tikud tun ta kataladi din na si Jacob, asta igalin dan tun ta sábbad lugar na madiyù. ⁷ Igalin si Esau su atin ka pasábbadé dan, ánnà nángngà tô tanà na igkampowan dan ébò pasabsaban katô marapung mga mannap dan. ⁸ Purisu igóddô si Esau tun ta pabungan tun ta Edumea.^h

⁹ Ni gó tô mga rubbad i Esau na kamónaan katô mga manubù na igóddô tun ta pabunganán ka Edumea. ¹⁰ Duwán batà

din mama na si Elifas na ipamasusu ki Ada, asta si Reuel na ipamasusu ki Basimat. ¹¹ Tô mga gabatà gamama i Elifas, tô gó si Teman, si Omar, si Sefo, si Gatam, asta si Kenas. ¹² Duwán duma sawa i Elifas na si Timna, asta igpamasusu sikandin ki Amalec. Tô sawa i Esau na si Ada tô apù bayi katô langun dan. ¹³ Tô mga gabatà gamama i Reuel, tô gó si Nahat, si Seras, si Samas, asta si Misas. Tô sawa i Esau na si Basimat tô apù bayi katô langun dan.

¹⁴ Tô mga gabatà gamama i Esau na ipamasusu ki Oholibama na batà i Anas asta apù i Sibeon, tô gó si Jeus, si Jalam, asta si Coras.

¹⁵ Ni gó tô ngadan katô mga rubbad i Esau na inému mga ágpangulun. Tô mga gabatà i Elifas na tambang kaké batà i Esau inému mga ágpangulun, tô gó si Teman, si Omar, si Sefo, si Kenas, ¹⁶ si Coras, si Gatam, asta si Amalec. Tô gó é mga gabatà i Elifas na inému na mga ágpangulun tun ta Edumea, asta si Ada tô apù bayi katô langun dan. ¹⁷ Tô mga gabatà i Reuel na batà i Esau na inému mga ágpangulun, tô gó si Nahat, si Seras, si Samas, asta si Misas. Tô gó é mga gabatà i Reuel na inému mga ágpangulun tun ta Edumea, asta si Basimat tô apù bayi katô langun dan. ¹⁸ Tô mga gabatà i Esau na ipamasusu ki Oholibama na inému mga ágpangulun, tô gó si Jeus, si Jalam, asta si Coras. Tô gó é mga gabatà katô sawa i Esau na si Oholibama na batà i Anas na inému mga ágpangulun. ¹⁹ Tô gó é mga rubbad i Esau na ássa ngadan din si Edom na inému mga ágpangulun.

Mga rubbad i Seir

²⁰ Ni gó tô mga ngadan katô mga gabatà gamama i Seir na Horihanon, asta igóddô dan tun ta Edumea. Si Lotan, si Sobal, si Sibeon, si Anas, ²¹ si Dison, si

^h36:8 36:8 Edumea, ó Seir.

Eser, asta si Disan. Tô mga gabatà i Seir, tô gó é mga ágpangulun katô mga Hori-hanon na igóddô tun ta Edumea.

²²Tô mga gabatà gamama i Lotan, tô gó si Hori asta si Heman. Si Timna tô tábbé i Lotan.

²³Tô mga gabatà gamama i Sobal, tô gó si Alban, si Manahat, si Ebal, si Sefo, asta si Onam.

²⁴Tô mga gabatà gamama i Sibeon, tô gó si Aias asta si Anas. Si Anas tô igkita katô ménit sánnáp tun ta disyerto tô ig-pasabsab din tô mga asno katô ámmà din.

²⁵Tô mga gabatà i Anas, tô gó é mama na si Dison, asta bayi na si Oholibama.

²⁶Tô mga gabatà gamama i Dison, tô gó si Hemdan, si Esban, si Etran, asta si Seran.

²⁷Tô mga gabatà gamama i Eser, tô gó si Bilhan, si Saaban, asta si Acan.

²⁸Tô mga gabatà gamama i Disan, tô gó si Os asta si Aran.

²⁹Tô mga ágpangulun katô mga Hori-hanon, tô gó si Lotan, si Sobal, si Sibeon, si Anas, ³⁰si Dison, si Eser, asta si Disan. Tô gó é mga ágpangulun katô tagsábbad-sábbad grupo katô mga Hori-hanon na igóddô tun ta Seir.

Mga hari tun ta Edumea

³¹⁻³⁹Ni gó tô mga ngadan katô hari na igpabullas-bullasé tô pagpangulu dan tun ta Edumea tô ándà pa hari na igpan-gulu katô mga rubbad i Israel.

Si Belas na batà i Beor na taga Dinhaba.

Si Jobab na batà i Seras na taga Bosra.

Si Husan na taga Teman.

Si Hadad na batà i Bedad na taga Abit. (Si Bedad tô ikatalu katô mga Midianhon tun ta tanà ka Moab.)

Si Samla na taga Masreca.

Si Saul na taga Rehobot tun ta Wayig ka Eufrates.

Si Baal Hanan na batà i Acbor.

Si Hadad na taga Pau. (Tô sawa din si Mehetabel na batà bayi i Matred asta apù i Mesahab.)

⁴⁰Ni gó tô mga ngadan katô mga rubbad i Esau na inému mga ágpangulun katô tagsábbad-sábbad grupo dan asta mga lunsud dan. Si Timna, si Albas, si Jetet, ⁴¹si Oholibama, si Elas, si Pinon, ⁴²si Kenas, si Teman, si Mibsar, ⁴³si Magdiel, asta si Iram. Tô gó é mga ágpangulun katô tagsábbad-sábbad lunsud tun ta Edumea. Si Edom (na ássa ngadan din si Esau) tô kamónaan katô langun manubù na ángngadanan na Edom.

Si Jose asta mga kataladi din

37 Igóddô si Jacob tun ta Canaan na igóddóan katô ámmà din. ²Ni gó tô inému katô mga gabatà i Jacob.

Na, tô sapulù pittu dán tô idad i Jose, igtabang sikandin katô mga kataladi din kaké na ágdóppón ka mga mannanap katô ámmà dan na si Jacob. Tô mga kataladi i Jose, tô gó tô mga gabatà gamama katô duma mga sawa katô ámmà din na si Bilha asta si Zilfa. Madat tô áglumun katô mga kataladi i Jose. Purisu igсадun si Jose tun ta ámmà din, asta igulit din kandin tô tingód kandan.

³Agad ágginawa si Jacob katô langun gabatà din, asal tuu pa dakál tô ginawa din ki Jose, su tugál dán si Jacob katô kapamasusu ki Jose. Purisu igpatábbir din tô mallayat umpak na madigár, asta igbággé din ki Jose. ⁴Tô igkita tô mga kataladi i Jose na sikandin tô tuu pa ágginawaan katô ámmà dan, iringasa dan ki Jose, asta ándà palang madigár kagi dan kandin.

⁵Na, igtagénáp si Jose. Tô igulit din tô tagénáp tun ta mga kataladi din, tuu dan pa iringasa. ⁶Igkagi si Jose, na mà din, “Paminág kó tingód katô tagénáp ku. ⁷Igkátu ki ka trigo tun ta kinamát, asta igbagkás ki katô kinátuwan ta. Ikatindág tô kanak binagkássan na

iglibutan katô ákniyu mga binagkásan, asta iglangkáb tô ákniyu mga binagkásan tun ta kanak binagkásan.”

⁸Igkagi tô mga kataladi din, na mà dan, “Kéman nu ka imun ka harì dé! Kéman nu ka mangulu ka áknami!”

Purisu igtuu pa tô ringasa dan kandin tingód katô tagénáp na igulit din kandan.

⁹Ihtagénáp puman si Jose, asta igulit din tun ta mga kataladi din, na mà din, “Ihtagénáppad puman, asta igkita ku tô álló, tô bulan, asta tô sapulù sábbad karani na iglangkáb dadan tun ta paa ku.”

¹⁰Tô igulit si Jose katô ámmà din asta katô mga kataladi din, igsawé tô ámmà din kandin, na mà din, “Ándin man tô kóbadaan katô tagénáp nu? Lumangkáb ké tun áknikó, agad sakán, tô innà nu, asta tô mga kataladi nu?”

¹¹Isabuan tô mga kataladi din, asal in-alayun igpanámdám tô ámmà din tingód katô kóbadaan katô tagénáp.

Igbarigya si Jose

¹²Na, sábbad álló, igpid tô mga kataladi i Jose ka mga mannanap katô ámmà dan tun ta Sikem ébô pasabsabán. ¹³Igkagi si Jacob tun ki Jose, na mà din, “Tô mga kataladi nu igsadun tun ta Sikem ébô pasabsab dan katô mga mannanap. Taganà kad, su palupugán ku sikuna tun kandan.”

Igkagi si Jose, na mà din, “Ikataganà ad.”

¹⁴Igkagi tô ámmà din, na mà din, “Panó kad, asta sállág nu sikandan asta tô mga mannanap na ágdóppónan dan. Atin ka mapángnga, uli ka dini ébô makasóddorra tingód kandan ka madigár.”

Purisu igbánnal si Jose katô ámmà din, asta igpanó sikandin tikud tun ta Kapattadan ka Hebron.

Tô igdunggù dán si Jose tun ta Sikem, ¹⁵igpanó-panó sikandin ébô mamasak katô mga kataladi din. Duwán manubù na igkita kandin, asta iginsà ka ándin tô ágpamasakán din.

¹⁶Igtaba si Jose, na mà din, “Ágpamasakka katô mga kataladi ku. Ulitiya ka ánda é ágpasabsaban dan ka mga mannanap.”

¹⁷Igkagi tô manubù, na mà din, “Igpáno dan dán, asta igkagi dan na madun dan tun ta Dotan.”

Purisu igtalundug si Jose kandan, asta igkita din tun ta Dotan.

¹⁸Tô madyù pô si Jose, igkilala dán katô mga kataladi din. Tô ánda pa dunggù tun kandan, igplano dan na matayan sikandin. ¹⁹Igpatóngkóé sikan-dan, na mà dan, “Igsadun dán dini tô in-alayun áhtagénáp. ²⁰Bé kód. Matayan ta sikandin, asta dabuán ta tun ta madalám balun. Kumagi ki na igmatayan ka magani mannanap ka kabánnásson. Na, ahaán ta ka matuman tô mga tagénáp din.”

²¹Asal tô igdinág i Ruben tô lumun dan, igtabangan din si Jose ukít kani kagi din, na mà din, “Madigár ka dì ta matayan. ²²Yakó yu ágmatayi sikandin, asal nángngà ka dabuán ta dád tun ta madalám balun kannun ta disyerto. Tô gó tô maté sikandin asal ánnà ukít ka bállad ta.”

Tô gó é igkagi i Ruben su kakalyag din na kangén din si Jose ébô ulián din tun ta ámmà dan.

²³Na, tô igdunggù dán si Jose tun kandan, iglusut dan tô mallayat umpak din. ²⁴Igpid dan sikandin tun ta madalám balun na itittian, asta igdabù dan dutun.

²⁵Na, róggun igkan tô mga kataladi din, igkita dan tô mga Midianhon na rubbad i Ismael asta tô mga kamelyo na gukit tikud tun ta Galaad. Duwán igruran katô mga kamelyo na mga anag

asta bawì na mammutⁱ na ágpiddán dan tun ta banuwa ka Ehipto ébô barigyaán. ²⁶Purisu igkagi si Juda tun ta mga kataladi din, na mà din, “Atin ka matayan ta tô adi ta, asta bulunán ta, ándà pulusán ta. ²⁷Asal madigár pa ka bari-gyaán ta sikandin tun ta mga rubbad i Ismael. Di mému matayan ta, su kataladi ta sikandin tun ta ámmà ta.”

Purisu ignunug tô mga kataladi din. ²⁸Tô ikadungù dán tô mga Midianhon tun kandan, igkangé dan si Jose tikud tun ta balun, asta igbarigya dan sikandin. Duwa pulù (20) abuk na maputì bulawan tô bayad katô mga rubbad i Ismael kandin, asta igpid dan si Jose tun ta Ehipto.

²⁹Na, tô iglónód si Ruben tun ta balun, igkita din na ándà dán taddô si Jose. Purisu igbissé din tô umpak din tingód ka ranu din. ³⁰Igsadun si Ruben tun ta mga kataladi din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Pamánnun ta? Su ándà dán taddô si Jose.”

³¹Purisu igiyó dan ka kambing, asta igarám dan tun ta dipanug tô mallayat umpak i Jose. ³²Na, igpid dan tô umpak din tun ta ámmà dan, asta igkagi dan, na mà dan, “Ni gó tô ikita dé. Sállág nu ni ébô kasóddóran nu ka umpak katô batà nu.”

³³Igkilala i Jacob na tô gó tô umpak i Jose, asta igkagi sikandin, na mà din, “Óó, kandin gó ni. Igmatayan basì ka magani mannanap ka kabánnásson, asta igkan tô lawa din.”

³⁴Purisu igbissé i Jacob tô umpak din, asta igumpak sikandin katô óggét na gimun sako tingód ka ranu din. Idugé sikandin igranu tingód ka kamatayan katô batà din. ³⁵Ilimud tô langun gabatà din ébô di maranu si Jacob, asal igéllé sikandin, na mà din, “Inalayunna ágranu tingód katô kamatayan katô batà ku sip-

pang ka kumita a kandin tun ta góddóan ka mga manubù na inaté.”

Purisu inalayun ágsággó si Jacob tingód katô batà din na si Jose.

³⁶Asal si Jose dutun dán ta Ehipto, su igpid katô mga Midianhon, asta igbarigya dan sikandin. Igbállì i Potifar na sábad opisyales katô harì ka Ehipto, su si Potifar tô kapitan katô mga sundalo din.

Si Juda asta si Tamar

38 Na, duwán álló na igtanan si Juda katô mga kataladi din, asta igóddô sikandin madani tun ki Hiras na taga Adulam. ²Duwán bayi na igkita i Juda na Canaanhon na batà i Suas, asta igkalyagan i Juda sikandin. ³Igmabáddás tô sawa i Juda, duwán batà mama na ipamasusu, asta inggadanan i Juda ki Er. ⁴Igmabáddás puman tô sawa din, duwán batà mama na ipamasusu, asta inggadanan katô innà din ki Onan. ⁵Duwán puman batà mama na ipamasusu, asta inggadanan katô innà din ki Selas. Dutun dan ta Sesib tô kapamasusu ki Selas.

⁶Na, tô igdakál dán tô tambang kaké batà i Juda na si Er, igpakalyag din katô daraga na si Tamar. ⁷Madat tô áglumun i Er, asta di ágkadayawan tô Áglangngagán tingód kandin. Purisu igmatayan katô Áglangngagán. ⁸Na, igkagi si Juda tun ki Onan, na mà din, “Kailangan lumayuk ka katô ipag nu na balu ébô matuman tô ágkémun ta tingód ka kataladi katô mama na inaté na ándà pa batà din, ébô mému batà katô inaté.”

⁹Asal isóddóran i Onan na tô batà na pamasusun katô ipag din di mému na kandin batà, su imun yan batà katô kaké din na inaté. Purisu atin áglayuk sikandin katô ipag din na balu, inalayun din ágpaluwaán tô bánnì din ébô ándà rubbad katô kaké din na inaté. ¹⁰Asal

ⁱ37:25 37:25 Bawì na mammut, ó salong ug mga pahumot.

dì ágkadayawan tō Áglangngagán tingód katō iglumu i Onan. Purisu igmatayan pagsik ka Manama sikandin. ¹¹Na, igkagi si Juda tun ta ikóddō kandin na si Tamar, na mà din, “Uli kad, asta óddō ka tun ta balé katō ámmà nu róggun ándà pa duma nu sippang ka dumakál tō adi batà ku na si Selas.”

Tō gó é igkagi i Juda, su imáddangan sikandin agó maté si Selas iring katō mga kataladi din kaké. Purisu iguli si Tamar tun ta balé katō ámmà din.

¹²Na, tō idugé dán, inaté tō sawa i Juda na batà bayi i Suas. Pángnga katō mga álló ka karanu i Juda, igsadun sikandin tun ta lunsud ka Timna su paburuwan din tō mga karnero. Igpatakkássé si Juda asta tō rarak din na si Hiras na taga Adulam.

¹³Na, igulitan si Tamar na igsadun tō ugang din tun ta Timna ébō paburuwan tō mga karnero. ¹⁴Purisu iglusut din tō umpak na gumpakán ka bayi balu, asta igumpak sikandin ka sábbad klasi. Igtambunan din tō báttuk din ébō dì sikandin kilalan. Igsadun sikandin tun ta dalan madani tun ta lunsud ka Enaim, asta igunsad sikandin tun ta ligad ka dalan, su tō gó é gukitanan ka mga manubù na ágsadun tun ta Timna. Agad igdakál dán si Selas, asal ándà dan pa pagkalyagi.

¹⁵Na, tō igkita si Juda ki Tamar, kéman din ka madat bayi, su igtambunan i Tamar tō báttuk din. ¹⁶Ándà din kilalayi tō ikóddō kandin. Purisu igpadani si Juda tun kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Atin ka mému, lumayukka áknikó.”

Iginsà si Tamar, na mà din, “Atin ka lumayuk ka kanak, ándin tō bayad nu?”

¹⁷Igtaba si Juda, na mà din, “Papidán ku áknikó tō nati ka kambing tikud tun ta mga mannap ku.”

Igkagi si Tamar, na mà din, “Duwán tananan nu kanak sippang ka papiddán nu tō kambing?”

¹⁸Iginsà si Juda, na mà din, “Ándin tō tananan ku áknikó?”

Igtaba si Tamar, na mà din, “Tō paningsing nu na silyo apil tō tali din, asta tō tukád nu.”

Purisu tō gó é igbággé i Juda ki Tamar. Igpalayuké dan asta igmabáddás si Tamar. ¹⁹Igulí si Tamar, asta igiwà din tō pagtambun din ka báttuk, asta igumpak puman sikandin ka umpak ka balu.

²⁰Na, igsugù i Juda tō rarak din na si Hiras ébō piddán tō kambing tun ta bayi, asta kangén din tō igtananan din kandin. Asal ándà din kitayi tō bayi. ²¹Iginsà si Hiras katō mga manubù na igóddō tun ta Enaim, na mà din, “Ánda tō madat bayi na igunsad géna tun ta ligad ka dalan?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Ándà palang madat bayi dini.”

²²Purisu iglónód si Hiras tun ki Juda, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ándà ku kitayi tō bayi. Igkagiyanna katō mga manubù dutun na ándà palang madat bayi dutun.”

²³Igkagi si Juda, na mà din, “Tógón din. Kandin dán tō igtananan ku ébō dì kid kayyaan. Bággayan ku pád sikandin ka kambing, asal ándà nu sikandin kitayi.”

²⁴Na, pángnga katō tállu bulan, igulitan si Juda, “Iring na madat bayi tō ikóddō áknikó na si Tamar, su igmabáddás dán sikandin.”

Purisu igkagi si Juda, na mà din, “Pidyu sikandin, asta góbbó yu ébō maté!”

²⁵Tō igkangé dan si Tamar, duwán manubù na igpapid din ébō kumagi katō ugang din, na mà din, “Igmabáddássa ukit katō tigatun kani paningsing na silyo apil tō tali din, asta kani tukád. Ikasóddór ka basi ka sadan tō tigatun kani.”

²⁶ Igkilala i Juda, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tuu madat tō iglumu ku tandingán katō iglumu din, su ándà ku sikandin pakalyagi katō batà ku na si Selas.”

Ándà puman layuk si Juda ki Tamar.

²⁷ Na, tō igdunggù tō álló ka kapamasusu i Tamar, isóddóran din na dáppi tō pamasusun din. ²⁸ Róggun katō kapamasusu din, igluwà tō bállad katō sábbad batà. Igbagkássan katō taraawat tō bállad din ka sinulid na tuu mallutù, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tō una iglássut!”

²⁹ Asal igpalónód katō batà tō bállad din tun dalám, asta tō dáppi din baling tō una iglássut. Purisu igkagi tō taraawat tun ta batà, na mà din, “Magani ka iglássut!” Purisu inggadanan sikandin ki Fares.^j

³⁰ Ipamasusu pagsik tō dáppi din na igbagkássan tō bállad din ka sinulid na tuu mallutù. Inggadanan sikandin ki Seras.^k

Si Jose asta sawa i Potifar

39 Na, si Jose igpid katō mga rubbad i Ismael tun ta Ehipto. Igbarigyà dan sikandin tun ki Potifar. Si Potifar tō sábbad opisyales katō hari ka Ehipto, asta sikandin tō kapitan ka mga sundalo katō hari. ² Igtabangan katō Áglangngagán si Jose. Purisu madigár tō langun na áglumun din. Igóddô si Jose tun ta balé katō amo din na taga Ehipto. ³ Igkita i Potifar na igtabangan katō Áglangngagán si Jose, asta tingód katō tabang katō Áglangngagán, madigár tō langun na áglumun din. ⁴ Idayawan si Potifar tingód ki Jose na ágsuguánnán din. Purisu igimu din si Jose na tarapid katō langun manubù tun ta balé din asta langun katō kaduwánnan din. ⁵ Purisu tingód ki Jose, igtabangan katō Áglangng-

gagán si Potifar, asta dakál tō igpulus din, agad tun ta balé din asta tun ta mga kinamát din. ⁶ Igsarig i Potifar tō langun katō kaduwánnan din ki Jose, su róggun igpid si Jose, ándà ássa ágpanámdámán i Potifar, kannà tō dád ágkakan din.

Na, madigár tō bónnóng i Jose, asta mabákkár tō lawa din. ⁷ Duwán álló na idigárran tō sawa i Potifar ki Jose, asta igkagi sikandin, na mà din, “Layuk ka kanak.”

⁸ Asal igéllé si Jose, asta igtaba sikandin, na mà din, “Ándà dán ássa ágpanámdámmán katō amo ku, su sakán é ágsarigan din. Igsarig din kanak tō langun katō kaduwánnan din. ⁹ Magunawa tō kallayat ku katō kallayat din dini ta balé din. Igsarig din gó tō langun kanak, asal sikuna dád na sawa din tō ándà din sarigi kanak. Purisu dì mému lumumuwa ka madat iring katō kakalyag nu. Dì mému lumumuwa katō salà tun ta saruwan ka Manama.”

¹⁰ Na, kada álló ginggat sikandin ki Jose ébô lumayuk kandin, asal ándà paminág si Jose katō kagi din.

¹¹ Na, sábbad álló, igahu si Jose tun ta balé, su duwán lumun din. Ándà ássa ágsuguánnán tun dalám ka balé. ¹² Purisu igawidan katō bayi tō umpak i Jose, asta igkagi sikandin, na mà din, “Layuk ka kanak.”

Igsékót si Jose igluwà tikud tun ta balé, asta igpalaguy sikandin, asal itananan din tō umpak na igawidan katō bayi. ¹³ Tō igkita katō sawa i Potifar na itananan i Jose tō umpak din asta igpalaguy sikandin tikud tun ta balé, ¹⁴ igtawar din tō ássa mga ágsuguánnán, asta igkagi sikandin, na mà din, “Na, igpid katō duma ku dini tō Hebreo ébô mággé ka kayyà áknita. Igahu géna sikandin tun ta kuwarto ku ébô

^j38:29 38:29 Tō kóbadan katō ngadan Fares, “magani iglássut.”

^k38:30 38:30 Tō kóbadan katō ngadan Seras, “tuu mallutù.”

mamókkós pád kanak, asal igpagayissa. ¹⁵Tô igpagayissa, itananan din tô umpak din dini kanak, igluwà sikandin tikud tun ta balé, asta igpalaguy.”

¹⁶Na, igtagù katô bayi tô umpak i Jose sippang ka igulì tô duma din. ¹⁷Tô igulì dán si Potifar, magunawa tô igulit katô bayi, na mà din, “Tô Hebreo állang na igpid nu dinì igahu géna kannun ta kuwarto ku ébô mamókkós pád kanak. ¹⁸Asal tô igpagayissa, itananan din tô umpak din dini kanak, igluwà sikandin tikud tun ta balé, asta igpalaguy.”

¹⁹Na, tô igdinág tô amo i Jose katô igulit katô sawa din na madat tô iglumu i Jose, isókó sikandin. ²⁰Igpammát din si Jose, asta igpaprìso din tun ta prisowan ka mga manubù na ágsupakan ka hari ka Ehipto. ²¹Asal igtabangan katô Áglangngagán si Jose, asta inalayun ágginawa tô Áglangngagán kandin. Idayawan tô taradóppón katô prisowan tingód ki Jose, ²²asta igimu din si Jose na tarapid katô langun manubù na igprìso. Si Jose tô ágsugù ka ándin tô áglumun tun dalám ka prisowan. ²³Ándà ássa ágpanámdámmán katô taradóppón ka prisowan tingód katô áglumun i Jose, su igtabangan katô Áglangngagán si Jose. Purisu madigár tô langun katô áglumun din.

Tagénáp katô duwa mga manubù na igprìso

40 Na, duwán tarapid ka bino para katô hari ka Ehipto, asta duwán taraimu ka pan para katô hari. Duwán sábbad álló iglumu dan ka madat katô hari. ²Isókó tô hari kandan. ³Purisu igpaprìso din sikandan tun ta balé i Potifar na kapitan ka mga sundalo katô hari. Tô gó é igprìsowan ki Jose. ⁴Igimu katô kapitan si Jose na tarabanté katô duwa manubù, asta idugé dan igprìso.

⁵Duwán sábbad dukilám na igtagénáp tô tarapid ka bino asta tô taraimu ka

pan. Ánnà magunawa tô tagénáp dan, asta ánnà magunawa tô kóbadan katô tagénáp dan. ⁶Tô sállám dán, igسادun si Jose tun kandan, asta igkita din na ágkasasó dan. ⁷Purisu iginsà si Jose, na mà din, “Manan ka ágkasasó kó?”

⁸Igtaba sikandan, na mà dan, “Igtagénáp ké, asta ándà manubù na makólit áknami ka ándin tô kóbadan.”

Igkagi si Jose, na mà din, “Manama tô ágbággé ka kakatigan tun ta manubù ébô makólit katô kóbadan ka tagénáp. Ulit yu kanak tô tagénáp yu.”

⁹Purisu igulit tô tarapid ka bino tingód katô tagénáp din, na mà din, “Tô igtagénáp, igkita ku tô butbut ka paras na ¹⁰duwán tállu panga. Igdaun, igسábbung, igbuuy, asta ilutuan tô buuy. ¹¹Igawidda katô kopa katô hari. Purisu igudù ku tô buuy ka paras, igkámás ku tun ta kopa, asta igpid ku tun ta hari.”

¹²Igkagi si Jose, na mà din, “Ni gó tô kóbadan katô tagénáp nu. Tô tállu séngé, tô gó é tállu álló. ¹³Tállu álló tikud ákn-ganni, paluwaán ka katô hari tikud dini ta prisowan, asta palónódán ka puman ikandin tun ta taganà lumu nu. Mid ka puman ka bino para kandin, iring katô taganà lumu nu. ¹⁴Atin ka madigár dán tô kóddô nu, sampátta. Uliti nu tô hari tingód kanak ébô makaluwà a tikud dini ta prisowan, ¹⁵su igpiritta igpid tikud tun ta madiyù banuwa dé na mga Hebreo. Agad ándà palang madat na iglumu ku, asal igpaprìsowa dini ta Ehipto.”

¹⁶Na, tô ikasóddór dán tô taraimu ka pan para katô hari na madigár tô kóbadan katô tagénáp katô tarapid ka bino, igkagi sikandin ki Jose, na mà din, “Duwán pagsik tagénáp ku. Duwán tállu digu na ipánnù ka pan na igsudù ku. ¹⁷Tô ikabówwó digu duwán marapung klasi ka pan na ágpiddán ku tun ta hari, asal igkan katô mga manuk ta kayun.”

¹⁸Na, igkagi si Jose, na mà din, “Ni gó tò kóbadan katò tagénáp nu. Tò tállu digu, tò gó é tállu álló. ¹⁹Tállu álló tikud áknganni, paluwaán ka katò hari tikud dini ta prisowan, asta patampáddán din tò alig nu! Pabitinán tò lawa nu tun ta kayu, asta tò ákkud nu kannán ka mga manuk ta kayun.”

²⁰Na, ituman gó tò igkagi i Jose kandan, su pángnga katò tállu álló, igimu tò hari ka dakál kalimudan, su tò gó é álló din, asta iglimud din tò langun opisyales. Igpaluwà din tikud tun ta prisowan tò tarapid ka bino asta tò taraimu ka pan. Igpapid din sikandan tun ta tubang katò mga opisyales na ilimud. ²¹Tò tarapid ka bino, tò gó é igpalónód katò hari tun ta taganà lumu din, asta sikandin tò igpid puman ka bino para kandin. ²²Asal tò taraimu ka pan, tò gó é igpamatayan katò hari. Ituman tò langun katò igkagi i Jose kandan. ²³Asal ándà ikasampát tò tarapid ka bino tingód ki Jose. Ilingawan din sikandin.

Tagénáp katò hari

41 Na, tò iglabé dán tò duwa ámmé, igtagénáp tò hari ka Ehipto. Igtindág sikandin tun ta ligad katò Wayig ka Nilo. ²Tigkô dád igkita din tò pittu baka na tuu malambù asta madigár tò bónnóng. Igláttó tò mga baka tikud tun ta wayig, asta igsabsab ka sigbát tun ta ligad katò wayig. ³Tigkô dád igkita din tò ássa pittu baka na igláttó tikud tun ta wayig, asal tuu magasà asta madat tò bónnóng. Igsadun tò mga baka tun ta ássa pittu baka na igtindág tun ta ligad katò wayig. ⁴Igkan katò mga magasà baka tò mga malambù baka. Pángnga igtagénáp tò hari, ikannó sikandin.

⁵Na, igtudug puman tò hari ka Ehipto, asta igtagénáp puman sikandin. Igkita din tò sábbad lábbut ka trigo na duwán pittu kanguy na tuu malambù asta madigár tò bónnóng. ⁶Igtubù tò ássa

pittu kanguy na madat asta igkipás guné katò ménit karamag tikud tun ta silatan. ⁷Igkan katò mga kipás kanguy tò mga malambù kanguy. Pángnga igtagénáp tò hari, ikannó sikandin asta ikasóddór sikandin na tagénáp din dád.

⁸Tò sállám dán, isasó tò hari. Purisu igpakangé din tò langun tarasalamangka asta tò дума mga katig manubù tun ta Ehipto. Igulit tò hari kandan tingód katò tagénáp din, asal ándà palang manubù na ikólit kandin ka ándin tò kóbadan.

⁹Na, igkagi tò tarapid ka bino katò hari, na mà din, “Sir, kailangan mulitta nigó tingód katò madat na ilmu ku. ¹⁰Dángngan tò isókówana ikuna, isókówan nu tò taraimu ka pan para áknikó. Igpapriso ké ikuna tun ta balé katò kapitan ka mga sundalo nu. ¹¹Duwán sábbad dukilám na igtagénáp ké, asal ánnà magunawa tò kóbadan katò tagénáp dé. ¹²Tun ta prisowan, duwán sábbad Hebreo na mallaki asta állang katò kapitan ka mga sundalo nu. Igulit ké kandin tingód katò tagénáp dé, asta igulit din áknami tò kóbadan. ¹³Ituman tò langun ka igkagi din, su igpalónódda puman ikuna tun ta taganà lumu ku, asta igpamatayan nu tò taraimu ka pan.”

¹⁴Purisu igpakangé katò hari si Jose, asta sékót igpaluwà si Jose tikud tun ta prisowan. Igpaburu sikandin, igilis, asta igsadun tun ta hari. ¹⁵Igkagi tò hari ki Jose, na mà din, “Igtagénápna, asta ándà manubù na ikólit kanak ka ándin tò kóbadan. Igulitanna na katig ka gubad ka tagénáp ka ulitán áknikó.”

¹⁶Igtaba si Jose, na mà din, “Sir, ánnà tikud tun kanak tò kakatigan, asal Manama dád tò pasóddór áknikó katò madigár kóbadan katò tagénáp nu.”

¹⁷Igkagi tò hari, na mà din, “Tun ta tagénáp ku, igtindágga tun ta ligad katò Wayig ka Nilo. ¹⁸Tigkô dád igkita ku tò pittu baka na tuu malambù asta madigár

tô bónnóng. Igláttó tô mga baka tikud tun ta wayig, asta igsabsab dan ka sigbát tun ta ligad katô wayig.¹⁹ Tigkô dád igkita ku tô ássa pittu baka na igláttó tikud tun ta wayig, asal tuu magasà asta madat tô bónnóng. Ándà palang baka na igkita ku dini ta Ehipto na tuu gó magasà ka tandingán kani mga baka.²⁰ Na, igkan katô mga magasà baka tô mga malambù baka.²¹ Agad igkan katô mga magasà tô mga malambù, asal iring na ándà palang igkan, su tuu gó magasà tô mga baka. Pángnga igtagénáppa, ikannówa.

²² “Na, igtagénáppa puman, asta igkita ku tô sábbad lábbut ka trigo na duwán pittu kanguy na tuu malambù, asta madigár tô bónnóng.²³ Igtubù pagsik tô ássa pittu kanguy na madat asta igkipás katô ménit karamag tikud tun ta silatan.²⁴ Igkan katô mga kipás kanguy tô mga malambù kanguy. Na, tô gó é tagénáp na igulit ku katô mga tarasalamangka, asal ándà palang manubù na ikólit kanak ka ándin tô kóbadan.”

²⁵ Igkagi si Jose, na mà din, “Sir, sábbad dád tô kóbadan katô duwa tagénáp nu. Igpasóddór katô Manama áknikó tingód katô lumun din.²⁶ Tô pittu baka na malambù, asta tô pittu kanguy ka trigo na malambù, tô gó é pittu ámmé. Sábbad dád tô kóbadan katô duwa tagénáp nu.²⁷ Tô pittu magasà baka, asta tô pittu kanguy na igkipás katô ménit karamag tikud tun ta silatan, tô gó é pittu ámmé na ballus.²⁸ Bánnal tô igkagi ku géna. Igpasóddór ka Manama áknikó tingód katô lumun din.²⁹ Dalám ka pittu ámmé, tuu dakál tô káttun dini ta kaluwagan ka Ehipto.³⁰ Asal pángnga katô pittu ámmé na madigár, dumunggù tô pittu ámmé na ballus, asta tô gó é makadadat kani langun dini ta Ehipto. Purisu kalingawan tô pittu ámmé na duwán dakál igkátu.³¹ Kalin-gawan gó tô madigár mga ámmé tingód

katô kadattan ka ballus na dumunggù.³² Makaduwa ka igtagénáp ébô kasóddóran nu na tô gó é lumun katô Manama, asta tumanán din ka di madugé.”

³³ Igkagi si Jose, na mà din, “Na, sir, madigár ka salinán nu tô sábbad manubù na duwán kakatigan, asta imun nu sikandin ágsarigan ka langun dini ta Ehipto.³⁴ Madigár ka salinán nu tô duma mga opisyales tun ta tagsábbad-sábbad lunsud ébô limudán dan tô ikalima kináttuwan katô madigár trigo dalám ka pittu ámmé na duwán dakál káttun.³⁵ Kailangan limudán dan tô trigo dalám ka mga ámmé na duwán dakál káttun ébô taguán tun ta tagsábbad-sábbad lunsud, asta tómmóngan dan.³⁶ Tô taguán, tô gó é kannán katô mga manubù ka dumunggù tô pittu ámmé na ballus dini ta Ehipto, ébô di maté tô mga manubù.”

Inému si Jose gobernador

³⁷ Na, idayawan tô harì asta tô duma mga opisyales tingód katô igkagi i Jose.³⁸ Igkagi tô harì kandan, na mà din, “Ándà duma manubù na kitanán ta na tuu pa madigár ka tandingán ki Jose, su ágdumaan sikandin ka Manama.”

³⁹ Purisu igkagi tô harì ki Jose, na mà din, “Su sikuna tô igpasóddór ka Manama katô langun, ándà palang manubù na katig pa ka tandingán áknikó.⁴⁰ Imun ku sikuna na mallayat tun ta gobyerno. Agad ándin tô sugù nu, tô gó é kailangan bánnalán katô langun manubù. Sakán dád tô mallayat pa áknikó, su sakán tô harì.”

⁴¹ Igkagi tô harì ki Jose, na mà din, “Imun ku sikuna gobernador dini ta kaluwagan ka banuwa ka Ehipto.”

⁴² Purisu iglusut katô harì tô paningsing din na pató katô pagpangulu din, asta igbággé din ki Jose. Igpómpak din si Jose katô mapputi óggét na tuu dakál é lagà, asta igpasalagbat din si Jose ka

bulawan. ⁴³Igpasaké din si Jose tun ta ikaduwa kalesa din, asta duwán mga manubù na igpóna din ki Jose ébò tumawar dan, na mà dan, “Lingkóód kó!”

Tô gó inému si Jose gobernador tun ta kaluwagan ka Ehipto. ⁴⁴Igkagi pagsik tô hari ki Jose, na mà din, “Agad sakán tô hari, ándà gó mému lumun dini ta kaluwagan ka Ehipto ka di mikit áknikó.”

⁴⁵Igballasan katô hari tô ngadan i Jose, su igngadanan din si Jose ki Sape-nat Panea. Igpakalyag din si Jose ki Asenat na batà i Potiferas. Si Potiferas tô tarapid katô mga manubù na ágpangadap ka álló tun ta lunsud ka On. Purisu inému si Jose na ágpangulun tun ta kaluwagan ka Ehipto.

⁴⁶Tô inému dán si Jose na opisyaales katô hari ka Ehipto, tállu pulù (30) tô idad din. Igpáno si Jose tikud tun ta balé katô hari, asta igtalap sikandin tun ta langun lunsud tun ta kaluwagan ka Ehipto. ⁴⁷Dalám katô pittu ámmé na madigár, dakál tô kináttuwan. ⁴⁸Igpalimud i Jose tô ikalima kináttuwan ka trigo, asta igpatagù din tun ta mga lunsud. Duwán igtagù tun ta tagsábbad-sábbad lunsud tikud tun ta mga kinamát na madani. ⁴⁹Tô kadakállan katô trigo na igtagù iring na karapungan katô mga baklayan tun ta dagat, su tuu dakál. Purisu igpasódò i Jose tô kéyap ka pira tô kadakállan katô trigo, su tuu dakál.

⁵⁰Tô ándà pa dunggù tô ballus, duwa é gabatà i Jose gamama na ipamasusu i Asenat na batà i Potiferas. ⁵¹Igngadanan din tô kaké ki Manases¹ su igkagi si Jose, na mà din, “Igtabanganna katô Manama. Purisu ilingawan kud tô langun kahirapan na inókitan ku tun ta góddóan katô ámmà ku asta mga kataladi ku.”

⁵²Igngadanan din tô adi ki Efraim,^m su igkagi si Jose, na mà din, “Igtabanganna katô Manama. Purisu tuuwa igbuuy nit banuwa na ihirapan ku.”

⁵³Na, iglabé tô pittu ámmé na dakál tô kináttuwan katô mga taga Ehipto, ⁵⁴asta igdunggù tô pittu ámmé na ballus, iring katô taganà igkagi i Jose. Iballusan tô mga manubù tun ta langun banuwa, asal duwán trigo na itagù tun ta kaluwagan ka Ehipto. ⁵⁵Tô igballus dán tô mga taga Ehipto, igpamuyù dan ka trigo tun ta hari. Igkagi sikandin, na mà din, “Sadun kó tun ki Jose, asta tuman kó katô kagin din ákniyu.”

⁵⁶Igtuu tô ballus. Purisu igpapókéan i Jose tô langun balé na igtaguan katô trigo, asta igpabarigyà din tun ta mga taga Ehipto, su dakál tô ballus tun ta Ehipto. ⁵⁷Marapung pagsik tô mga manubù na igsadun tun ta Ehipto tikud tun ta ássa mga banuwa ébò málli dan ka trigo tun ki Jose, su dakál tô ballus tun ta kaluwagan ka banuwa.

Igsadun tô mga kataladi i Jose tun ta Ehipto

42 Na, tô ikasóddór si Jacob na duwán trigo tun ta Ehipto, igkagi sikandin tun ta mga gabatà din, na mà din, “Manan ka góddò-óddò kó dád? ²Duwán kun trigo tun ta Ehipto. Purisu sadun kó, asta bálli kó ébò di ki maté kani ballus.”

³Purisu igpanó tô sapulù kataladi kaké i Jose, asta igsadun dan tun ta Ehipto ébò málli ka trigo. ⁴Asal tô bánal kataladi i Jose na si Benjamin, ándà din patákkássi, su ágkamáddangan si Jacob agó duwán madat na makadunggù ki Benjamin. ⁵Purisu igsadun tô mga gabatà i Jacob tun ta Ehipto, asta tô

¹41:51 41:51 Tô kóbadan katô ngadan Manases, “ilingawan.”

^m41:52 41:52 Tô kóbadan katô ngadan Efraim, “igbuuy.”

duma mga manubù na igpamasak ka trigo, su iballusan tō mga Canaanhon.

⁶Na, si Jose tō gobernador tun ta Ehipto, asta sikandin tō ágbarigyà ka trigo tun ta langun manubù. Purisu tō igdunggù tō mga kataladi i Jose tun ta Ehipto, igpadani dan tun kandin, asta iglingkóód dan sippang ka ikadunggù tō ulu dan tun ta tanà. ⁷Tō igkita i Jose tō mga kataladi din, igkilala din sikandan, asal mà kagi ándà kilala. Igkagi si Jose ka mabákkár, na mà din, “Ánda é igtikudan yu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Igtikud ké tun ta Canaan ébô málli ké ka trigo.”

⁸Agad igkilala i Jose tō mga kataladi din, asal ándà dan kilalayi na sikandin tō kataladi dan adi. ⁹Isampátan i Jose tō tagénáp din dángngan tingód kandan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Madat kó mga manubù! Igsadun kó dini ébô mahà kó katō kalómétan dé ébô makapanalu kó áknami.”

¹⁰Igtaba sikandan, na mà dan, “Sir, ánnà bánnal. Igsadun ké dini ébô málli ké ka trigo. ¹¹Mataladi tō langun dé. Tuu ké matalláng. Ándà ké sadun dini ébô mahà katō kalómétan yu.”

¹²Igkagi si Jose, na mà din, “Bulalón kó! Igsadun kó dini ébô mahà katō kalómétan dé ébô makapanalu kó áknami.”

¹³Igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, sapulù duwa tō langun dé na mataladi, asta sábbad dád tō ámmà dé na góddô tun ta Canaan. Inaté tō sábbad kataladi dé, asta igpatanan tō tambang adi dé tun ta ámmà dé.”

¹⁴Asal igkagi si Jose, na mà din, “Bánnal tō igkagi ku géna. Igsadun kó dini ébô mahà kó katō kalómétan dé. ¹⁵Na, duwán lumun ku ébô kasóddóran ku ka bánnal tō igkagi yu. Ukit katō ngadan ka hari, kagin ku na dì kó makapanó tikud dini sippang ka makasadun dini tō adi yu. ¹⁶Pólián ku tō sábbad áknayu ébô

mangé kandin, asal paprison ku tō siyó sippang ka kasóddóran ku ka bánnal tō igkagi yu. Atin ka ánnà bánnal tō igkagi yu, kasóddóran ku na igsadun kó dini ébô mahà kó katō kalómétan dé.”

¹⁷Purisu igpaprison din sikandan ka tállu álló.

¹⁸Na, tō itálluwan dán, igkagi si Jose tun ta mga kataladi din, na mà din, “Atin ka mánnal kó kanak, dì kó matayan, su ágrespetowan ku tō Manama. ¹⁹Atin ka matalláng kó, sábbad dád áknayu tō paprison ku, asta makóli tō mga duma ébô mid ka trigo tun ta mga pamilya yu na ágkaballusan. ²⁰Asal kailangan piddán yu dini kanak tō tambang adi yu ébô kasóddóran ku na bánnal tō igkagi yu, asta dì kó matayan.”

Na, ignunug dan ki Jose. ²¹Igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Igdungguan kid kani kadattan tingód katō madat na iglumu ta katō kataladi ta dángngan. Tō igrangin sikandin áknita, agad igkita ta tō ranu din, asal ándà ta sikandin paminággi. Purisu igdungguan ki kani kadattan.”

²²Igkagi si Ruben, na mà din, “Igkagiya áknayu na dì mému dadattan yu sikandin, asal ándà kó paminág kanak. Purisu igsulian kid tingód katō kamatayan din.”

²³Agad ikagpáttù si Jose katō langun na igkagi dan, asal ándà dan kasóddóri, su tō igtóngkô dan kandin, duwán tarasugpat na gubad katō kagi dan na Hebreo tun ki Jose. ²⁴Na, igtanan si Jose kandan dógó su igsággó sikandin. Tō iglónód sikandin tun kandan, igsalin din si Simeon, asta igpabagkás din sikandin tun ta tubang dan.

Igulì tō mga kataladi i Jose

²⁵Na, igsugù i Jose tō ágsuguánnán din ébô ipánnuán ka trigo tō sako katō mga kataladi din, asta ulián din tō bayad dan tun dalám ka mga sako dan. Ig-

pabággéyan din sikandan ka makan dan róggun ágpanó dan. Tô gó é iglumu i Jose kandan. ²⁶ Na, igruran tô mga kataladi i Jose katô mga sako ka trigo tun ta mga mannanap dan na asno, asta igpanó dan. ²⁷ Tô dukilám dán, igádding dan ébô dumággà. Igukar tô sábbad kandan katô sako din ébô pakannán tô asno din. Igkita din tun dalám katô sako tô salapí na bayad din ka trigo. ²⁸ Purisu igtawar din tô mga kataladi din, na mà din, “Dini dalám kani sako tô salapí ku! Iguli kannê kanak.”

Purisu tuu dan imáddangan, asta igpénsaé dan, na mà dan, “Ándin ni iglumu ka Manama áknita?”

²⁹ Tô igdunggù dan dán tun ta Canaan, igulit dan katô ámmà dan tô langun.

³⁰ Igkagi sikandan, na mà dan, “Igsawé tô gobernador ka Ehipto áknami, asta igkagi sikandin na igsadun ké ébô mahà ké katô kalómétan dan asta makapanalu ké kandan. ³¹ Igtaba ké na ánnà bánal, su matalláng ké. ³² Igulit ké kandin na sapulù duwa tô langun dé na mga mataladi na gamama, asta sábbad dád tô ámmà dé. Mà dé inaté tô sábbad kataladi dé, asta igpatanan tô tambang adi dé tun ta ámmà dé tun ta Canaan. ³³ Asal igkagi tô gobernador tun áknami, ‘Ni gó tô lumun ku ébô kasóddóran ku ka mataláng kó. Sábbad áknayu tô paprison ku dini róggun muli tô mga duma ébô mid ka trigo tun ta mga pamilya yu na ágkaballusan. ³⁴ Atin ka piddán yu dini kanak tô tambang adi yu, kasóddóran ku na ánnà kó madat mga manubù, asal mataláng kó. Paluwaán ku tô kataladi yu, asta mému kó málli dini ta Ehipto.”

³⁵ Na, tô igukar dan katô mga sako dan, igkita katô tagsábbad-sábbad kandan tô salapí na bayad dan katô trigo. Tô igkita dan dán katô salapí, imáddangan tô langun dan asta si Jacob. ³⁶ Igkagi si Jacob, na mà din, “Ukit áknayu, mandà tô langun gabatà ku. Ándà dán si Jose,

ándà dán si Simeon, asta kakalyag yu na mandà si Benjamin dini kanak. Tuuwa igdungguan ka kahirapan.”

³⁷ Igkagi si Ruben tun ta ámmà din, na mà din, “Sarig nu si Benjamin kanak, asta ulián ku sikandin dini áknikó. Atin ka di ku sikandin móli dini áknikó, matayi nu tô duwa gabatà ku gamama.”

³⁸ Asal igkagi si Jacob, na mà din, “Di mému tumákkás si Benjamin áknayu, su inaté dán tô kaké din na si Jose, asta si Benjamin dád tô isamà. Tuuwad tugál. Mamánnuwa ka kadungguan sikandin ka madat tun ta dalan? Atin ka maté sikandin, matéya tingód katô ranu ku kandin.”

Iglónód tô mga kataladi i Jose na igtákkás si Benjamin

43 Na, igtuu pa tô ballus tun ta Canaan. ² Tô inémmát dán tô trigo na igkangé dan tun ta Ehipto, igkagi si Jacob tun ta mga gabatà din, na mà din, “Lónód kó tun ta Ehipto, asta bálli kó ka délák dád trigo para áknita.”

³ Asal igtaba si Juda, na mà din, “Igkagi tô manubù na di ké makalónód tun kandin ka di mákkás tô tambang adi dé.

⁴ Atin ka patákkássán nu si Benjamin, lumónód ké ébô málli ké ka trigo para áknikó. ⁵ Asal ka di nu patákkássán, di ké lumónód, su igkagi tô manubù na atin ka di mákkás tô tambang adi dé, di ké makalónód tun kandin.”

⁶ Igkagi si Jacob na duwán ássa ngadan din si Israel, na mà din, “Manan ka iglumu kó kanak ka madat ukit ka kólit yu katô manubù na duwán pa kataladi yu?”

⁷ Igtaba sikandan, na mà dan, “Marag sikandin ginsà tingód áknita asta tingód ka pamilya ta. Iginsà sikandin, ‘Ándà pa kamaté tô ámmà yu? Duwán pa duma kataladi yu?’ Purisu igtaba ké katô mga insà din. Ándà ké panámdám na piritán

ké ikandin na piddán tô kataladi dé tun kandin.”

⁸Igkagi si Juda tun ta ámmà din, na mà din, “Sarig nu si Benjamin kanak ébô panó ké agó maté ki langun asta ni mga gabatà ukit kani ballus. ⁹Tumandô a áknikó na sakán tô tumómmóng kandin ébô ándà makamánnu kandin. Atin ka di ku sikandin móli dini áknikó, tô gó é salà ku áknikó sippang ka ándà ág-tamanán. ¹⁰Atin ka ándà ké kabaring, ikaduwa kéd pád ikalónód.”

¹¹Igkagi tô ámmà dan, na mà din, “Atin ka ágkailanganán, ni gó tô lumu yu. Pid yu tô mga madigár buuy tikud dini ébô duwán bággén yu katô gobernador, na délák bawì asta tánnáb, mga anag, mga pamammut, asta mga buuy ka kayu pistasiyo asta almendras. ¹²Pid yu tô duwa luppì ka salapì yu, su kailangan piddán yu puman tô salapì na in-òli tun ta mga sako yu, su ilingawan dan basì. ¹³Pid yu pagsik tô kataladi yu, asta sékót kó lónód. ¹⁴Mólà pa ka tabangan kó katô Manama ébô kéduwan tô manubù ákniyu, asta pólián din si Benjamin asta si Simeon. Na, tingód kanak, atin ka kamatayanna katô mga gabatà ku, tógón din.”

¹⁵Purisu igpid dan tô mga gasa asta tô duwa luppì katô salapì dan, asta igsadun dan tun ta Ehipto na igtákkássan i Benjamin. Tô igdunggù dan dán, igpanayun dan tun ki Jose. ¹⁶Tô igkita dán si Jose na igtákkás si Benjamin kandan, igkagi sikandin tun ta ágsuguánnán din, na mà din, “Pid nu tô mga manubù tun ta balé ku. Iyó ka ka sábbad baka asta óméng ka ka ágkakan, su kuman dan duma kanak kani ka malássád álló.”

¹⁷Igbánnal tô ágsuguánnán, asta igpid din tô mga kataladi i Jose tun ta balé din. ¹⁸Tô ikasóddór dan na balé i Jose tô sadunan dan, imáddangan dan, asta igpatóngké sikandan, na mà dan, “Pasadunán ki dutun su tingód katô

salapì na inòli tun ta mga sako ta dúngngan. Ámmáttán ki, agón tô mga asno ta, asta imun ki na mga állang din.”

¹⁹Purisu tô igdunggù dan tun ta tété katô balé, igkagi sikandan tun ta ágsuguánnán, na mà dan, ²⁰“Sir, paminág ka áknami. Igsadun ké dini dúngngan ébô málli ké ka trigo. ²¹Tô igdággà kéd tun ta dalan tô igulì ké, igukar ké katô mga sako dé, asta igkita tô tagsábbad-sábbad áknami katô salapì tun ta bówwó ka trigo tun dalám ka mga sako. Ni tô kadakállan katô salapì na igpid dé puman ébô ulián dé. ²²Igpid dé tô ássa salapì na bayad dé ka trigo. Ándà sóddór dé ka sadan tô igdalám katô salapì tun ta mga sako dé dúngngan.”

²³Igkagi tô ágsuguánnán, na mà din, “Yakó ágkasasó. Yakó ágkamáddangan. Tô Manama na ágpangadapán yu asta ágpangadapán katô ámmà yu, tô gó basì é igdalám ka salapì tun ta mga sako yu. Igtanggap ku tô pagbálli yu dúngngan.”

Na, igpid din si Simeon tun kandan. ²⁴Igpahu din sikandan tun ta balé i Jose, asta igpid din tun kandan tô wayig ébô urasan dan tô mga paa dan. Igpakan din tô mga asno dan. ²⁵Igukar dan tô mga gasa dan ki Jose ka dumunggù sikandin ka malássád álló, su igulitan dan na kuman dan tun kandin.

²⁶Tô igulì si Jose, igbággé dan kandin tô mga gasa na igpid dan, asta iglingkóód dan sippang ka ikadunggù tô ulu dan tun ta tanà. ²⁷Iginsà si Jose kandan tingód katô kóddô dan. Iginsà sikandin, na mà din, “Mabákkár pa tô ámmà yu, tô tugál na igulit yu kanak dúngngan? Manté pa sikandin?”

²⁸Igtaba sikandan, na mà dan, “Sir, manté pô tô ámmà dé, asta mabákkár pa sikandin.”

Na, iglingkóód dan, asta igrespetowan dan sikandin.

²⁹Tô igkita dán si Jose katô adi din na si Benjamin, igkagi sikandin, na mà din,

“Ni gó tô tambang adi yu na igulit yu kanak dângngan?”

Igkagi si Jose tun ki Benjamin, na mà din, “Batà, mólà pa ka kédúwan tô Manama áknikó!”

³⁰Na, masig dán pád ikasággó si Jose, su ágginawaan din tô adi din. Purisu sékót sikandin igسادun tun ta kuwártò din, asta igsággó sikandin. ³¹Tô itagad-tagad dán, igdappug sikandin, asta iglónód tun ta mga kataladi din. Igpasarig din tô ginawa din, asta igpasánnar sikandin ka ágkakan. ³²Igássa tô ágkannanan dan, su duwán lamisa para ki Jose, asta ássa tô lamisa para katô mga kataladi din. Ássa tô lamisa para katô mga taga Ehipto na igkan tun kandan, su tô mga taga Ehipto di mému kuman duma katô mga Hebreo, su di madigár tun kandan. ³³Igpónsad i Jose tô tagsábbad-sábbad katô kataladi din tun ta tubang din, tikud tun ta kaké sippang tun ta adi. Tô igkita dan tô kapónsad din kandan, igpasállággé dan su isalábbuan dan. ³⁴Igpabággé i Jose tô ágkakan tikud tun ta lamisa din tun ta mga kataladi din, asal makalima luppì tô ágkakan na igpabággé din tun ki Benjamin. Dakál tô iginám dan, asta idayawan dan.

Tô kopa i Jose

44 Na, igkagiyan i Jose tô ágsuguánnán din, na mà din, “Ipánnù nu tô mga sako dan ka trigo sippang ka maggán katô mga asno dan, asta dalám nu tô salapì na bayad dan tun ta sako katô tagsábbad-sábbad kandan. ²Dalám nu tô mapputì bulawan kopa ku tun ta sako katô tambang adi dan, asta tô bayad din ka trigo.”

Purisu igbánnal tô ágsuguánnán katô igkagi i Jose. ³Tô sállám dán, igpanó tô mga kataladi i Jose asta tô mga asno dan. ⁴Tô ándà dan pa ikapanó ka madiyù tikud tun ta lunsud, igkagiyan

i Jose tô ágsuguánnán din, na mà din, “Lupug nu sikandan. Atin ka kasabban nu, insà nu, ‘Manan ka madat tô iglumu yu katô manubù na iglumu ka madigár ákniyu? ⁵Manan ka igtakó yu tô mapputì bulawan kopa katô amo ku? Tô gó é ginámmanan din, asta ággamítán din ka ágsalamangka sikandin. Tuu madat tô iglumu yu.”

⁶Na, tô ikasab dán tô ágsuguánnán, igkagiyan din sikandan katô igkagi i Jose. ⁷Asal igtaba sikandan, na mà dan, “Sir, manan ka ágpagtám ka áknami? Di ké gó makalumu iring katô igkagi nu! ⁸Agad tô salapì na igkita dé tun ta mga sako dé tun ta Canaan, igulì dé áknikó. Purisu manan ka tumakó ké katô bulawan ó mapputì bulawan tikud tun ta balé katô amo nu? ⁹Sir, atin ka kitanán nu ka sadan tô igtakó kannun áknami, mému matayan nu sikandin, asta sikami mému na mga állang nu.”

¹⁰Igtaba tô ágsuguánnán, na mà din, “Madigár tô igkagi yu, asal tô manubù na igtakó katô kopa, tô dád gó é mému na állang, asta makólì tô mga duma.”

¹¹Purisu sékót dan igpapónóg tô mga sako dan, asta igukar dan tô langun. ¹²Tuu igahà katô ágsuguánnán tô sako katô tagsábbad-sábbad kandan tikud tun ta kaké sippang tun ta adi, asta igkita din tô kopa tun ta sako i Benjamin. ¹³Purisu tô langun dan igbissé katô umpak dan tingód katô ranu dan. Igruran dan puman tô mga sako tun ta mga asno, asta iglónód dan tun ta lunsud.

¹⁴Tô igdunggù dán si Juda asta tô mga kataladi din tun ta balé i Jose, dutun pa sikandin. Iglíngkóód tô langun dan sippang ka ikadunggù tô ulu dan tun ta tanà. ¹⁵Igkagi si Jose, na mà din, “Manan ka iglumu kó kani madat? Ándà basì sóddór yu na makémuwa makakita katô áglumun yu ukit ka salamangka.”

¹⁶Igtaba si Juda, na mà din, “Sir, ándin basì tô lumun dé? Ándà mataba

dé áknikó. Igpasóddór dán ka Manama na ikasalà ké dángngan. Purisu tō langun dé mému na mga állang nu duma katō ikitaan nu katō kopa.”

¹⁷ Asal igkagi si Jose, na mà din, “Dì! Dì mému! Tō manubù dád na ikitaan katō kopa tō mému na állang ku. Asal sikiyu na mga kataladi din, makólì kó tun ta ámmà yu.”

¹⁸ Na, igpadani si Juda tun ki Jose, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sir, atin ka mému áknikó, malyagga pád kumagi áknikó. Yaka ágkasókó kanak. Magunawa tō kallayatan katō kamanubuan nu asta tō kallayatan katō hari. ¹⁹ Sir, dángngan iginsà ka áknami ka duwán pa ámmà dé asta mga kataladi dé. ²⁰ Igtaba ké na duwán pa ámmà dé na tugál, asta duwán pa adi dé na ipamasusu tun ta katugállan katō ámmà dé. Sikandin dád tō isamà katō duwa gabatà katō innà dan, su inaté tō kaké din. Tuu ágginawaan sikandin katō ámmà dé. ²¹ Sir, igkagi ka áknami na kailangan piddán dé sikandin dini áknikó ébô kumita ka kandin. ²² Igkagi ké áknikó na dì sikandin pakatanan katō ámmà dé su agó maté tō ámmà dé tingód ka ranu din. ²³ Asal igkagi ka na dì ké makalónód dini áknikó ka dì mákkás tō tambang adi dé. ²⁴ Tō igulì ké tun ta ámmà dé, igulit ké kandin tingód katō igkagi nu áknami.

²⁵ “Na, sábbad álló igkagi tō ámmà dé na kailangan lumónód ké dini ébô málli ka trigo. ²⁶ Asal igkagi ké na dì ké lumónód. Atin ka dì mákkás tō adi dé, dì ké makalónód dini. Asal ka mákkás sikandin, lumónód ké. ²⁷ Na, igkagi tō ámmà dé áknami, na mà din, ‘Isóddórán yu na duwa dád tō gabatà ku na ipamasusu katō sawa ku na si Raquel. ²⁸ Inatayannad katō sábbad. Igmatayan basi sikandin ka magani mannap ka kabánnásson, asta ándà kud gó kitayi. ²⁹ Purisu atin piddán yu pagsik tō adi

yu asta maté sikandin, matéya tingód ka ranu ku kandin, su tuuwad tugál.’

³⁰⁻³¹ “Purisu, sir, atin ka dì mákkás tō adi dé ka mulì ké, asta kasóddórán katō ámmà dé na ándà sikandin ikólì, maté sikandin, su tuu din ágginawaan ni batà din. Purisu ukit áknami, maté tō ámmà dé tingód ka ranu din. ³² Sakán tō igtandò katō ámmà ku na bantéyan ku ni adi dé ébô ándà makamánnu kandin. Igkagiya na atin dì ku mólì mapid ni adi dé tun kandin, tō gó é salà ku kandin ka ándà ágtamanán. ³³ Purisu, sir, póddò ka kanak dini áknikó ébô imunna na állang na bullas kandin. Pólì nu sikandin asta tō duma mga kataladi din. ³⁴ Diya mulì tun ta ámmà ku ka dì mákkás tō adi dé. Diya malyag kumita katō kadattan na dumunggù tun ta ámmà ku.”

Igpakilala si Jose katō mga kataladi din

45 Na, ándà ikatiis si Jose katō igriyu din tun ta tubang katō mga ágsuguánnán din. Purisu igpéwà din tō langun dan ébô ándà duma manubù tun dalám ka balé ka kapakilala din katō mga kataladi din. ² Su tuu ígsággó si Jose, ikadinág tō mga taga Ehipto tun ta luwà katō balé, asta igulitan tō mga manubù tun ta balé katō hari. ³ Igkagi si Jose tun ta mga kataladi din, na mà din, “Sakán si Jose! Manté pô tō ámmà ta?”

Tō igdinág dán tō mga kataladi din katō kagi din, ándà dan ikataba kandin tingód katō máddang dan. ⁴ Purisu igkagi si Jose, na mà din, “Padani kó dini kanak.”

Tō igpadani dan dán tun kandin, igkagi si Jose, na mà din, “Sakán tō kataladi yu na si Jose na igbarigya yu, asta igpidda dini ta Ehipto. ⁵ Na, yakó ágkasasó. Yakó ágkaranu tingód katō kabarigya yu kanak, su igpóna a katō Manama dini ébô dì kó maté. ⁶ Agad iglabé dán tō duwa ámmé katō ballus,

asal lima pa ámmé na ándà káttun tun ta mga kinamát. ⁷Igpóna a katô Manama dini ébô makatabangnga ákniyu, su kakalyag din na di kó maté ka ballus ébô manté kó asta tó mga rubbad yu. ⁸Purisu ánnà sikiyu tó igpapid kanak dini, asal Manama tó igpapid kanak dini. Igiuwa ikandin na mallayat katô mga opisyales katô hari. Sakán tó ágsugú katô langun opisyales katô hari, asta sakán tó pangulu dini ta kaluwagan ka Ehipto.

⁹“Purisu sékót kód uli tun ta ámmà ta, asta ulit kó kandin, ‘Ni gó tó igkagi katô batà nu na si Jose. Igpapan-guluwad ka Manama dini ta kaluwagan ka Ehipto. Sékót kó sadun dini kanak. ¹⁰Póddóán ku sikiyu dini ta banuwa ka Gosen ébô madani kó langun dini kanak, agad sikuna, asta tó mga gabatà nu, tó mga apù nu, tó mga karnero, tó mga kambing, tó mga baka, asta tó langun katô kaduwánnan nu. ¹¹Atin ka móddô kó dini ta Gosen, dóppónan ku sikiyu. Lima pa ámmé tó ballus, asta di mému kahirapan ka, tó mga gabatà nu, asta tó mga mannap nu.”

¹²Igkagi si Jose, na mà din, “Na, tó langun yu mga kaké ku, asta sikuna Benjamin, ikakilala kód na bánnal sakán si Jose. ¹³Uliti yu tó ámmà ta tingód ka kallayatan katô kamanubuan ku dini ta Ehipto, asta tingód katô langun na igkita yu dini. Purisu sékót kód, asta pid yu sikandin dini.”

¹⁴Na, igkápkáp si Jose katô adi din na si Benjamin, asta ígsággó sikandin. Tó igkápkáp si Benjamin ki Jose, ígsággó sikandin. ¹⁵Igkápkáppan i Jose tó tagsábbad-sábbad kandan, igadákan din sikandan, ígsággó sikandin, asta igpatóngkóé dan.

¹⁶Tó ikadinág dán tó hari na igdunggù tó mga kataladi i Jose, idayawan sikandin asta tó langun opisyales din. ¹⁷Igkagi tó hari ki Jose, na mà din, “Kagiyi nu tó mga kataladi nu na ru-

ranan tó mga asno dan asta muli dan tun ta Canaan ¹⁸ébô kangén dan tó ámmà yu asta tó mga pamilya dan, asta lumónód dan dini. Póddóán ku sikandan tun ta madigár tanà dini ta Ehipto, asta tuu madigár tó makan dan dini. ¹⁹Bággé nu pagsik kandan tó mga kareton tikud dini ébô duwán sakayan katô mga sawa dan asta mga gabatà dan. Kailangan pidán dan tó ámmà yu. ²⁰Kagiyi nu sikandan na kailangan di dan ágkasasó tingód katô kaduwánnan dan na katananan tun ta Canaan, su bággayan dan katô tuu madigár dini ta banuwa ka Ehipto.”

²¹Na, ignunug tó mga gabatà i Jacob. Duwán mga kareton na igbággé i Jose kandan magunawa katô sugù katô hari kandin, asta duwán igbággé din kandan na makan dan róggun ágpanó dan. ²²Duwán madigár umpak na igbággé i Jose katô tagsábbad-sábbad kandan, asal si Benjamin tó igbággayan din ka tállu gatus (300) abuk ka mapputi bulawan asta lima tó umpak. ²³Duwán igpapid i Jose tun ta ámmà din, sapulù asno na igrururan ka madigár klasi ka kaduwánnan tikud tun ta Ehipto, asta sapulù tó asno na igrururan ka trigo, pan, asta duma mga klasi ka makan ébô duwán kannán i Jacob róggun ágpanó dan. ²⁴Na, igkagi si Jose tun ta mga kataladi din, na mà din, “Yakó ágpóiyé tun ta dalan.”

Purisu igpapanó din sikandan. ²⁵Igpanó dan tikud tun ta Ehipto, asta igulí dan tun ta ámmà dan na si Jacob tun ta Canaan. ²⁶Igkagi sikandan, na mà dan, “Manté pô si Jose! Sikandin tó ágpangulun katô langun tun ta kaluwagan ka Ehipto.”

Tuu isalábbuan si Jacob, su ándà sikandin bánnal. ²⁷Asal tó igulit dan kandin tingód katô langun na igkagi i Jose, asta tó igkita din tó mga kareton na igpapid i Jose ébô duwán sakayan din na madun tun ta Ehipto, inanté puman

tô pusung din. ²⁸Igkagi si Jacob, na mà din, “Nángngà dán. Isóddóran kud na manté pa tô batà ku na si Jose. Kailangan madunnad ébô kumita a kandin ka diya pa maté.”

Igalin si Jacob tun ta Ehipto

46 Na, igruran i Jacob tô langun katô kaduwánnan din, asta igpanó dan tikud tun ta Canaan. Tô igdunggu dan tun ta Berseba, duwán mga mannap na igmatayan i Jacob, asta iggóbbó din ébô mangadap sikandin katô Manama iring na kapangadap katô ámmà din na si Isaac. ²Tô dukilám tô, igpakita tô Manama ki Jacob. Igtawar tô Manama, na mà din, “Jacob.”

Igtaba si Jacob, na mà din, “Óó, kannunna.”

³Igkagi tô Manama, na mà din, “Sakán tô Manama. Sakán tô Manama katô ámmà nu sayyan. Yaka ágkamáddangan, asal sadun ka tun ta Ehipto, su tun ta Ehipto imun ku na tuu marapung tô mga rubbad nu. ⁴Mákkássa ákniyu tun ta Ehipto, asta pólián ku pagsik tô mga rubbad nu dini ta Canaan. Atin ka maté ka, si Jose tô lumábbáng áknikó.”

⁵Na, igpanayun si Jacob tikud tun ta Berseba. Igpasaké katô mga gabatà din si Jacob tun ta kareton na igpapid katô hari. Igpasaké dan tô mga gabatà asta tô mga sawa dan. ⁶Igpid dan pagsik tô mga mannap dan asta tô mga kaduwánnan dan tikud tun ta Canaan, asta igsadun dan tun ta Ehipto. Igtákkás ki Jacob tô langun rubbad din, ⁷tô mga gabatà din gamama asta gabayi, asta tô mga apù din gamama asta gabayi.

⁸Na, ni gó tô mga ngadan katô mga rubbad i Jacob na igtákkás kandin tun ta Ehipto.

Si Ruben tô kaké batà i Jacob. ⁹Igtákkás si Ruben asta tô mga gabatà din gamama na si Hanoc, si Pallu, si Hesron, asta si Carmi.

¹⁰Si Simeon asta tô mga gabatà din gamama na si Jemuel, si Jamin, si Ohad, si Jakin, si Sohar, asta si Saul na batà ka bayi na Canaanhon.

¹¹Si Levi asta tô mga gabatà din gamama na si Gerson, si Cohat, asta si Merari.

¹²Si Juda asta tô mga gabatà din gamama na si Selas, si Peres, asta si Seras. (Inaté tun ta Canaan tô duma gabatà i Juda na si Er asta si Onan.) Duwán gabatà gamama i Peres na si Hesron asta si Hamul.

¹³Si Isacar asta tô mga gabatà din gamama na si Tolas, si Pugas, si Jasub, asta si Simron.

¹⁴Si Zabulon asta tô mga gabatà din gamama na si Sered, si Elon, asta si Jaleel.

¹⁵Tô gó é mga gabatà gamama i Jacob na ipamasusu i Lea tun ta Mesopotamia. Duwán pagsik batà dan bayi na si Dina. Tállu pulù tállu (33) tô mga rubbad i Jacob asta i Lea.

¹⁶Igtákkás si Gad asta tô mga gabatà din gamama na si Sifeon, si Hagi, si Suni, si Esbon, si Eri, si Arod, asta si Areli.

¹⁷Si Aser asta tô mga gabatà din gamama na si Imnas, si Iskas, si Isvi, si Berias, asta tô tábbé dan na si Sera. Duwán gabatà gamama i Berias na si Eber asta si Malkiel.

¹⁸Tô gó é mga gabatà gamama i Jacob na ipamasusu i Zilfa na állang na igbággé i Laban katô batà din na si Lea. Sapulù ánnám (16) tô mga rubbad i Jacob asta i Zilfa.

¹⁹Duwa tô mga gabatà gamama i Jacob na ipamasusu katô sawa din na si Raquel, asta tô mga ngadan dan na si Jose asta si Benjamin.

²⁰Duwa tô gabatà gamama i Jose na ipamasusu tun ta Ehipto, na si Manases asta si Efraim. Tô gó é gabatà i Jose asta i Ase-nat na batà i Potiferas na tarapid katô mga manubù na ágpangadap katô álló tun ta lunsud ka On.

²¹Duwán mga gabatà gamama i Benjamin na si Belas, si Betser, si Asbel, si Geras, si Naaman, si Ehi, si Ros, si Mufim, si Hufim, asta si Ared.

²²Tô gó é mga gabatà gamama i Jacob na ipamasusu i Raquel. Sapulù áppat (14) tô mga rubbad i Jacob asta i Raquel.

²³Igtákkás si Dan asta tô batà din mama na si Husim.

²⁴Si Neftali asta tô mga gabatà din gamama na si Jaseel, si Guni, si Jeser, asta si Selem.

²⁵Tô gó é mga gabatà gamama i Jacob na ipamasusu i Bilha na állang na igbággé i Laban katô batà din na si Raquel. Pittu tô mga rubbad i Jacob asta i Bilha.

²⁶Kannámman ánnám (66) tô langun rubbad i Jacob na igsadun tun ta Ehipto. Ándà iyapi tô mga sawa katô mga gabatà din. ²⁷Duwa tô gabatà i Jose na ipamasusu tun ta Ehipto. Purisu kapittuwan (70) tô langun dan tun ta pamilya i Jacob na igsadun tun ta Ehipto.

Igóddô si Jacob tun ta Ehipto

²⁸Na, igpasadun i Jacob si Juda tun tóna dan ébô madun tun ki Jose, su kakalyag din na sumarán dan i Jose tun ta Gosen. Tô igdunggù dan dán tun ta banuwa ka Gosen, ²⁹igsaké si Jose katô kalesa din, asta igsadun sikandin tun ta Gosen ébô sumumar katô ámmà din. Tô igdunggù dán sikandin, tigkô dád igkáp-káppan din tô ámmà din, asta idugé sikandin igsággó. ³⁰Igkagi si Jacob ki Jose, na mà din, “Mému matéyad, su igkita ad áknikó, asta isóddóran kud na manté ka pa.”

³¹Na, igkagi si Jose tun ta mga kataladi din asta duma mga manubù tun ta pamilya katô ámmà din, na mà din, “Madunna tun ta hari ébô mulitta kandin na igdunggù dán tikud tun ta Canaan tô langun yu na mga kataladi ku asta tô duma mga manubù tun ta pamilya katô ámmà ku. ³²Mulitta

kandin na taradóppón kó katô mga mannanap, asta igpid yu tô langun karnero yu, tô duma mga mannanap yu, asta tô langun katô kaduwánnan yu. ³³Purisu atin ka tawarán kó katô hari, asta insaán kó ikandin ka ándin tô áglumun yu, ³⁴kailangan kumagi kó kandin na taradóppón kó tikud pô tun ta kadéllákkan yu, magunawa katô áglumun katô mga kamónaan yu sayyan ébô póddóan kó ikandin tun ta Gosen.”

Tô gó é igkagi i Jose kandan, su ágbuyasan katô mga taga Ehipto tô mga taradóppón ka mannanap.

47 ¹⁻²Na, igsalin i Jose tô lima kataladi din, asta igsadun dan tun ta hari. Igkagi si Jose, na mà din, “Igdunggù dán tô ámmà ku asta tô mga kataladi ku tikud tun ta Canaan na tákkás katô langun karnero dan, duma mga mannanap dan asta langun katô kaduwánnan dan. Dutun dan dán ta banuwa ka Gosen.”

Na, igpakilala din tô lima kataladi din tun ta hari. ³Iginsà tô hari kandan, na mà din, “Ándin tô áglumun yu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Sir, taradóppón ké ka mga mannanap, magunawa katô áglumun katô mga kamónaan dé sayyan. ⁴Igsadun ké dini su tuu dakál tô ballus tun ta Canaan. Purisu ándà palang ágkakan katô mga mannanap dé. Atin ka mému áknikó, móddô ké tun ta banuwa ka Gosen.”

⁵Igkagi tô hari ki Jose, na mà din, “Madigár su igdunggù dán tô ámmà nu asta ni mga kataladi nu. ⁶Sikuna tô pangulu dini ta kaluwagan ka Ehipto. Póddô nu sikandan tun ta banuwa ka Gosen, su tô gó é tuu madigár tanà. Atin ka duwán mga manubù tun kandan na katig ágdóppón ka mannanap, imun nu sikandan na taradóppón katô mga mannanap ku.”

⁷Na, igpid i Jose tô ámmà din na si Jacob asta igpakilala din tun ta hari. Igdasal si Jacob ébô madigár tô bággén

katô Manama tun ta hari. ⁸ Igsinà tô hari kandin, na mà din, “Pira dán é idad nu?”

⁹ Igtaba si Jacob, na mà din, “Sábbad gatus tállu pulù (130) tô idad ku. Mabbabà dád tô idad ku, asta mahirap tô kóddô ku. Ándà pa ráppà tô idad ku katô idad katô mga kamónaan ku.”

¹⁰ Igdasal puman si Jacob ébô madigár tô bággén katô Manama tun ta hari, asta igpanó sikandin.

¹¹ Na, igpóddô i Jose tô ámmà din asta tô mga kataladi din tun ta Ehipto. Tuu madigár tô tanà na igbággé i Jose kandan madani tun ta lunsud ka Rameses, magunawa katô igkagi katô hari kandin.

¹² Duwán ágkakan na igbággé i Jose katô ámmà din, mga kataladi din, asta mga manubù tun ta pamilya katô ámmà din asta mga gabatà dan.

Tô ballus

¹³ Tuu dakál tô ballus, asta ándà palang ágkakan agad ánda. Iballusan tô langun manubù tun ta Ehipto asta Canaan, su tuu dakál tô ballus. ¹⁴ Igbállì dan ka trigo tun ki Jose, asta igpid i Jose tô kadakállan katô salapì na bayad dan tun ta balé katô hari. ¹⁵ Tô inémmát tô kadakállan katô salapì tun ta kaluwagan ka Ehipto asta Canaan, igsadun tô mga taga Ehipto tun ki Jose, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Bággéyi ké ka ágkakan dé, su masig kéd maté. Tabangi ké, su ándà dán trigo dé, asta inémmát dán tô salapì dé.”

¹⁶ Iggagi si Jose, na mà din, “Atin ka inémmát dán tô salapì yu, pid yu dini tô mga mannanap yu, su tô gó é bullas yu katô trigo.”

¹⁷ Purisu igpid dan tun ki Jose tô mga mannanap dan, agad tô mga kudà, tô mga karnero, tô mga kambing, tô mga baka, asta tô mga asno. Tô gó é bullas dan ka trigo tun ki Jose. Igbággé din tô trigo tun kandan na igbullasan dan katô

langun mannanap dan dalám katô ámmé tô.

¹⁸ Tô iglabé dán tô sábbad ámmé, iglónód dan tun ki Jose, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, bánnal tô kagi dé áknikó na inémmát dán tô salapì dé, asta igtigatun nud tô langun mannanap dé. Ándà dán bággén dé áknikó su kinamát dé asta lawa dé dád man tô isamà. ¹⁹ Atin ka di ka tumabang áknami, maté ké, asta kadattan tô kinamát dé. Lawa asta kinamát dé tô bullas dé ka trigo. Mému imun kéd na mga állang katô hari, asta bággén dé tô tanà dé tun kandin. Asal bággéyi ké dád ka trigo ébô di ké maté, asta ébô duwán pamulan dé tun ta kinamát.”

²⁰ Purisu igbállì i Jose tô kaluwagan ka tanà tun ta Ehipto para katô hari. Igbari-gyà tô langun taga Ehipto katô mga tanà dan su tuu dakál tô ballus. Purisu inému tô hari na tigatun katô kaluwagan ka tanà. ²¹ Inému na mga állang katô hari tô langun manubù tun ta kaluwagan ka Ehipto. ²² Asal ándà bálli-yi i Jose tô tanà na igtigatun katô mga tarapid ka simbaan tun ta Ehipto. Ándà dan barigyai tô tanà dan su ágbággayan dan katô hari ka makan, asta nángngà dád para kandan. ²³ Iggagi si Jose tun ta mga manubù, na mà din, “Igbállì kó-d katô hari, asta igbállì din tô tanà yu. Purisu bággén kud ákniyu tô similya na pamulan yu. ²⁴ Asal ka kumáttu kó, kailangan bággén yu tô ikalima kináttuwan tun ta hari. Ákniyu tô samà katô makáttu yu ébô duwán similya na pamulan yu, asta ébô duwán makan yu asta katô mga pamilya yu.”

²⁵ Igtaba sikandan, na mà dan, “Sir, tingód katô tabang nu áknami, di kéd maté. Purisu atin ka mému áknikó, imu ké na mga taralumu katô hari.”

²⁶ Purisu igsugù si Jose tun ta mga taga Ehipto na kailangan bággén tun ta hari tô ikalima kináttuwan, asta tô gó é

sugù na ágbánnalán katô mga manubù.¹ Tanà dád katô mga tarapid ka simbaan dan tô ándà tigatuni katô hari.

Tô panalan i Jacob

²⁷ Igóddô tô mga rubbad i Israel^o tun ta banuwa ka Gosen na sakup ka Ehipto. Inému dakál tô kaduwánnan dan, asta tuu dan igrubbad. ²⁸ Igóddô si Jacob tun ta Ehipto ka sapulù pittu (17) ámmé sippang ka sábbad gatus kappatan pittu (147) tô idad din. ²⁹ Tô ikasóddór si Jacob na masig dán sikandin maté, igtawar din tô batà din na si Jose, asta igkagi sikandin, na mà din, “Atin ka mému áknikó, dappán nu yan bállad nu nit bubun ku ébô kasóddóran ku na tumanán nu ni panalan ku áknikó. Atin ka duwán kédu nu kanak, tandô ka na di nu lábbángngán ni lawa ku kanna ta Ehipto, ³⁰ su kakalyag ku na lábbángngán ni lawa ku tun ta lábbángnganan katô mga kamónaan ku. Atin ka matéya, pid nu ni lawa ku tikud dini ta Ehipto, asta lábbángnga tun ta igláb-bánggan kandan.”

Igkagi si Jose, na mà din, “Óó. Tumanán ku ni igpanalan nu kanak.”

³¹ Igkagi si Jacob, na mà din, “Tandô ka kanak na tô gó é lumun nu.”

Purisu igtandô si Jose. Igunduk si Jacob tun ta ágdággaan din, asta igpasalamat sikandin katô Manama.

Igdasal si Jacob para katô duwa gabatà i Jose

48 Na, duwán álló na igulitan si Jose na ibógókan tô ámmà din. Purisu igpid din tô duwa gabatà din na si Efraim asta si Manases, asta igsadun dan tun ki Jacob. ² Tô igulitan si Jacob na igdunggù dán tô batà din na si Jose, igmabákkár sikandin, asta igánnó tun ta ágdággaan

din. ³ Igkagi si Jacob tun ki Jose, na mà din, “Tô Tuu Matulus Manama igpakita kanak tun ta Luz sakup ka Canaan, asta madigár tô igtandô din kanak. ⁴ Igkagi sikandin, ‘Marapung tô gabatà na bág-gén ku áknikó ébô kumarapung tô mga grupo ka rubbad nu. Tô tanà tun ta Canaan bággen ku tun ta mga rubbad nu ébô matigatun dan sippang ka ándà ágtamanán.’”

⁵ Igkagi si Jacob, na mà din, “Tô duwa gabatà nu na ipamasusu dini ta Ehipto tô ándà a pa alin dini, tô gó é imun ku na mga gabatà ku. Imun ku na kanak gabatà si Efraim asta si Manases, magunawa katô bánnal gabatà ku si Ruben asta si Simeon. ⁶ Atin ka matà ka pa, di kud imun na mga gabatà ku tô mga gabatà nu, asal tingód katô tanà na tanggapan ka mga rubbad ku ka matéya, mému masakup dan katô grupo katô kaké dan na si Efraim asta si Manases. ⁷ Tô gó é lumun ku para kandan tingód ka dakál ginawa ku katô innà nu na si Raquel. Tô iguli a tikud tun ta Mesopotamia, tuuwa iran su inaté si Raquel tun ta Canaan madani tun ta lunsud ka Efrata. Igláb-báng ku sikandin madani tun ta dalan na gukitan tun ta lunsud ka Efrata.” (Tô lunsud ka Efrata, tô gó é ánggadanan Betlehem áknnganni.)

⁸ Na, tô igkita si Jacob katô duwa gabatà i Jose, iginsà sikandin, na mà din, “Sadan ni mga mallaki ni?”

⁹ Igtaba si Jose, na mà din, “Ámmà, ni gó tô duwa gabatà ku na igbággé ka Manama kanak kannun ta Ehipto.”

Igkagi si Jacob, na mà din, “Papadani nu sikandan, su dumasalla ébô madigár tô bággen ka Manama kandan.”

¹⁰ Tabag bólóg dán si Jacob su tugál dán sikandin. Purisu di dán tuu ágkita sikandin. Igpapadani i Jose tô gabatà

¹47:26 47:26 Ágbánnalán tô sugù sippang ka igsulat si Moises kani libro.

^o47:27 47:27 Israel, ó Jacob na taganà ngadan din.

din, asta igkápkáppan asta igadákkán i Jacob sikandan. ¹¹Igkagi si Jacob tun ki Jose, na mà din, “Ándà a panámdám na kumita a pa áknikó, asal ukit ka tabang ka Manama kanak, ikakita a pa áknikó asta kani mga gabatà nu.”

¹²Na, igkangé i Jose tó gabatà din, asta iglangkáb sikandin tun ta tubang katò ámmà din sippang ka ikadunggù tò ulu din tun ta tanà.

¹³Igawidan i Jose tò duwa gabatà din na si Efraim dadan tun ta ibang i Jacob, asta si Manases dadan tun ta kawatan. Igpapadani din puman sikandan tun ki Jacob. ¹⁴Asal igpagsungkáli i Jacob tò bállad din, su bállad din dadan tun ta kawatan tò igpabówwó din katò ulu i Efraim, agad adi sikandin, asta bállad din dadan tun ta ibang tò igpabówwó din katò ulu katò kaké na si Manases. ¹⁵Na, igdasal si Jacob ébò madigár tò bággén ka Manama kandan, na mà din, “Manama, sikuna tò ágpangadapán katò mga kamónaan ku na si Abraham asta si Isaac. Sikuna tò inalayun ágdóppón kanak sippang áknganni. ¹⁶Tò panaligan nu tò igpaluwà kanak ébò ándà gó makadadat kanak. Mólà pa ka madigár tò bággén nu kani duwa mallaki. Mólà pa ka di gó kalingawan tò ngadan ku asta tò ngadan katò mga kamónaan ku na si Abraham asta si Isaac ukit kani duwa apù ku. Mólà pa ka kumarapung tò mga gabatà dan asta tò mga rubbad dan.”

¹⁷Na, tò igkita i Jose na si Efraim tò igpabówwówan katò kawatan bállad katò ámmà din, di mému kandin. Purisu igawidan din tò bállad katò ámmà din ébò alinán din tun ta ulu i Manases. ¹⁸Igkagi si Jose, na mà din, “Ámmà, ánnà nángngà, su ni gó tò kaké. Ni gó tò kailangan pabówwówan nu katò kawatan bállad nu.”

¹⁹Asal igéllé si Jacob, asta igkagi sikandin, na mà din, “Isóddóran ku, Jose! Isóddóran ku! Mému mabantug

pagsik tò mga rubbad i Manases, asal tuu pa mabantug si Efraim, su imun marapung mga grupo tò mga rubbad din.”

²⁰Purisu madigár tò kadasal din tingód kandan dalám katò álló ka kakagi din kani, na mà din, “Ákniyu ngadan tò gamitán katò mga rubbad ku ka kumustan dan tò duma mga manubù, su kumagi dan, ‘Mólà pa ka madigár tò bággén ka Manama ákniyu, iring na ágbággén din ki Efraim asta ki Manases.’”

Ukit kani kadasal din, igimu i Jacob si Efraim na tuu pa mabantug ka tandingán ki Manases. ²¹Na, igkagi si Jacob tun ki Jose, na mà din, “Na, masiggad maté, asal dóppónan ka katò Manama, asta pólián din tò mga rubbad ta tun ta tanà na igóddóan katò mga kamónaan ta sayyan. ²²Tingód katò tanà ku tun ta Sikem, ánnà mga kataladi nu tò bággayan ku, asal sikuna tò bággayan ku. Tò gó é malambù tanà na igagó ku katò mga Amorihanon tò kasulung ku kandan ukit ka kampilan asta panà ku.”

Igkagi si Jacob tingód katò mga gabatà din gamama

49 Na, igtawar i Jacob tò langun gabatà din gamama, asta igkagi sikandin, na mà din, “Padani kód dini kanak, su mulittad ákniyu tingód katò dumunggù ákniyu tun ta tapuri álló. ²Mga gabatà ku, padani kód dini kanak. Paminág kó kanak.

³“Sikuna Ruben tò panganayan ku, tò bákkár ku, asta tò una kakilalaan ka kasarig ku. Tun ta langun kani mga gabatà ku, sikuna tò tuu ágkabantug asta tuu ágrespetowan. ⁴Asal iring ka katò wayig na ágbahà, su di ka pakapáttud katò kakalyag nu. Purisu mandà tò bantug nu, su igpayayyà ka kanak ukit ka kalayuk nu katò sábbad sawa ku!

⁵“Si Simeon asta si Levi, magunawa kó duwa, su ágtagnus kó ka laniban ébò lumumu kó ka madat. ⁶Diya maminág

katô kagi yu. Diya mákkás ákniyu. Ukit katô sókó yu, ágmáté kó. Ukit katô ði kó pakapáttud, ágpantigan yu tó mga baka. ⁷Supakan kó katô Manama tingód katô sókó yu, su tuu kó magani asta tuu kó makamáddang! Passa-assaé tó mga rubbad yu asta makatalap dan tun ta mga lunsud katô duma mga rubbad ku.

⁸“Sikuna Juda tó durungán kani mga kataladi nu. Makapanalu ka katô mga usig nu. Purisu lumíngkóód tó mga kataladi nu tun ta tubang nu. ⁹Juda, magani ka iring katô mannanap na ánggadan liyun na ágdawi katô ágkakan din, asta gulì tun ta góddóan din asta ágdággà. Ándà manubù na sumamuk áknikó. ¹⁰Si Juda tó mawid ka tukád ka hari, su manayun tó mga rubbad din mangulu sipang ka dumunggù tó bánnal hari na bánnalán katô langun manubù. ¹¹Ikátán din tó nati ka asno tun ta séngê ka paras na duwán tuu madigár buuy. Makému sikandin lumaba katô umpak din tun ta támmák ka buuy ka paras na inému bino, su tuu marapung tó mga buuy ka paras din. ¹²Tó mga mata din tuu pa mallutù ka tandingán katô bino, asta tó ngipán din tuu pa mapputi ka tandingán katô gatas.

¹³“Si Zabulon tó móddô madani tun ta dagat. Angklaan tó mga barko tun ta góddóan din. Makatigatun sikandin katô tanà sippang tun ta Sidon.

¹⁴“Si Isacar tó iring na mabákkár asno na inalayun ágdággà madani tun ta piniddan din. ¹⁵Asal ka kumita sikandin na madigár tó lunsud asta madigár tó tanà dutun, tumiis sikandin ka kahirapan, asta mággár-ággár sikandin lumumu iring na állang.

¹⁶“Madigár tó kapid i Dan katô mga sakup din, iring na duma mga grupo ka mga rubbad i Israel. ¹⁷Si Dan tó iring na áppuy tun ta ligad ka dalan na tumungká katô paa ka kudà ébô madabù tó manubù na igsaké.

¹⁸“Áglangngagán ku, gimanan ku tó katábbus nu kanak.

¹⁹“Si Gad tó sulungán ka mga mangayó, asal atuwán din sikandan, asta agtaán din.

²⁰“Madigár tó káttun tun ta mga kinamát i Aser. Madigár tó makan na kangén tun kandin iring na madigár ágkakan ka hari.

²¹“Si Neftali tó iring na saladáng na ði ágkammát. Madigár tó bónnóng katô mga gabatà din.

²²“Si Jose tó iring na kayu na igpamula madani tun ta sánnáp. Marapung tó buuy din, asta makadunggù tó mga panga din tun ta ágbaluy ka koral. ²³Duwán mga manubù na sumulung kandin asta manà kandin, asta mirrayat kandin. ²⁴Asal masarig tó panà din, asta mabákkár tó braso din tingód katô tabang ka Matulus Manama na ágpangadapán ku. Manama tó dumóppón asta pabákkár ka mga rubbad kani batà ku. ²⁵Tó Manama na ágpangadapán ku, tó gó é tumabang ákniyu. Tó Manama na matulus, tó gó é mággé ákniyu ka madigár. Sikandin tó mággé ákniyu ka udan tikud tun ta langit, asta wayig na ágsánnáp tikud tun ta siráb ka tanà. Sikandin tó mággé ákniyu ka marapung mga mannanap asta marapung mga gabatà. ²⁶Igbággayanna ka Manama ka madigár na tuu pa dakál ka tandingán katô mga pabungan, asta tuu pa dakál ka tandingán katô ágkáttun tun ta mga pabunganán na ándà ágtamanán. Jose, mólà pa ka bággayan ka ka Manama kani langun, su igsalin ka ikandin tun ta langun kataladi nu.

²⁷“Si Benjamin tó iring na magani mannanap ka kabánnásson na ánggadan lobo, su ka sállám ágmáté sikandin ka mga usig din, asta ka mapun ágkangén din tó kaduwánnan dan.”

²⁸Tó gó é mga gabatà gamama i Jacob na inému sapulù duwa (12) grupo tun ta

Israel, asta tô gó é igkagi katô ámmà dan tô igpanalan sikandin kandan. Nángngà tô igkagi din tun ta tagsábbad-sábbad kandan.

Inaté asta iglábbáng si Jacob

²⁹Na, duwán igpanalan i Jacob katô mga gabatà din, na mà din, “Masiggad tumalundug katô mga kamónaan ku na inaté. Lábbángnga tun ta iglábbángngan katô mga kamónaan ku tun ta takub katô tanà na itigatun i Efron na Hetihanon ³⁰tun ta Macpela dadan tun ta silatan ka lunsud ka Mamre tun ta Canaan. Tô gó é takub asta tô tanà na igbállì i Abraham ki Efron ébô duwán lábbángnganan din. ³¹Iglábbángngan ki Abraham asta katô sawa din na si Sara. Iglábbángngan ki Isaac asta katô sawa din na si Rebecca. Iglábbángngan ku ki Lea. ³²Tô tanà asta tô takub igbállì tikud tun ta mga Hetihanon sayyan.”

³³Pángnga igpanalan si Jacob katô mga gabatà din, igdággà sikandin, asta inaté.

50 Na, igkápáp si Jose katô ámmà din, asta igsággò asta igadákkán din é báttuk. ²Na, igkagi si Jose na pabalsamarán tô lawa katô ámmà din. ³Dalám ka kappatan (40) álló tô kadugayan ka kabalsamar dan kandin yan pa ágkapángnga, su tô gó é kadugayan ka kabalsamar ka mga taga Ehipto. Igranu tô mga taga Ehipto ki Jacob dalám ka kapittuwan (70) álló.

⁴Tô ipángnga tô ranu dan kandin, igkagi si Jose tun ta mga opisyaes ka hari, na mà din, “Atin ka duwán kedu yu kanak, ulit yu ni kagi ku tun ta hari. ⁵“Tô ándà pa kamaté tô ámmà ku, igtandô a kandin na lábbángngán ku sikandin tun ta lábbángnganan na igtaganà din dán tun ta Canaan. Purisu ka mému áknikó,

madunna ébô lábbángngán ku, asta muli a dini.”

⁶Igtaba tô hari, na mà din, “Óó. Pid nu asta lábbáng nu tô ámmà nu, su tô gó é igtandô nu kandin.”

⁷Purisu igpanó si Jose ébô lábbángngán din tô ámmà din tun ta Canaan. Igtákkásan sikandin katô langun opisyaes katô hari, mga ágtugállán na ágsarigan katô hari, asta duma mga manubù na ágkangadanan tun ta Ehipto. ⁸Igtákkás pagsik tô langun katô pamilya i Jose, tô mga kataladi din, asta tô langun manubù tun ta pamilya katô ámmà din. Ándà patákkássi tô marénták mga gabatà, tô mga karnero, tô mga kambing, asta tô mga baka, asal igóddô dan tun ta banuwa ka Gosen. ⁹Igtákkás pagsik tô mga manubù na igsaké ka mga kalesa asta mga kudà. Tuu marapung tô mga manubù na igsadun tun ta Canaan.

¹⁰Na, tô igdunggù dan tun ta garikanan tun ta Atad dipag ka Wayig ka Jordan, idugé dan igdarawit. Iranu si Jose katô ámmà din dalám ka pittu álló.

¹¹Tô igkita katô mga Canaanhon tô ranu dan tun ta Atad, igkagi sikandan, na mà dan, “Tuu iranu tô mga taga Ehipto!”

Purisu ingnadanan tô lugar na Abel Misraim^p

¹²Purisu igtuman katô mga gabatà i Jacob tô igpanalan din kandan. ¹³Igpíd dan tô lawa din tun ta Canaan, asta iglábbáng dan tun ta takub ka Macpela dadan tun ta silatan ka lunsud ka Mamre. Tô gó é takub asta tanà na igbállì i Abraham ki Efron na Hetihanon ébô duwán lábbángnganan din. ¹⁴Pángnga iglábbáng si Jose katô ámmà din, igulì sikandin tun ta Ehipto na igtákkásan katô mga kataladi din asta langun katô duma mga manubù na igtákkás kandin.

^p50:11 50:11 Tô kóbadan katô Abel Misraim, “ágranuwanan katô mga taga Ehipto.”

Igkagi si Jose katô mga kataladi din

¹⁵Na, su inaté dán si Jacob, igpatóngkóé tō mga kataladi i Jose, na mà dan, “Pamánnu ki ka kasókówan ki i Jose, asta ka sumulì sikandin áknita tingód katô madat na iglumu ta kandin?”

¹⁶Purisu igpólit dan tō kagi dan tun ki Jose, na mà dan, “Tō ándà pa kamaté tō ámmà ta, ¹⁷igtalan sikandin na ulitan dé sikuna katô kagi din, na mà din, ‘Mólà pa ka pasinsiyaan nu tō mga kataladi nu na iglumu áknikó ka madat dāngngan.’ Purisu pasinsiyayi ké na mga ágsuguán-nán ka Manama na ágpangadapán katô ámmà ta.”

Tō igdinág si Jose katô kagi dan, igsággó sikandin. ¹⁸Na, igsadun tō mga kataladi din tun kandin, asta iglingkóód dan. Igkagi sikandan, na mà dan, “Igsadun ké dini áknikó ébô mému ké na mga állang nu.”

¹⁹Asal igkagi si Jose, na mà din, “Yakó ágkamáddangan kanak. Ánnà sakán tō rumuud ákniyu, su Manama dád tō nángngà rumuud. ²⁰Agad madat tō iglumu yu kanak, asal igimu yan katô Manama na madigár, su igimuwa ikandin na gobernador ébô marapung tō mga manubù na ñi maté ka bal-lus. Purisu sippang áknganni, manté ki pô. ²¹Yakó ágkamáddangan, su sakán tō

dumóppón ákniyu asta katô mga pam-ilya yu.”

Madigár tō kagi din kandan ébô ñi dan maranu.

Inaté si Jose

²²Igóddô pa tun ta Ehipto si Jose asta tō langun rubbad katô ámmà din. Ikadunggù ka sábbad gatus sapulù (110) tō idad din. ²³Ikakita pô sikandin katô mga apù din ka abul, na mga apù i Efraim. Ikakita pô pagsik sikandin katô mga apù din ka abul, na mga gabatà i Makir na batà i Manases, asta igsipit din sikandan.

²⁴Na, tō ándà pa kamaté si Jose, igkagi sikandin tun ta mga kataladi din, na mà din, “Masiggad gó maté, asal yakó ágkatanaan, su inalayun kó dóppónan ka Manama, asta piddán kó ikandin tikud kannun ta banuwa ni. Pólián kó ikandin tun ta Canaan na igtandô din katô mga kamónaan ta na si Abraham, si Isaac, asta si Jacob.”

²⁵Na, igpatandô i Jose tō duma mga rubbad i Jacob, na mà din, “Tandô kó kanak na piddán yu tō mga tullan ku ka pólián kód katô Manama tun ta Canaan.”

²⁶Purisu inaté si Jose tun ta Ehipto na sábbad gatus sapulù (110) tō idad din. Igpabalsamar dan tō lawa din, asta igtagù dan tun ta lungun.

Ni Libro Tingód Ki

Jonas

Una Basan

Si Jonas tō propeta ka Manama. Sikandin tō batà i Amitai na taga Gat na sakup ka Ofer. Ahaán tō 2 Mga Hari 14:25.

Na, igsulat kannun ta libro ni tō inókitan i Jonas na sábbad propeta na igsuwé katō ágpalumun katō Manama kandin. Igpasadun ka Manama si Jonas tun ta dakál lunsud ka Ninibe ébô mulit-ulit katō kagi ka Manama, su papiddán ka Manama tō supak tun ta mga taga Ninibe tingód katō dakál salà dan. Ni lunsud ka Ninibe góddóan katō mga gusig ka mga rubbad i Israel.

Na, tō kakalyag i Jonas na supakan katō Manama tō mga taga Ninibe. Tō gó tō gunayan na ándà sikandin nunug ka Manama asta ándà sadun, su panámdám din na atin rumákkád dan, di dan supakan ka Manama. Purisu igpalaguy sikandin ébô makapadiyù pád tikud tun ta Manama.

Na, igpapiddan ka Manama si Jonas ka mabággat karasayan. Tingód katō inókitan din, igbánnal sikandin katō Manama asta igsadun tun ta Ninibe. Igulit-ulitan din tō mga taga Ninibe na kailangan rumákkád katō salà dan tun ta Manama. Purisu igrákkád sikandan. Asal tuu isókó si Jonas su kakalyag din na supakan katō Manama sikandan.

Bánnal tō inókitan i Jonas su igkagi si Jesus tingód ki Jonas. Ahaán tō Mateo 12:39-41 asta tō Lucas 11:29-32.

Na, tō lunsud ka Ninibe tapé igimu i Nimrod na sábbad apù abul i Noe. Ahaán tō Genesis 10:8-12. Basan yu tō tingód ka madat mga iglumu katō mga taga

Ninibe tun ta Nahum kapitulo 2 asta kapitulo 3. Tingód ka Ninibe, ahaán tō Sofonias 2:13-15.

Na, ukít kani kantayan i Jonas, isóddóran ta na tō kakalyag ka Manama é matuman, ánnà tō áknita kakalyag, su tō langun nit banuwa tun ta bállad katō Manama. Isóddóran ta pagsik na tuu dakál tō ginawa asta kédu katō Manama tun ta mga manubù, asta pasinsiyaan din tō rumákkád katō salà, agad ándin tō ilumu.

Ándà bánnal si Jonas katō Manama

1 Na, duwán sábbad álló igkagi tō Áglangngagán ki Jonas na batà i Amitai, na mà din, ²“Panó ka, sadun ka tun ta Ninibe tō dakál lunsud, asta sapadi nu tō mga taga Ninibe, su isóddóran ku na tuu dán madat tō áglumun dan.”

³Asal ándà sadun si Jonas tun ta lunsud ka Ninibe. Igplano baling sikandin na madun tun ta banuwa ka Espanya* ébô makapadiyù pád tikud tun ta Áglangngagán. Purisu igsadun sikandin tun ta Jopa, asta ikakita sikandin ka barko na madun tun ta Espanya. Na, igbággé din tō plite, asta igsaké sikandin duma katō mga taralumu tun ta barko, su kéman din ka makapadiyù tikud tun ta Áglangngagán.

⁴Asal tō tun dan dán ta dagat, igpapiddan dan katō Áglangngagán ka tuu mabákkár karamag asta magdakál mga balud, asta masig masirà tō barko. ⁵Purisu imáddangan tuu tō mga taralumu. Igpédu-édu tō tagsábbad-sábbad tun ta kandan mga ágmanaman, asta igpangantug dan tō mga piniddan dan tun ta dagat ébô ágmagan tō barko asta di malánnád. Asal si Jonas igdággà dutun ta sunu

*1:3 1:3 Tarsis tō taganà ngadan katō banuwa ka Espanya.

tun dalám katô barko, asta tuu italáp sikandin ka katudug.

⁶Na, ikitaan sikandin katô kapitan ka barko, asta igkagi sikandin, na mà din, “Manan ka ágtudug ka dalám kani kadattan ta? Ánnó ka, asta pamuyù ka ka tabang katô áknikó manama agó kéduwan sikandin áknita ébô dì ki maté!”

⁷Na, igpatóngkóé tô mga taralumu, na mà dan, “Bé kód! Rumipa ki ébô kasóddóran ta ka sadan tô gunayan kani kadattan.”

Purisu igripa dan, asta tô ngadan i Jonas tô ipudutan. ⁸Na, iginsà dan si Jonas, na mà dan, “Sikuna tô gunayan kani kadattan? Manan ka kannun ka? Ánda banuwayi é igtikudan nu? Ándin manubui é igtikudan nu?”

⁹Igtaba si Jonas, “Sakán é sábbad Hebreo. Ágpangadapán ku tô Áglangngagán na Manama tun datas ta langit na igimu katô dagat asta katô tanà.”

¹⁰Na, igulit si Jonas kandan na kéman din ka makapadiyù sikandin tikud tun ta Áglangngagán.

Purisu tuu imáddangan sikandan, asta igkagi dan ki Jonas, “Makamáddang gó ni iglumu nu!”

¹¹Na, tuu dán ágdakál tô mga balud. Purisu igkagiyan dan si Jonas, na mà dan, “Mánnun dé sikuna ébô sumódô ni mabákkár karamag na ágpíd kani magdakál balud?”

¹²Igtaba si Jonas, na mà din, “Antugga tun ta dagat ébô sumódô tô magdakál balud, su isóddóran ku na sakán é gunayan kani dakál kadattan na igdunggù ákniyu.”

¹³Na, ándà nunug tô mga taralumu, asal igággár-ággár dan baling ágbugsay sippang katô ágkému dan ébô mapíd pác tô barko tun ta ligad ka dagat. Asal ándà dan ikému su tuu ágmabákkár tô karamag. ¹⁴Purisu igpédu-édu dan katô Áglangngagán, na mà dan, “Áglangngagán, yaka ágsupak áknami tingód katô

kamaté dé kani manubù ni, su sikuna, Áglangngagán, tô igpapid kani tingód ka kakalyag nu.”

¹⁵Na, igánnat dan si Jonas. Igantug dan tun ta dagat. Igtigkarun dád igsóddô tô magdakál balud. ¹⁶Purisu tuu imáddangan tô mga taralumu tun ta Áglangngagán, asta igpangadap dan kandin ukit katô mannanap na igbággé asta iggóbbó dan tun ta saruwan din, asta duwán mga igtandô dan kandin.

¹⁷Na, tô igantug si Jonas tun ta dagat, igpalámmád katô Áglangngagán ka tuu dakál sáddà. Dutun si Jonas ta gáták katô sáddà dalám ka tállu álló asta tállu dukilám.

Igdasal si Jonas

2 Na, róggun si Jonas tun dalám katô gátták katô sáddà, igdasal sikandin tun ta Áglangngagán na Manama na ágpangadapán din, na mà din,

²“Áglangngagán, tô dutunna ta karasayan, igtawarra áknikó, asta igtaba ka kanak.

Agad madaniya tun ta góddóan ka mga inaté,

igpédu-éduwa tun áknikó, asta igpaminágga ikuna.

³Igantugga ikuna tun ta madalám dagat, ilibutanna katô dagat, asta itambunanna katô mga magdakál balud na igpapid nu.

⁴Igpanámdámma na igpapadiyù a ikuna, asta diya muman makasadun tun ta ugis templo nu.

⁵Ilánnádda tun ta dagat, tuuwa itambunan katô dagat, asta itángngás ni ulu ku katô mga sigbát ka dagat.

⁶Ilánnádda sippang tun ta ágpónsadan katô mga pabungan tun dalám ka dagat.

Tô milánnádda, duwán ikadalang kanak, asta kéman ku na diyad makaluwà.

Asal Áglangngagán na Manama na ág-pangadapán ku, igpid ka kanak na manté tikud tun ta kadalámman.

⁷Áglangngagán, tō igriyuwa na masig-gad maté, isampáttan ku sikuna. Purisu igdasalla áknikó asta igpaminág ka kanak tun ta ugis templo nu.

⁸Na, tō mga manubù na ágpangadap katō mga ágmanaman na ándà ágpulusán, ágtanan dan áknikó na makatabang pád kandan.

⁹Asal sakán, kumanta a asta dumurungnga áknikó. Mangadappa áknikó ukit ka mannanap na bággen ku áknikó asta góbbón. Tumanán ku tō mga igtandō ku áknikó. Áglangngagán, tikud tun áknikó tō kaluwaan!”

¹⁰Na, igpapid katō Áglangngagán tō sáddà na luwaán si Jonas tun ta ligad ka dagat.

Si Jonas dutun ta Ninibe

3 Na, igkagi puman tō Áglangngagán ki Jonas, na mà din, ²“Panó ka. Sadun ka tun ta Ninibe tō dakál lunsud, asta ulit-ulit nu tun ta mga manubù tō kagi ku na igsarig ku áknikó.”

³Purisu igbánnal si Jonas katō Áglangngagán, asta igsadun sikandin tun ta Ninibe. Ni Ninibe tuu dakál lunsud, su mga tállu álló ágpanón yan pa makadunggù dutun ágbaluy. ⁴Tō una álló katō kapanó i Jonas tun ta lunsud, igullaó sikandin, na mà din, “Kappatan dád man álló, dadattan dán ni lunsud ka Ninibe!”

⁵Na, tō langun manubù na góddō tun ta Ninibe igbánnal katō Manama. Purisu tō langun manubù, tikud tun ta mallayat é kamanubuan sippang tun ta mabbabà é kamanubuan, igpuwasa asta igumpak

dan katō óggét na gimun sako na patō katō karákkád dan.

⁶Na, tō mikadinág tō hari ka Ninibe, igtananan din tō gunsadanan din, iglusut din tō kapa din, igumpak sikandin katō óggét na gimun sako, asta igsadun tun ta abu. ⁷Na, igpapid din tō pasóddór tun ta mga manubù na góddō tun ta Ninibe, na mà din, “Ni gó tō sugù katō hari asta mga opisyaales din, na di mému kuman asta minám tō langun ka manubù, agad tō mga baka asta tō mga karnero. ⁸Asal kailangan mumpak tō langun manubù katō óggét na gimun sako, asta tambunan tō langun baka asta mga karnero katō óggét na gimun sako. Tō langun manubù kailangan tuu pédu-édu dumasal tun ta Manama, asta sumugban katō madat áglumun dan asta katō kamaté dan ka manubù ⁹agó mapalin pa tō plano katō Manama. Mólà pa ka di dán tuu masókó sikandin áknita, asta di ki maté!”

¹⁰Na, tō migkita ka Manama tō iglumu dan, asta tō igsugban sikan-dan katō mga madat áglumun dan, in-éduwan tō Manama kandan, asta ándà din panayuni tō supak na papiddán din pád kandan.

Tō sókó i Jonas asta tō kédu katō Áglangngagán

4 Asal si Jonas tuu iranungód katō karákkád dan, asta isókó sikandin. ²Purisu igdasal sikandin tun ta Áglangngagán, na mà din, “Áglangngagán, itu-man dán tō igkagi ku tō dutunna pa ta banuwa ku, asta tō gó tō gunayan na sékótta igsuwé asta igsadunna pád tun ta Espanya! Su ikasóddórna na sikuna tō duwán dakál ginawa, asta médu-édu ka katō mga manubù. Mallayat é ginawa nu, asta tuu ka ágginawa, asta ikataganà ka ágpalin katō plano nu tingód katō supak nu. ³Purisu angéyad, su madigár pa ka matéyad.”

⁴Na, igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Dì nángngà na masókó ka.”

⁵Na, igiwà si Jonas tikud tun ta Ninibe, igsadun dadan tun ta silatan katô lunsud, igimu din tô gállunganan din, asta igsad sikandin róggun gangat ébô kitanán din ka mamánnu tô lunsud ka Ninibe.

⁶Na, igpatubù katô Áglangngagán na Manama tô pamula ébô kallungan tô ulu i Jonas asta kumadigár tô ginawa din. Purisu tuu idayawan si Jonas tingód katô pamula. ⁷Asal pagkasimag tô masig dán ágkasállám, igpakan ka Manama ka ulád tô butbut katô pamula. Purisu ilanás dán. ⁸Tô igsilat dán tô álló, igpapid ka Manama tô ménit karamag tikud tun ta silatan, asta igmalómét si Jonas tingód katô sánnang na ikasugat katô ulu din. Purisu igkagi sikandin tun ta Manama, na mà din, “Madigár pa ka matéyad.”

⁹Asal iginsà tô Manama kandin, na mà din, “Nángngà ka masókó ka tingód katô pamula?”

Igtaba si Jonas, “Nángngà ka masókówa. Purisu kakalyag ku na matéyad.”

¹⁰Na, igkagi tô Áglangngagán kandin, na mà din, “Ni pamula ni igtubù ka sábad dád dukilám, na pagkasimag ilanás. Ándà nu imuwi ni. Ánnà sikuna tô igpatubù. Agad ándà kédu nu katô mga manubù tun ta Ninibe, asal iranu ka tingód kani pamula. ¹¹Na, tuuwa pa ágkéduwan katô mga manubù tun ta Ninibe na dakál lunsud, su sobra ka sábad gatus duwa pulù mararan (120,000) tô mga gabatà dutun na ándà kinanuwan ka ándin é madigár asta madat, asta marapung tô mga baka asta tô mga karnero.”

*Ni Madigár Gulitán Tingód
Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I*

Mateo

Una Basan

Dalám ka kóddô i Jesu-Cristo nit banuwa ta, igpangulu tô mga taga Roma tun ta kaluwagan ka banuwa na góddóan ka mga Judio. Tô emperador ka Roma tô igpangulu kandan. Purisu marapung tô mga sundalo ka Roma tun ta góddóan ka mga Judio.

Ihirapan tô mga Judio su kailangan bayadan dan tô buwis tun ta gobyerno ka Roma. Purisu duwán mga Judio na igpalumu katô gobyerno ébô lumimud ka buwis. Madat tô áglumun dan su ágdugangan dan tô lagà katô buwis na áglimudán dan. Purisu isókó tô mga unawa dan na Judio.

Si Mateo tô sábbad na taralimud ka buwis. Tô igkagi si Jesus ki Mateo na mákkás kandin, tígkô igtananan i Mateo tô áglumun din, asta igtákkás sikandin ki Jesus. Si Mateo tô sábbad katô sapulù duwa na mga manubù na igsalin i Jesus ébô tinuruan din asta mulit-ulit katô mga kagi din.

Igsulat i Mateo ni libro para katô mga unawa din na Judio. Igulit sikandin tingód katô igtinurù asta iglumu i Jesus ébô makagpát tô mga Judio na si Jesus na taga Nazaret tô bánnal Manama. Si Jesus tô igtuman katô langun na igsulat i Moises asta mga propeta sayyan. Duwán tandô na igsulat dan na duwán Mesiyas na papiddán ka Manama nit banuwa ébô mangulu katô mga Judio asta tumabang kandan. Purisu igangat tô mga Judio katô Mesiyas na igtandô ka Manama. Ig-

sulat i Mateo ni libro ébô mánnal dan na si Jesus tô Mesiyas.

Mga kamónaan i Jesu-Cristo

Mat 1:1-17; Luc 3:23-38

1 Ni gó tô mga ngadan katô mga kamónaan i Jesu-Cristo na rubbad i David. Si David tô rubbad i Abraham.

²Si Abraham tô ámmà i Isaac. Si Isaac tô ámmà i Jacob. Si Jacob tô ámmà i Juda asta mga kataladi din gamama. ³Si Juda tô ámmà i Fares asta i Sara. Si Tamar tô innà dan. Si Fares tô ámmà i Esrom. Si Esrom tô ámmà i Aram. ⁴Si Aram tô ámmà i Aminadab. Si Aminadab tô ámmà i Naason. Si Naason tô ámmà i Salmon. ⁵Si Salmon tô ámmà i Boos,[†] asta si Rahab tô innà din. Si Boos tô ámmà i Obed, asta si Ruth tô innà din. Si Obed tô ámmà i Isai.[‡] ⁶Si Isai tô ámmà katô harì na si David.

Si David tô ámmà i Solomon, asta innà din tô sawa dangingnan i Urias.[¶] ⁷Si Solomon tô ámmà i Roboam. Si Roboam tô ámmà i Abias. Si Abias tô ámmà i Asa. ⁸Si Asa tô ámmà i Josafat. Si Josafat tô ámmà i Joram. Si Joram tô ámmà i Usias. ⁹Si Usias tô ámmà i Jotam. Si Jotam tô ámmà i Acas. Si Acas tô ámmà i Ezequias. ¹⁰Si Ezequias tô ámmà i Manases. Si Manases tô ámmà i Amon. Si Amon tô ámmà i Josias. ¹¹Si Josias tô ámmà i Jeconias asta mga kataladi din gamama. Igámmát dan asta tô mga unawa dan na mga rubbad i Israel, asta igpid sikandan tun ta madiyù banuwa na ánggadanan Babilonia.

¹²Róggun igóddô dan tun ta Babilonia, si Jeconias tô ámmà i Salatiel. Si Salatiel tô ámmà i Sorobabel. ¹³Si Sorobabel tô ámmà i Abiud. Si Abiud tô ámmà i Eliakim. Si Eliakim tô ámmà

[†]1:5 1:5a Boos, ó Booz.

[‡]1:5 1:5b Isai, ó Jesse. Magunawa pagsik tun ta 1:6.

[¶]1:6 1:6 Si Batseba. Ahaán tô 2 Samuel 12:24.

i Asor. ¹⁴Si Asor tō ámmà i Sadoc. Si Sadoc tō ámmà i Aquim. Si Aquim tō ámmà i Eliud. ¹⁵Si Eliud tō ámmà i Eleasar. Si Eleasar tō ámmà i Matan. Si Matan tō ámmà i Jacob. ¹⁶Si Jacob tō ámmà i Jose. Si Jose tō duma i Maria na innà i Jesus. Si Jesus tō ágtawarán Mesiyas.[§]

¹⁷Purisu tikud tun ki Abraham sipang tun ki David, sapulù áppat (14) é karubbadan katô mga pamilya na igpatalundugé. Tikud tun ki David sipang tun ta kapid katô mga rubbad i Israel tun ta Babilonia, sapulù áppat (14) é karubbadan katô mga pamilya na igpatalundugé. Tikud tun ta kapid kandan tun ta Babilonia sippang tun ta kapamasusu katô Mesiyas, sapulù áppat (14) é karubbadan katô mga pamilya na igpatalundugé.

Ipamasusu si Jesus

Mat 1:18-25; Luc 2:1-7

¹⁸Na, ni gó tō gulitán tingód katô kapamasusu ki Jesu-Cristo. Si Maria tō innà din, asta duwán banà din na ángadanan ki Jose. Tō ándà dan pa padumaé, igmabáddás si Maria ukit katô Ugis Espiritu. ¹⁹Na, tō banà din na si Jose ágbánnal katô mga sugù ka Manama. Purisu tō ikasóddór sikandin na igmabáddás dán si Maria, igpanámdám sikandin na dì dán pakasal ki Maria. Tō kakalyag i Jose na pasugbané dan na ándà manubù na makasóddór ébô dì kayyaan si Maria. ²⁰Asal róggun katô kapanámdám din, duwán panaligan katô Áglangngagán na igpakita kandin ukit ka tagénáp. Ikgagi tō panaligan, na mà din, “Jose, rubbad i David, yaka

ághkamáddangan na pakasal ki Maria, su igmabáddás sikandin ukit ka Ugis Espiritu. ²¹Duwán batà mama na pamasusun din, asta ngadanan nu tō batà ki Jesus, su sikandin tō tumábbus katô kandin mga manubù** tikud tun ta salà.”

²²Inému ni ébô matuman tō taganà igkagi katô Áglangngagán ukit katô propeta din sayyan, na mà din,

²³“Na, kumabáddás tō sábbad bayi na ándà pa kalayuki,^{††} asta mapamasusu tō batà mama na ngadanan ki Emmanuel.”^{‡‡}

(Tô kóbadan, “Tô Manama igduma áknita.”)

²⁴Tô igánnó dán si Jose, igbánnal sikandin katô igkagi ka panaligan katô Áglangngagán kandin, asta igpakasal sikandin ki Maria. ²⁵Asal ándà dan palayuké sippang ka ipamasusu dán tō batà. Ingadanan i Jose tō batà ki Jesus.

Mga manubù tikud tun ta silatan

2 Ipamasusu si Jesus tun ta lunsud ka Betlehem na sakup ka probinsya ka Judea dalám ka pagpangulu katô hari na si Herodes.

Na, duwán mga manubù na igdunggu tun ta lunsud ka Jerusalem tikud tun ta madiyù banuwa tun ta silatan. Sikan-dan tō katig tingód katô pató na kakilalaan tun ta mga karani. ²Iginsà sikan-dan, na mà dan, “Ánda tō délák batà na mému Hari ka mga Judio? Tun ta góddóan dé tun ta silatan, igkita dé tō karani na pató tingód katô kapamasusu kandin. Igsadun ké dini ébô mangadap kandin.”

³Tô igdinág i Herodes na duwán mému hari na mullas kandin, itanaan sikandin asta tō langun taga Jerusalem.

§1:16 1:16 Tō kagi Mesiyas tun ta kinagiyan ka Griego, Cristo na igpapid ka Manama.

**1:21 1:21 Tō “kandin mga manubù,” tō gó é mga Judio.

††1:23 1:23a Sábbad bayi na ándà pa kalayuki; tun ta kinagiyan ka English, “virgin.”

‡‡1:23 1:23b Isaias 7:14.

⁴Purisu igpalimud din tô langun ka malalayát ka mga pangulu ka templo asta mga taratinurù ka mga sugù i Moises.^{¶¶} Iginàsà sikandin ka ánda mapamasusu tô Mesiyas. ⁵Igtaba sikandan, na mà dan, “Tun ta Betlehem kannun ta probinsya ka Judea, su tô gó tô igsulat katô propeta ka Manama sayyan, na mà din,

⁶“Sikiyu mga taga Betlehem, agad iban-tug tô duma mga lunsud tun ta probinsya yu na Judea, asal tuu pa mabantug tô lunsud yu, su tikud tun ákniyu tô Áglangngagán na mangulu katô mga rubbad i Israel na igsalin ku.”^{§§}

⁷Purisu igpakangé i Herodes tô mga manubù na katig tingód katô pató na kakilalaan tun ta mga karani. Ilimud dan na ándà duma manubù na ikasóddór, asta iginàsà si Herodes kandan na kadángngan dan igkita tô karani. ⁸Igkagiyan din sikandan, na mà din, “Sadun kó tun ta Betlehem, asta pamasak yu tô batà. Atin ka kitanán yu sikandin, lónód kó dini asta ulitiya ébô madunna pagsik, asta mangadappa kandin.”

⁹⁻¹⁰Na, igpanó dan asta igkita dan puman tô karani na igkita dan dán tun ta silatan. Tô igkita dan dán tô karani, tuu dan idayawan, asta tô gó tô igtákkásan dan sippang ka igsódô tun datas katô balé na igóddóan i Jesus. ¹¹Tô igahu dan dán tun ta balé, igkita dan tô batà, asta tô innà din na si Maria. Iglíngkóód dan, asta igpangadap dan katô batà. Igukar dan tô piniddan dan, na mga bulawan, mga pamammut na góbbón, asta mga bawì na ánggadanana mira. Igbággé dan tô langun tun ki Jesus.

¹²Na, igkagi tô Manama kandan ukit ka tagénáp na dì mému ka lumónód dan

tun ki Herodes. Purisu tô igulì dan tun ta banuwa dan, igukit dan tun ta ássa dalan.

Igpalaguy dan tun ta Ehipto

¹³Na, tô igpanó dán tô katig mga manubù, duwán panaligan katô Áglangngagán na igpakita ki Jose ukit ka tagénáp. Igkagi tô panaligan, na mà din, “Ánnó ka. Pid nu tô batà asta tô innà din, asta palaguy kó tun ta banuwa ka Ehipto. Óddô kó tun sippang ka pólián ku sikiyu, su duwán mga sundalo na papiddán i Herodes ébô pamasakán tô batà asta matayan.”

¹⁴Purisu tô dukilám tô, igánnó si Jose, asta igpid din tô batà asta tô innà tun ta banuwa ka Ehipto. ¹⁵Igóddô dan tun sippang na inaté si Herodes.

Inému ni ébô matuman tô igkagi katô Áglangngagán ukit katô propeta din sayyan, na mà din, “Pólián ku tô batà ku tikud tun ta Ehipto.”*

Igmatayan tô marénták mga gabatà gamama

¹⁶Na, tô ikasóddór dán si Herodes na ándà lónód tô katig mga manubù tun kandin, tuu isókó sikandin. Purisu ig-sugù din tô mga sundalo tun ta lunsud ka Betlehem asta madani mga lunsud ébô matayan tô langun gabatà gamama tikud tun ta mantu igpamasusu sippang ka duwa ámmé, su tô gó é kadugéyan na igulit katô katig mga manubù tingód katô pató na kakilalaan tun ta mga karani.

¹⁷Inému ni ébô matuman tô igkagi katô propeta ka Manama sayyan na si Jeremias, na mà din,

¶¶2:4 2:4 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

§§2:6 2:6 Miqueas 5:2.

*2:15 2:15 Oseas 11:1.

¹⁸“Duwán dinággán yu tun ta lunsud ka Rama. Sumággó asta dumarawit si Raquel,[†] su maranu tingód ka mga gabatà din. Sumággó asta di mórór su inandaan ka mga gabatà din.”[‡]

Iglónód dan tikud tun ta Ehipto

¹⁹Na, tô inaté dán si Herodes, duwán panaligan katô Áglangngagán na igpakita ki Jose ukit ta tagénáp tun ta banuwa ka Ehipto. ²⁰Igkagi tô panaligan, na mà din, “Ánnó ka. Pid nu tô batà asta tô innà din, asta uli kó tun ta banuwa ka Israel, su inaté dán tô manubù na mimmaté pád katô batà.”

²¹Purisu igánnó si Jose, asta igpid din tô batà asta tô innà, asta igulì dan tun ta banuwa ka Israel. ²²Asal ándà dan sadun tun ta probinsya ka Judea. Imáddangan si Jose su igdinág sikandin na igpangulu dán si Arquelao na bullas katô ámmà din na inaté na si Herodes. Igkagiyan ka Manama si Jose ukit ka tagénáp. Purisu igsadun dan tun ta probinsya ka Galilea. ²³Igóddô dan tun ta lunsud ka Nazaret. Purisu ituman tô igkagi katô mga propeta ka Manama sayyan na si Jesus ngadanan na taga Nazaret.

Igulit-ulit si Juan na Tarabunyag

Mat 3:1-12; Mar 1:1-8; Luc 3:1-18; Juan 1:19-28

3Na, duwán álló na igsadun si Juan na Tarabunyag tun ta disyerto ka probinsya ka Judea. Igulit-ulit sikandin katô mga manubù na igsadun dutun kandin, na mà din, ²“Rákkád kód, su masig dán mangulu tô Manama.”

³Na, duwán igsulat tingód ki Juan tun ta libro katô propeta sayyan na si Isaias, na mà din,

“Duwán sábbad manubù na dinággán yu na gullaó tun ta disyerto, na mà din, “Taganà yu tô ukitanan katô Áglangngagán. Tullid yu tô dalan na ukitan din.”[¶]

⁴Na, tô umpak i Juan igabál tikud tun ta bulbul ka mannanap na kame-lyo, asta tô állán din kindal ka mannanap. Tô ágkannán din mga apang asta tánnáb na ágkangén din tun ta disyerto. ⁵Marapung tô mga manubù tikud tun ta Jerusalem asta duma mga lunsud na sakup ka probinsya ka Judea asta madani tun ta Wayig ka Jordan na igsadun tun ki Juan. ⁶Igrákkád dan katô mga salà dan, asta igbunyagan din sikan-dan tun ta Wayig ka Jordan.

⁷Na, tô igkita si Juan katô marapung mga Pariseo asta mga Saduseo na igsadun tun kandin ébô pabunyag dan, igkagi sikandin, na mà din, “Madat kó iring na mga áppuy! Manan ka pabunyag kó agad ándà kó rákkád? Kéman yu ka di kó supakan ka Manama tun ta tapuri álló. ⁸Lumu yu tô nángngà tun ta saruwan ka Manama ébô kasóddóran na bánnal igrákkád kód asta igsódô kód áglumu ka salà. ⁹Yakó ágpanámdám na di kó supakan su sikiyu tô mga rubbad i Abraham. Kagiyan ku sikiyu, agad ni mga batu mému imun ka Manama na mga rubbad i Abraham na bullas ákniyu. ¹⁰Iring kó na kayu na masig dán pilén, su ágpilén asta ággóbbón tô langun kayu na ándà madigár buuy. ¹¹Ágbunyagga ákniyu ka wayig ébô kaktaan na igrákkád kó ka mga salà. Asal duwán pa dumunggù na tuu pa mal-layat tô kamanubuan din ka tandingán kanak. Ánnà a nángngà na tumabang kandin agad midda dád ka sandalyas

[†]**2:18** 2:18a Si Raquel tô sawa i Jacob na kamónaan katô mga Judio. Iglábbáng sikandin madani tun ta lunsud ka Betlehem. Igpanunggiringan sikandin ka mga innà tun ta Betlehem na igsággó tingód ka mga gabatà dan na igmatayan.

[‡]**2:18** 2:18b Jeremias 31:15.

[¶]**3:3** 3:3 Isaias 40:3.

din. Sikandin tô munyag ákniyu ka Ugis Espiritu asta apuy. ¹²Iring sikandin na manubù na ágpalayap ka trigo na igarik din, tipunán din, asta taguán din tun ta lukung. Asal tô uut asta uppis góbbón din tun ta apuy na di ágkapadáng.”

Igpubnyag si Jesus

Mat 3:13-17; Mar 1:9-11; Luc 3:21-22

¹³Na, igpanó si Jesus tikud tun ta probinsya ka Galilea, asta igsadun sikandin tun ta Wayig ka Jordan ébô pabunyag ki Juan. ¹⁴Asal di malyag si Juan munyag ki Jesus, su igkagi si Juan, na mà din, “Di mému ka sakán tô munyag áknikó. Kailangan sikuna tô munyag kanak.”

¹⁵Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Bunyiya gó, su kailangan tumuman ki katô langun kakalyag ka Manama.”

Purisu ignunug si Juan, ¹⁶asta igbunyan din si Jesus. Tô igiwà si Jesus tikud tun ta wayig, ipókéan tô langit, asta igkita din tô Ugis Espiritu na ig-sunnad tun kandin na iring na salapati. ¹⁷Duwán kagi tikud tun ta langit, na mà din, “Ni gó ni kanak Batà na ágginawaan ku. Ágkadayawanna gó kandin.”

Igtintal i Maibuyan si Jesus

Mat 4:1-11; Mar 1:12-13; Luc 4:1-13

4 Na, igpid katô Ugis Espiritu si Jesus tun ta disyerto ébô tintalán i Maibuyan. ²Dalám ka kappatan (40) álló asta kappatan (40) dukilám, ándà palang igkan i Jesus. Purisu igballus sikandin. ³Igpadani si Maibuyan kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Atin ka sikuna tô Batà ka Manama, imu nu pan ni mga batu.”

⁴Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Diya, su mà katô kagi ka Manama, “Ánnà dád ágkannán é ágkailanganán katô kantayan ka manubù, asal tuu ágkailanganán tô langun igkagi ka Manama.”[§]

⁵Na, igpid i Maibuyan si Jesus tun ta Jerusalem, asta igpatindág din tun ta bówwó katô templo. ⁶Igkagi si Maibuyan, na mà din, “Na, atin ka sikuna tô Batà ka Manama, tuppas ka tun ta tanà. Di ka mamánnu, su mà katô kagi ka Manama,

“Papiddán katô Manama tô mga panaligan din ébô tumómóng áknikó.’ ‘Sakámmán ka katô mga panaligan din ébô di makadag tô paa nu tun ta mga batu.”^{**}

⁷Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Diya, su mà pagsik katô kagi ka Manama,

“Yakó ágtintal katô Áglangngagán na Manama yu.”^{††}

⁸Na, igpid i Maibuyan si Jesus tun ta mallayat pabungan, asta igpakita din ki Jesus tô langun banuwa dini ta bówwó ka tanà asta tô kadigárran kani. ⁹Igkagi si Maibuyan, na mà din, “Atin ka lumíngkóód ka asta mangadap ka kanak, bággén ku áknikó ni langun.”

¹⁰Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Maibuyan, iwà ka! Diya, su mà katô kagi ka Manama,

“Tô dád Áglangngagán na Manama tô kailangan ágpangadapán yu, asta sikandin dád tô kailangan bánalán yu.”^{‡‡}

¹¹Purisu igiwà si Maibuyan, asta igdunggù tô mga panaligan ka Manama na igtabang ki Jesus.

§4:4 4:4 Deuteronomio 8:3.

**4:6 4:6 Salmo 91:11-12.

††4:7 4:7 Deuteronomio 6:16.

‡‡4:10 4:10 Deuteronomio 6:13.

Igtigkané si Jesus igtinurù

Mat 4:12-17; Mar 1:14-15; Luc 4:14-15

¹²Na, igpammát i Herodes si Juan na Tarabunyag, asta igpaprison din. Tô ikasóddór dán si Jesus, igulí sikandin tun ta probinsya ka Galilea. ¹³Ándà sikandin óddô tun ta lunsud ka Nazaret, asal igal-lus sikandin tun ta lunsud ka Capernaum tun ta ligad ka ranó na dadan tun ta tanà ka mga rubbad i Zabulon asta mga rubbad i Neftali. ¹⁴Purisu ituman tô igkagi katô propeta ka Manama sayyan na si Isaias tingód katô kadunggù i Jesus na igpanunggirangan ka iló, na mà din,

¹⁵“Tô langun manubù na góddô tun ta tanà ka Zabulon asta Neftali, tun ta ligad ka ranó, tun ta dipag ka Wayig ka Jordan, asta tun ta Galilea na góddóan katô mga manubù na di ágbánnal ka Manama, ¹⁶agad iring na góddô dan tun ta kangittáangn-gan, asal kitanán dan tô kappawaan. Agad góddô dan tun ta kangittáangn-gan asta ágkamáddangan dan ka kamatayan, asal kataddawan dan.”^{¶¶}

¹⁷Na, igtigkané si Jesus igulit-ulit, asta igkagi sikandin, na mà din, “Rákkád kód, su masig dán mangulu tô Manama.”

Igtawar i Jesus tô áppat taraággut ka sáddà

Mat 4:18-22; Mar 1:16-20; Luc 5:1-11

¹⁸Duwán sábbad álló, igpanó si Jesus tun ta ligad ka Ranó ka Galilea. Igkita din tô duwa mataladi gamama na si Simon na ánggadanan ki Pedro, asta si Andres. Igpamukut dan su taraággut dan ka sáddà. ¹⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Tákkás kó kanak, su tinuruan ku sikiyu na mággut ka mga manubù.”

²⁰Tigkô dan igtananan tô mga pukut, asta igtákkás dan ki Jesus.

²¹Igpanayun si Jesus igpanó, asta igkita din tô ássa mataladi gamama na si Santiago asta si Juan na duwa gabatà i Sebedeo. Tun dan ta barangé^{§§} asta tô ámmà dan, su ágpiyà dan ka mga pukut. Igtawar dan i Jesus. ²²Tigkô dan igtananan tô barangé asta tô ámmà dan, asta igtákkás dan ki Jesus.

Igtinurù si Jesus tun ta Galilea

Mat 4:23-25; Luc 6:17-19

²³Na, igsadun si Jesus tun ta langun lunsud tun ta kaluwagan ka probinsya ka Galilea, asta igulit-ulit sikandin tun ta mga simbaan ka Judio. Igtinurù sikandin ka Madigár Gulitán tingód katô pagpangulu ka Manama, asta igdappánnan din ka bállad tô langun manubù na ágkabógókan asta duwán kalómétan ébô kólian. ²⁴Purisu ibantug sikandin tun ta kaluwagan ka Siria. Igpíd tun kandin tô langun manubù na ágkabógókan, agad ándin klasiyi ka bógók, asta manubù na gahuwan ka madat espiritu, asta manubù na ágbabuyán, asta manubù na di ágriyu é lawa. Igdappánnan din ka bállad din, asta inólian tô langun dan.

²⁵Tuu marapung tô mga manubù na igtákkás ki Jesus tikud tun ta probinsya ka Galilea, tikud tun ta Dekapolis, Jerusalem, probinsya ka Judea, asta tikud tun ta dipag ka Wayig ka Jordan.

Igtinurù si Jesus tun ta pabungan

Mat 5:1-12; Luc 6:20-23

5Na, tô igkita i Jesus tô marapung manubù na ilimud, igtikáddág sikandin tun ta pabungan, asta igunsad sikandin. Igpadani tô langun manubù na igtinuruan din, ²asta igtinurù si Jesus kandan, na mà din,

³“Kadayawan tô mga manubù na isóddóran dan na atin ka di dan tabangan

^{¶¶}4:16 4:15-16 Isaias 9:1-2.

^{§§}4:21 4:21 Barangé tô ássa ngadan ka bangkà.

ka Manama, di dan makému ka madigár. Kadayawan dan su mangulu tô Manama kandan.

⁴“Kadayawan tô mga manubù na ágkaranu, su órórán dan ka Manama.

⁵“Kadayawan tô mga manubù na ágpabbabà-babà, su makatigatun dan katò banuwa na igtandô ka Manama kandan.

⁶“Kadayawan tô mga manubù na malyag lumumu katò nángngà tun ta saruwan ka Manama, su tabangan dan ka Manama ébô matuman tô kakalyag dan.

⁷“Kadayawan tô mga manubù na médu-édu, su duwán kédu ka Manama kandan.

⁸“Kadayawan tô mga manubù na malinis é pusung, su kumita dan ka Manama.

⁹“Kadayawan tô mga manubù na gusay katò ágpasamuké ébô duwán kasunayan, su imun dan ka Manama na mga gabatà din.

¹⁰“Kadayawan tô mga manubù na girrayatan tingód katò katuman dan katò kakalyag ka Manama, su sakupán dan tun ta pagpangulu katò Manama.

¹¹“Kadayawan kó ka ágbuyas-buyasán kó, girrayatan kó asta górom-óromán kó tingód katò katákkás yu kanak. ¹²Atin ka tô gó é dumunggù áknuyu, kailangan tuu kó kadayawan, su dakál tô pulusán na matanggap yu tun ta langit. Sampát yu na igirrayatan pagsik tô mga propeta ka Manama sayyan.”

Asin asta sulù

Mat 5:13-16; Mar 9:50; Luc 14:34-35

¹³“Sikiyu na ágtákkás kanak, iring kó na asin nit banuwa. Asal atin ka mandà tô nanam katò asin, di dán lumónód tô nanam. Ándà dán palang ágpulusán.

Purisu antugán dán asta gittan-gittan ka mga manubù.

¹⁴“Iring kó na sulù na ágbággé ka kappawaan tun ta langun manubù nit banuwa. Tô lunsud tun ta bówwó ka pabungan di ágkallás. ¹⁵Atin ka ágrákkáttan é sulù, di ágtambunan, asal ágsapatán ébô kataddawan tô langun manubù tun dalám ka balé. ¹⁶Kailangan makéring kó na sulù na ágbággé ka kappawaan, su atin ka kumita tô duma manubù katò madigár áglumun yu, durungán dan tô Ámmà yu na Manama tun ta langit.”

Tô mga sugù

¹⁷“Yakó ágpánámdám na igsadunna dini ébô pandaán ku tô mga sugù ka Manama asta tô mga kagi ka mga propeta ka Manama na igsulat sayyan. Asal igsadunna dini ébô tumanán ku ni. ¹⁸Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Rógun duwán pa langit* asta tanà, ándà palang kórét tun ta mga sugù ka Manama na mandà, su matuman tô langun na igkagi din. ¹⁹Purisu atin ka méllé tô manubù ka sábbad sugù ka Manama asta tuminurù kani tun ta duma manubù, tuu mabbabà é kamanubuan din tun ta pagpangulu ka Manama. Asal atin ka mánal tô manubù ka langun sugù ka Manama asta tuminurù ka duma manubù kani, tuu mabantug sikandin tun ta pagpangulu ka Manama. ²⁰Purisu kumagiya áknuyu, atin ka malyag kó sakupán katò Manama tun ta pagpangulu din, kailangan tuu pa nángngà tô áglumun yu ka tandingán katò áglumun katò mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù.”

Tinurù tingód katò sókó

²¹“Idinág yu na igsugù ka Manama ukit ki Moises tun ta mga kamónaan yu sayyan, na, ‘Yakó ágmaté, su kailangan

*5:18 5:18 Langit, ó kawang-awangan.

supakan tō mimmaté.[†] ²² Asal kumagiya ákniyu, agad masókó dád tō manubù, kailangan supakan sikandin. Atin ka kumagi tō manubù ka madat tun ta kata-ladi din, kailangan piddán sikandin tun ta mallayat gusayanan. Atin ka kumagi tō manubù, ‘Ágkangulág ka!’ kailangan piddán sikandin tun ta ágsupakanan ka apuy. ²³ Purisu atin ka madun kó tun ta templo ébô mággé ka gasa yu tun ta Manama, asta kasampáttan yu na duwán manubù na isókó ákniyu tingód katô iglumu yu, ²⁴ tanani yu pa tō gasa yu, asta sadun kó tun kandin ébô pólié kó. Atin ka pólié kód, mému kód lumónód tun ta templo asta mággé kód katô gasa yu tun ta Manama.

²⁵ “Atin ka duwán manubù na dumi-
manda ákniyu, sékót kó pólié ka di kó pa dumunggù tun ta ágruudanan, agó piddán kó tun ta huwes, bággén kó tun ta bállad ka polis, asta prison kó. ²⁶ Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka prison kó, di kó makaluwà sippang ka bayadan yu tō kadakállan katô kadattan na ilmu yu.”

Tinurù tingód katô áglibug

²⁷ “Idinág yu na igsugù tō Manama ukit ki Moises sayyan, na, ‘Yakó áglibug.’[‡] ²⁸ Asal kumagiya ákniyu na agad makasállág dád tō mama katô bayi, asta madat tō kakalyag din, ikalibug dán sikandin tun ta pusung din. ²⁹ Purisu atin ka tō ágbaluy mata nu tō gunayan na makasalà ka, lássù nu asta antug nu, su tuu pa madigár ka mandà tō sábbad bahin katô lawa nu ka tandingán ka antugán tō tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan. ³⁰ Atin ka tō bállad nu dadan ta kawanan tō gunayan na makasalà ka,

tampád nu asta antug nu, su tuu pa madigár ka mandà tō sábbad bahin katô lawa nu ka tandingán ka makasadun tō tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan.”

Tinurù tingód ka ágsupugbané

*Mat 5:31-32; 19:9; Mar
10:11-12; Luc 16:18*

³¹ “Igsugù pagsik tō Manama ukit ki Moises sayyan na atin ka sumugban tō mama katô sawa din, kailangan duwán papeles na bággén din tingód katô pasugbané dan.[¶] ³² Asal kumagiya ákniyu, atin ka sumugban tō mama katô sawa din na ándà libug, madat tō kasugban din, su ukit kandin makalibug tō sawa din ka kumalyag puman. Makalibug tō mama na kumalyag katô bayi na igsugbanan katô duma din.”

Tinurù tingód katô tandô

³³ “Idinág yu pagsik na igsugù tō Manama ukit ki Moises tun ta mga kamónaan yu sayyan na di mému ka di tumanán tō tandô. Kailangan tumanán tō tandô na igsarig tun ta ngadan katô Áglangngagán.[§] ³⁴ Asal kumagiya ákniyu, atin ka tumandô kó, yakó ágtandô ukit ka agad ándin. Yakó ágtandô ukit ka langit, su gunsadanan ka Manama. ³⁵ Yakó ágtandô ukit ka tanà, su iring na ágtindággan ka Manama. Yakó ágtandô ukit ka lunsud ka Jerusalem, su tō gó é góddóan katô Hari na mallayat ka langun. ³⁶ Yakó ágkagi, na ‘agad matéya pa,’ su agad tō sábbad dád silag ka ulu yu, di kó makapaputi ó makapamétam. ³⁷ Atin ka ágkasarigan tō kagi yu, nangngà ka kumagi kó dád, ‘Óó,’ ó ‘Dì.’ Atin ka pasarig kó pa katô tandô yu, tikud dán tun ki Maibuyan.”

[†]5:21 5:21 Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17.

[‡]5:27 5:27 Ahaán tō Exodo 20:14; Deuteronomio 5:18.

[¶]5:31 5:31 Ahaán tō Deuteronomio 24:1-4.

[§]5:33 5:33 Ahaán tō Levitico 19:12; Numeros 30:2; Deuteronomio 23:21.

Tinurù tingód katô kasuli

Mat 5:38-42; Luc 6:29-30

³⁸“Idinág yu na igsugù tō Manama ukit ki Moises sayyan, na tō dumadat ka mata katō unawa din manubù, dadattan tō kandin mata. Asta tō dumadat ka ngipán katō unawa din manubù, dadattan tō kandin ngipán.” ^{**} ³⁹Asal kumagiya ákniyu, atin ka duwán manubù na lumumu ka madat ákniyu, yakó áglumu ka madat kandin. Atin ka sampalán kó katō duma manubù tun ta pusángngi yu na dadan ta kawatan, pasampal yu pagsik tō pusángngi yu na dadan ta ibang. ⁴⁰Atin ka duwán mid ákniyu tun ta huwes asta mangé ka kamisita yu, agad tō umpak yu bágge yu kandin. ⁴¹Atin ka duwán sundalo na ágpirit ákniyu na mid katō piniddan din tun ta kadiyù na sábbad kilometro, pid kó sippang ka duwa kilometro. ⁴²Bággéyi yu tō mamuyù, asta pabállás yu tō mállás.”

Ginawayi yu tō usig yu

Mat 5:43-48; Luc 6:27-28,32-36

⁴³“Idinág yu na duwán ágtinuruán sayyan na kailangan ginawaan yu tō mga rarak yu, asta karingasayi yu tō mga usig yu.” ^{††} ⁴⁴Asal kumagiya ákniyu, ginawayi yu tō mga usig yu, asta dasalan yu tō mga manubù na girrayat ákniyu. ⁴⁵Atin ka ni gó tō áglumun yu, mému kó na bánnal na mga gabatà katō Ámmà yu na Manama tun ta langit, su ánnà dád tō mga madigár manubù tō ágpaséllaan din ka álló, asal tō mga madat pagsik. Ánnà dád tō mga ágbánnal katō mga sugù ka Manama tō igbággayan din ka udan, asal tō mga di ágbánnal pagsik. ⁴⁶Yakó ág-

panámdám na duwán pulusán yu tingód katô dakál ginawa yu tun ta mga ágginawa ákniyu, su agad tō mga taralimud ka buwis^{‡‡} na ágbuyasán yu, ágginawa dan katô mga manubù na ágginawa kandan. ⁴⁷Atin ka mga kataladi yu dád tō tagadán yu, ándà ilumu yu na madigár ka tandingán katô áglumun ka ássa mga manubù, su agad tō langun manubù na di ágbánnal ka Manama, ágtabang dan ka mga kataladi dan. ⁴⁸Purisu kailangan tuu nángngà tō áglumun yu iring katô tuu nángngà na áglumun katô Ámmà yu na Manama tun ta langit.”

Tinurù tingód katô kabággé

6 “Banté kó! Yakó ágpasállág-sállág katô katabang yu ka mga unawa yu, su atin ka ágpasállág-sállág kó, ándà gó pulusán na tanggapán yu tikud tun ta Ámmà yu na Manama na góddò tun ta langit.

²“Purisu atin ka mággé kó tun ta ágkayu-ayuan, yakó gulit tun ta mga manubù ébò durungán kó ikandan, su tō gó é áglumun katô mga manubù na kéman dan ka nángngà tō áglumun dan tun ta saruwan ka Manama. Tō gó é áglumun dan tun ta mga simbaan ka Judío asta tun ta dalan ébò kitanán asta durungán dan ka duma mga manubù. Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán dán igpulus dan, asal ánnà tikud tun ta Manama. ³Atin ka mággé kó katô mga ágkayu-ayuan, yakó ágpasóddór agad tun ta rarak yu ⁴ébò ándà makasóddór tingód katô kabággé yu, asta duwán pulusán yu tikud tun ta Ámmà yu na Manama na ágkita katô áglumun yu na inállás.”

^{**}5:38 5:38 Ahaán tō Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21.

^{††}5:43 5:43 Ahaán tō Levitico 19:18.

^{‡‡}5:46 5:46 Mga taralimud ka buwis tō ágkaringasaan katô mga Judío su tō ágkémun dan, ágdugangan dan tō lagà ka buwis.

Tinurù tingód katô kadasal

Mat 6:5-15; Luc 11:2-4

⁵“Atin ka dumasal kó tun ta Manama, yakó giring katô mga manubù na kéman dan ka nángngà tō áglumun dan tun ta saruwan ka Manama, su ágkadigárran dan na ágdasal tun ta simbaan asta tun ta dalan ébô kitanán dan ka duma mga manubù. Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Duwán dán igpulus dan, asal ánnà tikud tun ta Manama. ⁶Asal atin ka ágdasal kó, ahu kó tun ta kuwarto yu, sagpángngi yu tō sállat, asta dasal kó tun ta Ámmà yu na Manama na di ágkitanán, asta duwán pulusán yu tikud tun ta Ámmà yu na Manama na ágkita katô áglumun yu na inallás.

⁷“Atin ágdasal kó, yakó ágtawang ágkagi-kagi iring katô kadasal ka mga manubù na ándà sóddór ka bállan Manama, su kéman dan ka maminág tō Manama kandan ka marapung tō ágkagin dan. ⁸Yakó giring kandan, su isóddóran dán katô Ámmà yu na Manama ka ándin tō ágkailanganán yu agad ándà kó pa pamuyù tun kandin. ⁹Iring kani é kadasal yu. ‘Ámmà tun datas ta langit, mólà pa ka pangadapán ka katô langun manubù.

¹⁰Mólà pa ka mangulu ka tun ta langun manubù. Mólà pa ka matuman tō kakalyag nu kannun ta banuwa iring katô katuman ka kakalyag nu tun ta langit. ¹¹Bággéyi ké ka ágkannán dé álló-álló. ¹²Pasinsiyayi ké na ikasalà áknikó, su ágpasinsiyaan dé tō langun manubù na ikasalà áknami. ¹³Yaka ágpókit áknami tun ta pagtintal, asal papadiyù ké tikud tun ki Maibuyan.’

¹⁴“Atin ka ágpasinsiyaan yu tō duma manubù na ikasalà áknuyu, pasinsiyaan kó pagsik katô Ámmà yu na Manama. ¹⁵Atin ka di yu pasinsiyaan tō duma manubù na ikasalà áknuyu, di kó pagsik pasinsiyaan katô Ámmà yu na Manama.”

Tinurù tingód katô kapuwasa

¹⁶“Atin ka ágpuwasa kó, yakó ágpasóddór ukít ka bónnóng yu iring katô áglumun ka mga manubù na kéman dan ka nángngà tō áglumun dan tun ta saruwan ka Manama. Gimun dan na madat tō bónnóng dan ébô kasóddóran na di dan ágkan. Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Duwán dán igpulus dan, asal ánnà tikud tun ta Manama. ¹⁷Asal atin ka ágpuwasa kó, suwat kó asta dappug kó ¹⁸ébô ándà makasóddór na di kó ágkan. Asal makasóddór dád tō Ámmà yu na Manama na di ágkitanán, asta duwán pulusán yu tikud tun ta Ámmà yu na ágkita katô áglumun yu na inallás.”

Kaduwánnan tun ta langit

Mat 6:19-21; Luc 12:33-34

¹⁹“Yakó áglimud ka kaduwánnan dini ta banuwa, su ágdadattan ka mga ané, asta ágkararingán, asta ágtakón. ²⁰Asal limud kó baling ka kaduwánnan tun ta langit, su ándà ané asta kararing na dumadat diyán, asta ándà takón na makahu. ²¹Agad ánda é limudan yu katô kaduwánnan yu, dutun pagsik tō pusung yu.”

Mata tō sulù ka lawa

Mat 6:22-23; Luc 11:34-36

²²“Sulù ka lawa tō mata. Purisu atin ka mappawà tō kasállag nu, kappawaan tō tibuk lawa nu. ²³Asal ka mangittáng tō kasállag nu, kangittángngan tō tibuk lawa nu. Purisu atin ka mangittáng tō sulù tun ta lawa nu, tuu mangittáng tō kóddô nu!”

Manama asta kaduwánnan

Mat 6:24-34; Luc 16:13; 12:22-31

²⁴“Ándà palang manubù na lumumu tun ta duwa amo. Atin ka dakál tō ginawa din tun ta sábbad, karingasaan din tō sábbad. Sábbad dád tō amo din na

mému tákkásson din, asta tō sábbad di din nunugan. Di mému pagdángnganan tō kapamasak katō kaduwánnan asta katumán yu katō lumu ka Manama.

²⁵“Purisu kagiyan ku sikiyu, yakó ágkatanaan tingód katō kantayan yu ka ándin tō kannán yu asta tō inám-mán yu. Yakó ágkatanaan tingód katō lawa yu ka ándin tō umpakán yu. Su tuu pa ágkailanganán tō kantayan ta ka tandingán katō ágkannán, asta tuu pa ágkailanganán tō lawa ta ka tandingán katō gumpakán. ²⁶Sállág yu tō mga manuk ta kayun. Di dan ágpamula. Di dan ágkátu. Di dan ágtagù ka ágkakan dan tun ta ágtaguanan. Asal inalayun dan ágbággayan katō Ámmà yu na Manama ka ágkakan. Su ágdóp-pónan ka Manama tō langun manuk ta kayun agad iring na ándà lagà dan, yakó ágkatanaan, su tō lagà yu tuu pa dakál ka tandingán katō langun manuk ta kayun. ²⁷Agad katanaan kó, asal di kasugpatan tō kantayan yu ukit katō tana yu.

²⁸“Yakó ágkatanaan tingód katō gumpakán yu. Panámdám yu tō mga bulak ka kabánnásson na inalayun ágtubù. Di áglumu, asta di pagsik gabál. ²⁹Asal kagiyan ku sikiyu, agad madigár ágsállággán tō mga umpak i Harì Solomon sayyan, asal tuu pa madigár ágsállággán tō mga bulak ka kabánnásson. ³⁰Délák tō kasarig yu ka Manama. Igitu din na madigár ágsállággán tō mga bulak ka kabánnásson na di madugé góbbón. Purisu kasóddóran yu na bággayan kó ka Manama ka gumpakán yu.

³¹“Yakó ágkatanaan tingód katō ágkannán yu, ginámman yu, asta gumpakán yu. ³²Tō langun manubù na di ágbánnal ka Manama, inalayun dan ágpamasakán ni langun. Isóddóran

katō Ámmà yu na Manama tō mga ágkailanganán yu. ³³Asal una yu pamasaki tō pagpangulu ka Manama asta tuman yu tō kakalyag din, asta bággayan kó pagsik ikandin katō mga ágkailanganán yu.

³⁴“Purisu yakó ágkatanaan ka ándin tō dumunggù ákniyu simag. Pabayà yu tō kahirapan yu simag, su nángngà tō kahirapan yu ni álló ni.”

Tinurù tingód ka karuud

Mat 7:1-6; Luc 6:37-38,41-42

7“Yakó ágruud katō duma mga manubù ébò di kó ruudan ka Manama, ²su ruudan kó ka Manama na magunawa ka karuud yu katō duma mga manubù. Bággayan kó ka Manama na magunawa katō kabággé yu tun ta mga manubù. ³Sékót yu ágkitanán tō pássák tun ta mata katō kataladi yu, asal ándà yu kasóddóri na duwán pássák na iring na batang tun ta ákniyu mata. ⁴Atin ka di yu kitanán tō pássák na iring na batang tun ta ákniyu mata, di kó makatabang mangé katō pássák tun ta mata katō kataladi yu. ⁵Kéman yu ka nángngà tō áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Kangé yu pa tō pássák na iring na batang tikud tun ta ákniyu mata, ébò matayyó dán tō kasállág yu na mangé katō pássák tun ta mata katō kataladi yu.

⁶“Yakó ágbággé katō tingód ka Manama tun ta mga asu agó kagatán kó. Yakó ágbággé katō perlas na dakál é lagà tun ta mga babuy agó gittan-gittan dan dad.”^{¶¶}

Tinurù tingód ka kadasal

Mat 7:7-12; Luc 11:9-13

⁷“Pamuyù kó inalayun tun ta Manama, asta bággayan kó ikandin. Pa-

^{¶¶}7:6 7:6 Tō sábbad kóbadan, yakó ágtinurù katō kagi ka Manama tun ta mga manubù na di malyag maminág.

masak kó inalayun tun kandin, asta kitanán yu. Tákták kó inalayun tun ta sállat, asta pókéan kó ikandin. ⁸ Makatanggap tô langun manubù na ágpamuyù. Makakita tô langun manubù na ágpamasak. Pókéan tô langun manubù na ágtákták. ⁹ Sikiyu na mga ámmà, atin ka mamuyù tô batà yu ka pan, ánnà batu tô bággén yu kandin. ¹⁰ Atin ka mamuyù tô batà yu ka sáddà, ánnà áppuy tô bággén yu kandin. ¹¹ Na, sikiyu, agad duwán madat mga áglumun yu, asal inalayun madigár tô mga ágbággén yu tun ta mga gabatà yu. Na, tô Ámmà yu na Manama tun ta langit tuu pa mággé ka madigár tun ta langun manubù na ágpamuyù kandin!

¹² “Agad ándin tô kakalyag yu na lumun katô duma mga manubù ákniyu, tô gó é kailangan lumun yu tun ta duma mga manubù. Atin ka malumu yu ni, tô gó tô katumanan katô langun sugù asta mga kagi katô mga propeta ka Manama na igsulat sayyan.”

Duwa sállat

Mat 7:13-14; Luc 13:24

¹³ “Ahu kó tun ta sállat na maliggát, su maluwig tô sállat, asta maluwig tô dalan na pasadun tun ta ágsupakanan, asta marapung tô mga manubù na gukit. ¹⁴ Asal maliggát tô sállat, asta maliggát tô dalan na pasadun tun ta kantayan na ándà ágtamanán, asta tagsábbadé dád tô mga manubù na gukit.”

Ágkilalan tô kayu ukit ka buuy din

Mat 7:15-20; Luc 6:43-44

¹⁵ “Banté kó ébô di kó mapid katô mga manubù na mà kagi propeta. Tun ta luwà iring dan na karnero, asal tun dalám iring dan na magani lobo na ágdadat ka mga karnero. ¹⁶ Atin ka ágkitanán yu tô áglumun ka mga propeta, ágkasóddóran yu ka mà kagi dan propeta. Ándà palang buuy ka paras na uduán tikud

tun ta sigbát mayyà. Ándà buuy ka igera na uduán tikud tun ta sigbát talayid. ¹⁷ Tô áglumun ka mga manubù iring na buuy ka kayu. Tô madigár kayu ágbuuy ka madigár. Tô madat kayu ágbuuy ka madat. ¹⁸ Tô madigár kayu di ágbuuy ka madat. Tô madat kayu di pagsik ágbuuy ka madigár. ¹⁹ Tô langun ka kayu na ándà madigár buuy, tô gó é ágpilén asta ággóbbón. ²⁰ Purisu atin ka ágkitanán yu tô áglumun katô mga propeta, ágkasóddóran yu ka bánnal dan na mga propeta ka Manama.”

Bánnal mga sakup ka Manama

Mat 7:21-23; Luc 13:25-27

²¹ “Ánnà langun manubù na ágkagi na sakán tô Áglangngagán dan tô sakupán tun ta pagpangulu ka Manama, su sakupán dád tô mga manubù na ágtuman ka kakalyag katô Ámmà ku na Manama tun ta langit. ²² Tun ta álló ruudan ku, marapung tô mga manubù na kumagi kanak, ‘Áglangngagán, pasakup ké, su igulit ké katô kagi ka Manama ukit katô ngadan nu, asta igpaluwà dé tô madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù ukit katô ngadan nu, asta duwán mga kasalábbuan na iglumu dé ukit katô ngadan nu.’ ²³ Asal kumagiya kandan, na mà ku, ‘Ándà a kilala ákniyu. Iwà kó na áglumu ka madat.’”

Ágtuman asta di ágtuman

Mat 7:24-27; Luc 6:47-49

²⁴ “Tô manubù na ágpaminág asta ágtuman kani mga ágkagin ku, iring sikandin katô mapandé manubù na igimu ka balé, asta igpatindág din tun ta bówwó ka batu. ²⁵ Tô igudan, igbahà tô wayig asta idungguan tô balé din. Igdunggu tô mabákkár karamag, asal ándà kapilé tô balé din, su igpatindág tun ta bówwó ka batu.

²⁶ “Na, tô manubù na ágpaminág kani mga ágtinuruán ku asal di ágtuman, ir-

ing sikandin katô ágkatuluan manubù na igimu ka balé din tun ta bówwó ka baklayan. ²⁷Tô igudan, igbahà tô wayig. Igdunggù tô mabákkár karamag. Ipilé tô balé din asta idattan langun.”

Matulus tinurù i Jesus

²⁸Pángnga igtinurù si Jesus, isalábbuan tô langun manubù na igpaminág katô igtinurù din, ²⁹su duwán katuluan katô katinurù i Jesus ánnà iring katô katinurù ka mga taratinurù ka sugù.

Inólian tô tétékán

Mat 8:1-4; Mar 1:40-45; Luc 5:12-16

8 Na, tô igtupang dán si Jesus tikud tun ta pabungan, marapung tô mga manubù na igtákkás kandin. ²Duwán sábbad tétékán^{§§} na igpadani tun ki Jesus. Igingkóód sikandin asta igkagi, na mà din, “Áglangngagán, atin ka kakalyag nu, isóddóran ku na makóli ka kani bógóku.”

³Igdappánnan* i Jesus sikandin ka ballad, asta igkagi si Jesus, na mà din, “Malyagga. Kólian kad.”

Tigkô dád inólian sikandin. ⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Dì mému ka ulitan nu tô agad sadan manubui. Asal sadun ka tun ta pangulu ka templo, asta pakita nu yan lawa nu. Bággé nu tô manuk na góbbón tun ta saruwan ka Manama, su tô gó tô igsugù i Moises ébô makasóddór tô langun manubù na inólian kad.”†

Igsarig tô kapitan ki Jesus

Mat 8:5-13; Luc 7:1-10

⁵Na, tô igdunggù si Jesus tun ta Capernaum, duwán sábbad kapitan ka mga sundalo ka gobyerno ka Roma na igsumar kandin, asta igpamuyù sikandin ka tabang, na mà din, ⁶“Sir, ágk-

abógókan tô sábbad állang ku tun ta balé ku. Dì dán ágriyu é lawa din, asta masig dán maté.”

⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Madunna, asta dappánnan ku sikandin ka ballad ébô kólian.”

⁸Asal igkagi tô kapitan, na mà din, “Áglangngagán, atin ka mahu ka tun ta balé ku, kayyaanna su tuu mababà é kamanubuan ku ka tandingán áknikó. Asal nángngà ka kumagi ka dád na kólian tô állang ku, su kólian sikandin. ⁹Sakuppa katô manubù na ágsugù kanak, asta duwán mga sundalo na ágsuguán ku. Atin ka duwán sundalo na suguán ku, numunug sikandin kanak. Atin ka duwán sundalo na pakangén ku, numunug sikandin kanak. Atin ka duwán palumun ku katô állang ku, lumumu sikandin.”

¹⁰Tô igdinág si Jesus katô kagi din, isalábbuan sikandin. Igkagi si Jesus tun ta mga manubù na igtákkás kandin, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Agad tun ta mga rubbad i Israel, ándà palang manubù na ikitaan ku na igsarig kanak iring katô kasarig kani ánnà Judio. ¹¹Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Tun ta álló ka pagpangulu ka Manama, marapung tô mga ánnà Judio manubù na dumunggù tikud tun ta langun banuwa, asta pasakupán dan tun ta dakál kalimudan tun ta pagpangulu ka Manama duma katô mga kamónaan yu na si Abraham, si Isaac, asta si Jacob. ¹²Na, duwán mga Judio na giman ka sakupán dan, asal papiddán dan baling tun ta luwà tun ta kangittángngan ébô supakan. Dutun tuu dan sumággó asta kumurigát tô ngipán dan tingód katô kasakit dan.”

§§8:2 8:2 Tétékán, ó sanlahon.

*8:3 8:3 Igdappánnan, ó gihikap, ó gitapin-an.

†8:4 8:4 Ahaán tô Levitico 14:1-9.

¹³ Ikgagi si Jesus katô kapitan, na mà din, “Uli kad, su ituman dán tô igpamuyù nu ukit katô kasarig nu kanak.”

Tô oras tô, tigkô dád inólian tô állang katô kapitan.

Inólian tô marapung manubù

Mat 8:14-17; Mar 1:29-34; Luc 4:38-41

¹⁴ Na, igsadun si Jesus tun ta balé i Pedro, asta igkita din tô bayi na ugang i Pedro na igdaggà su ágkalinturan. ¹⁵ Igdappánnan i Jesus sikandin ka bállad, asta tigkô dád inólian. Igánnó sikandin asta igbuwat ka ágkannán ki Jesus.

¹⁶ Tô ágsalláp dán tô álló, igpid katô mga manubù tun ki Jesus tô marapung na gahuwan ka madat espiritu, asta igpaluwà din tô mga madat espiritu ukit ka kagi din. Igdappánnan din ka bállad tô langun manubù na duwán ássa-ássa bógók, asta inólian dan. ¹⁷ Ukit katô iglumu i Jesus kandan, ituman tô igkagi katô propeta ka Manama sayyan na si Isaias, na mà din, “Sikandin tô mangé katô langun kalómé-tan ta, asta makóli katô langun bógók ta.”[‡]

Tô mákkás ki Jesus

Mat 8:18-22; Luc 9:57-62

¹⁸ Na, tô igkita si Jesus katô marapung manubù na iglibut kandin, igkagi sikandin katô mga disipulu din na tumalipag dan tun dipag ka ranó. ¹⁹ Na, duwán taratinurù ka sugù na igpadani tun ki Jesus. Ikgagi sikandin, na mà din, “Sir, mákkássa áknikó agad mánda ka madun.”

²⁰ Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Tô mga mannanap ka kabánnásson, duwán pa góddóan dan, asta tô mga manuk ta kayun, duwán pa gapunanan dan. Asal

sakán na Igpamanubù, ándà palang góddóan ku na ágkadággaan.”

²¹ Duwán ássa disipulu na igkagi, na mà din, “Áglangngagán, mákkássa áknikó, asal póli a pa ébô lábbángngán ku tô ámmà ku.”

²² Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Tákkás kad kanak, su tô mga manubù na ándà kantayan, tô gó é lumábbáng katô mga kadumaan dan na inaté.”[¶]

Igpasódô i Jesus tô mabákkár karamag asta balud

Mat 8:23-27; Mar 4:35-41; Luc 8:22-25

²³ Na, tô igsaké si Jesus tun ta barangé, igsaké pagsik tô mga disipulu din. ²⁴ Ándà kadugé, igdunggù tô mabákkár karamag. Tô barangé idalámman ka dakál wayig. Asal igtudug si Jesus. ²⁵ Purisu igpadani tô mga disipulu ki Jesus, asta igánnó dan sikandin, na mà dan, “Áglangngagán, malánnád kid.”

²⁶ Ikgagi si Jesus, na mà din, “Manan ka ágkamáddangan kó? Délák é kasarig yu kanak!”

Na, igánnó si Jesus, asta igpasódô din tô karamag asta tô mga balud, asta tigkô dád igtónnók tô mga balud katô ranó. ²⁷ Isalábbuan dan, asta igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Matulus gó kannê sikandin, su agad tô karamag asta tô mga balud ágbánnal kandin.”

Igpaluwà i Jesus tô madat espiritu

Mat 8:28-34; 5:1-20; Luc 8:26-39

²⁸ Na, igdunggù dan tun dipag ka ranó madani tun ta Gadara. Duwán duwa manubù na igahuwan ka madat espiritu, asta igsumar dan ki Jesus tikud tun ta mga áglábbángnganan. Tuu dan magani. Purisu ándà manubù na pakókit dutun.

[‡]8:17 8:17 Isaias 53:4.

[¶]8:22 8:22 Tô kóbadan, tô mga manubù na mánnal ki Jesus, òl mému ka mabaring dan su tuu pa ágkailanganán tô katuman dan ka kakalyag katô Manama.

²⁹ Igullaó dan, na mà dan, “Batà ka Manama, yaka ágsamuk áknami, su ándà pa dunggù tō álló ka supak nu áknami.”

³⁰ Na, marapung tō mga babuy na ágsukat tun tóna na di madiyù. ³¹ Igpédu-édu tō madat mga espíritu, na mà dan, “Atin ka péwaan ké ikuna, pahu ké tun ta mga babuy.”

³² Igkagi si Jesus, na mà din, “Tun kód.”

Purisu igluwà tō madat mga espíritu tikud tun ta duwa manubù, asta igahu dan tun ta mga babuy. Igpalaguy tō langun babuy pasadun tun ta karaban tun ta ligad ka ranó, igtuppas dan, asta ilánnád tō langun.

³³ Igpalaguy tō mga taradóppón ka babuy, asta igsadun dan tun ta lunsud. Igulit dan tō langun na igkita dan asta tō ilmu tun ta duwa manubù na igahuwan katō madat mga espíritu.

³⁴ Purisu igsadun tō langun taga Gadara tun ki Jesus. Tō igkita dan dán kandin, igpédu-édu dan na miwà si Jesus tikud tun ta banuwa dan.

Inólian tō manubù na di ágriyu é lawa

Mat 9:1-8; Mar 2:1-12; Luc 5:17-26

9 Na, igsaké si Jesus katō barangé, asta igulì tun ta lunsud na igitikudan din. ² Ándà kadugé, igdunggù tō mga manubù na igié ka kadumaan dan na di ágriyu é lawa. Tō igkita si Jesus katō kasarig dan kandin, igkagi sikandin tun ta manubù na di ágriyu é lawa, na mà din, “Rarak, pasarig nu tō pusung nu, su igpasinsiyaan dán tō mga salà nu.”

³ Na, duwán mga taratinurù ka sugù na igpanámdám, “Ánnà nángngà tō igk-

agi kani manubù ni su igpagunawa sikandin katō Manama.” ⁴ Asal isód-dóran i Jesus tō panámdám dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágpanámdám ka madat. ⁵ Atin ka matággas tō katuman ka kagi, na, ‘Igpasinsiyaan dán tō mga salà nu,’ matággas pagsik tō katuman ka kagi, na, ‘Tindág ka asta panó ka.’” ⁶ Na, sakán tō Igpamanubù, asta pakitanán kud ákniyu na makémuwa makapasinsiya katō masalà-salà** mga manubù nit banuwa.”

Purisu igkagi si Jesus tun ta manubù na di ágriyu é lawa, na mà din, “Tindág ka. Pid nu yan ágdággaan nu, asta uli kad.”

⁷ Purisu igtindág sikandin asta igulì. ⁸ Tō igkita tō langun manubù, imáddangan dan, asta igdurung dan tō Manama tingód katō katulusan na igbággé din tun ta mga manubù.

Igtawar i Jesus si Mateo

Mat 9:9-13; Mar 2:13-17; Luc 5:27-32

⁹ Na, tō igpanó si Jesus tikud dutun, igkita din tō sábbad taralimud ka buwis na ánggadanán ki Mateo na igunsad tun ta opisina din. Igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Tákkás ka kanak.”

Purisu igtindág si Mateo, asta igtákkás ki Jesus.††

¹⁰ Na, róggun igkan si Jesus tun ta balé i Mateo, igdunggù tō marapung mga taralimud ka buwis asta tō duma mga masalà-salà. Igunsad dan duma ki Jesus asta tō mga disipulu din. ¹¹ Tō igkita tō mga Pariseo ka sadan tō mga igduma ki Jesus, igkagi dan tun ta mga disipulu din, na mà dan, “Manan ka igkan

^{§9:5} 9:5 Tō manubù di makému makóli ka mga ágkabógókan asta di makapasinsiya ka salà ka mga manubù, asal tō Manama dád tō makóli asta makapasinsiya. Ikóli si Jesus kani manubù ébô kasóddóran dan na sikandin tō makapasinsiya ka salà ka mga manubù.

**^{9:6} 9:6 Ágtawarán dan na “masalà-salà mga manubù” su ándà dan tuman katō mga sugù ka Manama na ágtumanán katō mga Judio.

††^{9:9} 9:9 Igtákkás ki Jesus, ó inému sikandin na disipulu i Jesus.

tô taratinurù yu дума katô mga taralimud ka buwis asta дума mga manubù na masalà-salà?”

¹²Tô igdinág si Jesus katô igkagi dan, igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù na ándà bógók, di sikandin kailangan bawian ka doktor. Asal tô manubù na ágkabógókan, tô dád gó tô kailangan bawian ka doktor. ¹³Kailangan panámdámman yu ka ándin tô kóbadan kani kagi ka Manama, “Ánnà kabággé yu tô kakalyag ku, asal kakalyag ku na pédu-éduwé kó.”^{‡‡} Igsadunna dini ánnà ébô pamasakán ku tô mga manubù na ágbánnal katô mga sugù ka Manama, asal pamasakán ku tô mga masalà-salà.”

Tinurù tingód ka kapuwasa

Mat 9:14-15; Mar 2:18-20; Luc 5:33-35

¹⁴Na, igsadun tô mga disipulu i Juan na Tarabunyang tun ki Jesus, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Inalayun ké ágpuwasa iring katô áglumun katô mga Pariseo. Manan ka di ágpuwasa tô áknikó mga disipulu?”

¹⁵Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka duwán kalimudan ka kasal, tô mga kadumaan katô mama na ágkasalán, di dan ágkaranu róggun ka dutun pa tô mama na ágkasalán. Asal duwán álló na dumunggù na kangén tikud tun kandan tô mama na ágkasalán, asta tô gó é álló na muwasa dan.”^{¶¶}

Tingód katô mantu ágtinuruán i Jesus

Mat 9:16-17; Mar 2:21-22; Luc 5:36-39

¹⁶“Di mému ka mantu óggét na ándà pa labayi tô pagtapóng katô tapé umpak, su kumáskás tô pagtapóng, asta dumakál pa tô bissé katô umpak. ¹⁷Atin ka dalám-

mán tô bino na mantu igimu tun ta ágtaguanan na igimu tikud tun ta kindal ka kambing, di mému dalámman tô tapé dán iglanit, su atin ka murà tô bino, máttu tô ágtaguanan na tapé dán iglanit, kólaan tô bino, asta kadattan tô ágtaguanan. Asal kailangan dalámmán tô bino na mantu igimu tun ta ágtaguanan na mantu iglanit ébô di kadattan.”^{§§}

Inólian tô duwa gabayi

Mat 9:18-26; Mar 5:21-43; Luc 8:40-56

¹⁸Na, róggun igtinurù si Jesus, duwán sábbad pangulu ka simbaan ka Judio na igdunggù. Iglíngkóód sikandin tun ki Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mantu pa minaté tô batà ku bayi. Sékót ka, asta dappánni nu ka bállad sikandin ébô manté puman.”

¹⁹Purisu igtindág si Jesus, asta igtákkás sikandin asta tô mga disipulu din.

²⁰Na, duwán sábbad bayi na gagasan ka dipanug dalám ka sapulù duwa (12) dán ámmé. Igpadani sikandin tun ta bókkóg i Jesus, asta igawidan din dád tô ugpu katô umpak i Jesus, ²¹su taganá igpanámdám sikandin na kólian sikandin ka awidan din dád tô umpak i Jesus. ²²Igsérè si Jesus, asta igkita din tô bayi. Iggagiyan i Jesus tô bayi, na mà din, “Pasarig nu tô pusung nu. Inólian kad ukit ka kasarig nu kanak.”

Tigkò dád, inólian sikandin.

²³Na, tô igdunggù si Jesus tun ta balé katô ágpangulun, igkita din tô mga manubù na gidup ka plawta tingód katô ranu dan, asta marapung tô ilimud mga manubù na ágsággó. ²⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Luwà kó, su ándà kamaté tô batà. Igtudug dád sikandin.”

^{‡‡}9:13 9:13 Oseas 6:6.

^{¶¶}9:15 9:15 Muwasa dan su maranu dan.

^{§§}9:17 9:16-17 Tô tapé óggét asta tô tapé ágtaguanan ka bino igpanunggiringan tingód ka taganá ágtinuruán katô mga taratinurù ka sugù i Moises. Tô mantu óggét asta tô mantu bino igpanunggiringan tingód ka mantu ágtinuruán i Jesus.

Na, inggisiyan dan si Jesus. ²⁵ Asal igpaluwà i Jesus tô ilimud mga manubù asta igahu sikandin tun ta kuwarta. Igawidan din tô bállad katô batà, asta igánnó tô batà. ²⁶ Ibantug tô kanté i Jesus katô batà tun ta kaluwagan katô probinsya.

Inólian tô duwa bólóg

²⁷ Na, tô igpanó si Jesus, duwán duwa bólóg manubù na igtalundug kandin. Igullaó sikandan, na mà dan, “Rubbad i David,* kéduwi ké.”

²⁸ Tô igdunggu si Jesus tun ta balé, igpadani tô duwa bólóg tun kandin. Igkagi si Jesus, na mà din, “Ágbánnal kó na makémuwa makóli ákniyu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Óó, Áglangngagán. Ágbánnal ké.”

²⁹ Na, igdappánnan i Jesus ka bállad din tô mata dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Kólian kó tingód katô kapa-maké yu kanak.”

³⁰ Tigkò dan dád ikakita. Maggát igsapad si Jesus kandan, na mà din, “Kailangan ándà palang manubù na ulitan yu.”

³¹ Asal igpanó dan asta igulit dan tun ta duma mga manubù. Purisu ibantug si Jesus tun ta kaluwagan katô probinsya.

Inólian tô ómmó

³² Na, róggun igpanó tô duwa bólóg manubù na inólian, duwán sábbad ómmó manubù na igpid tun ki Jesus. Inómmó sikandin su igahuwan ka madat espiritu. ³³ Igpaluwà i Jesus tô madat espiritu, asta ikakagi dán tô manubù. Isalábbuan tô ilimud mga manubù, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ándà palang igkita ta na iring kani dini áknita na mga rubbad i Israel.”

³⁴ Asal igkagi tô mga Pariseo, na mà dan, “Ágpaluwà sikandin ka madat mga espiritu ukit katô pangulu ka mga madat espiritu.”

Inéduwan si Jesus katô mga manubù

³⁵ Na, igsadun si Jesus tun ta langun lunsud. Igtinurù sikandin tun ta mga simbaan ka Judio. Igulit-ulit din tô Madigár Gulitán tingód katô pagpangulu ka Manama. Igdappánnan din ka bállad tô langun manubù na ágk-abógókan asta duwán kalómétan ébó kólian. ³⁶ Tô igkita si Jesus katô marapung manubù na ilimud tun kandin, inéduwan sikandin kandan, su tuu dan ágkaranu asta makédu-édu. Iring dan katô itadin na mga karnero na ándà taradóppón. ³⁷ Purisu igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Dakál tô ágkátun, asal tagsábbadé dád tô tarakáttu. ³⁸ Purisu dasal kó tun ta Áglangngagán na tigatun ka kinamat ébó papid sikandin ka duma mga tarakáttu.”

Tô sapulù duwa apostoles

Mat 10:1-4; Mar 3:13-19; Luc 6:12-16

10 Na, igsalin i Jesus tô sapulù duwa (12) disipulu din, asta igbággé din kandan tô katulusan ébó makapaluwà dan katô madat mga espiritu na igahu tun ta manubù, asta ébó makóli dan katô langun manubù na ágk-abógókan asta duwán kalómétan. ² Ni gó tô mga ngadan katô sapulù duwa (12) apostoles, si Simon na ánggadanan i Jesus ki Pedro, tô kataladi i Pedro na si Andres, tô duwa gabatà i Sebedeo na si Santiago asta si Juan, ³ si Felipe, si Bartolome, si Tomas, si Mateo na taralimud ka buwis, si Santiago na batà i Alfeo, si

*9:27 9:27 Tô Mesiyas na gangatan ka mga Judio tô rubbad ka hari dan sayyan na si David. Purisu ágtawarán tô Mesiyas na Rubbad i David.

Tadeo, ⁴si Simon na magani, asta si Judas Iscariote na igpammát ki Jesus.

Igpapanó i Jesus tó sapulù duwa apostoles

Mat 10:5-15; Mar 6:7-13; Luc 9:1-6

⁵Ni gó tó sapulù duwa (12) apostoles na igpapanó i Jesus, su igkagi sikandin kandan, na mà din, “Yakó ágsadun tun ta mga lunsud ka mga manubù na ánnà Judio, asta yakó ágsadun tun ta mga lunsud tun ta probinsya ka Samaria. ⁶Asal sadun kó dád tun ta mga rubbad i Israel na iring na mga karnero na itadin. ⁷Agad ánda tó sadunan yu, ulit-ulit kó na masig dán mangulu tó Manama. ⁸Dappánni yu ka bállad tó mga ágkabógókan ébô kólian. Anté yu tó mga inaté. Dappánni yu ka bállad tó mga tétékán ébô kólian. Paluwà yu tó madat mga espiritu na igahu tun ta mga manubù. Ánda yu bayadi tó katulusan na igbággé ku ákniyu. Purisu yakó yu ágpabayadi tó mga manubù na tabangan yu. ⁹Yakó ágpíd ka salapì. ¹⁰Yakó ágpíd ka kabir, umpak na gilisan, sandalyas ó tukád, su tó manubù na áglumu kailangan bággayan katò ágkailanganán din. ¹¹Atin ka ágdunggù kó tun ta lunsud ó duma banuwa, insà kó ka sadan tó madigár manubù na óddóan yu. Óddô kó tun ta balé din sippang tun ta álló ka kapanó yu tun ta duma mga lunsud. ¹²Atin ka ágdunggù kó tun ta balé, una yu kagiyi tun ta mga tigbalé, na mà yu, ‘Mólà pa ka duwán kasunayan yu.’ ¹³Atin ka tanggapán kó katò mga tigbalé, bággayan dan ka Manama ka kasunayan. Asal atin ka ò kó tanggapán katò mga tigbalé, pamuyù yu tun ta Manama na angén din tó kasunayan na bággén yu pád tun kandan. ¹⁴Atin ka ò kó tanggapán katò mga manubù, asta ò dan paminággán tó ágtinuruán yu, ka panó kó tikud tun ta balé dan asta lunsud dan, padpad yu tó barukbuk tikud

tun ta paa yu ébô kasóddóran dan na duwán sókó ka Manama kandan. ¹⁵Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tun ta álló na rumuud tó Manama, agad supakan din tó mga taga Sodoma asta tó mga taga Gomora tingód ka mga salà dan, asal tuu pa madat tó supak din katò mga manubù tun ta lunsud na ò tumanggap ákniyu.”

Mga kérrayat na dumunggù

Mat 10:16-25; Mar 13:9-13; Luc 21:12-17

¹⁶“Na, tun ta pasadunan ku ákniyu, banté kó katò madat mga manubù, su iring kó na mga karnero na ágbanganan katò mannanap ka kabánnásson na ángadanan lobo. Purisu kailangan tuu kó mapandé, asta kailangan ánda palang madat lumun yu. ¹⁷Banté kó katò madat mga manubù na mid ákniyu tun ta mga huwes, asta palagpásán kó ikandan tun ta mga simbaan ka Judio. ¹⁸Tingód katò kapasakup yu kanak, piddán kó tun ta tubang katò mga gobernador asta mga hari ébô mulit kó tingód kanak tun kandan asta tun ta langun manubù na ánnà Judio. ¹⁹Atin ka piddán kó tun ta mga manubù na rumuud ákniyu, yakó ágkatanaan tingód katò taba asta kagin yu kandan, su tó álló tó, bággayan kó katò Ugis Espiritu ka kakatigan ébô makataba kó kandan. ²⁰Ánnà tikud tun ákniyu tó kagin yu, su tó Ugis Espiritu na papiddán ka Manama na Ámmà yu tó kumagi ukit ákniyu.

²¹“Duwán mga manubù na pammát katò mga kataladi dan ébô matayan. Duwán mga ámmà na pamaté katò mga gabatà dan. Duwán mga gabatà na musig katò ámmà asta innà dan, asta pamatayan dan. ²²Karingasaan kó katò karapungan ka mga manubù tingód katò kapasakup yu kanak. Asal matábbus tó manubù na makatiis katò langun kahirapan. ²³Atin ka girrayatan kó tun ta sábad lunsud, palaguy kó asta sadun kó tun ta ássa lunsud. Paminág yu ni kagin

ku ákniyu. Tô di pa mapángnga tô katinurù yu tun ta langun lunsud tun ta Israel, dumunggù a na Igpamanubù.

²⁴ “Ándà estudyante na mallayat pa katô kandin taratinurù. Ándà pagsik állang na mallayat pa katô kandin amo. ²⁵ Purisu nángngà ka makéring tô estudyante katô kandin taratinurù, asta nángngà ka makéring tô állang katô amo din. Atin ka ingngadanan katô mga manubù tô Áglangngagán yu ki Belsebul,[†] tuu pa madat tô ngadanán dan ákniyu.”

Nángngà kamáddangan

Mat 10:26-31; Luc 12:2-7

²⁶ “Purisu yakó ágkamáddangan katô mga manubù, su ándà palang gállássán áknganni na di pakitanán tun ta tapuri álló, asta ándà ágbulunán áknganni na di pasóddórán tun ta tapuri álló. ²⁷ Agad ándin tô igkagi ku ákniyu ka dukilám, tô gó é kailangan pasóddórán yu ka álló. Agad ándin tô igtinurù ku ákniyu na sikiyu dád, tô gó é kailangan ulit-ulitán yu tun ta duma mga manubù. ²⁸ Yakó ágkamáddangan katô mga manubù na makamaté katô lawa yu, su di dan kamatayan tô gimukud yu. Asal kamáddangi yu baling tô Manama, su sikandin tô mému ágpasadun katô gimukud asta lawa ka manubù tun ta ágsupakanan.

²⁹ “Agad délák é lagà katô duwa manuk ta kayun na ágbállin yu, asal ándà palang manuk ta kayun na madabù tun ta tanà ka ánnà kakalyag katô Ámmà yu na Manama. ³⁰ Agad tô silag katô ulu yu inéyap dán ka Manama. ³¹ Purisu yakó ágkamáddangan, su tô lagà yu tuu pa dakál ka tandingán katô marapung mga manuk ta kayun.”

Tô kumagi na igpasakup asta tô mulun

Mat 10:32-33; Luc 12:8-9

³² “Tô manubù na kumagi tun ta duma mga manubù na igpasakup sikandin kanak, kumagiya pagsik tun ta saruwan katô Ámmà ku tun datas ta langit na sikandin tô sakup ku. ³³ Asal tô manubù na mulun kanak tun ta duma mga manubù, bulunán ku pagsik sikandin tun ta saruwan katô Ámmà ku.”

Ágpósigé tô mga manubù tingód ki Cristo

Mat 10:34-39; Luc 12:51-53; 14:26-27

³⁴ “Yakó ágpanámdám na igsadunna dini ta banuwa ébô duwán kasunayan ka manubù, asal ágpósigé tô mga manubù tingód kanak. ³⁵ Tingód ka kasadun ku dini, pósigé tô mga gabatà gamama katô mga ámmà dan, pósigé tô mga gabatà gabayi katô mga innà dan, asta pósigé tô mga ikóddô katô mga ugang dan. ³⁶ Tô mga usig ka manubù tikudù tun ta kandin pamilya.[‡]

³⁷ “Atin ka dakál tô ginawa ka manubù kanak asal tuu pa dakál tô ginawa din tun ta ámmà asta innà din, di mému pasakup kanak. Atin ka dakál tô ginawa katô manubù kanak asal tuu pa dakál tô ginawa din tun ta mga gabatà din, di mému pasakup kanak. ³⁸ Tô manubù na máddang matayan[¶] tingód katô kapasakup din kanak, di ku sakupán. ³⁹ Tô manubù na áglággád katô kantayan din, kandaan sikandin ka kantayan na ándà ágtamanán. Asal tô manubù na mákkás kanak agad matayan, matanggap din tô kantayan na ándà ágtamanán.”

[†]10:25 10:25 Si Belsebul tô ássa ngadan i Maibuyan.

[‡]10:36 10:35-36 Ahaán tô Miqueas 7:6.

[¶]10:38 10:38 Máddang matayan, ó di tumiang ka krus.

Pulusán na bággén ka Manama

Mat 10:40-42; Mar 9:41

⁴⁰“Tô manubù na ágtanggap ákniyu, ukít kani ágtanggapánna ikandin. Tô manubù na ágtanggap kanak, ágtanggapán din tô Ámmà ku na igpapid kanak. ⁴¹Tô manubù na ágtanggap ka propeta ka Manama tingód katô kólít din ka kagi ka Manama, duwán pulusán na bággén ka Manama kandin na magunawa katô pulusán na bággén din tun ta propeta. Tô manubù na ágtanggap ka unawa din na ágbánnal katô mga sugù ka Manama, duwán pulusán na bággén ka Manama kandin na magunawa katô pulusán na bággén din tun ta manubù na ágbánnal katô mga sugù ka Manama. ⁴²Paminág yu ni kagi ku ákniyu. Atin ka ágkatákkangan tô ágpabbabà manubù na ágpasakup kanak, asta duwán manubù na mággé ka wayig kandin tingód katô kapasakup din kanak, duwán pulusán na bággén ka Manama kandin.”

Si Jesus asta si Juan na Tarabunyang

Mat 11:1-6; Luc 7:18-23

11 Tô igtinurù dán si Jesus katô sapulù duwa (12) disipulu din, igsadun sikandin tun ta mga lunsud na madani ébô mulit-ulit katô mga manubù.

²Na, róggun igpriso si Juan na Tarabunyang, igulitan sikandin tingód katô iglumu katô Mesiya. Purisu igpasadun i Juan tô mga disipulu din tun ki Jesus ébô minsà, na mà dan, ³“Sikuna tô bánnal igpapid ka Manama, ó duwán pa ássa na gangatan dé?”

⁴Igtaba si Jesus tun ta mga disipulu i Juan, na mà din, “Uli kód, asta uliti yu si Juan tingód katô langun na igdinág yu asta igkita yu kanak. ⁵Duwán

mga bólóg na ikakita dán. Duwán mga kapig na ikapanó dán. Duwán mga tétékán na inólian dán. Duwán mga bingál na ikadinág dán. Duwán mga inaté manubù na inanté dán. Duwán mga ágkayu-ayuan na igulit-ulitan dán katô Madigár Gulitán. ⁶Uliti yu sikandin na kadayawan tô mga manubù na di ágduwa-duwa tingód kanak.”

Igkagi si Jesus tingód ki Juan na Tarabunyang

Mat 11:7-19; Luc 7:24-35

⁷Róggun igpanó tô mga manubù na igulí tun ki Juan, igkagi si Jesus tun ta ilimud mga manubù tingód ki Juan, na mà din, “Na, tô igsadun kó tun ta disyerto, ándà yu pamasaki tô manubù na iring ka banban na ágkálláng-kállángngán ka karamag. ⁸Ándà yu pamasaki tô manubù na gumpak ka dakál é lagà, su tô gó é góddô tun ta palasyo ka hari. ⁹Asal ni gó tô ágpamasakán yu. Igsadun kó tun ta disyerto ébô kitanán yu tô propeta ka Manama. Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tuu pa mallayat tô kamanubuan i Juan ka tandingán katô langun propeta ka Manama. ¹⁰Igtuman din ni tandô na igsulat tun ta kagi ka Manama,

“Na, duwán manubù na papiddán ku muna áknikó ébô pataganaán tô langun manubù katô kadunggù nu.”[§]

¹¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô kamanubuan i Juan na Tarabunyang tuu pa mallayat ka tandingán katô langun manubù. Asal tô manubù na tuu mabbabà é kamanubuan tun ta pagpangulu ka Manama, tô gó é tuu pa mallayat ka tandingán ki Juan. ¹²⁻¹³Tô ándà pa tinurù si Juan na Tarabunyang, inalayun gulit tô mga propeta ka Manama asta igsulat si Moises na duwán álló na tumigkané tô Manama mangulu. Agad tikud tun ta

[§]11:10 11:10 Malaquias 3:1.

katigkanayan katô katinurù i Juan sipang áknganni, duwán kakalyag katô mga manubù na pasakup tun ta pagpangulu ka Manama, asta marapung tô mga manubù na mirit pád magó katô pagpangulu ka Manama. ¹⁴Atin ka mánnal kó kanak, kasóddóran yu na si Juan tô igtuman katô igtandô dan na duwán dumunggù na iring katô propeta ka Manama sayyan na si Elias. ¹⁵Purisu kailangan maminág kó kanak ébô makagpát kó.

¹⁶“Na, ulitán ku ákniyu tô tingód ka ákgéringan katô mga manubù áknganni. Iring sikandan na mga gabatà na gunsad tun ta plasa na ágkalingánnan asta ág-patawaré dan, na mà dan, ¹⁷‘Igidup ké ka lantuy ébô sumayó kó, asal ándà kó sayó. Igkanta ké tingód katô kamatayan, asal ándà kó sággó.’ ¹⁸Iring kandan tô mga manubù áknganni, su si Juan na Tarabunyag inalayun ágpuwasa, asta dì gó ginám. Purisu ágkagi dan na igahuwan sikandin ka madat espiritu. ¹⁹Asal sakán na Igpamanubù, ágkanna asta ginámma. Purisu ágkagi sikandan na áglólóbanna, sunnudda ginám, asta ágrarakán ku tô mga taralimud ka buwis asta tô duma mga manubù na masalà-salà! Asal ukit katô áglumun ka Manama, ágkasóddóran na nángngà tô kapandayan din.”

Tô mga manubù na ándà rákkád

Mat 11:20-24; Luc 10:13-15

²⁰Na, igsawé i Jesus tô langun manubù na góddô tun ta mga lunsud na igimuwan din katô marapung mga kasalábbuan, su ándà dan rákkád ka mga salà dan. ²¹Igkagi sikandin, na mà din, “Makédu-édu kó na mga taga Corasin, asta makédu-édu kó na mga taga Betsaida, su ándà kó rákkád! Atin ka igimu tô mga kasalábbuan tun ta mga taga Tiro asta mga taga Sidon sayyan iring katô mga kasalábbuan na

igimu ku dini ákniyu, igumpak dan pád katô óggét na gimun sako, asta igtagù dan pád ka abu tun ta ulu dan ébô pakitanán dan na igrákkád dan dán. ²²Purisu kagiyan ku sikiyu, tun ta álló na rumuud tô Manama, agad supakan din tô mga taga Tiro asta tô mga taga Sidon tingód ka mga salà dan, asal tuu pa madat tô supak din ákniyu. ²³Sikiyu na mga taga Capernaum, kéman yu ka pabantugán kó sippang tun ta langit, asal dabuán kó baling tun ta góddóan katô mga inaté. Atin ka igimu tô mga kasalábbuan tun ta mga taga Sodoma sayyan iring katô mga kasalábbuan na igimu ku dini ákniyu, igrákkád dan pád, asta ándà pád kadatti tô lunsud dan. ²⁴Purisu kagiyan ku sikiyu, tun ta álló na rumuud tô Manama, agad supakan din tô mga taga Sodoma tingód ka mga salà dan, asal tuu pa madat tô supak din ákniyu.”

Duwán kapaginawa tun ki Jesus

Mat 11:25-30; Luc 10:21-22

²⁵Na, tô oras tô, igdasal si Jesus, na mà din, “Ámmà, Áglangngagán katô langun tun ta langit asta dini ta banuwa, ág-pasalamatta áknikó, su ándà nu pasóddóri ni kabánnalan tun ta mga manubù na kéman dan ka mapandé asta dakál é isóddóran, asal igpasóddór nud ni kabánnalan tun ta mga manubù na mababà dád é kamanubuan. ²⁶Durungán ku sikuna, Ámmà, su tikud tun ta madigár kakalyag nu.”

²⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Igsarig katô Ámmà ku tô langun dini kanak. Tô Ámmà ku dád tô ikasóddór kanak, su sakán tô Batà din. Sakán dád tô ikasóddór tingód katô Ámmà ku, asta tô langun manubù na ágsalinán ku ébô makasóddór tingód katô Ámmà ku.

²⁸“Tô langun yu na ágmalómét tingód katô kapid yu katô kahirapan tun ta pusung yu, padani kó dini kanak, su

iwaán ku tô kalómétan yu ébô makapaginawa kó. ²⁹Tiang yu tô papiddán ku ákniyu iring na yugo. Iring kó kanak, su mabbabà tô kamanubuan ku, asta makapaginawa kó. ³⁰Madigár tô papiddán ku ákniyu, asta magan tô patiangán ku ákniyu.”

Tingód katô álló ka kapaginawa

Mat 12:1-8; Mar 2:23-28; Luc 6:1-5

12 Na, tô timpo tô, dalám katô álló ka kapaginawa ka mga Judio, igukit si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta ligad ka kinamát na igparám-masan ka trigo. Igballus tô mga disipulu din. Purisu igbagtì dan tô mga kanguy ka trigo, asta igkan dan. ²Tô igkita tô mga Pariseo, igkagi sikandan tun ki Jesus, na mà dan, “Ku! Iglapas tô mga disipulu nu katô sugù, su di mému kumáttu dalám ka álló ka kapaginawa.”**

³Igkagi si Jesus, na mà din, “Ilingawan yu basì ka ándin tô igsulat tun ta kagi ka Manama tingód katô iglumu i David sayyan. Igballus sikandin asta tô mga kadumaan din. ⁴Purisu igahu sikandin tun ta balé ka Manama, asta igkan din tô pan na igbággé tun ta Manama. Duwán pan na igbággé din tun ta mga kadumaan din. Agad tô mga pangulu ka templo dád tô mému kuman katô pan, asal ándà ikasalà si David.†† ⁵Ilingawan yu basì na duwán igsulat i Moises na iglapas tô mga pangulu ka templo katô sugù tingód ka álló ka kapaginawa ukit ka kalumu dan, asal ándà dan ikasalà. ⁶Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Agad mallayat tô templo, asal duwán dán igdunggù dini ákniyu na tuu pa mallayat ka tandingán katô templo. ⁷Mà katô kagi ka Manama,

“Ánnà tô ágbággén yu tô kakalyag ku, asal kakalyag ku na pédu-éduwé kó.”‡‡

Atin ka ikagpát kó kanan, di kó pád sumawé katô mga disipulu ku na ándà lapas ka mga sugù. ⁸Sakán na Igpa-manubù tô mému kumagi ka ándin tô nángngà lumun ka mga manubù dalám ka álló ka kapaginawa.”

Inólian tô manubù na igkángkáng é bállad

Mat 12:9-14; Mar 3:1-6; Luc 6:6-11

⁹Na, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta simbaan ka Judio. ¹⁰Duwán sábbad manubù na igkángkáng é bállad. Duwán ássa mga manubù na ágparimuya asta ágpmasak ka dimanda dan tingód ki Jesus. Purisu iginsà sikandan, na mà dan, “Atin ka duwán dumappán ka bállad katô ágkabógókan ébô kólian dalám ka álló ka kapaginawa, makalapas sikandin ka sugù ka Manama?”

¹¹Igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Atin ka duwán karnero yu na mad-abù tun ta madalám bóbbó dalám ka álló ka kapaginawa, sadan tun ákniyu tô di tumabang katô karnero ébô makaluwà? ¹²Tô lagà ka manubù tuu pa dakál ka tandingán katô karnero! Purisu di makalapas tô manubù ka sugù ka Manama tingód katô katabang din katô un-awa din dalám ka álló ka kapaginawa.”

¹³Na, igkagi si Jesus tun ta manubù na igkángkáng é bállad, na mà din, “Kát-táng nu yan bállad nu.”

Tô igkátáng din, inólian dán, asta magunawa dán katô ágbaluy. ¹⁴Asal igluwà tô mga Pariseo tikud tun ta simbaan, asta

** 12:2 12:2 Ahaán tô Exodo 20:10, asta ahaán tô kagi “álló ka kapaginawa” tun ta Lista Katô Mga Kagi.

†† 12:4 12:4 Ahaán tô 1 Samuel 21:1-6.

‡‡ 12:7 12:7 Oseas 6:6.

igpatóngkóé dan ka ándin tô lumun dan ébô matayan dan si Jesus.

**Si Jesus tô igsalin asta
igpapid ka Manama**

¹⁵ Na, tô ikasóddór si Jesus na madat tô plano katô mga Pariseo, igpanó sikandin. Marapung tô mga manubù na igtákkás kandin. Igdappánnan din ka bállad tô langun na ágkabógókan ébô kólian. ¹⁶ Igsapad sikandin na kailangan ándà palang manubù na ulitan dan tingód kandin ¹⁷ ébô matuman tô igkagi katô propeta ka Manama sayyan na si Isaias, na mà din,

¹⁸ “Ni gó tô igsalin ku ébô papiddán tun ákniyu.

Sikandin tô ágginawaan ku asta tô dayó ku.

Bággén ku tô Ugis Espiritu na móddô tun kandin.

Pasóddórán din na ukit kandin, imun nángngà tô langun manubù tun ta saruwan ka Manama.

¹⁹ Dì sikandin mullaó, dì sikandin mapul,

asta dì sikandin madinág tun ta mga dalan.

²⁰ Dì din gésaan tô mga malómét, asta dì din ágkasókówan tô ándà bákkár sippang ka kasóddórán katô langun na nángngà tô áglumun din,

²¹ asta sikandin tô ágsarigan katô mga manubù tun ta langun banuwa.”^{¶¶}

Si Jesus asta si Maibuyan

Mat 12:22-32; Mar 3:20-30; Luc 11:14-23

²² Na, duwán sábbad manubù na bólóg asta inómmó su igahuwan ka madat espiritu. Igpapad sikandin tun ki Jesus. Igpaluwà i Jesus tô madat espiritu na igahu kandin, asta ikakagi sikandin asta

ikakita dán. ²³ Isalábbuan tô langun manubù asta igpatóngkóé dan, na mà dan, “Sikandin basi tô sábbad rubbad i David.”^{§§}

²⁴ Tô igdinág tô mga Pariseo na igpaluwà i Jesus tô madat espiritu, igkagi sikandan, na mà dan, “Ágpaluwà sikandin katô mga madat espiritu ukit katô pangulu ka madat mga espiritu na si Belsebul.”*

²⁵ Isóddórán i Jesus na madat tô panámám dan. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Atin ka ágpamatayé tô mga sakup ka sábbad pangulu, dì madugé mandà tô pagpangulu din. Atin ka ágpamatayé tô mga sakup ka sábbad lunsud, asta ágpamatayé tô sábbad pamilya, dì madugé padiyáé dan. ²⁶ Purisu atin ka ágpaluwà si Maibuyan katô mga sakup din, mandà tô pagpangulu din, su imun din na usig tô mga sakup din. ²⁷ Atin ka sawén yu ni kapaluwà ku katô madat mga espiritu ukit ki Belsebul, ágsawén yu tô ákniyu mga disipulu, su ágpaluwà dan ka madat mga espiritu. Purisu sikandan tô ágpasóddór na ánnà nángngà tô kasawé yu kanak. ²⁸ Atin ka ágpaluwà a katô madat mga espiritu ukit katô Ugis Espiritu ka Manama, igdunggù dán gó dini ákniyu tô pagpangulu ka Manama.

²⁹ “Atin ka mabákkár tô manubù, dì kahuwan tô balé din asta dì kangén tô kaduwánnan din. Asal atin ka dumunggù tô ássa manubù na tuu pa mabákkár ka tandingán kandin, tô gó é makabagkás katô tigatun ka balé asta makakangé katô langun tun ta balé din.

³⁰ “Tô langun manubù na dì ágtákkás kanak, tô gó é gusig kanak, asta tô langun manubù na dì áglimud ka mga manubù dini kanak, tô gó é ágpéwà ka mga manubù tikud dini kanak.

^{¶¶}12:21 12:18-21 Isaias 42:1-4.

^{§§}12:23 12:23 Ágtawarán tô Mesiyas na Rubbad i David. Ahaán tô 9:27.

*12:24 12:24 Si Belsebul tô ássa ngadan i Maibuyan.

³¹ Purisu paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tò manubù na masalà-salà asta ágkagi ka madat tingód ka manubù, atin ka rumákkád sikandin, mému kapasinsiyaan ka Manama. Asal tò manubù na ágkagi ka madat tingód katò Ugis Espiritu, di gó sikandin kapasinsiyaan ka Manama. ³² Tò manubù na ágkagi ka madat tingód kanak na Igpamanubù, atin ka rumákkád sikandin, mému kapasinsiyaan ka Manama. Asal tò manubù na ágkagi ka madat tingód katò Ugis Espiritu, di gó sikandin kapasinsiyaan, agad áknganni ó tun ta tapuri álló.”

Ágkilalan tò kayu ukit katò buuy din

Mat 12:33-37; Luc 6:43-45

³³ “Atin ka madigár tò kayu, madigár tò buuy din. Atin ka madat tò kayu, madat tò buuy din. Atin ka ágkitanán ta tò buuy, kasóddóran ta ka madigár ó madat tò kayu. ³⁴ Madat kó iring na mga áppuy! Ándà palang madigár ágkagin yu, su madat tò tun ta dalám katò pusung yu. Atin ka ágkagi tò manubù, ágpasóddóran din tò tun ta dalám katò pusung din. ³⁵ Atin ka madigár tò ágkémun katò manubù, madigár tò ágkagin din. Atin ka madat tò ágkémun katò manubù, madat tò ágkagin din.

³⁶ “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka dumunggù tò álló na rumuud tò Manama, supakan din tò langun manubù na igkagi ka mga ándà ágpulusán. ³⁷ Tò ágkagin yu áknganni, tò gó é gamitán ka ruudan kó ka Manama tun ta kapasóddór din ka nángngà ó ánnà nángngà tò igkagi yu.”

Tò mga malyag kumita ka kasalábbuan

Mat 12:38-42; Mar 8:11-12; Luc 11:29-32

³⁸ Na, igkagi tò mga Pariseo asta tò mga taratinurù ka sugù, na mà dan, “Sir,

pakita ké katò kasalábbuan ébò kasóddóran dé na igpapid ka katò Manama.”

³⁹ Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Tò mga malyag na duwán kasalábbuan na pakitanán kandan, tò gó é mga madat asta igtayyug ka Manama. Asal sábbad dád tò kasalábbuan na pakitanán kandan na iring katò ilumu tun ta propeta ka Manama sayyan na si Jonas. ⁴⁰ Su itálluwan si Jonas tun ta dalám ka gátták katò dakál sáddà,[†] sakán pagsik na Igpamanubù, katálluwan na tun ta dalám ka tanà. ⁴¹ Tun ta álló na rumuud tò Manama, tumindág tò mga taga Ninibe, asta kumagi dan na kailangan supakan kó su ándà kó rákkád katò mga salà yu. Su tò igdinág tò mga taga Ninibe katò igulit-ulit i Jonas, igrákkád dan. Na, duwán dán igdunggù dini ákniyu na tuu pa mallayat tò kamanubuan din ka tandingán ki Jonas. ⁴² Tun ta álló na rumuud tò Manama, tumindág tò rayna na igpangulu tun ta Siba sayyan, asta kumagi sikandin na kailangan supakan kó su ándà kó paminág kanak. Agad madiyù tò góddóan katò rayna, asal igsadun sikandin tun ki Solomon ébò maminág dád katò kapandayan na ágtinuruán i Solomon. Na, duwán dán igdunggù dini ákniyu na tuu pa mallayat tò kamanubuan din ka tandingán ki Solomon.”

Tò kalónód ka madat espiritu

Mat 12:43-45; Luc 11:24-26

⁴³ “Na, atin ka duwán madat espiritu na paluwaán tikud tun ta manubù, ágpanó-panó tò madat espiritu tun ta disyerto ébò mamasak sikandin ka madigár óddóan din. Atin ka ándà ágkitanán din, ⁴⁴ kumagi sikandin, na mà din, ‘Lumónódda tun ta manubù na taganà igahuwan ku.’ Purisu lumónód tò madat espiritu tun kandin, asta ki-

[†]12:40 12:40 Ahaán tò Jonas 1:17.

tanán din na madigár dán tô manubù na taganà din igahuwan, iring na malinis asta matémós balé. ⁴⁵Purisu kangén katô madat espiritu tô ássa pittu madat espiritu na tuu pa madat ka tandingan kandin. Madun dan langun tun ta manubù, asta mahu dan tun kandin. Purisu tuu pa madat tô dungguán kani manubù ni. Na, madat pagsik tô dungguán katô langun manubù áknganni na madat tô áglumun dan.”

Tô innà asta mga kataladi i Jesus

Mat 12:46-50; Mar 3:31-35; Luc 8:19-21

⁴⁶Na, róggun ágtinurù si Jesus, igdunggù tô innà asta tô mga kataladi din. Igtindág dan tun ta luwà katô balé, su kakalyag dan na tumóngkô kandin. ⁴⁷Duwán sábbad manubù na igkagi ki Jesus, na mà din, “Tun ta luwà tô innà nu asta tô mga kataladi nu. Kakalyag dan kun na tumóngkô áknikó.”

⁴⁸Asal igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Kagin ku áknikó ka sadan tô innà ku asta tô mga kataladi ku!”

⁴⁹Na, igtáddù i Jesus tô mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tô innà ku asta tô mga kataladi ku. ⁵⁰Tô mga manubù na ágbánnal ka kagi katô Ámmà ku tun ta langit, sikandan tô mému na innà ku asta mga kataladi ku na gamama asta gabayi.”

Tô manubù na igsabud ka bání

Mat 13:1-9; Mar 4:1-9; Luc 8:4-8

13Na, tô álló tô, igluwà si Jesus tikud tun ta balé, igsadun sikandin tun ta ligad ka ranó, asta igunsad dutun. ²Asal su iglibutan sikandin katô marapung manubù, igsaké sikandin tun ta barangé na igpundowan asta igunsad ébô tuminurù. Igtindág tô langun manubù tun ta ligad ka ranó ébô maminág kandin. ³Marapung tô kabánnalan na igtinurù din kandan ukít ka panunggiringan.

Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán sábbad manubù na igsadun tun ta kinamát ébô sumabud ka bání. ⁴Tô igsabud sikandin, duwán isabud tun ta dalan, asta igtuktuk katô mga manuk ta kayun. ⁵Duwán ássa bání na isabud tun ta batun tanà. Sékót igtubù, su ánnà madalám tô tanà. ⁶Tô igménit dán tô álló, ilanás asta inaté, su ándà tuu ikaramut. ⁷Duwán ássa bání na isabud tun ta tángngaan katô dugin sigbát. Asal itambunan katô dugin sigbát tô pamula, asta inaté. ⁸Asal duwán bání na isabud tun ta malambù tanà. Tô gó tô madigár é tubù na igbuuy ka ginatus-gatus, ó kánámman (60), ó tállu pulù (30).”

⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu kailangan maminág kó kanak ébô makagpát kó.”

Ágdantulán ka mga panunggiringan

Mat 13:10-17; Mar 4:10-12; Luc 8:9-10

¹⁰Na, igpadani tô mga disipulu i Jesus tun kandin, asta iginsà sikandan, na mà dan, “Manan ka ukít ka mga panunggiringan tô katinurù nu katô mga manubù?”

¹¹Igtaba si Jesus, na mà din, “Sikiyu tô igpakitaan ka Manama katô kabánnalan na ándà din pasóddóri dángngan tingód katô pagpangulu din. Asal ándà din pakitayi tô duma mga manubù. ¹²Tô manubù na ágbánnal katô kabánnalan, tô gó é dugangan katô kabánnalan ébô tuu pa dakál. Asal tô manubù na di ágbánnal katô kabánnalan, tô gó é kangayan katô kabánnalan. ¹³Purisu ukít dád tun ta mga panunggiringan tô katinurù ku katô duma mga manubù su agad sumállág dan, di dan makakita katô kóbadan. Agad maminág dan, di dan makagpát katô kabánnalan. ¹⁴Purisu ituman tô igulit katô propeta ka Manama sayyan na si Isaias,

“Agad tuu kó gó maminág, di kó makagpát. Agad tuu kó gó sumál-

lág, dì kó makagpát,¹⁵ su igpatág-gas kani mga manubù tò ulu dan agó makagpát dan. Igsagpángngan dan tò talinga dan agó duminág dan ka kabánnalan. Iglipáddáng dan tò mata dan agó kumita dan ka kóbadan ka kagi ku kandan. Ánda kakalyag dan na padani kanak ébò tabangan ku sikandan.[‡]

¹⁶“Asal sikiyu, ágkadayawan kó, su ikakita kód asta ikadinág kód katò kabánnalan. ¹⁷Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tò marapung mga propeta ka Manama sayyan asta tò duma mga manubù na igbánnal katò mga sugù ka Manama, agad malyag dan na kumita katò igkita yu, asal ánda dan ikakita. Agad malyag dan maminág katò igdinág yu, asal ánda dan ikadinág.”

Kóbadan katò panunggiringan tingód katò bánni na igsabud

Mat 13:18-23; Mar 4:13-20; Luc 8:11-15

¹⁸“Na, paminág kód ka kóbadan katò panunggiringan tingód katò manubù na igsabud ka bánni. ¹⁹Tò bánni na isabud tun ta dalan, iring katò manubù na ágpaminág tingód katò pagpangulu ka Manama, asal dì sikandin pakagpát. Ágsadunan i Maibuyan ébò agón din tò kagi ka Manama na igdinág din. ²⁰Tò bánni na isabud tun ta batun, iring katò manubù na ágpaminág ka kagi ka Manama, asta ágtanggap sikandin na duwán dayó din. ²¹Asal ka kahirapan asta kér-rayatan sikandin tingód ka kabánnal din katò kagi ka Manama, sékót ágkandà tò kabánnal din, su iring sikandin katò pamulanán na ánda tuu ramut. ²²Na, tò bánni na isabud tun ta tángngaán ka dugin sigbát, iring katò manubù na ágpaminág katò kagi ka Manama na igtinurù. Asal talun sikandin katò sasó tingód ka kantayan asta kakalyag din

na kaduwánnan. Purisu ánda ágpulusán din katò kagi ka Manama na igdinág din. ²³Na, tò bánni na isabud tun ta malambù tanà, iring katò manubù na ágpaminág katò kagi ka Manama, asta makagpát. Duwán gó ágpulusán din iring katò madigár é tubù na igbuuy ka ginatus-gatus, ó kannámman (60) ó tállu pulù (30).”

Panunggiringan tingód ka sigbát

²⁴Na, igtinurù si Jesus kani panunggiringan, na mà din, “Iring kani tò pagpangulu ka Manama. Duwán manubù na igsabud katò madigár klasi ka bánni ka trigo tun ta kinamát din. ²⁵Asal róg-gun igtudug tò mga manubù, duwán usig na igsadun tun ta kinamát din, igsabud din tò bánni ka sigbát, asta igulì. ²⁶Igpadangngané igtubù tò trigo asta tò sigbát. Tò igkanguy dán tò trigo, ikitaan tò sigbát. ²⁷Igsadun tò mga állang tun ta amo dan, asta iginsà dan, ‘Tuu madigár tò bánni na igsabud ta tun ta kinamát nu. Asal ánda tikud tò sigbát?’ ²⁸Igtaba tò tigatun, ‘Tò gó é igsabud katò usig ku.’ Igingsà dan, ‘Malyag ka na béttódán dé tò sigbát?’ ²⁹Asal igkagi sikandin, ‘Yakó pa ágbéttód katò sigbát agó mabéttód pagsik tò trigo na igpamula ta. ³⁰Pabayà yu sippang ka dumakál. Atin ka dumunggù tò álló ka kakáttu, suguán ku tò mga manubù na upusán dan pa béttódán tò sigbát asta bagkássán dan ébò góbbón. Asal káttun dan tò trigo, asta taguán dan tun ta lukung.”

Panunggiringan tingód ka tuu délák lisu

Mat 13:31-32; Mar 4:30-32; Luc 13:18-19

³¹Na, igtinurù si Jesus kani panunggiringan, na mà din, “Tò pagpangulu ka Manama iring na lisu ka mustasa na igpamula ka manubù tun ta kinamát din.

[‡]13:15 13:14-15 Isaias 6:9-10.

³²Agad tuu pa delák tô lisu ka mustasa ka tandingán katô mga дума lisu, asal ka tumubù, mému dakál pa ka tandingán ka langun ka дума mga pamula. Mému dakál iring na kayu. Purisu ágsalagan katô mga manuk ta kayun.”

**Panunggiringan tingód
ka pagpatubù ka pan**

Mat 13:33; Luc 13:20-21

³³Na, igtinurù si Jesus kani panunggiringan, na mà din, “Tô pagpangulu ka Manama iring katô pagpatubù ka pan, su atin ka baláttán tun ta dakál harina, tumubù tô langun harina na igmasa.”

**Ukit ka panunggiringan tô
igtinurù i Jesus**

Mat 13:34-35; Mar 4:33-34

³⁴Tô gó é igtinurù i Jesus katô ilimud mga manubù ukit tun ta panunggiringan tingód katô pagpangulu ka Manama. Igpókit din tun ta panunggiringan tô langun igtinurù din kandan. ³⁵Purisu itu-man tô kagi katô propeta ka Manama sayyan, na mà din,

“Tuminurù a katô mga manubù ukit ka panunggiringan. Ulitán ku kandan tô ándà ku pasóddóri tikud tun ta katigkanayan kani banuwa.”[¶]

**Kóbadan katô panunggiringan
tingód ka sigbát**

³⁶Na, igpanó si Jesus tikud tun ta mga manubù na ilimud, asta igahu sikandin tun ta balé. Igtákkás tô mga disipulu din, asta igpédu-édu dan, na mà dan, “Uliti ké ka ándin tô kóbadan katô panunggiringan tingód katô sigbát na igtubù tun ta kinamát.”

³⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Tô igsabud ka madigár bánni, sakán gó na Igpamanubù. ³⁸Tô kinamát, ni gó banuwa. Tô madigár bánni, tô gó tô

mga manubù na igpasakup tun ta pagpangulu ka Manama. Asal tô sigbát, tô gó tô mga sakup i Maibuyan. ³⁹Tô usig na igsabud katô sigbát, tô gó si Maibuyan. Tô kóbadan katô kakáttu, tô gó tô ágtamanán kani banuwa, asta tô mga tarakáttu, tô gó tô mga panaligan ka Manama. ⁴⁰Tô kalimud asta kagóbbó dan katô sigbát, iring katô malumu tun ta ágtamanán kani banuwa. ⁴¹Sakán na Igpamanubù tô sumugù katô mga panaligan ka Manama ébô linisan ni banuwa na ágpanguluwan ku, su limudán dan tô langun manubù na ágt-intal ka дума manubù asta áglumu ka madat. ⁴²Antugán katô mga panaligan ka Manama tô langun dan tun ta apuy na ágsupakanan. Tuu dan sumággó dutun, asta kumurigát tô ngipán dan tingód katô kasakit dan. ⁴³Asal tô mga manubù na ágbánnal katô mga sugù ka Manama miló iring katô sánnang ka álló kanning ta banuwa, asta ágpanguluwan dan katô kandan Ámmà na Manama. Purisu kailangan maminág kó kanak ébô mak-agpát kó.”

**Panunggiringan tingód katô
bulawan na iglábbáng**

⁴⁴“Iring pagsik kani tô pagpangulu ka Manama. Duwán bulawan na idugé dán iglábbáng tun ta tanà. Na, duwán manubù na ikakita katô bulawan. Idayawan sikandin, asal igtambunan din puman, asta iguli sikandin. Igbarigyà din tô langun kaduwánnan din asta igbállí din tô tanà.”

Panunggiringan tingód katô perlas

⁴⁵“Iring pagsik kani tô pagpangulu ka Manama. Duwán negosyante na ágpamasak ka madigár klasi ka perlas. ⁴⁶Na, duwán perlas na igkita din na tuu dakál é lagà. Iguli sikandin, asta igbarigyà din

[¶]13:35 13:35 Salmo 78:2.

tô langun kaduwánnan din, asta igbállí din tô perlas.”

Panunggiringan tingód katô pukut

⁴⁷ “Iring pagsik kani tô pagpangulu ka Manama. Duwán pukut na igdabù tun ta ranó, asta marapung tô mga klasi ka sáddà na ikahu. ⁴⁸ Tô igmarapung dán tô sáddà, igguyud katô mga taraággut tun ta ligad ka ranó ébô kangén dan tô sáddà. Igtagù dan tô mga madigár klasi tun ta mga basket, asal igantug dan tô mga madat. ⁴⁹ Iring kanan tô malumu tun ta ágtamanán kani banuwa. Ássan katô mga panaligan ka Manama tô mga manubù na madat asta tô mga manubù na ágbánnal katô mga sugù ka Manama. ⁵⁰ Antugán dan tô madat mga manubù tun ta apuy na ágsupakanan. Tuu dan sumággó dutun, asta kumurigát tô ngipán dan tingód katô kasakit dan.”

Tapé asta mantu kabánnalan

⁵¹ Na, iginsà si Jesus katô mga disipulu din, na mà din, “Inagpáttan yu tô langun igtinurù ku?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Óó. Inagpáttan dé.”

⁵² Purisu igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka duwán taratinurù na duwán kakatigan din tingód katô kagi ka Manama na taganà dán igsulat, asta miring sikandin katô mantu katinurù ku tingód katô pagpangulu ka Manama, iring sikandin katô tigatun ka balé na duwán dakál kaduwánnan na inalayun din ággamítan, agad tapé dán ó mantu.”

Ándà tanggapi si Jesus tun ta Nazaret

Mat 13:53-58; Mar 6:1-6; Luc 4:16-30

⁵³ Na, pángnga igtinurù si Jesus katô langun kani mga panunggiringan, igpanó sikandin, ⁵⁴ asta igulì tun ta kandin banuwa. Igtinurù sikandin tun ta simbaan ka Judio. Tuu isalábbuan tô mga manubù dutun, asta igkagi dan, na mà

dan, “Ánda igkangé ni manubù ni katô kapandayan din? Ánda é igkangayan din kani katulusan ébô makalumu kani mga kasalábbuan? ⁵⁵ Su batà dád katô taraimu ka balé sikandin, asta tô innà din si Maria. Tô mga kataladi din na si Santiago, si Jose, si Simon, asta si Judas. ⁵⁶ Tô mga tábbé din pagsik góddô dini áknita. Ánda é igkangayan din kani langun áglumun din?”

⁵⁷ Purisu ándà dan bánnal kandin. Asal igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Agad ágtanggapán tô propeta ka Manama tun ta ássa lunsud, asal di sikandin ágtanggapán katô mga manubù tun ta kandin banuwa asta tun ta pamilya din.”

⁵⁸ Purisu tagsábbadé dád tô mga kasalábbuan na iglumu i Jesus dutun, asta ándà dan tanggap kandin.

Igmatayan si Juan na Tarabunyang

Mat 14:1-12; Mar 6:14-29; Luc 9:7-9

14 Na, si Herodes tô igpangulu tun ta Galilea, asta igulitan sikandin tingód katô áglumun i Jesus. ² Igkagi sikandin tun ta mga opisyaales din, na mà din, “Sikandin gó si Juan na Tarabunyang na inanté puman. Purisu duwán katulusan din ébô imun din ni mga kasalábbuan.”

³ Tô gó é igkagi i Herodes, su dangingan igpammát din si Juan, igpabagkás din é bállad, asta igpapriso din. Tô gó é iglumu i Herodes ki Juan ébô kadayawan tô ipag din na si Herodias na igagó din tikud tun ta kataladi din na si Felipe. ⁴ Tô igagó si Herodes katô ipag din, igkagi si Juan kandin, na mà din, “Iglapas ka katô sugù ka Manama, su igagó nu tô ipag nu.”

⁵ Na, tô kakalyag i Herodes na pamatayan din si Juan, asal ándà din panayuni. Imáddangan sikandin agó masókó tô langun manubù kandin, su ig-

panámdám dan na propeta ka Manama si Juan.

⁶Na, igimu si Herodes ka kalimudan tingód katô álló din, asta igsayó tô batà daraga i Herodias ébô kadayawan tô mga manubù na ilimud. Idayawan si Herodes. ⁷Purisu igtandô sikandin na bággén din tun ta daraga tô agad ándin é pamuyuán din. ⁸Igbánnal tô daraga katô igkagi katô innà din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Bággé nu kanak tô ulu i Juan na Tarabunyang na taguán tun ta dakál pinggan.”

⁹Iranu si Herodes. Asal tingód katô tandô din, asta agó buyasán sikandin katô mga manubù na ilimud, igtuman din tô igpamuyù katô daraga. ¹⁰Purisu igpatampád i Herodes tô alig i Juan tun ta prisowan. ¹¹Igtagù tô ulu i Juan tun ta dakál pinggan, igbággé tun ta daraga, asta igpid din tun ta innà din. ¹²Igsadun tô mga disipulu i Juan tun ta prisowan, igkangé dan tô lawa din, asta igláb-báng dan. Igsadun dan tun ki Jesus, asta igulit dan kandin tingód katô kamatayan i Juan.

Igpakan i Jesus tô sobra lima mararan manubù

Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Luc 9:10-17; Juan 6:1-14

¹³Na, tô igdinág si Jesus tingód katô kamatayan i Juan, igpanó sikandin tikud dutun. Igsaké sikandin ka barangé, asta igsadun tun ta lugar na ándà manubù. Asal tô ikasóddór tô langun manubù ka ánda é igsadunan i Jesus, igpanót-tanà dan tikud tun ta mga lunsud asta igsadun dan tun ta igsadunan i Jesus ¹⁴Tô igpónóg si Jesus, igkita din tô marapung manubù na igangat kandin. Inéduwan sikandin kandan, asta igdap-pánnan din ka bállad tô langun na ágk-abógókan, asta inólian dan. ¹⁵Tô mapun dán, igpadani tô mga disipulu i Jesus tun kandin, asta igkagi sikandan, na mà dan,

“Ándà mga manubù na góddô kannun, asta masig dán dumukilám. Purisu papanó nu tô langun manubù tun ta mga lunsud ébô málli ka makan dan.”

¹⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Di dán kailangan na manó dan. Sikiyu é mággé ka makan dan.”

¹⁷Igkagi sikandan, na mà dan, “Asal lima dád abuk ni pan ta, asta duwa dád abuk ni sáddà ta.”

¹⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Pid yu dini kanak.”

¹⁹Na, igpónsad i Jesus tô langun manubù tun ta sigbáttán tanà. Igkangé din tô lima abuk pan asta tô duwa abuk sáddà. Iglangngag sikandin tun ta langit, asta igpasalamat tun ta Manama. Igtáppik-táppik din tô pan, asta igbággé din tun ta mga disipulu din ébô tal-adán dan tun ta mga manubù na ilimud. ²⁰Ikakan tô langun manubù, asta ibás-sug dan. Duwán pa sapulù duwa (12) magdakál basket na ipánnù katô isamá na iglimud katô mga disipulu din. ²¹Mga lima mararan (5,000) tô mga gamama na ikakan, asta ándà iyapi tô mga gabayi asta tô mga gabatà.

Igpanó si Jesus tun ta bówwó ka ranó

Mat 14:22-33; Mar 6:45-52; Juan 6:15-21

²²Na, igpóna i Jesus tô mga disipulu din igsaké ka barangé ébô tumalipag dan katô ranó róggun ágpólián din tô langun manubù na ilimud. ²³Tô igpanó dan dán, igtikáddág si Jesus tun ta pabungan ébô dumasal na sábbad din dád. Tô ágkasalláp dán tô álló, tun pô ta pabungan si Jesus. ²⁴Asal madiyù dán tô barangé su tun dán ta tángnga-an katô ranó. Tuu dan ihirapan, su idung-guan dan ka magdakál balud, asta ikasumar dan ka mabákkár karamag. ²⁵Na, tô masig dán igsállám, igsadun si Jesus tun kandan, asta igpanó sikandin tun ta bówwó katô ranó. ²⁶Tô igkita dan na igpanó sikandin tun ta bówwó katô ranó,

tuu dan imáddangan. Tingód katô máddang dan, igullaó sikandan, na mà dan, “Gimukud!”

²⁷ Asal tigkô dád igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Pasarig yu tó pusung yu, su sakán ni. Yakó ágkamáddangan.”

²⁸ Igkagi si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, atin ka bálnal na sikuna yan, papanówa nit bówwó ka ranó ébô makasadunna diyan ákniók.”

²⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Sadun ka dini.”

Purisu igpónóg si Pedro tikud tun ta barangé, asta igpanó tun ta bówwó ka ranó ébô madun tun ki Jesus. ³⁰ Asal tó igriyu din tó mabákkár karamag, imáddangan sikandin asta masig pád ilánnád. Igtawar sikandin, na mà din, “Áglangngagán, tabangiya.”

³¹ Sékót si Jesus igawid kandin, asta igkagi, na mà din, “Délák tó kasarig nu kanak. Yaka ágduwa-duwa.”

³² Tó igsaké dan tun ta barangé, igsódó dán tó karamag. ³³ Iglíngkóód tó mga disipulu tun ki Jesus, igpangadap dan kandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Sikuna tó bálnal Batà ka Manama.”

Inólian tó mga manubù tun ta Genesaret

Mat 14:34-36; Mar 6:53-56

³⁴ Na, tó igtalipag dan katô ranó, igdunggù dan tun ta Genesaret. ³⁵ Igkilala tó mga taga Genesaret ki Jesus. Purisu igpakangé dan tó langun ágkabógókan tikud tun ta mga banuwa na madani. ³⁶ Igpédu-édu dan ki Jesus ka mému mawid dan katô ugpu ka umpak din, asta inólian tó langun dan na ikawid.

Ágkémun ka kamónaan

Mat 15:1-9; Mar 7:1-13

15 Na, duwán mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù na igsadun tun ki Jesus tikud tun ta Jerusalem. Igsinsà dan kandin, na mà dan, ² “Manan ka di ágbálnal tó mga disipulu nu kató ágkémun ka mga kamónaan ta? Atin ka ágkan dan, di dan ágdamù.”

³ Igkagi si Jesus, na mà din, “Áglapas kó katô mga sugù ka Manama ukit ka kabálnal yu kató ágkémun ka mga kamónaan yu. ⁴ Igsugù tó Manama, ‘Respetowi yu tó ákniyu ámmà asta innà.’ ⁸ Igsugù pagsik sikandin, ‘Kailangan matayan tó manubù na ágkagi ka madat tun ta ámmà ó innà din.’ ^{**} ⁵ Asal ágtinurù kó na mému ka di tumabang tó manubù kató ámmà ó innà din ka kumagi dád, ‘Tó bággén ku pád ákniyu igbággé kud tun ta Manama.’ ⁶ Asal ukit ka kabálnal yu kani ágkémun, géllé kó kató sugù ka Manama na kailangan tabangan yu tó ámmà asta innà yu. ⁷ Kéman yu ka nángngà tó áglumun yu tun ta saruwan ka Manama! Sikiyu tó igtádduan kani kagi ka Manama na igulit i Isaías sayyan,

⁸ “Ágkagi tó mga manubù na ágpangadap dan kanak, asal madiyù tó pusung dan kanak. ⁹ Di nángngà tó kapangadap dan kanak, su igimu dan iring na tinurù ka Manama tó mga ágtinuruán ka manubù.”^{††}

Tó makaripà ka manubù

Mat 15:10-20; Mar 7:14-23

¹⁰ Na, marapung tó mga manubù na limud dutun, asta igtawar si Jesus kandan ébô madani dan tun kandin. Igkagi sikandin, na mà din, “Paminág kó kanak

§15:4 15:4a Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16.

**15:4 15:4b Exodo 21:17.

††15:9 15:8-9 Isaías 29:13.

ébô makagpát kó. ¹¹ Ánnà tò ágkakan na mahu tun ta babbà tò makaripà ka manubù, asal tò madat mga kagi na ágluwà tikud tun ta babbà din tò makaripà ka manubù tun ta saruwan ka Manama.”

¹² Na, igpadani tò mga disipulu i Jesus tun kandin, asta igkagi dan, na mà dan, “Miringasa tò mga Pariseo tingód katò igkagi nu géna.”

¹³ Igkagi si Jesus, na mà din, “Péwaán tò langun dan, su béttódán tikud tun ta kinamát tò langun pamula na ándà pamulayi katò Ámmà ku na góddò tun ta langit. ¹⁴ Liliyi yu tò mga Pariseo. Iring dan na bólóg na gagak. Atin ka magak tò bólóg katò ássa bólóg, madabù tò duwa dan tun ta madalám bóbbó.”

¹⁵ Igkagi si Pedro, na mà din, “Uliti ké ka ándin é kóbadan katò panunggingiran na igtinurù nu géna.”

¹⁶ Igkagi si Jesus, na mà din, “Isalábbuanna su iring kó na mga manubù na di pakagpát. ¹⁷ Agad ándin tò ágkakan na pahun tun ta babbà ka manubù, tò gó é manayun tun ta gátták, asta lumuwà tikud tun ta lawa. ¹⁸ Asal tò kagi na lumuwà tikud tun ta babbà ka manubù, tikud tun ta pusung din, asta tò gó é makaripà kandin. ¹⁹ Tò pusung tò ágtikudan katò madat mga panámdám, ágmaté, áglibug, ágtakó, ágtestigos ka bulaló, asta ágkagi ka madat tingód ka duma manubù. ²⁰ Karipaan tò manubù ukit kani langun. Asal di karipaan tò manubù na ágkan ka di ágdamù.”

Igsarig tò bayi na ánnà Judio

Mat 15:21-28; Mar 7:24-30

²¹ Igpanó si Jesus, asta igpadun sikandin tun ta probinsya na madani tun ta lunsud ka Tiro asta Sidon. ²² Duwán sábbad bayi na igóddò dutun na ánnà Judio, su Canaanhon tò mga kamónaan din. Igsadun sikandin tun ki Jesus, asta igtawar, na mà

din, “Sir, rubbad i David, kéduwiya, su ágkatuuwan ni batà ku bayi na gahuwan ka madat espiritu.”

²³ Asal ándà taba si Jesus kandin. Purisu igpadani tò mga disipulu i Jesus tun kandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Péwà nu yan bayi, su ágtákkás sikandin áknita, asta tuu gótép.”

²⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Igpapidda ébô tabangan ku dád tò mga rubbad i Israel na iring na mga karnero na itadin.”

²⁵ Na, igpadani tò bayi tun ki Jesus, iglingkóód asta igkagi sikandin, na mà din, “Sir, tabangiya.”

²⁶ Igkagi si Jesus, na mà din, “Asal duwán ágkagin na di mému ka kangén tò ágkakan ka mga gabatà ébô pakannán ka mga asu.”

²⁷ Igkagi tò bayi, na mà din, “Sir, bánal tò igkagi nu. Asal tò mga asu mému kuman katò mumu na ágkadabù tikud tun ta lamisa katò amo.”

²⁸ Igkagi si Jesus katò bayi, na mà din, “Dakál tò kasarig nu kanak! Tumanán ku tò kakalyag nu.”

Tigkò dád igmadigár tò batà din tò oras tò.

Inólian tò marapung manubù

²⁹ Na, igpanó si Jesus, asta igukit sikandin tun ta ligad ka Ranó ka Galilea. Igtikáddág sikandin tun ta madani pabungan asta igunsad sikandin. ³⁰ Marapung tò mga manubù na igpadun tun kandin, asta igpid dan tò duma nga manubù na duwán ássa-ássa bógó. Duwán mga kapig, mga pantig, mga bólóg, mga ómmó, asta marapung tò duma na mga ágkabógókan. Igpíd dan madani tun ki Jesus. Igdappánnan din ka bállad sikandan, asta inólian dan. ³¹ Isalábbuan tò langun manubù, su igkita dan na ikakagi tò mga ómmó, inólian tò mga pantig, ikapanó tò mga kapig, asta ikakita tò mga bólóg. Purisu

igdurung dan tô Manama na ágpan-gadapán katô mga rubbad i Israel.

Igpakan i Jesus tô sobra áppat mararan manubù

Mat 15:32-39; Mar 8:1-10

³²Na, igtawar i Jesus tô mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Inéduwanna kani mga manubù, su itáluwan dan dán na ágtákkás kanak, asta ándà dán ágkannán dan. Dì mému ka pólián ku sikandan na ágballusán agó kagáttasan dan tun ta dalan.”

³³Igkagi tô mga disipulu din, na mà dan, “Ándà góddô kannun, asta ándà palang kangayan ta ka makan para kandan, su tuu dan marapung.”

³⁴Iginsà si Jesus, na mà din, “Pira abuk tô pan tun ákniyu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Pittu abuk pan, asta pira dád abuk marénták sáddà.”

³⁵Na, igpónsad i Jesus tô langun manubù tun ta tanà. ³⁶Igkangé din tô pittu abuk pan asta tô sáddà, asta igpasalamatan din tun ta Manama. Igtáppik-táppik din tô pan asta tô sáddà, igbággé din tun ta mga disipulu din, asta igtalad dan tun ta mga manubù na ilimud. ³⁷Ikakan tô langun manubù, asta ibássug dan. Iglimud dan tô isamà, asta pittu tô magdakál basket na ipánnù. ³⁸Mga áppat mararan (4,000) tô mga gamama na ikakan, asta ándà iyapi tô mga gabayi asta tô mga gabatà.

³⁹Igpóli i Jesus tô langun dan, igsaké sikandin ka barangé, asta igsadun sikandin tun ta probinsya na madani tun ta Magadan.

Kakalyag dan na kumita katô kasalábbuan

Mat 16:1-4; Mar 8:11-13; Luc 12:54-56

16Na, duwán mga Pariseo asta mga Saduseo na igpadani tun ki Jesus ébô kuminnam kandin. Purisu igpamuyù dan na pakitanán din tô kasalábbuan tikud tun ta Manama. ²Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ágmallutù tô langit ka ágsalláp tô álló, kasóddóran yu na di mudan simag. ³Atin ka mallutù asta mangittáng tô sagulapun ka ágsilat tô álló, kasóddóran yu na mudan. Agad ágkakilalaan yu tô gahaanan tun ta langit, asal ándà yu kagpátti tô mga kakilalaan áknganni. ⁴Kakalyag yu na pakitanán ku ákniyu tô kasalábbuan su madat kó asta igtayyug kó katô Manama. Asal sábbad dád é kasalábbuan na pakitanán ákniyu na iring katô ilumu ki Jonas.”^{††}

Na, igpanó si Jesus tikud tun kandan.

Tinurù tingód katô mga Pariseo asta mga Saduseo

Mat 16:5-12; Mar 8:14-21

⁵Na, tô igtalipag tô mga disipulu i Jesus katô ranó, ándà pan na igpid dan, su ilingawan dan tô tánnó dan. ⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Banté kó katô pagpatubù ka pan[¶] katô mga Pariseo asta mga Saduseo.”

⁷Igpatóngkóé tô mga disipulu din, na mà dan, “Tô gó é igkagi din su ándà pan na igpid ta.”

⁸Asal isóddóran i Jesus ka ándin tô panámdám dan. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Délák tô kasarig yu kanak. Ándà kó pa ikagpát. Purisu ágpatóngkóé kó na ándà pan na igpid yu. ⁹Isalábbuanna ákniyu, su ándà kó pa ikasód-

^{††}16:4 16:4 Ahaán tô Mateo 12:40.

[¶]16:6 16:6 Ágkátin tô madat ágkémun katô mga Pariseo asta mga Saduseo iring ka pagpatubù ka pan.

dór ka ándin tó mému lumun ku. Iring na ilingawan yud tó igpakan ku tó lima mararan (5,000) manubù katò lima abuk pan, asta marapung tó magdakál basket na igipánnù yu katò isamà.¹⁰ Iring na ilingawan yu tó igpakan ku tó áppat mararan (4,000) manubù katò pittu abuk pan, asta marapung tó magdakál basket na igipánnù yu katò isamà.¹¹ Asal isalábbuanna su ándà kó pa ikagpát na ánnà pan tó kóbadan katò igkagi ku géna. Kailangan banté kó katò pagpatubù ka pan katò mga Pariseo asta mga Saduseo.”

¹²Na, ikagpát dan na ánnà pagpatubù ka pan tó bantéyan dan, asal kailangan bantéyan dan tó ágtinuruán katò mga Pariseo asta mga Saduseo.

Igkagi si Pedro na si Jesus tó Mesiyas
Mat 16:13-20; Mar 8:27-30; Luc 9:18-21

¹³Na, igsadun si Jesus madani tun ta lunsud ka Cesarea Filipos. Iginsà sikandin katò mga disipulu din, na mà din, “Ándin tó ágkagin ka mga manubù tingód kanak na Igpamanubù? Sadanna kun?”

¹⁴Igtaba sikandan, na mà dan, “Duwán mga manubù na ágkagi na sikuna si Juan na Tarabunyang. Duwán ássa mga manubù na ágkagi na sikuna si Elias. Duwán ássa ágkagi na sikuna si Jeremias ó sábbad propeta ka Manama sayyan.”

¹⁵Iginsà si Jesus, na mà din, “Asal ándin é ákniyu panámdám tingód kanak? Sadanna?”

¹⁶Igtaba si Simon Pedro, na mà din, “Sikuna tó Mesiyas. Sikuna tó Batà katò manté Manama na ándà ágtamanán.”

¹⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Simon, batà i Jonas, duwán dayó nu! Ánnà

manubù tó igpasóddór áknikó na sakán tó Batà ka Manama, asal Ámmà ku tun ta langit tó igpasóddór kanan áknikó.¹⁸ Purisu kagin ku áknikó, sikuna si Pedro,^{§§} asta ni gó tó batu* na patindággan ku katò mga ágpampamaké. Dì dan talun ka katulusan ka kamatayan.¹⁹ Bággén ku áknikó tó susi katò pagpangulu ka Manama. Tò dian nu dini ta banuwa, tó gó é dian katò Manama na góddò tun ta langit, asta tó nunugan nu dini ta banuwa, tó gó é nunugan katò Manama na góddò tun ta langit.”

²⁰Na, maggát igsapad si Jesus na kailangan di dan mulit tun ta duma mga manubù na sikandin tó Mesiyas.

Igkagi si Jesus na matayan sikandin
Mat 16:21-28; Mar 8:31-9:1; Luc 9:22-27

²¹Tikud katò álló tó, igulit si Jesus tun ta mga disipulu din ka ándin tó matuman dumunggù tun kandin. Kailangan madun sikandin tun ta Jerusalem, asta pahirapan sikandin katò mga ágtugálán ka Judio, mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga taratinurù ka sugù. Matuman sikandin matayan, asal manté puman sikandin tun ta ikatállu álló.

²²Na, igpadani si Pedro tun ki Jesus, asta igsapadan din, na mà din, “Áglangngagán, mólà pa ka di malumu diyan áknikó! Dì pád gó matuman.”

²³Asal igbariring si Jesus tun ki Pedro, asta igkagiyan din, na mà din, “Iwà ka, Maibuyan! su sumapad ka pád kanak. Ánnà tikud tun ta Manama tó kakalyag nu, asal tikud dád tun ta panámdám nu.”

²⁴Na, igkagi si Jesus katò mga disipulu din, na mà din, “Tó manubù na mákkás kanak, kailangan di sikandin mákkás ka kakalyag ka pusung din, asal kailangan tumiis sikandin ka kahirapan

§§**16:18** Pedro. Tun ta kinagiyan ka Griego *petros* na tó kóbadan “délák batu.”

***16:18** Batu. Tun ta kinagiyan ka Griego *petra* na tó kóbadan “dakál batu.” Panunggiringan ni tingód basì katò kabánnalan na igkagi i Pedro, ó tingód ki Jesu-Cristo.

agad matayan sikandin,[†] asta kailangan mákkás kanak. ²⁵Tô manubù na áglággád katô kantayan din, kandaan sikandin katô kantayan na ándà ágtamanán. Asal ka mému ka matayan tô manubù tingód katô katákkás din kanak, matanggap din tô kantayan na ándà ágtamanán. ²⁶Atin ka makatigatun tô manubù kani tibuk banuwa, asal kandaan sikandin katô kantayan, ándà palang pulusán din, su ándà bullas katô kantayan na ándà ágtamanán. ²⁷Sakán tô Igpamanubù, asta lumónódda dini na tákkásson katô mga panaligan asta séllaán katô Ámmà ku. Atin ka lumónódda, sumulì a katô langun manubù tingód katô iglumu dan. ²⁸Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán dini ákniyu na dì maté sippang ka kumita dan katô katigkanayan ka pagpangulu ku na Igpamanubù.”[‡]

Ipalin tô bónnóng i Jesus

Mat 17:1-13; Mar 9:2-13; Luc 9:28-36

17 Na, pángnga ka ánnám álló, igpatákkás i Jesus si Pedro, si Santiago, asta si Juan na adi i Santiago. Igtikáddág dan tun ta mallayat pabungan na ándà palang manubù. ²Róggun igsállág dan ki Jesus, ipalin tô bónnóng din na iring na sánnang ka álló. Ágséllà ka kapputian tô langun katô umpak din. ³Tigkô dan dád igkita si Moises asta si Elias na igtóngkô ki Jesus. ⁴Igkagi si Pedro ki Jesus, na mà din, “Áglangngagán, madigár su dini ké. Atin ka mému áknikó, mimuwa dini ka tállu rákkó, sábbad para áknikó, sábbad para ki Moises, asta sábbad para ki Elias.”

⁵Róggun na igkagi si Pedro, tigkô dád duwán ágséllà sagulapun na ikatambun

kandan. Igdinág dan tô kagi ka Manama tikud tun ta sagulapun, na mà din, “Ni gó ni kanak Batà na ágginawaan ku, asta tuuwa idayawan kandin. Paminág yu sikandin.”

⁶Tô igdinág tô tállu disipulu, iglangkáb dan asta tuu dan imáddangan. ⁷Asal igpadani si Jesus tun kandan, igawidan din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tindág kó. Yakó ágkamáddangan.”

⁸Tô iglangngag dan, igkita dan si Jesus na sábbad din dád man.

⁹Na, róggun igtupang dan tikud tun ta pabungan, igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Yakó gulit tingód katô igkita yu róggun ándà a pa kanté puman na Igpamanubù.”

¹⁰Na, iginsà tô mga disipulu din, na mà dan, “Manan ka ágtinurù tô mga taratinurù ka sugù na kailangan lumónód si Elias tô dì pa dumunggù tô Mesiyas?”[¶]

¹¹Igtaba si Jesus, na mà din, “Bánnal na dumunggù pa si Elias, su sikandin tô tumaganà katô langun. ¹²Asal mulitta ákniyu na igdunggù dán sikandin, asal ándà sikandin kilalayi ka mga manubù. Asal igtuman dan tô madat kakalyag dan kandin. Iring pagsik kanan, pahirapanna na Igpamanubù ukít ka lumun dan kanak.”

¹³Purisu ikagpát tô mga disipulu din na si Juan na Tarabunyang tô igtuman katô tandô tingód katô kadunggù i Elias.

Tô batà mama na igahuwan ka madat espiritu

Mat 17:14-21; Mar 9:14-29; Luc 9:37-43

¹⁴Tô igdunggù dan tun ta marapung manubù na igangat kandan, duwán sább-

[†]16:24 16:24 Kailangan tumiis sikandin ka kahirapan agad matayan sikandin, ó kailangan tumiang sikandin ka krus.

[‡]16:28 16:28 Ituman ni tô igkita si Pedro, si Santiago asta si Juan katô kapalín ka bónnóng i Jesus tun ta pabungan (Mateo 17:1-13).

[¶]17:10 17:10 Ahaán tô Malaquiás 4:5.

bad mama na igpadani tun ki Jesus. Iglingkóód sikandin, asta igkagi, na mà din, ¹⁵“Áglangngagán, kéduwi nu ni batà ku mama, su ágtuyù-tuyù sikandin, asta ágkahirapan. Marag sikandin ágkabantang tun ta apuy asta tun ta wayig. ¹⁶Igpid ku sikandin tun ta mga disipulu nu ébò kólian sikandin, asal ándà dan ikému.”

¹⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu mga manubù áknganni, dì kó ágsarig kanak, asta madat tó panámdám yu. Dì dán madugé na dumuma a ákniyu, asal kailangan tumiissa pa. Na, pid yu dini kanak tó batà.”

¹⁸Na, igsapadan i Jesus tó madat espiritú, asta igluwà tikud tun ta batà. Tigkò inólian sikandin.

¹⁹Na, igpadani tó mga disipulu i Jesus tun kandin na ándà duma manubù, asta iginsà sikandan, na mà dan, “Manan ka ándà ké ikapaluwà katò madat espiritú?”

²⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Su délák pa tó kasarig yu kanak. Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka duwán kasarig yu kanak iring dád na délák lisu ka mustasa, makakagi kó tun ta pabungan, na mà yu, ‘Alin ka dutun.’ Purisu malin tó pabungan. Ándà palang na dì yu mému. ²¹[Asal paluwaán ni klasi ka madat espiritú ukit dád ka kadasal asta kapuwasa.]”

Igkagi puman si Jesus tingód ka kamatayan din

Mat 17:22-23; Mar 9:30-32; Luc 9:43-45

²²Na, tó ilimud dán tó mga disipulu i Jesus tun ta probinsya ka Galilea, igkagi si Jesus, na mà din, “Matuman ni dumunggù kanak na Igpamanubù. Kailangan bággenna tun ta bállad katò duma mga manubù. ²³Matayanna ikandan, asta mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

Purisu tuu dan iranu.

Bayad ka buwis para ka templo

²⁴Tó igdunggù dan tun ta lunsud ka Capernaum, duwán mga taralimud ka buwis para katò templo. Iginsà dan ki Pedro, na mà dan, “Ágbayad tó pangulu yu ka buwis para katò templo?”

²⁵Igtaba si Pedro, na mà din, “Óó.”

Tó igulì dán si Pedro tun ta balé, tó ándà pa kagi sikandin, igkagi si Jesus ki Pedro, na mà din, “Simon, duwán insà ku áknikó. Sadan tó mga manubù na kailangan mayad ka buwis tun ta hari? Tó kandin pamilya, ó tó ássa mga manubù?”

²⁶Igtaba si Pedro, na mà din, “Tó ássa mga manubù.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu dì ágbayad tó kandin pamilya. ²⁷Asal ébò dì maringasa tó mga taralimud ka buwis áknita, sadun ka tun ta ranó, asta pamunuwit ka. Duwán salapì na kitanán nu tun ta babbà katò tagnà sáddà na maggut nu. Nángngà tó salapì para bággén ta tun ta templo. Angé nu, asta bággé nu tun ta mga taralimud ka buwis.”

Sadan tó tuu mallayat?

Mat 18:1-5; Mar 9:33-37; Luc 9:46-48

18 Na, ándà kadugé, igpadani tó mga disipulu i Jesus tun kandin, asta iginsà sikandan, na mà dan, “Sadan tó mallayat é kamanubuan tun ta pagpangulu ka Manama?”

²Purisu igtawar i Jesus tó sábbad batà, asta igpatindág din tun ta tángnga dan. ³Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka malyag kó sakupán katò Manama tun ta pagpangulu din, kailangan pamantun yu tó panámdám yu asta makéring kó na mga gabatà, ⁴su tó manubù na ágpababà ka kamanubuan na iring katò kapabbabà kani batà, tó gó é tuu mallayat tun ta pagpangulu ka Manama. ⁵Atin ka ágtanggap kó katò sábbad batà tingód

katô kapasakup yu kanak, iring na ág-tanggapánna ikiyu.”

Mga tintal ka kalumu ka salà

Mat 18:6-9; Mar 9:42-48; Luc 17:1-2

⁶“Atin ka duwán makandà ka kapamaké katô agad sábbad kani mga marénták gabatà, tuu pa madigár ka ikáttán tó alig din tun ta dakál batu, asta antugán sikandin tun ta dagat. ⁷Makédu-édu tó mga manubù nit banuwa su duwán pakatintal! Ándà makalili katô pagtintal, asal makédu-édu tó manubù na mému gunayan ka pagtintal katô duma manubù!

⁸“Atin ka tó bállad nu ó paa nu tó gunayan na makasalà ka, tampád nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad sábbad dád tó bállad ó paa nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka antugán tó tibuk lawa nu tun ta apuy na di gó mapadáng ka ándà ágtamanán. ⁹Atin ka tó mata nu tó gunayan na makasalà ka, lássù nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad mandà tó sábbad mata nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka duwán duwa mata nu asta antugán tó tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan ka apuy.”

Panunggiringan tingód katô karnero na itadin

Mat 18:10-14; Luc 15:3-7

¹⁰“Yakó ágbuyas katô sábbad sakup ku na mabbabà é kamanubuan iring katô kapabbabà kani batà, su kagin ku áknuyu na ágbantéyan dan katô mga panaligan ka Manama na inalayun ágtubang katô Ámmà ku tun ta langit. ¹¹[Igsadunna na Igpamanubù dini ta banuwa ébô tumáb-bussa katô mga manubù na itadin tingód ka mga salà dan.]

¹²“Panámdám yu ni. Tó manubù na duwán sábbad gatus (100) karnero din, atin ka sábbad tó matadin, tananan din tó kasiyawan siyó (99) tun ta pabungan ébô pamasakán din tó sábbad karnero na itadin. ¹³Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Atin ka kitanán din dán, tuu pa dakál tó dayó din ka tandingán katô dayó din tingód katô kasiyawan siyó (99) na ándà katadin. ¹⁴Iring kani tó riyun katô Ámmà ku tun ta langit, su di gó mému kandin ka mandà tó sábbad sakup din.”

Tó ágpamaké na makalumu ka salà

¹⁵“Na, atin ka duwán kataladi nu na makalumu ka salà tun áknikó, sadun ka tun kandin na ándà ássa manubù, asta sapadi nu sikandin tingód katô salà na iglumu din. Atin ka maminág sikandin katô kagi nu, mapalónód nu sikandin tun ta Manama. ¹⁶Atin ka di sikandin maminág katô kagi nu, patákkás nu tó sábbad ó duwa manubù, asta lónód kó tun kandin, ébô duwán duwa ó tállu testigos na maminág katô tinóngkóan yu.[§] ¹⁷Atin ka diyù gó sikandin maminág kandan, ulit yu tun ta mga ágpampamaké. Atin ka diyù gó sikandin maminág kandan, yakó ágtagad kandin, asal panámdám yu na iring sikandin na ánnà Judío asta iring na taralimud ka buwis.”

Tó dian asta tó nunugan

¹⁸“Na, paminág yu ni kagin ku áknuyu. Tó dian yu dini ta banuwa, tó gó é dian katô Manama na góddô tun ta langit, asta tó nunugan yu dini ta banuwa, tó gó é nunugan katô Manama na góddô tun ta langit.

¹⁹“Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Atin ka duwán duwa manubù nit banuwa na pasábbadé tun ta kadasal, bággén katô Ámmà ku tun ta langit tó ágpamuyuan dan. ²⁰Su agad ánda ágpal-

[§]18:16 18:16 Ahaán tó Deuteronomio 19:15.

imudé tô duwa ó tállu manubù ébô mangadap kanak, dutunna duma kandan.”

Kapasinsiya ka salà

²¹ Na, igpadani si Pedro tun ki Jesus, asta iginsà sikandin, na mà din, “Áglangngagán, atin duwán kataladi ku na marag áglumu ka salà kanak, makapira tô kapasinsiya ku kandin? Nángngà tô makapittu?”

²² Iggagi si Jesus, na mà din, “Ánnà nángngà ka makapittu dád, su agad luppián din tô kapittuwan (70) ka makapittu, kailangan pasinsiyaan nu sikandin.

²³ “Tring kani tô pagpangulu ka Manama. Duwán hari na igpanámdám na sumukut sikandin katô utang ka mga opisyales din. ²⁴ Tô igtigkané sikandin, duwán sábbad opisyales na igpatawar din na tuu dakál tô utang din, su mga mararan tô salapì na utang din. ²⁵ Asal di sikandin pakabayad. Purisu igkagi tô hari na kailangan imun sikandin na állang, apil tô sawa din asta tô mga gabatà din, asta barigyaán tô langun ka kaduwánnan dan ébô kabayadan tô utang din. ²⁶ Asal iglingkóód tô manubù, asta igpédu-édu, na mà din, ‘Sir, angat ka pa, su bayadan ku tô langun katô utang ku áknikó.’ ²⁷ Purisu igpandà katô hari tô utang katô manubù tingód katô kédu din, asta igpóli din. ²⁸ Tô igpanó tô manubù, igkita din tun ta dalan tô ássa opisyales na duwán délák utang kandin. Tigkô din dád igpákkál tô alig katô manubù, asta igkagi sikandin, ‘Bayadi nud tô utang nu kanak.’ ²⁹ Purisu iglingkóód tô ássa opisyales, asta igpédu-édu, na mà din, ‘Angat ka pa, su bayadan ku tô langun katô utang ku áknikó.’ ³⁰ Asal ándà kédu din, asta igpapriso din sikandin sippang

ka kabayadan tô utang din. ³¹ Na, tô ikasóddór tô mga ássa opisyales din, tuu iranu tô pusung dan. Purisu igpadun dan tun ta hari, asta igulit dan tingód katô langun na ilumu. ³² Purisu igpakangé katô hari tô una opisyales, asta igkagi sikandin, ‘Madat ka manubù! Tô igpédu-édu ka kanak, igpandà ku tô langun ka utang nu. ³³ Su inéduwanna áknikó, kailangan médu-édu ka katô unawa nu na opisyales.’ ³⁴ Tuu isókówan katô hari sikandin, asta igpapriso din ébô supakan sippang ka kabayadan tô langun katô utang din.”

³⁵ Iggagi si Jesus, “Atin ka di kó ág-pasinsiya katô kataladi yu tikud tun ta tibuk pusung yu, magunawa pagsik tô lumun katô Ámmà ku tun ákniyu.”

Tinurù tingód ka ágpasugbané

Mat 19:1-12; Mar 10:1-12

19 Na, pángnga igtinurù si Jesus kani langun, igiwà sikandin tikud tun ta probinsya ka Galilea, asta igukit sikandin tun dipag ka Wayig ka Jordan sippang tun ta probinsya ka Judea. ² Marapung tô mga manubù na igtalundug kandin, asta igdappánnan din ka ballad tô langun na ágkabógókan, asta inólian.

³ Duwán mga Pariseo na igpadani tun ki Jesus ébô kuminnam kandin. Iginsà sikandan, na mà dan, “Mému ka sumugban tô manubù katô sawa din agad ándà madat na iglumu din?”

⁴ Igtaba si Jesus, na mà din, “Ándà yu basì basayi tô kagi ka Manama na igsulat. Tô igimu tô Manama katô manubù sayyan, igimu din sikandan na mama asta bayi.” ⁵ Iggagi tô Manama, “Purisu tumanan tô mama katô ámmà din asta katô innà din, asta pasáb-

**19:4 19:4 Ahaán tô Genesis 1:27; 5:2.

badé tô mama asta tô sawa din. Tô duwa dan mému dán sábbad.”††

⁶ Purisu ánnà dan dán duwa, su inému dan dán sábbad. Na, su igimu dan ka Manama na sábbad, di mému na pagsugbanán ka manubù.”

⁷ Iginsà sikandan, na mà dan, “Atin ka di mému, manan ka igsugù si Moises sayyan na kailangan duwán papeles na bággen katô mama tun ta sawa din tingód katô kasugban din kandin, asta mému din péwaán?”‡‡

⁸ Igkagi si Jesus, na mà din, “Igsugù si Moises na mému kó sumugban katô sawa yu, su isóddóran din na tuu matággas tô ulu yu. Asal tô igimu tô Manama katô manubù sayyan, di mému pasugbané. ⁹ Purisu kagiyan ku sikiyu, atin ka sumugban tô mama katô sawa din na ándà libug, asta kumalyag sikandin katô ássa bayi, makalibug sikandin.”

¹⁰ Igkagi tô mga disipulu din, na mà dan, “Atin ka tô gó é malumu, tuu pa madigár ka di dán kumalyag tô mga manubù.”

¹¹ Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Ánnà langun manubù tô di gó kumalyag, asal makatiis dád tô mga manubù na ágtabangan ka Manama. ¹² Duwán mga imanubù na di kumalyag. Duwán mga duma na di kumalyag su taganà ikapunan dan. Duwán mga duma na di kumalyag su duwán lumun dan tingód katô pagpangulu ka Manama. Purisu tô makatanggap na di dan kumalyag, di dan gó kumalyag.”

Si Jesus asta tô marénták mga gabatà

Mat 19:13-15; Mar 10:13-16; Luc 18:15-17

¹³ Na, duwán mga manubù na igpid ka marénták mga gabatà dan tun ki Je-

sus ébô dappánnan din ka bállad asta dasalan din. Asal igsapadan dan katô mga disipulu din. ¹⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Pabayà yu yan mga gabatà ébô makapadani dan dini kanak. Yakó ágsapad kandan, su tô mga manubù na ágsarig ka Manama iring katô kasarig ka mga gabatà tun ta ámmà asta innà dan, tô gó é panguluwan ka Manama.”

¹⁵ Tô igdappán dán si Jesus ka bállad tun kandan asta igdasal, igpanó sikandin.

Kahirapan tô mga ágkaduwánnan

Mat 19:16-30; Mar 10:17-31; Luc 18:18-30

¹⁶ Na, duwán sábbad manubù na igpadani tun ki Jesus, asta iginsà, na mà din, “Sir, ándin tô madigár lumun ku ébô makatanggap ka kantayan na ándà ágtamanán?”

¹⁷ Igkagi si Jesus, na mà din, “Isalábuanna su iginsà ka kanak tingód katô madigár. Sábbad dád tô tuu madigár, tô dád Manama. Atin ka malyag ka tumanggap ka kantayan na ándà ágtamanán, kailangan mánnal ka katô mga sugù ka Manama.”

¹⁸ Iginsà tô manubù, na mà din, “Ándin mga sugui?”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágmaté. Yakó áglibug. Yakó ágtakó. Yakó ágtestigos ka bulaló tingód katô unawa yu. ¹⁹ Respetowi yu tô ákniyu ámmà asta innà. Ginawayi yu tô unawa yu na iring katô kaginawa yu katô ákniyu sarili.”¶¶

²⁰ Igkagi tô manubù, na mà din, “Igbánnalla katô langun. Ándin tô ándà ku pa lumuwi?”

²¹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin duwán kakalyag nu na tuu nángngà tô áglumun nu, uli ka, asta barigya nu tô

††19:5 19:5 Genesis 2:24.

‡‡19:7 19:7 Ahaán tô Deuteronomio 24:1.

¶¶19:19 19:18-19 Exodo 20:12-16; Levitico 19:18; Deuteronomio 5:16-20.

langun kaduwánnan nu. Tukid nu bág-géyi tô salapì nu tun ta mga manubù na ágkayu-ayuan. Atin ka tô gó é lumun nu, duwán pulusán nu tun ta langit. Na, lónód ka, asta tákkás ka kanak.”

²² Tô igdinág katô manubù tô igkagi i Jesus, igpanó sikandin na iranu, su dakál tô kaduwánnan din.

²³ Na, igkagi si Jesus katô mga disipulu din, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Mahirap tô kapasakup ka ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu katô Manama. ²⁴ Kumagiya pagsik ákniyu na agad mahirap tô dakál mananap na ánggadan kamelyo na mukit tun ta bóbbó ka simat, asal tuu pa mahirap tô kapasakup katô ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu ka Manama.”

²⁵ Tô igdinág katô mga disipulu tô igkagi din, tuu dan isalábbuan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Purisu ándà palang manubù na makaluwà tikud tun ta supak ka Manama.”

²⁶ Asal igsállág si Jesus tun kandan asta igkagi sikandin, na mà din, “Dì gó ni malumu ka manubù, asal malumu ka Manama tô langun.”

²⁷ Igkagi si Pedro, na mà din, “Sikami, igtanangan déd tô langun katô kaduwánnan dé ébô mákkás ké áknikó. Ándin tô matanggap dé?”

²⁸ Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tun ta mantu banuwa na imun ka Manama, munsadda na Igpamanubù tun ta madigár gunsadanan ku. Sikiyu na igtákkás kanak, munsad kó pagsik tun ta sapulù duwa (12) gunsadanan ka hari, asta mangulu kó katô sapulù duwa (12) grupo katô mga rubbad i Israel. ²⁹ Tô manubù na igtanan katô kaduwánnan din, mga kataladi din, ámmà din, innà din, mga gabatà din, asta kinamát din ébô pasakup

kanak, tô gó tô makatanggap ka kadigárran na ginatus-gatus na dakál pa ka tandingán katô igtanangan din, asta bággayan sikandin katô kantayan na ándà ágta-manán. ³⁰ Marapung tô mga manubù na ikóna áknganni makatapuri baling tun ta tapuri álló. Tô mga manubù na ikatapuri áknganni makóna baling tun ta tapuri álló.^{§§}

Panunggiringan tingód ka mga iglumu

20 “Iring kani tô pagpangulu ka Manama. Duwán sábbad manubù na duwán tanà na igpamulaan din ka paras. Igsállám tô tigatun igpamasak ka mga manubù na lumumu tun ta kinamát din. ² Igpasábbadé dan na bággen din kandan tô sábbad salapì denario, su ni tô nángngà tandan ka sábbad álló. Igpapid din sikandan tun ta kinamát, asta iglumu dan. ³ Tô alas nuybe dán, igpamasak puman sikandin ka mga manubù na lumumu. Duwán mga manubù na igkita din tun ta plasa na ánda áglumun dan. ⁴ Purisu igkagi sikandin, ‘Atin ka lumumu kó tun ta kinamát ku, nángngà tô tandan ku ákniyu.’ Purisu igsadun dan pagsik, asta iglumu dan. ⁵ Igpamasak puman sikandin ka mga manubù tô alas dusi asta tô alas tres ka mapun, asta magunawa tô igkagi din kandan. ⁶ Masig dán alas singko ka mapun, igkita din tô duma mga manubù na ánda áglumun dan. Igsinsà sikandin, ‘Manan ka ándà palang áglumun yu ni álló ni?’ ⁷ Igtaba dan, ‘Su ándà manubù na igpalumu áknami.’ Igkagi sikandin, ‘Lumu kó pagsik tun ta kinamát ku.’

⁸ “Na, tô igsálláp dán tô álló, igkagi tô tigatun tun ta állang na ágsarigan din, ‘Tawar nu tô langun manubù na iglumu, asta bágge nu kandan tô tan-

§§**19:30** 19:30 Marapung tô mga manubù na ágkangadanan áknganni mabbabà baling é kamanubuan dan tun ta tapuri álló. Tô mga manubù na mabbabà é kamanubuan áknganni kangadanan baling tun ta tapuri álló.”

dan. Una nu tô mga manubù na tapuri iglumu, asta yan pa tô mga manubù na una iglumu.’⁹ Tô igtandan sikandin katô mga manubù na igtigkané ka alas singko ka mapun, sábbad denario tô salapì na igtandan din tingód ka sábbad álló tun ta tagsábbad-sábbad kandan. ¹⁰ Purisu tô ándà pa tandani tô mga manubù na iglumu tikud ka sállám, igpanámdám dan na tuu pa dakál tô tandanán din kandan. Asal sábbad pagsik denario tô salapì na igtandan din tingód ka sábbad álló tun ta tagsábbad-sábbad kandan. ¹¹ Tô igtanggap dan katô salapì, igpaburáng-buránggé dan tingód katô tigatun ka paras. ¹² Ikgagi dan, ‘Tô mga ikatapuri, sábbad dád oras tô kalumu dan, asal tikud ka sállám tô áknami kalumu, asta inélad ké ka álló. Manan ka magunawa tô igtandan nu áknami langun?’ ¹³ Ikgagi tô tigatun tun ta sábbad kandan, ‘Rarak ku, ándà a limbung áknikó, su sábbad denario tô salapì na ignunugan nu na tandan ku áknikó. ¹⁴ Purisu pid nu tô salapì na igtandan ku áknikó, asta uli kad. Kakalyag ku na magunawa tô bággén ku tun ta langun yu. ¹⁵ Atin ka malyagga mággé ka salapì ku tun ta manubù na salinán ku, ándà basì makasapad kanak. Isabuan ka basì su madigár tô iglumu ku kandan.’”

¹⁶ Ikgagi si Jesus, na mà din, “Purisu tô mga manubù na ikatapuri áknganni makóna baling tun ta tapuri álló. Tô mga manubù na ikóna áknganni makatapuri baling tun ta tapuri álló.”*

Ikgagi puman si Jesus tingód ka kamatayan din

Mat 20:17-19; Mar 10:32-34; Luc 18:31-34

¹⁷ Na, róggun igpanó si Jesus tun ta Jerusalem, igpid din tô sapulù duwa (12) disipulu din tun ta ándà mga manubù, asta igkagi sikandin, na mà din, ¹⁸ “Na, madun kid tun ta Jerusalem. Sakán na Igpamanubù tô bággén tun ta bállad katô mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga taratinurù ka sugù. Pasábbadé dan kumagi na kailangan matayanna. ¹⁹ Bággénna ikandan tun ta bállad ka mga manubù na ánnà Judio. Ngisiyanna ikandan, lagpássánna, asta pansalanna tun ta krus. Asal mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

Tô duwa gabatà i Sebedeo

Mat 20:20-28; Mar 10:35-45

²⁰ Na, igsadun tun ki Jesus tô sawa i Sebedeo asta tô duwa gabatà din na si Santiago asta si Juan. Iglíngkóód sikandin tun ki Jesus su duwán ágpa-muyuán din. ²¹ Iginsà si Jesus, na mà din, “Ándin tô kakalyag nu kanak?”

Ikgagi sikandin, na mà din, “Tun ta pagpangulu nu, pónsad nu tô duwa gabatà ku madani tun áknikó, na sábbad dadan ta kawanan nu, asta sábbad dadan ta ibang nu.”

²² Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà yu kasóddóri ka ándin tô igpa-muyù yu. Makatiis kó katô kahirapan iring katô kahirapan na masig dán dumunggù kanak?”†

Igtaba sikandan, na mà dan, “Óó, makatiis ké.”

***20:16** 20:16 Tô mga manubù na ákngadanan áknganni, mabbabà baling tô kamanubuan dan tun ta tapuri álló. Tô mga manubù na tuu mabbabà é kamanubuan áknganni kangadanan baling tun ta tapuri álló.”

†**20:22** 20:22 Tô gó é kóbadan ka kagi din, “Makému kó minám tun ta kopa na masig kud inámman?”

²³ Ikgagi si Jesus, na mà din, “Matu-man na dungguan kó gó katô kahirapan iring katô kahirapan na dumunggù kanak, asal diya makatandô ákniyu ka makónsad kó madani tun kanak, su munsad madani kanak tó mga manubù na igsalin katô Ámmà ku.”

²⁴ Na, tó igdinág tó sapulù (10) disipulu ka ándin tó igkagi dan ki Jesus, isókó dan ki Santiago asta ki Juan. ²⁵ Purisu igpaglimud i Jesus tó langun dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Isóddóran yud na tun ta mga manubù na ánnà Judio, inalayun ágsugù tó mga ágpangulun katô mga sakup dan. Inalayun ágsugù-sugù tó mallayat mga manubù katô mga ágpanguluwan dan. ²⁶ Asal di mému ka makéring kó kandan. Su tó manubù tun ákniyu na imun mallayat é kamanubuan, tó gó tó kailangan imun na ágsuguán-nán yu. ²⁷ Asta tó manubù na imun pangulu yu, tó gó tó kailangan mému na állang yu. ²⁸ Méring sikandin kanak na Igpamanubù, su igsadunna dini ánnà ébô tabanganna katô mga manubù, asal igsadunna dini ébô tumabangnga katô mga manubù. Ikataganà ad na matayan ébô tábbusán ku tó marapung manubù.”

Inólian tó duwa bólóg

Mat 20:29-34; Mar 10:46-52; Luc 18:35-43

²⁹ Na, tó igpanó dan tikud tun ta Jerico, tuu marapung tó mga manubù na igtalundug ki Jesus. ³⁰ Duwán duwa bólóg na igunsad tun ta ligad ka dalan. Tó igdinág dan na si Jesus tó iglabé, igullaó sikandan, na mà dan, “Rubbad i David, kéduwi ké!”

³¹ Igsapadan dan katô mga manubù, asta igkagi dan na kailangan di dan mótép. Asal igrayan dan baling gullaó,

na mà dan, “Áglangngagán, rubbad i David, kéduwi ké!”

³² Purisu igsódô si Jesus, asta igtawar kandan, na mà din, “Ándin tó kakalyag yu na lumun ku para ákniyu?”

³³ Igtaba tó duwa bólóg, na mà dan, “Áglangngagán, malyag ké makakita.”

³⁴ Inéduwan si Jesus kandan, asta igdappánnan din ka bállad tó mata dan. Tigkô dan dád ikakita, asta igtalundug dan ki Jesus.

Igdunggù si Jesus tun ta Jerusalem

Mat 21:1-11; Mar 11:1-11; Luc 19:28-40; Juan 12:12-19

21 Na, tó igsadun dan tun ta Jerusalem, igdunggù dan tun ta lunsud ka Betpahe na tun ta Pabungan ka Olibo. Igpóna i Jesus tó duwa disipulu din, na mà din, ² “Una kó tun ta lunsud, asta kitanán yu tó asno[‡] asta nati. Igikát tó asno, asal akas yu, asta pid yu dini kanak. ³ Atin ka duwán manubù na minsà ákniyu ka manan ka igakas yu, kagiyi yu na kailangan sakayan katô Áglangngagán yu, asta sékót din papiddán ákniyu.”

⁴ Ilumu ni ébô matuman ni igkagi katô propeta ka Manama sayyan, na mà din, ⁵ “Uliti nu tó langun taga Sion,[¶] [¶] ‘Na, dumunggù dán tó harì yu, asta mababà tó kamanubuan din, su ágsaké ka nati ka asno.’”[§]

⁶ Igpanó tó duwa disipulu din, asta igtuman dan tó igsugù i Jesus kandan. ⁷ Igpipid dan tó asno asta tó nati tun ki Jesus. Tó mga umpak dan igampas dan tun ta bókkóg katô nati, asta igsaké si Jesus. ⁸ Igsánnar katô karapungan ka mga manubù tó umpak dan tun ta dalan na ukitan din. Igtampád katô mga manubù tó mga daun ka palmera asta igsánnar

[‡]21:2 21:2 Iring na kudà tó asno.

[¶]21:5 21:5a Sion tó ássa ngadan katô lunsud ka Jerusalem.

[§]21:5 21:5b Isaias 62:11; Zacarias 9:9.

dan tun ta dalan.** ⁹Igullaó tō langun manubù na igtákkás ki Jesus, agad tō ikóna asta tō ikatalundug, na mà dan, “Durungán ta ni rubbad i David! Durungán ta ni igpapid katō Áglangngagán! Durungán ta tō Manama tun ta langit!”††

¹⁰Tō igdunggù si Jesus tun ta Jerusalem, isalábbuan tō langun manubù. Igpénsaé sikandan, na mà dan, “Sadan sikandin?”

¹¹Igtaba tō mga manubù na igtákkás ki Jesus, na mà dan, “Sikandin si Jesus na propeta ka Manama tikud tun ta lunsud ka Nazaret na sakup ka probinsya ka Galilea.”

Igsadun si Jesus tun ta templo

Mat 21:12-17; Mar 11:15-19;

Luc 19:45-48; Juan 2:13-22

¹²Na, igsadun si Jesus tun ta templo, asta igabug din tō langun manubù na ágbállí asta ágbarigyà tun ta plasa ka templo.‡‡ Igbantang din tō mga lamisa katō mga manubù na ágbullas ka salapì,††† asta igbantang din tō gunsadanan katō mga manubù na ágbarigyà ka salapati na ágbággén tun ta Manama. ¹³Igkagi sikandin, na mà din, “Mà katō kagi ka Manama,

“Tō balé ku, tō gó é ágdasalanán.”§§ Asal igimu yud ni na gállássanan ka mga tulisan.”

¹⁴Igpadani tun ki Jesus tō mga bólóg asta tō mga kapig, asta igdappánnan dan i Jesus ka bállad, asta inólian dan tun ta templo. ¹⁵Asal isókó tō mallayat ka mga pangulu ka templo asta tō mga taratinurù ka sugù, su igkita dan tō

mga kasalábbuan na iglumu i Jesus, asta igdinág dan tō mga gabatà na igpanggullaó tun ta templo, na mà dan, “Durungán ni rubbad i David!”

¹⁶Purisu iginsà dan ki Jesus, na mà dan, “Igpaminág nu tō kagi dan?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Óó. Ándà yu basì basayi ni kagi ka Manama, na mà din,

“Agad tō mga marénták gabatà igtinuruan nu ébò dumurung áknikó.”***

¹⁷Na, igpanó si Jesus tikud tun kandan, igsadun sikandin tun ta lunsud ka Betania, asta igdággà sikandin dutun.

Tō kayu igera na igangu

Mat 21:18-22; Mar 11:12-13,20-24

¹⁸Tō sállám dán, róggun iglónód si Jesus tun ta Jerusalem, igballus sikandin.

¹⁹Igkita din tō kayu igera tun ta ligad ka dalan, asta igpadani sikandin ébò masak ka buuy. Asal ándà palang buuy na igkita din, su marag dád daun. Purisu igkagi sikandin tun ta kayu, na mà din, “Tikud áknganni, ñi dán gó makabuuy ni kayu ni!”

Tō dád gó, igangu tō kayu. ²⁰Tō ikakita tō mga disipulu din, isalábbuan dan gó, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Sékót igangu tō kayu igera.”

²¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka sumarig kó katō Manama, asta ñi kó ágduwa-duwa, makému kó katō mga kasalábbuan iring katō iglumu ku kani kayu igera, asta mga kasalábbuan na tuu pa matulus. Atin ka kumagi kó kani pabungan na malin tun ta dagat, mému

**21:8 21:8 Tō gó é ágkémun dan ka tanggapán dan tō manubù na imun hari.

††21:9 21:9 Ahaán tō Salmo 118:25-26.

‡‡21:12 21:12a Plasa ka templo; tō mga parì dád tō makahu tun dalám ka templo. Dutun ta plasa tō duma mga manubù.

†††21:12 21:12b Ágbullas ka salapì; kailangan bullasán tō salapì ka ássa mga banuwa ébò duwán salapì na ággamítán tun ta templo.

§§21:13 21:13 Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

*21:16 21:16 Salmo 8:2. Tō gó tō igkanta i David para katō Manama.

ni. ²² Agad ándin tô pamuyuán yu katô Manama ukit ka kadasal, matanggap yu ka mánnal kó kandin.”

Inså tingód katô igpapid ki Jesus

Mat 21:23-27; Mar 11:27-33; Luc 20:1-8

²³ Na, igsadun si Jesus tun ta templo, asta igtinurù sikandin. Ándà kadugé, duwán mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga ágtugállán ka Judio na igpadani tun kandin. Iginså sikandan, na mà dan, “Sadan tô igtikudan katô langun na áglumun nu? Sadan tô igpapid áknikó?”

²⁴ Igtaba si Jesus, na mà din, “Duwán pagsik insà ku áknuyu. Atin ka makataba kó, mulitta áknuyu ka sadan tô igpapid kanak. ²⁵ Na, sadan tô igpapid ki Juan na munyag? Tô Manama, ó tô manubù?”

Purisu igpatóngkóé dan ka ándin tô madigár taba dan kandin, na mà dan, “Atin ka tumaba ki na Manama tô igpapid ki Juan, insaán ki ikandin na manan ka ándà ki bánnal ki Juan. ²⁶ Asal atin ka tumaba ki na manubù tô igpapid ki Juan, kamáddangan ki kani mga manubù na ilimud, su ágpanámdám dan na bánnal propeta ka Manama si Juan.”

²⁷ Purisu igtaba sikandan ki Jesus, na mà dan, “Ándà dé kasóddóri.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Su ándà kó taba katô insà ku, diya pagsik mulit áknuyu ka sadan tô igpapid kanak na lumumuwa katô áglumun ku.”

Panunggiringan tingód katô duwa mataladi gamama

²⁸ “Panámdám yu ni. Duwán manubù na duwán duwa gabatà din gamama. Igkagi sikandin tun ta batà din kaké, ‘Batà, lumu ka tun ta kinamát ni álló ni.’ ²⁹ Igkagi tô batà din, ‘Diya.’ Asal ándà kadugé, ipalin tô panámdám din, asta igsadun sikandin tun ta kinamát asta iglumu. ³⁰ Igsadun pagsik tô ámmà tun ta batà din adi, asta magunawa tô igk-

agi din kandin. Igkagi tô adi, ‘Óó, ámmà. Madunna.’ Asal ándà sikandin sadun. ³¹ Na, ulitiya ikuyu. Sadan batai tô igbánnal katô ámmà din?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Tô batà din kaké.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Duwán masalà-salà mga manubù na makóna áknuyu masakup tun ta pagpangulu ka Manama iring katô mga taralimud ka buwis asta madat mga gabayi. ³² Tô igtinurù si Juan na kailangan rumákkád kó katô salà ébô tanggapán kó ka Manama, ándà kó bánnal kandin. Asal marapung baling tô mga taralimud ka buwis asta madat mga gabayi na igbánnal kandin. Agad igkita yu ni, asal ándà kó rákkád, asta ándà kó bánnal kandin.”

Panunggiringan tingód katô kinamát

Mat 21:33-46; Mar 12:1-12; Luc 20:9-19

³³ Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Paminág yu ni panunggiringan. Duwán sábbad manubù na duwán tanà na igpamulaan din ka paras. Igoralan din ni, asta igimu din tô garikanan ka buuy ka paras. Igpatingág din tô balé na ágtómmónganan. Igpadóppónan din tô kinamát katô ássa mga taralumu ka tanà, asta igsadun sikandin tun ta madiyù banuwa. ³⁴ Tô igdunggù tô timpo na matássan dán tô buuy katô paras, duwán mga állang na igpapid katô tigatun ébô mangé katô buuy na kandin bahin. ³⁵ Tô igdunggù dán tô mga állang din tun ta kinamát, duwán iglagpás katô mga taradóppón, duwán igmatayan dan, asta duwán igtimbag dan ka batu. ³⁶ Marapung pa puman tô ássa mga állang na igpapid din tun kandan. Asal magunawa tô madat na iglumu katô mga taradóppón tun kandan. ³⁷ Purisu igpapid din tô batà din, su tô panámdám din na bánnalán dan tô kandin batà. ³⁸ Tô igkita tô mga taradóppón katô batà din, igpatóngkóé

dan, na mà dan, ‘Ni gó tó makatigatun kani tanà ka maté tó ámmà din. Na, matayan ta sikandin ébò sikita tó makatigatun kani tanà.’³⁹ Purisu igám-mát dan sikandin, igguyud dan tun ta luwà katò kinamát, asta igmatayan dan.

⁴⁰ “Na, ulitiya ikiyu. Atin lumónód tó tigatun katò kinamát, ándin tó lumun din tun ta mga manubù na igpadóppón din?”

⁴¹ Igtaba sikandan, na mà dan, “Ándà kédu din katò madat mga manubù, asal matayan din sikandan, asta padóppónan din katò ássa mga manubù na mággé ka bahin tun kandin ámmé-ámmé.”

⁴² Iggagi si Jesus, na mà din, “Iring na ándà kó gó basa kani kagi ka Manama, na mà din,

“Duwán sábbad batu na igantug katò mga gimu ka balé, su kéman dan ka ánda ágpulusán. Asal ándà dan kasóddóri na tó gó tó batu na tuu ágkailanganán katò balé. Madigár ni iglumu katò Áglangngagán, asta du-rungán ta sikandin.”[†]

⁴³ Iggagi si Jesus, na mà din, “Purisu kagin ku ákniyu, di kó sakupán ka Manama tun ta pagpangulu din, asal sakupán din tó ássa mga manubù na mánnal katò kakalyag din. ⁴⁴ [Atin ka madabù tó manubù nit batu ni, katáppù-táppuan sikandin. Asal ka kadabuan tó manubù katò batu, maróddóg sikandin.]”

⁴⁵ Na, tó igdinág tó mallayat ka mga pangulu ka templo asta tó mga Pariseo katò kagi i Jesus, isóddóran dan na sikandan tó isugatan katò panung-giringan na igulit din. ⁴⁶ Purisu kakalyag dan dán gó na ámmáttán si Jesus. Asal ándà dan ikému, su imáddangan dan katò mga manubù na ágpaminág ki Jesus, su ágbánnal tó mga manubù na propeta ka Manama si Jesus.

Panunggiringan tingód katò dakál kalimudan

Mat 22:1-14; Luc 14:15-24

22 Igtinurù puman si Jesus kandan ukít kani panunggiringan, na mà din,² “Iring kani tó pagpangulu ka Manama. Duwán sábbad harì na igimu ka dakál kalimudan su kasalán tó batà din mama. ³ Igsugù din tó mga állang din ébò ulitan tó langun manubù na ágpasakupán din. Asal igéllé tó langun. ⁴ Purisu igsgugù katò harì tó ássa mga állang din ébò ulitan tó mga ágpasakupán din, ‘Na, igtaganà dán tó langun. Igiyó dán tó mga baka asta tó mga igpalambù nati, asta igtaganà dán tó ágkannán. Sadun kódi ta ágkasalan.’⁵ Asal ándà dan bánnal. Tó sábbad igasadun tun ta kandin kinamát, asta duwán igasadun tun ta kandin tindaan. ⁶ Duwán mga manubù na igámmát, igirrayat asta igmaté katò mga állang din. ⁷ Purisu tuu isókó tó harì, asta igpapid din tó mga sundalo din ébò matayan sikandan asta góbbón tó lunsud dan. ⁸ Na, igkagi tó harì tun ta mga állang din, ‘Igtaganà dán tó ágkannán, asal di ku gó pakannán tó mga manubù na tagnà igkagiyan ku. ⁹ Purisu sadun kó tun ta mga dalan na marapung gukit, asta piddán yu tó langun manubù na kasumaran yu.’ ¹⁰ Purisu igasadun tó mga állang din tun ta mga dalan, asta igpatákkás dan tó langun manubù na igsumar dan, agad madigár ó madat. Purisu ipánnù tó ágkasalan su marapung tó mga manubù na ilimud.

¹¹ “Na, ándà kadugé, igahu tó harì ébò tanggapán din tó mga manubù na ilimud tun ta ágkasalan. Igkita din tó sábbad manubù na ándà umpak iring katò gumpakán ka mga manubù na madun tun ta ágkasalan. ¹² Purisu iginsà tó harì kandin, ‘Rarak, manan ka

[†]21:42 21:42 Salmo 118:22-23.

dini ka na ándà umpak nu iring katô gumpakán ka mga manubù na madun tun ta ágkasalan?’ Asal ándà palang igtaba din. ¹³ Purisu igkagi tô hari tun ta mga állang din, ‘Bagkás yu tô ballad din asta tô paa din, asta antug yu sikandin tun ta luwà tun ta kangittángngan ébô supakan. Tuu sumággó tô mga manubù dutun, asta kumurigát tô ngipán dan tingód katô kasakit dan.’” ¹⁴ Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Tuu marapung tô mga manubù na ágtawarán ka Manama, asal tagsábbadé dád tô masakup.”

Insa tingód katô bayad ka buwis

*Mat 22:15-22; Mar
12:13-17; Luc 20:20-26*

¹⁵ Na, igpalimudé tô mga Pariseo, asta igplano dan ka ándin tô insaán dan ki Jesus ébô duwán madimanda dan ukit katô taba din. ¹⁶ Purisu duwán mga disipulu dan asta mga igpasakup tun ki Herodes na igpapid dan tun ki Jesus. Igkagi dan kandin, na mà dan, “Sir, isóddóran dé na ágkasarigan ka, asta ágtinurù ka katô kabánnalan tingód ka kakalyag ka Manama. Dì ka ágkapid ka panámdám ka mga manubù agad ándin tô bónnóng dan. ¹⁷ Purisu uliti ké ka ándin tô panámdám nu. Atin ka mayad ké ka buwis tun ta emperador ka Roma, lumapas ké ka mga sugù ka Manama? Mému bayadan, ó dì mému?”

¹⁸ Asal isóddóran i Jesus na madat tô kakalyag dan kandin. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Kéman yu ka nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Manan ka kuminnam kó kanak? ¹⁹ Pakita yu kanak tô salapì na bayad yu katô buwis.”

Igpakita dan kandin tô salapì. ²⁰ Iginsà si Jesus, na mà din, “Sadan bónnóng asta ngadan tô igtagù nit salapì?”

²¹ Igtaba sikandan, na mà dan, “Tô emperador ka Roma.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu bággé yu tun ta emperador tô nángngà bággén yu tun ta emperador, asta bággé yu tun ta Manama tô nángngà bággén yu tun ta Manama.”

²² Tô igdinág dan katô kagi din, isalábuan dan, asta igpanó dan tikud tun kandin.

Insa tingód katô kantayan

*Mat 22:23-33; Mar
12:18-27; Luc 20:27-40*

²³ Ándà kadugé, duwán mga Saduseo na igpadani tun ki Jesus. Tô gó tô mga manubù na ágtinurù na dì manté puman tô mga manubù na inaté dán. Iginsà dan ki Jesus, na mà dan, ²⁴ “Sir, igsugù si Moises áknita tingód katô lumun katô mga mataladi gamama. Atin ka maté tô mama na ándà pa batà katô sawa din, tô kataladi din kailangan kumalyag katô sawa katô inaté, na ipag din na ibalu, ébô ukit kandin duwán mému batà para katô kataladi din na inaté.” ²⁵ Na, duwán pittu mataladi gamama sayyan. Igkalyag tô kaké dan, asal inaté sikandin na ándà pa batà din. Purisu tô ikaduwa kataladi igkalyag katô bayi, ²⁶ asal magunawa tô inému tun kandin asta tun ta ikatállu sippang tun ta ikapittu. Tô tagsábbad-sábbad katô pittu mataladi na igkalyag katô bayi, inaté dan langun na ándà palang batà dan. ²⁷ Tun ta katapuriyan, inaté tô bayi. ²⁸ Na, ulit nu áknami. Atin ka manté puman tô mga manubù, sadan tun ta pittu mataladi tô bánnal duma katô bayi? Su igkalyag tô langun dan kandin.”

²⁹ Igtaba si Jesus, na mà din, “Duwán sayup yu, su ándà yu kagpátti tô kagi ka Manama na igsulat, asta ándà yu kasóddóri ka ándin tô lumun ka Manama

[†]22:24 22:24 Ahaán tô Deuteronomio 25:5.

ukit katô katulusan din. ³⁰Tun ta kanté puman ka Manama katô mga manubù, di dan dán pakalyagé, su iring dan dán katô mga panaligan ka Manama tun ta langit.

³¹Tingód katô kanté ka Manama ka mga manubù, iring na ándà kó gó basa kani kagi ka Manama ákniyu, na mà din,

³²“Sakán tó Manama na ágpangadapán i Abraham, i Isaac, asta i Jacob.”[†]

Di ágpangadap ka Manama tó mga manubù na ándà kantayan, asal tó mga manubù na duwán kantayan, tó gó tó ágpangadap ka Manama.”

³³Tô igdinág tó ilimud mga manubù kani igtinurù din, tuu isalábbuan tó langun dan.

Tô sugù na tuu ágkailanganán

Mat 22:34-40; Mar 12:28-34; Luc 10:25-28

³⁴Na, tó igdinág tó mga Pariseo na ándà ikataba tó mga Saduseo ki Jesus, igpalimudé dan puman asta igpadani dan tun ki Jesus. ³⁵Duwán sábbad tun kandan na katig ágtinurù katô mga sugù. Kakalyag din na kuminnam sikandin minsà ki Jesus. Purisu iginsà sikandin, na mà din, ³⁶“Sir, tun ta langun sugù ka Manama ukit ki Moises, ándin sugui tó tuu ágkailanganán?”

³⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Ginawayi yu tó Áglangngagán na Manama yu tikud tun ta tibuk pusung yu, tikud tun ta tibuk kantayan yu, asta tikud tun ta tibuk panámdám yu.”[§] ³⁸Tô gó tó sugù na tuu ágkailanganán katô langun. ³⁹Na, ni gó tó sugù na ikatalundug katô tagnà. ‘Ginawayi yu tó unawa yu na iring katô kaginawa yu katô ákniyu sarili.’^{**} ⁴⁰Atin ka ágbánnalán yu ni duwa sugù ni, ágbánnalán yu tó langun sugù ka Manama

asta mga kagi ka propeta ka Manama na igsulat sayyan.”

Insà tingód katô Mesiyas

Mat 22:41-46; Mar 12:35-37; Luc 20:41-44

⁴¹Tô ándà pa panó tó mga Pariseo, iginsà si Jesus kandan, na mà din, ⁴²“Ándin tó panámdám yu tingód katô Mesiyas? Sadan tó kamónaan din?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Rubbad i David tó Mesiyas.”

⁴³Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka bánnal yan, manan ka igpakagi katô Ugis Espiritu si David na ágtawarán din na Áglangngagán din tó Mesiyas? Igsulat i David ni kagi ni,

⁴⁴“Igkagi tó Manama tun ta Áglangngagán ku: Unsad ka kannun ta kawanan ku sippang ka manaluwa katô mga usig nu, asta pabánnalán ku sikandan áknikó.”^{††}

⁴⁵Purisu su si David tó igkagi na Áglangngagán din tó Mesiyas, pamánun na tó Mesiyas tó rubbad i David?”

⁴⁶Asal ándà palang manubù na ikataba ki Jesus. Tikud katô álló tó, ándà palang manubù na igkinnam iginsà kandin.

Igkagi si Jesus tingód katô mga taratinurù ka sugù

Mat 23:1-12; Mar 12:38-39; Luc 11:43,46; 20:45-46

23 Na, igtinurù si Jesus katô mga ilimud manubù asta mga disipulu din. Igkagi sikandin, na mà din, ²“Tô mga taratinurù ka sugù asta tó mga Pariseo, sikandan tó igsarigan na pénagpát katô mga sugù ka Manama ukit ki Moises. ³Purisu kailangan mán-

[†]22:32 22:32 Exodo 3:6,15.

[§]22:37 22:37 Deuteronomio 6:5.

^{**}22:39 22:39 Levitico 19:18.

^{††}22:44 22:44 Salmo 110:1.

nal kó katô langun gulit-ulitán dan. Asal yakó giring katô áglumun dan, su di dan ágbánnal katô mga sugù na gulit-ulitán dan. ⁴ Iring dan katô mga manubù na ágpírit ka duma manubù na tumiang katô tuu mabággat asta mahirap ágpiddán, asal ándà palang tabang dan kandan. ^{‡‡} ⁵ Ágpdadurungán dan tó langun ka áglumun dan. Gimun dan tuu dakál tó ágtaguanan ka kagi ka Manama na ágpiddán dan, asta ágpallayatán dan tó ugpu katô umpak dan. ^{¶¶} ⁶ Malyag dan munsad tun ta lugar na igpantaganà katô mga manubù na mallayat é kamanubuan tun ta dakál kalimudan, asta tun ta madigár gunsadanan tun ta mga simbaan ka Judio. ⁷ Malyag dan respetowan katô duma mga manubù tun ta plasa, asta tawarán dan na rabbi. ^{§§} ⁸ Asal di mému ka tawarán kó na rabbi, su sábbad dád tó Taratinurù yu, asta mataladi kó langun. ⁹ Di mému ka pabantugán yu tó duma mga manubù nit banuwa ukit katô katawar yu kandan na ámmà, su sábbad dád gó tó Ámmà yu na Manama tun ta langit. ¹⁰ Di pagsik mému ka tawarán kó amo, su sábbad dád tó Amo yu na Mesiyas. ¹¹ Tó manubù tun ákniyu na mallayat é kamanubuan, tó gó tó kailangan imun iring na ágsuguán-nán yu. ¹² Atin ka ágpallayat tó manubù ka kamanubuan din, imun sikandin na mabbabà. Atin ka ágpabbabà tó manubù ka kamanubuan din, imun sikandin na mallayat.”

Kéman dan ka nángngà tó áglumun dan

Mat 23:13-28; Mar 12:40; Luc 11:39-42, 44, 52; 20:47

¹³ “Sikiyu mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, kéman yu ka nángngà tó áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Makédu-édu kó! su ágdalangan yu tó mga manubù na pasakup tun ta pagpangulu ka Manama. Madat su ándà kó pasakup tun kandin, asal tuu pa madat su ágdalangan yu tó mga manubù na pasakup.

¹⁴ [“Sikiyu mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, kéman yu ka nángngà tó áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Makédu-édu kó su gagó kó ka kaduwán-nan katô mga gabayi balu. Ágtambunan yu tó madat linumuwan yu ukit katô mallayat mga kadasal. Purisu tuu madat tó supak na padungguán ka Manama ákniyu.]

¹⁵ “Sikiyu mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, kéman yu ka nángngà tó áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Makédu-édu kó su ágtalap-talap kó tun ta madiyù ébô sakupán yu tó sábbad dád manubù, asta ukit ka katinurù yu kandin, duwa luppì tó kadattan din ka tandingán ákniyu na makapid kandin tun ta ágsupakanan!

¹⁶ “Makédu-édu kó, su iring kó na bólóg na gagak ka duma manubù. Ágkagi kó na atin ka tumandô tó manubù ukit dád kani templo, mému ka di din tumanán tó tandô. Asal ágkagi kó pagsik, atin ka tumandô tó manubù ukit katô bulawan na igpadákkát kani templo,

^{‡‡}23:4 23:4 Inalayun dan ágdugangan tó sugù ka Manama na tuu mahirap ágtumanán katô mga manubù, asal di dan ágtabang kandan ébô makabánnal dan katô mga sugù.

^{¶¶}23:5 23:5 Tó gó tó iglumu dan ébô manámdám tó duma manubù na mabákkár tó kasarig dan katô Manama.

^{§§}23:7 23:7 Rabbi é pagtawar katô mga taratinurù ka mga Judio. Magunawa pagsik tun ta 23:8.

kailangan tumanán din gó tô tandô.¹⁷ Iring kó na bólóg! Ánnà nángngà tô panámdám yu. Tuu pa ugis tô templo ka tandingán katô bulawan na igpadákkát kani templo, su ágkémú ugis tô bulawan tingód katô kógisan kani templo.¹⁸ Ágkagi kó na atin ka tumandô tô manubù ukit katô ággóbbówanan ka mannanap tun ta saruwan ka Manama, mému ka di din tumanán tô tandô. Asal ágkagi kó pagsik na atin ka tumandô tô manubù ukit ka mannanap na góbbón tun ta saruwan ka Manama, kailangan tumanán din gó tô tandô.¹⁹ Iring kó na bólóg! Tuu pa ugis tô ággóbbówanan ka tandingán katô mga mannanap na ággóbbón dutun, su ágkémú ugis tô mannanap na ággóbbón tun ta saruwan ka Manama tingód katô kógisan katô ággóbbówanan.²⁰ Purisu atin ka tumandô tô manubù ukit katô ággóbbówanan, tumandô sikandin ukit katô mannanap na ággóbbón dutun.²¹ Atin ka tumandô tô manubù ukit katô templo, tumandô sikandin ukit katô Manama na góddô tun ta templo.²² Atin ka tumandô tô manubù ukit katô langit, tumandô sikandin ukit katô Manama asta katô gunsadanan din.

²³“Sikiyu mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, kéman yu ka nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Makédu-édu kó su agad ágbággén yu tun ta Manama tô ikasapulù katô langun pamulanán yu agad mga anag, asal ándà yu bálnali tô mga sugù ka Manama na tuu ágkailanganán, tô tingód katô nángngà lumun yu tun ta mga manubù, asta kedu yu, asta kasarig yu ka Manama! Nángngà tô kabággé yu katô ikasapulù, asal yakó ágsódô katô mga ágkailanganán na nángngà yu áglumun.²⁴ Iring kó na bólóg na gagak ka duma manubù! Ágkangén yu tô délák ulád tikud tun ta wayig na ginámmán yu, asal áglámmádán yu tô dakál kamelyo.

²⁵“Sikiyu mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, kéman yu ka nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Makédu-édu kó su iring kó na mga baso asta mga pinggan na igurasan dád tô tun ta luwà ukit katô mga áglumun ó ágkémun yu, asal maripà tô tun dalám, su tuu madat tô áglumun yu, asta tagawán kó!²⁶ Sikiyu mga Pariseo, iring kó na bólóg! Kailangan una yu urasi tô tun dalám ka baso asta pinggan ébô malinis pagsik tô tun ta luwà.

²⁷“Sikiyu mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, kéman yu ka nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Makédu-édu kó su iring kó na pantyun na igpinturaan ka mapputi. Agad madigár ágsállággan tô tun ta luwà, asal tô tun dalám tuu mawù asta marag mga tullan.²⁸ Sikiyu pagsik, atin ka ágsállággán kó katô duma mga manubù, iring na ágbánnal kó katô mga sugù ka Manama. Asal tô tun dalám ka pusung yu, ipánnuan kó katô madat, asta kéman yu ka nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama.”

Supakan dan ka Manama

Mat 23:29-36; Luc 11:47-51

²⁹“Sikiyu mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, kéman yu ka nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Makédu-édu kó su gimun yu tô mga pantyun para katô mga propeta, asta ágpiyà-piyaan yu tô mga monomento katô mga manubù sayyan na igbánnal katô mga sugù ka Manama.³⁰ Ágkagi kó na atin ka imanubù kó duma katô mga kamónaan yu sayyan, di kó pád mimmaté katô mga propeta ka Manama iring katô iglumu dan.³¹ Asal ukit katô kagi yu na sikiyu tô mga rubbad katô manubù na igmaté katô mga propeta ka Manama, ágpasóddór kó na iring kó kandan.³² Purisu makéring kó katô mga kamónaan yu ébô tumanán yu

tô madat na ándà dan tumani. ³³Madat kó iring na mga áppuy. Di kó gó makaluwà tikud tun ta supak ka Manama tun ta ágsupakanan. ³⁴Purisu pasadunán ku tun ákniyu tô mga propeta ku, tô mga manubù na ikasóddór ka kagi ku, asta tô mga manubù na tuminurù ákniyu, asal duwán tun kandan na matayan ukít ka kapansal yu tun ta krus. Duwán lagpássán yu tun ta mga simbaan, asta irrayatan yu agad ánda é sadunan dan. ³⁵Purisu supakan kó gó katô Manama tingód ka kamatayan katô langun manubù na igbánnal katô mga sugù din, tikud katô kamaté ki Abel na ándà salà, sippang katô kamaté ki Zacarias na batà i Baraquias na igmatayan yu tun ta tángngaan katô templo asta katô ággóbbówanan ka mga mannap. ³⁶Paminág yu ni kagin ku ákniyu na mga manubù áknganni. Supakan kó katô Manama tingód katô kamatayan dan.”

Iranu si Jesus tingód katô mga taga Jerusalem

Mat 23:37-39; Luc 13:34-35

³⁷“Makédu-édu kó na mga taga Jerusalem! Inalayun yu ágmatayan tô langun propeta ka Manama, asta ágtimbagán yu ka batu ébô maté tô langun manubù na igpapid ka Manama dini ákniyu! Inalayunna lumimud pád ákniyu ébô dumóppónna, iring na marán na áglangkáb katô mga piyak din. Asal di kó malyag! ³⁸Purisu iring kó na igtananan balé na ándà dalám. ³⁹Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Di kó kumita puman kanak sippang ka kumagi kó, ‘Durungán ta sikandin na igpasadun katô Áglangngagán na Manama ta dini áknita.’”*

Tigkanayan ka kahirapan

Mat 24:1-14; Mar 13:1-13; Luc 21:5-19

24 Na, tô igpanó si Jesus tikud tun ta templo, igpadani tô mga disipulu din, asta igpakita dan kandin tô mga ássa-ássa balé tun ta templo na madigár ágsállággán. ²Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Ni mga ássa-ássa balé tun ta templo na ágsállággán yu, dadattan tô langun, asta ándà palang sábbad batu na masamà tun ta bówwó katô ássa batu.”

³Na, igsadun si Jesus tun ta Pabungan ka Olibo, asta igunsad sikandin. Igpadani tô mga disipulu din tun kandin tun ta ándà mga manubù, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Uliti ké. Kadángngan matuman tô igulit nu? Ándin tô kakilalaan na masig kad lumónód asta masig dán tô ágtamanán kani banuwa?”

⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Banté kó ébô di kó mapid, ⁵su marapung tô mga manubù na mid ka ngadan ku, su mà kagi dan Mesiyas, asta marapung tô mga manubù na mapid asta mákkás kandan. ⁶Atin ka ágkadinággan yu na duwán mga gira tun ta madani asta tun ta madiyù, yakó ágkamáddangan kanan. Kailangan matuman pa yan, asal ánnà pa yan tô ágtamanán. ⁷Su marapung tô mga banuwa na pagiraé, asta sumulung tô mga sakup ka sábbad hari katô mga sakup ka ássa hari. Duwán ballus asta mga linug tun ta kaluwagan kani banuwa. ⁸Ni gó tô tigkanayan katô kahirapan na dumunggù.

⁹“Paruudan kó ébô irrayatan kó asta matayan kó. Karingasaan kó katô mga manubù tun ta langun banuwa tingód katô kapasakup yu kanak. ¹⁰Marapung tô mga manubù na sumungkù katô kasarig dan kanak. Pammáttán dan tô unawa dan, asta paringasaé

*23:39 23:39 Ahaán tô Salmo 118:26.

dan. ¹¹Marapung tô mà kagi mga propeta ka Manama, asta marapung tô mapid dan. ¹²Tuu madat tô áglumun ka mga manubù. Purisu mandà tô ginawa katô karapungan. ¹³Asal matáb-bus tô manubù na makatiis katô langun kahirapan. ¹⁴Tô di pa dumunggù tô ágtamanán, ulit-ulitán pa ni Madigár Gulitán tingód katô pagpangulu ka Manama tun ta kaluwagan kani banuwa ébô makasóddór tô langun manubù.”

**Makamáddang na
kitanán tun ta templo**

*Mat 24:15-28; Mar
13:14-23; Luc 21:20-24*

¹⁵“Na, atin ka kitanán yu tô ágkaringasaan ka Manama na igtindág tun ta templo iring katô igsulat katô propeta ka Manama sayyan na si Daniel (kailangan makagpát tô manubù na masa kani), ¹⁶kailangan malaguy tô langun taga Judea, asta madun dan tun ta pabunganán. ¹⁷Tô mga manubù na tun ta luwà katô balé di mému makahu ébô mangé ka kaduwánnan. ¹⁸Tô mga manubù na áglumu tun ta kinamát di mému makóli ébô mangé ka gilisan dan. ¹⁹Makédu-édu tô mga gabayi na mabáddás ó ágpasusu tô álló tô! ²⁰Dasal kó tun ta Manama ébô ánnà magánnó timpo ó álló ka kapaginawa ka malaguy kó. ²¹Tuu madat tô kahirapan na dumunggù. Ándà palang kahirapan na tuu pa madat tikud tun ta katigkanayan kani banuwa sippang áknganni, asta ándà palang kahirapan na dumunggù na tuu pa madat ka tandingán kani. ²²Atin ka di pabbabaán ka Manama tô kadugayan katô kahirapan, maté tô langun manubù. Asal tingód katô

mga manubù na igsalin ka Manama, pabbabaán din tô kadugayan.

²³“Purisu atin ka duwán kumagi ákniyu, ‘Na, dini dán tô Mesiyas!’ ó duwán kumagi, ‘Taddô tô Mesiyas!’ yakó ágbánnal kandan. ²⁴Su duwán mga manubù na mà kagi Mesiyas asta mà kagi propeta ka Manama. Lumun dan tô mga pató asta mga kasalábbuan ébô mapid pád tô mga manubù na igsalin ka Manama. ²⁵Na, banté kó, su taganà a igulit ákniyu.

²⁶“Purisu atin ka duwán kumagi ákniyu, ‘Na, tun ta disyerto tô Mesiyas,’ yakó ágsadun. Atin ka duwán kumagi, ‘Na, tun dalám ka balé sikandin,’ yakó gó ágbánnal. ²⁷Matayyó tô kalónód ku na Igpamanubù iring na kirám na ágséllà tun ta kaluwagan ka langit, asta kitanán katô langun manubù.

²⁸“Atin ágkitanán yu tô mga ilimud uwak, kasóddóran yu na duwán inaté lawa dutun.”†

Lumónód si Jesus nit banuwa

*Mat 24:29-31; Mar
13:24-27; Luc 21:25-28*

²⁹“Atin ka mapángnga ni kahirapan, kumangittáng tô álló asta di miló tô bulan. Mómpad tô mga karani asta maká-láng tô langun tun ta langit. ³⁰Pakitánan ku tô kakilalaan tun ta langit ka masiggad lumónód na Igpamanubù. Rumanu tô langun manubù nit banuwa su kitanán dan tô kadunggù ku tun ta mga sagulapun tikud tun ta langit, su lumónódda na Igpamanubù na tákkás-san katô katulusan ku asta katô tuu séllaán ku.‡ ³¹Pédupán ku tô trumpeta, pappidán ku tô mga panaligan ka Manama, asta limudán dan tô langun manubù na

†24:28 24:28 Tô kóbadan, atin kitanán yu ni mga pató, kasóddóran yu na masiggad lumónód.

‡24:30 24:30 Ahaán tô Daniel 7:13.

igsalin ku tikud tun ta kaluwagan kani banuwa.”

Panunggiringan tingód katô kayu igera

Mat 24:32-35; Mar 13:28-31; Luc 21:29-33

³²“Na, paminág kó kani panunggiringan tingód katô kayu igera. Atin ka kitanán yu tô kayu na gugbus asta ág-daun, kasóddóran yu na masig dán dumunggù tô ágsánang timpo. ³³Purisu atin ka kitanán yu tô katumanan katô igkagi ku áknuyu, kasóddóran yu na masiggad lumónód. ³⁴Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Tô di pa maté tô mga manubù áknganni, matuman pa ni langun. ³⁵Mandà gó tô langit asta ni tanà, asal di gó mandà tô mga kagi ku, asal matuman gó.”

Kailangan tumaganà tô langun manubù

Mat 24:36-44; Mar 13:32-37; Luc 17:26-30,34-36

³⁶“Asal ándà palang manubù na ikasóddór ka ándin állawi ó urasi tô kalónód ku. Ándà pagsik ikasóddór tô mga panaligan ka Manama tun ta langit. Agad sakán na Batà ka Manama, ándà a ikasóddór, su Ámmà ku dád tô ikasóddór. ³⁷Tun ta kalónód ku na Igpamanubù, marapung tô mga manubù na di makataganà ka kadunggù ku, iring katô mga manubù sayyan na ándà paminág ki Noe. ³⁸Inalayun ágkan tô mga manubù sayyan, ginám dan, asta ágpakalyagé dan, sippang na igdunggù tô álló na igahu dán si Noe asta tô pamilya din tun ta arka. ³⁹Asal ándà ikasóddór tô mga manubù ka ándin tô dumunggù sippang ka ipánnas dan inaté su iglunupan tô tanà, asta ilánnád dan langun. Tô kalónód ku na Igpamanubù iring katô álló sayyan. ⁴⁰Duwán duwa gamama na áglumu tun ta kinamát,

angén tô sábbad, asta katananan tô sábbad. ⁴¹Duwán duwa gabayi na ággiling, angén tô sábbad, asta katananan tô sábbad. ⁴²Purisu taganà kó, su ándà yu kasóddóri ka kadángnganna dumunggù na Áglangngagán yu. ⁴³Panámdám yu ni. Atin ka kasóddóran katô tigatun ka balé ka kadángngan dumunggù tô takón, makataganà sikandin, asta di katakawan tô balé din. ⁴⁴Purisu kailangan tumaganà kó gó, su dumunggù a na Igpamanubù katô oras na ándà yu panámdámmi.”

Tô állang na ágkasarigan

Mat 24:45-51; Luc 12:41-48

⁴⁵“Tô állang na ágkasarigan asta katig, tô gó é imun katô amo din na tarapid ka langun ka duma mga állang tun ta balé din ébô mággé kandan ka ágkannán kada álló. ⁴⁶Atin ka inalayun ágtuman tô állang katô igpalumu katô amo din, kadayawan sikandin ka dumunggù tô amo din. ⁴⁷Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Atin ka tô gó é áglumun katô állang, imun sikandin na tarapid ka langun tun ta balé katô amo din. ⁴⁸Asal ágpanámdám tô madat állang na madugé pa tô kadunggù katô amo din, ⁴⁹asta áglagpássán din tô duma mga állang na gamama asta gabayi, asta inalayun sikandin ágkan asta ginám ágdángngan katô mga tuu ágpangginám, ⁵⁰dumunggù tô amo din katô álló na ándà din panámdámmi asta tô oras na ándà din kasóddóri. ⁵¹Purisu supakan sikandin katô amo din, asta papiddán tun ta mga manubù na kéman dan ka nángngà tô áglumun. Tuu sumággó tô mga manubù dutun, asta kumurigát tô ngipán dan tingód katô kasakit dan.”

Panunggiringan tingód katô sapulù mga daraga

25 “Iring kani tô katigkanayan katô pagpangulu ka Manama. Duwán

sapulù (10) mga daraga na igsumar katô mama na ágkasalán. Tô tagsábbad-sábbad kandan igpid ka sulù. ²Lima tô mga daraga na mapandé, asta lima tô mga daraga na ágkatuluan. ³Tô lima mga daraga na ágkatuluan igpid ka sulù, asal ándà langis⁴ na igpid dan ébô dalámmán dan tun ta sulù ka kémáttan dan. ⁴Asal tô lima mga daraga na mapandé igpid katô sulù asta langis na dalámmán dan puman. ⁵Idugé na ándà dunggù tô mama na ágkasalán. Purisu itudugan tô langun daraga asta ináknákan dan.

⁶“Tô tángngà dán ka dukilám, igdinág dan tô manubù na igkagi, na mà din, ‘Na, igdunggù dán tô ágkasalán! Sékót kó sumar kandin.’ ⁷Purisu igánnó tô langun daraga, asta igpiyaan dan tô mitsa katô sulù dan. ⁸Igkagi tô lima mga daraga na ágkatuluan tun ta lima mga daraga na mapandé, na mà dan, ‘Bággéyi ké ka langis, su masig dán mapadáng ni sulù dé.’ ⁹Asal igkagi tô lima mga daraga na mapandé, ‘Dì ké mággé agó dì makanángngà ni langis na igpid dé. Madigár pa ka madun kó tun ta tindaan ébô málli kó.’ ¹⁰Purisu igсадun dan tun ta tindaan ébô málli dan. Róggun katô kapanó dan, igdunggù tô mama na ágkasalán. Igtákkás tô langun daraga na ikataganà, asta igсадun dan tun ta ágkasalan. Tô igahu dan dán tun ta balé, igsagpángngan dán tô sállat.

¹¹“Tô itagad-tagad dán, igdunggù tô lima mga daraga tikud tun ta tindaan, igtawar dan tikud tun ta luwà katô balé, na mà dan, ‘Sir, abriyi ké pa.’ ¹²Asal igtaba tô ágkasalán, na mà din, ‘Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Ándà a kilala ákniyu.’

¹³“Purisu kailangan inalayun kó tumaganà, su ándà yu kasóddóri ka ándin állawi ó urasi tô kalónód ku.”

Panunggiringan tingód katô tállu mga állang

Mat 25:14-30; Luc 19:11-27

¹⁴“Iring kani tô pagpangulu ka Manama. Duwán sábbad manubù na igсадun tun ta madiyù banuwa. Tô ándà pa sikandin panó, igpatawar din tô mga állang din, asta igсарigan din sikandan ka salapi din. ¹⁵Duwán igbággé din tun ta tagsábbad-sábbad kandan na nángngà dád katô kakatigan dan. Lima abuk bulawan tô igbággé din tun ta sábbad állang, duwa abuk bulawan tô igbággé din tun ta ikaduwa állang, sábbad abuk bulawan tô igbággé din tun ta ikatállu állang, asta igpanó sikandin. ¹⁶Na, tô állang na igbággayan katô lima abuk bulawan, ignegosyo din, asta duwán lima abuk bulawan na iganansya din. ¹⁷Tô állang na igbággayan katô duwa abuk bulawan, duwán pagsik duwa abuk na iganansya din. ¹⁸Asal tô állang na igbággayan din katô sábbad abuk bulawan, igkali sikandin tun ta tanà, asta igláb-báng din tô bulawan na igbággé kandin.

¹⁹“Na, tô idugé dán, igulì tô amo dan, asta igtawar din tô tállu állang na igbággayan din ka bulawan ébô kasóddóran din ka duwán iganansya dan. ²⁰Tô igpadani tô állang na igbággayan katô lima abuk bulawan, igpid din tô igbággé kandin asta tô lima abuk bulawan na iganansya din. Igkagi sikandin, ‘Sir, lima abuk bulawan tô igbággé nu kanak, asta duwán dán lima abuk bulawan na iganansya ku.’ ²¹Igkagi tô amo din, ‘Madigár tô iglumu nu. Madigár ka manubù asta ágkasarigan ka. Agad délád tô igbággé ku áknikó, ágkasarigan ka. Purisu dakál tô sarigán ku áknikó. Kadayawan ka iring katô dayó ku.’ ²²Igpadani pagsik tô állang na igbággayan ka duwa abuk bulawan, asta igkagi

⁴25:3 25:3 Langis ka olibo.

sikandin, ‘Sir, duwa abuk bulawan tō igbággé nu kanak, asta duwán dán duwa abuk bulawan na iganansya ku.’ ²³Igkagi tō amo din, ‘Madigár tō iglumu nu. Madigár ka manubù asta ágkasarigan ka. Agad délák tō igbággé ku áknikó, ágkasarigan ka. Purisu dakál tō sarigán ku áknikó. Kadayawan ka iring katō dayó ku.’ ²⁴Igpadani pagsik tō állang na igbággayan din ka sábbad abuk bulawan, asta igkagi sikandin, ‘Sir, isóddóran ku na magani ka manubù, su ágkátun nu tō igpamula ka duma mga manubù, asta ágtaguán nu tun ta lukung nu tō trigo na igpalayapan ka duma mga manubù. ²⁵Purisu imáddanganna áknikó asta iglábáng ku tō bulawan nu tun ta tanà. Ulián kud áknikó ni sábbad abuk bulawan na igbággé nu kanak.’ ²⁶Igkagi tō amo din, ‘Tukukán ka, asta madat tō iglumu nu! Igkagi ka na ágkátun ku tō igpamula ka duma mga manubù, asta ágtaguán ku tun ta lukung ku tō trigo na igpalayapan ka duma mga manubù. Su isóddóran nu yan, ²⁷madigár pád ka igtagù nu tō bulawan ku tun ta bangko ébô matanggap ku pád na duwán dán tubù tō igdunggù a.’ ²⁸Purisu igkagi sikandin tun ta duma mga állang, na mà din, ‘Kangé yu tō sábbad abuk bulawan na igbággé ku kandin, asta bággé yu tun ta állang na duwán sapulù (10) abuk bulawan. ²⁹Su tō manubù na duwán kandin, bággayan sikandin katō tuu pa dakál katō ágkailanganán din. Asal tō manubù na ándà kandin, kangayan sikandin katō langun tun kandin. ³⁰Na, ni madat manubù, pid yu sikandin tun ta luwà tun ta kangittángngan ébô supakan. Tuu sumággó tō mga manubù dutun, asta kumurigát tō ngipán dan tingód katō kasakit dan.’”

Ruudan tō langun manubù

³¹“Tō álló na lumónódda na Igpamanubù, tákkássanna katō langun panaligan ka Manama asta katō séllaán ku. Munsadda tun ta madigár gunsadanan ka pagpangulu. ³²Tō langun manubù tikud tun ta kaluwagan ka banuwa malimud tun ta saruwan ku, asta passan ku sikandan iring na áglumun katō taradóppón ka karnero ka ágpassan din tō mga karnero asta tō mga kambing, ³³su áglimudán din tō mga karnero na dadan ta kawatan din, asal áglimudán din tō mga kambing na dadan ta ibang din. ³⁴Iring kani tō lumun ku ka rumuudda, su kumagiya katō mga manubù na dadan ta kawatan ku, ‘Tákkás kó kanak, su duwán kadayawan yu na igbággé katō Ámmà ku na Manama, su tumigkanéyad mangulu áknuyu iring katō plano katō Ámmà ku para áknuyu tō ándà pa imuwi ni banuwa. ³⁵Tō igballussa, igpakanna ikuyu. Tō itákkanganna, igpénamma ikuyu. Agad ándà a ikuyu kilalayi tō kadunggù ku tun áknuyu, asal igpóddô a ikuyu tun ta balé yu. ³⁶Tō ándà umpak ku, duwán igbággé yu kanak. Tō ibógókanna, igdóppónanna ikuyu. Tō igprisowa, igahà a ikuyu.’ ³⁷Na, minsà tō mga igbánnal katō mga sugù ka Manama na dadan ta kawatan ku, na mà dan, ‘Sir, kadángngan ka iballusan, asta igpakan dé sikuna? Kadángngan ka itákkangan, asta igpénám dé sikuna? ³⁸Kadángngan ka dunggù na ándà dé sikuna kilalayi, asta igpóddô dé sikuna tun ta balé dé? Kadángngan na ándà umpak nu, asta igbággayan dé sikuna? ³⁹Kadángngan ka ibógókan ó igpriso, asta igahà ké áknikó?’ ⁴⁰Tumaba a, ‘Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Ukit ka kalumu yu kani tun ta agad sábbad dád kataladi ku na mabbabà é kamanubuan, iring na iglumu yu ni kanak.’

⁴¹ “Na, kumagiya katô mga manubù na dadan ta ibang ku, ‘Kailangan supakan kó. Iwà kó tikud dini kanak. Sadun kó tun ta apuy na ñi gó mapadáng ka ándà ágtamanán, su tó gó tó igtaganà ka Manama ébô duwán antungan din ki Maibuyan asta langun panaligan din. ⁴² Tó igballussa, ándà a ikiyu pakanni. Tó itákkanganna, ándà a ikiyu pénámmi. ⁴³ Tó igdunggù a tun ákniyu, ándà a ikiyu póddói tun ta balé yu. Tó ándà umpak ku, ándà a ikiyu bág-géyi. Tó ibógókanna, ó igprisowa, ándà a ikiyu dóppóni.’ ⁴⁴ Minsà dan pagsik, ‘Sir, kadángngan ké kita áknikó na igballus ka, itákkangan ka, ándà góddóan nu, ándà umpak nu, ibógókan ka, ó igpriso ka, asal ándà ké tabang áknikó?’ ⁴⁵ Tumaba a, ‘Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Su ándà kó tabang katô sábbad dád kadumaan ku na mabbabà é kamanubuan, iring na ándà kó tabang kanak.’ ⁴⁶ Purisu pasadunán dan tun ta ágsupakanan na ándà ágtamanán. Asal tó mga manubù na igbánnal katô mga sugù ka Manama, bággayan dan ka kantayan na ándà ágtamanán.”

Plano na matayan si Jesus

Mat 26:1-5; Mar 14:1-2; Luc 22:1-2; Juan 11:45-53

26 Tó igtinurù si Jesus kani langun, igkagi sikandin tun ta mga disipulu ñin, na mà ñin, ² “Isóddóran yu na duwa pa álló tó kadunggù katô Kalimudan Ka Kalabé, asta bággénna na Igpa-manubù tun ta bállad ka mga manubù na mansal kanak tun ta krus.”

³ Na, ilimud tó mallayat ka mga pangulu ka templo asta tó mga ágtugállán ka Judio tun ta balé katô tuu mallayat ka pangulu dan na si Caifas. ⁴ Igplano dan na ámmáttán si Jesus na ándà duma manubù na makasóddór ébô matayan sikandin. ⁵ Igkagi sikandan, na mà dan, “Kailangan ñi ta sikandin pammáttán

dalám ka kalimudan agó sumamuk tó langun manubù na inalayun ágpaminág kandin.”

Igbusbusan si Jesus ka pamammut

Mat 26:6-13; Mar 14:3-9; Juan 12:1-8

⁶ Na, róggun dutun si Jesus ta lunsud ka Betania, igsadun sikandin tun ta balé i Simon na inólian katô bógók ñin na téték. ⁷ Róggun igkan dan, duwán bayi na igpid ka pamammut na dakál é lagà asta igdalám tun ta katiyà na alabastro. Igpadani tó bayi tun ki Jesus, asta igbusbus ñin tó pamammut tun ta ulu i Jesus. ⁸ Na, tó igkita tó mga disipulu i Jesus katô iglumu katô bayi, isókó dan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Inólaan tó pamammut. ⁹ Madigár pád ka barigyaán ka dakál lagà asta bággén tun ta mga ágkayu-ayuan.”

¹⁰ Asal isóddóran i Jesus, asta igkagi sikandin, na mà ñin, “Pabayà yu ni bayi, su madigár tó iglumu ñin kanak. ¹¹ Inalayun duwán mga ágkayu-ayuan na mému yu tabangan. Asal diya móddó ñini ákniyu ka ándà ágtamanán. ¹² Ukit katô kabusbus ñin ka pamammut kani lawa ku, igpataganà a ikandin para katô kalábbáng kanak. ¹³ Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Agad ánda é gunit-ulitan katô Madigár Gunitán tun ta kaluwagan kani banuwa, ulitán tó iglumu ñin kanak. ñi sikandin kalingawan.”

Igtandô si Judas na pammáttán ñin si Jesus

Mat 26:14-16; Mar 14:10-11; Luc 22:3-6

¹⁴ Na, duwán sábbad tun ta sapulù duwa (12) disipulu i Jesus na ánggadanan ki Judas Iscariote. Igsadun sikandin tun ta mallayat ka mga pangulu ka templo, ¹⁵ asta igkagi sikandin, na mà ñin, “Atin ka pammáttán ku sikandin, ándin é bággén yu kanak?”

Purisu igbágge dan kandin tó tállu pulù (30) abuk mapputi bulawan.

¹⁶Tikud katô oras tô, igangat si Judas ka madigâr timpo ébô pammáttán din si Jesus.

Kalimudan Ka Kalabé

Mat 26:17-25; Mar 14:12-21; Luc 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

¹⁷Na, igdunggù tô tagnà álló ka kalimudan na ágkan tô mga Judio katô Pan Na Ándà Pagpatubù. Igpadani tô mga disipulu i Jesus tun kandin, asta iginsà sikandan, na mà dan, “Ánda tápad tô kakalyag nu na taganaan dé katô kannan katô Kalimudan Ka Kalabé?”

¹⁸Igtaba si Jesus, na mà din, “Sadun kó tun ta sábbad manubù tun ta Jerusalem, asta kagiyi yu sikandin, ‘Ikgagi tô Taratinurù na igdunggù dán tô oras na igsalin para kandin. Kuman sikandin katô Kalimudan Ka Kalabé nit balé nu na duma áknami na mga disipulu din.’”

¹⁹Na, igbánnal tô mga disipulu din, asta igtaganà dan dutun tô ágkannán para katô Kalimudan Ka Kalabé.

²⁰Tô ágsalláp dán tô álló, igkan si Jesus asta tô sapulù duwa (12) disipulu din. ²¹Róggun ágkan dan, igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán sábbad ákniyu na pammát kanak.”

²²Purisu tuu iranu tô pusung dan, asta iginsà tô tagsábbad-sábbad kandan, na mà dan, “Áglangngagán, sakán?”

²³Igtaba si Jesus, na mà din, “Pammát kanak tô ágtugán kanak.[§] ²⁴Matéya na Igpamanubù, su tô gó é igsulat sayyan tingód kanak. Asal makédu-édu tô manubù na pammát kanak! Tuu pa madigâr kandin ka ándà kamanubù.”

²⁵Iginsà tô pammát kandin na si Judas, na mà din, “Sir, sakán?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Sikuna tô igkagi kanan.”

Tingód ka kamatayan katô Áglangngagán

Mat 26:26-30; Mar 14:22-26; Luc 22:15-20; 1Cor 11:23-25

²⁶Na, róggun ágkan dan, igkangé si Jesus ka pan, igpasalamat sikandin tun ta Manama, igtáppik-táppik din tô pan, asta igbággé din tun ta mga disipulu din. Ikgagi sikandin, na mà din, “Tanggap yu ni pan asta kan yu, su ni gó ni lawa ku.”

²⁷Igkangé din pagsik tô kopa, igpasalamat sikandin tun ta Manama, asta igpénám din kandan. Ikgagi sikandin, na mà din, “Inám kó langun kani, ²⁸su ni ginámmán ni tô dipanug ku na ulaán ébô kapasinsiyaan tô mga salà katô marapung manubù. Ni gó tô ágpasóddór na duwán kapókit ka Manama dutun ta mga manubù. ²⁹Kagin ku ákniyu, diyad muman minám kani ginámmán ta sippang ka minám ki katô mantu bino tun ta pagpangulu katô Ámmà ku.”

³⁰Na, igkanta dan tingód katô kadurung dan ka Manama, asta igsadun dan tun ta Pabungan ka Olibo.

Ikgagi si Jesus na mulun si Pedro kandin

Mat 26:31-35; Mar 14:27-31; Luc 22:31-34; Juan 13:36-38

³¹Na, igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Kani ka dukilám, tumanan tô langun yu kanak tingód katô kahirapan na dumunggù kanak, su mà katô kagi ka Manama,

“Pamatayan ku tô taradóppón, asta pasállabé** tô mga karnero na igadóppónan din.”††

§26:23 26:23 Ahaán tô Salmo 41:9.

**26:31 26:31a Pasállabé, ó tibulaag.

††26:31 26:31b Zacarias 13:7.

³² Asal pángnga ka mantéya puman, muna a ákníyu tun ta Galilea.”

³³ Igkagi si Pedro ki Jesus, na mà din, “Agad tumanan tô langun dan, asal diya gó tumanan ákníko.”

³⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku ákníko. Kani ka dukilám ka dì pa mukkarà tô manuk, makatállu ka mulun kanak.”

³⁵ Igkagi si Pedro, na mà din, “Agad matayanna duma ákníko, asal diya mulun ákníko.”

Magunawa tô igkagi katô langun disipulu.

Igdasal si Jesus tun ta Getsemane

Mat 26:36-46; Mar 14:32-42; Luc 22:39-46

³⁶ Na, igsadun si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta lugar na ánggadanan Getsemane. Igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Unsad kó kannun róggun madunna taddô ébô dumasalla.”

³⁷ Igpatakás din si Pedro asta tô duwa gabatà i Sebedeo. Tuu iranu si Jesus, asta mabággat tô pusung din. ³⁸ Igkagi sikandin, na mà din, “Tuu iranu ni pusung ku, iring na matéya. Kannun kó dád, asal yakó ágtudug.”

³⁹ Na, igpanayun si Jesus tun tóna na dì madiyù, iglangkáb sikandin, asta igdasal, na mà din, “Ámmà, atin ka mému ákníko, yaka ágpókit kanak tun ta kahirapan na masig dán dumunggù. Asal tuman nu tô ákníko kakalyag, ánnà tô kanak kakalyag.”

⁴⁰ Tô iglónód si Jesus tun ta mga disipulu din, igpantudug dan. Igánnó din sikandan, asta igkagi sikandin ki Pedro, na mà din, “Isalábbuanna su ándà ka ikatiis ka sábbad dád oras. ⁴¹ Yakó ágtudug, asal dasal kó ébô dì kó matalu ka pagtintal. Tuu madigár tô kakalyag ka pusung yu, asal malómét tô lawa yu.”

⁴² Igpanó puman si Jesus tun tóna, asta igdasal sikandin, na mà din, “Ámmà, atin ka kailangan mukitta tun ta kahirapan na masig dán dumunggù, kakalyag ku na tô ákníko kakalyag é matuman.”

⁴³ Iglónód puman si Jesus tun ta mga disipulu din, asta igkita din sikandan na igpantudug, su ágkatudugan dan.

⁴⁴ Purisu igpanó puman si Jesus, asta igdasal sikandin ka ikatállu. Magunawa tô dasalán din. ⁴⁵ Na, iglónód sikandin tun ta mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Isalábbuanna su igpantudug kó puman asta igpaginawa kó. Na, igdunggù dán tô oras na pammátanna na Igpamanubù, su bággenna tun ta bál-lad katô mga manubù na masalà-salà.

⁴⁶ Tindág kód su panó kid. Igdunggù dán tô manubù na pammát kanak.”

Igámmát si Jesus

Mat 26:47-56; Mar 14:43-50; Luc 22:47-53; Juan 18:3-12

⁴⁷ Róggun igkagi si Jesus, igdunggù si Judas na sábbad katô sapulù duwa (12) disipulu. Tuu marapung tô mga manubù na igtákkás kandin, asta igpid dan ka mga kumpulan asta mga paglagpás. Igpa-pid dan katô mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga ágtugállán ka Judío. ⁴⁸ Taganà igpasóddór i Judas tô kakilalaan tun kandan, su igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù na adákkan ku, tô gó é ágpamasakán yu. Ámmát yu sikandin.”

⁴⁹ Tô igdunggù si Judas, sékót igpadani sikandin tun ki Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sir, madigár dukilám!”

Asta igadák sikandin ki Jesus. ⁵⁰ Igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Rarak, manan ka igsadun ka dini?”

Purisu igpadani tô duma mga manubù, asta igámmát dan si Jesus.

⁵¹ Na, duwán sábbad disipulu na igtákkás ki Jesus na igtagnus katô

kampilan din, igtigbas din tô állang katô tuu mallayat ka pangulu ka templo, asta ipangul tô talinga din. ⁵²Asal igsapadan i Jesus sikandin, na mà din, “Ulì nu tô kampilan tun ta rumà. Tô manubù na gumamit ka kampilan, tô gó é matayan ka kampilan. ⁵³Ándà nu basì kasóddóri ni. Atin ka dumasalla tun ta Ámmà ku, mému papiddán din tô sobra pa katô sapulù duwa (12) magdakál grupo^{‡‡} ka mga panaligan din ébô tumabang kanak. ⁵⁴Asal atin ka tabanganna ikandan, di dán matuman tô kagi ka Manama na igsulat sayyan na matumanna dungguan ka kahirapan.”^{¶¶}

⁵⁵Na, igkagi si Jesus tun ta mga manubù, na mà din, “Manan ka mám-mát kó kanak ukit ka mga kampilan asta mga paglagpás? Ánnà a tulisan. Álló-álló ágtinurù a tun ta plasa ka templo, asal ándà a ikiyu ámmátti. ⁵⁶Asal inému ni langun ébô matuman tô kagi ka Manama na igsulat katô mga propeta din sayyan tingód kanak.”^{§§}

Na, tô langun disipulu i Jesus igtanan kandin, asta igpalaguy dan.

Igpid si Jesus tun ta ágruudanan katô templo

Mat 26:57-68; Mar 14:53-65; Luc 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

⁵⁷Na, tô mga manubù na igámmát ki Jesus igpid kandin tun ta balé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo na si Caifas. Taganá igsapalimudé tô mga taratinurù ka sugù asta tô mga ágtugállán ka Judio. ⁵⁸Igtalundug si Pedro, asal igpadiyù dád sikandin sippang ka igdunggù dan tun ta luwà ka balé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo. Igsasad

si Pedro duma katô mga tarabanté ka templo ébô kasállággan din ka ándin é lumun dan ki Jesus.

⁵⁹Na, tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô langun ágpangulun ka templo, igpamasak ka mga testigos na mulaló tingód ki Jesus ébô duwán gunayan na matayan dan sikandin. ⁶⁰Asal ándà dan kanángngai katô igulit dan tingód kandin, agad marapung tô mga igtestigos ka bulaló. Tô itagad-tagad dán, duwán duwa manubù na igpadani tun kandan, ⁶¹asta igkagi sikandan, na mà dan, “Igdinág dé tô igkagi din, na mà din, ‘Makémuwa dumadat kani templo ka Manama, asta patindággán ku puman dalám ka tállu álló.’”^{*}

⁶²Igtindág tô tuu mallayat ka pangulu ka templo, asta iginsà sikandin, na mà din, “Ándin é taba nu? Bánnal tô igkagi kani mga manubù?”

⁶³Asal ándà gó taba si Jesus. Purisu igkagi tô tuu mallayat ka pangulu ka templo, na mà din, “Maggátta ágkagi áknikó ukit ka ngadan ka manté Manama na kailangan mulit ka katô kabán-nalan. Uliti ké ka sikuna tô Mesiyas na Batà ka Manama.”

⁶⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Bánnal tô igkagi nu. Ulitán ku ákniyu, duwán álló na kumita kó kanak na Igpamanubù na gunsad dadan tun ta kawanan katô Matulus Manama ébô manguluwa duma kandin. Tákkássanna katô mga sagulapun tun ta langit.”[†]

⁶⁵Purisu igbissé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo tô kapa din tingód ka sókó din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igpagunawa sikandin katô Manama. Ándà dán kailangan na ulitan ki pa

^{‡‡}26:53 26:53 Mga mararan é karapungan tun ta tagsábbad-sábbad grupo.

^{¶¶}26:54 26:54 Ahaán tô Zacarias 13:7.

^{§§}26:56 26:56 Ahaán tô Isaias 50:6; 53:2-11.

^{*}26:61 26:61 Ahaán tô Juan 2:19-22.

[†]26:64 26:64 Ahaán tô Salmo 110:1; Daniel 7:13.

ka дума manubù tingód kandin. Igdinág tad na igpagunawa sikandin katô Man-ama. ⁶⁶Na, ándin é ruud yu tingód kandin?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Kailangan matayan sikandin.”

⁶⁷Na, igilábban dan tô báttuk din, ig-suntuk dan sikandin, asta duwán igsam-pal kandin. ⁶⁸Igkagi sikandan, na mà dan, “Na, atin ka bánnal na sikuna tô Mesiyas, uliti ké ka sadan tô igsuntuk áknikó!”[‡]

Igbulun i Pedro si Jesus

Mat 26:69-75; Mar 14:66-72; Luc 22:54-62; Juan 18:15-18,25-27

⁶⁹Na, igunsad si Pedro tun ta luwà katô balé. Duwán sábbad állang bayi na igpadani tun kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sikuna pagsik tô kadumaan i Jesus na taga Galilea.”

⁷⁰Asal igbulun si Pedro na igdinág katô langun manubù, na mà din, “Ándà sóddór ku tingód katô igkagi nu.”

⁷¹Na, tô iginal si Pedro madani tun ta sállat, duwán ássa állang bayi na igkita kandin, asta igkagi tô bayi tun ta дума mga manubù, na mà din, “Ni manubù ni kadumaan i Jesus na taga Nazaret.”

⁷²Asal igbulun dán puman si Pedro, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ándà a kilala kandin.”

⁷³Ándà kadugé, duwán puman mga manubù na igpadani tun ki Pedro, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Bánnal gó sikuna tô sábbad kadumaan i Jesus, su ágkilalan na iring kandin tô kakagi nu.”

⁷⁴Asal igsapà gó si Pedro, na mà din, “Agad matéya pa, ándà ku gó kilalayi tô manubù tô.”

Tigkô dád igukkarà tô manuk. ⁷⁵Purisu isampáttan i Pedro tô taganá igkagi i Jesus na mulun sikandin ki Jesus ka makatállu ka ði pa mukkarà tô

manuk. Na, igluwà si Pedro, asta tuu gó igsággó.

Igpid si Jesus tun ki Pilato

Mat 27:1-2; Mar 15:1; Luc 23:1-2; Juan 18:28-32

27 Na, tuu pô sállám, igpalimudé tô langun ka mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga ágtugállán ka Judio. Igpátóngkóé dan ka ándin é dimanda dan tun ta gobyerno tingód ki Jesus ébô matayan sikandin. ²Igbagkás dan tô bállad i Jesus, asta igpid dan sikandin tun ta gobernador na si Pilato.

Igpangarát si Judas

Mat 27:3-10; Lumu 1:18-19

³Na, si Judas na igpammát ki Jesus, tô ikasóddór sikandin na igruudan si Jesus na matayan, iranu sikandin tingód katô iglumu din. Igulì din tô tállu pulù (30) abuk mapputi bulawan tun ta mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga ágtugállán ka Judio. ⁴Igkagi sikandin, na mà din, “Duwán salà ku, su igpammát ku tô manubù na ándà palang salà.”

Asal igkagi sikandan, na mà dan, “Ándà labut dé kanan! Áknikó salà!”

⁵Purisu igantug din tô mga abuk mapputi bulawan tun ta dalám ka templo, igpanó sikandin, asta igpangarát na igrát katô alig din.

⁶Igpamudut katô mallayat ka mga pangulu ka templo tô mga abuk mapputi bulawan na igantug i Judas, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Atin ka taguán ta ni mapputi bulawan tun ta ágtaguanan ka salapì ka templo, makalapas ki ka sugù, su ni gó é bayad ka kamatayan katô sábbad manubù.”

⁷Purisu igpasábbadé dan, asta tô gó é bayad dan katô tanà katô taraimu ka kudán ébô duwán áglábbángnganan ka mga manubù na ánnà taga Jerusalem.

[‡]26:68 26:68 Ahaán tô Lucas 22:64.

⁸Purisu ánggadanan tô “Tanà Ka Di-panug” sippang áknganni.

⁹Purisu ituman tô igkagi katô propeta ka Manama sayyan na si Jeremias, na mà din,

“Tállu pulù (30) abuk mapputì bulawan tô lagà din na igsábbadan katô pira mga rubbad i Israel. ¹⁰Tô gó é bayad dan katô tanà katô taraimu ka kudán, su tô gó é igsugù katô Áglangngagán kanak.”[¶]

Iginsà-insà i Pilato si Jesus

Mat 27:11-14; Mar 15:2-5; Luc 23:3-5; Juan 18:33-38

¹¹Na, tô igpid dan ki Jesus tun ta gobernador, iginsà tô gobernador, na mà din, “Sikuna tô Harì ka mga Judio?”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Óó. Bánnal tô igkagi nu.”

¹²Tô igdimanda tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga ágtugál-lán ka Judio tingód ki Jesus, ándà gó taba si Jesus.

¹³Purisu igkagi si Pilato, na mà din, “Marapung tô igkagi dan tingód áknikó. Ándà taba nu kandan?”

¹⁴Asal ándà gó taba si Jesus. Purisu tuu isalábbuan tô gobernador.

Igruudan si Jesus na matayan

Mat 27:15-26; Mar 15:6-15; Luc 23:13-25; Juan 18:39-19:16

¹⁵Na, kada ámmé dalám ka Kalimudan Ka Kalabé, duwán ágkémun katô gobernador na ágpaluwaán din tô sábbad manubù na igpriso, agad sadan tô salinán katô langun manubù. ¹⁶Na, duwán madat manubù na igpriso na tuu ibantug na ánggadanan ki Barabas. ¹⁷Purisu tô ilimud tô marapung manubù, iginsà si Pilato, na mà din, “Sadan tô kakalyag yu na paluwaán ku?

Si Barabas ó si Jesus na ágtawarán na Mesiyas?”

¹⁸Tô gó é igkagi i Pilato, su isóddóran din na igpammát tô mga pangulu ka templo ki Jesus su gingà dan dád kandin.

¹⁹Róggun igunsad si Pilato tun ta ágruudanan, duwán manubù na igpa-pid katô sawa din ébò ulitán tô kagi din, na mà din, “Yaka gilabut katô manubù na ándà salà, su tuuwa isamuk tingód kandin ukit ka tagénáp ku géna dukilám.”

²⁰Na, tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga ágtugállán ka Judio inalayun igsutsut katô ilimud mga manubù ébò paluwaán si Barabas asta pamatayan si Jesus. ²¹Ándà kadugé, iginsà puman tô gobernador, na mà din, “Sadan tô kakalyag yu na paluwaán ku?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Si Barabas.”

²²Iginsà si Pilato, na mà din, “Pamán-nun ku si Jesus na ágtawarán Mesiyas?”

Igtaba tô langun dan, na mà dan, “Pansalan sikandin tun ta krus!”

²³Iginsà si Pilato, na mà din, “Manan? Ándin é iglumu din na madat?”

Asal igtuu baling igmabákkár tô ul-laón dan, na mà dan, “Pansalan sikandin tun ta krus!”

²⁴Na, isóddóran dán i Pilato na ándà dán mému din kandan, asta masig dan dán sumamuk. Purisu igkangé sikandin ka wayig, asta igdamù sikandin róggun igsállág dan kandin. Igkagi sikandin, na mà din, “Ándà labut ku ka kamatayan kani manubù ni. Ákniyu kakalyag ni.”

²⁵Igkagi tô langun manubù, na mà dan, “Mému supakan ké katô Manama asta tô mga rubbad dé tingód katô kamatayan din!”

²⁶Purisu igpaluwà i Pilato si Barabas tikud tun ta prisowan. Igpalagpás din si

[¶]27:10 27:9-10 Zacarias 11:12-13.

Jesus, asta igbággé din tun ta mga sundalo din ébô pansalan tun ta krus.

**Igbuyas-buyas katô
mga sundalo si Jesus**

Mat 27:27-31; Mar 15:16-20; Juan 19:2-3

²⁷ Na, igpid katô mga sundalo si Jesus tun dalám ka balé katô gobernador, asta iglimud dan tô langun ka kadumaan dan na mga sundalo. ²⁸ Iglusutan dan si Jesus ka umpak, asta igumpakan dan sikandin ka mallutù kapa. ²⁹ Igpákkù dan tô dugin balagán, asta tô gó é igkorona dan tun ta ulu din. Duwán iring na balakayu na igpawidan dan kandin iring na tukád ka harì. Iglíngkóód dan asta mà kagi ágtanggap dan ka harì. Iggagi sikandan, na mà dan, “Durungán ka na Harì ka mga Judio!”

³⁰ Igilábban dan sikandin. Iggagé dan tô iring na balakayu tikud tun kandin, asta iglagpás dan tô ulu din. ³¹ Pángnga igbuyas-buyas dan kandin, iglusut dan tô mallutù kapa tikud tun kandin, asta igpómpak dan puman ki Jesus tô kandin umpak. Igpíd dan sikandin tikud tun ta balé katô gobernador ébô pansalan tun ta krus.

Igpansalan si Jesus tun ta krus

*Mat 27:32-44; Mar 15:21-32;
Luc 23:26-43; Juan 19:17-27*

³² Tô igluwà dan tikud tun ta Jerusalem, ikitaan ka mga sundalo tô sábbad taga Cirene na ánggadanan ki Simon. Igpírit dan sikandin igpatiang katô krus na pansalan ki Jesus. ³³ Igsadun dan tun ta lugar na ánggadanan Golgota. (Tô kóbadan, “Bóngó-bóngó.”) ³⁴ Igbággé dan ki Jesus tô bino na igbaláttan ka mappait

bawì.[§] Tô igkinnam sikandin, ándà din panayuni inámmi.

³⁵ Igpansalan katô mga sundalo si Jesus tun ta krus. Igtalad-talad dan tô umpak din ukít ka ripa.^{**} ³⁶ Igunsad dan, asta igbanté dan kandin. ³⁷ Duwán igsulat na igpatagù tun datas ka ulu din tingód katô dimanda kandin, na ágk-abasa, “SI JESUS NA HARÌ KA MGA JUDIO.”

³⁸ Madani tun ki Jesus, duwán duwa tulisan na igpansalan tun ta duwa krus, tô sábbad dadan tun ta ibang din asta tô sábbad dadan tun ta kawanan din.

³⁹ Tô mga manubù na iglabé dutun, igkiring-kiring dan na igbuyas-buyas kandin,^{††} ⁴⁰ asta igkagi sikandan, na mà dan, “Atin ka sikuna tô makému dumat katô balé ka Manama, asta patindág-gán nu puman dalám ka tállu álló, tabangi nu tô ákníko sarili ébô dì ka maté! Atin ka bánnal ka Batà ka Manama, pónóg ka tikud dun ta krus.”

⁴¹ Iring pagsik kanan tô kabuyas-buyas katô mallayat ka mga pangulu ka templo, mga taratinurù ka sugù, asta mga ágtugállán ka Judio. Iggagi sikandan, na mà dan, ⁴² “Igtabangan din tô duma mga manubù ébô dì maté. Asal dì sikandin makatabang katô kandin sarili ébô dì sikandin maté. Sikandin kun tô Harì ka mga rubbad i Israel. Atin ka makapónóg sikandin tikud dun ta krus, mamaké ki kandin. ⁴³ Manama kun tô ágsarigan din. Atin ka duwán kakalyag ka Manama kandin, tumabang tô Manama kandin, su igkagi sikandin, ‘Batà a katô Manama.’”

⁴⁴ Iring pagsik kanan tô kabuyas-buyas katô duwa tulisan na igpansalan tun ta krus duma kandin.

§**27:34** 27:34 Bággén dan pád ki Jesus tô bawì ébô dì sikandin makariyu ka masakit.

****27:35** 27:35 Ahaán tô Salmo 22:18.

††**27:39** 27:39 Ahaán tô Salmo 22:7-8.

Inaté si Jesus

Mat 27:45-56; Mar 15:33-41;

Luc 23:44-49; Juan 19:28-30

⁴⁵Na, tô malássád dán tô álló, igmangittáng tô kaluwagan kani banuwa dalám ka tállu oras.[‡] ⁴⁶Tô alas tres ka mapun, igullaó si Jesus ka mabákkár tun ta kagi ka Hebreo, na mà din, “*Eli, Eli, lama sabaktani?*” Tô kóbadan, “Manama ku, Manama ku, manan ka igpabayà a ikuna?”

⁴⁷Tô igdinág tô duma mga manubù kandin, igkagi sikandan, na mà dan, “Igtawar sikandin ki Elias na propeta ka Manama sayyan.”

⁴⁸Duwán sábbad manubù na igpalaguy, igkangé ka espungha, asta igarám tun ta bino na igbaláttan ka wayig. Igtakós din tun ta iring na balakayu asta igpadatas tun ta babbà i Jesus.[¶] ⁴⁹Asal igkagi tô duma mga manubù, na mà dan, “Pabayà nu sikandin, su sállággán ta ka dumunggù si Elias ébô tumabang kandin.”

⁵⁰Na, igullaó puman si Jesus ka mabákkár, igsarig din tô espiritu din tun ta Ámmà din asta inaté sikandin.

⁵¹Tigkô dád itángngà tô tabir^{§§} tun ta tángngaan katô templo. Itángngà tikud tun datas sippang tun ta asag. Iglinug, asta itábbag tô magdakál mga batu. ⁵²Ipókéan tô mga lábbáng, asta inanté puman tô marapung manubù na igbánal ka Manama. ⁵³Igluwà dan tikud tun ta mga lábbáng dan. Pángnga inanté puman si Jesus, igsadun tô mga inanté tun ta Jerusalem, asta marapung tô mga manubù na ikakita kandan.

⁵⁴Na, tô mga sundalo asta tô kapitán na igbanté ki Jesus, tô igriyu dan katô linug asta igkita dan tô ilmu, igkál-las dan asta igkagi sikandan, na mà dan, “Bánnal gó na Batà sikandin ka Manama!”

⁵⁵Marapung tô mga gabayi tun ta madiyù puri na ikakita pagsik katô ilmu. Sikandan tô taganà igtákkás ki Jesus tikud tun ta Galilea asta igtabang kandin. ⁵⁶Tô mga igapil kandan si Maria na taga Magdala, tô sangé din si Maria na innà katô mallaki na si Santiago asta si Jose, asta tô sawa i Sebedeo.

Tô kalábbáng ki Jesus

Mat 27:57-61; Mar 15:42-47;

Luc 23:50-56; Juan 19:38-42

⁵⁷Tô mapun dán, igdunggù tô ágkaduwánnan na ánggadanán ki Jose na taga Arimatea na igpamaké ki Jesus. ⁵⁸Igsadun si Jose tun ki Pilato, asta igpamuyù din tô lawa i Jesus ébô lábbángngán din. Iggagé si Pilato na bággén tô lawa kandin. ⁵⁹Na, igkangé i Jose tô lawa i Jesus tikud tun ta krus, asta igtángngás din katô mantu mapputi óggét. ⁶⁰Duwán lábbáng na mantu igpému i Jose para kandin tun ta pangpang, asta tô gó tô iglábbángngan din katô lawa i Jesus. Iglilid din tô dakál batu na pagsagpáng katô lábbáng, asta igpanó sikandin. ⁶¹Igusad si Maria na taga Magdala asta tô sangé din tun ta tubang katô lábbáng.

Igpabantéyan tô iglábbángngan

⁶²Pagkasimag, dalám ka álló ka kaspaginawa, igsadun tun ki Pilato tô mga

[‡]27:45 27:45 Dalám ka tállu oras, ó sippang ka alas tres ka mapun.

[¶]27:48 27:48 Ahaán tô Salmo 69:21.

^{§§}27:51 27:51 Tô ánggadanán “tabir” iring na kurtina na tuu makáppal tun ta tángngaan katô templo ka Jerusalem. Tô tabir igimu na sampáng katô tuu ugis góddóan katô Manama. Dalám ka sábbad ámmé, makasábbad dád makahu tô tuu mallayat ka pangulu ka templo ébô katambunan tô salà ka mga manubù. Itángngà tô tabir su ukít ka kamatayan i Jesus, mému gó makapadani tô langun manubù tun ta Manama.

Pariseo asta tô mallayat ka mga pangulu ka templo. ⁶³Igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, duwán isampáttan dé. Tô ándà pa kamaté tô manubù na mà kagi Mesiyas, igkagi sikandin na manté puman tun ta ikatállu álló. ⁶⁴Purisu madigár ka pabantéyan nu tô igláb-bángngan kandin ka mga sundalo dalám ka tállu álló agó takón katô mga disipulu din tô lawa din asta mulit dan na inanté dán sikandin. Atin ka makalimbung dan na mà kagi inanté sikandin, tuu pa madat ka tandingán katô una kalimbung din.”

⁶⁵Purisu igkagi si Pilato, na mà din, “Óó. Patákkás yu tô mga sundalo, asta tuu yu pabantéyi tô igláb-bángngan kandin.”

⁶⁶Purisu igsadun dan tun ta lábbáng, asta igtaguan dan ka pató tô dakál batu na igsagpáng ébô ándà makahu. Igpa-bantéyan dan katô mga sundalo.

Inanté puman si Jesus

Mat 28:1-10; Mar 16:1-10; Luc 24:1-12; Juan 20:1-10

28 Na, pángnga katô álló ka kapa-ginawa, tô ándà pa silat tô álló ka sállám ka Linggo, igsadun si Maria na taga Magdala asta tô sangé din tun ta igláb-bángngan ki Jesus ébô mahà. ²Tigkô dád tuu iglinug, su duwán panaligan katô Áglangngagán na igpónóg tikud tun ta langit, iglilid din tô dakál batu na igsagpáng katô lábbáng, asta igunsadan din. ³Tuu pakasirang tô bónnóng din iring na kirám, asta tuu mappuít tô umpak din. ⁴Igkárkár tô mga sundalo na igbanté tingód katô máddang dan, asta ibantang dan tun ta tanà iring na inaté.

⁵Igkagi tô panaligan tun ta mga gabayi, na mà din, “Yakó ágkamáddangan. Isóddóran ku na ágpamasakán yu si Jesus na igpansalan tun ta krus. ⁶Ándà

dini sikandin su inanté dán puman. Tô gó é igkagi din dángngan. Padani kó asta sállág yu ni igpadággaan kandin. ⁷Na, sékót kó tun ta mga disipulu din, asta uliti yu sikandan na inanté dán sikandin. Muna sikandin kandan tun ta probin-sya ka Galilea. Kitanán dan sikandin dutun. Yakó yu ágkalingawi ni igkagi ku ákniyu.”

⁸Purisu sékót dan igpanó tikud tun ta lábbáng. Agad imáddangan dan, asal idayawan dan. Igpalaguy dan ébô mulit dan katô mga disipulu i Jesus.

⁹Tigkô dád igpakita si Jesus kandan tun ta dalan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Madigár sállám!”

Igpadani dan tun ki Jesus, igawidan dan tô paa din, asta igpangadap dan sikandin. ¹⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágkamáddangan. Sadun kó tun ta mga kataladi ku, asta kagi yu sikan-dan na madun dan tun ta Galilea, su kitanánna ikandan dutun.”

Tô igulit katô mga tarabanté

¹¹Na, róggun igpanó tô mga gabayi, igsadun tun ta Jerusalem tô mga sundalo na igbanté katô lábbáng. Igulit dan katô mallayat ka mga pangulu ka templo tingód katô langun na ilmu. ¹²Purisu igpalimudé dan asta tô mga ágtugállán ka Judio, asta igpatóngkóé dan. Dakál tô salapí na igbággé dan tun ta mga sundalo, ¹³asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ulít kó katô duma mga manubù na róggun ágtudug kó tô dukilám, igsadun tô mga disipulu din asta igtakó dan tô lawa din. ¹⁴Atin ka makasóddór tô gobernador, sikami tô tumóngkô kandin ébô ándà madat na makadunggù ákniyu.”

¹⁵Purisu igtanggap katô mga sundalo tô salapí, asta igbánnal dan katô igkagi kandan. Tô gó tô gulit-ulitán katô mga Judio sippang áknganni.

**Igpakita si Jesus tun
ta mga disipulu din**

*Mat 28:16-20; Mar 16:14-18; Luc
24:36-49; Juan 20:19-23; Lumu 1:6-8*

¹⁶Na, igsadun tô sapulù sábbad (11) disipulu i Jesus tun ta Galilea sippang tun ta pabungan na igpasadunan i Jesus kandan. ¹⁷Tô igkita dan kandin, igpan-gadap dan kandin. Asal ágduwa-duwa tô mga дума ka bánnal gó si Jesus tô igkita dan. ¹⁸Igpadani si Jesus tun kan-

dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igpapanguluwad katô langun tun ta langit asta dini ta banuwa. ¹⁹Purisu sadun kó asta imu yu na mga disipulu tô mga manubù tun ta langun banuwa. Bunyagi yu sikandan ukit ka ngadan katô Ámmà na Manama, katô Batà, asta katô Ugis Espiritu. ²⁰Tinurui yu sikandan na kailangan tumuman dan katô langun igkagi ku ákniyu. Yakó yu ágkalingawi na in-alayunna dumuma ákniyu sippang tun ta ágtamanán kani banuwa.”

*Ni Madigár Gulitán Tingód
Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I*

Marcos

Una Basan

Tô igpamanubù si Jesu-Cristo, malaki pa si Marcos. Igóddô sikandin tun ta Jerusalem. Tô balé din tô marikit ágkalimudan katô mga disipulu i Jesus. Purisu ikasóddór si Marcos ki Pedro asta katô duma mga disipulu i Jesus. Ukit basì katô igkagi i Pedro ki Marcos, igpamaké sikandin ki Jesu-Cristo.

Tô igсадun si Pablo asta si Bernabe tun ta mga manubù na ánnà Judio ébô mulit-ulit kandan tingód ki Jesus, igtákkás si Marcos su si Bernabe tô imaluy kataladi din. Asal tô ándà dan pa sadun tun ta ássa mga banuwa na sadunan dan, igdiyà si Marcos kandan.

Tô iglabé tô duwa ámmé, igplano si Pablo asta si Bernabe na lumónód dan tun ta mga banuwa na igсадunan dan dánggan. Tô kakalyag i Bernabe na patákkásán dan puman si Marcos, asal di mému ki Pablo. Purisu igpasuwayé si Pablo asta si Bernabe su ándà dan pasábadé. Igpatakkás i Bernabe si Marcos, asta igсадun dan tun ta ássa mga banuwa ébô mulit-ulit.

Tô iglabé tô mga pira ámmé, igmabákkár dán tô kapamaké i Marcos ki Jesus. Tô igóddô si Pablo tun ta lunsud ka Roma, si Marcos tô sábbad kadumaan din. Dakál tô igtinurù i Pablo ki Marcos.

Ni libro igsulat i Marcos róggun na góddô sikandin tun ta Roma. Igsulatan din tô mga manubù na ánnà Judio. Si Marcos tô tagnà igsulat tingód katô mga iglumu i Jesus. Igsulat din ni ébô

makasóddór tô mga taga Roma tingód ki Jesus. Délák tô igsulat din tingód ka ágtinuruán i Jesus, asal dakál tô igsulat din tingód ka mga kasalábbuan na igimu i Jesus ébô kasóddóran dan na matulus sikandin. Igsulat din pagsik na igpasinsiya si Jesus katô mga manubù na masalà-salà.

Igtinurù si Juan na Tarabunyag

Mar 1:1-8; Mat 3:1-12; Luc 3:1-18; Juan 1:19-28

1 Ni gó tô katigkanayan katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo na Batà ka Manama. ²Na, igsulat katô propeta sayyan na si Isaias tô kagi ka Manama, na mà din,

“Duwán sábbad manubù na papiddán ku muna áknikó ébô taganaán tô ukitan nu.*

³Mabákkár tô kóllaó din tun ta disyerto, “Taganà yu tô ukitanan katô Áglangngagán. Tullid yu tô dalan na ukitan din.”[†]

⁴Na, si Juan na Tarabunyag tô igсадun tun ta disyerto asta igulit-ulit sikandin na kailangan rumákkád tô mga manubù ka mga salà dan asta bunyagan dan ébô pasinsiyaan dan ka Manama. ⁵Mara-pung tô mga manubù tikud tun ta mga lunsud na sakup ka probinsya ka Judea asta tikud tun ta lunsud ka Jerusalem na igсадun tun ki Juan ébô maminág kandin. Igrákkád dan katô mga salà dan, asta igbunyagan din sikandan tun ta Wayig ka Jordan.

⁶Na, tô umpak i Juan igabál tikud tun ta bulbul ka mannanap na kame-lyo, asta tô állán din kindal ka mannanap. Ágkannán din tô mga apang asta tánnáb na ágkangén din tun ta disyerto. ⁷Igulit-ulit sikandin, na mà din, “Duwán pa dumunggù na tuu pa mal-

*1:2 1:2 Malaquias 3:1.

†1:3 1:3 Isaias 40:3.

layat tō kamanubuan din ka tandingán kanak. Purisu ánnà nángngà agad lum- ingkóódda ébô lumusut dád katō sandalyas din. ⁸Sakán ágbunyang dád ákniyu ka wayig. Asal sikandin tō munyang ákniyu ka Ugis Espiritu.”

Igbunyang ansta igtintal si Jesus

*Mar 1:9-13; Mat 3:13-4:11;
Luc 3:21-22; 4:1-13*

⁹Na, ándà kadugé, igpanó si Jesus tikud tun ta lunsud ka Nazaret na sakup ka probinsya ka Galilea, igsadun sikandin tun ta Wayig ka Jordan, asta igpabunyang ki Juan. ¹⁰Tō igiwà si Jesus tikud tun ta wayig, tigkô dád igkita din tō langit na ipókéan asta igsunnad tō Ugis Espiritu tun kandin na iring na salapati. ¹¹Duwán kagi tikud tun ta langit, na mà din, “Sikuna tō kanak Batà na ágginawaan ku. Ágkadayawanna gó áknikó.”

¹²Na, tigkô dád igpid katō Ugis Espiritu si Jesus tun ta disyerto. ¹³Dalám ka kappatan (40) álló, igóddô sikandin tun ta disyerto asta igtintal i Maibuyan. Duwán magani mga mannap ka kabánnássan dutun, asta duwán mga panaligan ka Manama na igtambang ki Jesus.

Igtigkané si Jesus igtinurù

Mar 1:14-15; Mat 4:12-17; Luc 4:14-15

¹⁴Na, pángnga igpriso si Juan na Tarabunyang, igsadun si Jesus tun ta probinsya ka Galilea, asta igulit-ulit sikandin katō Madigár Gulitán tikud tun ta Manama. ¹⁵Igkagi sikandin, na mà din, “Ituman dán tō álló na taganà igtandô, asta masig dán mangulu tō Manama. Purisu rákkád kó ka mga salà yu, asta bánnal kó katō Madigár Gulitán.”

Igtawar i Jesus tō áppat taraággut ka sáddà

Mar 1:16-20; Mat 4:18-22; Luc 5:1-11

¹⁶Na, róggun igpanó si Jesus tun ta ligad ka Ranó ka Galilea, igkita din tō duwa mataladi gamama na si Simon asta tō adi din na si Andres. Igpamukut dan su taraággut dan ka sáddà. ¹⁷Igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Tákkás kó kanak, su tinuruan ku sikiyu na mággut ka mga manubù.”

¹⁸Tigkô dan igtananan tō mga pukut, asta igtákkás dan ki Jesus.

¹⁹Igpanayun si Jesus igpanó tun ta ágkónaan, asta igkita din si Santiago asta tō adi din na si Juan na duwa gabatà i Sebedeo. Tun dan ta barangé,[‡] su ágpuyà dan ka mga pukut. ²⁰Tigkô dád, igtawar dan i Jesus. Igtananan dan tō ámmà dan tun ta barangé asta tō mga taralumu din, asta igtákkás dan ki Jesus.

Tō manubù na igahuwan ka madat espiritu

Mar 1:21-28; Luc 4:31-37

²¹Na, igsadun si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta lunsud ka Capernaum. Tō álló ka kapaginawa ka mga Judio, igsadun si Jesus tun ta simbaan dan, asta igtinurù sikandin. ²²Isalábbuan tō langun manubù na igpaminág katō igtinurù din, su duwán katulusan katō katinurù i Jesus na ánnà iring katō katinurù ka mga taratinurù ka sugù.

²³Na, tun ta simbaan dan, tigkô dád duwán sábbad manubù na igahuwan ka madat espiritu. ²⁴Igullaó sikandin, na mà din, “Jesus taga Nazaret, ándà labut nu áknamí. Supakan ké ikuna? Isód-dóran ku ka sadan ka. Sikuna tō ugis Batà ka Manama.”

[‡]1:19 1:19 Barangé tō ássa ngadan ka bangkà.

²⁵ Asal igsapadan i Jesus tô madat espiritu, na mà din, “Yaka gótép! Luwà ka tikud tun kandin!”

²⁶ Na, igpatuyù-tuyù katô madat espiritu tô manubù, igullaó sikandin, asta igluwà tikud tun kandin. ²⁷ Na, isalábuan tô langun manubù, asta igpén-saé sikandan, na mà dan, “Ándin ni? Mantu ni ágtinuruán? Su ágsuguán din tô madat mga espiritu, asta ágnunug dan kandin.”

²⁸ Purisu ibantug si Jesus tun ta kaluwagan ka probinsya ka Galilea.

Inólian tô marapung manubù

Mar 1:29-34; Mat 8:14-17; Luc 4:38-41

²⁹ Na, tigkô igpanó si Jesus tikud tun ta simbaan ka Judio, asta igsadun sikandin tun ta balé i Simon asta i Andres. Igtákkás pagsik si Santiago asta si Juan. ³⁰ Na, tô timpo tô, ágkalinturan tô bayi na ugang i Simon, asta tigkô igulitan dan si Jesus tingód kandin. ³¹ Purisu igsadun si Jesus tun kandin, igawidan i Jesus tô ballad din, asta igpatindág din. Tigkô dád inólian sikandin asta igbuwat ka ágkannán kandan.

³² Tô igsalláp dán tô álló, igpid katô mga manubù tô langun ágkabógókan asta igahuwan ka madat espiritu. ³³ Il-imud tô langun taga Capernaum tun ta tubang katô balé. ³⁴ Igdappánnan i Jesus ka ballad din tô marapung manubù na duwán ássa-ássa bógók, asta inólian dan. Marapung tô madat mga espiritu na igpaluwà din, asal igsapadan din sikandan ébô dì dan pakakagi, su isóddóran dan ka sadan sikandin.

Igulit-ulit si Jesus tun ta Galilea

Mar 1:35-39; Luc 4:42-44

³⁵ Na, pagkasimag, tô ándà pa silat tô álló, igánnó si Jesus, asta igsadun

sikandin tun ta lugar na ándà manubù ébô dumasal. ³⁶ Igpamasak sikandin i Simon asta katô mga kadumaan din. ³⁷ Tô igkita dan kandin, igkagi sikandan, na mà dan, “Tô langun igpamasak áknikó.”

³⁸ Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Madun ki tun ta ássa mga lunsud ébô mulit-ulitta pagsik dutun, su tô gó tô gunayan ku na igsadunna kannun ta banuwa.”

³⁹ Na, igsadun si Jesus tun ta langun lunsud tun ta kaluwagan ka probinsya ka Galilea, asta igulit-ulit sikandin tun ta mga simbaan ka Judio. Igpaluwà din tô madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù na igahuwan.

Inólian tô tétékán

Mar 1:40-45; Mat 8:1-4; Luc 5:12-16

⁴⁰ Na, duwán sábbad tétékán^f na igpadani tun ki Jesus. Igingkóód sikandin, igpédu-édu asta igkagi, na mà din, “Atin ka kakalyag nu, isóddóran ku na makóli ka kani bógók ku.”

⁴¹ Inéduwan si Jesus kandin, asta igdappánnan din ka ballad sikandin, asta igkagi si Jesus, na mà din, “Malyagga. Kólian kad.”

⁴² Tigkô dád inólian sikandin. ⁴³⁻⁴⁴ Maggát igsapad si Jesus kandin, na mà din, “Dì mému ka ulitan nu tô agad sadan manubui. Asal sadun ka tun ta pangulu ka templo, asta pakita nu yan lawa nu. Bággé nu tô manuk na góbbón tun ta saruwan ka Manama, su tô gó tô

^f1:40 1:40 Tétékán, ó sanlahon.

igsugù i Moises[§] ébô makasóddór tô langun manubù na inólian kad.”**

Igpapanó i Jesus sikandin. ⁴⁵Asal tô kapanó din, marapung tô mga manubù na igulitan din tingód katô iglumu i Jesus kandin. Purisu di pakókit si Jesus tun ta mga lunsud na pakita katô mga manubù agó marapung tô mga malimud. Asal igóddô si Jesus tun ta madiyù ka lunsud, asta marapung tô mga manubù na igsadun tun kandin tikud tun ta langun lunsud.

Inólian tô manubù na di ágriyu é lawa

Mar 2:1-12; Mat 9:1-8; Luc 5:17-26

2 Na, itagad-tagad dán, iguli si Jesus tun ta Capernaum, asta duwán mga manubù na igdinág na igóddô sikandin tun ta balé din. ²Purisu marapung tô mga manubù na ilimud tun ta luwà katô balé, asta igpaliggátté dan madani tun ta sállat tun ta luwà. Róggun igulit-ulit si Jesus katô kagi ka Manama kandan, ³igdunggù tô áppat manubù na igié ka kad-umaan dan na di ágriyu é lawa. ⁴Ándà dan ikapadani tun ki Jesus su tuu marapung tô mga manubù na ilimud. Purisu igpénék dan tun ta pattad atáp katô balé. Igbóbbówan dan tô atáp tun ta táppad i Jesus. Igtuntun dan tô ágdággaan katô manubù na di ágriyu é lawa. ⁵Tô igkita si Jesus katô kasarig dan kandin, igkagi sikandin tun ta manubù na di ágriyu é lawa, na mà din, “Igpasinsiyaan dán tô mga salà nu.”

⁶Na, duwán mga taratinurù ka sugù na igunsad dutun, asta igpanámdám dan, na mà dan, ⁷“Ánnà nángngà tô igkagi kani manubù ni! Igpapunawa sikandin katô Manama, su Manama dád tô makapasinsiya ka mga salà.”

⁸Na, tiggô isóddóran i Jesus tô panámdám dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágpanámdám iring kanan. ⁹Atin ka matággas tô pagtuman ka kagi tun ta manubù na di ágriyu é lawa, na, ‘Igpasinsiyaan dán tô mga salà nu,’ matággas pagsik tô pagtuman ka kagi, na, ‘Tindág ka, pid nu yan ágdággaan nu, asta panó ka.’†† ¹⁰Asal su sakán tô Igpamanubù, pakitanán ku ákniyu na duwán igpapid kanak ébô makapasinsiya a katô masalà-salà‡‡ mga manubù dini ta banuwa.”

Purisu igkagi si Jesus tun ta manubù na di ágriyu é lawa, na mà din, ¹¹“Tindág ka. Pid nu yan ágdággaan nu, asta uli kad.”

¹²Purisu igtindág sikandin, tiggô din dád igpid tô igdággaan din, asta iguli róggun na ágsállág tô langun manubù. Purisu isalábbuan dan, asta igdurung dan tô Manama, na mà dan, “Ándà palang igkita ta iring kani!”

Igtawar i Jesus si Levi

Mar 2:13-17; Mat 9:9-13; Luc 5:27-32

¹³Na, igsadun puman si Jesus tun ta ligad ka Ranó ka Galilea. Ilimud tô langun manubù tun kandin, asta igtinurù sikandin kandan. ¹⁴Tô igpanó si Jesus,

[§]1:43-44 1:43-44a Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

**1:43-44 1:43-44b Ahaán tô Levitico 14:1-9.

††2:9 2:9 Tô manubù di makému makóli ka mga ágkabógókan asta di makapasinsiya ka salà ka mga manubù, asal tô Manama dád tô makóli asta makapasinsiya. Ikóli si Jesus kani manubù ébô kasóddóran dan na sikandin tô makapasinsiya ka salà ka mga manubù.

‡‡2:10 2:10 Ágtawarán dan na “masalà-salà mga manubù” su ándà dan tuman katô mga sugù ka Manama na ágtumanán katô mga Judio.

igkita din tô sábbad taralimud ka buwis na ánggadanan ki Levi na batà i Alfeo na igunsad tun ta opisina din. Iggagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Tákkás ka kanak.”

Purisu igtindág si Levi, asta igtákkás ki Jesus.[¶]

¹⁵ Na, róggun igkan si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta balé i Levi, igkan pagsik tô marapung mga taralimud ka buwis asta duma mga manubù na masalà-salà, su marapung dan na igtákkás ki Jesus. ¹⁶ Duwán mga taratinurù ka sugù na sakup ka mga Pariseo. Tô igkita dan na igkan si Jesus na igduma katô mga taralimud ka buwis asta duma mga manubù na masalà-salà, iggagi sikandan tun ta mga disipulu din, na mà dan, “Manan ka igkan sikandin duma katô mga taralimud ka buwis asta katô duma mga manubù na masalà-salà?”

¹⁷ Tô igdinág si Jesus katô igkagi dan, igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù na ándà bógók, di sikandin kailangan bawian ka doktor. Asal tô manubù na ágkabógókan, tô dád gó tô kailangan bawian ka doktor. Igsadunna dini ánnà ébô pamasakán ku tô mga manubù na ágbánnal katô mga sugù ka Manama, asal pamasakán ku tô mga masalà-salà.”

Tinurù tingód katô kapuwasa

Mar 2:18-20; Mat 9:14-15; Luc 5:33-35

¹⁸ Na, inalayun ágpuwasa tô mga disipulu i Juan, asta ágpuwasa tô mga Pariseo. Duwán mga manubù na igpadani tun ki Jesus, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ágpuwasa tô mga disipulu i Juan, asta ágpuwasa tô mga

disipulu katô Pariseo. Manan ka di ágpuwasa tô áknikó mga disipulu?”

¹⁹ Iggagi si Jesus, na mà din, “Atin ka duwán kalimudan ka kasal, tô mga kadumaan katô mama na ágkasalán, di dan ágkaranu róggun ka dutun pa tô mama na ágkasalán. ²⁰ Asal duwán álló na dumunggù na kangén tikud tun kandan tô mama na ágkasalán, asta tô gó é álló na muwasa dan.”^{§§}

Tingód katô mantu ágtinuruán i Jesus

Mar 2:21-22; Mat 9:16-17; Luc 5:36-39

²¹ Iggagi si Jesus, na mà din, “Di mému ka mantu óggét na ándà pa labayi tô pagtapóng katô tapé umpak. Atin ka tô gó é lumun, kumáskás tô pagtapóng, asta dumakál pa tô bissé katô umpak. ²² Atin ka dalámmán tô bino na mantu igimu tun ta ágtaguanan na igimu tikud tun ta kindal ka kambing, di mému dalámmán tô tapé dán iglanit. Su atin ka tô gó é lumun, murà tô bino, máttu tô ágtaguanan, kólaan tô bino, asta kadattan tô ágtaguanan. Asal kailangan dalámmán tô bino na mantu igimu tun ta ágtaguanan na mantu iglanit.”*

Álló ka kapaginawa

Mar 2:23-28; Mat 12:1-8; Luc 6:1-5

²³ Na, dalám katô álló ka kapaginawa ka mga Judio, igukit si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta ligad ka kinamát na igparámmasán ka trigo. Igbagti katô mga disipulu din tô mga kanguy ka trigo. ²⁴ Purisu igkagi tô mga Pariseo tun ki Jesus, na mà dan, “Ku! Iglapas tô mga disipulu nu katô sugù, su

¶**2:14** 2:14 Igtákkás ki Jesus, ó inému sikandin na disipulu i Jesus.

§§**2:20** 2:20 Muwasa dan su maranu dan.

***2:22** 2:21-22 Tô tapé óggét asta tô tapé ágtaguanan ka bino igpanunggiringan tingód ka taganà ágtinuruán katô mga taratinurù ka sugù i Moises. Tô mantu óggét asta tô mantu bino igpanunggiringan tingód ka mantu ágtinuruán i Jesus.

dì mému kumáttu dalám ka álló ka kapaginawa.”†

²⁵ Igkagi si Jesus, na mà din, “Ilingawan yu basì ka ándin tô igsulat tun ta kagi ka Manama tingód katô iglumu i David sayyan. Igballus sikandin asta tô mga kadumaan din, su ándà palang ágkannán dan. Tô timpo tô, si Abiatar tô tuu mallayat ka pangulu ka templo.

²⁶ Igahu si David tun ta balé ka Manama, asta igkan din tô pan na igbággé tun ta Manama. Duwán pagsik pan na igbággé din tun ta mga kadumaan din. Agad tô mga pangulu ka templo dád tô mému kuman katô pan, asal ándà ikasalà si David.”‡

²⁷ Igkagi si Jesus, na mà din, “Igimu ka Manama tô mga manubù ánnà para katô álló ka kapaginawa, asal igimu din tô álló ka kapaginawa para katô kadigárran ka mga manubù. ²⁸ Purisu sakán na Igpamanubù tô mému kumagi ka ándin tô nángngà lumun ka mga manubù dalám ka álló ka kapaginawa.”

Inólian tô manubù na igkángkáng é bállad

Mar 3:1-6; Mat 12:9-14; Luc 6:6-11

3 Na, igsadun si Jesus tun ta simbaan ka Judio. Duwán sábbad manubù dutun na igkángkáng é bállad. ² Duwán mga Pariseo dutun na ágpamasak ka dimanda dan tingód ki Jesus. Purisu marag dan igsállág ka dumappán si Jesus kandin ébô kólian dalám ka álló ka kapaginawa. ³ Igkagi si Jesus tun ta manubù na igkángkáng é bállad, na mà din, “Tindág ka dini madani kanak.”

⁴ Na, igkagi si Jesus tun ta mga Pariseo, na mà din, “Tingód ka mga sugù ka Manama, ándin tô mému lumun ta dalám ka álló ka kapaginawa? Lumun ta

tô madigár, ó lumun ta tô madat? Tabangan ta tô manubù, ó matayan ta tô manubù?”

Asal ándà palang igtaba dan. ⁵ Na, igsállág i Jesus tô langun manubù. Isókó sikandin asta iranu tingód ka katággasan katô ulu dan. Igkagi sikandin tun ta manubù na igkángkáng é bállad, na mà din, “Káttáng nu yan bállad nu.”

Igkáttáng din, asta inólian. ⁶ Asal igluwà tô mga Pariseo tikud tun ta simbaan, asta tigkô dád igpatóngkóé dan asta tô mga manubù na igpasakup ki Herodes ka ándin tô lumun dan ébô matayan dan si Jesus.

Marapung tô mga manubù tun ta ligad ka ranó

Mar 3:7-12; Mat 12:15-21; Luc 6:17-19

⁷ Na, igpanó si Jesus asta tô mga disipulu din, asta igsadun dan tun ta ligad ka ranó. Marapung tô mga manubù na igtákkás kandan tikud tun ta probinsya ka Galilea asta probinsya ka Judea, ⁸ asta mga taga Jerusalem, asta tikud tun ta probinsya ka Edumea, asta tikud tun ta dipag ka Wayig ka Jordan, asta marapung tikud tun ta madani katô lunsud ka Tiro asta Sidon. Tô igdinág dan tingód katô mga kasalábbuan na iglumu i Jesus, igsadun dan tun kandin. ⁹ Igkagiyan i Jesus tô mga disipulu din na taganaán dan tô barangé na sakayan din ébô di sikandin ágkaliggát katô mga manubù na ilimud. ¹⁰ Marapung tô mga manubù na igdappánnan din ka bállad ébô kólian. Purisu marapung tô mga ágkabógókan na igpadani tun kandin ébô makawid kandin asta kólian dan. ¹¹ Igsadun tun kandin tô mga manubù na igahuwan ka madat espiritu. Tô igkita dan kandin, iglangkáb dan tun

†2:24 2:24 Ahaán tô Exodo 20:10, asta ahaán tô kagi “álló ka kapaginawa” tun ta Lista Katô Mga Kagi.

‡2:26 2:25-26 Ahaán tô 1 Samuel 21:1-6.

ta saruwan din asta igullaó sikandan, na mà dan, “Sikuna tó bálnal Batà ka Manama.”

¹² Asal maggát igsapad si Jesus na kailangan ándà palang manubù na ulitan dan tingód kandin.

Tô sapulù duwa apostoles

Mar 3:13-19; Mat 10:1-4; Luc 6:12-16

¹³ Na, igtikáddág si Jesus tun ta pabungan, asta igtawar din tó mga manubù na igsalin din, asta igsadun dan tun kandin. ¹⁴ Duwán sapulù duwa (12) disipulu na igsalin din ébò inalayun mákkás kandin. Tó gó tó mga igpapid din ébò mulit-ulit katò Madigár Gultán, ¹⁵ asta igbággé din kandan tó katulusan ébò makapaluwà dan katò madat mga espiritu na igahu tun ta manubù. ¹⁶ Ni gó tó mga ngadan katò igsalin din, si Simon na ánggadan i Jesus ki Pedro, ¹⁷ tó duwa gabatà i Sebedeo na si Santiago asta si Juan na ánggadan i Jesus ki Boanerges. (Tó kóbadan, “dì mataló.”) ¹⁸ Igsalin din pagsik si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago na batà i Alfeo, si Tadeo, si Simon na magani, ¹⁹ asta si Judas Iscariote na igpammát ki Jesus.

Si Jesus asta si Maibuyan

*Mar 3:20-30; Mat 12:22-32;
Luc 11:14-23; 12:10*

²⁰ Na, igulì si Jesus, asta marapung tó mga manubù na ilimud puman tun kandin. Purisu si Jesus asta tó mga disipulu din ándà dán oras dan para kuman. ²¹ Tó igdinág tó mga pamilya i Jesus, igsadun dan tun kandin ébò kangén sikandin, su ágkagi tó mga manubù na ágkangulág sikandin.

²² Duwán mga taratinurù ka sugù na igdunggù tikud tun ta Jerusalem, asta igkagi dan tingód ki Jesus, na mà dan,

“Igahuwan sikandin katò pangulu ka madat mga espiritu na si Belsebul.”[†] Ukit katò katulusan i Maibuyan makapaluwà sikandin ka madat mga espiritu tikud tun ta manubù.”

²³ Asal igtawar si Jesus kandan, asta igtinurù sikandin kandan ukit kani panunggingingan, na mà din, “Dì gó ágpéwà si Maibuyan katò mga sakup din tikud tun ta manubù. ²⁴ Atin ka ágpamatayé tó mga sakup ka sábbad pangulu, dì madugé mandà tó pagpangulu din. ²⁵ Atin ka ágpamatayé tó sábbad pamilya, dì madugé padiyaé dan. ²⁶ Atin ka sumulung si Maibuyan katò kandin mga sakup, dì manayun tó pagpangulu din su mandà gó ni.

²⁷ “Atin ka mabákkár tó manubù, dì kahuwan tó balé din asta dì kangén tó kaduwánnan din. Asal atin ka dumunggù tó ássa manubù na tuu pa mabákkár ka tandingán kandin, tó gó é makabagkás katò tigatun ka balé asta makakangé katò langun tun ta balé din.

²⁸ “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tó manubù na masalà-salà, atin ka rumákkád sikandin, mému kapasinsiyaan ka Manama, agad kumagi sikandin ka madat tingód katò Manama. ²⁹ Asal tó manubù na ágkagi ka madat tingód katò Ugis Espiritu, tó gó tó salà na dì gó kapasinsiyaan.”

³⁰ Tó gó é igkagi i Jesus tun ta mga taratinurù ka sugù, su igkagi sikandan na igahuwan sikandin ka madat espiritu.

Tó innà asta mga kataladi i Jesus

Mar 3:31-35; Mat 12:46-50; Luc 8:19-21

³¹ Na, igdunggù tó innà i Jesus asta tó mga kataladi din. Igtindág sikan-dan tun ta luwà ka balé, asta duwán igpatawar dan kandin. ³² Marapung tó mga manubù na igunsad madani tun ki Jesus, asta duwán igkagi kandin, na mà

[†]3:22 3:22 Si Belsebul tó ássa ngadan i Maibuyan.

dan, “Tun ta luwà tô innà nu asta tô mga kataladi nu. Kakalyag dan kun na tumóngkô áknikó.”

³³ Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Kagin ku ákniyu ka sadan tô innà ku asta tô mga kataladi ku.”

³⁴ Na, igsállág si Jesus tun ta langun manubù na igunsad na iglibut kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tô innà ku asta tô mga kataladi ku! ³⁵ Tô mga manubù na ágbánnal ka kagi katô Manama, sikandan tô mému na innà ku asta mga kataladi ku na gamama asta gabayi.”

Tô manubù na igsabud ka bänni

Mar 4:1-9; Mat 13:1-9; Luc 8:4-8

4 Na, duwán álló na igtinurù puman si Jesus tun ta ligad ka ranó. Su iglibutan sikandin katô marapung manubù, igsaké sikandin tun ta barangé na igpundowan tun ta ranó ébô tuminurù. Igtindág tô langun manubù tun ta ligad ka ranó ébô maminág kandin. ² Marapung tô kabánnalan na igtinurù din kandan ukit ka panunggiringan. Tô igtinurù si Jesus, igkagi sikandin, na mà din, ³ “Paminág kó kanak! Duwán sábad manubù na igsadun tun ta kinamát din ébô sumabud ka bänni. ⁴ Tô igsabud din tô bänni, duwán isabud tun ta dalan, asta igtuktuk katô mga manuk ta kayun. ⁵ Duwán ássa bänni na isabud tun ta batun na délák dád tô tanà. Sékót igtubù, su ánnà madalám tô tanà. ⁶ Tô igménit dán tô álló, ilanás asta inaté, su ándà tuu ikaramut. ⁷ Duwán ássa bänni na isabud tun ta tángngaan katô dugin sigbát. Asal itambunan katô dugin sigbát tô pamula, asta inaté. Purisu ándà ikabuuy. ⁸ Asal duwán bänni na isabud tun ta malambù tanà. Tô gó tô madigár é tubù. Igdakál asta igbuuy ka tállu pulù (30), ó kánámman (60), ó ginatus-gatus.”

⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu kailangan maminág kó ébô makagpát kó.”

Ágdantulán katô mga panunggiringan

Mar 4:10-12; Mat 13:10-17; Luc 8:9-10

¹⁰ Na, tô igpanó dán tô karapungan ka mga manubù, duwán mga kadumaan katô sapulù duwa (12) disipulu i Jesus na iginsà kandin tingód katô mga panunggiringan na igtinurù din. ¹¹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu tô igpakitaan ka Manama katô kabánnalan na ándà din pasóddóri dángngan tingód katô pagpangulu din. Asal ukit dád tun ta mga panunggiringan tô katinurù ku katô duma mga manubù ¹² ébô agad sumállág dan, ò dan makakita katô kóbadan. Agad maminág dan, ò dan makagpát katô kabánnalan agó rumákkád dan asta pasinsiyaan dan.”⁸

Kóbadan katô panunggiringan tingód katô bänni na igsabud

Mar 4:13-20; Mat 13:18-23; Luc 8:11-15

¹³ Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ándà kó ikagpát kani panunggiringan, ò kó makagpát katô langun panunggiringan na ágtinuruán ku. ¹⁴ Tô manubù na igsabud ka bänni, iring sikandin katô manubù na ágtinurù ka kagi ka Manama. ¹⁵ Tô bänni na isabud tun ta dalan, iring katô mga manubù na ágpaminág ka kagi ka Manama, asal tigkó dád ágsadunan i Maibuyan ébô agón din tô kagi ka Manama na igdinág dan. ¹⁶ Tô bänni na isabud tun ta batun, iring katô mga manubù na ágpaminág ka kagi ka Manama, asta sékót dan ágtanggap na duwán dayó dan. ¹⁷ Asal ka kahirapan asta kérrayatan dan tingód ka kabánnal dan katô kagi ka Manama, sékót ágkandà tô kabánnal dan, su ir-

§4:12 4:12 Ahaán tô Isaias 6:9-10.

ing dan katô pamulanán na ándà tuu ramut. ¹⁸Na, tô bänni na isabud tun ta tángngaan ka dugin sigbát, iring katô mga manubù na ágpaminág katô kagi ka Manama na igtinurù. ¹⁹Asal talun dan katô sasó tingód ka kantayan dan, katô kakalyag dan na kaduwánnan, asta ássa mga kakalyag dan. Purisu ándà ágpulusán dan katô kagi ka Manama na igdinág dan. ²⁰Asal tô bänni na isabud tun ta malambù tanà, iring katô mga manubù na ágpaminág katô kagi ka Manama, asta ágbánnal dan. Duwán gó ágpulusán dan iring katô madigár é tubù na igbuuy ka tállu pulù (30), ó kannámman (60), ó ginatus-gatus.”

Sulù na ágsapatán

*Mar 4:21-25; Mat 5:15;
13:12; Luc 8:16-18*

²¹Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ágrákkáttan é sulù, di ágtambunan, asta di taguán tun ta siráb ka katri. Asal madigár ka ágsapatán. ²²Na, ándà palang gállássán áknganni na di pakitanán tun ta tapuri álló. Ándà pagsik ágbulunán áknganni na di pasóddórán tun ta tapuri álló. ²³Kailangan maminág kó ébô makagpát kó.”

²⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Kailangan bánnalán yu tô igdinág yu. Atin ka mággár-ággár kó tumuman katô igdinág yu, dakál tô kagpáttan yu, asta dugangan ka Manama tô inagpáttan yu. ²⁵Tô manubù na ágbánnal katô kabánnalan, tô gó é dugangan katô kabánnalan ébô tuu pa dakál. Asal tô manubù na di ágbánnal katô kabánnalan, tô gó é kangayan katô kabánnalan.”

Panunggiringan tingód ka bänni na ágtubù

²⁶Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Iring kani tô pagpangulu ka Manama. Atin ka sumabud tô manubù ka bänni tun ta kinamát din, ²⁷ándà tana din tingód ka

karáttáb katô bänni agad álló asta dukilám, su manayun tumubù asta dumakál tô igsabud din agad ándà din kagpátti tô tingód ka karáttáb katô bänni. ²⁸Inalayun tumubù tô sabudán tun ta tanà, su muna dumakál, asta dumaun, asta muuy. ²⁹Atin ka malutù dán tô buuy, káttun ka manubù, su igdunggù dán tô álló ka kakáttu.”

Panunggiringan tingód katô tuu délák lisu ka mustasa

*Mar 4:30-34; Mat
13:31-32,34; Luc 13:18-19*

³⁰Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Mulittad ákniyu tingód ka pagpangulu ka Manama ukit kani panunggiringan.

³¹Tuu délák tô lisu ka mustasa na ágpamulan ka manubù tun ta kinamát din. Agad tuu pa délák tô lisu ka mustasa ka tandingán katô langun ka duma mga lisu, ³²asal ka mapamula dán, ágtubù asta ágkémú na tuu pa dakál ka tandingán ka langun ka duma mga pamula. Magdakál tô mga panga, asta ágsalagan katô mga manuk ta kayun.”

³³Igtinurù si Jesus kandan ukit tun ta marapung mga panunggiringan iring kani sippang dád katô ágkagpáttan dan.

³⁴Igpókit din tun ta panunggiringan tô langun katinurù din kandan. Asal ka ándà ássa manubù, igulit sikandin tun ta mga disipulu din ka ándin tô kóbadan katô langun panunggiringan.

Igpasódô i Jesus tô mabákkár karamag asta balud

Mar 4:35-41; Mat 8:23-27; Luc 8:22-25

³⁵Na, tô dukilám dán, igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Tumalipag ki tun dipag ka ranó.”

³⁶Purisu igtananan katô mga disipulu tô langun manubù na ilimud, asta igsaké dan katô barangé na taganá igsakayan i Jesus. Duwán duma mga barangé na igdángngan kandan. ³⁷Ándà

kadugé, igdunggù tò mabákkár karamag. Tò barangé idalámman ka wayig.³⁸ Asal tun ta ulin** ka barangé si Jesus asta igtudug tun ta gulunan. Igánnó dan sikandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, tabangi ké, su malánnád kid.”

³⁹ Igánnó si Jesus, asta igpasódô din tò karamag. Igkagi sikandin tun ta mga balud, na mà din, “Sódô! Tónnók kó!”

Purisu igsódô tò karamag, asta igtónnók tò mga balud katô ranó.⁴⁰ Igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágkamáddangan. Délák tò kasarig yu kanak!”

⁴¹ Tuu dan isalábbuan, asta igpatóngké sikandan, na mà dan, “Matulus gó kannê sikandin, su agad tò karamag asta tò mga balud ágbánnal kandin.”

Igpaluwà i Jesus tò madat espiritu

Mar 5:1-20; Mat 8:28-34; Luc 8:26-39

5 Na, igdunggù dan tun dipag ka ranó madani tun ta Gerasa.² Tò igpónóg si Jesus, duwán manubù na igahuwan ka madat espiritu na igsumar kandin na tikud tun ta mga takub na áglábbángnganan,³ su tò gó é góddóan din. Ándà manubù na makabagkás kandin, agad duwán kadina,⁴ su marag sikandin ágbagkássán ka kadina, asta gikáttan, asal marag din ágbugtúsán tò kadina, asta ágdadattan din tò pagikát kandin. Ándà palang manubù na makawid kandin.⁵ Agad álló asta dukilám, góddô sikandin tun ta mga takub na áglábbángnganan asta tun ta pabunganán. Marag sikandin gullaó asta gamù-amuán din tò lawa din ka batu.

⁶ Tò igkita sikandin ki Jesus tun ta madiyù, igpalaguy sikandin na igsumar ki Jesus, asta iglingkóód.

⁷ Igullaó tò manubù, na mà din, “Jesus, Batà ka Manama na Tuu Mallayat,

yaka ágsamuk kanak! Ágpédu-éduwa áknikó tun ta saruwan ka Manama, yaka ágsamuk kanak.”

⁸ Tò gó é igkagi katô madat espiritu, su taganà igkagi si Jesus kandin, na mà din, “Sikuna madat espiritu, luwà ka tikud tun kandin!”

⁹ Igsà si Jesus, na mà din, “Sadan é ngadan nu?”

Igtaba sikandin, na mà din, “Mararan, su marapung ké.”

¹⁰ Tuu igpédu-édu tò madat espiritu ki Jesus na dì dan pád suguán tun ta madiyù banuwa.

¹¹ Tuu marapung tò mga babuy na ágsukat tun ta karaban pabunganán na dì madiyù.¹² Purisu igpédu-édu tò madat mga espiritu ki Jesus, na mà dan, “Sugù ké tun ta mga babuy. Pahu ké tun kandan.”

¹³ Na, ignunug si Jesus. Purisu igluwà tò madat mga espiritu tikud tun ta manubù, asta igahu tun ta mga babuy. Igpalaguy tò langun babuy tun ta karaban, asta igtuppas dan tun ta ranó. Ilánnád tò langun dan na mga duwa mararan (2,000).

¹⁴ Igpalaguy tò mga taradóppón katô mga babuy, asta igulit dan tò langun tun ta lunsud asta tun ta madani mga banuwa. Purisu igsadun tò mga manubù ébô kitanán dan tò ilmu.¹⁵ Igsadun dan tun ki Jesus, asta igkita dan tò manubù na igpaluwaan ka madat mga espiritu. Igunsad sikandin na igumpak dán, asta madigár dán tò panámdám din. Purisu imáddangan dan.¹⁶ Igulit tò mga manubù na ikakita tingód katô ilmu tun ta manubù asta tun ta mga babuy.¹⁷ Purisu igpédu-édu dan na miwà si Jesus tikud tun ta banuwa dan.

¹⁸ Róggun igsaké si Jesus tun ta barangé, tò manubù na igpaluwaan ka madat mga espiritu igpédu-édu na

** 4:38 4:38 Ulin, ó sunu na madani tun ta timon.

mákkás pád sikandin ki Jesus. ¹⁹Asal ándà nunug si Jesus, su igkagi sikandin, na mà din, “Uli kad tun ta mga kadumaan nu, asta ulit nu kandan tô tingód katô madigár na iglumu katô Áglangngagán áknikó, asta tingód ka kedu din áknikó.”

²⁰Purisu igpanó sikandin, asta igulitan din tô langun manubù tun ta sapulù (10) mga lunsud na sakup ka Dekapolis tingód katô madigár na iglumu i Jesus kandin. Purisu isalábbuan tô langun manubù.

Inólian tô duwa gabayi

Mar 5:21-43; Mat 9:18-26; Luc 8:40-56

²¹Na, tô igdunggù si Jesus tun dipag ka ranó, tuu marapung tô mga manubù na iglibut kandin tun ta ligad ka ranó. ²²Igdunggù tô sábbad pangulu ka simbaan ka Judio na ágngadanan ki Jairo. Tô igpadani sikandin tun ki Jesus, iglingkóód sikandin, ²³asta igpédu-édu, na mà din, “Masig dán maté tô délák batà ku bayi. Sékót ka, asta dappánni nu ka ballad sikandin ébô manté.”

²⁴Purisu igtákkás si Jesus kandin. Tuu marapung tô mga manubù na igtákkás ki Jesus, asta igpaliggátte dan na igarurung kandin.

²⁵Na, duwán sábbad bayi na gagasan ka dipanug dalám ka sapulù duwa (12) dán ámmé. ²⁶Agad igbawian sikandin ka marapung mga doktor, asta iném-mát tô langun salapi din, asal ándà sikandin kólíi. Igtuu baling tô bógók din. ²⁷⁻²⁸Igdinág sikandin tingód ki Jesus. Purisu iglálád sikandin tun ta mga manubù ébô makapadani tun ta bókkóg i Jesus, su taganà igpanámdám sikandin, “Atin ka awidan ku dád tô umpak din, kólianna.” Purisu igawidan din tô umpak i Jesus. ²⁹Tigkô dád igsódô tô dipanug din, asta igriyu sikandin na inólian dán tô bógók din.

³⁰Tô igriyu si Jesus na duwán katulusan na igluwà tikud tun kandin, igséré sikandin tun ta mga manubù na igtákkás kandin, asta iginsà sikandin, na mà din, “Sadan é igawid kani umpak ku?”

³¹Igkagi tô mga disipulu din, na mà dan, “Marapung tô mga manubù na igliggát áknikó. Manan ka ginsà ka ka sadan é igawid áknikó?”

³²Asal igséré-séré pô gó si Jesus ébô kitanán din ka sadan tô igawid kandin.

³³Na, tô ikasóddór tô bayi na inólian dán sikandin, agad igkárkár sikandin tingód ka máddang din, igpadani sikandin tun ki Jesus, asta iglingkóód tun ta saruwan din. Igulit din tô langun na iglumu din.

³⁴Na, igkagi si Jesus katô bayi, na mà din, “Inólian kad ukit ka kasarig nu kanak. Uli kad na duwán kasunayan. Ándà dán bógók nu.”

³⁵Róggun igkagi pa si Jesus tun ta bayi, duwán mga manubù na igdunggù tikud tun ta balé i Jairo, asta igkagi sikandan ki Jairo, na mà dan, “Yaka ág-papanayun katô Taratinurù tun ta balé nu, su inaté dán tô batà nu.”

³⁶Asal ándà paminággi i Jesus tô igkagi dan. Igkagi baling sikandin ki Jairo, na mà din, “Yaka ágkaranu! Bánnal ka dád kanak.”

³⁷Ándà ássa manubù na igpatákkás i Jesus tun ta balé, asal si Pedro dád, si Santiago, asta tô adi i Santiago na si Juan. ³⁸Tô igdunggù dan tun ta balé i Jairo, igkita i Jesus tô mga manubù na ágkasamuk, ágsággó, asta gullaó tingód katô ranu dan. ³⁹Tô igahu si Jesus tun ta balé, igkagi sikandin, na mà din, “Yakó gótép. Yakó ágsággó. Ándà kamaté tô batà. Igtudug dád sikandin.”

⁴⁰Na, inggisiyan dan si Jesus. Asal igpéwà din tô langun dan, asta igahu sikandin tun ta kuwarto. Igpátákkás din dád tô mga disipulu din asta tô ámmé asta tô innà katô batà. ⁴¹Igawidan din tô ballad katô batà, asta igkagi sikandin,

na mà din, “*Talita kumi.*” (Tô kóbadan, “Sumuddù, ánnò ka.”)

⁴²Tigkò dád igánnó tô batà, asta igpanó-panó, su sapulù duwa (12) tô idad din. Tuu isalábbuan tô ámmà asta tô innà katô batà. ⁴³Asal maggát igsapad si Jesus kandan na ándà palang manubù na mému ulitan dan tingód katô ilmu. Igekagi si Jesus na pakannán dan tô batà.

Ándà tanggapi si Jesus tun ta Nazaret

Mar 6:1-6; Mat 13:53-58; Luc 4:16-30

6 Na, igpanó si Jesus, asta igulì tun ta kandin banuwa. Igtákkás tô mga disipulu din. ²Tô álló ka kapaginawa, igtinurù si Jesus tun ta simbaan ka Judío. Isalábbuan tô marapung manubù tingód katô igdinág dan. Purisu iginsà sikandan, na mà dan, “Ánda igkangé ni manubù ni kani ágtinuruán din? Ánda é igkangayan din kani kapandayan? Manan ka pakalumu sikandin kani mga kasalábbuan? ³Su taraimu dád ka balé sikandin, asta tô innà din si Maria. Tô mga kataladí din na si Santiago, si Jose, si Judas, asta si Simon. Tô mga tábbé din pagsik góddô dini áknita.”

Purisu ándà dan tanggap kandin.

⁴Na, igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Agad ágtanggapán tô propeta ka Manama tun ta ássa banuwa, asal di ágtanggapán katô mga manubù tun ta kandin banuwa, tun ta mga gakád din asta pamilya din.”

⁵⁻⁶Isalábbuan si Jesus su ándà dan bánnal kandin. Purisu tagsábbadé dád tô mga kasalábbuan na iglumu din dutun. Tagsábbadé dád tô mga manubù na igdapánnan din ka bállad asta inólian.

Igpapanó i Jesus tô sapulù duwa apostoles

Mar 6:6-13; Mat 10:5-15; Luc 9:1-6

Na, igsadun si Jesus tun ta mga lunsud, asta igtinurù sikandin. ⁷Na, igpaglimud din tô sapulù duwa (12) disipulu. Igbággayan din sikandan ka katuluan ébô makapaluwà dan ka madat espiritu tikud tun ta manubù, asta igpasadun din sikandan na tagduwa-duwa tun ta ássa mga lunsud. ⁸Tô ándà dan pa panó, duwán igtalan din kandan na tukád dád tô mému piddán dan. Asal di dan mid ka makan, kabir, ó salapì.^{††} ⁹Mému ka ágsandalyas dan, asal di dan mid ka umpak na gilisan. ¹⁰Igekagi si Jesus kandan, na mà din, “Atin ka ágdunggù kó tun ta balé, óddô kó dutun sippang tun ta álló ka kapanó yu tun ta ássa lunsud. ¹¹Atin ka di kó tanggapán katô mga manubù, asta di dan paminággán tô ágtinuruán yu, ka panó kó tikud tun kandan, padpad yu tô barukbuk tikud tun ta paa yu ébô kasóddóran dan na duwán sókó ka Manama kandan.”

¹²Purisu igpanó dan, asta igulit-ulit dan na kailangan rumákkád tô langun manubù katô mga salá dan. ¹³Marapung tô madat mga espiritu na igpaluwà dan tikud tun ta manubù, asta marapung tô mga ágkabógókan na igpatalluan dan ka langis ka olibo, asta inólian dan.

Igmatayan si Juan na Tarabunyang

Mar 6:14-29; Mat 14:1-12; Luc 9:7-9

¹⁴Na, igulitan tô harì na si Herodes tingód katô áglumun i Jesus, su ágkabantug dán sikandin. Duwán mga manubù na ágekagi, na mà dan, “Sikandin basì si Juan na Tarabunyang na inanté puman. Purisu duwán

^{††}6:8 6:8 Ánda piddán dan su dóppónan dan katô mga manubù na tinuruan dan.

katulusan din ébô imun din ni mga kasalábbuan.”

¹⁵ Asal duwán mga manubù na ágkagi, na mà dan, “Sikandin si Elias na propeta sayyan.”

Duwán ássa mga manubù na ágkagi, na mà dan, “Propeta gó sikandin, iring katô mga propeta sayyan.”

¹⁶ Asal tó igdinág si Herodes tingód katô áglumun i Jesus, igkagi sikandin, na mà dan, “Inanté puman si Juan na igpatampáddan ku ka alig.”

¹⁷ Tó gó é igkagi i Herodes, su dangan-igan igpammát din si Juan, asta igpaprison din. Tó gó é iglumu i Herodes ki Juan ébô kadayawan tó ipag din na si Herodias na igagó din tikud tun ta kataladi din na si Felipe. ¹⁸ Su tó igagó si Herodes katô ipag din, igkagi si Juan ki Herodes, na mà dan, “Iglapas ka katô sugù ka Manama, su igagó nu tó ipag nu.”

¹⁹ Purisu isókó si Herodias ki Juan, asta kakalyag din na pamatayan si Juan. Asal ándà ikému, ²⁰ su ágkamád-dangan si Herodes ki Juan. Isóddóran din na madigár manubù si Juan tun ta saruwan ka Manama, asta ándà salà din. Purisu igpabantéyan din si Juan. Atin ka ágtóngkô si Herodes ki Juan, agad ágkalibug si Herodes, ágkadayawan sikandin ágpaminág ki Juan.

²¹ Na, igimu si Herodes ka kalimudan tingód katô álló din, asta igpalimud din tó langun opisyales, tó mga kapitan ka sundalo, asta tó ágkaduwánnan mga manubù tun ta Galilea. Tó gó é madigár timpo na igangatan i Herodias ébô pamatayan din si Juan. ²² Tó igsayó tó batà daraga i Herodias, idayawan si Herodes asta tó mga manubù na ilimud. Purisu igkagi si Herodes tun kandin, na mà dan, “Agad ándin tó kakalyag nu, pamuyù nu, su bággén ku gó áknikó.”

²³ Igtandô si Herodes tun kandin, na mà dan, “Agad ándin tó pamuyuan nu, tó

gó é bággén ku áknikó, agad katángngà katô ágpanguluwan ku.”

²⁴ Na, igluwà tó daraga, asta iginsà sikandin katô innà din, na mà dan, “Ándin tó pamuyuan ku?”

Igkagi si Herodias, na mà dan, “Pamuyù nu tó ulu i Juan na Tarabunyang.”

²⁵ Na, sékót iglónód tó daraga tun ki Herodes, asta igpamuyù, na mà dan, “Tó kakalyag ku sékót bággé nu kanak tó ulu i Juan na Tarabunyang tun ta dakál pinggan.”

²⁶ Tuu iranu si Herodes. Asal tingód katô tandô din, asta agó buyasán sikandin katô mga manubù na ilimud, ándà din élléyi tó daraga. ²⁷ Purisu tigkó dád igsugù i Herodes tó sundalo ébô pakangén tó ulu i Juan. Igsadun tó sundalo tun ta prisowan, asta igtampád din tó alig i Juan. ²⁸ Igtagù tó ulu i Juan tun ta dakál pinggan, igbággé tun ta daraga, asta igpid din tun ta innà din. ²⁹ Tó igdinág tó mga disipulu i Juan na igmatayan sikandin, igsadun dan tun ta prisowan, igkangé dan tó lawa din, asta iglábbáng dan.

Igpakan i Jesus tó sopra lima mararan manubù

Mar 6:30-44; Mat 14:13-21; Luc 9:10-17; Juan 6:1-14

³⁰ Na, tó igulì tó mga apostoles tun ki Jesus, igulit dan kandin tingód katô langun iglumu dan asta igtinurù dan. ³¹ Igkagi si Jesus kandan, na mà dan, “Patákkássé ki tun ta lugar na ándà manubù ébô makapaginawa kó dógó.”

Tó gó tó igkagi din kandan su marapung tó mga manubù na marag ágsadun tun kandin, asta ándà dán timpo dan agad ágkan. ³² Purisu igsaké dan ka barangé, asta igsadun dan tun ta lugar na ándà manubù.

³³ Asal marapung tó mga manubù na igkita katô kapanó dan, asta isóddóran dan ka sadan sikandan. Purisu igpanó

dan tikud tun ta marapung mga lunsud, igpampalaguy dan, asta ikóna dan igdunggù tun ta sadunan ka barangé. ³⁴Tô igpónóg si Jesus, igkita din tô marapung manubù na igangat kandin. Inéduwan sikandin kandan, su iring dan katô itadin na mga karnero na ándà taradóppón, asta marapung tô igtinurù i Jesus kandan. ³⁵Tô mapun dán, igpadani tô mga disipulu i Jesus tun kandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ándà mga manubù na góddô kannun, asta masig dán dumukilám. ³⁶Purisu papanó nu tô langun manubù tun ta mga lunsud asta madani mga banuwa ébô málli dan ka makan.”

³⁷Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu é mággé ka makan kandan.”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Agad málli ké ka pan na bayadan ka mga duwa gatus (200) salapì denario,^{‡‡} dì nángngà para pakannán dé kandan.”

³⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Pira abuk tô pan tun ákniyu? Ahà yu.”

Tô igahà dan, igkagi sikandan, na mà dan, “Lima abuk pan, asta duwa abuk sáddà.”

³⁹Na, igpónsad i Jesus tô langun manubù tun ta sigbáttán tanà. ⁴⁰Purisu duwán igunsad na mga tagsábbad gatus manubù, asta duwán igunsad na mga tagkaliman é manubù. ⁴¹Igkangé i Jesus tô lima abuk pan asta tô duwa abuk sáddà. Iglangngag sikandin tun ta langit, asta igpasalamat tun ta Manama. Igtáppik-táppik din tô pan, asta igbággé din tun ta mga disipulu din ébô taladán dan tun ta mga manubù na ilimud. Igtalad din tô duwa abuk sáddà para katô langun manubù. ⁴²Ikakan tô langun manubù, asta ibássug dan. ⁴³Duwán pa sapulù duwa (12) magdakál basket na ipánnù katô isamà pan asta sáddà na

iglimud katô mga disipulu din. ⁴⁴Mga lima mararan (5,000) tô mga gamama na ikakan.^{¶¶}

Igpanó si Jesus tun ta bówwó ka ranó

Mar 6:45-52; Mat 14:22-33; Juan 6:15-21

⁴⁵Tigkô dád igpóna i Jesus tô mga disipulu din na igsaké ka barangé ébô tumalipag dan katô ranó sippang tun ta Betsaida, róggun ágpólián din tô langun manubù na ilimud. ⁴⁶Tô igpanó dan dán, igtikáddág si Jesus tun ta pabungan ébô dumasal. ⁴⁷Tô igsalláp dán tô álló, tô barangé tun dán ta tángngaang katô ranó, asal tun pô ta pabungan si Jesus na sábbad din dád. ⁴⁸Igkita din na tuu ihirapan tô pagbugsay dan, su ikasumar dan ka mabákkár karamag. Na, tô masig dán igsallám, igsadun si Jesus tun kandan. Igpanó sikandin tun ta bówwó ka ranó. Iring na lumabé pád sikandin, ⁴⁹asal tô igkita dan na igpanó sikandin tun ta bówwó ka ranó, kéman dan ka gimukud, asta igullaó sikandin. ⁵⁰Igkita tô langun dan kandin, asta tuu dan imáddangan. Asal tigkô dád igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Pasarig yu tô pusung yu, su sakán ni. Yakó ágkamáddangan.”

⁵¹Na, igsaké si Jesus tun ta barangé dan, asta igsódô tô mabákkár karamag. Tuu dan isalábbuan, ⁵²su agad igkita dan tô kasalábbuan na iglumu i Jesus tingód ka pan, asal ándà dan ikagpát tingód katô katulusan din, su matággas tô ulu dan.

Inólian tô mga manubù tun ta Genesaret

Mar 6:53-56; Mat 14:34-36

⁵³Na, tô igtalipag dan katô ranó, igdunggù dan tun ta Genesaret asta igpundo tô barangé. ⁵⁴Tô igpónóg dan,

^{‡‡}6:37 6:37 Tô sábbad salapì denario nángngà tandan ka sábbad álló ka áglumu.

^{¶¶}6:44 6:44 Ikakan pagsik tô mga gabayi asta tô mga gabatà, asal ándà dan iyapi.

sékót ikakilala tô mga manubù ki Jesus. ⁵⁵Purisu igpampalaguy dan igkangé tô mga ágkabógókan tikud tun ta madani mga banuwa. Igié dan tô mga ágkabógókan, asta igpid dan tun ta lugar na idinággan dan na dutun si Jesus. ⁵⁶Agad tun ta lunsud asta tun ta madiyù, agad ánda é ágsadunan i Jesus, igpadágga dan tô mga ágkabógókan tun ta plasa, asta igpédu-édu dan ki Jesus ka mému mawid dád tô mga ágkabógókan katô ugpu ka umpak din, asta inólian tô langun dan na ikawid.

Ágkémun katô mga kamónaan

Mar 7:1-13; Mat 15:1-9

7 Na, duwán mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù na igsadun tun ki Jesus tikud tun ta Jerusalem. ²Igkita dan na igkan tô mga disipulu i Jesus na ándà dan damù. ³(Dì mému su tô ágkémun katô Pariseo asta langun Judio, marag dan ágdamù ka dì dan pa kuman, su inalayun dan ágbánnalán tô ágkémun na igtinurù ka mga kamónaan dan. ⁴Atin ka gulì dan tikud tun ta palingki, ágdamù dan ka dì dan pa kuman. Marapung pagsik tô duma mga ágkémun na ágtumanán dan tingód ka kóras ka mga baso, mga kaldero, asta mga burunsi kasangkapan.) ⁵Iginsà tô mga Pariseo asta tô mga taratinurù ka sugù, na mà dan, “Manan ka dì ágbánnal tô mga disipulu nu katô ágkémun ka mga kamónaan ta? Su atin ka ágkan dan, dì dan ágdamù.”

⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Kéman yu ka nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama. Sikiyu tô igtáduan kani kagi ka Manama na igsulat i Isaias sayyan,

“Ágkagi tô mga manubù na ágpangadap dan kanak, asal madiyù tô pusung dan kanak. ⁷Dì nángngà tô kapan-gadap dan kanak, su tô mga ágtinuruán ka manubù, tô gó tô igimu dan iring na ágtinuruán katô Manama.”^{§§}

⁸Ágpabayaán yu tô mga sugù ka Manama, asta marag yu ágbánnalán tô mga ágkémun ka manubù.”

⁹Igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Géllé kó katô mga sugù ka Manama ébô tumanán yu tô mga ágkémun yu! ¹⁰Igsugù tô Manama ukit ki Moises, na, ‘Respetowi yu tô ákniyu ámmà asta innà.’^{*} Igsugù pagsik sikandin, na, ‘Kailangan matayan tô manubù na ágkagi ka madat tun ta ámmà ó innà din.’[†]

¹¹Asal ágtinurù kó na mému ka dì tumabang tô manubù katô ámmà asta innà din ka kumagi dád, ‘Tô bággén ku pád ákniyu igbággé kud tun ta Manama.’

¹²Purisu dì mému ákniyu na tabangan din tô ámmà asta tô innà din. ¹³Ukit ka kabánnal yu kani ágkémun, géllé kó katô sugù ka Manama na kailangan tabangan yu tô ámmà asta innà yu. Marapung pa tô madat mga ágkémun yu iring kani.”

Tô makaripà katô manubù

Mar 7:14-23; Mat 15:10-20

¹⁴Na, marapung tô mga manubù na ilimud dutun, asta igtawar puman si Jesus kandan ébô madani dan tun kandin. Igkagi sikandin, na mà din, “Paminág kó langun kanak ébô makagpát kó. ¹⁵Ánnà tô ágkakan na gahu tun ta babbà tô makaripà ka manubù tun ta saruwan ka Manama. Asal tô madat mga kagi na ágluwà tikud tun ta babbà din tô makaripà ka manubù tun ta saruwan ka Manama. ¹⁶[Kailangan maminág kó ébô makagpát kó.]”

§§7:7 7:6-7 Isaias 29:13.

*7:10 7:10a Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16.

†7:10 7:10b Exodo 21:17.

¹⁷Na, igtanan si Jesus katô mga manubù na ilimud, asta igahu sikandin tun ta balé. Igsà tò mga disipulu din tingód katô panunggiringan na igtinurù din. ¹⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Isalábbuanna su iring kó pagsik na mga manubù na di pakagpát. Agad ándin tò ágkakan na pahun tun ta babbà ka manubù, di ni makému kandin na maripà. ¹⁹Di manayun tò ágkakan tun ta pusung ka manubù, asal tun ta gátták, asta lumuwà tikud tun ta lawa.”

Ukit kani kagi i Jesus, igpénagpát din na mému kannán tò agad ándin klasiyi ka ágkakan.

²⁰Igkagi si Jesus, “Tò ágtikud tun ta pusung ka manubù, tò gó é makému kandin na maripà. ²¹Pusung tò ágtikudan katô madat panámdám, paglibug, katakó, kamaté, ²²kéngà, kalumu ka madat, kalimbug, kalumu ka ándà kayyà, sabù, kabuyas, kapadadurung, asta talis. ²³Tikud tun dalám ta pusung tò langun kani mga madat, asta kumaripà tò manubù tun ta saruwan ka Manama ukit kani langun.”

Igsarig tò bayi na ánnà Judio

Mar 7:24-30; Mat 15:21-28

²⁴Na, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta probinsya na madani tun ta lunsud ka Tiro asta Sidon. Igóddô sikandin tun ta sábbad balé, asta kakalyag din na ándà pád manubù na makasóddór ka ánda sikandin, asal ándà ikallás. ²⁵Tigkô dád igdinág tò sábbad bayi na igdunggù si Jesus. Igahuwan tò batà din bayi ka madat espiritu. Purisu igsadun tò innà tun ki Jesus, asta iglingkóód tun kandin. ²⁶Ánnà sikandin Judio, su Griego tò mga kamónaan din, asta Fenicia na sakup ka probinsya ka Siria tò igpamasusuwan kandin. Igpédu-édu sikandin ébô paluwaán i Jesus tò madat espiritu tikud tun ta batà din. ²⁷Asal igkagi si Jesus, na mà

din, “Duwán ágkagin na kailangan unan pakannán tò mga gabatà, su di mému ka kangén tò ágkannán ka mga gabatà ébô pakannán ka mga asu.”

²⁸Igkagi tò bayi, na mà din, “Sir, bánal tò igkagi nu. Asal agad tò mga asu tun ta siráb ka lamisa ágkan katô mumu na ágkadabù ka mga gabatà.”

²⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Nángngà tò igkagi nu. Purisu mému muli kad. Igluwà dán tò madat espiritu tikud tun ta batà nu.”

³⁰Na, iguli tò bayi, asta igkita din tò batà din na igdággà, asta ándà dán madat espiritu tun kandin.

Ikadinág tò bingál

³¹Na, igpanó si Jesus tikud tun ta banuwa ka Tiro. Igukit sikandin tun ta lunsud ka Sidon asta madani tun ta banuwa ka Dekapolis sippang ka igdunggù tun ta Ranó ka Galilea. ³²Duwán manubù na igpid tun kandin na bingál asta ómmó. Igpédu-édu tò mga kadumaan din na dappánnan i Jesus sikandin ka bállad. ³³Purisu igpid i Jesus sikandin tun ta ándà mga manubù, asta igkórékór din ka tintudù din tò talinga katô bingál. Igiláb si Jesus asta igpólétan din ka ngingi tò dilà katô manubù. ³⁴Iglangngag si Jesus tun ta langit, igpanagkuy tingód ka kédu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “*Efata.*” Tò kóbadan, “Mapókê kad.”

³⁵Tigkô dád, ikadinág tò manubù, inólian tò kalanggát din, asta ikabólós dán sikandin. ³⁶Asal igsapad si Jesus kandan na kailangan di dan mulit katô duma mga manubù tingód katô ilmu. Agad maggát igsapad sikandin kandan, asal tuu dan pa igulit tun ta duma mga manubù. ³⁷Tuu dan isalábbuan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Tuu madigár tò langun iglumu din. Agad tò bingál igpadinág din, asta tò ómmó igpakagi din.”

Igpakan i Jesus tō sobra áppat mararan manubù

Mar 8:1-10; Mat 15:32-39

8 Na, pángnga ka pira álló, tuu mara-pung tō mga manubù na ilimud puman ki Jesus. Tō inémmát tō ágkakan dan, igtawar i Jesus tō mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, ²“In-éduwanna kani mga manubù, su itál-luwan dan dán na ágtákkás kanak, asta ándà dán ágkannán dan. ³Dì mému ka pólián ku sikandan na ágballusán agó kagáttasan dan tun ta dalan, su duwán mga manubù na tikud tun ta madiyù mga banuwa.”

⁴Igkagi tō mga disipulu din, na mà dan, “Ándà góddô kannun, asta ándà palang kangayan ta ka makan para kandan.”

⁵Iginsà si Jesus, na mà din, “Pira abuk tō pan tun ákniyu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Pittu abuk.”

⁶Na, igpónsad i Jesus tō langun manubù tun ta tanà. Igkangé din tō pittu abuk pan, asta igpasalamatán din tun ta Manama. Igtáppik-táppik din tō mga pan, asta igbággé din tun ta mga disipulu din ébô taladán dan tun ta mga manubù na ilimud. ⁷Duwán pira dád abuk marénták sáddà dan. Igpasalamatán i Jesus tun ta Manama, asta ig-patalad din pagsik tun ta mga manubù. ⁸Ikakan tō langun manubù, asta ibássug dan. Iglimud dan tō isamà, asta pittu tō magdakál basket na ipánnù. ⁹Mga áppat mararan (4,000) tō mga gamama na ikakan.[‡] ¹⁰Na, tō igpóli i Jesus tō langun dan, igsaké sikandin ka barangé duma katō mga disipulu din, asta igsadun

dan tun ta probinsya na madani tun ta Dalmanuta.

Kakalyag dan na kumita ka kasalábbuan

Mar 8:11-13; Mat 16:1-4

¹¹Na, duwán mga Pariseo na igpadani tun ki Jesus. Igapul[¶] dan kandin, su kakalyag dan na kuminnam dan pád kandin. Purisu igpamuyù dan na pak-itanán din tō kasalábbuan tikud tun ta Manama. ¹²Tuu igpanagkuy si Jesus tingód ka ranu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Manan ka ágpamuyù kó ka kasalábbuan? Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Ándà palang kasalábbuan na pakitanán ka Manama ákniyu.”

¹³Na, igtananan i Jesus tō mga Pariseo. Igsaké puman sikandin ka barangé ébô tumalipag katō ranó.

Igtinurù si Jesus tingód katō mga Pariseo

Mar 8:14-21; Mat 16:5-12

¹⁴Na, tō igtalipag dan katō ranó, ándà pan na igpid katō mga disipulu i Jesus, su ilingawan dan tō tánnó dan, asta sábad dád abuk pan tō tun ta barangé. ¹⁵Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Banté kó katō pagpatubù ka pan katō mga Pariseo asta katō pagpatubù ka pan i Herodes.”[§]

¹⁶Igpatóngkóé tō mga disipulu din, na mà dan, “Tō gó é igkagi din su ándà pan na igpid ta.”

¹⁷Asal isóddóran i Jesus ka ándin tō panámdám dan. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágpatóngkóé su ándà pan na igpid yu. Isalábbuanna ákniyu, su ándà kó pa ikagpát. Matággas tō mga ulu yu. ¹⁸Agad duwán mata yu, ándà kó

[‡]8:9 8:9 Ándà iyapi tō mga gabayi asta tō mga gabatà.

[¶]8:11 8:11 Igapul, ó iglalis.

[§]8:15 8:15 Ágkáttin tō madat ágkémun katō mga Pariseo iring katō kakáttin ka pagpatubù ka pan.

pa kita katô kabánnalan. Agad duwán talinga yu, ándà kó pa paminág. Iring na ilingawan yu tô iglumu ku. ¹⁹Tô igpakan ku tô lima mararan (5,000) manubù ka lima abuk pan, pira é magdakál basket na igipánnù yu katô isamá?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Sapulù duwa (12).”

²⁰Iginsà puman si Jesus, na mà din, “Tô igpakan ku tô áppat mararan (4,000) manubù ka pittu abuk pan, pira é magdakál basket na igipánnù yu katô isamá?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Pittu.”

²¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà kó pa kannê ikagpát?”

Ikakita tô bólóg

²²Na, igsadun si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta Betsaida. Duwán mga manubù na igpid ka bólóg tun ki Jesus, asta igpédu-édu dan na dappánnan din sikandin ka bállad ébô makakita.

²³Igawidan i Jesus tô bállad katô bólóg, asta igagak din tun ta luwà ka lunsud. Igilábban i Jesus tô mata katô bólóg, igdappánnan din, asta iginsà, na mà din, “Duwán dán igkita nu?”

²⁴Igsállág tô manubù, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igkita ku tô mga manubù, asal tô bónnóng dan iring na mga kayu na ágpanó-panó.”

²⁵Igdappánnan puman i Jesus tô mata din, asta tô igsállág sikandin, ikakita sikandin asta matayyó dán tô langun.

²⁶Na, igpóli i Jesus sikandin, na mà din, “Yaka gukit tun ta lunsud.”

Igkagi si Pedro na si Jesus tô Mesiyas

Mar 8:27-30; Mat 16:13-20; Luc 9:18-21

²⁷Na, igpanayun si Jesus asta tô mga disipulu din, asta igsadun dan tun ta mga lunsud na sakup ka Cesarea Filipos. Róg-

gun igpanó dan, iginsà si Jesus kandan, na mà din, “Ándin tô ágkagin ka mga manubù tingód kanak? Sadanna kun?”

²⁸Igtaba sikandan, na mà dan, “Duwán mga manubù na ágkagi na sikuna si Juan na Tarabunyang. Duwán ássa mga manubù na ágkagi na sikuna si Elias. Duwán ássa ágkagi na sikuna tô sábbad propeta ka Manama sayyan.”

²⁹Iginsà si Jesus, na mà din, “Asal ándin é ákniyu panámdám tingód kanak? Sadanna?”

Igtaba si Pedro, na mà din, “Sikuna tô Mesiyas.”

³⁰Igsapad si Jesus na kailangan di dan mulit tingód kandin tun ta дума mga manubù.

Igkagi si Jesus na matayan sikandin

Mar 8:31-9:1; Mat 16:21-28; Luc 9:22-27

³¹Na, igulit si Jesus tun ta mga disipulu din ka ándin tô matuman dumunggù tun kandin na Igpamanubù. Pahirapan sikandin, asta élléyan sikandin katô mga ágtugállán ka Judio, mallayat ka mga pangulu ka templo, asta mga taratinurù ka sugù. Matayan sikandin asta manté puman tun ta ikatállu álló. ³²Matayyó tô igkagi din kandan. Na, igpadani si Pedro ki Jesus, asta igtigkané pád sikandin igsapad ki Jesus. ³³Asal igbariring si Jesus, igsállág sikandin tun ta mga disipulu din, asta igsapadan din si Pedro, na mà din, “Iwà ka, Maibuyan! su ánnà tikud tun ta Manama tô kakalyag nu, asal tikud dád tun ta panámdám nu.”

³⁴Na, igpalimud i Jesus tô mga disipulu din asta tô langun manubù na ilimud. Igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù na tumákkás kanak, kailangan di sikandin mákkás ka kakalyag ka pusung din, asal kailangan tumiis sikandin ka kahirapan agad matayan

sikandin,** asta kailangan tumákkás kanak. ³⁵Tô manubù na áglággád katô kantayan din, kandaan sikandin katô kantayan na ándà ágtamanán. Asal ka mému ka matayan tô manubù tingód katô katákkás din kanak asta tingód katô katinurù din ka Madigár Gulitán tingód kanak, matanggap din tô kantayan na ándà ágtamanán. ³⁶Atin ka makatigatun tô manubù kani tibuk banuwa, asal kandaan sikandin katô kantayan, ándà palang pulusán din, ³⁷su ándà bul-las katô kantayan na ándà ágtamanán. ³⁸Atin ka ágkayyaan tô manubù tingód kanak asta tingód katô igtinurù ku tun ta tubang katô mga manubù áknganni na masalà-salà asta ágtayyug ka Manama, kayyaanna pagsik tingód kandin tun ta álló ka lumónódna na Igpamanubù na duwán sèllaán katô Ámmà ku, asta tákkássanna ka mga panaligan ka Manama.”

9 Ikgagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán dini ákniyu na dì maté sippang ka kumita dan katô pagpangulu ka Manama na matulus.”††

Ipalin tô bónnóng i Jesus

Mar 9:2-13; Mat 17:1-13; Luc 9:28-36

²Na, pángnga ka ánnám álló, igpatákkás i Jesus si Pedro, si Santiago, asta si Juan. Igtikáddág dan tun ta mallayat pabungan na ándà palang manubù. Róggun igsállág dan ki Jesus, tiggô dád ipalin tô bónnóng din. ³Igsélla asta igmapputi tô umpak din. Ándà gó manubù nit banuwa na makapapputi ka

umpak iring katô kapputi katô umpak din. ⁴Tiggô dád igkita dan si Elias asta si Moises na igtóngkô ki Jesus. ⁵Ikgagi si Pedro ki Jesus, na mà din, “Sir, madigár su dini ké. Mimu ké dini ka tállu rákkó, sábbad para áknikó, sábbad para ki Moises, asta sábbad para ki Elias.”

⁶Agad tô gó é igkagi i Pedro, asal ándà din kagpátti tô igkagi din, su tuu dan igkállas. ⁷Tiggô dád duwán sagulapun na ikatambun kandan, asta igdinág dan tô kagi ka Manama tikud tun ta sagulapun, na mà din, “Ni gó ni kanak Batà na ágginawaan ku. Paminág yu sikandin.”

⁸Tiggô dád tô igsállág dan, igkita dan si Jesus na sábbad din dád man.

⁹Na, róggun igtupang dan tikud tun ta pabungan, igsapad si Jesus kandan na dì mému ulitan dan tô duma manubù tingód katô igkita dan róggun ándà pa kanté puman sikandin na Igpamanubù. ¹⁰Purisu igbánnal dan katô igkagi din kandan, asal ka sikandan dád, marag dan ágpénsaé ka ándin tô kóbadan katô igkagi din na manté puman sikandin.

¹¹Na, iginsà dan kandin, na mà dan, “Manan ka ágtinurù tô mga taratinurù ka sugù na kailangan lumónód si Elias tô dì pa dumunggù tô Mesiyas?”

¹²⁻¹³Igtaba si Jesus, na mà din, “Bánnal na dumunggù pa si Elias ébô tuma-ganà katô langun. Asal kumagiya ákniyu na igdunggù dán sikandin, asta madat tô iglumu katô duma mga manubù kandin, su tô gó é igsulat tingód kandin sayyan.‡‡ Mà katô kagi ka Manama tingód kanak na Igpamanubù, na kahirapanna asta ngisiyanna.”

****8:34** 8:34 Kailangan tumiis sikandin ka kahirapan agad matayan sikandin, ó kailangan tumiang sikandin ka krus tukid ka álló.

††**9:1** 9:1 Ituman ni tô igkita si Pedro, si Santiago asta si Juan katô kapalin katô bónnóng i Jesus tun ta pabungan. (Marcos 9:2-13). Tô bónnóng i Jesus na ikitaan dan iring katô bónnóng din ka mangulu sikandin tun ta tapuri álló.

‡‡**9:12-13** 9:12-13 Ahaán tô Mateo 17:13.

Igahuwan tō batà mama ka madat espiritu

Mar 9:14-29; Mat 17:14-21; Luc 9:37-43

¹⁴Tō igdunggù dan tun ta дума mga disipulu i Jesus, igkita dan na tuu marapung tō mga manubù na ilimud tun kandan, asta duwán mga taratinurù ka sugù na igapul kandan. ¹⁵Tō igkita tō mga manubù ki Jesus, tìgkô dád isalábbuan dan. Igpalaguy dan igsumar ki Jesus. ¹⁶Iginsà si Jesus katô mga manubù, na mà din, “Ándin tō igapulan yu katô mga disipulu ku?”

¹⁷Igtaba tō sábbad manubù, na mà din, “Sir, igpid ku tō batà ku dini áknikó, su igahuwan sikandin ka madat espiritu na igpómó kandin. ¹⁸Atin ka gahuwan sikandin, ágkabantang, ágburà tō babbà din, ágkurigát tō ngipán din, asta ágtuyù-tuyù sikandin. Igpédu-éduwa tun ta mga disipulu nu na paluwaán dan tō madat espiritu na igahu kandin, asal ándà dan ikému.”

¹⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu mga manubù áknganni, di kó ágsarig kanak. Di dán madugé na dumuma a ákniyu, asal kailangan tumiissa pa. Na, pid yu dini kanak tō batà.”

²⁰Na, igpid dan tō batà tun ki Jesus. Tō igkita tō madat espiritu ki Jesus, igpatuyù-tuyù katô madat espiritu tō batà, igpabantang asta igpatalilid sikandin, asta igburà tō babbà din. ²¹Iginsà si Jesus katô ámmà, na mà din, “Kadángngan ni igtigkané?”

Igtaba tō ámmà din, na mà din, “Tikud pô tun ta kadélákkán din. ²²Marag sikandin ágpabantangán katô madat espiritu tun ta apuy asta tun ta wayig ébô matayan sikandin. Atin ka makému ka, kéduwi ké, asta tabangi ké.”

²³Igkagi si Jesus, na mà din, “Manan ka ágkagi ka na, ‘Atin ka makému ka?’ Ándà palang na di imun ka Manama para katô manubù na mamaké kandin.”

²⁴Tìgkô dád igullaó tō ámmà ka mabákkár, na mà din, “Ágpamakéya! Pabákkár nu tō kapamaké ku!”

²⁵Tō igkita si Jesus na tuu pa marapung tō mga manubù na ilimud, igsapadan din tō madat espiritu, na mà din, “Sikuna na madat espiritu na igpómó asta igpabingál kani batà, ig-sugù ku sikuna, luwà kad tikud tun kandin, asta yakad gó áglónód tun kandin.”

²⁶Na, igullaó pa tō madat espiritu, tuu din igpatuyù-tuyù tō batà, asta igluwà. Iring na inaté tō batà. Purisu igkagi tō karapungan ka mga manubù, na mà dan, “Inaté dán sikandin.”

²⁷Asal igawidan i Jesus tō bállad katô batà, asta igpatindág din. Purisu ikatindág tō batà.

²⁸Na, tō igahu si Jesus tun ta balé, iginsà tō mga disipulu din na ándà дума manubù, na mà dan, “Manan ka ándà ké ikapaluwà katô madat espiritu?”

²⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Paluwaán ni klasi ka madat espiritu ukít dád ka kadasal.”

Igkagi puman si Jesus tingód katô kamatayan din

Mar 9:30-32; Mat 17:22-23; Luc 9:43-45

³⁰Na, igpanó si Jesus asta tō mga disipulu din, asta igukít dan tun ta probinsya ka Galilea. Tō kakalyag i Jesus na ándà manubù na makasóddór ka ánda sikandin, ³¹su igtinurù sikandin katô mga disipulu din, na mà din, “Matuman ni dumunggù kanak na Igpamanubù. Kailangan bággénna tun ta bállad katô дума mga manubù, asta matayanna ikandan. Pángnga ka kamatayan ku, mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

³²Asal ándà gó kagpátti katô mga disipulu din tō kóbadan katô igkagi din. Ándà dan insà kandin, su ágkamáddangan dan.

Sadan tō tuu mallayat?

Mar 9:33-37; Mat 18:1-5; Luc 9:46-48

³³Na, igdunggù si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta Capernaum. Tō igahu dan tun ta balé, iginsà si Jesus kandan, na mà din, “Ándin tō igapulan yu rōggun ágpanó kó tun ta dalan?”

³⁴Asal ándà palang taba dan, su igpapulé dan tingód ka sadan tun kandan tō tuu mallayat. ³⁵Purisu igunsad si Jesus, igpaglimud din tō sapulù duwa (12) disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tō manubù na imun mallayat é kamanubuan, tō gó é kailangan pabbabà-babà katō kamanubuan din tun ta langun manubù, asta kailangan imun sikandin na ágsuguánán ka langun.”

³⁶Na, igtawar i Jesus tō sábbad batà, asta igpatindág din tun ta tángngaan dan. Igsipit din tō batà, asta igkagi sikandin, na mà din, ³⁷“Atin ka ágtanggap kó katō sábbad batà iring kani batà tingód ka kapasakup yu kanak, iring na ágtanggapánna ikiyu. Tō manubù na ágtanggap kanak, ágtanggapán din tō igpa-pid kanak.”

Mga kadumaan ta tō mga manubù na ánnà usig ta

Mar 9:38-41; Luc 9:49-50

³⁸Na, igkagi si Juan tun ki Jesus, na mà din, “Sir, duwán sábbad manubù na igkita dé na igpaluwà ka madat mga es-piritu ukit ka kagamit din katō ngadan nu. Asal igsapadan dé sikandin su ánnà kadumaan ta.”

³⁹Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágsapad kandin, su tō manubù na makému ka kasalábbuan ukit ka kagamit din katō ngadan ku, di sékót sikandin kumagi ka madat tingód kanak.

⁴⁰Mga kadumaan ta tō mga manubù na

ánnà usig ta. ⁴¹Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Tō manubù na pénám áknuyu ka sábbad baso ka wayig tingód katō kapasakup yu kanak na Mesiya, duwán gó pulusán din tikud tun ta Manama.”

Tō gunayan na makasalà

Mar 9:42-50; Mat 18:6-9; Luc 17:1-2

⁴²“Atin ka duwán makandà ka kapamaké katō agad sábbad kani mga marénták gabatà, tuu pa madigár ka ikáttán tō alig din tun ta dakál batu, asta lán-náddán sikandin tun ta dagat. ⁴³⁻⁴⁴Atin ka tō ballad nu tō gunayan na makasalà ka, tampád nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad sábbad dád tō ballad nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka antugán tō tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan na duwán apuy na di gó mapadáng ka ándà ágtamanán. ⁴⁵⁻⁴⁶Atin ka tō paa nu tō gunayan na makasalà ka, tampád nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad sábbad dád tō paa nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka antugán tō tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan. ⁴⁷Atin ka tō mata nu tō gunayan na makasalà ka, lássù nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad mandà tō sábbad mata nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka duwán duwa mata nu asta antugán tō tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan. ⁴⁸Di gó maté tō mga ulád na ágkan katō lawa dan dutun, asta di gó mapadáng tō apuy, ⁴⁹su linisan[¶] tō langun manubù ukit ka apuy.

⁵⁰“Na, madigár tō asin, asal atin ka mandà tō nanam katō asin, di dán lumónód tō nanam. Padigárré kó ébò makéring kó katō madigár klasi ka asin na di mandà tō nanam.”

[¶]9:49 9:49 Linisan, ó asinan.

Tinurù tingód ka ágpasugbané

Mar 10:1-12; Mat 19:1-12; Luc 16:18

10 Na, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta probinsya ka Judea tun dipag ka Wayig ka Jordan. Marapung puman tô mga manubù na ilimud tun kandin, asta igtinurù sikandin kandan, su tô gó é inayadan din áglumun.

²Duwán mga Pariseo na igpadani tun ki Jesus ébô kuminnam kandin. Iginsà sikandan, na mà dan, “Mému ka sumugban tô manubù katô sawa din?”

³Igtaba si Jesus, na mà din, “Ándin tô igsugù i Moises tingód ka ágpasugbané?”

⁴Igkagi sikandan, na mà dan, “Igsugù si Moises sayyan na kailangan duwán papeles na bággen katô mama tun ta sawa din tingód katô kasugban din kandin, asta mému din péwaán.”^{§§}

⁵Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Tô gó é igsugù i Moises su isóddóran din na tuu matággas tô ulu yu. ⁶Asal tô igimu tô Manama katô manubù sayyan, igimu din sikandan na mama asta bayi.* ⁷Igkagi sikandin, ‘Purisu tumanan tô mama katô ámmà din asta katô innà din, asta pasábadé tô mama asta tô sawa din. ⁸Tô duwa dan mému dán sábbad.† Purisu ánnà dan dán duwa, su inému dan dán sábbad. ⁹Na, su igimu dan ka Manama na sábbad, di mému na pagsugbanán ka manubù.”

¹⁰Tô igahu si Jesus tun ta balé, iginsà puman tô mga disipulu din tingód ka ágpasugbané. ¹¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka sumugban tô mama katô sawa din asta kumalyag sikandin katô ássa bayi, makalibug sikandin. ¹²Atin ka sumugban tô bayi katô duma din asta

kumalyag katô ássa mama, makalibug sikandin.”

Si Jesus asta tô marénták gabatà

Mar 10:13-16; Mat 19:13-15; Luc 18:15-17

¹³Na, duwán mga manubù na igpid ka marénták mga gabatà dan tun ki Jesus ébô dappánnan din asta dasalan din. Asal igsapadan dan katô mga disipulu din. ¹⁴Tô igkita si Jesus katô kasapad dan, isókó sikandin, asta igkagi, na mà din, “Pabayà yu yan mga gabatà ébô makapadani dan dini kanak. Yakó ágsapad kandan, su tô mga manubù na ágsarig ka Manama iring katô kasarig ka mga gabatà tun ta ámmà asta innà dan, di sikandin sakupán ka Manama tun ta pagpangulu din.”

¹⁶Na, igsipit i Jesus tô mga gabatà, igdappánnan din sikandan ka bállad, asta igdasalan din.

Kahirapan tô mga ágkaduwánnan

Mar 10:17-31; Mat 19:16-30; Luc 18:18-30

¹⁷Na, tô igpanó si Jesus tikud dutun, duwán sábbad manubù na igpalaguy tun kandin, iglingkóód, asta iginsà, na mà din, “Sir, madigár ka taratinurù. Ándin tô kailangan lumun ku ébô makatanggappa ka kantayan na ándà ágtamanán?”

¹⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Isalábuanna su igkagi ka na madigár. Sábbad dád tô tuu madigár, tô dád Manama. ¹⁹Isóddóran nu tô mga sugù ka Manama. Yakó ágmaté. Yakó áglibug. Yakó

§§**10:4** 10:4 Ahaán tô Deuteronomio 24:1,3.

***10:6** 10:6 Ahaán tô Genesis 1:27; 5:2.

†**10:8** 10:7-8 Ahaán tô Genesis 2:24.

ágtakó. Yakó ágtestigos ka bulaló tingód katò unawa yu. Yakó áglimbung. Respetowi yu tó ákniyu ámmà asta innà.”[‡]

²⁰ Igtaba tó manubù, na mà din, “Sir, igbánnalla katò langun tikud pô tó delákka pa.”

²¹ Igsállág si Jesus tun kandin, asta dakál tó ginawa din kandin. Ikgagi si Jesus, na mà din, “Sábbad dád tó kailangan lumun nu. Uli ka, asta barigyà nu tó langun kaduwánnan nu. Tukid nu bág-géyi tó salapi nu tun ta mga manubù na ágkayù-ayuan.[¶] Atin ka tó gó é lumun nu, duwán pulusán nu tun ta langit. Na, lónód ka, asta tákkás ka kanak.”

²² Tó igdinág tó manubù katò igkagi i Jesus, igtammud sikandin, asta igpanó na iranu, su dakál tó kaduwánnan din.

²³ Na, igsérê-sérê si Jesus tun ta mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mahirap tó kapasakup ka ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu katò Manama!”

²⁴ Isalábbuan tó mga disipulu din tingód katò igkagi din. Asal igkagi puman si Jesus, na mà din, “Tuu mahirap tó kapasakup ka manubù tun ta pagpangulu ka Manama![‡] Agad mahirap tó dakál mannap na ánggadan kame-lyo na mukit tun ta bóbbó ka simat, asal tuu pa mahirap tó kapasakup katò ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu ka Manama.”

²⁶ Na, tuu dan isalábbuan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Purisu ándà palang manubù na makaluwà tikud tun ta supak ka Manama.”

²⁷ Igsállág si Jesus tun kandan asta igkagi sikandin, na mà din, “Dì gó ni malumu ka manubù, asal malumu

ka Manama, su tó langun malumu ka Manama.”

²⁸ Ikgagi si Pedro, na mà din, “Sikami, igtananan déd tó langun katò kaduwánnan dé ébò mákkás ké áknikó.”

²⁹ Ikgagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tó manubù na igtanan katò kaduwánnan din, mga kataladi din, innà din, ámmà din, mga gabatà din, asta kinamát din ébò pasakup kanak asta ébò tuminurù katò Madigár Gultán,[§] tó gó tó makatanggap ka kadigárran áknganni na ginatus-gatus na dakál pa ka tandingán katò igtananan din. Su bág-gayan sikandin ka mga kaduwánnan, mga kataladi, mga innà, mga gabatà, asta mga kinamát. Agad girrayatan sikandin áknganni, asal tun ta tapuri álló bág-gayan sikandin ka kantayan na ándà ágtamanán.[§] Marapung tó mga manubù na ikóna áknganni makatapuri baling tun ta tapuri álló. Tó mga manubù na ikatapuri áknganni makóna baling tun ta tapuri álló.”[§]

Ikgagi puman si Jesus tingód katò kamatayan din

Mar 10:32-34; Mat 20:17-19; Luc 18:31-34

³² Na, tó igpanó si Jesus tun ta Jerusalem, sikandin tó iguna tun ta dalan. Isalábbuan tó mga disipulu din, asta imáddangan tó mga manubù na ikatalundug. Igpaglimud i Jesus tó sapulù duwa (12) disipulu din, asta igulit sikandin ka ándin tó dumunggù tun kandin, na mà din,[§] “Na, madun kid tun ta Jerusalem. Sakán na Igpamanubù tó bág-gén tun ta bállad katò mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga taratinurù ka sugù. Pasábbadé dan kumagi na

[‡]10:19 10:19 Ahaán tó Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

[¶]10:21 10:21 Ágkayù-ayuan, ó kabos, timawa.

[§]10:31 10:31 Marapung tó mga manubù na ágkangadan áknganni mabbabà baling é kamanubuan dan tun ta tapuri álló. Tó mga manubù na mabbabà é kamanubuan áknganni kangadan baling tun ta tapuri álló.

kailangan matayanna. Bággénna ikan-dan tun ta bállad ka mga manubù na ánnà Judio. ³⁴Ngisiyanna ikandan, ilábbanna, lagpássánna, asta matayanna. Asal mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

Tô duwa gabatà i Sebedeo

Mar 10:35-45; Mat 20:20-28

³⁵Na, igsadun tun ki Jesus tô duwa gabatà i Sebedeo na si Santiago asta si Juan. Iggagi sikandan, na mà dan, “Sir, kakalyag dé na lumun nu para áknami tô pamuyúán dé áknikó.”

³⁶Iggagi si Jesus, na mà din, “Ándin tô kakalyag yu na lumun ku para ákniyu?”

³⁷Iggagi sikandan, na mà dan, “Tun ta pagpangulu nu, pónsad ké madani tun áknikó, na sábbad dadan ta kawatan nu, asta sábbad dadan ta ibang nu.”

³⁸Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà yu kasóddóri ka ándin tô igpamuyù yu. Makatiis kó katô kahirapan iring katô kahirapan na masig dán dumunggù kanak? Makatiis kó katô ranu iring katô ranu na masig dán dumunggù kanak?”**

³⁹Igtaba sikandan, na mà dan, “Óó, makatiis ké.”

Iggagi si Jesus, na mà din, “Matuman na dungguan kó gó katô kahirapan na dumunggù kanak, asta dungguan kó gó katô ranu na dumunggù kanak. ⁴⁰Asal diya makatandô ákniyu ka makónsad kó madani kanak, su munsad madani kanak tô mga manubù na taganà dán igsalin.”

⁴¹Na, tô igdinág tô sapulù (10) disipulu ka ándin tô igkagi dan tun ki Jesus, isókó dan ki Santiago asta ki Juan. ⁴²Purisu igpaglimud i Jesus tô langun dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Isóddóran yud na tun ta mga manubù na ánnà Judio, inalayun ág-

sugù tô mga ágpangulun katô mga sakup dan. Inalayun ágsugù-sugù tô mallayat mga manubù katô mga ágpanguluwan dan. ⁴³Asal di mému ka makéring kó kandan. Su tô manubù tun ákniyu na imun mallayat é kamanubuan, tô gó é kailangan imun na ágsuguánnán yu. ⁴⁴Asta tô manubù na imun pangulu yu, tô gó é kailangan mému na állang katô langun. ⁴⁵Méring sikandin kanak na Igpamanubù, su igsadunna dini ánnà ébô tabanganna katô manubù, asal igsadunna dini ébô tumabangnga katô mga manubù. Ikataganà ad na matayan ébô tábbusán ku tô marapung manubù.”

Ikakita tô bólóg na si Bartimeo

Mar 10:46-52; Mat 20:29-34; Luc 18:35-43

⁴⁶Na, igukit si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta lunsud ka Jerico, asta tuu marapung tô mga manubù na igtákkás kandan. Tô igpanó dan tikud tun ta Jerico, duwán bólóg na igunsad tun ta ligad ka dalan asta ágpamuyù. Ángadanan sikandin ki Bartimeo na batà i Timeo. ⁴⁷Tô igdinág sikandin na si Jesus na taga Nazaret tô iglabé, igullaó sikandin, na mà din, “Jesus, rubbad i David, kéduwiya!”

⁴⁸Marapung tô manubù na igsapad kandin, asta igkagi dan na kailangan di sikandin mótép. Asal ágrayan baling sikandin gullaó, na mà din, “Rubbad i David, kéduwiya!”

⁴⁹Purisu igsódó si Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Angé yu sikandin.”

Purisu igkangé dan sikandin, na mà dan, “Pasarig ka katô pusung nu. Tindág ka, su igpakangé ka ikandin.”

⁵⁰Igtananan din tô kisi din, sékót sikandin igtindág, asta igpadani tun ki

**10:38 10:38 Tô gó é kóbadan ka kagi din, “Makénám kó tun ta mappait kopa ka ranu na masig kud inámman? Makapabunyang kó tun ta bunyang ka ranu na masig dán bunyagan kanak?”

Jesus. ⁵¹Igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Ándin tô kakalyag nu na lumun ku para áknikó?”

Igkagi tô bólóg, na mà din, “Sir, malyagga makakita.”

⁵²Igkagi si Jesus, na mà din, “Mému muli ka. Inólian kad su igsarig ka kanak.”

Tigkô dád ikakita dán sikandin, asta igtalundug sikandin ki Jesus tun ta dalan.

Igdunggù si Jesus tun ta Jerusalem

Mar 11:1-11; Mat 21:1-11;

Luc 19:28-40; Juan 12:12-19

11 Na, tô igsadun dan tun ta Jerusalem, igpadani dan tun ta mga lunsud ka Betpahe asta Betania na tun ta Pabungan ka Olibo. Igpóna i Jesus tô duwa disipulu din, na mà din, ²“Una kó tun ta lunsud. Ka dumunggù kó, kitanán yu tô nati ka asno^{††} na ándà pa kinnami sakayi ka manubù. Igikát tô nati, asal akas yu, asta pid yu dini kanak. ³Atin ka duwán manubù na minsà áknayu ka manan ka igakas yu, kagiyi yu na kailangan sakayan katô Áglangngagán, asta sékót din pólián.”

⁴Na, igpanó dan, asta igkita dan tô asno na igikát tun ta luwà ka sállat ka balé madani tun ta dalan, asta igakas dan. ⁵Iginsà tô mga manubù na ágtindág dutun, na mà dan, “Manan ka igakas yu tô nati?”

⁶Igulit tô duwa disipulu tingód katô igkagi i Jesus kandan, asta ignunug dan.

⁷Na, igpid dan tô nati tun ki Jesus, igampas dan tô mga umpak dan tun ta bókkóg katô nati, asta igsaké si Jesus. ⁸Igsánnar katô marapung manubù tô mga umpak dan tun ta dalan na ukitan din. Igtam-

pád katô duma mga manubù tô mga daun ka palmera asta igsánnar dan tun ta dalan.^{‡‡} ⁹Igullaó tô langun manubù na igtákkás ki Jesus, agad tô ikóna asta tô ikatalundug, na mà dan, “Durungán ta tô Áglangngagán! Durungán ta ni igpapid katô Áglangngagán! ¹⁰Madigár tô pagpangulu din na iring katô pagpangulu katô kamónaan ta sayyan na si David. Durungán ta tô Manama tun ta langit!”^{¶¶}

¹¹Na, igdunggù si Jesus tun ta Jerusalem, asta igpanayun sikandin tun ta templo. Tô igsállág din tô langun, igsadun sikandin asta tô sapulù duwa (12) disipulu din tun ta Betania, su masig dán ágsalláp tô álló.

Tô kayu igera na ándà buuy

Mar 11:12-14; Mat 21:18-19

¹²Tô sállám dán, róggun igpanó dan tikud tun ta Betania, igballus si Jesus.

¹³Tun ta madiyù, igkita din tô kayu igera na daunán, asta igsadun sikandin ébô mamasak ka buuy. Tô igdunggù sikandin, marag dád daun tô igkita din, su ándà pa dunggù tô timpo katô kabuuy ka igera. ¹⁴Igkagi sikandin tun ta kayu, na mà din, “Tikud áknganni, ándà dán manubù na makakan ka buuy kani kayu ni.”

Igdinág katô mga disipulu tô igkagi din.

Tô madigár áglumun tun ta templo

Mar 11:15-19; Mat 21:12-17;

Luc 19:45-48; Juan 2:13-22

¹⁵Tô igdunggù dan tun ta Jerusalem, igsadun si Jesus tun ta templo, asta igabug din tô langun manubù na ágbarigyà asta ágbayad tun ta plasa ka templo. Igbantang din tô mga lamisa katô

^{††}11:2 11:2 Tô asno iring na kudà.

^{‡‡}11:8 11:8 Tô gó é ágkémun dan ka tanggapán dan tô manubù na imun hari.

^{¶¶}11:10 11:9-10 Ahaán tô Salmo 118:25-26.

mga manubù na ágbullas ka salapì,^{§§} asta igbantang din tō gunsadanan katō mga manubù na ágbarigyà ka salapati.¹⁶ Igsapadan din tō langun manubù na igpid ka kaduwánnan dan na gukit tun ta plasa ka templo.¹⁷ Na, igtinurù sikandin, na mà din, “Mà katō kagi ka Manama, “Tō balé ku, tō gó é ágdasalanan katō langun manubù.”*

Asal igimu yud ni na gállássanan ka mga tulisan.”

¹⁸ Tō igdinág tō mallayat ka mga pangulu ka templo asta katō mga taratinurù ka sugù katō igkagi i Jesus, igplano dan na matayan dan sikandin. Imáddangan dan ki Jesus, su isalábbuan tō langun manubù tingód katō ágtinuruán din.

¹⁹ Tō igalláp dán tō álló, igpanó si Jesus asta tō mga disipulu din tikud tun ta Jerusalem.

Igangu tō kayu igera

Mar 11:20-26; Mat 21:20-22

²⁰ Tō sállám dán, iglabé si Jesus asta tō mga disipulu din katō kayu igera, asta igkita dan na igangu dán agad tun ta dalid.²¹ Ikasampát si Pedro, asta igkagi sikandin tun ki Jesus, na mà din, “Sir, sállág nu! Igangu dán tō kayu igera na igkagiyan nu bani.”

²² Igkagi si Jesus, na mà din, “Kailangan sumarig kó ka Manama.²³ Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Atin ka kumagi tō manubù kani pabungan na makangé asta malin tun ta dagat, ka di ágduwa-duwa tō pusung din, asal ágbánnal sikandin na matuman tō kagi din, matuman gó malumu.²⁴ Purisu kumagiya áknuyu, atin ka ágdasal kó katō Manama, asta duwán pamuyuán yu, bánnal kó na matanggap yu, asta matu-

man para áknuyu.²⁵ Atin ka ágdasal kó, ka duwán duma manubù na ándà yu pa pasinsiyayi, pasinsiyayi yu gó sikandin ébô pasinsiyaan kó katō Ámmà yu na Manama tun ta langit.²⁶ [Atin ka di yu pasinsiyaan tō duma manubù, di kó pasinsiyaan katō Ámmà yu na Manama tun ta langit.]”

Insà tingód katō igpapid ki Jesus

Mar 11:27-33; Mat 21:23-27; Luc 20:1-8

²⁷ Na, igxadun puman si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta Jerusalem. Róggun ágpanó-panó si Jesus tun ta plasa katō templo, igpadani tun ki Jesus tō mallayat ka mga pangulu ka templo, tō mga taratinurù ka sugù, asta tō mga ágtugállán ka Judio.²⁸ Igsà sikandan, na mà dan, “Sadan é igtikudan katō langun na áglumun nu? Sadan tō igpapid áknikó?”

²⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán insà ku áknuyu. Atin ka makataba kó, mulitta áknuyu ka sadan tō igpapid kanak.³⁰ Na, sadan tō igpapid ki Juan na munyag? Tō Manama, ó tō manubù? Taba kó kanak.”

³¹ Purisu igpatóngkóé dan ka ándin tō madigár taba dan kandin, na mà dan, “Atin ka tumaba ki na Manama tō igpapid ki Juan, insaán ki ikandin na manan ka ándà ki bánnal ki Juan.³² Asal di ki tumaba na manubù tō igpapid ki Juan.”

Tō gó é igkagi dan su imáddangan dan katō mga manubù na ilimud, su ágpanámdám tō langun na bánnal propeta ka Manama si Juan.³³ Purisu igtaba dan ki Jesus, na mà dan, “Ándà dé kasóddóri.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Su ándà kó taba katō insà ku, diya pagsik mulit

§§11:15 11:15 Ágbullas ka salapì; kailangan bullasán tō salapì ka ássa mga banuwa ébô duwán salapì na ággamitán tun ta templo.

*11:17 11:17 Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

ákniyu ka sadan tô igpapid kanak na lumumuwa katô áglumun ku.”

Panunggiringan tingód katô kinamát

Mar 12:1-12; Mat 21:33-46; Luc 20:9-19

12 Na, igulit i Jesus ni mga panunggiringan tun kandan, na mà din, “Duwán sábbad manubù na duwán tanà na igpamulaan din ka paras. Igkoralan din ni, asta igimu din tô garikanan ka buuy ka paras. Igpatingág din tô balé na ágtómmónganan. Igpadóppónan din tô kinamát katô ássa mga taralumu ka tanà, asta igsadun sikandin tun ta madiyù banuwa. ²Tô igdunggù tô timpo na matásson dán tô buuy katô paras, duwán sábbad állang na igpapid katô tigatun tun ta mga taradóppón ébô mangé katô buuy na kandin bahin. ³Asal igámmát dan tô állang, iglagpás dan, asta igpólì dan na ándà palang piniddan din. ⁴Duwán ássa állang na igpapid katô tigatun, asal iglagpás dan tô ulu din, asta igpayayyà dan sikandin. ⁵Duwán ássa állang na igpapid katô tigatun, asal igmatayan dan. Marapung pa tô ássa mga állang na igpapid din tun kandan, asal duwán iglagpás dan, asta duwán igmatayan dan. ⁶Na, tun ta kata-puriyan, igpapid din tô kandin batà na ágginawaan din, su panámdám din na bánnalán dan tô kandin batà. ⁷Asal igpatóngkóé tô mga taradóppón, na mà dan, ‘Ni gó é makatigatun kani tanà ka maté tô ámmà din. Na, matayan ta sikandin ébô sikita tô makatigatun kani tanà.’ ⁸Purisu igámmát dan sikandin, igmatayan dan, asta igguyud dan tô lawa din tun ta luwà katô kinamát.”

⁹Igkagi si Jesus, “Na, kagin ku ákniyu ka ándin tô lumun katô tigatun kandan. Madun sikandin, matayan din tô madat mga taradóppón, asta padóppónan din katô ássa mga manubù.”

¹⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Iring na ándà kó gó basa kani kagi ka Manama, na mà din,

“‘Duwán sábbad batu na igantug katô mga gimu ka balé, su kéman dan ka ándà ágpulusán. Asal ándà dan kasóddóri na tô gó tô batu na tuu ágkailanganán katô balé. ¹¹Madigár ni iglumu katô Áglangngagán, asta durungán ta sikandin.’”†

¹²Na, tô igdinág dan katô igkagi i Jesus, isóddóran dan na sikandan tô isugatan katô panunggiringan na igulit din. Purisu ámmáttán dan pád sikandin, asal ándà dan ikému, su imáddangan dan katô mga manubù na ágpaminág ki Jesus. Purisu igtananan dan sikandin, asta igpanó dan.

Insà tingód katô bayad ka buwis

Mar 12:13-17; Mat 22:15-22; Luc 20:20-26

¹³Na, duwán mga Pariseo asta mga sakup i Herodes na igpapid katô mga ágtugállán ka simbaan ka Judio tun ki Jesus. Ágpamasak dan ka dimanda dan ukít katô ágkagin din. ¹⁴Tô igdunggù dan tun ki Jesus, igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, isóddóran dé na ágkasari-gan ka, asta ñi ka ágkapid ka panámdám ka mga manubù, su agad ándin tô bón-nóng ka manubù, bánnal tô ágtinuruán nu tingód katô kakalyag ka Manama. Na, uliti ké. Atin ka mayad ké ka buwis tun ta emperador ka Roma, lumapas ké ka mga sugù ka Manama? Kailangan mayad ké, ó ñi?”

¹⁵Asal isóddóran i Jesus na ánnà nángngà tô kakalyag dan tun ta saruwan ka Manama. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Manan ka kuminnam kó kanak? Pakita yu kanak tô salapì na bayad yu katô buwis ébô sállággán ku.”

†12:11 12:10-11 Salmo 118:22-23.

¹⁶ Igpakita dan kandin tô salapì. Iginàs si Jesus, na mà din, “Sadan bõnnóng asta ngadan tô igtagù nit salapì?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Tô emperador ka Roma.”

¹⁷ Igekagi si Jesus, na mà din, “Bággé yu tun ta emperador tô nángngà bággén yu tun ta emperador, asta bággé yu tun ta Manama tô nángngà bággén yu tun ta Manama.”

Purisu isalábbuan dan gó kandin.

Inàs tingód katô kantayan

Mar 12:18-27; Mat 22:23-33; Luc 20:27-40

¹⁸ Na, duwán mga Saduseo na igpadani tun ki Jesus. Tô gó tô mga manubù na ágtinurù na dì manté puman tô mga manubù na inaté dán. Iginàs dan ki Jesus, na mà dan, ¹⁹ “Sir, igsugù si Moises áknita tingód katô lumun katô mga mataladi gamama. Atin ka maté tô mama na ándà pa batà katô sawa din, tô kataladi din kailangan kumalyag katô sawa katô inaté, na ipag din na ibalu, ébô ukit kandin duwán mému batà para katô kataladi din na inaté.” ²⁰ Na, duwán pittu mataladi gamama. Igekalyag tô kaké dan, asta inaté sikandin na ándà pa batà din. ²¹ Purisu tô ikaduwa kataladi igkalyag katô bayi, asal inaté sikandin na ándà pa batà din. Magunawa tô in-ému tun ta ikatállu mama ²² sippang tun ta ikapittu, su tô tagsábbad-sábbad katô pittu mataladi na igkalyag katô bayi inaté langun na ándà palang batà dan. Tun ta katapuriyan, inaté pagsik tô bayi. ²³ Na, ulit nu áknami. Atin ka manté puman tô mga manubù, sadan tun ta pittu mataladi tô bánnal duma katô bayi? Su igkalyag tô pittu dan kandin.”

²⁴ Igekagi si Jesus, na mà din, “Duwán sayup yu, su ándà yu kagpátti tô kagi ka Manama na igsulat, asta ándà yu kasóddóri ka ándin tô lumun ka Manama ukit katô katulusan din. ²⁵ Ka antén puman ka Manama tô mga manubù, dì dan dán pakalyagé, su iring dan dán katô mga panaligan ka Manama tun ta langit. ²⁶ Tingód katô kanté puman ka Manama ka mga manubù, iring na ándà kó gó basa tun ta libro na igsulat i Moises tingód ka igpakita tô Manama kandin tun ta mabbabà kayu na igrágrág. Igekagi tô Manama kandin, na mà din,

“Sakán tô Manama na ágpangadapán i Abraham, i Isaac, asta i Jacob.”[¶]

²⁷ Dì ágpangadap ka Manama tô mga manubù na ándà kantayan, asal tô mga manubù na duwán kantayan, tô gó tô ágpangadap ka Manama. Purisu ánnà nángngà tô kénagpát yu.”

Tô sugù na tuu ágkailanganán

Mar 12:28-34; Mat 22:34-40; Luc 10:25-28

²⁸ Na, igpadani tô sábbad taratinurù ka sugù, asta igdinág din tô tinóngkóan dan. Tô ikasóddór sikandin na madigár tô igtaba i Jesus kandan, iginàs sikandin, na mà din, “Tun ta langun sugù, ándin sugui é una na ágkailanganán?”

²⁹ Igekagi si Jesus, na mà din, “Ni gó tô sugù na una na ágkailanganán.

“Tô langun yu mga rubbad i Israel, paminág kó kanak. Tingód katô Áglangngagán na Manama ta, tô dád gó tô Manama. ³⁰ Ginawayi yu tô Áglangngagán na Manama yu tikud tun ta tibuk pusung yu, tikud tun ta tibuk kantayan yu, tikud tun ta tibuk panámdám yu, asta tikud tun ta tibuk bákkár yu.”[§]

[‡]12:19 12:19 Ahaán tô Deuteronomio 25:5.

[¶]12:26 12:26 Exodo 3:6,15.

[§]12:30 12:29-30 Deuteronomio 6:4-5.

³¹Ni gó tô sugù na ikatalundug katô tagnà,

‘Ginawayi yu tô unawa yu na iring katô kaginawa yu katô ákniyu sarili.’**

Ándà dán ássa sugù na tuu pa ágkailanganán ka tandingán katô duwa sugù.”

³²Igkagi tô taratinurù, na mà din, “Sir, nángngà tô igkagi nu na tô dád gó tô Manama, asta ándà dán ássa.†† ³³Asta kailangan ginawaan ta sikandin tikud tun ta tibuk pusung ta, tikud tun ta tibuk panámdám ta, asta tikud tun ta tibuk bákkár ta, asta kailangan ginawaan ta tô unawa ta na iring katô kaginawa ta katô áknita sarili. Tô gó tô tuu pa ágkailanganán ka tandingán katô paggóbbó ta katô mga mannanap na bággén tun ta Manama.”‡‡

³⁴Tô ikasóddór si Jesus na mapandé tô taba din, igkagi sikandin, na mà din, “Masig kad masakup tun ta pagpangulu ka Manama.”

Tikud katô álló tô, ándà palang manubù na igkinnam iginsà kandin.

Insà tingód katô Mesiyas

Mar 12:35-37; Mat 22:41-46; Luc 20:41-44

³⁵Na, róggun igtinurù si Jesus tun ta templo, igkagi sikandin, na mà din, “Tô mga taratinurù ka sugù ágtinurù na rubbad i David tô Mesiyas. ³⁶Asal si David tô igpasulat katô Ugis Espiritu kani kagi, “Igkagi tô Manama tun ta Áglangngagán ku: Unsad ka kannun ta kawanan ku sippang ka manaluwa katô mga usig nu.”¶¶

³⁷Purisu su si David tô igkagi na Áglangngagán din tô Mesiyas, pamánun na tô Mesiyas tô rubbad i David?”

Igkagi si Jesus tingód katô mga taratinurù ka sugù

Mar 12:37-40; Mat 23:1-12; Luc 20:45-47

Na, idayawan tô langun manubù na igpaminág ki Jesus. ³⁸Tô igtinurù si Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Banté kó katô mga taratinurù ka sugù. Atin ka ágpanó-panó dan, gumpak dan ka kapa, asta malyag dan respetowan katô duda mga manubù tun ta plasa. ³⁹Malyag dan munsad tun ta madigár gunsadanan tun ta mga simbaan ka Judio. Malyag dan munsad tun ta igpantaganà katô mga manubù na mallayat é kamanubuan tun ta dakál kalimudan. ⁴⁰Sikandan tô gagó ka kaduwánnan katô mga gabayi balu. Ágtambunan dan tô madat linumuwan dan ukit katô mallayat mga kadasal. Purisu tuu madat tô supak na padungguán ka Manama kandan.”

Tô igbággé katô bayi balu

Mar 12:41-44; Luc 21:1-4

⁴¹Na, igunsad si Jesus tun ta tubang katô ágtaguanan ka salapì na ágbággén tun ta Manama tun ta templo. Igparimuya sikandin katô mga manubù na ágdabù ka salapì. Marapung tô mga ágkaduwánnan na ágdabù ka dakál salapì. ⁴²Na, igdunggù tô sábad ágkayù-ayuan bayi balu, asta igdabù sikandin ka duwa dád kadakù na délák é lagà. ⁴³Igtawar i Jesus tô mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tuu pa dakál tô igbággé katô bayi balu ka tandingán katô igbággé katô langun dan tun ta templo. ⁴⁴Su tô dád sobra tô igbággé katô langun dan, asal tô bayi balu, agad ágkayù-ayuan sikandin, igbággé din tô

**12:31 12:31 Levitico 19:18.

††12:32 12:32 Ahaán tô Deuteronomio 6:4; 4:35; Isaias 45:21.

‡‡12:33 12:33 Ahaán tô Deuteronomio 6:5; Levitico 19:18.

¶¶12:36 12:36 Salmo 110:1.

langun ka salapì din, asta ándà palang isamà tun kandin.”

Tigkanayan ka kahirapan

*Mar 13:1-13; Mat 24:1-14;
10:17-22; Luc 21:5-19*

13 Na, tō igpanó si Jesus tikud tun ta templo, igkagi tō sábbad disipulu din, na mà din, “Sir, sállág nu, su madigár ágsállággán ni mga batu na iglabat, asta madigár ágsállággán tō mga ássa-ássa balé!”

²Igkagi si Jesus kandin, na mà din, “Ni mga ássa-ássa balé tun ta templo na ágsállággán yu, dadattan tō langun, asta ándà palang sábbad batu masamà tun ta bówwó katō ássa batu.”

³Na, igasadun dan tun ta Pabungan ka Olibo na ikatubang katō templo. Igunsad si Jesus, asta igpadani tun kandin si Pedro, si Santiago, si Juan, asta si Andres na ándà duma manubù. Iginsà sikandan, na mà dan, ⁴“Uliti ké. Kadángngan matuman tō igulit nu? Ándin tō kakilalaan na masig dán matuman tō langun kani?”

⁵Igkagi si Jesus, na mà din, “Banté kó ébò dì kó mapid. ⁶Marapung tō mga manubù na mid ka ngadan ku, su mà kagi dan Mesiyas, asta marapung tō mga manubù na mapid asta mákkás kandan. ⁷Atin ka ágkadinággan yu na duwán mga gira tun ta madani asta tun ta madiyù, yakó ágkamáddangan. Kailangan matuman pa yan, asal ánnà pa yan tō ágtamanán. ⁸Su marapung tō mga banuwa na pagiraé, asta sumulung tō mga sakup ka sábbad hari katō mga sakup ka ássa hari. Duwán mga linug tun ta kaluwagan kani banuwa, asta duwán ballus. Ni gó tō katigkanayan katō kahirapan na dumunggù.

⁹“Purisu banté kó, su paruudan kó, asta palagpásán kó tun ta mga simbaan ka Judio. Piddán kó tun ta tubang ka mga gobernador asta mga hari tingód katō kapasakup yu kanak ébò mulit kó

kandan tingód kanak. ¹⁰Tō dì pa dumunggù tō ágtamanán, ulit-ulitán pa ni Madigár Gulitán ébò makasóddór tō langun manubù. ¹¹Atin ka piddán kó tun ta mga manubù na rumuud ákniyu, yakó ágkatanaan tingód katō kagin yu kandan, su tō oras tō, bággayan kó ka kakatigan ébò makataba kó kandan, su ánnà tikud tun ákniyu tō kagin yu, asal tikud tun ta Ugis Espiritu. ¹²Duwán mga manubù na pammat katō mga kataladi dan ébò matayan. Duwán mga ámmà na pamaté katō mga gabatà dan. Duwán mga gabatà na musig katō ámmà asta innà dan, asta pamatayan dan. ¹³Karingasaan kó katō langun manubù tingód katō kapasakup yu kanak. Asal matábbus tō manubù na makatiis katō langun kahirapan.”

Makamáddang na kitanán tun ta templo

*Mar 13:14-23; Mat
24:15-28; Luc 21:20-24*

¹⁴“Na, atin ka kitanán yu tō ágkaringasaan ka Manama na igtindág tun ta dì nángngà tindággan (kailangan makagpát tō manubù na masa kani), kailangan malaguy tō langun taga Judea, asta madun dan tun ta pabunganán. ¹⁵Tō mga manubù na tun ta luwà katō balé dì mému makahu ébò mangé ka kaduwánnan. ¹⁶Tō mga manubù na áglumu tun ta kinamát dì mému makóli ébò mangé ka gilisan dan. ¹⁷Makédu-édu tō mga gabayi na mabáddás ó ágpasusu tō álló tó! ¹⁸Dasal kó tun ta Manama ébò ánnà magánnó timpo tō kapalaguy yu. ¹⁹Tuu madat tō kahirapan na dumunggù. Ándà palang kahirapan na tuu pa madat tikud tun ta katigkanayan kani banuwa sippang áknganni, asta ándà palang kahirapan na dumunggù na tuu pa madat ka tandingán kani. ²⁰Atin ka dì pabbabaán katō Áglangngagán

tô kadugayan katô kahirapan, maté tô langun manubù. Asal tingód katô mga manubù na igsalin ka Manama, pabbabaán din tô kadugayan.

²¹“Purisu atin ka duwán kumagi ákniyu, ‘Na, dini dán tô Mesiyas!’ ó duwán kumagi, ‘Taddô tô Mesiyas!’ yakó ágbánnal kandan. ²²Su duwán mga manubù na mà kagi Mesiyas asta mà kagi propeta ka Manama. Lumun dan tô mga pató asta mga kasalábbuan ébô mapid pád tô mga manubù na igsalin ka Manama. ²³Purisu banté kó, su taganà a igulit ákniyu.”

Lumónód si Jesus nit banuwa

Mar 13:24-27; Mat 24:29-31; Luc 21:25-28

²⁴“Atin ka mapángnga ni kahirapan, kumangittáng tô álló asta dì miló tô bulan. ²⁵Mómpad tô mga karani asta makálláng tô langun tun ta langit. ²⁶Kitanán katô langun manubù tô kadunggù ku tun ta sagulapun, su lumónódna na Igpamanubù na tákkássa katô katulusan ku asta katô tuu séllaán ku. ²⁷ Pappiddán ku tô mga panaligan ku na lumimud katô langun manubù na igsalin ku tikud tun ta kaluwagan kani banuwa, agad ánda é góddóan dan.”

Panunggiringan tingód katô kayu igera

Mar 13:28-31; Mat 24:32-35; Luc 21:29-33

²⁸“Na, paminág kó kani panunggiringan tingód katô kayu igera. Atin ka kitanán yu tô kayu na gugbus asta ágdaun, kasóddóran yu na masig dán dumunggù tô ágsánnang timpo. ²⁹Purisu atin ka kitanán yu tô katumanan katô igkagi ku ákniyu, kasóddóran yu na masiggad lumónód. ³⁰Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô dì pa maté tô mga

manubù áknganni, matuman pa ni langun. ³¹Mandà gó tô langit asta ni tanà, asal dì gó mandà tô langun ka kagi ku.”

Kailangan tumaganà tô langun manubù

Mar 13:32-37; Mat 24:36-44

³²“Asal ándà palang manubù na ikasóddór ka ándin állawi ó urasi tô kalónód ku. Ándà pagsik ikasóddór tô mga panaligan ka Manama tun ta langit. Agad sakán na Batà ka Manama, ándà a ikasóddór, su Ámmà ku dád tô ikasóddór. ³³Purisu taganà kó, su ándà yu kasóddóri ka kadángngan dumunggù a. ³⁴Tô kalónód ku iring na manubù na madun tun ta madiyù banuwa. Tô dì pa panó, duwán talan din tun ta langun ágsuguánnán din, su duwán lumun ka tagsábbad-sábbad kandan sippang ka muli sikandin. Suguán din tô manubù na ágbanté tun ta sállat ka balé din, na mà din, ‘Banté ka!’ ³⁵Purisu taganà kó, su ándà yu kasóddóri ka kadángnganna dumunggù na iring ka tigatun ka balé, agó kasalláp ka álló, ó tángngà ka dukilám, ó masig dán ágkasállám, ó sállám. Purisu taganà kó, ³⁶agó tigkô lumónódna asta kitanán ku sikiyu na ágtudug. ³⁷Tô igkagi ku ákniyu, tô gó tô ágkagin ku tun ta langun manubù, na, taganà kó.”

Plano na matayan si Jesus

Mar 14:1-2; Mat 26:1-5; Luc 22:1-2; Juan 11:45-53

14 Na, duwa pa álló tô kadunggù katô Kalimudan Ka Kalabé asta tô kakan katô mga Judio ka Pan Na Ándà Pagpatubù. Ágplano tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga taratinurù ka sugù tingód katô lumun dan ébô ámmáttán dan si Jesus na ándà duma manubù na makasóddór ébô matayan sikandin. ²Su igkagi sikandan,

§§13:26 13:26 Ahaán tô Daniel 7:13.

na mà dan, “Dì ta sikandin pammáttán dalám ka kalimudan agó sumamuk tó langun manubù na inalayun ágpaminág kandin.”

Igbusbusan si Jesus ka pamammut

Mar 14:3-9; Mat 26:6-13; Juan 12:1-8

³Na, róggun dutun si Jesus ta lunsud ka Betania, igsadun sikandin tun ta balé i Simon na inólian katò bógók din na téték. Róggun igkan dan, duwán bayi na igpid ka pamammut na dakál é lagà na igimu tikud ka nardo asta igdalám tun ta katiyà na alabastro. Igpadani tó bayi tun ki Jesus, igpássà din tó katiyà, asta igbusbus din tó pamammut tun ta ulu i Jesus. ⁴Na, duwán mga manubù na isókó, asta igpanámdám sikandan, na mà dan, “Inólaan tó pamammut. ⁵Madigár pád ka barigyaán ka sobra ka tállu gatus (300) abuk ka salapì denario asta bág-gén tun ta mga ágkayù-ayuan.”

Purusu igbuyas dan tó bayi. ⁶Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Pabayà yu ni bayi. Yakó ágbuyas kandin. Madigár tó iglumu din kanak. ⁷Inalayun duwán mga ágkayù-ayuan na mému yu tabangan. Agad kadángngan na duwán kakalyag yu, mému kó makatabang kandan. Asal diya móddô dini ákniyu ka ánda ágtamanán. ⁸Iglumu kani bayi tó nángngà lumun din. Ukit ka kabusbus din katò pamammut, igtaganà din ni lawa ku para katò kalábbáng kanak. ⁹Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Agad ánda é gulit-ulitan katò Madigár Gulitán tun ta kaluwagan kani banuwa, ulitán tó iglumu din kanak. Dì sikandin kalingawan.”

Igtandô si Judas na pammáttán din si Jesus

Mar 14:10-11; Mat 26:14-16; Luc 22:3-6

¹⁰Na, duwán sábbad tun ta sapulù duwa (12) disipulu i Jesus na áng-gadanan ki Judas Iscariote. Igsadun

sikandin tun ta mallayat ka mga pangulu ka templo ébô tumóngkô kandan tingód ka kapammát din ki Jesus. ¹¹Tó igdinág dan katò kagi din, idayawan dan, asta igtandô dan na duwán salapì na bággen dan tun kandin. Purisu igangat si Judas ka madigár timpo ébô pammáttán din si Jesus.

Kalimudan Ka Kalabé

Mar 14:12-21; Mat 26:17-25; Luc 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

¹²Na, igdunggù tó tagnà álló ka kalimudan na ágkan tó mga Judio ka Pan Na Ánda Pagpatubù. Tó gó tó álló na giyón dan tó nati ka karnero na ágsáddaán dan dalám katò Kalimudan Ka Kalabé. Na, igpadani tó mga disipulu i Jesus tun kandin, asta iginsà sikandan, na mà dan, “Ánda táppad tó kakalyag nu na taganaan dé katò kannan katò Kalimudan Ka Kalabé?”

¹³Purusu igsugù din tó duwa disipulu din, na mà din, “Sadun kó tun ta Jerusalem, asta sumarán yu tó sábbad mama na igtiang ka bangà na ipánnù ka wayig. Tákkás kó kandin. ¹⁴Tó igahu sikandin tun ta balé, uliti yu tó tigatun katò balé, ‘Iginsà tó Taratinurù ka ánda táppad tó kannan din katò Kalimudan Ka Kalabé na дума áknami na mga disipulu din.’ ¹⁵Pakitanán din ákniyu tó dakál kuwato tun datas ka balé na igtaganà dán. Tó gó é taganaan yu katò ágkannán ta.”

¹⁶Purusu igpanó tó duwa disipulu din, asta igsadun dan tun ta Jerusalem. Igkita dan tó kuwato na iring katò igulit i Jesus kandan, asta igtaganà dan tó langun para katò Kalimudan Ka Kalabé.

¹⁷Tó igsalláp dán tó álló, igsadun si Jesus asta tó sapulù duwa (12) disipulu din. ¹⁸Róggun ágkan dan, igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán sábbad ákniyu na pam-

mát kanak. Sikandin tō sábbad na ágkan duma kanak.”

¹⁹ Purisu tuu iranu tō pusung dan, asta iginàsà tō tagsábbad kandan, na mà dan, “Sakán?”

²⁰ Iggkagi si Jesus, na mà din, “Sikandin tō sábbad tun ta sapulù duwa (12) ákniyu. Sikandin tō sábbad na ágtugán kanak. ²¹ Matéya na Igpamanubù, su tō gó é igsulat sayyan tingód kanak. Asal makédu-édu tō manubù na pammat kanak! Tuu pa madigár kandin ka ándà kamanubù.”*

Tingód ka kamatayan katô Áglangngagán

Mar 14:22-26; Mat 26:26-30;

Luc 22:15-20; 1Cor 11:23-25

²² Na, róggun ágkan dan, igkangé i Jesus tō pan, igpasalamat sikandin tun ta Manama, igtáppik-táppik din tō pan, asta igbággé din tun kandan. Iggkagi sikandin, na mà din, “Tanggap yu ni pan, su ni gó ni lawa ku.”

²³ Iggkangé din pagsik tō kopa, igpasalamat sikandin, igpénám din kandan, asta iginám dan langun. ²⁴ Iggkagi si Jesus, na mà din, “Ni ginámmán ni tō dipanug ku na ulaán para katô marapung manubù. Ni gó tō ágpasóddór na duwán kapókit ka Manama dutun ta mga manubù. ²⁵ Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Diyad muman minám kaní ginámmán ta sippang ka minámma katô mantu bino tun ta pagpangulu katô Manama.”

²⁶ Na, igkanta dan tingód katô pagdurung dan ka Manama, asta igsadun dan tun ta Pabungan ka Olibo.

Iggkagi si Jesus na mulun si Pedro kandin

Mar 14:27-31; Mat 26:31-35;

Luc 22:31-34; Juan 13:36-38

²⁷ Na, igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Kani ka dukilám, tumanan tō langun yu kanak, su mà katô kagi ka Manama,

“Pamatayan ku tō taradóppón, asta pasállabé tō mga karnero na igdóppónan din.”†

²⁸ Agad pángnga ka mantéya puman, muna a ákniyu tun ta Galilea.”

²⁹ Iggkagi si Pedro ki Jesus, na mà din, “Agad tumanan tō langun dan, asal diya gó tumanan áknikó.”

³⁰ Iggkagi si Jesus, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku áknikó. Kani ka dukilám ka dì pa makaduwa tō manuk mukkará, makatállu ka mulun kanak.”

³¹ Asal maggát igkagi si Pedro, na mà din, “Agad matayanna duma áknikó, asal diya mulun áknikó.”

Magunawa tō igkagi katô langun dan.

Igdasal si Jesus tun ta Getsemane

Mar 14:32-42; Mat

26:36-46; Luc 22:39-46

³² Na, igsadun dan tun ta lugar na ágnadanan Getsemane. Iggkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Unsad kó kannun róggun dumasalla.”

³³ Igpatakkás din si Pedro, si Santiago, asta si Juan. Tuu iranu si Jesus, mabággat tō pusung din, ³⁴ asta igkagi sikandin, na mà din, “Tuu iranu ni pusung ku, iring na matéya. Kannun kó dád, asal yakó ágtudug.”

³⁵ Na, igpanayun si Jesus tun tóna na dì madiyù, iglangkáb sikandin tun ta tanà, asta igdasal. Igpédu-édu sikandin na atin ka mému, dì pád sikandin pók-

*14:21 14:17-21 Ahaán tō Salmo 41:9.

†14:27 14:27 Zacarias 13:7.

itán tun ta kahirapan na masig dán dumunggù kandin. ³⁶Igdasal sikandin, na mà din, “Àmmà, malumu nu tô langun. Yaka ágpókit kanak tun ta kahirapan na masig dán dumunggù. Asal tuman nu tô áknikó kakalyag, ànnà tô kanak kakalyag.”

³⁷Tô iglónód si Jesus tun ta mga disipulu din, igpantudug dan. Igánnó din sikandan, asta igkagi sikandin ki Pedro, na mà din, “Simon, manan ka igtudug ka? Isalábbuanna su ándà ka ikatiis ka sábbad dád oras. ³⁸Yakó ágtudug, asal dasal kó ébô dì kó matalu ka pagtintal. Tuu madigár tô kakalyag ka pusung yu, asal malómét tô lawa yu.”

³⁹Igpanó puman si Jesus tun tóna, asta igdasal sikandin. Magunawa tô igpamuyù din. ⁴⁰Iglónód puman si Jesus tun ta mga disipulu din, asta igkita din sikandan na igpantudug, su tuu dan ágkatudugan. Ándà dan kasóddóri ka ándin tô taban dan kandin.

⁴¹Na, iglónód si Jesus tun kandan ka ikatállu, asta igkagi sikandin, na mà din, “Isalábbuanna su igpantudug kó puman asta igpaginawa kó. Na, nángngà dán! Igdunggù dán tô oras na pammáttánna na Igpamanubù. Bággénna tun ta bál-lad katô mga manubù na masalà-salà. ⁴²Tindág kód su panó kid! Igdunggù dán tô manubù na pammát kanak.”

Igámmát si Jesus

Mar 14:43-52; Mat 26:47-56;

Luc 22:47-53; Juan 18:3-12

⁴³Róggun igkagi si Jesus, igdunggù si Judas na sábbad katô sapulù duwa (12) disipulu. Marapung tô mga manubù na igtákkás kandin, asta igpid dan ka mga kampilan asta mga paglagpás. Igsugù dan katô mallayat ka mga pangulu ka templo, mga taratinurù ka sugù, asta mga ágtugállán ka Judio. ⁴⁴Taganà ig-

pasóddór i Judas tô kakilalaan tun kandan, su igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù na adákkan ku, tô gó tô ágpamasakán yu. Ámmát yu asta bantayi yu tô kapid yu kandin.”

⁴⁵Purisu sékót igpadani si Judas ki Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sir!”

Asta igadák sikandin ki Jesus. ⁴⁶Purisu igámmát katô duma mga manubù si Jesus. ⁴⁷Asal duwán sábbad kadumaan i Jesus na igtagnus katô kampilan din, igtigbas din tô állang katô tuu mallayat ka pangulu ka templo, asta ipangul tô talinga din.

⁴⁸Na, igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Manan ka mámmát kó kanak ukít ka mga kampilan asta mga paglagpás? Ánnà a tulisan. ⁴⁹Álló-álló ágtinurù a tun ta plasa ka templo, asta diyan kó pagsik, asal ándà a ikiyu ámmátti. Asal kailangan matuman tô kagi ka Manama na igsulat tingód kanak.”[‡]

⁵⁰Na, tô langun disipulu i Jesus igtanan kandin, asta igpalaguy dan.

⁵¹Duwán sábbad mallaki na igtalundug ki Jesus, asta igpanapis dád sikandin ka mapputì óggét. Igámmát katô mga sundalo sikandin, ⁵²asal igtananan din tô tapis na igawidan dan, asta igpalaguy na ándà palang umpak din.

Igpid si Jesus tun ta ágruudanan katô templo

Mar 14:53-65; Mat 26:57-68; Luc

22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

⁵³Na, igpid dan si Jesus tun ta balé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo. Taganà igpalimudé tô mallayat ka mga pangulu ka templo, tô mga ágtugállán ka Judio, asta tô mga taratinurù ka sugù. ⁵⁴Igtalundug si Pedro, asal igpadiyù dád sikandin sippang ka igdunggù dan tun ta luwà ka balé katô tuu mallayat ka pan-

[‡]14:49 14:49 Ahaán tô Isaias 50:6; 53:2-11.

gulu ka templo. Igunsad si Pedro duma katô mga tarabanté ka templo, asta iginadang sikandin tun ta apuy dan.

⁵⁵ Na, tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô langun ágtugállán ka templo igpamasak ka mga testigos na mulaló tingód ki Jesus ébô duwán gunayan katô kamaté dan kandin. Asal ándà ikita dan.

⁵⁶ Agad marapung tô mga manubù na igtestigos ka bulaló tingód kandin, asal ánnà magunawa tô igulit dan. ⁵⁷ Duwán mga manubù na igtestigos ka bulaló tingód kandin, na mà dan, ⁵⁸ “Igdinág dé tô igkagi din, na mà din, ‘Makémuwa dumadat kani templo na igimu ka manubù, asta dalám ka tállu álló, patindággán ku tô ássa na dì imun ka manubù.’”[¶]

⁵⁹ Agad tô gó é igulit dan tingód kandin, asal ánnà magunawa tô igulit dan. ⁶⁰ Igtindág tô tuu mallayat ka pangulu ka templo tun ta tángngaán dan, asta iginsà sikandin ki Jesus, na mà din, “Ándin é taba nu? Bánnal tô igkagi kani mga manubù?”

⁶¹ Asal ándà gó taba si Jesus. Iginsà tô tuu mallayat ka pangulu ka templo, na mà din, “Sikuna gó tô Mesiyas na Batà ka Manama?”

⁶² Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán gó, asta kumita kó kanak na Igpanubù na gunsad dadan tun ta kawananan katô Matulus Manama ébô manguluwa duma kandin. Tákkássanna katô mga sagulapun tun ta langit.”[§]

⁶³ Purisu igbissé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo tô umpak din tingód ka sókó din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ándà dán kailangan na ulitan ki pa ka duma manubù tingód kandin. ⁶⁴ Igdinág tad na igpagunawa sikandin katô Manama. Na, ándin é ruud yu tingód kandin?”

Igkagi tô langun dan na kailangan matayan sikandin. ⁶⁵ Na, duwán pira na igiláb kandin, igbagkássan dan tô mata din, igsuntuk dan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Na, uliti ké ka sadan tô igsuntuk áknikó!”^{**}

Igsuntuk kandin tô mga tarabanté ka templo.

Igbulun i Pedro si Jesus

Mar 14:66-72; Mat 26:69-75; Luc 22:54-62; Juan 18:15-18,25-27

⁶⁶ Róggun dutun si Pedro ta luwà ka balé, duwán sábbad bayi na állang katô tuu mallayat ka pangulu ka templo na igukit dutun. ⁶⁷ Tô igkita sikandin ki Pedro na ginadang tun ta apuy, igsállág sikandin ki Pedro asta igkagi sikandin, na mà din, “Sikuna pagsik tô kadumaan i Jesus na taga Nazaret.”

⁶⁸ Asal igbulun si Pedro, na mà din, “Ándà ku kagpátti. Ándà sóddór ku tingód katô igkagi nu.”

Na, iginal si Pedro madani tun ta sál-lat [asta igukkarà tô manuk]. ⁶⁹ Igkita tô bayi ki Pedro, asta igkagi puman sikandin tun ta duma mga manubù, na mà din, “Ni manubù ni sábbad disipulu din.”

⁷⁰ Asal igbulun puman si Pedro.

Ándà kadugé, duwán puman duma mga manubù na igkagi ki Pedro, na mà dan, “Bánnal gó sikuna tô sábbad kadumaan din, su taga Galilea ka.”

⁷¹ Asal igsapà gó si Pedro, asta igkagi sikandin, na mà din, “Agad matéya pa, ándà ku gó kilalayí tô manubù na ágkagin yu.”

⁷² Tigkô dád igukkarà tô manuk ka ikaduwa. Purisu isampáttan i Pedro tô taganà igkagi i Jesus na makatállu sikandin mulun ki Jesus ka dì pa

[¶]14:58 14:58 Ahaán tô Juan 2:19-22.

[§]14:62 14:62 Ahaán tô Daniel 7:13.

^{**}14:65 14:65 Ahaán tô Lucas 22:64.

mukkarà tō manuk ka makaduwa. Na, tuu gó igsággó sikandin.

Igpid si Jesus tun ki Pilato

Mar 15:1-5; Mat 27:1-2,11-14; Luc 23:1-5; Juan 18:28-38

15 Na, tuu pō sállám, igpatóngkóé tō langun ka mallayat ka mga pangulu ka templo, tō mga ágtugállán ka Judio, asta tō mga taratinurù ka sugù. Igbagkás dan tō bállad i Jesus, asta igpid dan sikandin tun ki Pilato. ²Iginsà si Pilato ki Jesus, na mà din, “Sikuna tō Hari ka mga Judio?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Óó. Bánnal tō igkagi nu.”

³Na, marapung tō dimanda katō mallayat ka mga pangulu ka templo tingód ki Jesus. ⁴Igkagi si Pilato, na mà din, “Marapung tō dimanda dan tingód áknikó. Ándà mataba nu kandan?”

⁵Asal ándà gó taba si Jesus. Purisu isalábbuan si Pilato.

Igruudan si Jesus na matayan

Mar 15:6-15; Mat 27:15-26; Luc 23:13-25; Juan 18:39-19:16

⁶Na, kada ámmé dalám ka Kalimudan Ka Kalabé, duwán ágkémun katō gobernador na ágpaluwaán din tō sábbad manubù na igpriso, agad sadan tō salinán katō langun manubù. ⁷Na, duwán mga igpriso su igatu dan ka gobyerno asta duwán igmatayan dan. Duwán sábbad tun kandan na ánggadanan ki Barabas. ⁸Marapung tō mga manubù na igpadani tun ki Pilato, asta igpamuyù dan na paluwaán din tō igpriso, su tō gó é ágkémun din. ⁹Purisu iginsà si Pilato, na mà din, “Kakalyag yu na paluwaán ku tō Hari ka mga Judio?”

¹⁰Tō gó é igkagi i Pilato, su isóddóran din na igpammát tō mallayat ka mga pangulu ka templo ki Jesus su gingà dan dád kandin. ¹¹Asal tō mallayat ka mga pangulu ka templo igsutsut katō ilimud

mga manubù ébō paluwaán din baling si Barabas. ¹²Iginsà puman si Pilato, na mà din, “Pamánnun ku tō manubù na ágtawarán yu na Hari ka mga Judio?”

¹³Igullaó puman sikandan, na mà dan, “Papansali nu sikandin tun ta krus!”

¹⁴Iginsà si Pilato, na mà din, “Manan? Ándin é iglumu din na madat?”

Asal igtuu baling igmabákkár tō kóllaó dan, na mà dan, “Pamatayi nu sikandin! Papansali nu sikandin tun ta krus!”

¹⁵Purisu igpaluwà i Pilato si Barabas tikud tun ta prisowan, su kakalyag din na kadayawan tō marapung manubù. Igpalagpás din si Jesus, asta igbággé din tun ta mga sundalo ébō pansalan tun ta krus.

Igbuyas-buyas katō mga sundalo si Jesus

Mar 15:16-20; Mat 27:27-31; Juan 19:2-3

¹⁶Na, igpid katō mga sundalo si Jesus tun dalám ka balé katō gobernador, asta iglimud dan tō langun kadumaan dan na mga sundalo. ¹⁷Igumpakan dan sikandin ka mallutù umpak iring katō gumpakán ka hari. Igpákkù dan tō dugin balagán, asta tō gó é igkorona dan tun ta ulu din. ¹⁸Mà kagi ágtanggap dan ka hari, na mà dan, “Durungán ka na Hari ka mga Judio!”

¹⁹Iglagpás dan tō ulu din ka balakayu, asta igilábban dan sikandin. Iglíngkóód dan tun ta saruwan din iring na karespeto dan ka hari. ²⁰Pángnga igbuyas-buyas dan kandin, iglusut dan tō mallutù umpak tikud tun kandin, asta igpómpak dan puman ki Jesus tō kandin umpak. Igpid dan sikandin ébō pansalan tun ta krus.

Igpansalan si Jesus tun ta krus

Mar 15:21-32; Mat 27:32-44; Luc 23:26-43; Juan 19:17-27

²¹Na, duwán sábbad taga Cirene na ánggadanan ki Simon na ámmà i Ale-

jandro asta i Rufo. Mantu sikandin igdungù tikud tun ta kinamát. Igpírit dan sikandin igpatiang katô krus na pansalan ki Jesus. ²²Igpid dan si Jesus tun ta lugar na ánggadanan Golgota. (Tô kóbadan, “Bóngó-bóngó.”) ²³Igbággé dan ki Jesus tô bino na igbaláttan ka bawì na ánggadanan mira,^{††} asal ándà din in-ámmi. ²⁴Igpansalan katô mga sundalo si Jesus tun ta krus. Igtalad-talad dan tô umpak din ukit ka ripa ébô kasóddóran dan ka ándin tô píddán katô tagsábbad-sábbad kandan.^{‡‡} ²⁵Tô mga alas nuybe ka sállám, igpansalan dan sikandin tun ta krus. ²⁶Duwán igsulat tingód katô dimanda kandin, na ágkabasa, “TÔ HARÌ KA MGA JUDIO.”

²⁷Madani tun ki Jesus, duwán duwa tulisan na igpansalan tun ta duwa krus, tô sábbad dadan tun ta ibang din asta tô sábbad dadan tun ta kawanan din. ²⁸[Purisu ituman tô kagi ka Manama na igsulat sayyan, “Péringán sikandin katô mga masalà-salà.”^{¶¶}]

²⁹Tô mga manubù na iglabé dutun, igkiring-kiring dan na igbuyas-buyas kandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Atin ka sikuna tô makému dumadat katô balé ka Manama, asta patindággán nu puman dalám ka tállu álló, ³⁰tabangi nu tô áknikó sarili, asta pónóg ka tikud dun ta krus!”

³¹Igbuyas-buyas pagsik tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga taratinurù ka sugù. Igkagi sikandan,

na mà dan, “Igtabangan din tô duma mga manubù ébô dì dan maté. Asal dì sikandin makatabang katô kandin sarili ébô dì maté. ³²Mólà pa ka mónóg tô Mesiyas na Hari ka mga rubbad i Israel tikud tun ta krus ébô kitanán ta asta makamé ki kandin.”^{§§}

Igbuyas-buyas pagsik tô duwa manubù na igpansalan tun ta krus duma kandin.

Inaté si Jesus

Mar 15:33-41; Mat 27:45-56;

Luc 23:44-49; Juan 19:28-30

³³Na, tô malássád dán tô álló, igmangittáng tô kaluwagan kani banuwa dalám ka tállu oras.* ³⁴Tô mga alas tres dán ka mapun, igullaó si Jesus, na mà din, “*Eloi, Eloi, lama sabaktani?*” Tô kóbadan, “Manama ku, Manama ku, manan ka igpabayà a ikuna?”^{††}

³⁵Tô igdinág tô duma mga manubù kandin, igkagi sikandan, na mà dan, “Na, igtawar sikandin ki Elias na propeta ka Manama sayyan.”

³⁶Duwán sábbad manubù na igpalaguy, igkangé ka espungha, asta igarám tun ta bino na igbaláttan ka wayig. Igtakós din tun ta balakayu asta igpadatas tun ta babbà i Jesus.[‡] Duwán igkagi, na mà din, “Pabayà nu sikandin, su sállággán ta ka dumunggù si Elias ébô mangé kandin.”

³⁷Igullaó si Jesus, asta inaté sikandin.

³⁸Tigkô dád itángngà tô tabir[¶] tun ta tángnga katô templo. Itángngà tikud

^{††}15:23 15:23 Bággén dan pád ki Jesus tô mira ébô dì sikandin makariyu ka masakit.

^{‡‡}15:24 15:24 Ahaán tô Salmo 22:18.

^{¶¶}15:28 15:28 Isaias 53:12.

^{§§}15:32 15:31-32 Ahaán tô Salmo 22:7-8.

* 15:33 15:33 Dalám ka tállu oras, ó sippang ka alas tres ka mapun.

[†]15:34 15:34 Ahaán tô Salmo 22:1.

[‡]15:36 15:36 Ahaán tô Salmo 69:21.

[¶]15:38 15:38 Tô ánggadanan “tabir” iring na kurtina na tuu makáppal tun ta tángnga katô templo ka Jerusalem. Itángngà tô tabir su ukit ka kamatayan i Jesus, mému gó makapadani tô langun manubù tun ta Manama.

tun datas sippang tun ta asag. ³⁹Na, duwán kapitan ka mga sundalo na igtubang ki Jesus. Tô igkita sikandin katô kamatayan i Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Bánnal gó na Batà sikandin ka Manama!”

⁴⁰Duwán pagsik mga gabayi tun ta madiyù puri na ikakita katô ilmu. Tô mga igapil kandan si Maria na taga Magdala, si Salome, asta si Maria na innà katô mallaki na si Santiago asta si Jose. ⁴¹Sikandan tô taganà igtákkás ki Jesus dutun ta probinsya ka Galilea asta igtabang kandin. Duwán pagsik marapung duma mga gabayi na igtákkás ki Jesus sippang tun ta Jerusalem.

Tô kalábbáng ki Jesus

Mar 15:42-47; Mat 27:57-61;

Luc 23:50-56; Juan 19:38-42

⁴²⁻⁴³Na, tô mapun dán, igdunggù si Jose na taga Arimatea. Sikandin tô sábad igrespetowan membro ka ágruudanan, asta giman sikandin katô pagpangulu ka Manama. Tô ándà pa dunggù tô álló ka kapaginawa, igpabákkár din tô pusung din, igsadun tun ki Pilato, asta igpamuyù din tô lawa i Jesus ébô láb-báangán din. ⁴⁴Tô igdinág si Pilato na inaté dán si Jesus, isalábbuan sikandin. Purisu igpakangé din tô kapitan ka sundalo, asta iginsà ka inaté dán si Jesus. ⁴⁵Tô igulit tô kapitan na inaté dán gó, ignunug si Pilato na mému kangén i Jose tô lawa. ⁴⁶Purisu igbállí si Jose ka mapputì óggét, igkangé din tô lawa i Jesus tikud tun ta krus, asta igtáangás din katô mapputì óggét. Iglábbáng din tun ta láb-báng na igpému tun ta pangpang. Iglilid din tô dakál batu na pagsagpáng katô láb-báng. ⁴⁷Si Maria na taga Magdala asta tô sangé din si Maria na innà i Jose tô igkita katô igláb-báangnan ki Jesus.

Inanté puman si Jesus

Mar 16:1-8; Mat 28:1-8; Luc

24:1-12; Juan 20:1-10

16Na, pángnga katô álló ka kapaginawa, igpatákkássé si Maria na taga Magdala, asta tô sangé din si Maria na innà i Santiago, asta si Salome. Igbállí dan ka pamammut ébô duwán busbusán dan tun ta lawa i Jesus. ²Tô álló ka Linggo, igsállám dan igsadun tun ta láb-báng. ³Tô ándà dan pa dunggù, igpénsaé sikandan, na mà dan, “Sadan tô lumilid katô batu na igsagpáng katô láb-báng ébô makahu ki?”

⁴Na, tô igsállág dan, igkita dan na taganà dán ililid tô batu na igsagpáng. Tuu dakál tô batu. ⁵Tô igahu dan tun ta láb-báng, igkita dan tô mallaki na igunsad dadan tun ta kawatan asta igumpak ka kapa na tuu mapputì. Imáddangan tô mga gabayi. ⁶Na, igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágkamáddangan. Isód-dóran ku na igpamasak kó ki Jesus na taga Nazaret na igpansalan tun ta krus. Ándà dini su inanté dán puman sikandin. Sállág yu ni igpadággaan kandin. ⁷Asal panó kó asta uliti yu tô mga disipulu din asta si Pedro na ikóna dán si Jesus igsadun tun ta probinsya ka Galilea. Kitanán yu sikandin dutun, su tô gó é igkagi din ákníyu.”

⁸Purisu igluwà dan tikud tun ta láb-báng, asta igpalaguy dan, su igkárkár dan asta isalábbuan dan. Ándà palang manubù na igulitan dan su imáddangan dan.

Igpakita si Jesus ki Maria na taga Magdala

Mar 16:9-11; Mat 28:9-10; Juan 20:11-18

⁹[Na, tô inanté puman si Jesus tô tuu sállám ka Linggo, si Maria na taganà igpaluwaan ka pittu madat espiritu tô una igpakitaan i Jesus. ¹⁰Igsadun si Maria tun ta mga disipulu i Jesus na iranu

asta igsággó, asta igulit sikandin tingód katô igkita din. ¹¹Tô igdinág dan na inanté puman si Jesus asta igkita si Maria kandin, ándà dan bánnal.

Igpakita si Jesus tun ta duwa disipulu din

Mar 16:12-13; Luc 24:13-35

¹²Na, tô igpanó tô duwa disipulu tun ta pabunganán, igpakita si Jesus tun kandan, asal ipalin tô bónnóng din. ¹³Iglónód dan tun ta Jerusalem, asta igulit dan katô duma mga disipulu din, asal ándà dan bánnal kandan.

Igpapanó i Jesus tô mga disipulu din

Mar 16:14-18; Mat 28:16-20; Luc 24:36-49; Juan 20:19-23; Lumu 1:6-8

¹⁴Na, igpakita si Jesus tun ta sapulù sábbad (11) mga disipulu din róggun igkan dan. Igsawé si Jesus kandan su ándà dan bánnal asta matággas tô ulu dan, su ándà dan bánnal katô mga manubù na ikakita kandin pángnga inanté puman sikandin. ¹⁵Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Sadun kód tun ta kaluwagan kani banuwa, asta ulit-ulit yu tô Madigár Gulitán tingód kanak tun ta langun manubù. ¹⁶Tô manubù na ma-

maké asta pabunyag, tábbusán sikandin tikud tun ta salà. Asal tô manubù na di mamaké, supakan sikandin. ¹⁷Ni gó tô mga kasalábbuan na lumun katô mga manubù na ágpamaké kanak. Paluwà dan katô madat mga espiritu tikud tun ta manubù ukit ka ngadan ku. Kumagi dan ka ássa-ássa mga kinagiyan. ¹⁸Atin ka makénám dan ka pakélu, di dan mamánnu. Atin ka dappánnan dan tô mga ágkabógókan, kólian gó sikandan.”

Ibatun si Jesus tun ta langit

Mar 16:19-20; Luc 24:50-53; Lumu 1:9-11

¹⁹Na, pángnga igkagi tô Áglangngagán na si Jesus kandan, ibatun sikandin tun ta langit, asta igunsad dadan tun ta kawanan katô Manama. ²⁰Na, igpanó tô mga disipulu i Jesus tikud tun ta Jerusalem, asta igulit-ulit dan katô kagi ka Manama tun ta kaluwagan ka banuwa, agad ánda é igsadunan dan. Igtabangan dan katô Áglangngagán, asta igpasóddór din na bánnal tô igtinurù dan ukit katô mga kasalábbuan na iglumu dan. Matuman ni!]

*Ni Madigár Gulitán Tingód
Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I*

Lucas
Una Basan

Si Lucas tô ngadan katô manubù na igsulat kani libro. Judio tô langun duma manubù na igsulat ka mga libro tun ta Bibliya, asal ànnà Judio si Lucas, su Griego sikandin.

Doktor si Lucas, asta dakál tô isóddóran din. Ágpararaké si Lucas asta si Pablo. Si Lucas tô sábbad manubù na igtákkás ki Pablo dalám katô kasadun din tun ta marapung mga banuwa ébô mulit-ulit katô kagi ka Manama.

Igsulat i Lucas ni libro, asta igpapid din tun ki Teofilo na sábbad ágkabantug manubù na Griego. Si Lucas tô igsulat pagsik katô libro na ánggadanan “Mga Lumu Katô Mga Apostoles.”

Nit libro na igsulat i Lucas, igulit din tingód katô Batà ka Manama na Igpa-manubù ébô makaluwà ki tikud tun ta salà. Igulit i Lucas tô tingód katô tabang i Jesus ka mga manubù na ibógókan, asta ihirapan, asta masalà-salà. Igulit i Lucas tô tingód ki Jesus tikud katô kapamasusu kandin sippang tun ta kamaté din asta kanté din puman.

1 Madigár rarak ku Teofilo: Marapung dán tô mga manubù na igsulat tingód katô inému dini áknita. ²Tô igsulat dan, tô gó é igulit katô mga manubù na igkita katô langun linumuwan i Jesus tikud tun ta katigkanayan, asta igulit-ulit dan áknami tô kagi katô Áglangngagán. ³Madigár rarak ku, igahà ku tô langun linumuwan din tikud tun ta katigkanayan. Purisu igpanámdámma

na kailangan tapidán ku asta sulatán ku tô langun para áknikó ⁴ébô kasóddóran nu na bánnal gó tô mga igtinurù áknikó.

**Igpakita tô panaligan ka
Manama ki Zacarias**

⁵Dángngan, dalám katô igharì si Herodes tun ta probinsya ka Judea, duwán sábbad pangulu ka templo na ánggadanan ki Zacarias. Sikandin tô sábbad pangulu ka templo na sakup ka grupo i Abias. Duwán sawa i Zacarias na ánggadanan ki Elisabet na sábbad rubbad i Aaron na pangulu ka templo sayyan. ⁶Idayawan tô Manama kandan duwa, su nángngà tô áglumun dan tun ta saruwan ka Manama. Ágbánnal dan katô langun sugù katô Áglangngagán. ⁷Ándà palang batà dan, su di ágbatà si Elisabet, asta tugál dan dán duwa.

⁸Duwán sábbad álló na iglumu si Zacarias tun ta templo, su tô gó tô mga álló ka kalumu katô grupo na isakupan din tun ta templo. ⁹Tô ágkémun katô mga pangulu ka templo, igripa dan ka sadan tun kandan tô gumóbbó ka pamammut, asta si Zacarias tô isalin ukit ka ripa.⁸ Purisu igahu sikandin tun ta templo katô Áglangngagán. ¹⁰Róggun na ággóbbó sikandin katô pamammut tun dalám, marapung tô mga manubù na ágdasal tun ta luwà.

¹¹Duwán sábbad panaligan katô Áglangngagán na igpakita ki Zacarias tun ta ággóbbówanan katô pamammut dadan tun ta kawanan. ¹²Tô igkita si Zacarias katô panaligan, igkállas sikandin, asta imáddangan. ¹³Asal igkagi tô panaligan, na mà din, “Zacarias, yaka ágkamáddangan. Igdinág dán ka Manama tô áknikó dasalán, su duwán batà nu mama na pamasusun katô sawa nu na si Elisabet.

§1:9 1:9 Su marapung tô mga pangulu ka templo, tô gó igripa dan ka sadan é gumóbbó katô pamammut. Iring na makasábbad dád gumóbbó tô tagsábbad-sábbad pangulu tun ta tibuk kantayan din.

Kailangan ngadanan nu sikandin ki Juan. ¹⁴Tuu ka gó kadayawan, asta marapung tô mga manubù na kadayawan tingód katô kapamasusu kandin, ¹⁵su imun sikandin mabantug tun ta saruwan katô Áglangngagán. Dì gó minám sikandin ka bino ó agad ándin tô ginámmán na pakalasing. Agad tô ò pa sikandin mapamasusu, kapánnuan sikandin katô Ugis Espiritu. ¹⁶Ukit kandin, marapung tô mga rubbad i Israel na lumónód tun ta Áglangngagán dan na Manama. ¹⁷Muna sikandin katô Áglangngagán, asta duwán katulusan din ébô mulit-ulit ka kagi katô Áglangngagán iring ki Elias na propeta katô Áglangngagán sayyan. Ukit kandin, duwán kasunayan katô mga ámmà asta gabatà, asta tô mga manubù na ò ágbánnal ka Manama, palónódán tô panámdám dan tun ta katallángngan ébô makataganà dan ka kadunggù katô Áglangngagán.”

¹⁸Igkagi si Zacarias tun ta panaligan, na mà din, “Pamánnun ku ka kasóddór tô katumanan kani ágkagin nu kanak? Su tugállad, asta tugál dán tô sawa ku.”

¹⁹Igtaba tô panaligan, “Sakán si Gabriel, asta inalayunna ágtindág tun ta saruwan ka Manama. Igpapidda ikandin dini áknikó ébô pasóddórán ni madigár gulitán áknikó. ²⁰Na, tikud áknganni, mómmó ka, su ándà ka bánnal katô igkagi ku áknikó. Dì ka makakagi sippang ka dumunggù tô álló na matuman ni igkagi ku, su matuman gó ni tun ta nángngà álló.”

²¹Na, tô mga manubù tun ta plasa katô templo, igangat dan katô kaluwà i Zacarias, asta isalábbuan dan su idugé sikandin tun dalám. ²²Tô igluwà sikandin tikud tun ta templo, ò dán sikandin pakakagi. Purisu isóddórán dan na duwán igpakita katô Manama kandin

tun dalám katô templo. Asal marag dád sikandin ágsingyas ukit ka bállad din, su inómmó dán.

²³Pángnga iglumu si Zacarias tun ta templo, igulí sikandin tun ta balé din.

²⁴Ándà kadugé, igmabáddás tô sawa i Zacarias na si Elisabet. Dalám ka lima bulan, ándà sikandin luwà tun ta balé din. ²⁵Igkagi sikandin, na mà din, “Inéduwan gó tô Áglangngagán kanak. Igkangé din dán dini kanak tô kayyaan ku, su sippang áknganni ándà a ikabatà.”

Igpasóddór tô tingód katô kapamasusu ki Jesus

²⁶Tô ánnám dán bulan tô gátták i Elisabet, igpapid ka Manama tô panaligan din na si Gabriel tun ta lunsud ka Nazaret na sakup ka probinsya ka Galilea. ²⁷Duwán sábbad bayi na ándà pa kalayuki** na ángadanan ki Maria. Duwán banà din na ángadanan ki Jose na sábbad rubbad i Hari David sayyan. ²⁸Tô igdunggù si Gabriel tun ki Maria, igkagi sikandin, na mà din, “Kadayawan ka! Ágkéduwan tô Áglangngagán áknikó, asta ágtákkássan ka ikandin!”

²⁹Isalábbuan si Maria tingód katô igkagi katô panaligan. Igpánámdám sikandin ka ándin tô kóbadan kani. ³⁰Igkagi tô panaligan, na mà din, “Maria, yaka ágkamáddangan, su inéduwan tô Manama áknikó. ³¹Kumabáddás ka, asta duwán batà mama na pamasusun nu, asta ngadanan nu tô batà ki Jesus. ³²Mabantug sikandin, asta tawarán sikandin na Batà ka Manama na Tuu Mallayat. Imun katô Áglangngagán na Manama sikandin na hari iring katô kamónaan din sayyan na si David. ³³Mangulu sikandin katô langun rubbad i Jacob sippang ka ándà ágtamanán.

**1:27 1:27 Sábbad bayi na ándà pa kalayuki; tun ta kinagiyan ka English, “virgin.”

Ándà dán ágtamanán katô pagpangulu din.”

³⁴Igkagi si Maria tun ta panaligan, na mà din, “Ándà pa duma ku. Purisu pamánnun na mému ní?”

³⁵Igtaba tô panaligan, na mà din, “Sunnadan ka katô Ugis Espiritu, asta tabangan ka ukit katô katulusan ka Manama na Tuu Mallayat. Purisu tô batà na pamasusun nu, ándà salà din, asta tawarán sikandin na Batà ka Manama. ³⁶Na, paminág ka kanak. Tô gakád nu na si Elisabet, agad isóddóran ka mga duma na di sikandin matà su tugál dán sikandin, asal igmabáddás dán sikandin ka ánnám bulan, ³⁷su ágkémú katô Manama tô langun.”

³⁸Igkagi si Maria, na mà din, “Inalayunna ágbánnal katô Áglangngagán. Mólà pa na matuman dini kanak tô igkagi nu.”

Na, igiwà tô panaligan.

Igahà i Maria si Elisabet

³⁹Ándà kadugé, sékót si Maria igasadun tun ta pabungan sippang tun ta sábbad lunsud na sakup ka probinsya ka Judea. ⁴⁰Igahu si Maria tun ta balé i Zacarias, asta igpangumusta sikandin ki Elisabet. ⁴¹Tô igdinág si Elisabet katô kapangumusta i Maria, igkálláng-kálláng tô batà tun dalám katô gátták din, asta ipánnuan si Elisabet katô Ugis Espiritu. ⁴²Purisu igkagi si Elisabet ka mabákkár, na mà din, “Tun ta langun gabayi, inéduwan tô Manama áknikó ka tandingán kandan, asta inéduwan tô Manama katô pamasusun nu! ⁴³Dakál gó tô dayó ku su igahà a katô innà katô Áglangngagán ku. ⁴⁴Tô igdinágga katô kapangumusta nu, agad tô batà tun dalám katô gátták ku idayawan asta igkálláng-kálláng. ⁴⁵Ágkadayawan ka su igbánnal ka na tumanán katô Áglangngagán tô igkagi din áknikó.”

Igdurung i Maria tô Manama

⁴⁶Na, igkagi si Maria, na mà din, “Ágdurungán ku tô Áglangngagán, ⁴⁷asta idayawanna tingód katô Manama na Taratábbus ku, ⁴⁸su agad mabbabà dád tô kamanubuan ku, asal isampáttanna katô Manama. Purisu tikud áknganni, kumagi tô langun manubù na ágkéduwan tô Manama kanak, ⁴⁹su madigár tô mga kasalábbuan na iglumu katô matulus Manama kanak, asta ugis gó sikandin. ⁵⁰Tikud tun ta katigkanayan, ágpanayun tô kédu katô Manama tun ta langun ka karubbadan na ágpangadap asta ágbánnal kandin. ⁵¹Ágpasóddórán din na matulus sikandin ukit katô mga áglumun din. Ágpéwaán din tô mga manubù na ágpallayat-layat katô sarili dan. ⁵²Giwaán din tô mga pangulu tikud tun ta gunsadanan dan, asta gimun din na mallayat tô kamanubuan katô mga ágpabbabà. ⁵³Tô mga manubù na ágpamballusán, gimássugán din ka kadigárran. Asal tô mga ágkaduwánan manubù ágpéwaán din na ándà ágkapid. ⁵⁴Sikita na mga rubbad i Israel na ágbánnal kandin tô igtabangan din. Ándà din kalingawi tô tandô din na kéduwan sikandin kandan, ⁵⁵su igtandóan ka Manama si Abraham asta tô mga rubbad din na kéduwan sikandin kandan sippang ka ándà ágtamanán.”

⁵⁶Na, igóddô si Maria tun ki Elisabet dalám ka mga tállu bulan, asta iguli sikandin.

Tô kapamasusu ki Juan na Tarabunyag

⁵⁷Na, igdungù tô álló ka kapamasusu i Elisabet, asta batà mama tô ipamasusu din. ⁵⁸Igdinág tô mga simbalé din asta tô mga gakád din na tuu inéduwan tô Áglangngagán kandin, asta idayawan dan pagsik.

⁵⁹Na, tun ta ikawalu álló tikud tun ta kapamasusu katô batà, igpalimudé tō mga simbalé din asta tō mga gakád din ébō tupuwan asta ngadanan tō batà. Kakalyag dan na ngadanan sikandin ki Zacarias na magunawa ka ngadan katō ámmà din. ⁶⁰Asal igkagi si Elisabet, na mà din, “Dì mému yan, su kailangan Juan tō ngadanán kandin.”

⁶¹Igkagi sikandan ki Elisabet, “Asal ándà gó kaditaan yu na duwán ngadan iring kanan.”

⁶²Na, igsingyas dan ki Zacarias ka ándin tō ngadan na inalyagan din. ⁶³Igsingyas sikandin na bággayan ka ágsulatan, asta igsulat din ni kagi, “Si Juan tō ngadanán kandin.”

Isalábbuan dan gó langun. ⁶⁴Tigkō ikakagi dán si Zacarias, asta igdurung din tō Manama. ⁶⁵Igkállas tō langun simbalé dan, asta italap tō tingód kani langun ilmu tun ta kaluwagan ka pabunganán tun ta probinsya ka Judea. ⁶⁶Ikapanámdám tō langun na ikadinág tingód kani, asta igpénsaé dan, na mà dan, “Ándin basi tō dungguán kani batà?” Su duwán gó katulusan katō Áglangngagán tun kandin.

Igpakagi ka Manama si Zacarias

⁶⁷Na, si Zacarias ipánnuan katō Ugis Espiritu, asta igpakagi ka Manama sikandin, na mà din, ⁶⁸“Durungán ta tō Áglangngagán na Manama na ágsarigan katō langun rubbad i Israel, su igpakita sikandin áknita ébō tábbusán ki ikandin na mga sakup din. ⁶⁹Duwán papiddán katō matulus Manama ébō tumábbus áknita tikud tun ta salà. Sikandin tō sábbad rubbad i David na ágbánnal katō Manama sayyan. ⁷⁰Ni gó é igtandô ka Manama sayyan ukit ka mga propeta na igbánnal kandin, su igkagi sikandin ⁷¹na tabangan ki ikandin ébō makaluwà ki tikud tun ta bállad katō mga usig ta asta tikud tun ta mga manubù na ágkaringasa

áknita. ⁷²Igtandô katō Manama na kéduwan din tō mga kamónaan ta, asta ándà din kalingawi tō kasabotan din. ⁷³Igtandô din tun ta kamónaan ta na si Abraham ⁷⁴na paluwaán ki ikandin tikud tun ta bállad katō mga usig ta ébō mangadap ki kandin na ándà máddang ta. ⁷⁵Kakalyag ka Manama na ándà salà ta, asta nángngà tō áglumun ta tun ta saruwan din ka ándà ágtamanán.

⁷⁶“Na, sikuna na batà ku, tawarán ka na propeta ka Manama na Tuu Malalay. Muna ka katō Áglangngagán ébō taganaán nu tō mga manubù tingód ka kadunggù katō Áglangngagán. ⁷⁷Sikuna tō pasóddór tun ta mga sakup din na matábbus dan ukit katō kapasinsiya din katō mga salà dan. ⁷⁸Tingód katō kédu asta ginawa ka Manama, dumunggù tō papiddán din tikud tun ta langit iring katō kasilat ka álló ébō tábbusán ki ikandin. ⁷⁹Suméllà sikandin dini áknita na góddô tun ta kangittángngan asta imáddangan katō kamatayan, ébō pakitanán ki ikandin katō gukitan na ágsadun tun ta kasunayan.”

⁸⁰Na, igdakál si Juan, asta ágkasarigan sikandin. Igóddô sikandin tun ta disyerto sippang katō álló na igpakita sikandin tun ta mga rubbad i Israel.

Tō kapamasusu ki Jesus

Luc 2:1-7; Mat 1:18-25

2Na, dalám katō si Augusto tō emperador tun ta Roma, duwán sugù din na kailangan palistan tō ngadan katō langun manubù na isakup katō gobyerno ka Roma. ²Ni gó tō una kapalista ka ngadan dalám katō si Cirenio tō gobernador tun ta Siria. ³Purisu igpansadun tō langun manubù tun ta lunsud katō kamónaan dan ébō palistan tō ngadan dan.

⁴Tō gó tō gunayan na igpanó si Jose tikud tun ta lunsud ka Nazaret na sakup ka probinsya ka Galilea, asta

igsadun sikandin tun ta probinsya ka Judea sippang tun ta lunsud ka Betlehem, su Betlehem tô lunsud na igtikudan katô kamónaan din na si Harì David sayyan. ⁵Igpid i Jose tô banà din na si Maria na mabáddás dán ébô palistan tô ngadan dan. ⁶Na, róggun dutun dan, igdunggù tô álló na mamasu dán si Maria. ⁷Igbatà sikandin katô tambang kaké batà din na mama. Igtángngás i Maria tô batà ka óggét, asta igpadággà din tun ta ágkannanan ka mannanap, su ándà lugar para kandan tun ta balé na ágdungguan.

Igpakita tô mga panaligan tun ta mga taradóppón ka karnero

⁸Na, madani tun ta lunsud ka Betlehem, duwán mga taradóppón ka karnero na igladé ka dukilám igdóppón ka mga karnero dan tun ta sigbáttán tanà. ⁹Tigkô duwán sábbad panaligan katô Áglangngagán na igpakita kandan. Igsélaan tô mga taradóppón katô séllaán katô Áglangngagán, asta tuu dan gó imáddangan. ¹⁰Asal igkagi tô panaligan, na mà din, “Yakó ágkamáddangan! Duwán madigár gulitán ku ákniyu na makabággé ka dayó tun ta langun manubù. ¹¹Ni dukilám ni, tun ta lunsud na igtikudan i Harì David sayyan, ipamasusu tô ákniyu Taratábbus. Sikandin tô Mesiyas na Áglangngagán.^{††} ¹²Ni gó tô kakilalaan ébô kasóddóran yu na bánnal ni igulit ku ákniyu. Kitanán yu tô batà na igtángngás ka óggét, asta igpadággà tun ta ágkannanan ka mga mannanap.”

¹³Tigkô dád iglálttô tô marapung mga panaligan tikud tun ta langit na igduma katô tagná, asta igdurung dan katô Man-

ama, na mà dan, ¹⁴“Durungán tô Manama tun datas ta langit. Duwán kasunayan tun ta mga manubù na makadayó ka Manama dini ta banuwa!”

¹⁵Tô igulì dán tô mga panaligan tun ta langit, igpatóngkóé tô mga taradóppón ka karnero, na mà dan, “Madun ki tun ta Betlehem ébô kitanán ta tô ilumu na igpasóddór katô Áglangngagán áknita.”

¹⁶Purisu sékót dan igsadun tun ta Betlehem. Igkita dan si Maria asta si Jose, asta igkita dan tô batà na igpadággà tun ta ágkannanan ka mannanap. ¹⁷Tô igkita dan katô batà, igulit dan tô igkagi katô panaligan kandan tingód katô batà. ¹⁸Isalábbuan gó tô langun manubù na igdinág katô igulit katô mga taradóppón. ¹⁹Tô langun katô igdinág asta igkita i Maria igtagù din tun ta pusung din, asta inalayun din ágpamádmán. ²⁰Igulì tô mga taradóppón na ágpabantug asta ágdurung katô Manama tingód katô langun na igdinág asta igkita dan, su bánnal tô igulit katô panaligan kandan.

Inggadanan si Jesus

²¹Tun ta ikawalu álló tikud tun ta kapamasusu katô batà, igtupuwan sikandin, asta inggadanan ki Jesus, su tô gó tô ngadan na igkagi katô panaligan ki Maria tô ándà pa sikandin mabáddás.

Igpid si Jesus tun ta templo

²²Na, igdunggù tô álló na igsadun si Jose asta si Maria tun ta Jerusalem ébô mánnal katô sugù i Moises^{‡‡} tingód ka mantu igpamasusu. Igpid dan tô batà ébô bággén tun ta Áglangngagán, ²³su duwán sugù katô Áglangngagán na

^{††}**2:11** 2:11 Tállu tô igkagi katô panaligan tingód ki Jesus: sikandin tô Taratábbus, sikandin tô Cristo ó Mesiyas na igsalin ka Manama, asta sikandin tô Áglangngagán na Manama.

^{‡‡}**2:22** 2:22 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

kailangan bággén tun ta Áglangngagán tō langun ka panganayan mga gabatà gamama.[¶] ²⁴Igsadun si Jose asta si Maria tun ta templo ébô góbbón dan tun ta saruwan katô Áglangngagán tō duwa manatad ó duwa salapati na marénták pa, su tō gó tō igsugù katô Áglangngagán tingód ka mantu igpamasusu.^{§§}

²⁵Na, duwán sábbad taga Jerusalem na ánggadanan ki Simeon. Nángngà tō áglumun din tun ta saruwan ka Manama, asta ágbánnal sikandin ka Manama. Inalayun sikandin giman katô álló na paluwaán ka Manama tō mga rubbad i Israel. Inalayun sikandin ipánnuan katô Ugis Espiritu. ²⁶Taganà igpasóddór katô Ugis Espiritu na dì pa maté sikandin sipang ka kitanán din tō Mesiyas na papiddán katô Áglangngagán. ²⁷Na, tō álló tō, igpid katô Ugis Espiritu si Simeon tun ta templo. Tō igpid tō ámmà asta tō innà ki Jesus tun ta templo ébô tumanán dan tō sugù ka Manama, ^{*} ²⁸igsipit i Simeon tō batà, asta igpasalamat sikandin ka Manama, na mà din, ²⁹“Áglangngagán ku, ituman dán tō igtandò nu kanak. Purisu mému dán ka matéya na duwán kasunayan. ³⁰Igkita kud tō igpapid nu ébô tumábbus áknami tikud tun ta salà dé. ³¹Sikandin tō igtaganà nu tun ta tubang katô langun manubù. ³²Iring sikandin katô sulù, su pakitanán din tō kakalyag nu tun ta langun manubù na ánnà Judio, asta ukit kandin pabantugán ké na mga rubbad i Israel na igsalin nu.”

³³Na, isalábbuan tō ámmà asta tō innà katô igkagi i Simeon tingód katô batà. ³⁴Igdasal si Simeon na tabangan dan ka Manama, asta igkagiyan din si Maria, na mà din, “Na, ni batà nu tō igsalin ka Manama ébô ássan din tō mga rubbad

i Israel. Su marapung tō méllé kandin, asta supakan dan katô Manama. Asal marapung tō kadayawan tingód kandin, asta makaluwà dan tikud tun ta supak ka Manama, ³⁵su ukit kani batà ni, pasóddórán tō panámdám katô marapung manubù. Agad sikuna, iring na kótángngan tō áknikó pusung.”

³⁶Tun ta templo, duwán sábbad bayi na ánggadanan ki Ana na propeta ka Manama. Si Panuel tō ngadan katô ámmà din na sakup katô grupo i Aser na kamónaan dan. Duwán дума i Ana, asal pittu dád ámmé tō kapadumáé dan, asta ibalu sikandin. Tugál dán sikandin, ³⁷su kawaluwan áppat (84) dán é idad din. Marag sikandin ágsadun tun ta templo, su álló asta dukilám ágpangadap sikandin katô Manama, ágpuwasa, asta ágdasal. ³⁸Róggun na igkagi pa si Simeon ki Maria, igpadani si Ana tun kandan, asta igpasalamat sikandin tun ta Manama. Igulit sikandin tingód ki Jesus tun ta langun manubù na gangat katô papiddán ka Manama ébô tumábbus katô mga taga Jerusalem.

Igulì dan tun ta Nazaret

³⁹Na, tō igtuman dán i Jose asta i Maria tō langun sugù katô Áglangngagán tingód ka batà na mantu igpamasusu, igulì dan tun ta lunsud ka Nazaret na sakup ka probinsya ka Galilea. ⁴⁰Igdakál si Jesus, igmabákkár tō lawa din, asta duwán kapandayan din, su inéduwan tō Manama kandin.

Dutun si Jesus ta templo

⁴¹Na, kada ámmé, ágsadun tō ámmà asta tō innà i Jesus tun ta Jerusalem ébô mapil dan katô Kalimudan Ka

¶**2:23** 2:23 Ahaán tō Exodo 13:2,12.

§§**2:24** 2:24 Ahaán tō Levitico 12:8.

***2:27** 2:27 Tingód katô sugù ka Manama, ahaán tō 2:24.

Kalabé.[†] ⁴²Tô sapulù duwa (12) dán é idad i Jesus, igsadun dan tun ta Jerusalem ébô mapil dan, su tô gó tô ágkémun dan. ⁴³Tô ipángnga dán tô kalimudan, igtigkané dan igulì tun ta Nazaret. Asal si Jesus igpatanan pa tun ta Jerusalem. Tô ámmà asta tô innà din ándà ikasóddór, ⁴⁴su kéman dan ka igtákkás sikandin katô mga kadumaan dan tun ta dalan. Igladé dan ka álló igpanó. Tô mapun dán, igpamasak dan si Jesus tun ta mga kaditaan dan asta tun ta duma mga manubù na ágpanó tun ta dalan. ⁴⁵Tô ikasóddór dán na ándà ikatákkás si Jesus kandan, iglónód dan tun ta Jerusalem ébô pamasakán sikandin. ⁴⁶Tun ta ikatállu álló, igkita dan si Jesus tun ta templo. Igunsad sikandin duma katô mga taratinurù, ágpaminág sikandin, asta ginsà kandan. ⁴⁷Isalábbuan tô langun na ikadinág kandin tingód katô kapandayan din asta mga taba din.

⁴⁸Tô igkita tô ámmà asta tô innà din kandin, isalábbuan dan. Igkagi tô innà din, na mà din, “Ánnà nángngà tô iglumu nu áknami. Igpamasak ké áknikó su tuu ké itanaan.”

⁴⁹Igtaba si Jesus, na mà din, “Isalábbuanna su igpamasak kó kanak. Nángngà pád na kasóddóran yu na kannunna ta balé katô Ámmà ku.”

⁵⁰Asal ándà dan kagpátti tô igkagi i Jesus kandan.

⁵¹Igtákkás si Jesus kandan, igulì dan tun ta Nazaret, asta ágbánnal sikandin kandan. Tô langun katô igdinág asta igkita i Maria igtagù din tun ta pusung din. ⁵²Ágkadugangan pô gó tô kapandayan i Jesus, asta ágpanayun sikandin ágdakál. Ágkadayawan tô Manama asta tô mga manubù tingód kandin.

Igulit-ulit si Juan na Tarabunyang

Luc 3:1-20; Mat 3:1-12;

Mar 1:1-8; Juan 1:19-28

3 Na, tun ta ikasapulù lima ámmé na si Tiberio tô emperador tun ta Roma, si Poncio Pilato tô gobernador tun ta Judea, si Herodes tô pangulu tun ta Galilea, tô kataladi din na si Felipe tô pangulu tun ta Iturea asta Trakonite, si Lisaniás tô pangulu tun ta Abilena, ²asta si Anas asta si Caifas tô mga tuu mallayat ka pangulu katô templo. Na, róggun na igóddô si Juan na batà i Zacarias tun ta disyerto, igkagi tô Manama kandin. ³Na, igsadun si Juan tun ta langun banuwa madani tun ta Wayig ka Jordan. Igulit-ulit sikandin na kailangan rumákkád tô mga manubù asta bunyagan dan ébô pasinsiyaan ka Manama tô mga salà dan. ⁴Na, mà katô kagi ka Manama tingód ki Juan tun ta libro katô propeta na si Isaias,

“Duwán sábbad manubù na dinággán yu na gullaó tun ta disyerto, na mà din, ‘Taganà yu tô ukitanan katô Áglangngagán. Tullid yu tô dalan na ukitan din.’ ⁵Tambunan tô langun banád, asta pattadán tô langun pabungan. Tullidán tô béngkóg dalan, asta piyaan tô dalan na marapung mga sábbáng asta batun. ⁶Kitanán katô langun tô katábbus ka Manama katô mga manubù.”[‡]

⁷Na, marapung tô mga manubù na igsadun tun ki Juan ébô pabunyang kandin. Igkagi si Juan kandan, na mà din, “Madat kó iring na mga áppuy! Manan ka pabunyang kó agad ándà kó rákkád? Kéman yu ka ò kó supakan ka Manama ka tapuri álló. ⁸Lumu yu tô nángngà tun ta saruwan ka Manama ébô

[†]2:41 2:41 Ni gó tô kalimudan katô mga Judio na ágkasampáttan dan tingód katô kapaluwà ka Manama katô mga kamónaan dan tikud tun ta kallang kandan tun ta Ehipto.

[‡]3:6 3:4-6 Isaias 40:3-5.

kasóddóran na bánnal igtanan kóid asta igsódó kóid áglumu ka salà. Yakó ágpanámdám na ò kó supakan su sikiyu tò mga rubbad i Abraham. Kagiyan ku sikiyu na agad ni mga batu mému imun ka Manama na mga rubbad i Abraham na bullas ákniyu.⁹ Iring kó na kayu na masig dán pilén, su ágpilén asta ággób-bón tò langun kayu na ándà madigár buuy.”

¹⁰Iginsà tò ilimud mga manubù ki Juan, na mà dan, “Ándin tò kailangan lumun dé?”

¹¹Igtaba si Juan, na mà din, “Atin ka duwán duwa umpak yu, bággé yu tò sábbad tun ta manubù na ándà palang gumpakán. Atin ka duwán ágkakan yu, bággéyi yu tò manubù na ándà palang ágkakan.”

¹²Duwán pagsik mga taralimud ka buwis na igsadun tun ki Juan ébò pabun-yag dan kandin. Ikgagi sikandan, na mà dan, “Sir, ándin tò kailangan lumun dé?”

¹³Igtaba si Juan, na mà din, “Yakó ág-pamuyù ka buwis na sobra katò sugù ka gobyerno.”

¹⁴Duwán pagsik mga sundalo na iginsà kandin, na mà dan, “Na, sikami, ándin é kailangan lumun dé?”

Igtaba si Juan, na mà din, “Yakó ágp-irit katò manubù ébò bággayan kó ka salapi. Yakó ágdimanda ukit ka bu-laló ébò bággayan kó ka salapi. Asal agad ándin é tandan katò gobyerno para ákniyu, kailangan kanángngaan kó.”

¹⁵Na, tò igdinág tò mga manubù ki Juan, igpanámdám dan na si Juan dán gó tò Mesiyas na gangatan dan. ¹⁶Asal igkagi si Juan, na mà din, “Ágbun-yagga ákniyu ka wayig. Asal duwán pa dumunggù na tuu pa mallayat tò kamanubuan òin ka tandingán kanak. Ánnà a nángngà na tumabang kandin

agad lumusutta dád katò sandalyas òin. Sikandin tò munyag ákniyu katò Ugis Espiritu asta apuy.¹⁷ Iring sikandin na manubù na ágpalayap ka trigo na igarik òin, tipunán òin, asta taguán òin tun ta lukung. Asal tò uut asta uppis góbbón òin tun ta apuy na ò ágkapadáng.”

¹⁸Igulit-ulit i Juan tò Madigár Gulitán tun ta langun manubù, asta igkagiyan òin sikandan na kailangan bánnalán dan tò ágtinuruán òin.

¹⁹Na, si Herodes tò pangulu tun ta Galilea. Asal igsapadan i Juan sikandin, su igagó òin tò ipag òin na si Herodias, asta marapung pa tò madat mga linu-muwan òin. ²⁰Tun ta katapuriyan, ig-dugangan pô gó i Herodes tò mga salà òin su igpaprison òin si Juan.

Igpabun-yag si Jesus

Luc 3:21-22; Mat 3:13-17; Mar 1:9-11

²¹Na, tò ándà pa prisowi si Juan, duwán álló na igbun-yag sikandin katò langun manubù, asta igpabun-yag pagsik si Jesus. Róggun na igdasal si Jesus, ipókéan tò langit, ²²asta igsunnad tò Ugis Espiritu tun kandin na iring na bónnóng ka salapati. Duwán kagi tikud tun ta langit, na mà òin, “Sikuna tò kanak Batà na ágginawaan ku. Ágka-dayawanna gó áknikó.”

Mga kamónaan i Jesus

Luc 3:23-38; Mat 1:1-17

²³Tò igtigkané si Jesus igtinurù, mga tállu pulù (30) é idad òin. Kéman katò langun manubù na batà i Jose si Jesus.[¶] Si Jose tò batà i Heli. ²⁴Si Heli tò batà i Matat. Si Matat tò batà i Levi. Si Levi tò batà i Melki. Si Melki tò batà i Jana. Si Jana tò batà i Jose. ²⁵Si Jose tò batà i Matatias. Si Matatias tò batà i Amos. Si Amos tò batà i Nahum. Si Nahum tò batà

[¶]**3:23** 3:23 Si Jose tò ámmà-ámmà i Jesus su ánnà sikandin tò bánnal ámmà òin (Mateo 1:25). Si Jesus tò Batà ka Manama, su igmabáddás tò innà òin si Maria ukit katò Ugis Espiritu na igsunnad tun kandin (Lucas 1:35).

i Esli. Si Esli tô batà i Nagai. ²⁶ Si Nagai tô batà i Maat. Si Maat tô batà i Matatias. Si Matatias tô batà i Semei. Si Semei tô batà i Jose. Si Jose tô batà i Joda.

²⁷ Si Joda tô batà i Joana. Si Joana tô batà i Resa. Si Resa tô batà i Sorobabel. Si Sorobabel tô batà i Salatiel. Si Salatiel tô batà i Neri. ²⁸ Si Neri tô batà i Melki. Si Melki tô batà i Addi. Si Addi tô batà i Cosam. Si Cosam tô batà i Elmodam. Si Elmodam tô batà i Er. ²⁹ Si Er tô batà i Josue. Si Josue tô batà i Eliezer. Si Eliezer tô batà i Jorim. Si Jorim tô batà i Matat. Si Matat tô batà i Levi.

³⁰ Si Levi tô batà i Simeon. Si Simeon tô batà i Juda. Si Juda tô batà i Jose. Si Jose tô batà i Jonan. Si Jonan tô batà i Eliakim. ³¹ Si Eliakim tô batà i Melea. Si Melea tô batà i Mainan. Si Mainan tô batà i Matata. Si Matata tô batà i Natan. Si Natan tô batà i David. ³² Si David tô batà i Isai. Si Isai tô batà i Obed. Si Obed tô batà i Boos. Si Boos tô batà i Salmon. Si Salmon tô batà i Naason.

³³ Si Naason tô batà i Aminadab. Si Aminadab tô batà i Aram. Si Aram tô batà i Arni. Si Arni tô batà i Esrom. Si Esrom tô batà i Fares. Si Fares tô batà i Juda. ³⁴ Si Juda tô batà i Jacob. Si Jacob tô batà i Isaac. Si Isaac tô batà i Abraham. Si Abraham tô batà i Tare. Si Tare tô batà i Nakor. ³⁵ Si Nakor tô batà i Serug. Si Serug tô batà i Ragau. Si Ragau tô batà i Peleg. Si Peleg tô batà i Eber. Si Eber tô batà i Sala.

³⁶ Si Sala tô batà i Cainan. Si Cainan tô batà i Arfaxad. Si Arfaxad tô batà i Sem. Si Sem tô batà i Noe. Si Noe tô batà i Lamec. ³⁷ Si Lamec tô batà i Metusela. Si Metusela tô batà i Enoc. Si Enoc tô batà i Jared. Si Jared tô batà i Mahalaleel. Si Mahalaleel tô batà i Cainan. ³⁸ Si Cainan tô batà i Enos. Si Enos tô batà i Set. Si

Set tô batà i Adan. Si Adan tô batà ka Manama.

Katintal ki Jesus

Luc 4:1-13; Mat 4:1-11; Mar 1:12-13

4 Na, ipánnuan katô Ugis Espiritu si Jesus, asta igpanó sikandin tikud tun ta Wayig ka Jordan. Igpíd sikandin katô Ugis Espiritu tun ta disyerto ² asta igtintal i Maibuyan dalám ka kappatan (40) álló. Dalám katô mga álló tô, ándà palang igkan i Jesus. Purisu igballus sikandin. ³ Iggkagi si Maibuyan, na mà din, “Atin ka sikuna tô Batà ka Manama, imu nu pan ni mga batu.”

⁴ Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Diya, su mà katô kagi ka Manama, “Ánnà dád ággkannán é ággkailanganán katô kantayan ka manubù.”[§]

⁵ Na, igpíd i Maibuyan si Jesus tun ta mallayat pabungan. Ándà kadugé, igpakita din ki Jesus tô langun lugar dini ta tibuk banuwa. ⁶ Iggkagi si Maibuyan, na mà din, “Bággén ku áknikó tô pagpangulu asta tô sélaán kani langun banuwa, su igbággé kanak, asta makabággéya tun ta agad sadan tô salinán ku. ⁷ Atin ka mangadap ka kanak, bággén ku áknikó tô langun kani.”

⁸ Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Diya, su mà katô kagi ka Manama, “Tô dád Áglangngagán na Manama tô kailangan ágpangadapán yu, asta sikandin dád tô kailangan bánnalán yu.”^{**}

⁹ Na, igpíd i Maibuyan si Jesus tun ta Jerusalem, asta igpatindág din tun ta bówwó katô templo. Iggkagi si Maibuyan, na mà din, “Na, atin ka sikuna tô Batà ka Manama, tuppas ka tun ta tanà. ¹⁰ Di ka mamánnu, su mà katô kagi ka Manama, “Papiddán katô Manama tô mga panaligan din ébò tumómóng áknikó.’

§4:4 4:4 Deuteronomio 8:3.

**4:8 4:8 Deuteronomio 6:13.

¹¹ ‘Sakámmán ka katô mga panaligan din ébô di makadag tô paa nu tun ta mga batu.’^{††}

¹² Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Diya, su mà katô kagi ka Manama, “Yakó ágtintal katô Áglangngagán na Manama yu.”^{‡‡}

¹³ Na, pángnga igtintal i Maibuyan si Jesus ukít ka marapung kapókit, igiwà sikandin, asta igangat ka ássa álló.

Igtigkané si Jesus igtinurù

Luc 4:14-15; Mat 4:12-17; Mar 1:14-15

¹⁴ Na, ipánnuan si Jesus ka katulusan katô Ugis Espiritu, asta igsadun sikandin tun ta probinsya ka Galilea. Ándà kadugé, ibantug sikandin tun ta mga kaligadan banuwa. ¹⁵ Igtinurù sikandin tun ta mga simbaan ka Judio, asta ágpabantugán sikandin katô langun manubù.

Ándà tanggapi si Jesus tun ta Nazaret

Luc 4:16-30; Mat 13:53-58; Mar 6:1-6

¹⁶ Na, igsadun si Jesus tun ta lunsud ka Nazaret na igdakállan din. Tô álló ka kapaginawa, igsadun sikandin tun ta simbaan ka Judio, su tô gó é ágkémun din. Igtindág sikandin ébô masa katô kagi ka Manama na igsulat. ¹⁷ Igbággé dan kandin tô igsulat i Isaias na propeta sayyan. Igbákka i Jesus, igkita din ni kagi ni, asta igbasa din, na mà din,

¹⁸ “Ipánnuannad katô Ugis Espiritu katô Áglangngagán, su igsalinna ikandin ébô mulit-ulitta katô Madigár Gulitán tun ta mga manubù na ágkayù-ayuan. Igpapidda ikandin dini ákniyu ébô mulit-ulitta tun ta mga igpriso na paluwaán dan dán. Igpapidda dini ákniyu

ébô mulit-ulitta tun ta mga bólóg na makakita dan dán. Igpapidda ikandin dini ákniyu ébô tabangan ku tô langun manubù na ágkahirapan, ¹⁹ asta pasóddórán ku na igdunggù dán tô álló na pakitanán katô Áglangngagán tô kédu din.”^{¶¶}

²⁰ Na, iglulun i Jesus tô ágbasaan na igbasa din, asta igulì din tun ta opisyaes ka simbaan. Igunsad si Jesus ébô tuminurù, asta igsállág tô langun manubù kandin. ²¹ Igtigkané si Jesus igkagi, na mà din, “Ni álló ni, ituman dán tô kagi ka Manama na igbasa ku asta igdinág yu.”

²² Igdurung si Jesus katô langun manubù, asta isalábbuan dan katô madigár kagi din, su kéman dan ka batà i Jose si Jesus. ²³ Iggagi si Jesus, na mà din, “Kakalyag yu na ulitán kanak tô igkagi tun ta panunggiringan, na, ‘Atin ka doktor ka, bawii nu tô áknikó lawa.’ Kagin yu pád kanak ni, ‘Lumu nu puman dini ta lunsud ta tô kasalábbuan, iring katô iglumu nu tun ta lunsud ka Capernaum.’ ²⁴ Asal paminág yu ni kagin ku ákniyu. Dì ágtanggapán tô propeta tun ta kandin lunsud. ²⁵ Kagin ku ákniyu, na dalám katô igulit si Elias sayyan ka kagi ka Manama, duwán tuu dakál ballus tun ta langun banuwa na igóddóan katô mga kamónaan ta, asta ándà pódani katô Manama dalám ka tállu ámmé ágtángngà. Agad marapung tô mga gabayi balu na ágkahirapan tun ta mga rubbad i Israel, ²⁶ asal ánnà sikandan tô igpasadunan ka Manama ki Elias, su igpasadun din si Elias tun ta Sarepta na sakup ka Sidon ébô tabangan tô sábbad bayi balu na ánnà Judio.^{§§} ²⁷ Iring kani tô inému sayyan

^{††}4:11 4:10-11 Salmo 91:11-12.

^{‡‡}4:12 4:12 Deuteronomio 6:16.

^{¶¶}4:19 4:18-19 Isaias 61:1-2.

^{§§}4:26 4:25-26 Ahaán tô 1 Mga Harì 17:1,8-16; 18:1.

dalám katô kólit-ólit i Eliseo ka kagi ka Manama. Agad marapung tō mga tétékán* tun ta mga rubbad i Israel, asal ánnà sikandan tō inólian, su inólian dád tō ánnà Judio na si Naaman na sakup ka Siria.”†

²⁸ Na, tō mga Judio na ilimud tun ta simbaan, isókó dan katô igkagi i Jesus na ágkéduwan tō Manama katô mga manubù na ánnà Judio. ²⁹ Igtindág dan langun, asta igpéwà dan si Jesus tikud tun ta lunsud dan. Tō lunsud dan tun datas ka pabungan, asta igpid dan si Jesus tun ta pangpang, ébô dabuán dan pád. ³⁰ Asal igukit dád si Jesus tun ta tángngaan katô mga manubù na ilimud, asta igpadiyù sikandin.

Tō manubù na igahuwan ka madat espiritu

Luc 4:31-37; Mar 1:21-28

³¹ Na, igsadun si Jesus tun ta lunsud ka Capernaum na sakup ka probinsya ka Galilea. Tō álló ka kapaginawa, igtinurù sikandin tun ta simbaan ka Judio. ³² Isalábbuan gó tō langun manubù na igpaminág kandin, su duwán katulusan katô katinurù din. ³³ Na, tun ta simbaan dan, duwán sábbad manubù na igahuwan ka madat espiritu. Igullaó sikandin ka mabákkár, na mà din, ³⁴ “Jesus taga Nazaret, ándà labut nu áknami! Supakan ké ikuna? Isóddóran ku ka sadan ka. Sikuna tō ugis Batà ka Manama.”

³⁵ Asal igsapadan i Jesus tō madat espiritu, na mà din, “Yaka gótép! Luwà ka tikud tun kandin!”

Na, igbuntug katô madat espiritu tō manubù tun ta saruwan dan, asta igluwà tun kandin, asal ándà din pasakiti tō manubù. ³⁶ Na, isalábbuan tō langun manubù, asta igpatóngkóé sikandan, na

mà dan, “Makasalábbù tō katinurù din, su ukit katô katulusan din, ágsuguán din tō madat mga espiritu, asta ágluwà dan.”

³⁷ Na, ibantug si Jesus tun ta kaluwagan ka probinsya.

Inólian tō marapung manubù

Luc 4:38-41; Mat 8:14-17; Mar 1:29-34

³⁸ Na, igpanó si Jesus tikud tun ta simbaan ka Judio, asta igsadun sikandin tun ta balé i Simon na ánggadanán din ki Pedro. Tuu ágkalinturan tō bayi na ugang i Pedro, asta igpédu-édu dan na tabangan i Jesus sikandin. ³⁹ Na, igtindág si Jesus madani kandin, asta igsapadan din tō kénit ka lawa katô ugang i Pedro. Tigkó dád inólian sikandin. Igánnó sikandin asta igbuwat ka ágkannán kandan.

⁴⁰ Tō igsalláp dán tō álló, igpid katô mga manubù tun ki Jesus tō langun kadumaan dan na duwán ássa-ássa mga bógók. Igtukid i Jesus igdappánan tō langun dan, asta inólian dan. ⁴¹ Igpíd pagsik tun ki Jesus tō marapung manubù na igahuwan ka madat espiritu. Na, róggun igluwà tō madat mga espiritu, igullaó sikandan, na mà dan, “Sikuna tō Batà ka Manama!”

Asal igsapadan i Jesus sikandan ébô ò dan pakakagi, su isóddóran dan na sikandin tō Mesiyas.

Igulit-ulit si Jesus tun ta Galilea

Luc 4:42-44; Mar 1:35-39

⁴² Na, pagkasimag, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta lugar na ándà manubù. Asal igpamasak tō marapung manubù kandin. Tō igkita dan kandin, igpédu-édu dan na ò pád panó sikandin. ⁴³ Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Kailangan madunna tun ta ássa mga lunsud ébô mulit-ulitta pagsik kandan katô Madigár Gulitán tingód ka pag-

*4:27 4:27a Tétékán, ó sanlahon.

†4:27 4:27b Ahaán tō 2 Mga Harì 5:1-14.

pangulu ka Manama, su tô gó tô gunayan ku na igsadunna nit banuwa.”

⁴⁴Na, igulit-ulit si Jesus tun ta mga simbaan dan tun ta kaluwagan ka Judea.

Igtawar i Jesus tô mga disipulu

Luc 5:1-11; Mat 4:18-22; Mar 1:16-20

5 Na, duwán sábbad álló, igtindág si Jesus tun ta ligad ka ranó na ángadanan Genesaret. Igpiligátté tô langun manubù na garurung madani tun ki Jesus, su kakalyag dan na maminág katô kagi ka Manama na ágtinuruán din.

²Duwán duwa barangé na igkita din tun ta ligad ka ranó na igtananan katô mga taraággut ka sáddà, su iguras dan ka pukut. ³Igsaké si Jesus tun ta barangé i Simon, asta igkagi si Jesus na ássudán i Simon tô barangé ébô kumapó madani tun ta ligad. Igunsad si Jesus tun ta barangé, asta igtinurù sikandin katô mga manubù tun ta baklayanán.

⁴Pángnga igtinurù si Jesus, igkagiyan din si Simon, na mà din, “Pasadun nu ni barangé nu tun ta tángnga ka ranó, asta dabù yu tô pukut ébô duwán maggut yu.”

⁵Asal igtaba si Simon, na mà din, “Áglangngagán, igladé ké ka dukilám igdabù ka pukut, asal ándà palang inaggut dé! Asal su sikuna tô ágsugù kanak, dumabù a ka pukut.”

⁶Igdabù dan tô pukut, asta ikaggut dan ka marapung mga sáddà. Na, su masig pád mabissé tô pukut dan, ⁷ig- inggat dan tô mga kadumaan dan tun ta ássa barangé ébô tumabang kandan. Tô igdunggù dan, igruran dan tô sáddà tun ta duwa barangé. Purisu masig pád malánnád tô duwa barangé. ⁸Na, tô igkita si Simon Pedro na tuu dakál tô inaggut dan, iglingkóód sikandin tun ta saruwan i Jesus, asta igkagi sikandin,

na mà din, “Áglangngagán, padiyù ka kanak, su masalà-salà a.”

⁹Tô gó tô igkagi din su isalábbuan gó sikandin asta tô mga kadumaan din tingód katô tuu marapung mga sáddà na inaggut dan. ¹⁰Isalábbuan pagsik tô mga kadumaan din tun ta duma barangé na si Santiago asta si Juan na duwa gabatà i Sebedeo. Igkagi si Jesus ki Simon, na mà din, “Yaka ágkamáddangan. Tikud ákn-ganni, ánnà dán sáddà tô ággután nu, asal mga manubù tô ággután nu.”

¹¹Tô igpaligad dan tô mga barangé dan, igtananan dan tô langun, asta igtákkás dan ki Jesus.[‡]

Inólian tô tétékán

Luc 5:12-16; Mat 8:1-4; Mar 1:40-45

¹²Róggun na igukit si Jesus tun ta sábbad lunsud, isumaran din tô manubù na ipánnù tô lawa din ka téték. Tô igkita sikandin ki Jesus, igpadani sikandin asta iglangkáb. Igpédu-édu sikandin, na mà din, “Áglangngagán, atin ka kakalyag nu, isóddóran ku na makólì ka kani bógók ku.”

¹³Igdappánnan i Jesus sikandin ka bállad, asta igkagi si Jesus, na mà din, “Malyagga. Kólian kad.”

Tigkô dád inólian sikandin.

¹⁴Maggát igsapad si Jesus kandin na òlì mému ulitan din tô agad sadan manubui. Igkagi si Jesus, na mà din, “Sadun ka tun ta pangulu ka templo, asta pakita nu yan lawa nu. Bággé nu tô manuk na góbbón tun ta saruwan ka Manama, su tô gó tô igsugù i Moises ébô makasóddór tô langun manubù na in- ólian kad.”

¹⁵Agad tô gó tô igsugù din, asal tuu pô gó italap tô bantug i Jesus. Purisu tuu pa marapung tô mga manubù na ilimud ébô maminág katô ágtinuruán din, asta ébô

[‡]5:11 5:11 Igtákkás dan ki Jesus, ó inému dan na mga disipulu i Jesus.

kólían tō mga bógók dan. ¹⁶ Asal si Jesus igsadun tun ta disyerto ébō dumasal.

Inólian tō manubù na dì ágriyu é lawa

Luc 5:17-26; Mat 9:1-8; Mar 2:1-12

¹⁷ Na, sábbad álló, róggun igtinurù si Jesus, duwán mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù na igsad madani tun kandin. Igtikud dan tun ta marapung mga lunsud tun ta probinsya ka Galilea asta Judea, asta duwán igtikud tun ta lunsud ka Jerusalem. Duwán katulusan i Jesus tikud tun ta Áglangngagán ébō makóli sikandin katō mga ágkabógókan. ¹⁸ Ándà kadugé, igdunggù tō mga manubù na igié ka kadumaan dan na dì ágriyu é lawa. Kakalyag dan na mapid dan sikandin tun dalám katō balé ébō padággaán tun ta saruwan i Jesus.

¹⁹ Asal su marapung tō mga manubù na ilimud, ándà gó gukitan dan na pasadun tun dalám. Purisu igpénék dan tun ta pattad atáp katō balé, asta igbóbbówan dan tō atáp. Igtuntun dan tō dì ágriyu é lawa apil tō ágdággaan din tun ta saruwan i Jesus. ²⁰ Tō igkita si Jesus katō kasarig dan kandin, igkagi sikandin, na mà din, “Rarak, igpasinsiyaan dán tō mga salà nu.”

²¹ Asal duwán mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù na igpanámdám, “Ánnà nángngà tō igkagi kani manubù ni. Igpapunawa sikandin katō Manama, su Manama dád tō makapasinsiya ka mga salà.”

²² Asal isóddóran i Jesus tō panámdám dan, asta igkagi sikandin, na mà din,

“Yakó ágpanámdám iring kanan. ²³ Atin ka matággas tō pagtuman ka kagi tun ta manubù, na, ‘Igpasinsiyaan dán tō mga salà nu,’ matággas pagsik tō pagtuman ka kagi, na, ‘Tindág ka asta panó ka.’ ²⁴ Na, sakán tō Igpamanubù,^f asta pakitanán kud ákniyu na makémuwa makapasinsiya katō masalà-salà[§] mga manubù nit banuwa.”

Purisu igkagi si Jesus tun ta manubù na dì ágriyu é lawa, na mà din, “Tindág ka. Pid nu yan ágdággaan nu, asta uli kad.”

²⁵ Na, róggun igsállág tō langun manubù katō manubù na dì ágriyu é lawa, tigkō dád igtindág sikandin, igpid din tō ágdággaan din, asta igulì sikandin na ágdurung katō Manama. ²⁶ Isalábbuan gó tō langun manubù, asta igdurung dan tō Manama. Tuu dan isalábbuan, asta igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Makasalábbù tō igkita ta ni álló ni.”

Igtawar i Jesus si Levi

Luc 5:27-32; Mat 9:9-13; Mar 2:13-17

²⁷ Na, tō igpanó si Jesus, igkita din tō sábbad taralimud ka buwis na ánggadanan ki Levi na igsad tun ta opisina din. Igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Tákkás ka kanak.”

²⁸ Purisu igtindág si Levi, igtanangan din tō langun, asta igtákkás ki Jesus.

²⁹ Na, igimu si Levi ka dakál kalimudan tun ta balé din para ki Jesus. Marapung tō mga taralimud ka buwis asta tō duma mga manubù na igkan duma kan-

^f5:24 5:24a Marapung tō mga pagngadan ki Jesus. Ánggadanan sikandin Batà ka Manama su bánnal sikandin Manama (Lucas 1:35). Ánggadanan sikandin rubbad i David su sikandin é Judio na rubbad i Hari David (Lucas 18:38-39). Ánggadanan sikandin Manama na Igpamanubù, su igpapid katō Manama sikandin ébō ukit kandin kumita tō langun manubù ka ándin tō ágkémun asta malumu ka Manama. Igpamanubù sikandin ébō maté tingód katō mga salà ka langun manubù (Lucas 2:26-32).

[§]5:24 5:24b Ágtawarán dan na “masalà-salà mga manubù” su ándà dan tuman katō mga sugù ka Manama na ágtumanán katō mga Judio.

dan. ³⁰Duwán mga Pariseo asta taratinurù ka sugù na igóróm-óróm katô mga disipulu i Jesus, asta iginsà, na mà dan, “Manan ka igkan kó дума katô mga taralimud ka buwis asta дума mga manubù na masalà-salà?”

³¹Igtaba si Jesus, na mà din, “Tô manubù na ándà bógók, di sikandin kailangan bawian ka doktor. Asal tô manubù na ágkabógókan, tô dád gó tô kailangan bawian ka doktor. ³²Igsadunna diní ánnà ébô pamasakán ku tô mga manubù na ágbánnal katô mga sugù ka Manama, asal pamasakán ku tô mga masalà-salà ébô rumákkád dan.”

Tinurù tingód katô kapuwasa

Luc 5:33-35; Mat 9:14-15; Mar 2:18-20

³³Na, igkagi tô mga manubù ki Jesus, na mà dan, “Marag ágpuwasa asta ágdasal tô mga disipulu i Juan asta tô mga disipulu katô Pariseo. Manan ka marag ágkan asta ginám tô áknikó mga disipulu?”

³⁴Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka duwán kalimudan ka kasal, tô mga kadumaan katô mama na ágkasalán, di dan ágkaranu rógun ka dutun pa tô mama na ágkasalán. ³⁵Asal duwán álló na dumunggù na kangén tikud tun kandan tô mama na ágkasalán, asta tô gó é álló ka muwasa dan.”**

Tingód katô mantu ágtinuruán i Jesus

Luc 5:36-39; Mat 9:16-17; Mar 2:21-22

³⁶Igulit si Jesus kani panunggiringan, na mà din, “Ándà missé ka mantu óggét ébô tapóngán tun ta tapé umpak, su atin ka tô gó é lumun, kadattan tô mantu

óggét, asta di magunawa tô bónnóng katô umpak na tapóngan din. ³⁷Atin ka dalámmán tô bino na mantu igimu tun ta ágtaguanan na igimu tikud tun ta kindal ka kambing, di mému dalámmán tô tapé dán iglanit. Su atin ka tô gó é lumun, máttu tô ágtaguanan, kólaan tô bino, asta kadattan tô ágtaguanan. ³⁸Kailangan dalámmán tô bino na mantu igimu tun ta ágtaguanan na mantu iglanit.”††

³⁹Igulit i Jesus tô sábbad panunggiringan, na mà din, “Atin ka inayadan ka manubù tô tapé bino, di sikandin ágkadigárran katô mantu bino, su tuu pa madigár para kandin tô tapé.”

Tingód katô álló ka kapaginawa

Luc 6:1-5; Mat 12:1-8; Mar 2:23-28

6 Na, duwán sábbad álló ka kapaginawa ka mga Judio, igukit si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta ligad ka kinamát na igparámmasán ka trigo. Igbagti katô mga disipulu din tô mga kanguy ka trigo, igkusu dan, asta igkan dan. ²Asal duwán mga Pariseo na igkagi ki Jesus, na mà dan, “Manan ka áglumun yu tô di mému lumun dalám katô álló ka kapaginawa?”‡‡

³Igtaba si Jesus, na mà din, “Ilingawan yu basì ka ándin tô igsulat tun ta kagi ka Manama tingód katô iglumu i David sayyan. Igballus sikandin asta tô mga kadumaan din. ⁴Igahu si David tun ta balé ka Manama, igkangé asta igkan din tô pan na igbággé tun ta Manama. Duwán pagsik pan na igbággé din tun ta mga kadumaan din. Agad tô dád mga pangulu ka templo tô mému kuman katô pan, asal ándà ikasalà si David.”¶¶

**5:35 5:35 Muwasa dan su maranu dan.

††5:38 5:36-38 Tô tapé umpak asta tô tapé ágtaguanan ka bino igpanunggiringan tingód ka taganà ágtinuruán katô mga taratinurù ka sugù i Moises. Tô mantu óggét asta tô mantu bino igpanunggiringan tingód ka mantu ágtinuruán i Jesus.

‡‡6:2 6:2 Ahaán tô kagi “álló ka kapaginawa” tun ta Lista Katô Mga Kagi.

¶¶6:4 6:3-4 Ahaán tô 1 Samuel 21:1-6.

⁵Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán na Igpamanubù tō mému kumagi ka ándin tō nángngà lumun ka mga manubù dalám ka álló ka kapaginawa.”

Inólian tō manubù na igkángkáng é bállad

Luc 6:6-11; Mat 12:9-14; Mar 3:1-6

⁶Na, duwán ássa álló ka kapaginawa na igsadun si Jesus tun ta simbaan ka Judio asta igtinurù. Duwán sábbad manubù dutun na igkángkáng é bállad dadan ta kawanan. ⁷Duwán mga taratinurù ka sugù asta mga Pariseo dutun na ágpmasak ka dimanda dan tingód ki Jesus. Purisu marag dan igsállág ka dumappán si Jesus katò mga ágk-abógókan ébò kólian dalám katò álló ka kapaginawa. ⁸Asal isóddóran i Jesus ka ándin tō ágpanámdámmán dan, asta igkagi sikandin tun ta manubù na igkángkáng é bállad, na mà din, “Tindág ka dini madani kanak.”

Na, igsadun tō manubù tun ki Jesus, asta igtindág madani tun kandin. ⁹Igkagi si Jesus tun ta mga taratinurù ka sugù asta mga Pariseo, na mà din, “Duwán insà ku ákniyu. Tingód ka mga sugù ka Manama, ándin tō mému lumun ta dalám ka álló ka kapaginawa? Lumun ta tō madigár, ó lumun ta tō madat? Tabangan ta tō manubù, ó matayan ta tō manubù?”

¹⁰Na, igsállág i Jesus tō langun manubù, asta igkagi sikandin tun ta manubù na igkángkáng é bállad, na mà din, “Káttáng nu yan bállad nu.”

Igkátáng din tō bállad din, asta inólian. ¹¹Asal tuu isókó tō mga Pariseo asta tō mga taratinurù ka sugù. Purisu igpatóngkóé dan ka ándin tō lumun dan ki Jesus.

Igsalin i Jesus tō sapulù duwa apostoles

Luc 6:12-16; Mat 10:1-4; Mar 3:13-19

¹²Na, tō timpo tō, igtikáddág si Jesus tun ta pabungan ébò dumasal, asta igsadal sikandin dutun igladé ka dukilám. ¹³Tō sállám dán, iglimud din tō langun disipulu din, asta igsalin din tō sapulù duwa (12) na ánggadanán din na mga apostoles. ¹⁴Ni gó tō mga ngadan dan. Si Simon na ánggadanán i Jesus ki Pedro, tō kataladí i Simon na si Andres, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome, ¹⁵si Mateo, si Tomas, si Santiago na batà i Alfeo, si Simon na igatu katò gobyerno ka Roma dangingan, ¹⁶si Judas na batà katò sangé i Santiago, asta tō sangé din si Judas Iscariote na igpammát ki Jesus.

Igtinurù si Jesus tun ta Galilea

Luc 6:17-19; Mat 4:23-25

¹⁷Na, igtupang si Jesus asta tō mga apostoles, asta igsódò dan tun ta kapattadan. Duwán marapung mga disipulu din, asta marapung tō mga manubù na tikud tun ta langun lunsud na sakup ka probinsya ka Judea, asta tikud tun ta lunsud ka Jerusalem, asta tikud tun ta lunsud ka Tiro asta Sidon na madani tun ta dagat. Ilimud tō langun ébò mamínág katò ágtinuruán i Jesus, asta ébò kólian tō mga bógók dan. ¹⁸Igsadun tun kandin tō mga manubù na igahuwan ka madat mga espiritu, asta igpaluwà din tō madat mga espiritu tikud tun kandan. ¹⁹Igággár-ággár tō langun manubù na makawid ki Jesus, su duwán katulusan din na makóli kandan langun.

Igtinurù si Jesus tun ta kapattadan

Luc 6:20-26; Mat 5:1-12

²⁰Na, igsállág si Jesus tun ta mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din,

“Kadayawan kó na mga ágkayù-ayuan, su mangulu tô Manama ákniyu.

²¹ “Kadayawan kó na mga ágpambalusan áknganni, su imássugán kó.

“Kadayawan kó na mga ágsággó ákn-ganni, su ngumisi kó.

²² “Kadayawan kó ka ágkasókówan kó, asta ágpéwaán kó, asta ágbuyas-buyasán kó, asta girrayatan kó katô duma mga manubù tingód katô kapasakup yu kanak na Igpamanubù! ²³ Kailangan tuu kó kadayawan tô álló tô, su dakál tô pulusán na matanggap yu tun ta langit. Sampát yu na igirrayatan pagsik katô mga kamónaan dan tô mga propeta ka Manama sayyan.

²⁴ “Asal makédu-édu kó na mga ágkaduwánnan, su itanggap yud tô ákniyu dayó.

²⁵ “Makédu-édu kó na ibássug ákn-ganni, su dumunggù tô álló na ballusán kó.

“Makédu-édu kó na ánggisi áknganni, su dumunggù tô álló na rumanu asta sumággó kó.

²⁶ “Makédu-édu kó na ágdurungán katô langun manubù, su tô kandan mga kamónaan igdurung pagsik katô mga mà kagi propeta sayyan.”

Tingód ka dakál ginawa

Luc 6:27-36; Mat 5:38-48; 7:12

²⁷ “Asal ni gó tô kagin ku ákniyu na ágpaminág kanak. Ginawayi yu tô mga usig yu, asta lumuwi yu ka madigár tô mga manubù na ágkaringasa ákniyu. ²⁸ Pamuyù yu tô kédu ka Manama para katô mga manubù na ágtulád ákniyu. Dasali yu tô manubù na girrayat ákniyu. ²⁹ Atin ka sampalán kó tun ta pusángngi yu, pasampal yu pagsik tô ágbaluy. Atin ka duwán ágkangé ka kamisita yu, bággé yu pagsik tô umpak yu kandin. ³⁰ Bággéyi yu tô mamuyù. Atin duwán

ágkangé katô mga kaduwánnan yu, yakó yu ágkangayi. ³¹ Agad ándin tô kakalyag yu na lumun katô duma mga manubù ákniyu, tô gó é kailangan lumun yu tun ta duma mga manubù.

³² “Atin ka ginawaan yu dád tô mga manubù na ágginawa ákniyu, di kó madurung, su agad tô mga masalà-salà ágginawa katô mga masalà-salà na ágginawa kandan. ³³ Atin ka lumuwan yu dád ka madigár tô mga manubù na áglumu ka madigár tun ákniyu, di kó madurung, su tô gó tô áglumun katô mga masalà-salà. ³⁴ Atin ka pabállássán yu dád tô mga makabullas, di kó madurung, su agad tô mga masalà-salà ágpabállás tun ta mga masalà-salà na makabullas. ³⁵ Asal ginawayi yu tô mga usig yu, asta lumu yu tô madigár tun kandan. Pabállás kó asta yakó gangat na bul-lasan, su dakál tô pulusán na matanggap yu, asta makéring kó katô Manama^{§§} na Tuu Mallayat, su madigár tô áglumun din agad tun ta mga manubù na madat asta di ágpasalamat. ³⁶ Purisu kailangan médu-édu kó iring katô Ámmà yu na Manama na médu-édu.”

Tinurù tingód ka karuud

Luc 6:37-42; Mat 7:1-5

³⁷ “Yakó ágruud katô mga unawa yu na manubù, asta di kó ruudan ka Manama. Yakó ágkagi na supakan tô mga unawa yu, asta di kó supakan ka Manama. Pasinsiyayi yu tô mga ikasalà ákniyu, asta pasinsiyaan kó ka Manama. ³⁸ Bággé kó, asta bággayan kó ka Manama. Tuu dakál tô bággén din ákniyu, su dasákkán, ipánnuán, asta palimpópón ébô tuu dakál tô matanggap yu. Bággayan kó ka Manama na magunawa ka kabággé yu tun ta mga unawa yu.”

³⁹ Na, igulit pagsik si Jesus kani panunggingingan, na mà din, “Di mému ka

§§6:35 6:35 Makéring kó katô Manama, ó mému kó na mga gabatà ka Manama.

magak tō bólóg katō ássa bólóg, su mad-abù tō duwa dan tun ta madalám bóbbó.⁴⁰ Ándà estudyante na mallayat pa katō kandin taratinurù. Asal atin ka madigár tō késtudyo din, makéring tō estudyante katō kandin taratinurù.

⁴¹ “Sékót yu ágkitanán tō pássák tun ta mata ka kataladi yu asal ándà yu kasóddóri na duwán pássák na iring na batang tun ta ákniyu mata.⁴² Atin ka di yu kitanán tō pássák na iring na batang tun ta ákniyu mata, di kó makatabang mangé katō pássák tun ta mata katō kataladi yu. Kéman yu ka ándà salà yu. Kangé yu pa tō pássák na iring na batang tikud tun ta ákniyu mata ébô matayyó dán tō kasál-lág yu na mangé katō pássák tun ta mata katō kataladi yu.”

Ágkilalan tō kayu ukit katō buuy din

Luc 6:43-45; Mat 7:16-20; 12:33-35

⁴³ “Tō áglumun ka mga manubù iring na buuy ka kayu. Tō madigár kayu di ágbuuy ka madat. Tō madat kayu di ágbuuy ka madigár.⁴⁴ Atin ka ágkitanán tō buuy ka kayu, kasóddóran ka ándin kayuwi. Ándà buuy ka igera na uduán tikud tun ta sigbát na mayyà. Ándà pagsik buuy ka paras na uduán tikud tun ta sigbát na talayid.⁴⁵ Iring kanan tō manubù. Atin ka madigár tō tun dalám ka manubù, madigár tō áglumun din. Atin ka madat tō tun dalám ka manubù, madat tō áglumun din. Atin ka ágkagi tō manubù, ágpasóddóran din tō dalám katō pusung din.”

Tō ágtuman asta tō di ágtuman

Luc 6:46-49; Mat 7:24-27

⁴⁶ “Atin ka di kó ágbánnal katō sugù ku ákniyu, di mému ka kumagi kó na sakán tō Áglangngagán yu.⁴⁷ Ulítan ku

ákniyu tō tingód katō manubù na ág-padani kanak na ágpaminág asta ágtuman kani mga ágkagin ku.⁴⁸ Iring sikandin katō manubù na igimu ka balé. Igkali sikandin tun ta madalám, asta igpatindág din tō balé tun ta batu. Tō igbahà tō wayig, idungguan tō balé din. Asal ándà kakállang tō balé, su tuu masarig tō pónsanan.⁴⁹ Asal tō manubù na ágpaminág kani mga ágkagin ku asal di ágtuman, iring sikandin katō manubù na igimu ka balé din tun ta bówwó ka tanà na ándà masarig pónsanan. Tō igbahà tō wayig, tigkó ibantang tō balé, asta idattan langun.”

Igsarig tō kapitan ki Jesus

Luc 7:1-10; Mat 8:5-13

7 Na, pángnga igtinurù si Jesus kani langun tun ta ilimud mga manubù, igsadun sikandin tun ta lunsud ka Capernaum.² Duwán sábbad kapitan ka mga sundalo ka gobyerno ka Roma, asta duwán sábbad állang din na ágginawaan din na ibógókan asta masig dán maté.³ Tō igdinág tō kapitan tingód ki Jesus, igpasadun din tō mga ágtugállán ka Judio tun ki Jesus ébô pédu-édu kandin na madun tun ta balé din asta dappánnan tō állang din ébô kólian.⁴ Tō igdunggu dan tun ki Jesus, igpédu-édu dan kandin, na mà dan, “Atin mému, tabangi nu tō kapitan, su madigár sikandin manubù,⁵ su dakál tō ginawa din áknita na mga Judio, asta sikandin tō igpému katō simbaan dé.”*

⁶ Purisu igtákkás si Jesus kandan. Tō masig dan dán dumunggu tun ta balé katō kapitan, duwán mga rarak katō kapitan na igpasadun din tun ki Jesus. Igulit dan ni mga igkagi katō kapitan, na mà dan, “Áglangngagán, pabayà kad

*7:5 7:5 Sábbad dád tō templo ka mga Judio tun ta Jerusalem. Asal marapung tō mga simbaan (ágnadanan “sinagoga”) tun ta kaluwagan ka Judea. Tun ta mga simbaan, ágbasa dan ka kagi ka Manama, ágtinurù tō mga ágtugállán, asta ágdasal dan.

kanak. Diya pahu áknikó tun ta balé ku, su tuu mabbabà tò kamanubuan ku ka tandingán áknikó. ⁷ Ándà kaganiyan ku. Purisu ándà a sadun tun áknikó. Mému ka kumagi ka dád na kólian tò állang ku, asta kólian sikandin. ⁸ Sakuppa katô mga manubù na ágsugù kanak, asta duwán mga sundalo na ágsuguán ku. Atin ka duwán sundalo na suguán ku, numunug sikandin kanak. Atin ka duwán sundalo na pakangén ku, numunug sikandin kanak. Atin ka duwán palumun ku katô állang ku, lumumu sikandin.”

⁹ Tò igdinág si Jesus katô igkagi ka kapitan na igulit dan, isalábbuan sikandin. Igariring si Jesus tun ta mga manubù na igtákkás kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Kagin ku ákniyu, agad tun ta mga rubbad i Israel, ándà palang manubù na ikitaan ku na igsarig kanak iring katô kasarig kani ánnà Judio.”

¹⁰ Tò igulì tò mga manubù tun ta balé katô kapitan, igkita dan tò állang na inólian dán.

Iganté i Jesus tò batà mama na inaté

¹¹ Na, ándà kadugé, igsadun si Jesus tun ta lunsud ka Nain. Igtákkás pagsik tò mga disipulu din asta tò marapung manubù. ¹² Tò madani dan dán tun ta lunsud, igkita dan tò mga manubù na gié ka inaté ébò lábbáangngán dan. Bugtung batà mama tò inaté, asta ándà dán ámmà din. Marapung tò mga manubù na igtákkás tun ta lábbáangngan katô batà. ¹³ Tò igkita tò Áglangngagán katô innà katô inaté, inéduwan sikandin, asta igkagi, na mà din, “Yaka ágsággó.”

¹⁴ Igpadani si Jesus, igawidan din tò igpadággan katô inaté, asta igsódò tò mga manubù na igié. Igkagi si Jesus tun ta manubù na inaté, na mà din, “Ánnò ka.”

¹⁵ Igánnò tò batà, asta ikakagi dán sikandin. Igbággé i Jesus tò batà tun

ta innà din. ¹⁶ Imáddangan asta isalábbuan tò langun dan, asta igdurung dan tò Manama, na mà dan, “Duwán matulus propeta ka Manama na igdunggù áknita! Igpakita dán tò Manama áknita na mga sakup din!”

¹⁷ Italap tò bantug i Jesus tun ta kaluwagan ka probinsya ka Judea asta tun ta kaligadan.

Si Jesus asta si Juan na Tarabunyang

Luc 7:18-23; Mat 11:2-6

¹⁸ Na, tò mga disipulu i Juan na Tarabunyang igulit kandin tingód katô iglumu i Jesus. ¹⁹ Purisu igtawar i Juan tò duwa disipulu din, asta igpasadun din sikandan tun ta Áglangngagán ébò minsà dan, na, “Sikuna tò bánnal igpapid ka Manama, ó duwán pa ássa na gangatan dé?” ²⁰ Tò igdunggù tò mga manubù na igpasadun i Juan tun ki Jesus, igkagi sikandan, na mà dan, “Igpasadun ké i Juan dini áknikó ébò minsà ké ka sikuna tò bánnal igpapid ka Manama, ó duwán pa ássa na gangatan dé.”

²¹ Dalám katô álló tò, igdappánnan i Jesus tò marapung mga ágkabógókan ébò kólian, asta igpaluwà din tò madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù na igahuwan. Igdappánnan din tò mga bólóg, asta ikakita dan. ²² Igtaba si Jesus tun ta mga igpapid i Juan, na mà din, “Ulì kóð, asta uliti yu si Juan tingód katô langun na igkita yu asta igdinág yu kanak. Duwán mga bólóg na ikakita dán. Duwán mga kapig na ikapanó dán. Duwán mga tétékán na inólian dán. Duwán mga bingál na ikadinág dán. Duwán mga inaté manubù na inanté dán. Duwán mga ágkayuyayuan na igulit-ulitan dán katô Madigár Gulitán. ²³ Uliti yu sikandin na kadayawan tò mga manubù na ñi ágduwa-duwa tingód kanak.”

Igkagi si Jesus tingód ki Juan na Tarabunyang

Luc 7:24-35; Mat 11:7-19

²⁴Tô igpanó tô mga manubù na ig-papid i Juan, igkagi si Jesus tun ta il-imud mga manubù tingód ki Juan, na mà din, “Na, tô igsadun kó tun ta disy-erto, ándà yu pamasaki tô manubù na ir-ing ka banban na ágkállang-kállángngán ka karamag. ²⁵Ándà yu pamasaki tô manubù na gumpak ka dakál é lagà, su tô mga gumpak ka madigár asta madigár é kóddò, tô gó tô góddò tun ta palasyo ka hari. ²⁶Asal ni gó tô ágpamasakán yu. Igsadun kó tun ta disyerto ébò kitanán yu tô propeta ka Manama. Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tuu pa mallayat tô kamanubuan i Juan ka tandingán katò langun propeta ka Manama. ²⁷Igtuman din ni tandò na igsulat tun ta kagi ka Manama,

“Na, duwán manubù na papiddán ku muna áknikó ébò pataganaán tô lan-gun manubù katò kadunggù nu.”[†]

²⁸“Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô kamanubuan i Juan tuu pa mallayat ka tandingán katò langun manubù. Asal tô manubù na tuu mabbabà tun ta pagpan-gulu ka Manama, tô gó é tuu pa mallayat ka tandingán ki Juan.”

²⁹Tô igdinág dan katò igkagi din, tô langun manubù asta tô mga taralimud ka buwis igkagi na nángngà tô iglumu katò Manama, su taganà igpabunyang dan ki Juan. ³⁰Asal tô mga Pariseo asta tô mga taratinurù ka sugù, igéllé dan katò kakalyag ka Manama, su ándà dan pabunyang ki Juan.

³¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Na, ulitán ku ákniyu tô tingód ka mga manubù áknganni. Ni gó tô ágkéringan

dan. ³²Iring sikandan na mga gabatà na gunsad tun ta plasa na ágkalingán-nan asta ágpatawaré dan, na mà dan, ‘Igidup ké ka lantuy ébò sumayó kó, asal ándà kó sayó. Igkanta ké tingód katò kamatayan, asal ándà kó sággó.’

³³Iring kandan tô mga manubù ákn-ganni, su si Juan na Tarabunyang in-alayun ágpuwasa, asta di gó ginám ka bino. Purisu ágkagi kó na igahuwan sikandin ka madat espiritu. ³⁴Asal sakán na Igpamanubù, ágkanna asta ginámma. Purisu ágkagi kó na áglólóbanna, sun-nudda ginám, asta ágrarakán ku tô mga taralimud ka buwis asta tô duma mga manubù na masalà-salà! ³⁵Asal ukít katò langun na áglumun ka Manama, ágkasóddóran na nángngà tô kapan-dayan din.”

Igbusbusan katò bayi tô paa i Jesus

³⁶Duwán sábbad Pariseo na igpakan ki Jesus. Purisu igsadun si Jesus tun ta balé din, asta igkan sikandin.[‡] ³⁷Na, duwán sábbad bayi na góddò tun ta lun-sud, asta ibantug sikandin na masalà-salà. Tô igdinág sikandin na igkan si Jesus tun ta balé katò Pariseo, igpid din tô pamammut na igdalám tun ta katiyà ka alabastro. ³⁸Igtindág sikandin tun ta táppad katò paa i Jesus. Igsággó sikandin, igpatallù din tô luhà din tun ta paa i Jesus, asta igpunasan din tô paa i Jesus katò ulu din. Marag din gadákan tô paa i Jesus, asta igbusbusan din katò pamammut.

³⁹Na, tô Pariseo na igpakan ki Jesus, tô igkita sikandin katò iglumu katò bayi, igpanámdám sikandin, na, “Atin ka bán-nal propeta ni manubù ni, kasóddóran din gó na masalà-salà ni bayi na igawid kandin.”

[†]7:27 7:27 Malaquias 3:1.

[‡]7:36 7:36 Tô igsadun si Jesus tun ta balé katò Pariseo na igsulat nit Lucas 7:36-50, ánnà magunawa tô ilumu na igsulat tun ta Mateo 26:6-13, Marcos 14:1-9, asta Juan 12:1-8.

⁴⁰Igkagi si Jesus tun ta Pariseo, na mà din, “Simon, duwán kagin ku áknikó.”

Igtaba si Simon, na mà din, “Sir, ándin é kagin nu kanak?”

⁴¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán duwa manubù na igbállás ka salapì tun ta tarapabállás. Tò sábbad igbállás ka lima gatus (500) abuk ka salapì. Tò ássa manubù igbállás ka kaliman (50) abuk ka salapì. ⁴²Su ándà ikabullás tò duwa dan katò salapì na igbállásan dan, igpandà katò tarapabállás tò utang katò duwa dan. Na, tun ta duwa dan, sadan tò duwán tuu dakál ginawa tun ta tarapabállás?”

⁴³Igtaba si Simon, na mà din, “Sikandin basi na tuu dakál tò utang na igpandà.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Nángngà tò taba nu.”

⁴⁴Na, igsérê si Jesus tun ta bayi, asta igkagi sikandin ki Simon, na mà din, “Sállág nu ni bayi ni. Tò igdunggù a kanun ta balé nu, ándà wayig na igpid nu ébò urasán kani paa ku. Asal ni bayi ni, iglámás din tò paa ku ka luhà din, asta igpunasan din katò ulu din. ⁴⁵Ándà ka adák kanak. Asal ni bayi ni, ándà sikandin sódò na gadák ka paa ku tikud tun ta igahuwa kani balé nu. ⁴⁶Ándà ka tagù ka langis ka olibo nit ulu ku. Asal ni bayi ni, igbusbus din nit paa ku tò pamammut na dakál é lagà. ⁴⁷Purisu kagiyan ku sikuna, igpasinsiyaan dán ka Manama tò salà din agad marapung, su dakál tò ginawa kani bayi. Asal tò manubù na délák tò salà din na igpasinsiyaan ka Manama, délák tò ginawa din tun ta Manama.”

⁴⁸Igkagi si Jesus tun ta bayi, na mà din, “Igpasinsiyaan dán tò mga salà nu.”

⁴⁹Purisu igpatóngkóé tò mga manubù na igkan duma ki Jesus, na mà dan, “Ánnà nángngà tò igkagi kani manubù ni, su Manama dád tò makapasinsiya ka mga salà.”

⁵⁰Na, igkagi si Jesus tun ta bayi, na mà din, “Igtábbus kad ukit katò kasarig nu. Uli kad na duwán kasunayan.”

Igtákkás tò mga gabayi ki Jesus

8 Na, ándà kadugé, igpanayun si Jesus, asta igسادunan din tò ássa mga lunsud asta mga banuwa. Igulit-ulit din tò Madigár Guditán tingód ka pagpangulu ka Manama. Igtákkás tò sapulù duwa (12) disipulu din. ²Igtákkás pagsik tò mga gabayi na inólian asta igpaluwaan din ka madat espiritu. Sikan-dan si Maria na ágngadanan na taga Magdala na igpaluwaan ka pittu madat espiritu, ³asta si Juana na sawa i Cusa na sábbad opisyaales i Herodes, asta si Susana, asta marapung tò ássa mga gabayi. Ni mga gabayi igbággé ka salapì tun ki Jesus asta mga disipulu din ébò duwán magasto dan.

Tò manubù na igsabud ka bänni

Luc 8:4-8; Mat 13:1-9; Mar 4:1-9

⁴Tò ilimud tò marapung manubù tikud tun ta langun lunsud, igulit si Jesus kani panunggiringan, na mà din, ⁵“Duwán sábbad manubù na igسادun tun ta kinamát ébò sumabud ka bänni. Tò igsabud sikandin, duwán isabud tun ta dalan, asal igittan ka mga manubù, asta igtuktuk katò mga manuk ta kayun. ⁶Duwán ássa bänni na isabud tun ta batun tanà. Tò igtubù, ándà kadugé ilanás asta inaté, su ándà man wayig katò tanà. ⁷Duwán ássa bänni na isabud tun ta tángngaan katò dugin sigbát. Igtubù tò bänni, asal itambunan katò dugin sigbát tò pamula. ⁸Asal duwán bänni na isabud tun ta malambù tanà. Tò gó tò madigár é tubù na igbuuy ka ginatus-gatus.”

Na, igkagi si Jesus ka mabákkár, na mà din, “Purisu kailangan maminág kó kanak ébò makagpát kó.”

Ágdantulán katô mga panunggiringan

Luc 8:9-10; Mat 13:10-17; Mar 4:10-12

⁹Na, iginsà tô mga disipulu i Jesus ka ándin tô kóbadan kani panunggiringan. ¹⁰Igtaba si Jesus, na mà din, “Sikiyu tô igpakitaan ka Manama katô kabánnalan na ándà din pasóddóri dángngan tingód katô pagpangulu din. Asal ukit dád tun ta mga panunggiringan tô kat-inurù ku katô duma mga manubù ébô agad sumállág dan, di dan makakita katô kóbadan. Agad maminág dan, di dan makagpát katô kabánnalan.”^f

Kóbadan katô panunggiringan tingód katô bánni na igsabud

Luc 8:11-15; Mat 13:18-23; Mar 4:13-20

¹¹“Ni gó tô kóbadan katô panunggiringan na igulit ku ákniyu. Tô bánni na igsabud, tô gó é kagi ka Manama. ¹²Tô bánni na isabud tun ta dalan, iring katô mga manubù na ágpaminág ka kagi ka Manama. Na, ágsadunan i Maibuyan ébô agón din tô kagi ka Manama na igdinág dan ébô di dan mánnal, asta di dan matábbus. ¹³Na, tô bánni na isabud tun ta batun, iring katô mga manubù na ágpaminág ka kagi ka Manama, asta ágtanggap dan na duwán dayó dan. Asal di ágkadugé tô kabánnal dan. Atin ka tintalán dan, ágkandà dán tô kabánnal dan, su iring dan katô pamulanán na ándà tuu ramut. ¹⁴Na, tô bánni na isabud tun ta tángngaán ka dugin sigbát, iring katô mga manubù na ágpaminág katô kagi ka Manama na igtinurù. Asal di dan makapanayun su talun dan katô sasó dan, kakalyag dan tô kaduwánnan, asta kadayawan kani banuwa. Purisu ándà ágpulusán dan katô kagi ka Man-

ama na igdinág dan. ¹⁵Na, tô bánni na isabud tun ta malambù tanà, iring katô mga manubù na ágpaminág katô kagi ka Manama, asta ágtaguán dan tun ta pusung dan, su ágkasarigan asta madigár sikandan. Sikandan tô ágtiis ka kahirapan sippang ka duwán ágpulusán dan.”

Sulù na ágsapatán

Luc 8:16-18; Mar 4:21-25

¹⁶“Na, atin ka ágrákkáttan é sulù, di ágtambunan, asta di taguán tun ta siráb ka katri. Asal ágsapatán ébô kataddawan tô langun manubù na mahu tun ta balé. ¹⁷Ándà palang gállássán áknganni na di pakitanán tun ta tapuri álló. Ándà pagsik ágbulunán áknganni na di kasóddóran tun ta tapuri álló.

¹⁸“Purisu kailangan bánnalán yu tô igdinág yu, su tô manubù na ágbánnal katô kabánnalan, tô gó é dugangan katô kabánnalan. Asal tô manubù na di ágbánnal katô kabánnalan, tô gó é kangayan katô kabánnalan na igpanámdám din na duwán tun kandin.”

Tô innà asta mga kataladi i Jesus

Luc 8:19-21; Mat 12:46-50; Mar 3:31-35

¹⁹Na, igdunggù tô innà i Jesus asta tô mga kataladi din, asal ándà dan ikapadani tun kandin su marapung tô mga manubù na ilimud. ²⁰Duwán igkagi ki Jesus, na mà din, “Tun ta luwà tô innà nu asta tô mga kataladi nu. Kakalyag dan kun na kumita áknikó.”

²¹Asal igkagi si Jesus tun ta mga manubù, na mà din, “Tô mga manubù na ágpaminág asta ágbánnal katô kagi ka Manama, tô gó tô innà ku asta tô mga kataladi ku.”

^f8:10 8:10 Ahaán tô Isaias 6:9.

Igpasódô i Jesus tô mabákkár karamag asta balud

Luc 8:22-25; Mat 8:23-27; Mar 4:35-41

²² Na, sábbad álló, igsaké si Jesus asta tô mga disipulu din ka barangé, asta igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Tumali-pag ki tun dipag ka ranó.”

Purisu igtalipag dan. ²³ Róggun na igtalipag dan, igtudug si Jesus. Ándà kadugé, igdunggù tô mabákkár karamag. Tô barangé idalámman ka wayig, asta masig dán malánnád. ²⁴ Igpadani tô mga disipulu ki Jesus, asta igánnó dan sikandin, na mà dan, “Áglangngagán, Áglangngagán, malánnád kid!”

Igánnó si Jesus, asta igpasódô din tô karamag asta tô magdakál mga balud. Purisu igsódô asta igtónnók. ²⁵ Igekagi si Jesus, na mà din, “Délák tô kasarig yu kanak.”

Asal imáddangan dan, isalábbuan dan, asta igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Matulus gó kannê sikandin, su agad tô karamag asta tô mga balud ágbánnal kandin.”

Igpaluwà i Jesus tô madat espiritu

Luc 8:26-39; Mat 8:28-34; Mar 5:1-20

²⁶ Na, igdunggù dan madani tun ta Gerasa na tun ta dipag katô probinsya ka Galilea. ²⁷ Tô igpónóg si Jesus, duwán sábbad taga Gerasa na igsumar kandin na igahuwan ka madat espiritu. Idugé sikandin ándà pangómpak, asta di góddô tun ta balé, asal góddô tun ta mga láb-báng. ²⁸ Tô igkita sikandin ki Jesus, igullaó sikandin, iglingkóód tun ta saruwan i Jesus, asta igkagi sikandin ka mabákkár, na mà din, “Jesus, Batà ka Manama na Tuu Mallayat, yaka ágsamuk kanak.”

²⁹ Tô gó é igkagi katô madat espiritu, su taganá igsugù si Jesus na lumuwà

tô madat espiritu tikud tun ta manubù. Marag gahuwan sikandin ka madat espiritu. Ágbagkássán sikandin ka kadina, gikáttan, asta inalayun ágbantéyan. Asal ágbugtusan din tô pagbagkás kandin, asta ágpiddán sikandin katô madat espiritu tun ta disyerto. ³⁰ Na, igsà si Jesus kandin, na mà din, “Sadan é ngadan nu?”

Igtaba sikandin, na mà din, “Mga mararan.”

Tô gó tô igtaba din su marapung tô madat mga espiritu na igahu kandin. ³¹ Ágpédu-édu tô madat mga espiritu ki Jesus na di dan pád suguán ikandin tun ta siráb ka tanà.[§]

³² Na, tuu marapung tô mga babuy na ágsukat tun ta karaban ka pabunganán na di madiyù, asta igpédu-édu tô madat mga espiritu ki Jesus na pahun sikan-dan tun ta mga babuy. Na, ignunug si Jesus. ³³ Purisu igluwà tô madat mga espiritu tikud tun ta manubù, asta igahu dan tun ta mga babuy. Igpalaguy tô langun babuy tun ta karaban, igtuppas dan tun ta ranó, asta ilánnád.

³⁴ Na, tô igkita tô mga taradóppón katô ilmu, igpalaguy dan, asta igulit dan tun ta lunsud asta tun ta madani mga banuwa. ³⁵ Purisu igsadun tô mga manubù ébô kitanán dan tô ilmu. Igsadun dan tun ki Jesus, asta igkita dan tô manubù na igpaluwaan ka madat mga espiritu. Igunsad sikandin madani tun ta paa i Jesus, igumpak dán, asta madigár dán tô panámdám din. Purisu imáddangan dan. ³⁶ Tô mga manubù na ikakita igulit tingód katô kapaluwà i Jesus ka madat mga espiritu tikud tun ta manubù. ³⁷ Purisu igpédu-édu tô langun taga Gerasa na miwà si Jesus tikud tun ta banuwa dan, su tuu dan imáddangan. Purisu igsaké si Jesus tun ta barangé,

[§]8:31 8:31 Tun ta siráb ka tanà tô prisowanan katô madat mga espiritu sippang ka supakan dan.

asta igulì. ³⁸ Asal tô ándà dan pa panó, tô manubù na igluwaan ka mga madat espiritu igpédu-édu na mákkás pád sikandin ki Jesus. Asal ándà nunug si Jesus, su igkagi sikandin, na mà din, ³⁹“Uli kad, asta ulit nu tô tingód katô madigár na iglumu ka Manama áknikó.”

Purisu igpanó sikandin, asta igulitan din tô langun manubù tun ta lunsud tingód katô madigár na iglumu i Jesus kandin.

Inólian tô duwa gabayi

Luc 8:40-56; Mat 9:18-26; Mar 5:21-43

⁴⁰ Na, tô igdunggù si Jesus tun dipag katô ranó, marapung tô mga manubù na igsumar, su igangat dan kandin. ⁴¹ Na, duwán sábbad pangulu ka simbaan ka Judio na ánggadanan ki Jairo na igpadani tun ki Jesus. Iglíngkóód sikandin, asta igpédu-édu na madun si Jesus tun ta balé din, ⁴² su masig dán maté tô batà din bayi. Tô gó é bugtung batà din na mga sapulù duwa (12) é idad.

Tô igtákkás si Jesus kandin, marapung tô mga manubù na igpaliggátté na igarurung kandin.

⁴³ Na, duwán sábbad bayi na gagasan ka dipanug dalám ka sapulù duwa (12) dán ámmé, asta ándà palang ikóli kandin. ⁴⁴ Igpadani sikandin tun ta bókkóg i Jesus, asta igawidan din dád tô ugpu katô umpak i Jesus. Tigkô dád igsódô tô dipanug din. ⁴⁵ Na, iginsà si Jesus, na mà din, “Sadán é igawid kanak?”

Igpanguntaman tô langun. Na, igkagi si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, tuu marapung tô mga manubù na igpaliggátté asta igarurung áknikó!”

⁴⁶ Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán igawid kanak, su igriyuwa na duwán katulusan na igluwà tikud dini kanak.”

⁴⁷ Na, tô ikasóddór tô bayi na di mabulun tô iglumu din, igpadani sikandin tun ki Jesus. Igkárkár sikandin tingód katô

máddang din, iglíngkóód sikandin tun ta saruwan i Jesus, asta igulit din tô gunayan katô pagawid din kandin. Igdinág tô langun manubù na tigkô dád inólian tô bóggók din. ⁴⁸ Igkagi si Jesus katô bayi, na mà din, “Inólian kad ukit ka kasarig nu kanak. Uli kad na duwán kasunayan.”

⁴⁹ Róggun na igkagi pa si Jesus tun ta bayi, duwán sábbad manubù na igdunggù tikud tun ta balé i Jairo, asta igkagi sikandin ki Jairo, na mà din, “Yakad ágpapanayun katô Taratinurù tun ta balé nu, su inaté dán tô batà nu.”

⁵⁰ Asal tô igdinág si Jesus katô kagi din, igkagi sikandin ki Jairo, na mà din, “Yaka ágkaranu! Bánnal ka dád kanak, asta kólian tô batà nu.”

⁵¹ Tô igdunggù dan tun ta balé i Jairo, ándà duma manubù na igpatákkás i Jesus tun dalám, asal si Pedro dád, si Juan, si Santiago, asta tô ámmà asta tô innà katô batà. ⁵² Ágsággó asta gullaó tô langun manubù, asal igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágsággó, su ándà kamaté ni batà. Igtudug dád sikandin.”

⁵³ Na, igngisiyan dan si Jesus, su isóddóran dan na inaté dán tô batà. ⁵⁴ Asal igawidan i Jesus tô bállad katô batà, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sumuddù, tindág ka!”

⁵⁵ Na, iglónód tô gimukud din, asta igtindág tô batà. Na, igsugù si Jesus na pakannán tô batà. ⁵⁶ Isalábbuan tô ámmà asta tô innà katô batà. Asal maggát igsapad si Jesus kandan na ándà palang manubù na mému ulitan dan tingód katô ilumu.

Igpapanó i Jesus tô sapulù duwa apostoles

Luc 9:1-6; Mat 10:5-15; Mar 6:7-13

9 Na, iglimud i Jesus tô sapulù duwa (12) apostoles, igbággayan din sikandan ka katulusan ébô makapaluwà dan ka mga madat espiritu tikud tun ta manubù, asta ébô makóli dan ka mga

ágkabógókan. ²Igpapanó dan ikandin ébô mulit-ulit dan tingód ka pagpangulu ka Manama, asta ébô dappánnan dan tô mga ágkabógókan ébô kólian. ³Igkagi sikandin tun kandan, na mà din, “Yakó ágpíd ka kaduwánnan yu, agad tukád, kabir, ágkakan asta salapì. Yakó ágpíd ka umpak na gilisan. ⁴Atin ka ágdunggù kó tun ta balé, óddô kó dutun sippang ka panó kó tun ta ássa lunsud. ⁵Atin ka ò kó tanggapán katò mga manubù, ka panó kó tikud tun ta lunsud dan, padpad yu tô barukbuk tikud tun ta paa yu ébô kasóddóran dan na duwán sókó ka Manama kandan.”

⁶Na, igpanó dan asta igсадun dan tun ta mga lunsud. Igulit-ulit dan katò Madigár Gulitán asta igdappánnan dan tô mga ágkabógókan ébô kólian.

Ágduwa-duwa si Herodes tingód ki Jesus

Luc 9:7-9; Mat 14:1-12; Mar 6:14-29

⁷Na, si Herodes tô igpangulu tun ta Galilea. Tô igdinág sikandin tingód katò áglumun i Jesus, ágduwa-duwa tô panámdám din, su duwán mga manubù na ágkagi na sikandin si Juan na Tarabunyag na inanté puman. ⁸Duwán duma mga manubù na ágkagi na sikandin si Elias na inanté puman, asta duwán duma ágkagi na sikandin tô sábbad propeta sayyan na inanté puman. ⁹Igkagi si Herodes, na mà din, “Si Juan tô igpatampáddan ku ka alig. Purisu sadan ni manubù ni na igdinág ku?”

Na, kakalyag i Herodes na kumita sikandin ki Jesus.

Igpakan i Jesus tô sopra lima mararan manubù

Luc 9:10-17; Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Juan 6:1-14

¹⁰Na, tô igulì tô mga apostoles tun ki Jesus, igulit dan kandin tingód katò langun iglumun dan. Igpatakkás i Jesus sikandan, igtananan dan tô duma mga manubù, asta igсадun dan tô tun ta lunsud na ánggadananan Betsaida. ¹¹Asal tô ikasóddór tô langun manubù ka ánda é igсадunan i Jesus, igtalundug dan kandin. Igtanggap si Jesus kandan, asta igulit sikandin kandan tingód katò pagpangulu ka Manama. Igdappánnan din tô langun ágkabógókan, asta inólian dan.

¹²Tô mapun dán, igpadani tô sapulù duwa (12) disipulu tun ki Jesus, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Papanó nu tô langun manubù tun ta mga lunsud asta tun ta kaligadan dan ébô duwán kadággaan dan, asta ébô málli dan ka makan, su ánda mga manubù na góddô kannun.”

¹³Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu é mággé ka makan dan.”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Asal lima dád abuk ni pan ta, asta duwa dád abuk ni sáddà ta. ** Panó ké ébô málli ka pan para katò langun?”

¹⁴Mga lima mararan (5,000) tô mga gamama na ilimud.†† Igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Pónsad yu tô mga manubù na tagkaliman tô sábbad grupo.”

¹⁵Igbánnal tô mga disipulu din, asta igpónsad dan tô langun. ¹⁶Igkangé i Jesus tô lima abuk pan asta tô duwa abuk sáddà. Iglangngag sikandin tun ta langit, asta igpasalamat tun ta Manama. Igtáppik-táppik din tô pan asta tô sáddà,

** 9:13 9:13 Malumpipì tô pan katò mga Judio, magimpuruk, asta mga sábbad dangó é kadakállan. Igággang basi tô sáddà.

†† 9:14 9:14 Ikakan pagsik tô mga gabayi asta tô mga gabatà, asal ánda dan iyapi.

asta igbággé din tun ta mga disipulu din ébô taladán dan tun ta mga manubù na ilimud. ¹⁷ Ikakan tō langun manubù, asta ibássug dan. Iglimud katō mga disipulu din tō pan asta sáddà na isamà, asta duwán sapulù duwa (12) magdakál baskit na ipánnù.

Igkagi si Pedro na si Jesus tō Mesiyas

Luc 9:18-22; Mat 16:13-21; Mar 8:27-29

¹⁸ Na, sábbad álló, igdasal si Jesus na sábbad din dád, asta madani tun kandin tō mga disipulu din. Iginàs si Jesus kandan, na mà din, “Ándin tō ágkagin ka mga manubù tingód kanak? Sadanna kun?”

¹⁹ Igtaba sikandan, na mà dan, “Duwán mga manubù na ágkagi na sikuna si Juan na Tarabunyang. Duwán ássa mga manubù na ágkagi na sikuna si Elias. Duwán ássa na ágkagi na sikuna tō sábbad propeta ka Manama sayyan na inanté puman.”

²⁰ Iginàs si Jesus, na mà din, “Asal ándin é ákniyu panámdám tingód kanak? Sadanna?”

Igtaba si Pedro, na mà din, “Sikuna tō Mesiyas na igpapid ka Manama dini áknami.”

²¹ Asal maggát igsapad si Jesus na kailangan dì dan mulit kani tun ta duma mga manubù. ²² Igkagi si Jesus, na mà din, “Pahirapanna na Igpamanubù, asta élléyanna katō mga ágtugállán ka Judio, mallayat ka mga pangulu ka templo, asta mga taratinurù ka sugù. Matayanna, asta mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

Tō manubù na mákkás ki Jesus

Luc 9:23-27; Mat 16:24-28; Mar 8:34-9:1

²³ Na, igkagi si Jesus tun ta langun na igpaminág kandin, na mà din, “Tō manubù na mákkás kanak, kailangan dian din tō kakalyag ka pusung din, tumiis sikandin ka kahirapan tukid ka álló agad matayan sikandin,‡ si na mákkás kanak. ²⁴ Tō manubù na áglággád katō kantayan din, kandaan sikandin katō kantayan na ándà ágtamanán. Asal ka mému ka matayan tō manubù tingód katō katákkás din kanak, matanggap din tō kantayan na ándà ágtamanán.

²⁵ Atin ka makatigatun tō manubù kani tibuk banuwa, asal kandaan sikandin katō kantayan, ándà palang pulusán din.

²⁶ Atin ka ágkayyaan tō manubù tingód kanak asta tingód katō igtinurù ku, kayyaanna tingód kandin tun ta álló ka lumónódda na Igpamanubù na duwán séllaán ku, asta séllaán katō Ámmà ku asta mga panaligan din. ²⁷ Asal paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán dini ákniyu na dì maté sippang ka kumita dan katō pagpangulu ka Manama.”¶

Ipalin tō bónnóng i Jesus

Luc 9:28-36; Mat 17:1-8; Mar 9:2-8

²⁸ Na, pángnga ka mga walú álló tikud tun ta igkagi i Jesus ni langun, igpatákkás ñin si Pedro, si Juan, asta si Santiago. Igtikáddág dan tun ta pabungan ébô dumasal sikandin. ²⁹ Róggun na igdasal si Jesus, ipalin tō bónnóng ñin, asta igsélla ka kapputian tō umpak ñin. ³⁰ Tigkô dád duwán duwa manubù na igtóngkô ki Jesus, na si Moises asta si Elias ³¹ na duwán séllaán ñin. Igpátóngkóé tō tállu ñin tingód ka ka-

‡9:23 9:23 Kailangan tumiis sikandin ka kahirapan tukid ka álló agad matayan sikandin, ó kailangan tumiang sikandin ka krus tukid ka álló.

¶9:27 9:27 Ituman ni tō igkita si Pedro, si Santiago asta si Juan katō kapalín katō bónnóng i Jesus tun ta pabungan (Lucas 9:28-36). Tō bónnóng i Jesus na ikitaan ñin iring katō bónnóng ñin ka mangulu sikandin tun ta tapuri álló.

matayan i Jesus na matuman kandin tun ta Jerusalem. ³²Na, ináknákan si Pedro asta tô duwa kadumaan din. Tô igánnó dan, igkita dan tô séláán i Jesus asta tô duwa manubù na igtindág madani tun kandin. ³³Róggun na igpanó si Moises asta si Elias, igkagi si Pedro ki Jesus, na mà din, “Áglangngagán, madigár su dini ké. Mimu ké dini ka tállu rákkó, sábbad para áknikó, sábbad para ki Moises, asta sábbad para ki Elias.”

Agad tô gó é igkagi i Pedro, asal ándà din kagpátti tô igkagi din. ³⁴Róggun na igkagi si Pedro, igdunggù tô sagulapun na ikatambun kandan. Tô isidalungan dan katô sagulapun, imáddangan dan. ³⁵Igdinág dan tô kagi ka Manama tikud tun ta sagulapun, na mà din, “Ni gó ni kanak Batà na igsalin ku. Paminág yu sikandin!”

³⁶Na, pángnga igkagi tô Manama, igkita dan si Jesus na sábbad din dád. Tô timpo tô, ándà igulitan dan tingód katô igkita dan.

Tô batà mama na igahuwan ka madat espiritu

Luc 9:37-43; Mat 17:14-18; Mar 9:14-27

³⁷Na, pagkasimag, tô igtupang si Jesus asta tô tállu disipulu din tikud tun ta pabungan, isumaran dan ka marapung manubù. ³⁸Na, duwán sábbad manubù na igtawar ki Jesus, na mà din, “Sir, kéduwi nu ni batà ku, su sikandin tô bugtung batà ku. ³⁹Marag sikandin gahuwan ka madat espiritu, gullaó sikandin, ágtuyù-tuyù sippang ka ágburà tô babbà din asta girrayatan sikandin. Mahirap paluwaán tô madat espiritu tikud tun kandin. ⁴⁰Igpédu-éduwa katô mga disipulu nu na paluwaán dan tô madat espiritu na igahu kandin, asal ándà dan ikému.”

⁴¹Igtaba si Jesus, na mà din, “Sikiyu mga manubù áknganni, di kó ágsarig kanak, asta madat tô panámdám yu. Di

dán madugé na dumuma a ákniyu, asal kailangan tumiissa pa. Na, pid nu dini tô batà nu.”

⁴²Róggun na igsadun tô batà tun ki Jesus, igpabuntug katô madat espiritu tô batà, asta igpatuyù-tuyù sikandin. Asal igsapadan i Jesus tô madat espiritu. Purisu inólian tô batà, asta igpid i Jesus tun ta ámmà din. ⁴³Tuu isalábbuan tô langun manubù tingód katô katulusan ka Manama.

Igkagi puman si Jesus tingód katô kamatayan din

Luc 9:43-45; Mat 17:22-23; Mar 9:30-32

Róggun na isalábbuan tô langun manubù tingód katô mga iglumu i Jesus, igkagi sikandin tun ta mga disipulu din, na mà din, ⁴⁴“Kailangan paminággán yu ni kagin ku ákniyu. Matuman ni dumunggù kanak na Igpamanubù. Kailangan bággénna tun ta bállad katô duma mga manubù.”

⁴⁵Asal ándà gó kagpátti katô mga disipulu din tô kóbadan katô igkagi din, su ándà pasóddóri kandan ébô di dan kagpáttan. Ándà dan insà kandin tingód katô igkagi din, su ágkamáddangan dan.

Sadan tô tuu mallayat?

Luc 9:46-48; Mat 18:1-5; Mar 9:33-37

⁴⁶Na, igpapulé tô mga disipulu i Jesus tingód ka sadan tun kandan tô tuu mallayat é kamanubuan. ⁴⁷Asal isóddóran i Jesus tô ágpanámdámmán dan. Purisu igtawar din tô sábbad batà, asta igpatindág din madani tun kandin. ⁴⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ágtanggap kó kani sábbad batà tingód ka kapasakup yu kanak, iring na ágtanggapánna ikiyu. Tô manubù na ágtanggap kanak, ágtanggapán din tô igpapid kanak, su tun ta langun yu, tô manubù na tuu mabbabà é kamanubuan, sikandin tô tuu mallayat.”

Mga kadumaan yu tô mga manubù na ánnà usig yu

Luc 9:49-50; Mar 9:38-40

⁴⁹Na, igkagi si Juan, na mà din, “Áglangngagán, duwán sábbad manubù na igkita dé na igpaluwà ka madat mga espiritu ukít ka kagamít din katô ngadan nu. Asal igsapadan dé sikandin su ánnà kadumaan ta.”

⁵⁰Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Yakò ágsapad kandin, su kadumaan yu tô mga manubù na ánnà usig yu.”

Igpanó si Jesus tikud tun ta probinsya ka Galilea

⁵¹Na, tô masig dán dumunggù tô álló na mulí si Jesus tun ta langit, igplano sikandin na madun tun ta Jerusalem.

⁵²Duwán mga manubù na igpóna i Jesus. Igpanó dan, asta igsadun dan tun ta sábbad lunsud na sakup ka Samaria ébô tumaganà dan katô balé na áddingan din. ⁵³Ánnà Judio tô mga manubù na góddô dutun. Purisu ándà dan tanggapi si Jesus, su isóddóran dan na madun sikandin tun ta Jerusalem. ⁵⁴Tô ikasóddór si Santiago asta si Juan na ò dan tanggapán katô mga taga Samaria, igkagi sikandan, na mà dan, “Áglangngagán, kakalyag nu na padabuan dé ka apuy tikud tun ta langit ébô mapánnas dan?”^{§§}

⁵⁵Asal igsérê si Jesus, asta igsapadan din sikandan. ⁵⁶Na, igpanayun dan tun ta ássa lunsud.

Tô mákkás ki Jesus

Luc 9:57-62; Mat 8:19-22

⁵⁷Róggun na ágpanó dan, duwán sábbad manubù na igkagi ki Jesus, na mà

din, “Mákkássa áknikó agad ánda ka madun.”

⁵⁸Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Tô mga mannap ka kabánnásson, duwán pa góddóan dan, asta tô mga manuk ka kayun, duwán pa gapunanan dan. Asal sakán na Igpamanubù, ándà palang góddóan ku na ágkadággan.”

⁵⁹Igkagi si Jesus tun ta ássa manubù, na mà din, “Tákkás ka kanak.”

Asal igtaba sikandin, na mà din, “Áglangngagán, mákkássa áknikó, asal póli a pa ébô lábbángngán ku tô ámmà ku.”

⁶⁰Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Tô mga manubù na ándà kantayan na ándà ágtamanán, tô gó é lumábbáng katô mga kadumaan dan na inaté.* Asal sikuna na duwán kantayan na ándà ágtamanán, kailangan mulit-ulit ka tingód katô pagpangulu ka Manama.”

⁶¹Duwán ássa manubù na igkagi ki Jesus, na mà din, “Áglangngagán, mákkássa áknikó. Asal mulí a pa ébô pasóddóran ku tô pamilya ku.”

⁶²Igkagi si Jesus, na mà din, “Yaka gir-ing katô manubù na ágdaru na inalayun ágsérê, su tô manubù na ágduwa-duwa na mákkás kanak, ò sikandin masakup tun ta pagpangulu ka Manama.”

Igpóna i Jesus tô kapittuwan duwa

10Na, igsalin katô Áglangngagán tô kapittuwan duwa (72) manubù, asta igpóna din sikandan na tagduwa-duwa ébô madun dan tun ta langun lunsud asta mga lugar na sadunan din. ²Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Dakál tô ágkátun, asal tagsábbadé dád tô tarakátun. Purisu dasal kó tun ta Áglangngagán na tigatun ka kinamát ébô papid sikandin ka duma mga

§§9:54 9:54 Iring katô ilmu i Elias sayyan na igsulat tun ta 2 Mga Harì 1:10-12.

*9:60 9:60 Tô kóbadan, tô mga manubù na mánnal ki Jesus, ò mému ka mabaring dan su tuu pa ágkailanganán tô katuman dan katô kakalyag ka Manama.

tarakáttu. ³Na, panó kó. Banté kó katô madat mga manubù, su iring kó na mga karnero na ágbanganan katô mananap ka kabánnássan na ánggadanan lobo. ⁴Yakó ágpíd ka salapì, kabir, asta sandalyas. Yakó ágtóngkô-tóngkô katô mga manubù na ágkitanán yu tun ta dalan ébô dì kó ágkabaríng. ⁵Atin ka ágdunggù kó tun ta balé, una yu kagiyi, na mà yu, ‘Mólà pa ka duwán kasunayan yu!’ ⁶Atin ka masuné tó tigbalé, bággayan sikandin ka Manama ka kasunayan. Asal atin ka ánnà masuné tó tigbalé, pamuyù yu tun ta Manama na angén din tó kasunayan na bággén yu pád tun kandin. ⁷Agad ándin tó pakanán dan ákniyu, tó dád gó é kannán yu asta inámmán yu, su tó manubù na áglumu kailangan tandanan. Yakó galinalin tun ta duma balé, asal óddô kó tun ta sábbad dád balé. ⁸Atin ka ágdunggù kó tun ta lunsud asta ágtanggapán kó ikandan, agad ándin tó pakanán dan ákniyu, tó dád gó é kannán yu. ⁹Dappánni yu ka ballad tó mga ágkabógókan ébô kólian. Kagiyi yu sikandan, na, ‘Masig dán mangulu tó Manama ákniyu.’ ¹⁰Atin ka ágdunggù kó tun ta lunsud asta dì kó ikandan tanggapán, panó kó tun ta dalan, asta kagiyi yu tó mga tigbalé, na mà yu, ¹¹‘Agad tó barukbuk nit banuwa yu na igdákkát kannun ta paa dé padpadán dé ébô kasóddóran yu na duwán sókó ka Manama ákniyu. Pénagpáttán dé sikiyu na masig dán mangulu tó Manama.’ ¹²Kagiyan ku sikiyu na supakan ka Manama tó mga taga Sodoma tun ta tapuri álló tingód katô salà dan, asal tuu pa madat tó su-

pak ka Manama katô mga manubù tun ta lunsud na dì tumanggap ákniyu.”

Tô mga manubù na ándà rákkád

Luc 10:13-16; Mat 11:20-24

¹³“Makédu-édu kó na mga taga Corasin! asta makédu-édu kó na mga taga Betsaida! su ándà kó rákkád. Atin ka igimu tó kasalábbuan tun ta mga taga Tiro asta mga taga Sidon sayyan iring katô mga kasalábbuan na igimu ku dini ákniyu, igumpak dan pád katô óggét na gimun sako, asta igtagù dan pád ka abu tun ta ulu dan ébô pakitanán dan na igrákkád dan dán. ¹⁴Tun ta álló ka rumuud tó Manama, agad supakan din tó mga taga Tiro asta tó mga taga Sidon, asal tuu pa madat tó supak din ákniyu. ¹⁵Sikiyu mga taga Capernaum, kéman yu ka pabantugán kó sippang tun ta langit, asal dabuán kó baling tun ta góddóan ka mga inaté.”[†]

¹⁶Igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Tó manubù na mamínag ákniyu, ukit kani ágpaminággánna ikandin. Tó manubù na méllé ákniyu, méllé kanak. Tó manubù na méllé kanak, méllé katô igpapid kanak.”

Igulì tó kapittuwan duwa

¹⁷Na, tó igulì tó kapittuwan duwa (72) na igpóna i Jesus, idayawan dan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Áglangngagán, agad tó madat mga espiritu ignunug áknami ukit ka kagamit dé katô ngadan nu!”

¹⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Bánal, su igkita ku si Maibuyan na iring na kirám na idabù tikud tun ta langit.”[‡] ¹⁹Yakó yu ágkalingawi ni. Igpa-

[†]10:15 10:15 Hades tó ngadan katô góddóan ka mga inaté sippang ka ruudan dan. Ahaán tó Igpakita 20:11-15.

[‡]10:18 10:18 Tó katulusan katô Manama tuu pa mabákkár ka tandingán katô katulusan i Maibuyan, su tó Manama, igpéwà din si Maibuyan tikud tun ta langit. Duwán katulusan na igbággé i Jesus tun ta kapittuwan duwa. Purisu igpaluwà dan tó madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù.

pid ku sikiyu ébô manalu kó ka katulusan katô usig ka Manama. Agad makagit kó ka áppuy asta mananipit, asal ándà palang makadadat ákniyu. ²⁰Na, agad ikapanalu kó ka madat mga espiritu, ánnà ni tó kadayawan yu. Asal kailangan kadayawan kó su igsulat dán tó ngadan yu tun ta langit.”^f

Idayawan si Jesus

Luc 10:21-24; Mat 11:25-27; 13:16-17

²¹Na, tó oras tó, dakál tó dayó na igbággé katô Ugis Espiritu ki Jesus, asta igdasal sikandin, na mà din, “Ámmà na Áglangngagán katô langun tun ta langit asta dini ta banuwa, ágpasalamatta áknikó, su ándà nu pasóddóri ni kabánnalan tun ta mga manubù na kéman dan ka mapandé asta dakál é isóddóran, asal igpasóddór nud ni kabánnalan tun ta mga manubù na mabbabà é kamanubuan. Durungán ku sikuna, Ámmà, su tikud tun ta madigár kakalyag nu.”

²²Igkagi si Jesus, na mà din, “Igsarig katô Ámmà ku tó langun dini kanak. Tó Ámmà ku dád tó ikasóddór kanak, su sakán tó Batà din. Sakán dád tó ikasóddór katô Ámmà ku, asta tó langun manubù na ágsalinán ku ébô makasóddór tingód katô Ámmà ku.”

²³Na, igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din na ándà ássa manubù, na mà din, “Ágkadayawan kó su ikakita kó katô kabánnalan! ²⁴Kagiyan ku sikiyu na tó marapung mga propeta ka Manama asta tó mga harì sayyan, agad malyag dan na kumita katô igkita yu, asal ándà dan ikakita. Agad malyag dan na mamínág katô igdinág yu, asal ándà dan ikadinág.”

Panunggiringan tingód katô sábbad taga Samaria

²⁵Na, igtindág tó sábbad taratinurù katô mga sugù. Kakalyag din na kuminnam minsà ki Jesus. Purisu igsà sikandin, na mà din, “Sir, ándin tó kailangan lumun ku ébô makatangappa ka kantayan na ándà ágtamanán?”

²⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Ándin tó igsulat tun ta mga sugù ka Manama? Ándin tó igbasa nu?”

²⁷Igtaba tó manubù, na mà din, “Ginawayi yu tó Áglangngagán na Manama yu tikud tun ta tibuk pusung yu, tikud tun ta tibuk kantayan yu, tikud tun ta tibuk panámdám yu, asta tikud tun ta tibuk bákkár yu. Ginawayi yu tó unawa yu na iring katô kaginawa yu katô ákniyu sarili.”^g

²⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Nángngà tó igtaba nu. Lumu nu yan ébô makatanggap ka katô kantayan na ándà ágtamanán.”

²⁹Asal kakalyag katô manubù na pasóddóran din na nángngà tó áglumun din tun ta saruwan ka Manama. Purisu igsà sikandin, na mà din, “Sadán tó unawa ku?”

³⁰Igtaba si Jesus, na mà din, “Duwán sábbad Judio na igpanó tikud tun ta Jerusalem, asta igsadun tun ta Jerico. Na, isabban sikandin ka mga tulisan. Igadólan dan, igpakuy dan, asta igtananan dan sikandin na ágkamaté-maté dán. ³¹Na, igdunggù tó sábbad pangulu ka templo ka Judio. Asal tó igkita din tó manubù na inamù, iglilì sikandin tun ta ágbaluy. ³²Na, igdunggù pagsik tó sábbad Judio na sakup ka grupo i Levi. Asal tó igkita din tó manubù na inamù, iglilì sikandin tun ta ágbaluy. ³³Na, duwán

^f10:20 10:20 Tingód katô libro na igsulatan katô mga ngadan, ahaán tó Igpakita 3:5.

^g10:27 10:27 Deuteronomio 6:5; Levitico 19:18.

sábbad taga Samaria na igdunggù tun ta Judio na inamù. Tò igkita sikandin katò inamù, inéduwan sikandin. ³⁴Igpadaniyan din, igbawian din tò amù katò Judio ka langis ka olibo asta bino, asta igbagkásan din. Igpasaké din tò Judio tun ta asno din, asta igpid din tun ta balé na ágdunguanan, asta igdóppónan din. ³⁵Pagkasimag, igbággé din tò duwa abuk salapì tun ta tigatun katò balé, asta igkagi sikandin, na mà din, ‘Dóppóni nu sikandin. Atin ka duwán kulang, bayadan ku ka lumónódda.’

³⁶“Na, ándin tò panámdám nu? Tun ta tállu manubù na igkita katò isabban ka mga tulisan, sadan tun kandan tò igpakita na unawa din?”

³⁷Igtaba tò taratinurù, na mà din, “Tò taga Samaria na inéduwan asta igtabang kandin.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu kailangan tò gó pagsik tò lumun nu.”

Igádding si Jesus tun ki Marta asta ki Maria

³⁸Na, tò igpanó dan, igukit dan tun ta sábbad lunsud. Duwán sábbad bayi na ánggadanán ki Marta na igpadding ki Jesus tun ta balé din. ³⁹Duwán adi din na si Maria na igunsad madani tun ta paa katò Áglangngagán ébò maminág katò ágtinuruán i Jesus. ⁴⁰Asal si Marta, ágkasasó tò panámdám din tingód katò marapung mga áglumun din. Purisu igpadani si Marta tun ki Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Áglangngagán, sábbad ku dád tò góméng, su di ágtabang ni adi ku. Atin ka duwán kédu nu kanak, kagiyi nu sikandin ébò tumabang kanak.”

⁴¹Asal igtaba tò Áglangngagán, na mà din, “Marta, Marta, tuu ka ágkatanaan tingód katò mga áglumun nu. ⁴²Sábbad dád tò ágkailanganán. Tò gó tò madigár na igsalin i Maria, asta di ni makangé tikud tun kandin.”

Tingód ka kadasal

Luc 11:1-13; Mat 6:9-13; 7:7-11

11 Na, sábbad álló na igdasal si Jesus tun ta sábbad lugar. Pángnga katò kadasal din, duwán sábbad disipulu din na igkagi, “Áglangngagán, tinurui ké ágdasal iring katò igtinurù i Juan na Tarabunyang katò mga disipulu din.”

²Igkagi si Jesus, na mà din, “Iring kani é kadasal yu. ‘Ámmà, mólà pa ka pangadapán ka katò langun manubù. Mólà pa ka mangulu ka tun ta langun manubù. ³Bággéyi ké ka ágkannán dé álló-álló. ⁴Pasinsiyayi ké na ikasalà áknikó, su ágpasinsiyaan dé tò langun manubù na ikasalà áknami. Yaka ágpókit áknami tun ta pagkinnam.”

⁵Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Atin ka madun ka tun ta balé katò rarak nu, agad tángngà ka dukilám, ébò mállás ka tállu abuk pan, kumagi ka kandin, na, ⁶‘Duwán rarak ku na mantu igdunggù, asta ándà pakannán ku kandin.’ ⁷Tumaba tò tun dalám, na mà din, ‘Yaka ágsamuk kanak. Igsagpángngan dán tò sállat, asta ágdággà ad asta ni mga gabatà ku. Diyad makannó ébò mággé áknikó.’ ⁸Na, kumagiya áknayu, agad di pád sikandin mánnó ébò tumabang katò rarak din, ka di sumungkù tò manubù na mamuyù, kailangan mánnó sikandin ébò bággén tò agad ándin é ágpamuyuán din. ⁹Purisu kumagiya áknayu, pamuyù kó inalayun tun ta Manama, asta bággayan kó ikandin. Pamasak kó inalayun tun kandin, asta kitanán yu. Tákták kó inalayun tun ta sállat, asta pókéan kó ikandin. ¹⁰Makatanggap tò langun manubù na ágpamuyù. Makakita tò langun manubù na ágpamasak. Pókéan tò langun manubù na ágtákták. ¹¹Sikiyu na mga ámmà, atin ka mamuyù tò batà yu ka sáddà, ánnà áppuy tò bággén yu kandin. ¹²Atin ka mamuyù tò batà yu ka tállug, ánnà mananipit tò bággén yu

kandin. ¹³Na, sikiyu, agad duwán madat mga áglumun yu, asal inalayun madigár tō mga ágbággén yu tun ta mga gabatà yu. Na, tō Ámmà yu na Manama tun ta langit tuu pa mággé katō Ugis Espiritu tun ta langun manubù na ágpamuyù kandin!”

Si Jesus asta si Maibuyan

Luc 11:14-23; Mat 12:22-30; Mar 3:20-27

¹⁴Na, duwán madat espiritu na igpaluwà i Jesus tikud tun ta sábbad manubù na inómmò, ikakagi tō manubù, asta isalábbuan tō langun manubù. ¹⁵Asal duwán mga manubù na igkagi, na mà dan, “Ágpaluwà sikandin katō madat mga espiritu ukit katō pangulu ka madat mga espiritu na si Belsebul.”**

¹⁶Duwán ássa mga manubù na igpamuyù ki Jesus na pakitanán din kandan tō kasalábbuan tikud tun ta langit ébò kasóddóran dan na sikandin tō bállal igpapid ka Manama. ¹⁷Asal isóddóran i Jesus na madat tō panámdám dan. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Atin ka ágpamatayé tō mga sakup ka sábbad pangulu, di madugé mandà tō pagpangulu din. Atin ka ágpamatayé tō sábbad pamilya, di madugé padiyaé dan. ¹⁸Purisu atin ka ágpaluwà si Maibuyan katō mga sakup din, mandà tō pagpangulu din, su imun din na usig tō mga sakup din. Ágkagi kó na ágpaluwà a katō madat mga espiritu su igsugù a i Belsebul. ¹⁹Atin ka ágsawén yu ni kapaluwà ku katō madat mga espiritu su ágpanámdám kó na igsugù a i Belsebul, ágsawén yu tō ákniyu mga disipulu, su ágpaluwà dan pagsik ka madat mga espiritu. Purisu sikandan tō ágpasóddór na ánnà nángngà tō kasawé yu kanak. ²⁰Atin ka ágpaluwà a katō madat mga espiritu ukit katō katulusan ka Manama,

igdunggù dán gó dini ákniyu tō pagpangulu ka Manama.

²¹“Atin ka ágtómmóng tō mabákkár manubù katō balé din asta duwán laniban din, di magó tō kaduwánnan din. ²²Asal atin ka dumunggù tō ássa manubù na tuu pa mabákkár ka tandingán kandin, tō gó tō sumulung asta makapanalu katō tigbalé, makagó katō langun laniban na ágsarigan din, asta tumalad-talad katō inagó din.

²³“Tō langun manubù na di ágtákkás kanak, tō gó é gusig kanak, asta tō langun manubù na di áglimud ka mga manubù dini kanak, tō gó é ágpéwà ka mga manubù tikud dini kanak.”

Tō kalónód katō madat espiritu

Luc 11:24-26; Mat 12:43-45

²⁴“Na, atin ka duwán madat espiritu na paluwaán tun ta manubù, ágpanópanó tō madat espiritu tun ta disyerto ébò mamasak sikandin ka madigár óddóan din. Atin ka ándà kitanán din, kumagi sikandin, na mà din, ‘Lumónódda tun ta manubù na taganà igahuwan ku.’ ²⁵Purisu lumónód tō madat espiritu tun kandin, asta kitanán din na madigár dán tō manubù na taganà din igahuwan, iring na malinis asta matémmós balé. ²⁶Purisu kangén katō madat espiritu tō ássa pittu madat espiritu na tuu pa madat ka tandingán kandin. Madun dan langun tun ta manubù, asta mahu dan tun kandin. Purisu tuu pa madat tō dungguán kani manubù ni.”

Tō bállal dayó

²⁷Na, róggun ágtinurù si Jesus, duwán sábbad bayi na igtawar kandin, na mà din, “Duwán dayó katō innà nu na igpamasusu asta igpamasusu áknikó!”

²⁸Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Asal duwán dayó katō langun manubù

**11:15 11:15 Si Belsebul tō ássa ngadan i Maibuyan.

na ágpaminág asta ágtuman katô kagi ka Manama!”

**Tô mga malyag
kumita katô kasalábbuan**

Luc 11:29-32; Mat 12:38-42

²⁹Tô marapung dán tô mga manubù na ilimud tun ki Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Madat tô kakalyag katô mga manubù áknganni, su kakalyag dan na pakitanán ku tô kasalábbuan kandan. Asal sábbad dád tô kasalábbuan na pakitanán ka Manama kandan na iring katô iglumu din ki Jonas sayyan. ³⁰Ukit katô ilmu ki Jonas,†† ikasóddór tô mga taga Ninibe na Manama tô igpapid kandin. Iring pagsik kani, ukit katô malumu kanak, kasóddóran katô mga manubù áknganni na Manama tô igpapid kanak na Igpamanubù.

³¹“Tun ta álló ka rumuud tô Manama, tumindág tô rayna na igpangulu tun ta Siba sayyan, asta kumagi sikandin na kailangan supakan kó su ándà kó paminág kanak. Agad madiyù tô góddóan katô rayna, asal igsadun sikandin tun ki Solomon ébô maminág dád katô kapandayan na ágtinuruán i Solomon. Na, duwán dán igdunggù dini ákniyu na tuu pa mallayat tô kamanubuan din ka tand-ingán ki Solomon. ³²Tun ta álló ka rumuud tô Manama, tumindág tô mga taga Ninibe, asta kumagi dan na kailangan supakan kó su ándà kó rákkád ka mga salà yu. Su tô igdinág tô mga taga Ninibe katô igulit-ulit i Jonas, igrákkád dan. Na, duwán dán igdunggù dini ákniyu na tuu pa mallayat tô kamanubuan din ka tand-ingán ki Jonas.”

Kailangan duwán kappawaan yu

Luc 11:33-36; Mat 5:15; 6:22-23

³³“Atin ka ágrákkáttan é sulù, di gál-lássán, asta di ágtambunan, asal ágsapatán ébô kataddawan tô langun manubù na mahu tun ta balé. ³⁴Sulù ka lawa tô mata. Purisu atin ka mappawà tô kasállág nu, kappawaan tô tibuk lawa nu. Asal ka mangittáng tô kasállág nu, kangittángngan tô tibuk lawa nu. ³⁵Purisu banté ka ébô di kumangittáng tô sulù tun ta lawa nu. ³⁶Atin ka kappawaan tô tibuk lawa nu, asta ándà palang kangittángngan, mappawà dán tô langun, iring na sulù na ágsélla tun áknikó.”

**Tô mga Pariseo asta
tartinurù ka sugù**

Luc 11:37-54; Mat 23:1-36; Mar 12:38-40

³⁷Na, pángnga igtinurù si Jesus, duwán sábbad sakup ka mga Pariseo na igpakan kandin. Purisu igahu si Jesus tun ta balé katô Pariseo, asta igkan dan. ³⁸Isalábbuan tô Pariseo, su di giring si Jesus katô ágkémun ka mga Judio tingód ka kadamù ka di pa kuman. ³⁹Asal igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Sikiyu mga Pariseo, iring kó na mga baso asta mga linipung na igurasan dád tô tun ta luwà, asal maripà tô tun dalám, su tuu madat tô áglumun yu, asta tagawán kó. ⁴⁰Ánnà nángngà tô panámdám yu! Ánnà dád tô tun ta luwà katô lawa yu tô igimu ka Manama, asal igimu din pagsik tô tun dalám. ⁴¹Kailangan tikud tun ta kédu yu tô kabággé yu tun ta manubù na ágkahirapan, asta ukit katô kédu yu, madigár tô langun áglumun yu.

⁴²“Asal makédu-édu kó na mga Pariseo! su agad ágbággén yu tun ta Manama tô ikasapulù katô langun ka pamulanán yu agad mga anag, asal

††11:30 11:30 Ahaán Ni Libro Tingód Ki Jonas ébô kasóddóran tô tingód katô inému kandin.

ándà yu bánnali tô tuu ágkailanganán, tingód katô nángngà lumun yu tun ta mga unawa yu, asta ándà yu ginawayi tô Manama. Nángngà tô kabággé yu katô ikasapulù, asal yakó ágsódô katô mga ágkailanganán na nángngà lumun yu.

⁴³ “Makédu-édu kó na mga Pariseo! su malyag kó munsad tun ta madigár gunsadanan tun ta mga simbaan ka Judio, asta malyag kó respetowan katô duma mga manubù tun ta plasa. ⁴⁴ Makédu-édu kó! su iring kó na mga lábbáng na ággittan katô mga manubù na gukit su di ágkakilalaan.”

⁴⁵ Duwán sábbad taratinurù ka sugù na igkagi ki Jesus, na mà din, “Sir, ukit ka igkagi nu katô mga Pariseo, igbuyas ké pagsik ikuna.”

⁴⁶ Igkagi si Jesus, na mà din, “Makédu-édu kó pagsik na mga taratinurù ka sugù! su iring kó katô manubù na ágpírit ka duma manubù na tumiang katô tuu mabággat asta mahirap ágpiddán, asal di kó gó gawid katô piniddan ébô tumabang kandan. ⁴⁷ Makédu-édu kó! su gimun yu tô mga pantyun para katô mga propeta na igmatayan katô ákníyu kamónaan. ⁴⁸ Ukit ka kému yu katô mga pantyun dan, ágpasóddórán yu na ágnunug kó katô iglumu katô kamónaan yu. Kamónaan yu tô igmaté katô mga propeta, asta sikiyu tô gimu katô mga pantyun dan. ⁴⁹ Purisu igkagi tô Manama ukit katô kapandayan din, na mà din, ‘Papiddán ku tô mga propeta asta tô mga apostoles tun kandan. Asal duwán matayan dan asta duwán irrayatan dan.’

⁵⁰ Purisu supakan ka Manama tô mga manubù áknganni tingód ka kamatayan katô mga propeta din, tikud tun ta katigkanayan ka banuwa sippang áknganni, ⁵¹ tikud katô kamaté ki Abel sippang katô kamaté ki Zacarias na igmatayan yu tun ta tángngaan katô ággóbbówanan ka mga mannanap asta katô templo. Paminág yu ni kagin ku ákníyu na mga manubù áknganni. Supakan kó katô Manama tingód katô kamatayan dan.

⁵² “Makédu-édu kó na mga taratinurù ka sugù! su iring kó na manubù na igállás ka susi ka balé ébô ándà manubù na makahu, su agad sikiyu, ándà kó ahu, asta igbalabagan yu tô mga manubù na mahu pád.”^f

⁵³ Na, róggun igpanó si Jesus tikud tun ta balé, tô mga Pariseo asta tô mga taratinurù ka sugù, igirrayat dan kandin asta maggát dan igággut-ággut kandin, ⁵⁴ su ágbangan dan ka ándin tô ágpangkagin din ébô duwán dimanda dan.

Yakó giring katô mga Pariseo

Luc 12:1-3; Mat 10:26-27

12 Na, dalám ka igtinurù si Jesus, mga mararan tô mga manubù na ilimud sippang ka igpagitté dan. Una igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Banté kó katô pagpatubù ka pan katô mga Pariseo.^{§§} Kéman dan ka nángngà tô áglumun dan tun ta saruwan ka Manama. ² Ándà palang gállássán áknganni na di pakitanán tun ta tapuri álló. Ándà ágbulunan áknganni na di pasóddórán tun ta tapuri álló. ³ Purisu

[‡]11:46 11:46 Inalayun dan ágdugangan tô sugù ka Manama na tuu mahirap ágtumanán katô mga manubù, asal di dan ágtabang kandan ébô makatuman dan katô mga sugù.

^f11:52 11:52 Igbalabagan dan tô mga manubù ébô di dan makagpát tingód katô kapókit ka katábbus. Ándà ikagpát tô taratinurù tingód katô katábbus, asta igbalabagan dan tô mga manubù na duwán kakalyag na makagpát pád.

^{§§}12:1 12:1 Ágkátin tô madat ágkémun katô mga Pariseo iring katô kakátin ka pagpatubù ka pan.

agad ándin tô igkagi yu ka dukilám, tô gó é paminággán ka álló. Agad ándin tô igtinurù yu na sikiyu dád, tô gó é ullaón tun ta langun manubù.”

Tô nángngà kamáddangan

Luc 12:4-7; Mat 10:28-31

⁴“Mga rarak ku, kagiyan ku sikiyu, yakó ágkamáddangan katô mga manubù na makamaté katô lawa yu, asta ándà dán ássa na malumu dan ákniyu. ⁵Asal kagiyan ku sikiyu, kamáddangi yu baling tô Manama, su pángnga matayan din tô mga manubù, duwán katulusan din ébô sumugù kandan tun ta ágsupakanan. Kagiyan ku sikiyu, kamáddangi yu tô Manama!

⁶“Agad délák é lagà katô lima manuk ta kayun na ágbállin yu, asal ándà palang manuk ta kayun na ágkalin-gawan katô Manama. ⁷Agad tô silag katô ulu yu inéyap dán ka Manama. Purisu yakó ágkamáddangan, su tô lagà yu tuu pa dakál ka tandingán katô marapung mga manuk ta kayun.”

Tô kumagi na igpasakup asta tô mulun

Luc 12:8-12; Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸“Na, kagiyan ku sikiyu na tô manubù na kumagi tun ta duma mga manubù na igpasakup sikandin kanak na Igpamanubù, kumagiya pagsik tun ta saruwan katô mga panaligan ka Manama na sikandin tô sakup ku. ⁹Asal tô manubù na mulun kanak tun ta duma mga manubù, bulunán ku sikandin tun ta saruwan katô mga panaligan ka Manama.

¹⁰“Tô manubù na ágkagi ka madat tingód kanak na Igpamanubù, atin ka rumákkád sikandin, mému kapasinsiyaan ka Manama. Asal tô manubù na ágkagi ka madat tingód katô Ugis Espiritu, di gó sikandin kapasinsiyaan.

¹¹“Atin ka ruudan kó katô mga pangulu ka simbaan ka Judio asta mga opisyaales ka gobyerno tingód katô katákkás yu kanak, yakó ágkatanaan tingód katô taba yu asta katô kagin yu kandan, ¹²su tô álló tô, tinuruan kó katô Ugis Espiritu ka ándin tô kailangan kagin yu kandan.”

Panunggiringan tingód katô ágkaduwánnan

¹³Na, tun ta mga manubù na ilimud, duwán sábbad manubù na igkagi ki Jesus, na mà din, “Sir, kagiya nu tô kaké ku ébô bággén din kanak tô katángngà katô kaduwánnan na igtananan katô ámmà dé na inaté.”

¹⁴Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Ánnà a huwes na tumángngà katô ákniyu kaduwánnan.”

¹⁵Igkagi si Jesus tun ta mga manubù na ilimud, na mà din, “Banté kó. Yakó ágkasabuan, su agad dakál ó délák tô kaduwánnan ka manubù, tô bánnal kantayan din ánnà ukit katô kaduwánnan.”

¹⁶Na, igulit si Jesus ka panunggiringan, na mà din, “Duwán sábbad ágkaduwánnan na ikakáttu ka tuu dakál. ¹⁷Igpanámdám sikandin, ‘Ánnà nángngà tô ágtaguanan ku katô kinát-tuwan. Pamánnun ku? ¹⁸Na, ni gó tô lumun ku. Gábbaán ku tô tapé mga ágtaguanan asta imun ku tô mantu mga ágtaguanan na tuu pa dakál, asta tô gó é taguan ku katô langun ka kinát-tuwan ku asta kaduwánnan ku. ¹⁹Tô gó makakagiya na tô kaduwánnan ku nángngà dán para katô pira ámmé. Diya lumumu, asal kumanna dád, minámma dád, asta inalayunna gó kadayawan.’ ²⁰Asal igkagi tô Manama kandin, na mà din, ‘Kulang tô panámdám nu! Ni dukilám ni maté kad. Agad dakál tô kaduwánnan na ilimud nu, asal tananan nu tô langun.’ ²¹Tô gó tô dungguán katô manubù

na áglimud katô kaduwánnan, asal ándà panámdám din tingód ka Manama.”

Sarig kó katô Manama

Luc 12:22-31; Mat 6:25-34

²²Igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Purisu kagiyan ku sikiyu, yakó ágkatanaan tingód katô kantayan yu ka ándin tó kannán yu. Yakó ágkatanaan tingód katô lawa yu ka ándin tó umpakán yu. ²³Su tuu pa ágkailanganán tó kantayan ta ka tandingán katô ágkannán, asta tuu pa ágkailanganán tó lawa ta ka tandingán katô gumpakán. ²⁴Sállág yu tó mga uwak. Di dan ágpamula. Di dan ágkátu. Ándà ágtaguanan dan ka ágkakan. Asal inalayun ágbággayan ka Manama ka ágkakan. Purisu yakó ágkatanaan, su tó lagà yu tuu pa dakál ka tandingán katô langun manuk ta kayun! ²⁵Agad katanaan kó, asal di kasugpatan tó kantayan yu agad délák ukit katô tana yu. ²⁶Purisu atin ka di kó makému sumugpat katô ákniyu kantayan ukit katô tana yu, yakó ágkatanaan tingód ka mga duma pa. ²⁷Panámdám yu tó mga bulak ka kabánnásson na inalayun ágtubù. Di áglumu, asta di gabál. Asal kagiyan ku sikiyu na agad madigár ágsállággán tó mga umpak i Harì Solomon sayyan, asal tuu pa madigár ágsállággán tó mga bulak ka kabánnásson. ²⁸Délák tó kasarig yu ka Manama. Igimu din na madigár ágsállággán tó mga bulak ka kabánnásson na di madugé góbbón. Purisu kasóddóran yu na bággayan kó ka Manama ka gumpakán yu! ²⁹Purisu yakó ágkatanaan tingód katô kapamasak yu ka ágkannán yu asta ginámmán yu. Yakó ágkatanaan. ³⁰Tó langun manubù na di ágbánnal ka Manama, inalayun dan ágpamasakán ni. Isóddóran katô Ámmà yu na Manama tó mga ágkailanganán

yu. ³¹Pamasak yu baling tó pagpangulu ka Manama, asta bággayan kó pagsik ikandin katô mga ágkailanganán yu.”

Kaduwánnan tun ta langit

Luc 12:32-34; Mat 6:19-21

³²“Yakó ágkamáddangan. Agad délák kó dád, igsalin kó katô Ámmà yu na Manama ébô sakupán kó tun ta pagpangulu din. ³³Barigyà yu tó kaduwánnan yu, asta bággé yu tó salapì tun ta mga ágkayù-ayuan. Atin ka tó gó é lumun yu, duwán pulusán yu tun ta langit na di kumarungu asta di mandà, su di makahu tó takón, asta ándà makadadat. ³⁴Agad ánda é limudan yu katô kaduwánnan, dutun pagsik tó pusung yu.”

Kailangan makataganà kó

³⁵⁻³⁶“Agad ándin tó dumunggù, kailangan makataganà kó. Iringi yu tó mga állang na ágtaganà ka kadunggù katô amo dan tikud tun ta kalimudan ka kasal. Agad dukilám dán, inalayun dan ágparágrág ka sulù, asta gumpak dan ébô ka dumunggù asta tumákták tó amo dan, sékót dan pókéan tó sállat. ³⁷Atin ka makataganà dan, asta di dan tumudug ka dumunggù tó amo dan, tuu dan kadayawan. Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Mullas tó amo katô umpak din, pónsádán din tó mga állang din tun ta ágkannanan, asta buwatan din sikandan ka ágkannán. ³⁸Atin ka dumunggù tó amo dan agad tángngà ka dukilám, agad masig dán ágkasállám, ka makataganà dan katô kadunggù din, tuu ágkadayawan tó mga állang din!

³⁹“Panámdám yu ni. Atin ka kasóddóran katô tigatun ka balé ka kadángngan dumunggù tó takón, di katakawan tó balé din. ⁴⁰Kailangan tumaganà kó gó, su dumunggù a na Igpamanubù katô oras na ándà yu panámdámni.”

Tô állang na ágkasarigan

Luc 12:41-48; Mat 24:45-51

⁴¹Iginsà si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, sadan tô igkagiyan nu kani panunggiringan? Sikami dád, ó tô langun manubù?”

⁴²Igtaba tô Áglangngagán, na mà din, “Tô állang na ágkasarigan asta katig, tô gó é imun katô amo din na taradóppón ka langun ka duma mga állang tun ta balé din ébô mággé kandan ka ágkannán kada álló. ⁴³Atin ka inalayun ágtuman tô állang katô sugù katô amo din, ka-dayawan sikandin ka dumunggù tô amo din. ⁴⁴Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka tô gó é áglumun katô állang, imun sikandin na taradóppón ka langun tun ta balé katô amo din. ⁴⁵Asal atin ka ágpanámdám tô madat állang na madugé pa tô kadunggù katô amo din, asta áglagpássán din tô duma mga állang na gamama asta gabayi, asta inalayun sikandin ágkan, ginám, asta ágkalasing, ⁴⁶dumunggù tô amo din katô álló na ándà din panámdámmi asta tô oras na ándà din kasóddóri. Purisu supakan sikandin katô amo din, asta paduman katô mga manubù na di ágkasarigan.

⁴⁷“Tô állang na ikasóddór katô kakalyag katô amo din, asal ándà ikataganà asta ándà tuman ka kakalyag katô amo din, tuu lagpássán sikandin. ⁴⁸Asal tô állang na ándà ikasóddór katô kakalyag katô amo din, ka duwán inému din na madat, lagpássán sikandin, asal di tuu.

“Tô manubù na bággayan ka dakál, dakál pagsik tô kailangan sulián din. Tô manubù na sannaan ka dakál, dakál pagsik tô gimanan na matanggap tikud tun kandin.”

Ágpósigé tô mga manubù tingód ki Cristo

Luc 12:49-53; Mat 10:34-36

⁴⁹“Igsadunna dini ta banuwa ébô pid-dán ku tô apuy, asta mólà pa pád ka igrágrág dán!” ⁵⁰Duwán kahirapan na dumunggù kanak, asta diya gó makatónnók sippang ka matuman ni![†] ⁵¹Yakó ágpanámdám na igsadunna dini ta banuwa ébô duwán kasunayan ka manubù. Kagiyan ku sikiyu na ágpósigé tô mga manubù tingód kanak, ⁵²su tikud áknganni, di ágpasábbadé tô mga manubù na góddô tun ta sábbad balé. Atin ka duwán lima, tállu tô musig katô duwa, asta duwa tô musig katô tállu. ⁵³Agad tô mga ámmà, mga innà, asta mga gabatà dan, di dan ágpasábbadé. Agad tô ugang asta tô ikóddô, di dan ágpasábbadé tingód kanak.”

Rákkád kó dalám ka duwán pa álló

Luc 12:54-59; Mat 16:2-3; 5:25-26

⁵⁴Igkagi pagsik si Jesus tun ta mga manubù na ilimud, na mà din, “Atin ka ágkitanán yu tô mangittáng sagulapun tun ta salláppan, kasóddóran yu na mudan, asta ágkatuman. ⁵⁵Atin ka duwán karamag na habagat, kasóddóran yu na sumánnang, asta ágkatuman. ⁵⁶Kéman yu ka nánngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama! Agad ágkakilalaan yu tô gahaanan nit banuwa asta tun ta langit, asal ándà yu kagpátti tô mga ágkalumu áknganni.

⁵⁷“Ándà kó kannê ikasóddór ka ándin tô nánngà áglumun yu. ⁵⁸Atin ka duwán manubù na dumimanda ákniyu, sékót kó pólié róggun na tun kó pa ta dalan, agó piddán kó tun ta huwes, asta bággén kó tun ta bállad ka po-

***12:49** 12:49 Tô apuy igpanunggiringan ka supak.

†**12:50** 12:50 Tô kahirapan na dumunggù igpanunggiringan katô kamatayan i Jesus tun ta krus.

lis ébô prison kó. ⁵⁹Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka prison kó, di kó makaluwà sippang ka bayadan yu tó kadakállan katô kadattan na ilumu yu.”

Rákkád kó katô mga salà yu

13 Na, tó álló tó, duwán mga manubù na igulit ki Jesus tingód katô mga taga Galilea na igpamatayan i Pilato dalám ka kagóbbó dan ka mga mannap tun ta saruwan ka Manama. ²Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Kéman yu ka inaté dan su tó mga salà dan tuu pa madat ka tandingán katô mga kadumaan dan na taga Galilea. ³Kagiyan ku sikiyu na atin ka di kó rumákkád katô mga salà yu, maté kó langun pagsik iring kandan. ⁴Tó sapulù walu (18) manubù na ibantangan katô turi tun ta Siloe, ipánnas dan inaté. Kéman yu ka inaté dan su tó mga salà dan tuu pa madat ka tandingán katô mga kadumaan dan na taga Jerusalem. ⁵Kagiyan ku sikiyu na atin ka di kó rumákkád katô mga salà yu, maté kó langun pagsik iring kandan.”

Panunggiringan tingód ka kayu igera

⁶Na, igulit i Jesus ni panunggiringan, na mà din, “Duwán sábbad manubù na duwán kayu igera tun ta kinamát din. Igsadun sikandin tun ta kinamát ébô mamasak ka buuy katô kayu, asal ándà palang igkita din. ⁷Purisu igkagi sikandin tun ta taradóppón katô kinamát, na mà din, ‘Na, tállu ámmé dán, maragga ágsadun dini ébô mamasakka ka buuy kani kayu ni, asal ándà palang igkita ku. Pilé nu ni kayu ébô duwán pa pulusán ku kani tanà.’ ⁸Asal igtaba tó taradóppón, na mà din, ‘Sir, pabayà nu ka sábbad pa ámmé, su kaliyan ku tó tanà, asta abunowan ku pa. ⁹Madigár

pád ka muuy nit sumui ámmé. Asal ka di muuy, mému ka papilén nu.”

Itullid tó bókkóg katô bayi ka álló ka kapaginawa

¹⁰Na, tó álló ka kapaginawa, igtinurù si Jesus tun ta sábbad simbaan ka Judio.

¹¹Duwán sábbad bayi na igbungkug[‡] ka madat espiritu dalám ka sapulù walu (18) dán ámmé, asta di ágkatullid tó bókkóg din. ¹²Tó igkita si Jesus katô bayi, igtawar i Jesus sikandin asta igkagiyan, na mà din, “Matullid dán ni bókkóg nu.”

¹³Na, igdappánnan i Jesus tó bayi, tiggô dád igmatullid tó bókkóg din, asta igdurung din tó Manama. ¹⁴Asal isókó tó pangulu ka simbaan su dalám katô álló ka kapaginawa igdappánnan i Jesus tó bayi ébô kumatullid. Purisu igkagi tó pangulu ka simbaan tun ta langun manubù, na mà din, “Kada linggo, duwán ánnám álló na mému lumumu tó mga manubù, asta tó gó é álló na mému madun dini tó mga manubù ébô kólian dan. Asal ni álló ni, di mému, su álló ka kapaginawa.”

¹⁵Igtaba tó Áglangngagán kandin, na mà din, “Kéman yu ka nángngà tó áglumun yu tun ta saruwan ka Manama! Agad dalám katô álló ka kapaginawa, galinán yu langun tó baka yu asta tó kudà yu, asta ágpiddán yu tun ta wayig ébô makénám. ¹⁶Purisu mému ka tabangan ni bayi ni na sábbad rubbad i Abraham na igbungkug i Maibuyan dalám ka sapulù walu (18) dán ámmé. Kailangan tabangan sikandin agad dalám katô álló ka kapaginawa.”

¹⁷Inayyaan tó langun usig i Jesus ukit katô igkagi din. Asal idayawan tó duma mga manubù, su marapung tó mga kasalábbuan na iglumu i Jesus.

[‡]13:11 13:11 Igbungkug, ó ibákkut.

Panunggiringan tingód katô tuu délák lisu

Luc 13:18-19; Mat 13:31-32; Mar 4:30-32

¹⁸Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Mulittad ákniyu tingód ka pagpangulu ka Manama ukít kani panunggiringan. ¹⁹Tô pagpangulu ka Manama iring na lisu ka mustasa na igpamula ka manubù tun ta kinamát din. Igtubù tò lisu, asta inému iring na kayu, asta igسالagan katô mga manuk ta kayun.”

Panunggiringan tingód katô pagpatubù ka pan

Luc 13:20-21; Mat 13:33

²⁰Igkagi pagsik si Jesus, na mà din, “Mulittad ákniyu tingód ka pagpangulu ka Manama. ²¹Tô pagpangulu ka Manama iring katô pagpatubù ka pan, su atin ka balátán tun ta dakál harina, tumubù tò langun harina na igmasa.”

Tô duwa sállat

Luc 13:22-30; Mat 7:13-14,21-23

²²Igtinurù si Jesus tun ta mga lunsud asta tun ta duma mga banuwa na igukitan din róggun igسادun sikandin tun ta Jerusalem. ²³Duwán sábbad manubù na iginsà kandin, na mà din, “Sir, tagsábbadé dád tò mga manubù na matábbus tikud tun ta salà?”

Igtaba si Jesus, na mà din, ²⁴“Ággár-ággár kó ahu tun ta sállat na malig-gát, su marapung tò mga manubù na duwán kakalyag dan na mahu, asal di dan makahu. ²⁵Pángnga igسagpángngan katô tigbalé tò sállat, agad tumindág kó tun ta luwà asta tumákták kó, asal di kó pahun. Agad kumagi kó pa, ‘Sir, abriyi ké pa,’ tumaba sikandin, na mà din, ‘Ándà ku kasóddóri ka ánda kó

tikud.’ ²⁶Kumagi kó, na, ‘Igkan ké duma áknikó, asta igtinurù ka tun ta lunsud dé.’ ²⁷Asal kumagi sikandin, na mà din, ‘Kagin ku ákniyu, ándà ku kasóddóri ka ánda kó tikud. Iwà kó langun na áglumu ka madat!’ ²⁸Tuu kó sumággó asta kumurigát tò ngipán yu tingód katô kahirapan, su kitanán yu si Abraham, si Isaac, si Jacob, asta tò langun propeta na igpahu tun ta pagpangulu ka Manama. Asal sikiyu tò di pahun. ²⁹Marapung tò mga manubù na dumunggù tikud tun ta langun banuwa, agad ánnà dan Judío, asta pasakupán dan tun ta dakál kalimudan tun ta pagpangulu ka Manama. ³⁰Na, duwán mga manubù na ikatapuri áknganni, asal makóna dan baling tun ta pagpangulu ka Manama. Duwán mga manubù na ikóna áknganni, asal makatapuri dan baling tun ta pagpangulu ka Manama.”^f

Iranu si Jesus katô taga Jerusalem

Luc 13:31-35; Mat 23:37-39

³¹Na, tò oras tò, duwán mga Pariseo na igpadani tun ki Jesus, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Iwà ka tikud kanning, su kakalyag i Herodes na matayan ka.”

³²Igtaba si Jesus, na mà din, “Agad katig si Herodes na áglimbung, sadun kó tun kandin, asta kagiyi yu sikandin na paluwaán ku pa tò madat mga espirititu tikud tun ta mga manubù, asta dappánnan ku tò mga ágkabógókan ébó kólian dan ni álló ni asta simag, asta ipángngan ku ni lumun ku tun ta ikatállu álló. ³³Na, kailangan manayunna pa ni álló ni, simag, asta duwa áknganni sipang ka dumunggù a tun ta Jerusalem, su di mému ka matayan tò propeta tun ta luwà ka Jerusalem.

^f**13:30** 13:30 Duwán mga manubù na mabbabà tò kamanubuan áknganni, asal kangadanan dan baling tun ta pagpangulu ka Manama. Duwán mga manubù na ágkangadanan áknganni, asal mabbabà baling tò kamanubuan dan tun ta pagpangulu ka Manama.

³⁴“Makédu-édu kó na mga taga Jerusalem. Inalayun yu ágmatayan tó langun propeta ka Manama, asta ágtimbagan yu ka batu ébô maté tó langun manubù na igpapid ka Manama dini ákniyu! Inalayunna lumimud pád ákniyu ébô dumóppónna, iring na marán na áglangkáb katô mga piyak din. Asal di kó malyag! ³⁵Na, iring kó na igtananan balé na ándà dalám. Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Di kód gó kumita kanak sippang ka kumagi kó, ‘Durungán ta sikandin na igpapid katô Áglangngagán na Manama dini áknita!’”[§]

Inólian tó manubù na ibógokan

14 Na, sábbad álló ka kapaginawa, igsadun si Jesus tun ta balé ka sábbad Pariseo na ágtugállán ka Judio ébô kuman duma kandin. Duwán mga Pariseo na ágparimuya ki Jesus. ²Na, igpadani tun ki Jesus tó sábbad manubù na iglábbag tó bállad asta paa din. ³Iginsà si Jesus katô mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù, na mà din, “Atin ka duwán dumappán ka bállad katô ágkabógokan ébô kólian dalám ka álló ka kapaginawa, makalapas sikandin ka sugù ka Manama, ó di?”

⁴Asal ándà palang taba dan. Na, igdappánnan i Jesus tó manubù, asta inólian sikandin. Igpapanó i Jesus sikandin. ⁵Na, igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Atin ka duwán batà yu ó baka yu na madabù tun ta madalám balun dalám ka álló ka kapaginawa, sadan tun ákniyu tó di tumabang ébô makaluwà agad álló ka kapaginawa?”

⁶Asal ándà palang manubù na ikataba katô insà din.

Tó mga ágpabbabà-babà

⁷Na, igkita i Jesus tó mga manubù na iguna-una ébô munsad dan tun ta igpantaganà para katô mga manubù na mallayat é kamanubuan. Purisu igulit i Jesus ni panunggiringan tun ta langun dan, na mà din, ⁸“Atin ka ágpasakupán kó tun ta kalimudan ka kasal, yakó guna gunsad tun ta lugar na igpantaganà para katô mga manubù na mallayat é kamanubuan, agó duwán ássa manubù na pónsadan na tuu pa mallayat é kamanubuan din ka tandingán ákniyu. ⁹Atin ka ikónsad kó, dumunggu tó manubù na igpasakup ákniyu, asta kumagi sikandin, na mà din, ‘Tindág kó, su pónsadan ku tó ássa manubù.’ Purisu kayyaan kó, su alinán kó tun ta gunsadanan katô mabbabà dád é kamanubuan. ¹⁰Madigár pa ka ni tó lumun yu. Atin ka ágpasakupán kó tun ta kalimudan ka kasal, unsad kó duma katô mga manubù na mabbabà dád é kamanubuan. Atin ka kitanán kó katô manubù na igpasakup ákniyu, kumagi sikandin, na mà din, ‘Rarak ku, unsad ka tun ta lugar na igpantaganà para katô mga manubù na mallayat é kamanubuan.’ Purisu pabantugán kó tun ta saruwan katô langun na ilimud. ¹¹Atin ka ágpallayat tó manubù ka kamanubuan din, imun sikandin na mabbabà. Atin ka ágpabbabà tó manubù ka kamanubuan din, imun sikandin na mallayat.”

¹²Igkagi pagsik si Jesus tun ta manubù na igpakan kandin, na mà din, “Atin ka gimun nu tó dakál kalimudan, agad malássád é álló ó dukilám, yaka nu ágpasakupi tó mga rarak nu, tó mga kata-ladi nu, tó mga gakád nu, asta tó mga simbalé nu na ágkaduwánnan. Atin ka sikandan tó pasakupán nu, magunawa

[§]13:35 13:35 Ahaán tó Salmo 118:26.

tô lumun dan áknikó, su sumulí dan áknikó. ¹³Atin ka gimun nu tô dakál kalimudan, pasakup nu baling tô mga ágkayù-ayuan, tô mga pantig, tô mga kapig, asta tô mga bólóg. ¹⁴Atin ka sikandan tô pasakupán nu, duwán pulusán nu, su di dan makasuli áknikó. Asal sulian kó tun ta álló ka antén puman ka Manama tô mga manubù na nángngà tô áglumun dan tun ta saruwan din.”

Panunggiringan tingód katô dakál kalimudan

Luc 14:15-24; Mat 22:1-10

¹⁵Na, duwán sábbad manubù na igkan duma kandan. Tô igdinág sikandin katô igkagi i Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Duwán gó pulusán katô manubù na pasakupán ka Manama tun ta dakál kalimudan tun ta pagpangulu din!”

¹⁶Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán sábbad manubù na igimu ka dakál kalimudan, asta marapung tô mga manubù na igkagiyan din. ¹⁷Tô igdunggù tô álló ka kalimudan, igpapid din tô állang ébô ulitan tô mga pasakupán din, ‘Na, sadun kó dini, su igtaganà dán tô langun.’ ¹⁸Asal igéllé tô langun dan. Duwán sábbad na igkagi, ‘Duwán tanà na igbállí ku, asta kailangan madunna ébô sállággán ku. Pasinsiyayiya su diya makasadun.’ ¹⁹Duwán ássa na igkagi, ‘Igbállíya ka sapulù (10) baka na ágdaru, asta madunna ébô kinnaman ku. Pasinsiyayiya su diya makasadun.’ ²⁰Duwán ássa manubù na igkagi, ‘Mantuwa igkalyag. Purisu diya makasadun.’ ²¹Purisu igulí tô állang, asta igulitan din tô amo din. Isókó tô tìg-balé, asta igkagi, na mà din, ‘Sékót ka sadun tun ta mga karsada asta tun ta mga dalan tun ta lunsud, asta patákkás nu tô mga manubù na kitanán nu, agad tô mga ágkayù-ayuan, tô mga pantig, tô

mga bólóg, asta tô mga kapig.’ ²²Na, igkagi tô állang, na mà din, ‘Sir, itu-man dán tô sugù nu, asal duwán pa lugar.’ ²³Purisu igkagi tô amo din, na mà din, ‘Sadun ka tun ta mga dalanán, asta pirit nu patákkási tô mga manubù ébô mapánnù ni balé ku. ²⁴Asal kagiyan ku sikiyu na tô una mga manubù na igkagiyan ku di ku gó pakannán nit dakál kalimudan ku.’”

Tô ágpasakup ki Jesus

Luc 14:25-33; Mat 10:37-38

²⁵Na, tuu marapung tô mga manubù na igtákkás ki Jesus. Igsérê si Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, ²⁶“Atin ka pasakup tô manubù kanak, asal ka tuu pa dakál tô ginawa din katô ámmà din, katô innà din, katô sawa din, katô gabatà din, katô mga kataladi din, katô mga tábbé din, asta agad katô kandin kantayan, di mému sikandin na disipulu ku. ²⁷Tô manubù na máddang ka matayan** tingód katô kapasakup din kanak, di mému na disipulu ku.

²⁸“Tô manubù na imun disipulu ku, iring sikandin katô manubù na mimu ka turi. Unan din pa panámdám-mán ka nángngà tô magasto din ébô mapángnga. ²⁹Su atin ka imun din tô ágpónsadan an asta di nángngà tô magasto, di mapángnga tô turi. Purisu ngumisi tô langun manubù na kumita katô lumun din, móróm-óróm dan kandin, ³⁰asta kumagi sikandan, na, ‘Igtigkané sikandin, asal ándà ikapángnga.’

³¹“Tô manubù na imun na disipulu ku, iring sikandin katô harì na sumulung katô ássa harì. Unan din pa panámdámmán ka nángngà tô bákkár katô sapulù mararan (10,000) sundalo din ébô makapanalu dan katô duwa pulù mararan (20,000) sundalo katô usig din. ³²Atin ka kasóddóran din na di dan

**14:27 14:27 Máddang ka matayan, ó di tumiang ka kandin krus.

makapanalu, agad madiyù pa tô usig din, duwán mga manubù na pasumarán din katô usig din ébô pasábbadé dan asta duwán kasunayan. ³³Purisu tô manubù na di tumanan katô langun ka kaduwánnan din, di mému na disipulu ku.”

Tô asin na inandaan ka nanam

Luc 14:34-35; Mat 5:13; Mar 9:50

³⁴“Na, madigár tô asin, asal atin ka mandà tô nanam katô asin, di dán lumónód tô nanam. ³⁵Tô asin na ándà nanam, ándà dán palang ágpulusán agad taguán pa tun ta kinamát ó baláttán tun ta abono, su kailangan antugán. Purisu kailangan makagpát tô ágpaminág kanak.”

Panunggiringan tingód katô karnero na itadin

Luc 15:1-7; Mat 18:12-14

15 Na, sábbad álló, marapung tô mga taralimud ka buwis asta tô duma mga manubù na masalà-salà na igpadani tun ki Jesus ébô maminág dan katô ágtinuruán din. ²Purisu igburáng-buráng tô mga Pariseo asta tô mga taratinurù ka sugù, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Madat tô áglumun din, su ágduma sikandin katô mga masalà-salà, asta ágkan duma kandan.”

³Igulit si Jesus kani panunggiringan, na mà din, ⁴“Atin ka duwán manubù tun ákniyu na duwán sábbad gatus (100) karnero din, asta sábbad tô matadin, tananan din tô kasiyawan siyó (99) tun ta ágpatabtaban, asta pamasakán din tô sábbad na itadin sippang ka kitanán din. ⁵Atin ka kitanán din dán, tiangán din asta dakál tô dayó din. ⁶Ka muli sikandin, tawarán din tô mga rarak din asta tô mga simbalé din, na mà din, ‘Kailangan kadayawan kó pagsik, su igkita kud tô karnero ku na inandà.’ ⁷Na, kagiyan ku sikiyu na iring kanan, agad sábbad dád tô masalà-salà manubù na

rumákkád, tô dayó tun ta langit dakál pa ka tandingán katô kasiyawan siyó (99) na matalláng mga manubù na di dán kailangan na rumákkád.”

Panunggiringan tingód katô mapputi bulawan na inandà

⁸“Atin ka duwán sábbad bayi na duwán sapulù (10) abuk na mapputi bulawan, asta mandà tô sábbad abuk, rákkáttan din tô sulù, dónnakan din tô balé, asta pamasakán din sippang ka kitanán din. ⁹Atin ka kitanán din dán, tawarán din tô mga rarak din asta tô mga simbalé din, na mà din, ‘Kailangan kadayawan kó pagsik, su igkita kud tô sábbad abuk na mapputi bulawan ku na inandà.’ ¹⁰Na, kagiyan ku sikiyu na iring kanan, kadayawan tô mga panaligan ka Manama tingód katô sábbad dád manubù na rumákkád ka salà din.”

Panunggiringan tingód katô batà na inandà

¹¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán sábbad manubù na duwán duwa gabatà din gamama. ¹²Igkagi tô adi tun ta ámmà din, ‘Ámmà, kakalyag ku na bág-gén nud kanak áknganni tô kanak bahin katô tanà nu asta kaduwánnan nu na tananan nu áknami.’

“Purisu igtángngà katô ámmà tô tanà din, asta igbággé din tun ta duwa gabatà din. ¹³Na, ándà kadugé, igbarigyà katô adi tô tanà na igbággé kandin, asta igsadun sikandin tun ta madiyù banuwa. Dutun iggasto din tô salapì ukit ka lumu din na ándà ágpulusán. ¹⁴Tô inémmát dán tô salapì din, duwán dakál bal-lus, asta ihirapan sikandin. ¹⁵Purisu igpasakup sikandin katô sábbad góddô dutun, asta igpadóppón sikandin ka mga babuy. ¹⁶Kannán din pád tô mga babuy ka kayu na ágkannán ka mga babuy, su ándà manubù na igbággé kandin ka ágkakan.

¹⁷ “Na, tô ikapanámdám dán sikandin, igkagi sikandin, na mà din, ‘Nángxà asta sobra tô ágkakan katô langun taralumu katô ámmà ku. Asal sakán, masiggad maté ka ballus!’ ¹⁸ Purisu muli a tun ta ámmà ku, asta kumagiya kandin, Ámmà, duwán salà na iglumu ku tun ta Manama asta diyan áknikó. ¹⁹ Yakad ágtawar kanak na batà nu. Imuwad baling iring na sábbad katô mga taralumu nu.’ ²⁰ Purisu igpanó sikandin asta iguli tun ta ámmà din.

“Agad madiyù pa sikandin tun ta balé, isállággan katô ámmà tô batà din, asta inéduwan tô ámmà kandin. Igpalaguy tô ámmà. Igsumar din tô batà din. Igpáppan asta igadákan din.

²¹ “Igkagi tô batà, na mà din, ‘Ámmà, duwán salà na ilmu ku tun ta Manama asta diyan áknikó. Yakad ágtawar kanak na batà nu.’ ²² Asal igtawar katô ámmà din tô mga állang, na mà din, ‘Sékót kó. Pid yu tô kapa ébô umpakan sikandin. Paningsingi yu sikandin, asta sandalyasi yu. ²³ Kangé yu tô nati ka baka na igpalambù ébô iyón, su mimu ki ka dakál kalimudan. ²⁴ Su iring na inaté dán ni batà ku, asal inaté puman. Inandà sikandin, asal igkita puman.’ Purisu igtigkané dan igpalimudé.

²⁵ “Na, tô álló tô, iglumu tô kaké din tun ta kinamát. Tô madani dán sikandin tun ta balé, igdinág din tô mga manubù na ágkanta asta ágsayó. ²⁶ Purisu igtawar din tô sábbad állang, asta iginsà ka ándin tô gunayan.

²⁷ “Igtaba tô állang, na mà din, ‘Iguli dán tô adi nu, asta igpéyó katô ámmà nu tô nati ka baka na igpalambù, su iguli dán tô adi nu na ándà ikadadat.’ ²⁸ Na, isókó tô kaké, asta di sikandin malyag mahu tun ta balé. Purisu igsadun tô ámmà tun kandin, asta igkagiyan din ébô mahu sikandin. ²⁹ Asal igkagi tô kaké batà din, na mà din, ‘Ámmà, pira dán ámmé na inalayunna áglumu para

áknikó, asta ándà palang sugù nu na igélléyan ku. Asal ándà palang igbággé nu kanak, agad sábbad dád nati ka kambing, ébô kadayawanna asta tô mga rarak ku. ³⁰ Asal tô batà nu na igulà-ulà katô salapi nu ukít ka madat mga gabayi, su iguli dán sikandin, igpéyó nu kun para kandin tô nati ka baka na igpalambù!’ ³¹ Igkagi tô ámmà din, ‘Batà ku, inalayun ki ágpadumaé, asta áknikó dán tô langun ka kaduwánnan ku. ³² Nángxà ka mimu ki ka kalimudan asta kadayawan ki, su iring na inaté dán ni adi nu, asal inaté puman. Inandà sikandin, asal igkita puman.’”

Panunggiringan tingód katô taratómmóng

16 Igulit pagsik i Jesus ni tun ta mga disipulu din, na mà din, “Duwán sábbad ágkaduwánnan na igpatómmóngan din tô kaduwánnan din katô sábbad taratómmóng. Asal ikadinág tô ágkaduwánnan na igulaan dád katô taratómmóng tô kaduwánnan din. ² Purisu igpatawar katô ágkaduwánnan tô taratómmóng, asta igkagi tô ágkaduwánnan, na mà din, ‘Madat tô igdinág ku tingód áknikó. Pid nu dini tô langun libro na áglistaan tingód ka salapi na igsarig ku áknikó, su tikud ákniganni di mému ka sikuna tô taratómmóng.’ ³ Purisu igpanámdám tô taratómmóng, ‘Péwaána katô amo ku. Na, ándin tô madigár lumun ku? Su diya gumaga lumumu tun ta kinamát, asta kayyaanna ka mémuwa na tarapamuyù. ⁴ Na, isóddóran ku ka ándin tô lumun ku ébô póddóanna katô mga rarak ku tun ta mga balé dan ka péwaána katô amo ku.’ ⁵ Purisu igpatawar din tô tagsábbad-sábbad mga manubù na duwán utang tun ta amo din. Igsinsà din tô ikóna, na mà din, ‘Pira tô utang nu tun ta amo ku?’ ⁶ Igtaba sikandin, na mà din, ‘Sábbad gatus (100) lata ka langis ka

olibò.' Na, igkagi tô taratómmóng, na mà din, 'Ni gó tô papeles na igpërmaan nu dângngan. Unsad ka, asta sulat nu na kaliman (50) dád lata. Sékót ka.'

⁷Na, igtawar din tô ássa manubù, asta iginsà sikandin, na mà din, 'Pira tô utang nu?' Igtaba sikandin, na mà din, 'Sábbad gatus (100) sako ka trigo.' Igkagi tô taratómmóng, 'Ni gó tô papeles na igpërmaan nu dângngan. Sulat nu na kawaluwan (80) dád sako.'⁸Na, igdurung katò amo tô taratómmóng din na áglimbung, su katig sikandin ágpókit ka kadigárran din, su tô mga manubù na di ágsarig ka Manama tuu pa katig na ágpókit katò kadigárran dan ka tandingán katò mga sakup ka Manama. ⁹Purisu kagiyan ku sikiyu, rarak yu tô duma mga manubù ukit katò kaduwánnan yu ébò ka mémmat tô kaduwánnan yu, póddóán kó tun ta langit.

¹⁰"Atin ka ágkasarigan tô manubù agad délák tô igsarig kandin, ágkasarigan sikandin ka dakál. Atin ka di ágkasarigan tô manubù agad délák tô igsarig kandin, di pagsik sikandin ágkasarigan ka dakál. ¹¹Purisu, atin ka di kó ágkasarigan tingód katò kaduwánnan na ánnà ákniyu, di kó sarigan katò bánnal kaduwánnan tun ta langit. ¹²Atin ka di kó ágkasarigan tingód katò kaduwánnan na igsarig ka ássa manubù ákniyu, di kó bággayan katò kaduwánnan tun ta langit.

¹³"Ándà palang állang na lumumu tun ta duwa amo. Atin ka dakál tô ginawa din tun ta sábbad, karingasaan din tô sábbad. Sábbad dád tô amo din na mému tákkássan din, asta tô sábbad di din nunugan. Di mému pagdângnganán yu tô kapamasak katò kaduwánnan asta tô katuman yu katò lumu ka Manama."

Tô duma mga ágtinuruán i Jesus

Luc 16:14-18; Mat 11:12-13; 5:31-32; Mar 10:11-12

¹⁴Na, tô igdinág tô mga Pariseo katò igtinurù i Jesus, igngisiyan dan sikandin, su dakál tô ginawa dan ka salapì. ¹⁵Asal igkagi si Jesus, na mà din, "Sikiyu tô ágpasóddór katò duma mga manubù na nângngà tô áglumun yu, asal isóddóran ka Manama tô tun ta pusung yu. Tô ágpamasakán katò mga manubù, tô gó tô ágkaringasaan katò Manama.

¹⁶"Tô ándà pa tinurù si Juan na Tarabunyang, kailangan bánnalán tô mga sugù ka Manama asta mga propeta. Asal tikud tun ta katigkanayan katò katinurù i Juan sippang áknganni, inalayun gulit-ulitán tô Madigár Gulitán tingód ka pagpangulu ka Manama, asta gággár-ággár tô mga manubù na ágpasakup.

¹⁷"Agad mandà tô langit asta ni banuwa, di gó mandà tô mga sugù ka Manama.

¹⁸"Atin ka sumugban tô mama katò sawa din asta kumalyag sikandin katò ássa bayi, makalibug sikandin. Atin ka kumalyag tô mama katò bayi na ig-sugbanan katò duma din, makalibug sikandin."

Tô ágkaduwánnan manubù asta si Lazaro

¹⁹"Duwán sábbad ágkaduwánnan na gumpak ka dakál é lagà asta ágkan ka tuu madigár kada álló. ²⁰Duwán pagsik sábbad manubù na ágkayù-ayuan na ánggadanan ki Lazaro. Raruán tô lawa din, asta ágpiddán sikandin tun ta sállat katò ágkaduwánnan. ²¹Kakalyag din na kuman pád katò mumu na ágkadabù tikud tun ta lamisa katò ágkaduwánnan. Marag ágdélótan pagsik ka mga asu tô mga rarù din. ²²Na, inatè si Lazaro, asta igpid sikandin katò mga panaligan ka Manama tun ta kilidan katò kamónaan

din na si Abraham tun ta langit.^{††} Inaté pagsik tō ágkaduwánnan, asta igláb-báng sikandin. ²³Ihirapan sikandin tun ta góddóan ka mga inaté.^{‡‡} Iglangngag sikandin, asta igkita din si Abraham tun ta madiyù asta si Lazaro tun ta kilidan i Abraham.

²⁴“Purisu igtawar tō ágkaduwánnan, na mà din, ‘Ámmà Abraham, kéduwiya. Sugù nu si Lazaro ébô arámmán din tō tintudù din tun ta wayig ébô patalluan din ni dilà ku, su ágkahirapanna kannun ta apuy.’

²⁵“Asal igkagi si Abraham kandin, na mà din, ‘Sampát nu ni. Tō ándà ka pa kamaté, madigár tō itanggap nu, asta madat tō itanggap i Lazaro. Asal ákn-ganni, sikandin tō ágkadayawan dini, asta sikuna tō ágkahirapan. ²⁶Duwán pagsik madalám pangpang tun ta állát ta ébô di makókit tō manubù na madun pád diyan áknikó, asta ándà makókit tikud diyan áknikó ébô madun dini áknami.’

²⁷“Iggkagi tō ágkaduwánnan, na mà din, ‘Ámmà, ágpédu-éduwa áknikó na pasadunán nu si Lazaro tun ta balé katō ámmà ku, ²⁸su duwán pa lima mga kataladi ku, ébô ulitan din sikandan na kailangan rumákkád dan agó mapid dan pagsik kannun ta ágsupakanan.’

²⁹“Asal igkagi si Abraham, na mà din, ‘Duwánnù sugù na igsulat i Moises asta igsulat katō mga propeta na ágbasaan dan. Kailangan maminág dan katō igsulat.’

³⁰“Iggkagi tō ágkaduwánnan, na mà din, ‘Ámmà, di nángngà. Asal ka madun tun kandan tō inaté manubù na inaté, rumákkád dan.’

³¹“Iggkagi si Abraham, na mà din, ‘Atin ka di dan maminág katō igsulat i Moises asta tō mga propeta, di dan pagsik

mánnal agad duwán pa inaté na manté puman.’”

Mga tintal ka kalumu ka salà

Luc 17:1-4; Mat 18:6-7,21-22; Mar 9:42

17 Iggkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Ándà makalili katō pagtintal ka salà, asal makédu-édu tō manubù na mému gunayan ka pagtintal katō duma manubù! ²Tuu pa madigár ka ikáttán tō alig din tun ta dakál batu, asta antugán sikandin tun ta dagat ka tandingán ka mému sikandin gunayan na mandà tō kapamaké katō agad sábbad kani mga marénták gabatà. ³Banté kó.

“Na, atin ka duwán kataladi yu na makalumu ka salà, sapadi yu sikandin. Atin ka rumákkád sikandin, pasinsiyayi yu. ⁴Agad makapittu sikandin makalumu ka salà áknuyu dalám ka sábbad dád álló asta makapittu sikandin rumákkád, kailangan pasinsiyaan yu sikandin.”

Tō kasarig

⁵Iggkagi tō mga apostoles tun ta Áglangngagán, na mà dan, “Pabákkár nu pa tō kasarig dé!”

⁶Iggkagi tō Áglangngagán, na mà din, “Atin ka duwán kasarig yu kanak iring dád na délák lisu ka mustasa, makakagi kó tun ta dakál kayu sikomoro, na, ‘Mabéttód ka, asta mapamula ka tun ta dagat,’ na mánnal tō kayu áknuyu.”

Tō lumu katō manubù na ágkasarigan

⁷“Atin ka duwán tun áknuyu na duwán állang na ágdaru ó ágdóppón ka mga karnero, ka mapángnga dán tō lumu din tun ta kinamát, asta muli dán sikandin tun ta balé yu, di yu pa sikandin pón-

^{††}16:22 16:22 “Kilidan i Abraham” tō ássa ngadan katō góddóan ka Manama na igsadunan katō mga ágpampamaké na inaté. Ahaán tō Lucas 23:43; 2 Corinto 12:4.

^{‡‡}16:23 16:23 Tingód ka Hades, ahaán tō Lucas 10:15.

sadán asta pakannán. ⁸ Asal kumagi kó baling tun ta állang, na, ‘Óméng ka ka ágkannán ku, umpak ka katô madigár, asta buwatiya. Ka pángnga a kuman, mému kad kuman.’ ⁹ Mému ka di yu pasalamatan tô állang na igtuman katô sugù yu, su tô gó é kailangan lumun din. ¹⁰ Iring kó pagsik katô állang, su ka pángnga kó tumuman katô langun sugù ka Manama, kailangan kumagi kó dád kandin, na mà yu, ‘Yakad ágdurung áknami, su mga állang nu dád sikami, asta iglumu dé dád tô kailangan áglumun dé.’”

Inólian tô sapulù tétékán

¹¹ Tô igsadun si Jesus tun ta Jerusalem, igukit sikandin tun ta tángngaán katô probinsya ka Samaria asta Galilea. ¹² Tô igdunggù sikandin tun ta sábbad lunsud, duwán sapulù (10) tétékán na igsumar kandin. Igtindág dan tun ta madiyù, ¹³ asta igtawar sikandan, na mà dan, “Jesus, Áglangngagán, kéduwi ké.”

¹⁴ Tô igkita si Jesus kandan, igkagi sikandin, na mà din, “Sadun kó tun ta mga pangulu ka templo, asta pakita yu yan lawa yu.”

Tô ándà dan pa dunggù tun ta templo, inólian dan langun. ¹⁵ Na, tô sábbad kandan, tô igkita sikandin na inólian tô lawa din, igdurung din tô Manama na mabákkár tô kagi din, asta iglónód sikandin tun ki Jesus. ¹⁶ Iglangkáb sikandin tun ta paa i Jesus, asta igpasalamat sikandin. Na, taga Samaria tô manubù tô. ¹⁷ Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Sapulù (10) tô langun na inólian. Ánda tô siyó? ¹⁸ Sábbad dád kannê tô iglónód asta igdurung ka Manama, asta ánnà gó Judio sikandin.”

¹⁹ Na, igkagi si Jesus tun ta manubù na inólian, na mà din, “Tindág ka, asta mému kad manó. Inólian kad ukit katô kasarig nu kanak.”

Katigkanayan katô pagpangulu ka Manama

Luc 17:20-37; Mat 24:23-28,37-41

²⁰ Duwán mga Pariseo na iginsà ki Jesus ka kadángngan tumigkané mangulu tô Manama. Igtaba si Jesus, na mà din, “Tun ta pagpangulu ka Manama, ándà kasalábbuan na kitanán yu. ²¹ Ándà manubù na makakagi, na, ‘Dini dán tô pagpangulu din!’ asta ándà makakagi, na, ‘Taddô dán tô pagpangulu din!’ su igdunggù dán tô pagpangulu katô Manama dini áknayu.”^{¶¶}

²² Na, igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Tun ta álló na dumunggù, kakalyag yu na kumita kó pád katô sábbad dád álló ka pagpangulu ku na Igpamanubù, asal di kó kumita. ²³ Duwán mga manubù na kumagi áknayu, na mà dan, ‘Taddô tô Mesiyas!’ ó ‘Kannun sikandin!’ Asal yakó ágsadun. Yakó ágtákkás kandan, ²⁴ su matayyó tô kalónód ku iring na kirám na ágséllà tun ta kaluwagan ka langit, asta kitanán katô langun manubù. Iring pagsik kanan tô kadunggù ku na Igpamanubù. ²⁵ Asal muna a pa kahirapan, asta élléyanna pa katô mga manubù áknganni. ²⁶ Ka lumónódna na Igpamanubù, marapung tô mga manubù na di makataganà ka kadunggù ku, iring pagsik katô mga manubù sayyan na ándà paminág ki Noe. ²⁷ Inalayun ágkan tô mga manubù sayyan, ginám dan, asta ágpakalyagé dan, sippang na igdunggù tô álló na igahu dán si Noe asta tô pamilya din tun ta arka. Asal ipánnas inatê tô duma mga manubù su iglunupan tô tanà, asta

^{¶¶}17:21 17:21 Igdunggù dán tô pagpangulu katô Manama dini áknayu, ó ágpangulu dán tô Manama tun ta tángngaán yu.

ilánnád dan langun. ²⁸ Ka lumónódda, duwán dì makataganà, iring pagsik katò mga kadumaan i Lot na taga Sodoma sayyan. Inalayun dan ágkan, ginám dan, ágbállì dan, ágbarigya dan, ágpamula dan, asta gimu dan ka balé. ²⁹ Asal tò álló tò igpalaguy si Lot tikud tun ta Sodoma, idabù tò apuy asta tò asupri tikud tun ta langit, asta ipánnas inaté tò langun dan. ³⁰ Makéring pagsik kandan tò mga manubù na dì makataganà katò álló ka pakita a na Igpamanubù.

³¹ “Tò álló tò, tò mga manubù na tun ta luwà katò balé dì mému makahu ébò mangé ka kaduwánnan tun dalám. Tò mga manubù na áglumu tun ta kinamát dì mému makóli. ³² Sampát yu tò supak ka Manama katò sawa i Lot na igsérê. ³³ Tò manubù na áglággád katò kantayan din, kandaan sikandin ka kantayan na ándà ágtamanán. Asal ka mému ka matayan tò manubù, matanggap din tò kantayan na ándà ágtamanán. ³⁴ Kagiyan ku sikiyu na atin ka dumunggù tò álló tò, duwán duwa manubù na ágtudug tun ta sábbad ágdágganaan, angén tò sábbad, asta katananan tò sábbad. ³⁵ Duwán duwa gabayi na ág-giling, angén tò sábbad, asta katananan tò sábbad. ³⁶ [Duwán duwa gamama na áglumu tun ta kinamát, angén tò sábbad, asta katananan tò sábbad.]”

³⁷ Igsà tò mga disipulu din, na mà dan, “Áglangngagán, ánda tò kalumuwan kani?”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ágkitanán yu tò mga uwak, kasóddóran yu na duwán inaté lawa dutun.”^{§§}

Panunggiringan tingód katò bayi balu

18 Na, igulit i Jesus ni panunggiringan ni ébò kagpáttan dan na kailangan inalayun dan dumasal, asta

dì dan sumungkù. ² Igkagi si Jesus, na mà din, “Tun ta sábbad lunsud, duwán huwes na dì ágbánnal ka Manama, asta dì sikandin ágkéduwan ka mga manubù. ³ Duwán pagsik sábbad bayi balu tun ta lunsud na inalayun áglónód-lónód tun ta huwes, asta ágpédu-édu, na mà din, ‘Tabangiya ébò manaluwa katò manubù na girrayat kanak.’ ⁴ Asal igéllé tò huwes. Na, tò idugé-dugé dán, ikapanámdám tò huwes, ‘Agad diya ágbánnal ka Manama, asta diya ágkéduwan ka mga manubù, ⁵ asal tabangan ku tò bayi balu, su ágsamukánna ikandin. Atin ka inalayun sikandin lumónód-lónód kanak, mappus tò pasinsiya ku.”

⁶ Na, igpanayun igkagi tò Áglangngagán, na mà din, “Paminág yu tò igkagi katò huwes na dì ágbánnal ka Manama. ⁷ Na, tò Manama ágtabang katò mga manubù na igsalin din na ágpédu-édu kandin álló asta dukilám. Dì ágbaring-baring tò Manama na ágtabang. ⁸ Kagiyan ku sikiyu na dì madugé tò Manama tumabang kandan. Tò álló ka lumónódda na Igpamanubù nit banuwa, tagsábbadé dád tò mga manubù na ágpamaké kanak.”

Panunggiringan tingód ka duwa manubù na igdasal

⁹ Na, igulit i Jesus ni panunggiringan tun ta mga manubù na kéman dan ka nángngà tò áglumun dan tun ta saruwan ka Manama, asta ágbuyas katò duma mga manubù. ¹⁰ Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán duwa manubù na igsadun tun ta templo ébò dumasal. Pariseo tò sábbad, asta taralimud ka buwis tò sábbad. ¹¹ Igtindág tò Pariseo, asta igdasal tingód ka kandin kamanubuan, na mà din, ‘Manama, ágpasalamatta áknikó su ándà a ikéring katò duma mga manubù

§§17:37 17:37 Tò kóbadan, atin ka kitanán yu ni mga pató, kasóddóran yu na masig-gad lumónód.

na ágpandalapì, áglapas ka sugù, asta áglibug. Ágpasalamatta su ánnà a madat manubù iring kani taralimud ka buwis. ¹²Kada linggo, makaduwa a ágpuwasa. Ágbággén ku áknikó tó ikasapulù katò salapì na ágkatanggap ku.’ ¹³Asal tó igdasal tó taralimud ka buwis, igpadiyù sikandin su ágkayyaan. Ándà langngag tun ta langit, asal igtagpuk din tó kagpa din tingód ka karákkád din, asta igkagi sikandin, na mà din, ‘Manama, kéduwiya na masalà-salà!’ ¹⁴Na, kagiyan ku sikiyu na tó igulì ni taralimud ka buwis, nángngà sikandin tun ta saruwan ka Manama, asal ánnà nángngà tó Pariseo. Atin ka ágpallayat tó manubù ka kamanubuan din, imun sikandin na mabbabà. Atin ka ágpabbabà tó manubù ka kamanubuan din, imun sikandin na mallayat.”

Si Jesus asta marénták gabatà

Luc 18:15-17; Mat 19:13-15; Mar 10:13-16

¹⁵Na, duwán mga manubù na igpid ka marénták mga gabatà dan tun ki Jesus ébò dappánnan din. Tó igkita tó mga disipulu din kandan, igsapadan dan. ¹⁶Asal igtawar i Jesus tó langun dan ébò madani dan tun kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Pabayà yu yan mga gabatà ébò makapadani dan dini kanak. Yakó ágsapad kandan, su tó mga manubù na ágsarig ka Manama iring katò kasarig ka mga gabatà tun ta ámmà asta innà dan, tó gó é panguluwan ka Manama. ¹⁷Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka di sumarig tó manubù tun ta Manama iring katò kasarig ka mga gabatà tun ta ámmà asta innà dan, di sikandin sakupán ka Manama tun ta pagpangulu din.”

Kahirapan tó mga ágkaduwánnan

Luc 18:18-30; Mat 19:16-30; Mar 10:17-31

¹⁸Na, duwán sábbad pangulu katò mga Judio na iginsà ki Jesus, na mà din, “Sir, madigár ka taratinurù. Ándin tó kailangan lumun ku ébò makatangappa ka kantayan na ándà ágtamanán?”

¹⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Isalábuanna su igkagi ka na madigárna. Sábbad dád tó tuu madigár, tó dád Manama. ²⁰Isóddóran nu tó mga sugù ka Manama. Yakó áglibug. Yakó ágmaté. Yakó ágtakó. Yakó ágtestigos ka bulaló tingód katò unawa yu. Respetowi yu tó ákniyu ámmà asta innà.”*

²¹Igtaba tó manubù, na mà din, “Igbánnalla katò langun tikud pô tó délákka pa.”

²²Tó igdinág si Jesus katò kagi din, igkagi si Jesus, na mà din, “Sábbad dád tó kailangan lumun nu. Barigyà nu tó langun kaduwánnan nu, asta tukid nu bággéyi tó salapì nu tun ta mga manubù na ágkayù-ayuan. Atin ka tó gó é lumun nu, duwán pulusán nu tun ta langit. Na, lónód ka, asta tákkás ka kanak.”

²³Asal tó igdinág katò manubù tó igkagi i Jesus, iranu sikandin, su tuu ágkaduwánnan. ²⁴Igsállág si Jesus kandin, asta igkagi, na mà din, “Mahirap tó kapasakup ka ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu katò Manama! ²⁵Agad mahirap tó dakál mannanap na ánggadanan kamelyo na mukit tun ta bóbbó ka simat, asal tuu pa mahirap tó kapasakup katò ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu ka Manama.”

²⁶Igkagi tó mga manubù na ikadinág kandin, na mà dan, “Purisu ándà palang manubù na makaluwà tikud tun ta supak ka Manama.”

*18:20 18:20 Ahaán tó Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

²⁷ Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Tô dì malumu ka manubù, tô gó é malumu ka Manama.”

²⁸ Na, igkagi si Pedro, na mà din, “Sikami, agad tô mga balé dé igtananan dé ébô mákkás ké áknikó.”

²⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô manubù na igtananan katô balé din, sawa din, mga kataladi din, ámmà din, innà din, asta mga gabatà din ébô pasakupán tun ta pagpangulu ka Manama, ³⁰tô gó é makatanggap áknganni ka tuu pa dakál ka tandingán katô igtananan din, asta bággayan sikandin ka kantayan na ándà ágtamanán tun ta tapuri álló.”

Igkagi puman si Jesus tingód katô kamatayan din

Luc 18:31-34; Mat 20:17-19; Mar 10:32-34

³¹ Na, igpaglimud i Jesus tô sapulù duwa (12) disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Na, madun kid tun ta Jerusalem, asta matuman tô langun kagi na igsulat katô mga propeta tingód kanak na Igpamanubù. ³²Bággénna tun ta bállad ka mga manubù na ánnà Judio. Ngisiyanna ikandan, irrayatanna, asta ilábbanna. ³³Lagpássánna, asta matayanna. Asal mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

³⁴ Asal ándà dan ikagpát katô igkagi din. Ándà pasóddóri tô kóbadan kandan, asta ándà palang inagpátan dan.

Inólian tô bólóg

Luc 18:35-43; Mat 20:29-34; Mar 10:46-52

³⁵ Tô igpadani si Jesus tun ta lunsud ka Jerico, duwán bólóg na igunsad tun ta ligad ka dalan, asta ágpamuyù. ³⁶Tô igdinág sikandin katô marapung manubù na iglabé, iginsà sikandin ka ándin tô gunayan. ³⁷Igkagi dan kandin,

na mà dan, “Áglabé si Jesus na taga Nazaret.”

³⁸ Purisu igullaó sikandin, na mà din, “Jesus, rubbad i David, kéduwiya!”

³⁹ Igsapadan sikandin katô mga manubù na ikóna ki Jesus, asta igkagiyan dan na kailangan dì sikandin mótép. Asal ágrayan baling sikandin gullaó, na mà din, “Rubbad i David, kéduwiya!”

⁴⁰ Purisu igsódô si Jesus, asta igpakangé din tô bólóg. Tô igpadani tô bólóg, iginsà si Jesus, na mà din, ⁴¹“Ándin tô kakalyag nu na lumun ku para áknikó?”

Igtaba tô bólóg, na mà din, “Áglangngagán, malyagga makakita.”

⁴² Igkagi si Jesus, na mà din, “Makakita kad. Inólian kad su igsarig ka kanak.”

⁴³ Tigkô dád ikakita dán sikandin, asta igtalundug sikandin ki Jesus. Igpabantug din tô Manama. Tô igkita tô langun manubù kandin, igdurung dan tô Manama.

Si Jesus asta si Saqueo

19 Na, igdunggù si Jesus tun ta lunsud ka Jerico, asta iglabé sikandin. ²Duwán sábbad taga Jerico na ánggadanan ki Saqueo. Sikandin tô pangulu katô mga taralimud ka buwis, asta ágkaduwánnan sikandin. ³Kakalyag din na kumita ki Jesus, asal ándà sikandin ikakita, su mabbabà manubù sikandin, asta marapung tô ilimud mga manubù. ⁴Purisu igpalaguy sikandin tun tóna katô ukitan i Jesus, asta igpénék sikandin tun ta dakál kayu na ánggadanan sikomoro ébô makakita ki Jesus ka mukit. ⁵Tô igdunggù si Jesus tun ta kayu na igpénékan i Saqueo, iglangngag si Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Saqueo, sékót kad pónóg, su kailangan móddô a tun ta balé nu ni álló ni.”

⁶Sékót igpónóg si Saqueo, igpid din si Jesus tun ta balé din, asta igsumar kandin na duwán dayó din. ⁷Asal igburáng-buráng tô langun manubù na igkita kandan, na mà dan, “Igóddô sikandin tun ta balé katô masalà-salà.”

⁸Igtindág si Saqueo, asta igkagi sikandin tun ta Áglangngagán, na mà din, “Sir, bággén ku tô katángngà ka kaduwánnan ku tun ta mga ágkayù-ayuan. Atin ka duwán mga manubù na iglimbungan ku ka salapì, makappat ku luppián tô bullas ku kandan.”

⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Ni álló ni, itábbus tô tigbalé tikud tun ta salà, su igpamaké dán sikandin iring katô kapamaké katô kamónaan din sayyan na si Abraham. ¹⁰Igsadunna na Igpamanubù ébô mamasakka asta tumábbussa katô mga manubù na itadin tingód ka mga salà dan.”

Panunggiringan tingód katô mga állang

Luc 19:11-27; Mat 25:14-30

¹¹Róggun na igpaminág tô langun manubù ki Jesus, igulit din ni panunggiringan, su madani dán sikandin tun ta Jerusalem, asta kéman dan ka masig dán tumigkané tô Manama na mangulu kandan. ¹²Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Duwán sábbad manubù na mallayat é kamanubuan, asta igsadun sikandin tun ta madiyù banuwa ébô imun sikandin hari katô kandin banuwa, asta pángnga katô, mulì. ¹³Tô ándà pa sikandin panó, igpatawar din tô sapulù (10) állang din. Sábbad abuk bulawan tô igсарig din tun ta tagsábbad-sábbad kandan, asta igkagi sikandin, na mà din, ‘Ni salapì ni tô negosyon yu sipang ka mulì a.’ ¹⁴Na, tô mga manubù na góddô tun ta banuwa ágkaringasa kandin. Purisu duwán mga manubù na igpatalundug kandin ébô kumagi tun

ta gobyerno na di mému kandan ka mangulu sikandin kandan. ¹⁵Asal inému sikandin hari, asta igulì sikandin. Ig-patawar din tô sapulù (10) állang din na igсарigan din ka bulawan ébô kasóddóran din ka duwán iganansya dan ukit katô negosyo dan. ¹⁶Igpadani tô una állang, asta igkagi sikandin, na mà din, ‘Sir, tô sábbad abuk bulawan nu inému dán sapulù (10) abuk.’ ¹⁷Igkagi tô hari, na mà din, ‘Madigár ka asta madigár tô iglumu nu! Agad délák tô igсарig ku áknikó, ágkasarigan ka. Purisu imun ku sikuna na ágpangulun ka sapulù (10) lunsud.’ ¹⁸Igpadani tô ikaduwa állang, asta igkagi sikandin, na mà din, ‘Sir, tô sábbad abuk bulawan nu inému dán lima abuk.’ ¹⁹Igkagi tô hari, na mà din, ‘Imun ku sikuna na ágpangulun ka lima lunsud.’ ²⁰Na, igpadani tô ássa állang, asta igkagi sikandin, na mà din, ‘Sir, ulián ku áknikó tô sábbad abuk bulawan na igtángngás ku ka panyù asta igállás ku. ²¹Imáddanganna áknikó, su magani ka manubù. Ágkangén nu tô ándà nu kapagudi, asta ágkátun nu tô igpamula ka duma mga manubù.’ ²²Igkagi tô hari, na mà din, ‘Tukukán ka. Gamitán ku tô áknikó kagi ébô supakan ku sikuna! Isóddóran nu na maganiya, su ágkangén ku tô ándà ku kapagudi, asta ágkátun ku tô igpamula ka duma mga manubù. ²³Purisu madigár pád ka igtagù nu tô bulawan ku tun ta bangko ébô matanggap ku pád na duwán tubù nit kadunggu ku.’ ²⁴Na, igkagi tô hari tun ta ássa mga manubù, na mà din, ‘Kangé yu tô sábbad abuk bulawan na igbággé ku kandin, asta bággé yu tun ta állang na duwán sapulù (10) abuk bulawan.’ ²⁵Asal igkagi tô duma mga manubù, na mà dan, ‘Sir, di mému, su duwán dán kandin sapulù (10) abuk bulawan!’ ²⁶Igtaba tô hari, na mà din, ‘Kagiyan ku sikiyu na tô manubù na duwán kandin, bággayan sikandin katô tuu pa dakál. Asal tô manubù na ándà

kandin, kangayan sikandin katô langun tun kandin. ²⁷Asal tô mga usig ku na kakalyag dan na diya mangulu kandan, kangé yu sikandan, asta matayi yu nit saruwan ku.”

Igdungù si Jesus tun ta Jerusalem

Luc 19:28-40; Mat 21:1-11;

Mar 11:1-11; Juan 12:12-19

²⁸Pángnga igkagi si Jesus katô pannunggiringan, igpanayun sikandin tun ta Jerusalem, asta iguna sikandin katô duma mga manubù tun ta dalan. ²⁹Tô madani dán si Jesus tun ta lunsud ka Betpahe asta Betania na tun ta Pabungan ka Olibo, igpóna din tô duwa disipulu din, na mà din, ³⁰“Una kó tun ta lunsud na sadunan ta. Ka dumunggù kó, kitanán yu tô nati ka asno[†] na ándà pa kinnami sakayi ka manubù. Igiát tô nati, asal akas yu, asta pid yu dini kanak. ³¹Atin ka duwán manubù na minsà ákniyu ka manan ka igakas yu, kagiyi yu na kailangan sakayan katô Áglangngagán.”

³²Na, igpanó sikandan, asta igkita dan tô nati na magunawa katô taganà igkagi i Jesus kandan. ³³Tô igakas dan katô nati, iginsà tô mga tigatun, na mà dan, “Manan ka igakas yu tô nati?”

³⁴Igtaba sikandan, na mà dan, “Kailangan sakayan katô Áglangngagán.”

³⁵Na, igpid dan tun ki Jesus, igampas dan tô mga umpak dan tun ta bókkóg katô nati, asta igpasaké dan si Jesus. ³⁶Tô igsaké sikandin, igsánnar katô duma mga manubù tô mga umpak dan tun ta dalan na ukitan din.[‡]

³⁷Tô igtupang si Jesus tikud tun ta Pabungan ka Olibo na madani ka lunsud ka Jerusalem, tô langun disipulu

na igtákkás kandin, idayawan dan, asta igtigkané dan ágdurung ka Manama na mabákkár tô kagi dan tingód katô marapung mga kasalábbuan na igkita dan. ³⁸Igullaó sikandan, na mà dan, “Duerungán ta ni Harì ta na igpapid katô Áglangngagán! Mólà pa ka duwán kasunayan tun ta langit, asta pabantugán ta tô Manama tun ta langit!”[¶]

³⁹Duwán mga Pariseo na igtákkás ki Jesus, asta igkagi dan tun kandin, na mà dan, “Sir, sapadi nu tô mga disipulu nu.”

⁴⁰Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Kagiyan ku sikiyu na atin ka tumagnáp dan, mullaó gó tô mga batu.”

Igsággó si Jesus katô taga Jerusalem

⁴¹Tô igpadani si Jesus tun ta Jerusalem asta tô igsállág sikandin katô lunsud, igsággó sikandin tingód ka kedu din katô mga taga Jerusalem, ⁴²asta igkagi sikandin, na mà din, “Mólà pa ka isóddóran yu tô makabággé ka kasunayan ni álló ni! asal ándà yu kakitayi. ⁴³Dumunggù tô álló na lumibut tô mga sundalo ka usig yu tun ta lunsud yu, asta banganan kó ikandan ébô dì kó makaluwà.[§] ⁴⁴Dadattan dan tô lunsud asta matayan tô mga manubù. Ándà palang sábbad batu na masamá tun ta bówwó katô ássa batu. Tô gó é malumu ákniyu su ándà kó kilala na ni gó tô álló na tábbusán kó ka Manama.”

Igsadun si Jesus tun ta templo

Luc 19:45-48; Mat 21:12-17;

Mar 11:15-19; Juan 2:13-22

⁴⁵Na, igsadun si Jesus tun ta templo, asta igabug din tô langun manubù na ágbarigya tun ta plasa ka templo. ⁴⁶Igkagi

[†]19:30 19:30 Tô asno iring na kudà.

[‡]19:36 19:36 Tô gó é ágkémun dan ka tanggapán dan tô manubù na imun hari.

[¶]19:38 19:38 Ahaán tô Salmo 118:25-26.

[§]19:43 19:43 Ituman ni katô mga sundalo ka Roma tô ámmé 70.

si Jesus, na mà din, “Mà katô kagi ka Manama,
 “Tô balé ku, tô gó é ágdasalanan.”**
 Asal igimu yud ni na gállássanan ka mga tulisan.”

⁴⁷ Kada álló, igtinurù si Jesus tun ta templo. Asal tô mallayat ka mga pangulu ka templo, tô mga taratinurù ka sugù, asta tô mga ágtugállán ka Judío, igplano dan na matayan dan sikandin. ⁴⁸ Asal ándà dan ikému, su tô langun manubù ágpaminág katô kagi din.

Insa tingód katô igpapid ki Jesus

Luc 20:1-8; Mat 21:23-27; Mar 11:27-33

20 Duwán sábbad álló, igtinurù si Jesus katô mga manubù na ilimud tun ta templo, asta igulit-ulit sikandin katô Madigár Gulitán. Róggun na ágtinurù sikandin, igpadani tô mallayat ka mga pangulu ka templo, tô mga taratinurù ka sugù, asta tô mga ágtugállán ka Judío. ² Iginsà sikandan ki Jesus, na mà dan, “Uliti ké ka sadan é igtikudan katô langun na áglumun nu. Sadan tô igpapid áknikó?”

³ Igtaba si Jesus, na mà din, “Duwán pagsik insà ku áknuyu. Na, ulit yu kanak.

⁴ Sadan tô igpapid ki Juan na munyag? Tô Manama, ó tô manubù?”

⁵ Purisu igpatóngkóé dan ka ándin tô madigár taba dan kandin, na mà dan, “Atin ka tumaba ki na Manama tô igpapid ki Juan, insaán ki ikandin na manan ka ándà ki bánnal ki Juan. ⁶ Asal atin ka tumaba ki na manubù tô igpapid ki Juan, timbagán ki ka batu katô langun manubù ébô maté ki, su taganà igpanámdám ni mga manubù na bánnal propeta si Juan.”

⁷ Purisu igtaba sikandan ki Jesus, na mà dan, “Ándà dé kasóddóri ka sadan tô igpapid ki Juan.”

⁸ Ikgagi si Jesus, na mà din, “Su ándà kó taba katô insà ku, diya pagsik mulit áknuyu ka sadan tô igpapid kanak na lumumuwa katô áglumun ku.”

Panunggiringan tingód katô kinamát

Luc 20:9-18; Mat 21:33-46; Mar 12:1-12

⁹ Na, igulit i Jesus ni panunggiringan tun ta mga manubù na ilimud, na mà din, “Duwán sábbad manubù na duwán tanà na igpamulaan din ka paras. Igpadóppónan din tô kinamát katô ássa mga taralumu ka tanà, asta igsadun sikandin tun ta madiyù banuwa, asta idugé pa igóddô. ¹⁰ Tô igdunggù tô timpo na matássan dán tô buuy katô paras, duwán sábbad állang na igpapid katô tigatun tun ta mga taradóppón ébô mangé katô buuy na kandin bahin. Asal iglagpás dan, asta igpóli dan na ándà palang piniddan din. ¹¹ Duwán ássa állang na igpapid katô tigatun, asal iglagpás dan pagsik sikandin, igpayayya dan, asta igpóli dan na ándà palang piniddan din. ¹² Duwán pagsik ikatállu állang na igpapid katô tigatun, asal igamuan dan, asta igpéwà dan. ¹³ Purisu igpanámdám tô tigatun, ‘Ándin tô madigár lumun ku? Papiddán ku tô kanak batà na ágginawaan ku, su bánnalán dan sikandin.’ ¹⁴ Asal tô igkita tô mga taradóppón kandin, igpatóngkóé sikandan, na mà dan, ‘Ni gó tô makatigatun kani tanà ka maté tô ámmà din. Na, matayan ta sikandin ébô sikita tô makatigatun kani tanà.’ ¹⁵ Purisu igguyud dan sikandin tun ta luwà katô kinamát, asta igmatayan dan.

“Na, kagin ku áknuyu ka ándin tô lumun kandan katô tigatun. ¹⁶ Madun sikandin, matayan din tô mga taradóppón, asta padóppónan din tô kinamát din katô ássa mga manubù.”

**19:46 19:46 Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

Na, tō igpaminág tō mga manubù kani, igkagi sikandin, na mà dan, “Mólà pa ka dì matuman yan!”

¹⁷ Asal igsállág si Jesus kandan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Matuman yan, su mà katō kagi ka Manama, “Duwán sábbad batu na igantug katō mga gimu ka balé, su kéman dan ka ándà ágpulusán.

Asal ándà dan kasóddóri na tō gó tō batu na tuu ágkailanganán katō balé.”††

¹⁸ Atin ka madabù tō manubù nit batu ni, katáppu-táppuan sikandin. Asal ka kad-abuan tō manubù katō batu, maróddóg sikandin.”

Insà tingód katō bayad ka buwis

Luc 20:19-26; Mat 22:15-22; Mar 12:13-17

¹⁹ Na, tō mga taratinurù ka sugù asta tō mallayat ka mga pangulu ka templo, isóddóran dan na sikandin tō isug-atan katō panunggiringan na igulit i Jesus. Purisu kakalyag dan gó na ámmáttán dan pád si Jesus tō oras tō. Asal ándà dan ikému, su imáddangan dan katō mga manubù na ágpaminág ki Jesus. ²⁰ Purisu igparimuya dan ki Jesus. Duwán mga manubù na igpapid dan na mà kagi mákkás kandin, asta igsállág dan kandin ébō duwán madi-manda dan tingód katō ágpangkagin din asta papiddán dan tun ta gobernador. ²¹ Igkagi sikandin ki Jesus, na mà dan, “Sir, isóddóran dé na ágkasari-gan ka, asta nángngà tō ágtinuruán nu. Ándà manubù na ágmusingán nu agad ándin tō bónnóng dan, asal ágtinurù ka katō kabánnalan tingód katō kakalyag ka Manama. ²² Na, atin ka mayad ké ka buwis tun ta emperador ka Roma, luma-pas ké ka mga sugù ka Manama? Kailan-gan mayad ké, ó dì?”

²³ Asal isóddóran i Jesus na limbun-gan dan pád sikandin. Purisu igkagi sikandin, na mà din, ²⁴ “Pakita yu kanak tō salapì na bayad yu katō buwis. Sadan bónnóng asta ngadan tō igtagù nit salapì?”

²⁵ Igtaba sikandin, na mà dan, “Tō emperador ka Roma.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu bággé yu tun ta emperador tō nángngà bággén yu tun ta emperador, asta bággé yu tun ta Manama tō nángngà bággén yu tun ta Manama.”

²⁶ Agad kakalyag dan na duwán di-manda dan tingód katō ágpangkagin din tun ta saruwan katō ilimud mga manubù, ándà dan ikému. Isalábbuan dan tingód katō taba din, asta igtagnáp dan.

Insà tingód katō kantayan

Luc 20:27-40; Mat 22:23-33; Mar 12:18-27

²⁷ Duwán mga Saduseo na igpadani tun ki Jesus. Tō gó tō mga manubù na ágtinurù na dì manté puman tō mga manubù na inaté dán. ²⁸ Iginsà sikan-dan ki Jesus, na mà dan, “Sir, igsugù si Moises áknita tingód katō lumun katō mga mataladi gamama. Atin ka maté tō mama na ándà pa batà katō sawa din, tō kataladi din kailangan kumalyag katō sawa katō inaté na ipag din na ibalu, ébō ukit kandin duwán mému batà katō kataladi din na inaté.”‡ ²⁹ Na, duwán pittu mataladi gamama sayyan. Igkalyag tō kaké dan, asal inaté sikandin na ándà pa batà din. ³⁰ Purisu tō ikaduwa katal-adi ³¹ asta tō ikatállu kataladi igkalyag katō bayi. Tō tagsábbad-sábbad katō pittu mataladi igkalyag katō bayi, asal inaté dan langun na ándà palang batà dan. ³² Tun ta katapuriyan, inaté pagsik

††20:17 20:17 Salmo 118:22.

‡20:28 20:28 Ahaán tō Deuteronomio 25:5.

tô bayi. ³³Na, ulit nu áknami. Atin ka manté puman tô mga manubù, sadan tun ta pittu kataladi tô bánnal duma katô bayi? Su igkalyag tô pittu dan kandin.”

³⁴Igtaba si Jesus, na mà din, “Nit banuwa ni áknganni, ágpakalyagé tô mga gamama asta gabayi. ³⁵Asal tô mga manubù na nángngà tun ta saruwan ka Manama asta antén din puman, di dan dán pakalyagé tun ta langit. ³⁶Di dan puman maté, su iring dan dán katô mga panaligan ka Manama. Sikandan tô mga gabatà ka Manama, su inanté dan puman. ³⁷Asal antén puman tô inaté manubù, su agad si Moises tô igpasóddór kanan. Tô igsulat sikandin tingód ka kapakita katô Manama kandin tun ta mabbabà kayu na igrágrág, igtawar din tô Áglangngagán na ‘Manama na ágpan-gadapán i Abraham, i Isaac, asta i Jacob.’^{¶¶} ³⁸Purisu di ágpangadap ka Manama tô mga manubù na ándà kantayan, asal tô mga manubù na duwán kantayan, tô gó tô ágpangadap ka Manama. Purisu isóddóran ta na tun ta saruwan ka Manama, manté tô langun manubù.”

³⁹Na, duwán mga taratinurù ka sugù na igkagi, na mà dan, “Sir, madigár gó tô igtaba nu kandan.”

⁴⁰Na, ándà manubù na igkinnam iginsà kandin.

Insà tingód katô Mesiyas

Luc 20:41-44; Mat 22:41-46; Mar 12:35-37

⁴¹Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Manan ka ágtinurù dan na rubbad i David tô Mesiyas? ⁴²Su si David tô igsulat tun ta libro katô Salmo, “Igkagi tô Manama tun ta Áglangngagán ku: Unsad ka kannun ta kawanan ku ⁴³sippang ka man-

aluwa katô mga usig nu, asta pabán-nalán ku sikandan áknikó.’^{§§}

⁴⁴Na, su si David tô igkagi na Áglangngagán din tô Mesiyas, pamánnun na tô Mesiyas tô rubbad i David?”

Igkagi si Jesus tingód katô mga taratinurù ka sugù

Luc 20:45-47; Mat 23:1-36; Mar 12:38-40

⁴⁵Róggun na igpaminág tô marapung manubù ki Jesus, igkagi sikandin tun ta mga disipulu din, na mà din, ⁴⁶“Banté kó katô mga taratinurù ka sugù. Atin ka ágpanó-panó dan, gumpak dan ka kapa, malyag dan respetowan katô duma mga manubù tun ta plasa, asta munsad dan tun ta madigár gunsadanan tun ta mga simbaan ka Judío. Malyag dan na munsad tun ta igpantaganà katô mga manubù na mallayat é kamanubuan tun ta dakál kalimudan. ⁴⁷Sikandan tô gagó ka kaduwánnan katô mga gabayi balu, asta ágtambunan dan tô madat linumuwan dan ukit katô mallayat mga kadasal. Purisu tuu madat tô supak na padungguán ka Manama kandan.”

Tô igbággé katô bayi balu

Luc 21:1-4; Mar 12:41-44

21 Tun ta templo, igkita i Jesus tô mga ágkaduwánnan na ágdabù ka salapì dan tun ta ágtaguanan ka salapì. ²Igkita din tô sábbad ágkayù-ayuan bayi balu, asta igdabù sikandin ka duwa dád kadakù. ³Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Tuu pa dakál tô igbággé katô bayi balu ka tandingán katô igbággé katô langun dan. ⁴Su tô dád sopra tô igbággé katô langun dan, asal tô bayi balu, agad ágkayù-ayuan sikandin, igbággé din tô langun ka salapì din, asta ándà palang isamà tun kandin.”

^{¶¶}20:37 20:37 Ahaán tô Exodo 3:6.

^{§§}20:43 20:42-43 Salmo 110:1.

Tigkanayan ka kahirapan

Luc 21:5-19; Mat 24:1-14; Mar 13:1-13

⁵Na, duwán mga manubù na igpatóngkóé tingód katò templo, su madigár ágsállággán tó mga batu na iglabat asta igpiyà-piyaan ukít ka duma mga mahal na igpambággé. Igkagi si Jesus, na mà din, ⁶“Tingód kani mga balé na ágsállággán yu, dumunggù tó álló na dadattan tó langun, asta ándà palang sábbad batu na masamà tun ta bówwó katò ássa batu.”

⁷Duwán iginsà, na mà dan, “Sir, kadángngan matuman tó igulit nu? Ándin tó pató na masig dán matuman tó langun kani?”

⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Banté kó ébò dì kó mapid, su marapung tó mga manubù na mid ka ngadan ku. Mà kagi dan Mesiyas! Kumagi dan na masig dán dumunggù tó álló na gimanan yu! Asal yakó ágtákkás kandan. ⁹Atin ka ágkadinággan yu na duwán mga gira asta mga samuk, yakó ágkamáddangan kanan. Kailangan matuman pa yan, asal ánnà pa yan tó oras katò ágtamanán.”

¹⁰Na, igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Marapung tó mga banuwa na pagiraé, asta sumulung tó mga sakup ka sábbad hari katò mga sakup ka ássa hari. ¹¹Duwán mabákkár mga linug, asta marapung tó mga manubù na ágpangkamaté ka ballus asta ágpangkamaté ka bógó k tun ta kaluwagan kani banuwa. Pakitanán ka Manama tó mga kasalábbuan na makamáddang tun ta langit. ¹²Asal tó dì pa matuman ni, ámmátán kó, irrayatan kó, ruudan kó katò mga ágtugállán ka simbaan ka Judio, asta prison kó. Piddán kó tun ta tubang ka mga hari asta mga gobernador tingód katò kapasakup yu kanak. ¹³Tó

gó tó álló na mulit-ulit kó tingód kanak. ¹⁴Pahu yu ni tun ta panámdám yu na dì kó katanaan ka ándin tó taba yu kandan, ¹⁵su bággén ku ákniyu tó kakatigan ébò makataba kó kandan. Purisu ándà usig yu na makataba katò kagin yu. ¹⁶Agad tó mga ámmà yu, tó mga innà yu, tó mga kataladi yu, tó mga gakád yu, asta tó mga rarak yu, sikan-dan tó mámmát ákniyu, asta duwán tun ákniyu na matayan dan. ¹⁷Karingasaan kó katò langun manubù tingód katò kapasakup yu kanak. ¹⁸Asal ándà palang makadadat katò kantayan yu na ándà ágtamanán.* ¹⁹Sarig kó kanak, asta makaluwà kó gó.”

Makamáddang na kitanán tun ta templo

Luc 21:20-24; Mat 24:15-21; Mar 13:14-19

²⁰“Atin ka kitanán yu tó lunsud ka Jerusalem na iglibutan katò marapung mga sundalo, kasóddóran yu na masig dán kadattan tó lunsud. ²¹Kailangan malaguy tó langun taga Judea, asta madun dan tun ta pabunganán, asta kailangan malaguy tó langun manubù tikud tun ta lunsud. Kailangan dì madun tun ta lunsud tó mga manubù na tun ta luwà katò lunsud. ²²Tó gó tó mga álló na supakan ka Manama tó mga madat, asta tumanán din tó langun tandò din na igsulat. ²³Makédu-édu tó mga gabayi na mabáddás ó ágpasusu tó álló tó! su tuu madat tó kahirapan na dumunggù nit banuwa, asta supakan ka Manama tó mga manubù. ²⁴Duwán tigbasán asta matayan. Duwán ámmátán asta piddán tun ta langun banuwa. Dadattan tó lunsud ka Jerusalem katò mga manubù na ánnà Judio sippang ka mapángnga tó pagpangulu dan.”

***21:18** 21:18 Ni gó tó kóbadan katò ágkagin, na, “Dì mandà tun ákniyu, agad sábbad silag ka ulu yu.”

Lumónód si Jesus nit banuwa

*Luc 21:25-28; Mat
24:29-31; Mar 13:24-27*

²⁵“Duwán mga kasalábbuan na pakitanán ka Manama tun ta álló, bulan asta mga karani. Dini ta banuwa, katanaan asta kamáddangan tō langun manubù tingód katō arukán katō dagat asta magdakál mga balud. ²⁶Kagáttasan tō mga manubù tingód katō máddang dan katō kadattan na dumunggu nit banuwa, su makálláng tō langun tun ta langit.† ²⁷Kitanán katō mga manubù tō kadunggu ku tun ta sagulapun, su lumónódda na Igpamanubù na tákkássan katō katulusan ku asta katō tuu séllaán ku.‡ ²⁸Na, ka tumigkané tō katumanan kani, tindág kó asta langngag kó, su masig kód tábbusán katō Manama.”

Panunggiringan tingód katō kayu igera

*Luc 21:29-33; Mat
24:32-35; Mar 13:28-31*

²⁹Na, igulit i Jesus ni panunggiringan, na mà din, “Sállág yu tō kayu igera asta tō mga ássa kayu. ³⁰Atin ka kitanán yu tō kayu na gugbus dán asta ágdaun, kasóddóran yu na masig dán dumunggu tō ágsánnang timpo. ³¹Purisu atin ka kitanán yu tō katumanan katō igkagi ku ákniyu, kasóddóran yu na masig dán mangulu tō Manama.

³²“Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tō di pa maté tō mga manubù áknganni, matuman pa ni langun. ³³Mandà gó tō langit asta ni tanà, asal di gó mandà tō mga kagi ku, asal matuman gó.”

Kailangan tumaganà tō langun manubù

³⁴“Asal banté kó agó baringán kó ukít katō sobra ágkakan yu, ginámmán yu, asta tana yu tingód ka kóddô yu. Agad di kó makataganà, matuman na dumunggu tō álló tō ³⁵iring na tagán, su dumunggu tun ta langun manubù na góddô tun ta kaluwagan kani banuwa. ³⁶Purisu banté kó inalayun. Dasal kó na bággayan kó ka Manama ka bákkár ébô makatiis kó katō langun ka kahirapan, asta ébô ándà kayyaan yu tun ta saruwan ku na Igpamanubù.”

³⁷Álló-álló igtinurù si Jesus tun ta templo, asal ka dukilám, ágsadun sikandin tun ta Pabungan ka Olibo, asta ágdággà sikandin dutun. ³⁸Igsállám tō marapung manubù na igpadani kandin tun ta templo ébô maminág dan kandin.

Plano na matayan si Jesus

*Luc 22:1-6; Mat 26:1-5,14-16; Mar
14:1-2,10-11; Juan 11:45-53*

22 Na, masig dán tō Kalimudan Ka Pan Na Ándà Pagpatubù na ánggadanan Kalimudan Ka Kalabé. ²Ágplano tō mallayat ka mga pangulu ka templo asta tō mga taratinurù ka sugù tingód katō lumun dan ébô matayan dan si Jesus na ándà samuk, su imáddangan dan katō mga manubù na inalayun igpaminág ki Jesus.

³Na, igahu si Maibuyan tun ki Judas na ánggadanan Iscariote. Sikandin tō sábbad tun ta sapulù duwa (12) disipulu i Jesus. ⁴Igsadun si Judas tun ta malayat ka mga pangulu ka templo asta tun ta mga opisyaales katō mga tarabanté ka templo. Igpátóngkóé dan tingód katō kappammát din ki Jesus. ⁵Idayawan dan, asta igtandô dan na duwán salapì na

†21:26 21:26 Tō langun tun ta langit, ó tō duwán katulusan tun ta langit.

‡21:27 21:27 Ahaán tō Daniel 7:13.

bággén dan tun kandin. ⁶ Ignunug si Judas, asta igangat sikandin ka madigár timpo ébô pammáttán din si Jesus na ándà manubù na makasóddór.

Kalimudan Ka Kalabé

*Luc 22:7-13; Mat 26:17-25;
Mar 14:12-21; Juan 13:21-30*

⁷ Na, igdunggù tò álló ka kalimudan na ágkan tò mga Judio ka Pan Na Ándà Pagpatubù. Tò gó tò álló na giyón dan tò nati ka karnero na ágsáddaán dan dalám katò Kalimudan Ka Kalabé. ⁸ Purisu igpóna i Jesus si Pedro asta si Juan, na mà din, “Taganà kó katò kannán ta tingód ka Kalimudan Ka Kalabé.”

⁹ Iginsà sikandan, na mà dan, “Ánda táppad tò kakalyag nu na taganaan dé?”

¹⁰ Igkagi si Jesus, na mà din, “Na, ka madun kó tun ta lunsud ka Jerusalem, sumarán yu tò sábbad mama na igtiang ka bangà na ipánnù ka wayig. Tákkás kó kandin tun ta balé na ahuwan din. ¹¹ Uлити yu tò tigatun katò balé, ‘Iginsà tò Taratinurù ka ánda táppad tò kannan din katò Kalimudan Ka Kalabé na duma áknami na mga disipulu din.’ ¹² Pakitanán din ákniyu tò dakál kuwarta tun datas ka balé na igtaganà dán. Tò gó é taganaan yu katò kannán ta.”

¹³ Purisu igpanó dan, asta igkita dan tò kuwarta na iring katò igulit i Jesus kandan, asta igtaganà dan tò langun para katò Kalimudan Ka Kalabé.

Tingód ka kamatayan katò Áglangngagán

*Luc 22:14-23; Mat 26:26-30;
Mar 14:22-26; 1Cor 11:23-25*

¹⁴ Tò igdunggù tò oras ka kakan, igkan si Jesus asta tò mga apostoles din. ¹⁵ Igkagi si Jesus, na mà din, “Magát tò kakalyag ku na kumanna duma

ákniyu kani Kalimudan Ka Kalabé tò diya pa matayan. ¹⁶ Kagiyan ku sikiyu na diyad muman kuman katò Kalimudan Ka Kalabé sippang ka matuman tò kóbadan kani langun tun ta pagpangulu ka Manama.”

¹⁷ Na, igkangé i Jesus tò kopa, igpasalamat sikandin tun ta Manama, asta igkagi sikandin, na mà din, “Inám kó langun kani. ¹⁸ Kagiyan ku sikiyu na tikud ni álló ni, diyad muman minám kani ginámmán ta sippang ka matuman mangulu tò Manama.”

¹⁹ Na, igkangé din tò pan, igpasalamat sikandin, igtáppik-táppik din, igbággé din tun kandan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó ni lawa ku na bággén para ákniyu. Lumu yu ni ébô kasampáttanna ikiyu.”

²⁰ Pángnga igkan dan, igkangé din pagsik tò kopa na duwán ginámmán, asta igkagi, na mà din, “Ni ginámmán ni tò mantu kasabotan ukít katò dipanug ku na ulaán para ákniyu.”[†]

²¹ “Na, kannun ta lamisa duma kanak tò manubù na pammát kanak. ²² Matéya na Igpamanubù, su tò gó é kakalyag katò Ámmà ku. Asal makédu-édu tò manubù na pammát kanak!”

²³ Na, igpénsaé sikandan ka sadan tun kandan tò pammát kandin.

Igpapulé dan ka sadan tò mallayat

²⁴ Na, igpapulé pagsik tò mga disipulu ka sadan tun kandan tò mallayat é kamanubuan. ²⁵ Purisu igkagi si Jesus, na mà din, “Tun ta mga manubù na ánnà Judio, inalayun ágsugù tò mga hari katò mga sakup dan, asta kakalyag katò mga opisyaales dan na tawarán sikan-dan na mga taratabang. ²⁶ Asal dì mému ka makéring kó kandan. Su tò manubù tun ákniyu na imun mallayat é ka-

[†]22:20 22:20 Tò mantu kasabotan tò tinóngkóan asta tandô katò Manama tun ta mga manubù.

manubuan, tô gó é kailangan makéring katô kinaadiyan, asta tô mangulu ákniyu makéring katô ágsuguánnán.²⁷ Sadan tô tuu pa mallayat é kamanubuan din? Tô gunsad asta ágkan tun ta lamisa, ó tô ágbuwat kandin? Isóddóran yu na mallayat tô kamanubuan katô gunsad. Asal tô ágkémun ku dini ákniyu iring na ágsuguánnán.

²⁸“Agad mahirap tô ágkókitan ku, sikiyu tô inalayun ágtákkás kanak.²⁹ Igpapidda katô Ámmà ku ébô manguluwa, asta magunawa pagsik tô kapapid ku ákniyu,³⁰ su sikiyu tô dumuma kanak ka kumanna tun ta pagpangulu ku, asta sikiyu tô munsad tun ta gunsadanan katô harì ébô mangulu kó katô sapulù duwa (12) grupo ka mga rubbad i Israel.”

Igkagi si Jesus na mulun si Pedro kandin

Luc 22:31-34; Mat 26:31-35; Mar 14:27-31; Juan 13:36-38

³¹Na, igkagi si Jesus ki Pedro, na mà din, “Simon, paminág ka kanak. Igpabayà ka Manama si Maibuyan ébô kuminnam ákniyu ébô ássan tô ágkasarigan asta tô di ágkasarigan, iring na taralumu na gáttap katô trigo ébô ássan tô tahup.³² Asal igdasalla tingód áknikó ébô di mandà tô kasarig nu kanak. Atin ka mákkás ka puman kanak, kailangan tumabang ka katô mga kataladí nu na ágpampamaké.”

³³Igkagi si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, ikataganà a mákkás áknikó agad prisonna asta matayanna duma áknikó.”

³⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Pedro, paminág nu ni kagin ku. Kani ka dukilám ka di pa mukkarà tô manuk, makatállu ka mulun na ándà ka kilala kanak.”

Kahirapan na masig dumunggù

³⁵Na, igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Dángngan, tô igpapanó ku sikiyu na mulit-ulit na ándà salapì, kabir, ó sandalyas na piddán yu, ikulangan kó?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Ándà gó.”

³⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Asal áknganni, atin ka duwán salapì yu asta kabir yu, pid yu yan. Atin ka ándà kampilan yu, barigyà yu tô umpak yu ébô makabállu kó ka kampilan.³⁷ Su kagiyan ku sikiyu na matuman tô kagi ka Manama na igsulat tingód kanak, “Supakan sikandin iring na mga tulisan.”[§]

Kailangan matuman tô langun na igsulat tingód kanak.”

³⁸Igkagi tô mga disipulu din, na mà dan, “Áglangngagán, duwán dán duwa kampilan ta.”

Igsapadan dan i Jesus, na mà din, “Nángngà dán.”

Igdasal si Jesus tun ta Pabungan ka Olibo

Luc 22:39-46; Mat 26:36-46; Mar 14:32-42

³⁹Na, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta Pabungan ka Olibo, su tô gó é ágkémun din. Igtákkás tô mga disipulu din kandin.⁴⁰ Tô igdunggù sikandin tun ta lugar, igkagi sikandin tun kandan, na mà din, “Dasal kó ébô di kó matalu ka pagtintal.”

⁴¹Na, igpanayun si Jesus tun tóna na di madyù, iglingkóód sikandin, asta igdasal, na mà din,⁴² “Ámmà, atin ka mému áknikó, yaka ágpókit kanak tun ta kahirapan na masig dán dumunggù. Asal tuman nu tô áknikó kakalyag, ánnà tô kanak kakalyag.”

[§]22:37 22:37 Isaias 53:12.

⁴³Na, duwán panaligan ka Manama na igpakita kandin tikud tun ta langit ébô pabákkár kandin. ⁴⁴Su tuu ihirapan sikandin, maggát pa igdasal sikandin, asta igtallù tò ating din iring na dipanug tun ta tanà.

⁴⁵Pángnga igdasal si Jesus, iglónód sikandin tun ta mga disipulu din, asal igpantudug dan, su igmalómét dan tingód katò ranu dan. ⁴⁶Igánnó din sikandan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Manan ka igtudug kó? Ánnó kó, asta dasal kó ébô di kó matalu ka pagtintal.”

Igámmát si Jesus

*Luc 22:47-53; Mat 26:47-56;
Mar 14:43-50; Juan 18:3-11*

⁴⁷Róggun na igkagi si Jesus, igdunggu tò marapung manubù na igpid i Judas na sábbad katò sapulù duwa (12) disipulu. Igpadani si Judas ki Jesus ébô madák kandin. ⁴⁸Asal igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Judas, pam-máttánna na Igpamanubù ukit ka kadák nu?”

⁴⁹Tò igkita tò mga disipulu na ámmáttán sikandin, iginsà sikandan, na mà dan, “Áglangngagán, tigbasán dé sikandan?”

⁵⁰Duwán sábbad kadumaan i Jesus na igtigbas din tò állang katò tuu mallayat ka pangulu ka templo, asta ipangul tò talinga din dadan ta kawanan. ⁵¹Asal igsapadan i Jesus sikandin, na mà din, “Nángngà dán!”

Igdappánnan i Jesus tò talinga katò állang, asta inólian sikandin.

⁵²Na, tò mga manubù na igsadun ébô mámmát ki Jesus, tò gó é mallayat ka mga pangulu ka templo, tò mga kapitán ka mga tarabanté ka templo, asta tò mga ágtugállán ka Judio. Igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Manan ka mámmát kó kanak ukit ka mga kampilan asta

mga paglagpás? Ánnà a tulisan. ⁵³Álló-álló ágtinurù a tun ta plasa ka templo, asal ándà a ikiyu ámmátti. Asal nigó tò oras na igsalin ka Manama na lumumu si Maibuyan ka madat.”

Igbulun i Pedro si Jesus

Luc 22:54-62; Mat 26:57-58,69-75; Mar 14:53-54,66-72; Juan 18:12-18,25-27

⁵⁴Na, igámmát dan si Jesus, asta igpid dan tun ta balé katò tuu mallayat ka pangulu ka templo. Igtalundug si Pedro, asal igpadiyù dád sikandin. ⁵⁵Duwán mga manubù na igtibun ka apuy tun ta luwà, asta igunsad dan ébô minadang. Igduma si Pedro kandan. ⁵⁶Tò iséllaan ka apuy tò bónnóng i Pedro, duwán sábbad állang bayi na ikakita kandin. Igsállág tò bayi kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni manubù ni ágtákkás-tákkás katò igámmát.”

⁵⁷Asal igbulun si Pedro katò bayi, na mà din, “Ándà ku kilalayi sikandin.”

⁵⁸Na, ándà kadugé, duwán ássa manubù na igkita ki Pedro, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sikuna pagsik tò sábbad kadumaan din.”

Asal igkagi si Pedro, na mà din, “Sir, ánnà a kadumaan din.”

⁵⁹Tò iglabé tò mga sábbad oras, duwán pagsik ássa manubù na marag ágkagi, na mà din, “Bánnal ni manubù ni tò ágtákkás-tákkás pagsik katò igámmát, su taga Galilea sikandin.”

⁶⁰Asal igkagi si Pedro, na mà din, “Sir, ándà sóddór ku tingód katò ágkagin nu.”

Na, róggun igkagi si Pedro, tigkò igukkarà tò manuk. ⁶¹Igséré si Jesus, asta igsállág ki Pedro. Purisu isampáttan i Pedro tò taganà igkagi katò Áglangngagán, na, “Kani ka dukilám ka di pa mukkarà tò manuk, makatállu ka mulun kanak.” ⁶²Na, igluwà si Pedro, asta tuu igsággò sikandin.

Igbuyas-buyas asta iglappás si Jesus

Luc 22:63-65; Mat 26:67-68; Mar 14:65

⁶³ Na, tō mga manubù na igbanté ki Jesus, igbuyas-buyas dan asta iglappás dan ki Jesus. ⁶⁴ Igdalangan dan tō mga mata din, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Atuk nu ka sadan tō iglappás áknikó!”

⁶⁵ Igirrayatan dan sikandin, asta ma-dat tō igkagi dan kandin.

Igpid si Jesus tun ta mallayat ka mga pangulu ka templo

Luc 22:66-71; Mat 26:59-66; Mar 14:55-64; Juan 18:19-24

⁶⁶ Na, pagkasállám dán, igpalimudé tō langun ágtugállán ka Judio, tō mallayat ka mga pangulu ka templo, asta tō mga taratinurù ka sugù. Igpakangé dan si Jesus, asta igkagi sikandan, na mà dan, ⁶⁷ “Atin ka sikuna tō Mesiyas, uliti ké.”

Asal igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ulitan ku sikiyu, di kó mánnal. ⁶⁸ Atin ka minsà a ákniyu, di kó tumaba. ⁶⁹ Asal di madugé, munsadda na Igpamanubù dadan tun ta kawanan katō Matulus Manama.”**

⁷⁰ Iginàs tō langun dan, na mà dan, “Purisu Batà ka katō Manama?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Bánnal tō igkagi yu.”

⁷¹ Purisu igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Ándà dán kailangan na ulitan ki pa ka duma manubù tingód kandin, su kandin kagi tō igdinág ta.”††

Igpid si Jesus tun ki Pilato

Luc 23:1-5; Mat 27:1-2,11-14; Mar 15:1-5; Juan 18:28-38

23 Na, igtindág tō langun ágtugállán ka Judio, asta igpid dan si Jesus tun ta gobernador na si Pilato. ² Igdi-

manda dan si Jesus tun ki Pilato, na mà dan, “Igkita dé ni manubù ni na ágsut-sut tun ta mga manubù kani banuwa ta, su ágsapadan din tō kabayad dé ka buwis tun ta emperador ka Roma. Mà kagi sikandin Mesiyas asta hari.”

³ Iginàs si Pilato ki Jesus, na mà din, “Sikuna tō Hari ka mga Judio?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Óó. Bánnal tō igkagi nu.”

⁴ Igkagi si Pilato tun ta mallayat ka mga pangulu ka templo asta tun ta duma mga manubù na ilimud, na mà din, “Ándà palang madat na igkita ku kani manubù ni.”

⁵ Asal maggát igkagi sikandan ki Pilato, na mà dan, “Ukit katō ágtinuruán din, ágsamukán din tō langun manubù tun ta kaluwagan ka Judea, tikud tun ta Galilea asta sippang kannun.”

Igpid si Jesus tun ki Herodes

⁶ Tō igdinág si Pilato katō igkagi dan, iginsà sikandin ka sakup ka probinsya ka Galilea si Jesus. ⁷ Tō ikasóddór si Pilato na igtikud si Jesus tun ta probinsya na isakupan i Herodes, igpapid din si Jesus tun ki Herodes, su si Herodes igóddô tun ta Jerusalem tō álló tō. ⁸ Tō ikakita si Herodes ki Jesus, tuu idayawan sikandin, su ikadinág dán sikandin tingód ki Jesus, asta idugé dán duwán kakalyag din na kumita ki Jesus asta katō kasalábbuan na áglumun din. ⁹ Purisu marapung tō mga insà i Herodes kandin, asal ándà taba si Jesus. ¹⁰ Tō mallayat ka mga pangulu ka templo asta tō mga taratinurù ka sugù igpadani tun ki Herodes, asta maggát dan igdimanda tingód ki Jesus. ¹¹ Si Herodes asta tō langun sundalo din inggisi asta igóróm-óróm ki Jesus. Na, igpómpakan

** 22:69 22:69 Ahaán tō Salmo 110:1.

†† 22:71 22:71 Kéman katō mga Judio ka igbulaló si Jesus su igkagi sikandin na Batà ka Manama. Purisu igplano dan na matayan si Jesus.

i Herodes si Jesus ka madigár kapa, asta igpalónód din tun ki Pilato. ¹²Purisu igpararaké si Herodes asta si Pilato tô álló tô, su taganà dan ágpasókówé.

Igruudan si Jesus na matayan

Luc 23:13-25; Mat 27:15-26; Mar 15:6-15; Juan 18:39-19:16

¹³Na, igpalimud i Pilato tô langun ka mallayat ka mga pangulu ka templo, tô mga pangulu ka Judio, asta tô дума mga manubù. ¹⁴Igkagi si Pilato, na mà din, “Igpíd yu ni manubù ni dini kanak, asta igulit kó kanak na ágsutsut sikandin ka mga manubù. Iginrà ku sikandin tun ta saruwan yu, asal isóddóran ku na ándà din lumuwi tô igdimanda yu tingód kandin. ¹⁵Magunawa pagsik tô isóddóran i Herodes, su igpalónód din sikandin dini áknita. Purisu ándà palang iglumu din na nángngà na supakan asta matayan sikandin. ¹⁶Purisu palagpásán ku dád sikandin, asta paluwaán ku.”

¹⁷[Na, kada ámmé dalám ka Kalimudan Ka Kalabé, duwán ágkémun din na ágpaluwaán din tô sábbad manubù na igpriso, agad sadan tô salinán katô mga Judio.] ¹⁸Asal igpasábbadé dan langun igullaó, na mà dan, “Pamatayi nu ni manubù ni. Paluwà nu áknami si Barabas.”

¹⁹Na, si Barabas tô igpriso su sikandin tô igpíd katô mga manubù na igatu katô gobyerno tun ta lunsud ka Jerusalem, asta duwán igmatayan din.

²⁰Kakalyag i Pilato na paluwaán din si Jesus. Purisu iguman din igkagiyan tô mga manubù na ilimud. ²¹Asal igullaó sikandan, na mà dan, “Pamatayi nu! Pansali nu sikandin tun ta krus!”

²²Na, ikatállu igkagi si Pilato, na mà din, “Manan? Ándà palang madat na iglumu din! Ándà palang iglumu din

na igkita ku na nángngà supakan asta matayan sikandin. Purisu palagpásán ku dád sikandin, asta paluwaán ku.”

²³Asal maggát dan igullaó ka mabákkár, su kakalyag dan na pansalan sikandin tun ta krus ébô maté. Ikapanalu dan ukit ka kóllaó dan. ²⁴Purisu igruud si Pilato na tumanán din tô kakalyag dan. ²⁵Igpaluwà din tô igpriso na igatu ka gobyerno asta igmaté ka mga manubù. Asal si Jesus tô igbággé din tun ta mga sundalo ébô matayan, su tô gó tô kakalyag dan.

Igpansalan si Jesus tun ta krus

Luc 23:26-43; Mat 27:32-44; Mar 15:21-32; Juan 19:17-27

²⁶Na, igpíd katô mga sundalo si Jesus tikud tun ta balé i Pilato. Tun ta dalan na gukitan dan, isumaran dan si Simon na taga Cirene na mantu igdunggù tikud tun ta pabunganán. Igpírit dan sikandin igpatiang katô krus, asta igpatalundug dan sikandin ki Jesus.

²⁷Marapung tô mga manubù na igtákkás ki Jesus, asta marapung tô mga gabayi na igpansággó tingód katô ranu dan kandin. ²⁸Asal igsérê si Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sikiyu na mga gabayi na taga Jerusalem, yakó ágsággó tingód katô kahirapan na igdunggù kanak. Asal sággó kó tingód katô kahirapan na matuman dumunggù ákniyu asta tun ta mga gabatà yu. ²⁹Su dumunggù gó tô álló na kumagi tô mga manubù na kadayawan tô mga gabayi na di ágbatà, di ágpamasusu, asta di ágpasusu! ³⁰Tô álló tô, tumawar tô mga manubù tun ta mga pabungan, na mà dan, ‘Kanónór kó dini áknami, asta tambuni ké ébô maté ké.’^{††} ³¹Atin ka mahirap tô kókitan ku áknganni na manté pa tô kayu, tuu pa mahirap tô

††23:30 23:30 Ahaán tô Oseas 10:8.

kókitan yu tun ta tapuri álló ka igangu dán tô kayu.”^{¶¶}

³² Duwán pagsik duwa tulisan na igpid katô mga sundalo ébô matayan duma ki Jesus. ³³ Tô igdunggù dan tun ta lugar na ánggadanán Bóngó-bóngó, igpansalan dan si Jesus tun ta krus, asta tô duwa tulisan, na tô sábbad dadan tun ta ibang din asta tô sábbad dadan tun ta kawanan din. ³⁴ Igdasal si Jesus tingód katô mga igpansal kandin tun ta krus, na mà din, “Ámmà, pasinsiyayi nu sikan-dan, su ándà dan kasóddóri ka ándin tô áglumun dan.”

Na, igripa tô mga sundalo ébô talad-taladán dan tô umpak din.^{§§} ³⁵ Igsállág tô ilimud mga manubù ki Jesus. Asal tô mga pangulu ka Judio igbuyas kandin, na mà dan, “Igtabangan din tô duma mga manubù ébô di dan maté. Sállággán ta ka makatabang sikandin katô kandin sarili. Kitanán ta ka bánnal sikandin tô Mesiyas na igsalin ka Manama!”

³⁶ Igóróm-óróm pagsik tô mga sundalo. Igpadani dan tun kandin, asta igpénám dan sikandin ka bino na igbalát-tan ka wayig. ³⁷ Igkagi sikandan, na mà dan, “Atin ka bánnal ka na Harì ka mga Judio, tabangi nu tô áknikó sarili!”

³⁸ Duwán pagsik igsulat na itgagù tun datas ta ulu i Jesus, na, “NI GÓ TÔ HARÌ KA MGA JUDIO.”

³⁹ Igbuyas-buyas tô sábbad tulisan na igpansalan madani ki Jesus, na mà din, “Atin sikuna tô Mesiyas, paluwà nu tô áknikó sarili asta sikami!”

⁴⁰ Asal igsapadan sikandin katô kadu-maan din, na mà din, “Kailangan kamád-

dangan ka katô Manama, su magunawa tô supak áknita. ⁴¹ Nángngà tô supak áknita, su igsulian ki gó tingód katô madat linumuwan ta. Asal sikandin, ándà palang madat linumuwan din.”

⁴² Igkagi sikandin, na mà din, “Jesus, atin ka mangulu ka, sampátta.”

⁴³ Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku áknikó. Ni álló ni, dumuma ka kanak tun ta madigár góddóan ku.”

Inaté si Jesus

Luc 23:44-49; Mat 27:45-56;

Mar 15:33-41; Juan 19:28-30

⁴⁴ Na, tô malássád dán tô álló, igmangittáng tô kaluwagan kani banuwa dalám ka tállu oras,^{*} ⁴⁵ su ándà sánnang tô álló. Itángngà tô tabir[†] tun ta tángn-gaan katô templo. ⁴⁶ Na, igullaó si Jesus ka mabákkár, na mà din, “Ámmà, sarigán ku ni espiritu ku tun áknikó!”[‡]

Pángnga igullaó sikandin, inaté.

⁴⁷ Na, tô igkita tô kapitan ka mga sundalo katô ilmu, igdurung din tô Manama, asta igkagi sikandin, na mà din, “Bánnal na ándà palang salà din!”

⁴⁸ Na, tô langun manubù na ilimud, tô igkita dan katô ilmu, igpangguli dan, asta ágtagpukán dan tô kagpa dan tingód katô ranu dan. ⁴⁹ Asal tô langun rarak i Jesus asta tô mga gabayi na igtákkás kandin tikud tun ta Galilea, igtindág dan tun ta madiyah, asta igzállág dan tô ilmu.

^{¶¶}23:31 23:31 Tô kóbadan kani panunggiringan, atin ka igsupakan si Jesus na ándà salà din, tuu pa madat tô supak na dumunggù tun ta mga Judio na duwán salà dan.

^{§§}23:34 23:34 Ahaán tô Salmo 22:18.

^{*}23:44 23:44 Dalám ka tállu oras, ó sippang ka alas tres ka mapun.

[†]23:45 23:45 Tô ánggadanán “tabir” iring na kurtina na tuu makáppal tun ta tángn-gaan katô templo ka Jerusalem. Itángngà tô tabir su ukit ka kamatayan i Jesus, mému gó makapadani tô langun manubù tun ta Manama.

[‡]23:46 23:46 Ahaán tô Salmo 31:5.

Tô kalábbáng ki Jesus

*Luc 23:50-56; Mat 27:57-61;
Mar 15:42-47; Juan 19:38-42*

⁵⁰⁻⁵¹Na, duwán sábbad manubù na ánggadanán ki Jose na taga Arimatea tun ta probinsya ka Judea. Madigár manubù sikandin, nángngà tò áglumun dín tun ta saruwan ka Manama, asta gimán sikandin katò pagpangulu ka Manama. Agad sikandin tò sábbad ágtugálán tun ta mga ágtugállán ka Judío, asal ándà nunug sikandin katò madat plano katò mga kadumaan dín na iglumu dan ki Jesus. ⁵²Igsadun si Jose tun ki Pilato, asta igpamuyù dín tò lawa i Jesus ébò lábbángngán dín. ⁵³Igkangé dín tò lawa tikud tun ta krus, igtángngás dín katò mapputì óggét, asta iglábbáng dín tun ta áglábbángngan na mantu igkaliyan tun ta pangpang asta ándà pa lábbángngi. ⁵⁴Masig dán sumalláp tò álló, asta simag tò álló ka kapaginawa.

⁵⁵Na, igtalundug ki Jose tò mga gabayi na taganà igtákkás ki Jesus tikud tun ta Galilea, asta igkita dan tò lábbáng asta tò kapadágga katò lawa. ⁵⁶Na, igpanggulì dan, asta igtaganà dan tò ássa-ássa mga pamammut na taguán tun ta lawa. Tò álló ka kapaginawa, igpaginawa dan, su tò gó é sugù ka Manama.

Inanté puman si Jesus

Luc 24:1-12; Mat 28:1-10; Mar 16:1-8; Juan 20:1-10

24 Asal sállám ka Linggo, igsállám tò mga gabayi na igpid ka mga pamammut na igtaganà dan, asta igsadun dan tun ta iglábbángngan. ²Igkita dan na taganà ililid tò batu na igsagpáng. ³Asal tò igahu dan, ándà lawa na ikita dan. ⁴Na, isalábbuan dan tingód katò igkita dan, asta tigkò igpakita kandan tò duwa gamama na igumpak ka mapputì na ágséllà. ⁵Imáddangan tò gabayi asta iglangkáb dan.

Asal igkagi tò duwa gamama, na mà dan, “Yakó ágpamasak katò manté nit áglábbángnganan. Ándà dín sikandin, su inanté. ⁶Sampát yu tò taganà igkagi dín ákniyu tun ta Galilea. ⁷Igkagiyan kó ikandin na kailangan bággén sikandin na Igpamanubù tun ta bállad katò masalásalà mga manubù, pansalan sikandin tun ta krus ébò maté, asta manté puman sikandin tun ta ikatállu álló.”

⁸Purisu isampáttan katò mga gabayi tò taganà igkagi i Jesus. ⁹Igpanó dan tikud tun ta lábbáng, asta igulit dan kani langun tun ta sapulù sábbad (11) apostoles asta tun ta mga duma. ¹⁰Tò mga gabayi tò, si Maria taga Magdala, si Juana, si Maria na innà i Santiago, asta duwán pa ássa mga gabayi. Sikan-dan tò igulit tingód katò langun na igkita dan tun ta mga apostoles. ¹¹Asal kéman dan ka igimu-imu dád tò igkagi dan, asta ándà dan bánnal kandan. ¹²[Asal igpalaguy si Pedro igsadun tun ta lábbáng. Igkógó-kógó sikandin, igsállág tun dalám, asta igkita dín tò mapputì óggét, asal ándà lawa na igkita dín. Tò igulì sikandin, isalábbuan sikandin tingód katò ilumu.]

Igpakita si Jesus tun ta duwa disipulu dín

Luc 24:13-35; Mar 16:12-13

¹³Tò álló tò, duwán duwa disipulu i Jesus na igsadun tun ta lunsud ka Emmaus na mga sapulù sábbad (11) kilometro tikud tun ta Jerusalem. ¹⁴Igpatóngkóé dan tingód katò langun na ilumu. ¹⁵Róggun na igpatóngkóé dan, igpadani si Jesus, asta igtákkás kandan, ¹⁶asal ándà dan ikakilala ka sadan sikandin. ¹⁷Iginsà si Jesus, na mà dín, “Ándin tò ágtóngkóán yu róggun igpanó kó?”

Igsódô tò duwa dan, asta iranu tò bónnóng dan. ¹⁸Igtaba tò sábbad na ánggadanán ki Cleopas, na mà dín, “Tun ta

langun taga Jerusalem, sábbad nu dád tō ándà ikasóddór tingód katō ilmu áknganni.”

¹⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Ándin tō ilmu?”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Tō in-ému ki Jesus na taga Nazaret. Propeta sikandin, asta matulus tō langun na iglumu din asta igtinurù din tun ta saruwan ka Manama asta tun ta mga manubù. ²⁰ Tō mallayat ka mga pangulu ka templo asta tō mga pangulu ka Judio igpammát kandin, asta igmatayan dan sikandin na igpansalan dan tun ta krus. ²¹ Asal igiman ké na sikandin tō makatábbus katō mga rubbad i Israel. Tállu dán álló tō iglabé. ²² Isalábbuan ké, su duwán mga kadumaan dé na gabayi na igsállám tun ta iglábbánggan kandin, ²³ asal ándà lawa din na igkita dan. Tō igulit dan, igulit dan áknami na igpakita kandan tō mga panaligan ka Manama na igkagi na inanté dán si Jesus. ²⁴ Duwán ássa mga kadumaan dé na igsadun tun ta lábbáng, asta tō igkita dan magunawa katō igulit katō mga gabayi. Asal ándà dan kitayi sikandin.”

²⁵ Igkagi si Jesus, na mà din, “Isalábbuanna áknayu, su ándà kó pa bán-nal katō langun na igkagi katō mga propeta ka Manama sayyan! ²⁶ Kailangan matayan pa tō Mesiyas iring katō ilmu dán tō ñi pa matuman na duwán séllaán din tun ta langit.”

²⁷ Na, igpénagpát i Jesus tun kandan tō langun na igsulat tun ta kagi ka Manama tingód kandin, tikud tun ta igsulat i Moises asta katō langun propeta ka Manama sayyan.

²⁸ Tō madani dan dán tun ta lunsud na ágsadunan katō duwa disipulu, manayun pád si Jesus. ²⁹ Asal igpédu-édu dan kandin, na mà dan, “Dággà ka dini áknami, su igsálláp dán tō álló, asta masig dán dumukilám.”

Purisu igtákkás si Jesus kandan. ³⁰ Tō igiyambung dan, igkangé i Jesus tō pan, igpasalamat sikandin tun ta Manama, igtáppik-táppik din, asta igbággé din tun kandan. ³¹ Tákkô ikakilala dan na sikandin si Jesus. Asal inandà sikandin. ³² Igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Agud ta na iring na duwán ménit tun ta pusung ta tingód ka dayó ta róggun na igtóngkô sikandin áknita tun ta dalan, asta igpénagpát din áknita tō kagi ka Manama.”

³³ Na, tō oras tō, sékót dan iglónód tun ta Jerusalem. Igkita dan tō sapulù sábbad (11) mga disipulu i Jesus na ilimud, asta tō mga kadumaan dan. ³⁴ Igkagi tō mga manubù na ilimud, na mà dan, “Bánnal inanté dán puman tō Áglangngagán, asta igpakita sikandin ki Simon!”

³⁵ Na, igulit tō duwa disipulu tingód katō ilmu kandan tun ta dalan, asta tingód ka kakilala dan kandin dalám ka katáppik-táppik din katō pan.

Igpapanó i Jesus tō mga disipulu ñin

Luc 24:36-49; Mat 28:16-20; Mar 16:14-18; Juan 20:19-23; Lumu 1:6-8

³⁶ Róggun na igulit dan tō tingód katō igkita dan, igdunggù si Jesus na igtindág tun ta tángngaan dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mólà pa ka duwán kasunayan yu.”

³⁷ Asal itingkámmád dan asta imáddangan dan, su kéman dan ka gimukud sikandin. ³⁸ Asal igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Yakó ágkatanaan, asta yakó ágduwa-duwa. ³⁹ Sállág yu ni mga amú nit bíllad ku asta nit paa ku, su bán-nal sakán gó. Awid kó kanak ébô kasóddóran yu na ánnà a gimukud. Ándà lawa katō gimukud, asal duwán lawa ku na ágkitanán yu.”

⁴⁰ Na, igpakita i Jesus kandan tō bíllad asta paa din. ⁴¹ Agad idayawan dan, asal iring na ándà dan bán-nal na bán-nal gó sikandin, su isalábbuan dan. Igsà si

Jesus, na mà din, “Duwán ágkannán yu kannun?”

⁴²Igbággayan dan sikandin ka sábbad abuk sáddà na igággang. ⁴³Igtanggap i Jesus, asta igkan din tun ta saruwan dan.

⁴⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Tô igduma a pa ákniyu dángngan tô ándà a pa kamaté, igkagi ku ákniyu na kailangan matuman tô langun tingód kanak na igsulat i Moises, asta katô mga propeta sayyan, asta tun ta libro ka Salmo.”

⁴⁵Igpénagpát i Jesus kandan tô kóbadan katô kagi ka Manama na igsulat sayyan.

⁴⁶Igkagi sikandin, na mà din, “Mà katô kagi ka Manama na kailangan matayan tô Mesiyas, asta manté puman sikandin tun ta ikatállu álló. ⁴⁷Igpapidda ákniyu ébô mulit-ulit kó katô mga manubù tun ta langun banuwa na pasin-siyaan ka Manama tô mga salà dan ka rumákkád dan. Kailangan tumigkané kód mulit-ulit nit lunsud ka Jerusalem.

⁴⁸Sikiyu tô ikakita kani langun, asta kailangan ulitán yu tun ta дума mga manubù. ⁴⁹Papiddán ku dini ákniyu tô Ugis Espiritu na igtandô katô Ámmà ku. Asal angat kó pa kannun ta lunsud ka Jerusalem sippang ka matanggap yu tô Ugis Espiritu tikud tun ta langit.”

Ibatun si Jesus tun ta langit

Luc 24:50-53; Mar 16:19-20; Lumu 1:9-11

⁵⁰Na, igpid si Jesus kandan, igpanó dan tikud tun ta Jerusalem, asta igdadun dan sippang tun ta Betania. Igtayó i Jesus tô bállad din, asta igdasal sikandin na tabangan dan ka Manama. ⁵¹Róggun na igdasal sikandin, igtananan din sikan-dan, asta ibatun sikandin tun ta langit. ⁵²Na, igpangadap dan kandin, asta igulí dan tun ta Jerusalem na duwán dayó dan. ⁵³Inalayun dan ágsadun tun ta templo, asta ágdurungán dan tô Manama.

*Ni Madigár Gulitán Tingód
Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I*

Juan

Una Basan

Si Juan tô sábbad katô sapulù duwa disipulu na igsalin asta igpapid i Jesus ébô mulit-ulit katô ágtinuruán i Jesus. Si Santiago tô adi i Juan. Si Sebedeo tô ámmà dan na taraággut ka sáddà, asta tô innà i Juan si Salome na sábbad katô mga gabayi na ágbággé ka salapì ki Jesus asta katô mga disipulu din.

Róggun iguras si Juan asta si Santiago ka pukut katô ámmà dan madani tun ta ranó, igtawar si Jesus kandan ébô mákkás dan kandin. Tigkô dád igtananan dan tô ámmà dan tun ta barangé, asta igtákkás dan ki Jesus.

Tuu igpamaké si Juan ki Jesus. Agad tô itugál dán si Juan, ándà kapalín tô kapamaké din ki Jesus, asta ágpaginawaé sikandan.

Igulit si Juan tingód ka gunayan katô kasulat din kani libro ébô mánnal tô mga manubù na si Jesus tô bánnal Bata ka Manama, asta tingód katô kapamaké dan kandin, bággayan sikandan ka kantayan na ándà ágtamanán.

Duwán pittu mga ágtinuruán i Jesus na igulit i Juan nit libro. Duwán pagsik pittu kasalábbuan na iglumu i Jesus na igulit din. Ukit katô mga tinurù asta mga kasalábbuan, makasóddór ki na Manama tô igpapid ki Jesus nit banuwa.

Tô kakalyag ka Manama na mamaké tô langun manubù ki Jesus, su ukit dád

katô kapamaké ta ki Jesus, kabággayan ki ka kantayan na ándà ágtamanán.

Igpamanubù tô Kagi ka Manama

1 Tô ándà pa kému tô langun,¹ taganà dán sikandin na ánggadanan Kagi ka Manama. Sikandin tô ágduma ka Manama, asta Manama sikandin.² Tikud tun ta katigkanayan katô langun, sikandin tô ágduma ka Manama.³ Igimu tô langun ukit kandin, asta ándà palang inému na ánnà ukit kandin.⁴ Sikandin tô ágtikudan ka kantayan, asta sikandin tô kappawaan tun ta kangittángngan katô pusung ka mga manubù.⁵ Sikandin tô kappawaan tun ta kangittángngan. Tô kangittángngan ándà gó ikapanalu katô kappawaan.

⁶Duwán sábbad manubù na ánggadanan ki Juan na Tarabunyang. Igpapid ka Manama si Juan⁷ ébô mulit-ulit tingód katô kappawaan⁸ ka Manama, asta ébô mamaké tô langun manubù ukit katô ágtinuruán din.⁸ Ánnà si Juan tô kappawaan, asal sikandin tô igpapid ébô mulit-ulit tingód katô kappawaan.⁹ Tô bánnal kappawaan igsadun nit banuwa ébô kumappawà tô kangittángngan tun ta pusung katô langun manubù.

¹⁰Igsadun si Jesus kannun ta banuwa. Agad igimu tô langun nit banuwa ukit ki Jesus, asal ándà sikandin kilalayi ka mga manubù nit banuwa.¹¹ Agad igsadun si Jesus tun ta kandin banuwa, ándà sikandin tanggapi katô kandin mga kaditaan.^{**} ¹²Asal tô langun manubù na igtanggap kandin asta igpamaké kandin, tô gó tô igimu din na mga gabatà ka Manama.¹³ Inému dan na mga gabatà ka Manama ánnà ukit ka kapamasusu

¹1:1 1:1 Tô ándà pa kému tô langun, ó tô katigkanayan katô langun.

⁸1:7 1:7 Si Jesus tô ánggadanan na kappawaan su sikandin tô ágtikudan ka kadigárran katô Manama. Ágpakitanán din tô Manama asta tô kakalyag ka Manama tun ta mga manubù, asta ágpasinsiya sikandin ka salà ka mga manubù na ágpamaké kandin.

^{**}1:11 1:11 Kandin mga kaditaan tô mga Judio.

ka manubù. Ánnà pagsik tikud tun ta kakalyag asta panámdám ka manubù. Asal tikud tun ta kakalyag ka Manama, inému dan na mga gabatà din.

¹⁴ Igpamanubù sikandin na ánggadanan Kagi ka Manama, asta igóddô sikandin duma áknita. Igkita dé tò séllaán din, su tuu médu-édu sikandin asta ágkasarigan tò kagi din.†† Sikandin tò bugtung Batà katò Ámmà din. ¹⁵ Sikandin tò igulit-ulit i Juan na Tarabunyang tò igkagi sikandin ka mabákkár, na mà din, “Ni gó tò taganà ku igulit-ulit áknuyu na duwán pa dumungù na tuu pa mallayat tò kamanubuan din ka tandingán kanak, su tò ándà a pa pamasusuwi, taganà dán sikandin.”

¹⁶ Dakál tò kédu i Jesus áknita, asta ándà ágtamanán katò kédu din. ¹⁷ Ukit ki Moises, igbággé tò mga sugù ka Manama. Asal ukit ki Jesu-Cristo, igdunggù dini áknita tò kédu asta tò kabánnalan. ¹⁸ Ándà palang manubù na ikakita ka Manama. Asal tò bugtung Batà ka Manama na inalayun ágduma ka Manama, sikandin tò igpasóddór áknita tingód katò Ámmà din.

Ánnà Mesiyas si Juan na Tarabunyang

Juan 1:19-28; Mat 3:1-12;

Mar 1:1-8; Luc 3:1-18

¹⁹⁻²⁰ Na, duwán mga pangulu ka templo asta mga rubbad i Levi na igsadun tun ki Juan na Tarabunyang. Igpapíd dan tò mga pangulu ka Judio tikud tun ta Jerusalem ébô minsà dan ki Juan ka sadan sikandin. Ni gó tò igulit i Juan, su ándà din buluni tò kabánnalan, na mà din, “Ánnà a Mesiyas.”

²¹ Iginàsà sikandan, na mà dan, “Sadan ka? Si Elias ka?”

Igtaba si Juan, na mà din, “Ánnà.”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Sikuna basì tò propeta na gimanan dé.”‡‡

Igtaba si Juan, na mà din, “Ánnà.”

²² Igkagi puman sikandan, na mà dan, “Uliti ké ka sadan ka, ébô duwán taba dé katò mga manubù na igpapíd áknami. Ándin tò taba nu tingód katò áknikò kamanubuan?”

²³ Igtaba si Juan, na mà din, “Sakán tò katumanan katò igkagi katò propeta sayyan na si Isaias, na mà din,

“Duwán sábbad manubù na dinággán yu na gullaó tun ta disyerto: Tullid yu tò dalan na ukitan katò Áglangngagán.”¶¶

²⁴ Igpapíd ka mga Pariseo tò mga manubù na iginsà ki Juan. ²⁵ Iginàsà sikandan, na mà dan, “Atin ka ánnà ka Mesiyas, asta ánnà ka si Elias na iglónód, asta ánnà ka tò propeta na gimanan dé, manan ka ágbunyang ka?”

²⁶ Igtaba si Juan, na mà din, “Ágbunyangga ukit ka wayig. Asal duwán sábbad manubù dini áknuyu na ándà yu pa kilalayí. ²⁷ Agad ikatapuri sikandin kanak, asal ánnà a nángngà agad lumusutta dád ka sandalyas din.”

²⁸ Ilmu ni tun ta lunsud ka Betania dipag katò Wayig ka Jordan na dutun ágbunyang si Juan.

Tò Nati Karnero na igbággé ka Manama

Juan 1:29-34; Mat 3:13-17;

Mar 1:9-11; Luc 3:21-22

²⁹ Na, pagkasimag, igkita i Juan si Jesus na ágpapáni kandin. Igkagi si Juan tun ta mga manubù na ilimud, na mà

††1:14 1:14 Tuu médu-édu sikandin asta ágkasarigan tò kagi din, ó ágkapánnuan sikandin ka panalangin asta kabánnalan. Magunawa pagsik tun ta 1:17.

‡‡1:21 1:21 Ahaán tò Deuteronomio 18:15,18; Malaquias 4:5-6.

¶¶1:23 1:23 Isaias 40:3.

din, “Na, sikandin tō Nati Karnero na igbággé ka Manama, su sikandin tō miwà ka salà katō langun manubù nit banuwa!³⁰ Sikandin tō taganà ku igulit-ulit ákniyu na duwán pa dumunggù na tuu pa mallayat tō kamanubuan din ka tandingán kanak, su tō ándà a pa pamasusuwi, taganà dán sikandin.³¹ Dángngan, ándà sóddór ku ka sadan sikandin. Asal ágbunyagga ukit ka wayig ébò pasóddórán ku katō mga rubbad i Israel tō tingód kandin.”

³² Na, igulit-ulit si Juan, na mà din, “Igkita ku tō Ugis Espiritu na igsunnad tikud tun ta langit iring na salapati, asta igóddò tun kandin.³³ Dángngan, ándà sóddór ku ka sadan sikandin, asal tō Manama na igpapid kanak ébò munyagga ukit ka wayig, sikandin tō igulit kanak na kitanán ku tō sunnadan asta óddóan katō Ugis Espiritu. Sikandin tō munyag ukit ka Ugis Espiritu.³⁴ Igkita ku sikandin, asta gulitán ku ákniyu na sikandin tō Batà ka Manama.”

Tō tagnà mga disipulu i Jesus

³⁵ Na, pagkasimag, dutun puman si Juan na Tarabunyag asta tō duwa disipulu din.³⁶ Tō igkita i Juan si Jesus na iglabé, igkagi si Juan, na mà din, “Na, sikandin tō Nati Karnero na igbággé ka Manama!”

³⁷ Tō igdinág tō duwa disipulu i Juan katō kagi din, igtalundug dan ki Jesus.³⁸ Igsérè si Jesus, asta igkita din na igtalundug dan. Iginsà si Jesus, na mà din, “Ándin tō ágpamasakán yu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Rabbi.” (Tō kóbadan, Taratinurù.) “Ánda é góddóan nu?”

³⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Tákkás kó kanak ébò kitanán yu.”

Purisu igtákkás dan ki Jesus, asta igkita dan tō góddóan din. Igóddò dan

tun kandin tō álló tō, su mga alas kuwatro dán ka mapun.

⁴⁰ Si Andres tō sábbad katō duwa disipulu na ikadinág ki Juan asta igtákkás ki Jesus. Mataladi si Andres asta si Simon Pedro.⁴¹ Tigkò dád igpamasak si Andres katō kaké din na si Simon, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igkita dé tō Mesiyas.” (Tō kóbadan, Cristo.)

⁴² Igpatakkás i Andres tō kaké din tun ki Jesus. Tō igkita si Jesus ki Simon, igkagi si Jesus, na mà din, “Sikuna si Simon na batà i Juan. Asal ngadanan ka ki Cefas.” (Magunawa tō kóbadan ka Cefas asta Pedro.)^{§§}

Igtákkás si Felipe asta si Natanael ki Jesus

⁴³ Na, pagkasimag igtaganà si Jesus na madun tun ta probinsya ka Galilea. Ig-pamasak si Jesus ki Felipe, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tákkás ka kanak.”

⁴⁴ Na, taga Betsaida si Felipe, asta Betsaida tō lunsud na góddóan i Andres asta i Pedro.⁴⁵ Igpamasak si Felipe ki Natanael, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igkita dé sikandin na igkagi i Moises asta tō mga propeta tun ta igsulat dan sayyan. Tō gó si Jesus na taga Nazaret na batà i Jose.”

⁴⁶ Igkagi si Natanael, na mà din, “Ándà palang madigár na ágtikud tun ta Nazaret.”

Igkagi si Felipe, na mà din, “Tákkás ka ébò kumita ka kandin.”

⁴⁷ Tō igdunggù dan tun ki Jesus, igkagi si Jesus tingód ki Natanael, na mà din, “Na, sikandin tō bálnal rubbad i Israel, su ándà palang ágbulunán din!”

⁴⁸ Igkagi si Natanael, na mà din, “Igpamánnu nu ka kasóddór kanak?”

§§1:42 1:42 Tō kóbadan ka ngadan Cefas asta Pedro, “batu.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Tô ándà ka pa tawari i Felipe, igkita kud taganà sikuna tun ta siráb katô kayu igera.”

⁴⁹ Igkagi si Natanael, na mà din, “Sir, sikuna tô bálnal Batà ka Manama! Sikuna tô Harì na mangulu áknami na mga rubbad i Israel!”

⁵⁰ Igkagi si Jesus, na mà din, “Igpamaké ka su igkagiya na igkita ku sikuna tun ta siráb katô kayu igera. Asal kumita ka katô lumun ku na tuu pa makasalábbù.”

⁵¹ Igkagi si Jesus kandin, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku áknikó. Kitanán yu tô langit na kapókéan, asta kitanán yu tô mga panaligan ka Manama na ágpénék asta ágpónóg dini kanak na Igpamanubù.”*

Kasal tun ta Cana

2 Na, tô ikatállu ta álló, duwán kalimudan ka kasal tun ta lunsud ka Cana na sakup ka probinsya ka Galilea. Igsadun tô innà i Jesus tun ta kalimudan ka kasal. ² Igpasadun pagsik si Jesus asta tô mga disipulu din dutun. ³ Na, tô inémmát tô bino, igkagi tô innà i Jesus kandin, na mà din, “Inémmát dán tô bino.”

⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Innà, yaka ágtinurù kanak. Ándà pa dunggù tô oras na pakitanán ku tô katulusan ku.”

⁵ Igkagi tô innà din katô mga ágsuguánnán, na mà din, “Agad ándin tô kagin din ákniyu, lumu yu.”

⁶ Na, duwán ánnám magdakál bangà para katô ágkémun ka mga Judio tingód ka kalinis. Mga sábbad gatus (100) litro tô dalám katô tagsábbad-sábbad bangà. ⁷ Igkagi si Jesus katô mga ágsuguánnán,

na mà din, “Ipánnù yu ka wayig tô mga bangà.”

Purisu igipánnù dan tô ánnám bangà. ⁸ Tô ipánnù dán, igkagi puman si Jesus, na mà din, “Suruk yu, asta pid yu tun ta pangulu ka kalimudan.”

Purisu igpid dan. ⁹ Igkinnam tô pangulu katô wayig na inému na bino. Ándà sóddór din ka ánda é igtikudan katô bino, asal ikasóddór tô mga ágsuguánnán na igsuruk katô wayig. Igtawar tô pangulu katô mama na igpakasal, ¹⁰ asta igkagi sikandin, na mà din, “Duwán ágkémun ta na una ágpénámmán tô bino na madigár é nanam. Pángnga iginám tô mga manubù ka dakál bino, ágpénámmán puman kandan tô bino na dì tuu madigár. Na, isalábbuanna su sippang ni ándà nu kannê pénámmi tô tuu madigár bino.”

¹¹ Tô iglumu si Jesus kani kasalábbuan tun ta Cana na sakup ka probinsya ka Galilea, ni gó tô tagnà kasalábbuan na iglumu din ébò pakitanán din tô séllaán din. Igpamaké tô mga disipulu i Jesus kandin.

¹² Pángnga katô kasal, igsadun tun ta Capernaum si Jesus, tô innà din, tô mga kataladi din, asta tô mga disipulu din. Igóddò dan dutun ka mga pira álló.

Igsadun si Jesus tun ta templo

Juan 2:13-22; Mat 21:12-13;

Mar 11:15-17; Luc 19:45-46

¹³ Na, masig dán dumunggù tô álló ka mga Judio na ánggadanan Kalimudan Ka Kalabé, asta igsadun si Jesus tun ta Jerusalem. ¹⁴ Tô igdunggù sikandin tun ta plasa katô templo,[†] igkita din tô mga manubù na ágbarigyà ka mga baka, mga karnero, asta mga salapati.[‡]

* **1:51** 1:51 Ahaán tô Genesis 28:10-17.

† **2:14** 2:14a Plasa katô templo; tô mga parì dád tô makahu tun dalám katô templo. Dutun dád ta plasa tô duma mga manubù.

‡ **2:14** 2:14b Tô mga mannanap na ágbarigyáan tun ta plasa katô templo, tô gó tô ágbállin ka mga manubù ébò bággén tun ta Manama.

Duwán pagsik mga tarabullas ka salapì.[¶]
¹⁵Na, igimu si Jesus ka paglagpás na tali, asta igabug din tô langun dan, tô mga karnero asta tô mga baka dan tikud tun ta plasa katô templo. Igsabud din tô mga salapì katô mga tarabullas, asta igbantang din tô mga lamisa dan. ¹⁶Igkagi si Jesus katô mga manubù na ágbarigyà ka salapati, na mà din, “Pid yu ni langun tun ta luwà. Yakó yu gimuwì na ágbari-yaanan ni balé katô Ammà ku.”

¹⁷Purisu isampáttan katô mga disipulu din tô kagi na igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan, na,
 “Manama, tuu ménit ni pusung ku, su áginawaan ku tô balé nu.”[§]

¹⁸Na, iginsà tô mga pangulu ka Judio, na mà dan, “Ándin é kasalábbuan na pakitanán nu áknami ébô kasóddóran dé na nángngà ni iglumu nu?”

¹⁹Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka dadattan yu ni templo, patindággán ku puman dalám ka tállu álló.”

²⁰Igkagi sikandan, na mà dan, “Kapatan ánnám (46) ámmé igimu ni templo. Dì nu mému ni na patindággán puman dalám dád ka tállu álló.”

²¹Asal ándà dan kasóddóri na tô lawa din tô ágkagin din na templo. ²²Pángnga inanté puman si Jesus, isampáttan katô mga disipulu din ni igkagi din kandan, asta igbánnal dan na ituman tô kagi ka Manama na igsulat sayyan, asta igbánnal dan katô igkagi i Jesus.

Isóddóran i Jesus tô dalám ka pusung ka langun manubù

²³Na, róggun igóddô si Jesus tun ta Jerusalem dalám ka Kalimudan Ka Kalabé, marapung tô mga manubù na igpamaké kandin, su igkita dan tô mga kasalábbuan na iglumu din. ²⁴Asal ándà

sarig si Jesus katô kapamaké dan kandin, ²⁵su isóddóran din tô tingód katô mga manubù. Agad ándà manubù na gulit kandin, ágkasóddóran din gó tô dalám katô pusung ka mga manubù.

Igtinurù si Jesus ki Nicodemo

3Na, duwán sábbad manubù na ánggadanan ki Nicodemo. Sikandin tô sábbad tun ta mga pangulu ka Judio, asta isakup sikandin tun ta mga Pariseo. ²Igsadun sikandin tun ki Jesus ka dukilám, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sir, isóddóran dé na igpapid ka katô Manama, su ándà manubù na makalumu ka mga kasalábbuan iring katô iglumu nu ka ándà katulusan na ágbággén ka Manama kandin.”

³Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku áknikó. Atin ka dì puman pamasusun tô manubù, dì sikandin pasakupán tun ta pagpangulu ka Manama.”

⁴Igkagi si Nicodemo, na mà din, “Asal dì mému na pamasusun puman tô tugál, su dì dán makalónód tun ta gátták katô innà din ébô pamasusun puman.”

⁵Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku áknikó. Atin ka dì pamasusun tô manubù ukit ka wayig asta ukit katô Ugis Espiritu, dì sikandin masakup tun ta pagpangulu ka Manama. ⁶Tô ágpamasusun ka manubù, tô gó tô mga gabatà ka manubù. Asal tô mga manubù na ágpamasusun puman ukit katô Ugis Espiritu, tô gó tô imun na mga gabatà ka Manama. ⁷Yaka ágkasalábbuan tingód katô igkagi ku áknikó na kailangan pamasusun ka puman. ⁸Gukit tô karamag agad ánda. Agad ágdinággán nu tô karamag, asal dì nu kasóddóran ka ánda é ágtikudan ó ánda é ágsadunan. Iring

[¶]2:14 2:14c Tarabullas ka salapì; kailangan bullasan tô salapì ka ássa mga banuwa ébô duwán salapì na ággamítan tun ta templo.

[§]2:17 2:17 Salmo 69:9.

kanan tō kapamasusu katō mga manubù ukit katō Ugis Espiritu.”

⁹Iginsà si Nicodemo, na mà din, “Pamánnun ka kalumu kanan?”

¹⁰Igtaba si Jesus, na mà din, “Agad sikuna tō taratinurù ka mga rubbad i Israel, asal ándà nu ni kannê kagpátti.

¹¹Paminág nu ni kagin ku áknikó. Ágkagin dé tō tingód katō isóddóran dé, asta gulitán dé tō tingód katō igkita dé, asal ándà kó bánnal katō igkagi dé. ¹²Atin ka dì kó mánnal katō igulit ku tingód ka ágkalumu nit banuwa, dì kó mánnal ka mulitta áknuyu tingód katō ágkalumu tun ta langit. ¹³Ándà palang manubù na ikasadun tun ta langit, asal sakán dád na Igpamanubù tō igtikud tun ta langit.

¹⁴“Sayyan igtayó i Moises tō burunsi áppuy tun ta disyerto.** Iringnga kanan, su sakán na Igpamanubù tō tayón ¹⁵ébô tō langun manubù na mamaké kanak kabággayan ka kantayan na ándà ágtamanán.”

¹⁶Tuu igginawaan ka Manama tō langun manubù nit banuwa. Purisu igbággé din tō bugtung Batà din ébô dì supakan tō langun manubù na mamaké kandin, asal bággayan dan ka kantayan na ándà ágtamanán. ¹⁷Igpapid ka Manama tō Batà din nit banuwa ánnà ébô ruudan tō mga manubù, asal ébô tábbusán dan ukit kandin.

¹⁸Tō mga manubù na mamaké katō Batà ka Manama dì karuudan ka supak. Asal tō mga manubù na dì mamaké iruudan dán, su ándà dan pamaké katō bugtung Batà ka Manama. ¹⁹Supakan dan, su tō igdunggù tō ánggadan na kappawaan kannun ta mga manubù nit banuwa, idigárran dan tō kangittángngan. Dì dan ágkadigárran tō

kappawaan, su madat tō áglumun dan. ²⁰Tō mga manubù na áglumu ka madat ágkaringasa asta áglili katō kappawaan agó kasóddóran na madat tō áglumun dan. ²¹Asal tō mga manubù na áglumu ka madigár ágpadani tun ta kappawaan ébô ágkasóddóran na kakalyag ka Manama tō áglumun dan.

Si Juan na Tarabunyang asta si Jesus

²²Na, igsadun si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta probinsya ka Judea. Igóddô dan, asta igpambunyang dan. ²³⁻²⁴Igbunyang pagsik si Juan na Tarabunyang tō ándà pa prisowi sikandin. Igbunyang tun ta Enon na madani ka Salim, su dakál tō wayig dutun. Igsadun tō mga manubù tun ki Juan, asta igbunyan din sikandan.

²⁵Na, duwán sábbad Judio asta tō mga disipulu i Juan na igpapulé tingód ka ágkémun dan ka kalinis. ²⁶Purisu igsadun dan tun ki Juan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, tō manubù na igduma áknikó dángngan tun dipag ka Jordan asta igulit nu tō tingód kandin, tō gó kun tō ágbunyang, asta marapung dán tō mga manubù na igtákkás baling kandin.”

²⁷Igkagi si Juan, na mà din, “Manama tō ágsugù ka ándin tō áglumun ka tagsábbad-sábbad manubù. ²⁸Isóddóran yu na igkagiya na ánnà a Mesiyas, asal igpapidda ébô tumaganà a katō kadunggù din. ²⁹Tō bayi na kasalán, tō gó tō tumákkás katō mama na kasalán. Asal tō rarak katō kasalán mama tō ágkadayawan tingód katō igdinág din tō kagi katō rarak din na kasalán. Iringnga kandin, su tuuwa ágkadayawan.††

³⁰Kailangan kumallayat tō kamanubuan

****3:14** 3:14 Tō igtungká katō mga áppuy tō mga rubbad i Israel tun ta disyerto, marapung tō inaté. Asal igsugù ka Manama si Moises na patayón tō burunsi áppuy ébô dì maté tō mga manubù na sumállág katō igpému ka Manama. Ahaán tō Numeros 21:9 asta 2 Mga Hari 18:4.

††**3:29** 3:29 Idayawan si Juan su marapung tō mga manubù na igtákkás ki Jesus.

i Jesus, asal kailangan kumabbabà tò kanak kamanubuan.”

Si Jesus tò igpapid tikud tun ta langit

³¹Tò igdunggù tikud tun ta langit, tuu mallayat é kamanubuan din ka tandingán katò langun. Tò manubù nit banuwa, tò gó tò tikud tun ta banuwa, asta tingód katò banuwa tò ágtinuruán din. Asal tò igdunggù tikud tun ta langit, tuu mallayat é kamanubuan din ka tandingán katò langun. ³²Gulit sikandin tingód ka igkita din asta igdinág din tun ta langit, asal tagsábbadé dád tò mga manubù na ágbánnal katò kagi din. ³³Asal tò manubù na ágbánnal ka kagi din, tò gó tò ágpasóddór na bálnal tò Manama. ³⁴Tò igpapid ka Manama makólit katò kagi tikud tun ta Manama, su ándà kulangi ka Manama tò Ugis Espiritu na igbággé din katò igpapid din. ³⁵Ágginawaan katò Ámmà na Manama tò Batà din, asta igbággé din kandin tò pagpangulu katò langun. ³⁶Tò manubù na ágpamaké katò Batà ka Manama duwán kantayan na ándà ágtamanán. Asal tò manubù na di ágbánnal katò Batà ka Manama di bággayan ka kantayan, asal dungguan ka supak ka Manama.

Si Jesus asta bayi na taga Samaria

4 Na, igdinág katò mga Pariseo na agad marapung tò mga manubù na igtákkás ki Juan na Tarabunyang asta igbunyan din, asal tuu pa marapung tò mga manubù na igtákkás ki Jesus asta igbunyan din. ²Na, tò kabánnalan, ánnà si Jesus tò igbunyan, asal mga disipulu dád i Jesus tò igpambunyan. ³Tò ikasóddór tò Áglangngagán kani, igpanó sikandin tikud tun ta probinsya ka Judea, asta igsadun puman sikandin tun ta probinsya ka Galilea. ⁴Tò igsadun si Jesus, kailangan mukit sikandin tun ta probinsya ka Samaria.

⁵Igpadani sikandan tun ta lunsud ka Sikar na sakup ka Samaria na tanà na igbággé i Jacob katò batà din na si Jose sayyan. ⁶Taddò tò balun na igpému i Jacob. Purisu igunsad si Jesus madani tun ta balun, su ibállé sikandin tingód katò kapanó din, asta malássád dán é álló. ⁷⁻⁸Na, duwán sábbad bayi na taga Samaria na igdunggù tun ta balun ébò mangé ka wayig. Sábbad dád i Jesus dutun, su igpanayun tò mga disipulu din tun ta lunsud ka Sikar ébò málli dan ka makan. Igkagi si Jesus, na mà din, “Pénámma.”

⁹Na, su duwán ágkémun ka mga Judio asta tò mga taga Samaria na di dan ágpatóngkóé, igkagi tò bayi, na mà din, “Sikuna tò sakup ka Judea, asta sakán tò sakup ka Samaria. Purisu manan ka igpamuyù ka kanak ka inámmán nu?”

¹⁰Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka isóddóran nu pád ka ándin tò bággén ka Manama áknikó, asta sadanna na igpamuyù áknikó ka inámmán, sikuna pád tò mamuyù kanak, asta bággén ku áknikó tò wayig na makabággé ka kantayan.”

¹¹Igkagi tò bayi, na mà din, “Sir, ándà áknikó pagsuruk, asta madiyù tò wayig tun dalám katò balun. Ánda tò ágkangayan nu katò wayig na makabággé ka kantayan? ¹²Kamónaan ta sayyan na si Jacob tò igpému kani balun na ágkangayan ta ka wayig. Ni gó tò ginámman i Jacob, tò langun gabatà din, asta tò mga mannap din. Tuu pa mallayat tò kamanubuan nu ka tandingán kandin?”

¹³Igtaba si Jesus, na mà din, “Tò manubù na minám kani wayig, katákkangan puman sikandin. ¹⁴Asal tò manubù na minám katò wayig na bággén ku kandin, di dán gó katákkangan, su tò wayig na bággén ku kandin mému na sánnáp na makabággé kandin ka kantayan na ándà ágtamanán.”

¹⁵Igkagi tô bayi, na mà din, “Sir, pénamma katô wayig ébô diya gó katákkangan, asta ándà dán palang kailangan na mangéya puman kani wayig kannun.”

¹⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Na, angé nu tô duma nu, asta lónód kó kannun.”

¹⁷Igkagi tô bayi, na mà din, “Ándà duma ku.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Bánnal tô igkagi nu na ándà duma nu, ¹⁸su ikalima ka igkalyag, asta ánnà bánnal duma nu tô mama na ágduman nu áknganni. Bánnal gó tô igkagi nu.”

¹⁹Igkagi tô bayi, na mà din, “Sir, isóddóran ku na propeta ka. ²⁰Tô mga kamónaan dé na taga Samaria, tô gó tô igpangadap ka Manama nit pabungan ni. Asal sikiyu na mga Judio, ágtinurù kó na Jerusalem dád tô ágpangadapanan ta.”

²¹Igkagi si Jesus katô bayi, na mà din, “Paminág ka kanak. Duwán álló na dumunggu na ánnà dád nit pabungan ni tô pangadapan ka Manama, asta ánnà dád pagsik tun ta Jerusalem. ²²Sikiyu na mga taga Samaria, ándà yu kasóddóri ka sadan tô ágpangadapán yu. Asal sikami na mga Judio, isóddóran dé ka sadan tô ágpangadapán dé, su tikud dini áknami na mga Judio tô makatábus katô langun manubù. ²³Asal duwán álló na dumunggu, agad igdunggu dán yan, na kailangan tikud tun ta pusung tô kapangadap katô manubù ka Manama, asta kailangan kasóddóran dan tô kabánnalan tingód kandin na ágpangadapán dan, su tô gó tô kakalyag ka Manama na mangadap kandin. ²⁴Ándà lawa ka Manama na kitanán ka manubù. Purisu kailangan tikud tun ta pusung ka manubù tô kapangadap dan ka Manama, asta kailangan kasóddóran dan tô kabánnalan tingód ka Manama na ágpangadapán dan.”

²⁵Igkagi tô bayi, na mà din, “Isóddóran ku na dumunggu tô Mesiyas na ánggadanano Cristo. Ka dumunggu sikandin, ulitán din áknita tô langun.”

²⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán gó sikandin na ágtóngkô áknikó.”

²⁷Na, igdunggu dán tô mga disipulu din. Isalábbuan dan su igtóngkô si Jesus katô bayi. Asal ándà dan gó insà katô bayi ka ándin tô gulitán din, ó manan ka igtóngkô sikandin katô bayi. ²⁸Na, igtananan katô bayi tô bangà din, asta iglónód sikandin tun ta lunsud. Igkagi sikandin katô mga manubù, na mà din, ²⁹“Tákkás kó kanak ébô kitanán yu tô manubù na igulit kanak tingód katô langun na iglumu ku. Sikandin basì tô Mesiyas.”

³⁰Purisu igpampanó dan tikud tun ta lunsud, asta igpansadun dan tun ki Jesus.

³¹Tô igtanan dán tô bayi ki Jesus, igkagi tô mga disipulu din, na mà dan, “Sir, kan kad.”

³²Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán ágkannán ku na ándà yu kasóddóri.”

³³Purisu igpénsaé tô mga disipulu din, na mà dan, “Duwán kannê igbággé kandin ka ágkannán?”

³⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Iring na ágkannán tô katuman ku ka kakalyag katô igpapid kanak, asta tô kapángngaan katô ágpalumun din kanak. ³⁵Ágkagin yu na duwán áppat bulan sippang ka kumáttu. Asal kumagiya ákniyu na igdunggu dán tô álló ka kakáttu. Sállág yu ni marapung manubù na duwán kakalyag dan na mamaké, su iring dan na mga pamula na nángngà dán káttun. ³⁶Duwán ágpulusán katô tarakáttu kani mga manubù na mamaké, asta kantayan na ándà ágtamanán tô bággén ka Manama kandan. Agad sábbad tô mamula,

‡‡4:21 4:21 Su mému ágpangadapán tô Manama tun ta agad ánda.

asta ássa tō kumáttu katō buuy, asal kayawan dan langun. ³⁷ Purisu bálnal tō ágkagin, ‘Sábbad manubù tō mamula, asal ássa manubù tō kumáttu.’ ³⁸ Papidán ku sikiyu ébō kumáttu kó tun ta kinamát na ándà yu pamulayi. Tingód katō pagud ka дума mga manubù, marapung tō mga manubù na káttun yu ébō masakup dan tun ta pagpangulu ka Manama.”

³⁹ Na, marapung tō mga taga Samaria na igpamaké ki Jesus tingód katō igulit katō bayi, na mà din, “Igulitanna ikandin katō langun na iglumu ku.” ⁴⁰ Purisu tō igdunggù tō mga taga Samaria, igpédu-édu dan ki Jesus na móddō sikandin tun kandan. Purisu igóddō si Jesus tun kandan ka duwa álló. ⁴¹ Tō igtinurù sikandin, tuu pa marapung tō mga manubù na igpamaké kandin. ⁴² Igkagi sikandan katō bayi, na mà dan, “Igpamaké ké ánnà dád ukit katō igkagi nu áknami, asal igpamaké ké su igpaminág ké kandin, asta isóddóran dé na sikandin gó tō Taratábbus ka langun manubù nit banuwa.”

Igdappánnan i Jesus tō batà ka opisyaales

⁴³ Na, pángnga ka duwa álló, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta probinsya ka Galilea. ⁴⁴ Taganà dán igkagi si Jesus na ò ágtanggapán é propeta tun ta probinsya na igpamasusuwan kandin. ⁴⁵ Asal tō igdunggù si Jesus tun ta probinsya ka Galilea, isalábbuan sikandin su madigár tō katanggap kandin katō mga taga Galilea, su marapung tō igsadun tun ta Kalimudan Ka Kalabé tun ta Jerusalem, asta igkita dan tō mga kasalábbuan na iglumu i Jesus.

⁴⁶ Purisu igsadun puman si Jesus tun ta lunsud ka Cana na sakup ka probinsya ka Galilea. Tō gó tō lunsud na igimuwan i Jesus katō wayig na bino. Na, tun ta lunsud ka Capernaum, duwán sá-

bad opisyaales ka gobyerno ka Roma, asta ibógókan tō batà din mama. ⁴⁷ Tō igdinág tō opisyaales na igpanó si Jesus tikud tun ta probinsya ka Judea asta igdunggù tun ta probinsya ka Galilea, igsadun tō opisyaales tun ki Jesus, asta igpédu-édu sikandin na madun si Jesus tun ta Capernaum ébō dappánnan din tō batà din, su masig dán maté. ⁴⁸ Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ándà kasalábbuan na kitanán yu, ò kó maké kanak.”

⁴⁹ Igkagi tō opisyaales, na mà din, “Sir, tákkás ka kanak palad manté pa tō batà ku.”

⁵⁰ Igkagi si Jesus, na mà din, “Uli kad, su inólian dán tō batà nu.”

Igbálnal tō opisyaales katō igkagi i Jesus kandin, asta igpanó sikandin. ⁵¹ Róggun ágpanó sikandin na guli tun ta balé din, igsumar tō mga állang din kandin tun ta dalan, asta igulit dan na inólian dán tō batà din. ⁵² Iginsà sikandin ka ándin urasi na inólian tō batà din. Igtaba sikandan, na mà dan, “Bani ala una ka mapun, inandà tō kalintura din.”

⁵³ Na, isóddóran din na tō gó tō oras na igkagi si Jesus na inólian dán tō batà din. Purisu igpamaké sikandin ki Jesus, asta tō langun katō дума mga manubù na igóddō tun ta balé din.

⁵⁴ Ni gó tō ikaduwa kasalábbuan na iglumu i Jesus tun ta probinsya ka Galilea pángnga igdunggù sikandin tikud tun ta probinsya ka Judea.

Igdappánnan i Jesus tō manubù tun ta ranó

5 Na, duwán kalimudan ka mga Judío, asta igsadun si Jesus tun ta Jerusalem. ² Na, tun ta Jerusalem duwán ranó madani tun ta sállat ka mallayat koral na áglibut katō lunsud na ánggadanan Sállat ka Mga Karnero. Tō ranó ánggadanan Bitsata katō mga manubù na ágkagi ka Hebreo, asta duwán lima

gállunganan tun ta ligad. ³Marapung tō ibógókan mga manubù na ágdággà tun ta lima gállunganan, asta gangat dan ka kólian. Duwán mga bólóg, mga kapig, asta mga manubù na di ágriyu é lawa. [Inalayun dan gangat ka maká-láng tō wayig, ⁴su duwán timpo na duwán panaligan katō Áglangngagán na ágsunnad tun ta ranó, asta áglénggò sikandin katō wayig. Atin ka makóna tō manubù suminugbu tun ta wayig, kólian sikandin.] ⁵Duwán sábbad manubù na ibógókan dalám dán ka tállu pulù walu (38) ámmé. ⁶Igkita si Jesus kandin na igdággà, asta isóddóran din na idugé dán ibógókan. Purisu iginsà si Jesus, na mà din, “Duwán kakalyag nu na kólian ka?”

⁷Igtaba tō manubù, na mà din, “Sir, atin ka ágkalénggò tō wayig, ándà manubù na ágpasinugbu kanak tun ta wayig. Róggun ágsadunna, pakóna dán tō duma mga manubù tun ta wayig.”

⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Tindág ka. Pid nu yan ágdággan nu, asta uli kad.”

⁹Tigkò dád inólian sikandin. Igpíd din tō igdággan din, asta igulí sikandin.

Inému ni dalám ka álló ka kapaginawa. ¹⁰Purisu tō mga pangulu ka Judio igkagi katō manubù na inólian, na mà dan, “Ni gó tō álló ka kapaginawa. Ikalapas ka katō sugù su igpíd nu tō ágdággan nu.”

¹¹Asal igtaba sikandin, na mà din, “Tō manubù na ikóli kanak, tō gó tō igsugù kanak na piddán ku ni ágdággan ku, asta muli ad.”

¹²Iginsà sikandan, na mà dan, “Sadan manubui tō igsugù áknikó na piddán nu tō ágdággan nu asta muli kad?”

¹³Asal ándà ikasóddór tō manubù na inólian ka sadan tō ikóli kandin, su igpanó dán si Jesus, asta marapung tō mga manubù na ilimud.

¹⁴Ándà kadugé, igkita si Jesus kandin tun ta plasa ka templo. Igkagi si Jesus,

na mà din, “Na, inólian kad! Yaka gabé áglumu ka salà ébò di ka dungguan katō tuu pa madat.”

¹⁵Na, igpanó tō manubù na inólian, asta igulit sikandin katō mga pangulu ka Judio na si Jesus tō ikóli kandin.

¹⁶Purisu igirrayatan dan si Jesus, su ikóli sikandin katō manubù dalám ka álló ka kapaginawa. ¹⁷Asal igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Inalayun áglumu tō Ámmà ku agad ni álló ni. Purisu áglumuwa pagsik.”

¹⁸Purisu igrayan dan igplano na matayan dan si Jesus, su agad di sikandin ágbánnal katō ágkémun dan tingód katō álló ka kapaginawa, asal igkagi pagsik sikandin na Manama tō Ámmà din. Purisu magunawa sikandin asta tō Manama.

Kantayan ukit ki Jesus

¹⁹Na, igkagi si Jesus katō mga pangulu ka Judio, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku áknuyu. Sakán na Batà ka Manama, ándà palang áglumun ku na tikud tun ta kanak kakalyag, asal áglumun ku dád tō igkita ku na áglumun katō Ámmà ku. Tō áglumun katō Ámmà ku, tō gó pagsik tō áglumun ku, ²⁰su ágginaawaanna katō Ámmà ku, asta ágpakitánan din kanak tō langun ka áglumun din. Duwán pa lumun din na pakitanán din ukit kanak na tuu pa matulus ka tandingán katō iglumu ku kani manubù ni ébò kasalábbuan kó. ²¹Gantén katō Ámmà ku tō mga inaté, asta ágbággayan din sikandan ka kantayan. Magunawa tō áglumun ku, su ágbággéya pagsik ka kantayan tun ta mga salinán ku. ²²Ánnà tō Ámmà ku tō rumuud ka mga manubù, asal igbággé din kanak tō karuud, ²³su kakalyag din na durungánna katō langun manubù na magunawa katō pagdurung dan kandin. Tō manubù na di ágdurung kanak, di sikandin ágdurung katō Ámmà ku na igpapid kanak.

²⁴“Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tò manubù na ágpaminág ka kagi ku, asta ágbánnal katô Ámmà ku na igpapid kanak, duwán kantayan din na ándà ágtamanán. Dì sikandin ágkaru-udan su ikaluwà dán sikandin tikud tun ta kamatayan, asta duwán dán kantayan din na ándà ágtamanán. ²⁵Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán álló na dumunggù, agad igdunggù dán yan, na tò mga manubù na ándà kantayan makadinág ka kagi ku na Batà ka Manama, asta tò maminág bággayan ka kantayan. ²⁶Su tò Ámmà ku na Manama tò ágtikudan katô kantayan, igimuwa pagsik ikandin na ágtikudan ka kantayan. ²⁷Igbággé din kanak tò karuud ka mga manubù, su sakán tò Igpamanubù. ²⁸Yakó ágkasalábbuan kani kagi ku, su duwán álló na dumunggù na tò langun manubù na inaté maminág katô pagtawar ku kandan, ²⁹asta manté dan puman tun ta tapuri álló. Tò manubù na iglumu ka madigár, tò gó tò antén puman ébò dì dán maté. Asal tò manubù na iglumu ka madat, tò gó tò antén puman ébò ruudan.”

Si Jesus tò bánnal igpapid ka Manama

³⁰“Ánnà tikud dini kanak tò áglumun ku. Tò karuud ku igtinurù katô Ámmà ku kanak. Purisu nángngà tò karuud ku, su ánnà kanak kakalyag tò ágtumanán ku, asal ágtumanán ku tò kakalyag katô Ámmà ku na igpapid kanak.

³¹“Atin ka sábbad ku dád tò mulit-ulit ákniyu tingód kanak, dì kó mán-nal ka kagi ku. ³²Asal duwán duma na makólit tingód kanak, asta isód-dóran ku na ágkasarigan tò gulitán din. ³³Duwán mga manubù na igpapid yu ébò minsà ki Juan na Tarabunyag tingód kanak, asta igulit si Juan ka kabánnalan tingód kanak. ³⁴Ándà kailangan na duwán manubù na mulit ka kabánnalan tingód kanak. Asal igkagiyán ku

sikiyu tingód katô igkagi i Juan na Tarabunyag ébò matábbus kó. ³⁵Si Juan na Tarabunyag iring na sulù na inalayun giló, asta idayawan kó tingód katô igtinurù din ákniyu tun ta mabbabà dád timpo. ³⁶Asal duwán pa duma na ágpasóddór ka kabánnalan tingód kanak na tuu pa ágkasarigan ka tandingán ki Juan, su tikud tun ta Ámmà ku tò langun kasalábbuan na áglumun ku, asta tò gó tò ágpasóddór na igpapidda gó katô Ámmà ku. ³⁷Ámmà ku na igpapid kanak tò igulit ka kabánnalan tingód kanak, asal ándà yu gó dinággi tò kagi din. Ándà yu kakitayi tò báttuk din. ³⁸Dì yu ágtaguán tò kagi din tun ta pusung yu, su agad igpapidda ikandin, asal dì kó ágpamaké kanak. ³⁹Marag kó ágbasa katô kagi ka Manama na igsulat sayyan, su tun ta panámdám yu, ukít katô kabasa yu kabággayan kó ka kantayan na ándà ágtamanán. Kagi ka Manama na igsulat tò gulit katô kabánnalan tingód kanak, ⁴⁰asal géllé kó kanak. Purisu dì kó kabággayan katô kantayan na ándà ágtamanán. ⁴¹Ándà kakalyag ku na durungánna katô mga manubù, ⁴²asal isóddóran ku na dì kó ágginawa katô Manama. ⁴³Agad igpapidda katô Ámmà ku, ándà kó tanggap kanak. Asal atin ka duwán manubù na ágtinurù agad ándà sikandin papiddi ka Manama, tò gó tò ágtanggapán yu. ⁴⁴Kakalyag yu na durungán kó ka duma mga manubù, asal ándà kakalyag yu na durungán kó katô sábbad dád Manama. Purisu dì kó ágpamaké. ⁴⁵Tun ta tapuri álló, ánnà sakán tò dumimanda tun ta Manama tingód ákniyu, su tò kamónaan yu na si Moises na ágsarigan yu, sikandin tò dumimanda tingód ákniyu tun ta tapuri álló. ⁴⁶Atin ka igbánnal kó pád katô kagi i Moises, igbánnal kó pád katô kagi ku, su igsulat si Moises tingód kanak. ⁴⁷Asal atin ka dì kó ágbánnal katô igsulat i Moises, dì kó pagsik mánnal katô ágkagin ku ákniyu.”

Igpakan i Jesus tō sobra lima mararan manubù

*Juan 6:1-5; Mat 14:13-21; Mar
6:30-44; Luc 9:10-17*

6 Na, pångnga igtinurù si Jesus, igsadun sikandin tun dipag ka Ranó ka Galilea na ánggadan Ranó ka Tiberias. ²Tuu marapung tō mga manubù na igtalundug ki Jesus, su ikitaan dan tō mga kasalábbuan na iglumu din tō igdappánnan din tō mga manubù na ágkabógókan. ³Igtikáddág si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta pabungan, asta igunsad dan. ⁴Na, masig dán dumunggù tō kalimudan ka mga Judio na ánggadan Kalimudan Ka Kalabé. ⁵Tō igsállág si Jesus, igkita din tō marapung manubù na ágsadun tun kandin. Igkagi si Jesus ki Felipe, na mà din, “Ánda é bálliyan ta ka pan ébô makakan dan?”

⁶Tō gó tō iginsà i Jesus ébô kinna-man din tō kapamaké i Felipe kandin, su taganà dán isóddóran i Jesus ka ándin tō lumun din. ⁷Igtaba si Felipe, na mà din, “Atin ka duwán duwa gatus (200) salapì na denario^f para pagbállì ta ka pan, dì makanángngà tō pan na pakannán katò marapung manubù.”

⁸Taddô tō sábbad disipulu i Jesus na si Andres na adi i Simon Pedro. Igkagi si Andres, na mà din, ⁹“Duwán mal-laki kannun na igpid ka lima abuk pan na sebada, asta duwa abuk sáddà. Asal pamánnun ni, su tuu marapung tō mga manubù.”

¹⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Pónsag yu tō mga manubù.”

Na, maluwag tō sigbáttán. Purisu igunsad dan. Mga lima mararan (5,000)

tō mga gamama na ilimud.^{§§} ¹¹Igkangé i Jesus tō lima abuk pan, igpasalamat tun ta Manama, asta igpatalad din para katò mga manubù na igunsad. Magunawa pagsik tō iglumu din katò sáddà sippang ka ibássug tō langun dan. ¹²Tō ibássug dan dán, igkagi si Jesus katò mga disipulu din, na mà din, “Limud yu tō samà ka ágkannán ébô dì ágkanugunan.”

¹³Purisu iglimud dan tō samà ka lima abuk pan na sebada, asta sapulù duwa (12) tō magdakál basket na ipánnù. ¹⁴Tō igkita tō mga manubù katò kasalábbuan na iglumu i Jesus, igkagi sikandan, na mà dan, “Sikandin gó tō bálnal propeta* ka Manama na madun nit banuwa!”

¹⁵Asal igpanó si Jesus tikud tun kandan na sábbad din dád, asta igtikáddág puman sikandin tun ta pabungan, su isóddóran din na mirit dan pád kandin ébô imun dan na hari.

Igpanó si Jesus tun ta bówwó ka ranó

Juan 6:16-21; Mat 14:22-33; Mar 6:45-52

¹⁶Na, tō igsálláp dán tō álló, igtupang tō mga disipulu i Jesus sippang tun ta ligad ka ranó. ¹⁷Tō dukilám dán, agad ándà pa dunggù si Jesus, igsaké dan ka barangé ébô tumalipag dan tun ta Capernaum. ¹⁸Na, igdakál tō mga balud su mabákkár tō karamag. ¹⁹Tō igbugsay dan ka mga lima ó ánnám kilometro, igkita dan si Jesus na igpanó tun ta bówwó ka ranó, asta igpadani sikandin tun kandan. Imáddangan dan. ²⁰Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán ni. Yakó ágkamáddangan.”

²¹Purisu idayawan dan, asta igpasaké dan si Jesus tun ta barangé dan. Tigkò dád igdunggù dan tun ta lugar na sadunan dan.

^f6:7 6:7 Tō sábbad abuk ka salapì na denario, tō gó tō tandan ka sábbad álló.

§§6:10 6:10 Ikakan pagsik tō mga gabayi asta tō mga gabatà, asal ándà dan iyapi.

*6:14 6:14 Deuteronomio 18:15,18.

Si Jesus tō ágkakan na makabággé ka kantayan

²² Na, pagkasimag, tō mga manubù na igtananan ka mga disipulu tun dipag ka ranó, isóddóran dan na sábbad dád tō barangé, asta ándà tákkás si Jesus katō mga disipulu din katō kasaké dan. ²³ Asal duwán mga barangé tikud tun ta Tiberias na igdunggù madani tun ta lugar na igkannan dan ka pan na igpasalamatan katō Áglangngagán. ²⁴ Tō ikasóddór dan na ándà taddò si Jesus asta tō mga disipulu din, igsaké pagsik sikandan ka mga barangé, asta igsadun dan tun ta Capernaum ébò mamasak ki Jesus.

²⁵ Tō igdunggù dan tun ta Capernaum, igkita dan si Jesus, asta iginsà sikandan, na mà dan, “Sir, kadángngan ka igdunggù kannun?”

²⁶ Igtaba si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Igpamasak kó kanak ánnà su igpamaké kó ukit katō kasalábbuan na igpakita ku ákniyu, asal igpamasak kó kanak su ibássug kó katō pan na igpakan ku ákniyu bani. ²⁷ Yakó ágpamasak katō ágkakan na ágkandà dád. Asal pamasak kó katō ágkakan na di ágkandà, su tō gó tō makabággé ka kantayan na ándà ágtamanán. Tō gó tō bággen ku ákniyu, su sakán tō Igpamanubù, asta igpasóddór katō Ámmà ku na Manama na sakán tō igpapid din.”

²⁸ Purisu igkagi sikandan ki Jesus, na mà dan, “Ándin tō kailangan lumun dé ébò makatuman ké katō kakalyag ka Manama?”

²⁹ Igtaba si Jesus, na mà din, “Ni gó tō kakalyag ka Manama na lumun yu. Pamaké kó kanak na igpapid ka Manama.”

³⁰ Iginsà sikandan, na mà dan, “Ándin tō kasalábbuan na pakitanán nu áknami ébò mamaké ké áknikó? Ándin tō lumun

nu? ³¹ Su sayyan róggun igóddò tō mga kamónaan ta tun ta disyerto, igkan dan tō ánggadanan mana, su mà katō kagi ka Manama,

“Igbággé din kandan tō ágkakan tikud tun ta langit.”[†]

³² Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Ánnà si Moises tō igbággé katō ágkakan tikud tun ta langit, asal tō Ámmà ku tō ágbággé ákniyu katō bálnal ágkakan tikud tun ta langit. ³³ Tikud tun ta langit tō bálnal ágkakan na bággen ka Manama, asta tō gó tō makabággé ka kantayan tun ta mga manubù nit banuwa.”

³⁴ Igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, bággéyi ké kani ágkakan tukid ka álló.”

³⁵ Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán tō ágkakan na ágbággé ka kantayan. Tō manubù na padani kanak asta mamaké kanak di gó ballusán, asta di gó katákkangan. ³⁶ Asal taganà ku igkagi ákniyu na agad igkita kó kanak, ándà kó gó pamaké kanak. ³⁷ Tō langun manubù na igsarig katō Ámmà ku dini kanak, tō gó tō padani kanak. Tō manubù na padani kanak, di ku sikandin élléyan.[‡]

³⁸ Igpónógga tikud tun ta langit ánnà ébò lumun ku tō kanak kakalyag, asal ébò tumanán ku tō kakalyag katō igpapid kanak. ³⁹ Ni gó tō kakalyag katō igpapid kanak, na dóppónan ku tō langun manubù na igsarig din kanak ébò ándà mandà kandan, asta antén ku puman tō langun dan tun ta tapuri álló. ⁴⁰ Kakalyag katō Ámmà ku na bággayan ka kantayan na ándà ágtamanán tō langun manubù na ágpamasak asta ágpamaké kanak, asta antén ku puman sikandan tun ta tapuri álló.”

⁴¹ Igburáng-buráng tō mga pangulu ka Judio, su igkagi si Jesus na sikandin tō ágkakan na tikud tun ta langit. ⁴² Purisu

[†]6:31 6:31 Exodo 16:4; Salmo 78:24.

[‡]6:37 6:37 Élléyan ó péwaán.

igpatóngkóé dan, na mà dan, “Sikandin gó si Jesus, asta si Jose dád tô ámmà din. Ikilalaan ta tô ámmà asta tô innà din. Purisu manan ka igkagi sikandin na igpónóg sikandin tikud tun ta langit?”

⁴³Igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágburáng-buráng. ⁴⁴Ándà manubù na makapadani kanak ka dì taganà kál-lángngán tô pusung din katô Ámmà ku na igpapid kanak. Tô manubù na padani kanak, tô gó tô antén ku puman tun ta tapuri álló. ⁴⁵Duwán igsulat katô sábbad propeta, na mà din,

“Tinuruan ka Manama tô langun dan.”[¶] Tô langun na maminág asta mánnal katô ágtinuruán katô Ámmà ku, tô gó tô padani kanak. ⁴⁶Ándà manubù na ikakita katô Ámmà ku na Manama, asal sakán na igtikud tun ta Manama tô igkita kandin. ⁴⁷Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô ágpamaké kanak, duwán kantayan din na ándà ágtamanán. ⁴⁸Sakán tô ágkakan na ágbággé ka kantayan. ⁴⁹Róggun igóddô tô mga kamónaan yu tun ta disyerto, agad igkan dan katô mana na igbággé ka Manama kandan tikud tun ta langit, inaté dan gó. ⁵⁰Asal ássa ni ágkakan na igpónóg tikud tun ta langit, su tô manubù na kuman kani, dì gó maté. ⁵¹Sakán tô ágkakan na manté tikud tun ta langit. Tô manubù na kuman kani ágkakan, ándà ágtamanán katô kantayan din. Ni ágkakan na ágbággén ku, ni gó tô ákkud ku, ébô duwán kantayan na ándà ágtamanán katô mga manubù nit banuwa.”

⁵²Na, igpapulé tô mga pangulu ka Judio, na mà dan, “Pamánnun din ka

kabággé áknita katô ákkud din ébô kánan ta?”

⁵³Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka dì kó kuman kani ákkud ku na Igpamanubù, asta dì kó minám kani dipanug ku, ándà kantayan na ándà ágtamanán tun ákniyu.[§] ⁵⁴Tô manubù na kuman kani ákkud ku asta minám kani dipanug ku, sikandin tô bággayan ku ka kantayan na ándà ágtamanán, asta antén ku puman sikandin tun ta tapuri álló. ⁵⁵Bánnal ágkakan tô ákkud ku, asta bánnal ginámmán tô dipanug ku. ⁵⁶Tô manubù na kuman kani ákkud ku asta minám kani dipanug ku, móddô sikandin dini kanak, asta móddô a tun kandin. ⁵⁷Igpapidda katô Ámmà ku na duwán kantayan din, asta duwán kantayan ku tikud tun kandin. Iring pagsik kani tô manubù na kuman kanak, su sikandin tô bággayan ka kantayan ukit kanak. ⁵⁸Ni gó tô ágkakan na tikud tun ta langit. Ánnà ni iring katô mana na igkan katô mga kamónaan yu, su inaté dan. Asal tô manubù na kuman kani ágkakan, ándà palang ágtamanán katô kantayan din.”

⁵⁹Tô gó tô igtinurù i Jesus tun ta simbaan ka Judio tun ta lunsud ka Capernaum.

Marapung tô mga disipulu na igtanan ki Jesus

⁶⁰Na, tô igdinág tô mga disipulu i Jesus kani igtinurù din, marapung tô igpatóngkóé, na mà dan, “Matággas ágkagpáttan ni igtinurù din. Ándà manubù na makatanggap kani.”

[¶]6:45 6:45 Isaias 54:13.

[§]6:53 6:53 Tô igkagi i Jesus tingód katô kakan katô ákkud din asta kénám katô dipanug din, tô gó é panunggiringan ébô makagpát ki na sikandin dád tô Taratábbus na kailangan pangadapán ta, su sikandin tô inaté na bullas áknita ébô mému ki na nángngà tun ta saruwan ka Manama asta kabággayan ki katô kantayan na ándà ágtamanán. Ahaán tô Juan 6:27,29,35,40,47-48. Ahaán pagsik tô igkagi i Jesus tun ta Mateo 26:26-30, Marcos 14:22-26, Lucas 22:15-20, asta 1 Corinto 11:23-25.

⁶¹ Asal isóddóran i Jesus na duwán mga disipulu din na igburáng-buráng tingód katô igtinurù din. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Atin ka méllé kó kanak tingód katô igkagi ku géna, ⁶² mamánnu kó ka kumita kó kanak na Igpamanubù ka mabatunna tun ta langit na taganà igtikudan ku? ⁶³ Tikud tun ta Ugis Espiritu tó kantayan. Dì kangén ni ukit ka pagud ka manubù. Asal tikud tun ta Ugis Espiritu na ágbággé ka kantayan tó kabánnalan na igtinurù ku áknuyu. ⁶⁴ Asal duwán kannun áknuyu na dì ágpamaké kanak.”

Tò gó tò igkagi i Jesus, su taganà din dán isóddóran ka sadan tò mga manubù na dì ágpamaké, asta isóddóran din ka sadan tò pammát kandin.

⁶⁵ Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu igkagiya áknuyu na ándà manubù na pasakup kanak ka dì nunugan katô Ámmà ku.”

⁶⁶ Na, tikud katô oras tò, marapung tò mga disipulu na igtanan ki Jesus, asta ándà dan tákkás kandin. ⁶⁷ Purisu igkagi si Jesus katô sapulù duwa (12) disipulu din, na mà din, “Tumanan kó pagsik kanak?”

⁶⁸ Igtaba si Simon Pedro, na mà din, “Áglangngagán, ándà ássa na sadunan dé, su sikuna dád tò ágtinurù tingód katô kantayan na ándà ágtamanán. ⁶⁹ Igpamaké ké áknikó, asta isóddóran dé na sikuna tò Ugis na igpapid ka Manama.”

⁷⁰ Igkagi si Jesus, na mà din, “Igsalin ku sikiyu na sapulù duwa (12), asal sakup i Maibuyan tò sábbad.”

⁷¹ Tò gó tò igkagi i Jesus tingód ki Judas na batà i Simon Iscariote, su agad si Judas tò sábbad katô sapulù duwa (12) disipulu i Jesus, asal sikandin gó tò pammát ki Jesus.

Si Jesus asta mga kataladi din

7 Na, igpanó-panó si Jesus tun ta probinsya ka Galilea. Igliliyan din tò

probinsya ka Judea, su kakalyag katô mga pangulu ka Judio na matayan dan sikandin. ² Tò masig dán dumunggù tò kalimudan ka mga Judio na ánggadanan Kalimudan Ka Mga Rákkó, ³ igkagi tò mga kataladi i Jesus kandin, na mà dan, “Madigár ka miwà ka kannun, asta sadun ka tun ta probinsya ka Judea ébô kumita tò mga disipulu nu katô mga kasalábbuan na áglumun nu. ⁴ Atin ka malyag tò manubù na ágkangadanan sikandin, dì din állássán tò áglumun din. Purisu ka duwán kasalábbuan na lumun nu, madigár pád ka pakitanán nu tun ta langun manubù nit banuwa.”

⁵ Tò gó tò igkagi dan, su agad sikan-dan tò mga kataladi i Jesus, ándà dan pamaké kandin. ⁶ Igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà pa dunggù tò nángngà álló para katô kalumu ku. Asal agad ándin állawi tò nángngà para áknuyu. ⁷ Dì kó ágkaringasaan ka mga manubù nit banuwa, asal sakán tò ágkaringasaan dan, su maragga gulit kandan na madat tò áglumun dan. ⁸ Una kó sadun tun ta kalimudan. Diya pa madun, su ándà pa dunggù tò nángngà álló para katô kasadun ku.”

⁹ Pángnga igkagi si Jesus kani, igóddò pa sikandin tun ta probinsya ka Galilea.

Igsadun si Jesus tun ta Kalimudan Ka Mga Rákkó

¹⁰ Na, pángnga igsadun tò mga kataladi i Jesus tun ta kalimudan tun ta Jerusalem, igsadun pagsik si Jesus asal igállás-állás, su kakalyag din na ándà makasóddór tingód katô kasadun din.

¹¹ Tun ta kalimudan, duwán mga pangulu ka Judio na igpamasak ki Jesus, asta igpénsaé dan, na mà dan, “Ánda sikandin?”

¹² Marapung pagsik tò mga manubù na igpasisip-sisipé tingód ki Jesus. Duwán mga manubù na igkagi, na mà dan, “Madigár manubù sikandin.” Duwán

ássá mga manubù na igkagi, na mà dan, “Dì, su áglimbung sikandin katô mga manubù.”¹³ Asal igállás-állás dan igkagi, su imáddangan dan katô mga pangulu ka Judio.

¹⁴ Na, tô ágtángngà dán tô kalimudan, igсадun si Jesus tun ta templo, asta igtinurù sikandin.¹⁵ Isalábbuan tô mga pangulu ka Judio, asta igpénsaé dan, na mà dan, “Ánda é ágtikudan ka kapandayan kani manubù ni? Su ánda sikandin tinurui katô mga pangulu ka templo.”

¹⁶ Igtaba si Jesus, na mà din, “Ánnà tikud dini kanak tô ágtinuruán ku, asal tikud tun ta igpapid kanak.¹⁷ Atin ka malyag tô manubù na mánnal katô kakalyag ka Manama, makasóddór sikandin ka ánda é ágtikudan katô ágtinuruán ku, ka tikud tun ta Manama, ó tikud dini kanak.¹⁸ Atin ka tikud dád tun kandin tô ágtinuruán ka manubù, kakalyag din na ágdurungán sikandin. Asal atin ka ukit ka ágtinuruán din, madurung tô igpapid kandin, kasóddóran ta na bánnal tô ágtinuruán din, asta ánnà bulalón sikandin.¹⁹ Ánda manubù tun ákniyu na ágtuman katô igsugù i Moises** ákniyu. Manan ka malyag kó mimmaté kanak?”

²⁰ Igtaba tô mga manubù na ilimud, na mà dan, “Igahuwan ka katô madat espiritu! Ánda mimmaté áknikó.”

²¹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán iglumu ku dalám ka álló ka kapaginawa, su igdappánnan ku tô sábbad manubù ébô kólian. Purisu isalábbuan kó.²² Asal sikiyu pagsik tô áglumu dalám ka álló ka kapaginawa su ágtumanán yu tô igtinurù i Moises na kailangan tupuwan tô délák gabatà yu gamama. Tô kabánnalan, ánnà si Moises tô igtigkané kani

ákgémun, asal tikud tun ta mga kamónaan yu sayyan.^{†† 23} Na, atin ka mému kó tumupu ka manubù dalám ka álló ka kapaginawa ébô tumanán yu tô igsugù i Moises, manan ka ágkasókó kó kanak su ikóli a katô tibuk lawa katô manubù dalám ka álló ka kapaginawa? ²⁴ Yakó ágruud ukit katô ikitaan yu dád. Kailangan pamasakán yu tô kabánnalan na di kó paumuud.”

Mesiyas si Jesus?

²⁵ Na, duwán mga taga Jerusalem na igpatóngkóé, na mà dan, “Sikandin tô ágpamasakán dan ébô matayan.²⁶ Asal ágtinurù sikandin kannun ta tubang ta, asta ánda palang ágsapad kandin! Isóddóran basì katô mga pangulu ka templo na sikandin tô Mesiyas.²⁷ Asal isóddóran ta tô igtikudan kani manubù ni. Tô dumunggù tô Mesiyas, ánda makasóddór katô tikudan din.”

²⁸ Tô igtinurù si Jesus tun ta templo, igkagi sikandin ka mabákkár, na mà din, “Kéman yu ka isóddóran yu ka sadanna asta tô igtikudan ku. Igsadunna dini ánnà tingód katô kanak kakalyag, asal igpapidka. Ágkasarigan tô igpapid kanak, asal ánda yu kasóddóri sikandin.²⁹ Ikasóddorra kandin su igtikudda tun kandin, asta sikandin tô igpapid kanak.”

³⁰ Na, duwán mga manubù na mámmát pád kandin, asal ánda igawid kandin, su ánda pa dunggù tô nángngà álló para ámmáttán sikandin.³¹ Asal marapung tô duma mga manubù na igpamaké kandin. Igkagi sikandan, na mà dan, “Tô mga kasalábbuan na iglumu kani manubù ni magunawa katô lumun katô Mesiyas na gimanan ta.”

**7:19 7:19 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

††7:22 7:22 Tikud tun ki Abraham tô ákgémun dan tingód ka katupu. Ahaán tô Genesis 17:10-12; Levitico 12:3.

Igpapíd tō mga tarabanté ébō ámmáttán si Jesus

³² Na, tō igdinág tō mga Pariseo katō ágkagin katō mga manubù na ilimud, igpasábbadé dan asta tō mallayat ka mga pangulu ka templo. Igpapíd dan tō mga tarabanté ka templo ébō ámmáttán dan si Jesus. ³³ Igkagi si Jesus katō mga manubù na ilimud, na mà din, “Móddô a pa dini ákniyu róggun, asta pángnga kanan, muli a tun ta igpapíd kanak. ³⁴ Agad mamasak kó kanak, asal di kó makakita, su di kó makasadun tun ta sadunan ku.”

³⁵ Igpénsaé tō mga pangulu ka Judio, na mà dan, “Ánda é sadunan din na di ta kitanán sikandin? Madun sikandin tun ta madiyù banuwa na góddóan ka mga Judio na isakup ka mga Griego ébō tinuruan din tō mga Griego? ³⁶ Ándin tō kóbadan katō igkagi din na di ki makakita kandin agad mamasak ki kandin? Manan ka igkagi sikandin na di ki makasadun tun ta sadunan din?”

Bággén tō Ugis Espiritu

³⁷ Na, igdunggù tō katapuriyan álló katō Kalimudan Ka Mga Rákkó, asta tō gó tō mallayat álló tun ta kalimudan dan. Igtindág si Jesus tun ta templo, asta igkagi sikandin ka mabákkár, na mà din, “Tō mga ágkatákkangan, padani kó kanak, asta pénámmán ku sikiyu. ³⁸ Atin ka mamaké tō manubù kanak, matuman tun kandin tō kagi ka Manama na igsulat sayyan,

“Tikud tun ta pusung din marus tō wayig na ágbággé ka kantayan.”^{††}

³⁹ Tō igkagi i Jesus tingód katō Ugis Espiritu na bággén tun ta mga manubù na mamaké kandin. Asal ándà pa

dunggù tō Ugis Espiritu tun kandan, su ándà pa kabatun si Jesus tun ta langit.

Ándà pasábbadé tō mga manubù tingód ki Jesus

⁴⁰ Na, tō igdinág dan katō igkagi i Jesus, duwán mga manubù na igkagi, na mà dan, “Sikandin tō propeta na gimanan ta.”^{¶¶}

⁴¹ Igkagi tō duma mga manubù, na mà dan, “Mesiyas sikandin.”

Asal igkagi tō duma mga manubù, na mà dan, “Ánnà, su di tumikud tō Mesiyas tun ta Galilea. ⁴² Mà katō kagi ka Manama na tō Mesiyas tō bálnal rubbad ka kamónaan ta na si David. Pamasusun tō Mesiyas tun ta lunsud ka Betlehem na igóddóan i David sayyan.”^{§§}

⁴³ Purisu igpassa-assaé dan ka panámdám tingód ki Jesus. ⁴⁴ Duwán mga manubù tun kandan na mámmát pád ki Jesus, asal ándà manubù na ikému.

Ándà pamaké tō mallayat ka mga pangulu ka templo

⁴⁵ Na, tō iglónód tō mga tarabanté ka templo tun ta mga manubù na igsugù kandan, iginsà tō mallayat ka mga pangulu ka templo asta tō mga Pariseo, na mà dan, “Manan ka ándà yu sikandin ámmátti asta pididi dini?”

⁴⁶ Igtaba tō mga tarabanté, na mà dan, “Ándà palang manubù na igtinurù iring kandin!”

⁴⁷ Igkagi tō mga Pariseo, na mà dan, “Iglimbungan kó pagsik ikandin. ⁴⁸ Ándà palang pangulu ka templo na igpamaké kandin. Ándà palang dini áknami na mga Pariseo na igpamaké kandin. ⁴⁹ Asal tō ilimud mga manubù, ándà dan igagpát katō kagi ka Manama na ig-

†7:38 7:38 Isaias 44:3; 55:1; 58:11.

¶7:40 7:40 Ahaán tō Deuteronomio 18:15,18.

§7:42 7:42 Ahaán tō Miqueas 5:2.

sulat sayyan. Purisu supakan dan ka Manama.”

⁵⁰Na, taddô si Nicodemo na igsadun tun ki Jesus dângngan, su sikandin tô sâbbað Pariseo. Iggkagi si Nicodemo katô mga kadumaan din, na mà din, ⁵¹“Di mému tun ta sugù i Moises ka ruudan tô manubù ka dì una sikandin insaán ka ándin tô áglumun din, ébô makataba pa sikandin.”*

⁵²Asal igkagi sikandan, na mà dan, “Manan? Taga Galilea ka pagsik? Atin pamasakán nu tun ta kagi ka Manama na igsulat sayyan, kasóddóran nu na ándà palang propeta na tumikud tun ta probinsya ka Galilea.”

Tô bayi ikitaan na ikalibug

⁵³[Na, igpangguli dan langun.

8Asal igsadun si Jesus tun ta Pabungan ka Olibo. ²Igsállám si Jesus iglónód tun ta templo. Marapung tô mga manubù na igpadani tun kandin. Igunsad si Jesus, asta igtinurù sikandin kandan.

³Na, tô mga taratinurù ka sugù asta tô mga Pariseo, igpid dan tô sâbbað bayi na ikitaan dan na ikalibug. Igpíd dan tô bayi tun ta saruwan i Jesus, ⁴asta igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, ikitaan dé ni bayi ni na ikalibug. ⁵Duwán igsugù i Moises na kailangan timbagán ka batu tô manubù na ikalibug ébô maté. Na, mánun ni bayi ni? Ándin tô kagin nu?”

⁶Tô gó tô iginsà dan su kinnaman dan si Jesus ébô duwán dimanda dan pád tingód kandin. Asal igunduk si Jesus, asta igsulat sikandin tun ta tanà ukit ka tintudù din. ⁷Róggun katô ginsà dan kandin, igtindág si Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù tun ákniyu na ándà palang salà, tô gó tô muna tumimbag ka batu kani bayi.”

⁸Pángnga igkagi si Jesus, igunduk puman sikandin, asta igsulat sikandin tun ta tanà ukit ka tintudù din. ⁹Tô igdinág tô mga Pariseo katô igkagi i Jesus, pasipanó dan langun, asta tô mga tugál tô una igpampanó. Si Jesus dád tô isamá asta tô bayi tun ta saruwan din. ¹⁰Igtindág si Jesus, asta iginsà sikandin katô bayi, na mà din, “Ánda dán sikan-dan? Ánda dán manubù na sumupak áknikó?”

¹¹Igtaba tô bayi, na mà din, “Ánda, Sir.”

Iggkagi si Jesus, na mà din, “Diya pagsik sumupak áknikó. Uli kad, asta yakad gabé áglumu ka salà.”]

Si Jesus tô ágtikudan ka kappawaan

¹²Na, igkagi puman si Jesus katô mga manubù na ilimud, na mà din, “Sakán tô ágtikudan ka kappawaan para katô mga manubù nit banuwa. Atin ka mákkás tô manubù kanak, ándà kangittángngan tun ta pusung din, su duwán kappawaan tun kandin na makabággé ka kantayan.”

¹³Na, igkagi tô mga Pariseo, na mà dan, “Sikuna dád tô igulit áknami tingód áknikó. Dì ágkabánnal tô igulit nu.”

¹⁴Igtaba si Jesus, na mà din, “Agad sakán dád tô igulit tingód kanak, asal bánnal tô igkagi ku, su isóddóran ku tô igtikudan ku, asta isóddóran ku tô sadunan ku. Asal sikiyu, ándà yu kasóddóri tô igtikudan ku asta tô sadunan ku. ¹⁵Atin ka ágruud kó, tikud dád tun ta ákniyu panámdám tô karuud yu. Asal sakán, ándà pa igruudan ku. ¹⁶Asal ka rumuudda, ágkasarigan tô karuud ku, su ánnà sâbbað ku dád tô rumuud, asal rumuudda asta tô Ámmà ku na igpapid kanak. ¹⁷Duwán sugù na ágbánnalán yu na ágkasarigan tô kagin katô duwa testigos ka magunawa tô gulitan

*7:51 7:51 Ahaán tô Deuteronomio 17:6.

dan.[†] ¹⁸ Purisu ágkasariganna, su sakán tō gulit ákniyu tingód kanak, asta tō Ámmà ku na igpapid kanak, sikandin tō gulit tingód kanak.”

¹⁹ Purisu igkagi tō mga Pariseo, na mà dan, “Ánda tō ámmà nu?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Ándà yu kasóddóri ka sadanna asta sadan tō Ámmà ku. Atin ka kasóddóran yu ka sadanna, kasóddóran yu pagsik ka sadan tō Ámmà ku.”

²⁰ Tō gó tō igkagi i Jesus tun ta templo tō igtinurù sikandin tun ta kuwarto na ágtaguanan ka salapì na ágbággén. Asal ándà manubù na igámmát kandin, su ándà pa dunggù tō nángngà álló para ámmáttán sikandin.

Dì kó makasadun tun ta sadunan ku

²¹ Na, igkagi puman si Jesus katō mga manubù na ilimud, na mà din, “Masig-gad panó. Agad mamasak kó kanak, asal maté kó na dì kapasinsiyaan tō salà yu. Dì kó makasadun tun ta sadunan ku.”

²² Purisu igpénsaé tō mga pangulu ka Judío, na mà dan, “Mangarát sikandin? Su igkagi sikandin na dì ki makasadun tun ta sadunan din.”

²³ Igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu tō taga tanà, asal sakán tō taga langit. Ni banuwa tō igtikudan yu, asal ánnà ni banuwa tō igtikudan ku. ²⁴ Igkagiya na maté kó na dì kapasinsiyaan tō salà yu, su ka dì kó mánnal na sakán tō tikud tun ta langit, maté kó na dì kapasinsiyaan tō salà yu.”

²⁵ Igsà sikandan, na mà dan, “Sadan ka?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Marag ku igulit ákniyu ka sadanna tikud pō tun ta katigkanayan ka katinurù ku. ²⁶ Dakál pa tō kagin ku tingód ákniyu, asta dakál pa tō ruudan ku. Asal ágkasarigan tō igpapid kanak, asta kailangan mulitta katō

langun manubù nit banuwa tingód katō igpasóddór din kanak.”

²⁷ Asal ándà dan kagpátti na igkagi si Jesus tingód katō Ámmà din na Manama.

²⁸ Purisu igkagi si Jesus, na mà din, “Pángnga ka katayó yu kanak na Ig-pamanubù, kasóddóran yu na sakán tō tikud tun ta langit asta ánnà tikud kanak tō áglumun ku, asal ágkagin ku tō taganà igtinurù katō Ámmà ku kanak. ²⁹ In-alayunna ágdumaan katō igpapid kanak. Ándà a ikandin tanani, su inalayun ku áglumun tō makadayó kandin.”

³⁰ Tō igkagi si Jesus, marapung tō mga manubù na igpamaké kandin.

Mga rubbad i Abraham

³¹ Na, igkagi si Jesus katō mga Judío na igpamaké kandin, na mà din, “Atin ka manayun kó tumuman katō ágtinuruán ku, bánnal kó mga disipulu ku. ³² Kasóddóran yu tō kabánnalan, asta ukít katō kabánnalan, paluwaán kó tikud tun ta ikallang ákniyu.”

³³ Igtaba sikandan, na mà dan, “Síkami tō mga rubbad i Abraham, asta ándà palang ikallang áknami. Purisu manan ka igkagi ka na paluwaán ké?”

³⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Pam-inág yu ni kagin ku ákniyu. Tō manubù na gimu ka salà, tō gó tō állang ka salà. ³⁵ Tō állang di móddô tun ta balé katō amo din ka ándà ágtamanán. Asal tō batà mému móddô tun ta balé katō ámmà din ka ándà ágtamanán. ³⁶ Purisu atin ka tō Batà ka Manama tō paluwa ákniyu, bánnal kó makaluwà. ³⁷ Isóddóran ku na mga rubbad kó i Abraham. Asal ágpanámdám kó na mimmaté kanak, su ándà yu tagui tō ágtinuruán ku tun ta pusung yu. ³⁸ Tō ágtinuruán ku, tō gó tō igpasóddór katō Ámmà ku kanak.

[†]8:17 8:17 Ahaán tō Deuteronomio 19:15.

Asal tô áglumun yu, tô gó tô madat na inéringan yu katô ákniyu ámmà.”

³⁹Igkagi sikandan, na mà dan, “Si Abraham tô ámmà dé.”[‡]

Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka bállal kó mga gabatà i Abraham, madigár tô áglumun yu iring ki Abraham. ⁴⁰Asal agad igtinurù a ákniyu katô kabállalan na igpasóddór katô Manama kanak, ágpanámdám kó na mimmaté kanak. Ánnà iring kanan tô iglumu i Abraham. ⁴¹Purisu iring na iglumu katô ámmà yu tô áglumun yu.”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Ánnà ké gabatà ta dalan. Sábbad dád tô Ámmà dé, asta Manama sikandin.”

⁴²Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka Manama tô ámmà yu, ágginawaanna pád ikiyu, su tô igsadunna dini, Manama tô igtikudan ku. Igsadunna dini ánnà tikud tun ta kanak kakalyag, asal igpapidda ikandin. ⁴³Ándà yu kagpátti tô igkagi ku, su ándà kakalyag yu na mamínag katô ágtinuruán ku. ⁴⁴Si Maibuyan tô bállal ámmà yu, asta tô madat kakalyag din, tô gó tô kakalyag yu na lumun. Tikud tun ta katigkanayan kani banuwa, ágmaté si Maibuyan. Ándà palang áglabután din katô kabállalan, su ándà kabállalan tun kandin. Atin ka ágbulaló sikandin, tô gó tô ágkémun din, su bulalón sikandin, asta sikandin tô ágtikudan katô langun bulaló. ⁴⁵Asal kabállalan tô ágkagin ku ákniyu. Purisu dì kó ágpamaké kanak. ⁴⁶Ándà tun ákniyu na makakagi na duwán salà ku. Ágtinurù a katô kabállalan, asal ándà kó pamaké kanak. ⁴⁷Ágpaminág tô mga gabatà ka Manama katô kagi din. Asal ánnà kó mga gabatà ka Manama. Purisu dì kó ágpaminág.”

Si Jesus asta si Abraham

⁴⁸Na, igkagi tô mga Judio, na mà dan, “Bállal tô ágkagin dé na ássa ka manubù na taga Samaria,[¶] asta igahuwan ka katô madat espiritu.”

⁴⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà madat espiritu na igahu kanak. Ágpabantugán ku tô Ámmà ku, asal ágpayayyaánna ikiyu. ⁵⁰Ánnà kakalyag ku na durungánna, asal Ámmà ku tô malyag na durungánna katô mga manubù, asta sikandin tô ágpasóddór na bállal tô ágkagin ku. ⁵¹Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô mga manubù na ágbállal kani ágtinuruán ku dì dungguan ka kamatayan.”

⁵²Igkagi tô mga Judio, na mà dan, “Isóddóran dé gó na igahuwan ka katô madat espiritu. Inaté si Abraham, asta inaté tô langun propeta sayyan. Asal igkagi ka na tô mga manubù na mánal katô ágtinuruán nu dì dungguan ka kamatayan. ⁵³Manan? Tuu ka pa madigár ka tandingán ki Abraham? Inaté sikandin, asta inaté tô langun propeta sayyan! Sadan ka kannê?”

⁵⁴Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka sakán dád tô ágdurung katô sarili ku, ándà pulusán ku. Asal Ámmà ku tô ágdu-rung kanak, asta ágkagi kó na sikandin tô Manama na ágpangadapán yu. ⁵⁵Asal ándà kó pa ikasóddór kandin. Ikasóddórra kandin. Atin ka kumagiya na ándà a ikasóddór kandin, bulalónna iring ákniyu. Asal ikasóddórra gó kandin, asta ágbállalán ku tô mga kagi din kanak. ⁵⁶Idayawan tô ámmà yu na si Abraham su kitanán din tô kadunggù ku. Igkita a i Abraham, asta idayawan dán sikandin.”

[‡]8:39 8:39 Ágtawarán dan na “ámmà” tô mga kamónaan dan.

[¶]8:48 8:48 Tô bállal mga Judio igbuyas katô mga taga Samaria su tô mga taga Samaria ánnà bállal Judio, su mestiso sikandan.

⁵⁷Igkagi tô mga Judio, na mà dan, “Ándà pa dunggù ka kaliman (50) tô idad nu. Igpamánnu nu ka kakita ki Abraham?”

⁵⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô ándà pa kamanubù si Abraham, duwánnad taganà.”

⁵⁹Purisu igpampudut dan ka mga batu ébô timbagán dan asta matayan dan sikandin. Asal si Jesus igukit tun ta marapung manubù, asta igluwà sikandin tikud tun ta templo.

Ikakita tô bólóg

9 Na, tô igluwà si Jesus tikud tun ta templo, igkita din tô sábbad bólóg tikud tun ta kapamasusu kandin. ²Iginsà tô mga disipulu i Jesus, na mà dan, “Sir, sadan tô ikému ka salà na gunayan ibólóg ni manubù ni tikud tun ta kapamasusu kandin? Sikandin tô ikému ka salà, ó tô ámmà asta tô innà din?”

³Igtaba si Jesus, na mà din, “Ibólóg sikandin ánnà tingód katô salà din. Ánnà pagsik tingód katô salà katô ámmà asta katô innà din. Asal ibólóg sikandin ébô ukit kandin pakitanán tô katulusan ka Manama. ⁴Dalám ka duwán pa álló, kailangan lumun ta tô kakalyag ka Manama na igpapid kanak, su ándà manubù na makalumu ka dukilám. ⁵Róggun na góddô a nit banuwa, sakán tô ágtikudan katô kappawaan tun ta pusung ka mga manubù nit banuwa.”

⁶Pángnga igkagi si Jesus, igiláb sikandin tun ta tanà, igbalát din tô ngingi din tun ta tanà, asta igpólét din tun ta mata katô bólóg. ⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Sadun ka tun ta ranó na ángadanan Siloe, asta dappug ka.” (Tô kóbadan ka Siloe, tô gó tô kagi “igpapid.”)

Purisu igsadun tô bólóg, asta igdappug sikandin. Tô iglónód sikandin, ikakita dán sikandin. ⁸Isalábbuan tô mga sim-

balé din asta tô mga manubù na igkita kandin na ágpalimus dángngan, asta igpénsaé dan, na mà dan, “Sikandin tô marag gunsad asta ágpalimus?”

⁹Duwán mga manubù na igkagi, na mà dan, “Sikandin gó.”

Asal duwán duma mga manubù na igkagi, na mà dan, “Ánnà sikandin, asal tô bónnóng din iring katô bólóg.”

Asal igkagi sikandin, na mà din, “Sakán gó!”

¹⁰Iginsà sikandan, na mà dan, “Igpamánnu na ikakita kad?”

¹¹Igtaba sikandin, na mà din, “Duwán sábbad manubù na ángadanan ki Jesus na igiláb tun ta tanà, igbalát din tô ngingi din tun ta tanà, igpólét din tun ta mata ku, asta igpasadunna ikandin tun ta Siloe ébô dumappugga. Purisu igsadunna, asta tô igdappugga, ikakita ad.”

¹²Iginsà sikandan, na mà dan, “Ánda sikandin?”

Igtaba tô manubù, na mà din, “Taman. Ándà sóddór ku.”

Iginsà tô mga Pariseo tingód katô bólóg na ikakita dán

¹³Na, igpid dan tun ta mga Pariseo tô bólóg na ikakita dán. ¹⁴Álló ka kapinginawa ka mga Judio tô igbalát si Jesus katô ngingi din tun ta tanà, asta tô igpabákka din tô mata katô bólóg. ¹⁵Iginsà puman tô mga Pariseo kandin ka igpamánnu na ikakita dán sikandin. Igulit sikandin, na mà din, “Igpólét din tô libutà tun ta mata ku, asta igdap-pugga. Purisu ikakita ad.”

¹⁶Na, duwán mga Pariseo na igkagi tingód ki Jesus, na mà dan, “Ándà sikandin papiddi ka Manama, su masalà-salà sikandin.”

Asal duwán ássa mga manubù na igkagi, na mà dan, “Atin ka masalà-salà sikandin, di sikandin makalumu katô mga kasalábbuan iring katô iglumu din.”

Igpassa-assaé tô panámdám dan tingód ki Jesus.

¹⁷ Purisu iginsà puman sikandan katô bólóg na ikakita dán, na mà dan, “Su áknikó mata tô igpabákka din, ándin tô áknikó panámdám tingód kandin?”

Igtaba sikandin, na mà din, “Propeta gó sikandin.”

¹⁸ Ándà bánnal tô mga pangulu ka Judio na bólóg sikandin dāngngan asta ikakita dán sikandin. Purisu igpakangé dan tô ámmà din asta tô innà din.

¹⁹ Iginisà tô mga pangulu ka Judio, na mà dan, “Batà yu ni manubù ni? Bólóg sikandin tikud tun ta kapamasusu kandin? Igpamánnu na ikakita dán sikandin?”

²⁰ Igtaba tô ámmà asta tô innà din, na mà dan, “Isóddóran dé na sikandin gó tô batà dé, asta isóddóran dé na bólóg sikandin tikud tun ta kapamasusu kandin. ²¹ Asal ándà dé kasóddóri ka igpamánnu na ikakita dán sikandin. Ándà dé pagsik kasóddóri ka sadan tô igpabákka katô mata din. Asal madigár insaán yu tô batà dé, su dakál dán sikandin. Sikandin gó tô makataba katô mga insà yu.”

²² Tô gó tô igkagi katô ámmà asta tô innà din, su imáddangan dan katô mga pangulu ka Judio. Tô mga pangulu ka Judio taganà dán igpasábbadé na di pahun tun ta simbaan tô manubù na kumagi na si Jesus tô Mesiyas. ²³ Purisu igkagi tô ámmà asta tô innà din, na mà dan, “Dakál dán tô batà dé. Madigár ka insaán yu sikandin.”

²⁴ Purisu igpakangé dan puman tô bólóg na ikakita dán, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Na, tandô kad tun ta saruwan ka Manama na bánnal tô kagin nu. Isóddóran dé na masalà-salà manubù sikandin.”

²⁵ Igtaba tô manubù, na mà din, “Ándà ku kasóddóri ka bánnal ó ánnà bánnal na

masalà-salà sikandin. Asal sábbad dád tô isóddóran ku, agad bólógga dāngngan, pakakita ad áknganni.”

²⁶ Ikgagi sikandan, na mà dan, “Ándin tô iglumu din áknikó? Igpamánnu din ka kapabákka katô mata nu?”

²⁷ Igtaba sikandin, na mà din, “Tô gó tô taganà ku igulit ákniyu géna, asal ándà kó paminág kanak. Manan ka malyag kó paminág puman? Malyag kó imun pagsik na mga disipulu din?”

²⁸ Igbuyas dan kandin, na mà dan, “Sikuna tô kandin disipulu, asal sikami tô mga disipulu i Moises. ²⁹ Isóddóran dé na si Moises tô igsugù ka Manama. Asal tô manubù tô, ándà dé kasóddóri ka ánda é igtikudan din.”

³⁰ Ikgagi tô bólóg na ikakita dán, na mà din, “Isalábbuanna ákniyu! Agad igpabákka sikandin kani mata ku, asal ándà yu pa kasóddóri ka ánda é igtikudan din. ³¹ Isóddóran ta na di ágtabangan ka Manama tô masalà-salà. Asal tô manubù na ágpangadap ka Manama asta ágbánnal katô kakalyag din, tô gó tô ágtabangan ka Manama. ³² Tikud tun ta katigkanayan kani banuwa, ándà palang manubù na isóddóran ta na ikapabákka ka mata ka bólóg tikud tun ta kapamasusu kandin. ³³ Atin ka ándà sikandin pappid ka Manama, ándà palang kasalábbuan na ágkalumu din.”

³⁴ Ikgagi sikandan, na mà dan, “Tô imanubù ka, masalà-salà kad. Purisu di mému ka sikuna tô tuminurù áknamí.”

Pāngnga igkagi dan kani, igpéwà dan sikandin tikud tun ta simbaan.

Tô mga manubù na ándà pa ikakita katô kabánnalan

³⁵ Na, tô igdinág si Jesus na igpéwà tikud tun ta simbaan tô bólóg na ikakita dán, igpamasak si Jesus kandin. Tô igkita sikandin, iginsà si Jesus, na mà din, “Igpamaké ka katô Igpamanubù?”

³⁶ Igtaba sikandin, na mà din, “Sir, ulitiya ka sadan sikandin ébô mamakéya kandin.”

³⁷ Iggkagi si Jesus, na mà din, “Iggkita nud tô Igpamanubù, su sakán gó sikandin na ágtóngkô áknikó.”

³⁸ Iggkagi tô manubù, na mà din, “Áglangngagán, igpamakéyad gó.”

Na, igpangadap sikandin ki Jesus.

³⁹ Iggkagi si Jesus, na mà din, “Igpapidda kannun ébô pakitanán ku tô tun dalám katô pusung ka langun manubù nit banuwa. Tô mga manubù na iring na bólóg su ándà dan pa ikakita katô kabánnalan, tô gó tô tabangan ku ébô makakita dan. Asal tô mga manubù na kéman dan ka ikakita dan katô kabánnalan, tô gó tô pakitanán ku na iring dan na bólóg.”

⁴⁰ Duwán mga Pariseo madani tun ki Jesus na igdinág katô igkagi din, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Bólóg ké pagsik?”

⁴¹ Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka iring kó na bólóg, mému pasinsiyaan ka Manama tô salà yu. Asal su mà kagi ikakita kó, duwán pa salà yu.”

Tô taradóppón asta mga karnero din

10 Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô manubù na ò gukit tun ta sállat ka koral ka mga karnero asal ágsalapó katô koral, tô gó tô takón ó tulisan.⁸ ²Asal tô manubù na gukit tun ta sállat, tô gó tô taradóppón ka karnero. ³Sikandin tô ágpókéan katô tarabanté ka sállat. Tô mga karnero din tun dalám, tô gó tô ágkanayad ka kagi katô taradóppón. Ágtawarán din tô mga ngadan dan, asta ágpatákkássán din tô mga karnero tun ta luwà. ⁴Atin ka ágpatákkássán din

tô mga karnero tun ta luwà, ágpanó sikandin tun tóna katô mga karnero, asta ágtákkás tô mga karnero kandin, su ágkanayad dan katô kagi din. ⁵Asal ò ágtákkás tô mga karnero katô ássa manubù. Ágpalaguy tô mga karnero tikud tun kandin, su ándà dan kanayad katô kagi ka duma manubù.”

⁶Tô gó tô panunggiringan na igulit i Jesus kandan, asal ándà dan kagpátti ka ándin tô kóbadan.

Si Jesus tô Madigár Taradóppón

⁷Purisu igkagi puman si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Iringnga ka sállat tun ta koral ka mga karnero. ⁸Tô mga manubù na ikóna kanak, tô gó tô iring na takón ó tulisan. Purisu ándà dan paminággi katô mga karnero. ⁹Iringnga na sállat. Atin ka gukit tô manubù dini kanak, ándà makadadat kandin. Iring sikandin na karnero na ágpanó-panó tun dalám ka koral, asta tun ta luwà ébô makakan. ¹⁰Ágsadun tô takón tun ta koral ébô tumakó, mimmaté, asta lumumu ka madat. Asal igsadunna dini ébô mággéya katô kantayan tun ta langun manubù, asta ò dan kakulangan.

¹¹“Iringnga na madigár taradóppón ka karnero. Tô madigár taradóppón ka karnero, tô gó tô ágtaganà agad maté para katô mga karnero din.^{**} ¹²Asal tô taradóppón na ágtandanan, ánnà sikandin tô tigatun katô karnero, asta ánnà sikandin tô bánnal taradóppón katô karnero. Atin ka ágkitanán din tô asu ka kabánnássan na ánggadanan lobo, malaguy sikandin, asta tananan din tô mga karnero. Purisu dawin katô asu ka kabánnássan tô mga karnero, asta pasállabé tô duma mga karnero.

§10:1 10:1 Igulit si Jesus kani panunggiringan tingód ka mga sakup din, asta tingód ka kadóppón din kandan.

**10:11 10:11 Ahaán tô Isaias 40:11.

¹³ Ágpalaguy tō taradóppón na ágtandanan su ánnà sikandin tō tigatun, asta di din ágginawaan tō mga karnero na ágdóppónan din. ¹⁴⁻¹⁵ Iringnga na madigár taradóppón ka karnero. Isóddóranna katō Ámmà ku, asta isóddóran ku sikandin. Iring kanan tō mga sakup ku, su isóddóran ku sikandan, asta isóddóranna ikandan. Mému ka matayanna para katō mga manubù na pasakup kanak. ¹⁶ Duwán pa duma mga karnero na ándà pa pasakup kanak. Kailangan sakupán ku pagsik sikandan, asta maminág dan kanak. Purisu mému dan na sábbad grupo, asta sábbad dád tō taradóppón dan.††

¹⁷ “Dakál tō ginawa katō Ámmà ku kanak, su mému ka matayanna ébō mantéya puman. ¹⁸ Ándà manubù na ágpírit kanak, asal tikud tun ta kanak kakalyag, mému ka matayanna. Duwán katulusan ku na mémuwa maté, asta duwán katulusan ku na mémuwa manté puman, su tō gó tō gunayan na igpapidda katō Ámmà ku.”

¹⁹ Igpapulé puman tō mga Judio tingód katō igkagi i Jesus. ²⁰ Duwán mga manubù na igkagi, na mà dan, “Ighuwan sikandin ka madat espiritu. Ágkangulág sikandin. Yakó ágpaminág kandin.”

²¹ Asal duwán duma mga manubù na igkagi, na mà dan, “Atin ka igahuwan sikandin ka madat espiritu, ánnà iring kani tō ágkagin din, su tuu madigár tō igkagi din. Tō manubù na gahuwan ka madat espiritu di makapabákka ka mata ka bólóg.”

Ándà pamaké tō mga Judio ki Jesus

²² Na, igdunggù dán tō álló ka kalimudan na ágkasampáttan dan tō kapiyá katō templo tun ta Jerusalem sayyan.

²³ Tō gó tō magánnó timpo, asta igpanópanó si Jesus tun ta gállunganan tun ta templo na ánggadanan Balkon i Solomon. ²⁴ Igpadani tō mga pangulu ka Judio tun ki Jesus, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Manan ka di ka pénagpát áknami? Atin ka sikuna tō Mesiyas, patayó nu áknami.”

²⁵ Igtaba si Jesus, na mà din, “Taganá ku igulit áknayu, asal di kó ágpamaké kanak. Áglumun ku tō mga kasalábbuan su igpapidda katō Ámmà ku, asta tō gó tō pasóddór áknayu ka sadanna. ²⁶ Asal di kó ágpamaké, su ándà kó pasakup tun ta mga karnero ku. ²⁷ Ágpaminág tō mga karnero ku katō kagi ku, ágkasóddóran ku sikandan, asta ágtákkás dan kanak. ²⁸ Ágbággén ku kandan tō kantayan na ándà ágtamanán, asta di dan dungguan ka kamatayan. Ándà palang makagó kandan tikud dini kanak. ²⁹ Ámmà ku tō igbággé kandan kanak, asta sikandin tō tuu pa matulus ka tandingán katō langun. Purisu ándà palang makagó kandan tikud tun ta Ámmà ku. ³⁰ Sakán asta tō Ámmà ku sábbad dád.”

³¹ Purisu igpampudut puman tō mga pangulu ka Judio ka mga batu ébō timbagán dan si Jesus. ³² Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Marapung tō madigár iglumu ku na igkita yu na igpalumu katō Ámmà ku ukit kanak. Ándin tō iglumu ku na gunayan matayanna ikiyu?”

³³ Igtaba tō mga pangulu ka Judio, na mà dan, “Timbagán dé sikuna ka batu ánnà su iglumu ka katō mga madigár, asal su duwán salà nu tun ta Manama. Agad manubù ka dád, asal igkagi ka na Manama ka.”

³⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Isóddóran yu basi na duwán kagi ka Manama na igsulat sayyan na igtawar din tō mga manubù na mga manama.‡‡ ³⁵ Na,

††10:16 10:16 Ahaán tō Isaias 56:8.

‡‡10:34 10:34 Ahaán tō Salmo 82:6.

dì mému ka palinán tô kagi ka Manama na igsulat sayyan. Purisu su tô mga manubù na igpapid din sayyan igtawar din na mga manama, ³⁶kéman yu ka duwán salà ku tun ta Manama tingód katô igkagi ku na sakán tô Batà ka Manama, su igsalinna ikandin, asta igpapidida ikandin kannun ta mga manubù nit banuwa. ³⁷Atin ka ánnà tikud tun ta Manama tô áglumun ku, yakó ágpa-maké kanak. ³⁸Atin ka tô gó tô áglumun ku, agad dì kó ágpa-maké kanak, asal pamaké kó ka Manama tingód katô áglumun ku, asta kasóddóran yu na dini kanak tô Ámmà ku, asta tunna ta Ámmà ku.”

³⁹Na, mámmát dan pád puman ki Jesus, asal ikaluwà sikandin tikud tun kandan.

Igtalipag si Jesus tun ta Wayig ka Jordan

⁴⁰Na, igpanó si Jesus tikud tun ta Jerusalem, asta igtalipag sikandin tun ta Wayig ka Jordan. Igsadun sikandin tun ta lugar na ágbunyagan i Juan na Tarabunyang dángngan, asta dutun sikandin igóddô. ⁴¹Marapung tô mga manubù na igsadun tun kandin, su igkagi sikandan, na mà dan, “Ándà kasalábbuan na iglumu i Juan na Tarabunyang, asal bánnal tô langun na igkagi i Juan tingód ki Jesus.”

⁴²Na, marapung tô mga manubù na igpamaké ki Jesus.

Inaté si Lazaro

11 Na, duwán ibógókan manubù na ánggadanan ki Lazaro. Igóddô sikandin tun ta Betania duma katô duwa tábbé din na si Maria asta si Marta. ²Si Maria tô igbusbus ka pamammut tun ta paa katô Áglangngagán, asta igpunasan

din katô mallayat ulu din. Ibógókan tô tábbé dan na si Lazaro. ³Purisu duwán manubù na igpapid dan tun ki Jesus ébô kumagi, na mà din, “Sir, ibógókan tô ágginawaan nu.”

⁴Tô igdinág si Jesus katô kagi din, igkagi sikandin, na mà din, “Ibógókan si Lazaro ánnà ébô maté, asal ébô durungán tô Manama, asta ukít kani durungánna na Batà ka Manama.”

⁵Agad ágginawaan i Jesus si Marta, si Maria asta si Lazaro, ⁶asal tô igdinág si Jesus na ibógókan si Lazaro, ándà pa sikandin sadun dalám ka duwa álló. ⁷Pángnga ka duwa álló, igkagi si Jesus katô mga disipulu din, na mà din, “Lumónód ki tun ta probinsya ka Judea.”

⁸Igkagi tô mga disipulu din, na mà dan, “Sir, duwán mga pangulu ka Judio na malyag pa tumimbag áknikó ka batu. Purisu madigár ka dì ka pa lumónód.”

⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Ágsánang tô álló ka sapulù duwa (12) oras kada álló. Purisu ka manó tô manubù ka álló, dì sikandin makadugsù, su ágsánang tô álló nit banuwa. ¹⁰Asal ka manó tô manubù ka dukilám, makadugsù sikandin, su ándà dán álló.”^{¶¶}

¹¹Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Igtudug dán tô rarak ta na si Lazaro. Purisu madunna ébô ánnón ku sikandin.”

¹²Igkagi tô mga disipulu din, na mà dan, “Áglangngagán, atin ka igtudug dád si Lazaro, kóliannù sikandin.”

¹³Tô gó tô igkagi dan su kéman dan ka igpaginawa asta igtudug dád si Lazaro. Asal tô igkagi i Jesus tingód katô kamatayan i Lazaro. ¹⁴Purisu igpatayyó si Jesus igkagi, na mà din, “Inaté dán si Lazaro. ¹⁵Tingód ákniyu, idayawanna na ándà a diyan ébô mamaké kó. Na, madun ki tun kandin.”

^{¶¶}11:10 11:10 Tô gó tô panunggiringan na igulit i Jesus ébô kasóddóran dan na duwán lumun din tun ta Judea, asta ándà makabalabag kandin.

¹⁶ Na, si Tomas na ánggadanan pagsik Dáppi, igkagi sikandin katô duma mga disipulu, na mà din, “Mákkás ki pagsik katô Áglangngagán agad matayan ki duma kandin.”

Si Jesus tô ágbággé ka kantayan

¹⁷ Na, tô igdunggù si Jesus tun ta Betania, duwán igulit kandin na inappatan dán si Lazaro iglábbáng. ¹⁸ Tô lunsud ka Betania madani tun ta Jerusalem, iring na mga tállu kilometro tô kadiyù. ¹⁹ Purisu marapung tô mga Judio na taga Jerusalem na igsadun tun ki Marta asta ki Maria ébô mórór^{§§} kandan tingód katô tábbé dan na inaté. ²⁰ Tô igdinág si Marta na igdunggù dán si Jesus, igsumar si Marta kandin. Asal igóddô dád tô adi din na si Maria tun ta balé. ²¹ Tô igkita si Marta ki Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Áglangngagán, atin ka kannun ka, di pád maté tô tábbé ku. ²² Agad inaté dán sikandin, asal isóddóran ku na agad ándin tô pamuyúan nu katô Manama, tô gó tô bággén din áknikó.”

²³ Igkagi si Jesus, na mà din, “Manté puman tô tábbé nu.”

²⁴ Igkagi si Marta, na mà din, “Isóddóran ku na manté puman sikandin tun ta tapuri álló ka antén puman ka Manama tô mga inaté.”*

²⁵ Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán tô ganté ka mga inaté. Sakán tô ágbággé ka kantayan. Agad maté tô manubù na igpamaké kanak, asal manté puman sikandin. ²⁶ Atin ka mamaké kanak tô manubù na manté pa, di gó sikandin dungguan ka kamatayan. Ágbánnal ka kani?”

²⁷ Igtaba si Marta, na mà din, “Óó, Áglangngagán. Ágbánnalla na sikuna tô Mesiyas. Sikuna tô Batà ka Manama na

igpapid din kannun ta mga manubù nit banuwa.”

Igsággó si Jesus

²⁸ Na, pángnga igkagi si Marta, iguli sikandin ébô kangén din tô adi din na si Maria. Igkagi si Marta na ándà duma manubù na ikadinág, na mà din, “Igdunggù dán tô Taratinurù, asta igpakangé ka ikandin.”

²⁹ Na, tô igdinág si Maria katô kagi i Marta, sékót sikandin igtindág, asta igsadun sikandin tun ki Jesus. ³⁰ Na, ándà pa dunggù si Jesus tun ta lunsud, su dutun pa sikandin ta lugar na igsumaran i Marta kandin. ³¹ Na, tô mga Judio na igórór ki Maria tun ta balé, tô igkita dan na igpanó si Maria tikud tun ta balé, igtalundug dan, su kéman dan ka madun si Maria tun ta lábbáng ébô sumággó sikandin. ³² Asal tô igdunggù si Maria tun ki Jesus, iglingkóód asta igkagi sikandin, na mà din, “Áglangngagán, atin ka kannun ka, di pád maté tô tábbé ku.”

³³ Na, tô igkita si Jesus na igsággó si Maria asta tô langun Judio na igtákkás kandin, ikálláng tô pusung i Jesus, asta iranu sikandin. ³⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Ánda tô iglábbángngan kandin?”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Áglangngagán, tákkás ka áknami.”

³⁵ Igsággó si Jesus. ³⁶ Purisu igkagi tô mga Judio, na mà dan, “Tuu dakál tô ginawa din katô inaté!”

³⁷ Asal duwán mga manubù na igkagi, na mà dan, “Sikandin tô ikapabákka ka mata ka bólóg. Atin ka kannun sikandin, di pád maté si Lazaro.”

Iganté i Jesus si Lazaro

³⁸ Na, tô igdunggù si Jesus tun ta lábbáng, ikálláng puman tô pusung din.

§§11:19 11:19 Mórór, ó paghupay.

*11:24 11:24 Ahaán tô Daniel 12:2.

Takub tô iglábbángnan ki Lazaro, asta duwán dakál batu na igsagpáng katô takub. ³⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Iwà yu tô batu.”

Asal igkagi tô tábbé katô inaté na si Marta, na mà din, “Áglangngagán, imawù dán sikandin, su inappatan dán sikandin iglábbáng.”

⁴⁰Igkagi si Jesus ki Marta, na mà din, “Taganà a igkagi áknikó na atin ka makaké ka kanak, duwán kitanán nu na makapabantug katô Manama.”

⁴¹Na, igiwà dan tô batu na igsagpáng katô takub. Iglangngag si Jesus, asta igdasal sikandin, na mà din, “Ámmà, ágpasalamatta su igdinág nu tô igpamuyù ku áknikó. ⁴²Isóddóran ku na inalayunna ikuna ágpaminággán. Asal igdasalla áknikó para katô дума mga manubù kannun, su kakalyag ku na mánal dan na sikuna tô igpapid kanak.”

⁴³Pángnga igdasal si Jesus, igtawar sikandin ka mabákkár, na mà din, “Lazaro, luwà ka!”

⁴⁴Na, igluwà si Lazaro na inanté puman. Itángngás pa tô lawa din ka mapputi óggét, agad paa din asta bállad. Duwán panyù na igtángngás katô báttuk din. Igkagi si Jesus, na mà din, “Akasi yu sikandin ébô makapanó.”

Plano na matayan si Jesus

Juan 11:45-57; Mat 26:1-5;

Mar 14:1-2; Luc 22:1-2

⁴⁵Na, marapung tô mga Judio na igtákkás ki Maria tun ta lábbáng. Tô igkita dan katô kasalábbuan na iglumu i Jesus, igpamaké dan kandin. ⁴⁶Asal duwán ássa mga Judio na igsadun tun ta mga Pariseo, asta igulit dan tingód katô iglumu i Jesus. ⁴⁷Purisu tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga Pariseo, igpalimud dan tô langun дума dan na mga koseyal ka Judio, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ándin tô lumun ta kani manubù ni? Su marapung

tô kasalábbuan na áglumun din. ⁴⁸Atin ka di ki sumapad kandin, tô langun Judio mamaké kandin. Purisu madun dini tô mga sundalo ka Roma ébô dadattan tô templo ta, asta matayan ki langun na mga Judio.”

⁴⁹Asal duwán sábbad manubù tun kandan na ánggadanan ki Caifas, asta inému sikandin na tuu mallayat ka pangulu ka templo tô ámmé tô. Igkagi sikandin, na mà din, “Kulang tô panámdám yu. ⁵⁰Ándà yu basi kasóddóri na madigár ka sábbad dád tô manubù na maté ébô duwán bullas katô mga Judio asta di ki matayan.”

⁵¹Na, ánnà tikud tun ta panámdám i Caifas tô igkagi din. Asal su sikandin tô tuu mallayat ka pangulu ka templo tô ámmé tô, igpakagi sikandin ka Manama na matuman matayan si Jesus para katô mga Judio. ⁵²Ánnà dád para katô mga Judio, asal para katô langun manubù na limudán ka Manama, asta imun din na mga gabatà din, agad ánda é góddóan dan.

⁵³Na, tikud katô álló tô, marag dan ágpiano na matayan si Jesus. ⁵⁴Purisu igsódô si Jesus ka kapanó-panó din tun ta mga lunsud ka Judio. Asal igsadun sikandin tun ta lunsud ka Efraim na madani tun ta disyerto. Igóddô si Jesus dutun asta tô mga disipulu din.

⁵⁵Na, masig dán dumunggù tô kalimudan ka mga Judio na ánggadanan na Kalimudan Ka Kalabé. Tô ándà pa dunggù tô álló ka kalimudan, marapung tô mga manubù na igsadun tun ta Jerusalem tikud tun ta дума mga lunsud ébô tumanán dan tô ágkémun ka Judio tingód ka kalinis. ⁵⁶Tô ilimud dan tun ta templo, igpamasak dan ki Jesus, asta igpénsaé dan, na mà dan, “Ándin tô ákniyu panámdám? Mapil sikandin tun ta kalimudan, ó di?”

⁵⁷Taganà dán igsugù tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga

Pariseo na kailangan ulitán kandan ka ánda si Jesus ébô ámmáttán dan sikandin.

Igbusbusan si Jesus ka pamammut

Juan 12:1-8; Mat 26:6-13; Mar 14:3-9

12 Na, tô ánnám dád man álló tô ándà pa dunggù tô Kalimudan Ka Kalabé, igsadun si Jesus tun ta Betania. Tô gó tô lunsud na góddóan i Lazaro na iganté puman i Jesus. ²Tô igdunggù si Jesus, igóméngan dan sikandin ka ágkannán. Si Marta tô igbuwat, asta si Lazaro tô sábbad katô mga kadumaan i Jesus na igkan. ³Si Maria igpid katô mga tángngà ka litro ka pamammut na ánggadanan na nardo na dakál é lagà. Tô gó tô igbusbus din tun ta paa i Jesus, asta igpunasan din katô mallayat ulu din. Imammutan tô langun manubù tun ta balé. ⁴Na, tô disipulu i Jesus na pamamát kandin na si Judas Iscariote, igkagi sikandin, na mà din, ⁵“Madigár pád ka barigyaán yan ka tállu gatus (300) abuk ka salapì na denario ébô bággén tun ta mga ágkayù-ayuan.”

⁶Tô gó tô igkagi i Judas na ánnà tingód katô kédu din katô mga manubù na ágkayù-ayuan, asal su takón sikandin, asta marag din ágkangén tô salapì na igsarig kandin katô langun dan. ⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Pabayà nu sikandin. Tô gó tô iglumu din ébô pataganaánna ikandin ka kalábbáng kanak. ⁸Inalayun duwán mga ágkayù-ayuan na mému yu tabangan. Asal diya móddò dini ákniyu ka ándà ágtamanán.”

Plano na matayan si Lazaro

⁹Na, marapung tô mga Judio na igdinág na tun ta Betania si Jesus. Purisu igsadun dan. Agad igpamasak dan ki Jesus, asal kakalyag dan pagsik na kumita ki Lazaro na iganté puman i Jesus. ¹⁰Purisu igplano tô mallayat ka mga pangulu ka templo na matayan dan pagsik si Lazaro, ¹¹su tingód katô kanté puman i Jesus kandin, marapung tô mga Judio na igsódò ágtákkás katô mallayat ka mga pangulu ka templo, asta igpamaké dan dán ki Jesus.

Igdunggù si Jesus tun ta Jerusalem

Juan 12:12-19; Mat 21:1-11;

Mar 11:1-11; Luc 19:28-40

¹²Na, pagkasimag, igdinág tô marapung manubù na igapil katô kalimudan na masig dán dumunggù si Jesus tun ta Jerusalem. ¹³Purisu igpid dan tô mga daun ka palmera na igtampád dan,† asta igsumar dan si Jesus. Igullaó dan, na mà dan, “Durungán ta tô Áglangngagán! Durungán ta tô igpapid katô Áglangngagán, su sikandin tô Harì katô langun ta na mga rubbad i Israel!”‡

¹⁴Na, igpakangé i Jesus tô nati katô asno,¶ asta tô gó tô igsakayan din. Purisu igtuman din ni tandò na igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan,

¹⁵“Na, tô langun yu na mga taga Sion,§ yakó ágkamáddangan, su dumunggù dán tô harì yu na ágsaké katô nati ka asno!”**

¹⁶Na, tô álló tô, ándà pa ikagpát tô mga disipulu din ka ándin tô kóbadan katô ilmu. Asal pángnga ibatun si Jesus tun ta langit, isampáttan dan na tô gó

†12:13 12:13a Tô gó é ágkémun dan ka tanggapán dan tô manubù na imun harì.

‡12:13 12:13b Ahaán tô Salmo 118:25-26; Sofonias 3:15.

¶12:14 12:14 Tô asno iring na kudà.

§12:15 12:15a Sion tô ássa ngadan katô lunsud ka Jerusalem.

**12:15 12:15b Zacarias 9:9.

tô tandô na igsulat tingód kandin sayyan asta ituman dán kandin.

¹⁷Na, marapung tô mga manubù na igkita katô kapaluwà i Jesus ki Lazaro tikud tun ta lábbáng, asta katô kanté din puman kandin. Igulit dan katô duma mga manubù. ¹⁸Purisu marapung tô mga manubù na igsumar ki Jesus, su igdinág dan tô tingód katô kasalábbuan na iglumu din. ¹⁹Igpatóngkóé tô mga Pariseo, na mà dan, “Italu kid ikandin, su tô langun manubù nit banuwa igtákkás dán kandin.”

Kakalyag katô mga Griego na kumita ki Jesus

²⁰Na, duwán pagsik mga Griego na igsadun tun ta Jerusalem ébô mangadap dan dalám ka kalimudan. ²¹Igpadani dan tun ki Felipe na taga Betsaida na sakup ka probinsya ka Galilea. Ikgagi sikandan, na mà dan, “Sir, kakalyag dé na kumita ké ki Jesus.”

²²Purisu igulit si Felipe ki Andres tingód katô kakalyag katô mga Griego, asta igsadun dan tun ki Jesus ébô mulit kandin. ²³Ikgagi si Jesus, na mà din, “Masig dán dumunggù tô álló na pabantugánna na Igpamanubù. ²⁴Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Ándà pulusán katô bánni ka di pamulan asta lábbángngán tun ta tanà. Atin ka lábbángngán tô bánni asta tumubù, muuy ka marapung. ²⁵Tô manubù na áglággád katô kantayan din nit banuwa, kandaan sikandin ka kantayan na ándà ágtamanán. Asal tô manubù na di áglággád katô kantayan din nit banuwa, bággayan sikandin ka kantayan na ándà ágtamanán. ²⁶Tô manubù na ágbánnal kanak kailangan tumákkás kanak, su agad ka ánda a, dutun pagsik sikandin. Tô manubù na ágbánnal kanak, tô gó tô pabantugán katô Ámmà ku.”

Ikgagi si Jesus tingód katô kamatayan din

²⁷Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Ágkawasówa. Pamánnuwa? Diya mamuyù katô Ámmà ku na paluwaánna ikandin tikud tun ta kahirapan na dumunggù dán kanak, su tô gó tô gunayan katô kasadun ku dini ébô tiisán ku ni timpo ka kahirapan.”

²⁸Na, igdasal si Jesus, na mà din, “Ámmà, pakita nu tô katulusan nu.”

Na, igdinág dan tô kagi tikud tun ta langit, na, “Taganà kud igpakita, asta umanáan ku pakitanán puman.”

²⁹Tô mga manubù na ikadinág katô kagi, kéman dan ka ágkilat. Ikgagi tô duma mga manubù, na mà dan, “Duwán panaligan na igkagi kandin.”

³⁰Ikgagi si Jesus, na mà din, “Ánnà para kanak tô kagi na igdinág yu, asal para ákniyu. ³¹Tikud áknganni, ruudan ka Manama tô langun manubù nit banuwa. Talun ka Manama si Maibuyan na pangulu kani banuwa. ³²Asal ka tayónna tikud tun ta bówwó ka tanà, papadanin ku tô langun manubù dini kanak.”

³³Ukit katô igkagi i Jesus, igpasóddór din ka ándin tô kapókit katô kamatayan din. ³⁴Asal igkagi tô ilimud mga manubù, na mà dan, “Mà katô kagi ka Manama na igbasa áknami na ándà kun ágtamanán katô pagpangulu katô Mesiyas.†† Manan ka igkagi nu na kailangan tayón tô Igpamanubù? Sadan tô Igpamanubù?”

³⁵Ikgagi si Jesus, na mà din, “Di dán madugé dumuma ákniyu tô ágtikudan katô kappawaan. Purisu kailangan dumuma kó katô kappawaan ébô di kó kasabban ka kangittángngan. Tô manubù na ágpanó tun ta kangittángngan di makasóddór ka ánda

††12:34 12:34 Ahaán tô Isaias 9:7.

tô ágsadunan din. ³⁶Purisu dalám ka duwán pa kappawaan dini ákniyu, kailangan mamaké kó katô kappawaan ébô imun kó na mga sakup katô kappawaan.”

Ándà pamaké tô mga Judio

Na, pángnga igkagi si Jesus, igpanó sikandin, asta ándà dan dán kitayi. ³⁷Agad igkita tô mga manubù katô marapung mga kasalábbuan na iglumu i Jesus, asal ándà dan pamaké kandin. ³⁸Purisu ituman tô igkagi katô propeta sayyan na si Isaias, na mà din, “Áglangngagán, agad igpakita nu na duwán katulusan nu, asal ándà manubù na ágbánnal katô ágtinuruán dé.”^{††}

³⁹Purisu di dan makapamaké, su igkagi pagsik si Isaias, na mà din,

⁴⁰“Purisu pabólógán ka Manama tô mata dan ébô di dan makakita katô kabánnalan. Patággasán ka Manama tô pusung dan ébô di dan makagpát, asta di dan tumákkás katô Manama ébô katabangan dan.”^{¶¶}

⁴¹Tô gó tô igkagi i Isaias sayyan, su igkita din tô séllaán i Jesus. Purisu igulit si Isaias tingód kandin.

Mga manubù na igbulun katô kapamaké dan

⁴²Na, marapung tô mga manubù na igpamaké ki Jesus, asta duwán mga pangulu ka Judio na igpamaké. Asal igbulun dan tô kapamaké dan ébô di dan péwaán katô mga Pariseo tikud tun ta simbaan ka Judio. ⁴³Talón dan su tuu pa kakalyag dan tô durung katô duma mga manubù ka tandingán katô durung ka Manama kandan.

Gulit si Jesus ka kagi katô Ámmà din

⁴⁴Na, igkagi si Jesus ka mabákkár, na mà din, “Tô manubù na ágpamaké kanak, ánnà sakán dád tô ágpamakén din, asal ágpamakén din pagsik tô igpapid kanak. ⁴⁵Tô manubù na igkita kanak, tô gó tô igkita pagsik katô igpapid kanak. ⁴⁶Sakán tô kappawaan na igsadun nit banuwa ébô tô manubù na mamaké kanak di móddô tun ta kangitángngan. ⁴⁷Tô manubù na igdinág katô ágtinuruán ku, asal di ágtuman, ánnà sakán tô rumuud kandin. Igpapidda dini ánnà ébô rumuud katô mga manubù nit banuwa, asal ébô tumábbussa katô mga manubù. ⁴⁸Tô manubù na méllé kanak, asta di tumuman katô ágtinuruán ku, tô gó tô supakan tun ta tapuri álló ukit katô ágtinuruán ku na ándà din tumani. ⁴⁹Ánnà tikud kanak tô igtinurù ku, asal tô Ámmà ku na igpapid kanak, sikandin tô igsugù ka ándin tô ákgagin asta ágtinuruán ku. ⁵⁰Isóddóran ku na tô sugù katô Ámmà ku tô ágtikudan katô kantayan na ándà ágtamanán. Purisu gulitán ku tô kagi na igsugù katô Ámmà ku kanak.”

Igurasan i Jesus tô paa katô mga disipulu din

13 Na, tô ándà pa dunggù tô álló ka Kalimudan Ka Kalabé, taganà dán isóddóran i Jesus na masig dán tumanan sikandin kani banuwa ébô muli sikandin tun ta Ámmà din. Ágginawaan din tô mga disipulu din nit banuwa, asta igginawaan din sikandan sippang tun ta kamatayan din.

²Na, tô igiyambung dan, dutun si Judas Iscariote na batà i Simon na taganà dán igsutsutan i Maibuyan na pammátán din si Jesus. ³Isóddóran dán i Je-

^{††}12:38 12:38 Isaias 53:1; Roma 10:16.

^{¶¶}12:40 12:40 Isaias 6:10.

sus na igbággé ka Manama kandin tô pagpangulu ka langun, asta isóddóran din na Manama tô igtikudan din asta tô sadunan din. ⁴Purisu róggun igiyambung dan, igtindág si Jesus, iglábbas din tô umpak din, asta igbagkássan din tô awak din ka tuwalya. ⁵Igbusbus din tô wayig tun ta palanggana, asta igtukid din na igurasan tô paa ka mga disipulu din. Igpunasan din tô paa dan katô tuwalya tun ta awak din. ⁶Tô igdunggù sikandin tun ki Simon Pedro, igkagi sikandin, na mà din, “Áglangngagán, di mému ka sikuna tô muras kani paa ku.”

⁷Igtaba si Jesus, na mà din, “Ándà nu kagpátti áknganni ka ándin ni áglumun ku. Asal kagpáttan nu tun ta tapuri álló.”

⁸Igkagi si Pedro, na mà din, “Diya gó póras kani paa ku.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka di ku sikuna urasan, ánnà ka sakup ku.”

⁹Igkagi si Simon Pedro, na mà din, “Áglangngagán, ánnà dád paa ku tô urasan nu, asal ni bállad ku pagsik, asta ni ulu ku!”

¹⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Tô manubù na igpadigus dán, paa din dád tô kailangan urasan ébô malinis tô tibuk lawa din. Malinis kód, asal ánnà langun yu tô malinis.”

¹¹Isóddóran i Jesus ka sadan tô památ kandin. Purisu igkagi sikandin na ánnà langun dan tô malinis.

¹²Pángnga igurasan i Jesus tô paa dan, igumpak puman sikandin, asta iglónód tun ta lamisa. Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà yu basi kagpátti tô tingód katô iglumu ku géna ákniyu. ¹³Ágkagi kó na sakán tô Taratinurù, asta ágtawaranna ikiyu na Áglangngagán. Nángngà yan, su sakán tô bánnal Taratinurù yu asta Áglangngagán yu. ¹⁴Na,

agad sakán tô Taratinurù asta Áglangngagán yu, asal igpabbabà a, asta igurassa katô paa yu. Purisu kailangan pabbabà kó pagsik, asta pórasé kó katô paa yu. ¹⁵Tô gó tô iglumu ku ébô miring kó kanak. Tô iglumu ku ákniyu, tô gó tô lumun yu pagsik. ¹⁶Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô állang, ánnà mallayat tô kamanubuan din ka tandingán katô amo din. Tô ágsuguánnán, ánnà pagsik mallayat tô kamanubuan din ka tandingán katô manubù na ágsugù kandin. ¹⁷Atin ka kagpáttan yu tô igtinurù ku ákniyu, kadayawan kó ka tumanán yu. ¹⁸Asal ánnà langun yu tô igkagiyan ku. Isóddóran ku tô langun yu na igsalin ku, asta kailangan matuman ni kagi ka Manama na igsulat sayyan,

“Tô manubù na ágtugán kanak, tô gó tô tumayyug kanak.”^{§§}

¹⁹Igulittad kani ákniyu tô di pa matuman ébô ka matuman ni, mánnal kó na sakán tô Mesiyas. ²⁰Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô manubù na ágtanggap katô mga ágsuguánnán ku, tanggapánna ikandin, asta tô manubù na ágtanggap kanak, tanggapán din tô Ámmà ku na igpapid kanak.”

Igkagi si Jesus na pammáttán sikandin

Juan 13:21-30; Mat 26:20-25;

Mar 14:17-21; Luc 22:21-23

²¹Na, pángnga igkagi si Jesus, isasó tô pusung din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán sábbad ákniyu na památ kanak.”

²²Na, igpasállággé tô mga disipulu din, su ándà dan kasóddóri ka sadan tô itáddù ukit katô igkagi i Jesus. ²³Madani tun ki Jesus tô disipulu na tuu din ág-

ginawaan.* ²⁴ Igsingyas si Simon Pedro kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Insà nu ki Jesus ka sadan manubui tō itáddù ukit katō igkagi din.”

²⁵ Purisu igsisip si Juan ki Jesus, na mà din, “Áglangngagán, sadan manubui tō pammát áknikó?”

²⁶ Igtaba si Jesus, na mà din, “Sikandin na bággayan ku kani pan na arámmán ku tun ta linipung.”

Purisu igrám i Jesus tō pan, asta igbággé din ki Judas na batà i Simon Iscariote. ²⁷ Tō igtanggap si Judas katō pan, igahuwan sikandin i Maibuyan. Igkagi si Jesus, na mà din, “Sékót nu tō lumun nu.”

²⁸ Na, ándà kasóddóri katō duma mga disipulu tun ta lamisa ka ándin tō gunayan katō igkagi i Jesus ki Judas. ²⁹ Su si Judas tō igsarigan katō salapì dan, kéman dan ka igsugù si Judas ébō málli ka mga ágkailanganán dan tingód ka kalimudan. Kéman katō mga duma ka igsugù ébō mággé ka salapì tun ta mga ágkayù-ayuan. ³⁰ Na, pángnga igkan si Judas katō pan, tigkō dád igluwà sikandin tikud tun ta balé. Na, dukilám dán.

Mantu sugù

³¹ Na, tō igluwà si Judas, igkagi si Jesus, na mà din, “Pabantugánna na Igpamanubù, asta ukit kanak pabantugán tō Manama. ³² Atin ka pabantugán tō Manama ukit kanak, sikandin pagsik tō pabantug kanak, asta pabantugánna ikandin ka ò madugé.

³³ “Mga gabatà ku, ò dán madugé dumuma a ákniyu. Agad mamasak kó kanak, asal tō kagi ku ákniyu magunawa katō igkagi ku dāngngan katō mga pangulu ka Judio, na ò kó makasadun

tun ta sadunan ku. ³⁴ Duwán dán mantu sugù ku ákniyu. Paginawaé kó. Kailangan paginawaé kó iring katō ginawa ku ákniyu. ³⁵ Atin ka ágpaginawaé kó, makasóddór tō langun manubù na mga disipulu ku sikiyu.”

Igkagi si Jesus na mulun si Pedro kandin

*Juan 13:36-38; Mat 26:31-35;
Mar 14:27-31; Luc 22:31-34*

³⁶ Na, igsinà si Simon Pedro, na mà din, “Áglangngagán, ánda é sadunan nu?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Ò ka pa makatákkás kanak tun ta sadunan ku. Asal tumalundug ka kanak tun ta tapuri álló.”

³⁷ Igkagi si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, manan ka diya makatákkás áknikó? Ikataganà ad na agad matayanna para áknikó.”

³⁸ Igtaba si Jesus, na mà din, “Kéman nu ka ikataganà kad matayan para kanak. Paminág nu ni kagin ku áknikó. Ka ò pa mukkarà tō manuk ka sállám, makatállu ka mulun na ándà ka kilala kanak.”

Si Jesus tō dalan tun ta Manama

14 Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágkasasó. Pamaké kó katō Manama. Pamaké kó pagsik kanak. ² Marapung tō mga góddóan tun ta balé katō Ámmà ku.† Atin ka ánnà bánnal ni, diya pād mulit ákniyu. Asal madunna ébō taganaán ku tō lugar para ákniyu. ³ Pángnga ka kataganà ku katō lugar para ákniyu, lumónódda puman dini, asta patákkásán ku sikiyu ébō móddó kó tun kanak. ⁴ Isóddóran yu tō dalan tun ta sadunan ku.”

***13:23** 13:23 Tō disipulu na tuu ágginawaan i Jesus, tō gó si Juan na igsulat kani libro.

†**14:2** 14:2 Góddóan, ó kuwarto. Balé katō Manama, ó langit.

⁵Igkagi si Tomas, na mà din, “Áglangngagán, ándà ké ikasóddór katô sadunan nu. Purisu pamánnun dé ka kasóddór katô dalan?”

⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán gó tō dalan. Sakán tō kabánnalan. Sakán tō ágtikudan katô kantayan. Ándà manubù na makasadun tun ta Ámmà ku ka di mukit kanak. ⁷Atin ka ikasóddór kó kanak, ikasóddór kó pagsik katô Ámmà ku. Na, ikasóddór kó kandin, asta ikakita kó kandin.”

⁸Igkagi si Felipe, na mà din, “Áglangngagán, pakita nu áknami tō Ámmà nu, asta nángngà dán yan para áknami.”

⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Felipe, idugé kid igpadumaé. Isalábbuanna su ándà nu pa kasóddóri ka sadanna. Tō manubù na ikakita kanak ikakita katô Ámmà ku. Purisu isalábbuanna su kakalyag nu na pakitanán ku ákniyu tō Ámmà ku. ¹⁰Iring na ándà ka bánnal na sakán dutun ta Ámmà ku, asta tō Ámmà ku dini kanak. Agad tō ágkagin ku ákniyu, ánnà tikud kanak. Tō Ámmà ku na dini kanak, tō gó tō áglumu ukit kanak. ¹¹Bánnal kó katô igkagi ku na dutunna ta Ámmà ku, asta tō Ámmà ku dini kanak. Atin ka di kó mánnal katô ágkagin ku, bánnal kó kanak tingód katô mga kasalábbuan na áglumun ku.

¹²“Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tō manubù na mamaké kanak, tō lumun din iring pagsik katô áglumun ku, asta sopra pa tō lumun din ka tandingán kanak, su muli a tun ta Ámmà ku. ¹³Agad ándin tō pamuyuan yu ukit ka ngadan ku, tō gó tō lumun ku ákniyu, ébō pabantugán tō Ámmà ku ukit katô áglumun ku. ¹⁴Agad ándin tō pamuyuan yu ukit ka ngadan ku, sakán tō lumumu.”

Igtandō i Jesus tō Ugis Espiritu

¹⁵“Na, atin ka ágginawaanna ikiyu, tumanán yu tō mga sugù ku ákniyu. ¹⁶Mamuyù a katô Ámmà ku ébō mággé

sikandin ákniyu katō Taratabang na mullas kanak, asta móddō sikandin tun ákniyu ka ándà ágtamanán. ¹⁷Tō gó tō Ugis Espiritu na ágtinurù ka kabánnalan. Sikandin tō di ágtanggapán ka mga manubù na ágtákkás ka madat ágkemun kani banuwa, su di dan ágkita kandin, asta di dan makasóddór kandin. Asal sikiyu, ikasóddór kó katō Ugis Espiritu, su ágdumaan kó ikandin, asta óddóan kó ikandin ka ándà ágtamanán.

¹⁸“Diya tumanan ákniyu na iring na ándà ágdóppón, asal lumónódda puman diyana ákniyu. ¹⁹Ka di madugé, diya puman kitanán ka duma mga manubù nit banuwa. Asal sikiyu, kumita kó puman kanak. Su duwán kantayan ku, bággayan kó pagsik ka kantayan. ²⁰Atin ka mantéya puman, makasóddór kó na diyanna ta Ámmà ku, asta dini kó kanak, asta diyanna ákniyu.

²¹“Tō manubù na maminág asta tumuman katō mga sugù ku, tō gó tō ágginawa kanak. Tō manubù na ágginawa kanak, tō gó tō ágginawaan katō Ámmà ku, asta ginawaan ku sikandin, asta pakita a kandin.”

²²Igkagi si Judas na sangé i Judas Iscariote, na mà din, “Áglangngagán, pamánnun nu ka kapakita áknami, asal di ka pakita katō duma mga manubù nit banuwa?”

²³Igtaba si Jesus, na mà din, “Tō manubù na ágginawa kanak, ágtuman sikandin katō mga sugù ku. Ginawaan sikandin katō Ámmà ku, asta madun ké tun kandin, asta móddō ké tun kandin. ²⁴Tō manubù na di ágginawa kanak di ágtuman katō mga sugù ku. Tō igkagi ku ákniyu ánnà tikud dini kanak, asal tikud tun ta Ámmà ku na igpapid kanak.

²⁵“Ni mga kabánnalan ni igtinurù ku ákniyu róggun na kannunna pa ákniyu. ²⁶Asal duwán Taratabang na papiddán katō Ámmà ku ébō mullas kanak, asta tō gó tō Ugis Espiritu. Sikandin tō tumin-

urù ákniyu katô langun, asta pasampát sikandin ákniyu tingód katô langun na igtinurù ku ákniyu.

²⁷“Tananan ku tun ákniyu tô kasunayan ka pusung. Tô kanak kasunayan tô bággen ku ákniyu. Dì makabággé ni banuwa katô kasunayan ka pusung na bággen ku ákniyu. Purisu yakó ágkasasó. Yakó pagsik ágkamáddangan. ²⁸Igdinág yu tô igkagi ku géna ákniyu na masig-gad panó, asta lumónódda puman dini ákniyu. Atin ka ágginawaanna ikiyu, kadayawan kó, su muli a tun ta Ámmà ku. Sikandin tô tuu mallayat ka tandingán kanak. ²⁹Tô dì pa matuman ni, taganà ad igkagi ákniyu tingód kani, ébô ka matuman, mamaké kó. ³⁰Dì dán madugé tô katinurù ku ákniyu, su si Maibuyan na pangulu kani banuwa masig dán dumunggù ébô talunna ikandin. Dì sikandin makapanalu kanak, ³¹asal ágbánnalán ku tô igsugù katô Ámmà ku kanak ébô makasóddór tô langun manubù nit banuwa na ágginawa a katô Ámmà ku. Na, tindág kód su panó kid.”

Tô butbut asta mga séngé ka paras

15 Na, igpanayun si Jesus igkagi, na mà din, “Sakán tô iring na bánnal butbut ka séngé ka paras, asta Ámmà ku tô iring na taradóppón ka paras. ²Tô mga séngé dini kanak na dì ágbuuy, tô gó tô ágtampáddán din, asta tô mga séngé dini kanak na ágbuuy, tô gó tô áglinisan din ébô tuu marapung tô mga buuy. ³Iglinisan kód ukit ka kabánnalan na igtinurù ku ákniyu. ⁴Óddô kó dini kanak, asta móddô a tun ákniyu. Dì muuy tô séngé ka dì móddô tun ta butbut. Sikiyu pagsik, dì kó makabuuy ka dì kó móddô dini kanak.

⁵“Sakán tô iring na butbut, asta sikiyu tô iring na mga séngé ku. Atin ka móddô tô manubù dini kanak asta móddô a diyan kandin, tô gó tô makabuuy ka marapung. Asal atin ka ándà kó dini

kanak, ándà palang malumu yu. ⁶Atin ka dì móddô tô manubù dini kanak, an-tugán sikandin iring na mga séngé na magangu. Tô gó tô limudán ébô gób-bón. ⁷Asal ka móddô kó dini kanak, asta taguán yu tô mga kagi ku tun ta pusung yu, mému kó mamuyù katô agad ándin na kakalyag yu, asta tô gó tô lumun para ákniyu. ⁸Ukit ka kabuuy yu ka marapung, ágpabantugán tô Ámmà ku, asta ágpasóddórán yu na sikiyu tô mga disipulu ku. ⁹Ágginawa tô Ámmà ku kanak, asta magunawa tô ginawa ku ákniyu. Óddô kó tun ta ginawa ku. ¹⁰Atin ka ágtuman kó katô mga sugù ku ákniyu, móddô kó tun ta ginawa ku, iring kanak na igtuman katô mga sugù katô Ámmà ku, asta góddô a tun ta ginawa din.

¹¹“Ni gó tô igtinurù ku ákniyu ébô masakup kó tun ta kadayawan ku, su kakalyag ku na tuu kó kadayawan. ¹²Ni gó tô sugù ku ákniyu. Paginawaé kó iring katô ginawa ku ákniyu. ¹³Ni gó tô kinadakállan ka ginawa, ka maté tô manubù na bullas katô mga rarak din. ¹⁴Atin ka tumuman kó katô mga sugù ku ákniyu, mga rarak ku sikiyu. ¹⁵Tikud áknganni, dì ku sikiyu tawarán na mga ágsuguánnán, asal tawarán ku sikiyu na mga rarak ku. Tô mga ágsuguánnán dì pakasóddór ka ándin tô kakalyag katô amo dan. Asal sikiyu tô mga rarak ku, su igpasóddór ku ákniyu tô langun na igtinurù katô Ámmà ku kanak. ¹⁶Ánnà sikiyu tô igsalin kanak, asal sakán tô igsalin ákniyu. Igsalina ákniyu ébô manayun kó muuy ka marapung mga buuy na dì ágkandà. Purisu agad ándin tô pamuyúan yu katô Ámmà ku ukit katô ngadan ku, bággen din ákniyu. ¹⁷Ni gó tô sugù ku ákniyu. Paginawaé kó.”

Irrayatan tô mga sakup i Jesus

¹⁸“Atin ka karingasaan kó katô mga gusig ka Manama nit banuwa, sampát yu na taganà a iringasaan ikandan tô

ándà kó pa ikandan karingasayi. ¹⁹Atin ka sikiyu pa tô kadumaan dan, ginawaan kó pád ikandan su magunawa kó kandan, asal ánnà kó kadumaan dan. Igsalin ku sikiyu ébô ássan kó tikud tun kandan. Purisu ágkaringasaan kó ikandan. ²⁰Sampát yu tô igkagi ku ákniyu, na tô állang, ánnà mallayat tô kamanubuan din ka tandingán katô amo din. Purisu atin ka igirrayat tô duma mga manubù kanak, mirrayat dan ákniyu. Atin ka igtuman dan katô ágtinuruán ku, tumuman dan pagsik katô ákniyu ágtinuruán. ²¹Miringasa dan gó ákniyu na mga sakup ku, su ándà dan kasóddóri tô igpapid kanak. ²²Atin ka ándà a sadun dini asta ándà a tinurù kandan, di dan ruudan na duwán salà. Asal ákn-ganni di dan makakagi na ándà salà dan. ²³Tô mga manubù na ágkaringasa kanak, ágkaringasaan dan pagsik tô Ámmà ku. ²⁴Atin ka ándà dan kita katô mga kasalábbuan na iglumu ku na di malumu ka duma manubù, di dan ruudan na duwán salà. Asal igkita dan tô mga iglumu ku, asta iringasa dan kanak asta tô Ámmà ku. ²⁵Ukit ka ringasa dan, ituman dán ni kagi na igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan, “Ándà tindággan katô ringasa dan kanak.”[‡]

²⁶“Asal papiddán ku dini ákniyu tô Taratabang tikud tun ta Ámmà ku. Tô gó tô Ugis Espiritu na tuminurù ákniyu ka kabánnalan. Ka dumunggù sikandin tikud tun ta Ámmà ku, mulit sikandin katô kabánnalan tingód kanak. ²⁷Mulit kó pagsik katô duma mga manubù tingód kanak, su igduma kó kanak tikud tun ta katigkanayan ka katinurù ku.”

16 Ikgagi si Jesus, na mà din, “Igtinurù a ákniyu kani langun ébô di mandà tô kapamaké yu kanak. ²Dumunggù tô álló na péwaán kó ikan-

dan tikud tun ta mga simbaan ka Judio. Matayan kó ka mga manubù su ukit kani kéman dan ka makatuman dan katô kakalyag ka Manama. ³Tô gó tô lumun dan ákniyu su ándà dan ikasóddór katô Ámmà ku, asta ándà dan pagsik ikasóddór kanak. ⁴Asal igtinurù ku ákniyu ni langun ébô ka irrayatan kó ikandan, makasampát kó na tô gó tô taganá igulit ku ákniyu.”

Tô áglumun katô Ugis Espiritu

“Tô igtigkané kó igtákkás kanak, ándà a tinurù ákniyu katô langun, su igduma a pa ákniyu. ⁵Asal masiggad muli tun ta Ámmà ku na igpapid kanak. Agad panówad, ándà kó kanné insà kanak tingód katô sadunan ku. ⁶Iranu baling tô pusung yu tingód katô igtinurù ku ákniyu. ⁷Asal paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán pulusán yu ukit katô kapanó ku, su atin ka diya panó, di dumunggù tô Taratabang tun ákniyu. Asal ka panówa, papiddán ku tô Taratabang tun ákniyu. ⁸Ka dumunggù sikandin, pénagpáttán din tô mga manubù nit banuwa tingód katô salà dan, tingód katô nángngà áglumun tun ta saruwan ka Manama, asta tingód katô karuud. ⁹Pénagpáttán din sikandan na duwán salà dan, su ándà dan pamaké kanak. ¹⁰Pénagpáttán din tô tingód katô nángngà áglumun tun ta saruwan ka Manama, su muli a tun ta Ámmà ku, asta diyad ikiyu kitanán. ¹¹Pasóddórán din tô tingód katô karuud ka Manama kandan, su igruudan si Maibuyan na pangulu kani banuwa.

¹²“Marapung pa pád tô tinuruán ku ákniyu, asal di yu pa kagpáttan. ¹³Asal ka dumunggù tô Ugis Espiritu na ágtinurù ka kabánnalan, sikandin tô pénagpát ákniyu katô langun ka kabánnalan. Ánnà tikud tun kandin tô gulitán din

[‡]15:25 15:25 Salmo 35:19; 69:4.

ákníyu, asal agad ándin tō dinággán din tikud tun ta Ámmà ku, tō gó tō kagin din ákníyu, asta ulitán din ákníyu tō tingód katō dumunggù. ¹⁴ Pabantugánna katō Ugis Espiritu, su pasóddórán din tō langun na ágtanggapán din tikud dini kanak, ¹⁵ su igsarig katō Ámmà ku tō langun dini kanak. Tō gó igkagiya na pasóddórán katō Ugis Espiritu tō langun na ágtanggapán din tikud dini kanak.”

Agad rumanu kó, asal kadayawan kó

¹⁶ “Na, di dán madugé, di kód kumita kanak. Asal di pagsik madugé, kumita kó puman kanak.”

¹⁷ Na, igpénsaé tō mga disipulu din, na mà dan, “Ándin tō kóbadan katō igkagi din na di dán madugé, di kid kumita kandin, asal di pagsik madugé, kumita ki puman kandin? Ándin tō kóbadan katō igkagi din na muli sikandin tun ta Ámmà din?”

¹⁸ Igpénsaé dan, na mà dan, “Ándin tō kóbadan katō kagi din na di dán madugé? Ándà ki ikagpát katō igkagi din.”

¹⁹ Isóddórán i Jesus na duwán pád insà dan kandin. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Igpénsaé kó tingód katō igkagi ku géna, na di dán madugé, di kód kumita kanak, asal di pagsik madugé, kumita kó puman kanak. ²⁰ Paminág yu ni kagin ku ákníyu. Sumággó kó asta rumanu kó tingód katō dumunggù kanak, asal kadayawan tō mga manubù nit banuwa. Agad rumanu kó, asal kadayawan kó ka kumita kó puman kanak. ²¹ Atin ka ágpamasusu é bayi, ágkasakit tan sikandin su igdunggù dán tō álló ka kapamasusu. Asal pángnga igpamasusu sikandin, kalingawan din dán tō kasakit tingód katō dayó din, su imanubù tō batà din. ²² Agad ágranu kó áknganni, asal

kumita a puman ákníyu. Kadayawan puman tō pusung yu, asta ándà manubù na makakangé katō dayó tikud tun ákníyu. ²³ Ka kumita kód puman kanak, ándà dán pamuyuán^f yu kanak. Paminág yu ni kagin ku ákníyu. Atin ka duwán pamuyuán yu katō Ámmà ku ukit katō ngadan ku, bággén din ákníyu. ²⁴ Sippang áknganni, ándà kó pa pamuyù kandin ukit katō ngadan ku. Pamuyù kó, asta makatanggap kó ébò tuu kó kadayawan.”

Igpanalú si Jesus katō langun nit banuwa

²⁵ “Sippang áknganni, igtinurù a ákníyu ukit katō mga panunggiringan. Asal di madugé, di kud pókitán tun ta panunggiringan tō ágtinuruán ku, su imun kud matayyó tō tinuruán ku ákníyu tingód katō Ámmà ku. ²⁶ Ka matuman dán ni, sikandin tō mému pamuyuan yu ukit ka ngadan ku. Purisu ándà a kagi na sakán tō mamuyù kandin para ákníyu, ²⁷ su ágginawa tō Ámmà ku ákníyu tingód katō kaginawa yu kanak, asta igbánnal kó na igpapidda katō Ámmà ku. ²⁸ Igpapidda katō Ámmà ku nit banuwa, asta tumanan ad kani banuwa su muli ad tun ta Ámmà ku.”

²⁹ Igkagi tō mga disipulu din, na mà dan, “Na, matayyó dán tō igkagi nu su ándà nu pókiti ka panunggiringan! ³⁰ Inagpáttan dé na ikasóddór ka katō langun, asta ándà ka kailangan na duwán pa minsà áknikó. Purisu igbánnal ké na igpapid ka katō Manama.”

³¹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Igpamaké kó gó, ³² asal duwán álló na dumunggù, agad igdunggù dán ni, na pasállabé kó, asta muli kó langun, su tumanan kó kanak na sábbad ku dád man masamà. Asal duwánnù kadumaan ku,

^f16:23 16:23 Pamuyuán, ó insaán.

su ágdumaanna katô Ámmà ku.^{§ 33} Iggagiya ákniyu kani ébô duwán kasunayan yu tingód katô kapasakup yu kanak. Ir-rayatan kó nit banuwa, asal kailangan kadayawan kó, su igtalu kud tó langun madat nit banuwa.”

Igdasal si Jesus

17 Na, pángnga igkagi si Jesus katô mga disipulu din, iglanggag sikandin tun ta langit, asta igdasal sikandin, na mà din, “Ámmà, igdunggù dán tó oras na igsalin nu. Pabantugga ikuna ébô pabantugán ku sikuna. ²Igsarig nu kanak tó pagpangulu katô langun manubù ébô makabággéya katô kantayan na ándà ágta-manán tun ta langun manubù na igbággé nu kanak. ³Tanggapán dan tó kantayan na ándà ágta-manán ukit katô kasóddór dan áknikó na sikuna dád tó bánal Manama, asta ukit katô kasóddór dan kanak na si Jesu-Cristo na igpapid nu. ⁴Igpabantugga áknikó nit banuwa, su igtuman ku tó langun ka sugù nu kanak. ⁵Na, Ámmà, pabantugga ikuna tun ta saruwan nu iring katô kabantug ku sayyan dalám katô igduma a áknikó tó ándà pa imuwi ni banuwa.

⁶“Igpasóddorra tingód áknikó tun ta langun kani mga manubù na igsarig nu kanak nit banuwa. Igsalin nu sikandan, asta igbággé nu sikandan kanak, asta igtuman dan katô sugù nu. ⁷Isóddóran dan dán na tikud tun áknikó tó langun katô igsarig nu kanak, ⁸su igulit ku kandan tó kabánnalan na igsarig nu kanak, asta igbánnal dan, asta isóddóran dan na sikuna tó bánal igtikudan ku. Igbánnal dan na igpapid ka kanak.

⁹“Ágdasalla áknikó tingód kani mga manubù. Ánnà tingód katô langun manubù nit banuwa, asal tingód katô mga manubù na igsarig nu kanak, su

mga sakup nu sikandan. ¹⁰Tó langun sakup ku, tó gó tó mga sakup nu. Áknikó tó langun dan na igsarig nu kanak, asta igpabantug ka kanak ukit kandan. ¹¹Na, diya móddô nit banuwa su muli a tun áknikó. Asal tó langun sakup ta móddô pa nit banuwa. Na, Ugis Ámmà, dóppóni nu tó langun dan na igsarig nu kanak ébô pasábbadé dan, iring na sikita ág-pasábbadé. ¹²Róggun igduma a kandan, igdóppónan ku tó langun dan na igsarig nu kanak. Igdóppónan ku sikandan, asta ándà gó tun kandan na inandà ássa dád katô sábbad na kailangan supakan ébô matuman tó kagi nu na igsulat tingód kandin sayyan.

¹³“Na, masiggad muli tun áknikó. Róggun na diniya pa ta banuwa, iggagiya kani ébô kadayawan dan iring katô dayó ku. ¹⁴Igulit ku kandan tó kagi nu, su isóddóran ku na karingasaan dan katô mga manubù nit banuwa. Karingasaan dan su ánnà dan sakup kani banuwa. Iring dan kanak, su ánnà a sakup kani banuwa. ¹⁵Igdasalla áknikó ánnà ébô kangén nu sikandan tikud nit banuwa, asal kakalyag ku na dóppónan nu sikandan ébô di dan matalu i Maibuyan. ¹⁶Ánnà dan mga sakup kani banuwa, su iring dan kanak na ánnà sakup kani banuwa. ¹⁷Kakalyag ku na ássan nu sikandan ébô makabánnal dan áknikó ukit katô kabánnalan, su kabánnalan tó kagi nu. ¹⁸Iring katô kapapid nu kanak nit banuwa, papiddán ku sikandan tun ta kaluwagan kani banuwa. ¹⁹Purisu bág-gén ku tó sarili ku tun áknikó ébô katabangan dan, su kakalyag ku na bág-gén dan gó pagsik tó sarili dan tun áknikó ukit katô kabánnalan.

²⁰“Ánnà dád ni mga sakup ta tó igdasalan ku áknikó, asal dasalan ku pagsik tó langun manubù na mamaké kanak ukit katô kólit-ólit dan.

[§]16:32 16:32 Ahaán tó Zacarias 13:7.

²¹ Kakalyag ku na pasábbadé dan iring na sikita ágpasábbadé, su sikuna Ámmà tō dini kanak, asta sakán tō diyan áknikó, ébō sikandan tō dini áknita, asta mánnal tō mga manubù nit banuwa na sikuna tō igpapid kanak. ²² Igbággé ku kandan tō séllaán na igbággé nu kanak, ébō pasábbadé dan iring na sikita ágpasábbadé, ²³ su sakán tō diyan kandan, asta sikuna tō dini kanak. Kakalyag ku na bánnal dan pasábbadé ébō kasóddóran katō langun nit banuwa na sikuna tō igpapid kanak, asta ágginawaan nu sikandan iring katō kaginawa nu kanak.

²⁴ “Ámmà, tingód katō mga manubù na igsarig nu kanak, kakalyag ku na móddō dan duma kanak tun ta langit ébō kitanán dan tō séllaán ku na igbággé nu kanak tingód katō kaginawa nu kanak sayyan tō ándà pa imuwi ni banuwa. ²⁵ Ugis Ámmà, tō mga sakup kani banuwa ándà ikasóddór áknikó, asal isóddóran ku sikuna, asta isóddóran kani mga sakup ta na sikuna tō igpapid kanak. ²⁶ Igpasóddór ku sikandan tingód áknikó, asta duwán pa pasóddóran ku kandan tingód áknikó, su kakalyag ku na paginawaé dan iring katō kaginawa nu kanak, asta sakán tō diyan kandan.”

Igámmát si Jesus

Juan 18:1-11; Mat 26:47-56;

Mar 14:43-50; Luc 22:47-53

18 Na, pángnga igdasal si Jesus, igsadun sikandin asta tō mga disipulu din tun dipag ka Wayig ka Kidron. Duwán kayun tun na igsadunan i Jesus asta katō mga disipulu din. ² Na, si Judas na igpammát ki Jesus, isóddóran din tō lugar na sadunan dan, su marikit ágsadun tun si Jesus asta tō mga disipulu din. ³ Purisu igkangé i Judas tō mga sundalo, tō mga tarabanté ka tem-

plo na igsugù katō mallayat ka mga pangulu ka templo, asta tō mga Pariseo. Igsadun dan tun ta kayun, asta igpid dan ka mga sulù, tarésà, asta laniban dan. ⁴ Na, taganà dán isóddóran i Jesus ka ándin tō dumunggù kandin. Purisu tō igdunggù tō mga manubù na igtákkás ki Judas, igsumar i Jesus sikandan, asta iginsà sikandin, na mà din, “Sadan tō ágpamasakán yu?”

⁵ Igtaba sikandan, na mà dan, “Si Jesus na taga Nazaret.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán tō ágpamasakán yu.”

Si Judas na igpammát ki Jesus igduma katō mga sundalo. ⁶ Tō igdinág dan katō igkagi i Jesus na sikandin tō ágpamasakán dan, igtalilónód dan, asta ikalayyang dan tun ta tanà. ⁷ Iginsà puman si Jesus, na mà din, “Sadan tō ágpamasakán yu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Si Jesus na taga Nazaret.”

⁸ Igkagi si Jesus, na mà din, “Igakgiyad áknuyu na sakán tō ágpamasakán yu. Na, atin ka sakán tō ágpamasakán yu, pabayà yu ni duma mga manubù.”

⁹ Purisu ituman tō kagi na taganà din dán igdasalan, na ándà mga manubù na igsarig ka Manama kandin na mandà.

¹⁰ Na, igtagnus si Simon Pedro katō kampilan din, igtigbas din tō állang katō tuu mallayat ka pangulu ka templo, asta ipangul tō talinga din dadan ta kawatan. Si Malco tō ngadan katō állang. ¹¹ Igsapad si Jesus ki Pedro, na mà din, “Uli nu yan kampilan tun ta rumà, su kailangan tanggapán ku tō kahirapan na igbággé** katō Ámmà ku kanak.”

Igpid dan si Jesus tun ki Anas

¹² Na, tō mga sundalo, tō kapitan dan, asta tō mga tarabanté ka templo, igám-

** **18:11** 18:11 Kailangan tanggapán ku tō kahirapan na igbággé, ó kailangan inám-mán ku tō kopa na igbággé.

mát dan si Jesus, asta igbakli dan tô bál-lad din. ¹³Una dan igpid si Jesus tun ki Anas, su si Anas tô ugang i Caifas na tuu mallayat ka pangulu ka templo tô ámmé tô. ¹⁴Si Caifas tô taganà igkagi katô mga pangulu ka Judio na madigár ka sábbad dád tô manubù na maté ébô duwán bul-las katô mga Judio.^{††}

Igbulun i Pedro si Jesus

*Juan 18:15-18; Mat 26:69-70;
Mar 14:66-68; Luc 22:54-57*

¹⁵Na, si Simon Pedro asta tô sábbad disipulu i Jesus, igtalundug dan ki Je-sus. Tô sábbad disipulu na ikilalaan katô tuu mallayat ka pangulu ka templo tô igtákkás ki Jesus tun ta luwà ka balé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo. ¹⁶Asal si Pedro dutun ta luwà katô koral na madani tun ta sállat. Na, tô disipulu i Jesus na ikilalaan katô tuu mallayat ka pangulu ka templo, iglónód sikandin tun ta sállat katô koral, asta igkagiyan din tô bayi na ágbanté ébô mahu si Pedro tun dalám. ¹⁷Tô bayi na ágbanté katô sál-lat igkagi ki Pedro, na mà din, “Sikuna pagsik tô sábbad disipulu katô manubù na igámmát?”

Asal igtaba si Pedro, na mà din, “Ánnà!”

¹⁸Na, magánnó tô dukilám tô. Purisu igtabun ka apuy ukit ka uling tô mga ál-lang asta tô mga tarabanté ka templo ébô minadang dan. Igduma pagsik si Pedro kandan, asta iginadang sikandin.

Iginsà tô tuu mallayat ka pangulu ka templo ki Jesus

*Juan 18:19-24; Mat 26:59-66;
Mar 14:55-64; Luc 22:66-71*

¹⁹Na, tô tuu mallayat ka pangulu ka templo iginsà ki Jesus tingód katô mga

disipulu din, asta tingód katô ágtinuruán din. ²⁰Igtaba si Jesus, na mà din, “Isód-dóran katô langun manubù nit banuwa tô igkagi ku, su maragga ágtinurù tun ta mga simbaan ka Judio asta tun ta templo na áglimudanan ka langun Ju-dio. Ándà ku állássi tô ágtinuruán ku. ²¹Purisu yaka ginsà kanak. Madigár pa ka minsà ka katô mga manubù na ág-paminág kanak, su isóddóran dan tô ágt-inuruán ku.”

²²Pángnga igkagi si Jesus kani, duwán sábbad tarabanté ka templo na igsampal ki Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ánnà nángngà tô taba nu katô tuu mal-layat ka pangulu ka templo.”

²³Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka madat tô igkagi ku, ulit nu ka ándin tô kadattan. Asal ka bánnal tô igkagi ku, manan ka igsampalla ikuna?”

²⁴Na, igbakli pa tô bállad i Jesus, asta igpapid i Anas sikandin tun ta tuu mal-layat ka pangulu ka templo na si Caifas.

Igbulun puman i Pedro si Jesus

*Juan 18:25-27; Mat 26:71-75;
Mar 14:69-72; Luc 22:58-62*

²⁵Na, iginadang si Simon Pedro. Iginsà tô mga manubù kandin, na mà dan, “Sikuna pagsik tô sábbad disipulu din?”

Asal igbulun si Pedro, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ánnà!”

²⁶Taddô tô sábbad állang katô tuu mallayat ka pangulu ka templo. Sikandin tô kataladi katô állang na igpangulan i Pedro ka talinga. Igkagi sikandin ki Pe-dro, na mà din, “Sikuna tô igkita ku na ágduma kandin tun ta kayun?”

²⁷Igbulun puman si Pedro, asta tiggô dád igukkarà tô manuk.

^{††}18:14 18:14 Ahaán tô Juan 11:49-52.

Igpid si Jesus tun ki Pilato

Juan 18:28-38; Mat 27:1-2,11-14;

Mar 15:1-5; Luc 23:1-5

²⁸ Na, igpid dan si Jesus tikud tun ta balé i Caifas, asta igsadun dan tun ta balé na igóddóan katô gobernador na igpangulu katô gobyerno ka Roma. Sállám dán. Ándà ahu tō mga Judio tun ta balé katô gobernador ébô dì dan makalapas ka sugù tingód ka kalinis, su kakalyag dan na makakan dan tun ta Kalimudan Ka Kalabé.[‡] ²⁹ Purisu igluwà tō gobernador na si Pilato, asta igkagi sikandin kandan, na mà din, “Ándin tō dimanda yu tingód kani manubù ni?”

³⁰ Igtaba sikandan, na mà dan, “Atin ka ándà madat na iglumu din, dì dé sikandin piddán dini áknikó para ruudan nu sikandin.”

³¹ Igkagi si Pilato, na mà din, “Madigár ka sikiyu tō rumuud kandin tingód ka mga sugù na ágbánnalán yu.”

Igkagi tō mga Judio, na mà dan, “Asal dì mému tun ta gobyerno ka Roma ka sikami tō mimmaté ka manubù na ágruudan dé.”

³² Ilmu ni ébô matuman tō igkagi i Jesus tingód katô kapókit ka kamatayan din.[¶]

³³ Igahu puman si Pilato tun ta balé din. Igpakangé din si Jesus, asta iginsà sikandin, na mà din, “Sikuna tō Harì ka mga Judio?”

³⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Tikud tun ta áknikó panámdám tō insà nu, ó tikud tun ta duma manubù na igulit áknikó tingód kanak?”

³⁵ Igtaba si Pilato, na mà din, “Ánnà a Judio. Tō mga kadumaan nu na Judio asta tō mallayat ka mga pangulu ka tem-

plo yu tō igpid áknikó dini kanak. Ándin tō salà na iglumu nu?”

³⁶ Igtaba si Jesus, na mà din, “Ánnà nit banuwa tō ágpanguluwan ku. Atin ka nit banuwa tō ágpanguluwan ku, matu tō mga sakup ku ébô diya ámmáttán katô mga pangulu ka Judio. Asal ánnà nit banuwa tō ágpanguluwan ku.”

³⁷ Igkagi si Pilato, na mà din, “Bánnal ka kannè harì?”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Óó. Bánnal tō igkagi nu na harì a, su tō gó imanubù a, asta tō gó igsadunna nit banuwa ébô mulitta katô kabánnalan. Ágpaminág kanak tō langun na igpasakup tun ta kabánnalan.”

³⁸ Igkagi si Pilato, na mà din, “Ándin tō kabánnalan?”

Igruudan si Jesus na matayan

Juan 18:38-19:16; Mat 27:15-31;

Mar 15:6-20; Luc 23:13-25

Na, pángnga igkagi si Pilato ki Jesus, igluwà puman si Pilato tikud tun ta balé din, asta igkagi sikandin katô mga Judio na ilimud, na mà din, “Ándà palang madat na igkita ku kani manubù ni. ³⁹ Asal kada ámmé dalám ka Kalimudan Ka Kalabé, duwán ágkémun yu na ágpaluwaán ku para ákniyu tō sábbad manubù na igpriso. Kakalyag yu na paluwaán ku tō Harì ka mga Judio?”

⁴⁰ Igullaó dan, na mà dan, “Dì mému ka sikandin, asal si Barabas!”

(Na, tulisan si Barabas.)

19 Na, igpapid i Pilato si Jesus, asta igpalagpás din. ² Igpákkù katô mga sundalo tō dugin balagán, asta tō gó tō igkorona dan tun ta ulu din. Igumpakan dan sikandin ka mallutù kapa. ³ Igpadani dan tun ki Jesus, asta

[‡]18:28 18:28 Atin ka mahu dan tun ta balé ka manubù na ánnà Judio, dì dan mému kuman tun ta Kalimudan Ka Kalabé.

[¶]18:32 18:32 Ahaán tō Juan 3:14 asta 12:32. Sayyan, gobyerno ka Roma dád tō ágmaté ka mga manubù ukít ka kapansal tun ta krus.

igkagi sikandan, na mà dan, “Durungán ka na Hari ka mga Judio!”

Igsuntuk dan sikandin.

⁴Igluwà puman si Pilato tikud tun ta balé, asta igkagi sikandin katò mga manubù na ilimud, na mà din, “Na, papiddán ku sikandin kannun ákniyu ébò kasóddóran yu na ándà palang madat na igkita ku kandin.”

⁵Purisu igluwà si Jesus tikud tun ta balé. Igkoronaan sikandin katò dugin balagán, asta igumpakan sikandin katò mallutù kapa. Igkagi si Pilato, na mà din, “Na, ni dán ni manubù!”

⁶Asal tò igkita tò mallayat ka mga pangulu ka templo asta tò mga tarabanté ka templo ki Jesus, igullaó dan, na mà dan, “Pamatayi nu sikandin! Papansali nu sikandin tun ta krus!”

Igkagi si Pilato, na mà din, “Sikiyu tò mid kandin asta mansal kandin tun ta krus, su sakán, ándà palang madat na igkita ku kandin!”

⁷Igkagi tò mga pangulu ka Judio, na mà dan, “Tingód katò sugù na ágbán-nalán dé, kailangan matayan sikandin, su igkagi na Batà sikandin ka Manama.”

⁸Na, tò igdinág si Pilato katò igkagi dan, tuu pa imáddangan sikandin. ⁹Igpid din puman si Jesus tun dalám ka balé, asta iginsà sikandin, na mà din, “Ánda é igtikudan nu?”

Asal ándà gó taba si Jesus. ¹⁰Purisu igkagi si Pilato, na mà din, “Manan ka di ka ágtaba kanak? Isóddóran nu na makasugù a ébò paluwaán ka, asta makasugù a ébò papansalan ka tun ta krus?”

¹¹Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka ándà ka papanguluwi ka Manama, di ka makapangulu kanak. Purisu tò manubù na igpapid kanak dini áknikó, tuu pa madat tò salà din ka tandingán áknikó.”

¹²Na, tò igdinág si Pilato katò kagi i Jesus, paluwaán din pád sikandin. Asal igullaó tò mga pangulu ka Judio, na mà dan, “Atin ka paluwaán nu sikandin,

ánnà ka rarak katò emperador, su tò manubù na kumagi na harì sikandin mému na usig katò emperador.”

¹³Na, tò igdinág si Pilato katò igkagi dan, igpid din si Jesus tun ta luwà asta igunsad tun ta ágruudanan na áng-gadanan Tindágganan Batu, asta áng-gadanan Gabbata tun ta kinagiyan ka Hebreo. ¹⁴Na, tò álló tò, álló ka kataganà dan katò Kalimudan Ka Kalabé. Tò masig dán malássád tò álló, igkagi si Pilato katò mga manubù na ilimud, na mà din, “Na, ni gó tò harì yu!”

¹⁵Asal igullaó dan, na mà dan, “Pamatayi nu sikandin! Pamatayi nu sikandin! Papansali nu sikandin tun ta krus!”

Igkagi si Pilato, na mà din, “Pansalan ku tò harì yu tun ta krus?”

Igtaba tò mallayat ka mga pangulu ka templo, na mà dan, “Ándà дума harì dé, asal tò dád emperador.”

¹⁶Na, igbággé i Pilato si Jesus tun kandan ébò pansalan sikandin tun ta krus.

Igpansalan si Jesus tun ta krus

Juan 19:17-27; Mat 27:32-44;

Mar 15:21-32; Luc 23:26-43

¹⁷Na, igpid katò mga sundalo si Jesus, asta igpatiang dan kandin tò krus na pansalan kandin. Igsadun dan tun ta lugar ánggadanan Bóngó-bóngó na ánggadanan Golgota tun ta kinagiyan ka Hebreo. ¹⁸Dutun igpansalan dan si Jesus tun ta krus. Duwán duwa manubù na igpansalan tun ta krus dadan tun ta kildan din, asta si Jesus tò tun ta tángngaan dan. ¹⁹Duwán igsulat i Pilato na igpatagù din tun ta krus na ágkabasa, “SI JESUS NA TAGA NAZARET, TÒ HARÌ KA MGA JUDIO.” ²⁰Marapung tò mga Judio na igbasa katò igsulat, su tò lugar na igpansalan ki Jesus madani tun ta lunsud ka Jerusalem. Igsulat yan tun ta tállu klasi ka kinagiyan, na Hebreo, Latin, asta Griego. ²¹Igkagi tò mallayat

ka mga pangulu ka templo ki Pilato, na mà dan, “Yaka nu ágsulati tō kagi, ‘Tō Hari ka mga Judio.’ Asal sulat nu tō kagi, ‘Igkagi sikandin na Hari ka mga Judio.’”

²² Igtaba si Pilato, na mà din, “Tō gó tō igsulat ku, asta di kud bullasan.”

²³ Tō igpansal tō mga sundalo ki Jesus tun ta krus, igkangé dan tō mga umpak din, asta igtalad-talad dan ka áppat ébô duwán para katō tagsábbad-sábbad kandan. Igkangé dan pagsik tō umpak din na inabál asta ándà tinábbiran. ²⁴ Purisu igpatóngkóé dan, na mà dan, “Di ta bis-sén ni, asal rumipa ki ébô kasóddóran ta ka sadan tō makatigatun.”

Ukit katō karipa dan, ituman tō igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan, na, “Talad-taladán dan tō mga umpak ku, asta ripan dan tō umpak ku.”^{§§}

Tō gó tō iglumu katō mga sundalo.

²⁵ Na, duwán mga gabayi na igtindág madani tun ta krus na igpansalan ki Jesus. Ni gó sikandan, tō innà i Jesus, tō tábbé katō innà din, si Maria na duma i Clopas, asta si Maria na taga Magdala. ²⁶ Tō igkita si Jesus katō innà din asta katō sábbad disipulu na ágginawaan din madani tun kandin, igkagi sikandin katō innà din, na mà din, “Innà, sikandin dán gó tō batà nu!”

²⁷ Na, igkagi si Jesus katō disipulu din, na mà din, “Sikandin dán gó tō innà nu!”

Tikud katō álló tō, igpóddô katō disipulu tō innà i Jesus tun ta kandin balé.

Inaté si Jesus

Juan 19:28-30; Mat 27:45-56;

Mar 15:33-41; Luc 23:44-49

²⁸ Na, tō ikasóddór si Jesus na ipángnga din dán tō langun, ébô tumanán din tō igsulat tun ta kagi ka

Manama sayyan, igkagi sikandin, na mà din, “Ágkatákkanganna.”* ²⁹ Duwán linipung na igdalámman ka bino na igbaláttan ka wayig. Igarám dan tō espungha na igtakós tun ta panga katō kayu isupu, asta igtayó dan tun ta babbà i Jesus. ³⁰ Pángnga inanaman i Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Ipángnga dán.”

Na, igunduk si Jesus, asta igsarig din tō espiritu din tun ta Ámmà din.

Igbunù tō kilidan i Jesus

³¹ Na, masig dán sumalláp tō álló na kataganà dan katō álló ka kapaginawa. Di mému tananan tun ta krus tō lawa katō mga inaté dalám ka álló ka kapaginawa, asta simag dán tō álló ka kapaginawa na tuu dan ágrespetowan. Purisu igpédu-édu dan ki Pilato na papantigan din tō paa katō mga igpansalan tun ta krus[†] ébô kangén tō lawa dan. ³² Purisu igsadun tō mga sundalo, asta igpantigan dan tō paa katō sábbad manubù asta tō paa katō ássa manubù na igpansalan madani tun ki Jesus. ³³ Asal tō igdunggu dan tun ki Jesus, asta tō igkita dan na inaté dán sikandin, ándà dan pantigi tō kandin paa. ³⁴ Asal duwán sábbad sundalo na igbunù katō kilidan i Jesus ka pangidù, asta tigkô dád igarus tō dipanug asta wayig. ³⁵ (Igkita ku ni langun na igulit ku ákniyu, asta ágkasarigan tō kagi ku. Isóddóran ku na bánnal ni ilumu ébô mamaké kó pagsik.) ³⁶ Inému ni ébô matuman tō igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan, “Ándà palang tullan din na pantigan.”[‡] ³⁷ Duwán ássa tandô na igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan,

§§**19:24** 19:24 Salmo 22:18.

***19:28** 19:28 Ahaán tō Salmo 22:15; 69:21.

†**19:31** 19:31 Pantigan tō paa dan ébô sékót dan maté.

‡**19:36** 19:36 Exodo 12:46; Numeros 9:12; Salmo 34:20.

“Sállággán dan tô igbunù dan.”^f

Tô kalábbáng ki Jesus

Juan 19:38-42; Mat 27:57-61;

Mar 15:42-47; Luc 23:50-56

³⁸Na, duwán sábbad manubù na ágnadanan ki Jose na taga Arimatea na igpamaké ki Jesus, asal gállássán dád tô kapamaké din su ágkamáddangan sikandin katô mga pangulu ka Judio. Igpédu-édu si Jose tun ki Pilato ébô kangén din tô lawa i Jesus, asta ignunugan i Pilato. Purisu igsadun si Jose, asta igkangé din tô lawa i Jesus. ³⁹Igtákkás kandin si Nicodemo na igsadun tun ki Jesus ka dukilám dánngan. Igpíd din tô mga kaliman (50) kilo ka pamammut bawì na ánggadanan mira asta aloe na igpagbalát. ⁴⁰Igkangé dan tô lawa i Jesus, asta igtángngás dan ka mapputi óggét apil tô mga pamammut, su tô gó tô ágkémun ka mga Judio ka lábbángngán dan tô inaté. ⁴¹Duwán kayun madani tun ta lugar na igpansalan ki Jesus, asta duwán lábbángngan na mantu igkaliyan tun ta pangpang asta ándà pa kalábbángngi. ⁴²Tô gó tô igpadággaan dan katô lawa i Jesus, su madani tô lábbángngan, asta simag tô álló ka kapaginawa katô mga Judio.

Inaté puman si Jesus

Juan 20:1-10; Mat 28:1-8;

Mar 16:1-8; Luc 24:1-12

20Na, sállám ka Linggo, tô mangitáng pa, igsállám si Maria na taga Magdala, asta igsadun sikandin tun ta lábbáng. Igkita din na taganà dán inéwà tô dakál batu na igsagpáng katô lábbáng. ²Purisu igpalaguy sikandin na igsadun tun ki Simon Pedro asta tun ta sábbad disipulu na ágginawaan i Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igkangé dan tô lawa katô Áglangngagán tikud tun ta

lábbáng, asta ándà dé kasóddóri ka ánda tô igpiddan dan kandin.”

³Na, igtindág si Pedro asta tô sábbad disipulu, asta igsadun dan tun ta lábbáng. ⁴Igpalaguy tô duwa dan, asal ikóna tô sábbad disipulu ki Pedro, asta sikandin tô una igdunggù tun ta lábbáng. ⁵Igkógó-kógó sikandin ébô sumállág sikandin tun dalám, asta igkita din tô mapputi óggét, asal ándà sikandin ahu. ⁶Ikatalundug si Simon Pedro na igdunggù, asta igahu sikandin tun dalám katô lábbáng. Igkita din dutun tô mapputi óggét ⁷asta tô panyù na taganà igtángngás katô ulu. Asal tô panyù ilulun asta inassa tikud tun ta mapputi óggét. ⁸Na, igahu pagsik tô disipulu na una igdunggù, igkita din tô langun asta igbánnal sikandin na inaté si Jesus. ⁹Su sippang katô álló tô, ándà pa kagpátti katô mga disipulu tô igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan, na kailangan manté puman si Jesus. ¹⁰Na, igpangguli tô duwa disipulu tun ta balé dan.

Igpakita si Jesus ki Maria na taga Magdala

Juan 20:11-18; Mat 28:9-10; Mar 16:9-11

¹¹Asal igtindág pa si Maria na taga Magdala tun ta luwà katô lábbáng, asta igsággó sikandin. Róggun igsággó si Maria, igkógó-kógó sikandin ébô sumállág tun dalám. ¹²Igkita din tô duwa panaligan na gumpak ka mapputi. Igun-sad dan tun ta igpadággaan katô lawa i Jesus, na tô sábbad dadan tun ta ulu, asta tô sábbad dadan tun ta paa. ¹³Iginsà sikandan katô bayi, na mà dan, “Manan ka ágsággó ka?”

Igtaba si Maria, na mà din, “Su igkangé dan tô lawa katô Áglangngagán ku, asta ándà ku kasóddóri ka ánda tô igpiddan kandin.”

^f19:37 19:37 Zacarias 12:10.

¹⁴Tô igkagi si Maria, igsérê sikandin, asta igkita din si Jesus na igtindág tun ta bókkóg din, asal ándà din kilalayi. ¹⁵Iginsà si Jesus katô bayi, na mà din, “Manan ka ágsággó ka? Sadan tô ágpamasakán nu?”

Su kéman i Maria ka sikandin tô taradóppón katô kayun, igkagi sikandin, na mà din, “Sir, atin ka sikuna tô igkangé katô lawa din, ulitiya ka ánda tô igpid-dan nu, ébô kangén ku.”

¹⁶Igkagi si Jesus kandin, na mà din, “Maria.”

Purisu igtubang si Maria tun kandin, asta igkagi sikandin ka kinagiyan ka Hebreo, na mà din, “Raboni!” (Tô kóbadan, Taratinurù.)

¹⁷Igkagi si Jesus, na mà din, “Yaka gawid kanak, su ándà a pa kabatun tun ta Ámmà ku. Asal sadun ka tun ta mga kataladi ku, asta ulit ka kandan na madunna pa tun ta Ámmà ku asta Ámmà yu, tun ta Manama ku asta Manama yu.”

¹⁸Purisu igsadun si Maria na taga Magdala tun ta mga disipulu i Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igkita ku tô Áglangngagán!”

Na, igulit i Maria kandan tô langun katô igkagi i Jesus kandin.

Igpapanó i Jesus tô mga disipulu din

Juan 20:19-23; Mat 28:16-20;

Mar 16:14-18; Luc 24:36-49

¹⁹Na, tô dukilám katô álló ka Linggo, ilimud tô mga disipulu i Jesus tun ta sábbad balé na igsagpángngan tô sállat, su imáddangan dan katô mga pangulu ka Judio. Tigkô dád igdunggù si Jesus na igtindág tun ta tángngaan dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mólà pa ka duwán kasunayan yu.”

²⁰Na, tô igkagi sikandin, igpakita din kandan tô mga bállad din asta tô kilid-dan din. Idayawan tô mga disipulu din su igkita dan tô Áglangngagán. ²¹Igkagi puman si Jesus, na mà din, “Mólà pa ka

duwán kasunayan yu. Iring katô kapa-pid katô Ámmà ku kanak, papiddán ku pagsik sikiyu.”

²²Pángnga igkagi si Jesus kani, igidupan din sikandan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tanggap yu tô Ugis Espiritu. ²³Atin ka pasinsiyaan yu tô salà ka manubù, ipasinsiyaan dán sikandin. Asal ka dì yu pasinsiyaan tô salà ka manubù, ándà sikandin kapasinsiyayi.”

Igpakita si Jesus ki Tomas

²⁴Na, si Tomas na ánggadanan pagsik Dáppi, sikandin tô sábbad katô sapulù duwa (12) disipulu i Jesus. Tô igpakita si Jesus katô mga disipulu din, ándà diyan si Tomas. ²⁵Purisu igkagi tô duma mga disipulu ki Tomas, na mà dan, “Igkita dé tô Áglangngagán.”

Asal igkagi si Tomas, na mà din, “Atin ka dì ku makita tô amù ukit katô pansal tun ta bállad din, asta ka dì ku méram ka tintudù ku tô amù ukit katô pansal tun ta bállad din, asta ka dì ku méram ka bállad ku tô amù ukit katô pangidù tun ta kilidan din, diya mánnal na inanté puman sikandin.”

²⁶Pángnga ka sábbad linggo, ilimud puman tô mga disipulu i Jesus tun ta balé, asta dutun pagsik si Tomas. Agad igsagpángngan tô sállat, asal tigkô dád igdunggù si Jesus na igtindág tun ta tángngaan dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mólà pa ka duwán kasunayan yu.”

²⁷Na, igkagi si Jesus ki Tomas, na mà din, “Iram nu ka tintudù nu, asta ahà nu ni bállad ku. Iram nu ka bállad ni kilidan ku. Yaka ágduwa-duwa, asal pamaké kad kanak.”

²⁸Asal igkagi si Tomas, na mà din, “Sikuna tô Áglangngagán ku! Sikuna tô Manama ku!”

²⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Igpamaké ka su igkita ka kanak. Kadayawan

tô mga manubù na mamaké agad ándà dan kita kanak.”

Tô gunayan katô kasulat i Juan

³⁰Na, marapung pa tô mga kasalá-buan na iglumu i Jesus na igkita katô mga disipulu din, asal ándà ku sulati tô langun nit libro ni. ³¹Asal igsulat ku ni ébô mánnal kó na si Jesus tô Mesiyas asta tô Batà ka Manama. Atin ka mamaké kó kandin, bággayan kó ka kantayan na ándà ágtamanán.

Igpakita si Jesus katô pittu disipulu din

21 Na, igpakita puman si Jesus katô mga disipulu din tun ta ligad ka Ranó ka Tiberias. Mulitta ákniyu tingód katô kapakita din kandan. ²Ilimud tô mga disipulu i Jesus. Ni gó sikandan, si Simon Pedro, si Tomas na ánggadanan pagsik Dáppi, si Natanael na taga Cana na sakup ka probinsya ka Galilea, tô duwa gabatà i Sebedeo, asta duwán duwa ássa disipulu i Jesus. ³Igkagi si Simon Pedro, na mà din, “Mamukutta.”[§]

Igkagi tô duma mga disipulu, na mà dan, “Mákkás ké áknikó.”

Igsadun dan tun ta ranó, asta igsaké dan ka barangé. Agad igladé dan ka dukilám, asal ándà palang inaggut dan.

⁴Na, pagkasállám, igtindág si Jesus tun ta ligad ka ranó, asal ándà kilala tô mga disipulu kandin. ⁵Igtawar si Jesus kandan, na mà din, “Mga rarak ku, duwán inaggut yu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Ándà palang.”

⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Dabù yu puman tô pukut dadan ta kawatan, asta duwán maggut yu.”

Purisu igdabù dan tô pukut dan. Asal tô igbugkut dan, ándà dan kaggán tô

pukut, su marapung tô mga sáddà na inaggut dan. ⁷Tô disipulu na tuu ágginawaan i Jesus, igkagi sikandin ki Pedro, na mà din, “Sikandin gó tô Áglangngagán!”

Tô ikasóddór si Simon Pedro na sikandin tô Áglangngagán, igumpak sikandin, su iglábbas sikandin ka umpak dalám ka kadabù dan katô pukut. Igláttu si Pedro tun ta ranó.^{**} ⁸Asal igtalundug tô duma mga disipulu na igsaké katô barangé. Igbugkut dan tô pukut na ipánnù ka sáddà, su madani dan tun ta ligad ka ranó, na mga kasiyawan (90) dád metros tô kadiyù.

⁹Na, tô igpónóg dan tun ta tanà, igkita dan tô бага ka uling, asta duwán mga sáddà na igtug asta pan. ¹⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Pid yu dini tô mga sáddà na inaggut yu géna.”

¹¹Purisu igpénék si Simon Pedro tun ta barangé, asta igbugkut din tô pukut tun ta tanà. Ipánnù tô pukut dan ka mga magdakál sáddà, na sábbad gatus kaliman tállu (153) tô langun. Agad tuu marapung tô sáddà, asal ándà kabissé tô pukut dan. ¹²Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Sadun kó dini, asta pamahaw kó.”

Na, ándà disipulu na iginsà ki Jesus ka sadan sikandin, su isóddóran dan na sikandin tô Áglangngagán. ¹³Na, igpadani si Jesus katô бага, igkangé din tô pan asta tô sáddà, asta igbuwat din kandan. ¹⁴Tô gó tô ikatállu kapakita i Jesus katô mga disipulu din pángnga katô kanté din puman.

Igkagiyan i Jesus si Pedro

¹⁵Na, pángnga dan igpamahaw, iginsà si Jesus ki Simon Pedro, na mà din, “Simon na batà i Juan, tuu dakál tô ginawa nu kanak ka tandingán kani duma?”

§21:3 21:3 Tô taraággut ka sáddà ággamit ka pukut.

**21:7 21:7 Igláttu si Pedro tun ta ranó ébô makóna sikandin tun ta tanà.

Igtaba si Pedro, na mà din, “Óó, Áglangngagán. Isóddóran nu na ággi-nawaan ku sikuna.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Dóppóni nu tô mga karnero na igpasakup kanak.”

¹⁶ Iginsà puman si Jesus ka ikaduwa, na mà din, “Simon na batà i Juan, dakál tô ginawa nu kanak?”

Igtaba si Pedro, na mà din, “Óó, Áglangngagán. Isóddóran nu na ággi-nawaan ku sikuna.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Dóppóni nu tô mga karnero na igpasakup kanak.”

¹⁷ Iginsà puman si Jesus ka ikatállu, na mà din, “Simon na batà i Juan, ágginaawa ka kanak?”

Na, iranu si Pedro su iginsà si Jesus kandin ka ikatállu ka ágginaawa sikandin ki Jesus. Igtaba si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, isóddóran nu tô langun. Isóddóran nu na tuu ku ágginaawaan sikuna.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Dóppóni nu tô mga karnero na igpasakup kanak.

¹⁸ Paminág nu ni kagin ku áknikó. Tô mallaki ka pa, sikuna dád tô gumpak katô áknikó lawa, asta sikuna dád tô ágsalin ka ánda é ágsadunan nu. Asal ka matugál kad, dáppan nu tô bállad nu ébô bagkássán katô duma mga manubù, asta piddán ka ikandan tun ta dì nu kakalyag.”

¹⁹ (Tô gó tô igkagi i Jesus ébô pasóddóran din ki Pedro ka ándin tô kapókit

ka kamatayan i Pedro ébô pabantugán tô Manama.)

Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Tákkás ka kanak.”

Si Jesus asta si Juan

²⁰ Na, igsérê si Pedro, asta igkita din tô disipulu na tuu ágginaawaan i Jesus. Sikandin tô igpadani tun ki Jesus dangngan tô igkan dan, asta iginsà sikandin katô Áglangngagán ka sadan tô památ kandin. ²¹ Na, iginsà si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, ándin tô tingód kandin?”

²² Igtaba si Jesus, na mà din, “Atin ka kakalyag ku na dì sikandin maté sippang katô álló ka lumónódda, ándà labut nu kanan. Tákkás ka kanak!”

²³ Purisu igpólité tô mga kataladi na dì maté tô disipulu tô. Asal ánnà yan tô igkagi i Jesus, su tô igkagi din, na mà din, “Atin ka kakalyag ku na dì sikandin maté sippang katô álló ka lumónódda, ándà labut nu kanan.”

²⁴ Sikandin tô disipulu na igulit asta igsulat kani langun, asta isóddóran ta na bánnal tô igulit din.

Ándà kasulat tô langun

²⁵ Na, marapung pa tô iglumu i Jesus na ándà ku kasulat kannun ta libro, su atin ka sulatán tô langun, panámdám ku na ándà basi lugar nit banuwa ébô taguan katô langun libro na masulat.

Mga Lumu

Katô Mga Apostoles

Una Basan

Si Lucas tô igsulat kani libro, asta ni gó ni ikaduwa na igsulat din ki Teofilo. Ágkangadanan manubù si Teofilo.

Igsulat si Lucas tingód ka mga lumu katô mga apostoles na igpasadun i Jesus tun ta kaluwagan ka banuwa ébô mulit-ulit katô Madigár Gulitán. Tagnà igulitan dan tô mga unawa dan na Judio, yan pa igulitan dan tô mga manubù na ánnà Judio sippang na igdunggù dan tun ta madiyù mga lunsud.

Igsulat pagsik si Lucas tingód katô Ugis Espiritu na igpapid ka Manama. Ukit ka tabang katô Ugis Espiritu, ikatuman dan katô igsugù i Jesus kandan.

Si Lucas tô sábbad kadumaan i Pablo tô igsadun sikandin tun ta mga banuwa ébô mulit-ulit tingód ki Jesu-Cristo. Agad dalám ka igpriso si Pablo tun ta lunsud ka Roma, ándà tanani i Lucas sikandin.

1 Teofilo na ágginawaan ku. Igsulat ku áknikó dángngan tingód katô langun ka iglumu i Jesus asta igtinurù din tikud tun ta katigkanayan katô iglumu din ²⁻³sippang ka ibatun sikandin tun ta langit. Tô ándà pa kabatun, duwán mga sugù na igkagi i Jesus ukit katô Ugis Espiritu tun ta mga apostoles na taganà igsalin din. Pángnga inaté asta inaté puman sikandin, igpakita sikandin tun ta mga apostoles dutun ta ássa-ássa kapókit dalám ka kappatan (40) álló. Purisu isóddóran dan na bánnal inaté sikandin su igkita dan, asta igtinurù sikandin tingód katô pagpangulu ka Manama.

⁴Na, róggun ka igduma^{††} si Jesus kandan, igtalan sikandin na di dan pa miwà tikud tun ta Jerusalem, su igkagi sikandin, na mà din, “Kailangan mangat kó katô Ugis Espiritu na igtandó^{‡‡} katô Ámmà Manama, su tô gó tô taganà igulit ku ákniyu. ⁵Dángngan, ukit ka wayig tô kabunyag i Juan, asal di madugé bunyagan kó ukit ka Ugis Espiritu.”

Ibatun si Jesus tun ta langit

⁶Na, tô ilimud tô mga apostoles, iginsà dan ki Jesus, na mà dan, “Áglangngagán, ni dán gó tô timpo na lónódán nu tô pagpangulu katô mga rubbad i Israel?”

⁷Igtaba si Jesus, na mà din, “Ándà kailangan na kasóddóran yu tingód katô álló na igsalin katô Ámmà ka kadángngan matuman, su tô Ámmà ku tô igsalin katô álló na matuman tikud tun ta kandin kakalyag. ⁸Asal makatanggap kó katô katulusan ka dumunggù tô Ugis Espiritu tun ákniyu, asta makólit-ólit kó tingód kanak tun ta lunsud ka Jerusalem, tun ta kaluwagan ka mga probinsya ka Judea asta Samaria, asta sippang tun ta kaluwagan kani banuwa.”

⁹Na, pángnga igkagi sikandin kani, ibatun si Jesus tun ta langit. Róggun ágsállág dan ki Jesus na ágkabatun, isidalungan sikandin ka sagulapun. ¹⁰Róggun ágsállág dan katô kabatun din tun ta langit, tigkô dád igpakita tô duwa gamama^{¶¶} na mapputi é kapa na ágtindág madani tun kandan. ¹¹Igkagi tô gamama, na mà dan, “Sikiyu na taga Galilea, yakód áglangngag. Ibatun dán si Jesus tun ta langit, asal lumónód puman sikandin dini na magunawa katô kéwà din na igkita yu nigó.”

^{††}1:4 1:4a Igduma, ó igkan.

^{‡‡}1:4 1:4b Ahaán tô Juan 14:15-17; 15:26; 16:7-8,13-15.

^{¶¶}1:10 1:10 Tô duwa gamama, tô gó tô mga panaligan ka Manama.

Igsalin katô mga apostoles tô bullas ki Judas

¹² Purisu igulî tô mga apostoles tun ta Jerusalem tikud tun ta Pabungan ka Olibo. Na, mga sábbad dád kilometro tô kadiyù katô pabungan tikud tun ta lunsud ka Jerusalem. ¹³ Na, tô igdunggù dan tun ta Jerusalem, ilimud dan tun ta kuwarto katô balé na igóddóan dan. Na, tô mga manubù na ilimud, sikandan si Pedro, si Juan, si Santiago, si Andres, si Felipe, si Tomas, si Bartolome, si Mateo, si Santiago na batà i Alfeo, si Simon na magani, asta si Judas na batà katô sangé i Santiago. ¹⁴ Inalayun ágpalmimudé asta ágpasábbadé tô langun dan na ágdasal tun ta Manama. Igapil pagsik tô mga gabayi asta si Maria na innà i Jesus, asta tô mga kataladi i Jesus.

¹⁵ Na, duwán sábbad álló, ilimud tô mga ágpampamaké, asta mga sábbad gatus duwa pulù (120) sikandan. Igtindág si Pedro, ¹⁶ asta igkagi sikandin, na mà din, “Mga kataladi na Judio, igpasulat katô Ugis Espiritu ki David sayyan tingód ki Judas na igpid katô mga manubù na igámmát ki Jesus. Ituman dán ni su kailangan matuman tô kagi ka Manama. ¹⁷ Bánnal si Judas tô kadumaan ta, su sikandin tô ágtabang kani áglumun ta.”

¹⁸ (Na, tô salapî na igbággé ki Judas tingód katô kapammát din ki Jesus, tô gó tô igbayad katô tanà.^{§§} Na, igtuppas si Judas na iguna é ulu, igbátu tô gát-ták din, igluwà tô bituka din, asta inaté sikandin. ¹⁹ Na, isóddóran ni katô langun manubù tun ta Jerusalem. Purisu ánggadanan tô tanà na Akeldama tun ta

kinagiyan dan. Tô kóbadan kani, “Tanà ka Dipanug.”)

²⁰ Igpanayun si Pedro igkagi, na mà din, “Mà katô kagi ka Manama tun ta libro ka Salmo,

“Pabayaán din tô góddóan din. Ándà manubù na móddô kani.”*

Duwán pagsik igsulat,
‘Duwán mullas kandin.’†

²¹⁻²² Purisu kailangan salinán dé tô bullas ki Judas ébô mulit-ulit na si Jesus tô inanté puman. Kailangan salinán tô manubù na inalayun ágtákkás áknami dángngan dalám ka igduma tô Áglangngagán na si Jesus áknami tikud tun ta kabunyang i Juan ki Jesus sippang ka ibatun sikandin tun ta langit.”

²³ Purisu igpasulat dan tô ngadan katô duwa manubù, na si Matias asta si Jose Justo na ánggadanan ki Barsabas. ²⁴ Na, igdasal dan tun ta Manama, na mà dan, “Áglangngagán, isóddóran nu tô pusung katô langun manubù. Purisu pasóddór nu áknami ka sadan kani duwa tô igsalin nu ²⁵ na bullas ki Judas tun ta áglumun dé na mga apostoles, su igtananan i Judas tô lumu din, asta igsadun sikandin tun ta lugar na nángngà kandin.”

²⁶ Pángnga igdasal dan, igripa dan, asta si Matias tô isalin. Inému sikandin na kadumaan katô sapulù sábbad (11) apostoles.

Igdunggù tô Ugis Espiritu

2 Na, tô igdunggù tô álló ka kalimudan na ánggadanan Pentecostes, ilimud dan tun ta sábbad lugar. ² Tigkó dád duwán dagunután tikud tun ta langit iring na tuu mabákkár karamag. Tô dalám katô balé na ilimudan dan ipánnù katô dagunután. ³ Na, igkita dan tô iring

§§**1:18** 1:18 Tô salapî na igulî i Judas tun ta mga ágpangulun ka templo, tô gó tô igbayad katô tanà. Áhaán tô Mateo 27:3-8.

***1:20** 1:20a Salmo 69:25.

†**1:20** 1:20b Salmo 109:8.

na rágrág ka apuy na igpabówwó tun ta tagsábbad-sábbad kandan. ⁴Na, ipánnù dan langun katô Ugis Espiritu, asta igpangkagi dan katô ássa-ássa kinagiyan na ánnà kandan kinagiyan, su igpakagi dan katô Ugis Espiritu.

⁵Na, tun ta Jerusalem, marapung tó mga Judio na ágbánnal ka Manama asta tikud dan tun ta ássa-ássa mga lugar nit banuwa. ⁶Tô igdinág dan katô gótép tun dalám katô balé, tuu marapung tó mga manubù na igpadánggané na igpadani. Tuu dan isalábbuan, su tó tagsábbad-sábbad kandan igdinág katô kandin kinagiyan na ágkagin katô mga ágpamaké ki Jesus. ⁷Purisu tuu isalábbuan tó mga manubù. Igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Tikud gó tun ta Galilea tó langun dan. ⁸Manan ka pakakagi dan katô áknita mga kinagiyan? ⁹Marapung tó mga banuwa na igtikudan ta, su duwán mga taga Partia, taga Media, asta taga Elam. Duwán mga manubù tikud tun ta Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, asta Asia. ¹⁰Duwán mga manubù tikud tun ta Frigia, Pamfilia, Ehipto, asta mga lunsud tun ta Libya na isakup ka Cirene. Duwán mga unawa ta na Judio tikud tun ta lunsud ka Roma asta mga ánnà Judio na ágtuman katô mga ágkémun ta na Judio. ¹¹Duwán mga taga Creta asta taga Arabia. Asal tuu ta inagpáttan tó gultán katô mga taga Galilea tingód ka mga kasalábbuan na iglumu ka Manama, su ikakagi dan katô ássa-ássa kinagiyan ta.”

¹²Tuu dan isalábbuan, asta ágkataláng dan. Purisu igpénsaé dan, na mà dan, “Ándin ni ilmu?”

¹³Asal duwán ássa mga manubù na igyamà-yamà kandan, na mà dan, “Ágkalasing ni mga manubù ni!”

Igtinurù si Pedro tingód katô katumanan katô igtandó ka Manama

¹⁴Na, igtindág si Pedro na duma katô sapulù sábbad (11) apostoles. Igkagi si Pedro ka mabákkár tun ta langun manubù na ilimud, na mà din, “Sikiyu na mga Judio asta tó langun yu kannun ta Jerusalem, paminág kó kanak, su duwán kagin ku ákniyu. ¹⁵Ánnà nángngà tó panámóm yu na ágkalasing ni mga manubù ni. Ánnà, su atin ka minám tó manubù, di pa malasing, su alas nuybe pa ka sállám. ¹⁶Asal ássa ni ilmu ni, su ituman dán tó kagi na igsulat katô propeta ka Manama sayyan na si Joel, na mà din,

¹⁷“Ni gó tó kagi ka Manama. Atin ka masig dán tó ágtamanán kani banuwa, bággén ku tó Ugis Espiritu tun ta langun manubù. Purisu tó mga gabatà yu pakagin ku katô kagi ku. Duwán pakitanán ku tun ta mga mallaki yu. Patagénáppán ku tó mga tugál. ¹⁸Tó álló tó, bággén ku tó Ugis Espiritu tun ta langun na ágbánnal kanak, agad gamama asta gabayi. Pakagin ku sikandan katô kagi ku. ¹⁹Pakitanán ku tó mga kasalábbuan tun ta langit asta nit banuwa ukít ka dipanug, apuy asta ábbál. ²⁰Kumangittáng tó álló. Kumallutù tó bulan iring na dipanug. Matuman ni ka di pa rumuud tó Áglangngagán ta katô langun manubù. Tó gó tó álló na tuu pa makamáddang asta mabantug. ²¹Asal makaluwà tikud tun ta supak na ándà ágtamanán tó langun manubù na ágtawar tun ta Áglangngagán ta.”[‡]

²²Igpanayun si Pedro igkagi, na mà din, “Na, mga unawa ku na mga rubbad i Israel, paminág kó kani ágkagin

[‡]2:21 2:17-21 Joel 2:28-32.

ku. Si Jesus na taga Nazaret tô igpapid ka Manama. Igpasóddór ni ákniyu ukit katô ilmu ka katulusan din, mga kasalábbuan, asta mga pató na ágkatuman na ilmu ka Manama ukit ki Jesus dini ákniyu. Isóddóran yud ni. ²³ Na, si Jesus tô igbággé tun ta bállad yu ukit katô taganà plano asta sinóddóran ka Manama. Igpamatayan yu si Jesus, su igpansalan yu sikandin tun ta krus ukit katô madat mga manubù, ²⁴ asal iganté puman ka Manama si Jesus ukit katô kapaluwà din kandin tikud tun ta hirap ka kamatayan, su di makawid tô kamatayan kandin. ²⁵ Su igsulat si David na kamónaan ta tingód ki Jesus, na mà din,

“Inalayun ku ágsállággán tô Áglangngagán tun ta saruwan ku, su inalayun sikandin ágduma kanak ébô diya masasó. ²⁶ Purisu tuuwa idayawan, asta ágdurungán ku sikandin. Su agad maté ni lawa ku, asal duwán pa gimanan ku, ²⁷ su diya ikuna pabayaán tun ta Hades.^f Di mému áknikó ka maróddóg ni lawa ku, su sakán dád tô sábbad Ugis na áginawaan nu. ²⁸ Igpakita nu kanak tô gukitan na madun tun ta kantayan. Tuuwa idayawan su ágdumaanna ikuna.”[§]

²⁹ Na, igpanayun igkagi si Pedro, na mà din, “Mga kataladi na Judio, isóddóran yu ni kagin ku ákniyu tingód katô kamónaan ta sayyan na si David. Sikandin gó tô inaté, asta iglábáng tô lawa din tun ta takub, asta iróddóg sikandin. Taddô pô tô iglábángngan kandin sippang ákniganni. ³⁰ Su propeta

si David, isóddóran din tô igtandô katô Manama kandin na imun hari tô sábbad rubbad din, asta mangulu tun ta tapuri álló iring ki David.^{**} ³¹ Igpasóddór ki David tô katumanan katô tandô. Purisu igkagi sikandin tingód katô kanté puman katô Mesiyas, su mà din,

“Di sikandin pabayaán tun ta Hades. Di mému tun ta Manama ka maróddóg tô lawa din.”^{††}

³² Na, si Jesus tô iganté puman ka Manama, asta igkita ké langun na inanté puman sikandin. ³³ Inému dán si Jesus na mallayat tun ta langit, asta igunsad sikandin dadan tun ta kawanan katô Ámmà din. Pángnga igtanggap si Jesus katô Ugis Espiritu na igtandô ka Manama, igbággayan ki ikandin katô Ugis Espiritu. Tô gó tô igkita yu asta igdinág yu. ³⁴ Tô igkagi i David ánnà tingód katô kandin lawa, su tô lawa i David ándà kabatun tun ta langit, asal igkagi si David sayyan,

‘Igakagi tô Manama tun ta Áglangngagán ku: Unsad ka kannun ta kawanan ku ³⁵ sippang ka manaluwa katô mga usig nu asta pabánnalán ku sikan-dan áknikó.’^{‡‡}

³⁶ Purisu sikiyu na mga rubbad i Israel, kailangan kasóddóran yu langun na agad igpansalan yu si Jesus tun ta krus, asal igimu ka Manama sikandin na Mesiyas asta Áglangngagán.”

³⁷ Na, tô igdinág katô mga manubù tô igkagi i Pedro, tuu ikálláng tô pusung dan. Iginsà dan ki Pedro asta katô duma mga apostoles, na mà dan, “Mga kataladi, ándin tô nángngà lumun dé?”

^f2:27 2:27 Hades tô ngadan katô góddóan ka mga inaté sippang ka ruudan dan. Magunawa tun ta 2:31.

§2:28 2:25-28 Salmo 16:8-11.

**2:30 2:30 Ahaán tô Salmo 132:11.

††2:31 2:31 Salmo 16:10.

‡‡2:35 2:34-35 Salmo 110:1.

³⁸ Igtaba si Pedro, na mà din, “Rákkád kó katô mga salà yu. Pabunyang kó tingód katô kapasakup yu ki Jesu-Cristo. Pasiyaan ka Manama tô salà yu, asta bág-gén din tô Ugis Espiritu tun ákniyu. ³⁹ Igtandô katô Áglangngagán na Manama ta na bággen din tô Ugis Espiritu tun ákniyu, tun ta mga gabatà yu, asta tun ta mga manubù na madiyù ébô bág-gayan din tô langun manubù na ágsalinán din.”^{¶¶}

⁴⁰ Marapung pa tô igkagi i Pedro kandan. Igpédu-édu sikandin, na mà din, “Luwà kó tikud tun ta supak na dumungù kani mga manubù na masalà-salà.”

⁴¹ Na, igpabunyang tô mga manubù na igbánnal katô igkagi i Pedro. Tô álló tô, mga tállu mararan (3,000) tô mga manubù na igpamaké ki Jesu-Cristo asta isakup tun ta mga manubù na taganà igpamaké. ⁴² Ighanayun dan igpaminág ka ágtinuruán katô mga apostoles. Igpadumaé tô mga ágpampamaké, asta igpalimudé dan ébô kuman asta dumasal tun ta Manama.

Tô kantayan katô mga ágpampamaké

⁴³ Marapung tô mga kasalábbuan na ilmu katô mga apostoles ukit katô katulusan ka Manama. Purisu imáddangan tô langun manubù. ⁴⁴ Inalayun igpalimudé tô mga ágpampamaké. Igpagsábad dan tô kaduwánnan dan, ⁴⁵ asta igbarigyà dan tô kaduwánnan dan ébô duwán salapì na bággen dan tun ta duma mga manubù tingód katô ágkailanganán dan. ⁴⁶ Kada álló ágpalimudé tô langun dan tun ta templo, asta tuu dan gó ágkadayawan na ágpabággayé katô mga ágkakan tun ta mga balé dan. ⁴⁷ Inalayun dan ágdurung katô Manama.

Ágrespetowan dan katô karapungan ka mga manubù. Kada álló igdugang katô Áglangngagán tun ta grupo dan tô mga manubù na igtábbus tikud tun ta salà dan.

Inólian tô manubù na kapig

3 Na, duwán sábbad álló tô alas tres ka mapun, igsadun si Pedro asta si Juan tun ta templo, su tô gó tô oras ka kadasal. ² Na, duwán sábbad manubù na kapig tikud tun ta kapamasusu kandin. Gunsad sikandin tun ta sállat^{§§} katô templo na ánggadan Madigár Sállat. Kada álló ágpinggaan sikandin ka mga kadumaan din tun ta sállat katô templo ébô mamuyù ka salapì tun ta mga manubù na gahu. ³ Tô igkita tô kapig ki Pedro asta ki Juan na mahu, igpamuyù sikandin ka salapì kandan. ⁴ Igsállág si Pedro asta si Juan kandin, asta igkagi si Pedro, na mà din, “Sállág ka áknami!”

⁵ Purisu igsállág tô kapig kandan, su kéman din ka duwán salapì na bággen dan kandin. ⁶ Asal igkagi si Pedro, na mà din, “Ándà palang salapì ku, asal duwán bággen ku áknikó. Na, ukit katô katulusan ka ngadan i Jesu-Cristo na taga Nazaret, panó ka!”

⁷ Na, igawidan i Pedro tô bállad din na kawatan, asta igpatindág din sikandin. Tigkô dád igmabákkár tô paa din. ⁸ Purisu igtindág asta igpanó-panó sikandin. Na, igahu sikandin tun ta templo, asta igdumaan din si Pedro asta si Juan. Ágpanó-panó, ágláttu-láttu, asta ágdurung sikandin ka Manama. ⁹ Igkita katô langun manubù na pakapanó dán sikandin asta ágdurung sikandin katô Manama. ¹⁰ Igkilala dan na sikandin tô manubù na taganà gunsad asta ágpamuyù tun ta sállat katô templo na ágn-

^{¶¶}2:39 2:39 Isaias 57:19; Joel 2:32.

^{§§}3:2 3:2 Duwán mga sállat tun ta mallayat koral na igimu ka batu asta áglibut katô plasa ka templo.

gadanan Madigár Sállat. Purisu tuu dan isalábbuan tingód katô ilmu kandin.

Igtinurù si Pedro tun ta templo

¹¹ Na, tingód katô dayó katô manubù na ikapanó dán, marag sikandin gawid ki Pedro asta ki Juan. Na, isalábbuan tó langun manubù asta pasipalaguy dan tun kandan tun ta kallungan katô templo na ánggadanan Balkon i Solomon. ¹² Tó igkita si Pedro katô mga manubù na ilimud, igkagi sikandin, na mà din, “Mga unawa ku na mga rubbad i Israel, yakó ágkasalábbuan kani. Yakó ágsállág áknami. Ánnà áknami katulusan ó katalángngan tó ikóli kani kapig. ¹³ Tó Manama na ágpangadapán katô mga kamónaan ta na si Abraham, si Isaac, asta si Jacob,* sikandin tó ikóli katô kapig ébô durungán katô Manama tó igpapid din na si Jesus. Asal sikiyu tó igpamát kandin. Agad kakalyag i Pilato na paluwaán din si Jesus, igéllé kó ki Pilato ébô matayan yu si Jesus. ¹⁴ Sikandin tó ugis na ándà palang salà, asal igélléyan yu sikandin. Igpédu-édu kó baling ki Pilato ébô paluwaán din tó manubù na ikamaté. ¹⁵ Igmatayan yu sikandin na ágtikudan ka mantu kantayan tikud tun ta Manama, asal iganté puman sikandin ka Manama. Igkita dé sikandin na inanté puman. ¹⁶ Ukit katô katulusan katô ngadan i Jesus, igmabákkár dán ni manubù na igkita asta igkilala yu. Ukit katô kapamaké din ki Jesus, ikapanó dán sikandin nit tubang yu.

¹⁷ “Mga kataladi, isóddóran ku na sikiyu asta tó mga pangulu yu tó igpamaté ki Jesus su ándà kó ikasóddór na sikandin tó Mesiyas. ¹⁸ Purisu ituman tó kagi ka Manama na igulit katô langun propeta din sayyan na

pahirapan asta matayan tó Mesiyas na igsalin din. ¹⁹ Purisu rákkád kó, asta padani kó tun ta Manama ébô pasin-siyaan din tó mga salà yu, ²⁰ asta duwán kani timpo dumunggù na bággayan kó katô mantu kabákkárran tikud tun ta Áglangngagán. Palónódán din puman si Jesus na Mesiyas na taganà igsalin din para ákniyu ébô mangulu sikandin. ²¹ Asal kailangan móddó pa si Jesus tun ta langit sippang ka timpo na paman-tun ka Manama tó langun na igtandó din ukit katô mga propeta na igbánnal kandin sayyan. ²² Na, igkagi si Moises sayyan, na mà din,

“Papiddán katô Áglangngagán na Manama tó propeta din tun ákniyu iring katô kapapid din kanak. Tó gó tó sábbad rubbad yu. Kailangan mán-nal kó katô langun na ágkagin din ákniyu. ²³ Tó manubù na dì mán-nal ka kagi katô propeta tó, tó gó tó péwaán tikud tun ta mga manubù na igsalin ka Manama asta supakan sikandin.”†

²⁴ “Tó langun propeta ka Manama sayyan, si Samuel asta tó duma mga propeta na ikatalundug kandin, igulit tó langun dan tingód katô ituman dán áknganni. ²⁵ Sikita tó igtanggap katô kasabotan ka Manama ukit katô mga propeta din sayyan. Ituman dán áknganni tó kasabotan ka Manama tun ta mga kamónaan ta, su igkagi tó Manama ki Abraham,

“Madigár tó bággén ku tun ta langun manubù nit banuwa ukit katô mga rubbad nu.”‡

Ni gó tó igtandó ka Manama ki Abraham. ²⁶ Purisu igsalin ka Manama si Jesus asta taganà igpapid din diyan ákniyu ébô tabangan kó langun ukit ka

*3:13 3:13 Ahaán tó Exodo 3:6,15.

†3:23 3:22-23 Deuteronomio 18:19; Levitico 23:29.

‡3:25 3:25 Genesis 22:18; 26:4.

karákkád yu katô mga madat ágkémun yu.”

Igpriso si Pedro asta si Juan

4 Na, róggun ágkagi si Pedro asta si Juan tun ta mga manubù na ilimud, igpadani tô mga pangulu ka templo, tô kapitan ka mga tarabanté ka templo, asta tô mga Saduseo.¹ ²Ágkaringasa dan su ágtinurù si Pedro asta si Juan na duwán álló na antén puman ka Manama tô mga inaté, iring katô kanté puman ki Jesus. ³Purisu igámmát dan si Pedro asta si Juan. Insa-insaán dan pád sikandan, asal su ágsalláp dán tô álló, igpahu dan dád tun ta prisowan sippang ka sállám.

⁴Asal igbánnal tô marapung manubù na igpaminág ki Pedro asta ki Juan. Tô kaditaan katô mga gamama dád igdungù ka mga lima mararan (5,000).

Igpatubang si Pedro asta si Juan tun ta konseho

⁵Na, tô sállám dán, ilimud tun ta Jerusalem tô langun pangulu ka templo, tô mga ágtugállán ka Judio, asta tô mga taratinurù ka mga sugù i Moises.⁶ ⁶Du-tun tô tuu mallayat ka pangulu ka templo na si Anas, asta si Caifas, si Juan, si Alejandro, asta tô duma mga gakád i Anas. ⁷Igpatindág dan si Pedro asta si Juan tun ta tángngaan, asta iginsà dan ki Pedro asta ki Juan, na mà dan, “Sadan tô igbággé ákniyu kani katulusan? Sadan tô igpapid ákniyu ébô makému kó kani?”

⁸Na, ipánù si Pedro katô Ugis Espiritu, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mga pangulu ta asta mga ágtugállán ka Judio, ⁹atin insaán ké ikiyu tingód katô

madigár na ilmu dé katô kapig, ulitán ku ákniyu tingód katô ikóli kandin. ¹⁰Pénagpáttán ku ákniyu asta langun unawa ku na mga rubbad i Israel na ikapanó ni manubù ni ukit katô katulusan ka ngadan i Jesu-Cristo na taga Nazaret. Si Jesu-Cristo tô igpansalan yu tun ta krus, asal iganté puman sikandin ka Manama. ¹¹Si Jesus tô katumanan katô kagi ka Manama na igsulat sayyan, na,

“Duwán sábbad batu na igantug katô mga gimu ka balé, su kéman dan ka ánda ágpulusán.

Asal ándà dan kasóddóri na tô gó tô batu na tuu ágkailanganán katô balé.”**

¹²Si Jesus dád tô makatábbus áknita tikud tun ta salà. Agad nit kaluwagan kani banuwa, ándà dán ássa ngadan na igbággé tun ta mga manubù na mému tawarán ta ébô makatábbus áknita tikud tun ta salà.”

¹³Na, tô igkita tô mga sakup ka konseho ka Judio na di ágkatalu si Pedro asta si Juan ágtaba, tuu dan isalábbuan, su isóddóran dan na ándà dan ikóskuwila. Isóddóran dan pagsik na igtákkás-tákkás si Pedro asta si Juan ki Jesus dángngan. ¹⁴Asal su tun ta tubang dan tô manubù na ikapanó dán, ándà ágkakagi katô mga konseyal ki Pedro asta ki Juan. ¹⁵Purisu igpaluwà dan si Pedro asta si Juan tikud tun ta konseho, asta igpatóngkóé dan, na mà dan, ¹⁶“Ándin tô lumun ta kani mga manubù ni? Su di ki makabulun kani kasalábbuan na iglumu dan, asta isóddóran katô langun manubù nit Jerusalem. ¹⁷Asal madigár ka sapadan ta sikandan ébô di dan manayun mulit-ulit tingód kani.

¹4:1 4:1 Tô mga Saduseo di ágbánnal na manté puman tô mga manubù na inaté dán.

²4:5 4:5 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

**4:11 4:11 Salmo 118:22.

Sumapad ki kandan ébò ándà manubù na ulitan dan tingód kani ngadan ni.”

¹⁸ Purisu igpakangé dan si Pedro asta si Juan, asta igsapad dan na di dan mému mulit-ulit asta tuminurù tingód katò ngadan i Jesus. ¹⁹ Asal igtaba si Pedro asta si Juan, na mà dan, “Panámdám kó ka ándin tò nángngà lumun dé tun ta saruwan ka Manama, sikiyu tò bálnalán dé, ó tò Manama tò bálnalán dé. ²⁰ Di ké gó sumungkù mulit-ulit katò kabálnalan na igkita asta igdinág dé.”

²¹ Asal tuu pa iglimáddang katò mga konseyal si Pedro asta si Juan, asta igpaluwà dan, su ándà sóddór dan ka ándin tò lumun dan kandan agó kasókówan dan katò langun manubù, su ágdurung dan langun katò Manama tingód katò ilmu. ²² Na, tò manubù na ikapanó dán ukit ka katulusan ka Manama, sobra ka kappatan (40) tò idad din.

Igdasal tò mga ágpampamaké

²³ Na, tò igpaluwà dan si Pedro asta si Juan, igsadun dan tun ta mga ágpampamaké, asta igulit dan tò langun ka igkagi katò mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga ágtugállán ka Judio. ²⁴ Tò igdinág dan katò igkagi i Pedro asta i Juan, igpasábbadé dan igdasal tun ta Manama, na mà dan, “Áglangngagán na Manama, sikuna gó tò igimu ka langit, tanà, dagat, asta katò langunlangun. ²⁵ Sikuna tò igkagi ukit ka kamónaan dé na si David na igbálnal áknikó sayyan, su ukit katò Ugis Espiritu, igpakagi sikandin,

“Manan ka masókò tò mga ánnà Judio? Manan ka ágplano tò mga manubù ka madat na ándà ágpulusán? ²⁶ Igpasábbadé tò mga hari asta tò mga pangulu nit banuwa ébò matu dan katò Áglangngagán na Manama asta tò Mesiyas.”††

²⁷ Ituman dán ni kannun ta Jerusalem, su igpasábbadé si Herodes, si Poncio Pilato, tò mga rubbad i Israel, asta tò mga ánnà Judio ébò matu dan ki Jesus na Ugis Batà nu na igsalin nu. ²⁸ Ukit katò katulusan nu igtuman dan tò langun ka kakalyag nu sayyan. ²⁹ Áglangngagán, isóddórán nu na iglimáddang dan áknami. Purisu tabangi ké na mga ágsug-uánnán nu ébò di ké máddang mulit-ulit katò kagi nu. ³⁰ Pakita nu tò katulusan nu ébò kólian tò mga ágkábógókan. Pakita nu tò mga makasalábbù lumu nu ukit katò ngadan katò Ugis Batà nu na si Jesus.”

³¹ Pángnga igdasal dan, ilubà tò lugar na ilimudan dan, asta ipánnù dan katò Ugis Espiritu. Tikud taddô, ándà máddang dan gulit-ulit katò kagi ka Manama.

Igpatabangé tò mga ágpampamaké

³² Na, igpasábbadé tò panámdám asta tò ginawa katò langun ágpampamaké. Di dan ágpalággáddé tingód katò kaduwánnan dan, asal inalayun dan ágpatabangé. ³³ Ukit katò katulusan na igbággé ka Manama katò mga apostoles, ikému dan ka mga kasalábbuan, asta igulit-ulit dan tingód katò kantayan puman katò Áglangngagán na si Jesus. Tuu igtabangan ka Manama tò langun ágpampamaké. ³⁴ Purisu ándà manubù tun kandan na ikulangan ka ágkakan asta kaduwánnan, su igbarigyà katò mga manubù tò tanà dan asta balé dan, ³⁵ asta igbággé dan tò salapì tun ta mga apostoles, asta igbággayan katò mga apostoles tò tagsábbad-sábbad mga manubù na ágkahirapan. ³⁶ Duwán sábbad taga Cipre na rubbad i Levi na ánggadanan ki Jose. Ánggadanan sikandin katò mga apostoles ki Bernabe. (Tò kóbadan “Tarapabákkár ka Kapamaké”.)

††4:26 4:25-26 Salmo 2:1-2.

³⁷Duwán tanà na igbarigyà din, asta igbággé din tó salapì tun ta mga apostoles.

Si Ananias asta si Safira

5 Na, duwán sábbad mama na si Ananias asta tó sawa din na si Safira. Duwán tanà na igbarigyà dan. ²Asal igpasábbadé dan na állássán tó katángngà katò lagà ka tanà na igbarigyà dan. Igpìd i Ananias tó samà tun ta mga apostoles. ³Na, igkagi si Pedro, na mà din, “Manan ka igipánnù i Maibuyan tó pusung nu ébô mulaló ka tun ta Ugis Espiritu? Manan ka igállás nu tó katángngà katò lagà ka tanà na igbarigyà nu?” ⁴Tó ándà nu pa barigyai tó tanà, áknikó yan. Pángnga igbarigyà nu, ándà manubù na igpirit áknikó ébô bággén nu ni. Kéman nu ka manubù dád tó igbulalówan nu, asal Manama tó igbulalówan nu.”

⁵⁻⁶Tó igdinág si Ananias katò igkagi i Pedro, ibantang sikandin, asta inaté. Na, igtángngás katò mga mallaki tó lawa din, igpìd dan tun ta luwà, asta igláb-báng dan. Tuu imáddangan tó langun manubù na ikadinág kani.

⁷Tó iglabé dán tó mga tállu oras, igdunggù si Safira, asal ándà sóddór din na inaté dán tó duma din. ⁸Igkagi si Pedro kandin, na mà din, “Ulít ka kanak. Ni dád gó tó kadakállan katò salapì na igbayad ka tanà na igbarigyà yu?”

Igtaba si Safira, na mà din, “Óó. Yan dád gó.”

⁹Purisu igkagi si Pedro, na mà din, “Manan ka igpasábbadé kó ébô kuminam katò Ugis Espiritu? Taddô dán ta luwà tó mga manubù na igláb-báng géna katò duma nu. Piddán ka ikandan ébô lábbángngán ka.”

¹⁰Tigkò dád ibantang si Safira asta inaté. Tó igahu tó mga mallaki, igkita dan sikandin na inaté dán. Purisu igpìd dan tó lawa din tun ta luwà, asta igláb-báng dan madani tun ta duma din.

¹¹Imáddangan tó langun ágpampamaké

asta tó langun manubù na ikadinág tingód kani.

Marapung tó mga kasalábbuan na iglumu katò mga apostoles

¹²Na, marapung tó mga kasalábbuan na iglumu katò mga apostoles na igkita katò duma mga manubù. Inalayun ágkalimud tó mga ágpampamaké tun ta kallungan ka templo na ánggadanan Balkon i Solomon. ¹³Duwán duma mga manubù na ándà pasakup tun ta mga ágpampamaké tingód ka máddang dan, asal ágrespetowan dan tó mga ágpampamaké. ¹⁴Na, tuu pa igmarapung tó mga ágpampamaké, su duwán igdugang katò Áglangngagán, agad mga gamama asta mga gabayi.

¹⁵Na, tingód katò mga kasalábbuan na iglumu katò mga apostoles, duwán mga manubù na igpìd katò mga ágkabógókan tun ta ligad ka mga dalan. Igpádagga dan tun ta ágdággaan ébô ka lumabé si Pedro, kallungan dan katò alung din asta kólian dan. ¹⁶Igsadun pagsik tó marapung manubù tikud tun ta duma mga lunsud na madani tun ta Jerusalem. Igpìd dan tó mga ágkabógókan asta tó duma na igahuwan ka madat espiritu. Inólian tó langun ágkabógókan, asta igpaluwà tó madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù.

Igirrayatan tó mga apostoles

¹⁷Na, isókó tó tuu mallayat ka pangulu ka templo asta tó mga kadumaan din na mga Saduseo, su tuu dan gingát katò mga apostoles. ¹⁸Purisu igámmát dan tó mga apostoles, asta igpriso dan. ¹⁹Asal tó dukilám dán, igpókéan katò panaligan ka Manama tó sállat katò prisowanan, asta igpìd din sikandan tun ta luwà. Igkagi tó panaligan ka Manama kandan, na mà din, ²⁰“Sadun kó tun ta templo, asta uliti yu tó mga manubù

tingód kani mantu kantayan na bággén ka Manama.”

²¹Na, igtuman dan tô igkagi katô panaligan. Tô sállám dán, igahu tô mga apostoles tun ta templo, asta igtigkané dan igtinurù. Na, tô tuu mallayat ka pangulu ka templo asta tô mga kadumaan din, iglimud dan tô langun konseyal, Iglónód dan tun ta mga konseyal, asta igkagi sikandan, na mà dan, ²³“Tô igdunggu ké tun ta prisowanan, igsagpángngan gó, asta igbantéyù tô mga tarabanté tun ta mga sállat. Asal tô igpókê ké katô sállat, ándà dán manubù na igkita dé tun dalám.”

²⁴Na, tô ikasóddór tô mallayat mga pangulu ka templo asta katô kapitan ka mga tarabanté ka templo, tuu dan isalábbuan. Iganámódám dan ka ándin tô dungguán. ²⁵Na, duwán igdunggu asta igulit kandan, na mà din, “Tô mga manubù na igpriso yu bani, ágtindág dan dán tun ta templo, asta ágtinurù dan katô mga manubù.”

²⁶Na, tô kapitan asta tô mga tarabanté ka templo igsadun asta igkangé dan tô mga apostoles. Ándà dan piriti tô mga apostoles su imáddangan dan agó timbagán dan ka mga batu katô mga manubù. ²⁷Tô igpid dan katô mga apostoles, igpatubang dan tun ta mga konseyal na ilimud, asta igkagi tô tuu mallayat ka pangulu ka templo kandan, na mà din, ²⁸“Dángngan, maggát ké igsapad ákniyu na ñi kó tuminurù tingód katô ngadan i Jesus. Asal ándà kó bánal, su áknganni, tô ágtinuruán yu isóddóran katô langun manubù kannun ta Jerusalem, asta sikami tô igpagtámman yu na igmaté kandin.”

²⁹Na, igtaba si Pedro asta tô duma mga apostoles, na mà dan, “Kailangan

bánnalán dé tô Manama, ánnà tô mga manubù. ³⁰Igmatayan yu si Jesus na igpansalan tun ta krus, asal tô Manama na ágbánnalán katô mga kamónaan ta, tô gó tô iganté puman kandin. ³¹Manama tô igimu kandin na mallayat dadan tun ta kawatan din tun ta langit, su sikandin tô Pangulu asta Taratábbus. Tô gó tô iglumu din ébô rumákkád tô mga rubbad i Israel asta pasinsiyaan din tô mga salà ta. ³²Sikami tô testigos na bánal ni ilumu, asta ágtestigos pagsik tô Ugis Espiritu na ágbággén ka Manama tun ta langun manubù na mánnal kandin.”

³³Na, tô igdinág dan katô igkagi i Pedro, tuu dan isókó, asta kakalyag dan na matayan tô mga apostoles. ³⁴Asal duwán sábbad konseyal ka Judio na Pariseo na ánggadanan ki Gamaliel na ágtinurù ka mga sugù i Moises. Ágrespetowan sikandin katô langun manubù. Igtindág sikandin ébô kumagi, asal igpaluwà din pa tô mga apostoles yan pa igkagi sikandin. ³⁵Na, igkagi si Gamaliel tun ta mga konseyal, na mà din, “Mga unawa ku na mga rubbad i Israel, banté kó ka ándin tô lumun yu kani mga manubù. ³⁶Su dángngan, duwán sábbad manubù na ánggadanan ki Teudas na ágpabantug, asta mga áppat gatus (400) tô manubù na igpasakup tun kandin. Asal igmatayan sikandin, ikatalap tô mga sakup din, asta inandà dán tô grupo din. ³⁷Na, pángnga kani, ágpabantug si Judas na sábbad taga Galilea dalám katô kapalista ka gobyerno katô langun ngadan ka manubù. Agad marapung tô mga manubù na igpasakup tun kandin, igmatayan pagsik sikandin, asta ikatalap tô langun sakup din. ³⁸Purisu kagin ku ákniyu, pabayà yu ni mga manubù ni, asta yakó gilabut kandan, su atin ka ánnà Manama tô igpapid kandan, mandà gó tô plano dan asta tô mga áglumun dan. ³⁹Asal atin ka Manama tô igpapid kandan, ñi kó makasapad kandan.

Piyà-piyà kó agó imun kó na mga usig ka Manama!”

⁴⁰Purisu igtuman dan tō igkagi i Gamaliel. Na, igkangé dan tō mga apostoles, igpalagpás dan, asta igsapadan dan na ñi dan mému mulit-ulit tingód katō ngadan i Jesus, asta igpaluwà dan tō mga apostoles.

⁴¹Na, tō igpanó tō mga apostoles tikud tun ta konseho, ágkadayawan dan, su tun ta panámdám dan, isóddóran ka Manama na madigár ka irrayatan dan tingód katō kapamaké dan ki Jesus. ⁴²Kada álló, agad dutun ta templo asta tun ta mga balé, inalayun dan igtinurú asta igulit-ulit na si Jesus tō Mesiyas.

Igsalin tō pittu gamama

6 Na, tō timpo tō, tuu igmarapung tō mga ágpampamaké. Asal tō mga Judio na Griego é kinagiyan igburáng-buráng katō mga Judio na Hebreo é kinagiyan, su igkagi dan na tō kandan dád mga gabayi balu tō ágbággayan dan kada álló, asta igpabayà dan tō mga gabayi balu na Griego é kinagiyan.

²Purisu iglimud katō sapulú duwa (12) apostoles tō langun ágpampamaké. Igkagi sikandan, na mà dan, “Ñi mému ka sumungkú ké mulit-ulit katō kagi ka Manama ébô mággé katō ágkailanganán tun ta mga manubù na ágkahirapan. ³Purisu mga kataladi, madigár ka salinán yu tō pittu mga gamama na nángngà tō áglumun dan tun ta saruwan ka Manama, ágrespetowan, ipánnuan katō Ugis Espiritu, asta duwán kapan-dayan dan ébô palumun dé sikandan kani lumu ni. ⁴Su gamitán dé tō oras ka kadasal asta mulit-ulit ké katō kagi ka Manama.”

⁵Na, tō igdinág tō langun ágpampamaké katō igkagi dan, idigárran dan. Purisu igsalin dan si Esteban, su ágsarig sikandin ka Manama tun ta tibuk pusung din, asta ipánnuan sikandin katō Ugis Espiritu. Tō duma mga manubù na igsalin dan, sikandan si Felipe, si Procoro, si Nicanor, si Timon, si Parmenas, asta si Nicolas na taga Antioquia na ágtuman katō mga ágkémun ka Judio agad ánnà Judio sikandin. ⁶Igpatabang dan tō pittu gamama tun ta mga apostoles, igdasalan dan katō mga apostoles, asta igdappánnan ka bállad dan.††

⁷Purisu italap tō kagi ka Manama. Igmarapung tō mga ágpampamaké tun ta Jerusalem, asta marapung tō mga pangulu ka templo na igpamaké ki Jesus.

Igámmát si Esteban

⁸Na, si Esteban tō tuu ágtabangan ka Manama. Purisu marapung tō mga kasalábbuan na iglumu din na igkita katō mga manubù. ⁹Na, duwán mga manubù na tikud tun ta mga lunsud ka Cirene asta Alejandria na ágpangadap tun ta simbaan ka Judio na ánggadanan “Simbaan ka Mga Manubù na Ikaluwà,”^{¶¶} asta duwán pagsik tikud tun ta probinsya ka Cilicia asta Asia igapul ki Esteban. ¹⁰Asal ándà dan ikapanalu ki Esteban, su igtabangan sikandin katō Ugis Espiritu ébô katig sikandin ágkagikagi. ¹¹Purisu igutsutan dan tō mga manubù ébô kumagi dan na igdinág dan si Esteban igbuyas ki Moises asta katō Manama. ¹²Ukit katō ilmu dan, isamuk tō mga manubù, tō mga ágtugállán ka Judio, asta tō mga taratinurú ka mga sugú i Moises. Na, igámmát dan si Esteban, asta igpid dan sikandin tun ta konseho. ¹³Duwán mga manubù

††6:6 6:6 Igdappánnan dan ka bállad katō mga apostoles ébô kasóddóran na sikandan tō igsalin ébô tumabang.

¶¶6:9 6:9 Tō gó tō mga manubù na ikaluwà tun ta kallang kandan dángngan.

na igpatestigos dan na igbulaló, na mà dan, “Sikandin tō marag ágbuyas kani ugis lugar asta katō mga sugù i Moises. ¹⁴Igdinág dé tō igkagi din na dumadat tō taga Nazaret na si Jesus kani templo ni, asta bullasan din tō mga ágkémun ta na igsugù i Moises sayyan.”

¹⁵Igsállág tō langun konseyal ki Esteban, asta igkita dan tō bónnóng din na inéring katō bónnóng ka panaligan ka Manama.

Tō igkagi i Esteban

7 Na, iginsà tō tuu mallayat ka pangulu ka templo ki Esteban, na mà din, “Bánnal tō igkagi kani mga manubù?”

²Na, igtaba si Esteban, na mà din, “Mga kataladi asta mga ágtugállán, paminág kó kanak. Tō sayyan, dalám katō kóddô katō kamónaan ta na si Abraham tun ta banuwa ka Mesopotamia, tō ándà pa sikandin alin tun ta lunsud ka Haran, igpakita tun kandin tō Manama na makasalábbù. ³Igkagi tō Manama, ‘Tanani nu tō banuwa na igóddóan nu, tō mga gakád nu, asta tō pamilya katō ámmà nu. Sadun ka tun ta banuwa na tádduán ku áknikó.’^{§§} ⁴Purisu igpanó si Abraham tikud tun ta banuwa ka Caldea, asta igalin tun ta Haran. Tō inaté tō ámmà i Abraham, igpalin ka Manama sikandin nit banuwa na góddóan ta. ⁵Na, ándà palang tanà na igbággé ka Manama kandin agad délák, asal igtandô tō Manama ki Abraham na duwán tanà na bággén kandin asta tō mga rubbad din, agad ándà palang batà din.* ⁶Igkagi tō Manama na móddô tō mga rubbad i Abraham tun ta ássa banuwa. Állangán dan asta irrayatan dan dalám ka áppat

gatus (400) ámmé. ⁷Igkagi tō Manama, ‘Supakan ku tō mga manubù na mál-lang kandan. Paluwaán ku tō mga rubbad nu, asta mangadap dan kanak kanning.’[†] Ni gó tō igtandô katō Manama ki Abraham. ⁸Na, igsugù tō Manama na kailangan tupuwan si Abraham asta tō langun rubbad din gamama tingód katō kasabotan ka Manama kandan. Purisu tun ta ikawalu álló tikud tun ta kapamasusu katō batà din na si Isaac, igtupuwan i Abraham sikandin. Inému si Isaac na ámmà i Jacob, asta inému si Jacob na ámmà katō sapulù duwa (12) gabatà din gamama na mga kamónaan ta.[‡]

⁹“Na, si Jose na sábbad batà i Jacob, isabuan kandin tō mga kataladi din, asta igbarigyà dan sikandin. Purisu inal-lang sikandin tun ta banuwa ka Ehipto. Asal igtabangan ka Manama sikandin, ¹⁰asta igpaluwà din si Jose tun ta langun kahirapan din. Duwán kapandayan na igbággé ka Manama kandin. Purisu idayawan tō harì ka Ehipto. Igimu din si Jose na gobernador tun ta Ehipto asta amo katō langun tun ta balé din. ¹¹Na, duwán ballus tun ta kaluwagan ka mga banuwa ka Ehipto asta Canaan. Tuu ihirapan tō langun manubù. Ándà ágkakan katō mga kamónaan ta. ¹²Na, tō ikasóddór si Jacob na duwán ágkakan tun ta Ehipto, igpasadun din tō mga gabatà din tun ta Ehipto. Tō gó tō tagnà kasadun dan ébô málli dan ka ágkakan. ¹³Tō ikaduwa kasadun dan tun ta Ehipto, igpakilala si Jose katō mga kataladi din, asta igpasóddór din tō harì tingód katō mga gakád din. ¹⁴Purisu igpakangé i Jose tō ámmà din na si Jacob asta tō langun gakád din. Kapittuwan lima (75) tō langun dan. ¹⁵Purisu igalin si Jacob

§§7:3 7:3 Genesis 12:1.

*7:5 7:5 Ahaán tō Genesis 17:8; 48:4.

†7:7 7:6-7 Ahaán tō Genesis 15:13-15; Exodo 3:12.

‡7:8 7:8 Ahaán tō Genesis 17:10-14.

asta tō mga gabatà din tun ta Ehipto. Na, inaté tō tagsábbad-sábbad kandan tun ta Ehipto agad si Jacob asta tō duma mga kamónaan ta. ¹⁶Na, tō igpanó tō mga rubbad dan tikud tun ta Ehipto, igpid dan tō mga taganà inaté lawa tun ta Siquem, asta iglábbáng dan tun ta takub na igbállli i Abraham tikud tun ta mga gabatà i Hamor.

¹⁷“Na, tō masig dán matuman tō tandò ka Manama ki Abraham, igmarapung pô gó tō mga kamónaan ta tun ta Ehipto ¹⁸sippang ka igpangulu tō ássa hari na ándà sóddór din tingód ki Jose.”
¹⁹Iglimbungan katō hari tō mga kamónaan ta, asta igpirit din tō mga ámmà na antugán tō mga gabatà na mantu ipamasusu tun ta luwà ébò maté. ²⁰Tō timpo tō, ipamasusu si Moises na sábbad batà na ikadayó ka Manama. Igdópónan si Moises katō ámmà asta innà din tun ta balé dan dalám ka tállu bulan. ²¹Tō igpid dan kandin tun ta luwà, ikitaan sikandin katō batà bayi ka hari. Purisu inému si Moises na batà din asta iganté din sikandin. ²²Igtinuruan si Moises ka langun ka kapandayan katō mga taga Ehipto, asta ibantug sikandin tingód katō kakagi-kagi din asta linumuwan din.

²³“Na, tō kappatan (40) dán tō idad i Moises, igpanámdám sikandin na mahà katō mga kataladi din na rubbad i Israel. ²⁴Igkita din tō sábbad taga Ehipto na igirrayat katō sábbad unawa din na rubbad i Israel. Na, igdapitan i Moises tō unawa din, asta igmatayan din tō taga Ehipto. ²⁵Kéman i Moises ka makagpát tō mga rubbad i Israel na sikandin tō gamitán ka Manama ébò

mid kandan na makaluwà tikud tun ta kallang kandan. Asal ándà dan ikagpát. ²⁶Pagkasimag, igkita din tō duwa rubbad i Israel na ágpamatayé. Kakalyag i Moises na usayán din sikandin. Igkagi sikandin, na, ‘Mga kataladi ku, magunawa kó na mga rubbad i Israel. Yakó ágpamatayé.’ ²⁷Asal tō manubù na igirrayat katō unawa din igsullóy ki Moises, asta igkagi sikandin, na mà din, ‘Sadan tō igimu áknikó na mangulu asta rumuud áknami?’ ²⁸Matayanna pagsik ikuna iring katō kamaté nu katō taga Ehipto bani?’^s ²⁹Tō igdinág si Moises katō igkagi din, igpalaguy sikandin tun ta Midian na madiyù banuwa. Igóddò sikandin dutun, igkalyag sikandin, asta dutun imanubù tō duwa gabatà din gamama.

³⁰“Na, pángnga katō kappatan (40) ámmé, igpakita tō panaligan ka Manama ki Moises tun ta mabbabà kayu na igrágrág tun ta disyerto na madani tun ta pabungan na ánggadanan Sinai.**

³¹Tō igkita si Moises katō mabbabà kayu na igrágrág, isalábbuan sikandin. Tō igpadani sikandin ébò mahà, igdinág din tō kagi katō Áglangngagán tikud tun ta apuy, na mà din, ³²‘Sakán tō Manama na ágpangadapán katō mga kamónaan nu na si Abraham, si Isaac, asta si Jacob.’ Na, ándà gó sállág si Moises, su imáddangan sikandin asta igkárkár.††
³³Igkagi tō Áglangngagán, ‘Lusut nu yan sandalyas nu, su ugis ni lugar na ágtindággan nu. ³⁴Igkita ku na igpahirapan tun ta Ehipto tō mga manubù na igsalin ku. Igdinág ku tō karangin dan. Purisu igsunnadda ébò paluwaán

[¶]7:18 7:18 Ahaán tō Exodo 1:8.

§7:28 7:27-28 Ahaán tō Exodo 2:14.

**7:30 7:30 Ahaán tō Exodo 3:2.

††7:32 7:32 Ahaán tō Exodo 3:6.

ku sikandan, asta sikuna tō papiddán ku tun ta Ehipto.^{‡‡}

³⁵“Na, si Moises tō taganà igélléyan katō mga unawa din na rubbad i Israel, su sikandin tō taganà igkagiyan, ‘Sadan é igimu áknikó na mangulu asta rumuud áknami?’ Asal sikandin tō igpapid ka Manama ébō mangulu asta mid katō mga rubbad i Israel ukit katō tabang katō panaligan ka Manama na igpakita kandin tun ta mabbabà kayu na igrárag.^{¶¶} ³⁶Na, ukit katō mga kasalábuan na iglumu i Moises, igpid din tō mga rubbad i Israel tō igiwà dan tikud tun ta Ehipto, asta tō igukit dan tun ta dagat na ánggadanán Mallutù Dagat, asta tun ta disyerto dalám ka kappatan (40) ámmé. ³⁷Si Moises tō igulit katō mga rubbad i Israel na duwán pa sábad kataladi dan na imun ka Manama na propeta iring katō kasalin din ki Moises.^{§§} ³⁸Si Moises tō igulitan katō panaligan ka kagi ka Manama tun ta pabungan na ánggadanán Sinai. Sikandin tō igulit katō kagi ka Manama na ágbággé ka kantayan tun ta mga kamónaan ta na ilimud tun ta disyerto, asta igulit áknita. ³⁹Asal ándà bánnal tō kamónaan ta ki Moises, asta igéllé dan kandin, su kakalyag dan na lumónód dan tun ta Ehipto. ⁴⁰Purisu tō igtikáddág si Moises tun ta pabungan, igpédu-édu sikandan ki Aaron, ‘Imuwi ké ka mga ágmanaman dé ébō duwán mid áknami, su ándà sóddór dé ka imánnu si Moises na igpid áknita tikud tun ta Ehipto.’^{*} ⁴¹Purisu igimu dan tō ágmanaman na iring na bónnóng ka nati ka baka. Duwán ágbággén dan tun ta saruwan katō ágmanaman dan, asta ágpistaan dan tō igimu dan su ágka-

dayawan dan. ⁴²Purisu igtayyugan ka Manama sikandan. Igpabayà ka Manama tō kapangadap dan katō mga karani tun ta langit, iring katō kagi ka Manama na igsulat katō sábbad propeta din, na mà din,

“‘Mga rubbad i Israel, ánnà sakán tō igbággayan yu ka mannap na iggóbbó yu tun ta disyerto dalám ka kappatan (40) ámmé. ⁴³Asal duwán mga igimu yu na ágmanaman yu ébō pangadapán yu. Igpid yu tō ágpangadapanan katō ágmanaman yu na si Moloc. Igpid yu tō ágmanaman yu na iring na karani na ánggadanán Repan. Purisu supakan ku sikiyu, su papiddán ku sikiyu tun ta madiyù banuwa ka Babilonia.’”^{††}

⁴⁴Na, igpanayun igkagi si Esteban, na mà din, “Tō mga kamónaan ta, duwán tulda na ágpangadapanan dan tun ta disyerto su igóddô tō Manama tun kandan. Igpému i Moises tō tulda magunawa katō plano na igpakita ka Manama kandin. ⁴⁵Na, tō inaté dán si Moises, si Josue tō igpid katō mga kamónaan ta dalám ka igsadun dan tun ta banuwa na igtandô ka Manama kandan. Inalayun dan ágpiddán tō tulda. Igtabang tō Manama kandan, asta igpéwà din tō duma mga manubù tikud kannun ébō duwán góddóan dan. Inalayun dan ágpangadap ka Manama tun ta tulda na ágpiddán dan sippang katō igharì si David.

⁴⁶“Tō inému na hari si David, idayawan tō Manama kandin, asta kakalyag i David na sikandin tō patindág katō templo para ka Manama. ⁴⁷Asal tō batà i David na si Solomon tō igpatindág katō templo. ⁴⁸Asal di

‡‡7:34 7:33-34 Ahaán tō Exodo 3:5-10

¶¶7:35 7:35 Ahaán tō Exodo 2:14.

§§7:37 7:37 Ahaán tō Deuteronomio 18:15.

*7:40 7:40 Exodo 32:1,23.

††7:43 7:42-43 Amos 5:25-27.

góddô tô Manama na Tuu Mallayat tun dalám katô mga balé na igimu ka manubù, su duwán igsulat katô propeta ka Manama sayyan, na mà din,

⁴⁹“Langit tô gunsadanan ku, asta banuwa tô ággittanan ku. Dì kó makapatindág ka balé na nángngà óddóan ku. Ándà ágpaginawaanan na mému imun yu para kanak,’ mà katô Áglangngagán, ⁵⁰‘su igimu ku ni langun.”[‡]

⁵¹“Na, matággas tô mga ulu yu, su dì kó ágbánnal ka Manama. Dì kó ágpaminág katô kabánnalan. Iring kó katô mga kamónaan yu, su inalayun kó géllé katô Ugis Espiritu. ⁵²Igirrayatan katô mga kamónaan yu tô langun propeta ka Manama, su igmatayan dan tô mga manubù na igulit kandan na dumunggù tô nángngà tun ta saruwan ka Manama na igpammát yu asta igmatayan yu. ⁵³Agad sikiyu tô igbággayan katô mga sugù i Moises na igulitan katô mga panaligan ka Manama, asal ándà yu bánnali.”

Igmatayan si Esteban

⁵⁴Na, tô igdinág tô mga konseyal ka Judio katô igkagi i Esteban, tuu dan isókó, asta gésà dan[¶] tingód katô sókó dan. ⁵⁵Asal ipánnuan si Esteban katô Ugis Espiritu, asta marag iglangngag sikandin tun ta langit, asta igkita din tô Matulus Manama asta si Jesus na igtindág dadan tun ta kawanan din. ⁵⁶Igkagi si Esteban, na mà din, “Sállág yu! Igkita ku tô langit ipókéan, asta dutun tô Igpamanubù na ágpangulu dán na igtindág dadan tun ta kawanan ka Manama.”

⁵⁷Asal tô mga konseyal igullaó tingód katô sókó dan, asta igsagpáng dan katô talinga dan ébô dì dan makadinág katô

ákgagin din. Na, igpalaguy dan igarurung ki Esteban, ⁵⁸asta igguyud dan sikandin tun ta luwà ka lunsud ka Jerusalem. Igtimbag dan sikandin ka mga batu ébô maté. Na, duwán sábbad mallaki na si Saulo na igbanté katô mga umpak na iglábbas katô mga manubù na igtimbag ki Esteban. ⁵⁹Tô igtimbag dan ki Esteban, igdasal sikandin, na mà din, “Áglangngagán Jesus, tanggap nu ni espiritu ku.”

⁶⁰Na, iglingkóód si Esteban, asta igul-laó sikandin, na mà din, “Áglangngagán, yaka ágsupak kandan tingód kani salà na iglumu dan kanak.”

Na, pángnga din igkagi ni, inaté sikandin.

8¹⁻²Na, ignunug si Saulo katô kamaté dan ki Esteban. Iglábbáng tô lawa din katô mga manubù na mabákkár é kapamaké. Tuu dan igsággó tingód katô ranu dan kandin.

Igirrayat si Saulo katô mga ágpampamaké

Na, tikud katô álló ka kamatayan i Esteban, igpahirapan tô langun ágpampamaké tun ta Jerusalem. Purisu ikatalap dan tun ta mga lunsud ka probinsya ka Judea asta Samaria. Asal igóddô pa tô mga apostoles tun ta Jerusalem. ³Na, igpahirapan i Saulo tô mga ágpampamaké, asta igpamasak din sikandan tun ta mga balé dan ébô ámmáttán din tô mga gamama asta tô mga gabayi, asta prison din.

Igtinurù si Felipe tun ta Samaria

⁴Na, agad ánda tô igsadunan katô mga ágpampamaké na italap, igulit-ulit dan tingód ki Jesus tun ta duma mga manubù. ⁵Na, igsadun si Felipe tun ta lunsud ka Samaria. Igulit-ulit sikandin

[‡]7:50 7:49-50 Isaias 66:1-2.

[¶]7:54 7:54 Gésà dan, ó ángnitál é ngipán dan.

ka mga manubù na si Jesus tō Mesiyas. ⁶Igpasábbadé tō mga manubù igpaminág katō katinurù i Felipe tingód katō kadinág dan asta kakita dan katō mga kasalábbuan na iglumu din. ⁷Duwán madat mga espiritu na igpaluwà din tikud tun ta mga manubù, asta igullaó dan ka mabákkár tō igluwà dan. Marapung tō mga manubù na di ágriyu é lawa asta tō mga kapig na inólian. ⁸Purisu tuu idayawan tō langun manubù tun ta lunsud ka Samaria.

⁹Na, tun ta Samaria, duwán sábbad manubù na ánggadan ki Simon. Ágkasalábbuan tō mga taga Samaria tingód katō áglumun din tikud dangingan, su ágsalamangka sikandin. Ágpadadurung sikandin na duwán katulusan din. ¹⁰Ágpaminág tō langun manubù kandin, agad tō mga ágkayù-ayuan asta tō mga ágkaduwánnan manubù, su kéman dan ka sikandin tō mallayat ka langun na duwán katulusan ka Manama tun kandin. ¹¹Purisu igpaminág tō langun dan kandin, su idugé dan dán inapid katō salamangka din.

¹²Asal tō igulit-ulit si Felipe kandan katō Madigár Gulitán tingód ka pagpangulu ka Manama asta tingód ki Jesu-Cristo, igbánnal dan, asta igpabunyag dan na mga gamama asta mga gabayi. ¹³Agad si Simon igbánnal. Pángnga igbunyagan sikandin, igtákkás-tákkás sikandin ki Felipe, asta isalábbuan sikandin tingód katō mga kasalábbuan na iglumu i Felipe.

¹⁴Na, tō ikasóddór tō mga apostoles tun ta Jerusalem na igbánnal tō mga taga Samaria ka kagi ka Manama, igpasadun dan si Pedro asta si Juan tun ta Samaria. ¹⁵Tō igdunggù dan tun ta Samaria, igdasal dan tun ta Manama ébô matanggap katō mga manubù tō Ugis Espiritu, ¹⁶su agad igbunyagan dan dán tingód katō kapamaké dan katō ngadan i

Jesus, asal ándà dan pa ikatanggap katō Ugis Espiritu. ¹⁷Igdappán si Pedro asta si Juan ka bállad kandan, asta itanggap dan tō Ugis Espiritu.

¹⁸Na, tō igkita si Simon na itanggap dan tō Ugis Espiritu ukit ka kadappán ka bállad katō mga apostoles kandan, igbággé pád sikandin ka salapì tun kandan, ¹⁹asta igkagi sikandin, na mà din, “Bággayiya pagsik katō katulusan ébô kabággayan ka Ugis Espiritu tō langun manubù na dappánnan ku ka bállad.”

²⁰Na, igkagi si Pedro, na mà din, “Kadattan ka duma katō salapì nu, su kéman nu ka ágkabayadan tō gasa ka Manama! ²¹Ándà áglabután nu tingód kani áglumun dé, su ánnà nángngà tō pusung nu tun ta saruwan ka Manama. ²²Purisu rákkáddi nu tō salà nu, asta dasal ka tun ta Áglangngagán ébô pasinsiyaan din tō madat kakalyag nu. ²³Isóddóran ku na tuu ka gingà, asta inallang ka ka salà.”

²⁴Igtaba si Simon kandan, na mà din, “Dasaliya tun ta Áglangngagán ébô di matuman tō igkagi yu.”

²⁵Na, tō igulit si Pedro asta si Juan katō igtinurù katō Áglangngagán kandan asta tingód katō mga ilmu i Jesus na igkita dan, igulì dan tun ta Jerusalem, asta igulit-ulit dan katō Madigár Gulitán tun ta mga lunsud na igukitan dan tun ta probinsya ka Samaria.

Si Felipe asta taga Etiopia

²⁶Na, igpakita tō panaligan ka Manama tun ki Felipe, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sadun ka tun ta dalan na tikud tun ta Jerusalem na pasadun tun ta lunsud ka Gasa. Ni dalan ni tagsábbadé dád man gukitan.”

²⁷Purisu ignunug si Felipe, asta igsadun sikandin tun ta dalan na igtáddù kandin. Na, igkita din tō sábbad mama na taga Etiopia na igtikud tun ta Jerusalem na igpangadap. Opiyales sikandin, su tesorero katō

rayna na ágpangulu tun ta Etiopia, tó ánggadanan na Candace. ²⁸Na, tó igulí sikandin tun ta Etiopia, igsaké sikandin ka kalesa asta igbasa kató libro na igsulat kató propeta ka Manama sayyan na si Isaias. ²⁹Na, tó Ugis Espiritu igkagi ki Felipe, na mà din, “Lupug nu tó kalesa, asta dumai nu tó manubù.”

³⁰Purisu igpalaguy si Felipe tun ta kalesa, asta igdinág din tó taga Etiopia na ágbasa kató libro na igsulat kató propeta ka Manama sayyan na si Isaias. Iginàs si Felipe, na mà din, “Ikagpát ka kanan ágbasan nu?”

³¹Igtaba tó taga Etiopia, na mà din, “Diyá makagpát kani ka ándà tuminurù kanak.”

Na, igpasaké din si Felipe. ³²Na, ni gó tó kagi ka Manama na igbasa kató taga Etiopia.

“Iring sikandin ka karnero na di gèllé ka piddán ébò iyón. Ágtagnáp dád sikandin iring na nati ka karnero na di gótép ka ágguntingán tó bulbul din. ³³Agad ándà salà din, asal payayyaán asta supakan sikandin. Ándà rubbad din, su matayan sikandin.”[§]

³⁴Iginàs tó taga Etiopia ki Felipe, na mà din, “Sadan tó ágkagin kató propeta na igsulat kani? Sikandin ó ássa manubù? Ulitiya.”

³⁵Purisu igtigkané si Felipe igubad kani kagi ka Manama para kató taga Etiopia. Igulit sikandin kató Madigár Gulitán tingód ki Jesus. ³⁶Ándà kadugé, igdunggù dan tun ta wayig. Igkagi tó taga Etiopia, na mà din, “Duwán wayig! Mému ka bunyaganna ikuna?”

³⁷[Igkagi si Felipe, na mà din, “Atin ka bálnal kad igpamaké, mému bunyagan ka.”

Igkagi tó taga Etiopia, na mà din, “Ig-bálnallad na si Jesu-Cristo tó bálnal Batà ka Manama.”]

³⁸Purisu igpasódó kató taga Etiopia tó kalesa din, igsadun dan tun ta wayig, asta igbunyanagan sikandin i Felipe. ³⁹Tó igluwà dan tikud tun ta wayig, si Felipe igpid kató Ugis Espiritu. Ándà dán kitayi kató taga Etiopia, asta igpanayun sikandin igulí na ágkadayawan. ⁴⁰Asal ikita si Felipe tun ta lunsud ka Asoto. Agad ánda tó ágsadunan i Felipe, inalayun sikandin gulit-ulit kató Madigár Gulitán tingód ki Jesus tun ta langun lunsud na igukitan din sippang ka igdunggù sikandin tun ta lunsud ka Cesarea.

Igpamaké si Saulo

9 Na, tó timpo tó, inalayun ágkasókó si Saulo kató mga ágpamaké ka Áglangngagán, asta iglimáddang din na matayan sikandan. Igsadun sikandin tun ta tuu mallayat ka pangulu ka templo, ²asta igpamuyù sikandin ka surat ébò piddán din tun ta mga simbaan ka Judio tun ta lunsud ka Damasco. Ukit ka surat makému sikandin mámmát kató mga kakitaan din agad mga gamama ó mga gabayi na ágbálnal kató kapókit kató Áglangngagán, asta piddán din sikandan tun ta Jerusalem ébò prison.

³Na, tó madani dán sikandin tun ta Damasco, tigkó dád isugatan sikandin kató séllaán tikud tun ta langit. ⁴Ibantang sikandin tun ta tanà, asta duwán igdinág din na igkagi, na mà din, “Saulo, Saulo, manan ka girrayat ka kanak?”

⁵Iginàs si Saulo, na mà din, “Sir, sadan ka?”

Na, duwán igtaba, na mà din, “Sakán si Jesus na girrayatan nu. ⁶Tindág ka, asta sadun ka tun ta lunsud. Ulitan ka dutun ka ándin tó kailangan lumun nu.”

[§]8:33 8:32-33 Isaias 53:7-8.

⁷Na, ándà ótép tō mga manubù na ágtákkás kandin tingód ka máddang dan, su agad igdinág dan tō kagi, asal ándà manubù na igkita dan. ⁸Na, igtindág si Saulo. Asal tō ibákka tō mata din, ò dán sikandin ágkita. Purisu igawidan dan tō bállad din, asta igagak dan sikandin sippang tun ta lunsud. ⁹Dalám ka tállu álló, ò sikandin ágkita, asta ándà sikandin kan asta inám.

¹⁰Na, duwán sábbad manubù na ágpamaké ki Jesus na igóddō tun ta Damasco na ánggadan na ki Ananias. Igpakita tō Áglangngagán kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ananias.”

Igtaba si Ananias, na mà din, “Áglangngagán, ándin tō kakalyag nu kanak?”

¹¹Igkagi tō Áglangngagán, na mà din, “Sadun ka tun ta dalan na ánggadan na Matullid Dalan. Pamasak nu tō sábbad taga Tarso na si Saulo tun ta balé i Judas. Ni timpo ni, ágdasal sikandin. ¹²Igpakita ku kandin na dumunggù ka, asta dappánnan nu sikandin ka bállad ébō makakita puman sikandin.”

¹³Igkagi si Ananias, na mà din, “Óó, Áglangngagán, asal marapung tō ikólit kanak na madat tō iglumu din katō mga manubù na ágpampamaké áknikó tun ta Jerusalem. ¹⁴Duwán mallayat ka mga pangulu ka templo na igpasadun kandin kannun ta Damasco ébō mámmát katō langun manubù na ágtawar katō ngadan nu tingód katō kapamaké dan áknikó.”

¹⁵Igkagi tō Áglangngagán, na mà din, “Saduni nu, su sikandin tō igsalin ku ébō lumumu para kanak asta pabantugán din tō ngadan ku tun ta mga ánnà Judio, tun ta mga harì, asta tun áknihu na mga rubbad i Israel. ¹⁶Pasóddórán ku sikandin na duwán kahirapan na dumunggù tun kandin tingód katō kapamaké din katō ngadan ku na tinuruán din.”

¹⁷Purisu igsadun si Ananias tun ta balé na igóddōan i Saulo. Tō igahu si Ananias, igdappánnan din si Saulo ka bállad, asta igkagi sikandin, na mà din, “Saulo, kataladi ku, igpapidda katō Áglangngagán na si Jesus na igpakita áknikó tun ta dalan. Igpapidda ikandin dini áknikó ébō makakita kad puman asta mapánnu ka katō Ugis Espiritu.”

¹⁸Tigkō dád duwán iring na idabù tikud tun ta mata i Saulo. Purisu ikakita dán sikandin. Igtindág asta igbunyanan sikandin. ¹⁹Pángnga igkan sikandin, igmabákkár dán tō lawa din.**

Na, mga pira álló igóddō si Saulo tun ta mga ágpampamaké tun ta Damasco. ²⁰Igsadun si Saulo tun ta mga simbaan ka Judio, asta inalayun sikandin gulit-ulit na si Jesus tō bánnal Batà ka Manama. ²¹Isalábbuan tō langun manubù na igdinág kandin, asta igpatóngkóé dan, na mà dan, “Sikandin tō girrayat katō mga ágpampamaké tun ta Jerusalem. Ikadinág ké na igsadun sikandin dini ébō ámmátán din tō mga manubù na ágtawar katō ngadan i Jesus, asta pidán din sikandan tun ta Jerusalem ébō prison katō mallayat ka mga pangulu ka templo.”

²²Asal tuu pa igmabákkár si Saulo igulit-ulit, asta ikapanalu sikandin katō mga Judio na góddō tun ta Damasco, su tuu matayyó tō igpasóddór din na bánal si Jesus tō Mesiyas.

²³Na, tō iglabé tō mga pira álló, duwán mga Judio igplano na matayan dan si Saulo. ²⁴Agad álló asta dukilám, ágbanganan dan si Saulo tun ta mga sál-lat tikud tun ta lunsud ka Damasco ébō matayan dan. Asal duwán manubù na igulit ki Saulo tingód katō kakalyag dan. ²⁵Purisu igtabangan sikandin katō mga disipulu din. Tángngà ka dukilám, igdalám dan si Saulo tun ta dakál basket,

**9:19 9:1-19 Ahaán pagsik tō Mga Lumu 22:4-16; 26:9-18.

asta igtuntun dan tun ta luwà katô malayat koral na iglibut ka Damasco ébô makaluwà sikandin.††

Igsadun si Saulo tun ta Jerusalem

²⁶Na, tô igdunggù si Saulo tun ta Jerusalem, kakalyag din na dumuma pád katô mga ágpampamaké. Asal imáddangan dan, su ándà dan bánnal na igpamaké dán sikandin ki Jesus. ²⁷Asal igtabangan sikandin i Bernabe. Igpíd din si Saulo tun ta mga apostoles, asta igulit din kandan tingód katô igpakita asta igkagi katô Áglangngagán kandin tun ta dalan. Igulit din kandan na ándà máddang i Saulo ka kólit-ólit din tingód ki Jesus tun ta Damasco. ²⁸Purisu igduma dán si Saulo katô mga ágpampamaké tun ta Jerusalem. Na, ándà máddang din ágtinurù tingód katô ngadan katô Áglangngagán. ²⁹Ándà kamáddangi si Saulo na igulit-ulit tun ta mga Judio na Griego é kinagiyan, asta ikapanalu sikandin katô mga igapul kandin tingód katô ágtinuruán din. Asal matayan dan pád sikandin. ³⁰Tô ikasóddór tô mga kataladi, igpíd dan si Saulo tun ta Cesarea, asta igpóli dan sikandin tun ta lunsud ka Tarso.

³¹Purisu duwán kasunayan katô mga ágpampamaké tun ta kaluwagan ka mga probinsya ka Judea, Galilea asta Samaria. Igarapung dan asta igmabákkár tô kapamaké dan, asta duwán máddang dan katô Áglangngagán, su igtabangan dan katô Ugis Espiritu.

Igsadun si Pedro tun ta Lida asta Jope

³²Na, tô igsadun si Pedro tun ta marapung mga lunsud, igsadun pagsik sikandin tun ta mga ágpampamaké tun ta lunsud ka Lida. ³³Duwán manubù na igkita i Pedro na si Eneas na di gó

pakannó tikud tun ta ágdággaan din dalám ka walu dán ámmé su di ágriyu é lawa din. ³⁴Igkagi si Pedro kandin, na mà din, “Eneas, inólian kad ukit ki Jesu-Cristo. Tindág kad asta témmós nu yan ágdággaan nu.”

Tigkô dád igtindág si Eneas. ³⁵Ikakita kandin tô tuwa marapung manubù tun ta Lida asta duma lunsud ka Saron, asta igpamaké dan katô Áglangngagán.

³⁶Na, duwán sábbad bayi na ágpamaké tun ta lunsud ka Jope na ánggadan ki Tabita. (Dorcas tô ngadan din tun ta Griego kinagiyan, asta tô kóbadan kulápping.) Inalayun madigár tô áglumun din asta ágtabang gó sikandin katô mga ágkayù-ayuan. ³⁷Tô timpo tô, ágkabógókan si Dorcas asta inaté sikandin. Igdigus dan tô lawa din, asta igpakáttang dan tun datas ta kuwarto. ³⁸Tô ikasóddór tô mga ágpampamaké na dutun si Pedro ta Lida, igpapid dan tô duwa manubù ébô mangé kandin, su ánnà madiyù tô Jope tikud tun ta Lida. Igpédu-édu dan ki Pedro, na mà dan, “Sékót ka tákkás áknami tun ta Jope.”

³⁹Purisu igtákkás si Pedro kandan. Tô igdunggù sikandin, igpíd dan sikandin tun ta kuwarto. Igarurung tô mga gabayi balu ki Dorcas, asta igsággó dan. Igpakita dan ki Pedro tô mga umpak na igtábbir i Dorcas tô ándà pa sikandin kamaté. ⁴⁰Na, igpéwà i Pedro tô langun dan tikud tun ta kuwarto. Iglíngkóód si Pedro asta igdasal sikandin. Igtubang sikandin tun ta inaté asta igkagi sikandin, na mà din, “Tabita, ánnó ka.”

Purisu ibákka tô mata din. Tô igkita sikandin ki Pedro, igánnó sikandin. ⁴¹Igawidan i Pedro tô bállad i Dorcas, asta igpatindág din. Na, igtawar i Pedro tô mga gabayi balu asta tô duma mga ágpampamaké, asta igkita dan si Dorcas na

††9:25 9:25 Ahaán tô 2 Corinto 11:32-33.

inanté dán puman. ⁴²Inému na ibantug ni tun ta kaluwagan ka Joep, asta marapung tō mga manubù na igpamaké katō Áglangngagán. ⁴³Idugé si Pedro igóddō tun ta Joep tun ta balé i Simon na katig áglanit ka kindal ka mannanap.

Igkangé i Cornelio si Pedro

10 Na, tun ta Cesarea, duwán kapitan na ánggadanán ki Cornelio. Sikandin tō kapitan katō mga sundalo na ánggadanán Grupo ka Italia. Sikandin tō pangulu katō sábbad gatus (100) sundalo. ²Ánnà Judio sikandin asal nángngà tō áglumun din asta inalayun sikandin ágpangadap ka Manama duma katō mga manubù na góddō tun ta balé din. Ágtabangan din tō mga ágkayù-ayuan, asta inalayun sikandin ágdasal tun ta Manama. ³Na, tō mga alas tres dán ka mapun, duwán panaligan ka Manama na igpakita ki Cornelio, asta tuu matayyó tō igkita din. Igpapadani tō panaligan ka Manama, asta igkagi sikandin, na mà din, “Cornelio.”

⁴Na, igsállág si Cornelio katō panaligan su imáddangan, asta igtaba sikandin, na mà din, “Sir, ándin tō kakalyag nu kanak?”

Igkagi tō panaligan, na mà din, “Igpaminág ka Manama tō dasalán nu, asta idayawan tō Manama tingód katō kédu nu katō mga ágkayù-ayuan. ⁵Na, sugù ka ka manubù tun ta Joep ébō angén si Simon na ánggadanán ki Pedro. ⁶Igóddō sikandin madani tun ta dagat tun ta balé katō sangé din na si Simon na katig áglanit ka kindal ka mannanap.”

⁷Tō igiwà tō panaligan, igtawar i Cornelio tō duwa állang din asta sábbad sundalo na ágbánnal ka Manama asta ágkasarigan din. ⁸Igulit din kandan tō

langun na ikitaan din, asta igpasadun din sikandan tun ta Joep.

Tō igpakita ka Manama ki Pedro

⁹Pagkasimag, tō masig dán malássád é álló, igdunggù tō mga igpapid i Cornelio madani tun ta Joep. Na, tō ándà dan pa dunggù, igpénék si Pedro tun ta pattad atáp katō balé na igóddōan din ébō dumasal tun ta Manama. ¹⁰Ágballusán si Pedro, asta kakalyag din na kuman. Asal róggun na igtaganà dan tō ágkannán, duwán igpakita katō Manama kandin. ¹¹Igkita i Pedro tō langit na ipókéan, asta duwán igsunnad tun kandin iring na dakál kisi na igtuntun tikud tun ta langit, asta iring na igikáttan tō áppat sunu. ¹²Tun ta dalám katō kisi, igkita din tō ássa-ássa mga mannanap asta mga manuk ta kayun. ¹³Duwán igkagi ki Pedro tikud tun ta langit, na mà din, “Pedro, tindág ka, iyó ka, asta kan ka.”

¹⁴Asal igtaba si Pedro, na mà din, “Áglangngagán, diya mému kuman, su diya lumapas katō mga sugù i Moises[‡] na inalayun ku ágtumanán.”

¹⁵Tō igkagi ki Pedro igkagi puman, na mà din, “Yaka ágkagi na dì ka mému kuman, su Manama tō igkagi na mému gó makan.”

¹⁶Ikatállu ni ilmu, asta tō iring na kisi ibatun tun ta langit.

¹⁷Na, róggun ágpanámdám si Pedro ka ándin tō kóbadan katō igkita din, iginsà tō mga manubù na igpapid i Cornelio ka ánda tō balé i Simon. Ikadunggù dan dán tun ta luwà katō balé na igóddōan din. ¹⁸Igtawar dan, asta iginsà dan ka ni gó tō balé na igóddōan i Simon na ánggadanán ki Pedro.

¹⁹Na, róggun ágpanámdám si Pedro tingód katō igkita din, igkagi tō Ugis

[‡]10:14 10:14 Duwán mga sugù na igbággé ka Manama ki Moises sayyan na tō mga Judio mému kuman katō mga mannanap na karnero, kambing, baka, asta manuk. Asal dì mému makan tō ássa mga mannanap iring na babuy, mga mannanap ka kabánnássan, asta mga manuk ta kayun. Ahaán tō Levitico 11.

Espiritu kandin, na mà din, “Na, igdunggù dán tó tállu manubù na ágpa-masak áknikó. ²⁰ Purisu pónóg kad, asta yaka géllé ágtákkás kandan, su igpapid ku sikandan.”

²¹ Purisu igpónóg si Pedro, asta igkagi sikandin kandan, na mà din, “Sakán tó ágpa-masakán yu. Ándin tó ágkailanganán yu kanak?”

²² Na, igtaba dan, na mà dan, “Igpapad ké i Kapitan Cornelio. Sikandin áglumu ka nángngà tun ta saruwan ka Manama, ágpa-ngadap ka Manama, asta ágpa-respetowan katò marapung mga Judio. Duwán panaligan ka Manama na igkagi kandin na pakangén ka ébò tuminurù ka kandin.”

²³ Na, igpahu i Pedro sikandan, asta igpadággà din sikandan tó dukilám tó.

Igsadun si Pedro tun ki Cornelio

Pagkasimag, igtákkás kandan si Pedro asta tó mga kataladi tikud tun ta Joep. ²⁴ Pagkasimag, igdunggù dan tun ta Cesarea. Gangatan dan i Cornelio, asta taganà din iglimud tó mga gakád din asta tó mga rarak din. ²⁵ Tó igdunggù si Pedro tun kandin, igsumar si Cornelio, asta iglingkóód sikandin tun ta tubang i Pedro ébò mangadap kandin. ²⁶ Asal igkagi si Pedro, na mà din, “Tindág ka, su manubù a dád. Ánnà a Manama.” Purisu igpatindág i Pedro si Cornelio.

²⁷ Na, tó igpatóngkóé si Pedro asta si Cornelio róggun igahu dan tun ta balé, igkita i Pedro tó marapung manubù na ilimud. ²⁸ Igkagi si Pedro kandan, na mà din, “Isóddóran yu na dì mému dumuma tó Judio katò ánnà Judio, agad madun tun ta balé din. Asal igpasóddórra ka Manama ukit katò igpakita din kanak na diya méllé dumuma katò mga ánnà Judio. ²⁹ Purisu tó igkangé dan kanak,

ándà a éllé, asal igsadunna dini. Na, manan ka igpakangéya ikiyu?”

³⁰ Igkagi si Cornelio, na mà din, “Tállu dán álló é iglabé, igdasalla tun ta Manama tó alas tres ka mapun. Tigkò dád igpakita kanak tó manubù na igumpak ka ágséllà,[¶] ³¹ asta igkagi sikandin kanak, ‘Cornelio, igdinág ka Manama tó dasalán nu, asta isóddóran din tó kedu nu katò mga ágkayù-ayuan. ³² Na, pasadun nu tó mga manubù tun ta Joep ébò mangé dan ki Simon na ánggadanan ki Pedro. Igóddò sikandin madani tun ta dagat tun ta balé katò sangé din na si Simon na katig áglanit ka kindal ka mannanap.’ ³³ Purisu sékótta igpakangé áknikó. Madigár su igdunggù kad. Na, ilimud ké langun kannun ta saruwan ka Manama ébò maminág ké ka kagi katò Áglangngagán na ulitán nu áknami.”

Igtinurù si Pedro tun ki Cornelio

³⁴ Na, igtigkané si Pedro igtinurù kandan, na mà din, “Isóddóran ku na ándà manubù na ágmusingán ka Manama agad ándin tó bónnóng dan. ³⁵ Su tun ta langun banuwa, agad sadan tó duwán máddang ka Manama asta áglumu katò nángngà tun ta saruwan din, tó gó tó tanggapán ka Manama. ³⁶ Isóddóran yu na igpapid ka Manama tun ta mga rubbad i Israel tó Madigár Gulitán na mému na masábbad ki tun ta Manama ukit ki Jesu-Cristo na Áglangngagán katò langun manubù. ³⁷ Ni gó tó igulit-ulit tun ta kaluwagan ka banuwa ka Judea, su tó ipángnga si Juan igtinurù tingód ka kabunyag, igtigkané si Jesus na taga Nazaret igulit-ulit tun ta probinsya ka Galilea. ³⁸ Si Jesus tó igsalin ka Manama asta igpánnù ka Ugis Espiritu, asta igbággayan katò katulusan. Agad ánda é igsadunan din, igtabangan din tó mga manubù, asta igpéwà din tó

[¶]10:30 10:30 Mga panaligan ka Manama tó gumpak ka ágséllà.

madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù, su igdumaan sikandin ka Manama. ³⁹Igkita dé tô langun ka iglumu i Jesus tun ta kaluwagan ka banuwa na góddóan katô mga Judío asta tun ta Jerusalem. Igpansalan dan si Jesus tun ta krus ébô maté. ⁴⁰Asal iganté puman ka Manama sikandin tun ta ikatállu álló, asta igpakita ka Manama si Jesus áknami. ⁴¹Ándà sikandin kitayi katô langun manubù, asal sikami dád na mga igsalin ka Manama tô ikakita kandin. Pángnga inanté puman sikandin, igpadumaé ké ágkan asta ginám. ⁴²Igpapíd ké i Jesus ébô mulit-ulit ké katô Madigár Gulitán tingód kandin tun ta mga manubù, asta ébô kumagi ké na bánnal si Jesus tô igsalin ka Manama ébô rumuud katô langun manté asta mga inaté dán. ⁴³Tô langun propeta ka Manama igsulat tingód ki Jesus na ukit katô ngadan din, tô langun manubù na ágpa-maké kandin, igpasinsiyaan tô mga sala dan.”

Igdunggù tô Ugis Espiritu tun ta mga ánnà Judío

⁴⁴Róggun igkagi si Pedro, igdunggù tô Ugis Espiritu tun ta mga manubù na igpaminág kandin. ⁴⁵Na, isalábbuan tô mga Judío na ágpa-maké na igtákkás ki Pedro su igdunggù tô Ugis Espiritu tun ki Cornelio asta tun ta mga duma manubù agad ánnà dan Judío, ⁴⁶su igdinág dan tô mga ánnà Judío na ikakagi ka ássa-ássa mga kinagiyan katô mga manubù, asta igdurung dan katô Manama. Na, igkagi si Pedro katô mga Judío na igtákkás kandin, na mà din, ⁴⁷“Igdunggù dán tô Ugis Espiritu tun kandan magunawa katô kadunggù din áknita. Ándà dán makasapad katô kabunyag kandan.”

⁴⁸Purisu igkagi si Pedro na kailangan bunyagan dan ukit katô ngadan i Jesu-

Cristo. Na, igpóddô dan pa si Pedro tun kandan ka pira álló.

Igulit si Pedro katô mga ágpa-maké tun ta Jerusalem

11 Na, tô mga apostoles asta tô mga kataladi tikud tun ta kaluwagan ka Judea, ikadinág dan na tô mga ánnà Judío igbánnal katô kagi ka Manama. ²Purisu tô iglónód si Pedro tun ta Jerusalem, iginsà-insà tô mga Judío na ágtinurù na kailangan tupuwan tô langun ágpa-maké, na mà dan, ³“Manan ka igsadun ka tun ta mga ánnà Judío, asta igpadumaé kó igkan?”

⁴Purisu igtigkané si Pedro igulit kandan tingód katô langun na ilmu. ⁵Igkagi si Pedro, na mà din, “Tô igóddô a tun ta Jope, róggun igdasalla, duwán igpakita ka Manama kanak. Duwán igsunad kanak iring na dakál kisi na igtuntun tikud tun ta langit asta iring na igikátan tô áppat sunu. ⁶Tô igzállággá, igkita ku tun dalám tô ássa-ássa mga mannap asta mga manuk ta kayun. ⁷Na, duwán kagi na igdinág ku tikud tun ta langit, na mà din, ‘Pedro, tindág ka, iyó ka, asta kan ka.’ ⁸Asal igtaba a, ‘Áglangngagán, diya mému kuman, su diya lumapas katô mga sugù i Moises na inalayun ku ágtumanán.’ ⁹Asal igkagi puman sikandin kanak tikud tun ta langit, ‘Yaka ágkagi na di ka mému kuman, su Manama tô igkagi na mému gó makan.’ ¹⁰Ikatállu ni ilmu kanak, ibatun tô iring na kisi tun ta langit. ¹¹Na, sékót dád igdunggù tun ta balé na igóddóan ku tô tállu manubù na igpapíd tikud tun ta Cesarea ébô mangé kanak. ¹²Na, igkagi tô Ugis Espiritu kanak na diya méllé mákkás kandan agad ánnà dan Judío. Na, igtákkás pagsik kanak ni ánnám kataladi tikud tun ta Jope. Tô igdunggù ké tun ta balé i Cornelio, igahu ké langun. ¹³Igulit si Cornelio áknami na igkita din tô panaligan ka Manama tun ta balé din. Igk-

agi kun tō panaligan, ‘Pasadunán nu tō manubù tun ta Jope ébō mangé ki Simon na ánggadanan ki Pedro. ¹⁴Tuminurù sikandin áknikó asta katō langun manubù na góddō tun ta balé nu ébō matábbus kó.’ ¹⁵Tō igtinurù a kandan, igdunggù tō Ugis Espiritu tun kandan magunawa katō kadunggù din áknita tun ta katigkanayan. ¹⁶Purisu isampátan ku tō igkagi katō Áglangngagán áknami dānggan, na mà din, ‘Ukit ka wayig tō kabunyang i Juan, asal bunyagan kó ukit katō Ugis Espiritu.’^{§§} ¹⁷Na, magunawa tō igbággé ka Manama tun ta mga ánnà Judio asta tun áknita na mga Judio tō igpamaké ki katō Áglangngagán na si Jesu-Cristo. Purisu diya makasapad katō Manama.”

¹⁸Tō igdinág dan katō igkagi i Pedro, ándà dan dán óróm-óróm kandin. Asal igdurung dan tō Manama, su igkagi sikandan, na mà dan, “Agad tō mga ánnà Judio igrákkád asta igpasinsiyaan ka Manama, asta igbággayan din katō kantayan na ándà ágtamanán.”

Mga ágpampamaké tun ta Antioquia

¹⁹Na, tikud katō kamatayan i Esteban, igirrayatan tō mga ágpampamaké. Purisu igpalaguy dan asta igpasuwayé dan tun ta banuwa ka Fenicia, purù ka Cipre, asta lunsud ka Antioquia tun ta probinsya ka Siria. Igulit-ulit dan katō kagi ka Manama tun ta mga unawa dan na Judio na igóddō dutun. ²⁰Asal duwán mga ágpampamaké na mga taga Cipre asta taga Cirene na igsadun tun ta Antioquia, asta igulit-ulit dan pagsik tingód katō Áglangngagán na si Jesus tun ta mga ánnà Judio. ²¹Igdungguan dan katō katulusan katō Áglangngagán, asta marapung tō mga manubù na igbán-

nal asta igpamaké katō Áglangngagán. ²²Tō ikasóddór tō mga ágpampamaké tun ta Jerusalem, igpasadun dan si Bernabe tun ta Antioquia. ²³Tō igdunggù sikandin tun ta Antioquia, idayawan sikandin, su igkita din tō kédu ka Manama kandan. Igtinurù si Bernabe kandan na kailangan pabákkárrán tō kapamaké dan tun ta Áglangngagán na di ágduwa-duwa. ²⁴Na, madigár manubù si Bernabe. Ipánnuan sikandin katō Ugis Espiritu asta tuu ágsarig katō Áglangngagán. Tō igdinág tō mga taga Antioquia katō igkagi i Bernabe, marapung pa tō mga manubù na igbánnal katō Áglangngagán.

²⁵Na, igsadun si Bernabe tun ta lunsud ka Tarso ébō mamasak ki Saulo. ²⁶Tō igkita si Bernabe ki Saulo, igpid din sikandin tun ta Antioquia. Igóddō dan dutun sippang ka sábbad ámmé, asta igtinurù dan ka marapung mga ágpampamaké. Na, tō mga ágpampamaké tun ta Antioquia, tō gó tō tagnà ánggadanan na mga Ágpampamaké ki Jesu-Cristo.*

²⁷Na, tō timpo tō, duwán mga propeta na igdunggù tikud tun ta Jerusalem. ²⁸Igtindág si Agabo na sábbad propeta ka Manama, asta igpakagi sikandin katō Ugis Espiritu na masig dán dumunggù tō ballus nit tibuk banuwa. Ituman tō ballus dalám ka pagpangulu i Claudio tun ta Roma. ²⁹Purisu igpasábbadé tō langun ágpampamaké tun ta Antioquia ébō tumabang dan katō mga kata-ladi tun ta probinsya ka Judea. Igbággé tō tagsábbad-sábbad kandan ka salapì tikud dád tun ta kandan magaga. ³⁰Purisu tō ilimud dán tō salapì dan, igpapid dan ki Bernabe asta ki Saulo tun ta mga tarapid ka simbaan ka mga ágpampamaké tun ta Judea.

§§11:16 11:16 Mga Lumu 1:5.

*11:26 11:26 Mga Ágpampamaké ki Jesu-Cristo, ó Mga Cristohanon.

Igirrayatan i Herodes tō mga ágpampamaké

12 Na, tō timpo tō, igirrayatan i Hari Herodes tō mga ágpampamaké. ²Igpamatayan din si Santiago na kaké i Juan ukit ka kumpulan. ³Tō ikasóddór si Herodes na idayawan tō mga Judio, igpammát din pagsik si Pedro dalám ka Kalimudan Ka Pan Na Ándà Pagpatubù. ⁴Tō igámmát dan ki Pedro, igpriso sikandin, su kakalyag i Herodes na ruudan din si Pedro ka mapángnga tō kalimudan,[†] ébô kakitaan ka langun manubù. Na, igbantéyan si Pedro ka áppat grupo na duwán áppat sundalo tun ta kada grupo na ágbanté kandin. ⁵Na, dalám katō igpriso si Pedro, tuu ménit tō kadasal katō mga ágpampamaké tingód kandin.

Igpaluwà si Pedro tikud tun ta prisowan

⁶Na, tō tángngà ka dukilám tō ándà pa dunggù tō álló ka ruudan si Pedro, igtudug si Pedro tun dalám katō prisowan. Duwa tō kadina na igikát kandin. Igpátángngaan sikandin katō duwa sundalo, asta duwán mga sundalo na ágbanté tun ta sállat katō prisowan. ⁷Tigkò dád iséllaan tō dalám katō prisowan, su igpakita tō sábbad panaligan ka Manama. Igkálláng din tō kilidan i Pedro asta igánno din. Igkagi tō panaligan, na mà din, “Sékót ka tindág.”

Na, inakas tō kadina tikud tun ta bál-lad din. ⁸Igkagi tō panaligan, na mà din, “Bagkási nu yan awak nu asta sandalyas ka.”

Tō igbánnal si Pedro kandin, igkagi tō panaligan, na mà din, “Salingkumut ka asta tákkás ka kanak.”

⁹Na, igtákkás si Pedro katō panaligan. Asal ándà sóddór din ka bánnal tō ilumu kandin, su kéman din ka tagénáp din dád. ¹⁰Igukit dan tun ta duwa sundalo na ágbanté kandin. Tō igdunggù dan tun ta putó sállat katō prisowan na ágsadun tun ta luwà, ipókéan agad ándà manubù na igpókê. Purisu ikaluwà dan. Tō igdunggù dan tun ta dalan na ágsuwéyanan, tigkò inandà tō panaligan. ¹¹Na, isóddóran dán i Pedro na igpapid katō Áglangngagán tō panaligan din ébô paluwaán sikandin tikud tun ta bállad i Herodes, asta ébô di matuman tō gimanan katō mga Judio.

¹²Na, tō ikasóddór si Pedro katō ilumu, igsadun sikandin tun ta balé i Maria na innà i Juan Marcos. Taganà ilimud tō marapung manubù su ágdasal dan tun ta Manama. ¹³Tō igdunggù si Pedro, igtákták din tō sállat katō koral. Duwán sábbad állang bayi na ánggadanan ki Roda na igahà ka sadan tō tun ta sállat. ¹⁴Tō igdinág si Roda katō kagi i Pedro, igkilala si Roda kandin, asal ándà din pókéi tō sállat, su tingód katō dayó din sékót sikandin iglónód ébô mulit katō duma mga manubù na igdunggù dán si Pedro tun ta luwà katō balé. ¹⁵Asal igkagi sikandan, na mà dan, “Ágkamánnu ka? Yaka áragórù!”

Asal marag igkagi si Roda na bánnal si Pedro gó. Purisu igkagi sikandan, na mà dan, “Tō basi panaligan ka Manama na ágtómmóng kandin!”

¹⁶Asal igpanayun si Pedro igtákták sippang ka igpókéan dan. Tō igkita dan kandin, isalábbuan dan. ¹⁷Igsingyas si Pedro kandan ébô di dan mótép, asta igulit sikandin tingód katō kapaluwà katō Áglangngagán kandin tikud tun ta prisowan. Igkagi si Pedro kandan, na mà din, “Uliti yu si Santiago asta tō

[†]12:4 12:4 Kalimudan Ka Kalabé. Igpátángngané tō Kalimudan Ka Kalabé asta tō Kalimudan Ka Pan Na Ándà Patubù. Ahaán tō Lista Katō Mga Kagi, asta tō Exodo 12:2-27.

mga kataladi.” Na, igpanó si Pedro, asta igsadun sikandin tun ta ássa lugar.

¹⁸Tô sállám dán, tuu ágkasamuk tô langun sundalo, su ándà sóddór dan ka ánda si Pedro. ¹⁹Igsugù si Herodes ébô pamasakán si Pedro, asal ándà dan kitayi. Purisu iginsà-insà i Herodes tô mga sundalo na igbanté, asal ándà sóddór dan ka ánda si Pedro. Purisu igpatamayan i Herodes tô langun dan. Na, igpanó si Herodes tikud tun ta probinsya ka Judea, igsadun sikandin tun ta lunsud ka Cesarea, asta igóddô sikandin dutun.

Tô kamatayan i Herodes

²⁰Na, duwán álló na isókó si Herodes katô mga taga Tiro asta mga taga Sidon. Purisu marapung dan tô igsadun tun ki Herodes ébô pakitaé dan. Na, tô ándà dan pa pakitaé, taganà dan igsadun tun ki Blasto na sábbad taratabang i Herodes ébô panunugán dan katô kakalyag dan na mólì tô madigár ginawa i Herodes kandan, asta makému dan puman makabálli katô mga ágkakan dan tikud tun ta banuwa na sakup i Herodes. ²¹Tô álló ka karuud, igumpak si Herodes ka kapa, igunsad sikandin tun ta gunsadanan ka hari, asta igkagi sikandin tun ta mga manubù na ilimud. ²²Na, igullaó tô mga manubù, na mà dan, “Tô kagi din iring na kagi ka manama, ánnà kagi ka manubù!”

²³Tigkô dád igsupakan si Herodes katô panaligan ka Áglangngagán, su ándà din sapadi tô mga manubù na ágdurung kandin. Purisu igulád tô bituka i Herodes, asta inaté.

²⁴Asal marapung tô mga manubù na igulitan katô kagi ka Manama, asta igmarapung tô mga ágpampamaké. ²⁵Na, tô ikapángnga dán si Bernabe asta si

Saulo igpid katô ágbággén dan tun ta Jerusalem, iguli dan tun ta Antioquia. Igpatakkás dan pagsik si Juan Marcos.

Igsugù katô Ugis Espiritu si Saulo asta si Bernabe

13 Na, tun ta mga ágpampamaké tun ta lunsud ka Antioquia duwán mga propeta asta mga taratinurù. Sikandan si Bernabe, si Simeon na ánggadanan Negro,[‡] si Lucio na taga Cirene, si Saulo, asta si Manaen na igdakál duma ki Herodes.

²Róggun igpuwasa tô mga ágpampamaké tun ta Antioquia asta igpangadap dan katô Áglangngagán, igkagi tô Ugis Espiritu tun kandan, na mà din, “Ássa yu si Bernabe asta si Saulo para kanak, su duwán palumun ku kandan.”

³Purisu igpuwasa dan, igdasal dan, asta igdappánnan dan si Bernabe asta si Saulo ka bállad. Igpapanó dan sikandan.

Tun ta Cipre

⁴Na, tô igpapid katô Ugis Espiritu sikandan, igsadun dan tun ta Seleucia, asta igsaké dan ka barko[¶] na madun tun ta purù na ánggadanan Cipre.

⁵Tô igdunggù dan, igpónóg dan tun ta lunsud ka Salamina, asta igulit-ulit dan katô kagi ka Manama tun ta mga simbaan ka Judio. Igtákkás kandan si Juan Marcos ébô tumabang kandan.

⁶Na, tô igpanó dan tikud tun ta Salamina, igsadun dan tun ta mga lunsud katô purù sippang ka igdunggù dan tun ta lunsud ka Papos. Na, igkita dan tô Judio na ágsalamangka na ánggadanan ki Bar-Jesus. Mà kagi sikandin propeta ka Manama. ⁷Rarak sikandin i Sergio Paulo na mapandé gobernador katô purù. Na, igpatawar i Sergio Paulo si

[‡]13:1 13:1 Si Negro, ó si Métám. Métám tô kóbadan katô kagi Negro.

[¶]13:4 13:4 Tô barko dángngan, ándà makina asal duwán mga magdakál layag na pakapid katô barko. Mému sakayan katô marapung manubù sippang ka mga sábbad gatus kaliman (150) asta mga piniddan dan.

Bernabe, su kakalyag din na maminág katô kagi ka Manama. ⁸Asal igdalan-gan dan katô ágsalamangka na si Elimas (tô gó tô ngadan din tun ta kinagiyan ka Griego), su kakalyag din na di mamaké tô gobernador tun ta Áglangngagán. ⁹Na, ipánnù katô Ugis Espiritu si Saulo na tô ássa ngadan din si Pablo. Igsállág si Pablo ki Elimas, ¹⁰asta igkagi sikandin, na mà din, “Sakup ka i Maibuyan, su sikuna tô usig katô langun na madigár. Ipánnuan ka katô limbung asta kadattan. Marag nu ágpalinán tô kabánnalan katô Áglangngagán. ¹¹Purisu mabólóg ka dalám ka mga pira álló, su supakan ka katô Áglangngagán. Ándà kitanán nu, agad tô sánnang ka álló.”

Tigkô dád ibólóg sikandin. Purisu ág-pamasak sikandin ka manubù na magak kandin. ¹²Tô igkita tô gobernador katô ilmu, igpamaké sikandin, su isalábbuan gó sikandin katô ágtinuruán tingód katô Áglangngagán.

Tun ta Antioquia na sakup ka Pisidia

¹³Na, igsaké si Pablo asta tô mga kadumaan din tun ta barko tikud tun ta Papos, asta igsadun dan tun ta lunsud ka Perga na sakup ka probinsya ka Pamfilia. Asal igdiyà si Juan Marcos kandan, asta igulì sikandin tun ta Jerusalem.

¹⁴Na, igpanó si Pablo asta si Bernabe tikud tun ta Perga, asta igsadun dan tun ta lunsud ka Antioquia na sakup ka probinsya ka Pisidia. Tô álló ka kapaginawa, igsadun dan tun ta simbaan ka Judio, igahu dan, asta igunsad dan. ¹⁵Duwán igbasa katô kagi ka Manama na igsulat i Moises asta katô duma mga propeta ka Manama. Na, tô mga tarapid ka simbaan ka Judio igkagi ki Pablo asta ki Bernabe, na mà dan, “Mga kataladi,

atin ka duwán tinuruán yu áknami langun, mému tuminurù kó.”

¹⁶Purisu igtindág si Pablo, asta igsingyas sikandin ébô di dan mótép. Igkagi si Pablo, na mà din, “Mga unawa ku na rubbad i Israel, asta langun yu na ánnà Judio na ágpangadap ka Manama, paminág kó kani kagin ku. ¹⁷Manama tô ágsarigan ta, asta sikandin tô igsalin katô mga kamónaan ta. Tô igóddô dan tun ta banuwa ka Ehipto, igtabang tô Manama kandan, asta igmarapung dan. Ukit katô katulusan ka Manama, ikaluwà dan tikud tun ta Ehipto. ¹⁸Dalám ka kappatan ámmé, igdóppónan dan ka Manama tun ta disyerto. ^{19–20}Igdadattan ka Manama tô pittu grupo ka manubù tun ta banuwa ka Canaan, asta igbággé din tô tanà dan tun ta mga Judio ébô óddóan dan dalám ka áppat gatus kaliman (450) ámmé. Na, duwán tagsábbad-sábbad mga manubù na igpapid ka Manama ébô mid kandan sippang dumunggu si Samuel na sábbad propeta ka Manama. ²¹Na, kakalyag dan na duwán harì na mid kandan. Purisu igpapid ka Manama tô batà i Cis na si Saulo na sábbad sakup ka grupo i Benjamin. Igpangulu si Saulo kandan dalám ka kappatan (40) ámmé. ²²Pángnga igpéwà ka Manama si Saulo, igbullasan din ki David ébô mangulu kandan, su igkagi tô Manama,

“Igsalin kud tô batà i Isai na si David.

Ágkadayawanna kandin su tumanán din tô langun kagi ku kandin.”[§]

²³Na, igpanayun igkagi si Pablo, na mà din, “Si Jesus tô sábbad rubbad i David na igsalin ka Manama asta igimu na Taratábbus ta na mga rubbad i Israel, su sikandin tô taganá igtandô ka Manama áknita. ²⁴Tô ándà pa dunggu si Jesus, igulit-ulit si Juan katô mga rubbad i Israel na kailangan rumákkád dan

[§]13:22 13:22 Salmo 89:20; 1 Samuel 13:14.

ébô bunyagan din sikandan. ²⁵Tô ándà pa ikapángnga si Juan katô lumu din, igkagi sikandin, ‘Ánnà sakán tô gimanan yu, asal duwán pa dumunggù na tuu pa mallayat tô kamanubuan din ka tand-ingán kanak. Purisu ánnà nángngà agad lumusutta dád katô sandalyas din.’^{**}

²⁶Na, igpanayun si Pablo igkagi, na mà din, “Paminág kó na mga kataladi na mga rubbad i Abraham, asta langun yu na ánnà Judio na ágpangadap ka Manama. Sikita tô igdunguan katô kagi ka Manama na duwán dán katábbusan.

²⁷Na, tô mga manubù tun ta Jerusalem asta tô mga pangulu dan, ándà sóddór dan na si Jesus tô Taratábbus. Kada álló ka kapaginawa, agad igbasa dan tô kagi na igsulat katô mga propeta ka Manama sayyan tun ta simbaan dan, ándà dan ik-agpát. Purisu ituman dan tô igsulat katô mga propeta ka Manama, asta igruudan dan si Jesus. ²⁸Agad ándà palang salà din na mému matayan, igpamuyù dan ki Pilato ébô matayan si Jesus. ²⁹Tô igtuman dan katô langun ka kagi ka Manama na taganà igsulat, igkangé dan tô lawa din tikud tun ta krus, asta igláb-báng dan tun ta takub. ³⁰Asal iganté puman sikandin katô Manama. ³¹Idugé sikandin igpakita tun ta mga manubù na igtákkás kandin dángngan tikud tun ta Galilea sippang tun ta Jerusalem. Igulit dan áknita na mga Judio tô tingód katô bánnal na igkita dan. ³²Igsadun ké dini áknihu ébô mulit katô Madigár Gulitán tingód ki Jesus. Agad mga kamónaan ta tô igtandóan ka Manama, ³³asal kannun áknita ituman, su iganté puman katô Manama si Jesus. Ni gó tô kagi ka Manama na igsulat tun ta Ikaduwa Salmo,

“Sikuna tô Batà ku, asta pasóddórán ku na sakán tô Ámmà nu.”^{††}

³⁴Si Jesus tô iganté puman ka Manama, asta tô lawa din di maróddóg, su ni gó tô kagi ka Manama, ‘Bággén ku áknikó tô madigár na igtandó ku ki David, asta matuman yan.’^{‡‡}

³⁵Duwán pagsik kagi na igsulat tun ta duma Salmo,

‘Dì mému ka maróddóg tô lawa katô Ugis Batà nu.’^{¶¶}

³⁶Sayyan, igtuman si David katô kakalyag ka Manama sippang ka inaté sikandin. Iglábbáng sikandin magunawa katô mga kamónaan din, asta iróddóg tô lawa din. ³⁷Asal si Jesus na iganté puman ka Manama, ándà gó karóddóg tô lawa din.

³⁸“Purisu mga kataladi ku, igulit ké áknihu ébô kasóddórán yu na ukit ka kamatayan kani manubù ni, duwán kapasinsiyaan katô mga salà. ³⁹Dì kó makaluwà tikud tun ta salà ukit katô katumán yu katô mga sugù i Moises, asal ukit ki Jesus makaluwà tikud tun ta salà tô langun manubù na mamaké kandin.

⁴⁰“Purisu taganà kó ébô di kó supakan iring katô mga manubù na igsulat katô mga propeta ka Manama,

⁴¹“Sikiyu mga manubù na ágbuyas-buyas, piyà-piyà kó. Kasalábbuan kó ka supakan ku sikiyu, su agad duwán kasalábbuan na lumun ku áknihu, asal di kó ágbánnal agad duwán mulit áknihu kani.”^{§§}

⁴²Na, tô igluwà si Pablo asta si Bernabe tikud tun ta simbaan ka Judio, igpédu-édu tô mga manubù na tuminurù dan puman tun ta álló ka kapagi-

** 13:25 13:25 Ahaán tô Mateo 3:11; Marcos 1:7; Lucas 3:16; Juan 1:20.

†† 13:33 13:33 Salmo 2:7.

‡‡ 13:34 13:34 Isaias 55:3.

¶¶ 13:35 13:35 Salmo 16:10.

§§ 13:41 13:41 Habacuc 1:5.

nawa na dumunggu.⁴³ Tô igpanó tô mga manubù tikud tun ta simbaan ka Judio, marapung tô mga manubù na igtákkás ki Pablo asta ki Bernabe, agad tô mga Judio asta tô mga ánnà Judio na ágbánnal katô ágkémun ka Judio. Igkagi si Pablo asta si Bernabe kandan na kailangan sumarig dan ka Manama na ágtabang kandan.

⁴⁴Tô igdunggu tô álló ka kapaginawa, ilimud tô karapungan ka mga taga Antioquia ébô maminág dan katô kagi ka Manama. ⁴⁵Tô igkita tô mga Judio katô marapung manubù na ilimud, tuu dan gingà, igkagi dan na ánnà nángngà tô igtinurù i Pablo, asta igbuyas dan kandin. ⁴⁶Asal ándà máddang i Pablo asta i Bernabe, asta igtaba dan, na mà dan, “Kailangan sikiyu na mga Judio tô tagnà ulitan dé katô kagi ka Manama. Su ándà kó paminág kani, asta igélléyan yu tô kantayan na ándà ágtamanán na ágbággén ka Manama, tô mga ánnà Judio tô ulitan dé katô kagi ka Manama. ⁴⁷Tô gó tô lumun dé su mà katô kagi ka Áglangngagán,

“Imun ku sikuna na sulù na suméllà tun ta mga ánnà Judio ébô mulit-ulit ka na duwán katábbusan tikud tun ta salà para katô langun manubù tun ta kaluwagan kani banuwa.”*

⁴⁸Tô ikadinág tô mga ánnà Judio, idayawan dan, asta igdurung dan tô Manama tingód katô igdinág dan. Igpamaké tô langun manubù na igsalin ka Manama na bággayan katô kantayan na ándà ágtamanán.

⁴⁹Na, igdunggu tô kagi katô Áglangngagán tun ta duma mga lunsud na madani tun ta Antioquia. ⁵⁰Asal igsututan katô mga pangulu ka Judio tô mga gabayi na ágrespetowan asta ágpangadap ka Manama, asta tô mga pangulu

ka lunsud. Igirrayatan dan si Pablo asta si Bernabe, asta igpéwà dan tikud tun ta banuwa dan.

⁵¹Tô igpanó si Pablo asta si Bernabe tikud tun ta Antioquia, igpadpad dan tô barukbuk tikud tun ta sandalyas dan ébô pasóddórán dan na duwán sókó ka Manama kandan.† Na, igsadun si Pablo asta si Bernabe tun ta lunsud ka Iconio. ⁵²Tô langun ágpampamaké tun ta Antioquia ipánnù ka dayó asta katô Ugis Espiritu.

Tun ta Iconio

14 Na, tô igdunggu si Pablo asta si Bernabe tun ta Iconio, igsadun dan tun ta simbaan ka Judio na iring katô iglumu dan tun ta Antioquia. Tô igtinurù dan, igpamaké tô marapung mga Judio asta tô duma mga ánnà Judio. ²Asal tô mga Judio na dì ágpamaké ki Jesus igsutsut katô duma mga ánnà Judio ébô masókó dan katô mga kataladi. ³Idugé igóddô si Pablo asta si Bernabe dutun. Ándà máddang dan katô katinurù dan tingód katô Áglangngagán. Na, ukit katô mga kasalábbuan na iglumu dan, ikasóddór tô mga manubù na bánal tô igtinurù i Pablo asta i Bernabe tingód katô kédu ka Manama. ⁴Asal ándà pasábbadé tô mga manubù na góddô dutun, su duwán igdadán tun ta mga Judio asta duwán igdadán tun ta mga apostoles. ⁵Na, tô mga Judio asta tô mga ánnà Judio, asta tô mga pangulu dan, igplano dan mirrayat asta timbagán dan ka batu si Pablo asta si Bernabe ébô maté dan. ⁶Tô ikasóddór tô duwa apostoles, igpalaguy dan tun ta Listra asta tun ta Derbe na duwa lunsud tun ta probinsya ka Licaonia asta tun ta madani mga banuwa. ⁷Igulit-ulit dan katô Madigár Gulitán dutun.

*13:47 13:47 Isaiás 49:6.

†13:51 13:51 Ahaán tô Lucas 9:5.

Tun ta Lистра asta Derbe

⁸Tun ta Lистра, duwán sábbad manubù na kapig na ði pakapanó tikud pa tun ta kapamasusu kandin. ⁹Igunsad sikandin asta igpaminág katô ágtinuruán i Pablo. Na, isóddóran i Pablo na igbánnal tó kapig na makému tó Manama makóli kandin. Purisu igsállág si Pablo kandin, ¹⁰asta igkagi sikandin ka mabákkár, na mà din, “Tindág ka!”

Tigkô dád igtindág tó kapig, asta igpanó-panó.

¹¹Na, tó igkita tó duma mga manubù katô ilumu i Pablo, igkagi tó mga taga Licaoonia ukit katô kandan kinagiyan,[‡] asta igpatawaré dan, na mà dan, “Sikandan tó mga manama na igpamanubù asta ig-sunnad dini áknita!”

¹²Igpanámdám dan na si Bernabe tó ágmanaman dan na si Seus,[¶] asta si Pablo tó ágsuguánnán i Seus na si Hermes, su si Pablo tó ágtinurù. ¹³Duwán templo dan tun ta luwà ka Lистра na ág-pangadapanan dan ki Seus. Igpíd katô pangulu ka templo tó mga baka asta tó mga bulak tun ta ilimudan katô mga manubù ébô matayan asta góbbón dan su mangadap dan ki Pablo asta ki Bernabe.

¹⁴Na, tó ikasóddór si Pablo asta si Bernabe katô lumun ka mga manubù, igbissé dan tó umpak dan,[§] igpalaguy dan tun ta mga manubù na ilimud, asta igullaó dan, na mà dan, ¹⁵“Manan ka áglumu kó kanan? Ánnà ké manama, asal manubù ké dád iring ákniyu. Igsadun ké dini ébô mulit ákniyu katô Madigár Gulitán. Kailangan tumanan kó katô ágmanaman na ándà ágpulusán, asta mamaké kó katô manté Manama,

su sikandin tó igimu katô langit, tanà, dagat, asta langun-langun nit banuwa. ¹⁶Sayyan, igpabayawù ka Manama tó langun katô ágkémun yu na ánnà Judio. ¹⁷Asal inalayun din ágpasóddóran na duwán Manama, su madigár tó áglumun din ákniyu. Manama tó ágbággé ka udan asta ágpatabù katô mga pamula ébô duwán ágkakan yu asta dayó yu.”

¹⁸Agad tó gó tó igkagi dan kandan, tuu mahirap tó kasapad dan katô mga manubù na mimmaté ka mga baka ébô mangadap kandan.

¹⁹Na, igdunggù tó mga Judio tikud tun ta Iconio asta Antioquia na sakup ka Pisidia. Igsutsutan dan tó mga taga Lистра. Purisu igpasábbadé dan igtimbag ki Pablo ka batu, asta igguyud dan tun ta luwà katô lunsud su kéman dan ka inaté dán sikandin. ²⁰Asal tó ilimud tó mga ágpampamaké tun ki Pablo, igtindág sikandin, asta igulì tun ta Lистра. Pagkasimag, igsadun si Pablo asta si Bernabe tun ta Derbe.

Iglónód dan tun ta Antioquia

²¹Igulit-ulit si Pablo asta si Bernabe katô Madigár Gulitán tun ta Derbe, asta marapung tó mga manubù na igpamaké ki Jesus. Na, iglónód dan tun ta Lистра, Iconio, asta Antioquia na sakup ka probinsya ka Pisidia. ²²Igpabákkár dan tó mga ágpampamaké ukit katô mga ágtinuruán dan ébô tuu dan sumarig ka Manama. Igpapanámdám dan sikan-dan na marapung tó mga kahirapan na kailangan kókitan ta ka mapil ki katô pagpangulu ka Manama.

²³Duwán mga igsalin i Pablo asta i Bernabe tun ta tagsábbad-sábbad lunsud ébô imun dan na mga tarapid ka sim-

[‡]14:11 14:11 Ándà kagpátti i Pablo asta i Bernabe tó kinagiyan ka mga taga Licaoonia. Purisu ándà sóddór dan ka ándin tó ágkagin katô mga manubù tingód kandan.

[¶]14:12 14:12 Si Seus tó mallayat katô langun ágmanaman ka mga Griego.

[§]14:14 14:14 Igbissé dan tó umpak dan ébô sapadan dan tó mga manubù na mangadap kandan.

baan ka mga ágpampamaké. Ukit katô kapuwasa asta kadasal i Pablo asta i Bernabe, igsarig dan tô mga tarapid ka simbaan tun ta Áglangngagán na ágsarigan dan ébô tabangan din sikandan.

²⁴Na, igukit dan tun ta mga lunsud tun ta probinsya ka Pisidia sippang ka igdunggù dan tun ta probinsya ka Pamfilia. ²⁵Igtinurù dan tun ta lunsud ka Perga, asta igsadun dan tun ta lunsud ka Atalia. ²⁶Igsaké dan ka barko tikud tun ta Atalia, asta igulì dan tun ta Antioquia, su tô gó tô igtikudan dan. Dángngan tô igtikud dan tun ta Antioquia, igdasal tô mga manubù tun ta Manama ébô tabangan din tô lumu na ituman dan dán. ²⁷Tô igdunggù dan tun ta Antioquia, iglimud dan tô langun ágpampamaké ébô mulit dan tingód katô langun ka iglumu ka Manama ukit kandan, su igtabangan dan katô Manama tô kólit dan katô mga ánnà Judio, su igbánnal dan katô kagi ka Manama. ²⁸Na, idugé dan igóddô tun ta mga ágpampamaké tun ta Antioquia.

Kalimudan tun ta Jerusalem

15 Na, duwán mga kataladi na tikud tun ta probinsya ka Judea na igdunggù tun ta Antioquia, asta igtinurù dan, na mà dan, “Dì kó matábbus ka dì kó patupu iring katô igsugù i Moises.”

²Asal igapul si Pablo asta si Bernabe katô mga manubù na ágtinurù kani, asta ándà dan pasábbadé. Purisu igplano tô mga ágpampamaké na pasadunán dan si Pablo, si Bernabe, asta tô duma mga manubù tun ta Jerusalem ébô patóngkóé dan, tô mga apostoles asta tô mga tarapid ka simbaan ka mga ágpampamaké tingód ka pamánnun tô katinurù katô mga manubù. ³Purisu igpapanó dan katô mga ágpampamaké. Tô igukit dan tun ta Fenicia asta Samaria, igulit dan katô mga ágpampamaké na igpamaké dán tô mga ánnà Judio. Tô ikadinág tô langun kataladi, tuu dan idayawan. ⁴Tô

igdunggù dan tun ta Jerusalem, tô mga ágpampamaké, tô mga apostoles, asta tô mga tarapid ka simbaan igtanggap kandan. Na, igulit si Pablo asta si Bernabe tingód katô langun ka iglumu ka Manama ukit kandan. ⁵Asal igtindág tô mga sakup ka Pariseo na ágpampamaké ki Jesus. Ikgagi sikandan, na mà dan, “Atin ka mamaké tô mga ánnà Judio, kailangan tupuwan dan asta tumuman dan katô langun igsugù i Moises.”

⁶Na, igpalimudé tô langun apostoles asta mga tarapid ka simbaan ébô patóngkóé dan tingód ka pamánnun tô mga manubù na ánnà Judio, ka kailangan tupuwan dan ó dì. ⁷Pángnga katô idugé dan ágpatóngkóé, igtindág si Pedro, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mga kataladi, isóddóran yud na dángngan sakán tô igsalin ka Manama tun ta langun ta ébô tuminurù a katô Madigár Gulitán tun ta mga ánnà Judio ébô mamaké dan. ⁸Na, isóddóran ka Manama tô tun ta pusung katô langun manubù, asta igpasóddór din na igtanggap din dán tô mga ánnà Judio ukit ka kabággé din kandan katô Ugis Espiritu na magunawa katô kabággé din áknita dángngan. ⁹Ándà kasaan katô mga Judio asta katô mga ánnà Judio tun ta saruwan ka Manama, su iglinisan din pagsik tô pusung katô mga ánnà Judio ukit katô kapamaké dan. ¹⁰Purisu manan ka kinaman yu tô Manama ukit katô ágpalumun yu katô mga ánnà Judio tô ándà gó katuman katô mga kamónaan ta asta dì ta matuman? ¹¹Asal igbánnal ki na itábbus ki ukit ka kédu katô Áglangngagán na si Jesus, magunawa katô katábbus din katô mga ánnà Judio.”

¹²Na, igtagnáp tô langun manubù, asta igpaminág dan katô igulit i Bernabe asta i Pablo tingód katô mga kasalábbuan na iglumu ka Manama ukit kandan tun ta mga ánnà Judio. ¹³Pángnga dan dán igulit, igkagi si Santiago, na mà

din, “Mga kataladi, paminág kó kanak. ¹⁴Igulit dán si Simon Pedro na duwán dán mga ánnà Judio na igsalin ka Manama ébô sakupán din. ¹⁵Magunawa tó kagi ka Manama na igsulat katô mga propeta din,

¹⁶“Pángnga kani, lumónódda. Agad igsódo tó pagpangulu katô mga rubad i David, umaná ku tó pagpangulu dan ¹⁷ébô mamasak katô Áglangngagán tó langun manubù na igsalin ku agad ánnà dan Judio. ¹⁸Ni gó tó igkagi katô Áglangngagán na igpasóddór din sayyan.”**

¹⁹“Na, panámdám ku na di ta imun mahirap tó kapamaké katô mga ánnà Judio tun ta Manama ukit ka kapirit ta kandan na kailangan tupuwan dan.

²⁰Asal madigár ka sumulat ki kandan, asta sumugù ki na kailangan di dan kannán tó mga ágkakan na taganà igbággé tun ta mga ágmanaman, asta di dan lumayuk katô ánnà kandan sawa ó duma. Kailangan di dan kannán tó mga mannap na inérát†† asta tó dipanug.

²¹Madigár ka mánnal dan kani, su tikud sayyan inalayun duwán mga manubù na gulit-ulit ka mga sugù i Moises kada álló ka kapaginawa tun ta mga simbaan ka Judio tun ta tagsábbad-sábbad lunsud.”

Sulat tun ta mga ágpampamaké na ánnà Judio

²²Na, igpasábbadé tó langun kataladi, tó mga apostoles, asta tó mga tarapid ka simbaan na sumalin dan ka duwa manubù na mákkás ki Pablo asta ki Bernabe ébô madun tun ta Antioquia. Tó igsalin dan si Silas asta si Judas na ángadanan ki Barsabas, su ágrespetowan dan katô langun ágpampamaké. ²³Ni gó tó igsulat dan na igpapid.

“Mga kataladi na ánnà Judio tun ta lunsud ka Antioquia, asta tun ta mga probinsya ka Siria asta Cilicia. Tó igsulat kani, sikami mga apostoles asta mga tarapid ka simbaan. Sikami tó kataladi yu. ²⁴Duwán kun mga manubù na tikud dini áknami na sikandan tó gunayan katô samuk katô áknayu panámdám ukit katô ágtinuruán dan. Asal ándà ké sugù kandan. ²⁵Purisu igpasábbadé ké, asta igsalin dé tó mga manubù na papiddán dé tun áknayu. Dumuma sikandan katô mga kataladi ta na ágginawaan ta na si Bernabe asta si Pablo ²⁶na inalayun ikataganà na matayan ébô mólit-ólit tó tingód katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ²⁷Na, igpapid dé si Judas asta si Silas tun áknayu ébô mulit dan áknayu kani igsulat dé. ²⁸Tó Ugis Espiritu asta sikami igpasábbadé na di ké mirit áknayu ébô tumuman kó katô langun ágkémun dé, asal ni dád gó tó kailangan lumun yu. ²⁹Yakó ágkan katô ágkakan na taganà igbággé tun ta mga ágmanaman, tó dipanug, asta tó mga mannap na inérát. Yakó áglayuk katô ánnà áknayu sawa ó duma. Madigár ka tumuman kó kani. Kannun dád gó sippang.”

³⁰Na, igpanó tó mga manubù na igpasadun tun ta Antioquia. Tó igdunggu dan, iglimud dan tó langun ágpampamaké, asta igbággé dan tó sulat kandan. ³¹Tó igbasa dan katô sulat, idayawan dan su igmabákkár tó kapamaké dan.

³²Na, mga propeta ka Manama si Judas asta si Silas. Marapung pa tó igtinurù dan katô mga kataladi ébô pénitán asta pabákkárrán tó kapamaké dan katô Manama. ³³Pángnga katô mga pira álló, igpanó si Judas asta si Silas, asta igkagi tó mga kataladi na madigár tó kapano dan. Pángnga kani, igulì si Judas asta si Silas tun ta Jerusalem. ³⁴[Asal

** 15:18 15:16-18 Amos 9:11-12; Jeremias 12:15.

†† 15:20 15:20 Inérát, ó inaté na ándà ikaluwà é dipanug.

panámdám i Silas, madigár ka móddówú sikandin.] ³⁵ Asal igóddô si Pablo asta si Bernabe tun ta Antioquia. Igtinurù dan asta igulit-ulit dan katô kagi ka Áglangngagán. Marapung tô mga manubù na gulit-ulit duma kandan.

Igpadiyaé si Pablo asta si Bernabe

³⁶ Na, pángnga katô mga pira álló, igkagi si Pablo ki Bernabe, na mà din, “Na, lumónód kid tun ta langun lunsud na igtinuruan ta katô kagi ka Áglangngagán dāngngan ébô ahaán ta ka imánnu tô mga kataladi.”

³⁷ Tô kakalyag i Bernabe na patákkássán dan si Juan Marcos. ³⁸ Asal ándà nunug si Pablo, su igdiyà si Juan kandan dāngngan tun ta Pamfilia, asta ándà panayun tabang katô lumu dan. ³⁹ Purisu igpapulé si Bernabe asta si Pablo, asta igpadiyaé dan. Na, igpatákkás i Bernabe si Juan Marcos, igsaké dan ka barko, asta igsadun dan tun ta Cipre. ⁴⁰ Asal igsalin i Pablo si Silas na mákkás kandin. Igdasal tô mga kataladi na tabangan dan katô Áglangngagán tun ta ágsadunan dan. ⁴¹ Igsadun dan tun ta mga lunsud tun ta mga probinsya ka Siria asta Cilicia na duwán mga ágpampamaké ébô pabákkárrán dan tô kapamaké dan katô Áglangngagán.

Igtákkás si Timoteo ki Pablo asta ki Silas

16 Na, igsadun pagsik si Pablo asta si Silas tun ta mga lunsud ka Derbe asta Listra. Duwán manubù

na ánggadanan ki Timoteo. Ágpamaké sikandin asta tô innà din. Judio tô innà din, asal Griego tô ámmà din. ² Ágpabantugán si Timoteo katô langun kataladi tun ta Listra asta tun ta Iconio. ³ Tô kakalyag i Pablo na mákkás si Timoteo kandan. Purisu igpatupuwan ⁴ i Pablo si Timoteo ébô respetowan katô mga Judio tun ta mga lunsud na sadunan dan, su isóddóran katô mga Judio na ándà pa sikandin tupuwi su Griego tô ámmà din.

⁴ Tô igukit si Pablo asta si Timoteo tun ta mga lunsud, igulit dan tô mga igkagi katô mga apostoles asta tô mga tarapid ka simbaan ka mga ágpampamaké tun ta Jerusalem ébô tumanán dan. ⁵ Purisu igmabákkár tô kapamaké katô mga ágpampamaké, asta kada álló duwán duma mga manubù na igpamaké ki Jesus.

Igkita i Pablo tô taga Macedonia

⁶ Na, igtinurù dan katô kagi ka Manama tun ta mga lunsud tun ta probinsya ka Frigia asta Galacia, su ándà nunug tô Ugis Espiritu kandin na tuminurù tun ta probinsya ka Asia. ⁷ Tô madani dan dán tun ta probinsya ka Misia, kakalyag dan na madun tun ta probinsya ka Bitinia, asal ándà nunugi katô Ugis Espiritu. ⁸ Purisu iglabé dan tun ta Misia, asta igsadun dan tun ta lunsud ka Troas. ⁹ Tô dukilám dán, duwán igpakita ka Manama ki Pablo. Tô igkita din iring na bónnóng ka taga Macedonia na igpédu-édu, na mà din, “Sadun ka dini ta Macedonia, asta tabangi ké!”

¹⁰ Pángnga igkita si Pablo kani, igpamasak ké ka sakayan dé na madun tun

¶16:1 16:1 Si Eunice tô innà i Timoteo, asta si Loida tô apù din bayi. Ahaán tô 2 Timoteo 1:5; 3:15. Igtinuruan dan si Timoteo katô kagi ka Manama tikud tun ta délák pa sikandin. Inaté dán basi tô ámmà din.

¶16:3 16:3 Agad ánnà Judio tô ámmà i Timoteo, asal Judio tô innà din asta tô apù din bayi. Purisu kailangan tupuwan si Timoteo su tô gó tô ágkémun katô mga Judio. Atin ka di tupuwan si Timoteo, tô mga Judio di maminág katô ágtinuruan dan tingód ki Cristo. Ahaán tô 1 Corinto 9:19-23. Ándà kailangan na tupuwan tô mga ánnà Judio. Ahaán tô Mga Lumu 15:20 asta Galacia 2:3-5.

ta probinsya ka Macedonia, su isóddóran dé na igpapid ké ka Manama tun kandan ébô mulit-ulit katô Madigár Gulitán tingód ki Jesus.

Igpamaké si Lydia

¹¹ Purisu igsaké ké katô barko tikud tun ta Troas, asta igtalipag ké pasadun tun ta purù na ángadanan Samotrasia. Pagkasimag, igsaké ké pasadun tun ta lunsud ka Neapolis. ¹² Tikud dutun, igpanóttanà ké dád pasadun tun ta lunsud ka Filipos. Ni gó tó ágkabantug lunsud tun ta Macedonia, asta mga sakup ka Roma tó góddô dutun. Igóddô ké dutun ka pira álló. ¹³ Na, tó álló ka kapaginawa, igsadun ké tun ta wayig tun ta luwà katô lunsud ka Filipos, su duwán kun ágkalimudanan ka mga manubù na ágdasal. Igunsad ké tun ta ligad ka wayig, asta igtóngkô ké katô mga gabayi na ilimud. ¹⁴ Na, duwán sábbad bayi na igpaminág áknami na ángadanan ki Lydia na taga Tiatira, asta tarabari-gyà sikandin katô mga mallutù óggét na dakál é lagà dutun ta Filipos. Inalayun sikandin ágpangadap katô Manama. Na, tó igdinág si Lydia katô igtinurù i Pablo, igpénagpát katô Áglangngagán sikandin ébô mamaké ki Jesus. ¹⁵ Igpabunyang sikandin asta tó langun manubù na igóddô tun ta balé din. Ikgagi sikandin, na mà din, “Atin ka igbánnal kó na bánnalla ágpamaké katô Áglangngagán, óddô kó tun ta balé ku.”

Tuu igpédu-édu si Lydia áknami. Purisu ignunug ké.

Igpriso si Pablo asta si Silas

¹⁶ Na, sábbad álló, tó igsadun ké tun ta ágdasalan, igkita dé tó sábbad állang bayi na duwán katulusan i Maibuyan.

Sikandin tó taraatuk ka ándin tó dumunggù tun ta manubù. Purisu dakál tó isalapì katô mga amo din ukit katô pagatuk din. ¹⁷ Igtalundug tó bayi áknami, asta igullaó sikandin, na mà din, “Ni gamama ni mga ágsuguánnán ka Manama na Tuu Mallayat. Igsadun dan dini ébô tinuruán tó tingód ka sábbad kapókit ébô matábbus kó tikud tun ta salà.”^{§§}

¹⁸ Tó gó tó áglumun katô bayi álló-álló. Na, ándà ikatiis si Pablo. Purisu igbariring sikandin tun ta bayi, asta igkagi tun ta madat espiritu, na mà din, “Ukit katô katulusan ka ngadan i Jesu-Cristo, luwà ka tikud tun ta bayi.”

Tigkò igluwà tó madat espiritu.

¹⁹ Na, tó ikasóddór tó mga amo din na ándà dán ágkakangayan dan ka salapì, igámmát dan si Pablo asta si Silas asta igguyud dan tun ta ágruudanan. ²⁰ Igpapid dan tun ta mga opisyaes, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Judio ni mga manubù ni, asta ágsamuk dan katô mga manubù nit lunsud ta. ²¹ Duwán ágkémun na ágtinuruán dan na ò mému tumanán ta na mga sakup ka Roma.”

²² Purisu isókó tó langun manubù ki Pablo asta ki Silas. Igwaswasan katô mga opisyaes si Pablo asta si Silas ka mga umpak dan ébô palagpásán sikandan. ²³ Pángnga katô tuu kalagpás kandan, igpriso dan. Igsugù dan tó tarabanté na piyaan din tó kabanté kandan ébô ò dan makaluwà. ²⁴ Na, ignunug tó tarabanté asta igpahu din sikandan tun ta kuwarto tun dalám katô prisowan, asta igpasung sikandan.

²⁵ Na, tó tángngà ka dukilám, igdasal si Pablo asta si Silas tun ta Manama, asta igkanta dan ka pagdurung tun ta Manama. Igpaminág kandan tó duma

§§16:17 16:17 Duwán kabánnalan asta duwán kabulalawan tun ta igkagi katô bayi, su tó kóbadan, marapung tó kapókit ka katábbusan, asal sábbad dád tó ágtinuruán i Pablo. Su tó bulaló tikud tun ta madat espiritu na igahu katô bayi, igsapadan i Pablo sikandin (bersikulo 18) ukit katô kapaluwà katô madat espiritu.

mga manubù na igpriso. ²⁶Na, tìgkò dád iglinug ka tuu mabákkár, asta tuu ilubà tò prisowan. Ipókéan tò langun sállat, asta inakas tò kadina na igikát katò mga manubù na igpriso. ²⁷Tò ikannò tò tarabanté, igkita din tò mga sállat na ipókéan, asta igtagnus din tò kampilan din ébò mangarát, su kéman din ka ikapalaguy dán tò mga igpriso.* ²⁸Asal igulaloó si Pablo, na mà din, “Yaka ágpangarát, su kannun kè langun.”

²⁹Na, igpakangé katò tarabanté tò sulù, asta sékót sikandin igahu. Iglìngkóód sikandin tun ta tubang i Pablo asta ki Silas, asta igkárkár sikandin tingód katò máddang din. ³⁰Igpìd din sikandan tun ta luwà, asta iginsà sikandin, na mà din, “Ándin tò lumun ku ébò matábbussa?”

³¹Igtaba si Pablo asta si Silas, na mà dan, “Pamaké ka katò Áglangngagán na si Jesus ébò matábbus ka, sikuna asta tò langun na góddò tun ta balé nu.”

³²Na, igtinurù si Pablo asta si Silas katò kagi ka Áglangngagán tun kandin asta katò langun na góddò tun ta balé din. ³³Tò oras tò, agad dukilám, igurasan katò tarabanté tò mga amù i Pablo asta i Silas. Na, tìgkò dád igpabun-yag tò tarabanté asta tò langun na góddò tun ta balé din. ³⁴Igpìd din si Pablo asta si Silas tun ta balé din, asta igpakan din sikandan. Ágkadayawan tò tarabanté asta tò langun sakup din, su igpamaké dán sikandin katò Manama.

³⁵Asal tò sállám dán, igpasadun katò mga opisyaales tò mga sundalo tun ta tarabanté, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Paluwà nu yan mga manubù.”

³⁶Purisu igkagi tò tarabanté ki Pablo, na mà din, “Paluwaán kó katò mga

opisyales. Purisu mému kód lumuwà. Panó kó na duwán kasunayan yu.”

³⁷Asal ándà nunug si Pablo. Igkagi sikandin katò mga sundalo, na mà din, “Agad sakup ké ka Roma, igpalagpás ké ikandan tun ta tubang katò mga manubù, asta igpriso ké agad ándà salà dé. Na, manan ka állássán dan tò kapanó dé? Dì ké manó ka dì dan madun dini ébò paluwà áknami!”

³⁸Na, igulitan katò mga sundalo tò mga opisyaales tingód katò igkagi i Pablo asta i Silas. Na, tò ikasóddór tò mga opisyaales na sakup ka Roma si Pablo asta si Silas, imáddangan dan. ³⁹Purisu igsadun tò mga opisyaales tun ta prisowan ébò paluwaán dan si Pablo asta si Silas. Igpamuyù dan ka pasinsiya ki Pablo asta ki Silas, asta igpédu-édu dan na miwà dan tikud tun ta Filipos. ⁴⁰Purisu igpaluwà dan tikud tun ta prisowan, asta igsadun dan tun ta balé i Lydia. Igkita dan tò mga kataladi, igpabákkár dan tò kapamaké dan ka Manama, asta igpanó dan.

Tun ta Tesalonica

17 Na, tò igukit si Pablo asta si Silas tun ta mga lunsud ka Ampipolis asta Apolonia, igdunggù dan tun ta lunsud ka Tesalonica na duwán sábbad simbaan ka Judio. ²Na, igahu si Pablo, su tò gó tò inayadan din, asta dalám katò tállu álló ka kapaginawa, igtinurù sikandin katò mga manubù tingód katò kagi ka Manama asta igpénsà-énsaé dan. ³Igpénagpát din na tò Mesiyaas kailangan irrayatan asta matayan, asal inanté puman sikandin. Igkagi sikandin, na mà din, “Si Jesus tò Mesiyaas na gulit-ulitán ku áknayu.”

*16:27 16:27 Atin ka makaluwà asta makapalaguy tò manubù na igpriso, supakan tò tarabanté. Ahaán tò Mga Lumu 12:18-19. Purisu tò panámdám katò igbanté ki Pablo, madigár pa ka mangarát sikandin ka tandingán katò kérrayat asta kamaté ka gobyerno kandin.

⁴Duwán mga Judio na igbánnal katô igtinurù i Pablo. Purisu igduma dan ki Pablo asta ki Silas. Igbánnal tô marapung mga ánnà Judio na ágpangadap ka Manama, asta tô marapung mga gabayi na ágkangadanan. ⁵Asal duwán mga pangulu ka Judio na igingà, asta iglimud dan tô madat mga manubù na ándà áglumun. Tô igmarapung dan dán, igsamuk asta igsulung dan tun ta balé i Jason ébô ámmáttán dan si Pablo asta si Silas, asta piddán dan pád tun ta mga manubù na ilimud. ⁶Asal ándà dan kitayi. Purisu igpid dan si Jason asta tô duma mga kataladi tun ta mga konseyal. Igkagi sikan-dan, na mà dan, “Si Pablo asta si Silas tô ágsamuk katô mga manubù tun ta marapung mga banuwa, asta igdunggù dán dini áknita. ⁷Igóddô dan tun ki Jason, asta igélléyan dan tô langun sugù katô emperador, su ágtinurù dan na duwán ássa mangulu na ánggadanan ki Jesus.”

⁸Na, isamuk tô mga konseyal asta tô mga manubù tingód katô igdinág dan. ⁹Na, igpabayad ka salapi si Jason asta tô duma mga ágpampamaké ébô paluwaán dan.

Tun ta Berea

¹⁰Tô dukilám dán, igpapanó si Pablo asta si Silas katô mga kataladi, asta igsadun dan tun ta lunsud ka Berea. Tô igdunggù dan, igsadun dan tun ta simbaan ka Judio. ¹¹Tô mga Judio tun ta Berea ánnà iring katô mga taga Tesalónica, su tuu ágkadigárran tô taga Berea na ágpaminág katô kagi ka Manama. Kada álló, ágbasa dan katô kagi ka Manama ébô kasóddóran dan ka bánnal tô igtinurù i Pablo. ¹²Purisu igpamaké tô marapung mga Judio, tô mga Griego

gabayi na ágkangadanan, asta tô mga gamama. ¹³Asal ikasóddór tô mga Judio tun ta Tesalónica na igulit-ulit si Pablo katô kagi ka Manama tun ta Berea, igsadun dan asta igsutsutan dan tô mga manubù ébô sumamuk. ¹⁴Purisu sékót igpapanó si Pablo katô mga ágpampamaké, asta igsadun sikandin tun ta dagat. Asal si Silas asta si Timoteo igóddô pô tun ta Berea. ¹⁵Duwán mga manubù na igatád ki Pablo sippang tun ta lunsud ka Atenas. Tô iguli dan tun ta Berea, igkagiyan dan si Silas asta si Timoteo na kakalyag i Pablo na sékót dan madun tun ta Atenas.

Tun ta Atenas

¹⁶Na, róggun igangat si Pablo ki Silas asta ki Timoteo tun ta Atenas, iranu sikandin, su igkita din tô marapung mga ágmanaman dan tun ta lunsud. ¹⁷Purisu igsadun si Pablo tun ta simbaan ka Judio asta igpénagpát din pád tô mga Judio asta tô mga ánnà Judio na ágpangadap ka Manama. Kada álló ágpénagpáttán pád i Pablo tô mga manubù na ágkitanán din tun ta plasa. ¹⁸Tô mga taratinurù na sakup ka mga Epikureo[†] asta mga Estoiko[‡] igapul ki Pablo. Igbuyas dan kandin, na mà dan, “Tô gótépán din asta tô gulit-ulitán din ándà ágpulusán.”

Duwán mga manubù na igkagi, na mà dan, “Gulit-ulit basi sikandin tingód katô ássa mga ágmanaman na ágpangadapán tun ta madiyù banuwa.” Tô gó tô igkagi dan su igulit-ulit si Pablo tingód ki Jesus asta tingód katô kantayan puman.

¹⁹Purisu igpid dan si Pablo tun ta Areopago na ágkalimudan katô konseho, asta igkagi sikandan ki Pablo, na mà dan, “Uliti ké tingód katô mantu ágt-

[†]17:18 17:18a Tô mga manubù na ánggadanan Epikureo ágpanámdám na tô dayó dan é tuu ágkailanganán. Yan gó tô kakalyag dan.

[‡]17:18 17:18b Tô mga manubù na ánggadanan Estoiko ágpanámdám na kailangan tiisán dan tô langun katô ágdunggù kandan, su tô gó tô kakalyag katô mga ágmanaman dan.

inuruán nu. ²⁰Duwán igtinurù nu na ándà dé gó kadinággi, asta malyag ké na kasóddóran dé.”

²¹Tô gó tô igkagi dan, su kakalyag katô mga taga Atenas asta tô дума mga manubù na ágsadun tun ta Atenas na in-alayun dan gulit asta ágpaminág tingód katô mantu ágtinuruán, su tô gó tô in-ayadan dan.

²²Purisu igtindág si Pablo tun ta tubang katô langun konseyal na ilimud. Igkagi sikandin, na mà din, “Paminág kó na mga taga Atenas. Isóddóran ku na tuu kó ágpangadap katô mga ágmanaman yu, ²³su tô igpanó-panówa dini, igkita ku tô marapung ágmanaman yu. Duwán sábbad na igsulatan kani kagi, na ‘Para ka manama na ándà pa kasóddóri.’ Na, tô Manama na ágpangadapán yu agad ándà yu kasóddóri, sikandin gó tô gulit-ulitán ku ákniyu. ²⁴Tô Manama na igimu kani banuwa asta tô langun kannun, sikandin tô Áglangngagán katô langun tun ta langit asta nit banuwa. Purisu di sikandin góddô tun ta ágpangadapanan na igimu ka manubù. ²⁵Di gó sikandin ágkailangan ka tabang ka mga manubù, su sikandin tô ágbággé katô langun áknita, agad ni lagnawan ta asta ni kantayan ta. ²⁶Igimu ka Manama tô sábbad manubù na si Adan, asta sikandin tô kamónaan katô langun manubù na góddô nit kaluwagan kani banuwa. Taganà igplano ka Manama tô kadugéyan katô ágpíd asta katô ágsippangán katô tagsábbad-sábbad mga banuwa na góddóan dan. ²⁷Igimu katô Áglangngagán tô langun-langun ébô mamasak tô langun manubù kandin, asta kitanán dan sikandin, su ánnà madiyù tô Manama tun ta tagsábbad-sábbad áknita. ²⁸Su duwán ágkagin, na,

“Ukit ka Manama, manté ki, asta makalumu ki, asta inému ki.’

Duwán igsulat katô mapandé mga un-awa yu, na mà dan,

‘Sikita gó tô mga gabatà ka Manama.’

²⁹Atin ka bánnal na sikita tô mga gabatà ka Manama, di mému ka manámdám ki na tô bónnóng ka Manama magu-nawa katô ágmanaman na igimu tikud tun ta bulawan, mapputi bulawan, asta batu na igimu katô katig manubù. ³⁰Na, sayyan, igpabayà ka Manama tô áglumun katô mga manubù su ándà dan ikasóddór kandin, asal áknganni igsugù tô Manama na kailangan rumákkád tô langun manubù asta tayyugan dan tô madat mga áglumun dan, ³¹su taganà dán igsalin ka Manama tô álló ka ruu-dan din tô langun manubù. Igsalin din dán tô nángngà rumuud, asta nángngà tô karuud din. Matuman ni, su iganté dán puman ka Manama sikandin.”

³²Tô igdinág dan na duwán kantayan puman katô mga inaté, duwán mga manubù na inggisi asta igbuyas ki Pablo. Asal igkagi tô дума mga manubù, “Maminág ké puman áknikó tingód kani.”

³³Purisu igpanó si Pablo. ³⁴Asal duwán дума mga gamama na igpasakup tun kandin asta igpamaké ki Jesus. Sábbad kandan si Dionisio na sakup katô konseho ka Areopago, asta duwán pagsik bayi na si Damaris, asta duwán pô gó mga дума.

Tun ta Corinto

18 Na, igpanó si Pablo tikud tun ta Atenas, asta igsadun sikandin tun ta lunsud ka Corinto. ²Igkita din tô sábbad Judio na si Aquilas na taga Ponto. Mantu sikandin igdunggù tikud tun ta banuwa ka Italia asta tô sawa din na si Priscila, su igsugù tô hari na si Claudio na kailangan miwà tô langun Judio tikud tun ta Roma na kapital ka Italia. Igsadun si Pablo tun kandan. ³Igóddô si Pablo tun kandan, asta

igpatabangé dan, su sikandan tô katig gimu ka tulda na magunawa katô áglumun i Pablo. ⁴Kada álló ka kapaginawa, inalayun ágpénagpát si Pablo katô mga manubù tun ta simbaan ka Judio ébô mamaké tô mga Judio asta tô mga ánnà Judio. ⁵Asal tô igdunggù si Silas asta si Timoteo tikud tun ta probinsya ka Macedonia, inalayun dán gulit-ulit si Pablo katô mga Judio tingód katô kagi ka Manama, asta tô ágtinuruán din kandan na si Jesus tô Mesiyas. ⁶Asal isókó asta igbuyas tô mga Judio ki Pablo. Purisu igsakórab i Pablo tô umpak din^f asta igkagi sikandin, na mà din, “Atin ka supakan kó, ákniyu kakalyag! Ándà labut ku. Tikud áknganni, tuminurù a katô mga ánnà Judio.”

⁷Purisu igpanó si Pablo tikud tun ta simbaan ka Judio, asta igalin sikandin tun ta balé i Tito Justo na ágpangadap katô Manama agad ánnà sikandin Judio. Madani tô simbaan ka Judio tun ta balé din. ⁸Tô tarapid katô simbaan ka Judio na si Crispo igpamaké katô Áglangngagán, asta tô langun manubù na góddô tun ta balé din. Igpamaké tô marapung mga taga Corinto na igpaminág ki Pablo, asta igbunyagan sikandan.

⁹Na, tô tángngà dán ka dukilám, igpakita tô Áglangngagán ki Pablo, asta igkagi sikandin, na mà din, “Yaka ágkamáddangan, asal panayun ka tinurù. Yaka ágsódô, ¹⁰su dumaan ku sikuna. Ándà manubù na makadadat ákniyo, su marapung tô mga manubù na ágpamaké kanak kannun ta Corinto.”

¹¹Purisu igóddô si Pablo tun ta Corinto sippang ka sábbad ámmé ágtángngà, asta igtinurù sikandin katô kagi ka Manama.

¹²Na, róggun gobernador si Galio tun ta probinsya ka Acaya,[§] igpasábbadé tô mga Judio na igámmát ki Pablo, asta igpid dan sikandin tun ki Galio ébô ruudan sikandin. ¹³Igkagi sikandan, na mà dan, “Ágtinurù sikandin na mangadap ki ka Manama tun ta ássa kapókit na ánnà nángngà tun ta mga sugù ka gobyerno ka Roma na ágtumanán ta.”

¹⁴Kumagi pád si Pablo, asal igkagi si Galio katô mga Judio, na mà din, “Atin ka sikandin tô taradadat ó taramaté, maminágga ákniyu. ¹⁵Asal ka papulé kó dád tingód katô ágtinuruán yu, asta kamónaan yu, asta mga sugù na ágtumanán yu, sikiyu tô rumuud kandin, su diya malyag rumuud.”

¹⁶Na, igpéwà i Galio sikandan tikud tun ta ágruudanan. ¹⁷Na, igámmát katô mga manubù si Sostenes na tarapid katô simbaan ka Judio. Iglagpás dan sikandin tun ta luwà katô ágruudanan. Asal igpabayà dád i Galio.

Iglónód si Pablo tun ta Antioquia

¹⁸Na, idugé pa si Pablo igóddô tun ta mga ágpampamaké tun ta Corinto. Na, tô igsadun si Pablo tun ta Cencrea, igtákkás si Aquilas asta tô sawa din na si Priscila. Dutun igpaburu si Pablo, su tô gó tô pató na ituman din dán tô tandô din tun ta Manama. Na, igsabi dan tun ta mga kataladi asta igsaké dan katô barko na igsadun tun ta probinsya ka Siria. ¹⁹Tô igdunggù dan tun ta lunsud ka Efeso, igtananan i Pablo si Aquilas asta si Priscila, su igsadun tun ta simbaan ka Judio, asta igpénagpát sikandin katô mga Judio. ²⁰Kakalyag dan na madugé pa móddô si Pablo tun kandan, asal ándà nunug si Pablo. ²¹Tô igpanó si Pablo tikud tun ta Efeso, igkagi sikandin, na

^f18:6 18:6 Igsakórab i Pablo tô umpak din ébô kasóddóran dan na duwán salà dan, su ándà dan bánnal. Magunawa tô gunayan ka sakórabán tô umpak asta padpadán tô barukbuk tikud tun ta sandalyas. Ahaán tô Lumu 13:51.

[§]18:12 18:12 Acaya, ó Grecia. Magunawa tun ta kapitulo 18 asta 19.

mà din, “Atin ka kakalyag ka Manama, lumónódda dini ákniyu.”

Na, igsaké si Pablo ka barko tikud tun ta Efeso. ²²Tô igdunggù si Pablo tun ta Cesarea, igpanayun sikandin tun ta Jerusalem ébô mahà katô mga ágpampamaké, asta igpanayun sikandin tun ta Antioquia. ²³Na, pángnga katô pira mga álló, igpanó si Pablo. Igsadun sikandin tun ta mga lunsud tun ta kaluwagan ka mga probinsya ka Galacia asta Frigia ébô pabákkárrán din tô kapamaké katô mga ágpampamaké.

Si Apolos

²⁴Duwán sábbad Judio na ánggadanan ki Apolos na tikud tun ta lunsud ka Alejandria ** na igdunggù tun ta Efeso. Mapandé sikandin na ágtinurù, asta tuu ikasóddór sikandin katô kagi ka Manama. ²⁵Itinuruan sikandin katô kapókit ka Áglangngagán. Tuu ágkadigárran sikandin ágtinurù, asta matullid tô katinurù din tingód ki Jesus, asal tingód katô kabunyag, tô dád ki Juan na Tarabunyag tô isóddóran din. ²⁶Ándà máddang i Apolos katô katinurù din tun ta simbaan ka Judio. Tô igdinág si Priscila asta si Aquilas kandin, igpatákkás dan sikandin tun ta balé dan ébô tinuruan dan sikandin tingód katô kapókit ka Manama tingód ki Jesus na ándà din kasóddóri.

²⁷Tô igtaganà si Apolos na madun tun ta Acaya, igtabang kandin tô mga kata-ladi tun ta Efeso ébô panó sikandin, asta igsulatan dan tô mga manubù na sadunan din ébô tanggapán dan sikandin. Tô igdunggù si Apolos tun ta Acaya, madigár tô tabang din katô mga igpamaké ukit katô kedu ka Manama kandan. ²⁸Tuu matayyó tô ágtinuruán din, asta igpénagpát din tô kagi katô Manama ébô kasóddóran katô mga

Judio na si Jesus tô Mesiya. Purisu igpanalu sikandin katô mga Judio na gapul kandin tun ta tubang katô mga manubù.

Tun ta Efeso

19Na, róggun igóddô si Apolos tun ta Corinto, igukit si Pablo dadan daya asta igusawug sippang ka ikadunggù tun ta Efeso. Ikitaan din tô mga ágpampamaké. ²Iginsà si Pablo, na mà din, “Tô igpamaké kó ki Jesus, itang-gap yu tô Ugis Espiritu?”

Igtaba dan, na mà dan, “Ándà, su ándà ké dinág ka duwán Ugis Espiritu.”

³Iginsà si Pablo, na mà din, “Ándin bunyagi tô itanggap yu?”

Igtaba dan, na mà dan, “Igpabunyag ké tun ta kapókit na igtinurù i Juan na Tarabunyag.”

⁴Igkagi si Pablo, na mà din, “Igbunyagan i Juan tô mga manubù na igrákkád katô salà dan. Igtinurù sikandin na kailangan mamaké tô mga Judio katô sábbad manubù na tumalundug kandin, asta tô gó si Jesus.”

⁵Tô igdinág dan, igbunyagan dan ukit ka ngadan katô Áglangngagán na si Jesus. ⁶Tô igdappánnan i Pablo ka bállad sikandan, igsunnad tô Ugis Espiritu tun kandan, asta ikakagi sikandan ka ássa-ássa kinagiyan, asta igulit dan katô kagi ka Manama. ⁷Mga sapulù duwa (12) dan langun.

⁸Na, dalám ka tállu bulan, inalayun ágsadun si Pablo tun ta simbaan ka Judio. Ándà máddang din ka katinurù din, asta tuu ágpénagpát sikandin kandan tingód katô pagpangulu ka Manama. ⁹Asal duwán mga manubù na igéllé, asta madat tô igkagi dan tun ta tubang ka mga manubù tingód katô kapókit ka Áglangngagán na igtinurù i Pablo. Purisu igiwà si Pablo tikud tun ta sim-

**18:24 18:24 Alejandria tô ágkangadanan lunsud tun ta banuwa ka Ehipto.

baan, asta igpid din tô mga ágpampa-maké tun ta iskuwilaan na ágtinuruan i Tirano. Igpénagpát si Pablo kandan kada álló ¹⁰ dalám ka duwa ámmé. Purisu tô langun manubù tun ta probinsya ka Asia, agad Judio asta ánnà Judio, ikadinág katô kagi ka Áglangngagán.

Pittu mga gabatà i Esevea

¹¹Na, igimu tô Manama katô mga kasalábbuan ukit ki Pablo, ¹²su agad tô mga panyù asta tô umpak i Pablo ágpíd-dán tun ta mga ágkabógókan ébô kólian, asta ébô miwà tô madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù.

¹³Duwán mga Judio na ágpanó-panó na ágkagi na duwán katulusan dan na makéwà katô madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù. Igkagi dan katô ngadan ka Áglangngagán na si Jesus tun ta madat espiritu, na mà dan, “Ukit katô ngadan i Jesus na gulit-ulitán i Pablo, suguán ku sikuna, luwà ka.”

¹⁴Tô gó tô áglumun katô pittu gabatà katô mallayat ka pangulu ka templo na si Esevea. ¹⁵Asal igkagi tô madat espiritu kandan, na mà din, “Igakilala ku si Jesus asta si Pablo. Asal sadan kó?”

¹⁶Na, igtóppaan dan katô manubù na igahuwan ka madat espiritu, asta italu sikandan langun. Purisu igpalaguy dan tikud tun ta balé na ándà umpak asta in-aman dan.

¹⁷Ibantug ni tun ta Efeso, asta isód-dóran katô langun Judio asta katô mga ánnà Judio. Imáddangan dan langun, asta tuu dan igrespetowan tô ngadan katô Áglangngagán na si Jesus. ¹⁸Duwán mga ágpampamaké na igulit katô mga gállássán dan pa na madat mga linumuwan dan. ¹⁹Duwán tun kandan na mga ágsalamangka. Igpíd dan tô mga libro dan tingód ka salamangka asta iggóbbó dan tun ta tubang katô lan-

gun manubù. Igiyap dan tô lagà katô langun libro na iggóbbó na mga kaliman mararan (50,000) abuk ka mapputi bulawan. ²⁰Tingód katô ilmu, ibantug asta italap tô kagi katô Áglangngagán na igtinurù, asta marapung tô mga manubù na igpamaké.

Samuk tun ta Efeso

²¹Na, tô kakalyag i Pablo na mukit sikandin tun ta mga probinsya ka Macedonia asta Acaya sippang ka dumunggu tun ta Jerusalem. Igkagi sikandin, na mà din, “Pángnga madunna tun ta Jerusalem, kailangan manayunna tun ta Roma.”

²²Na, igpasadun i Pablo tun ta Macedonia si Timoteo asta si Erasto na tô duwa ágtabang kandin. Asal igóddô pô si Pablo ka mga pira álló tun ta probinsya ka Asia.

²³Na, róggun igóddô si Pablo tun ta Efeso, duwán dakál samuk tingód ka katinurù din katô kapókit ka Áglangngagán. ²⁴Duwán sábbad manubù na si Demetrio na katig ágtunó ka mapputi bulawan. Marapung tô mga manubù na áglumu tun kandin, su igimu dan ka mga marénták templo na igimu ka mapputi bulawan iring na templo katô sábbad ágmanaman dan na ánggadan na ki Diana.†† Dakál é ágkasalapi dan ukit katô ágbarigyaán dan. ²⁵Na, iglimud i Demetrio tô mga manubù na áglumu tun kandin, asta duma mga manubù na ágtunó ka mapputi bulawan. Igkagi si Demetrio kandan, na mà din, “Mga rarak ku, isóddóran yu na ukit kani áglumun ta, dakál tô salapi na ágkakangé ta. ²⁶Asal igkita yu si Pablo, asta igdinág yu tô igkagi din. Mà din, ándà ágpulusán katô ágmanaman na gimun ka manubù, su ánnà kun manama. Marapung tô mga manubù na inapid katô ágtinuruán din,

††19:24 19:24 Diana, ó tun ta kinagiyán ka Griego, Artemis.

agad dini ta Efeso asta tun ta kaluwagan kani probinsya ka Asia. ²⁷ Na, ándà dán manubù na málli katô áglumun ta. Dì dán pagsik respetowan tô templo katô ágkabantug na ágmanaman ta na si Diana, asta méwà dán tô kabantug din, agad sikandin gó tô ágpangadapán katô langun manubù kannun ta Asia asta tun ta kaluwagan kani banuwa.”

²⁸ Tô igdinág dan katô igkagi i Demetrio, tuu dan gó isókó, asta igullaó dan, na mà dan, “Pabantugán si Diana na ágpangadapán ta na mga taga Efeso!”

²⁹ Isamuk tô langun manubù na góddô tun ta lunsud. Igámmát dan tô duwa manubù na igtákkás ki Pablo tikud tun ta Macedonia na si Gayo asta si Aristarco. Igguyud dan tô duwa, asta igpalaguy dan langun tun ta ágkalimudanan ka mga manubù. ³⁰ Malyag pád si Pablo na madun dutun ébô kumagi katô mga manubù na ilimud, asal tô mga ágpampamaké igsapad kandin. ³¹ Duwán mga opisyaales na rarak i Pablo igpédu-édu kandin na dì madun.

³² Na, tuu ágkasamuk tô langun manubù na ilimud. Ánnà magunawa tô ágkagin dan na gullaó. Tagsábbadé dád tô mga manubù na ikasóddór ka manan ka ilimud dan. ³³ Igpatingág katô mga Judio tô unawa dan na si Alejandro tun ta tubang dan. Igsingyas sikandin ébô di dan mótép, su kakalyag din na kumagi katô mga manubù na ilimud. ³⁴ Asal tô ikasóddór dan na Judio si Alejandro, tuu dan igullaó dalám ka duwa oras, na mà dan, “Pabantugán si Diana na ágpangadapán ta na mga taga Efeso!”

³⁵ Na, tô igsapad tô konseyal katô mga manubù na ilimud, igkagi sikandin, na mà din, “Mga taga Efeso, isóddóran katô langun manubù na sikita na mga taga Efeso tô ágtómmóng ka templo katô ágk-

abantug na ágmanaman ta na si Diana na idabù tikud tun ta langit. ³⁶ Ándà manubù na makéllé kani. Purisu kailangan tagnáp kó. Yakó ágkasamuk. ³⁷ Ándà palang salà katô duwa manubù na igpid yu dini, su ándà palang igtakó dan tikud tun ta simbaan. Ándà dan buyas katô ágmanaman ta. ³⁸ Atin ka duwán salà dan tun ki Demetrio asta tun ta mga kadumaan din, kailangan sikandan tô dumimanda tun ta huwes tô álló ka pagusay ébô patabaé dan. ³⁹ Asal atin ka duwán pa дума mga insà yu, angati yu tô álló na palimudé tô langun manubù. ⁴⁰ Su atin ka dimandan ki ka gobyerno tingód kani samuk ta, ándà mataba ta.”

⁴¹ Na, igpóli din tô langun manubù na ilimud.

Igukit si Pablo tun ta Macedonia asta Grecia

20 Na, pángnga katô samuk tun ta Efeso, iglimud i Pablo tô mga ágpampamaké. Igpabákkár din tô kapamaké dan ka Manama, igsabi sikandin kandan, asta igpanó sikandin na madun tun ta Macedonia. ² Tô igukit sikandin tun ta mga lunsud, igpabákkár din tô kapamaké katô mga ágpampamaké. Tô igdunggu sikandin tun ta Grecia,^{‡‡} ³ igóddô sikandin dalám ka tállu bulan. Tô masig dán sumaké si Pablo ka barko na ágsadun tun ta Siria, duwán kun mga pangulu ka Judio na mimmaté pád kandin. Purisu igplano si Pablo lumónód na mukit tun ta Macedonia. ⁴ Duwán mga manubù na igtákkás kandin na madun tun ta Jerusalem. Sikandan tô batà i Piro na si Sopater na taga Berea, si Aristarco asta si Segundo na taga Tesalonica dan duwa, si Gayo na taga Derbe, si Tiquico asta si Trofimo na taga Asia dan duwa, asta si Timoteo. ⁵ Tô langun dan iguna igsaké

‡‡20:2 20:2 Grecia, ó Acaya.

ka barko na madun tun ta lunsud ka Troas, asta igangat dan áknami. ⁶Igádding ké tun ta Filipos. Igóddô ké sippang ka ipángnga tô Kalimudan Ka Pan Na Ándà Pagpatubù. Ándà kadugé, igsaké ké ka barko. Pángnga katô lima dukilám, igpakitaé ké dutun tun ta Troas. Igóddô ké dutun dalám ka sábbad linggo.

Inanté puman si Eutico

⁷Tô dukilám katô álló ka kapagi-nawa, ilimud tô langun dé ébô kuman katô kasampátan ka kamaté i Jesus. Igpamayun si Pablo igtinurù sippang ka tángngà ka dukilám, su kakalyag din na panó sikandin pagkasimag. ⁸Mara-pung tô mga sulù tun ta datas kuwarta na iglimudan dé. ⁹Na, duwán sábbad mallaki na si Eutico na igunsad tun ta téwang. Idugé si Pablo ágtinurù, asta tuu dán ágkatudugan si Eutico. Na, tô italáp sikandin, idabù tun ta tanà tikud tun ta ikatállu andana katô balé. Tô igahà dan, inaté dán sikandin. ¹⁰Igpónóg si Pablo, iglangkábban din si Eutico, igkápkáppan din, asta igkagi si Pablo tun ta duma mga manubù, na mà din, “Yakó ágkatanaan, su mantéwù sikandin.”

¹¹⁻¹²Na, igpid dan si Eutico tun ta balé din, asta tuu idayawan tô langun manubù su mantéwù sikandin. Na, tô igpénék puman si Pablo tun ta iglimudan dé, igtigkané sikandin igkan ukit katô katáppik din katô pan na igkan dé. Idugé sikandin igtóngkô kandan sippang ka masig dán sállám. Na, igpanó sikandin.

Igtalan si Pablo katô mga tarapid ka simbaan tun ta Efeso

¹³Na, igplano si Pablo na manó dád sikandin na madun tun ta lunsud ka Ason. Purisu igdiyà ké kandin asta igsaké ké ka barko na pasadun tun ta Ason ébô áddingan dé si Pablo. ¹⁴Tô igkita ké kandin tun ta Ason, igsaké si Pablo katô barko na igsakayan dé,

asta igsadun tô langun dé tun ta lunsud ka Mitilene. ¹⁵Igtikud ké tun ta Mitilene, asta pagkasimag, iglabé ké tun ta purù ka Quio. Tô ikaduwa álló, igádding ké tun ta purù na ánggadanan Samo. Pángnga igóddô ké, tun ta ikatállu álló igdunggù ké tun ta lunsud ka Mileto. ¹⁶Ándà ké ádding tun ta Efeso, su di malyag si Pablo ka madugé ké tun ta probinsya ka Asia. Áglukut sikandin ébô makadunggù ké tun ta Jerusalem ka di pa dumunggù tô álló ka kalimudan na ánggadanan Pentecostes.

¹⁷Tô igdunggù ké tun ta Mileto, igpakangé i Pablo tô langun tarapid katô simbaan ka mga ágpampamaké tun ta Efeso. ¹⁸Tô igdunggù dan tun ta Mileto, igkagi si Pablo kandan, na mà din, “Isóddóran yu tô tingód katô iglumu ku ákniyu tikud tun ta kadunggù ku tun ta Asia. ¹⁹Igággár-ággára igbánal katô Áglangngagán ta. Igpabbabà a ka kamanubuan ku. Igsággówa su igginawaan ku sikiyu. Ihirapanna ukit katô madat mga plano katô mga Judio. ²⁰Ándà a kamáddangi katô igtinurù ku na makatabang ákniyu, agad tun ta ágkalimudanan asta tun ta tagsábbad-sábbad balé. ²¹Igulitta tun ta langun yu, agad Judio ó ánnà Judio, na kailangan rumákkád kó tun ta Manama, asta mamaké kó katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

²²“Na, madunna tun ta Jerusalem, su tô gó tô kakalyag katô Ugis Espiritu kanak. Ándà sóddór ku ka ándin tô dumunggù kanak dutun. ²³Asal inalayunna gulitan katô Ugis Espiritu na irrayatanna asta prisonna. ²⁴Asal tô panámdám ku, mému kanak ka matayanna, asal tô tuu ku ágkailanganán na mapángnga ku tô áglumun ku, asta tumanán ku tô sugù katô Áglangngagán na si Jesus, su igpapidda ikandin ébô mulit katô Madigár Gulitán tingód katô kédu ka Manama áknita. ²⁵Sippang

áknnganni, ágpanó-panówa ébô mulit-ulitta áknnyu tingód katô pagpangulu ka Manama. Asal panówad, asta di kid pak-itaé. ²⁶Purisu panámdám yu ni kagin ku áknnyu. Atin ka duwán pa manubù na ándà pa pamaké, ándà dán salà ku kandin, ²⁷su ándà máddang ku igtinurù áknnyu tingód ka langun katô kakalyag ka Manama. ²⁸Piyà-piyà kó. Dóppóni yu tô langun ágpampamaké na igsarig katô Ugis Espiritu áknnyu ébô sikiyu tô mid kandan. Inému dan na mga sakup ka Manama ukit katô kamatayan i Jesus. ²⁹Isóddóran ku na duwán mga manubù na dumunggù áknnyu ébô dumadat ka kapamaké katô mga manubù tun ta Manama, iring katô magani mananap na mimmaté katô mga karnero. ³⁰Duwán gó mga unawa yu na tuminurù ka ánnà bánnal ébô mákkás tô mga manubù kandan. ³¹Purisu banté kó. Yakó yu ágkalingawi na inalayunna igtinurù áknnyu agad álló asta dukilám dalám ka tállu ámmé, asta igság-gówa su itanaanna áknnyu. ³²Manama tô dumóppón áknnyu. Yakó yu ágkalingawi tô kagi ka Manama tingód katô ginawa din áknnyu, su sikandin tô makapabákkár katô kapamaké yu, asta bággén din áknnyu tô ágbággén din tun ta langun sakup din.

³³“Ándà a gó ingà katô áknnyu salapi ó umpak, ³⁴su isóddóran yu na inalayunna iglumu ébô duwán magasto ku katô ágkailanganán ku asta tô ágkailanganán katô mga manubù na ágtákkás kanak. ³⁵Tô gó tô áglumun ku ébô ágkasóddóran yu na madigár ka mággár-ággár ki lumumu ébô makatabang ki katô mga ágkayù-ayuan. Yakó yu ágkalingawi tô igkagi katô Áglangngagán na si Jesus, ‘Tuu pa ágkadayawan tô ágbággé ka tandingán katô ágtanggap.’”

³⁶Na, pángnga igkagi si Pablo tun ta mga tarapid katô mga ágpampamaké tun

ta Efeso, iglingkóód dan langun, asta igdasal si Pablo tun ta Manama. ³⁷Igsággó dan, asta igkápkáp dan ki Pablo, asta igadáak dan kandin. ³⁸Tuu dan iranu, su igkagi si Pablo na di dan dán pakitaé. Na, igatád dan sikandin tun ta barko na sakayan dé.

Igsadun si Pablo tun ta Jerusalem

21 Na, tô igsaké ké ka barko tikud tun ta Mileto, igpanayun ké tun ta purù ka Cos. Pagkasimag, igdunggù ké tun ta purù ka Rodas. Tikud tun ta Rodas, igsadun ké tun ta lunsud ka Patara. ²Tô igdunggù ké, igkita dé tô duma barko na madun tun ta Fenicia. Purisu igsaké ké. ³Róggun igsaké ké, igkita dé tô purù ka Cipre, asal iglabé ké dadan ta ibang katô dagat. Igsadun ké tun ta probinsya ka Siria. Igpónóg ké tun ta lunsud ka Tiro su duwán igruran na papónógán. ⁴Igpamasak dé tô mga ágpampamaké, asta igóddô ké tun kandan dalám ka sábbad linggo. Ukit katô Ugis Espiritu, igulit dan ki Pablo na di mému madun sikandin tun ta Jerusalem.

⁵Tô álló ka kapanó dé, igatád ké katô langun ágpampamaké gamama, gabayi asta gabatà tun ta ligad ka dagat. Tô igdunggù ké, iglingkóód ké langun, asta igdasal ké tun ta Manama. ⁶Na, igsabi ké kandan na padiyaé kéd. Na, igsaké ké katô barko, asta igpangguli sikandan.

⁷Na, tô igsaké ké tikud tun ta Tiro, igsadun ké tun ta lunsud ka Tolemaida. Igpónóg ké, igpamasak dé tô mga kata-ladi, asta igdággà ké dutun ka sábbad dukilám. ⁸Pagkasimag, igsaké ké pasadun tun ta Cesarea. Tô igpónóg ké, igsadun ké tun ta balé i Felipe, asta igóddô ké dutun. Si Felipe tô sábbad katô pittu manubù na igtabang katô mga apostoles tun ta Jerusalem. Sikandin tô gulit-ulit katô Madigár Gulitán tingód ki Jesus. ⁹Duwán áppat mga gabatà din daraga na mga propeta ka Man-

ama. ¹⁰Róggun igóddô ké, duwán sábad propeta na ángadanan ki Agabo na igdunggù tikud tun ta probinsya ka Judea. ¹¹Tô igsumar sikandin áknami, igkangé din tô akus^{¶¶} i Pablo, igikát din tun ta paa din asta tun ta bállad din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tô igkagi katô Ugis Espiritu. Iring kani, ikátan katô mga Judio tô tigatun kani akus tun ta Jerusalem. Bággén dan sikandin tun ta bállad katô mga manubù na ánnà Judio.”

¹²Tô igdinág ké kandin, igpédu-édu ké asta tô langun ágpampamaké tun ta Cesarea na di madun si Pablo tun ta Jerusalem. ¹³Asal igkagi si Pablo, na mà din, “Yakó ágsapad kanak ukit katô kasággô yu, su mému gó kanak ka prisonna tun ta Jerusalem, asta mému gó kanak ka matayanna tingód katô kapa-maké ku katô Áglangngagán ta na si Jesus.”

¹⁴Na, tô ándà ké ikasapad kandin, ig-sungkù ké. Purisu igkagi ké, na mà dé, “Mólà pa ka malumu tô kakalyag katô Áglangngagán ta.”

¹⁵Na, ándà kadugé, igtémmós ké ka mga piniddan dé, asta igpanó ké na madun tun ta Jerusalem. ¹⁶Duwán mga ágpampamaké tikud tun ta Cesarea na igtákkás áknami. Igpíd ké ikandan tun ta balé i Mnason ébô móddô ké dutun. Na, si Mnason sábbad taga Cipre na idugé dán igpamaké ki Jesus.

Igdunggù si Pablo tun ta Jerusalem

¹⁷Na, tô igdunggù ké tun ta Jerusalem, ágkadayawan ágtanggap áknami tô mga kataladi. ¹⁸Pagkasimag, igahá ké asta si Pablo ki Santiago, asta ilimud tô langun дума tarapid ka simbaan ka mga ágpampamaké. ¹⁹Tô pángnga dan igpallaé, igulit si Pablo tingód katô langun na iglumu ka Manama tun ta mga ánnà Judio ukit ka katinurù din. ²⁰Tô igdinág dan katô igkagi din, igdurung dan tô Manama, asta igkagi sikandan ki Pablo, na mà dan, “Yaka nu ágkalingawi na duwán dán mga pira mararan Judio na ágpamaké ki Jesus. Tuu dan ágtuman katô mga sugù i Moises. ²¹Asal igulitan dan na ágtinurù ka kun tun ta langun Judio na góddô tun ta mga banuwa ka ánnà Judio na mému ka di dan tumanán tô mga sugù i Moises. Iggagi ka kun na mému ka di tupuwan tô mga gabatà dan gamama, asta di dan tumanán tô mga ágkémun ta na Judio. ²²Pamánnun ta ka makasóddór dan na igdunggù kad? ²³Na, madigár ka numunug ka kani palumun dé. Duwán áppat gamama na igtandô^{§§} dán ka Manama tingód katô ágkémun ta na Judio. ²⁴Apil ka tun kandan katô seremonyas ka kalinis. Bayadi nu tô gasto dan ébô pakiskisan tô ulu dan.* Atin ka lumun nu ni, makasóddór tô langun na ánnà bánnal tô igdinág dan tingód áknikó, su ágtumanán nu tô mga sugù i Moises.

^{¶¶}21:11 21:11 Akus tô ággamitán katô mga manubù sayyan iring na sinturon áknnganni.

^{§§}21:23 21:23 Róggun igtuman dan katô igtandô, di dan minám katô bino, di dan kuman katô buuy ka paras, di dan mawid katô lawa ka inaté, agad mannanap asta manubù, asta di dan tumampád katô ulu dan sippang ka matuman dán tô tandô dan.

^{*}21:24 21:24 Dakál é lagà ka bayad katô mga mannanap na kailangan bággén asta góbbón dan tun ta saruwan ka Manama ébô kasóddóran katô mga Judio na ituman dán tô igtandô dan ka Manama. Ágpakiskisan ka manubù tô ulu din ka matuman dán tô igtandô din ka Manama.

²⁵ Asal tingód katô mga ágpampamaké na ánnà Judio, igsulat ké kandan dângngan na ði makan tô ágkakan na taganà igbâggé tun ta mga ágmanaman, ði makan tô dipanug asta tô mannanap na inérát, asta ði dan lumayuk katô ánnà kandan sawa ó duma.”

²⁶ Purisu pagkasimag, igapil si Pablo tun ta ápat gamama, asta igpalumu dan katô seremonyas ka kalinis tingód katô igtandô dan ka Manama. Igsadun si Pablo tun ta templo, asta igpasóddór ðin katô mga pangulu ka templo tô tingód katô álló na matuman tô igtandô dan, su tô gó tô álló na mággé tô lima dan ka tagsábbad mannanap ébô matayan asta bággén tun ta Manama.

Igámmát si Pablo

²⁷ Na, pángnga katô pittu álló, iglónód si Pablo tun ta templo ébô ipángngan tô seremonyas ka kalinis. Duwán mga Judio tikud tun ta probinsya ka Asia na igkita ki Pablo tun ta templo, asta igsutsutan dan tô duma mga manubù ébô tumabang kandan na mámmát ki Pablo. ²⁸ Igullaó dan, na mà dan, “Mga unawa dé na rubbad i Israel, tabangi ké! Ni gó tô manubù na ágtinurù katô langun manubù na buyasán ki na mga Judio, tô mga sugù i Moises, asta ni ugis lugar ta. Tuu pa madat tô iglumu ðin nigó, su igpid ðin tô mga ánnà Judio kannun ta ugis lugar, agad ði gó mému.” ²⁹ Tô gó tô igkagi dan, su igkita dan tô sábbad taga Efeso na ánnà Judio na si Trofimo na igtákkás ki Pablo tun ta Jerusalem. Asal kéman dan ka igpid i Pablo sikandin tun ta templo.

³⁰ Isamuk tô langun manubù tun ta Jerusalem. Marapung tô mga manubù na ilimud. Igámmát dan si Pablo, asta igguyud dan sikandin tun ta luwà katô templo. Na, igsagpángngan dan tô templo. ³¹ Matayan dan pád si Pablo. Asal

duwán igulit katô kapitan ka sundalo na isamuk tô langun manubù tun ta Jerusalem. ³² Tigkô dád igpid katô kapitan tô mga sarhento asta sundalo, asta sékót dan igsadun tun ta mga manubù na ilimud. Tô igkita tô mga manubù katô kapitan asta katô mga sundalo, igsódoan dan tô paglagpás ki Pablo. ³³ Tô igdunggù tô kapitan, igámmát ðin si Pablo. Igpabagkás ðin tô bállad i Pablo ka duwa kadina. Iginàsà tô kapitan ka sadan tô ngadan ðin, asta ándin tô madat na iglumu ðin. ³⁴ Igtaba tô mga manubù na igpanggullaó, asal ánnà magunawa tô igkagi dan. Ándà ikasóddór tô kapitan ka ándin tô kabánnalan, su marapung tô igullaó. Purisu igpapid ðin si Pablo tun ta baraks. ³⁵ Tô igdunggù dan tun ta tété katô baraks, igánnat katô mga sundalo si Pablo ébô makókit dan, su tuu ágkasókó tô mga manubù na ilimud, ³⁶ asta igullaó tô mga manubù na igtákkás, na mà dan, “Matayi yu sikandin!”

Igkagiyan i Pablo tô mga manubù na ilimud

³⁷ Na, tô ándà dan pa ahu tun ta dalám katô baraks, igkagi si Pablo tun ta kapitan, na mà ðin, “Atin ka mému, duwán kagin ku áknikó.”

Isalábbuan tô kapitan. Purisu igkagi sikandin, na mà ðin, “Katig ka kanné ágkagi ka Griego? ³⁸ Kéman ku ka sikuna tô sábbad taga Ehipto na igatu ka gobverno dângngan, asta igpid katô ápat mararan (4,000) na mga taramaté tun ta disyerto.”

³⁹ Igkagi si Pablo, na mà ðin, “Judiowa. Sakuppa ka Tarso na ágkabantug lunsud tun ta Cilicia. Atin ka mému áknikó, duwán kagin ku tun ta mga manubù na ilimud.”

⁴⁰ Tô ignunug tô kapitan, igtindág si Pablo tun ta tété. Igsingyasan ðin sikan-

dan ébô di dan mótép. Tô igtagnáp dan, igkagi si Pablo ka kinagiyan ka Hebreo.[†]

22 Na, igkagi si Pablo, na mà din, “Mga kataladi ku asta mga ág-tugállán, paminág kó kani kagin ku ákniyu.”

²Tô igdinág dan na igkagi sikandin ka kinagiyan ka Hebreo, tuu dan igtagnáp. Purisu igkagi si Pablo, na mà din,³ “Sakán tô unawa yu na Judio. Tarso é igpamasusuwan kanak na sábbad lunsud tun ta Cilicia, asal igdakállá kannun ta Jerusalem. Si Gamaliel tô maestro na igtinurù kanak, asta igtinuruanna katô langun sugù i Moises na ágtumanán katô mga kamónaan ta. Tuuwa igággár-ággár ébô mabantug tô Manama iring ákniyu áknganni.⁴ Purisu igirrayatan ku dângngan tô mga manubù na ágbánnal katô mantu kapókit, asta igmatayan ku sikan-dan. Duwán mga igámmát ku asta igpriso ku agad mga gamama asta mga gabayi.⁵ Isóddóran yan katô tuu mal-layat ka pangulu ka templo asta katô langun konseyal ka mga ágtugállán ka Judio, su sikandan tô igbággé kanak ka mga surat na igpid ku tun ta mga ágpan-gulu tun ta Damasco. Purisu igsadunna ébô ámmáttán ku asta piddán ku sikan-dan kannun ta Jerusalem ébô supakan sikandan.

⁶“Asal tô malássád dán é álló, tô madaniyad tun ta Damasco, tigkô dád isugatanna katô séllaán tikud tun ta langit.⁷ Ibantangnga tun ta tanà, asta duwán igdinág ku na igkagi, ‘Saulo, Saulo, manan ka girrayat ka kanak?’⁸ Na, iginsà a, ‘Sir, sadan ka?’ Na, igtaba sikandin, ‘Sakán si Jesus na taga Nazaret na girrayatan nu.’⁹ Agad igkita tô mga manubù na igtákkás kanak katô séllaán, asal ándà dan ikadinág katô igkagi din

kanak.¹⁰ Iginsà a, ‘Áglangngagán, ándin tô lumun ku?’ Purisu igkagi tô Áglangngagán, ‘Tindág ka, asta sadun ka tun ta Damasco, su ulitan ka katô langun na igplano ka Manama na palumun áknikó.’

¹¹Ibólógga tingód katô séllaán tikud tun ta langit. Purisu igagakka katô mga kad-umaan ku pasadun tun ta Damasco.

¹²“Na, duwán sábbad manubù na si Ananias na tuu ágtuman katô mga sugù i Moises, asta ágrespetowan sikandin katô langun Judio.¹³ Igpadani sikandin kanak, asta igkagi sikandin, ‘Saulo, kataladi ku, kumita kad.’ Na, tigkô dád ikakita a kandin.¹⁴ Igkagi si Ananias, ‘Taganà kad igsalin ka Manama na ágpangadapán katô mga kamónaan ta ébô makasóddór ka katô kakalyag din. Igsalin kad ikandin ébô kumita ka katô Nángngà na Ágsuguánnán din,[‡] asta ébô maminág ka katô kagi din.¹⁵ Kakalyag din na mulit-ulit ka katô langun manubù tingód katô igkita nu asta igdinág nu.¹⁶ Purisu yakad ágbaring-baring. Tindág kad, asta pabunyag ka. Dasal ka ukít katô ngadan katô Áglangngagán ébô kórasan ka katô mga salà nu.”[¶]

¹⁷“Na, tô igulì a nit Jerusalem, róg-gun igdasalla tun ta templo, duwán isál-lággan ku na igpakita kanak.¹⁸ Igkagi tô Áglangngagán na igkita ku, ‘Sékót ka panó tikud nit Jerusalem, su di maminág ni mga manubù katô ágkagin nu tingód kanak.’¹⁹ Asal igtaba a, ‘Áglangngagán, tô panámdám ku na maminág dan, su isóddóran dan na sakán tô igasadun tun ta langun simbaan ka unawa dan na mga Judio ébô ámmáttán ku asta lagpásán ku tô langun ágpamaké áknikó.²⁰ Tô inaté si Esteban na igulit-ulit tingód áknikó, igapilla, ignunugga, asta igbantéya katô mga umpak na iglábbas katô

[†]21:40 21:40 Hebreo tô kinagiyan katô mga Judio.

[‡]22:14 22:14 Nángngà na Ágsuguánnán ka Manama tô pagngadan ki Jesu-Cristo.

[¶]22:16 22:4-16 Ahaán tô Mga Lumu 9:1-19; 26:9-18; Galacia 1:14.

mga manubù na igmaté kandin.’²¹ Asal igkagi tô Áglangngagán, ‘Panó kad, su papiddán ku sikuna tun ta madiyù mga banuwa ébô tuminurù ka katô kagi ku tun ta mga ánnà Judio.’”

Sakup ka Roma si Pablo

²²Na, tô igdinág tô mga Judio na pasadunán sikandin tun ta mga ánnà Judio, ándà dan dán paminág kandin. Igullaó dan, na mà dan, “Matayi yu! Madigár pa ka maté gó sikandin.”

²³Igullaó dan, asta igsakórab dan tô umpak dan asta igsabud dan tô barukbuk tun ta karamag tingód katô sókó dan. ²⁴Purisu igpapid katô kapitan si Pablo tun dalám katô baraks, asta ig-sugù din tô mga sundalo na lumagpás ki Pablo ébô kumagi ka bánnal, su kakalyag katô kapitan na kasóddóran din ka manan ka igullaówan katô mga manubù si Pablo.[§] ²⁵Tô igbagkás dan kandin, igkagi si Pablo tun ta sarhento na igtindág madani tun kandin, na mà din, “Manan ka lagpássán tô sábbad sakup ka Roma ka dì pa sikandin insaán ka huwes?”

²⁶Tô igdinág tô sarhento katô igkagi din, igsadun sikandin tun ta kapitan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Dì nángngà palagpássán nu sikandin, su sábbad sikandin sakup ka Roma.”

²⁷Purisu igsadun tô kapitan tun ki Pablo, asta iginsà sikandin, na mà din, “Ulitiya ka kabánnalan. Sakup ka ka Roma?”

Igtaba si Pablo, na mà din, “Óó.”

²⁸Igkagi tô kapitan, na mà din, “Dakál tô salapì na igbayad ku ébô imunna sakup ka Roma.”

Igkagi si Pablo, na mà din, “Asal sakán, ándà palang igbayad ku, su du-

tun é igpamasusuwan kanak ta sakup ka Roma.”

²⁹Purisu tigrô dád igpadiyù tô mga sundalo, asta ándà dan lagpási si Pablo. Imáddangan tô kapitan su igpabagkás din tô sábbad sakup ka Roma.

Igruudan si Pablo katô mga konseyal ka Judio

³⁰Na, tô kakalyag katô kapitan na kasóddóran din ka ándin tô dimanda katô mga pangulu ka Judio tingód ki Pablo. Purisu pagkasimag, iglimud din tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô langun konseyal ka Judio. Igpaluwà din si Pablo asta igpid din tun ta mga manubù na ilimud. Igpatingín din si Pablo tun ta tubang dan.

23 Na, igsállág i Pablo tô langun konseyal asta igkagi sikandin, na mà din, “Mga kataladi, tô panámdám ku na nángngà tô langun na iglumu ku tun ta saruwan ka Manama sippang áknganni.”

²Tô igdinág si Ananias na tuu mallayat ka pangulu ka templo, igpasampal din si Pablo katô mga manubù na madani tun kandin ébô kasupakan sikandin. ³Igkagi si Pablo ki Ananias, na mà din, “Supakan ka katô Manama, su kéman nu ka nángngà ka tun ta saruwan ka Manama! Rumuud ka kanak ukit katô mga sugù i Moises, asal sikuna tô iglapas katô mga sugù, su igpasampalla ikuna.”

⁴Na, duwán mga manubù madani tun kandin na igkagi, na mà dan, “Manan ka igtaba-taba nu tô tuu mallayat ka pangulu ka templo na igsalin ka Manama.”

⁵Purisu igkagi si Pablo, na mà din, “Mga kataladi, ándà sóddór ku na sikandin tô tuu mallayat ka pangulu ka templo. Isóddóran ku na mà katô kagi

§22:24 22:24 Ándà sóddór katô kapitan ka manan ka igullaó dan na matayan si Pablo su ándà sikandin ikagpát katô kinagiyan ka Hebreo.

ka Manama na kailangan di buyasan tô manubù na ágpangulu áknita.”**

⁶Tô ikasóddór si Pablo na di ágpasábadé tô langun katô konseyal, su duwán mga Saduseo asta duwán mga Pariseo, igullaó si Pablo kandan, na mà din, “Mga kataladi, sakán tô Pariseo, asta Pariseo tô mga kamónaan ku. Igpidda dini ébô insaána ikiyu ni álló ni su gimanna katô kanté puman ka Manama katô mga manubù na inaté.”

⁷Tô igkagi sikandin kani, igpapulé tô mga Pariseo asta tô mga Saduseo. Purisu ándà pasábbadé tô langun konseyal.

⁸Na, tô mga Pariseo ágtinurù na antén puman ka Manama tô mga manubù na inaté, asta duwán mga panaligan ka Manama, asta duwán espiritu ka manubù. Asal tô mga Saduseo, di dan ágbánnal kani. ⁹Purisu ágkasamuk dan. Na, igtindág tô mga taratinurù ka mga sugù i Moises na sakup ka mga Pariseo, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Tô panámdám dé na ándà madat na iglumu din. Duwán basi panaligan ka Manama na igkagi kandin.”

¹⁰Na, tuu dan isamuk, asta imáddangan tô kapitan ka matayan dan si Pablo. Purisu igpapid din tô mga sundalo ébô kangén dan si Pablo, asta piddán dan sikandin tun ta baraks.

¹¹Na, tô dukilám dán, igtindág tô Áglangngagán madani tun ki Pablo, asta igkagi sikandin, na mà din, “Yaka ágkamáddangan. Igulit ka tingód kanak nit Jerusalem, asta mulit ka pagsik tingód kanak tun ta Roma.”

Plano na matayan si Pablo

¹²Na, pagkasimag, duwán mga Judio na igpasábbadé na mimmaté ki Pablo. Igpandatódé dan na di dan kuman ó minám sippang ka matayan dan pa si Pablo. ¹³Sobra ka kappatan

(40) tô manubù na igpatandóé. ¹⁴Purisu igsadun dan tun ta mga mallayat ka pangulu ka templo asta mga ágtugállán ka Judio, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Igpandatódé ké na di ké kuman sippang ka matayan dé pa si Pablo. ¹⁵Na, nigó tô plano dé. Madigár ka pédu-édu kó asta tô mga konseyal tun ta kapitan ébô papiddán din puman si Pablo dini áknuyu. Madigár ka kumagi kó na duwán pa mga insà yu kandin. Asal banganan dé sikandin ébô matayan dé ka di pa dumunggù dini áknuyu.”

¹⁶Asal ikadinág tô bataánnán i Pablo katô plano dan na banganan dan si Pablo. Purisu igsadun sikandin tun ta baraks ébô mulit ki Pablo. ¹⁷Na, igtawar i Pablo tô sábbad sarhento, asta igkagi sikandin, na mà din, “Pid nu ni mallaki tun ta kapitan, su duwán ulitán din kandin.”

¹⁸Purisu igpid katô sarhento tô mallaki tun ta kapitan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Si Pablo na igpriso tô igpédu-édu na piddán ku ni mallaki dini áknikó, su duwán ulitán din áknikó.”

¹⁹Purisu igawidan katô kapitan tô bálad katô mallaki, igpid din tun ta lugar na ándà duma manubù, asta iginsà sikandin, na mà din, “Ándin tô ulitán nu kanak?”

²⁰Na, igkagi tô mallaki, na mà din, “Duwán mga Judio na igplano na pédu-édu dan áknikó ébô papiddán nu simag si Pablo tun ta konseho ka Judio. Kumagi dan na duwán pa mga insà dan kandin.

²¹Asal yaka ágnunug kandan, su sobra ka kappatan (40) tô mga manubù na mangan kandin tun ta dalan. Igpandatódé dan na di dan kuman ó minám sippang ka matayan dan pa si Pablo. Igtaganà dan dán, asta gangat dan dád katô kagin nu.”

**23:5 23:5 Ahaán tô Exodo 22:28.

²²Igsapad tō kapitan, na mà din, “Yaka gulit katō duma manubù tingód katō igulit nu kanak.”

Na, igpapanó din tō mallaki.

Igpid si Pablo tun ta Cesarea

²³Na, igpakangé katō kapitan tō duwa sarhento, asta igkagi sikandin kandan, na mà din, “Limud yu tō duwa gatus (200) sundalo na manóttanà, tō kapit-tuwan (70) sundalo na sumaké ka kudà, asta tō duwa gatus (200) na mid ka pangidù, su panó kó kani ka alas nuybe ka dukilám na madun tun ta Cesarea. ²⁴Pasaké yu si Pablo ka kudà. Bantayi yu sikandin ébô ándà makadadat kandin sippang ka dumunggù kó tun ta gobernador na si Felix.”

²⁵Duwán sulat na igpapid katō kapi-tan, na mà din,

²⁶“Sakán si Claudio Lisias na igsu-lat áknikó Felix na ágkabantug gobernador dé. Kumusta ka! ²⁷Ni manubù na igpapid ku dini áknikó, igámmát sikandin katō mga pangulu ka Judio, asta matayan dan pád sikandin. Purisu igpatákkás ku tō mga sundalo ébô tabangan sikandin, su isóddóran ku na sakup ka Roma sikandin. ²⁸Iglimud ku tō kon-seho katō mga Judio, su kakalyag ku na kasóddóran ka ándin tō dimandan dan kandin. ²⁹Igdimanda dan kandin su igéllé kun sikandin katō mga sugù na ágtumanán dan, asal isóddóran ku na ándà salà din na mému prison asta matayan. ³⁰Igpapid ku sikandin dini áknikó, su duwán kun mga Judio na ágbangan ébô matayan sikandin. Papiddán ku pagsik tō mga manubù na igdimanda kandin ébô mulit dan áknikó katō dimanda dan. Kannun dád gó sippang.”

³¹Purisu igbánnal tō mga sundalo katō sugù kandan, asta tō dukilám tō, igpid dan si Pablo tun ta lunsud ka Antipatris. ³²Na, pagkasimag, igulì tō mga sundalo na igpanóttanà tun ta Jerusalem.

Asal igpanayun si Pablo tun ta Cesarea asta tō mga sundalo na igsaké ka mga kudà. ³³Tō igdunggù dan tun ta Cesarea, igbággé dan tō sulat tun ta gobernador, asta igpid dan pagsik si Pablo tun kandin. ³⁴Tō igbasa tō gobernador katō sulat, iginsà sikandin ka ándin tō probinsya na igtikudan i Pablo. Tō ikasóddór sikandin na Cilicia tō igtikudan i Pablo, ³⁵igkagi sikandin, na mà din, “Insaan kù sikuna ka dumunggù tō mga manubù na igdimanda áknikó.”

Purisu ig sugù din tō mga sundalo ébô bantéyan dan si Pablo tun ta palasyo na igimu katō taganà hari na si Herodes.

Igruud si Felix

24 Na, tō iglabé dán tō lima álló, ig sadun tun ta Cesarea tō tuu mallayat ka pangulu ka templo na si Ananias, asta igtákkás kandin tō mga ágtugállán ka Judio asta tō sábbad abogado na si Tertulo ébô dumimanda dan ki Pablo tun ki Gobernador Felix. ²Igpakangé i Felix si Pablo, asta igtigkané si Tertulo igkagi katō dimanda dan ki Pablo tun ta gobernador, na mà din, “Ágkabantug Gobernador dé Felix, ágdurungán dé sikuna. Su sikuna tō ágpangulu áknami, masuné dán tō kóddô ta. Su ukit katō madigár kapid nu, duwán dán inassudan katō kóddô ta. ³Inalayun ni ágkabantug tun ta langun banuwa. Ágpasalamatan dé tō madigár áglumun nu. ⁴Na, diyad maring áknikó. Asal pédu-éduwa na maminág ka kani kagin ku. ⁵Isóddóran dé na madat manubù ni, su ágsamukán din tō langun Judio tun ta kaluwagan kani banuwa, asta sikandin tō ágpíd katō mga ágpamaké katō sábbad taga Nazaret. ⁶Ágripan din pád pagsik tō templo ka Jerusalem, asal igámmát dé sikandin. [Tō kakalyag dé na ruudan dé sikandin ukit katō mga sugù dé. ⁷Asal igdunggù tō kapitan ka mga sundalo na si Lisias, asta igpirit

sikandin áknami ébô bággén dé si Pablo tun ta bállad din. ⁸Igkagi sikandin na kailangan madun dini tō mga manubù na igdimanda kandin.] Atin ka insaán nu sikandin, kasóddóran nu na bánnal tō di-manda dé kandin.”

⁹Na, igdapit pagsik tō mga Judio na kadumaan i Tertulo, asta igkagi dan na bánnal tō igkagi din.

¹⁰Na, igsingyas tō gobernador ki Pablo ébô kumagi sikandin. Purisu igkagi si Pablo, na mà din, “Isóddóran ku na idugé kad igpangulu kannun ta probinsya ni. Purisu idayawanna su sikuna tō maminág ka taba ku katō dimanda dan. ¹¹Iglabé dán tō sapulù duwa (12) álló, igsadunna tun ta Jerusalem ébô mangadappa tun ta Manama. Atin ka minsà ka katō дума mga manubù, makólit dan na bánnal ni. ¹²Ándà a apul katō mga manubù. Ándà a samuk katō mga manubù agad tun ta templo, ó tun ta mga simbaan ka Judio, ó tun ta agad ánda tun ta lunsud ka Jerusalem. ¹³Ándà palang pakitanán dan áknikó na bánnal duwán salà ku. ¹⁴Asal ni gó tō bánnal kagin ku na ágbánnalla katō kapókit katō Áglangngagán na ágkagin dan na bulaló. Ágpangadappa tun ta Manama na ágpangadapán katō mga kamónaan dé, asta ágbánnalla katō langun sugù i Moises asta tō mga igsulat katō mga propeta ka Manama. ¹⁵Magunawa tō gimanan ku asta tō gimanan katō mga manubù na igdimanda kanak, su gimanna na antén puman ka Manama tō langun manubù na inaté, agad tō mga manubù na nángngà tō áglumun dan tun ta saruwan ka Manama ó tō mga manubù na masalà-salà. ¹⁶Purisu gággar-ággarra áglumu ka madigár, su kakalyag ku na diya gó kayyaan tun ta saruwan ka Manama asta tun ta tubang ka mga manubù. ¹⁷Agad pira dán ámmé ándà a lónód tun ta Jerusalem, igsadunnad su igpid ku tō salapì na tabang tun ta unawa ku na mga

Judio na ágkahirapan, asta igpid ku tō ágbággén tun ta Manama. ¹⁸Igsadunna tun ta templo ébô tumanán ku tō seremonyas ka kalinis. Ándà a limud ka mga manubù. Ándà a samuk ka дума mga manubù. Asal duwán mga Judio tikud tun ta probinsya ka Asia na igkita kanak. ¹⁹Isókó dan kanak. Madigár pád ka sikandan tō madun dini ébô dumimanda kanak ka duwán salà ku. ²⁰Insà nu tō mga manubù kannun ka ándin tō salà ku na igkita dan tun ta konseho tō iginsà dan kanak dángngan. ²¹Asal bánnal igullaówa gó, na mà ku, ‘Igpidda dini ébô insaánna ni álló ni, su gimanna katō kanté puman ka Manama katō mga manubù na inaté.’”

²²Na, igsódô si Felix igruud, su isóddóran din dán tō ágtinuruán katō mga manubù na ágbánnal katō kapókit ka Áglangngagán. Igkagi sikandin, na mà din, “Rumuudda puman ákniyu ka dumunggù tō kapitan na si Lisias.”

²³Purisu igkagi si Felix katō sarhento na panayunán din bantéyan si Pablo, asal di mému ka pahirapan sikandin. Mému ka tabangan sikandin katō mga unawa din tingód katō mga ágkailanganán din.

Igpatubang si Pablo tun ki Felix asta ki Drusila

²⁴Na, tō iglabé dán tō pira álló, igdunggù si Felix asta tō sawa din na si Drusila na sábbad Judio. Igpakangé din si Pablo ébô maminág dan katō ágtinuruán din tingód katō kapamaké ki Jesu-Cristo. ²⁵Igpénagpát i Pablo na kailangan nángngà tō áglumun katō mga manubù, asta kailangan makapáttud ka kandin sarili, asta rumuud tō Manama katō langun manubù tun ta tapuri álló. Purisu imáddangan si Felix, asta igkagi sikandin, na mà din, “Panó kad! Atin ka duwán álló na ándà áglumun ku, pakangén ku puman sikuna.”

²⁶Marag ágpakangén i Felix si Pablo ébô patóngkóé dan, su tô kakalyag din na duwán salapì na bággen i Pablo ébô makaluwà. ²⁷Na, tô iglabé dán tô duwa ámmé, inému na gobernador si Porcio Festo na igbullas ki Felix. Asal igpapriso pa i Felix si Pablo, su kakalyag din na kadayawan tô mga Judio.

Igruud si Festo ki Pablo

25 Na, tô igdunggù si Festo tun ta probinsya ka Judea, igóddô sikandin tun ta Cesarea ka tállu álló, asta igsadun sikandin tun ta Jerusalem. ²Tô igdunggù sikandin dutun, igulit tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mallayat ka mga Judio tingód katô dimanda dan ki Pablo. ³Ágpédu-édu dan ki Festo ébô pakangén din si Pablo tikud tun ta Cesarea, asta papiddán din tun ta Jerusalem, su tô kakalyag dan na banganan dan si Pablo tun ta dalan ébô matayan. ⁴Asal igkagi si Festo, na mà din, “Igpabantéyan pa si Pablo tun ta Cesarea, asta di madugé muli a dutun. ⁵Purisu patákkás yu kanak tô mallayat ka mga tarapid yu tun ta Cesarea. Atin ka duwán salà i Pablo, mému dan dumi-manda dutun.”

⁶Igóddô si Festo tun ta Jerusalem sopra ka sábbad linggo. Igulì sikandin tun ta Cesarea. Pagkasimag, igsadun sikandin tun ta ágruudanan, asta igpakangé din si Pablo. ⁷Tô igdunggù si Pablo tun ki Festo, igtindág tô mga Judio na tikud tun ta Jerusalem asta igpalibutan dan si Pablo. Igulit dan tingód katô marapung asta mabággat dimanda dan ki Pablo, asal ándà kabánnalan na igpakita dan. ⁸Tô igtaba si Pablo, igkagi sikandin, na mà din, “Ándà salà ku, agad tun ta mga sugù i Moises na ágtumanán dé na mga Judio, agad tun ta templo dé, ó agad tun ta emperador ka Roma.”

⁹Asal tô kakalyag i Festo na kadayawan tô mga Judio. Purisu iginsà

sikandin ki Pablo, na mà din, “Mému áknikó ka madun ka tun ta Jerusalem ébô ruudan ku sikuna dutun?”

¹⁰Igtaba si Pablo, na mà din, “Ni gó tô sábbad ágruudanan ka gobyerno. Kailangan ruudanna kannun, su isóddóran nu gó na ándà palang salà ku tun ta mga Judio. ¹¹Atin ka bánnal na duwán salà ku na mému matayanna, diya méllé ka supakanna asta matayanna ikiyu. Asal ka ánnà bánnal tô igkagi dan, di mému ka bággen na tun ta bállad dan. Purisu pédu-éduwa na tô emperador tô rumuud kanak.”

¹²Pángnga igpatóngkóé si Festo asta tô konseyal din, igkagi si Festo, na mà din, “Su igpédu-édu ka na tô emperador tô rumuud áknikó, papiddán ku sikuna tun kandin.”

Igkagi si Pablo tun ki Agripa

¹³Na, tô iglabé dán tô pira álló, igdunggù tô hari katô mga Judio na si Agripa, asta tô tábbé din na si Berenice. Mahà dan ki Festo tun ta Cesarea. ¹⁴Rógun igóddô dan dutun, igulit si Festo ki Agripa tingód ki Pablo. Igkagi si Festo, na mà din, “Duwán sábbad manubù dini na si Pablo na igpapriso i Felix. ¹⁵Tô igsadunna tun ta Jerusalem, marapung tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga ágtugállán ka Judio na igdimanda ki Pablo. Ágpédu-édu dan na supakan ku sikandin. ¹⁶Asal igkagiya kandan na di mému tun ta gobyerno ka supakan tô sakup ka Roma ka di pa kumita katô mga manubù na igdimanda kandin ébô makataba sikandin. ¹⁷Purisu tô igdunggù ké dini, ándà a baring-baring, su pagkasimag, igpakangé ku sikandin ébô ruudan ku. ¹⁸Na, kéman ku ka tuu madat tô ilmu din na pasóddóran dan kanak, asal tô igdimanda dan kandin, ánnà kanné madat tô iglumu din, ¹⁹su ágpapulé dan dád tingód katô ágbánnalán dan, asta tingód katô sábbad

manubù na inaté na si Jesus, asal igkagi si Pablo na inaté puman sikandin. ²⁰Na, ándà ku kasóddóri ka ándin tō ruudan ku tingód kani. Purisu iginsà a ki Pablo ka mému kandin ka madun tun ta Jerusalem ébò ruudan. ²¹Asal ándà nunug sikandin, asta igpédu-édu na tō emperador tō rumuud kandin. Purisu igpaprisko ku pa sikandin sippang ka papiddán ku tun ta emperador.”

²²Igkagi si Agripa, na mà din, “Malyagga maminág kandin.”

Igkagi si Festo, na mà din, “Simag mému ka maminág kandin.”

²³Na, pagkasimag, igdunggu si Agripa asta si Berenice na igparada dan igahu tun ta ágruudanan na igtákkássan katō mga kapitan ka sundalo asta katō mallayat ka mga opisyaes tun ta Cesarea. Igpakangé i Festo si Pablo. ²⁴Na, igkagi si Festo, na mà din, “Harì Agripa, asta langun yu na ilimud dini, ni gó tō manubù na ágdimandan katō mga Judio, agad nit Cesarea asta tun ta Jerusalem. Inalayun dan gullaó na matayan ku sikandin. ²⁵Asal tun ta panámdám ku, ándà ilmu din na mému sikandin matayan. Asal tō igpédu-édu sikandin na tō emperador tō rumuud kandin, igplanowa na papiddán ku sikandin tun ta emperador. ²⁶Asal ándà sóddór ku ka ándin tō sulatán ku tun ta ágkabantug emperador ta tingód kani manubù ni. Purisu igpakangé ku sikandin ébò maminág si Agripa asta tō langun yu ébò duwán sulatán ku, ²⁷su tun ta panámdám ku, di mému papiddán ku sikandin tun ta emperador ka ándà dimanda kandin na sulatán ku.”

26 Na, igkagi si Agripa ki Pablo, na mà din, “Mému kad kumagi.”

Na, igtayó i Pablo tō bállad din, asta igkagi sikandin, na mà din, ²“Harì Agripa, idayawanna su sikuna tō maminág kanak ébò makataba a katō langun dimanda katō mga Judio kanak, ³su tuu ka ikasóddór tingód katō mga ágkémun

ta na Judio, asta tingód katō gapulan dé. Purisu pallayat nu tō ginawa nu ka maminág ka kanak.

⁴“Ikasóddór tō langun Judio tingód katō kóddô ku dāngngan tikud tō mallakiya pa tun ta Tarso asta tun ta Jerusalem. ⁵Atin ka minsà ka kandan, makólit dan na bānnal, su isóddóran dan na tuuwa ágtuman katō mga ágkémun ka Judio, su sakuppa katō mga Pariseo. ⁶Na, ágruudanna su gimanan ku tō katumanan katō igtandô ka Manama tun ta mga kamónaan ta. ⁷Tô gó tō gimanan katō langun ka sapulù duwa (12) grupo ta na mga Judio róggun ágpangadap ki ka Manama agad álló ó dukilám. Sir, igdimanda tō mga unawa ku na Judio kanak su tō gó tō gimanan ku! ⁸Yakó ágpanámdám na di makému makanté puman tō Manama katō mga manubù na inaté.

⁹“Agad sakán dāngngan, kéman ku ka madigár ka mirrayatta katō mga ágpamaké ki Jesus na taga Nazaret. ¹⁰Tô gó tō iglumu ku tun ta Jerusalem, su sakán tō igpaprisko katō marapung manubù na ágpamaké ki Jesus, su igsugù kanak tō mallayat ka mga pangulu ka templo ka Jerusalem. Tō igruud ké kandan, igkagiya pagsik na matayan dan. ¹¹Inalayun ku sikandan ágsupakan tun ta langun simbaan ka Judio, su kakalyag ku pád na pasódoán ku tō kapamaké dan ki Jesus. Su tuuwa ágkasókó kandan, iglupug ku sikandan agad tun ta madiyù mga lunsud ébò irrayatan.

¹²“Purisu igsugù kanak tō mallayat ka mga pangulu ka templo tun ta Damasco ébò ámmáttán ku tō mga manubù na ágpamaké ki Jesus. ¹³Asal Harì, tō malássád dán é álló, tō madaniyad tun ta Damasco, igkita ku tō séllaán tikud tun ta langit na tuu pa ágséllà ka tandingán katō álló. Iséllaanna asta tō duma mga manubù na igtákkás kanak. ¹⁴Ibantang ké tun ta tanà, asta duwán igdinág

ku na igkagi ka kinagiyan ka Hebreo, na mà din, ‘Saulo, Saulo, manan ka girrayat ka kanak? Sikuna dád tò kasakitan ukit katô katu nu kanak.’¹⁵ Purisu iginsà a, ‘Sir, sadan ka?’ asta igtaba tò Áglangngagán, ‘Sakán si Jesus na girrayatan nu.’¹⁶ Tindág ka. Igpakita a áknikó su igsalin ku sikuna ébô imun ka na ágsug-uánnán†† ku. Mulit ka katô дума mga manubù tingód katô igkita nu ni álló ni, asta tingód katô pakitanán ku áknikó tun ta dumunggù pa mga álló.¹⁷ Tómmóngan ku sikuna ébô òi ka matayan katô mga Judio asta katô mga ánnà Judio, su pasadunán ku sikuna tun kandan.¹⁸ Pénagpáttán nu kandan tò kabánalan ébô tayyugan dan tò kangittánggan, asta madun dan tun ta kappawaan, ébô makaluwà dan tikud tun ta bál-lad i Maibuyan, asta masakup dan tun ta Manama. Ukit katô kapamaké dan kanak, pasinsiyaan ka Manama tò mga salà dan asta matanggap dan tò bággén ka Manama tun ta langun manubù na igsalin din.^{**}

¹⁹ “Purisu Harì Agripa, igtuman ku tò igpakita din kanak tikud tun ta langit.²⁰ Igtinurù a tun ta Damasco, tun ta Jerusalem, tun ta mga lunsud ka Judea, asta tun ta mga ánnà Judio. Igtinurù a kandan na kailangan rumákkád dan, kailangan pasakup dan tun ta Manama, asta kailangan madigár tò áglumun dan ébô pakitanán dan na bálnal igrákkád dan.²¹ Tingód katô katinurù ku, igámmátta katô mga Judio tun ta templo ka Jerusalem ébô matayanna ikandan.²² Asal inalayunna ágtabangan ka Manama sippang kani álló ni. Purisu gulitta katô kabánnalan tun ta langun manubù, agad tun ta mabantug asta tun ta òi ágkabantug. Tò ágtinuruán ku, ni dán gó tò katumanan katô tandô

na igulit katô mga propeta ka Manama asta i Moises.²³ Ágtinuruán ku tò igsulat dan na kailangan irrayatan asta matayan tò Mesiyas, asta ukit kandin na tagná inanté puman, pasóddórán din na duwán katábbusan katô langun manubù tikud tun ta salà, agad Judio ó ánnà Judio.”

²⁴ Róggun na igkagi si Pablo, igullaó si Festo, na mà din, “Pablo, ágkangulág ka! Tò sobra kakatigan nu tò ikangulág áknikó!”

²⁵ Iggagi si Pablo, na mà din, “Ágkabantug Festo, diya ágkangulág, su bálnal tò igkagi ku.²⁶ Isóddórán katô hari tò langun katô ilmu. Purisu ándà máddang ku ágkagi kandin, su isóddórán din na bálnal tò langun katô igkagi ku, su ándà lumuwi ni tun ta ikallás lugar.

²⁷ “Hari Agripa, ágbánnal ka katô igkagi ka mga propeta? Isóddórán ku na ágbánnal ka.”

²⁸ Iggagi si Agripa ki Pablo, na mà din, “Kéman nu basì ka sékotta dád papamakén ki Cristo!”

²⁹ Iggagi si Pablo, na mà din, “Agad madugé pa ó òi madugé, kakalyag ku na mému ka iring kanak, asta langun yu na igpaminág kanak ni álló ni. Asal diya malyag na kadinaan kó iring kanak.”

³⁰ Na, igtindág tò hari, tò gobernador, asta si Berenice, asta tò langun dan.³¹ Tò igpanó dan, igpatóngkóé dan, na mà dan, “Ándà ilmu din na mému prison ó matayan.”

³² Iggagi si Agripa ki Festo, na mà din, “Atin ka ándà sikandin pédu-édu na tò emperador tò rumuud kandin, mému paluwaán sikandin.”

Igsadun si Pablo tun ta Roma

27 Na, tò igpid dan ki Pablo tun ta Italia, igsaké ké ka barko. Duwán

††26:16 26:16 Ágsuguánnán, ó apostoles.

**26:18 26:9-18 Ahaán tò Mga Lumu 9:1-19; 22:4-16.

sábbad sarhento ka mga sundalo katô Grupo i Augusto, asta ngadan din si Julio na igpabanté i Festo ki Pablo asta katô duma mga manubù na igpriso. ²Igtákkás áknami si Aristarco na taga Tesalonica na sakup ka probinsya ka Macedonia. Duwán barko na igdunggù tikud tun ta lunsud ka Adramito na pasadun tun ta mga lunsud katô probinsya ka Asia, asta tó gó tó igsakayan dé tikud tun ta Cesarea. ³Pagkasimag, igádding ké tun ta lunsud ka Sidon. Inéduwan si Julio ki Pablo. Purisu igpapónóg din asta igpadding tun ta mga ágpampamaké, asta igpóssiyan dan si Pablo. ⁴Na, tó igsaké ké tikud tun ta Sidon, tuu mabákkár tó karamag na ágkasumaran dé. Purisu igpasidalung ké tun ta ágbaluy katô purù ka Cipre. ⁵Igukit ké tun ta dagat na tubang katô mga probinsya ka Cilicia asta Pamfilia. Igpónóg ké tun ta Mira na sábbad lunsud na sakup ka Licia. ⁶Iki-taan i Julio tó sábbad barko na tikud tun ta Alejandria na pasadun tun ta Italia. Purisu tó gó tó igsakayan dé tikud tun ta Mira. ⁷Mabuwóy tó kapanó katô barko. Purisu idugé ké ikalabé tun ta tubang katô lunsud ka Nido. Tó ikasumar ké katô mabákkár karamag, igpasidalung ké tun ta ágbaluy katô purù na ángadanan Creta. Igukit ké tun ta tubang katô lunsud ka Salmon. ⁸Mahirap tó igpaligad tó barko, asta idugé ké igdunggù tun ta lugar na ángadanan Madigár Ágdungguan na madani tun ta lunsud ka Lasea. ⁹Na, tuu idugé tó panawán dé, asta tuu mahirap tó kapanó katô barko tó timpo tó, su ipángnga dán tó álló ka kapuwasa. [¶]Purisu igtambag si Pablo kandan, na mà din, ¹⁰“Tó panámdám ku, atin ka manayun ki, tuu ki kahira-

pan, su kadattan ni barko asta tó piniddan ta, asta mapánnas ki pagsik maté.”

¹¹Asal ándà paminág tó sarhento ki Pablo, su ágsarigan din tó tarapid asta tó tigatun katô barko. ¹²Tó panámdám dan na di madigár ni pónógan ka magánnó timpo. Purisu tó kakalyag katô karapungan na mga igsaké na manayun ké tun ta lunsud ka Fenice na sábbad lunsud tun ta purù ka Creta na duwán madigár ágpónógan, su ágkasidalungan tó karamag, asta móddô ké pád dutun dalám ka magánnó timpo.

Igdunggù tó bagyo

¹³Na, tó di dán mabákkár é karamag, kéman dan ka mému dán madun tun ta Fenice. Purisu igkangé dan tó angkla, asta igpókit dan tó barko madani tun ta ligad katô purù ka Creta. ¹⁴Asal ándà kadugé, tuu igmabákkár tó karamag tikud tun ta purù, su igbagyowan ké. ¹⁵Tó di dé ágkagaga na ágkasumar dé tó mabákkár karamag, igpabayà dé ka mapid ké katô balud asta katô karamag. ¹⁶Na, igpasidalung ké tun ta délák purù na ángadanan Cauda. Igággár-ággárran dé igdalám tó buti na igpaguyud katô barko. ¹⁷Tó igdalám ké katô buti, igággát dan igikáttan tun ta barko ébô di kadattan. Imáddangan dan ka masayad tó barko tun ta baklayanán na madani tun ta banuwa ka Libya. Purisu iglápplí dan tó mga layag, asta inapid ké katô karamag. ¹⁸Pagkasimag, su tuu pa mabákkár tó balud, igtigkané dé ágdabuán tó mga piniddan dé ébô di ké malánnád. ¹⁹Tun ta ikatállu álló, agad tó mga kasangka-pan katô barko igdabù dé. ²⁰Tuu idugé na ándà dé kitayi tó álló asta tó mga karani. Tó panámdám dé langun di kéd

¶27:9 27:9 Tó timpo katô álló ka kapuwasa katô mga Judio, tó gó tó bulan ka Septyembre asta magánnó timpo. Tó timpo tó, inalayun ágmabákkár tó karamag asta magdakál tó balud tun ta dagat. Purisu ánnà madigár tó kapanó ka mga barko tun ta dagat su ágkadattan katô mabákkár karamag asta magdakál balud.

manté, su igpanayun tô udan asta tuu igmabákkár tô karamag.

²¹ Idugé dán na ándà igkan dé. Purisu igtindág si Pablo, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mga unawa ku, madigár pád ka igbánnal kó katô igkagi ku ákniyu tô ándà ki pa panó tikud tun ta Creta ébô di kadattan tô piniddan ta, asta ándà kahirapan ta. ²² Na, kumagiya ákniyu na pabákkár kó, su ándà sábbad áknita na malánnád, asal ni barko dád tô kadattan. ²³ Su géna dukilám, igpakita kanak tô panaligan na igpapid ka Manama na ágpangadapán ku asta igtigatun kanak. ²⁴ Igkagi sikandin, na mà din, ‘Pablo, yaka ágkamáddangan, su matuman na kumita ka katô emperador, asta ruudan ka ikandin tun ta Roma. Na, tingód áknikó di maté tô mga manubù na igsaké duma áknikó.’ ²⁵ Purisu mga unawa ku, yakó ágkamáddangan. Ágsarigga katô Manama na matuman tô langun katô igkagi din kanak. ²⁶ Asal masayad ni barko tun ta sábbad purù.”

²⁷ Na, tô iglabé tô duwa linggo, inalayun ké inapid ka karamag tun ta dagat na ánggadan Mediteraneo. Tô tángngà ka dukilám, igpanámdám tô mga taralumu ka barko na madani ké tun ta ligad ka dagat. ²⁸ Purisu igtuntun dan tô tali na igikáttan ka mabággat ébô kasóddóran dan tô kadalámman katô dagat. Duwa pulù (20) dáppa tô kadalámman. Ándà kadugé, igtuntun dan puman, asta sapulù lima (15) dáppa tô kadalámman. ²⁹ Imáddangan ké ka mapid tô barko tun ta batun. Purisu igdabù dan tô áppat angkla tikud tun ta bókkóg ka barko, asta igdasal ké na makatiis ké sipang ka sállám. ³⁰ Na, miwà pád tô mga taralumu ka barko. Purisu igtuntun dan tô buti tun ta dagat, su mà kagi dabuán dan tô angkla tun ta tubang katô barko. ³¹ Asal igkagi si Pablo tun ta mga sundalo asta tun ta sarhento, na mà din,

“Atin ka di dan móddô nit barko, di kó manté.”

³² Purisu iggáttas katô mga sundalo tô ikát katô buti, asta inanud.

³³ Na, tô masig dán ágkasállám, igkagi si Pablo na madigár ka kuman dan. Igkagi sikandin, na mà din, “Sapulù áppat (14) dán álló na imáddangan kó, asta igballus kód su ándà kó ikakan. ³⁴ Purisu kan kó ébô kumabákkár kó. Yakó ágkamáddangan, su di kó mamánnu. Ándà tun ákniyu na maté, agad sábbad.”

³⁵ Na, igkangé i Pablo tô pan, igpasalamat sikandin katô Manama tun ta tubang katô langun, igtáppik-táppik din asta igkan sikandin. ³⁶ Tô igkita ké kandin, igmabákkár tô ginawa dé, asta igkan ké. ³⁷ Duwa gatus kapittuwan ánnám (276) ké langun na igsaké katô barko. ³⁸ Tô ibássug kéd, igdabù dé tô samà ka trigo na igpid dé ébô kumagan tô barko.

Idattan tô barko

³⁹ Tô álló dán, ándà kasóddóri katô taralumu ka barko ka ánda tô dungguan dé, asal igkita dan tô baklayanán. Purisu igpatóngkóé dan ka mému padungguán dan tô barko. ⁴⁰ Purisu iggáttas dan tô mga ikát katô mga angkla, asta itananan tô langun angkla tun dalám ka dagat. Igakas dan tô ikát tun ta timon. Igbákka dan tô layag tun ta tubang ébô mapid ké pasadun tun ta ligad. ⁴¹ Asal igsayad tô barko tun ta mababó, ikasapat tô tubang katô barko asta di ágkakangé, asta idattan tô dadan dutun ta bókkóg katô barko ukit katô mga balud. ⁴² Na, igpanámdám tô mga sundalo na matayan dan tô mga igpriso ébô di dan makasilám asta makaluwà. ⁴³ Asal igsapadan dan i Sarhento Julio, su kakalyag din na di matayan si Pablo. Purisu igpóna din tô mga manubù na katig ágsilám ébô tumuppas tun ta dagat asta sumilám na

pasadun tun ta ligad. ⁴⁴Ikatapuri tô mga manubù na di katig ágsilám. Igawidan dan tô mga tabla asta tô mga itáppù bahin katô barko. Purisu ándà kamánnu tô langun dé, asta ikadunggù ké tun ta baklayanán.

Tun ta Malta

28 Na, tô igdunggù ké tun ta baklayanán, ikasóddór ké na tô gó tô purù na ánggadanán Malta. ²Tuu in-éduwan áknami tô mga taga Malta. Igsumar ké ikandan, asta igtabun dan ka dakál apuy, su gudan asta magánnó. ³Igkangé si Pablo ka mga kayu na pag-sunnuk. Na, tô igsunnuk din tô kayu tun ta apuy, igluwà tô áppuy tingód katô kénit, asta igkagat tô bállad i Pablo. ⁴Tô igkita tô mga taga Malta katô áppuy tun ta bállad din, igpatóngkóé dan, na mà dan, “Sikandin basi tô taramaté. Ándà sikandin kamaté tun ta dagat, asal maté sikandin kannun ta tanà, su tô gó tô supak kandin katô ágmanaman ta.”^{§§}

⁵Asal igpanapirik i Pablo tô áppuy tun ta apuy, asta ándà gó sikandin kamánnu. ⁶Igsállág tô mga manubù ka lumábag tô bállad din asta mabantang na maté. Agad idugé dan igangat, asal ándà gó sikandin kamánnu. Purisu ipalin tô panámdám dan, asta igkagi dan na si Pablo tô sábbad manama.

⁷Na, si Publio tô gobernador katô purù, asta sikandin tô tigatun katô maluwas tanà na madani tun ta dagat. Inéduwan sikandin áknami. Purisu igpóddô ké tun ta balé din ka tállu álló. ⁸Na, ágkabógókan tô ámmà din, su igkalintura sikandin asta marag gindás. Igsadun si Pablo tun kandin, asta igdasal sikandin tun ta Manama. Igdappánnan i Pablo ka bállad sikandin, asta inólian. ⁹Na, tô ikasóddór tô duma mga manubù, igpid dan tô langun ágkabógókan tun ki

Pablo, asta inólian dan. ¹⁰Igpóssi dan áknami, asta tô igpanó ké puman, igpid dan tô langun ágkailanganán dé tun ta dalám katô ássa barko.

Igsadun ké tun ta Roma

¹¹Na, tô iglabé dán tô tállu bulan, igsaké ké katô barko tikud tun ta Alejandria na taganà igpundo tun ta Malta dalám katô magánnó timpo. Ánggadanán tô barko na Tô Dáppi na Ágmanaman. ¹²Tô igdunggù ké tun ta lunsud ka Siracusa, igóddô ké dutun ka tállu álló. ¹³Tikud tun ta Siracusa, igsadun ké tun ta lunsud ka Regio. Pagkasimag, nángngà-nángngà dád tô karamag. Purisu igpanó ké, asta igdunggù ké tun ta lunsud ka Puteoli tô ikaduwa álló. ¹⁴Tun ta Puteoli, igkita dé tô mga kataladi, asta igpóddô ké ikandan ka sábbad linggo. Na, igpanó ké puman pasadun tun ta Roma. ¹⁵Tô ikasóddór tô mga kataladi tun ta Roma na dumunggù ké, duwán igsumar áknami tun ta Ágbarigyaanan i Apio, asta duwán duma mga manubù na igsumar áknami tun ta lunsud na ánggadanán Tállu Ágtindaan. Tô igkita si Pablo kandan, igpasalamat sikandin katô Manama, asta idayawan sikandin.

Igtinurù si Pablo tun ta Roma

¹⁶Na, tô igdunggù ké tun ta Roma, ándà prisowi si Pablo, asal igpóddô sikandin tun ta balé na igbantéyan ka sábbad dád sundalo. ¹⁷Na, tô iglabé tô tállu álló, iglimud i Pablo tô mga pangulu ka Judio, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mga kataladi ku, agad ándà madat na ilumu ku tun ta mga unawa ta na mga Judio ó tun ta ágkémun katô mga kamónaan ta, asal igámátta tun ta Jerusalem, asta igbággéya tun ta bállad katô gobyerno ka Roma.

§§28:4 28:4 Duwán ágmanaman ka Griego na ánggadanán Tarasupak.

¹⁸Tô igruud dan kanak, kakalyag dan na paluwaánna pád ikandan, su ánda ilumu ku na mému matayanna. ¹⁹Asal duwán mga pangulu ka Judio na igsapad kandan. Purisu ipiritta igpédu-édu na tô emperador tô rumuud kanak. Asal ánda dimanda ku tingód katô mga Judio, su sakán tô sábbad Judio. ²⁰Ni gó tô gunayan na iglimud ku sikiyu ébô pakitaé ki asta patóngkóé ki. Áknganni igikáttanna ka kadina, su ágbánnalán ku sikandin na gimanan ta na mga rubbad i Israel.”

²¹Igkagi sikandan, na mà dan, “Ánda sulat na igdunggù áknami tikud tun ta mga Judio tingód áknikó. Ánda manubù na igsadun dini ébô kumagi áknami na madat ka manubù. ²²Asal isóddóran dé dád na duwán kun mga manubù tun ta agad ánda banuwayi na ágbuyas katô mga ágpamaké ki Jesus. Purisu tô kakalyag dé na maminág ké katô kagin nu.”

²³Purisu igsalin dan tô álló ébô palimudé dan. Tô igdunggù tô álló, tuu marapung tô mga manubù na ilimud tun ta balé na igóddóan i Pablo. Tikud ka sállám sippang ka dukilám igtinurù si Pablo. Igulit sikandin kandan tingód katô pagpangulu ka Manama, asta igtinurù sikandin tingód ki Jesus tikud tun ta igsulat i Moises asta katô duma mga propeta ka Manama ébô mamaké tô mga manubù ki Jesus. ²⁴Na, duwán mga manubù na igbánnal katô igkagi din, asta duwán mga manubù na ánda

bánnal. ²⁵Ánda dan pasábbadé. Asal tô ánda dan pa panó, igkagi si Pablo, na mà din, “Nángngà tô kagi na igpólit katô Ugis Espiritu ukit katô propeta na si Isaias, su igkagi sikandin tingód ka mga kamónaan ta, na mà din,

²⁶“Sadun ka tun ta mga Judio, asta ni gó tô kagin nu kandan:

Agad tuu kó gó maminág, di kó makagpát.

Agad tuu kó gó sumállág, di kó makagpát, ²⁷su igpatággas kaní mga manubù tô ulu dan agó makagpát dan.

Igsagpángngan dan tô talinga dan agó duminág dan ka kabánnalan.

Iglipáddáng dan tô mata dan agó kumita dan ka kóbadan katô kagi ku kandan.

Ánda kakalyag dan na padani kanak ébô tabangan ku sikandan.”**

²⁸Igpanayun si Pablo igkagi, na mà din, “Purisu paminág kó kanak. Igulitan dán tô mga ánnà Judio na tábbusán dan katô Manama, su sikandan tô maminág.”

²⁹[Pángnga igkagi si Pablo, igpanó tô mga pangulu ka Judio, asta igpapulé dan tingód katô igkagi i Pablo kandan.]

³⁰Na, igóddô si Pablo ka duwa ámmé tun ta balé na igarkilaan din. Igtanggap din tô langun manubù na igsadun tun kandin. ³¹Igulit-ulit sikandin katô kabánnalan tingód ka Áglangngagán na si Jesu-Cristo, asta tingód katô pagpangulu ka Manama. Ánda máddang din ágtinurù, asta ánda igsapad kandin.

*28:27 28:26-27 Isaias 6:9-10.

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Roma

Una Basan

Ni libro igpasulat i Pablo para katô mga ágpampamaké na góddô tun ta lunsud ka Roma. Ágpanámdám tô mga katig manubù na igpasulat ni i Pablo rôggun igóddô sikandin tun ta lunsud ka Corinto ó Filipos. Si Tercio tô igsulat kani mga kagi i Pablo. Tô igpasulat si Pablo kani libro, ándà pa sikandin sadun tun ta Roma, asal igpasulat din ébô makataganà dan para katô kadunggù din. Si Pablo taganà dán igpriso tô ándà pa sadun tun ta Roma. Mabasa ni tun ta libro na igsulat i Lucas, Lumu kapitulo 21 sippang ka kapitulo 28.

Nit libro, igtinurù si Pablo na Batà ka Manama si Jesu-Cristo na Áglangngagán na matulus. (Ahaán tô Roma 1:1-5.)

Igpénagpát din na ikasalà tô langun manubù asta supakan dan ka Manama. Kailangan duwán makatábbus kandan. (Ahaán tô kapitulo 1 bersikulo 18 sippang ka kapitulo 3 bersikulo 20.)

Igtinurù sikandin na mému tanggapán ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit dád katô kapamaké ta ki Jesu-Cristo na igsupakan tingód katô mga salà ta, su igbullas sikandin áknita asta igmatayan sikandin. (Ahaán tô kapitulo 3 bersikulo 21 sippang ka kapitulo 5 bersikulo 21.)

Igtinurù sikandin na mému kadayawan tô Manama ukit dád katô kapóddô ta ki Cristo dini áknita. (Ahaán tô kapitulo 6 sippang ka kapitulo 8.)

Igtinurù pagsik sikandin tingód katô mga gasa na ágbággén katô Ugis Espiritu ka Manama tun ta mga ágpampamaké (12:3-8), asta tingód katô bánnal ginawa tun ta mga kataladi ta. (Ahaán tô kapitulo 12 sippang ka kapitulo 15.)

1 Ni sulat ni tikud dini kanak si Pablo na ágsuguánnán i Jesu-Cristo. Igsalinna ka Manama asta igimuwa ikandin na apostoles na ágtinurù katô Madigár Gulitán din.

²Ni Madigár Gulitán igtandô ka Manama sayyan ukit katô mga propeta din na igsulat katô kagi ka Manama. ³Ni gó tô Madigár Gulitán tingód katô Batà ka Manama na si Jesu-Cristo. Tingód katô kamanubuan din, rubbad sikandin i Hari David sayyan. ⁴Tingód katô kamana-maan i Jesu-Cristo na Áglangngagán ta, tuu gó igpasóddór ka Manama na Batà din sikandin ukit katô kanté din puman kandin. ⁵Ukit ka kédu asta tabang i Cristo kanak, igimuwa ka Manama na apostoles ébô ukit kanak marapung tô mamaké asta tumuman katô kakalyag i Cristo asta pabantugán sikandin tun ta langun banuwa. ⁶Sikiyu na mga ágpampamaké tun ta Roma tô igsalin ka Manama ébô pasakup kó tun ki Jesu-Cristo.

⁷Ni sulat ni para katô langun yu na mga sakup ka Manama na góddô tun ta lunsud ka Roma. Ágginawaan kó ka Manama, asta igsalin kó ikandin ébô imun kó na mga sakup din.

Mólà pa ka tabangan kó ka Manama na Ámmà ta asta katô Áglangngagán na si Jesu-Cristo, asta bággayan kó ka kasunayan.

Igpasalamat asta igdasal si Pablo

⁸Tô una kagin ku ákniyu, ágpasalammatta tun ta Manama tingód katô iglumu i Jesu-Cristo ákniyu langun, su tô kapamaké yu ki Jesu-Cristo isóddóran katô mga manubù tun ta langun banuwa. ⁹Ágtumanna katô sugù ka Manama kanak tô igtinurù a ka Madigár Gulitán tingód katô Batà din. Isóddóran ka Manama na inalayunna ágdasal tingód ákniyu. ¹⁰Ágpamuyù a tun ta Manama na atin ka mému kandin, makasadunna tun ákniyu. ¹¹Ág-

panimólà a gó na kitanán ku sikiyu, su kakalyag ku na makatabangnga ákniyu ébô ukit katô Ugis Espiritu kum-abákkár tó kapamaké yu ki Jesu-Cristo. ¹²Kakalyag ku na madunna tun ákniyu ébô pabákkárré ki ka pusung ukit ka kapatóngkóé ta tingód katô kapamaké ta ki Jesus.

¹³Mga kataladi, kakalyag ku na kasóddóran yu na inalayunna ágplano madun tun ákniyu, asal inalayunna ágkadalangan sippang áknganni. Madunna tun ákniyu ébô duwán mapid tun ta kapamaké ki Cristo iring katô inému tun ta mga ánnà Judio na igسادunan ku tun ta duma mga banuwa. ¹⁴Kailangan mulit-ulitta katô Madigár Gulitán tun ta langun na mga ánnà Judio, tun ta mga ikóskuwila ó tun ta ándà, tun ta mga duwán kakatigan ó tun ta ándà kakatigan. ¹⁵Purisu magan tó pusung ku na ulit-ulitan ku pagsik sikiyu asta tó duma mga taga Roma tingód katô Madigár Gulitán.

Tó katulusan katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo

¹⁶Ándà a duwa-duwa igulit-ulit katô Madigár Gulitán, su tó gó tó katulusan na gamitán ka Manama ébô tábbusán din tó langun mamaké ki Jesu-Cristo. Mga Judio tó una igtábbus, yan pa tó mga ánnà Judio. ¹⁷Ukit kani Madigár Gulitán, ágpasóddór tó Manama na tanggapán din na nángngà tun ta saruwan din tó mga manubù. Tó gó tó lumun din ukit dád katô kapamaké dan, iring katô igsulat sayyan,

“Tó mga tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan, tó gó tó bág-gayan din ka kantayan na ándà ágtamanán.”†

Duwán salà ka langun manubù

¹⁸Tó Manama ágpasóddór na ruudan asta supakan din tó langun manubù na di ágpamaké kandin asta áglumu ka madat, su ukit ka madat na áglumun dan, ágdalangan dan tó kasóddóran ka kabánnalan tingód katô Manama. ¹⁹Tó kabánnalan tingód katô Manama ágkasóddóran katô langun manubù, su Manama tó igpasóddór kandan. ²⁰Tikud tun ta kému ka Manama kani banuwa sippang áknganni, ágpasóddór tó Manama tingód katô kamanamaan din, agad di sikandin ágkitanán. Igpasóddór din na matulus sikandin ukit katô langun na iglumu din. Purisu di makakagi tó mga manubù na ándà sóddór dan tingód katô Manama. ²¹Agad isóddóran dan na duwán Manama, asal ándà dan respeto kandin, asta ándà dan pasalamat kandin. Asal igpanámdám dan na ándà ágpulusán dan tun kandin. Purisu ándà dan kagpátti tó kabánnalan. ²²Agad igkagi dan na mapandé dan, asal inému dan baling ágkangulág-ngulág. ²³Igtayyugan dan tó matulus Manama na di ágkamaté asta igpangadap dan baling tó mga ágmanaman na igimu dan iring na bónnóng katô mga manubù na ágkamaté, mga manuk ta kayun, mga mannap, asta mga áppuy.

²⁴Purisu igpabayà ka Manama sikan dan ébô tumanán dan tó kandan madat kakalyag. Purisu madat tó iglumu dan tun ta lawa ka mga unawa dan gamama asta unawa dan gabayi. ²⁵Ándà dan tanggap katô kabánnalan tingód katô Manama, asal igpangadap dan baling ka ánnà bánnal manama. Ándà dan pangadap ka Manama na igimu katô langun, asal igpangadap dan baling tó igimu ka Manama. Mólà pa ka durungán tó Manama ka ándà ágtamanán. Matuman ni!

†1:17 1:17 Habacuc 2:4.

²⁶ Su igtayyug tō mga ánnà Judio ka Manama, igpabayà din sikandan. Purisu tō ágkémun dan, igtuman dan dád katō kakalyag dan na makayayyà. Agad tō mga gabayi, igsódô dan áglayuk katō mga дума dan asta áglayuk dan katō unawa dan na mga gabayi. ²⁷ Iring pagsik kani tō iglumu katō mga gamama, su igsódô dan áglayuk katō mga gabayi, asta igpamasak dan katō unawa dan na mga gamama ébô lumayuk kandan. Ándà kayyà dan igpamasak ka unawa dan na mga gamama. Su kulang tō panámdám dan tingód katō Manama, ig-supakan dan dán katō supak na nángngà gó kandan.

²⁸ Su igélléyan dan tō kasóddóran tingód katō Manama, igpabayà ka Manama sikandan ébô kapánnuan dan katō ánnà nángngà panámdám dan. Purisu iglumu dan tō ánnà nángngà tun ta saruwan ka Manama. ²⁹ Inalayun dan iglumu ka marapung klasi ka madat. Kakalyag dan na lumumu ka madat tun ta mga дума, angén dan pád tō kaduwánnan ka mga дума, asta gingà dan, ágmaté, ágsamuk, áglimbung, asta ágringasa ka дума mga manubù, ágsarupát, ³⁰ ágbuyas, asta madat tō pusung dan tun ta Manama. Magani dan, ágpallayat-layat, asta ágpapadurung. Inalayun dan ágplano ka madat. Dì dan ágbánnal katō ámmà dan asta innà dan. ³¹ Ágkatuluan dan. Dì dan ágtuman ka tandô. Ándà palang ágginawaan dan agad mga sakup ka kandan pamilya, asta ándà kédu dan. ³² Agad isóddóran dan na igsugù tō Manama na kailangan matayan tō langun na áglumu ka madat iring kani, asal ágpanayun dan baling áglumu ka madat, asta ágkadigárran dan pagsik katō mga manubù na áglumu ka madat.

Tō supak ka Manama

2 Purisu agad sikiyu, dì kó kaliyasan katō supak ka Manama. Atin ka ru-muud kó katō ássa manubù na áglumu ka madat asal áglumu kó pagsik katō madat na magunawa katō áglumun dan, igruudan yu pagsik tō ákniyu sarili. ² Isóddóran ta na nángngà tō karuud ka Manama ka supakan din tō mga manubù na áglumu ka madat. ³ Purisu sikuna, atin ka ágbuyas ka katō дума manubù na áglumu ka madat, asta madat pagsik tō áglumun nu, kéman nu ka makaluwà ka tikud tun ta supak ka Manama. ⁴ Yaka ágpanámdám na dì ka supakan ka Manama ukit katō kadakállan asta kadalámman ka ginawa din. Iring na ilingawan nu na dakál tō ginawa ka Manama áknikó ébô rumákkád ka. ⁵ Asal géllé ka na rumákkád. Purisu tuu pa madat tō supak ka Manama áknikó tun ta tapuri álló ka pasóddóran din na nángngà tō karuud din.

⁶ Duwán bággén ka Manama tun ta tagsábbad-sábbad manubù tingód katō mga iglumu dan. ⁷ Duwán kantayan na ándà ágtamanán na bággén ka Manama tun ta mga manubù na pakatiis áglumu ka madigár asta malyag na durungán asta pabantugán dan ka Manama asta malyag katō kantayan na ándà ágtamanán. ⁸ Asal tō mga manubù na ágtuman ka kakalyag ka kandan pusung, asta dì ágbánnal katō kabánnalan tikud tun ta Manama, asal áglumu dan baling ka madat, tō gó tō tuu supakan ka Manama. ⁹ Madat gó tō kahirapan na padungguán ka Manama tun ta langun manubù na áglumu ka madat, tun ta mga Judio na igsalin ka Manama asta tun pagsik ta mga ánnà Judio. ¹⁰ Asal duwán durung, bantug asta kasunayan na bággén ka Manama tun ta langun manubù na áglumu ka madigár, tun ta mga Judio na igsalin ka Manama asta tun ta

mga ánnà Judio. ¹¹Tô gó tô lumun ka Manama su ka rumuud sikandin, ándà manubù na ágmusingán din agad ándin tô bónnóng dan.

¹²Tô mga ánnà Judio na ándà ikasóddór katô mga sugù i Moises[‡] sayyan, atin ka iglumu dan ka salà, supakan dan ka Manama tingód katô salà dan. Tô mga Judio na ikasóddór ka mga sugù i Moises, atin ka iglumu dan ka salà, supakan dan ka Manama ukit katô mga sugù i Moises. ¹³Nángngà tô supak ka Manama kandan su ánnà tô mga manubù na ikasóddór dád katô mga sugù tô tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. Asal tô mga manubù na inalayun ágtuman katô langun sugù tô tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁴Atin ka tô mga ánnà Judio na ándà ikasóddór ka mga sugù i Moises áglumu katô nángngà na magunawa tun ta mga sugù, ágpasóddór dan gó na duwán sugù tun ta panámdám dan, agad ándà dan tinurui tingód katô mga sugù i Moises. ¹⁵Ágpasóddórán dan na duwán sugù tun ta panámdám dan, su isóddórán dan na duwán madigár áglumun asta duwán madat, su duwán timpo na ágpanámdám dan na madigár tô iglumu dan, asta duwán timpo na ágpanámdám dan na madat tô iglumu dan. ¹⁶Dumunggù tô álló na supakan ka Manama tô langun manubù tingód katô igpanámdám asta iglumu dan agad inallás, su papiddán din si Jesu-Cristo ébò rumuud kandan. Tô gó tô Madigár Gulitán na ágtinuruán ku.

Mga Judio asta mga sugù

¹⁷Na, duwán kagin ku tun ta tagsábbad-sábbad mga Judio. Idayawan kó su Judio kó. Ágsarig kó na duwán

ágpulusán yu tingód katô mga sugù i Moises. Ágpadadurung kó su igsalin kó ka Manama. ¹⁸Ikasóddór kó ka ándin é kakalyag ka Manama, asta katig kó ágsalin ka ándin é madigár, su igtinuruan kó katô mga sugù i Moises. ¹⁹Ágpanámdám kó na katig kó ágpénagpát katô kabánnalan tingód katô Manama tun ta mga ánnà Judio, su iring kó katô gagak ka mga bólóg. Ágpanámdám kó na katig kó ágtinurù tingód katô Manama tun ta mga ánnà Judio na di pakagpát, su iring kó na sulù na makappawà ka dalan para ka mga ágpanó tun ta kangittángngan. ²⁰Ágpanámdám kó na katig kó tuminurù katô mga ándà ikagpát katô kabánnalan, asta katig kó tuminurù katô mga manubù na mababó pa é isóddórán dan tingód katô Manama su tun dán ákniyu tô mga sugù i Moises na igsulatan katô kabánnalan tingód katô Manama. ²¹Agad duwán ágpulusán yu su mga Judio kó, asal iring na ándà, su agad ágtinurù kó na kailangan tumanán tô mga sugù, asal sikiyu tô di ágtuman kanan. Agad gulit-ulit kó na madat tô ágtakó, asal ágpanakó kó. ²²Agad ágtinurù kó na di mému ka lumibug, asal áglibug kó. Agad ágkaringasa kó katô mga ágmanaman, asal ágtakó kó tikud tun ta mga simbaan dan. ²³Agad ágpadadurung kó su duwán mga sugù tun ákniyu, asal ágpayayyaán yu tô Manama su áglapas kó katô mga sugù. ²⁴Sikiyu tô ágkasugatan kani kagi ka Manama na igsulat,

“Tingód katô madat áglumun yu na mga rubbad i Israel, madat tô ágkagin katô mga ánnà rubbad i Israel tingód katô Manama.”[¶]

[‡]2:12 2:12 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

[¶]2:24 2:24 Isaias 52:5.

²⁵ Sikiyu na mga Judio, atin ka tumuman kó katô mga sugù i Moises, duwán gó ágpulusán yu ka igtupuwan⁵ kó. Asal ka lumapas kó katô mga sugù, ánnà kó nángngà tun ta saruwan ka Manama agad igtupuwan kó, su inému kó iring katô ándà katupuwi. ²⁶ Tô mga ánnà Judio, atin ka ágtuman dan katô mga sugù, nángngà dan tun ta saruwan ka Manama agad ándà dan katupuwi. ²⁷ Tô mga ánnà Judio na ágtuman katô mga sugù agad ándà dan katupuwi tikud tun ta kapamasusu dan, makakagi dan na nángngà tô supak ka Manama ákniyu na áglapas katô mga sugù, agad duwán kagi ka Manama tun ákniyu asta igtupuwan kó.

²⁸ Ánnà bánnal Judio tô mga ágtuman katô mga ágkémun ka Judio ébô pasóddór na isakup dan tun ta Manama. Asta ánnà nángngà tun ta saruwan ka Manama tô mga manubù na igtupuwan dád, ²⁹ su tô bánnal Judio, tô dád gó tô inému na mantu é kantayan ánnà ukit katô katumán katô mga sugù i Moises, asal ukit katô Ugis Espiritu. Tô inému na mantu é kantayan, tô dád gó tô nángngà tun ta saruwan ka Manama. Agad di dan durungán ka дума manubù, asal durungán dan ka Manama.

3 Na, duwán basì ágpanámdám iring kani, “Atin ka di tanggapán ka Manama tô mga Judio ukit ka katupu kandan, ándà dán ágpulusán dan ka tandingán katô mga ánnà Judio, su ándà dán lagà katô katupu.” ² Asal tô taba ku na marapung tô ágpulusán katô mga Judio. Tô una katô langun, tô áknita mga kamónaan tô igsarigan ka Manama katô kagi din. ³ Na, duwán basì minsà iring kani, “Su marapung tô mga Judio na ándà tumán katô igtandô dan tun ta Manama, di tumuman tô Manama katô igtandô din

katô mga Judio?” ⁴ Tô taba ku na ánnà yan! Agad bulalón tô langun manubù, asal inalayun ágtuman tô Manama katô mga tandô din. Duwán igsulat i Hari David sayyan tingód katô supak ka Manama kandin tingód katô salà din, na mà din,

“Manama, atin ka maminág tô mga manubù katô kagi nu tingód katô salà dan, makasóddór dan na nángngà tô langun katô áglumun nu.

Atin ka duwán manubù na dumimanda tingód áknikó, sikuna tô manalu kandan.”**

⁵ Purisu duwán basì kumagi iring kani, “Atin ka ukit ka kalumu ta ka madat, pasóddórán na nángngà tô áglumun ka Manama, madigár ni. Purisu di mému ka supakan ki ka Manama.” Tô gó basì tô panámdám ka manubù. ⁶ Asal di gó mému ka kumagi ki na madat tô Manama ka supakan ki na mga Judio! su atin ka di ruudan ka Manama tô mga Judio, di mému ka sikandin tô rumuud ka дума mga manubù nit banuwa.

⁷ Asal duwán basì kumagi na, “Atin ka ukit ka kélé ku katô mga tandô, ágkasóddórán na nángngà tô áglumun ka Manama, madurung sikandin. Purisu di mému ka supakanna ikandin tingód katô salà ku.” ⁸ Atin ka bánnal ni, madigár ka lumumu ki ka madat ébô madigár tô dungguán. Duwán mga manubù na ágbuyas kanak su kéman dan ka tô gó tô ágtinuruán ku. Asal nángngà ka supakan ka Manama tô ágkagi iring kani.

Masalà-salà tô langun manubù

⁹ Purisu di mému ka manámdám ki na tuu pa madigár tô ágpulusán ka mga Ju-

§2:25 2:25 Tô ikawalu álló pángnga ka kapamasusu, ágtupuwan tô mga gamama ka Judio su tô gó tô pató na isakup dan ka Manama asta ágtumanán dan tô mga sugù din.

**3:4 3:4 Salmo 51:4.

dio ka tandingán katô mga ánnà Judio, su taganà a igkagi áknuyu na supakan ka Manama tô langun masalà-salà, agad Judio ó ánnà Judio. ¹⁰ Mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Ándà palang manubù na ándà salà, agad sábbad.

¹¹ Ándà palang manubù na ikagpát ka kabánnalan tingód katô Manama, Asta ándà palang malyag na makasóddór kandin.

¹² Tô langun igsuwé tikud tun ta Manama

Asta inému dan na ándà ágpulusán tun ta Manama.

Ándà palang manubù na ándà salà, agad sábbad.”^{††}

¹³ “Madat tô ágkagin dan iring na kamawù ka igpókéan lábbáng.

Ukit ka ágkagin dan áglimbung dan ka duma mga manubù.

Atin ka ágkagi dan, tô dilà dan iring na aras ka áppuy.”^{‡‡}

¹⁴ “Inalayun dan ágtulád asta ágbuyas.”^{¶¶}

¹⁵ “Agad délák dád tô gunayan dan, ágmaté dan.

¹⁶ Agad ánda é ágsadunan dan, duwán ágdadattan dan, asta ágbággé dan ka kahirapan.

¹⁷ Ándà isóddóran dan tingód katô kapókit ka kasunayan.”^{§§}

¹⁸ “Ándà gó máddang dan katô Manama.”^{*}

¹⁹ Isóddóran ta na mga Judio na ágtuman pád katô mga sugù tô igsulatan tingód kani. Purisu ándà palang makakagi na di ki supakan, su tô langun ta tô iglumu katô salà na supakan ka Manama. ²⁰ Ánnà ukit ka katuman katô mga

sugù tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din, su di ki makatuman katô mga sugù. Ukit katô mga sugù kasóddóran ta na masalà-salà ki gó.

Tanggapán ki ka Manama ukit ka kapamaké

²¹ Asal áknganni ánnà ukit ka katuman ta katô mga sugù tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din, su igpasóddór dán ka Manama áknita na duwán dán mantu kapókit na igimu din. Mabasa ni kapókit tun ta kagi ka Manama na igsulat i Moises asta igsulat katô duma mga propeta ka Manama. ²² Tanggapán tô mga manubù ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan ki Jesu-Cristo. Tô langun manubù na mamaké ki Cristo agad Judio ó ánnà Judio, tô gó tô tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, su ándà kasaan katô mga manubù tun ta saruwan ka Manama. ²³ Tô langun manubù ikasalà. Ándà gó palang manubù na ikatuman katô kakalyag ka Manama. ²⁴ Asal ukit katô kédu ka Manama, igtanggap sikandin katô manubù na nángngà tun ta saruwan din. Tô gó tô gasa na igbággé din tô igtábbus ki ikandin ukit ki Jesu-Cristo. ²⁵ Igpasóddór ka Manama na si Jesu-Cristo tô ágpasinsiya katô mga salà ta ukit katô dipanug din tô inaté sikandin tun ta krus. Igpasinsiyaan ki ka Manama ukit katô kapamaké ta ki Cristo ébó pasóddóran ka Manama na tanggapán din tô mga manubù. Tô ándà pa kamaté si Cristo, ándà kasóddóri ka nángngà tô supak ka Manama katô mga masalà-

^{††}3:12 3:12 Salmo 14:1-3; 53:1-3.

^{‡‡}3:13 3:13 Salmo 5:9; 140:3.

^{¶¶}3:14 3:14 Salmo 10:7.

^{§§}3:17 3:17 Isaias 59:7-8.

^{*}3:18 3:18 Salmo 36:1.

salà, su ukit katô kallayat ka ginawa din, ándà din supaki tô iglumu ka salà dângngan. ²⁶ Asal áknganni igpasóddór din na nángngà tô langun ka áglumun din, asta ágpasóddórán din na ándà dán salà katô manubù na ágpamaké ki Jesus.

²⁷ Purisu dì mému ka padadurung ki, su dì ki makakagi na ukit katô katumana ta katô mga sugù tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din, su ukit dád katô kapamaké ta ki Cristo tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din.

²⁸ Dì ki padadurung su isóddórán ta na igtanggap ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ta ki Cristo. Ánnà ukit katô katumana ta katô mga sugù, su dì ki gó pakatuman kani. ²⁹ Sikiyu na mga Judio, yakó ágpanámdám na sikiyu dád tô mému pasakup tun ta Manama, su mému pagsik pasakup tô mga ánnà Judio. ³⁰ Sábbad dád tô Manama, asta sikandin tô tumanggap katô mga Judio na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan ki Cristo. Iring kanan, tumanggap sikandin katô mga ánnà Judio na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan. ³¹ Purisu tingód katô mga sugù i Moises, yakó ágpanámdám na ándà dán ágpulusán kani! su ukit katô kapamaké ta ki Cristo tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din. Asal ukit ka kapamaké ta, igmasarig baling tô mga sugù.

Itanggap si Abraham su igpamaké sikandin

4 Na, panámdám kó tingód katô inému ki Abraham na kamónaan katô langun ta na mga Judio. ² Atin ka ukit katô madigár iglumu i Abraham

tô katanggap ka Manama kandin na nángngà tun ta saruwan din, mému ka padadurung si Abraham. Asal ánnà ukit katô iglumu i Abraham tô katanggap ka Manama kandin na nángngà tun ta saruwan din. ³ Isóddórán ta ni su mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Igpamaké si Abraham katô Manama.

Purisu igtanggap tô Manama ki Abraham na nángngà tun ta saruwan din.”[†]

⁴ Atin ka lumumu tô manubù, ánnà gasa tô bággén kandin, asal tandan ukit katô pagud din. ⁵ Tô manubù na mamaké katô Manama na ágtanggap katô mga masalà-salà, tô gó tô tanggapán katô Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit ka kapamaké katô manubù, ánnà ukit katô pagud din. ⁶ Iring kani tô igkagi i Hari David sayyan na kadayawan tô mga manubù na tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ánnà ukit katô pagud dan asal ukit katô kapamaké dan, su igkagi sikandin, na mà din,

⁷ “Ágkadayawan tô mga manubù na igpasinsiyaan tingód katô kalapas dan ka mga sugù, Asta tingód katô kalumu dan ka madat na igtambunan ka Manama.

⁸ Ágkadayawan tô manubù na ándà dán panámdámmi ka Manama tô mga salà din.”[‡]

⁹ Na, tô kadayawan ta tingód katô katanggap ka Manama na ándà salà ánnà dád para áknita na mga Judio na igtupuwan, asal para pagsik katô mga ánnà Judio agad ándà dan tupuwi. Isóddórán tad na igtanggap katô Manama si Abraham na nángngà tun ta saruwan din su igpamaké sikandin.^{¶ 10} Asal kadángngan tô katanggap ka Manama ki Abraham na ándà salà? Pángnga igtupuwan

[†]4:3 4:3 Genesis 15:6.

[‡]4:8 4:7-8 Salmo 32:1-2.

[¶]4:9 4:9 Ahaán tô Genesis 15:6.

sikandin ébô duwán pató na igpasakup sikandin tun ta Manama, ó tó ándà pa tupuwi? Inému ni tó ándà pa sikandin tupuwi. ¹¹ Tó igpamaké dán si Abraham, igkagi tó Manama na kailangan patupu si Abraham, su tó gó tó pató na igtanggap ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din ukit kató kapamaké din tó ándà pa sikandin tupuwi. Purisu inému si Abraham na ámmà kató langun ágpamaké agad ándà dan tupuwi, asta igtanggap ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din. ¹² Inému pagsik si Abraham na ámmà kató langun na igtupuwan asta igpamaké ka Manama iring kató kapamaké i Abraham tó ándà pa sikandin tupuwi.

Tó manubù na ágpamaké makatanggap kató igtandó

¹³ Tó sayyan, igtandó tó Manama ki Abraham asta tun ta mga rubbad din na bággén din kandan tó madigár na igtandó din tun ta langun manubù nit banuwa. Tó gó tó igtandó ki Abraham ánnà su igtuman din tó mga sugù, asal igtandó su igpamaké sikandin ka Manama. Purisu igtanggap ka Manama si Abraham na ándà salà tun ta saruwan din. ¹⁴ Atin ka tó mga manubù dád na ágtuman ka sugù tó bággayan kató igtandó ka Manama, ándà dán ágpulusán ka kapamaké ta ka Manama, asta di matuman tó igtandó din. ¹⁵ Igtandóan si Abraham ánnà ukit kató katuman din ka mga sugù, su supakan ka Manama tó manubù na di pakatuman kató langun sugù din. Atin ka ándà mga sugù, ándà áglapas kató mga sugù.

¹⁶ Purisu sikita dád na ágpamaké tó bággayan ka Manama kató igtandó din, su ukit kató kédu ka Manama, ágtanggap sikandin áknita na nángngà tun ta

saruwan din. Purisu matuman tó igtandó ka Manama tun ta langun manubù na inému na mga rubbad i Abraham ukit kató kapamaké dan kató Manama iring ki Abraham. Tó gó tó ágbággén ka Manama ánnà dád tun ta mga ágpampamaké na Judio na ágtuman kató mga sugù, asal tun ta mga ánnà Judio na ágpamaké ka Manama iring kató kapamaké i Abraham, su inému si Abraham na ámmà kató langun ta na ágpampamaké. ¹⁷⁻¹⁸ Bánnal ni su mà kató kagi ka Manama na igsulat,

“Imun ku sikuna na kamónaan ka marapung mga grupo.”[§]

Agad iring na di matuman tó igtandó ka Manama na igimanan i Abraham su tugál dán sikandin asta tó sawa din, asal igbánnal sikandin na marapung tó mga rubbad na bággén ka Manama kandin. Manama tó makanté puman ka manubù na inaté, asta ágkagi sikandin tingód kató ándà pa imuwi iring na igimu dán.

Igbánnal si Abraham na mému sikandin kamónaan ka marapung mga grupo, iring kató igtandó ka Manama kandin, na mà din,

“Iring na karapungan kató mga karani tó langun rubbad nu.”^{**}

¹⁹ Isóddóran i Abraham na tugál dán sikandin, asta di dán sikandin makapabatà, su mga sábbad gatus (100) dán tó idad din. Isóddóran din na ándà kinnam batà tó sawa din na si Sara. Agad isóddóran din ni, asal ándà sikandin duwa-duwa tingód ka katumanan kató igtandó ka Manama kandin. ²⁰ Ándà sikandin duwa-duwa tingód kató igtandó ka Manama kandin, asal igpabákkár din baling tó kapamaké din ka Manama, asta igpasalamat sikandin tun ta Manama. ²¹ Isóddóran din na makému tó Manama tumuman kató igtandó din. ²² Purisu mà

§4:17-18 4:17-18a Genesis 17:5.

**4:17-18 4:17-18b Genesis 15:5.

katô kagi ka Manama na ukit katô kapamaké din ka Manama, “Igtanggap ka Manama si Abraham na nángngà tun ta saruwan din.”††

²³ Ánnà dád para ki Abraham tô igsulat kagi ka Manama, na, “Igtanggap na nángngà tun ta saruwan din,”²⁴ asal igsulat pagsik ni para áknita ébô kumabákkár tô kapamaké ta na tanggapán ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. Igsulat ni para áknita na ágpamaké ka Manama na iganté puman katô Áglangngagán ta na si Jesus.²⁵ Igmatayan si Jesus tingód katô mga salà ta, asta iganté puman sikandin ébô pasóddórán ka Manama na tanggapán ki ikandin na nángngà tun ta saruwan din.

Kadayawan tô manubù na igpasábbad tun ta Manama

5 Na, su igtanggap kid ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ta, ándà dán sókó ka Manama áknita. Igpasábbadé ki asta tô Manama ukit katô kamatayan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.² Ukit katô iglumu din isakup kid tun ta mga ágtabangan ka Manama su igpamaké kid ki Cristo. Idayawan kid su gimanan ta tô álló na pabantugán ki duma katô Manama tun ta langit.³ Idayawan ki pagsik dalám katô kahirapan ta, su isóddórán ta na ukit katô mga kahirapan, makatiis ki na mallayat é ginawa ta.⁴ Atin ka makatiis ki na mallayat é ginawa ta, kasóddórán ta na kadayawan tô Manama tingód áknita. Atin ka kadayawan tô Manama tingód áknita, isóddórán ta na matuman tô gimanan ta.⁵ Atin ka manayun ki giman katô katumanan, kasóddórán ta na ò ki makabullug, su igpasóddórán dán ka Manama na ágginawaan ki ikandin ukit katô Ugis Espiritu na igbággé din áknita.

⁶ Dángngan tô ándà pa ágkémú ta ébô matábbus ki, tô álló na igsalin ka Manama, inaté si Cristo ébô tábbusán ki na mga masalà-salà.⁷ Tagsábbadé dád tô manubù na pamaté para bullas katô duma manubù, agad nángngà tô áglumun din. Asal para katô manubù na madigár é áglumun din, duwán basi manubù na numunug na pamaté para bullas kandin.⁸ Asal igpasóddór ka Manama na dakál tô ginawa din áknita, su dalám katô kósig ta kandin, inaté si Cristo para bullas áknita.⁹ Purisu su igtanggap kid ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô dipanug i Cristo na inaté tun ta krus, isóddórán ta na paluwaán ki gó pagsik tikud tun ta supak tun ta tapuri álló.¹⁰ Dángngan mga usig ki katô Manama, asal ukit katô kamatayan katô Batà din, igpasábbad kid tun ta Manama. Na, su tô gó tô igimu din para áknita, isóddórán ta na tábbusán ki i Cristo ukit katô kantayan din.¹¹ Duwán pagsik kadayawan ta tingód katô iglumu ka Manama áknita ukit ka kamatayan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo asta kapasábbad din áknita tun ta Manama.

Si Adan asta si Jesu-Cristo

¹² Masalà-salà ki langun su tô una manubù na si Adan iglumu ka salà. Inaté sikandin tingód katô salà din. Purisu ágkamaté tô langun manubù, su tô iglumu si Adan ka salà, iring na langun manubù tô iglumu ka salà.¹³ Tô ándà pa bággéyi ka Manama tô mga sugù ki Moises, taganá gó iglumu tô mga manubù ka salà, asal tô salà dan ánnà ukit katô kalapas ka sugù, su ándà pa sugù.¹⁴ Asal isóddórán ta na tikud tun ki Adan sippang tun ki Moises, inaté tô langun manubù su tô langun dan iglumu ka

††4:22 4:22 Ahaán tô Genesis 15:6.

salà. Inaté tô mga manubù agad tô salà dan ánnà iring katô salà i Adan.

Duwán igtanggap katô langun manubù ukit katô iglumu i Adan, asta duwán igtanggap katô langun manubù ukit katô iglumu i Cristo agad tô ándà pa sikandin dunggù. ¹⁵Asal ánnà magunawa tô gasa na igpulus ta ukit katô katanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din asta tô igpulus ta ukit katô kalumu i Adan ka salà. Agad isóddóran ta na ágkamaté tô langun manubù ukit katô salà i Adan, asal tuu pa bánnal na marapung tô mga manubù na igdungguan katô kédu ka Manama asta igtanggap din na nángngà tun ta saruwan din ukit katô iglumu i Jesu-Cristo. ¹⁶Duwán pa дума kasaan. Su duwán salà katô sábbad dád manubù na si Adan, igkagi tô Manama na kailangan supakan tô langun manubù. Asal su duwán salà katô marapung manubù, duwán kédu ka Manama áknita, asta igtanggap ki ikandin na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁷Ukit ka iglumu katô sábbad manubù na si Adan, ágkamaté tô langun manubù. Asal tô mga manubù na tumanggap katô kédu ka Manama asta tanggapán dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, tô gó tô mangulu дума ki Cristo ka móddô dan дума kandin tun ta langit. Tô gó tô gasa na ágpulusán dan ukit ka iglumu katô sábbad manubù na si Jesu-Cristo.

¹⁸Purisu ukit katô sábbad salà i Adan, kailangan supakan tô langun manubù. Asal ukit katô nángngà lumu i Jesus tun ta krus, duwán kantayan na mému bág-gén ka Manama tun ta langun manubù asta tanggapán dan ikandin na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁹Si Adan tô sábbad na ándà bánnal ka Manama, asta in-ému masalà-salà tô langun manubù. Iring kani, si Jesus tô sábbad na igbánnal ka Manama, asta marapung tô mga

tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din.

²⁰Igbággé ka Manama tô mga sugù ki Moises ébô kasóddóran ta na tuu dakál tô salà ta. Agad dakál tô salà ta, asal tuu pa dakál tô kédu ka Manama áknita. ²¹Agad tô langun manubù ágkamaté ukit katô salà, asal tô langun manubù mému dungguan katô kédu ka Manama su tanggapán dan ikandin na nángngà tun ta saruwan din. Bággayan dan pagsik ikandin ka kantayan na ándà ágtamanán ukit ka iglumu katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

Inaté ki asta inaté kid puman дума ki Cristo

6 Na, su duwán kédu ka Manama áknita, duwán basì manámdám na madigár ka manayun ki lumumu ka salà ébô dakál pa tô kédu ka Manama áknita. ²Asal di mému! Di mému ka manayun ki lumumu ka salà, su inéring kid katô inaté manubù na di dán ágkapi-rit lumumu ka salà. ³Panámdám yu ni. Tô ig-pabunyang ki tingód katô kapasakup ta tun ki Jesu-Cristo, igpasóddór ki na iring na inaté ki дума kandin. ⁴Purisu tô igpabunyang ki, iring na igláb-báng kid дума kandin ébô di ki mapirit lumumu ka salà iring na inaté manubù na di dán ágkapi-rit lumumu ka salà. Tô igpabunyang ki, iring na inaté kid puman дума kandin ébô duwán mantu kantayan ta, iring katô kanté puman ki Cristo ukit ka katulusan katô Ámmà din na Manama.

⁵Na, su di kid mapirit lumumu ka salà ukit katô kasábbad ta tun ta kamatayan i Cristo, mantu dán pagsik tô kantayan ta ukit katô kasábbad ta tun ta kanté puman ki Cristo. ⁶Kailangan di ki mal-ingó na tô igpansalan si Jesus tun ta krus ébô maté, iring na igpansalan tun ta krus tô tapé kamanubuan ta na masalà-salà ébô dadattan tô madat kakalyag ka lawa ta, asta ébô di ki mallang ka salà. ⁷Ig-

paluwà kid ébô di ki mapirit lumumu ka salà, iring katô inaté manubù. ⁸ Su iring na inaté kid duma ki Cristo, isóddóran ta na igbággayan kid pagsik ka kantayan na ándà ágtamanán iring katô kandin.

⁹ Isóddóran tad na inaté puman si Cristo, asta di dán sikandin maté puman. Di dán makawid tô kamatayan kandin. ¹⁰ Makasábbad dád inaté sikandin ébô talun din tô salà. Asta tingód katô kanté din puman, manté dán sikandin ébô pabantugán din tô Manama. ¹¹ Iring kani, kailangan panámdámmán yu pagsik na di kó ágkapid ka madat kakalyag, iring na inaté manubù na di dán ágkapid ka agad ándin. Mantu dán tô kantayan yu su igpasábbad kód tun ki Jesu-Cristo ébô pabantugán yu tô Manama.

¹² Purisu yakó yu ágpapanguluwi tô salà tun ta lawa yu na ágkamaté ébô di kó mapirit tumuman katô masalà-salà kakalyag yu. ¹³ Yakó ággamit katô lawa yu ébô lumumu ka salà. Asal bággé yu tô sarili yu tun ta Manama ébô imun kó na mga manubù na inaté dúngngan asal manté kód puman. Bággé yu tô tibuk lawa yu tun ta Manama ébô gamitán din ukit katô nángngà lumu yu tun ta saruwan din. ¹⁴ Tô masalà-salà kakalyag yu di makapid áknuyu, su ándà dán kailangan ka katuman yu katô mga sugù i Moises. Asal gagakán kó ka Manama na ágkéduwan asta ágtabang áknuyu ébô di kó lumumu ka salà.

Kailangan nángngà tô áglumun ta tun ta saruwan ka Manama

¹⁵ Na, su igtanggap ki ka Manama ánnà ukit ka katuman ta katô mga sugù i Moises, asal ukit ka kédu asta tabang ka Manama, duwán basi manámdám na mému dán ka lumumu ki ka salà. Asal tô taba ku, di gó mému! ¹⁶ Panámdám kó tingód kani. Atin ka pasakup kó tun

ta duma manubù ébô mánnal kó kandin iring na állang, mému kó állang katô ágbánnalán yu. Kailangan tumanán ka állang tô sugù katô amo din. Iring kani, atin ka sumalin kó na tumuman ka madat mga kakalyag yu, diyaan kó ka Manama ka ándà ágtamanán. Asal ka sumalin kó na mánnal ka Manama, di kó áglumu ka salà. ¹⁷ Dúngngan, iring kó na mga állang su igtuman kó katô madat mga kakalyag yu. Asal ágpasalammatta tun ta Manama su igtigkané kó igbánnal katô kabánnalan, asta igtuman kó katô igtinurù áknuyu. ¹⁸ Igpaluwà kód ka Manama ébô di kó ágkapirit lumumu ka salà. Inému kód iring na mga állang ka Manama su kailangan ándà salà na áglumun yu. ¹⁹ Igsulat ku tingód katô állang su mahirap tô kénagpát yu kani kabánnalan. Dúngngan igtuman kó katô madat mga kakalyag yu, su tô panámdám yu tô igpirit katô lawa yu ébô lumumu kó katô di nángngà, iring katô állang na ágtuman ka sugù katô amo din. Purisu igrayan kó iglumu ka salà. Asal áknganni, kailangan bággén yu tô lawa yu tun ta Manama ébô ándà salà na ágkalumu yu su iglinisan kód ka Manama.

²⁰ Dúngngan, iring kó na állang su ipirit kó igtuman ka madat kakalyag yu, asta ándà panámdám yu na kailangan lumun yu tô nángngà tun ta saruwan ka Manama. ²¹ Ándà madigár na igpulus yu ukit katô kalumu yu katô madat na ágkayyaan yud áknganni, su tô lumumu ka madat iring kani, tô dúngguán dan kamatayan. ²² Asal igpaluwà kód ka Manama ébô di kó ágkapirit lumumu ka salà, asta inému kó iring na mga állang ka Manama. Purisu iglinisan kód ka Manama, asta igbággayan kód ka kantayan na ándà ágtamanán. ²³ Tô tandan na matanggap katô mga áglumu ka salà

‡‡6:21 6:21 Kamatayan, ó supakan ka Manama ka ándà ágtamanán.

tô kamatayan. Asal tô gasa na bággen ka Manama tô kantayan na ándà ágta-manán ukit ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta.

Dì ki mapirit tumuman katô mga sugù

7 Mga kataladi, ikasóddór kó tingód katô mga sugù. Purisu isóddóran yu na kailangan mánnal tô manubù katô mga sugù róggun na manté pa sikandin. Atin ka maté tô manubù, dì mapirit mánnal. ²Iring na bayi na duwán duma, kailangan pasábbadé dan róggun manté dan pa. Asal ka maté tô mama, dì mapirit tô bayi balu tumuman katô sugù tingód katô taladuma. ³Purisu ka lumayuk tô bayi tun ta ássa mama tô ándà pa kamaté tô duma din, makalibug sikandin. Asal ka inaté dán tô duma din, dì mapirit tô bayi balu tumuman katô sugù tingód katô taladuma. Atin ka kumalyag puman tô bayi balu, dì sikandin makalibug katô una duma din.

⁴Mga kataladi, iring ki na inaté manubù na dì mapirit tumuman katô mga sugù. Tô inaté si Cristo tun ta krus, iring na inaté ki duma kandin. Purisu igpasakup ki tun ta ássa, asta iring ki katô bayi na inatayan ka duma din asta igkalyag ka ássa mama. Sikita tô mga sakup i Cristo na iganté puman ka Manama ébô ándà salà na áglumun ta asta ébô durungán tô Manama. ⁵Dángngan, róggun na igtuman ki katô áknita kakalyag, igkinnaman ki katô madat kakalyag ta ukit katô mga sugù. Purisu igdiyaaan ki ka Manama, su inalayun ki iglumu ka salà. ⁶Asal su iring na inaté kid, dì ki mapirit tumuman katô mga sugù su igpaluwà kid ka Manama tikud tun ta kallang áknita. Dángngan tô igsarig ki katô mga sugù i Moises, ándà ki ikatuman katô kakalyag ka Manama. Asal áknganni, makému kid tumu-

man katô kakalyag ka Manama su ágta-bang tô Ugis Espiritu áknita.

Tô ágpulusán ka mga sugù

⁷Na, duwán basi manámdám iring kani. Atin ka mga sugù i Moises tô makadadat áknita, madat basi tô mga sugù. Asal tô taba ku na ánnà madat tô mga sugù agad makadadat áknita! su ukit dád katô mga sugù, isóddóran ku na masalà-salà a. Na, isóddóran ku na salà tô sabù su mà katô igsulat tun ta mga sugù i Moises, “Yakó ágkasabuan.”[¶] ⁸Asal ukit katô sugù, inapidda katô madat kakalyag ku asta marapung tô mga isabuan ku. Atin ka ándà palang sugù tingód katô salà, dì ki ágkapid ka kakalyag ébô lumumu ka salà. ⁹Dángngan ándà ku kasóddóri ka ándin tô ágkailanganán ébô makatumanna katô mga sugù. Asal tô isóddóran ku na duwán sugù, “Yakó ágkasabuan,” isóddóran ku na iglumuwa ka salà asta isóddóran ku na ágpiddánna tun ta kamatayan. ¹⁰Kéman ku ka mugtukka tun ta Manama ukit katô katuman ku katô mga sugù. Asal ukit katô sugù, isóddóran ku na ágpiddánna tun ta kamatayan. ¹¹Iglimbunganna katô madat kakalyag ku, su agad madigár pád tô gimanan ku ukit katô katuman ku ka mga sugù, asal ukit katô madat kakalyag ku, ágpiddánna tun ta kamatayan.

¹²Purisu nángngà tô mga sugù na igbággé ka Manama ki Moises. Ugis, nángngà asta madigár tô langun sugù.

¹³Na, duwán basi minsà na manan ka ágpiddán ki tun ta kamatayan ukit katô sugù na madigár? Tumaba a na ánnà! Iglumuwa ka salà ukit katô kakalyag ku na lumumu ka salà. Iggamit tô madigár sugù ébô kasóddóran ku na ágpiddánna tun ta kamatayan asta madat tô áglumun

[¶]7:7 7:7 Exodo 20:17.

ku. Ukit katô kalapas ku katô sugù, isóddóran kud na tuu madat tô salà.

Tô duwa kakalyag

¹⁴ Isóddóran ta na tikud tun ta Ugis Espiritu tô mga sugù i Moises. Asal ágkapidda katô madat kakalyag ku. Iring na inallangnga tun ta madat kakalyag ku. ¹⁵ Duwán timpo na di ku ágkag-páttan tô áglumun ku, su tô madigár kakalyag ku na lumun ku pád, di ku baling ágkatuman. Asta tô madat na di ku pád lumun, tô gó baling tô ágkatuman ku. ¹⁶ Agad ándà kakalyag ku na lumumuwa ka madat na áglumun ku, asal tô gó tô pató na isóddóran ku na madigár tô mga sugù. ¹⁷ Purisu ánnà sakán tô ágsalin katô madat na áglumun ku, asal áglumuwa ka madat su ágpiddánna katô salà dini kanak. ¹⁸ Isóddóran ku na ándà palang madigár dini kanak, su agad duwán kakalyag ku na lumumuwa ka madigár, asal di ku ágkalumu. ¹⁹ Tô madigár na kakalyag ku pád lumun, di ku ágkalumu, asal tô madat na ánnà kakalyag ku lumun, tô gó baling tô ágkalumu ku. ²⁰ Purisu su áglumun ku tô madat na di ku pád lumun, isóddóran ku na ánnà tikud tun ta kasalin ku, asal madat baling tô áglumun ku su ágpiddánna katô salà dini kanak.

²¹ Isóddóran ku na ni gó tô inalayun ágkalumu. Atin ka kakalyag ku na lumumuwa ka madigár, ágdalanganna katô kanak madat kakalyag. ²² Tun ta kadalámman ka pusung ku, ágkadayawanna tingód katô mga sugù. ²³ Asal isóddóran ku na duwán ássa kakalyag dini dalám ka lawa ku. Iring na ágpagawé tô kakalyag ka lawa ku asta tô kakalyag na ágsalinán ku tun ta panámdám ku. Purisu ágkapidda katô salà. ²⁴ Tuu madat tô ágriyun ku tingód kani! Mólà pa pád ka duwán makapaluwà kanak tikud tun ta kakalyag katô salà dini ta lawa ku na ágpiddánna tun

ta kamatayan. ²⁵ Ágpasalamatta tun ta Manama su ukit katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, duwán kaluwaan ta tikud tun ta kakalyag katô salà dini ta lawa ta!

Purisu tun ta panámdám ta duwán kakalyag ta na tumanán tô mga sugù, asal ágkapid ki katô madat kakalyag ta na masalà-salà.

Tô ágkapánnuan ka kakalyag katô Ugis Espiritu

8 Su igtanggap dán tô Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din ukit katô iglumu i Cristo para áknita, di gó supakan ka Manama tô mga igpasakup tun ki Jesu-Cristo. ² Duwán mantu kantayan na igbággé katô Ugis Espiritu áknita, asta ukit ki Jesu-Cristo duwán dán mantu kókitan na igimu din ébô paluwaán ki tikud tun ta ágpirit áknita na lumumu ka salà na ágpiddánna tun ta kamatayan. ³ Ándà ki ikatuman katô mga igsugù i Moises su mabákkár tô kakalyag ta na lumumu ka salà. Asal tô ándà ta kagaga, tô gó tô igaga katô Manama. Igpapid din tô kandin Batà na duwán lawa din iring kani lawa na masalà-salà, ébô tumábbus áknita tikud tun ta salà. Igsupakan ka Manama tô Batà din na igbullas áknita na masalà-salà ⁴ ébô makatuman kid katô langun sugù ánnà ukit katô katuman ta katô madat kakalyag ta, asal ukit katô katuman ta katô kakalyag ka Ugis Espiritu. ⁵ Tô mga ágtuman ka madat kakalyag dan, tô gó tô ágpanámdám asta ágnunug ka kandan kakalyag. Asal tô mga ágtuman ka kakalyag katô Ugis Espiritu, tô gó tô ágpanámdám asta ágnunug ka kakalyag katô Ugis Espiritu. ⁶ Tô mga ágkapánnuan ka madat kakalyag dan, tô gó tô mapid tun ta kamatayan. Asal tô mga ágkapánnuan ka kakalyag katô Ugis Espiritu, tô gó tô mugtuk tun ta Manama ka ándà ágtamanán asta bággayan ka ka-

sunayan. ⁷Tô mga ákgapánnuan ka madat kakalyag dan, tô gó tô usig ka Manama. Géllyéyan dan tô mga sugù ka Manama, asta dì dan gó pakatuman kani. ⁸Tô mga ákgapid ka madat kakalyag dan, tô gó tô dì makabággé ka dayó tun ta Manama.

⁹Dì kó gó mapirit ágtuman katô madat kakalyag yu, asal mému kó mapid katô Ugis Espiritu su góddô dán tô Ugis Espiritu ka Manama diyan ákniyu. Atin ka duwán manubù na ándà Ugis Espiritu tikud ki Cristo dutun kandin, tô gó tô ánnà sakup i Cristo. ¹⁰Atin ka góddô si Cristo dini áknita, agad maté ni lawa ta tingód ka salà, manté tô espiritu ta, ^{§§}su igtanggap tô Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din. ¹¹Su góddóan kó gó katô Ugis Espiritu na iganté puman ki Jesus, antén gó puman ka Manama tô ákniyu lawa na ágkamaté. Tô gó tô lumun ka Manama na iganté puman ki Jesu-Cristo, su lumun din ni ukit katô Ugis Espiritu na góddô diyan ákniyu.

¹²Purisu mga kataladi, kailangan tumanán ta tô tinurù katô Ugis Espiritu. Ándà dán kailangan na tumanán ta tô tinurù ka madat kakalyag ta, ¹³su atin ka ágtuman kó ka madat kakalyag yu, mapid kó tun ta kamatayan. Asal ka sumódô kó ágtuman ka madat kakalyag yu ukit katô tabang ka Ugis Espiritu, mugtuk kó tun ta Manama ka ándà ágtamanán.

¹⁴Tô mga ágbánnal katô Ugis Espiritu, tô gó tô mga gabatà ka Manama. ¹⁵Bánnal ni, su igbággayan kó ka Manama katô Ugis Espiritu ánnà ébô kamáddangan kó puman kandin, iring na mga állang na ágkamáddangan katô amo dan, asal igbággayan kó ka Manama katô Ugis Espiritu, asta ukit katô iglumu din, igimu kó ka Manama na mga gabatà din. Ukit katô Ugis Espiritu, makatawar

kid katô Manama na Ámmà! ¹⁶Tô Ugis Espiritu ágpasóddór na bánnal tô isóddóran katô espiritu ta na mga gabatà kid ka Manama. ¹⁷Su sikita tô mga gabatà din, bággayan ki katô mga kadigárran ka ándà ágtamanán. Manama tô mággé áknita, asta tô kadigárran na igbággé din ki Cristo, tô gó tô bággén din áknita. Isóddóran ta na bánnal ni su girrayatan ki iring ki Cristo ébô pabantugán ki pagsik duma kandin.

Madigár tô igtaganà áknita

¹⁸Isóddóran ku na tô kahirapan ta áknganni iring na kalingawan ta su tuu madigár tô igtaganà ka Manama áknita na pasóddóran din tun ta tapuri álló. ¹⁹Gangatan katô langun-langun na igimu ka Manama tô dumunggù álló na pakitanán din ka sadan tô bánnal mga gabatà din. ²⁰Tô langun-langun na igimu ka Manama igruudan na ándà ágpulusán ánnà su ándà kakalyag katô langun-langun, asal tô kakalyag ka Manama na duwán pa gimanan, ²¹su dumunggù tô álló na paluwaán ka Manama tô langun-langun tikud tun ta karóddógan ébô bággén din kandan tô mabantug kaluwaan na magunawa katô igbággé din áknita na mga gabatà din. ²²Róggun ka dì pa matuman, isóddóran ta na iring na garang tô langun igimu ka Manama nit banuwa sippang áknganni, su gangatan tô katumanan, iring na arangán katô bayi na masig dán mamasusu, su gangatan din tô batà na pamasusun. ²³Ánnà dád mga igimu ka Manama tô garang, asal sikita pagsik garang tun ta pusung ta. Góddóan ki katô Ugis Espiritu na iring na una gasa tingód katô katumanan na gangatan ta. Garang ki tun ta pusung ta róggun na gangat ki katô álló ka katanggap ta katô bággén ka Manama áknita na mga gabatà din.

§§8:10 8:10 Manté tô espiritu ta, ó bággén katô Ugis Espiritu tô kantayan áknita.

Tô gó tô álló na pamantun ka Manama ni mga lawa ta. ²⁴Tikud tun ta katábus din áknita, inalayun ki giman katô katumanan. Atin ka ituman dán tô igimanan ta, ándà kailangan na manayun ki giman, su ándà palang manubù na giman katô ituman dán. ²⁵Asal su ándà pa katumanan tô gimanan ta, kailangan palalayatan ta tô ginawa ta rôggun na gangat ki.

²⁶Tingód katô kalómétan ta, ágtabangan ki katô Ugis Espiritu. Atin ka dumasal ki, di ki pakasóddór ka ándin tô nángngà pamuyúan ta tun ta Manama. Asal ágpédu-édu tô Ugis Espiritu para áknita tákkás ka arangan din na di ágkabolós, ²⁷asta isóddóran ka Manama ka ándin tô tun ta pusung ta, asta ágkagpátan din ka ándin tô kakalyag katô Ugis Espiritu. Isóddóran din na ágdasal tô Ugis Espiritu para áknita na mga sakup ka Manama tingód katô kakalyag din.

²⁸Isóddóran tad na ukit katô langun na ágdunggù áknita, duwán kadigárran na lumun ka Manama para katô langun ta na ágginawa kandin. Tô gó tô lumun din áknita na igsalin din tingód katô kandin kakalyag. ²⁹Tô ándà pa imuwi ni banuwa, taganà isóddóran ka Manama na mamaké ki kandin, asta taganà igsalin pagsik sikandin na imun ki iring na Batà din ébô imun si Cristo na kaké ta na mga gabatà ka Manama. ³⁰Asta tô langun ta na igsalin ka Manama ébô imun ki iring na Batà din, tô gó pagsik tô igtawar din. Asta tô langun ta na igtawar din, tô gó pagsik tô igtanggap din na nángngà tun ta saruwan din. Asta tô langun ta na igtanggap din na nángngà tun ta saruwan din, tô gó pagsik tô bággayan din ka kadigárran na igtaganà din.

Tô ginawa ka Manama áknita

³¹Atin ka manámdám ki tingód katô langun kani na igimu ka Manama para áknita, kasóddóran ta na ándà palang makapanalu áknita su Manama tô ágtabang áknita. ³²Tô kandinnù Batà ándà din awidi, asal igbággé din baling tun ta bállad katô mga manubù na igmaté kandin ébô duwán ágpulusán katô langun ta na mga ágpampamaké. Purisu su igpapid ka Manama si Cristo dini áknita, isóddóran ta na bággén din gó pagsik áknita tô langun na ágkailanganán ta. ³³Ándà palang makakagi na masalà-salà ki na igsalin ka Manama, su Manama gó tô igkagi na ándà dán salà ta tun ta saruwan din. ³⁴Ándà palang makakagi na kailangan supakan ki su si Jesu-Cristo gó tô taratapid tun ta Manama para áknita. Sikandin tô inaté na igbulas áknita, asta inaté puman, asta igpabantug dán dadan tun ta kawanan katô Manama. ³⁵Isóddóran ta na ándà palang makapadiyà áknita tikud tun ta ginawa i Cristo. Agad kahirapan ki asta samukán ki, agad irrayatan ki, agad ándà makan ta asta kakulangan ki ka umpak, agad limáddangán ki asta matayan ki, asal inalayun gó sikandin ágginawa áknita. ³⁶Duwán igsulat i Harì David sayyan tun ta kagi ka Manama tingód kani mga kahirapan, na mà din, “Tingód katô kapasakup dé áknikó, inalayun ágpanámdám tô duma mga manubù na matayan ké. Panámdám dan na matayan ké iring dád na mga karnero na giyón.”* ³⁷Agad ágdungguan ki kani mga kahirapan, asal manalu ki gó ukit ka tabang i Cristo na igginawa áknita. ³⁸⁻³⁹Isóddóran ku gó na agad matayan ki, agad duwán problema ta rôggun manté ki pa, agad mga panaligan, agad madat mga

*8:36 8:36 Salmo 44:22.

espiritu, asal ándà palang makapadiyà áknita tikud tun ta ginawa ka Manama. Agad ándin tō dumunggū áknganni ó tun ta tapuri álló, agad ándin tō duwán katulusan, agad tō tun datas ta langit, agad tō tun dalám ka dagat, agad ándin tō nit banuwa, asal ándà palang makapadiyà áknita tikud tun ta ginawa ka Manama. Igpasóddór tō Manama áknita na tuu dakál tō ginawa din áknita ukit ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta.

Igellé tō karapungan ka mga Judio ki Cristo

9 Na, bállal ni kagin ku tun ta saruwan i Cristo. Ánnà bulaló ni kagin ku. Isóddóran ku asta isóddóran katō Ugis Espiritu na bállal ni. ² Tu-uwa iranu tingód katō mga kadumaan ku na rubbad i Israel, asta iring na diya ágkórór. ³ Atin ka mému katabangan tō mga kataladi ku na Judio ukit katō supak ka Manama kanak asta padiyaánna ikandin tikud tun ki Cristo, mému kanak ébō matábbus dan. ⁴ Sikandan tō mga rubbad i Israel na igsalin ka Manama, asta iring dan na mga gabatà din. Sikandan tō igpakitaan din katō séllaán din, asta sikandan tō igtandóan din ka kadigárran. Sikandan tō igbággayan din ka mga sugù, asta sikandan tō igtinuruan din tingód katō kapangadap kandin. Sikandan tō inalayun igtandóan ka Manama. ⁵ Sayyan igsalin ka Manama tō kandan ibantug mga kamónaan na si Abraham, si Isaac asta si Jacob. Asta tō tuu pa madigár, tō mga rubbad i Israel tō igtikudan katō Mesiyas na ipamasusu. Sikandin tō Manama na ágpangulu katō langun. Mólà pa ka durungán sikandin ka ándà ágtamanán. Matuman ni.

⁶ Asal ándà ku kagiyi na ándà tuman tō Manama katō tandô din. Agad marapung tō mga rubbad i Jacob na ánggadanan mga sakup ka banuwa ka Israel, asal ánnà langun dan tō igtanggap ka Manama na kandin mga sakup. ⁷ Ánnà su rubbad dan i Abraham tō katanggap ka Manama na mga sakup din, su tagsábadé dád tun kandan tō igtanggap ka Manama na bállal mga rubbad i Abraham. Tō gó tō igpasóddór áknita ukit katō igkagi ka Manama ki Abraham, na mà din,

“Ukit katō batà nu na si Isaac bággén ku áknikó tō mga karubbadan na igtandô ku áknikó.”[†]

⁸ Ukit katō igkagi ka Manama, isóddóran ta na ánnà langun gabatà i Abraham tō tanggapán ka Manama na mga gabatà din, asal tō dád ipamasusu ukit katō tandô din. ⁹ Isóddóran yu na ni gó tō igtandô ka Manama ki Abraham, na mà din,

“Tō ámmé na dumunggū, lumónódda dini ákniyu, asta duwán batà mama na pamasusun katō sawa nu na si Sara.”[‡]

¹⁰ Na, ukit katō duwa gabatà i Rebecca asta katō kamónaan ta na si Isaac, duwán igpasóddór ka Manama na ánnà langun rubbad i Abraham tō mému tanggapán din. ¹¹⁻¹² Agad tō ándà pa pamasusuwi si Jacob asta si Esau, agad tō ándà pa iglumu dan na madigár ó madat, taganà igkagi tō Manama tun ta innà dan tingód katō dáppi, na mà din, “Tō kaké batà mému na állang katō adi din.”[¶] Tō igsalin ka Manama tō adi, igpasóddór din na matuman tō kakalyag ka Manama ánnà ukit katō áglumun ka mga manubù, asal ukit katō Manama na ágsalin kandan. ¹³ Bállal ni su mà katō kagi ka

[†]9:7 9:7 Genesis 21:12.

[‡]9:9 9:9 Genesis 18:10,14.

[¶]9:11-12 9:11-12 Genesis 25:23.

Manama na igsulat katô sábbad propeta, na mà din,

“Igginawaan ku tô adi na si Jacob. Ándà ku ginawayi tô kaké na si Esau.”[§]

¹⁴ Na, atin ka duwán minsà, “Nángngà tô kasalin ka Manama?” tô taba ku na nángngà gó tô kasalin din! ¹⁵ Su igkagi tô Manama ki Moises, na mà din, “Sakán tô sumalin ka sadan tô nángngà tabangan ku.

Sakán tô sumalin ka sadan tô nángngà kéduwan ku.”^{**}

¹⁶ Purisu isóddórán ta na ágsalin tô Manama katô mga manubù na tanggápán din ánnà ukit katô kandan kakalyag ó kandan pagud, asal ukit katô kédu din.

¹⁷ Panámdám kó tingód katô igkagi ka Manama tun ta harì ka Ehipto sayyan, na mà din,

“Ándà ku sikuna matayi ébô kitanán yu tô katulusan ku, asta ébô mabantugga tun ta kaluwagan ka banuwa.”^{††}

¹⁸ Purisu isóddórán ta na ágkéduwan tô Manama katô mga manubù ukit katô kandin kakalyag, asta patággasán din tô ulu katô mga manubù ukit katô kandin kakalyag.

¹⁹ Na, atin ka duwán minsà, “Atin ka Manama tô ágsalin ka ándin tô lumun ka mga manubù, manan ka supakan ka Manama tô áglumu ka madat? Su ándà palang manubù na makatu katô kakalyag ka Manama.” ²⁰ Tumaba a na di mému ka muyas ka katô Manama, su manubù ka dád. Igimu ka katô Manama iring na kudán na gimun ka manubù. Di mému ka muyas tô kudán katô taraimu ukit ka insà din ka manan ka igimu din na iring kanan. ²¹ Tô taraimu ka kudán

tô mému sumalin ka ándin klasiyi tô kudán na imun din. Mému ka tángngaán din tô sábbad dád palad ka libutà ébô imun din tô sábbad kudán na madigár asta ágdurungán, asta tô sábbad kudán para gamitán dád ka álló-álló.

²² Iring kani tô Manama, su mému ka tumanán din tô kandin kakalyag. Agad duwán kakalyag ka Manama na pasóddórán din na supakan din tô iglumu ka salà, asal igpallayat ka Manama tô kandin ginawa para katô mga iringasaan din asta kailangan supakan. ²³ Igpallayat ka Manama tô kandin ginawa ébô pasóddórán din na tuu madigár tô lumun din para katô mga igsalin din ébô duwán kédu din kandan. Tô gó tô taganà mga igsalin din ébô mugtuk dan tun kandin.

²⁴ Sikita gó tô mga igsalin din. Ánnà dád tikud tun ta mga Judio tô igsalin din, asal tikud pagsik tun ta mga ánnà Judio. ²⁵ Nángngà tô kasalin ka Manama, su tun ta libro na igsulat i Oseas, duwán gó kagi ka Manama tingód kani, na mà din,

“Pasóddórán ku na sakupán ku tô mga ándà ku pa sakupi.

Pasóddórán ku na ginawaan ku tô mga ándà ku pa pasóddóri na ginawaan ku.”^{‡‡}

²⁶ Asta,

“Agad tun ta lugar na igkagiyan ka Manama tô mga manubù, ‘Ánnà kó mga sakup ku,’ tawarán sikandan na mga gabatà katô manté Manama.”^{¶¶}

²⁷ Igkagi gó si Isaias sayyan tingód katô mga rubbad i Israel, na mà din,

“Agad marapung tô mga rubbad i Israel na di ágkéyap iring na baklayanán tun ta dagat, asal tagsábbadé dád

§9:13 9:13 Malaquias 1:2-3.

**9:15 9:15 Exodo 33:19.

††9:17 9:17 Exodo 9:16.

‡‡9:25 9:25 Oseas 2:23.

¶¶9:26 9:26 Oseas 1:10.

tô tábbusán ka Manama. ²⁸Matu-
man ni, su dì madugé tumanán ka
Manama tô igkagi din asta masig
dán supakan tô mga manubù nit
banuwa.”^{§§}

²⁹Atin ka ándà kédu ka Manama, ándà
palang manubù na isamà, su igkagi si
Isaias sayyan, na mà din,

“Sikita na mga sakup ka banuwa ka Is-
rael, atin ka ándà palang mga rub-
bad ta na igsamà ka Áglangngagán
na ágpangulu katô langun tun ta
langit, makéring ki katô mga taga
Sodoma asta taga Gomora na ig-
matayan ka Manama sippang ka
ándà palang isamà.”*

Mga sakup ka banuwa ka Israel asta Madigár Gulitán

³⁰Purisu ni gó tô isóddóran ta. Agad
tô mga ánnà sakup ka banuwa ka Israel
na ándà pamasak katô kapókit ébô tang-
gapán dan ka Manama na nángngà tun
ta saruwan din, igtanggap dan ikandin
na nángngà tun ta saruwan din ukit
katô kapamaké dan ki Cristo. ³¹Asal tô
mga sakup ka banuwa ka Israel, agad
igpamasak dan katô kapókit ébô tang-
gapán dan ka Manama na nángngà tun
ta saruwan din, ándà dan ikatuman katô
mga sugù i Moises. ³²Ándà dan ikatu-
man su ándà dan pamasaki tô katang-
gap ka Manama kandan ukit katô ka-
pamaké dan, asal igpamasak dan bal-
ing tô katanggap ka Manama kandan
ukit katô áglumun dan, su si Jesus iring
na batu tun ta dalan na ágkasungku-

lan dan.[†] ³³Mà katô kagi ka Manama na
igsulat,

“Paminág kó kanak. Duwán sánnarán ku
tun ta lunsud na ánggadan Sion.[‡]
Iring sikandin na batu na kasungkulan
dan

asta gélléyan dan.

Asta tô mamaké kandin,
dì dan gó kayyaan.”[¶]

10 Mga kataladi, tô kakalyag ku
asta tô ágdasalán ku gó tun ta
Manama na mólà pa ka tábbusán din
tô mga kadumaan ku Judio. ²Bánnal
ni kagi ku tingód kandan na gággár-
ággár ágpamasak ka Manama, asal ándà
dan ikasóddór ka pamánnun tô nángngà
kapamasak kandin. ³Su igélléyan dan
tô kapókit na igimu ka Manama ébô
tanggapán sikandan na nángngà tun ta
saruwan din, asta igsuwé dan baling
tun ta kandan kapókit, ándà dan nunug
katô kapókit na igimu ka Manama ébô
tanggapán sikandan na nángngà tun ta
saruwan din, ⁴su ukit katô iglumu i
Cristo, ándà dán kailangan na tumanán
ta tô mga sugù[§] ébô tanggapán ki katô
Manama na nángngà tun ta saruwan din.
Purisu mému dán tanggapán ka Man-
ama na nángngà tô langun na mamaké
ki Cristo.

Mému tábbusán tô langun

⁵Igsulat si Moises tingód katô tang-
gapán ka Manama na ándà salà tun ta
saruwan din ukit ka katuman ka mga
sugù, na mà din,

§§9:28 9:27-28 Isaias 10:22-23.

*9:29 9:29 Isaias 1:9.

†9:32 9:32 Tô kamatayan i Jesus iring na batu na ágkasungkulan, su tô mga Judio
ándà ikasóddór na kailangan maté tô Mesiyas. Purisu igélléyan dan sikandin.

‡9:33 9:33a Sion tô ássa ngadan ka Jerusalem.

¶9:33 9:33b Isaias 8:14; 28:16.

§10:4 10:4 Su ukit katô iglumu i Cristo, ándà dán kailangan na tumanán ta tô mga
sugù, ó su si Cristo tô kapángngaan katô mga sugù.

“Kailangan tumanán katô manubù tô langun-langun katô mga sugù ébô duwán kantayan din.”**

⁶Asal tô igtanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukít katô kapamaké ki Cristo, dì mému ka kumagi na, “Kailangan duwán madun tun ta langít ébô papónógán si Cristo.” ⁷Dì mému ka kumagi na, “Kailangan duwán madun tun dalám ka tanà ébô antén puman si Cristo,” su ituman dán. ⁸Tô igpamaké ki Cristo, mému ka kumagi kani na igkagi i Moises,

“Madani gó tô kagi ka Manama tun áknikó, su tô gó tô mému gulítán nu asta ágpanámdámman nu.”††

Tô gó tô kagi ka Manama na gulítán dé na kailangan mamaké tô manubù ki Cristo. ⁹Ágtinuruán dé na atin ka mulít kó na si Jesus tô Áglangngagán yu, asta igbánnal kó gó na iganté puman sikandin ka Manama, tábbusán kó ka Manama. ¹⁰Su tô manubù na mamaké ki Cristo tikud tun ta pusung din, tanggapán ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din. Asta tô manubù na kumagi tun ta duma mga manubù na bánnal si Jesus tô Áglangngagán din, tábbusán ka Manama sikandin. ¹¹Mà katô kagi ka Manama na igsulat i Isaias tingód ki Cristo, na mà din,

“Atin ka mamaké tô manubù kandin, dì gó sikandin kayyaan.”‡‡

¹²Tun ta saruwan ka Manama, ándà kasasaan katô Judio asta katô ánnà Judio, su sábbad dád tô Áglangngagán katô langun ágpmaké kandin. Ágkéduwan gó sikandin katô langun manubù na tu-

mawar tun kandin, ¹³su mà katô kagi ka Manama,

“Tábbusán katô Áglangngagán tô langun manubù na tumawar tun ta ngadan din.”¶¶

¹⁴Duwán basì manubù na manámdám na dì mému ka tumawar tô mga manubù ki Cristo ka ándà dan pa pamaké kandin. Dì dan gó mamaké ki Cristo ka dì dan maminág tingód kandin. Dì dan gó maminág ka ándà manubù na mulít kandan. ¹⁵Ándà gó mulít-ulít kandan tingód ki Cristo ka ándà manubù na papiddán ka Manama tun kandan. Mólà pa ka duwán papiddán ka Manama tun kandan, su duwán igsulat i Isaias sayyan tun ta kagi ka Manama, na mà din,

“Tuu madigár tô kadunggù katô mga manubù na mulít-ulít katô madigár gulítán!”§§

¹⁶Atin ka iring kani tô panámdám ka manubù, ni gó tô taba ku. Duwán dán gó mga manubù na igpapid ka Manama tun ta mga Judio, asal tagsábbadé dád tô igbánnal katô Madigár Gulítán. Tô gó é igkagi katô propeta na si Isaias sayyan, na mà din,

“Áglangngagán ku, tagsábbadé dád tô mga igbánnal katô igulít dé kandan.”*

¹⁷Purisu isóddóran ta na duwán gó mga igpamaké su igpaminág dan tingód ki Cristo, asta duwán gó mga igpaminág tingód ki Cristo su duwán gó igulít-ulít kandan tingód ki Cristo.

¹⁸Atin ka duwán minsà ka igulitan tô mga Judio tingód ki Cristo, tumaba a na igulitan dan gó, su mà katô kagi ka Manama,

** 10:5 10:5 Levitico 18:5.

†† 10:8 10:6-8 Deuteronomio 30:12-14.

‡‡ 10:11 10:11 Isaias 28:16.

¶¶ 10:13 10:13 Joel 2:32.

§§ 10:15 10:15 Isaias 52:7.

* 10:16 10:16 Isaias 53:1.

“Madinág tô kagi tingód ka Manama tun ta langun manubù nit banuwa.

Makadunggù tô kagi ka Manama tun ta kaluwagan kani banuwa.”†

¹⁹Atin ka duwán minsà ka ikagpát tô mga rubbad i Israel katô igulit kandan, tumaba a na igéllé dan maminág kani, asal ikagpát tô mga ánnà Judio. Si Moises tô una igpasóddór kani, su igsulat din tô igkagi ka Manama tun ta mga kamónaan ka Judio, na mà din,

“Tanggapán ku tô mga manubù na ágkaringasaan yu ébô kasabuan kó kandan.

Tanggapán ku tô mga manubù na kéman yu ka ágkatuluan dan ébô masókó kó.”‡

²⁰Tuu matayyó tô kagi ka Manama na igsulat i Isaias sayyan tingód katô mga manubù na ánnà sakup ka banuwa ka Israel, na mà din,

“Kitanánna katô mga ándà pamasak kanak.

Pakita a tun ta mga ándà insà tingód kanak.”¶

²¹Asal tingód katô mga sakup ka banuwa ka Israel, igsulat i Isaias tô igkagi ka Manama sayyan, na mà din,

“Idugéya igangat katô mga manubù ébô lumónód dan dini kanak, asal ándà dan bánnal, asta igéllé dan kanak.”§

Tô kédu ka Manama katô mga Judio

11 Na, agad tagsábbadé dád tô mga Judio** na igpamaké, atin ka duwán minsà kanak ka igtayyugan ka Manama tô mga Judio na igsalin din, tumaba a na ándà gó tayyugi tô langun

ta! su sakán tô sábbad rubbad i Israel. Si Abraham tô kamónaan ku, asta sakuppa katô grupo i Benjamin, asal ándà a tayyugi ka Manama. ²Ándà tayyugi ka Manama tô mga Judio na taganà din igsalin sayyan. Panámdám yu tô igsulat tun ta kagi ka Manama tingód katô propeta sayyan na si Elias. Tô igdasal sikandin tun ta Manama, igulit sikandin tingód katô madat na iglumu katô mga Judio, na mà din,

³“Áglangngagán ku, igmatayan dan tô duma mga propeta nu.

Igdadattan dan tô mga ággóbbówanan katô ágbággén dé áknikó.

Sábbad ku dád man isamà, asta mimmaté dan pád kanak.”††

⁴Yakó yu ágkalingawi ni igtaba katô Manama kandin, na mà din,

“Ágtómmóngan ku tô pittu mararan (7,000) mga gamama na ándà pangadap katô ágmanaman na ánggadan Baal.”‡‡

⁵Purisu iring kani, duwán pagsik tagsábbadé na mga Judio áknganni na igpamaké. Igsalin ki ka Manama su tuu dakál tô kédu din. ⁶Su ánnà ukit katô madigár iglumu ka mga manubù tô kasalin din kandan, asal ukit dád katô kédu din. Atin ka salinán ka Manama tô mga manubù ukit katô madigár iglumu dan, ándà dán ágpulusán katô kédu din.

⁷Purisu su tagsábbadé dád tô mga Judio na igsalin ka Manama, ni gó tô isóddóran ku. Agad igággár-ággár tô mga Judio igpamasak katô kapókit ébô matanggap dan ka Manama na nánngà tun ta saruwan din, asal tô karapungan dan

†10:18 10:18 Salmo 19:4.

‡10:19 10:19 Deuteronomio 32:21.

¶10:20 10:20 Isaias 65:1.

§10:21 10:21 Isaias 65:2.

**11:1 11:1 Judio tô ássa ngadan katô mga Hebreo ó mga rubbad i Israel.

††11:3 11:3 1 Mga Harì 19:10,14.

‡‡11:4 11:4 1 Mga Harì 19:18.

ándà ikakita. Ikakita dád tō mga Judio na igsalin ka Manama, asal tō duma mga Judio igpatággas tō mga ulu dan. ⁸Tō gó tō igpasóddór tun ta kagi ka Manama, na mà din,

“Iring na igpatudug ka Manama sikandan.

Agad duwán mata dan, inéring dan katō di pakakita.

Agad duwán talinga dan, inéring dan katō di pakadinág sippang ákn-ganni.”^{¶¶}

⁹Iring kani tō igsulat i Harì David sayyan tingód katō mga usig din, na mà din,

“Mólà pa ka ukit katō mga ágkadigárran dan, tígkō dád mammát asta supakan dan.

¹⁰Mólà pa ka imun sikandan iring na bólóg ébō di dan pakakita katō kabánnalan.

Mólà pa ka inalayun baban dan tō mabággat iring katō ágbaban ka mga állang.”^{§§}

¹¹Na, atin ka duwán minsà, “Tō ikasalà tō mga Judio ukit katō kélé dan ki Cristo, igdiyà dan tikud tun ta Manama ka ándà ágtamanán?” Tumaba a na ándà! Asal su ikasalà tō mga Judio, marapung dán tō mga ánnà Judio na ágtábbusán ka Manama ébō kasabuan pád tō mga Judio kandan asta mamaké dan ki Cristo. ¹²Su ikasalà tō mga Judio, igtabangan ka Manama tō duma mga manubù nit banuwa. Su ikasalà tō mga Judio, igtabangan ka Manama tō mga ánnà Judio. Purisu atin ka mamaké ki Cristo tō langun Judio na igsalin ka Manama, tuu pa madigár tō katamanan!

Igpasakup tō mga ánnà Judio

¹³Na, sikiyu na ánnà Judio, duwán sulatán ku ákniyu. Igi muwa ka Manama na apostoles ébō tinuruan ku tō mga ánnà Judio. Tuu madigár ni áglumun ku ¹⁴asta kakalyag ku na kasabuan tō mga kadumaan ku Judio ákniyu na ánnà Judio ébō duwán tun kandan na mamaké asta matábbus. ¹⁵Tō igtayyug tō Manama katō karapungan ka mga Judio, igpasábbadé tō Manama asta tō mga ánnà Judio. Purisu atin ka mamaké tō mga Judio ki Cristo, tanggapán dan ka Manama, asta méring dan na inaté manubù na inanté puman.

¹⁶Atin ka bággén tun ta Manama tō sábbad bahin ka pan, kandin pagsik tō tibuk pan.* Atin ka bággén tun ta Manama tō mga dalid ka kayu, kandin pagsik tō mga panga ka kayu.

¹⁷Tō karapungan ka mga Judio na ándà tanggapi ka Manama, iring dan katō mga panga ka kayu olibo na igtampád. Asal sikiyu na mga ánnà Judio na igtanggap ka Manama, iring kó na mga panga ka kayu olibo na igtubù tun ta kabánnássan, asal igkangé asta igsugpat duma katō isamà mga panga tun ta lawa ka kayu na igpamula. Purisu igsakup kód ka Manama tun ta mga manubù na makatanggap katō igtandô din ki Abraham asta katō mga rubbad din. ¹⁸Purisu sikiyu na mga ánnà Judio, di mému ka miringasa kó katō mga Judio na ándà tanggapi ka Manama, agad inéring dan na mga panga na igtampád. Yakó ágpdadurung. Yakó yu ágkalingawi na ánnà tikud tun ta panga tō kalambù ka dalid, asal tikud tun ta dalid tō kalambù ka panga.

^{¶¶}11:8 11:8 Isaias 29:10; Deuteronomio 29:4.

^{§§}11:10 11:10 Salmo 69:22-23.

*11:16 11:16 Tō kóbadan: Mému pagsik sakupán ka Manama tō mga Judio su sikandan tō mga rubbad katō mga kamónaan dan sayyan na igsakup ka Manama.

¹⁹ Duwán basi ánnà Judio na kumagi, “Igtayyugan ka Manama tô mga Judio iring na mga panga na igtampád ébô sikami na ánnà Judio tô tanggapán din, iring na mga panga na igsugpat.” ²⁰ Tô taba ku na bállal gó ni. Tô mga Judio, iring dan na mga panga na igtampád su ándà dan pamaké ki Cristo. Asal sikiyu na ánnà Judio, iring kó na mga panga na ándà tampáddi ukit dád katô kapamaké yu. Purisu yakó ágpadaurung, asal kailangan banté kó. ²¹ Ándà kédu ka Manama katô mga Judio na iring na bállal panga ka kayu, asta igiwà din sikandan. Purisu isóddóran yu na ándà kédu din ákníyu, asal iwaán kó pagsik ikandin ka di kó manayun mamaké. ²² Purisu isóddóran tad na duwán kédu ka Manama asta duwán kaganiyan ka Manama. Igpéwà din tô mga Judio na ándà panayun pamaké. Asal duwán kédu din katô tagsábbad-sábbad ákníyu na ánnà Judio ka manayun kó tumanggap katô kédu din. Asal ka di kó manayun mamaké kandin, imun kó ikandin iring na panga na tampáddán. ²³ Atin ka mamaké tô mga Judio ki Cristo, sakupán dan puman ka Manama iring na mga panga na sugpatán puman tun ta kayu, su mému din sakupán puman sikandan. ²⁴ Tô tagsábbad-sábbad ákníyu na ánnà Judio, madiyù kó tun ta Manama dangingan, asal duwán dán igpulus yu tun ta tabang ka Manama katô mga Judio, su iring kó na mga panga na igtampád tun ta kayu na igtubù tun ta kabánnásson, asta igsugpat kó baling tun ta kayu na igpamula. Purisu malumák tanggapán puman ka Manama tô mga Judio na taganà igsakup din, su iring dan na mga

panga na sugpatán puman tun ta kayu olibo na taganà igtampáddan.

Tô kédu ka Manama para katô langun manubù

²⁵ Mga kataladi na ánnà Judio, mólà pa ka kagpáttan yu ni kabánnalan[†] na ándà pasóddóri ka Manama sippang ákníyu ganni ébô di kó ágpadaurung asta di kó ágpánámdám na sikiyu dád tô ággí-nawaan ka Manama. Inalayun matággas tô ulu ka karapungan ka mga Judio sippang ka masakup tô langun ánnà Judio na igsalin ka Manama. ²⁶ Ka matuman ni, tábbusán ka Manama tô mga Judio, su mà katô kagi ka Manama, “Tô Taratábbus tumikud ka Sion.[‡] Tábbusán din tô mga rubbad i Jacob.”[¶] ²⁷ Mà katô kagi ka Manama, “Ni gó tô kasabotan ku kandan, pasin-siyaan ku tô salà dan.”[§]

²⁸ Ukit katô kélé katô mga Judio katô Madigár Gulitán tingód ki Cristo, inéring dan na mga usig ka Manama. Purisu duwán gó igpulus yu. Asal ukit katô kasalin ka Manama kandan, dakál pa tô ginawa ka Manama kandan tingód katô igtandô din tun ta mga kamónaan dan. ²⁹ Di ágkapalin tô panámdám ka Manama tingód katô mga manubù na igsalin din asta igbággayan din ka mga gasa. ³⁰ Sikiyu na ánnà Judio, ándà kó bállal ka Manama dangingan, asal su ándà bállal tô mga Judio ka Manama, inéduwan baling tô Manama ákníyu. ³¹ Iring kani, agad di ágbállal tô karapungan katô mga Judio ákníyu, asal tun ta tapuri álló kéduwan puman tô Manama kandan iring katô kédu din ákníyu na ánnà Judio. ³² Igpasóddór ka Manama na iglumu ka salà tô langun manubù, agad Judio ó

[†]11:25 11:25 Tingód kani kabánnalan, ahaán tô Roma 16:25.

[‡]11:26 11:26a Sion tô ássa ngadan ka Jerusalem.

[¶]11:26 11:26b Isaias 59:20-21.

[§]11:27 11:27 Isaias 27:9.

ánnà Judio, ébô pakitanán din tô kédu din tun ta langun.

Kapasalamat tun ta Manama

³³ Ágkasalábbuanna katô tuu madigár kapandayan katô Manama asta tô isóddóran din! Dì ágkagpáttan tô panámdám din, asta dì ágkasóddóran tô kapókit ka mga iglumu din áknita! ³⁴ Igpasóddór ni ukit kani kagi ka Manama na igsulat, na mà din,

“Ándà manubù na ikasóddór katô panámdám katô Áglangngagán ta. Ándà manubù na ikatinurù kandin ka ándin tô nángngà lumun din.”**

³⁵ “Ándà manubù na igbággé ka gasa tun ta Manama ébô sulian sikandin ka Manama, su tô langun na ágbággén ta tun kandin taganà igtanggap ta tikud tun kandin.”††

³⁶ Isóddóran ta na bánnal ni, su tô langun na duwán áknganni, tô gó tô igimu ka Manama asta ágpanguluwan din ébô durungán sikandin ukit ka langun. Mólà pa ka pabantugán sikandin ka ándà ág-tamanán! Matuman ni.

Bággé yu tô sarili yu tun ta Manama

12 Mga kataladi, su inalayun duwán kédu ka Manama áknita, ni gó tô kagin ku katô langun yu. Kailangan bággén yu tô sarili yu tun ta Manama, iring na ugis ágbággén tun kandin. Sikiyu gó tô manté ágbággén na ágkadigárran din. Tô gó tô nángngà áglumun ka manubù na igpasakup tun kandin. ² Yakó yu giringi tô áglumun ka mga manubù na dì ágpamaké nit banuwa, asal pamuyù kó baling na palinán ka Manama tô áglumun yu ukit ka kapamantu din katô panámdám yu ébô makasóddór kó ka ándin tô kakalyag ka Manama na lumun

yu. Purisu makasóddór kó ka ándin tô madigár, tô nángngà asta tô makabággé ka dayó tun kandin.

³ Su ukit ka tabang ka Manama igimuwa ikandin na apostoles din, ni gó tô sugù ku tun ta langun yu na ágpamaké. Yakó ágpánámdám na mal-layat kó sobra pa katô kabánnalan. Asal kailangan ándà salà tun ta panámdám yu ukit katô igbággé ka Manama ákniyu tô igpamaké kó kandin. ⁴ Agad sábbad dád tô lawa ka manubù, asal marapung tô mga bahin ka lawa, asta ássa-ássa tô ágkagamitan katô mga bahin ka lawa.

⁵ Iring kani, agad marapung ki na ágpamaké, asal igpasábbadé ki su igpamaké ki ki Cristo, asta mataladi ki langun. ⁶ Ássa-ássa tô mga klasi ka gasa na igbággé ka Manama tun ta tagsábbad-sábbad áknita ukit katô kédu din. Purisu kailangan gamitán ta tô gasa na igbággé ka Manama ébô patabangé ki. Tô mga manubù na igbággayan ka Manama ka gasa na gulit-ulit ka mga kagi tikud tun ta Manama,‡‡ kailangan mulit-ulit dan ukit katô kapamaké na igbággé ka Manama. ⁷ Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágtabang, kailangan tuma-bang. Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágtinurù, kailangan tumin-urù. ⁸ Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágpabákkár ka duma mga ágpampamaké, kailangan tumuman. Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágbággé tun ta mga ágkahirapan, kailangan dì dan ágduwa-duwa ágbággé. Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágpangulu katô mga ágpampamaké, kailangan dì dan ágbaring-baring na ágpangulu. Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágtabang katô mga

** 11:34 11:34 Isaias 40:13-14.

†† 11:35 11:35 Job 35:7; 41:11.

‡‡ 12:6 12:6 Mga kagi tikud tun ta Manama, ó propesiya.

áγκayù-ayuan, kailangan kadayawan na ágtabang.

⁹Kailangan bánnal tō ginawa yu tun ta дума mga manubù. Kailangan karingasayi yu tō madat. Kailangan mággár-ággár kó lumumu ka madigár tun ta saruwan ka Manama. ¹⁰Paginawaé kó iring na mga mataladi. Kailangan maggát kó parespetowé. ¹¹Yakó ágpaturuk-tukuk ágbánnal ka Manama. Pakita kó na duwán Ugis Espiritu tun ákniyu. Bánnal kó katō kakalyag ka Áglangngagán. ¹²Kailangan kadayawan kó su duwán gimanan yu. Atin ka girrayatan kó, tiis kó. Kailangan inalayun kó dumasal. ¹³Tabangi yu tō дума mga sakup ka Manama na ágkahirapan, asta kailangan alit-alit yu tō mga bisita.

¹⁴Pamuyù kó tun ta Manama ébō duwán kedu din para katō mga manubù na girrayat ákniyu. Yakó ágpamuyù na pasupakan dan, asal dasal kó ébō duwán kedu din kandan. ¹⁵Atin ka kadayawan tō дума manubù, kailangan pasábbadé kó kadayawan. Atin ka duwán ágranu, kailangan pasábbadé kó ágranu. ¹⁶Kailangan magunawa tō kalitalit yu katō tagsábbad-sábbad. Yakó ágpapadurung, asal madigár ka paduma kó katō mga manubù na mabbabà é kamanubuan. Yakó ágpallayat-layat.

¹⁷Atin ka duwán lumumu ka madat ákniyu, yakó ágsuli ka madat. Panámám kó baling ka ándin é kapókit na makému kó ka madigár tun ta tubang ka mga manubù. ¹⁸Lumu yu tō ágkagaga yu na pakabággé ka kasunayan tun ta langun ka дума mga manubù.

¹⁹Mga ágginawaan ku, yakó ágsuli katō mga manubù na iglumu ka madat ákniyu. Asal angati yu tō supak ka Man-

ama kandan, su mà katō kagi ka Manama na igsulat,

“Igakagi tō Manama, sakán tō sumuli kandan.

Sakán tō sumupak katō mga iglumu ka madat ákniyu.”^{¶¶}

²⁰Kailangan tumanán yu ni kagi ka Manama na igsulat, na mà din,

“Atin ka ágballusán tō manubù na gusig ákniyu, pakan yu sikandin.

Atin ka ágkatákkangan, pénám yu, su ukit ka tabang yu kandin, tuu kayyaan sikandin.”^{§§}

²¹Atin ka madat tō lumun yu tun ta manubù na iglumu ka madat ákniyu, talun kó ka madat ukit ka kasuli yu. Asal ka madigár tō lumun yu tun ta manubù na iglumu ka madat ákniyu, makapanalu kó tun ta madat.

Tō lumun ta tun ta mga opisyaales ka gobyerno

13 Kailangan bánnalán katō langun yu tō mga opisyaales ka gobyerno, su Manama tō ágpapangulu katō mga opisyaales. Ándà ássa makapangulu. Igsalin ka Manama tō langun pangulu.

²Purisu tō gatu katō mga opisyaales ka gobyerno gatu katō igsalin ka Manama, asta tō gatu dungguan gó ka supak. ³Tō mga manubù na áglumu ka madigár di nángngà kamáddangan katō mga pangulu.

Asal tō mga áglumu ka madat, tō gó tō nángngà kamáddangan katō mga pangulu.

Purisu ka malyag kó na di kó kamáddangan ka mga opisyaales ka gobyerno, lumu kó ka madigár. Atin ka madigár tō áglumun yu, durungán kó ikandan. ⁴Mga ágsuguánnán ka Manama tō langun opisyaales ébō madigár tō kóddō yu. Atin ka madat tō áglumun yu, nángngà ka kamáddangan kó, su

^{¶¶}12:19 12:19 Deuteronomio 32:35.

^{§§}12:20 12:20 Panultihon 25:21-22. Tuu kayyaan sikandin, ó limudán yu tō mga бага tun ta bówwō katō ulu din.

nángngà tō supak dan ákniyu. Sikandan tō mga ágsuguánnán ka Manama ébô supakan tō manubù na áglumu ka madat. ⁵Purisu kailangan mánnal kó katō mga opisyaales ka gobyerno, ánnà dád ébô di kó supakan, asal su isóddóran yu na nángngà tō kabánnal yu kandan.

⁶Kailangan mayad kó ka buwis, su ágsuguánnán ka Manama tō mga opisyaales na ágtuman ka mga sugù ka gobyerno. ⁷Purisu bayad kó katō bayadanan ka gobyerno. Bayad kó katō langun klasi ka buwisanan ka gobyerno. Respetowi yu tō kailangan respetowan, asta pabantug yu tō kailangan pabantugán.

Tō lumun ta tun ta unawa ta

⁸Dì mému ka manayun kó na di mayad katō utang yu, asal kailangan manayun kó paginawaé. Atin ka dakál tō ginawa ka manubù tun ta unawa din, igtuman dán sikandin katō langun sugù. ⁹Duwán mga sugù na igsulat, “Yakó áglibug. Yakó ágmaté. Yakó ágtakó. Yakó ágkasabuan.” Duwán pagsik duma mga sugù na igsulat, asal igpasábad tō langun tun ta sábbad dád sugù na, “Ginawayi yu tō mga unawa yu na iring katō kaginawa yu katō ákniyu sarili.”* ¹⁰Atin ka ginawaan yu tō unawa yu, ándà madat na lumun yu kandan. Purisu tō manubù na ágginawa katō unawa din, tō gó tō igtuman katō langun sugù.

¹¹Tuman yu ni igkagi ku ákniyu, su isóddóran yu ka ándin tō timpo ákn-ganni. Isóddóran yu na ni gó tō oras na kailangan ngumilam kó iring na manubù na ikatanud, su madani dán tō álló na paluwaán ki i Cristo ka tandingán katō mantu ki pa igpamaké kandin. ¹²Asal masig dán mapángnga tō kóddó ta nit banuwa, iring na dukilám na masig dán kumalló, su masig lumónód

si Cristo. Purisu kailangan sumugban ki lumumu ka madat iring katō áglumun tun ta kangittángngan, asta kailangan lumumu ki katō makatabang áknita ébô makapanalu ki katō pangulu ka madat. Madigár ka méring ki katō sundalo na gumpak ka salimbutung álló-álló. ¹³Kailangan nángngà tō áglumun ta iring na nigó tō álló na lumónód si Cristo. Kailangan di ki ágsamuk asta ágkalasing. Kailangan di ki lumayuk katō ánnà áknita sawa ó duma. Kailangan di ki papulé, asta di ki kasabuan. ¹⁴Asal kailangan pakitanán tō ágkémun katō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo tun ta ákniyu kantayan. Yakó ágpanámdám tingód katō katuman yu ka madat mga kakalyag yu.

Yakó ágruud katō mga duma manubù

14 Na, tanggap yu tō mga ágpam-pamaké agad ánnà magunawa tō panámdám dan tingód katō mému áglumun dan. Atin ka tanggapán yu sikandan, yakó ágbuyas kandan tingód katō panámdám dan. ²Duwán mga manubù na ágpanámdám na mému makan tō langun klasi ka ágkakan. Duwán pagsik ágpanámdám na gulay dád tō mému makan. ³Tō mga manubù na ágpanámdám na mému makan tō langun klasi ka ágkakan, kailangan di dan muyas katō mga manubù na ágpanámdám na di mému tun ta Manama ka makan tō langun. Tō mga manubù na ágpanámdám na di mému makan tō langun klasi, kailangan di dan rumuud katō mga manubù na ágpanámdám na mému makan tō langun, su Manama tō igtanggap kandan. ⁴Manama tō igsakup kandan, ánnà sikiyu. Purisu di mému ka rumuud kó katō ánnà sakup yu na ágpanámdám na mému makan tō langun, su Manama dád tō tumanggap ó rumuud

*13:9 13:9 Exodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19,21; Levitico 19:18.

áknita na mga sakup din, iring na amo na tumanggap ó rumuud katô mga sakup din. Matanggap dan ka Manama agad kuman dan katô langun ó di, su Áglangngagán ta tō makapabákkár katô kapamaké dan.

⁵Duwán mga manubù na ágpanámdám na kada linggo, sábbad dád tō álló na nángngà para mangadap ka Manama. Duwán pagsik mga manubù na ágpanámdám na nángngà tō langun ka álló para mangadap ka Manama. Kailangan manámdám tō tagsábbad-sábbad manubù asta sumalin ka ándin tō madigár para kandin. ⁶Tō mga manubù na igsalin ka sábbad álló, igsalin dan ébô pabantugán tō Manama. Asta tō mga manubù na ágpanámdám na mému ka makan tō langun, ágkan dan ébô Manama tō pabantugán dan, su Manama tō ágpasalamatan dan tingód katô ágkakan dan. Asta tō mga manubù na ágkan dád ka gulay, ágkan dan ébô Manama tō pabantugán dan, asta Manama pagsik tō ágpasalamatan dan tingód katô ágkakan dan. ⁷Di ki manté asta di ki maté tingód katô áknita sarili, ⁸su rōggun ka manté ki pa, Áglangngagán tō igpasakupan ta asta ágpadayón. Agad maté ki, Áglangngagán tō padayón ta. Purisu agad manté ki ó maté ki, Áglangngagán tō igpasakupan ta asta ágpadayón, ⁹su inaté asta inanté puman si Cristo ébô imun sikandin na Áglangngagán katô langun manubù, agad tō mga inaté ó tō mga manté pa.

¹⁰Sikiyu na mga ágpampamaké na ágtuman katô mga ágkémun yu, di mému ka rumuud kó katô kataladi yu na di ágtuman kani. Asta sikiyu na mga ágpampamaké na di ágtuman katô mga ágkémun na ágtumanán ka kataladi yu, di pagsik mému ka muyas kó kandan,

su langun ta tō tumubang tun ta Manama ébô pasóddórán din ka nángngà tō iglumu ta. ¹¹Bánnal ni, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Igakagi tō Áglangngagán: Matuman gó ni kagin ku ákniyu. Lumingkóód tō langun manubù kanak, asta kumagi tō langun na Manama a.”†

¹²Purisu isóddórán ta na tumubang tō tagsábbad-sábbad áknita tun ta Manama ébô rumuud sikandin katô langun na iglumu ta.

¹³Purisu yakó ágpabuyasé. Asal kailangan ándà lumun yu na makapid ka kataladi yu ébô makasalà. ¹⁴Ukit katô kapasábbad ku tun ki Jesus, isóddórán ku gó na ándà palang klasi ka ágkakan na di mému kannán ta. Asal ka manámdám tō manubù na duwán di mému kannán, di mému ka kuman sikandin. ¹⁵Atin ka kadattan tō panámdám katô kataladi yu ukit katô ágkannán yu, ándà ginawa yu kandin. Yakó ágdadat katô kapamaké ka kataladi yu ukit katô ágkannán yu, su inaté si Cristo tun ta krus bullas kandin. ¹⁶Iring pagsik kani, agad isóddórán yu na duwán mému lumun, yakó áglumu kani ka buyasán kó ka mga duma. ¹⁷Tun áknita na mga sakup ka pagpangulu ka Manama, ándà palang sugù tingód katô ágkannán ta asta ginámmán ta. Asal kailangan ándà salà ta, asta masuné tō ginawa ta tun ta kataladi ta, asta kadayawan ki ukit ka tabang katô Ugis Espiritu. ¹⁸Atin ka bánnalán ta si Cristo ukit ka katuman ta kani, kadayawan tō Manama asta respetowan ki katô duma mga manubù.

¹⁹Purisu kailangan mággár-ággár ki lumumu ka kasunayan para katô mga ágpampamaké, asta patabangé ki ébô kumasarig tō kapamaké ta ki Cristo. ²⁰Yakó ágdadat katô iglumu ka Manama

†14:11 14:11 Isaias 45:23.

tun ta kataladi yu ukit katô kakan yu katô di din makan. Agad mému gó tun ta Manama ka makan tô langun klasi ka ágkakan, asal di mému ka mapid tô kataladi yu makasalà ukit katô ágkakan yu. ²¹Madigár pa ka di ki kuman ka karne, asta di ki minám ka bino, asta di ta lumun tô agad ándin ébô di mapid makasalà tô kataladi ta ukit katô áglumun ta. ²²Agad ándin tô panámdám yu tingód katô mému áglumun yu, yakó ágpasóddór kanan tun ta duma manubù, su nángngà ka Manama dád tô ikasóddór kanan. Kadayawan tô Manama tingód katô mga manubù na ikasóddór na nángngà tô áglumun dan asta ándà áglumun dan na makayayà kandan. ²³Asal tô mga manubù na ágduwa-duwa su ándà dan ikasóddór ka kadayawan tô Manama tingód katô ágkannán dan, atin ka kuman dan, makalumu dan ka salà su áglumun dan tô ánnà nángngà para kandan. Atin ka lumun katô manubù tô ánnà nángngà tun ta panámdám din, makalumu sikandin ka salà.

15 Na, sikita na ikasóddór na igtanggap tô Manama na nángngà ki tun ta saruwan din, kailangan mallayat tô ginawa ta tingód katô mga ágpampamaké na ágduwa-duwa, su di mému ka tumanán ta dád tô áknita kakalyag. ²Kailangan lumun katô tagsábbad-sábbad áknita tô makapasarig ka kapamaké katô duma. ³Kailangan makéring ki ki Cristo, su ánnà kandin kakalyag tô igtuman din. Agad igbuyas ka mga manubù sikandin, asal igtuman din tô kakalyag ka Manama, su duwán igsulat tun ta Salmo, “Isakitanna katô mga kabuyas ka mga manubù na igbuyas áknikó.”[‡]

⁴Igsulat tô kagi ka Manama sayyan ébô tinuruan ki, su ukit ka kabasa ta kani, kumallayat tô ginawa ta, asta kumabákkár tô ginawa ta róggun na giman ki katô katuman ka Manama katô langun na igtandô din.

⁵Manama tô ágtikudan ka mallayat ginawa ta asta ágtikudan katô bákkár ka ginawa ta. Mólà pa ka tabangan kó ikandin ébô pasábbadé kó tun ta panámdám asta ágkagin yu, iring katô iglumu i Jesu-Cristo ⁶ébô pasábbadé kó dumurung ka Manama na Ámmà katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

Tanggapán ka Manama tô mga ánnà Judio

⁷Purisu patanggapé kó ébô durungán tô Manama ukit katô kéring yu ki Cristo. Patanggapé kó iring katô katanggap i Cristo ákniyu. ⁸Yakó yu ágkalingawi na ukit katô iglumu i Cristo, itabangan ké na mga Judio ébô pasóddórán din na ágkasarigan tô Manama. Igtuman i Cristo tô igtandô ka Manama tun ta mga kamónaan dé sayyan. ⁹Igpasóddór din tun ta mga ánnà Judio na duwán kedu katô Manama kandan ébô dumurung dan kandin, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Purisu agad dutun ta mga ánnà Judio, durungán ku sikuna, asta kumanta a ébô pabantugán ku sikuna.”[¶]

¹⁰Duwán pa kagi ka Manama na igsulat, “Sikiyu na mga ánnà Judio, duwán dán kadayawan yu duma katô mga Judio na taganà igsalin ka Manama.”[§]

¹¹Duwán pa kagi ka Manama na igsulat, “Tô langun yu na mga ánnà Judio, durung kó katô Áglangngagán.

[‡]15:3 15:3 Salmo 69:9.

[¶]15:9 15:9 Salmo 18:49; 2 Samuel 22:50.

[§]15:10 15:10 Deuteronomio 32:43.

Mólà pa ka langun manubù tō dumurung kandin.”**

¹²Duwán pagsik igsulat katō propeta na si Isaias sayyan, na mà din,

“Tikud tun ta mga rubbad i Isai, duwán dumunggù na mangulu katō mga ánnà Judio.

Sikandin tō gimanan dan ébô tumuman katō igtandô.”††

¹³Gimanan yu na tumanán ka Manama tō langun katō igtandô din. Mólà pa ka bággayan kó ikandin ka bállal kadayawan asta kasunayan ka ginawa tingód katō kapamaké yu kandin ébô kumabákkár tō pagiman yu katō igtandô din ukit katō katulusan ka Ugis Espiritu.

Tō gunayan katō sulat i Pablo

¹⁴Mga kataladi, isóddóran ku gó na tuu madigár tō áglumun yu tun ta duma mga manubù, isóddóran yu tō kabállalan, asta makému kó patinurué. ¹⁵Asal maganiya ágsulat ákniyu ébô ò yu kalingawan ni igkagi ku. Ukit katō kédu ka Manama kanak, igsalinna ikandin ¹⁶ébô imunna na ágsuguánnán i Jesu-Cristo tun ta mga ánnà Judio. Igpapidda na mulit kandan katō Madigár Gulitán ka Manama ébô tangapán ka Manama tō mga ánnà Judio na mamaké, iring katō ágbággén tun kandin na iglinisan katō Ugis Espiritu.

¹⁷Purisu su igpasakuppa ki Jesu-Cristo, ándà kayyaan ku tingód katō áglumun ku para katō Manama. ¹⁸Kumagiya dád ákniyu tingód katō iglumu i Cristo ukit kanak ébô mánnal tō mga ánnà Judio ukit katō katinurù ku asta kalumu ku, ¹⁹asta tingód katō mga kasalábbuan na iglumu ku. Tō gó tō iglumu ku ukit katō katulusan ka Ugis Espiritu. Purisu igsadunna tun ta mga

lunsud tikud tun ta Jerusalem sippang tun ta Ilirico ébô tumanán ku tō kólit-ólit ku katō Madigár Gulitán tingód ki Cristo.

²⁰Tō igulit-ulitta katō Madigár Gulitán, inalayun duwán kakalyag ku na mulit-ulitta tun ta mga lugar na duwán mga manubù na ándà pa ikasóddór tingód ki Cristo, su kakalyag ku na diya mulit-ulit katō mga manubù na taganà dán igulit-ulitan ka duma. ²¹Tō áglumun ku iring katō igsulat tun ta kagi ka Manama tingód katō Mesiyas,

“Tō mga manubù na ándà pa kóliti tingód kandin, tō gó tō makagpát katō kabállalan,

asta tō mga manubù na ándà pa ikadinág tingód kandin, tō gó tō mamadinág asta makagpát katō kagi din.”‡‡

Igplano si Pablo na madun tun ta Roma

²²Ándà ku pa tumani tō kakalyag ku na madunna tun ákniyu su ágtinurù a tun ta ássa-ássa mga lugar. ²³Asal áknganni, ikatinurù a kannun ta langun lugar, asta duwán dán kakalyag ku na madunna tun ákniyu. ²⁴Purisu tō plano ku na máddingnga tun ákniyu ka madunna tun ta Espanya. Tuuwa kadayawan ka makóddò a tun ákniyu agad ò madugé, asta makatabang kó kanak ka manayunna tun ta Espanya. ²⁵Asal madunna pa tun ta Jerusalem ébô pidán ku tō salapì na tabang para katō mga sakup ka Manama. ²⁶Kakalyag katō mga manubù nit Macedonia asta Grecia na tumabang dan katō ágkayù-ayuan mga sakup ka Manama tun ta Jerusalem. ²⁷Tō gó tō kandan kakalyag ébô katabangan tō mga Judio. Asal tō gó tō kasulì dan kandan, su ukit katō mga Judio, igulitan dán tō mga ánnà Judio katō

** 15:11 15:11 Salmo 117:1.

†† 15:12 15:12 Isaias 11:10.

‡‡ 15:21 15:21 Isaias 52:15.

kagi ka Manama. Purisu nángngà ka tabangan katô mga ánnà Judio tô mga Judio na ágkahirapan. ²⁸ Purisu pángnga piddán ku tô salapì na tabang tun kandan, máddingnga tun ákniyu ka diya pa madun tun ta Espanya. ²⁹ Isóddóran ku na ka madunna tun ákniyu, marapung tô madigár na matanggap ta tikud tun ki Cristo.

³⁰ Mga kataladi, igpasábbadé ki tun ta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, asta ágpaginawaé ki ukit katô Ugis Espiritu. Purisu kakalyag ku na dumasal kó tun ta Manama tingód kanak. ³¹ Dasal kó na dóppónanna ikandin ébô diya dattan ka mga Judio na ándà pa pamaké tun ta Judea. Dasal kó na tumanggap tô mga sakup ka Manama tun ta Jerusalem katô tabang na piddán ku tun kandan. ³² Tô gó tô dasalán yu ébô ka duwán kakalyag ka Manama, kadayawanna na makasadun tun ákniyu, asta kumabákkár tô ginawa ku ka máddingnga tun ákniyu. ³³ Mólà pa ka dumaan kó katô Manama na ágbággé ka kasunayan. Matuman ni.

Igpangumusta si Pablo katô mga manubù

16 Na, madigár tô ulitán ku ákniyu tingód ki Febe na sábbad tábbé ta na opisyaes ka simbaan tun ta Cencrea. ² Atin ka dumunggu sikandin tun ákniyu, tanggap kó kandin tingód katô kapasakup din tun ta Áglangngagán ta, su kailangan tanggapán ta tô mga sakup ka Manama. Atin ka duwán ágkailanganán din, tabang kó kandin, su sikandin tô igtabang katô marapung manubù. Agad sakán, igtabanganna pagsik ikandin.

³ Ágpangumusta a ki Priscila asta katô duma din na si Aquilas, su sikandan tô igtabang kanak tô igtinurù a tingód ki

Jesu-Cristo. ⁴ Ikataganà dan na matayan ébô katabanganna ikandan. Purisu ágpasalamatta kandan, asta ágpasalamat kandan tô langun ágpampamaké kannun na ánnà Judio. ⁵ Ágpangumusta a pagsik katô langun manubù na ágpangadap tun ta kandan balé.

Ágpangumusta a ki Epeneto na áginawaan ku. Sikandin tô una manubù na igpamaké ki Cristo tun ta probinsya ka Asia. ⁶ Ágpangumusta a ki Maria, su tuu ipagud sikandin na ágtabang ákniyu. ⁷ Ágpangumusta a ki Andronico asta ki Junias na kadumaan ku Judio asta igpriso duma kanak. Sikandan tô ágrespetowan katô mga apostoles,[¶] asta una dan pa kanak na igpamaké ki Cristo.

⁸ Ágpangumusta a ki Ampliato na sábbad sakup katô Áglangngagán ta na áginawaan ku. ⁹ Ágpangumusta a ki Urbano na duma dé ágtinurù tingód ki Cristo, asta ki Estakis na áginawaan ku. ¹⁰ Ágpangumusta a ki Apeles na ikatiis igpamaké ki Cristo agad igkinnaman sikandin. Ágpangumusta a katô mga ágpampamaké na góddô tun ki Aristobulo. ¹¹ Ágpangumusta a ki Herodion na kadumaan ku Judio. Ágpangumusta a katô mga ágpampamaké na góddô tun ki Narciso.

¹² Ágpangumusta a ki Trifena asta ki Trifosa, su gággár-ággár dan áglumu para katô Áglangngagán. Ágpangumusta a ki Persida na áginawaan dé asta gággár-ággár áglumu para katô Áglangngagán. ¹³ Ágpangumusta a ki Rufo na ágkabantug ágsarig katô Áglangngagán. Ágpangumusta a pagsik katô innà din na ágkéduwan kanak iring na bännal innà ku. ¹⁴ Ágpangumustaan ku si Asincrito, si Flegonte, si Hermes, si Patrobas, si Hermas, asta tô langun kataladi na ágpangadap tun ta balé

[¶]16:7 16:7 Ágrespetowan katô mga apostoles, ó apostoles na ágrespetowan.

dan. ¹⁵Ágpangumustaan ku si Filologo, si Julia, si Nereo asta tô tábbé din, asta si Olimpás, asta tô langun sakup ka Manama na ágpalmudé asta ágpangadap duma kandan.

¹⁶Tô langun yu na ágpamaké ki Cristo, atin ka malimud kó mangadap, kailangan papangumustaé kó, su tô gó tô pató na sikita tô mga sakup ka Manama. Tô langun ágpampamaké kannun, ágpangumusta dan ákniyu.

¹⁷Na, mga kataladi, banté kó katô mga manubù na ágtikudan ka samuk asta ágpasuwé ka manubù tikud tun ta Manama, su tô ágtinuruán dan ánnà iring katô kabánnalan na taganà igtinurù ákniyu. Purisu liliyi yu sikandan.

¹⁸Dì dan áglumu para katô Áglangngagán ta na si Cristo, asal ágtumanán dan baling tô kandan kakalyag. Su ukit ka madigár ágkagin dan, áglimbung dan katô mga manubù na ándà ikasóddór na madat tô gugtunán dan. ¹⁹Ibantug kó su igbánnal kó gó katô igtinurù ákniyu, asta tuuwa idayawan ákniyu. Asal kakalyag ku na mapandé kó ébô lumumu kó ka madigár, asta lumili kó lumumu ka madat. ²⁰Atin ka liliyan yu tô mga manubù na áglumu ka madat, dì madugé tabangan kó ka Manama na ágbággé ka kasunayan ébô makapanalu kó ki Maibuyan.

Mólà pa ka inalayun kó tabangan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

²¹Si Timoteo na duma ku na ágtinurù ágpangumusta ákniyu. Ágpangumusta pagsik tô mga kadumaan ku Judio na si Lucio, si Jason, asta si Sosipatro.

²²Sakán si Tercio na igpasulat i Pablo kani, ágpangumusta a ákniyu na igpasakup tun ta Áglangngagán.

²³Ágpangumusta si Gayo ákniyu. Igpóddô a ikandin tun ta balé din na ágpangadapanan katô langun manubù nit lunsud. Ágpangumusta si Erasto na tesoro kani lunsud, asta ágpangumusta si Quarto na sábbad kataladi ta.

²⁴[Mólà pa ka inalayun kó tabangan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. Matuman ni.]

Durungán tô Manama

²⁵Na, durungán ta tô Manama na makapabákkár katô kapamaké yu ukit katô Madigár Gulitán na gulit-ulitán ku tingód ki Jesu-Cristo. Tô gó tô kabánnalan na ándà pasóddóri ka Manama sayyan, ²⁶asal igpasóddór din dán. Igulit-ulit dé tô igsulat ka mga propeta sayyan tingód ki Cristo iring katô igsugù ka Manama na ándà ágtamanán ébô tô langun manubù mánnal kandin ukit katô kapamaké dan.

²⁷Mólà pa ka ukit ka tabang i Jesu-Cristo, ándà ágtamanán ka kadurung ta katô sábbad dád Manama na ikasóddór ka langun! Matuman ni.

Una

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Corinto

Una Basan

Corinto tô tuu dakál asta tuu ágkabantug lunsud sayyan tun ta banuwa ka Acaya. Ni banuwa ka Acaya ánggadanan Grecia áknganni. Tô lunsud ka Corinto madani tun ta dagat, asta ágsódóan katô marapung mga barko tikud tun ta ássa-ássa mga banuwa. Purisu ágkabantug tô Corinto tingód katô mga ágbarigyaán dan asta tingód katô mga madat áglumun dan. Ágpangadapán dan tô marapung mga ágmanaman.

Marapung tô mga Judio na igóddô tun ta Corinto. Duwán mga simbaan dan asta ágtuman dan katô mga ágkémun dan tingód katô kapangadap dan.

Ni sulat tun ta mga ágpampamaké tun ta Corinto igsulat i Pablo. Sikandin tô taraimu ka tulda ébô duwán magamit din. Kada Sabado ágsadun sikandin tun ta simbaan ka mga Judio ébô mulit-ulit tingód ki Jesu-Cristo. Igulit-ulitan din pagsik tô mga Griego. Tô gó tô iglumu i Pablo tun ta Corinto dalám ka sábbad ámmé ágtángngà. Purisu duwán mga taga Corinto na igpamaké ki Cristo. Mabasa ni tun ta libro na igsulat i Lucas, Lumu 18:1-18.

Pángnga katô kapanó i Pablo tikud tun ta Corinto, idugangan tô mga manubù na igpamaké ki Cristo. Asal igpapulé dan. Purisu duwán mga manubù na igpasadun tun ki Pablo tun ta Efeso ébô piddán tô sulat dan tun kandin. Iginàs dan kandin tingód katô igapulan dan. Tô itanggap i Pablo tô sulat dan, igsulat sikandin kani Una Corinto tun kandan ébô taban din tô langun insà dan.

Tikud tun ta tagnà kapitulo sippang tun ta kapitulo 11, igsulat si Pablo tingód katô mga madat áglumun dan. Tikud tun ta kapitulo 12 sippang tun ta kapitulo 16, igsulat sikandin tingód katô mga gasa na ágbággén katô Ugis Espiritu.

1 Ni gó tô sulat tikud áknami na si Pablo asta si Sostenes na kataladi ta. Igsalinna katô Manama asta igimuwa na apóstoles i Jesu-Cristo. ²Ni gó tô sulat ku tun ta langun ágpampamaké diyan ta Corinto. Igsalin kó katô Manama ébô imun kó na mga sakup din. Igtanggap kó ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kasábbad yu tun ki Jesu-Cristo, asta isakup kó tun ta grupo katô langun ágpangadap katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo tun ta duma mga lugar, su sikandin tô Áglangngagán katô langun ta.

³Mólà pa ka matanggap yu tô kédu asta tô kasunayan tikud tun ta Manama na Ámmà ta asta ki Jesu-Cristo na Áglangngagán.

Igpasalamat si Pablo

⁴Inalayunna ágpasalamat tun ta Manama tingód katô madigár mga gasa na igbággé din áknayu ukit katô kasábbad yu tun ki Jesu-Cristo, ⁵su tuu kó igtabangan ka Manama ébô makagpát kó asta makólit-ólit kó katô langun ka kabán-nalan. ⁶Ituman ni magunawa katô isóddóran yu na bánnal gó tô mga igtinurù dé tingód ki Cristo. ⁷Purisu di kó gó ágkakulangan katô gasa na tikud tun ta langit na igbággé ka Manama róggun gangat kó katô kalónód katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ⁸Si Cristo tô pasarig katô kapamaké yu sippang tun ta katapuriyan ébô di kó mabuyas ka dumunggu tô álló ka rumuud tô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ⁹Ágkasarian tô Manama na igtawar áknayu ébô pasábbad kó tun ta Batà din na si Jesu-Cristo na Áglangngagán ta.

Kailangan pasábbadé tō mga ágpamaké ki Cristo

¹⁰ Na, mga kataladi, su ágsuguán-nánna katō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, ágpédu-éduwa ákniyu ébō pasábbadé tō langun yu asta liliyan yu tō kapassaé. Pasábbadé kó tun ta mga panámdám yu asta tun ta gugtunán yu. ¹¹ Mga kataladi ku, igkagi ku ni su duwán tun ta pamilya i Cloe na igulit kanak na duwán ágpapulé diyan ákniyu. ¹² Kakalyag ku na kagin ku ni. Duwán tun ákniyu na ágkagi, “Si Pablo tō igpasakupan ku,” asta ágkagi tō duma, “Si Apolos tō igpasakupan ku.” Duwán pō gó mga ágkagi, “Si Pedro tō igpasakupan ku,” asta ágkagi tō duma, “Si Cristo tō igpasakupan ku.” ¹³ Ánnà madigár ni! Itángngà-tángngà kannê si Cristo? Ánnà gó sakán tō igpansalan tun ta krus para ákniyu! Ándà kó gó bunyagi ukit katō kapasakup yu kanak!

¹⁴ Ágpasalamatta tun ta Manama su ándà tun ákniyu na igbunyagan ku, asal si Crispo asta si Gayo dád tō igbunyagan ku. ¹⁵ Purisu ándà makakagi na igbunyagan dan ukit katō kapasakup dan kanak. ¹⁶ (Igbunyagan ku kannê pagsik si Estefanas asta tō pamilya din, asal ándà dán duma na ipanámdámman ku na igbunyagan ku.) ¹⁷ Ándà a papiddi i Cristo ébō munyagga, asal igpapidda ikandin ébō mulit-ulitta katō Madigár Gulitán. Tō igulit-ulitta, ándà ku gamiti tō mapandé mga kagi agó ándà ágpulusán katō ágtinuruán ku tingód katō kamatayan i Cristo tun ta krus.

Si Cristo tō ágpasóddór na matulus asta mapandé tō Manama

¹⁸ Para katō mga manubù na ágsadun tun ta ágsupakanan, tō ágtinuruán tingód katō kamatayan i Cristo tun ta

krus kangulággan dád tun kandan. Asal para áknita na igtábbus, tō ágtinuruán tingód katō kamatayan i Cristo tō ágpasóddór na makatábbus tō Manama.

¹⁹ Su mà katō kagi ka Manama, “Andaán ku tō kapandayan ka mga mapandé, asta pasóddórán ku na ándà ágpulusán katō kénagpát ka mga duwán kakatigan.”^{§§}

²⁰ Imánnu tō mga mapandé? Imánnu tō mga taratinurù ka sugù? Imánnu tō mga katig ginsà-insà áknganni? Igpasóddór dán ka Manama na kangulággan dád tō kapandayan ka mga manubù nit banuwa.

²¹ Su tingód katō kapandayan ka Manama, di makakilala tō mga manubù kandin ukit dád katō kandan kapandayan. Asal kakalyag ka Manama na tábbusán din tō langun manubù na mamaké kandin ukit katō kólit-ólit ka Madigár Gulitán, agad tō mga géllé kandin, kéman dan ka kangulággan dád ni. ²² Tō mga Judio di mamaké ka ándà kasalábbuan na kitanán dan, asta tō mga Griego géllé katō di nángngà tun ta kandan kapandayan. ²³ Asal sikami, gulit-ulit ké tingód ki Cristo na igpansalan tun ta krus. Gélléyan ni katō mga Judio, asta ágkagi tō mga ánnà Judio na kangulággan dád ni. ²⁴ Asal tō langun katō igtawar ka Manama, agad Judio ó ánnà Judio, gulit-ulitan ta sikandan tingód ki Cristo na ágpasóddór na matulus asta mapandé tō Manama. ²⁵ Su tō igimu ka Manama na ágpánámdámman dan na kangulággan dád, tō gó tō tuu pa mapandé ka tandingán katō kapandayan ka mga manubù, asta tō igimu ka Manama na ágpánámdámman dan na kalómétan dád, tō gó tō tuu pa mabákkár ka tandingán katō kabákkárran ka mga manubù.

§§1:19 1:19 Isaias 29:14.

²⁶Mga kataladi, panámdám yu tô ákniyu kóddô tô ándà kó pa tawari ka Manama. Tun ta panámdám ka duma mga manubù, tagsábbadé dád gó tun ákniyu tô mga mapandé, tagsábbadé dád gó tun ákniyu tô mga ágpangulu, asta tagsábbadé dád gó tun ákniyu tô mga pamilya na ágkangadanan. ²⁷Asal igsalin gó ka Manama tô mga manubù na igpanámdám katô duma mga manubù na kangulággan dád nit banuwa ta ébô payayyaán tô mga mapandé, asta igsalin ka Manama tô igpanámdám katô mga duma na malómét dád ébô payayyaán din tô mga mabákkár. ²⁸Igsalin ka Manama tô mga ágkayù-ayuan asta tô mga ándà kaduwánnan na ágpanámdámman na ándà ágpulusán nit banuwa ta ébô andaan din tô ágpanámdámman na duwán ágkailanganán. ²⁹Tô gó tô igimu ka Manama ébô ándà palang manubù na makapadadurung tun ta saruwan ka Manama. ³⁰Tikud tun ta kakalyag ka Manama igimu kó na mga sakup i Jesu-Cristo na igpasóddór áknita katô kapandayan ka Manama. Ukit ki Cristo igtanggap ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. Si Cristo tô igpalinis asta igpógis áknita, asta sikandin tô igtábbus áknita tikud tun ta salà. ³¹Purisu tuman kó kani sugù na igsulat tun ta kagi ka Manama,
 “Tô malyag padadurung,
 kailangan padadurungán din tô igimu katô Áglangngagán.”*

Kamatayan i Cristo tun ta krus

2 Mga kataladi, tô igsadunna diyán ákniyu ébô mulit-ulitta katô kabánalan na igpasóddór dán ka Manama, ándà ku gamiti tô mga madalám kagi ó tô madalám kapandayan. ²Su igplanowa na ándà dán ássa na ulit-ulitán ku ákniyu

asal si Jesu-Cristo dád asta tô kapansal kandin tun ta krus. ³Tô diyanna pa duma ákniyu, duwán kalómétan ku, ágpangárkárránna asta ágkállasánna. ⁴Tô igtinurù a ákniyu asta tô igulit-ulitta, ándà ku gamiti tô mapandé mga kagi ébô mapid kó dád, asal igpasóddór katô Ugis Espiritu na bálnal gó tô igkagi ku ukit katô katulusan din ⁵ébô mamaké kó ánnà ukit ka kapandayan ka manubù, asal ukit katô katulusan ka Manama.

Kapandayan ka Manama

⁶Na, atin ka ágdutunna ta mga manubù na masarig é kapamaké dan ka Manama, kapandayan tô ágtinuruán ku, asal ni kapandayan ánnà tikud tun ta mga manubù nit banuwa áknganni ó tikud tun ta mga ágpangulun nit banuwa áknganni na mandà ka dì madugé. ⁷Asal ni kapandayan ka Manama na ágkagin ku, ni gó tô inallás sayyan asal igpasóddór din dán, su tô ándà pa imuwi ka Manama ni banuwa, igplano din na mému ki iring ki Cristo. ⁸Tô mga ágpangulun nit banuwa áknganni ándà ikagpát kani plano ka Manama. Su atin ka inagpátan dan, ándà dan pád pansali tô ágkabantug Áglangngagán tun ta krus. ⁹Asal mà katô kagi ka Manama na igsulat,
 “Ándà gó manubù na ikakita, ikadinág, ó ikapanámdám katô mga igtaganà ka Manama para katô mga ágginawa kandin.”†

¹⁰Ni plano ka Manama igpasóddór dán áknita ukit katô Ugis Espiritu. Su tô langun-langun isóddóran katô Espiritu, asta igpakita din áknita tô ándà pa pakitayi katô Manama. ¹¹Iring áknita na mga manubù, ándà palang pakasóddór katô panámdám ka duma manubù, su kandin dád sarili tô pakasóddór kanan.

*1:31 1:31 Jeremias 9:24.

†2:9 2:9 Isaias 64:4.

Magunawa tun ta Manama, su ándà palang manubù na pakasóddór katò panámdám ka Manama, asal tò Ugis Espiritu dád ka Manama tò pakasóddór kanan. ¹² Asal inagpáttan ta tò langun gasa na igbággé ka Manama áknita su sikita na mga ágpampamaké tò igbággayan ka Manama kani Ugis Espiritu. Purisu ánnà magunawa tò panámdám ta asta tò panámdám katò mga manubù nit banuwa.

¹³ Purisu tò ágkagin dé tingód kani mga gasa na igbággé ka Manama, tò gó tò igtinurù áknami ánnà tikud tun ta kapandayan ka manubù, asal igtinurù katò Ugis Espiritu. Igpénagpát dé tò mga kabánnalan na igtinurù katò Ugis Espiritu tun ta mga manubù na duwán Ugis Espiritu tun kandan. ¹⁴ Asal tò mga manubù na ándà Ugis Espiritu ka Manama tun kandan di ágtanggap katò mga gasa na ágbággén katò Ugis Espiritu. Kéman dan ka kangulággan dád. Di dan ágpakagpát, su tò mga manubù na duwán Ugis Espiritu tun kandan, tò dád gó tò ágpakagpát kani. ¹⁵ Sikita na duwán Ugis Espiritu tò ágpakagpát kani langun. Asal di ki ágkagpáttan katò duma mga manubù. ¹⁶ Bánnal ni, su mà katò kagi ka Manama na igsulat, “Ándà palang manubù na ikasóddór katò panámdám katò Áglangngagán! Ándà palang manubù na makatinurù kandin!”[‡]

Asal sikita na ágpampamaké tò ikagpát kani, su dini áknita tò panámdám i Cristo.

Igpassaé tò mga ágpampamaké tun ta Corinto

3 Na, mga kataladi, tò igduma a ákniyu dángngan, ándà a ikatinurù ákniyu iring na mga manubù na ágtinuruan ku na ágkapánnuan katò Ugis Es-

piritu. Asal igtinurù a gó ákniyu iring na mga manubù na ágtuman katò ágkémun kani banuwa asta iring na mga gabatà pa tun ta kapamaké ki Cristo. ² Purisu igtinurù ku ákniyu tò mababó dád, iring na gatas na ágpénámmán ka délák batà. Su iring kó na délák batà na di pa pakakan, ándà ka tinurui ákniyu tò madalám su di yu pa kagpáttan tò madalám mga ágtinuruan. Agad áknganni di kó pa gó pakagpát. ³ Su sippang áknganni, ágkapid kó pa katò madat mga kakalyag yu. Ágpéngaé kó pa asta ágpapulé kó. Ni iglumu yu igpasóddór na ágkapid kó pa katò madat mga kakalyag yu. Tò áglumun yu iring pô gó katò mga manubù na ándà pa pamaké katò Áglangngagán ta. ⁴ Tun ákniyu duwán mga ágkagi, “Si Pablo tò igpasakupan ku,” asta duwán mga duma na ágkagi, “Si Apolos tò igpasakupan ku.” Purisu tò áglumun yu iring katò mga manubù na ándà pamaké ki Cristo.

⁵ Manan ka si Apolos asta si Pablo tò igpabantug yu? Mga ágsuguánnán ké dád ka Manama na iggamit din ébò mamaké kó ki Cristo. Igtuman dé dád tò igpalumu katò Áglangngagán áknami, ⁶ su sakán tò igpamula, si Apolos tò igbisbis, asal Manama gó tò igpatubù. ⁷ Ánnà mabantug tò ágpamula asta tò ágbisbis. Asal Manama gó tò tuu pa mabantug ka tandingán katò langun, su sikandin tò ágpatabù. ⁸ Magunawa tò ágdantulan katò ágpamula asta katò ágbisbis. Duwán pulusán na bággén ka Manama tun ta tagsábbad-sábbad kandan tingód katò linumuwan dan. ⁹ Sakán asta si Apolos tò ágsuguánnán ka Manama, asta ágpatabangé ké tun ta lumu dé. Iring kó na kinamát ka Manama.

Iring kó na balé ka Manama. ¹⁰ Ukit katò gasa na igbággé ka Manama kanak, igimuwa katò ágpónsadan iring na katig taraimu ka balé. Áknganni duwán

[‡]2:16 2:16 Isaias 40:13.

mga duma na ágpanayun ágpatindág katô balé tun ta bówwó kani ágpónsadan. Asal kailangan tuu gó piyà-piyaan tō lumu katô tagsábbad-sábbad manubù na áglumu. ¹¹ Dì mému ka taguán tō ássa ágpónsadan, su duwán dán ágpónsadan na igtagù na si Jesu-Cristo. ¹² Tō mga ággamitán ka mga manubù na ágpatindág katô balé iring na mga bulawan, mapputi bulawan, asta mga batu na dakál é lagà, ó iring na kayu, karan asta ragami. ¹³ Asal ka dumunggù tō tapuri álló ka karuud, kitanán ka ándin é igimu katô tagsábbad-sábbad manubù. Tō igimu katô langun manubù pókitán tun ta apuy ébô kitanán ka magóbbó ó dì. ¹⁴ Atin ka dì magóbbó tō igimu ka manubù, duwán pulusán na tanggapán din. ¹⁵ Asal ka magóbbó tō igimu ka manubù, ándà pulusán na tanggapán din. Makaluwà sikandin iring katô manubù na ikaluwà tikud tun ta balé na magóbbó.

¹⁶ Kailangan kasóddóran yu na langun yu na ágpanamaké iring na templo^f katô Manama asta góddóan kó katô Ugis Espiritu ka Manama. ¹⁷ Atin ka duwán manubù na dumadat katô templo ka Manama, dadattan sikandin ka Manama, su ugis tō templo ka Manama, asta sikiyu tō iring na templo din.

¹⁸ Yakó áglimbung katô ákniyu sarili! Atin ka ágpanámdám tō manubù tun ákniyu na duwán kapandayan din nit banuwa, kailangan iwaán din tō kapandayan kani banuwa ébô mému sikandin mapandé tun ta saruwan ka Manama. ¹⁹ Su tō ágpanámdám ta na kapandayan ka mga manubù nit banuwa, kangulággan dád tun ta saruwan ka Manama. Su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Ággután ka Manama tō mapandé mga manubù ukit katô kandan kalimbung.”[§]

²⁰ Asta mà pagsik katô kagi ka Manama na igsulat,

“Isóddóran katô Áglangngagán na ándà ágpusulán katô ágpanámdámman ka mapandé mga manubù.”^{**}

²¹ Purisu yakó ágpadadurung tingód katô iglumu ka manubù. Su igbággé ka Manama tō langun tun ákniyu, ²² agad sakán, si Apolos asta si Pedro, agad ni banuwa ta, agad tō ágkalumu áknganni asta tō dumunggù, agad tō kantayan yu asta tō kamatayan. Dutun ákniyu ni langun, ²³ asta sikiyu dutun ki Cristo, asta si Cristo dutun ta Manama.

Áglumun katô mga apostoles

4 Na, panámdám yu na sikami tō mga ágsuguánan i Cristo asta ágsarigan ké ka Manama ébô pasóddóran dé tō kabánnalan din na ándà pasóddóri sayyan. ² Na, kailangan ágkasarigan gó tō manubù na duwán igsarig tun kandin.

³ Para kanak, agad ándin tō ágpanámdámman yu ó duma mga manubù tingód katô áglumun ku, tógón din. Agad sakán, diya ágkagi ka nángngà ó dì nángngà tō katuman ku katô sugù ka Manama kanak. ⁴ Agad ándà sóddór ku ka duwán iglumu ku na dì nángngà, asal tógón din, su tō Áglangngagán dád gó tō makaruud kanak asta kumagi ka nángngà ó dì nángngà tō áglumun ku. ⁵ Purisu yakó ágruud ka duma manubù ka ándà pa dunggù tō timpo ka lumónód tō Áglangngagán. Su sikandin gó tō pakita katô mga gállássán ta asta mga ágpanámdámman ta. Durungán ka Manama tō tagsábbad-sábbad manubù na nángngà gó tō kandin linumuwan.

^f3:16 3:16 Templo tō ágpanadapangan ka Manama.

[§]3:19 3:19 Job 5:13.

^{**}3:20 3:20 Salmo 94:11.

⁶Mga kataladi, iggamit ku ni kanak sarili asta si Apolos iring na panunggiringan para katô ákniyu kadigárran ébô kagpáttan yu tô kôbadan kani ágkagin, “Yakó ágsuwé tikud tun ta mga sugù tun ta kagi ka Manama.” Purisu yakó ágkagi na sábbad áknami tô tuu madigár tun ta дума. ⁷Manan ka ágpanámdám kô na tuu kô madigár ka tandingán katô дума? Ándin tô tun ákniyu na ándà bággéyi katô Manama? Su tikud tun ta Manama tô langun, manan ka ágpdadurung kô kani iring na ánnà gasa din ákniyu?

⁸Kéman yu ka ándà dán kulang katô ágkailanganán yu! Kéman yu ka ágkaduwánnan kô! Inému kôd na mga hari, agad sikami ándà pa! Mólà pa ka ágpangulu kôd ébô makapangulu ké pagsik дума ákniyu! ⁹Tô panámdám ku na sikami na mga apostoles tô igimu ka Manama na tuu mabbabà é kamannubuan. Inéring ké na mga igpriso na igruudan asta matayan. Inému ké ánggisiyan ka langun nit banuwa, agad langun panaligan asta langun manubù. ¹⁰Su ágtinurù ké tingód ki Cristo, duwán ágkagi na ágkangulág ké, asal ágpanámdám kô na mapandé kô su igpasakup kôd tun ki Cristo. Malómét ké kun, asal panámdám yu na masarig kô. Dì ké ágdurungán ka дума mga manubù, asal ágdurungán kô ikandan. ¹¹Sippang gó ni álló ni, ágballusán ké asta ágkatákkangan ké, ágkakulangan ké ka umpak, ágpasakitan ké, asta ágpanó-panó ké na ándà góddóan dé. ¹²Áglumu ké ébô duwán magasto dé. Atin ka duwán ágbuyas-buyas áknami, ágpamuyù ké ka Manama na duwán kédu din kandan. Atin ka girrayatan ké, ágtiis ké dád. ¹³Atin ka ágbuyasán ké, madigár tô ágtaban dé. Agad áknganni inéring ké dád na ussu su ágpayayaán ké ka дума mga manubù nit banuwa. Tun ta panámdám ka mga дума, sikami tô tuu ágkayù-ayuan katô langun.

¹⁴Ándà a sulat kani ákniyu ébô payayyaán kô, asal kakalyag ku na kat-inuruan kô iring na mga gabatà ku na ágginawaan ku. ¹⁵Su agad marapung tô дума mga taratinurù tun ákniyu tingód ki Cristo, asal sakán dád gó tô iring na ámmà yu ukit katô kapamaké yu. Su tô igulit-ulitta katô Madigár Gulitán tun ákniyu dángngan, ikéring kô na mga gabatà ku ukit katô kapamaké yu ki Jesu-Cristo. ¹⁶Purisu su iringnga na ámmà yu, ágpédu-éduwa ákniyu na miring kô katô kanak ágkémun. ¹⁷Tô gó tô igpasadun ku si Timoteo diyan ákniyu. Iring na kanak batà sikandin su ágginawaan ku, asta ágkasarigan sikandin tun ta kapamaké katô Áglangngagán. Pasampáttán din ákniyu tô mga ágkémun ku tun ta kapamaké ku ki Cristo, su magunawa tô ágkémun na ágtinuruán ku tun ta langun simbaan ka mga ágpampamaké.

¹⁸Duwán dán tun ákniyu na ágpallayat-layat, su kéman dan ka diya lumónód puman tun ákniyu. ¹⁹Asal ka duwán kakalyag katô Áglangngagán, di dán madugé madunna diyan ákniyu. Atin ka madunna, ahaán ku ka duwán katulusan ka Manama tun ta mga manubù na ágpallayat-layat ukit ka kagi. ²⁰Su di nángngà ka ágkagi-kagi dád tô mga manubù na igpasakup dan tun ta pagpangulu ka Manama, asal kailangan pasóddórán dan na bánnal dan na mga sakup ka Manama ukit katô mga áglumun dan ukit katô katulusan ka Manama. ²¹Ka dumunggù a diyan ákniyu, ándin tô kakalyag yu na lumun ku? Sumupakka ákniyu, ó pakitanán ku ákniyu tô ginawa ku asta kédu ku?

Madat lumu katô sábbad taga Corinto

5 Idinág ku gó na duwán tun ákniyu na áglumu ka madat na di mému lumun agad tun ta mga manubù na di ágpamaké. Idinág ku na duwán mama

tun ákniyu na áglayuk katô sawa katô ámmà din.² Agad madat tō áglumun din, asal ágpdadurung kó pô gó! Kailangan maranu kó gó, asta péwaán yu tikud tun ta grupo yu tō mama na iglumu kani.³⁻⁴ Agad ándà a diyana ákniyu, asal tun ta panámdám ku diyanna ákniyu. Su ágsuguánánna katô Áglangngagán na si Jesus, igruudan kud tō iglumu kani salà. Purisu atin ka palimudé kó, panámdám yu iring na diyanna ákniyu. Asta tingód katô kapasakup yu tun ta Áglangngagán ta na si Jesus,⁵ bággé yu tō manubù tun ki Maibuyan para dadattan tō lawa din ébô matábbus sikandin tun ta tapuri álló ka rumuud tō Áglangngagán na si Jesus.

⁶Dì nángngà tō kapdadurung yu. Iring na ándà kó pa ikasóddór na, “Atin ka baláttán tō pagpatubù ka pan tun ta dakál harina, tumubù tō langun harina na igmasa.”^{††} ⁷Purisu péwà yu gó ni iglumu ka salà tikud tun ta grupo yu ébô mému kó gó puman na malinis tun ta saruwan ka Manama.^{‡‡} Tō kabánnalan, igpasinsiyaan tō salà yu asta ikéring kó katô pan na ándà patubù, su si Cristo tō igmatayan ébô mullas áknita. Sikandin tō iring na karnero na giyón ka mga Judio dalám katô Pista ka Kalabé.⁸ Purisu atin ka ágpalmudé ki, kailangan kadayawan ki ánnà ukit ka kalumu ta ka salà, iring na pan na duwán pagpatubù, asal ukit ka kalumu ta ka malinis asta bánnal, iring na pan na ándà pagpatubù.

⁹Tun ta una sulat ku ákniyu, igkagiya na di mému ka dumuma kó katô mga manubù na áglumu ka madat.¹⁰ Asal tō kóbadan katô kagi ku na ánnà ébô liliyan yu tō mga manubù na di ág-

pamaké na áglumu ka madat, asta tō mga ágkasabuan, tō mga tulisan, ó tō mga ágpangadap katô ágmanaman. Atin ka sikandan tō liliyan yu, kailangan miwà kó gó tikud kani banuwa.¹¹ Asal kakalyag ku na tō mga ágpampamaké gó tō liliyan yu ka áglayuk dan katô ánnà kandan sawa ó duma, ágkasabuan dan, ágpangadap dan katô ágmanaman, ágbuyas-buyas dan, marag dan ágkalasing, asta áglapas dan katô mga sugù. Dì mému agad kuman kó dád duma kandan.

¹²⁻¹³Dì mému ka sakán tō rumuud katô mga di ágpamaké, su Manama gó tō rumuud kandan. Asal kailangan ruudan yu tō mga ágpampamaké na áglumu ka madat, su mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Péwà yu tō madat manubù tikud tun ta grupo yu.”^{¶¶}

Kósay katô mga ágpampamaké

6 Atin ka dimandan yu tō kataladi, di mému ka pósayán yu katô huwes na di ágpamaké ka Manama. Kailangan pósayán yu katô mga ágpampamaké.² Iring na ándà sóddór yu na tun ta katapuriyan mga álló, sikita na ágpampamaké tō musay katô langun manubù nit banuwa. Purisu atin ka sikiyu tō musay katô langun-langun, manan ka di kó pakósay katô mga délák dád samuk áknganni? ³Iring na ilingawan yu na sikita tō rumuud katô mga panaligan. Purisu mému gó ka sikiyu tō musay katô mga manubù nit banuwa! ⁴Purisu atin ka dumimanda kó, di mému ka pósayán yu katô masalà-salà manubù

^{††}5:6 5:6 Tingód katô pagpatubù ka pan, ahaán tō Mateo 13:33 asta Lucas 13:20-21. Ágkátin tō salà tun ta duma mga manubù, iring na pagpatubù ka pan na ágpapubù katô harina na igmasa.

^{‡‡}5:7 5:7 Kada ámmé tō ándà pa tigkané tō Pista Ka Kalabé, áglinis tō mga Judio katô balé dan ébô iwaán dan tō pagpatubù ka pan. Tō iglumu ka salà igpéring i Pablo katô pagpatubù ka pan na iwaán tikud tun ta balé.

^{¶¶}5:12-13 5:12-13 Deuteronomio 17:7.

na di ágrespetowan ka mga ágpampamaké. ⁵Nángngà ka kayyaan kó! Manan ka ándà palang manubù diyan ákniyu na nángngà tò kapandayan din ébò musay? ⁶Agad mataladi kó tun ta kapamaké, asal madat tò áglumun yu su ágpadimandaé kó, asta tò gó tò áglumun yu tun ta tubang katò mga di ágpamaké.

⁷Ukit ka kapadimandaé yu, igpasóddór yu na tò langun yu italu. Madigár pa ka pabayaán yu dád tò áglumu ka madat asta tò áglimbung ákniyu. ⁸Asal tò áglumun yu, sikiyu gó baling tò áglumu ka madat asta tò áglimbung agad tun ta mga kataladi yu.

⁹Iring na ándà yu kasóddóri na tò mga áglumu ka madat di masakup tun ta pagpangulu ka Manama. Yakó áglimbung katò ákniyu sarili! Tò mga áglayuk katò ánnà kandan sawa ó duma, tò mga ágpangadap katò ágmanaman, tò mga áglibug, asta tò mga áglayuk katò unawa din gamama ó gabayi, di dan gó masakup tun ta pagpangulu ka Manama.

¹⁰Tò mga takón, tò mga ágkasabuan, tò mga ágpangkalasing, tò mga ágbuyas-buyas, asta tò mga áglimbung, di dan gó masakup tun ta pagpangulu ka Manama.

¹¹Duwán gó tun ákniyu na iglumu iring kani dángngan. Asal áknganni igurasan dán tò mga salà yu, inému kód na mga gabatà ka Manama, asta igtanggap ka Manama na nángngà kód tun ta saruwan din ukit ka iglumu katò Áglangngagán na si Jesu-Cristo asta katò Ugis Espiritu ka Manama ta.

Góddóan tò lawa ta katò Ugis Espiritu

¹²Idinág yu basì ni ágkagin, “Agad ándin tò kakalyag ku, mému ka lumun ku tò langun.” Bánnal ni, asal ánnà langun kani tò duwán ágpulusán. Agad mému ka lumun ku tò langun, diya gó

malyag ka állangánna katò áglumun ku. ¹³Atin ka duwán kumagi, “Tò ágkakan para katò gátták, asta tò gátták para katò ágkakan.” Bánnal ni, asal tun ta tapuri álló, andaán gó ka Manama tò gátták asta tò ágkakan. Ni lawa ta ánnà gó igimu ébò lumayuk ki katò ánnà áknita sawa ó duma. Asal igimu ni lawa ta ébò makatuman ki katò kakalyag ka Áglangngagán, asta sikandin gó tò ágpangulu kani lawa ta. ¹⁴Ukit katò katulusan ka Manama, iganté din puman tò Áglangngagán, asta tò áknita lawa pagsik tò antén puman ka Manama tun ta tapuri álló ukit katò katulusan din.

¹⁵Iring na ilingawan yu na tò lawa yu iring na bahin tun ta lawa i Cristo. Su si Cristo tò tigatun kani lawa yu, di gó mému ka pasábbadán yu tò lawa yu tun ta madat bayi!^{§§} Dì gó mému ni! ¹⁶Iring na ándà sóddór yu kani. Atin ka lumayuk tò mama tun ta madat bayi, tò lawa dan mému gó iring na sábbad dád lawa. Su mà katò kagi ka Manama na igsulat, “Tò duwa dan mému dán sábbad.”*

¹⁷Asal tò igpasakup tun ta Áglangngagán, sikandin asta tò Áglangngagán mému sábbad.

¹⁸Purisu yakó áglayuk katò ánnà ákniyu sawa ó duma. Liliyi yu tò mga salà iring kani. Tuu gó madat, su tò duma mga salà ándà labut katò lawa, asal ka palayuké tò ánnà taladuma, tò gó tò salà na pakadadat katò sarili lawa.

¹⁹Iring na ándà sóddór yu na tò lawa yu iring na templo na góddóan katò Ugis Espiritu na igbággé ka Manama ákniyu. Purisu ánnà dán gó ákniyu tò lawa yu. ²⁰Igtigatun kód ka Manama su igbayadan kó ikandin asta igtábbus kó gó ukit katò iglumu i Cristo. Purisu kailangan durungán yu tò Manama ukit katò lawa yu.

§§6:15 6:15 Tò madat bayi ágbarigya katò kandin lawa.

*6:16 6:16 Genesis 2:24.

Tô kapakalyagé

7 Na, ni gó tô taba ku tingód katô mga insà na igsulat yu kanak. Óó, madigár pád ka di kumalyag tô manubù. ²Asal su marapung tô mga áglayuk katô ánnà kandan sawa ó duma, madigár gó ka duwán sawa katô tagsábbad-sábbad gamama, asta duwán duma katô tagsábbad-sábbad gabayi. ³Tô mama kailangan tumuman katô kakalyag ka sawa din tingód katô áglumun ka taladuma, asta tô bayi pagsik kailangan tumuman katô kakalyag ka duma din tingód katô áglumun ka taladuma. ⁴Su tô lawa ka sawa tingód dán katô kakalyag ka duma din, asta tô lawa ka mama tingód dán pagsik katô kakalyag ka sawa din. ⁵Purisu yakó géllé na lumayuk katô ákniyu sawa ó duma. Asal mému ka pasábbadé kó na duwán timpo na di kó pa palayuké ébô makatuganul kó dumasal.[†] Asal pángnga katô timpo ka kadasal yu, palayuké kó puman. Purisu di kó matintal i Maibuyan ka di kó makapáttud. ⁶Ni igkagi ku ánnà sugù ku ákniyu, asal ka duwán kakalyag yu na tumanán, mému ni kanak. ⁷Kakalyag ku pád na mólà pa ka tô langun makéring kanak na ándà sawa. Asal ánnà magunawa tô langun ta na ágpampamaké su ássa-ássa tô gasa na igbággé ka Manama tun ta tagsábbad-sábbad áknita.

⁸Na, ni gó tô kagin ku tun ta mga ándà pa sawa ó duma, asta tun ta mga balu. Tuu pa madigár ka manayun kó na ándà sawa ó duma yu iring kanak. ⁹Asal ka di kó makatiis, kailangan kumalyag kó baling ébô di kó ágkapid katô kénit katô kébág ka lawa yu.

¹⁰⁻¹¹Na, sikiyu na mga taladuma, duwán gó sugù ku ákniyu. Ni sugù ánnà tikud kanak, asal tikud tun ta Áglangngagán. Kailangan di dumiyà tô

sawa katô kandin duma, asta kailangan di sumugban tô mama katô kandin sawa. Asal ka duwán sawa na dumiyà katô kandin duma, kailangan in-alayun sikandin móddô na ándà duma din. Mému ka lumónód sikandin tun ta kandin duma.

¹²Duwán sugù ku tun ta mga duma manubù. Kanak dád ni sugù ni, su ánnà tikud tun ta Áglangngagán. Tô mama na ágpamaké na duwán kandin sawa na di ágpamaké, atin ka kadayawan tô sawa din na dumuma pa kandin, di mému ka sumugban katô kandin sawa. ¹³Asta tô bayi na ágpamaké na duwán kandin duma na di ágpamaké, atin ka kadayawan tô duma din na dumuma pa kandin, di mému ka sumugban katô kandin duma. ¹⁴Su tô mama na di ágpamaké igbággayan dán katô Manama ka madigár ukit katô kandin sawa na ágpamaké. Asta tô bayi na di ágpamaké igbággayan dán katô Manama ka madigár ukit katô kandin duma na ágpamaké. Su atin ka ánnà bállal ni, tô kandan mga gabatà di bággayan ka Manama ka madigár. Asal tô kabánnalan, igbággayan dan dán katô Manama ka madigár.

¹⁵Asal ka dumiyà tô ákniyu sawa ó duma na di ágpamaké, mému ka nunugan yu sikandin. Yakó yu gawidi. Asal madigár ka pasábbadé tô mga taladuma, su igtawar kó katô Manama ébô duwán kasunayan. ¹⁶Su sikiyu na ágpamaké, atin ka di kó sumuwé, makému kó makapid katô ákniyu sawa ó duma na di ágpamaké ébô matábbus dan.

Kailangan panayunán tô madigár kóddô yu

¹⁷Agad sumugban tô mga di ágpamaké, tô tagsábbad-sábbad na ágpamaké, kailangan panayunán yu tô

[†]7:5 7:5 Makatuganul kó dumasal, ó makabággé kó ka timpo tun ta kadasal.

madigár kóddô iring na igbággé katô Áglangngagán tô timpo na igtawar tô Manama ákniyu. Ni gó tô ágtinuruán ku tun ta mga ágpampamaké tun ta langun banuwa. ¹⁸Na, sikiyu na mga Judio gamama, atin ka igtupuwan kó asta isakup kó tun ta mga Judio tô igtawar tô Manama ákniyu, yakó giring katô mga ánnà Judio na ándà pa katupuwi. Asta sikiyu na mga ánnà Judio gamama, atin ka ándà kó pa katupuwi tô igtawar tô Manama ákniyu, yakó giring katô Judio ukit ka kapatupu yu, ¹⁹su agad igtupuwan kó ó ándà kó katupuwi, tógón din su di dán ágkailanganán tun ta saruwan ka Manama. Asal tô ágkailanganán ta, tô dád gó tô katuman ta katô mga sugù ka Manama áknita. ²⁰Purisu manayun gó tô tagsábbad-sábbad tun ta áknita kóddô tô timpo na igtawar tô Manama áknita.

²¹Atin ka állang ka tô igtawar tô Manama áknikó, tógón din. Yaka ágkatanaan tingód kani. Asal ka mému ka makaluwà tikud tun ta kallang áknikó, luwà ka gó. ²²Tô állang na igtawar ka Manama ébô pasábbad tun ta Áglangngagán, tô gó tô igpaluwà dán katô Áglangngagán tikud tun ta salà. Asta tô ánnà állang na igtawar ka Manama, tô gó tô inému dán na állang i Cristo. ²³Igtigatun kódd ka Manama su itábbus kó gó ukit katô iglumu i Cristo. Purisu yakó ágpallang tun ta duma manubù. ²⁴Mga kataladi, tô tagsábbad-sábbad manubù na igpasábbad tun ta Manama kailangan manayun katô madigár kóddô iring katô igbággé katô Manama ákniyu tô timpo ka katawar din ákniyu.

Tô mga ándà pa sawa ó duma, asta mga balu

²⁵Na, ni gó tô taba ku katô insà na ig-sulat yu kanak tingód katô mga ándà pa sawa ó duma. Ándà sugù na ulitán ku kandan tikud tun ta Áglangngagán. Asal

ukit ka kédu din kanak, ágkasariganna asta ni gó tô tinurù ku.

²⁶Tingód katô mga kahirapan ákn-ganni, tuu pa madigár ka manayun ki dád katô áknita kóddô. ²⁷Purisu atin ka duwán dán sawa nu, yaka nu sikandin ágdiyai. Atin ka ándà pa sawa nu, yakad ágkalyag. ²⁸Asal ka kumalyag ka, ánnà salà ni. Atin ka kumalyag tô daraga, ánnà salà ni. Ikgagiya na mému ka di kó pád kumalyag su kakalyag ku na di kó kadungguan katô mga kahirapan na dumunggu tun ta mga taladuma.

²⁹Na, mga kataladi, kakalyag ku na kasóddóran yu ni. Masig dán dumunggu tô tapuri álló. Purisu tikud ákn-ganni, tô tuu ágkailanganán katô mga gamama na duwán sawa, ánnà tingód katô kapataladumaé yu. ³⁰Di dán ágkailanganán ka maranu kó asta kadayawan kó. Di dán ágkailanganán ka duwán bállin yu asta ándà inatunán yu. ³¹Tô mga manubù na ággamit katô mga impán nit banuwa, di mému ka mawiid dan kani, su di madugé mandà ni banuwa asta tô langun kani.

³²Kakalyag ku na makalili kó pád katô mga makatana ákniyu nit banuwa. Tun ta mga ágpampamaké, tô mama na ándà sawa ágkasasó dád tingód katô mga ágpalumun katô Áglangngagán ébô kadayawan sikandin. ³³Asal tô mama na duwán sawa ágkasasó tingód katô mga ágkémun kani banuwa ébô kadayawan tô kandin sawa. ³⁴Purisu ágduwa-duwa tô kandin panámdám. Iring gó kanan tô mga gabayi na ágpamaké. Tô bayi na ándà duma mému bággén din tô tibuk kantayan din tun ta Áglangngagán. Asal tô bayi na duwán duma ágkasasó tingód katô mga ágkémun kani banuwa ébô kadayawan tô kandin duma.

³⁵Ikgagi ku ni ébô katabangan kó, ánnà ébô kadalangan kó. Kakalyag ku na nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama, asta makatuman kó katô

kakalyag katô Áglangngagán tikud tun ta tibuk pusung yu.

³⁶Na, tingód katô mga talabanà, atin ka manámdám tô mama na duwán basi malumu din tun ta kandin banà na di nángngà su di pa sikandin makapát-tud katô kandin ágriyun, ka manámdám sikandin na madigár pa ka kumalyag dan dán, mému ka tumanán din tô kakalyag din. Madigár ka kumalyag dan. Ánnà salà ni. ³⁷Asal ka manámdám tô sábbad mama na di pa kumalyag katô banà din su makapát-tud pa sikandin katô ágriyun din asta di pa ágkailanganán na kumalyag dan, nángngà tô kandin kapókit. ³⁸Purisu madigár tô lumun ka mama na kumalyag katô kandin banà. Asal madigár pa tô kapókit ka mama na di pa kumalyag.

³⁹Kailangan pasábbadé tô taladuma róggun manté pa tô duwa dan. Asal ka maté tô mama, mému dán kumalyag puman tô bayi balu. Asal tô kalyagan din kailangan ágpamaké katô Áglangngagán. ⁴⁰Asal tun ta panámdám ku, tuu pa kadayawan tô bayi balu ka di puman sikandin kumalyag. Tô gó tô ágkagin ku, asta ágpanámdámna na igtádduanna gó katô Ugis Espiritu ka Manama.

Ágkakan na ágbággén tun ta mga ágmanaman

8Na, tingód katô ágkakan na ágbággén tun ta mga ágmanaman, ka mému kannán ta ó di mému. Isóddóran ta na duwán kapandayan katô langun ta tingód kani. Asal ágpadadurung dád gó tô mga manubù na kéman dan ka sikandan dád gó tô duwán kapandayan. Tuu pa madigár ka ágpaginawaé ki, su ni gó ni makatabang áknita. ²Atin ka ágpanámdám tô manubù na isóddóran din gó tô langun, kulang pô gó tô kapandayan din. ³Asal tô manubù na ágginawa katô Manama, tô gó tô isakup ka Manama.

⁴Na, tingód katô kakan ta katô ágkakan na igbággé tun ta mga ágmanaman, isóddóran ta na ánnà bánnal manama tô ágbággayan dan, su sábbad dád gó tô Manama. ⁵Ágkagi gó tô duma mga manubù na duwán mga manama tun ta langit asta nit banuwa. Agad marapung tô ágtawarán ka mga duma manubù na “manama” asta “áglangngagán,” ⁶asal para áknita na ágpampamaké, isóddóran ta na sábbad dád gó tô Manama, asta sikandin tô Ámmà ta. Sikandin tô igimu katô langun, asta igimu ki ikandin ébô dumurung ki kandin. Isóddóran ta na sábbad dád gó tô Áglangngagán na si Jesu-Cristo. Ukit kandin igimu ka Manama tô langun, asta ukit kandin igbággayan ki katô kantayan.

⁷Agad sábbad dád tô Manama, asal duwán mga ágpampamaké na ándà ikasóddór kani kabánnalan. Su dángngan tô ándà dan pa pamaké, inayadan dan gó tô mga ágmanaman, asta sipang áknganni, atin ka ágkan dan katô ágkakan na igbággé tun ta mga ágmanaman, tô panámdám dan iring na ágpangadapán dan gó tô mga ágmanaman. Purisu ágpanámdám dan na makasalà dan ukit katô kakan dan kani. ⁸Asal di ki gó makapadani tun ta Manama ukit katô ágkakan ta. Agad kuman ki ó di ki kuman, ándà gó palang ágpulusán ta tun ta saruwan ka Manama tingód kani.

⁹Asal agad mému kó kuman katô ágkakan na igbággé tun ta mga ágmanaman, banté kó agó tô lumun yu mému gunayan na makasalà tô mga malómét é kapamaké. ¹⁰Agad isóddóran yu ni kabánnalan, atin ka kuman kó tun ta templo ka mga ágmanaman asta kitanán kó katô kadumaan yu na ágpamaké na ándà pa sóddór din kani kabánnalan, mapid basi sikandin kuman katô ágkakan na igbággé tun ta mga ágmanaman, agad tun ta panámdám din na salà ni. ¹¹Purisu ukit katô kabánnalan

na isóddóran yu, kadattan tô malómét é kapamaké din agad sikandin tô kataladi yu asta inaté si Cristo para kandin. ¹²Atin ka ukit katô áglumun yu, mapid na makasalà tô mga kataladi yu asta kadattan tô panámdám dan na ándà sóddór ka kabánnalan, makasalà kó gó ki Cristo. ¹³Purisu atin ka makasalà tô kataladi ku ukit katô kakan ku ka ágkakan, diya gó kuman kanan ébô di sikandin makasalà ukit kanak.

Ágkémun katô mga apostoles

9 Agad sakán, mému ka tumanán ku tô agad ándin é kakalyag ku, su apostolessa na igkita gó ki Jesus na Áglangngagán ta, asta sikiyu tô igpamaké kandin ukit katô iglumu ku. Purisu mému ka sumulatta kani ákniyu. ²Agad duwán mga дума manubù na kéman dan ka ánnà a apostoles, asal sikiyu tô ágpakita na bánnalla apostoles katô Áglangngagán.

³Atin ka duwán mga manubù na di ágbánnal na apostolessa, ni gó tô taban ku kandan. ⁴Su apostoles ké, mému ké gó pakannán katô mga manubù na ágtinuruan dé. ⁵Mému ka patákkássán dé tô sawa na ágpamaké, su tô gó tô áglumun katô дума mga apostoles, mga kataladi katô Áglangngagán, asta ki Pedro. ⁶Yakó ágpanámdám na sikami dád si Bernabe tô kailangan lumumu ébô duwán magamit dé. ⁷Ándà palang sundalo na ágtandan gó katô kandin sarili. Ándà palang taralumu na di gó kuman ka buuy katô igpamula din. Ándà gó palang taradóppón ka mga kambing na di gó minám ka gatas katô ágtómmóngan din.

⁸Ni mga panunggiringan ku tikud tun ta kóddô ta, asal magunawa pagsik tô igsulat tun ta kagi ka Manama, ⁹su duwán sugù ka Manama na igsulat i Moises sayyan, na mà din,

“Yakó ágpungus katô babbà ka baka na marik ka trigo ébô makakan.”[‡]

Na, ánnà dád kadigárran ka mga baka tô ágpanámdámán ka Manama, ¹⁰su kakalyag ka Manama na sikami gó na mga taratinurù tô duwán ágpulusán.

Agad tô manubù na dumaro asta tô manubù na kumáttu, duwán ágpulusán na gimanan dan tun ta ágkátuwan. ¹¹Sikami na mga taratinurù, iring ké katô manubù na ágparámmas, su tô kabánnalan tingód katô Manama iring na igpamula dé diyan ákniyu. Purisu nángngà gó ka bággayan ké ikiyu katô mga ágkailanganán dé álló-álló. ¹²Atin ka tô дума mga taratinurù mému tumanggap katô tabang yu kandan, sikami gó tô tuu pa makatanggap.

Agad mému ké pád tumanggap katô tabang tikud tun ákniyu, asal ándà palang igpamuyù dé. Agad ihirapan ké, asal ikatiis ké katô langun ébô di ágkadalangan tô kólit-ólit katô Madigár Gulitán tingód ki Cristo.

¹³Isóddóran yu na tô mga manubù na áglumu tun ta templo ka Judío, tikud tun ta templo tô ágkangayan dan ka ágkakan. Tô mga manubù na ággóbbó katô mga mannanap tun ta templo, duwán bahin dan katô mga mannanap na ágbággén tun ta Manama. ¹⁴Iring kanan, igkagi tô Áglangngagán na tô mga gulit-ulit ka Madigár Gulitán, kailangan tanggapán dan tô kailanganán dan tikud tun ta mga manubù na gulitan dan.

¹⁵Asal ándà palang igpamuyù ku tikud tun ákniyu, asta ándà a gó sulat kani ébô bággayanna ikiyu. Bánnal ni kagin ku ákniyu. Tuu pa madigár ka matéya ka tandingán katô katanggap ku ka tandan tingód katô kólit-ólit ku ka Madigár Gulitán. ¹⁶Diya padadurung tingód katô kólit-ólit ku katô Madigár

[‡]9:9 9:9 Deuteronomio 25:4.

Gulitán, su igsugù a katô Manama. Di mému ka di ku tumanán, su ándà ágpulusán ku ka diya mulit-ulit katô Madigár Gulitán! ¹⁷ Atin ka gulit-ulitta su sakán tó igsalin katô áglumun ku, mému ka gangatan ku pád tó tandan. Asal ánnà sakán tó igsalin kani áglumun ku, su igsariganna ka Manama kani kólít-ólít ku. Purisu atin ka ágtumanán ku dád tó kanak lumu, ¹⁸ ándin tó gangatan ku? Tó ágpulusán ku tó kadayawan ku ukit ka kólít-ólít ku katô Madigár Gulitán na ándà a patandan. Agad mému ka pamuyúan ku tó tandan tun ta mga ágtin-uruan ku, asal diya gó mamuyù.

¹⁹ Agad ánnà a állang ka manubù, inémuwa iring na állang katô langun ka manubù ébô tuu pa marapung tó mapid ku tun ki Cristo. ²⁰ Purisu atin ka ágdumaan ku tó mga Judio, ágtumanán ku tó mga ágkémun dan ébô mapid ku sikandan tun ki Cristo. Agad mému ka di ku ágtumanán tó mga sugù i Moises^f na ágtumanán katô mga Judio, ágtumanán ku gó ébô mapid ku tó mga Judio tun ki Cristo. ²¹ Atin ka ágdumaan ku tó mga ánnà Judio na di ágtuman katô mga sugù na ágtumanán katô mga Judio, ágtumanán ku tó mga ágkémun katô mga ánnà Judio na di ágtuman katô mga sugù na ágtumanán katô mga Judio ébô mapid ku sikandan tun ki Cristo. Ándà ku kagiyi na di ku ágtumanán tó mga sugù ka Manama, su tó kabánnalan ágtumanna gó katô mga sugù i Cristo. ²² Ágpapunawan ku tó kanak sarili katô mga manubù na malómét pa tó kapamaké ébô mapid ku sikandan tun ki Cristo. Ágpapunawan ku tó kanak sarili katô langun manubù agad ándin tó ágkémun dan ébô ukit ka langun katô áglumun ku duwán gó tun kandan na matábbus.

²³ Ni gó tó áglumun ku su kakalyag ku na tuu pa mabantug tó Madigár Gulitán tingód ki Cristo ébô masakuppa tun ta mga manubù na duwán ágpulusán tikud tun ta Madigár Gulitán.

²⁴ Isóddóran yu na tun ta ágpátónaé, agad marapung tó ágpalayuy, asal sábbad dád tó makatanggap katô ágpulusán.[§] Purisu panayun kó sarig ki Jesu-Cristo ébô makatanggap kó katô ákniyu ágpulusán. ²⁵ Tó langun ágtanganà para malaguy, kailangan pakapátud dan gó ébô tanggapan dan tó korona ka kapanaluwan, agad tó korona dan igimu dád tikud ka mga daun na sékót ágkalanás. Asal sikita na mga ágpampamaké, pakapátud ki ébô tanggapan ta tó ágpulusán na ándà ágtamanán. ²⁶ Purisu ágpabákkárta katô kapamaké ku iring katô manubù na ágpapunawan ágpalayuy tun ta kapanaluwan. Ikéringnga katô manubù na ágbuksing na di ágsuntuk tun ta karamag su inalayun ágsugat katô gatuwan din. ²⁷ Purisu ágpabákkárta ku ni lawa ku asta ágtiissa agó ka mapángnga tó kólít-ólít ku katô mga duma, sakán baling tó di makatanggap katô ágpulusán tikud tun ta Manama.

Yakó ágpangadap katô mga ágmanaman

10 Mga kataladi, kakalyag ku na sampátán yu tó inému katô mga kamónaan ta na igtákkás ki Moises sayyan. Tó langun dan igdóppónan ka Manama tun ta siyung katô sagulapun din, asta igukit tó langun dan tun ta dalan na igimu ka Manama para kandan tun ta tángnga katô Mallutù Dagat. ² Ukit ka katákkás dan katô sagulapun asta kókit dan tun ta dagat, iring na igbunyagan tó langun dan ébô

^f9:20 9:20 Manama tó igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tó igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

[§]9:24 9:24 Ágpulusán, ó ganti.

tumákkás dan ki Moises. ³Tô langun dan igkan katô ágkakan na igbággé ka Manama kandan, ⁴asta tô langun dan iginám katô wayig na igbággé ka Manama kandan. Igparus ka Manama tô wayig tikud tun ta Batu na igtákkás kandan, asta tô gó si Cristo. ⁵Asal agad madigár tô tabang ka Manama kandan, ándà gó kadayawi tô Manama tingód katô karapungan dan. Purisu igmatayan din sikandan tun ta disyerto.*

⁶Na, ni langun na inému katô mga kamónaan ta, tô gó tô pasóddór para áknita ébô di ki kadigárran na lumumu ka madat iring kandan. ⁷Yakó ágpangadap katô mga ágmanaman iring katô iglumu katô mga дума. Su mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Tô mga manubù igpalimudé, igkan, iginám, asta igsayó tun ta kapangadap dan katô mga ágmanaman.”††

⁸Kailangan di ki gó lumayuk katô ánnà áknita sawa ó дума iring katô mga kamónaan ta. Tô gó igsupakan dan ka Manama, asta inaté tô mga duwa pulù tállu mararan (23,000) dalám ka sábbad dád álló.‡‡⁹Kailangan di ta gó kinnaman tô Áglangngagán iring katô mga дума. Tô gó igkagat dan ka mga áppuy asta inaté.¶¶¹⁰Yakó ágburáng-buráng tun ta Manama iring katô mga дума. Tô gó igmatayan dan katô Panaligan ka Kamatayan na igpapid katô Manama.§§

¹¹Inému ni langun tun ta mga kamónaan ta ébô pasóddórán na supakan ka Manama tô mga áglumu ka madat. Igsulat tô inému kandan ébô mému tambag para áknita na mga manté tun ta katapuriyan.

¹²Purisu atin ka ágpanámdám kó na masarig dán gó tô kapamaké yu, banté kó agó makasalà kó. ¹³Atin ka ágkin-naman kó, kailangan sampáttán yu na duwán дума mga manubù na igkin-naman iring ákníyu. Asal ágkasarigan tô Manama, asta di kó ikandin pókitán tun ta pagkinnam na sobra pa katô matiis yu. Su atin ka ágkinnaman kó, duwán pagsik kapókit na imun ka Manama ébô makaluwà kó asta makatiis kó.

¹⁴Purisu mga ágginawaan ku, yakó gó ágpangadap katô mga ágmanaman. ¹⁵Sikiyu na igsulatan ku, nángngà tô kapandayan yu ébô kagpáttan yu ni igkagi ku ákníyu. ¹⁶Atin ka ágpalimudé ki ébô sampáttán ta tô kamatayan i Cristo tun ta krus, ni gó tô áglumun ta. Atin ka ginámman ta tô kopa na igpasalamatan ta tun ta Manama, pasábbad ki langun tun ta dipanug i Cristo. Atin ka ágtáppik-táppikán ta asta ágkannán ta tô pan, pasábbad ki langun tun ta lawa i Cristo. ¹⁷Sábbad dád abuk tô pan na ágkannán ta. Purisu agad marapung ki, pasábbadé ki.

¹⁸Panámdám yu gó tô mga Judio. Atin ka ágpalimudé dan tun ta templo asta ágkan dan katô ágkakan na ágbággén tun ta Manama, mapil dan tun ta kapan-gadap ka Manama. ¹⁹Tô ágkagin ku na ándà ágpulusán katô mga ágmanaman asta ágkakan na ágbággén tun kandan. ²⁰Tô kóbadan katô igkagi ku na tô mga manubù na di ágpamaké katô Manama, atin ka ágbággé dan katô ágkakan, ánnà Manama tô ágbággayan dan, asal tô madat mga espiritu. Purisu kakalyag ku na ándà labut yu tun ta madat mga espiritu. ²¹Di mému ka ginámman yu tô kopa

** 10:5 10:5 Ahaán tô Numeros 14:16,29-30.

†† 10:7 10:7 Exodo 32:6.

‡‡ 10:8 10:8 Ahaán tô Numeros 25:1-9.

¶¶ 10:9 10:9 Ahaán tô Numeros 21:5-6.

§§ 10:10 10:10 Ahaán tô Numeros 16:41-50.

katô Áglangngagán asta tô kopa katô madat mga espiritu. Dì mému ka kuman kó tun ta ágkannanan katô Áglangngagán asta tun ta ágkannanan katô madat mga espiritu. ²²Atin ka tô gó tô lumun ta, masókó gó tô Áglangngagán. Kéman ta gó ka makaluwà ki tikud tun ta supak din.

²³Idinág yu basì ni ágkagin, “Agad ándin tô kakalyag ta, mému ka lumun ta tô langun.” Bánnal ni, asal ánnà langun kani tô duwán ágpulusán. Agad mému ka lumun tô langun, asal ánnà langun kani tô makatabang. ²⁴Yakó yu ágpamámdámmi tô kadigárran katô ákniyu dád sarili, asal panámdám yu tô kadigárran katô mga unawa yu.

²⁵Agad ándin karneyi tô ágbarigyaán tun ta plasa, mému ka kannán yu tô langun. Yakó ginsà ka igbággé tun ta mga ágmanaman ébô dì kadattan tô panámdám yu tingód kani. ²⁶Mému ka kannán yu tô langun su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Tô Áglangngagán tô tigatun kani banuwa asta katô langun-langun.”*

²⁷Atin ka pasadunán kó ka manubù na dì ágpamaké tun ta balé din, asta malyag kó madun, nunug kó. Mému kannán yu tô langun ágbuwatán ákniyu. Yakó ginsà ka igbággé ni tun ta mga ágmanaman. Yakó ágkatanaan tingód kani. ²⁸Asal ka duwán ágkagi ákniyu na igbággé tô ágkakan tun ta mga ágmanaman, yakó yu ágkanni guné katô manubù na igkagi ákniyu, ébô dì kadattan tô panámdám. ²⁹Su atin ka manayun kó kuman, agad dì kadattan tô ákniyu panámdám, asal kadattan tô panámdám katô manubù na igkagi ákniyu.

Atin ka duwán minsà kanak, “Manan ka dì nu tumanán tô áknikó kakalyag guné katô panámdám ka duma manubù?

³⁰Atin ka pasalamatan nu tun ta Manama tô ágkakan, manan ka buyasán ka guné katô ágkakan na igpasalamatan nu?”

³¹Ni gó tô taba ku: Agad ándin tô lumun yu, agad kuman kó ó minám kó, lumu yu tô langun ébô mabantug tô Manama. ³²Yakó gó áglumu katô makapid ka duma manubù ébô makasalà, agad mga Judio ó agad mga ánnà Judio, agad mga ágpampamaké. ³³Iring kó gó kanak, su agad ándin tô áglumun ku, kakalyag ku na katabangan tô langun manubù. Dì ku ágpamasakán tô kanak kadigárran asal ágpamasakán ku tô kadigárran katô langun ébô matábus dan.

11 Purisu iring kó kanak, iring katô kéring ku ki Cristo.

Táddung ka ulu tun ta simbaan

²Na, madigár tô iglumu yu, su inalayun kó ágsampát katô iglumu ku asta igtinurù ku, asta ágtumanán yu tô mga ágkémun na igtinurù ku ákniyu.

³Asal kakalyag ku na kasóddóran yu na si Cristo gó tô pangulu katô mga gamama, asta mama gó tô pangulu katô kandin sawa, asta Manama gó tô pangulu i Cristo. ⁴Purisu atin ka ágdasal ó gulit-ulit tô mama katô kagi na igbággé ka Manama† na duwán táddung din, payayyaán din si Cristo na pangulu din. ⁵Asal atin ka ágdasal ó gulit-ulit tô bayi katô kagi tikud tun ta Manama na ándà táddung din, payayyaán din tô duma din na ágpangulu kandin. Sikandin iring na bayi na igpaburu ébô payayyaán. ⁶Su tô bayi na ándà táddung tun ta ulu din, madigár pa ka tampáddan din tô ulu din. Asal su kayyaan tô bayi ka tampáddan tô ulu din ó buruwan, kailangan duwán táddung din. ⁷Asal mému ka

*10:26 10:26 Salmo 24:1.

†11:4 11:4 Kagi na igbággé ka Manama, ó propesiya.

ándà táddung katô mama na dumasal, su mama tô igimu ka Manama iring kandin ébô kitanán tô bantug ka Manama tun kandin. Asal bayi tô igimu ka Manama ébô mému mabantug tô mama. ⁸ Sayyan ánnà mama tô igkangé tikud tun ta bayi, asal bayi tô igkangé tikud tun ta mama. ⁹ Asta ánnà mama tô igimu para katô bayi, asal bayi tô igimu para katô mama. ¹⁰ Purisu kailangan duwán táddung katô bayi ébô agad tô mga panaligan ka Manama makasóddór na mama tô pangulu katô bayi. ¹¹ Asal tun ta saruwan katô Áglangngagán, tô mama ágkailanganán ka bayi, asta tô bayi ágkailanganán ka mama. ¹² Agad igimu ka Manama tô una bayi sayyan tikud tun ta mama, ákn-ganni ipamasusu tô mga gamama tikud tun ta mga gabayi. Asal tô langun tikud gó tun ta Manama.

¹³ Panámdám kó tingód kani. Dì gó nángngà ka dumasal tô bayi tun ta Manama na ándà táddung din. ¹⁴ Nángngà tô mama ka mabbabà tô ulu din, su dì ágrespetowan tô mama ka mallayat é ulu din iring na bayi. ¹⁵ Asal madigár sál-lággán tô bayi ka mallayat é ulu din, su igbággé ka Manama tô mallayat ulu tun ta bayi ébô katáddungan sikandin. ¹⁶ Asal ka duwán méllé kani igkagi ku, kumagiya dád na ándà ássa ágkémun dé agad tun ta karapungan ka mga simbaan ka Manama.

Iyambung katô Áglangngagán

1Cor 11:17-34; Mat 26:1-29;

Mar 14:22-25; Luc 22:14-20

¹⁷ Tun ta tinuruán ku pa ákniyu, diya dumurung ákniyu, su atin ka ág-palimudé kó, ánnà madigár tô áglumun yu, asal madat! ¹⁸ Una katô kagin ku ákniyu, igulitanna na tô ág-palimudé kó na mga ágpassamaké, ágpassa-assaé kó kun, asta panámdám ku na duwán kabánnalan tun ta idinág ku. ¹⁹ Asal madigár tô kapassa-assaé yu,

su ukit kani, kasóddóran yu ka sadan tô nángngà tun ta saruwan ka Manama. ²⁰ Atin ka ágpalimudé kó ágkan ébô sam-páttán yu tô iyambung katô Áglangngagán, ánnà madigár tô áglumun yu, ²¹ su atin ka ágkan kó, dì kó kun ág-pangaté. Purisu duwán mga ágpambal-lusán asta duwán ágpankatákkangan, asal tô mga duma ágpankabássug asta ágpankalasing. ²² Madat gó tô áglumun yu! Atin ka kakalyag yu na mabássug kó dád asta malasing kó dád, yakó yu ágtumani tô kakalyag yu tun ta simbaan, su duwán gó mga balé yu. Asal ágkaringasaan yu tô mga ágpassamaké ka Manama asta ágpayayyaán yu tô mga duwán délák makan. Ándin tô kagin ku ákniyu tingód kani áglumun yu? Durungán ku sikiyu? Dì gó!

²³ Tô igtinurú ku ákniyu dángngan, tô gó tô igtinurú katô Áglangngagán kanak. Na, tô dukilám tô ándà pa ámmátti tô Áglangngagán na si Jesus, igkangé din tô pan. ²⁴ Igpasalamat sikandin, igtáppik-táppik din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tô lawa ku na bággén para ákniyu. Lumu yu ni ébô kasampáttanna ikiyu.” ²⁵ Pángnga ka igkan sikandan, igkangé din pagsik tô kopa na duwán ginámmán, igpasalamatan din, asta igkagi, na mà din, “Ni ginámmán ni tô mantu kasabotan ukit katô dipanug ku na ulaán para ákniyu. Lumu yu ni ébô kasampáttanna ikiyu.”

²⁶ Sippang ka lumónód tô Áglangngagán, atin ka ágkan kó kani pan asta ginám kó kani ginámmán, ágpassóddóran yu na inaté sikandin para áknita. ²⁷ Purisu atin ka ágkan kó kani pan katô Áglangngagán asta ginám kó kani ginámmán tun ta kopa din tun ta ánnà nángngà kapókit, makasalà kó tingód katô lawa asta dipanug katô Áglangngagán. ²⁸ Purisu tô dì kó pa kuman katô pan asta tô dì kó pa minám katô ginámmán, tô tagsábbad-sábbad

manubù kailangan minsà pa katô sarili din. ²⁹Su atin ka duwán kuman katô pan asta minám tun ta kopa na ándà dan panámdámmi tingód katô lawa katô Áglangngagán, ágpasupakan dan tó kandan sarili. ³⁰Tó gó tó gunayan na marapung tó mga igmalómét asta ibógókan tun ákniyu, asta duwán mga inaté. ³¹Asal ka insaán ta gó tó sarili ta tó di ki pa kuman, ándà dán madat dini áknita na supakan katô Áglangngagán. ³²Atin ka ágsupakan ki katô Áglangngagán, madigár ni su ágtinuruan ki ikandin ébô tun ta tapuri álló di ki mapil tun ta mga manubù na supakan din su ándà dan bánnal kandin.

³³Purisu mga kataladi ku, atin ka ágpalimudé kó ágkan ébô sampáttán tó iyambung katô Áglangngagán, pangaté kó gó. ³⁴Atin ka duwán ágballúsán na di pakapáttud, madigár ka muna pa sikandin kuman tun ta kandin balé ébô di kó supakan katô Áglangngagán tingód katô madat lumun yu ka palimudé kó. Na, tó дума mga insà yu kanak taban ku ka dumunggù a tun ákniyu.

Mga gasa na ágbággén katô Ugis Espiritu

12 Na, mga kataladi, kakalyag ku na kagpáttan yu gó tó tingód katô mga gasa na ágbággén katô Ugis Espiritu. ²Isóddóran yu na tó ándà kó pa pamaké katô Manama, inapid kó ébô mangadap kó katô mga ágmanaman na di pakakagi. ³Purisu kakalyag ku na kasóddóran yu ni. Tó manubù na ágkapánnuan katô Ugis Espiritu ka Manama di makakagi katô madat tingód ki Jesus, asta tó manubù na di ágkapánnuan katô Ugis Espiritu di gó makakagi na si Jesus tó Áglangngagán.

⁴Na, agad ássa-ássa tó mga gasa, asal sábbad dád tó Ugis Espiritu na ágbággé

kani langun. ⁵Agad ássa-ássa tó mga kapókit ka kapatabangé ta, asal sábbad dád tó Áglangngagán na ágsugù áknita. ⁶Agad ássa-ássa tó mga áglumun ta, asal sábbad dád tó Manama na áglumu ukit áknita. ⁷Duwán ágbággén katô Ugis Espiritu tun ta tagsábbad-sábbad áknita ébô patabangé ki. ⁸Duwán mga ágbággayan katô Ugis Espiritu ka gasa ébô mulit-ulit tingód katô kapandayan ka Manama, asta duwán дума mga ágbággayan katô Ugis Espiritu ka gasa ébô kagpáttan tó gulit-ulitán. ⁹Duwán mga ágbággayan katô Ugis Espiritu ka dakál kapamaké tun ta Manama, asta duwán mga ágbággayan katô Ugis Espiritu ka gasa ébô makóli katô mga ágkabógókan. ¹⁰Duwán mga ágbággayan katô Ugis Espiritu ka katulusan ébô makalumu katô mga kasalábbuan. Duwán mga ágbággayan ka gasa ébô mulit-ulit katô kagi na igbággé ka Manama tun kandan,[‡] asta duwán mga ágbággayan ka gasa ébô makasóddór ka ágkagi tó manubù ukit katô Ugis Espiritu ó ánnà. Duwán mga ágbággayan ka gasa ébô makakagi ka ássa-ássa kinagiyan na ándà pa kasóddóri, asta duwán mga ágbággayan ka gasa ébô makóbad katô kinagiyan na ándà pa kasóddóri. ¹¹Asal Ugis Espiritu dád gó tó ágbággé kani langun, asta sikandin tó ágsalin ka ándin tó bággén din tun ta tagsábbad-sábbad áknita.

Marapung tó mga bahin tun ta lawa

¹²Na, agad ássa-ássa tó mga bahin tun ta lawa ka manubù, asal isábbad tó langun tun ta sábbad dád lawa. Iring kani tó mga ágpampamaké, su agad ássa-ássa tó mga gasa na igbággé tun ta tagsábbad-sábbad áknita, sikita tó sábbad dád lawa dutun ki Cristo. ¹³Iring kanan, tó langun ta, agad Judio ó ánnà Judio, agad állang ó ánnà, igbunyagan ki langun tun

[‡]12:10 12:10 Kagi na igbággé ka Manama tun kandan, ó propesiya.

ta sábbad dád Ugis Espiritu ébô mému ki na sábbad lawa, asta sábbad dád tô Ugis Espiritu na igbággé ka Manama tun ta langun ta.

¹⁴Agad sábbad dád tô lawa ka manubù, asal marapung tô mga bahin katô lawa. ¹⁵Agad kumagi tô paa, “Su ánnà a bállad, ánnà a bahin tun ta lawa,” asal bahin pa ni katô lawa. ¹⁶Agad kumagi tô talinga, “Su ánnà a mata, ánnà a bahin tun ta lawa,” asal bahin pa ni katô lawa. ¹⁷Atin ka marag mata tô tibuk lawa, di makadinág tô lawa. Atin ka marag talinga tô tibuk lawa, di makapangadák tô lawa. ¹⁸Asal tô kabánnalan, igtagù ka Manama tô ássa-ássa mga bahin tun ta lawa ukit katô kakalyag din. ¹⁹Atin ka sábbad dád bahin tô tibuk lawa, di ni matawar na lawa. ²⁰Asal tô kabánnalan, marapung tô mga bahin tun ta lawa, asal sábbad dád gó tô lawa.

²¹Purisu tô mata di makakagi na ándà ágkailanganán katô bállad. Asta tô ulu di makakagi na ándà ágkailanganán katô paa. ²²Asal tô kabánnalan, agad tô mga bahin tun ta lawa na ágpanámdámmán ta na malómét, tô gó tô ágkailanganán. ²³Tô mga bahin tun ta lawa na ágpanámdámmán ta na ánnà tuu madigár, tô gó tô ágdóppónan ta. Asta tô mga bahin tun ta lawa na di mému ágkitanán, tô gó tô tambunan ka umpak. ²⁴Asal tô mga bahin tun ta lawa na mému kitanán, mému ka di ágtambunan. Igtagù ka Manama tô langun bahin tun ta lawa ta, asta ágdóppónan ta tô mga bahin na di mému ágkitanán. ²⁵Tô gó tô igimu ka Manama ébô di ágpasuwayé tô mga bahin tun ta lawa. Kakalyag din na patabangé tô langun. ²⁶Atin ka ágkasakitan tô sábbad bahin, ágriyu tô langun ka duma mga bahin. Atin ka ágdurungán tô sábbad bahin, ágkadayawan tô langun ka duma mga bahin.

²⁷Ni gó tô kóbadan kani panung-giringan ku. Tô langun ta na ágpam-pamaké, sikita tô lawa na igtigatun i Cristo, asta tô tagsábbad-sábbad áknita tô mga bahin tun ta lawa din. ²⁸Tô tagsábbad-sábbad áknita na mga ágpam-pamaké tô igbággayan katô Manama ka gasa para katô palumun din. Una tô mga apostoles. Ikaduwa tô mga taraulit ka kagi na ágbággén ka Manama. Ikatállu tô mga taratinurù. Ágtalundug tô mga taraimu ka mga kasalábbuan, tô mga igbággayan ka katulusan ébô makóli katô mga ágkabógókan, tô mga taratabang, tô mga tarapangulu, asta tô ágkagi ka ássa-ássa kinagiyan na ándà dan pa kasóddóri. ²⁹Isóddóran yu gó na ánnà apostoles tô langun ta. Ánnà mga taraulit ó mga taratinurù tô langun ta. Ánnà taraimu katô mga kasalábbuan tô langun ta. ³⁰Ándà bággéyi tô langun ta ka gasa ébô makóli ki katô mga ágkabógókan. Di pakakagi tô langun ta katô ássa-ássa kinagiyan na ándà ta kasóddóri. Asta di pakóbad tô langun ta katô kinagiyan na ándà ta pa kasóddóri. ³¹Asal ággár-ággár kó ébô matanggap yu tikud tun ta Manama tô mga gasa na ágkailanganán yu. Asal tinuruán kud ákniyu tô tuu pa madigár.

Tô ginawa

13 Agad makakagiya katô ássa-ássa mga kinagiyan ka manubù asta kinagiyan ka mga panaligan, asal ka ándà ginawa ku tun ta mga unawa ku, ándà maminág kanak su iringnga na dagingán ka agung na pakabingál. ²Agad makólitta katô kagi tikud tun ta Manama, agad duwán igpasóddór ka Manama kanak na ándà din pasóddóri tun ta duma manubù, agad isóddóran ku tô langun kabánnalan, agad makapalinna katô pabungan ukit ka dakál kasarig ku ka Manama, asal ka ándà ginawa ku tun ta mga unawa ku, ándà gó

palang ágpulusán kanak. ³Agad bággén ku tô langun kaduwánnan ku tun ta mga unawa ku, agad mému kanak ka góbbón ni lawa ku, asal ka ándà ginawa ku tun ta duma mga manubù, ándà gó ágpulusán kanak.

⁴Ni gó tô áglumun ka manubù na ágginawa. Mallayat é ginawa din, asta madigár tô áglumun din tun ta mga unawa din. Dì gingà asta dì ágpadaurung. ⁵Tô ágginawa dì ágpallayat-layat. Dì ágtuman katô kandin dád kakalyag. Dì sékót ágkasókó. Dì inalayun ágsampát katô salà ka duma mga manubù. ⁶Tô ágginawa dì ágkadayawan tingód katô madat mga linumuwan ka mga manubù, asal ágkadayawan tingód katô ágtuman ka kabánnalan. ⁷Tô ágginawa inalayun ágtiis katô langun, inalayun ágbánnal katô madigár, giman katô madigár, asta inalayun mallayat é ginawa din agad ándin tô dumunggù kandin.

⁸Tô ginawa ándà gó ágtamanán. Asal duwán ágtamanán katô gasa ka kólit-ólit ka kagi na igbággé ka Manama tun ta mga manubù. ⁹Duwán ágtamanán katô gasa ka kakagi katô ássa-ássa mga kinagiyan na ándà pa kasóddóri, asta duwán ágtamanán katô gasa ka kakatigan ta áknganni. ⁹Su kulang pa tô kakatigan ta asta kulang pa tô kólit-ólit ta katô kagi na igbággé ka Manama áknita. ¹⁰Asal ka dumunggù dán tô álló na mapángnga tô langun, mandà dán ni mga gasa na kulang.

¹¹Tô délákka pa, iring gó na batà tô kakagi ku, tô kakalyag ku, asta tô panámdám ku. Asal su igdakál ad, igtananan kud tô ágkémun ka batà. ¹²Áknganni tô isóddóran ta iring na bónnóng na kitanán tun ta pangalungan na dì tuu matayyó. Asal dumunggù tô álló na matayyó tô kakita ta ki Jesu-Cristo. Áknganni délák dád tô isóddóran ku tingód

katô Manama, asal duwán dumunggù álló na nángnga gó tô isóddóran ku, iring katô isóddóran katô Manama kanak.

¹³Purisu duwán tállu na dì gó mandà ka ándà ágtamanán: tô kasarig, tô pagiman, asta tô ginawa. Asal tô ginawa tô tuu ágkailanganán.

Kakagi katô kinagiyan na ándà pa kasóddóri

14 Purisu ággár-ággár kó gó ébò makatuman kó guminawa. Asal ággár-ággár kó ébò kabággayan kó katô Ugis Espiritu ka mga gasa din. Ággár-ággári yu gó na kabággayan kó ka gasa katô kólit-ólit ka kagi na bággén ka Manama áknuyu. ²Atin ka kumagi tô manubù katô kinagiyan na ándà din pa kasóddóri, ánnà duma mga manubù tô tóngkóán din, su dì dan pakagpát katô mga kagi din, asal Manama dád tô ágtóngkóán din. Ukit katô katulusan ka Ugis Espiritu ágkagin din tô tingód katô mga ándà kasóddóri ka duma manubù.

³Asal ka mulit-ulit tô manubù katô kagi na bággén ka Manama kandin, tóngkóán din tô duma mga ágpampamaké ébò tuu dan kumasarig, ébò katabangan dan, asta ébò mórór dan. ⁴Atin ka kumagi tô manubù katô kinagiyan na ándà din pa kasóddóri, kumasarig dád tô kandin sarili, asal ka mulit-ulit tô manubù ka kagi na bággén ka Manama kandin, kumasarig tô langun ágpampamaké na ágpalimudé. ⁵Kakalyag ku pád na makakagi tô langun yu katô kinagiyan na ándà pa kasóddóri, asal tuu pa tô kakalyag ku na makólit-ólit kó katô kagi na bággén ka Manama áknuyu. Su tô kólit-ólit katô kagi na bággén ka Manama tuu ágkailanganán ka tandingán katô kakagi katô kinagiyan na ándà pa kasóddóri. Asal ka duwán makóbad katô kinagiyan na ándà pa kasóddóri, magunawa tô kólit-ólit ka

⁹13:8 13:8 Kagi na igbággé ka Manama tun ta mga manubù, ó propesiya.

kagi na bággén ka Manama asta tô kakagi katô kinagiyan na ándà pa kasóddóri ébô kumasarig tô kapamaké katô langun ki Cristo ukit ka kénagpát dan.

⁶Na, mga kataladi, atin ka madunna tun ákniyu, asta kumagiya dád katô kinagiyan na di yu ágkagpáttan, ándà gó palang pulusán yu kanak. Kailangan duwán kagin ku ákniyu na igpasóddór ka Manama kanak, ó tinuruán ku tô kabánnalan, ó ulit-ulitán ku tô kagi na bággén ka Manama, ó duwán tinuruán ku ákniyu. ⁷Agad tô dagingán katô mga ágpadangín na ándà kantayan, iring na plawta ó alpa, atin ka di madigár tô kédup ó kapadaging ka mga nota, di gó kasóddóran ka ándin tô tunada. ⁸Agad idupán tô trumpeta ébô malimud tô mga sundalo, atin ka di madigár tô kédup, ándà gó makataganà para katô gira. ⁹Sikiyu pagsik, atin ka kumagi kó katô kinagiyan na di ágkagpáttan, ándà pulusán katô mga maminág ákniyu, su iring na áglayapán dád ka karamag tô ágkagin yu. ¹⁰Agad marapung gó tô ássa-ássa mga kinagiyan nit banuwa, asal duwán kóbadan katô tagsábbad-sábbad kinagiyan. ¹¹Asal ka di ku kagpáttan tô kinagiyan ka manubù na tumóngkô kanak, asta di din kagpáttan tô kinagiyan ku, ándà pulusán ku kandin, asta ándà pulusán din kanak. ¹²Sikiyu pagsik, atin ka kakalyag yu na matanggap yu tô mga gasa na ágbággén katô Ugis Espiritu, ággár-ággár kó ébô matanggap yu tô gasa na makatabang katô mga ágpampamaké.

¹³Purisu tô manubù na makakagi katô kinagiyan na ándà din pa kasóddóri kailangan dumasal ébô bággayan sikandin ka gasa ébô móbad din tô ágkagin din na di ágkagpáttan. ¹⁴Róggun dumasalla, atin ka gamitán ku tô ki-

nagiyan na ándà ku pa kasóddóri, agad dumasal tô kanak espiritu, tô kanak panámdám di makagpát. ¹⁵Purisu ni gó tô lumun ku. Dumasalla asta kumanta a ukit katô kanak espiritu, asta dumasalla asta kumanta a ukit pagsik katô kanak panámdám. ¹⁶Atin ka ágdurung ka katô Manama tun dád ta áknikó espiritu, tô duma mga manubù na di pakagpát di makapil katô kadurung nu. Di dan makakagi na, “Amen,”⁸ su ándà dan ikagpát katô kapasalamat nu tun ta Manama. ¹⁷Agad tuu madigár tô kapasalamat nu tun ta Manama, asal ka di makagpát tô duma mga manubù, di ka gó makatabang kandan.

¹⁸Ágpasalamatta tun ta Manama su ándà duma manubù na makalampas kanak na ágkagi katô mga kinagiyan na ándà pa kasóddóri. ¹⁹Asal atin ka ágpalmudé tô mga ágpampamaké, madigár pa ka kagin ku tô kagpáttan dan ébô katabangan dan. Agad ka lima dád mga kagi tô kagin ku na kagpáttan dan, tuu pa madigár ka tandingán katô mga mararan kagi ku na di dan kagpáttan.

²⁰Mga kataladi, yakó ágpanámdám iring na batà. Péring kó na batà na ándà kinanuwan tingód katô madat linumuwan. Asal tun ta kagamit yu katô ákniyu panámdám, pasunnad kód ka panámdám yu. ²¹Mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Agad kumagiya ukit katô mga manubù tikud tun ta ássa banuwa na ágkagi ka ássa-ássa mga kinagiyan, asal ni mga manubù na igsalin ku di gó maminág kanak, mà katô Áglangngagán.”^{**}

²²Purisu tô kakagi katô kinagiyan na ándà pa kasóddóri ánnà pató para katô mga ágpampamaké, asal pató para katô mga di ágpamaké. Asal tô kólit-ólit katô

§14:16 14:16 Tô kóbadan katô kagi Amen, “Mólà pa ka matuman ni.”

**14:21 14:21 Isaias 28:11-12.

kagi na ágbággén ka Manama ánnà pató para katô mga ñi ágpamaké, asal pató para katô mga ágpampamaké.

²³ Purisu atin ka ágpalmudé kó ébô mangadap, asta kumagi tó langun yu katô mga kinagiyan na ándà yu pa kasóddóri, atin ka dumunggù tó mga ándà gasa ó ñi ágpamaké, makakagi dan gó na ágkangulág kó. ²⁴ Asal atin ka mulit-ulit kó katô kagi na ágbággén ka Manama ákniyu, ka dumunggù tó ñi ágpamaké ó ándà gasa, ukít katô langun na paminággán ñin makasóddór sikandin na masalà-salà asta ruudan sikandin ka Manama. ²⁵ Ukít katô kagi ka Manama, pakitanán tó mga igállás ñin tun ta pusung ñin. Purisu lumingkóód sikandin ébô mangadap katô Manama, asta kumagi sikandin na duwán gó Manama diyan ákniyu.

Tô kapangadap

²⁶ Na, mga kataladi, atin ka ágpalmudé kó ébô mangadap, ni gó tó nángngà lumun yu. Duwán kumanta. Duwán tuminurù. Duwán mulit-ulit katô kagi na ágbággén ka Manama. Duwán kumagi katô kinagiyan na ándà ñin pa kasóddóri, asta duwán pénagpát katô kóbadan kani. Ni gó tó lumun yu ébô kumasarig tó kapamaké katô langun yu. ²⁷ Atin ka duwán kumagi katô kinagiyan na ándà ñin pa kasóddóri, mému dád ka duwa ó tállu dád tó kumagi. ñi dan padángngané na kumagi, asal tagsábbad-sábbad dan gó, asta kailangan duwán makóbad katô igkagi dan. ²⁸ Asal ka ándà gó makóbad, kailangan tumagnáp dan asta kumagi dan dád gó tun ta kandan sarili, asta tun ta Manama. ²⁹ Atin ka duwán tun ákniyu na katig mulit-ulit katô kagi na ágbággén ka Manama, mému ka kumagi tó duwa ó tállu dan, asta tó mga duma kailangan maminág katô kagin dan ébô kasód-

dóran ka bánnal tó ágkagin dan. ³⁰ Atin ka duwán igunsad na tumanggap katô kagi na ágbággén ka Manama, kailangan tumagnáp tó una igkagi ébô makakagi tó duma manubù. ³¹ Mému kó langun makólit-ólit katô kagi na ágbággén ka Manama asal kailangan pasábbadé kó ébô makakatig tó langun yu asta kumabákkár tó kapamaké katô langun yu. ³² Tó gulit-ulit katô kagi na ágbággén ka Manama mému makapáttud katô kandin kakagi, ³³ su kakalyag ka Manama na ándà samuk tun ta mga áglumun ta, asal kakalyag ñin na duwán kasunayan.

Na, tingód katô mga gabayi, ni gó tó áglumun katô mga ágpampamaké na ágpangadap ka Manama tun ta langun banuwa. ³⁴ Atin ka ágpalmudé kó, kailangan tumagnáp asta maminág tó mga gabayi, su ñi mému tun ta ágkémun ta ka kumagi dan. ñi mému ka mangulu tó mga gabayi tun ta mga gamama, su duwán sugù na igsulat tingód kanan tun ta mga sugù i Moises. ³⁵ Atin ka duwán insà katô mga gabayi, madigár ka minsà dan katô kandan duma tun ta balé, su ñi nángngà ka kumagi tó bayi tun ta kapalimudé katô mga ágpampamaké.

³⁶ Yakó géllé kani igtinurù ku, su ánnà gó sikiyu tó igtikudan katô kagi ka Manama! Ánnà dád gó sikiyu tó igbággayan ka kabánnalan! ³⁷ Atin ka duwán tun ákniyu na ágpanámdám na gulit-ulit sikandin katô kagi na ágbággén ka Manama, asta igbággayan sikandin ka gasa tikud tun ta Ugis Espiritu, kasóddóran ñin na mga sugù gó katô Áglangngagán ni igsulat ku ákniyu. ³⁸ Atin ka duwán méllé kani igsulat ku, élléyi yu sikandin.

³⁹ Purisu mga kataladi ku, ággár-ággár kó na mulit-ulit katô kagi na ágbággén ka Manama, asal yakó yu ágsapadi tó kakagi katô mga kinagiyan na ándà pa kasóddóri. ⁴⁰ Kailangan nángngà tó langun ka áglumun yu asta ándà samuk.

Tingód katô kantayan puman i Cristo

15 Na, mga kataladi ku, kakalyag ku na panámdámmán yu tô Madigár Gulitán na igulit-ulit ku ákniyu. Tô gó tô igtanggap yu asta ágsarigan yu sippang áknganni. ²Ukit kani Madigár Gulitán, matábbus kó ka inalayun kó mánnal. Asal ka di kó manayun na mánnal, ándà pulusán katô kapamaké yu.

³Igtinurù ku ákniyu tô igtinurù pagsik kanak, asta ni gó tô tuu ágkailanganán. Inaté si Cristo ébô matábbus ki tikud tun ta salà ta, iring katô taganà igsulat tun ta kagi ka Manama.^{††} ⁴Iglábbáng tô lawa din, asta inanté puman sikandin tun ta ikatállu álló, iring katô taganà igsulat tun ta kagi ka Manama. ⁵Igpakita sikandin una ki Pedro, asta igpakita pagsik tun ta sapulù duwa (12) mga apostoles. ⁶Igpakita pagsik sikandin tun ta sobra ka lima gatus (500) mga kataladi na igpalimudé. Tô karapungan dan manté pa, asal tô mga duma inaté dán. ⁷Na, igpakita sikandin ki Santiago asta tun ta langun apostoles.

⁸Sakán pagsik tô igpakitaan din tun ta katapuriyan, agad inéringnga na batà na ánnà pa nángngà pamasusun. ⁹Sakán tô tuu mabbabà é kamanubuan ka tandingán katô langun apostoles. Di pád nángngà ka tawarána na apostoles, su dāngngan igirrayatan ku tô mga ágpamaké ka Manama. ¹⁰Asal ukit katô kédu ka Manama kanak, igimuwa ikandin na apostoles. Madigár su duwán ágpulusán katô kédu ka Manama kanak, su tuuwa pa igággár-ággár ka tandingán katô langun ka duma mga apostoles. Asal tô iglumu ku ánnà ukit katô kanak bákkár, asal ukit katô tabang ka Manama na igbággé din kanak. ¹¹Purisu agad sakán ó tô duma mga apostoles tô mulit-ulit, magunawa tô Madigár Gulitán na inalayun

gulit-ulitán katô langun dé, asta tô gó tô igbánnal yu.

Manté puman tô mga ágpampamaké

¹²Na, su igulit-ulit dé ákniyu na inanté puman si Cristo, di gó mému ka duwán tun ákniyu na kumagi na di manté puman tô mga inaté! ¹³Atin ka ándà palang kantayan puman, ándà gó kanté puman si Cristo. ¹⁴Atin ka ándà kanté puman si Cristo, ándà ágpulusán katô kólit-ólit dé, asta ándà ágpulusán katô kapamaké yu. ¹⁵Tuu pa madat, su bulaló tô igulit dé tingód katô iglumu ka Manama, su igkagi ké na iganté din puman si Cristo. Atin ka di manté puman tô mga inaté, ánnà bánnal tô igulit-ulit dé. ¹⁶Atin ka di manté puman tô mga inaté, ándà gó kanté puman si Cristo. ¹⁷Atin ka ándà kanté puman si Cristo, ándà ágpulusán katô kapamaké yu, asta ándà pa kapasinsiyayi tô mga salà yu. ¹⁸Atin ka ándà kanté puman si Cristo, tô mga igpamaké ki Cristo na inaté dán, igdungguan dan dán ka supak ka Manama. ¹⁹Atin ka sippang dád tun ta kamatayan ta duwán gimanan ta ukit katô kapamaké ta ki Cristo, sikita gó tô tuu makédu-édu ka tandingán katô langun manubù.

²⁰Asal tô kabánnalan, inanté gó puman si Cristo, asta sikandin gó tô ágpasóddór na antén puman ka Manama tô mga inaté. ²¹Ágkamaté gó tô mga manubù ukit katô madat na iglumu katô sábbad manubù. Asal ukit pagsik katô madigár na iglumu katô ássa manubù, manté gó puman tô mga manubù. ²²Ágkamaté tô langun manubù su sikita tô mga kógpuwan i Adan. Iring pagsik kanan, antén puman tô langun ta na ágpamaké ukit katô kapasábbad ta tun ki Cristo. ²³Tô langun antén puman ka Manama tun ta timpo na taganà igsalin din. Si Cristo

††15:3 15:3 Ahaán tô Isaias 53:5-12.

tô una gó inanté puman. Ka lumónód si Cristo, manté puman tô mga sakup i Cristo. ²⁴Ka matuman ni, dumunggù pa tô katapuriyan. Talun pa i Cristo tô langun ágpangulu, agad mga manubù ó agad mga madat espiritu, asta bággén din tô pagpangulu din tun ta Ámmà na Manama. ²⁵Kailangan mangulu pa si Cristo sippang ka talun din tô langun gusig kandin asta mánnal dan kandin. ²⁶Tô katapuriyan ka mga usig na iwaán asta andaán din, tô gó kamatayan. ²⁷Mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Igpasakup gó ka Manama tô langun tun ta pagpangulu i Cristo.”^{‡‡}

Na, ukít kani kagi “langun,” isóddóran ta na tô Manama ándà gó kasakup tun ta mga panguluwan i Cristo, su Manama gó tô igpapangulu ki Cristo tun ta langun-langun. ²⁸Ka matuman na masakup tô langun tun ta pagpangulu din, pasakup pagsik tô Batà ka Manama tun ta pagpangulu katô Manama na igbággé katô langun tun kandin. Purisu mangulu gó tô Manama tun ta langun-langun.

²⁹Na, ándin tô gugtunán katô mga manubù na ágpabunyang para katô mga inaté? Su atin ka di manté puman tô mga inaté, ándà ágpulusán katô kapabunyang para katô mga inaté. ³⁰Atin ka ándà kantayan, ándà ágpulusán dé agad inalayun ké ágdungguan katô mga pakamaté áknami. ³¹Mga kataladi, bánnal na ágpdadurungán ku ákniyu tô tingód katô kapasábbad ta tun ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta, asta bánnal gó na kada álló ágtubangán ku tô kamatayan tingód katô kapamaké ku kandin! ³²Ihirapanna gó tun ta Efeso, su tô mga manubù na gusig kanak, iring dan na magani mga mannap ka kabánnásson. Purisu atin ka di manté puman tô mga inaté, ándà palang ágpulusán ku tingód katô katiis

ku kani mga kahirapan. Atin ka di manté puman tô mga inaté, madigár pa ka tumanán tad baling ni ágkagin,

“Mému ka tumanán ta dád tô kakalyag ta na inalayun ki dád kuman asta minám, su masig kid maté.”^{¶¶}

³³Asal yakó áglimbung katô ákniyu sarili! Bánnal gó ni ágkagin, “Tô madat mga rarak yu makadadat katô madigár ágkémun yu.” ³⁴Piyai yu tô panámdám yu, asta sódô kó áglumu ka salà. Kailangan kayyaan kó su duwán tun ákniyu na ándà ikasóddór katô Manama.

Tô lawa na antén puman ka Manama

³⁵Duwán tun ákniyu na iginsà ka pamánnun ka Manama tô kanté din puman katô mga inaté, asta ándin é bónnóng katô lawa dan. ³⁶Ágkatuluan gó tô manubù na iginsà! Panámdám yu tô bánni na ágpamulan. Ka di pa tumubù tô bánni, iring na maté asta láb-bángngán. ³⁷Tô bánni na ágpamulan yu, agad trigo ó mga duma klasi, atin ka tumubù dán, ánnà magunawa tô bónnóng. ³⁸Manama tô ágsalin ka ándin tô lawa ka pamulanán na tumubù. Tô tagsábbad-sábbad klasi ka bánni duwán sarili lawa ka tumubù.

³⁹Ánnà magunawa tô langun lawa na igimu ka Manama, su duwán lawa katô mga manubù, duwán lawa katô mga mannap, duwán lawa katô mga manuk ta kayun, asta duwán lawa katô mga sáddà. ⁴⁰Ássa-ássa tô lawa katô mga ágkasállággan tun ta langit, asta ássa-ássa tô mga lawa na ágkitanán ta nit banuwa. Asal ánnà magunawa tô séllaán katô ágkasállággan ta tun ta langit asta tô séllaán katô mga lawa na ágkitanán ta nit banuwa. ⁴¹Duwán séllaán katô álló, asta duwán séllaán katô bulan. Duwán séllaán katô mga karani, asta

^{‡‡}15:27 15:27 Salmo 8:6.

^{¶¶}15:32 15:32 Isaias 22:13.

ánnà gó magunawa tô séllaán katô langun karani.

⁴²Iring kanan tô imun katô Manama ka antén din puman tô mga lawa katô inaté manubù. Ni lawa ta ni ágkamaté asta ágkaróddóg. Asal tô lawa na antén puman ka Manama di gó maté ka ándà ágtamanán. ⁴³Atin ka lábbángngán ni lawa ta, malómét asta di madigár ágsál-lággán, asal ka antén ki puman, tô lawa ta masarig gó asta tuu madigár. ⁴⁴Tô lawa na lábbángngán, tô gó tô lawa ta nit banuwa, asal tô lawa ta na antén puman ka Manama, tô gó tô mantu lawa ta para tun ta langit.

Su duwán gó lawa ta nit banuwa, duwán pagsik lawa ta tun ta langit. ⁴⁵Su mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Tô una manubù na si Adan tô duwán dán kantayan.”^{§§}

Asal si Cristo na ágtawarán na “tapuri na Adan,” sikandin gó tô ágbággé ka mantu kantayan. ⁴⁶Ánnà ikóna tô mantu lawa tun ta langit, asal ikóna tô lawa ta nit banuwa, asta bullasan ni katô mantu lawa ta tun ta langit. ⁴⁷Tikud tun ta tanà tô una manubù na si Adan, su igimu ka Manama tô lawa din tikud tun ta tanà. Asal tikud tun ta langit tô “ikaduwa Adan” na si Cristo. ⁴⁸Tô mga lawa ta nit bówwó ka tanà iring gó na lawa katô una manubù na igimu tikud tun ta tanà. Asal sikita na mga ágpampamaké, tô mga lawa na bággén áknita tun ta langit iring gó na lawa i Cristo na igtikud tun ta langit. ⁴⁹Agad igimu ni lawa ta iring katô lawa i Adan na igtikud tun ta tanà, dumunggù gó tô álló na tô lawa ta méring pagsik ki Cristo na igtikud tun ta langit.

⁵⁰Na, mga kataladi, kakalyag ku na kagpáttan yu ni. Ni mga lawa ta ákn-

ganni di gó masakup tun ta langit. Tô ágkamaté asta ágkaróddóg di gó maka-panayun ka ándà ágtamanán.

⁵¹Paminág kó! su pasóddórán kud ákniyu tô kabánnalan na ándà pa pasóddóri ka Manama asal igpasóddór din dán kanak. Di maté tô langun ta, asal kabullasan tô lawa katô langun ta. ⁵²Matuman ni iring dád na sábbad kaparák-parák ka mata. Atin ka pédupán tô trumpeta ka Manama ébô pasóddór na igdunggù dán tô katapuriyan álló, antén puman ka Manama tô mga inaté. Bullasan gó ni lawa ta asta di kid gó maté ka ándà ágtamanán. ⁵³Su ni lawa ta na maróddóg asta maté kailangan bullasan katô lawa na di dán maróddóg asta di dán maté. ⁵⁴Purisu ni lawa ta na ágkaróddóg kabullasan gó katô di ágkaróddóg, asta ni lawa ta na maté kabullasan gó katô di maté. Ka matuman dán ni, matuman tô igtandô ka Manama na igsulat,

“Andaán ka Manama tô kamatayan su talun din tô langun-langun!”*

⁵⁵“Matalu gó tô kamatayan, asta di gó makadadat.”†

⁵⁶Ágkadungguan ki ka kamatayan su ikasalà ki, asta ikasalà ki su ándà ki ikatuman katô mga sugù i Moises. ⁵⁷Asal pasalamat ki katô Manama, su ukit katô iglumu katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, duwán dán kapanaluwan ta kani langun.

⁵⁸Purisu mga kataladi ku na ággi-nawaan ku, pasarig kó. Yakó ágkapid tikud tun ta kabánnalan. Pabákkár kó ágtuman katô ágpalumun ka Áglangngagán ákniyu, su isóddóran yu na duwán gó ágpulusán yu tingód katô áglumun yu para katô Áglangngagán.

§§15:45 15:45 Genesis 2:7.

*15:54 15:54 Isaias 25:8.

†15:55 15:55 Hoseas 13:14.

Igtabang dan katô mga ágpampamaké tun ta Judea

16 Na, tingód katô tabang yu katô mga ágpampamaké tun ta Judea, kailangan lumun yu pagsik tó igpalumu ku tun ta mga ágpampamaké tun ta Galacia. ²Kada Linggo, taguán katô tagsábbad-sábbad ákniyu tó bahin ka sweldo yu ébô duwán bággén yu. Limud yu ni ébô ka dumunggù a diyan ákniyu mataganà dán tó tabang yu. ³Salin yu tó mga manubù na mid katô tabang yu tun ta Jerusalem. Atin ka madunna tun ákniyu, pasadunán ku sikandan tun ta Jerusalem ébô piddán dan tó tabang yu asta tó sulat yu na bánnal ágkasarigan dan. ⁴Atin ka kailangan madunna pagsik tun ta Jerusalem, mákkás dan kanak.

Plano i Pablo

⁵Tó plano ku, mukitta tun ta Macedonia, asta tikud dutun mallussa diyan ákniyu. ⁶Iring gó na madugéya diyan ákniyu, su móddô a basì róggun na magánnó tó timpo. Atin ka matuman, katabanganna ikiyu katô mga ágkailanganán ku ka manayunna tun ta sadunan ku. ⁷Diya malyag ka dógowa dád diyan ákniyu, su kakalyag ku na madugéya pa diyan ákniyu, ka mému tun ta Áglangngagán.

⁸Asal móddô a pa kannun ta Efeso sipang katô álló ka Pentecostes. ⁹Marapung pa tó maminág pád katô ágtinuruán ku, asta panámdám ku na marapung pa tó mamaké, agad marapung tó mga géllé.

¹⁰Ka dumunggù si Timoteo diyan ákniyu, dóppóni yu sikandin ébô di ágkamáddangan, su sikandin tó ágsuguanán katô Áglangngagán, iring kanak. ¹¹Yakó géllé ágtanggap kandin. Ka panó sikandin tikud diyan ákniyu, tabangi yu sikandin tingód katô mga ágkailanganán din ébô masuné tó ginawa din

ka lumónód dini kanak. Angatan ku sikandin asta tó дума mga kataladi.

¹²Na, tingód katô kataladi ta na si Apolos, igpédu-éduwa gó kandin ébô madun tun ákniyu na mákkás katô дума mga ágpampamaké, asal di pa kun sikandin makasadun áknganni. Madun gó sikandin ka duwán dán madigár timpo.

Katapuriyan mga panalan

¹³Na, banté kó. Pasarig kó katô kapamaké yu ki Jesu-Cristo. Yakó ágmataló, asal pabákkár kó. ¹⁴Agad ándin tó áglumun yu, lumu yu na duwán dakál ginawa.

¹⁵Isóddóran yu na si Estefanas asta tó pamilya din tó una igpamaké diyan ta ákniyu probinsya ka Grecia. Malóggód dan ágtabang katô mga sakup ka Manama. Na, mga kataladi, ágpédu-éduwa ákniyu. ¹⁶Pasakup kó gó tun ta mga manubù iring kandan asta tun ta langun katô дума mga manubù na ágtabang.

¹⁷Idayawanna gó su igdunggù dán si Estefanas, si Fortunato, asta si Acaico, su agad ándà kó dini, asal sikandan tó bulas ákniyu, ¹⁸su igórór dan kanak iring katô kórór dan ákniyu. Kailangan pabantugán ta tó mga manubù iring kandan.

¹⁹Ágpangumusta ákniyu tó mga ágpampamaké nit probinsya ka Asia. Si Aquilas, si Priscila, asta tó mga ágpampamaké na ágpalmudé tun ta balé dan, ágpangumusta dan ákniyu su igpasábbadé tó langun yu na igpamaké katô Áglangngagán. ²⁰Ágpangumusta ákniyu tó langun kataladi ta dini.

Papangumustaé kó langun na ágpampamaké ágtákkássan katô kapaginawaé yu.

²¹Na, sakán si Pablo tó igsulat kani. Kumusta kó langun.

²²Supakan gó tó langun na ándà ginawa tun ta Áglangngagán.

Áglangngagán dé, lónód kad!

²³Mólà pa ka tô Áglangngagán na si Jesus kédúwan ákniyu. ²⁴Ágginawaan ku tô langun yu na ágpamaké ki Jesu-Cristo. Matuman ni.

Ikaduwa

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Corinto

Una Basan

Ni gó tô ikaduwa sulat i Pablo tun ta mga ágpampamaké tun ta lunsud ka Corinto. Tô igsulat din ni, igpriso sikandin tun ta Macedonia. Mga sábbad ámmé tô iglabé tikud tun ta una kasulat din kandan.

Igsulat i Pablo tô una sulat din tun ta mga taga Corinto su agad duwán sábbad manubù tun kandan na iglumu ka madat, asal ándà sapadi katô duma mga ágpampamaké. Igsulat din na kailangan disiplinán dan tô iglumu ka madat. Pángnga ka kapapid din katô sulat, itanaan sikandin su ándà sóddór din ka igtuman dan tô igsulat din kandan ó agó isókó dan. Purisu igpasadun din si Tito tun ta Corinto ébô kasóddóran din ka ándin tô itamanan. Tô igulí si Tito, igulit din ki Pablo na igtuman dan tô igsulat din. Asal duwán pagsik igbuyas kandin, su igkagi dan na ánnà sikandin ágsug-uánnán i Jesu-Cristo.

Purisu igsulat puman si Pablo tun kandan, asta ni gó tô igsulat din. Nit sulat, iggamit din tô kagi “sikami” asta tô kagi “sikiyu.” Tô kagi “sikiyu,” tô gó tô mga taga Corinto na igsulatan din. Tô kagi “sikami,” tô gó si Pablo, si Timoteo, asta si Tito na mga kadumaan i Pablo.

Igsulat si Pablo tingód katô mga inókitan din ébô kasóddóran dan na ágsuguánnán i Jesu-Cristo sikandin. Igsulat din tingód katô katiis din katô mga kérrayat asta katô mga kahirapan ébô tumanán din tô kakalyag ka Manama. Igsulat din na dakál gó tô ginawa din

katô mga ágpampamaké tun ta Corinto. Duwán pagsik duma mga kabánnalan na igtinurù din kandan ukit kani sulat din.

Si Tito asta tô mga kadumaan din tô igpid kani sulat i Pablo tun ta Corinto.

1 Sakán si Pablo na inému apostoles i Jesu-Cristo tingód katô kakalyag ka Manama. Sakán asta tô kataladi ta na si Timoteo ágpangumusta áknuyu na mga ágpamaké katô Manama tun ta lunsud ka Corinto asta katô langun ka duma mga sakup ka Manama tun ta kaluwagan ka probinsya ka Grecia.[‡] ²Mólà pa ka matanggap yu tô tabang asta tô kasunayan tikud tun ta Manama na Ámmà ta asta tikud tun ta Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

³Durungán ta gó tô Manama na Ámmà katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. Sikandin tô Ámmà na médu-édu áknita, asta tô ágtikudan ka langun ka kabákkárran. ⁴Agad ándin tô kahirapan dé, ágpabákkárrán ké ka Manama ébô ukit katô kapabákkár din áknami, makapabákkár ké pagsik katô duma mga ágkahirapan. ⁵Su agad marapung tô karasayan dé su igpasábbad ki tun ki Cristo, asal ukit kandin marapung gó pagsik tô mga kabákkárran na tanggapán dé. ⁶Atin ka ágkahirapan ké, matuman kó pabákkárrán ka Manama asta tábbusán kó. Ukit katô kapabákkár ka Manama áknami, pabákkárrán kó ikandin ébô makatiis kó katô mga kahirapan na iring katô mga ágtiisán dé. ⁷Purisu masarig tô gimanan dé para áknuyu, su isóddóran dé na atin ka kahirapan kó iring áknami, pabákkárrán kó pagsik katô Manama iring áknami.

⁸Na, mga kataladi, kakalyag dé na makasóddór kó tingód katô kahirapan na inókitan dé tun ta probinsya ka Asia. Tuu gó dakál tô kahirapan na inókitan dé, iring na di kéd gó makatiis,

[‡]1:1 1:1 Grecia, ó Acaya.

asta kéman dé ka maté kéd. ⁹Kéman dé ka tô dán gó tô ágtamanán dé. Asal inému ni ébô di ké sumarig katô áknami sarili, asal ébô sumarig ké katô Manama na makanté puman katô mga inaté. ¹⁰Igpaluwà ké gó ikandin tikud tun ta kadattan ka kamatayan, asta isóddóran dé na paluwaán ké gó ikandin. Sikandin dád gó tô ágsarigan dé na manayun paluwà áknami ébô manté ké pa. ¹¹Madigár ka tabangan ké ikiyu ukit katô kadasal yu para áknami ébô marapung tô mga makapasalamat ka Manama tingód katô mga tabang na matanggap dé tikud kandin ukit ka kadasal katô marapung manubù.

Igpalin i Pablo tô plano din

¹²Ni gó tô padadurungán dé su isóddóran dé na matullid asta bánal tun ta saruwan ka Manama tô langun ka áglumun dé. Ituman ni ánnà ukit katô áknami kakatigan asal ukit katô ginawa ka Manama áknami. Matullid gó tô ágkémun dé tun ta langun manubù, asta tuu pa gó tun ákniyu. ¹³⁻¹⁴Igsulat dé dád tô mabasa yu asta tô kagpáttan yu. Agad duwán pô gó na di yu tuu ágkagpáttan áknganni, asal kakalyag ku na dumunggù tô álló na kagpáttan yu gó ébô ka dumunggù tô Áglangngagán na si Jesus, kadayawan kó tingód áknami, iring katô dayó dé tingód ákniyu.

¹⁵Na, su isóddóran ku na makagpát kó langun, kakalyag ku pád dángngan na makaduwa a madun tun ákniyu ébô makatabangnga ákniyu. ¹⁶Kakalyag ku pád na máddingnga pa diyan ákniyu ka madunna tun ta Macedonia, asta máddingnga puman diyan ákniyu ka lumónódda tikud tun ta Macedonia ébô makatabang kó kanak ka madunna tun ta Judea. ¹⁷Tô gó pád tô plano ku. Asal su ándà a ikatuman, yakó ágpanámdám na di ágkasarigan tô kagi ku. Tô kanak plano, ánnà iring katô

duma mga manubù nit banuwa na ágkagi “Óó,” asal tô kannê kóbadan “Dì.” ¹⁸Ágkasarigan tô Manama, asta ágkasarigan tô igkagi dé ákniyu, su di ké gó ágduwa-duwa. ¹⁹Sikami si Silas asta si Timoteo tô igulit-ulit ákniyu tingód katô Batà ka Manama na si Jesu-Cristo, asta ágkasarigan tô kagi din, su di gó sikandin ágduwa-duwa. ²⁰Ukit ki Cristo ágkatuman tô langun tandô ka Manama. Purisu makakagi ké na ágkasarigan gó tô Manama, asta ukit kani madurung sikandin. ²¹Manama gó tô ágtabang áknami asta ákniyu ébô masarig tô kapasábbad ta tun ki Cristo. Igsalin ki ikandin ²²asta igpasóddór din na sikita tô kandin mga sakup ukit katô Ugis Espiritu na igpóddô din tun ta pusung ta ébô kasóddóran ta na matuman tô langun tandô din áknita.

²³Na, ikasóddór tô Manama na bánal ni ágkagin ku. Ándà a sadun diyan ákniyu tun ta Corinto su kakalyag ku na di ku sikiyu supakan. ²⁴Dì ké ágpirit ákniyu tingód katô kapamaké yu, su masarig gó. Asal kakalyag dé na tumabang ké ákniyu ébô kadayawan kó.

2 Purisu kakalyag ku na atin ka kabággayan kó puman ka ranu, diyad baling madun diyan ákniyu. ²Su atin ka maranu kó ukit katô kasapad ku ka madat linumuwan yu, iring na ándà dán gó palang makabággé ka dayó kanak! ³Tô gó tô gunayan na iguna a igsulat ákniyu ébô tullidán yu tô linumuwan yu. Purisu ka madunna diyan ákniyu, diya kabággayan ka ranu katô mga makadayó pád kanak. Su isóddóran ku na atin ka kadayawanna tingód ákniyu, kadayawan kó gó pagsik. ⁴Tô igsulatta ákniyu dángngan, ándà dayó ku, su iranuwa gó asta igsággowa. Ánnà kakalyag ku na kabággayan kó ka ranu, asal kakalyag ku dád na kasóddóran yu na ágginawaan ku gó sikiyu.

Pasinsiyayi yu tō ikasalà

⁵Na, tingód katō manubù diyan ákniyu na ikasalà dángngan, diya pasobra katō kabánnalan ka kumagiya na ánnà dád sakán tō igbággayan din ka ranu asal sikiyu pagsik langun. ⁶Igpasábbadé tō karapungan yu na igruud kandin, asal nángngà dán tō supak tingód katō iglumu din. ⁷Purisu pasinsiyayi yud sikandin asta pabákkár yu ébô di mapid katō tuu ranu. ⁸Purisu kakalyag ku na pasóddór kó na duwán pa ginawa yu kandin. ⁹Ni gó tō gunayan na igsulatta ákniyu dángngan ébô kasóddóran ku ka ágkasarigan kó na tumuman katō langun na igtalan ku ákniyu. ¹⁰Atin ka pasinsiyaan yu tō ikasalà, pasinsiyaan ku pagsik sikandin. Su agad ándin tō salà din, igpasinsiyaan kud sikandin tun ta saruwan i Cristo ébô katabangan kó. ¹¹Nángngà ka masinsiya ki kandin ébô di ki mapid i Maibuyan, su isóddóran ta na madat gó tō mga kapókit din.

Tō tana i Pablo tun ta Troas

¹²Na, tō igdunggù a tun ta Troas ébô mulit-ulitta katō Madigár Gulitán tingód ki Cristo, igkita ku na tapé igtaganà katō Áglangngagán tō mga pusung dan ébô maminág dan kanak. ¹³Asal ándà a ikatónnók su ándà pa dunggù si Tito na kataladi ku. Purisu igtananan ku tō mga ágpampamaké diyan ta Troas asta igpanayunna tun ta Macedonia.

Pamammut i Cristo

¹⁴Pasalamat ki katō Manama! Su tingód katō kapasakup dé ki Cristo, Manama tō ágpapad áknami tun ta kapanaluwan. Ukit áknami matalap tō Madigár Gulitán tingód ki Cristo iring na pamammut na ágkangadággan tun ta agad ánda banuwa. ¹⁵Su tō ágtalapan dé tingód ki Cristo tō iring na pa-

mammut na ággóbbón tun ta saruwan ka Manama, asta ágkangadággan katō mga ágpampamaké na ágtábbusan asta katō mga di ágpamaké na ágdungguan ka supak. ¹⁶Tun ta mga di ágpamaké, tō kabánnalan na ágtalapan dé iring na mawù na makamaté. Asal tun ta mga ágpampamaké, tō kabánnalan na ágtalapan dé iring na pamammut na makanté.

Atin ka di ki tabangan ka Manama, ándà palang makému kani! ¹⁷Ánnà ké iring katō marapung manubù na ágpapalapi dád ukit katō kólit-ólit dan katō kagi ka Manama. Asal su igpapid ké katō Manama asta igpasábbad ké tun ki Cristo, bálnal tō kólit-ólit dé katō kagi ka Manama, su ágkasóddóran ka Manama tō langun na ágtinuruán dé.

Mantu kapókit ka kapadani ta tun ta Manama

3 Yakó ágpanámdám na ágdurungán déd puman tō sarili dé. Ánnà ké iring katō duma mga taratinurù na ágkailangan pa ka mga sulat na ágpasóddór tingód kandan ébô tanggapán yu. Ánnà ké iring katō mga ágpamuyù ákniyu ka sulat na ágpasóddór tingód kandan ébô tanggapán dan katō mga manubù tun ta duma mga banuwa. ²Ándà ké kailangan ka sulat na ágpasóddór, su sikiyu gó tō ágpasóddór tingód áknami, su iring na sikiyu tō igsulat tun ta pusung dé na ágkitanán asta ágkabasa katō langun. ³Matayyó na sikiyu tō iring na sulat i Cristo na igpapid ukit áknami. Ánnà tintà na pagsulat ó malumpipi mga batu na ágsulatanan tō iggamit din, asal iring na igsulat din tun ta pusung ka mga manubù ukit katō Ugis Espiritu ka manté Manama.

⁴Isóddóran dé na bálnal ni su ágsarig ké katō Manama tingód katō iglumu i Cristo. ⁵Atin ka sikami dád, di ké makému kani lumu ni, asal makému ké

su ágtabangan ké katô Manama. ⁶Manama tô ágtabang áknami ébô makému ké makólit-ólit tingód katô mantu kapókit na igimu din ébô tanggapán ki ikandin, ánnà ukit katô mga sugù na igsulat, asal ukit katô Ugis Espiritu, su tô mga sugù ágsippang tun ta supak ka kamatayan, asal tô Ugis Espiritu ágbággé katô kantayan na ándà ágtamanán.

⁷Tô igbággé ka Manama tô mga sugù na igsulat din tun ta mga batu na ágsulatanan, ikita tô séllaán ka Manama tun ta báttuk i Moises. Agad ágkatagitù ágkandà tô séllaán ka báttuk din, asal di pakasállág tô mga rubbad i Israel su ágkasirang dan. Purisu agad ágséllà tô kabággé ka Manama katô mga sugù na ágsippang dád tun ta kamatayan, ⁸asal tuu pa ágséllà tô kabággé ka Manama katô Ugis Espiritu tun ta mga manubù. ⁹Agad ágséllà tô tapé kapókit na ágsippang dád tun ta supak, asal tuu pa gó ágséllà tô mantu kapókit na ágtanggapán ki katô Manama na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁰Tô kabánnalan, tô kaséllà ka mga sugù sayyan iring na ándà dán gó ka tandingán katô kaséllà kani mantu kapókit. ¹¹Su agad duwán kaséllà katô tapé kapókit na igbullasan dán, asal tuu pa gó ágséllà tô mantu kapókit na ágsippang tun ta ándà ágtamanán.

¹²Purisu su tuu gó madigár ni gimanan dé, ándà máddang dé ka kólit-ólit dé katô kagi ka Manama. ¹³Ánnà ké iring ki Moises na igtambun katô báttuk din ébô di ágkitanán katô mga rubbad i Israel tô kandaan katô séllaán tun ta báttuk din. ¹⁴Asal ándà ni kagpátti katô mga rubbad i Israel su itambunan tô panámdám dan. Agad sippang áknganni, atin ka ágbasan dan tô tapé

kapókit, duwán gó iring na pagtambun tun ta panámdám dan ébô di dan kagpáttan tô kabánnalan. Di gó makangé tô pagtambun sippang ka mamaké dan dán ki Cristo. ¹⁵Sippang gó áknganni atin ka ágbasa dan katô mga sugù na igsulat i Moises,[†] di dan gó pakagpát su duwán ikatambun katô panámdám dan. ¹⁶Asal atin ka mamaké tô manubù katô Áglangngagán,[§] makangé tô pagtambun. ¹⁷Na, ni kagi na “Áglangngagán” na igsulat kannun, tô gó tô Ugis Espiritu. Atin ka duwán Ugis Espiritu katô Áglangngagán tun ta manubù, duwán dán kaluwaan din tikud tun ta katuman katô mga sugù. ¹⁸Purisu su ándà dán ikatambun áknita, ágkitanán tô séllaán katô Áglangngagán tun ta báttuk ta. Su ágpamantun ki katô Ugis Espiritu katô Áglangngagán, tuu pa ágkitanán tô séllaán din dini áknita asta makéring ki kandin.

Tô dakál é lagà na igidalám tun ta kudán

4 Tingód katô kédu ka Manama, igsalin ké ikandin ébô mulit-ulit ké kani mantu kapókit na mému matábus tô mga manubù. Purisu di ké ágmalómét. ²Igélleyan dé tô mga linumuwan na makayayyà asta gállássán. Di ké áglimbung katô mga manubù, asta di dé ágpalinán tô kagi ka Manama tingód ki Cristo. Isóddóran gó ka Manama na kabánnalan dád tô gulit-ulitán dé, asta isóddóran katô mga manubù na ágkasarigan ké. ³Atin ka duwán di pakagpát katô Madigár Gulitán tingód ki Cristo na gulit-ulitán dé, tô gó tô manubù na ágdungguan ka supak. ⁴Di dan ágpamaké su tô panámdám dan igtambunan i Maibuyan na pangulu katô

[†]3:15 3:15 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

[§]3:16 3:16 Ahaán tô Exodo 34:33-35.

mga manubù nit banuwa. Igtambunan din ébô di dan séllaan katô Madigár Gulitán. Di dan pakagpát katô gulit-ulitán dé tingód ki Cristo na ágkakitaan ta gó katô Manama.

⁵Di ké gulit-ulit tingód katô sarili dé, asal gulit-ulit ké na si Jesu-Cristo tô Áglangngagán. Ágkagin dé dád na si sikami tô mga ágsuguánnán din ébô tumanán dé tô kakalyag din na tumbang ákniyu. ⁶Tô Manama na igkagi na, “Duwán dán kappawaan tun ta kangitángngan,”** sikandin pagsik tô igpapawá kani pusung ta ébô makagpát ki na ni gó tô kappawaan din na ágkitanán tun ta bónnóng i Cristo.

⁷Agad malómét é lawa dé iring na kudán na ándà lagà, asal igsarig ka Manama dini áknamei tô Madigár Gulitán na tuu dakál é lagà ébô kasóddóran katô langun manubù na tô bánnal katulusan katô Madigár Gulitán ánnà tikud dini áknamei asal tikud tun ta Manama. ⁸Agad marag ké ágkahirapan, asal di ké gó ágkadalangan. Agad ágkalibug ké, asal di ké gó ágsódô. ⁹Agad girrayatan ké, asal di ké ágtananan katô Manama. Agad ágmatayan ké, asal ágkanté ké pô. ¹⁰Inalayun ágdungguan ka kamatayan tô mga lawa dé iring katô kamaté i Jesus ébô pakitanán tô kantayan i Jesus nit mga lawa dé. ¹¹Róggun manté ké pa, inalayun dé ágbantéyan tô mga manubù na mimmaté pád áknamei tingód ka katuman dé katô kakalyag i Jesus. Ágtiis ké kani ébô ágkitanán tô kantayan din ukit kani lawa dé na maté. ¹²Purisu mému ki matayan ébô sikiyu tô makatanggap katô kantayan na ándà ágtamanán.

¹³Mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Igpamakéya katô Manama. Purisu igulitta kani.”†† Ni gó pagsik tô áglumun dé. Gulit-ulit ké su ágpamaké ké

katô Manama. ¹⁴Su isóddóran dé na tô Manama na iganté puman katô Áglangngagán na si Jesus manté pagsik áknamei su igpasábbad ké tun ki Jesus, asta Manama tô mid áknamei duma ákniyu tun ta saruwan din. ¹⁵Ikatiis ké katô langun kani mga kahirapan ébô duwán ágpulusán yu. Atin ka kumarapung tô mga manubù na tumanggap katô kédu ka Manama, kumarapung pagsik tô mga pasalamat asta tô mga dumurung kandin.

¹⁶Purisu di ké ágsódô. Agad ágkatag-itù dán ágmalomét ni mga lawa dé, asal tô espiritu dé inalayun ágmabákkár álló-álló. ¹⁷Tô mga kahirapan na ágriyun dé áknganni di mabággat asta di manayun ka ándà ágtamanán. Asal ukit kani mga kahirapan, tanggapán dé tô tuu pa madigár na ándà ágtamanán na igtaganà ka Manama para áknamei asta di gó katáppángngan. ¹⁸Di dé ágpanámdámmán tô mga kahirapan na ágkitanán áknganni, asal ágpanámdámmán dé tô gimanan dé na ándà pa kitayi. Su tô mga kahirapan na ágkitanán dé di ágpanayun, asal tô mga kadigárran na di ágkitanán ágpanayun ka ándà ágtamanán.

5 Isóddóran ta na iring na rákkó ni lawa ta na góddóan ta áknganni róggun kannun ki pa ta banuwa. Asal ka maté ki asta tananan ta ni lawa ta, isóddóran ta na duwán mantu lawa na óddóan ta tun ta langit sippang ka ándà ágtamanán. Ni mantu lawa ta di imun ka manubù asal imun ka Manama para áknita. ²Su agad ágkahirapan ki gó áknganni, asal gimanan ta tô mantu lawa na tanggapán ta tun ta langit ³ébô ka matanggap ta ni mantu lawa, inalayun duwán góddóan ka gimukud ta. ⁴Róggun góddô ki pa kani lawa ta nit banuwa,

** 4:6 4:6 Genesis 1:3.

†† 4:13 4:13 Salmo 116:10.

ágkahirapan ki ánnà su kakalyag ta na maté kid, asal su kakalyag ta na bág-gayan ki katô mantu lawa ta tun ta langgit ébô ni lawa ta na ágkaróddóg kabullasan katô lawa na di gó maté sippang ka ándà ágtamanán. ⁵Manama gó tó igtaganà áknita ébô matanggap ta ni mantu lawa, asta sikandin tó igbággé katô Ugis Espiritu áknita ébô kasóddóran ta na matuman gó na bág-gayan ki ikandin.

⁶Purisu inalayun ágpasarigán tó pusung ta, agad isóddóran ta na róggun igóddô ki pa nit banuwa, di ki pa móddô tun ta Áglangngagán. ⁷Agad ándin tó áglumun ta, sumarig ki gó katô Manama, agad ándà ta pa kitayi. ⁸Agad duwán pád kakalyag ta na tananan tad ni lawa ta asta móddô ki tun ta Áglangngagán, asal ágpabákkárrán gó ni pusung ta. ⁹Purisu agad kannun ki pa ó tun ki kandin, asal kakalyag ta na kadayawan sikandin tingód áknita, ¹⁰su kailangan tumubang ki langun tun ki Cristo ébô ruudan ki ikandin. Tó tagsábbad-sábbad áknita tumanggap katô ágpulusán tingód katô linumuwan ta nit banuwa, agad madigár ó madat.

Igpasábbad ki ka Manama tun kandin ukit ki Cristo

¹¹Na, su isóddóran dé na kailangan respetowan ta tó Áglangngagán na ágtubangán ta, gággar-ággár ké na mapid tó mga manubù ébô mamaké dan kandin. Isóddóran katô Manama tó áknami kamanubuan, asta kakalyag dé pagsik na kasóddóran yu ni. ¹²Ándà dé puman durungi tó áknami sarili, asal kakalyag dé dád na bág-gayan kó katô gunayan ébô pabantugán ké ikiyu, asta ébô makataba kó katô mga manubù na ágpdadurung dád tingód katô kandan mga linumuwan na ágkitanán, asta ánnà

matullid tó pusung dan tun ta saruwan ka Manama. ¹³Atin ka panámdám yu na ágkangulág ké tingód katô kasulat ku kani, taban ku gó ni tun ta saruwan ka Manama. Atin ka nángngà tó áknami panámdám, katabangan kó. ¹⁴Agad ándin tó áglumun dé, ágpiddán ké katô ginawa i Cristo. Su igbánnal ké na inaté si Cristo para katô langun manubù, igbánnal ké na inaté kid langun duma kandin. ¹⁵Inaté si Cristo para katô langun ébô tó mga manubù na ágtanggap katô mantu kantayan din, ánnà kandan sarili kakalyag tó tumanán dan, asal tumanán dan tó kakalyag i Cristo na inaté asta inanté puman para kandan.

¹⁶Purisu áknganni diya sumállág katô duma mga manubù ukit katô panámdám dád ka mga manubù. Dángngan igsállágga ki Cristo ukit katô panámdám dád ka manubù, asal ipalin dán gó tó panámdám ku tingód kandin. ¹⁷Purisu tó manubù na igpasakup ki Cristo, mantu dán sikandin. Tó ágkémun din áknganni ánnà dán iring katô tapé, su tó tapé ágkémun din ibullasan dán katô mantu ágkémun. ¹⁸Tikud gó tun ta Manama tó mantu ágkémun ta. Sikandin tó igpasábbad áknita tun kandin ukit katô iglumu i Cristo, asta igpapid ké ikandin na mulit-ulit na mému dán pasábbad tó mga manubù tun kandin. ¹⁹Ni gó tó gulit-ulitán dé na duwán kapókit na igimu ka Manama ukit ki Cristo ébô pasábbadán din tó mga manubù tun kandin asta pasinsiyaan din dán tó mga salà dan. Ni gó tó madigár gulitán na igbággé din áknami ébô talapán dé tun ta duma mga manubù.

²⁰Purisu igpapid ké ébô mulit-ulit ké para ki Cristo. Iring na ágkagi tó Manama ákniyu ukit áknami. Purisu gulit-ulit ké katô kagi i Cristo na ágpédu-

††5:14 5:14 Inaté ki duma kandin su iring na inaté tó tapé ágkémun asta áglumun ta na di madigár tun ta saruwan ka Manama, su atin ka maté tó manubù, di dán áglumu katô tapé áglumun din.

édu ákniyu, “Pasábbad kód tun ta Manama.” ²¹ Agad ándà palang salà i Cristo, asal sikandin gó tò igpasupakan ka Manama tingód katò mga salà ta ébò ukit ki Cristo, tanggapán ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din.

6 Su sikami tò mga ágsuguánnán katò Manama, ágpédu-édu ké gó ákniyu na yakó ágpánámdám na ándà ágpulusán katò dakál ginawa ka Manama na igtanggap yu tikud tun kandin. ² Su mà katò kagi ka Manama na igsulat, “Tò igdunggù dán tò nángngà timpo na igsalin ku, igpaminág ku gó sikuna. Tò igdunggù dán tò nángngà álló na tábbusán ka, igtabangan ku gó sikuna.”^{¶¶}

Purisu paminág kó kanak! Ikataganà dán gó tò Manama tumabang ákniyu! Ni gó tò nángngà timpo ébò tábbusán kó ka Manama!

³ Kakalyag dé na di gó ágkasawé tò mga áglumun dé agó duwán manubù na di mamaké. ⁴ Asal su mga ágsuguánnán ké ka Manama, ágpakita ké na madigár gó tò langun áglumun dé. Agad marapung tò mga kahirapan na inókitan dé, ágtiis ké gó. ⁵ Ilagpás ké, ipriso ké, asta isamuk ké. Duwán timpo na tuu ké ibállé asta ipuló ké tingód katò kalumu dé, asta ándà ágkakan dé. ⁶ Ágpasóddórán dé na mga ágsuguánnán ké ka Manama su ándà salà na áglumun dé, igbággayan ké ka kagpáttan, mallayat é ginawa dé, médu-édu ké, dini áknami tò Ugis Espiritu, asta bálnal ké ágginawa katò mga unawa dé. ⁷ Kabánnalan dád tò gulit-ulitán dé. Duwán katulusan ka Manama dini áknami. Tò katanggap ka Manama áknami na nángngà tun ta saruwan din iring na laniban asta kalasag dé ébò manalu ké katò mga usig dé. ⁸ Duwán ágpabantug áknami, duwán ágpayayà ák-

nami, duwán ágkagi ka madat áknami, asal duwán ágdurung áknami. Duwán ágkagi na bulalón ké, asal bálnal gó tò gulit-ulitán dé. ⁹ Agad duwán na di ágrepeto áknami, asal ágkílalan ké katò langun. Agad inalayun ké ágmatayan, asal manté ké pô. Agad ágsupakan ké, asal ándà ké pa matayi. ¹⁰ Agad duwán ranu katò pusung dé, asal inalayun duwán dayó dé. Agad ágkayù-ayuan ké, asal marapung tò mga manubù na ágbággayan dé ka kadigárran tikud tun ta Manama. Agad ándà palang kaduwánnan dé, asal ándà ké kakulangi.

¹¹ Mga taga Corinto, ándà palang igbulun dé ákniyu, su dakál gó tò ginawa dé ákniyu. ¹² Atin ka duwán kasaan katò ginawa ta, ánnà su délák tò ginawa dé ákniyu, asal sikiyu tò duwán délák ginawa áknami. ¹³ Igkagiya ákniyu iring na kanak mga gabatà. Ginawayi ké iring katò kaginawa dé ákniyu.

Sikita tò templo na góddóan katò Manama

¹⁴ Yakó ágpasábbad tun ta mga di ágpamaké, su di mému ka ágpadumáé tò manubù na igtanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din asta tò masalà-salà! Di ágpatákkássé tò kapawaan asta tò kangittángngan. ¹⁵ Di ágpapanugé si Cristo asta si Maibuyan. Purisu di pagsik ágpasábbadé tò ágpamaké asta tò di ágpamaké. ¹⁶ Di mému ka duwán mga ágmanaman tun ta templo ka Manama. Tò langun ta na ágpampamaké, sikita gó tò templo na góddóan ka manté Manama! Su igkagi tò Manama sayyan, “Móddò a duma kani mga manubù, asta dumuma a kandan. Sakán tò Manama dan, asta sikandan tò kanak mga manubù.”^{§§}

^{¶¶}6:2 6:2 Isaias 49:8.

^{§§}6:16 6:16 Levitico 26:12; Ezequias 37:27.

¹⁷ “Iwà kó tikud tun ta mga dì ágpamaké kanak.

Liliyi yu sikandan.

Yakó gilabut katô agad ándin maripà, Asta tanggapán ku sikiyu, mà katô Áglangngagán.”*

¹⁸ “Mémuwa na Ámmà yu,

asta mému kó na mga gabatà ku.

Tô gó tô igkagi katô Áglangngagán na matulus.”†

7 Sikiyu na mga ágginawaan dé, tô gó tô mga tandô ka Manama áknita. Purisu kailangan palinis ki katô langun na ágparipà katô áknita panámdám asta linumuwan. Kailangan ándà palang salà ta su ágrespeto kó katô Manama.

Tô dayó i Pablo

²Na, ginawayi ké ikiyu. Ándà palang tun áknuyu na iglumuwan dé ka madat. Ándà palang na igtadin dé. Ándà palang tun áknuyu na iglimbungan dé.

³Ándà a kagi kani ébô ruudan ku sikiyu. Asal iring katô igkagi ku dāngngan, ágginawaan dé gó sikiyu, su agad manté ki ó maté ki, dì ki gó padiyáé. ⁴Dakál tô kasarig ku áknuyu, asta ágpadadurungán ku gó sikiyu. Igpabákkár kó gó kanak. Agad ágkahirapan ké, asal tuuwa idayawan.

⁵Tô igdunggù ké dini ta Macedonia, ándà ké gó paginawa, su marapung tô mga kahirapan dé. Duwán mga duma na igapul áknami, asta duwán tana katô pusung dé. ⁶Asal ágpabákkár gó tô Manama katô mga ágkaranu, asta tô gó tô igimu din para áknami ukit katô kadunggù i Tito dini áknami. ⁷Idayawan ké su igdunggù sikandin, asal idayawan ké pagsik su igulitan ké ikandin na igpabákkár yu sikandin. Igulitanna ikandin na ágkabugaan kó kanak, ágkaranu kó tingód katô inému,

asta duwán kakalyag yu na dumapit kanak. Purisu tuuwa gó ágkadayawan áknganni.

⁸Agad ikaparanuwa áknuyu ukit katô sulat ku dāngngan, asal ándà a rákkád na igsulatta. Tun ta katigkané, bānnal na igrákkádda su isóddóran ku na iranu kó agad dógó dád. ⁹Ágkadayawanna ánnà su iranu kó, asal su ukit katô ranu yu igrákkád kó asta ipalin tô ágkémun yu. Tô gó tô ranu na ágkadigárran ka Manama. Purisu ándà kó kadatti ukit áknami. ¹⁰Kakalyag ka Manama na maranu tô manubù asta rumákkád tingód katô salà din ébô matábbus. Tô gó tô nángngà ranu na ándà karákkáddan. Asal tô maranu na dì rumákkád ka mga salà din, dungguan sikandin ka supak na ándà ágtamanán. ¹¹Panámdám yu tô inému katô Manama ukit katô ranu yu. Duwán dán gó kakalyag yu na pasóddór áknami na ipalin tô linumuwan yu. Isókó kó gó tingód katô manubù na iglumu katô salà, asta imáddangan kó agó supakan kó! Kakalyag yu gó na pasábbadé ki puman! Igsupakan yu gó tô iglumu ka salà, asta igpakita yu na nángngà gó tô iglumu yu tingód kani!

¹²Purisu tô igsulatta áknuyu dāngngan, ánnà dád para katô iglumu ka madat asta ánnà dád para katô iglumuwan ka madat, asal kakalyag ku na pakitanán ka Manama áknuyu na dakál gó tô ginawa yu áknami. ¹³Purisu igmabákkár ké ukit áknuyu.

Tô igkita dé tô dayó i Tito, tuu ké pa igmabákkár su madigár tô katanggap yu kandin. ¹⁴Dāngngan tô igulit ku ki Tito, igdurung ku sikiyu, asta ándà a kayyai, su bānnal tô langun na igulit dé áknuyu, asta igpakita yu gó na bānnal tô igulit dé ki Tito tingód áknuyu. ¹⁵Áknganni atin ka ágkapanámdámman

*6:17 6:17 Isaias 52:11; Ezequias 20:34.

†6:18 6:18 2 Samuel 7:14.

i Tito tō tingód katō kabánnal yu katō igkagi din asta katō katanggap yu kandin agad ágkamáddangan kó, ágkadugangan pa gó tō kaginawa din ákniyu. ¹⁶ Ágkadayawanna su ágkasarigan ku gó sikiyu.

Kapatabangé katō mga ágpampamaké

8 Na, mga kataladi, kakalyag ku na ulitán ku ákniyu ka ándin tō iglumu katō Manama para katō mga ágpampamaké tun ta Macedonia ukit katō ginawa din kandan. ² Agad marapung tō kahirapan na igdunggù tun kandan asta tuu dan ágkayù-ayuan, asal dakál gó tō igbággé dan tingód katō dayó dan. ³ Makólitta ákniyu na tō igbággé dan ánnà dád tō ágkagaga dan asal sobra pa katō ágkagaga dan, su tō gó tō kandan kakalyag. ⁴ Igpédu-édu dan gó áknami ébô mému dan pagsik makabággé katō tabang dan tun ta mga sakup ka Manama na ágkahirapan tun ta Jerusalem. ⁵ Tuu madigár, su tō igbággé dan sobra pa ka tandingán katō gimanan dé, su igbággé dan pa tō kandan sarili tun ta Áglangngagán asta tun áknami, su tō gó tō kakalyag ka Manama kandan. ⁶ Su dakál tō igbággé dan, igpédu-édu ké ki Tito na lumónód sikandin tun ákniyu ébô panayunán din tō igtigkanayan din asta tumanán yu tō kalimud katō tabang yu para katō mga ágkahirapan tun ta Jerusalem. ⁷ Sikiyu na mga taga Corinto tō tuu ágkabantug, su tuu kó ágsarig katō Manama, mapandé kó ágtinurù, marapung gó tō isóddóran yu, malóggód kó ágbánnal katō Manama, asta dakál tō ginawa yu áknami. Purisu kakalyag dé na pakitanán yu pagsik na ágkabantug kó gó tingód katō kabággé yu katō tuu dakál.

⁸ Agad malóggód tō mga duma ágbággé, ándà ku sikiyu piriti na mággé, asal ukit katō kabággé yu, kasóddóran na duwán gó bánnal ginawa yu. ⁹ Yakó yu ágkalingawi tō dakál ginawa katō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. Tō kóddô din tun ta langit, agad sikandin tō tigatun katō langun, asal su dakál tō ginawa din áknita, igtananan din tō langun asta igpamanubù sikandin ébô ukit katō katanan din katō langun, sikita tō makatanggap katō langun.

¹⁰ Na, ni gó tō kagin ku ákniyu. Madigár ka tumanán yu tō igtigkanayan yu tō iglabé ámmé. Sikiyu gó tō tagnà na igplano na tumabang, asta sikiyu pagsik tō tagnà na igbággé. ¹¹ Dángngan malóggód kó ágbággé. Purisu panayun yud ni igtigkanayan yu sippang ka matuman. Madigár ka bággén yu tō ágkagaga yu. ¹² Atin ka malóggód kó ágbággé, tanggapán katō Manama tō bággén yu, su di kó ikandin piritán na mággé katō ándà tun ákniyu.

¹³ Ánnà kakalyag ku na kahirapan kó asta mému kaduwánnan tō mga bággayan yu, asal kakalyag ku na magunawa tō kóddô yu langun. ¹⁴ Áknanni madigár tō kóddô yu asta makatabang kó kandan. Atin ka duwán álló na madigár tō kandan kóddô asta sikiyu tō kahirapan, sikandan tō mému tumabang ákniyu. Ukit kani, patabangé kó ébô ándà palang kakulangan. ¹⁵ Mà katō kagi ka Manama na igsulat, “Tō iglimud ka dakál, ándà kasobrayi, asta tō iglimud ka délák, ándà kakulangani.”[‡]

Si Tito asta mga kadumaan din

¹⁶ Ágpasalamatta tun ta Manama su sikandin tō igbággé ki Tito katō dakál ginawa ákniyu iring katō ginawa dé

[‡]8:15 8:15 Exodo 16:18. Igsulat ni tingód katō mga rubbad i Israel sayyan na iglimud katō mana.

ákníyu. ¹⁷Tô igpédu-édu ké ki Tito na lumónód sikandin tun ákníyu, ignunug sikandin, su duwán dán gó kakalyag din na madun diyan ákníyu. ¹⁸Patákkássán dé kandin tô kataladi na ágdurungán katô langun ágpampamaké tun ta duma mga lunsud tingód katô kólít-ólít din katô Madigár Gulitán. ¹⁹Sikandin gó tô igsalin katô langun ágpampamaké tun ta duma mga banuwa ébô mákkás áknami katô kapid dé kani tabang tun ta Jerusalem. Ukit kani lumun dé, madurung tô Áglangngagán asta makita na malóggód ké tumabang. ²⁰Atin ka patákkássé ké madun, ándà palang makabuyas áknami tingód katô kapid dé katô dakál tabang. ²¹Kakalyag dé na matullid tô lumun dé tun ta saruwan ka Manama, asta tun pagsik ta mga manubù.

²²Duwán pô gó sábbad kataladi na patákkássán dé kandan. Ikapira dé kinami ni manubù ni tun ta ássa-ássa kapókit, asta isóddóran dé na duwán gó kakalyag din na tumabang ákníyu. Ákn-ganni tuu gó malóggód sikandin na tumabang su dakál tô kasarig din ákníyu. ²³Tingód ki Tito, sikandin tô kadumaan ku na ágtabang ákníyu. Tingód kani duwa kataladi na mákkás kandin, sikan-dan tô igpapid katô mga ágpampamaké tikud tun ta duma mga banuwa. Ágpabantugán si Cristo ukit katô áglumun dan. ²⁴Purisu madigár ka pakitanán yu tô ginawa yu kandan ébô kasóddóran katô mga ágpampamaké tun ta duma mga banuwa na bálnal gó tô kadurung dé ákníyu.

Tabang para katô mga ágpampamaké

9 Dì dán kailangan na sumulatta puman tingód katô tabang para katô mga sakup ka Manama tun ta Jerusalem, ²su isóddóran ku na malóggód kó gó

tumabang. Igdurung ku sikíyu tun ta mga ágpampamaké na taga Macedonia, su igulitta kandan na sikíyu dutun ta Grecia tô ikataganà dán na tumabang tikud pa tun ta iglabé ámmé. Tô ikadinág dan tingód katô kakalyag yu, tô pusung katô karapungan dan ikállang gó na mággé. ³Purisu pónan ku tun ákníyu si Tito asta tô mga duma kataladi ébô matuman tô igpadadurung dé tingód ákníyu su igulit ku kandan na ikataganà kó. ⁴Atin ka duwán mga taga Macedonia na mákkás kanak tun ákníyu, asta atin ka kitanán dan na ándà kó pa kanné ikataganà katô tabang yu, kayyaan ké, asta tuu kó pa kayyaan ka di matuman tô kalimud katô bággén yu. ⁵Purisu igpanámdámma na madigár ka pónan ku si Tito asta tô mga duma kataladi tun ákníyu ébô ka diya pa dumunggù, malimud dán gó tô tabang na igtandò yu. Kakalyag ku na malóggód kó mággé, ánnà su ipirit kó.

⁶Panámdám yu ni. Tô kabággé ta iring katô kaparámmas. Atin ka délák dád tô bálnni na parámmasán, délák dád pagsik tô makáttu. Asal ka dakál tô bálnni na parámmasán, dakál pagsik tô makáttu. ⁷Kailangan sumalin tô tagsábbad-sábbad ákníyu ka ándin tô bággén yu tikud tun ta pusung yu. Dì mému ka ágduwa-duwa kó mággé ó su ipirit kó, su ágginawaan ka Manama tô mga manubù na duwán dayó dan na ágbággé. ⁸Atin ka malóggód kó ágbággé, bággén gó ka Manama ákníyu tô ágkailanganán yu, asta duwán pa sobra katô ágkailanganán yu ébô makatabang kó katô duma mga manubù. ⁹Mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Mabasa sikandin ágbággé tun ta mga ágkayù-ayuan. Dì ágkalingawan ni madigár linumuwan din.”[¶]

[¶]9:9 9:9 Salmo 112:9.

¹⁰Tô Manama na ágbággé katô bänni asta katô mga buuy tun ta taralumu ka tanà, sikandin pagsik tô mággé ákniyu ka sobra pa katô ágkailanganán yu ébô tuu pa dakál tô tabang yu katô duma mga ágkahirapan. ¹¹Tabangan kó gó ka Manama ébô inalayun kó makatabang katô duma. Atin ka piddán dé tô bággén yu tun ta mga ihirapan tun ta Jerusalem, marapung tô makapasalamat tun ta Manama tingód katô tabang yu kandan. ¹²Ukit kani bággén yu, ánnà dád katabangan tô mga sakup ka Manama na ihirapan, asal ukit pagsik kani marapung tô pasalamat tun ta Manama. ¹³Ukit kani madigár lumu yu, ágpasóddór kó na igpamaké kó katô Madigár Gultán tingód ki Cristo asta ágtumanán yu tô kakalyag din. Purisu mabantug asta madurung tô Manama ukit katô tabang yu kandan asta katô langun. ¹⁴Dumasal dan para ákniyu su dakál tô ginawa dan tingód katô di ágkatáppánggan tabang ka Manama tun kandan ukit ákniyu. ¹⁵Mólà pa ka pasalamat ki katô Manama tingód katô tuu madigár gasa din áknita.[§] Ándà nángngà kagi tingód katô kadigárran kani gasa din, su tuu gó madigár!

Taba i Pablo tun ta mga igbuyas kandin

10 Duwán kun tun ákniyu na igkagi na sakán si Pablo tô talón ka diyanna ákniyu, asal maganiya dád kun ka ágsulatta ákniyu tikud tun ta madiyù! Ágpédu-éduwa ákniyu ukit katô kédu i Cristo. ²Yakó ágpírit kanak na pakita a katô kaganiyan ku ka dumunggù a diyan ákniyu. Duwán mga manubù diyan ákniyu na kéman dan ka iring katô ánnà mga sakup ka Manama tô ágkémun dé. Atin ka dumunggù a diyan, pak-

itanán ku gó kandan na ánnà a mataló. ³Agad mga manubù ké, asal ka atuwan dé tô madat, di ké ágsarig katô áknami kabákkárran. ⁴Tô mga laniban na ággamítán dé ánnà iring katô mga laniban ka gira nit banuwa, asal duwán gó matulus mga laniban na igbággé ka Manama áknami ébô dadattan dé tô madat mga lumu katô usig dé na si Maibuyan. ⁵Tô gó tô gamítán dé ébô talun dé tô langun katô ágpangkagin katô mga ágpallayat-layat asta ágsuwé tikud tun ta kabánnalan, tô pakadalang katô kasóddóran dan tingód katô Manama. Palinán dé tô panámdám dan na ánnà nángngà ébô mánnal dan ki Cristo. ⁶Atin ka kitanán dé na ágbánnal kód, su-pakan dé tô mga di ágbánnal.

⁷Panámdám yu ni kabánnalan. Atin ka duwán ágkagi na sakup sikandin i Cristo, kailangan di din kalingawan na mga sakup ké pagsik i Cristo. ⁸Agad kumagiya puman na ágsuguánnán ké katô Áglangngagán, asal diya kayyaan, su igpapid ké ikandin ánnà ébô dadattan tô kapamaké yu, asal ébô imun na masarig tô kapamaké yu. ⁹Yakó ágpanámdám na áglimáddangán ku sikiyu ukit katô mga sulat ku ákniyu. ¹⁰Su duwán diyan ákniyu na ágkagi na maganiya dád tun ta mga sulat ku, asal ka ágtubangnga, ágmalométta asta ándà ágpulusán katô mga ágkagin ku. ¹¹Kailangan makasóddór tô mga ágkagi kani na agad ándin tô ágkagin dé tun ta sulat, tô gó tô tumanán dé ka diyan kéd ákniyu.

¹²Di ké malyag na tandingán tô sarili dé katô duma mga taratinurù diyan na ágpdadurung katô kandan sarili. Ánnà nángngà tô panámdám dan, su ágpatandingé dan dád katô sarili dan tingód katô linumuwan dan. ¹³Asal di ké ágpdadurung tingód katô ándà palu-

§9:15 9:15 Tô tuu madigár gasa ka Manama áknita, tô gó si Jesus na igpapid din ébô matábbus ki.

muwi katô Manama áknami. Ágpada-
dorong ké dád tingód katô igpalumu katô
Manama áknami, asta apil ni áglumun
dé diyan ákniyu. ¹⁴Atin ka ándà ké
sadun diyan ákniyu, tó ágkagin dé mému
sobra pa katô kabánnalan tingód ka
kapapid ka Manama áknami. Asal tó
kabánnalan, sikami tó tagnà igsadun
diyan ákniyu ébô ulitán dé tó Madigár
Gulitán tingód ki Cristo. ¹⁵Dì ké ág-
padadurung tingód katô linumuwan ka
duma manubù tun ta ándà dé saduni.
Asal giman ké na imun na masarig
pa tó kapamaké yu, asta marapung pa
tó malumu dé diyan ákniyu. ¹⁶Atin
ka matuman yan, mému ké mulit-ulit
katô Madigár Gulitán tun ta duma mga
banuwa na madiyù pa tun ákniyu na
ándà gó palang duma na mulit-ulit.
Purisu ándà palang makapadadurung na
inatunán dé tó linumuwan katô duma.
¹⁷Su mà katô kagi ka Manama,
“Tô malyag padadurung,
kailangan padadurungán din tó igimu
katô Áglangngagán.”**
¹⁸Tô makabággé katô dayó tun ta
Áglangngagán ánnà tó ágdurung katô
sarili din, asal tó manubù na durungán
katô Áglangngagán.

Si Pablo asta tó mà kagi mga apostoles

11 Na, tingód kani kagin ku, atin
ka panámdámmán yu na ágkan-
gulágga, mólà pa ka pallayatán yu tó gi-
nawa yu kanak! ²Ágginawaan ku sikiyu
iring katô kaginawa ka Manama ákniyu,
su igpakasal kó tun ki Cristo iring katô
malinis daraga na igtaganà ébô pakasal
katô banà din. ³Asal ágkamáddanganna
agó mapid kó, iring ki Eva na inapid katô
bulalón na áppuy. Ágkamáddanganna
agó tananan yu tó bánnal ginawa yu
tun ki Cristo. ⁴Ágkatanaanna gó su agad

ássa tó ágtinuruán katô duma mga tarat-
inurù na ágsadun tun ákniyu tingód ki
Jesus na ánnà magunawa katô igulit-ulit
dé ákniyu, asal ágtanggapán yu sikan-
dan. Agad ássa tó ágtinuruán dan tingód
katô espiritu na ánnà magunawa katô
Ugis Espiritu na itanggap yu, agad ássa
tó gulit-ulitán dan na ánnà magunawa
katô Madigár Gulitán na igbánnal yu
dangngan, asal ágtanggapán yu.

⁵Tun ta panámdám ku, ánnà a tun
ta katapuriyan ka tandingán katô mga
mà kagi mapandé mga apostoles. ⁶Agad
diya tuu katig gulit-ulit, asal duwán
gó kakatigan ku na makasóddorra katô
kabánnalan. Isóddóran yu na bánnal tó
langun na ágtinuruán dé, su ikapira kó
gó ikakita.

⁷Tó kólit-ólit ku katô Madigár Gulitán
na tikud tun ta Manama, ándà a patan-
dan ákniyu. Salà ku basi tó kapabbabà
ku ébô mému kó mallayat? ⁸Róggun
igluwuwa diyan ákniyu, tó mga ágpam-
pamaké tun ta duma mga banuwa tó ig-
bággé katô mga ágkailanganán ku. Ir-
ing na igtakawan ku sikandan ébô ta-
bangan ku gó sikiyu. ⁹Tó kóddô ku
diyan ákniyu, agad inandaanna katô
mga ágkailanganán ku, asal ándà a gó
pamuyù ka tabang tun ákniyu. Tó mga
kataladi na igdunggù tikud tun ta Mace-
donia, tó gó tó igpid katô mga ágkailan-
ganán ku. Ándà ku gó sikiyu pamuyui
ka gasto ku, asta diya gó mamuyù. ¹⁰Su
si Cristo dini kanak, bánnal gó ni ka-
gin ku ákniyu. Agad ánda tó sadunan ku
tun ta kaluwagan ka probinsya ka Gre-
cia, inalayun ku tumanán ni igkagi ku
na ándà palang ágpamuyuan ku ka ta-
bang. ¹¹Agad dì ku sikiyu pamuyuan ka
tabang, asal yakó ágpanámdám na ándà
ginawa ku ákniyu, su isóddóran ka Man-
ama na ágginawaan ku gó sikiyu!

**10:17 10:17 Jeremias 9:24.

¹²Manayunna gó tumuman kani na diya mamuyù ka tabang tikud tun ákniyu ébô tô mga mà kagi apostoles di makakagi na tô linumuwan dan magunawa katô áknami linumuwan. ¹³Agad ágkagi dan na sikandan tô apostoles, asal bulalón dan, áglimbung dan ákniyu tingód katô áglumun dan, asta mà kagi sikandan apostoles i Cristo. ¹⁴Asal di ki kasalábbuan kani, su agad si Maibuyan giring-iring ka bónnóng katô bálnal panaligan ka Manama. ¹⁵Purisu di ki pagsik kasalábbuan katô mga sakup i Maibuyan na mà kagi madigár tô linumuwan dan. Asal tun ta katapuriyan, supakan dan tingód katô madat mga linumuwan dan.

Mga kahirapan na inókitan i Pablo

¹⁶Kumagiya puman na yakó ágpanámdám na ágkangulágga. Asal agad ágpanámdám kó na ágkangulágga, paminág kó kanak su duwán délák padadurungán ku. ¹⁷Atin ka padadurungnga katô sarili ku, ánnà tikud tun ta Áglangngagán tô kagin ku, asal iringnga na ágkangulág. ¹⁸Su duwán diyan ákniyu na ágpadadurung tingód katô linumuwan dan, padadurungnga pagsik. ¹⁹Su ágpanámdám kó na mapandé kó, ágpaminág kó katô mga ágkangulág! ²⁰Mému gó ákniyu agad imun kó ikandan na mga állang, agad ágkangén dan tô mga kaduwánnan yu, agad áglimbungan kó ikandan, agad ágpalayat-layat dan tun ákniyu asta ágsampal dan ákniyu. Agad iring kani tô áglumun dan, asal igpabayà yu dád gó sikandan. ²¹Kayyaan ké ka makéring ké kandan!

Atin ka padadurung dan, padadurungnga pagsik, agad iringnga na ágkangulág. ²²Atin ka mga Judio^{††} sikandan, Judiowa gó pagsik. Atin ka mga sakup

dan katô grupo ka Israel, sakuppa gó pagsik. Atin ka mga rubbad dan i Abraham, rubbadda gó pagsik. ²³Atin ka sikandan tô mga apostoles i Cristo, tuuwa pa bálnal na apostoles ka tandingán kandan. Isóddóran ku na iringnga na ágkangulág su ágpadadurungnga, asal tô kabánnalan, tuu pa marapung tô mga linumuwan ku, maragga gó igpriso, di ágkéyap tô kalagpás kanak, asta maragga gó ágmatayan ka tandingán kandan. ²⁴Ikalima a lagpási katô unawa ku na mga Judio ka tállu pulù siyó (39) kada kalagpás kanak. ²⁵Ikatálluwa bunali katô mga taga Roma. Ikasábbadda timbagi ka mga Judio ka batu ébô matéya. Ikatállu ilánnád tô barko na igsakayan ku, asta ikasábbadda igkapókapó tun ta lawud dalám ka sábbad dukilám asta sábbad álló. ²⁶Marapung tô mga kahirapan ku su igpanówa tun ta ássa-ássa mga banuwa. Makamáddang tô mga wayig na igtalipag ku. Makamáddang tô mga tulisan. Makamáddang tô mga unawa ku na Judio asta tô mga ánnà Judio. Makamáddang tô tun ta mga lunsud, tô tun ta disyerto, asta tô tun ta dagat. Makamáddang tô mga mà kagi mga kataladi. ²⁷Ikatiissa ka ballé ku, ihirapanna asta ipulówa tingód katô mahirap lumu ku. Iballusanna, itákkanganna, marag ándà ágkakan ku, asta inókitan ku tô kagánnó, su iku-langanna ka gumpakán ku. ²⁸Duwán pagsik ássa kahirapan ku su tukid ka álló ágkatanaanna tingód katô langun ágppampamaké tun ta ássa-ássa simbaan. ²⁹Atin ka duwán malómét tun ta kapa-maké din, ágriyuwa katô kalómétan din. Atin ka duwán mapid tun ta salà, tuuwa gó ágkaranu.

³⁰Atin ka kailangan na padadurungnga, kakalyag ku na padadurungán ku dád tô mga kalómétan ku. ³¹Ándà

^{††}11:22 11:22 Judio, ó Hebreo.

a bulaló asta ikasóddór tô Manama na Ámmà katô Áglangngagán na si Jesus. Mólà pa ka ágdurungán sikandin ka ándà ágtamanán. ³²Tô diyanna pa ta lunsud ka Damasco, igpabangananna katô gobernador na sakup i Hari Aretas tun ta mga sállat katô lunsud ébô ámmáttánna pád. ³³Asal igdalámna tun ta dakál basket asta igtuntunna tikud tun ta bentana tun ta mallayat koral na iglibut katô lunsud. Purisu ikapalaguyya gó.

Igpakita tô Manama ki Pablo

12 Ikasóddorra na ándà ágpulusán ka padadurungnga tingód katô sarili ku, asal ipiritta gó. Ulitán kud ákniyu tô mga igpakita asta igpasóddór katô Áglangngagán kanak. ²⁻³Na, mga sapulù áppat (14) dán ámmé tô iglabé, igpidda[‡] tun datas ta langit na góddóan ka Manama. Taman dád ka lawa ku ó espiritu ku dád tô inapid dutun. Manama dád tô ikasóddór. ⁴Asal isóddóran ku na igpidda tun datas ta langit, asta duwán mga kasalábbuan kagi na idinág ku na di ku mému ulitán. ⁵Agad mému ka padadurungnga tingód katô igpakita katô Manama kanak, asal diya padadurung, su padadurungán ku dád tô mga kalómétan ku. ⁶Agad padadurungnga tingód katô mga inókitan ku, asal diya méring na ágkangulág, su mulitta dád gó katô kabánnalan. Asal diya padadurung ébô tô panámdám ka mga duma tingód kanak di mému sumobra pa katô kabánnalan. Kakalyag ku na tô panámdám dan magunawa katô áglumun ku na igkita dan asta ágtinuruán ku na igdinág dan.

⁷Kakalyag ka Manama na diya padadurung tingód katô kasalábbuan na igpakita din kanak. Purisu mému kandin ka bággayanna i Maibuyan

katô bógók na iring na dugi tun ta lawa ku na di makangé ébô diya gó padadurung. ⁸Ikatálluwa igpamuyù tun ta Áglangngagán na kangén din ni bógók tikud kanak. ⁹Asal ándà din kangayi. Igkagi baling sikandin kanak, “Nángngà gó tô tabang ku áknikó, su makita gó tô katulusan ku tun ta kalómétan nu.” Purisu ágkadayawanna gó ágpdadurung tingód katô mga kalómétan ku ébô makita na dini kanak tô katulusan i Cristo. ¹⁰Purisu áknganni ágkadayawanna tingód katô mga kalómétan ku, su agad órom-órománna, agad kahirapanna, agad irrayatanna, agad dadattanna, asal kadayawan si Cristo kanak. Atin ka ágmalómétta, ágpabákkárránna i Cristo.

Dakál ginawa i Pablo katô mga taga Corinto

¹¹Igpiritta ikiyu na padadurung iring katô ágkangulág! Tuu pa madigár ka sikiyu pád tô dumurung kanak. Agad iring na ándà ágpulusán kanak, asal isóddóran ku na ánnà a tun ta katapuriyan ka tandingán katô mga mà kagi mapandé apostoles. ¹²Tô diyanna pa ákniyu, makapira a gó igpakita ákniyu na bánnalla gó apostoles na igpapid katô Manama, su mallayat tô ginawa ku ákniyu róggun na igimu ku tô madigár mga kasalábbuan. ¹³Sábbad dád tô igimu ku tun ta mga ágpampamaké tun ta duma mga banuwa na ándà ku gó imuwi diyan ákniyu, su ándà a pamuyù ka tabang tikud tun ákniyu. Atin ka ikasalà a ákniyu ukit kani, pasin-siyayiya dád!

¹⁴Ikataganà ad na madun diyan ákniyu asta mému ni na makatállu dán. Asal diya pa gó mamuyù ka tabang tikud tun ákniyu, su ánnà man salapi yu

[‡]12:2-3 12:2 Agad iggamit tô kagi “Igpidda,” tun ta bersikulo 2 sippang ka bersikulo 6, ándà uliti i Pablo na sikandin tô igpid, asal igsulat din na “Duwán sábbad sakup i Cristo na igpid.” Tun ta bersikulo 7, matayyó tô igsulat din na sikandin tô igpid.

tô ágdantulán ku, asal tô dakál ginawa yu kanak. Iring kó na mga gabatà ku, asta ánnà mga gabatà tô ágdóppón katô ámmà asta innà dan, asal ámmà asta innà tô ágdóppón katô kandan mga gabatà. ¹⁵Purisu kadayawanna gó ka makabággéya ákniyu katô sarili ku asta katô langun dini kanak ébô makatabangnga ákniyu. Agad dakál gó tô ginawa ku ákniyu, asal iring na délák dád tô ákniyu ginawa kanak!

¹⁶Agad isóddóran yu na ándà palang igpamyù ku tikud tun ákniyu, asal duwán kun ágkagi na iglukuwa asta iglimbungnga ákniyu. ¹⁷Tô igpasadun ku tô mga manubù tun ákniyu, ándà kó gó limbungi ikandan. ¹⁸Agad igpasadun ku tun ákniyu si Tito na igtákkásson katô sábbad kataladi, asal ándà kó gó lukuwi i Tito. Magunawa tô ágkémun dé si Tito, asta magunawa tô ágdantulán dé.

¹⁹Kéman yu ka ágkagi ké kani langun ébô sikiyu tô makasóddór na nángngà tô linumuwan dé. Asal ánnà ni tô ágdantulán dé. Ágkagi ké kani langun tun ta saruwan ka Manama, su sikami tô mga ágsuguánnán i Cristo. Áglumun dé tô langun ébô imun masarig tô kapamaké yu na ágginawaan dé. ²⁰Itanaanna agó ka dumunggù a diyan ákniyu, diya kadayawan tingód katô áglumun yu, asta dì kó kadayawan tingód katô lumun ku ákniyu. Itanaanna agó kitanán ku na ágpapulé kó, ágpasabué kó, ágpasókówé kó, ágpalággáddé kó, ágpaddaté kó, ágpaséléké kó, ágpallayat-layat kó, asta ágpasamuké kó. ²¹Itanaanna agó ka dumunggù a puman diyan ákniyu, kayyaanna tun ta saruwan ka Manama tingód katô madat na áglumun yu. Maranuwa gó tingód katô marapung tun ákniyu na ándà rákkád katô mga salà na iglumu dan dánngan, asal inalayun ágtuman dan katô madat kakalyag ka

lawa, áglayuk katô ánnà kandan sawa ó duma, asta tuu malyag áglumu katô mga makayayyà.

Katapuriyan mga panalan

13 Ni gó tô ikatállu kasadun ku diyan ákniyu. Tumanán ku tô kagi ka Manama na igsulat na kailangan duwán duwa ó tállu testigos.[¶]

²Tô ikaduwa kasadun ku diyan ákniyu, igkagiyan ku tô mga iglumu ka salà dánngan na supakan ku sikandan. Agad madiyù ad diyan ákniyu, asal kagiyan kud puman sikandan asta tô langun duma na atin ka lumónódda diyan ákniyu, ándà gó tun ákniyu na makaluwà katô kadisiplina ku, ³su pakitanán ku ákniyu na ágkagi si Cristo ukit kanak. Ánnà malómét tô kadisiplina din ákniyu, su matulus gó sikandin. ⁴Agad iring na malómét si Cristo su igpansalan tô lawa din tun ta krus asta inaté, asal áknganni manté gó sikandin ukit katô katulusan ka Manama. Sikami pagsik, agad malómét ké iring ki Cristo, asal su igpasábbad ké tun kandin, kitanán yu na duwán katulusan ka Manama dini áknami.

⁵Sállág yu tô ákniyu sarili ka bálnal tô kapamaké yu ki Cristo. Atin ka góddô si Jesu-Cristo diyan ákniyu, kasóddóran yu na bálnal kó na mga ágpampamaké! ⁶Kakalyag ku na makasóddór kó na sikami tô bálnal na mga apostoles i Cristo. ⁷Ágdasal ké tun ta Manama tingód ákniyu ébô ándà gó palang madat na áglumun yu. Ágdasal ké kani ánnà ébô pakitanán na duwán igpulus katô iglumu dé diyan ákniyu, asal kakalyag dé na madigár gó tô áglumun yu agad dì ké matanggap na mga apostoles i Cristo. ⁸Dì mému ka atuan dé tô kabánnalan, asal kailangan pénagpáttán dé gó tô kabánnalan. ⁹Atin ka masarig tô kapa-

[¶]13:1 13:1 Ahaán tô Deuteronomio 19:15.

maké yu, kadayawan ké agad iring na duwán kalómétan dé su ándà kailangan disiplinán dé. Ágdasal ké tun ta Manama na manayun kó gó kumasarig. ¹⁰Róg-gun diya pa madun diyan ákniyu, ig-sulatta kani ébô ka dumunggù a, ándà dán kailangan disiplinán ku. Igpapidda katô Áglanggagán ánnà ébô dadattan ku sikiyu, asal ébô imun na masarig tô kapamaké yu.

¹¹Na, mga kataladi, ni gó tô ágta-manán kani sulat ku ákniyu. Piyai yu tô ágkémun yu. Tuman yu tô igsulat

ku ákniyu. Pasábbadé kó tun ta ginawa. Óddô kó tun ta kasunayan. Atin ka lumun yu ni, dumaan kó katô Manama na ágtikudan katô ginawa asta kasunayan.

¹²Atin ka malimud kó mangadap, kailangan papangumustaé kó. ¹³Tô langun sakup ka Manama kannun ágpangumusta ákniyu.

¹⁴Mólà pa ka tabangan tô langun yu katô Áglanggagán na si Jesu-Cristo, asta ginawaan kó katô Manama, asta bággayan kó katô kapasábbadé ka pusung tikud tun ta Ugis Espiritu.

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Galacia

Una Basan

Tô ikaduwa kasadun i Pablo tun ta duma mga banuwa ébô mulit-ulit katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo, igsadun sikandin tun ta mga lunsud tun ta probinsya ka Galacia, asta igtinurù sikandin na inaté si Jesu-Cristo ébô matábbus dan asta ébô tanggápán dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. Marapung tô mga ánnà Judio na igpamaké.

Tô igpanó si Pablo tikud tun ta Galacia, igdunggù tô mga Judio tun ta Galacia, asta igtinurù dan na kailangan tumánán dan pa tô mga ágkémun katô Judio na igbággé ka Manama ki Moises ébô tanggápán dan ikandin na nángngà tun ta saruwan din. Purisu ilibug tô panámdám katô mga ágampamaké na ánnà Judio. Tô ikasóddór si Pablo, igsulat sikandin tun kandan. Ukit kani sulat igpasóddór din na igtábbus dan ukit katô kapamaké dan ki Jesu-Cristo, su ándà palang makatuman katô langun sugù i Moises. Igtinurù pagsik si Pablo ka ándin tô madigár ágkémun katô mga ágpa-maké ki Jesu-Cristo.

Nit sulat, igsulat i Pablo tô kagi “sikami” asta tô kagi “sikiyu.” Tô kagi “sikiyu,” tô gó tô mga ánnà Judio na igsulatan din tun ta Galacia. Tô kagi “sikami,” tô gó si Pablo asta tô mga unawa din na Judio.

1 Ni sulat tikud kanak si Pablo. Iné-muwa na apostoles ánnà su igsalinna ó igpapidda katô mga manubù, asal igsalinna gó i Jesu-Cristo asta tô Ámmà Manama na iganté puman ki Cristo tikud tun ta kamatayan.

² Ni sulat tikud kanak asta tikud tun ta langun kataladí na igduma kanak dini.

Ágpangumusta ké ákniyu na mga ág-pampamaké diyan ta mga lunsud tun ta probinsya ka Galacia.

³ Mólà pa ka matanggap yu tô tabang asta kasunayan ka pusung tikud tun ta Manama na Ámmà, asta tikud tun ta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

⁴ Igmatayan si Cristo na bullas áknita ébô kapasinsiyaan tô mga salà ta, asta ébô tábbusán ki tikud tun ta madat ágkémun nit banuwa su ni gó tô kakalyag katô Manama na Ámmà ta. ⁵ Mólà pa ka durungán tô Manama tun ta ándà ágta-manán! Matuman gó ni.

Ándà ássa Madigár Gulitán

⁶ Isalábbuanna gó tingód ákniyu su sékót kó dád igtayyug katô Manama na igtawar ákniyu ébô matanggap yu tô langun na ágbággén din ukit katô iglumu i Cristo. Igbánnal kó baling katô mà kagi madigár gulitán. ⁷ Asal ándà gó ássa Madigár Gulitán! Igkagi ku ni su duwán mga manubù na ágsamuk dád ákniyu, su bullasan dan pád tô Madigár Gulitán tingód ki Cristo. ⁸ Asal di mému ni! Atin ka sikami na mga apostoles ó agad pa tô panaligan na tikud tun ta langit tô mulit-ulit katô ássa gulitán na ánnà magunawa katô taganà igulit-ulit dé ákniyu, mólà pa ka supakan sikandin ka Manama! ⁹ Umanán ku tô taganà igkagi dé ákniyu. Atin ka duwán mulit-ulit katô ássa gulitán na ánnà magunawa katô igpamaké yu, mólà pa ka supakan sikandin ka Manama!

¹⁰ Yakó ágpanámdám na duwán kakalyag ku na durungánna katô duma mga manubù, su ánnà gó bánnal! Asal kakalyag ku na nángngà tô áglumun ku tun ta saruwan ka Manama. Atin ka duwán kakalyag ku na durungánna katô mga manubù, ánnà a gó bánnal ágsuguánnán i Cristo.

Tikud tun ki Cristo tō gulit-ulitán i Pablo

¹¹ Na, mga kataladi, kakalyag ku na kasóddóran yu na tō Madigár Gulitán na igulit-ulit ku ákniyu ánnà igimu-imu dád ukit katō panámdám ka manubù. ¹² Ándà ku tanggapi ni tikud tun ta manubù, asta ándà a gó tinurui ka manubù, asal si Jesu-Cristo tō igpasóddór kanak kani madigár gulit-ulitán ku.

¹³ Idinággan yu tō mga linumuwan ku róggun igtuman ku tō ágkémun katō Judio. Ándà gó kédu ku katō mga ág-pamaké katō Manama na igirrayatan ku, asta kakalyag ku pád na dadattan ku sikandan. ¹⁴ Tun ta karapungan katō mga Judio na magunawa tō idad dan kanak, sakán gó tō tuu pa igággár-ággár ébô tumanán ku tō mga ágkémun katō mga kamónaan dé.

¹⁵ Asal tō ándà a pa kamanubù, iné-duwan gó tō Manama kanak, asta taganà ad igsalin ébô tawaránna ikandin. ¹⁶ Igpakita din kanak tō Batà din ébô mulit-ulitta katō Madigár Gulitán tingód ki Jesus tun ta mga ánnà Judio. Ándà gó palang manubù na igpamuyuan ku ka mga tinurù. ¹⁷ Ándà a gó sadun tun ta Jerusalem ébô tinuruanna katō mga apostoles na ikóna kanak. Asal sékóttá baling igsadun tun ta Arabia, asta tikud tun ta Arabia iglónódda tun ta Damasco. ¹⁸ Tō iglabé dán tō tállu ámmé, igsadunna tun ta Jerusalem ébô pakitaé ké si Pedro. Igóddô a tun kandin sippang dád ka sapulù lima (15) álló. ¹⁹ Igkita ku si Santiago na kataladi katō Áglangngagán, asal ándà duma mga apostoles na igkita ku.

²⁰ Bánnal ni langun na igsulat ku ákniyu, asta ikasóddór tō Manama na ánnà bulaló ni!

²¹ Tō igpanówa tikud tun ta Jerusalem, igsadunna tun ta mga probinsya ka Siria asta Cilicia. ²² Asal tō timpo tō, ándà a pa kinnam kitayi katō mga ág-pamaké ki Cristo tun ta probinsya ka Judea. ²³ Idinág dan dád na tō igirrayat kandan dángngan gulit-ulit dán áknganni tingód katō kapamaké ki Cristo agad dadattan din pád dángngan tō mga ág-pampamaké. ²⁴ Purisu igdurung dan tō Manama ukit katō iglumu din kanak.

Si Pablo asta duma mga apostoles

2 Tō iglabé dán tō sapulù áppat (14) ámmé, iglónódda tun ta Jerusalem. Si Bernabe tō kadumaan ku, asta igpid ku si Tito. ² Igsadunna su igpasóddór tō Manama kanak na kailangan madunna. Igpalimudé tō mga tarapid katō mga ág-pampamaké na ándà duma manubù. Sikandan dád tō igulitan ku ka ándin tō Madigár Gulitán na igulit-ulit ku tun ta mga ánnà Judio su kakalyag ku na ò dan manámdám na ándà ágpulusán katō linumuwan ku dángngan asta áknganni. ³ Igkagi dan na nángngà tō igulit-ulit ku, su agad ánnà Judio si Tito na kadumaan ku, asal ándà dan piriti na tupuwan sikandin tingód katō ágkémun ka Judio. ^{§§ 4} Tō gó tō tinóngkóan dé su igapil tō mga Judio na mà kagi mga kataladi. Igpapimuya dan áknami na mga ág-pampamaké ébô kasóddóran dan ka ándin tō áglumun dé tingód katō kaluwaan na itanggap dé ukit katō kapasábbadé ta tun ki Jesu-Cristo. Kakalyag dan na piritán ké ébô tumanán dé tō mga ágkémun katō Judio. ⁵ Asal agad délák, ándà ké gó nunug katō kakalyag dan. Igéllé ké kandan ébô ándà palang bulaló na mabalát tun ta kabánnalan katō Madigár Gulitán na ágtinuruán dé tun ákniyu.

§§2:3 2:3 Ánnà Judio si Tito, asal Griego sikandin. Purisu ándà sikandin katupuwi su mga Judio dád tō duwán ágkémun ka katupu.

⁶Tô ánggadanan na mga tarapid katô ágpampamaké na ilimud tun ta Jerusalem, ándà dan gó dugangi tô ágtinuruán ku. Agad mapandé dan, asal ándà kayyà ku tun kandan, su ándà manubù na ágmusingán ka Manama agad ándin tô bónnóng dan. ⁷Ándà dan dugangi tô ágtinuruán ku, su isóddóran dan na sakán tô igsarigan ka Manama katô kólit-ólit ku ka Madigár Gulitán tun ta mga ánnà Judio, iring na si Pedro tô igsarigan ka Manama katô kólit-ólit din tun ta mga Judio. ⁸Manama gó tô igimu ki Pedro na apostoles para katô mga Judio, asta Manama gó pagsik tô igimu kanak na apostoles para katô mga ánnà Judio. ⁹Si Santiago, si Pedro asta si Juan kun tô mapandé mga tarapid katô ágpampamaké. Tô ikasóddór dan na igbággayanna katô Manama kani lumu ni, iktanggap ké ikandan, sakán asta si Bernabe, asta inému ké na mga kadumaan dan tun ta katinurù katô Madigár Gulitán. Igpasábbadé ké langun na sakán asta si Bernabe tô mulit-ulit tun ta mga ánnà Judio, asta sikandan tô mulit-ulit tun ta mga Judio. ¹⁰Igpédu-édu dan dád áknami na tabangan dé tô mga ágpampamaké na ágkahirapan tun ta Jerusalem, asta tô gó tô kakalyag ku na lumun.

Igsapadan i Pablo si Pedro tun ta Antioquia

¹¹⁻¹²Na, tô igdunggù si Pedro tun ta Antioquia, inalayun sikandin ágduma ágkan tun ta mga ánnà Judio na ágpamaké. Agad nángngà ni, asal duwán álló na igkagiyan ku sikandin tun ta tubang katô mga ágpampamaké na dì nángngà tô iglumu din, su tô kadunggù katô

mga Judio na igpapid i Santiago, igsóddó dán si Pedro ágkan duma katô mga ánnà Judio. Ágkamáddangan sikandin agó buyasán katô mga Judio na ágtinurù na tô mga ánnà Judio kailangan tumuman katô mga ágkémun katô Judio. ¹³Agad ikasóddór tô duma mga Judio na ágpamaké na mému pasábbadé dan asta tô mga ánnà Judio, asal igiring dan ki Pedro na iglili katô mga ánnà Judio. Agad si Bernabe inapid pagsik katô kataló dan.

¹⁴Tô igkita ku na ándà dan tuman katô kabánnalan na ágtinuruán tun ta Madigár Gulitán, igkagiyan ku si Pedro tun ta tubang katô langun ágpampamaké. Igkagiya kandin, na mà ku, “Pedro, agad Judio ka gó su Judio tô mga kamónaan nu, asal tô ágkémun nu iring dán katô ánnà Judio. Ánnà iring katô ágkémun ka Judio tô ágkémun nu. Purisu dì mému ka piritán nu tô mga ánnà Judio ébô tumanán dan tô ágkémun ka mga Judio!

¹⁵“Na, Pedro, sikita gó tô mga Judio su Judio tô mga kamónaan ta. Ássa tô mga ánnà Judio na ánggadanan ta dángngan na mga masalà-salà.* ¹⁶Asal isóddóran ta na tanggapán ka Manama na nángngà tô mga manubù tun ta saruwan din ánnà ukit katô katuman dan katô mga sugù i Moises,[†] asal ukit katô kapamaké dan ki Jesu-Cristo. Purisu sikita na mga Judio, igpamaké ki gó ki Jesu-Cristo ébô tanggapán ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ta ki Cristo, asta ánnà ukit katô katuman ta katô mga sugù, su ándà gó palang manubù na tanggapán ka Manama ukit ka katuman katô mga sugù.

***2:15** 2:15 Tô mga Judio ánggadan katô ánnà Judio na mga masalà-salà su tô mga ánnà Judio dì ágtuman katô mga sugù na igbággé tun ta mga Judio.

†**2:16** 2:16 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

¹⁷ “Na, su kakalyag ta na tanggapán ki ka Manama na nánngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ta ki Cristo, inému ki na iring katô mga ánnà Judio na masalà-salà su igtananan ta tó katuman ta katô ágkémun ka Judio. Purisu duwán basì manámdám na inému ki na masalà-salà ukit ki Cristo. Asal si Cristo di gó ágpíd katô manubù tun ta salà!
¹⁸ Atin ka sarigan ku puman tó ágkémun na igtananan kud, pasóddórán ku na iglapassa katô mga sugù na ágtumanán katô mga Judio. ¹⁹ Agad igággár-ággárra na tumuman katô mga sugù, asal isóddórán kud na ándà ágpulusán katô katuman ku ébô tanggapánna ka Manama. Purisu inatéyad tun ta mga sugù[‡] ébô mantéya tun ta saruwan ka Manama.[¶] ²⁰ Tó igpamakéya ki Cristo, igpasábbadda ka Manama tun ki Cristo, asta inatéyad gó duma kandin tun ta krus. Purisu ánnà dán sarili ku tó ágpíd katô kantayan ku, asal si Cristo na góddô dini kanak tó ágpíd katô kantayan ku. Agad ándin tó áglumun ku áknganni, áglumun ku ukit katô kapamaké ku katô Batà ka Manama. Sikandin tó igginawa kanak asta igbullas kanak ukit katô kamatayan din tun ta krus. ²¹ Di ku gélléyan tó iglumu ka Manama ukit katô kédu din kanak, su atin ka tanggapán ki ka Manama ukit katô katuman ta katô mga sugù, ándà ágpulusán katô kamatayan i Cristo.”[§]

Katuman katô mga sugù ó kapamaké ki Cristo

3 Sikiyu na mga taga Galacia, kulang tó kénagpát yu su igbánnal kódd katô

mga manubù na igpid ákniyu ébô tumánan yu puman tó mga sugù i Moises! Asal matayyó gó tó kabánnalan na igpénagpát ku ákniyu dángngan tingód katô kamatayan i Jesu-Cristo tun ta krus. ² Purisu panámdám kó tingód kani. Itanggap yu tó Ugis Espiritu ánnà gó ukit katô katuman yu katô mga sugù i Moises. Itanggap yu gó tó Ugis Espiritu su tó kapaminág yu katô Madigár Gulitán, igpamaké kó ki Cristo. ³ Yakó giring katô manubù na kulang tó kénagpát din. Tó katigkané yu ka kapamaké ki Cristo, Ugis Espiritu tó igbággé katô mantu kantayan tun ákniyu. Yakó ágpanámdám na tanggapán kó ka Manama ukit katô ákniyu sarili áglumun. ⁴ Iring na ándà gó ágpulusán yu ukit katô inókitan yu tingód ka kabánnal yu katô Madigár Gulitán. Asal dakál gó tó ágpulusán yu kani! ⁵ Igbággayan kó gó ka Manama katô Ugis Espiritu asta duwán mga kasalábbuan na áglumun din tun ákniyu. Asal kéman yu ka inému ni ukit katô katuman yu katô mga sugù, su itanggap yu gó tó langun ukit katô kapaminág yu katô Madigár Gulitán asta kapamaké yu ki Cristo.

⁶ Magunawa ki Abraham, su “Igpamaké sikandin katô Manama. Purisu igtanggap ka Manama sikandin na nánngà tun ta saruwan din.”^{**}

⁷ Purisu isóddórán ta na tó mga manubù na ágpamaké katô Manama, sikandan gó tó imun ka Manama na mga rubbad i

[‡]2:19 2:19a Tó kóbadan katô kagi i Pablo, “inatéyad tun ta mga sugù,” diyad mapirit tumuman katô mga sugù.

[¶]2:19 2:19b Tó kóbadan katô kagi i Pablo, “ébô mantéya tun ta saruwan ka Manama,” ébô makapadaniya tun ta Manama na ándà máddang ku.

[§]2:21 2:21 Duwán ágpanámdám na bersikulo 14 ó 16 ó 21 tó ágsippangán katô igkagi i Pablo ki Pedro.

^{**}3:6 3:6 Genesis 15:6.

Abraham.^{††} ⁸Sayyan duwán igsulat tun ta kagi ka Manama na duwán mga ánnà Judio na tanggápán din na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan kandin. Ni gó tô Madigár Gulitán na igulit ka Manama ki Abraham, na mà din,

“Ukit áknikó, madigár tô bággén ku tun ta langun manubù nit banuwa.”^{‡‡}

⁹Igpamaké si Abraham katô Manama asta madigár tô igtanggap din. Purisu isóddóran ta na tô langun na makaké katô Manama tô makatanggap ka madigár iring ki Abraham.

¹⁰Asal tô manubù na ágsarig katô katumán dan katô mga sugù ébô tanggápán dan katô Manama, tô gó tô supakan katô Manama. Su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Supakan tô di pakatuman katô langun-langun ka mga sugù na igsulat.”^{¶¶}

¹¹Purisu isóddóran ta na ándà gó palang tanggápán ka Manama ukit katô katumán dan katô mga sugù, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Tô mga tanggápán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan, tô gó tô bággayan din ka kantayan na ándà ág-tamanán.”^{§§}

¹²Tô igbággé ka Manama tô mga sugù ki Moises, ándà din kagiyi na kailangan mamaké tô mga manubù, asal igkagi sikandin,

“Kailangan tumanán katô manubù tô langun-langun katô mga sugù ébô duwán kantayan din.”^{*}

¹³Si Cristo tô igbullas áknami asta ig-supakan ka Manama ébô tábbusán ké na mga Judio asta di ké supakan agad ándà ké ikatuman katô langun-langun ka mga sugù. Igsupakan gó si Cristo, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Atin ka matayan asta bitinán tô manubù tun ta kayu na igbunsud, tô gó tô pató na igsupakan sikandin.”^{††}

¹⁴Itábbus ké ukit katô iglumu i Jesu-Cristo ébô tumanán ka Manama tô tandô din ki Abraham na madigár tô bággén din tun ta mga ánnà Judio. Itábbus ké ukit katô kapamaké dé ki Cristo ébô matanggap dé tô Ugis Espiritu na igtandô katô Manama.[‡]

Mga sugù asta tandô ka Manama

¹⁵Na, mga kataladi, ni gó tô panunggingiran ku. Atin ka duwán duwa manubù na patandóé asta papermaé, di mému ka andaán ó dugangan katô ássa manubù tô igtandô dan. ¹⁶Tô igtandô tô Manama tun ki Abraham asta tun ta rubbad din, ándà din kagiyi na langun rubbad i Abraham tô bággayan din, su ánnà marapung tô bággayan din. Asal tô igkagi ka Manama, na mà din, “Asta tun ta rubbad nu.”^{¶¶} Tô igkagi din tingód katô sábbad dád rubbad din na si Cristo. ¹⁷Na, ni gó tô kóbadan kani igsulat ku. Una tô igtandô katô Manama tun ki Abraham, asta tô iglabé dán tô áppat gatus tállu pulù (430) ámmé, igbággé ka Manama tô mga sugù, asal ándà din andai tô kasabotan din tun ki Abraham. Ándà pandai ka Manama

^{††}**3:7** 3:7 Imun dan na mga rubbad i Abraham ébô bággayan dan pagsik katô igtandô ki Abraham.

^{‡‡}**3:8** 3:8 Genesis 12:3; 18:18; 22:18.

^{¶¶}**3:10** 3:10 Deuteronomio 27:26.

^{§§}**3:11** 3:11 Habacuc 2:4.

^{*}**3:12** 3:12 Levitico 18:5.

[†]**3:13** 3:13 Deuteronomio 21:23.

[‡]**3:14** 3:14 Joel 2:28-29, Mga Lumu 2:16-21.

[‡]**3:16** 3:16 Genesis 12:7.

tô igtandô din. ¹⁸Atin ka matanggap tô bággen ka Manama ukit katô katumán katô mga sugù, ándà dán ágpulusán katô tandô su matanggap ni ukit katô linumuwan. Asal igbággé ni katô Manama tun ki Abraham su igtandô din tun kandin, ánnà su duwán mga sugù na igtuman i Abraham.

¹⁹Na, duwán basi minsà, “Manan ka igbággé ka Manama tô mga sugù?” Igbággé katô Manama tô mga sugù ébô makasóddór tô mga manubù na tuu madat tô mga salà dan tun ta saruwan din. Asal tô kadugayan katô mga sugù sipang ka dumunggu tô sábbad rubbad i Abraham na igtandô. Igbággé ka Manama tô mga sugù tun ta mga panaligan din, asta sikandan tô igbággé kani tun ki Moises na taratapid tun ta tángngaan ka Manama asta mga manubù. ²⁰Duwán taratapid ébô pénagpátte tô duwa manubù. Asal tuu pa madigár tô igtandô ka Manama ki Abraham, su ándà palang taratapid, asal Manama dád gó tô igtóngkô kandin.

²¹Na, duwán basi minsà, “Tô igbággé ka Manama tô mga sugù, igtandô din tô tandô din?” Ánnà yan! Atin ka makatanggap ki katô kantayan na ándà ágtamanán ukit katô katuman ta katô mga sugù, ni gó pád tô kapókit katô Manama ébô tanggapán ki ikandin. ²²Asal igsulat tun ta kagi ka Manama na inallang ka salà tô langun manubù. Purisu tô mga mamaké ki Jesu-Cristo tô makatanggap katô igtandô ka Manama tun ta mga manubù na mamaké.

²³Dángngan tô ándà pa dunggu si Jesu-Cristo ébô pamakén dé, iring na igriso ké na mga Judio, su ipirit ké ágtuman katô mga sugù. Ándà ké tanggapi ka Manama sippang ka matuman dán na dumunggu tô Taratábbus ébô pamakén dé. ²⁴Ágdóppónan ké katô mga sugù sipang ka dumunggu si Cristo ébô tanggapán ké ka Manama na nángngà tun ta

saruwan din ukit katô kapamaké dé ki Cristo. ²⁵Na, su igdunggu dán si Jesu-Cristo ébô pamakén dé, ándà dán kailangan na dóppónan ké katô mga sugù.

²⁶Mga gabatà kódk katô Manama ukit katô kapamaké yu ki Jesu-Cristo, agad Judio ó ánnà Judio. ²⁷Tô langun yu na igpasábbad tun ki Cristo ukit katô kapabunyag yu, igpamantu yu tô ágkémun yu iring katô ágkémun i Cristo. ²⁸Tun ta saruwan katô Manama, ándà dán kasaan ka mga manubù, agad Judio ó ánnà Judio, agad állang ó ánnà állang, agad gamama ó gabayi. Ándà dán kasaan su igpasábbad dán tô langun yu tun ki Jesu-Cristo. ²⁹Su igpasábbad kódk tun ki Cristo na rubbad i Abraham, inému kódk na mga rubbad i Abraham na bággayan ka Manama katô igtandô din.

4 Na, panámdám yu ni. Atin ka maté tô manubù na ágkaduwánnan, agad tumigatun tô batà din katô langun ka kaduwánnan din, asal iring dád gó na állang tô kóddô din sippang ka dumakál sikandin. ²Su róggun ka délák pa tô batà, kailangan mánnal sikandin katô mga taradóppón sippang katô timpo na taganà igsalin katô ámmà din. ³Tô ándà pa dunggu si Cristo, sikami na mga Judio iring na mga állang su kailangan mánnal ké katô mga sugù i Moises asta katô mga ágkémun ka mga kamónaan dé nit banuwa. ⁴Asal tô igdunggu tô nángngà timpo na igsalin katô Manama, igpapid din tô Batà din. Igpamanubù sikandin, asta kailangan tumanán din tô mga sugù. ⁵Igpapid ka Manama tô Batà din ébô tábbusán din tô langun dé na mga Judio na inallang katô mga sugù ébô imun ké na mga gabatà ka Manama. ⁶Su sikiyu na mga ánnà Judio tô inému na mga gabatà katô Manama, igpapid din tô Ugis Espiritu katô Batà din nit mga pusung ta. Mému ka ágtawarán tad tô Manama na Ámmà ta! ⁷Purisu áknganni ánnà kódk mga állang, asal mga gabatà kódk ka

Manama. Su mga gabatà kód ka Manama, bággayan kó gó katò langun na igtandò din.

Tana i Pablo tingód katò mga taga Galacia

⁸Tò ándà kó pa pasakup tun ta Manama, inallang kó katò mga ágmanaman. ⁹Asal áknganni, ikasóddór kód katò bánnal Manama. Tò kabánnalan, Manama tò ikasóddór ákniyu. Purisu di gó mému ka lumónód kó tun ta mga sugù asta mga ágkémun nit banuwa na ándà ágpulusán na ikallang ákniyu dangan! ¹⁰Asal ágtumanán yu pa tò mga ágkémun katò Judio tingód katò áglumun kada álló ka kapaginawa, kada bulan, kada timpo ka palimudé asta kada ámmé! ¹¹Ágkatanaanna agó mandà tò ágpulusán katò langun na iglumu ku diyan ákniyu.

¹²Na, mga kataladi, ágpédu-éduwa ákniyu na miring kó kanak, su tò igóddò a tun ta Galacia, agad sábbadda Judio, ikéringnga ákniyu na ánnà Judio na di ágtuman katò mga ágkémun ka Judio.

Madigár gó tò katanggap yu kanak. ¹³Isóddóran yu tò tagnà kasadun ku tun ta Galacia, ágkabógókanna. Purisu igóddò a diyan ákniyu asta ikólit-ólitta katò Madigár Gulitán. ¹⁴Agad ándà kó kadigárri kanak tingód katò bógók ku, ándà a ikiyu élléyi, asal igtanggappa ikiyu iring katò katanggap yu ka panaligan tikud tun ta Manama, asta iring katò katanggap yu ki Jesu-Cristo. ¹⁵Asal iring na ílingawan yu na idayawan kó gó dangan ukit katò kólit-ólit ku ákniyu. Su dangan, isóddóran ku na agad tò mga mata yu lássuán yu pád ébò bággen yu kanak. ¹⁶Asal áknganni, iring na inémuwa na usig yu ukit katò kólit ku ákniyu katò kabánnalan.

¹⁷Ánnà madigár tò ágdantulán katò mga manubù diyan ákniyu na pasuwé pád ákniyu tikud tun ta kabánnalan, su

kakalyag dan na mandà tò kapasábbad katò ginawa ta ébò sikandan tò dapitan yu. ¹⁸Asal madigár gó tò kakalyag ku para ákniyu, asta inalayunna gó makatabang agad diya móddò diyan ákniyu. ¹⁹Sikiyu na mga gabatà ku tun ta kapamaké, ágriyun ku puman tò iring na kasakit katò ágpangalalan, su itanaanna tingód ákniyu sippang ka makita gó diyan ákniyu tò kantayan i Cristo! ²⁰Madigár pád ka diyanna ákniyu áknganni ébò mulitta katò dakál ginawa ku, su ágkatanaanna ákniyu.

Duwa gabatà i Abraham

²¹Na, tò langun yu na malyag tumuman katò mga sugù, kailangan manámdám kó ka ándin tò igsulat i Moises sayyan. ²²Igsulat din na duwán duwa gabatà gamama i Abraham. Tò sábbad batà din ipamasusu tun ta állang din na si Agar, asta tò sábbad batà din ipamasusu tun ta sawa din na si Sara. ²³Duwán kasaan katò duwa gabatà i Abraham su tò batà din na ipamasusu tun ta állang din imanubù ukit katò kapókit ka manubù. Asal tò batà din na ipamasusu tun ta sawa din imanubù su tò Manama igtuman katò igtandò din. ²⁴Na, ni gó tò kóbadan katò panunggingiran na igulit ku ákniyu. Tò duwa gabayi panunggingiran katò duwa kapókit na igimu ka Manama. Tò mga sugù na igbággé ka Manama ki Moises tun ta Pabungan ka Sinai, tò gó tò iring na állang na ágbatà ka mga állang. Purisu tò mga sugù iring na állang na si Agar. ²⁵Agar tò pagngadan katò Pabungan ka Sinai tun ta Arabia. Ikéring si Agar katò lunsud ka Jerusalem áknganni, su tò Jerusalem iring na állang asta tò mga taga Jerusalem iring na mga gabatà din na állang su kailangan tumanán dan tò mga sugù i Moises.

²⁶ Asal tô mantu Jerusalem tun datas ta langit iring ki Sara na innà na ánnà állang. Tô mantu Jerusalem iring na innà ta su ánnà ki állang katô mga sugù, ²⁷ su mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Sikuna bayi na ándà palang batà, kailangan duwán dayó nu!

Agad ándà ka pa kinnam riyu katô kasakit ka kapamasusu, asal yaka ágtagnáp. Ullaó ka baling tingód katô dayó nu!

Agad itananan kad, asal kumarapung pa tô mga gabatà nu ka tandingán katô bayi na duwán duma.”[§]

²⁸ Na, mga kataladi, sikita tô iring ki Isaac, su sikita tô mga rubbad na igtandó katô Manama ki Abraham. ²⁹ Sikita na igpasakup tun ki Cristo, girrayatan ki pagsik katô mga manubù na inallang katô mga sugù, iring ki Isaac sayyan na ipamasusu ukit katô katulusan ka Ugis Espiritu igirrayatan i Ismael na batà katô állang. ³⁰ Asal ni gó tô kagi ka Manama na igsulat,

“Péwà nu tô állang asta tô batà din, su di mému ka kabággayan tô batà ka állang katô tángngà katô kaduwánnan nu ka maté ka, su bággén tô langun tun ta batà ka sawa nu na ánnà állang.”^{**}

³¹ Purisu, mga kataladi, ánnà ki mga gabatà katô állang, asal mga gabatà ki katô ánnà állang.^{††}

Igtábbus ki gó i Cristo

5 Ándà dán kailangan na tumanán ta tô mga sugù i Moises, su igtábbus ki gó i Cristo. Purisu éllé kó katô mga ágtinurù na kailangan patupu kó. Yakó puman ágpallang katô mga sugù.

² Sakán si Pablo, asta ni gó tô kagi ku ákniyu. Atin ka patupu kó ébô tanggapán kó ka Manama, ándà gó ágpulusán katô kapamaké yu ki Cristo. ³ Kumagiya puman na atin ka patupu kó, kailangan tumanán yu gó tô langunlangun katô mga sugù i Moises. ⁴ Atin ka sarigan yu tô katuman yu katô mga sugù ébô tanggapán kó ka Manama, igsuwé kó tikud tun ki Cristo. Igtayyugan yu gó tô kédu ka Manama. ⁵ Asal sikita na igpamaké ki Cristo, gangat ki pa ka tanggapán ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, su ágsarigan ta si Cristo, asta ágpasóddór tô Ugis Espiritu na matuman ni. ⁶ Tô langun ta na igpasakup tun ki Jesu-Cristo, isóddóran ta na agad itupuwan ki ó ándà ki katupuwi, ándà kassaan ta tun ta saruwan katô Manama, su tô tuu ágkailanganán tô kapamaké ta na kitanán ukit katô kaginawa ta katô mga unawa ta.

⁷ Igbánnal kó gó katô kabánnalan dángngan. Asal áknganni, isalábbuanna su iring na duwán dán ikadalang ákniyu, su di kóð ágbánnal katô kabánnalan.

⁸ Atin ka ilibug tô panámdám yu, ánnà gó Manama tô ikalibug ákniyu, su sikandin tô ágtawar ákniyu ébô matábus kó. ⁹ Banté kó agó makasuwé kó tikud tun ta kabánnalan, su agad délák dád tô pagpatubù ka pan, asal masig ágtubù tô tibuk ka harína na baláttan.

¹⁰ Asal su ágsarigga katô Áglangngagán, isóddóran ku na di yu dugangan tô kabánnalan na igtinurù ku ákniyu. Agad ágkabantug tô manubù na ágsamuk ákniyu, asal supakan gó sikandin katô Manama.

¹¹ Mga kataladi, yakó ágbánnal katô mga manubù na ágkagi na gulit-ulitta

§4:27 4:27 Isaias 54:1.

**4:30 4:30 Genesis 21:10.

††4:31 4:31 Mga gabatà ki katô ánnà állang su igtanggap ki katô Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ta.

pa na kailangan tupuwan tō manubù ébō matábbus. Atin ka ágtinurù a pa na kailangan tupuwan, diya gó irrayatan katō mga Judio. Asal girrayatanna pa ikandan su ágtinurù a na matábbus gó tō manubù ukit dád katō kamatayan i Cristo tun ta krus. ¹²Tō mga manubù na ágsamuk ákniyu ukit katō ágtinuruán dan na kailangan patupu kó, mólà pa ka pakapunán dan tō sarili dan!

¹³Mga kataladi, igtawar kó katō Manama ébō ándà dán kailangan na tumanán yu tō mga sugù i Moises ébō tanggapán kó ka Manama. Agad duwán dán kaluwaan yu tikud tun ta mga sugù, asal yakó ágpanámdám na mému ka tumanán yu tō madat kakalyag yu. Asal su ágpaginawaé kó, kailangan patabangé kó. ¹⁴Su tō langun sugù ka Manama igpasábbad tun ta sábbad dád sugù na, “Ginawayi yu tō mga unawa yu na iring katō kaginawa yu katō ákniyu sarili.”[‡] ¹⁵Asal di kó gó ágpaginawaé. Ágpamatayé kó baling iring katō magani mga mannanap. Banté kó ébō di kó padatté tun ta kapamaké yu.

Yakó gó ágtuman katō madat kakalyag yu

¹⁶Na, tō kagi ku ákniyu, kailangan bánnalán yu tō Ugis Espiritu ébō di yu tumanán tō madat mga kakalyag katō lawa yu, ¹⁷su tō kakalyag katō sarili yu, tō gó tō gusig katō Ugis Espiritu, asta tō kakalyag katō Ugis Espiritu, tō gó tō gusig katō kakalyag katō sarili yu. Ágpamatayé tō duwa kakalyag ébō di kó pakatuman katō ákniyu mga kakalyag. ¹⁸Atin ka ágbánnal kó katō Ugis Espiritu, ándà dán kailangan na tumuman kó katō mga sugù i Moises ébō matanggap kó katō Manama.

¹⁹Isóddóran yud ka ándin tō áglumun katō mga manubù na ágtuman dád

katō kakalyag katō sarili dan. Áglayuk dan katō ánnà kandan sawa ó duma. Maripà tō ágpanámdámmán asta áglumun dan. Malóggód dan áglumu ka madat. ²⁰Ágpangadap dan katō ágmanaman. Ágbarang dan. Magani dan. Ágpamatayé dan. Gingà dan. Marag dan ágkasókó. Lággáddán dan. Ágpasuwayé dan. Ágpasa-assaé dan. ²¹Ágkasabuan dan. Ágkalasing dan. Agad ándin tō kakalyag dan, ágtumanán dan. Duwán pa mga áglumun dan iring kani. Kagin ku puman ákniyu tō igkagi ku dángngan: Atin ka iring kani tō áglumun katō mga manubù, di gó sikandan masakup tun ta pagpangulu katō Manama.

²²Asal ni gó tō ágkitanán tun ta mga manubù na ágkapánnuan katō Ugis Espiritu. Ágginawa dan. Ágkadayawan dan. Duwán kasunayan katō pusung dan. Mallayat é ginawa dan. Madigár tō áglumun dan tun ta mga unawa dan. Mabasa dan. Ágkasarigan dan. ²³Médu-édu dan. Pakapáttud katō sarili dan. Atin ka tō gó tō áglumun ta, ándà palang sugù na lapasán ta. ²⁴Tō igpasakup tun ki Jesu-Cristo, tō gó tō igtanan dán katō madat mga kakalyag asta madat ágkémun dan, su igpansalan dan dán tō langun kani duma ki Jesu-Cristo tun ta krus.

²⁵Su Ugis Espiritu tō igbággé áknita katō mantu kantayan, kailangan papangulun ta tō Ugis Espiritu. ²⁶Kailangan di ki padadurung, di ki pósigé, asta di ki pasabué.

Kailangan patabangé ki

6 Na, mga kataladi, atin ka duwán tun ákniyu na makasalà, sikiyu na ágkapánnuan katō Ugis Espiritu tō nángngà tumabang kandin ukit katō kapédu-édu ébō lumónód sikandin tun ta kabánnalan. Banté kó gó katō sarili yu agó makasalà kó pagsik. ²Atin ka duwán

[‡]5:14 5:14 Levitico 19:18.

tun ákniyu na ágkahirapan, patabangé kó, su atin ka ni gó tō áglumun yu, ágtu-manán yu tō ágpalumun i Cristo. ³Atin ka duwán ágpanámdám na mallayat tō kamanubuan din, asal ándà kannê kallayatan ka kamanubuan din, áglimbungan din dád tō kandin sarili. ⁴Asal tō tagsábbad-sábbad ákniyu kailangan gó sumállág katō ákniyu sarili áglumun. Atin ka nángngà tō áglumun yu, duwán dayó yu ánnà su ágpatandingé kó, asal tikud dád tun ta ákniyu sarili áglumun. ⁵Kailangan sumállág kó katō ákniyu áglumun su duwán gó kailangan lumun katō tagsábbad-sábbad ákniyu.

⁶Sikiyu na ágtinuruan katō kabán-nalan tingód katō Manama, kailangan tumabang kó asta dumóppón kó katō taratinurù yu.

⁷Yakó yu áglimbungi tō ákniyu sarili, su ándà gó manubù na makalimbung katō Manama. Sulian kó tingód katō linumuwan yu, su agad ándin tō ágparámmasán katō manubù, tō gó pagsik tō káttun din! ⁸Atin ka tumanán ka manubù tō madat kakalyag din, ukit kani matanggap din tō supak na ándà ágtamanán. Asal ka tumanán ka manubù tō kakalyag katō Ugis Espiritu, ukit kani matanggap din tō kantayan na ándà ágtamanán. ⁹Purisu sikita na áglumu ka madigár, kailangan di ki sumódô, su atin ka manayun ki, dumunggù gó tō álló na igsalin ka Manama na duwán madigár tanggapán ta. ¹⁰Purisu kailangan in-alayun ta tabangan tō langun manubù, asta tuu ta pa gó tabangan tō pamilya ka Manama.

Ágtamanán kani sulat

¹¹Sakán gó si Pablo tō igsulat kani katapuriyan mga kagi ku ákniyu. Sállág yu na magdakál ni mga litra na igsulat ku.

¹²Duwán mga manubù na kakalyag dan na matanggap dan katō mga un-awa dan na Judío ukit katō áglumun dan. Purisu piritán dan pád sikiyu ébō patupu kó. Su mà dan atin ka mulit-ulit dan na nángngà gó tō kamatayan i Cristo tun ta krus ébō matábbus tō mga manubù, irrayatan dan katō mga Judío. ¹³Agad mirit dan pád ákniyu ébō patupu kó asta tumuman kó katō mga sugù i Moises, asal di dan gó ágtuman katō langun sugù. Kakalyag dan dád na patupu kó ébō padadurung dan ukit katō kánnug yu kandan.

¹⁴Asal sakán, diya gó padadurung. Sábbad dád tō durungán ku, tō gó tō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo na inatē tun ta krus. Tingód katō kamatayan din tun ta krus, tō duwán ágpulusán tun ta mga di ágpamaké ándà ágpulusán dini kanak, asta tō duwán ágpulusán dini kanak ándà ágpulusán tun kandan. ¹⁵Tun ta saruwan ka Manama, ándà gó kasaan katō igtupuwan asta tō ándà katupuwi. Asal tō tuu ágkailanganán tō kapamantu katō ágkémun ta. ¹⁶Mólà pa ka bággén ka Manama tō kasunayan ka pusung asta tō kédu din tun ta langun na ágtuman kani kabánnalan, su sikandan gó tō bánnal mga gabatà ka Manama, agad Judío ó ánnà Judío.

¹⁷Na, tikud áknganni, di mému ka duwán pa sumamuk kanak, su duwán gó mga ulat dini ta lawa ku na pató katō kabánnal ku ki Jesus.

¹⁸Mga kataladi, mólà pa ka tabangan kó katō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. Matuman gó ni!

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Efeso

Una Basan

Sayyan tuu dakál tô lunsud ka Efeso, asta igóddóan ka marapung manubù. Ágkabantug tô mga taga Efeso su ágkaduwánnan sikandan. Duwán dakál simbaan na ágpangadapan dan katô ágmanaman na ánggadanan si Diana. (Ahaán tô Lumu 19:21-41.)

Dalám ka tállu ámmé igóddô si Pablo tun ta Efeso, asta marapung tô igpaminág katô igulit-ulit din tingód ki Jesu-Cristo. Duwán mga kasalábbuan na igimu i Pablo, asta marapung tô igpamaké ki Cristo. Pángnga ka tállu ámmé igpanó si Pablo tun ta duma mga lunsud.

Tô igpriso si Pablo tun ta lunsud ka Roma, igsulat din ni tun ta mga ágpampamaké na góddô tun ta Efeso asta tun ta mga duma lunsud na madani tun ta Efeso.

Nit sulat din, igulit din na igpasábbadé dán tô mga ágpampamaké ukit katô kapasábbad dan tun ki Jesu-Cristo. Marapung tô mga panunggiringan na iggamit i Pablo tingód kani. Mà din, sikandan tô iring na lawa asta si Cristo tô iring na ulu. Sikandan tô iring na balé, asta si Cristo tô iring na masarig batu na ágpónsadan na balé. Sikandan tô iring na sawa, asta si Cristo tô iring na duma.

Igsulat din pagsik tô tingód katô madigár ágkémun dan asta tô tingód katô kapanalu dan ki Maibuyan.

1 Sakán si Pablo na inému apostoles i Jesu-Cristo tingód katô kakalyag ka Manama. Ágpangumusta a ákniyu diyan ta lunsud ka Efeso. Sikiyu tô mga sakup ka Manama asta ágkasarigan kó na igpasábbad tun ki Jesu-Cristo.

²Mólà pa ka tabangan kó ka Manama asta bággayan kó katô kasunayan tikud

tun ta Manama na Ámmà ta asta tikud tun ta Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

Mga kadigárran na ágbággén i Cristo áknita

³Durungán ta gó sikandin na Manama asta Ámmà katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo! Igbággé ka Manama áknita tô langun kadigárran na tikud tun ta langit su igpasakup ki tun ki Cristo. ⁴Sayyan tô ándà pa imuwi ka Manama ni banuwa, taganà kid igsalin ikandin ébô imun ki na malinis asta ándà salà tun ta saruwan din tingód katô kapasábbad ta tun ki Cristo. Tingód katô dakál ginawa katô Manama áknita, ⁵taganà dán duwán plano din na imun ki ikandin na mga gabatà din ukit katô iglumu i Jesu-Cristo, su ni gó tô ágdantulán katô kakalyag din. ⁶Purisu durungán ta gó tô Manama su igtábbus ki ikandin tingód katô tuu dakál ginawa na igbággé din áknita iring na gasa ukit katô kapasábbad ta tun ta Batà din na ágginawaan din!

⁷Ukit katô dipanug i Cristo tun ta kamatayan din tun ta krus, igtábbus kid katô Manama asta igpasinsiyaan din dán tô mga salà ta tingód katô tuu dakál kédu din áknita. ⁸Mabasa sikandin asta igbággayan ki ikandin ka kapandayan asta kagpáttan. ⁹Ukit kani, igpasóddór ka Manama áknita tô plano din na ándà din pasóddóri sayyan na tumanán din ukit ki Cristo. ¹⁰Ni gó tô igplano din. Ka dumunggù dán tô nángngà álló, pasábbadán din tô langun-langun na igimu din, agad tun ta langit ó nit banuwa, asta pasakupán din tun ta pagpangulu i Cristo.

¹¹Agad ándin tô plano asta kakalyag katô Manama, tô gó tô ágkatuman. Tun ta katigkanayan tô ándà din pa imuwi ni banuwa, taganà duwán plano din na salinán ké ikandin ébô imun ké na mga sakup din ukit katô kapasábbad dé tun

ki Cristo, ¹²su sikami na mga Judio tō una igiman asta igpamaké ki Cristo. Igsalin ké katō Manama ébō durungán asta pabantugán sikandin ukit áknami. ¹³Sikiyu pagsik na mga ánnà Judio, tō igdinág yu tō kabánnalan na Madigár Gulitán tingód katō makatábbus ákniyu, igpamaké kó ki Cristo. Purisu igpóddō ka Manama diyan ákniyu tō Ugis Espiritu na igtandō din, su tō gó tō pató na mga sakup kó ka Manama. ¹⁴Su igpóddō din dán tō Ugis Espiritu dini áknita, isóddóran ta na bággayan ki gó katō langun na igtandō ka Manama. Purisu isóddóran ta na igtábbus ki gó langun ikandin ébō imun ki na mga sakup din. Ukit áknita durungán asta pabantugán tō Manama.

Dasalán i Pablo tingód katō mga taga Efeso

¹⁵Na, tuu gó madigár ni igimu ka Manama. Purisu tikud tun ta kadinág ku tingód ka kapamaké yu katō Áglangngagán na si Jesus asta tingód ka ginawa yu katō langun sakup ka Manama, ¹⁶inalayunna gó ágpasalamat tun ta Manama tingód ákniyu. Inalayunna ágdasal para ákniyu. ¹⁷Ágdasalla tun ta Manama na matulus Ámmà katō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo ébō ukit katō Ugis Espiritu bággayan kó ikandin katō kapandayan asta kagpáttan ébō tuu kó makasóddór katō Manama. ¹⁸Ágdasalla na imun din mappawà tō panámdám yu ébō kasóddóran yu ka ándin tō gimanan tun ta pagtawar din ákniyu. Mólà pa ka kasóddóran yu na tuu madigár tō ágpulusán na igtandō ka Manama katō langun sakup din. ¹⁹Kakalyag ku na kasóddóran yu na tuu gó matulus tō Manama na ágtabang áknita na ágpamaké

kandin. Ni katulusan din ²⁰tō iggamit din tō iganté din puman si Cristo asta tō igpónsad din sikandin dadan tun ta kawanan din[¶] tun ta langit. ²¹Purisu si Cristo tō ágpangulu katō langun, agad ándin tō duwán katulusan ó ágpangulu ó ághari tun ta langit, su tō ngadan na igbággé tun ki Cristo tuu pa mallayat ka tandingán katō langun ka duma mga ngadan, agad áknganni ó agad pa tun ta tapuri álló. ²²Igpasakup katō Manama tō langun-langun tun ta pagpangulu i Cristo, asta igimu din sikandin na ágpangulun katō langun ébō katabangan ki na mga ágpampamaké. ²³Si Cristo tō ulu katō langun ágpampamaké na igpanunggiringan katō lawa din. Su igpasakup ki tun kandin, ándà dán kulang dini áknita, su tingód katō pagpangulu din katō langun, ándà kulang agad tun datas ta langit ó nit banuwa.

Manté dán tō mga igpasábbad tun ki Cristo

2 Dángngan, tō ándà kó pa pamaké ki Cristo, inaté kó^{§§} tun ta saruwan ka Manama su marapung gó tō mga salà yu. ²Dángngan igtuman kó katō madat ágkémun ka mga manubù nit banuwa na di ágpamaké. Igbánnal kó ki Maibuyan na hari katō mga madat espiritu tun ta kawang-awangan. Sikandin tō espiritu na ágpíd katō langun manubù na di ágbánnal katō Manama. ³Tō gó tō ágkémun katō langun ta dángngan, su agad ándin tō madat kakalyag ka panámdám ta asta lawa ta, tō gó tō ágtumanán ta. Su tō gó tō ágkémun ta, supakan ki pád katō Manama iring katō langun duma na di ágpaminág kandin.

⁴Asal dakál gó tō kédu katō Manama áknita, asta dakál gó tō ginawa din

[¶]1:20 1:20 Tō munsad dadan tun ta kawanan katō ágpangulun, tō gó tō mabantug, asta mému pagsik mangulu.

^{§§}2:1 2:1 Iring na inaté dan su madiyù dan tikud tun ta kakalyag ka Manama.

áknita. ⁵Agad inaté ki tun ta saruwan ka Manama su ikasalà ki, asal iganté ki puman ikandin дума ki Cristo. Igtábbus ki ukit dáð katô dakál kéðu ka Manama. ⁶Tingód katô kapasábbad ta tun ki Jesu-Cristo, iganté ki puman ka Manama дума ki Cristo asta igpónsad ki ikandin дума ki Cristo tun ta langit ébô mangulu ki дума kandin. ⁷Tô gó tô igimu ka Manama para áknita ébô pakitanán din ka ándà ágtamanán na ði katáppángngan tô dakál kéðu din asta kadigárran din áknita ukit katô iglumu i Jesu-Cristo. ⁸Tingód katô dakál kéðu ka Manama, igtábbus kó ukit ka kapamaké yu ki Cristo, asal ánnà ni ukit katô lumu yu, su ni gó ni gasa ka Manama áknuyu. ⁹Tô igtábbus ki ikandin, ánnà kasuli din katô madigár linumuwan ta. Purisu ándà gó palang manubù na makapadadurung tun ta saruwan ka Manama. ¹⁰Tingód katô kapasábbad ta tun ki Jesu-Cristo, igpamantu ki katô Manama ébô makalumu ki katô madigár na igplano din sayyan para áknita.

Igpasábbadé dán tô langun ta ukit katô iglumu i Cristo

¹¹Na, yakó ágkalingó na tingód katô kapamasusu áknuyu, ánnà kó Judio. Ágkaringasaan kó gó katô mga Judio su ándà kó tupuwi iring kandan na igtupuwan. Tô gó tô áglumun ka manubù tun ta lawa dan, asal ándà gó ágpulusán tun ta pusung dan. ¹²Dángngan ándà sinóddóran yu tingód ki Cristo. Madiyù kó tikud tun ta mga manubù na igsalin ka Manama. Ándà kó kasakup tun ta mga manubù na igtandóan ka Manama. Ukit katô ágkémun yu nit banuwa, ándà gó gímanan yu na madigár, asta ándà sóddór yu katô Manama. ¹³Asal áknganni igpasakup kóð tun ki Jesu-Cristo. Agad madiyù kó tun ta Manama dúngngan, asal áknganni igpid kóð ka Manama tun ta madani din ukit katô dipanug i Cristo

na inaté tun ta krus. ¹⁴Ukit katô kamatayan i Cristo, duwán dán kasunayan ta, asta igpasábbadé dán tô mga Judio asta tô mga ánnà Judio, su igpandà gó i Cristo tô kapósigé ta na iring na labat tun ta tángngaan katô mga Judio asta katô mga ánnà Judio. ¹⁵Ukit katô kamatayan i Cristo igpandà din tô mga sugù na kailangan tumanán katô mga Judio, su kakalyag din na pasábbadán din tô mga Judio asta tô mga ánnà Judio ukit ka kasakup din katô langun ébô mandà tô kapósigé dan. ¹⁶Purisu iring na sábbad dán lawa tô mga Judio asta tô mga ánnà Judio. Ukit katô kamatayan i Cristo tun ta krus, igpandà din dán tô kapósigé ta, asta igpasábbad kid ikandin tun ta Manama. ¹⁷Tô igdunggù si Cristo, igulit-ulit din tô Madigár Gulitán tingód ka kasunayan. Tô gó tô igtinurù din áknuyu na mga ánnà Judio na madiyù tun ta Manama, asta igtinurù din pagsik áknami na mga Judio na madani tun ta Manama. ¹⁸Tingód katô iglumu i Cristo, agad Judio ó ánnà Judio, tô langun ta makapadani dán gó tun ta Ámmà ta na Manama ukit ka tabang katô Ugis Espiritu.

¹⁹Purisu sikiyu na mga ánnà Judio, ánnà kóð iring na ássa manubù na tikud tun ta madiyù, su igpasábbad kóð gó tun ta mga sakup ka Manama. Inému kóð gó na pamilya din. ²⁰Tô langun ta na mga ágpampamaké tô iring na mga bahin katô balé na gimun ka Manama. Tô mga apostoles asta tô mga propeta ka Manama tô iring na mga sumbál katô balé, asta si Jesu-Cristo tô iring na masarig batu na ágpónsadan katô balé. ²¹Si Cristo tô igtagù katô tagsábbad-sábbad áknita tun ta balé din ébô imun ki ikandin na ugis templo para katô Áglangngagán. ²²Sikiyu na mga ánnà Judio na igpamaké pagsik ki Cristo, igpasábbad kó ka Manama tun áknami na mga Judio ébô imun ki na góddóan katô Manama ukit katô Ugis Espiritu din.

Plano katô Manama para katô mga ánnà Judio

3 Sakán si Pablo tô igpriso su ágsug-uánánna i Jesu-Cristo ébô mulit-ulitta ákniyu na mga ánnà Judio. ²Isóddóran yu gó na tingód katô kédu ka Manama kanak, igimuwa ikandin na ágsuguánán ébô tabangan ku sikiyu na mga ánnà Judio. ³Igpasóddór katô Manama kanak tô plano na ándà din pasóddóri sayyan. Igsulatta ka mabbabà dád tingód kani. ⁴Atin ka basan yu tô igsulat ku, kagpáttan yu tô isóddóran ku tingód katô plano ka Manama na ándà din pasóddóri sayyan na tumanán din ukit ki Cristo. ⁵Agad ándà pasóddóri katô Manama ni plano tun ta mga kamónaan ta sayyan, asal áknganni, igpasóddór din dán tun ta igsalin na mga apostoles asta tun ta mga propeta din ukit katô Ugis Espiritu. ⁶Ni gó tô plano din na igpasóddór din dán. Mému tanggapán yu tô madigár na bággén ka Manama áknami na mga Judio, su sikiyu na mga ánnà Judio igbánnal pagsik katô Madigár Gulitán tingód ki Cristo. Tô langun ta isakup tun ta sábbad dád lawa, asta tó langun ta tó bággayan katô ágpulusán na igtandô ka Manama na tumanán din ukit ki Jesu-Cristo.

⁷Ukit katô kédu ka Manama asta ukit katô katulusan din, inémuwa ikandin na taraulit katô Madigár Gulitán. ⁸Agad mabbabà dád é kamanubuan ku ka tandingán katô langun sakup ka Manama, asal ukit katô kédu din, igsalinna ikandin ébô ulit-ulitán ku tó Madigár Gulitán tun ta mga ánnà Judio na duwán tuu madigár na di gó katáppángngan na mému dan tanggapán tikud tun ki Cristo. ⁹Igsalinna ka Manama ébô pénagpáttán ku tun ta langun manubù ni plano na ándà pasóddóri sayyan ka Manama na igimu katô langun-langun. ¹⁰Kakalyag ka Manama na ukit katô mga ágpam-

pamaké pasóddóran din gó tó kadakállan katô kapandayan din tun ta langun pangulu asta mga duwán katulusan tun ta kawang-awangan. ¹¹Ni dán gó tó igplano din sayyan tó ándà pa imuwi ni banuwa, asta igtuman din dán ukit ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta.

¹²Ukit katô iglumu i Cristo asta ukit katô kapamaké ta kandin, ándà máddang ta na padani tun ta Manama su tanggapán ki gó ikandin. ¹³Purisu yakó ágsungkú tingód katô mga kahirapan na inókitan ku, su ilumu ni para katô kadigárran yu.

Tô ginawa i Cristo áknita

¹⁴Atin ka ágpanámdámma tingód katô madigár plano katô Manama áknita, áglingkóódda asta ágdasalla tun ta Ámmà Manama. ¹⁵Sikandin gó tó Ámmà na igtikudan katô langun panaligan tun ta langit asta mga manubù nit banuwa. ¹⁶Ágdasalla tun ta matulus Manama na duwán dakál ginawa na di katáppángngan ébô bággayan kó katô kabákkárran asta kasarig katô kapamaké yu ukit katô Ugis Espiritu. ¹⁷Mólà pa ka inalayun móddô si Cristo tun ta pusung yu tingód katô kapamaké yu kandin. Ágdasalla ébô tó gunayan katô áglumun yu tó dakál ginawa yu tun ta Manama. ¹⁸Mólà pa ka makagpát kó asta tó langun ka duma mga sakup katô Manama ka ándin tó tuu kadakállan katô ginawa i Cristo áknita. ¹⁹Mólà pa ka kasóddóran yu na dakál tó ginawa i Cristo ákniyu, agad di yu tuu kagpáttan tó kadakállan katô ginawa din. Atin ka makagpát kód na ágginawaan kó ikandin, mapánnù kó katô kapánnuan ka Manama.

²⁰Durungán tad tó Manama na ágtabang áknita ukit katô katulusan din. Sikandin tó makému katô sobra pa katô langun na pamuyuán ta asta panámdám-

mán ta. ²¹Mólà pa ka durungán tō Manama ka ándà ágtamanán ukit ákniyu na mga ágpampamaké asta ukit ki Jesu-Cristo. Matuman gó ni!

Igpasábbadé ki tun ki Cristo

4 Purisu igprisowa tingód katō kabán-nal ku katō Áglangngagán. Ágpédu-éduwa ákniyu na kailangan madigár tō ágkémun yu na nángngà tun ta Manama na igtawar ákniyu. ²Kailangan pabbabà-babà kó, médu-édu kó asta mallayat é ginawa yu tun ta mga unawa yu. Paspasiyaé kó, su ukit kani, ágpakitanán yu na ágpaginawaé kó. ³Ággár-ággár kó asta panayun kó tun ta kapasábbadé yu na tikud tun ta Ugis Espiritu, su inag-gát kód na igpasábbadé ukit katō kasunayan. ⁴Su tō langun ta na mga ágpampamaké igimu ka Manama na sábbad dád lawa, sábbad dád tō Ugis Espiritu na góddō dini áknita, asta sábbad dád tō gimanan tun ta katawar din áknita. ⁵Sábbad dád tō Áglangngagán ta, sábbad dád tō ágpamakén ta, asta sábbad dád tō gunayan ka kapabunyang ta. ⁶Sábbad dád tō Manama na Ámmà katō langun. Sikandin tō ágpangulu katō langun, sikandin tō ágtuman katō kakalyag din ukit katō langun, asta sikandin tō góddō tun ta langun.

⁷Duwán gasa na igbággé i Cristo tun ta tagsábbad-sábbad áknita tingód katō dakál ginawa din. ⁸Mà katō kagi ka Manama na igsulat, Tō igsadun sikandin tun datas, Igpíd din tō marapung mga igtalu din, Asta igbággé din tō mga gasa tun ta mga manubù.*

⁹(Na, ukit kani kagi na, “Tō igsadun sikandin tun datas,” isóddóran ta na iguna pa sikandin igsunnad nit banuwa.†

¹⁰Sikandin na igsunnad tō igsadun

pagsik tun datas ta langit ébō imun din na nángngà tō langun-langun.) ¹¹Si Cristo tō igbággé kani mga gasa áknita, su duwán igimu din na mga apostoles, duwán mga propeta, duwán mga taraulit katō Madigár Gulitán, asta duwán mga tarapid asta mga taratinurù katō kabánnalan. ¹²Tō gó tō igbággé din para ágk-agamit katō mga sakup ka Manama ébō kumasarig tō kapamaké katō langun ta na ipganunggiringan na lawa i Cristo. ¹³Ukit kani, makému ki pasábbadé tun ta kapamaké asta tun ta kasóddór ta katō Batà ka Manama ébō mému ki na mabákkár, asta makéring tō ágkémun ta katō nángngà ágkémun i Cristo.

¹⁴Atin ka matuman ni, di kid méring na mga gabatà. Di kid méring na barko na ágpiddán ka balud asta áglayapán ka karamag, su di ki sékót ágkapid katō mga ágtinuruán ka mga katig áglimbung ukit ka bulaló. ¹⁵Asal tingód katō kaginawaé ta, kailangan mulit ki gó baling katō kabánnalan. Purisu méring ki gó ki Cristo agad ándin tō áglumun ta. Sikandin tō iring na ulu ta, ¹⁶asta sikita tō iring na lawa din. Ukit katō kapid i Cristo áknita, ágpasábbadé tō langun ta, iring na mga bahin ka lawa. Atin ka nángngà tō áglumun katō tagsábbad-sábbad bahin ta asta ágpaginawaé ki, dumakál asta kumasarig ki na mga ágpampamaké iring na sábbad lawa.

Mantu ágkémun katō mga ágpampamaké

¹⁷Purisu duwán kagin ku ákniyu na tikud tun ta Áglangngagán. Yakó ágpéring katō ágkémun yu tun ta mga manubù na di ágpamaké katō Manama, su ándà ágpulusán katō mga panámdám dan. ¹⁸Ingittángngan tō panámdám dan su ándà dan ikagpát katō kabánnalan.

*4:8 4:8 Salmo 68:18.

†4:9 4:9 Nit banuwa, ó tun dalám ka tanà.

Igélé dan katô kantayan na ágbággén ka Manama su ándà gó sóddór dan asta matággas gó tó ulu dan. ¹⁹ Ándà dán kayyà dan. Ikataglang dan katô madat mga áglumun dan. Dì dan ágsódô áglumu katô langun klasi ka kadattan.

²⁰ Asal ánnà iring kani tó igtinurù áknuyu tingód ki Cristo! ²¹ Isóddóran ku na tó ikadinág kó tingód ki Jesus, igtanggap kó katô kabánnalan na igtinurù áknuyu tingód kandin. ²² Purisu sóddô kó katô katuman yu katô madat mga kakalyag yu, su tó gó tó taganà ágkémun yu na igdadat ukit katô tapé kakalyag yu na iglambung áknuyu. ²³ Kailangan pamantun yu tó pusung yu asta tó panámdám yu. ²⁴ Igbággayan kó katô mantu ágkémun, su igimu kó ka Manama na mantu iring kandin. Kailangan pakitanán yu gó na igpamantu kó ukit katô áglumun yu na nángngà asta malinis tun ta saruwan ka Manama.

²⁵ Purisu yakó ágbulaló. Kailangan bánnal gó tó kagin yu tun ta mga unawa yu, su tó langun ta mga bahin tun ta lawa i Cristo.[‡] ²⁶ Yakó ágkapid katô sókó yu ébô dì kó makasalà.[¶] Sódoi yu tó sókó yu ka dì pa sumaláp tó álló, ²⁷ asta yakó ágbággé ka lugar ki Maibuyan. ²⁸ Tó takón kailangan dì dán tumakó. Kailangan lumumu sikandin katô madigár ébô duwán magamit din asta makatabang sikandin katô mga ágkahirapan. ²⁹ Yakó gó ágkagi ka madat, asal kailangan madigár dád tó ágkagin yu ébô katabangan tó mga unawa yu, asta kumasarig tó kapamaké katô mga maminág áknuyu. ³⁰ Yakó yu ágparanuwi tó Ugis Espiritu ka Manama ukit katô mga áglumun yu, su sikandin gó tó pató na sikiyu tó mga sakup katô Manama ébô kasóddóran yu na matuman gó na tábbusán kó tun ta tapuri

álló. ³¹ Sóddô kó lumu kani langun. Yakó gusig. Yakó sékót ágkaringasa. Yakó ágkasókó. Yakó ágsapà. Yakó ágkagi ka madat. Yakó ágkagi asta áglumu ka madat tun ta duma manubù. ³² Asal kailangan madigár tó lumun yu tun ta mga duma manubù asta pédu-éduwé kó. Kailangan papasinsiyaé kó iring katô kapasinsiya katô Manama áknuyu ukit ki Cristo.

Kailangan madigár tó ágkémun yu

5 Na, su inému kó na mga gabatá katô Manama na ágginawaan din, kailangan makéring kó kandin. ² Agad ándin tó áglumun yu, kailangan ágginawa kó katô mga unawa yu iring katô kaginawa i Cristo áknita, su igbulla gó sikandin áknita asta igmatayan sikandin ébô pasinsiyaan katô Manama tó mga salà ta. Tó inaté si Cristo, iring sikandin na mambut na ágbággén tun ta Manama na makadayó kandin.

³ Mga sakup kó gó katô Manama. Purisu yakó áglayuk katô ánnà áknuyu sawa ó duma, yakó áglumu katô agad ándin na maripà, asta yakó ágkasabuan katô kaduwánnan ka duma manubù. Kailangan dì kó lumumu kani mga salà ébô ándà makabuyas áknuyu, su dì mému ni lumun katô mga sakup ka Manama. ⁴ Dì mému ka kumagi kó katô maripà ó katô ándà ágpulusán ó katô tamparasà, asal kailangan pasalamat kó baling tun ta Manama. ⁵ Kailangan kasóddóran yu na dì makahu tun ta pagpangulu i Cristo asta katô Manama tó mga manubù na áglayuk katô ánnà kandan sawa ó duma, tó áglumu katô agad ándin na maripà, asta tó ágkasabuan katô kaduwánnan ka duma manubù. Atin ka ágkasabuan tó manubù, duwán ágmanaman na ágpangadapán din.

[‡]4:25 4:25 Ahaán tó Zacarias 8:16.

[¶]4:26 4:26 Ahaán tó Salmo 4:4.

⁶Tingód kani mga linumuwan ka mga manubù, supakan dan ka Manama, su di dan ágbánnal kandin. Purisu yakó ágkapid katô mga lumimbung pád ákniyu ukit katô ágkagin dan na ánnà madat ni mga lumu ni. ⁷Purisu yakó gó ágduma kani mga manubù na madat tó áglumun dan. ⁸Dángngan, duwán kangittángngan tun ta panámdám yu, asal áknganni duwán dán kappawaan yu su igpasakup kó d katô tun ta Áglangngagán. Purisu tó ágkémun yu kailangan makéring katô ágkémun ka mga manubù na duwán kappawaan. ⁹Su madigár, nángngà asta ágkasarigan tó áglumun katô mga manubù na duwán dán kappawaan. ¹⁰Ággár-ággár kó ébô makagpát kó ka ándin tó kakalyag katô Áglangngagán na lumun yu. ¹¹Lili kó katô madat mga lumu na ándà ágpulusán na áglumun katô mga sakup ka kangittángngan. Asal ukit katô madigár ágkémun yu, ágpasóddór kó na madat tó mga áglumun dan. ¹²Asal makayayyà agad tó ágkagi dád katô mga áglumun dan na inallás. ¹³Atin ka madigár tó áglumun yu, kagpátan dan na tuu madat tó áglumun dan, ¹⁴su kappawaan tó langun na ágtaddawan katô kabánnalan. Purisu duwán ágkagin na, “Atin ka ágtudug ka, lagimmata kad. Atin ka inaté ka, ánnó kad, su kataddawan ka i Cristo.”

¹⁵Purisu tuu kó banté katô ágkémun yu. Yakó yu giringi tó mga ándà kapan-dayan, asal iringi yu tó mga manubù na duwán kapandayan. ¹⁶Yakó yu gulai tó oras yu, asal kailangan lumumu kó katô madigár, su marapung gó tó mga áglumu ka madat áknganni. ¹⁷Purisu yakó áglumu katô ándà ágpulusán, asal kailangan kagpátan yu ka ándin tó kakalyag katô Áglangngagán na lumun yu.

¹⁸Yakó ágkalasing, su kadattan kó dád gó, asal kailangan kapánnuan kó katô

Ugis Espiritu. ¹⁹Atin ka ágpálimudé kó, pasalamat kó katô Áglangngagán ukit katô kakanta yu ka mga kagi ka Manama na igsulat, asta ukit katô mga kanta tingód ki Jesus, asta ukit katô mga kanta na tikud tun ta Ugis Espiritu. Kailangan tikud gó tun ta pusung yu tó kakanta yu. ²⁰Agad ándin tó kókitan yu, kailangan ágpasalamat kó tun ta Ámmà Manama, su igpasakup kó d katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

Mga sugù para katô mga taladuma

²¹Kailangan pasakup tó tagsábbad ákniyu tingód katô karespeto yu ki Cristo.

²²Sikiyu na mga sawa, pasakup kó tun ta ákniyu duma, iring katô kapasakup yu tun ta Áglangngagán. ²³Tó mama tó ágpangulu katô kandin sawa, iring na si Cristo tó ágpangulu katô mga ágpampamaké, su sikandin gó tó igtábbus katô mga ágpampamaké na igpanung-giringan na lawa din. ²⁴Purisu kailangan pasakup asta numunug tó mga sawa tun ta kandan duma, iring na kapasakup katô mga ágpampamaké tun ki Cristo.

²⁵Sikiyu na mga gamama, ginawayi yu tó ákniyu sawa iring katô kaginawa i Cristo katô mga ágpampamaké, su igbullas gó sikandin áknita asta igmatayan ²⁶ébô ukit katô kagi ka Manama imun ki malinis tun ta saruwan din, su igurason kid ikandin ukit katô kabunyang. ²⁷Igurason kid ikandin ébô tanggapán ki na mga ágpampamaké iring na bayi na kasalán na tuu madigár ágsállággán su ándà palang buring ó maripà ó agad ándin na madat. Kakalyag ka Manama na tuu ki malinis asta ándà palang salà. ²⁸Purisu tó mga gamama kailangan gó guminawa katô kandan sawa iring katô kaginawa dan katô kandan sarili lawa, su tó mama na ágginawa katô kandin sawa ágginawa gó katô kandin sarili lawa. ²⁹Ándà gó palang manubù

na ágkaringasa katô kandin sarili lawa, asal ágpakannán din asta ágdóppónan din. Tô gó tô áglumun i Cristo tun ta mga ágpampamaké na igpanunggiringan na kandin lawa, ³⁰su sikita tô mga bahin tun ta lawa din. ³¹Mà katô kagi ka Manama,

“Purisu tumanan tô mama katô ámmà din asta katô innà din, asta pasábadé tô mama asta tô sawa din. Tô duwa dan mému dán sábbad.”[§]

³²Tuu gó madigár ni kabánnalan na igpasóddór ka Manama áknita ukit kani kagi din, su ni gó tô panunggiringan tingód ki Cristo asta áknita na mga ágpampamaké. ³³Asal duwán gó kailangan tumanán katô mga taladuma. Tô tagsábbad-sábbad ákniyu na mga gamama, kailangan ginawaan yu gó tô ákniyu sawa iring katô kaginawa yu katô ákniyu sarili lawa. Asta tô tagsábbad-sábbad ákniyu na mga sawa, kailangan respetowan yu gó tô ákniyu duma.

Mga gabatà asta kandan mga ámmà asta innà

6 Sikiyu na mga gabatà, bánnal kó katô ákniyu mga ámmà asta innà iring katô kabánnal yu katô Áglangngagán, su tô gó tô nángngà lumun yu. ²Ni gó tô una sugù na duwán tandô para katô mga ágbánnal,

“Respetowi yu tô ákniyu ámmà asta innà ³ébô kumallayat tô kantayan yu nit banuwa.”^{**}

⁴Na, sikiyu na mga ámmà asta mga innà, yakó yu ágpasókówi tô ákniyu mga gabatà, asal dóppóni yu ukit katô disiplinina asta tambag na makadayó katô Áglangngagán.

Mga állang asta mga amo

⁵Sikiyu na mga állang, tuman yu tô kakalyag katô ákniyu amo nit banuwa. Kailangan respetowan yu sikandan. Kailangan tikud tun ta pusung yu tô katuman yu katô mga sugù dan magunawa katô kabánnal yu ki Cristo. ⁶Inalayun kó bánnal kandan, ánnà dád róggun ka sumállág dan ákniyu ébô madurung kó. Su mga állang kó gó i Cristo, kailangan tikud tun ta tibuk ka pusung yu tô katuman yu katô kakalyag ka Manama. ⁷Kailangan malóggód kó áglumu, su ánnà dád manubù tô ágbánnalán yu, asal tô Áglangngagán tô ágbánnalán yu. ⁸Yakó ágkalingó na agad ándin tô áglumun yu na madigár, duwán gó madigár sulì katô Áglangngagán ákniyu, agad állang kó ó ánnà kó állang.

⁹Sikiyu na mga amo, kailangan madigár tô kapid yu katô mga állang yu. Yakó áglagaggà kandan, su agad sikiyu asta tô mga állang yu, sábbad dád gó tô Amo yu tun ta langit, asta ándà manubù na ágmusingán din agad ándin tô bónnóng dan.

Mga laniban na ágbággén ka Manama áknita

¹⁰Na, ni gó tô ágtamanán katô mga ágtinuruán ku ákniyu. Su igpasábbad kó tun ta Áglangngagán, pasarig kó gó ukit katô katulusan din. ¹¹Gamit yu tô lan-gun laniban na ágbággén katô Manama ébô makatu kó katô mga kapókit asta limbung i Maibuyan. ¹²Su ánnà mga manubù tô mga usig ta, asal tô madat mga espiritu asta tô ágharì na di ágkitanán, tô duwán katulusan ka kangittángngan nit banuwa, asta tô madat mga espiritu tun ta kawang-awangan.

[§]5:31 5:31 Genesis 2:24.

^{**}6:3 6:2-3 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16.

¹³Purisu kailangan gamitán yu tô langun laniban na ágbággén katô Manama ákniyu ébô makatu kó katô mga usig ta ka dumunggù tô álló ka kadattan. Purisu atin ka mapángnga dán tô langun kani, makita na ándà kó gó katalu. ¹⁴Purisu taganà kó iring na sundalo na ágtaganà katô gira. Gamit yu tô kabánnalan iring na sinturon. Gamit yu tô katanggap ka Manama ákniyu na nángngà tun ta saruwan din iring na putó salimbutung tun ta kagpa. ¹⁵Gamit yu iring na sapatuș tô kataganà yu na mulit-ulit katô Madigár Gulitán tingód katô kasunayan na ágbággén katô Manama. ¹⁶Gamit yu tô kapamaké yu ki Cristo iring na kalasag ébô ði kó kasugatan katô iring na mga ágrágrág na ágpanaán i Maibuyan tun ákniyu. ¹⁷Gamit yu tô katábbus ka Manama ákniyu iring na putó sambariro. Gamit yu tô kagi ka Manama na igbággé katô Ugis Espiritu iring na kumpulan. ¹⁸Agad ándin tô dumunggù ákniyu, yakó ágsódô na ágdasal ukit katô katulusan katô Ugis Espiritu. Patannáb kó asta panayun kó tun ta kadasal para katô langun sakup ka Manama. ¹⁹Dasal kó pagsik para kanak ébô

bággayanna ka Manama katô nángngà mga kagi na ándà máddang ku ka mulit-ulitta katô Madigár Gulitán na ándà pasóddóri sayyan. ²⁰Inémuwa na ágsug-uánnán katô Manama ébô mulit-ulitta kani Madigár Gulitán, asta tô gó tô gunayan na igprisowa áknganni. Asal dasal kó para kanak na diya kumataló asta nángngà tô kólit-ólit ku.

Ágtamanán kani sulat

²¹Si Tiquico tô kataladi na ággi-nawaan. Ágkasarigan sikandin na kadumaan ku na ágtuman ka kakalyag katô Áglangngagán. Atin ka dumunggù sikandin diyan ákniyu, ulitán din tô inému kanak dini. ²²Purisu pasadunán ku sikandin diyan ákniyu ébô makasóddór kó tingód áknami, asta ébô pabákkárrán tô pusung yu.

²³Mga kataladi, mólà pa ka duwán kasunayan yu asta duwán ginawa yu tikud tun ta Ámmà Manama asta Áglangngagán na si Jesu-Cristo ukit katô kapamaké yu. ²⁴Mólà pa ka tabangan ka Manama tô langun yu na ágginawa katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo ukit katô ginawa na ándà ágtamanán.

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Filipos

Una Basan

Tô lunsud ka Filipos isakup tun ta probinsya ka Macedonia tun ta banuwa ka Grecia. Dakál lunsud tô Filipos, asta igóddóan katô marapung mga sakup ka Roma.

Tô igdunggù si Pablo tun ta Macedonia, igulit-ulit sikandin tun ta mga taga Filipos. Purisu marapung tô igpamaké ki Jesu-Cristo. Tuu masarig tô kapamaké dan. Dakál tô ginawa dan ki Pablo, asta dakál tô ginawa i Pablo kandan. Marag sikandin igsadun tun ta Filipos, asta igtabang tô mga ágpampamaké kandin.

Tô igdinág dan na igpriso si Pablo, igpapid dan tô kadumaan dan na si Epafrodito ébô tumabang kandin. Igpapid dan pagsik tô salapi ébô duwán magamit i Pablo.

Purisu igsulat si Pablo kandan ébô pasalamat tingód katô tabang dan kandin. Igtalan din kandan na kailangan pabákkárrán dan tô kapamaké dan ki Jesu-Cristo, asta kailangan ágkadayawan dan agad ágkahirapan dan. Igsulat din na kailangan liliyan dan tô mga taratinurù katô ánnà nánggà. Igpapanámdám din sikandan na igtábbus dan su igpasábbad dan tun ki Cristo, asta tô gó tô gasa na igbággé katô Manama tingód katô kapamaké dan, asta ánnà ukit katô katuman dan katô mga sugù asta mga ágkémun ka Judio.

1 Ni sulat tikud kanak si Pablo, asta si Timoteo tô kadumaan ku. Mga ágsuguánnán ké i Jesu-Cristo. Ágpangu-musta ké ákniyu diyan ta lunsud ka Filipos. Igsulatan ku tô langun yu na mga sakup ka Manama na igpasábbad tun ki Jesu-Cristo, tô mga tarapid ákniyu, asta

tô mga manubù na ágtabang kandan tun ta lumu ka Manama.

²Mólà pa ka matanggap yu tô tabang asta tô kasunayan tikud tun ta Manama na Ámmà ta asta tikud tun ta Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

Dasalán i Pablo tingód katô mga taga Filipos

³Atin ka ágsampátta ákniyu, ágpasalammatta katô Manama tingód ákniyu.

⁴Kada ágdasalla para ákniyu langun, duwán dayó ku.

⁵Ágpasalamatta katô Manama su tikud tun ta kapamaké yu sippang áknganni, sikiyu tô igtabang kanak tun ta kólit-ólit ku katô Madigár Gulitán.

⁶Igtigkanayan ka Manama tô madigár lumu din diyan ákniyu, asta isóddóran ku na panayunán din ni sippang ka lumónód si Jesu-Cristo.

⁷Nángngà gó tô dayó ku tingód ákniyu langun su ágginawaan ku gó sikiyu. Rógun igprisowa asta róggun igdapitta katô kabánnalan asta igpasóddórra na bálnal gó tô Madigár Gulitán, igtabang kó kanak tingód katô igpalumu ka Manama kanak ukit katô kédu din.

⁸Isóddóran ka Manama na tuuwa ágkabugaan ákniyu, su ágginawaan ku gó sikiyu magunawa katô kaginawa i Jesu-Cristo ákniyu.

⁹Ágdasalla gó para ákniyu na mólà pa ka kadugangan gó tô kapaginawaé yu ébô tuu yu kasóddóran asta tuu yu kagpáttan.

¹⁰Mólà pa ka kasóddóran yu ka ándin tô madigár ágkémun asta áglumun yu ébô malinis kó gó tun ta saruwan ka Manama asta ándà makabuyas ákniyu sippang ka lumónód si Cristo,

¹¹asta ébô ándà gó salà na áglumun yu ukit katô tabang i Jesu-Cristo ákniyu. Purisu paban-tugán asta durungán gó tô Manama.

Tô dayó i Pablo

¹²Mga kataladi, kakalyag ku na kasóddóran yu na agad ándin tô inókitan ku, asal ikólit-ólitta pa. Agad igprisowa, asal

tuu pa gó marapung tō igpaminág katō Madigár Gulitán, ¹³su tō langun sundalo na ágbanté katō palasyo katō emperador, asta tō langun ka duma mga manubù dini, isóddóran dan na igpriso-owa su igulit-ulitta katō Madigár Gulitán tingód ki Cristo. ¹⁴Tō karapungan ka mga kataladi, igmabákkár tō kasarig dan tun ta Áglangngagán ukit katō kapriso kanak, asta igmagani dan na gulit-ulit katō kagi ka Manama na ándà máddang.

¹⁵Agad duwán mga duma manubù na gulit-ulit tingód ki Cristo su ágkasabuan dan kanak asta gingà dan, asal duwán mga duma na gulit-ulit tingód ki Cristo su madigár tō kakalyag dan. ¹⁶Gulit-ulit dan su ágginaawaanna ikandan. Isóddóran dan na igpapidda dini ébō makataba a katō mga géllé katō Madigár Gulitán. ¹⁷Asal tō mga ágkasabuan kanak, agad gulit-ulit dan tingód ki Cristo, ánnà madigár tō ágdantulán dan. Ágpallayat-layat dan dád katō sarili dan. Kéman dan ka kadugangan tō madat na ágriyun ku dini ta prisowan ukit katō áglumun dan.

¹⁸Asal tógón din! Agad madigár ó madat tō ágdantulán dan, asal ágkadayawanna gó su mólit-ólit pa tō kabánalan tingód ki Cristo.

Manayunna gó kadayawan, ¹⁹su isóddóran ku na ukit katō áknuyu mga kadasal asta ukit katō tabang katō Espiritu i Jesu-Cristo, madigár tō dungguán ku. ²⁰Tuu dakál tō kakalyag ku asta tō gimanan ku na diya gó kayyaan, asal iring katō inalayun áglumun ku, maganiya gó pabantug ki Cristo ukit katō áglumun ku, agad mantéya ó matéya.

²¹Kakalyag ku na róggun mantéya pa, si Cristo gó tō ágpabantugán ku. Atin ka matéya, tuu pa madigár su dumuma ad kandin. ²²Asal ka mantéya pa, duwán pa lumun ku na duwán ágpulusán. Ándà ku kasóddóri ka ándin tō tuu madigár para kanak. ²³Ilibug tō panámdám ku su

kakalyag ku na tananan ku ni banuwa su tuu pa madigár ka dumuma a ki Cristo. ²⁴Asal tuu pa ágkailanganán ka mantéya pa ébō makatabangnga pa áknuyu. ²⁵Purisu isóddóran ku gó na mantéya pa asta manayunna dumuma áknuyu ébō tuu pa kumasarig asta kadayawan kó tingód katō kapamaké yu. ²⁶Atin ka makalónódda diyan áknuyu, tuu kó gó kadayawan tingód katō iglumu i Jesu-Cristo para kanak.

²⁷Na, agad ándin tō kókitan ku, kailangan nángngà tō ágkémun yu magunawa katō ágtinuruán tun ta Madigár Gulitán tingód ki Cristo ébō agad makasadunna ó diya makasadun diyan áknuyu, kadinággan ku na masarig tō kapamaké yu asta ágpasábbadé kó na ágpénagpát katō mga géllé asta gulit-ulit kó katō Madigár Gulitán ébō duwán mamaké. ²⁸Yakó gó ágkamáddangan katō mga manubù na gusig áknuyu. Atin ka di kó kamáddangan, ni gó tō pató ébō kasóddóran dan na supakan dan asta sikiyu tō tábbusán. Manama tō ágtikudan kani langun, ²⁹su tingód katō kakalyag ka Manama, igsalin kó ánnà dád ébō mamaké kó ki Cristo, asal igsalin kó ébō irrayatan kó pagsik tingód kandin. ³⁰Purisu ágtiisán yu tō kérrayat katō mga géllé ka Madigár Gulitán, iring katō inókitan ku na igkita yu dāngngan, asta iring katō inókitan ku sippang ákn-ganni na igdinág yu.

Tō kapabbabà i Cristo

2 Na, ágpabákkarrán kó gó i Cristo, górorán kó ukit katō kaginawa din áknuyu, ágpasábbad tō Ugis Espiritu tun áknuyu, asta ágpaginawaé asta ágpéduwé kó. ²Purisu bággé kó kanak katō bānnal dayó ukit kani mga áglumun yu. Pénagpátté kó. Paginawaé kó. Pasábbadé kó tun ta ginawa asta tun ta panámdám.

³ Agad ándin tō áglumun yu, yakó ágt-ingát, asta yakó ágpallayat-layat, asal pabbabà-babà kó baling, asta pabantug yu tō mga unawa yu sobra pa katō kapabantug yu katō ákniyu sarili. ⁴ Yakó ágpapanámdám tingód dád katō ákniyu kadigárran, asal panámdám kó tingód ka kadigárran katō mga unawa yu.

⁵ Kailangan magunawa tō panámdám yu katō panámdám i Jesu-Cristo.

⁶ Agad Manama gó sikandin, ándà din awidi tō kagunawa din katō Ámmà Manama,

⁷ asal igtananan din tō kagunawa din asta inéring sikandin na állang.

Igpamanubù sikandin asta ipamasusu.

⁸ Tō igpamanubù sikandin, igpabbabà-babà sikandin ukit katō katuman din katō kakalyag katō Manama

sippang ka kamatayan,

agad ukit katō kamatayan tun ta krus.

⁹ Purisu tuu gó igpabantug ka Manama si Jesu-Cristo,

asta igbággé ka Manama tun kandin tō ngadan na tuu pa mallayat ka tand-ingán katō langun ka duma mga ngadan,

¹⁰ ébô ka dinággán tō ngadan i Jesus, lumingkóód asta pabantug kandin tō langun,^{††}

agad tun ta langit, ó nit tanà, ó tun ta siráb kani tanà,

¹¹ asta ébô tō langun kumagi na si Jesu-Cristo gó tō Áglangngagán.

Purisu pabantugán tō Manama na Ámmà.

Iring ki na karani

¹² Purisu mga ágginawaan ku, su inalayun kó igtuman katō kakalyag ka Manama, ággár-ággárru yu tō nángngà áglumun katō mga manubù na igtábbus

ka Manama tingód katō karespeto^{‡‡} yu kandin. Ággár-ággárru yu ánnà dád róg-gun katō diyanna pa ákniyu, asal tuu pa gó áknganni agad ándà ad diyan ákniyu.

¹³ Makagaga kó tumuman su ágtabangan kó ka Manama na ágbággé ákniyu katō kakalyag asta makému ébô makatuman kó katō kakalyag din.

¹⁴ Agad ándin tō áglumun yu, yakó ágburáng-buráng asta yakó ágpapulé

¹⁵ ébô makita na malinis kó asta ándà salà yu na mga gabatà ka Manama, agad madat asta masalà-salà tō ágkémun katō duma mga manubù, su ágkitanán dan tō nángngà ágkémun yu iring na mga karani na ágséllà tun ta langit. ¹⁶ Pasód-dór kó kandan na duwán kantayan na ándà ágtamanán na bággén ka Manama. Nángngà ni áglumun yu ébô tun ta kalónód i Cristo, duwán gó dayó ku su duwán ágpulusán katō linumuwan ku diyan ákniyu.

¹⁷ Atin ka matayanna, marus tō dipanug ku iring na bino na parusán asta bággén tun ta Manama. Su igpamaké kó asta igbággé kó katō sarili yu tun ta Manama, iring kó na mannap na matayan asta bággén tun ta Manama. Purisu duwán dayó ku su igbággé ku ni sarili ku tun ta Manama, asta kadayawanna duma ákniyu su igbággé yu tō sarili yu tun ta Manama. ¹⁸ Iring kani, duwán dayó yu su igbággé yu tō sarili yu tun ta Manama, asta kadayawan kó duma kanak su igbággé ku ni sarili ku tun ta Manama.

Si Timoteo asta si Epafrodito

¹⁹ Na, tō gimanan ku tun ta Áglangngagán na si Jesus na pasadunán ku si Timoteo diyan ákniyu ka di dán madugé ébô kadayawanna ka ulitanna ikandin tingód katō kóddô yu. ²⁰ Sikandin tō

^{††}2:10 2:10 Ahaán tō Isaias 45:23.

^{‡‡}2:12 2:12 Karespeto, ó máddang.

pasadunán ku su ándà duma manubù iring kandin na tuu ágpanámdám tingód katô kadigárran yu. ²¹Tô duma mga manubù ágpanámdám dád tingód katô kandan kakalyag áglumun. Dì dan ágpanámdám tingód katô kakalyag na palumun i Jesu-Cristo kandan. ²²Asal isóddóran yu na ágkasarigan si Timoteo. Isóddóran yu na igtabang sikandin kanak na gulit-ulit katô Madigár Gulitán tingód ki Cristo, iring katô katabang ka batà katô kandin ámmà. ²³Gimanna na pasadunán ku sikandin diyan ákniyu ka kasóddóran ku ka ándin tô dungguán katô kaso ku. ²⁴Gimanna pagsik na tabanganna katô Áglangngagán ébô makasadunna diyan ákniyu ka dì dán madugé.

²⁵Igpanámdámna na kailangan pólián ku si Epafrodito diyan ákniyu. Sikandin tô kataladi ku asta igtabang kanak na ágtuman katô kakalyag ka Manama. Igdapit sikandin katô Madigár Gulitán iring na sundalo. Igpasadun yu sikandin dini ébô tumabang kanak tun ta kahirapan ku. ²⁶Pólián kud sikandin diyan ákniyu su ágkabugaan dán sikandin ákniyu langun, asta dì dán sikandin pakatónnók tingód katô tana din su ikadinág kó na ibógókan sikandin. ²⁷Ibógókan gó sikandin asta masig pád maté. Asal inéduwan tô Manama kandin, asta ándà sikandin kamaté. Inéduwan pagsik tô Manama kanak ébô makaliliya katô tuu pa dakál ranu.

²⁸Purisu masig kud pólián sikandin diyan ákniyu ébô ka kitanán yu puman sikandin, kadayawan kó, asta méwà tô tana ku. ²⁹Purisu tanggap yu sikandin na dakál tô dayó yu, iring na madigár áglumun ka mga sakup katô Áglangngagán.

gagán. Pabantug yu sikandin asta tô langun manubù na iring kandin, ³⁰su masig pád sikandin inaté tingód katô katuman din katô kakalyag i Cristo. Agad isóddóran din na maté pád sikandin, asal kakalyag din na tumabang kanak, su sikiyu dì makagaga tumabang.

Tô manubù na tanggapán ka Manama

3 Na, mga kataladi ku, mólà pa ka kadayawan kó su igpasakup kó tun ta Áglangngagán! Diya ágkabállé agad umanáan ku tô kasulat ku kani, su kakalyag ku na dì kó kadattan.

²Banté kó katô mga Judio na áglumu ka madat. Iring dan na madat mga asu, su mirit dan pád ákniyu na patupu kó ébô tanggapán kó ka Manama. ³Asal sikita gó baling tô duwán mga pató na bánnal ki mga sakup katô Manama agad ándà tupuwi tô langun ta, su ágpangadap ki katô Manama ukit katô tabang ka Ugis Espiritu, asta ágkadayawan ki su igpasábbad ki tun ki Jesu-Cristo, asta isóddóran ta na dì ki tanggapán ka Manama ukit katô kapatupu ta.

⁴Atin ka matábbus ki tingód katô lawa ta asta linumuwan ta, duwán gó gunayan ku kumagi na sopra a pa ka tandingán katô duma mga manubù. ⁵Tô ikawalu álló tikud tun ta kapamasusu kanak, igtupuwanna gó. Sakán tô sábbad rubbad i Israel, asta sábbadda sakup katô mga rubbad i Benjamin. Sábbadda Judio. ^{¶¶}Tuuwa gó igtuman katô mga sugù i Moises^{§§} su igpasakuppa tun ta mga Pariseo. ⁶Su malóggódna igtuman katô mga sugù, igirrayatan ku pa tô mga ágpamaké ki Cristo. Asta tingód katô katuman ku ka mga sugù ébô tanggapánna ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, ándà ágkasawé kanak.

¶¶3:5 3:5a Judio, ó Hebreo.

§§3:5 3:5b Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

⁷Tô langun kani na igpanámdám ku dângngan na duwán ágpulusán ku, ándà dán ágpulusán áknganni, su kakalyag kud na pasábbadda tun ki Cristo. ⁸Isód-dóran kud gó na ándà palang ágpulusán katô langun ka tandingán katô kapasábad ku ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ku. Iring dád na ussu tô langun igsarian ku dângngan. Purisu igtananan kud tô langun ébô pasábbadda tun ki Cristo, ⁹asta ébô masakuppa gó tun kandin. Ándà a tanggapi ka Manama na nângngà tun ta saruwan din ukit katô katuman ku katô mga sugù, asal igtanggappa gó katô Manama na nângngà ukit dád katô kapamaké ku ki Cristo, su ukit dád katô kapamaké ta tô katanggap ka Manama áknita na nângngà tun ta saruwan din. ¹⁰Kakalyag ku na pasábbadda tun ki Cristo asta kasóddóran ku tô katulusan din magunawa katô iggamit ka Manama tô iganté din puman si Cristo. Kakalyag ku na kókitan ku tô kahirapan na magunawa katô kahirapan i Cristo. Kakalyag ku na méringnga kandin agad matayanna magunawa katô kamatayan i Cristo para kanak, ¹¹su kakalyag ku na anténna puman ikandin.

Panayun kó ugtun katô ganti

¹²Ándà a kagi na ikéringngad ki Cristo. Ándà ku pa katuman tô langun katô kakalyag din kanak. Asal gâggár-âggârra ébô tuuwa makéring ki Cristo, su igsalinna i Jesu-Cristo ébô makéringnga kandin. ¹³Mga kataladi, ándà a panámdám na ikéringngad ki Cristo. Asal sábbad dád tô gugtunán ku, su diyad gó ágpanámdám tingód katô iglumu ku, asal gâggár-âggârra ébô ugtunán ku tô kakalyag ku. ¹⁴Inalayunna gâggár-âggár sippang ka dumunggù a tun ta ágtamanán ébô tanggapán ku tô ganti ka Manama na igtawar kanak tun ta langit ukit ki Jesu-Cristo.

¹⁵Purisu iring pád kani tô panámdám katô langun ta na ágsunnad dán é kapamaké. Asal ka ánnà magunawa tô panámdám yu tingód kani, pénagpáttán kó katô Manama. ¹⁶Asal kailangan tumánan ta gó tô kabánnalan na igpasóddór dán katô Manama áknita.

¹⁷Na, mga kataladi, iringi yu gó tô ágkémun ku, asta sállág yu tô ágkémun katô mga manubù na igiring áknami ébô duwán iringan yu. ¹⁸Su marapung tô mga mà kagi igpamaké ki Cristo, asal ukit katô madat linumuwan dan, ágpasóddór dan na gusig dan katô ágtinuruán tingód katô kamatayan i Cristo tun ta krus. Ikapira ad igulit ákniyu tingód kani mga manubù ni, asta igsággówa róggun katô kapasampát ku puman kani ákniyu. ¹⁹Asal matuman dan gó supakan ka Manama, su agad ándin tô kakalyag katô lawa dan, tô gó tô ágtumanán dan. Agad kailangan kayyaan dan tingód katô madat mga linumuwan dan, asal ágpapadadurung dan baling. Ágpanámdám-mán dan dád tô tingód katô kóddô dan nit banuwa. ²⁰Asal sikita gó tô mga sakup tun ta pagpangulu ka Manama tun ta langit na tikudan katô Taratábbus ta. Gangatan ta tô Áglangngagán na si Jesu-Cristo. ²¹Ukit katô katulusan din, pamantun din ni lawa ta na ágkamaté ébô tô lawa ta méring katô tuu madigár lawa din na ò maté. Magunawa tô katulusan na gamitán din ka talun din tô langun agad ánda.

Mga ágtinuruán

4 Purisu mga kataladi ku na ágginawaan ku, pasarig kó katô kapamaké yu tun ta Áglangngagán. Ágk-abaugan ad ákniyu, su sikiyu tô ágbággé kanak ka dayó, asta sikiyu tô pató na duwán ágpulusán katô linumuwan ku.

²Ágpédu-éduwa ákniyu Euodia asta Sintique na kailangan pasábbadé kó, su mga sakup kó katô Áglangngagán.

³Ágpédu-éduwa pagsik áknikó na ágkasarigan rarak ku na tabangan nu ni duwa gabayi ébô pasábbadé dan, su sikandan tó kadumaan ku na gulit-ulit katô Madigár Gulitán, asta sikandan tó kadumaan i Clemente asta tó duma mga kadumaan ku na igsulat dán tó mga ngadan dan tun ta libro ka kantayan na ándà ágtamanán.

⁴Kailangan inalayun kó gó kadayawan tingód katô kapasakup yu tun ta Áglangngagán. Umanán ku tó igkagi ku, na kailangan kadayawan kó gó!

⁵Pakita yu tun ta langun manubù na mallayat tó ginawa yu. Masig dán tó kalónód katô Áglangngagán.* ⁶Agad ándin tó dumunggù tun ákniyu, yakó gó ágkatanaan, asal dasal kó tun ta Manama tingód katô langun. Ulit yu kandin tó mga ágkailanganán yu, pamuyò kó katô tabang din, asta pasalamat kó kandin. ⁷Atin ka lumun yu ni, bág-gayan kó katô Manama ka kasunayan ébô ándà palang tana yu. Masuné kó su ágsarig kó ki Jesu-Cristo. Tó kasunayan na tikud tun ta Manama di yu tuu ágk-agpáttan su tuu gó madigár.

⁸Na, mga kataladi, duwán pa sábad kagin ku ákniyu. Panámdám yu dád gó tó mga bálnal, tó mga ágkabantug, tó mga nángngà, tó mga malinis, tó mga ágbággé ka dayó, asta tó mga madigár ágdinággán. Agad ándin tó mga madigár, asta agad ándin tó mga ágkadurung, panámdám yu ni. ⁹Tuman yu tó langun na igtinurù ku ákniyu, tó mga kabánnalan na igtanggap yu asta tó igpaminág yu tikud kanak. Agad ándin tó linumuwan ku na igkita yu, tó gó tó kailangan lumun yu, asta dumaan kó gó katô Manama na ágbággé ka kasunayan.

Kapasalamat tingód katô tabang

¹⁰Dakál gó tó dayó ku asta ágpasalamatta katô Áglangngagán su igpasóddór yu puman na igginawaanna ikiyu. Isóddóran ku na agad duwán kakalyag yu na tumabang kanak, asal ándà dád timpo para katô katabang yu. ¹¹Yakó ágpanámdám na igkagiya kani su ikulanganna, su agad ándin tó kóddò ku, isóddóran ku na nángngà gó para kanak. ¹²Isóddóran ku na nángngà para kanak agad ágkandaanna, asta nángngà para kanak agad ágkaduwán-nanna. Isóddóran ku na nángngà tó kóddò ku agad ándin. Nángngà kanak agad ágkabásugga ó agad ágballusánna. Nángngà kanak agad duwán dakál ó agad ikulanganna. ¹³Agad ándin tó dumunggù kanak, makatiissa katô langun ukit katô tabang i Cristo na ágpabákkár kanak. ¹⁴Asal madigár tó tabang yu kanak áknganni su ihirapanna gó.

¹⁵Sikiyu na mga taga Filipos, isóddóran yu na tó igpanówa tikud tun ta probinsya ka Macedonia asta tó igtigkanéya igulit-ulit katô Madigár Gulitán tun ákniyu, sikiyu dád gó tó mga ágpampamaké na igpapid ka tabang para kanak ébô makatinurù a katô duma mga manubù iring katô katinurù ku ákniyu. ¹⁶Agad dutunna ta lunsud ka Tesalonica, asal ikapira kó igpapid katô tabang yu para kanak. ¹⁷Yakó ágpanámdám na duwán kakalyag ku na tumabang kó puman kanak, asal kakalyag ku na duwán matanggap yu tikud tun ta Manama tingód katô kabággé yu kanak.

¹⁸Áknganni ándà a kakulangi su itanggap kud tó dakál tabang yu kanak, asta duwán pa sobra katô ágkailanganán ku su itanggap kud tó tabang na igpapid

*4:5 4:5 Masig dán tó kalónód katô Áglangngagán, ó madani gó tó Áglangngagán tun ákniyu.

yu kanak ukit ki Epafrodito. Nángngà tun ta Manama tô tabang yu asta ágkadayawan sikandin, su tô gasa yu kanak iring na mammut na ágbággén tun ta Manama. ¹⁹Na, tô Manama na ágdópón kanak tô mággé ákniyu katô langun na ágkailanganán yu su dì katáppánggan tô dakál ginawa din na ágbággén din áknita ukit ki Jesu-Cristo. ²⁰Purisu durungán ta tô Manama na Ámmà ta ka ándà ágtamanán. Matuman gó ní!

Ágtamanán kani sulat

²¹Ágpangumusta a katô langun sakup ka Manama na ágpamaké ki Jesu-Cristo. Tô mga kataladi na igduma kanak dini, ágpangumusta dan ákniyu. ²²Ágpangumusta ákniyu tô langun sakup ka Manama dini, asta tuu pa gó tô mga taralumu tun ta palasyo katô emperador.

²³Mólà pa ka tabangan kó katô Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Colosas

Una Basan

Colosas tō délák lunsud tun ta probinsya ka Asia. Tō mga ágpampamaké tun ta Colosas ándà kita ki Pablo. Tō dád igkita kandin si Epafra na taga Colosas, su igpamaké sikandin ki Cristo ukit ki Pablo. Ukit katō kólit-ólit i Epafra tun ta Colosas, duwán mga manubù na igpamaké ki Cristo.

Róggun igpriso si Pablo, igdunggù si Epafra asta igulit ki Pablo tingód ka problema tun ta Colosas. Mà din na duwán mga taratinurù na igdunggù tun ta Colosas na ássa tō ágtinuruán dan. Igbuyas dan gó si Cristo. Igtinurù dan na tuu pa mallayat tō mga panaligan ka tandingán ki Cristo, asta mga panaligan baling tō ágpadani katō mga manubù tun ta Manama. Purisu igduwa-duwa gó tō panámám katō mga ágpampamaké tingód ki Jesu-Cristo, asta igpapulé dan.

Purisu igsulat si Pablo kandan, asta igpapid din ni sulat ki Epafra tun ta Colosas. Nit sulat, igkagi si Pablo kandan na kulang tō igtinurù katō mga taratinurù. Igpasóddór din kandan na si Jesu-Cristo gó tō tuu bánnal Batà ka Manama, igpallayat ka Manama sikandin, asta ándà palang na tuu pa mallayat ka tandingán kandin. Sikandin gó tō ágpan-gulu katō langun. Sikandin dád gó tō makapasábbad katō Manama asta katō mga manubù. Sikandin tō Áglangngagán katō langun na mamaké kandin.

1 Sakán si Pablo na igsalin ka Manama ébô imunna na apostoles i Jesu-Cristo. Sakán asta si Timoteo na kataladi ta ²tō ágpangumusta áknayu diyan ta lunsud ka Colosas. Sikiyu tō mga sakup ka Manama asta ágkasarigan kó na mga kataladi tun ki Cristo.

Mólà pa ka tabangan kó katō Ámmà Manama ta, asta bággayan kó ikandin ka kasunayan.

Kapasalamat asta kadasal i Pablo

³Atin ka ágdasal ké tingód áknayu, inalayun ké ágpasalamat tun ta Manama na Ámmà katō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ⁴Ágpasalamat ké kandin su idinág dé na masarig tō kapamaké yu ki Jesu-Cristo, asta dakál kun tō ginawa yu tun ta langun sakup ka Manama. ⁵Masarig tō kapamaké yu asta dakál tō ginawa yu su giman kó katō ágpulusán yu na igtaganà ka Manama para áknayu tun ta langit. Ni gó tō igimanan yu dāngngan tikud tun ta álló na igdinág kó katō kabánnalan, asta tō gó tō Madigár Gulitán tingód ki Cristo. ⁶Ni Madigár Gulitán ágpanayun dán gó ágkatalap sippang tun ta kaluwagan kani banuwa. Marapung dán tō duma mga manubù na igpamaké, asta igpamantu katō ágkémun dan iring katō in-ému áknayu tō álló na igbánnal yu tō kabánnalan tingód katō kedu ka Manama tun ta mga masalà-salà. ⁷Tō gó tō kabánnalan na igtinurù i Epafra áknayu. Sikandin tō kadumaan dé na ágginawaan dé asta tō ágkasarigan na ágsuguánnán i Cristo na igpasadun dé tun áknayu na bullas áknami. ⁸Sikandin tō igulit áknami tingód katō dakál ginawa yu na igbággé katō Ugis Espiritu áknayu.

⁹Purisu tō ikasóddór ké kani tingód áknayu, inalayun ké ágdasal tingód áknayu. Inalayun ké ágpédu-édu katō Manama na makasóddór kó katō langun ka kakalyag din na lumun yu. Ágdasal ké na tanggapán yu tō kapandayan asta tō kénagpáttan na ágbággén katō Ugis Espiritu ¹⁰ébô makatuman kó katō kakalyag katō Áglangngagán, asta ébô kadayawan gó sikandin tingód áknayu. Ágdasal ké na manayun kó lumumu ka madigár, asta kadugangan gó tō isód-

dóran yu tingód ka Manama. ¹¹Mólà pa ka pabákkárrán kó gó ka Manama ukit katô kandin makasalábbù katulusan ébô ka dungguan kó ka mga kahirapan, makatiis kó katô langun asta kumallayat tó ginawa yu. Mólà pa ka duwán dayó yu, ¹²asta makapasalamat kó katô Ámmà na Manama, su igimu kó ikandin na nángngà ébô masakup kó tun ta mga manubù na bággayan din katô igpataganà para kandan tun ta pagpangulu din na giló.

Si Cristo tuu mallayat ka langun

¹³Igpaluwà kid ka Manama tikud tun ta pagpangulu katô kangittángngan, asta igalin ki ka Manama tun ta pagpangulu katô Batà din na ágginawaan din. ¹⁴Ukit katô kamatayan katô Batà din, igtábbus kid ka Manama, asta igpasinsiyaan kid ikandin tingód katô mga salà ta.

¹⁵Ukit ki Cristo ikitaan ta tó Manama na di ágkitanán.

Si Cristo tó tuu mallayat ka tandingán katô langun-langun na igimu ka Manama,

¹⁶su ukit ki Cristo igimu ka Manama tó langun-langun,

agad tun ta langit asta nit banuwa, agad tó ágkitanán asta tó di ágkitanán, agad ándin tó mga duwán katulusan asta tó ágpangulu ó tó ághari.

Sikandin tó tuu mallayat ka tandingán katô langun,

su igimu katô Manama tó langun ukit kandin asta para kandin.

¹⁷Tó ándà pa imuwi tó agad ándin, taganà duwán dán sikandin, asta ukit kandin, madigár tó katagù asta tó kapasábbadé katô langun.

¹⁸Sikandin tó tuu mallayat su sikandin tó ulu katô langun ágpampamaké na ipanunggiringan katô lawa din.

Sikandin tó ágtigkanayan katô langun, asta sikandin tó una inanté puman na di puman maté

ébô ágkasóddóran ta na sikandin tó tuu pa mallayat ka tandingán katô langun.

¹⁹Sikandin tó ikitaan katô ágkémun ka Manama,

su kakalyag ka Manama na tó Batà din gó tó mapánnù

katô kapánnuan ka Manama.

²⁰Ukit ki Cristo igpasábbad ka Manama tó langun tun kandin,

agad tó nit banuwa asta tó tun ta langit. Ukit katô dipanug din tó inaté sikandin tun ta krus,

mému dán masábbad tó mga manubù tun ta Manama.

²¹Dángngan, madyù kó tikud tun ta Manama, asta inému kó na mga usig din, su madat tó panámdám yu asta madat tó mga linumuwan yu. ²²Asal igpasábbad kó tun ta Manama ukit katô kapamanubù i Cristo asta katô kamatayan din tun ta krus ébô piddán kó ikandin madani tun ta Manama, su ándà dán salà yu, asta malinis kó tun ta saruwan ka Manama. ²³Asal kailangan manayun kó na masarig tó kapamaké yu. Yakó ágsuwé tikud tun ta gimanan na igpasóddór ákniyu dúngngan tó igdinág yu tó Madigár Gulitán na igulit-ulit dán tun ta langun manubù tun ta kaluwagan kani banuwa, asta igpapidda katô Manama ébô mulit-ulitta kani Madigár Gulitán.

Linumuwan i Pablo para katô mga ágpampamaké

²⁴Agad ágkahirapanna áknganni, asal idayawanna su ukit katô katiis ku kani mga kahirapan, katabangan kó gó. Ni ágriyun ku kannun ta lawa ku iring katô igtiis i Cristo ébô katabangan ku tó langun ágpampamaké na igpasakup kandin. ²⁵Igimuwa ka Manama na ágsuguánnán ébô tabangan ku tó langun yu na ágpampamaké, su kakalyag din na ulit-ulitán ku tó langun kagi din tun ákniyu. ²⁶Ni gó tó kabánnalan na ándà pasóddóri ka

Manama tun ta mga manubù sayyan. Asal áknganni igpasóddór din dán áknita na mga sakup din. ²⁷ Kakalyag din na ni tuu madigár kabánnalan kasóddóran katô langun manubù agad ánnà Judio. Ni gó tó ándà din pasóddóri dángngan na papiddán din si Cristo ébô móddô duma ákniyu. Su diyan dán ákniyu si Cristo, duwán madigár gimanan yu na bággen ka Manama. ²⁸ Purisu gulit-ulit ké katô langun manubù tingód ki Cristo. Ágtalan asta ágtinurù ké kandan ukit katô kapandayan na igbággé ka Manama áknami ébô ka piddán dé sikandan tun ta saruwan ka Manama, nángngà gó tó kapasábbad dan ki Cristo. ²⁹ Purisu tuu ku ággár-ággárran tó katinurù ku kani ukit katô bákkár na ágbággén i Cristo kanak.

2 Kakalyag ku na kasóddóran yu na tuuwa gággár-ággár ébô katabangan ku sikiyu na mga taga Colosas, asta tó mga manubù tun ta lunsud ka Laodicea, asta tó langun ágpampamaké na ándà pa ikakita kanak. ² Tó gó tó áglumun ku ébô mabákkár tó pusung yu na sumarig ki Cristo ébô pasábbadé kó ukit katô kaginawaé yu. Tó gó tó áglumun ku ébô kagpáttan yu gó tó kabánnalan tingód ki Cristo na ándà pa pasóddóri ka Manama dángngan. ³ Si Cristo dád tó ágpasóddór katô langun ka kakatigan asta kapan-dayan na ándà pa pasóddóri dángngan.

⁴ Tó gó tó igsulat ku ákniyu ébô di kó mapid katô mga manubù na ágtinurù ka bulaló, agad madigár tó kagi dan. ⁵ Agad madiyù a tun ákniyu, asal inalayunna ágpanámdám tingód ákniyu. Idayawanna su idinág ku na nángngà tó ágkémun yu, asta masarig gó tó kapamaké yu ki Cristo.

Si Cristo tó nángngà tákkásson ta

⁶ Su igpasakup kó tun ki Jesu-Cristo na Áglangngagán, kailangan manayun kó tumuman katô kakalyag din. ⁷ Atin ka tó gó tó panayunán yu, pasábbad kó tun ki Cristo iring na kayu na madalám é dalid, asta iring na balé na tuu masarig. Kumasarig tó kapamaké yu iring katô igtinurù ákniyu. Kailangan inalayun kó pasalamat tun ta Manama.

⁸ Banté kó gó ébô di kó mapid katô mga manubù na malyag mid ákniyu ukit katô mga bulaló na ágtinuruán dan, su ágtinuruán dan tó mga ágkémun katô mga kamónaan dan asta tó mga ágkémun guné katô panámdám kani banuwa. Ándà ágpulusán katô ágtinuruán dan, su ánnà ni tó kabánnalan tingód ki Cristo, ⁹ su si Cristo tó kapánnuan katô langunlangun na kamanamaan katô Manama. ¹⁰ Ukit katô kapasábbad yu tun ki Cristo, igbággayan kód katô tuu madigár kantayan na ándà dán gó kulang, asta si Cristo tó tuu pa mallayat tun ta langun espiritu na ágpangulu asta duwán katulusan. ¹¹ Tó igpasábbad kó tun ki Cristo, iring na igtupuwan kó. Ánnà lawa yu tó igtupuwan ka manubù, asal si Cristo gó tó igiwà katô madat kakalyag tikud tun ta pusung yu. [†] ¹² Tó igpabun-yag kó, iring na inaté kó asta iglábbáng kó duma ki Cristo, asta iring na inanté kó puman duma kandin su igsarig kó katô matulus Manama na iganté puman ki Cristo. ¹³ Dángngan, iring na inaté kó, su masalà-salà kó asta di kó ágtuman katô mga sugù ka Manama na ágtumanán katô mga Judio. Asal áknganni igbággayan kód ka Manama katô kantayan duma ki Cristo, asta igpasinsiyaan din dán tó langun salà ta. ¹⁴ Dángngan, supakan ki pád su iglapas ki katô

[†]2:11 2:11 Igtupuwan tó mga Judio su tó gó tó pató na igpasábbad dan tun ta Manama. Asal tó pató na igpasábbad ki tun ki Cristo, tó gó tó kéwà din katô madat kakalyag ta.

mga sugù ka Manama. Asal ukit katò kapansal ki Cristo tun ta krus, igiwà ka Manama tò lista katò mga salà ta, asta áknganni di kid supakan. ¹⁵Ukit katò kamatayan i Cristo tun ta krus, igpanalu dán tò Manama katò langun espiritu na ágpangulu asta duwán katulusan, asta igpasóddór din tun ta langun na igpanalu dán sikandin katò langun.

¹⁶Purisu pabayà yu dád tò ágbuyas ákniyu tingód katò ágkannán asta ginámmán yu, asta tingód katò di kó gapil tun ta mga kalimudan dan kada ámmé, asta kada bulan, asta kada álló ka kapaginawa. ¹⁷Tò langun kani ágkémun dan, tò dád gó tò alung tingód katò dumunggù. Asal tò gangatan dan ituman dán gó, su itanggap tad tò madigár ukit katò kadunggù i Cristo. ¹⁸Pabayà yu dád tò ágbuyas ákniyu asta tò mirit pád ákniyu ébò pabbabà-babà kó asta mangadap kó katò mga panaligan ka Manama. Mà kagi igpakita tò Manama kandan, asal ándà ágpulusán katò kapadadurung dan, su tikud dád tun ta panámdám dan na masalà-salà. ¹⁹Di dan malyag na pasakup dan tun ki Cristo na ulu ta. Su igpasakup ki tun ki Cristo, ágpabákkár ki asta ágpasábbadé ki iring na mga laluwadan asta ugat. Ukit kani, makatuman ki katò kakalyag ka Manama.

Mantu kantayan na ágbággén i Cristo

²⁰Su iring na inaté kód duma ki Cristo asta igpaluwà kód tikud tun ta mga ágkémun kani banuwa, yakó yu ágnunugi tò ágtinurù ka mga sugù iring kani, ²¹“Yakó gawid kani! Yakó ágkinnam kani! Yakó ágdappán kani!” ²²Ni mga sugù ni tingód dád katò mga ágkannán asta ginámmán na ágkémát dád. Yakó yu ágnunugi tò ágtinurù ka mga sugù iring kani, su tò ágtinuruán dan tikud dád tun ta panámdám ka mga manubù.

²³Tò katamanan kani tò katuman dan katò kakalyag ka lawa dan. Agad iring na mapandé ni mga sugù su tingód ka kapangadap, kapabbabà-babà, asta kér-rayat katò lawa, asal ándà ágpulusán katò mga manubù na ágtuman kani mga sugù.

Tapé asta mantu kantayan

3 Purisu, su inaté kód puman duma ki Cristo, kailangan pamasakán yu tò tun ta langit na gunsadanan i Cristo dadan tun ta kawanan ka Manama asta ágpangulu duma kandin. ²Yakó ágpánámdám tingód dád kani banuwa, asal kailangan manámdám kó gó tingód katò tun ta langit, ³su iring gó na inaté kód, asta ágbantéyan ka Manama tò mantu kantayan yu tingód katò kapasábbad yu tun ki Cristo. ⁴Si Cristo tò igbággé áknita katò mantu kantayan na ándà ágtamanán. Atin ka lumónód puman sikandin asta kitanán katò langun manubù tò katulusan din asta kabantug din, dumuma kó gó kandin.

⁵Purisu yakó áglumu katò madat mga kakalyag yu. Yakó áglayuk katò ánnà ákniyu sawa ó duma, asta yakó áglumu ka agad ándin na maripà. Yakó ágtuman katò madat mga kakalyag yu, asta yakó ágpánámdám tingód kani. Yakó ágkasabuan ka kaduwánnan ka duma manubù, su tò ágkasabuan iring gó katò ágpangadap katò ágmanaman. ⁶Supakan ka Manama tò áglumu ka madat iring kani. ⁷Ni gó tò iglumu yu dángngan tò inapid kó katò madat mga kakalyag yu.

⁸Asal áknganni sódo kód lumu katò langun madat iring kani. Yakó ágkasókó. Yakó sékót ágkaringasa. Yakó gimumu-umu ka salà tun ta mga duma. Yakó ágbuyas. Yakó ágkagi ka madat. ⁹Yakó ágbulaló, su igtananan yud tò tapé ágkémun yu, ¹⁰asta igtanggap yud tò mantu ágkémun tikud tun ta Manama, asta

inalayun kó ikandin ágpamantun sip-pang ka makéring kó kandin ébô tuu kó makasóddór kandin. ¹¹ Purisu tun ta saruwan katô Manama, ándà dán kas-saan ka mga manubù, agad mga Ju-dio na igtupuwan ó mga ánnà Judio na ándà katupuwi, agad mga manubù tun ta madiyù mga banuwa, agad mga manubù na ándà kakatigan, agad állang ó ánnà állang. Asal si Cristo tó tuu mallayat ka tandingán katô langun, asta góddô sikandin tun ta langun ágpampamaké.

¹² Igsalin kó ka Manama, asta ággi-nawaan kó na mga sakup din. Purisu kailangan médu-édu kó, asta madigár tó áglumun yu tun ta mga unawa yu. Kailangan pabbabà-babà kó. Yakó gésà, asal kailangan mallayat é ginawa yu.

¹³ Kailangan madalám tó ginawa yu. Atin ka duwán makasalà tun ákniyu, papasinsiyáé kó ébô pasábbadé kó, su igpasinsiyaan kód katô Áglangngagán. ¹⁴ Asal ni gó tó tuu ágkailanganán ka tandingán katô langun. Paginawaé kó. Atin ka paginawaé kó, madigár su inag-gát kód na igpasábbadé.

¹⁵ Su igbággayan kó i Cristo katô ka-sunayan, kailangan duwán kasunayan tun ta langun yu na mga ágpampamaké. Igsalin kó ka Manama ébô duwán ka-sunayan katô langun yu na ágpalmudé asta ágpangadap kandin. Kailangan in-alayun kó pasalamat kandin. ¹⁶ Mólà pa ka kapánnuan tó panámdám yu katô madigár ágtinuruán tingód ki Cristo ébô kumapandé kó. Gamit yu tó mga kagi din ka ágpatinurué kó asta ágpatam-bagé[‡] kó. Pasalamat kó katô Manama ukit katô kakanta yu ka mga kagi ka Manama na igsulat, asta ukit ka mga kanta tingód ki Jesus, asta ukit ka mga kanta na tikud tun ta Ugis Espiritu. ¹⁷ Agad ándin tó lumun yu asta ka-gin yu, pasóddór yu gó na mga sakup

kó katô Áglangngagán na si Jesus, asta pasalamat kó tun ta Ámmà Manama ukit kandin.

Mga sugù para katô madigár kapadumaé

¹⁸ Sikiyu na mga sawa, pasakup kó katô duma yu, su tó gó tó madigár na lumun ka mga ágpamaké katô Áglangngagán.

¹⁹ Sikiyu na mga duma, ginawayi yu tó sawa yu, asta yakó yu ágpasakiti.

²⁰ Sikiyu na mga gabatà, tuman yu tó langun sugù katô ákniyu ámmà asta innà, su atin ka tó gó tó lumun katô mga igpasakup tun ta Áglangngagán, ka-dayawan tó Manama.

²¹ Sikiyu na mga ámmà asta innà, yakó yu ágpasobrayi tó kadisiplina yu katô mga gabatà yu ébô di dan sumódó lu-mumu ka madigár.

²² Sikiyu na mga állang, tuman yu tó langun ka sugù katô mga amo yu nit banuwa. Inalayun kó bánnal kan-dan ánnà dád róggun ka sumállág dan ákniyu ébô madurung kó iring katô áglumun ka mga ágpadadurung. Tuman yu tó mga sugù dan tingód katô kare-speto yu katô Áglangngagán. ²³ Kailan-gan malóggód kó agad ándin tó lumun yu, su ánnà dád manubù tó ágbánnalán yu, asal tó Áglangngagán tó ágbánnalán yu. ²⁴ Yakó ágkalingó na Áglangngagán tó mággé ákniyu katô ágpulusán na igtandó ka Manama, su Áglangngagán na si Cristo tó bánnal amo na ágbán-nalán yu. ²⁵ Asal ka madat tó áglumun ka manubù, madat tó sulì kandin, su ándà manubù na ágmusingán ka Man-ama agad ándin tó bónnóng dan.

4 Sikiyu na mga amo, kailangan nángngà tó kapid yu katô mga állang yu. Yakó ágkalingó na kailangan

[‡]3:16 3:16 Ágpatambagé, ó ágpakagiyé.

tumubang kó pagsik katô Amo yu tun ta langit.

Duma mga sugù

²Tô langun yu, yakó ágsódô ágdasal, asal patannáb kó asta pasalamat kó tun ta Manama. ³Dasal kó pagsik tingód áknami ébô bággayan ké ka Manama ka timpo ébô makólit-ólit ké katô kabánalan tingód ki Cristo na ándà pasóddóri ka Manama sayyan. Tô gó tô gunayan na igprisowa dini su igulit-ulit ku tô tingód kandin. ⁴Dasal kó kanak ébô malumák kagpáttan tô kólit-ólit ku kani tun ta mga manubù.

⁵Kailangan mapandé tô ágkémun yu róggun móddô kó tun ta mga duma na di ágpamaké. Yakó gulà katô mga oras yu. ⁶Atin ka ágtóngkô kó katô mga di ágpamaké, kailangan duwán kédu yu kandan asta madigár tô ágkagin yu. Kailangan matayyó tô taba yu katô mga insà dan ébô makagpát dan.

Ágtamanán kani sulat

⁷Si Tiquico tô kataladi na ágginawaan. Ágkasarigan sikandin na kadumaan ku na ágtuman ka kakalyag katô Áglangngagán. Atin ka dumunggù sikandin diyan ákniyu, ulitán din tô langun na inému kanak dini. ⁸Purisu pasadunán ku sikandin diyan ákniyu ébô makasóddór kó tingód áknami, asta ébô pabákkárrán tô pusung yu. ⁹Pasadunán ku pagsik si Onesimo na ágkasarigan kataladi na ágginawaan ta. Sikandin tô unawa yu na taga Colosas. Duwa dan si Tiquico tô mulit ákniyu tingód katô langun na inému dini.

¹⁰Ágpangumusta ákniyu tô kadumaan ku dini ta prisowan na si Aristarco. Ág-

pangumusta ákniyu si Marcos na imaluy kataladi i Bernabe. Atin ka dumunggù si Marcos tun ákniyu, tanggap yu sikandin iring na taganà igkagi ku ákniyu. ¹¹Ágpangumusta si Josue na ánggadanán ki Justo. Tun ta langun Judio na ágpamaké, sikandan dád tállu tô ágtabang kanak róggun igtinurú a tingód katô pagpangulu ka Manama. Tuu igmabákkár tô pusung ku ukit kandan.

¹²Ágpangumusta si Epafra na unawa yu. Ágsuguánnán sikandin i Jesu-Cristo. Inalayun sikandin ágdasal para ákniyu. Kakalyag din na imun kó ka Manama na masarig asta matullid, asta tuu kó makasóddór katô langun ka kakalyag ka Manama. ¹³Ikita ku na tuu gó gággár-ággár sikandin ébô katabangan kó asta tô mga taga Laodicea, asta tô mga taga Hierapolis.

¹⁴Ágpangumusta si Demas asta tô doktor na ágginawaan ta na si Lucas.

¹⁵Papid yu ni kapangumusta ku katô mga kataladi tun ta lunsud ka Laodicea, asta tun ki Ninfa asta katô mga ágpampamaké na ágpalmudé tun ta balé din.

¹⁶Atin ka mapángnga tô kabasa yu kani sulat ku, papid yu ni tun ta mga ágpampamaké tun ta Laodicea ébô basan dan pagsik. Basa kó pagsik katô sulat ku kandan. ¹⁷Uli yu si Arquipo na kailangan tumanán din tô igpalumu katô Áglangngagán kandin.

¹⁸Sakán gó si Pablo tô igperma kani ágtamanán ka sulat ébô kasóddóran yu na tikud gó kanak. Yakó ágkalingó na igprisowa pa.

Mólà pa ka kéduwan kó katô Manama.

Una

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Tesalonica

Una Basan

Ni libro igsulat i Pablo tun ta mga ág-pampamaké tun ta Tesalonica na sábbad dakál lunsud tun ta probinsya ka Macedonia na sakup ka banuwa ka Europa. Ni Europa ágpanguluwan katô gobyerno ka Roma. Tô karapungan kandan ánnà Judio.

Tô ikaduwa kapanó i Pablo, igtákkás si Silas asta si Timoteo. Igsadun dan tun ta mga probinsya na sakup ka mga banuwa ka Asia asta Europa. Igtinurù dan katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo.

Tun ta probinsya ka Macedonia, igirayatan si Pablo katô mga Judio na di ágbánnal katô ágtinuruán din tingód ki Jesu-Cristo. Dutun ta lunsud ka Filipos, igpalagpás asta igpapriso si Pablo asta si Silas. Na, tô igluwà dan, igsadun dan tun ta lunsud ka Tesalonica na madani tun ta Filipos.

Tô igdunggù dan tun ta Tesalonica, igtinurù si Pablo tingód ki Jesu-Cristo tun ta simbaan ka Judio. Marapung tô mga ánnà Judio na igpamaké ki Jesu-Cristo ukit katô kagi ka Manama na igtinurù i Pablo. Asal isókó ki Pablo tô mga Judio na di ágbánnal ki Jesu-Cristo. Purisu igtambang tô mga ágpampamaké ki Pablo ébô makaluwà asta di mamánnu sikandin tun ta Tesalonica.

Na, tô igsadun si Pablo tun ta Atenas, itanaan sikandin tingód katô mga mantu ágpampamaké tun ta Tesalonica agó sumódô dan mamaké ki Jesu-Cristo tingód katô kerrayat kandan. Purisu igpalónód din si Timoteo tun ta Tesalonica ébô tumabang kandan.

Na, tikud tun ta Atenas, igallus si Pablo tun ta lunsud ka Corinto. Dalám katô kóddô din tun ta Corinto, igdunggù si Timoteo asta igulit sikandin ki Pablo tingód katô madigár lumu katô mga ág-pampamaké tun ta Tesalonica. Purisu igpapid i Pablo ni sulat tun kandan. Igpasalamat sikandin tun ta Manama tingód kandan su masarig tô kapamaké dan ki Jesu-Cristo. Igpabákkár din tô ginawa dan asta igkagiyan din sikandan na manayun dan lumumu ka madigár ébô kadayawan tô Manama. Igtaba pagsik i Pablo tô mga insà dan tingód katô kalónód i Jesu-Cristo.

Mabasa tun ta libro na ánggadanan Lumu 16:1-17:10 tingód katô kapanó i Pablo asta katô inókitan din.

1 Ni sulat tikud áknami na si Pablo, si Silas, asta si Timoteo. Igsulatan dé sikiyu na ágpamaké tun ta Tesalonica na mga sakup katô Ámmà ta na Manama asta katô Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

Mólà pa ka matanggap yu tô kédu asta tô kasunayan tikud tun ta Manama.

Igpasalamat si Pablo tingód katô mga taga Tesalonica

²Atin ka ágdasal ké, inalayun dé sikiyu ágpasalamatan tun ta Manama, asta inalayun dé gapilán sikiyu tun ta dasalán dé, ³su tun ta kadasal dé tun ta Ámmà ta na Manama, áganámdám ké tingód katô kapamaké yu ki Jesu-Cristo na igpasóddór yu ukit katô áglumun yu, asta ukit katô ginawa yu tun ta duma mga manubù su gággár-ággár kó ágtambang kandan, asta ukit katô masarig gimanan yu tun ta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ⁴Mga kataladi na ágginawaan katô Manama, isóddóran dé na igsalin kó ikandin, ⁵su tô igtinurù ké ákniyu katô Madigár Gulitán, ánnà dád na igkagi ké ákniyu, asal tô kagi dé igtákkássan pagsik katô katulu-

san ka Ugis Espiritu, asta isóddóran dé na duwán igpulus yu. Isóddóran yu tō ágkémun asta iglumu dé róggun katō kóddō dé diyan ákniyu dāngngan. ⁶Na, sikiyu, ikéring kó áknami asta ikéring kó katō Áglangngagán. Agad igirrayatan kó tingód katō kabánnal yu katō kagi ka Manama, igbággayan kó ka dayó katō Ugis Espiritu. ⁷Purisu sikiyu dán tō madigár giringanan katō langun ágpampamaké tun ta mga banuwa ka Macedonia asta Grecia, ⁸su ukit ákniyu, italapan dán tō kagi ka Manama tingód katō Áglangngagán ánnà dád tun ta Macedonia asta Grecia, asal ikasóddór dán tō marapung manubù tun ta mga banuwa na igpamaké kó ká tun ta Manama. Purisu ándà dán kailangan ka mulit kó katō дума mga manubù tingód katō kapamaké yu, su ikasóddór dan dán, ⁹su gulit dan tingód katō katanggap yu áknami. Gulit dan na igsóddó kó ágbánnal katō mga ágmanaman ébō tumuman kó ka kakalyag katō bánnal manté Manama. ¹⁰Gulit dan na gangat kó katō kalónód katō Batà din na si Jesus tikud tun ta langit. Iganté puman katō Manama si Jesus na ágpaluwà áknita tikud tun ta supak katō Manama.

Iglumu i Pablo tun ta Tesalonica

2 Na, mga kataladi, sikiyu tō ikasóddór na duwán ágpulusán katō langun iglumu dé diyan ákniyu dāngngan, ²su isóddóran yu na agad irasayan kó asta igpayayà kó tun ta Filipos, asal igtabangan kó katō Manama ta, su duwán kagani dé ébō tuminurù tun ákniyu katō Madigár Gulitán tikud tun ta Manama, agad marapung tō mga manubù diyan ákniyu na tuu igusig áknami. ³Na, ánnà bulaló tō ágtinuruán dé, ánnà madat tō áglumun dé, asta ándà kó limbung

ákniyu, ⁴asal nāngngà kó tun ta saruwan ka Manama. Purisu igsarigan kó ikandin katō katinurù ka Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo. Tō gó ágtinurù kó ánnà ébō kadayawan tō mga manubù áknami, asal kakalyag dé na kadayawan tō Manama áknami, su sikandin tō pakasóddór katō áknami pusung. ⁵Isóddóran yu na ándà kó gó paniyuk[§] ákniyu. Asta ánnà mà kagi dád tō kararak dé ákniyu ébō makasalapi. Ikasóddór tō Manama na bánnal ni igkagi ku. ⁶Ánnà kakalyag dé na durungán kó ikiyu asta katō дума mga manubù. Agad mému ka piritán dé na dumurung kó áknami su apostoles kó i Cristo, ⁷asal róggun na igóddō kó tun ákniyu, inéduwan kó ákniyu iring katō kedu ka innà na ágdóppón katō kandin mga gabatà. ⁸Tingód katō ginawa dé ákniyu, kakalyag dé na di kó dád tuminurù ákniyu katō Madigár Gulitán tikud tun ta Manama, asal bággén dé pád pagsik tun ákniyu tō kantayan dé ébō makatabang kó ákniyu, su ágginawaan dé sikiyu.

⁹Mga kataladi, ándà yu kalingawi na tuu kó gággár-ággár áglumu róggun igóddō kó tun ákniyu, su tō igtinurù kó ákniyu katō Madigár Gulitán tikud tun ta Manama, iglumu kó agad álló asta dukilám ébō ándà kailangan na mággé kó ka magasto dé. ¹⁰Isóddóran yu asta isóddóran pagsik katō Manama na nāngngà tun ta saruwan din tō ágkémun dé asta tō iglumu dé na ándà gó kabuyas katō mga ágpampamaké. ¹¹Isóddóran yu na madigár tō igkagi dé katō tagsábbad-sábbad ákniyu, iring katō áglumun ka ámmà tun ta kandin mga gabatà, ¹²su inalayun kó igkagi ákniyu, igpabákkár kó katō ginawa yu, asta igpénagpát kó ákniyu na kailangan madigár tō ágkémun yu tun ta saruwan ka Manama.

[¶]1:7 1:7 Grecia, ó Acaya.

[§]2:5 2:5 Paniyuk, ó mà kagi ágdurung (pag-ulog-ulog).

Sikandin tō igtawar ákniyu ébō masakup kó tun ta madigár pagpangulu din.

¹³Na, inalayun ké ágpasalamat pagsik tun ta Manama su tō igtinurù ké ákniyu katō kagi ka Manama, igpaminág kó asta igtanggap yu ni kagi na ánnà dád tikud tun ta manubù, asal bánnal kagi ka Manama. Tō kagi ka Manama tō gamitán din ébō mapalin tō ágkémun katō langun yu na ágpamaké kandin. ¹⁴Mga kataladi, tō inému tun ákniyu magunawa katō inému katō mga sakup ka Manama na ágpamaké ki Jesu-Cristo tun ta Judea, su girrayatan kó katō mga kadumaan yu na ánnà Judio magunawa katō kerryat kandan katō mga kadumaan dan na Judio. ¹⁵Tō mga Judio na di ágpamaké tō igmaté katō Áglangngagán na si Jesu-Cristo asta katō mga propeta ka Manama sayyan, asta girrayatan ké ikandan. Ánnà nángngà tun ta saruwan ka Manama tō áglumun dan, asta gusig dan katō makatabang katō langun manubù, ¹⁶su ágdalangan dan tō kólit-ólit dé tun ta mga ánnà Judio na duwán katábbusan tikud tun ta salà. Ukit katō madat áglumun dan, ágkadugangan tō salà dan sippang ka mapánnù dán. Purisu masig dan dán gó dungguan katō supak ka Manama!

Kakalyag i Pablo na lumónód tun kandan

¹⁷Na, mga kataladi, agad igtanan ké ákniyu tun ta mabbabà timpo, ágk-abaugan ké ákniyu, asta duwán gó kakalyag dé na kumita ákniyu, ¹⁸su plano dé na lumónód ké tun ákniyu. Makapira a pád lumónód, asal igdalangan na i Maibuyan. ¹⁹Kakalyag dé na kumita ké puman ákniyu su ukit ákniyu duwán gimanan dé asta duwán dayó dé, su tō álló katō kalónód katō Áglangngagán ta na si Jesus, sikiyu tō pabantugán dé tun kandin, ²⁰su sikiyu tō bantug dé asta dayó dé.

3Na, su di kéd pakatiis katō bugà dé, igplano ké na móddô ké tun ta Atenas, ²asal pasadunán dé si Timoteo tun ákniyu. Sikandin tō kataladi dé asta áglumu para katō Manama ukit katō katinurù din ka Madigár Gulitán tingód ki Cristo. Igpapid dé sikandin ébō pabákkárrán din tō kapamaké yu tun ta Manama asta ébō manayun kó lumumu ka madigár, ³ébō ándà makasamuk katō kapamaké yu ukit katō kerryat na ágdunggù ákniyu. Isóddóran yu na ni gó tō kakalyag ka Manama na kókitan ta, ⁴su róggun igóddô ké tun ákniyu dāngngan, igkagi ké ákniyu na dumunggù tō álló na irrayatan ki, asta isóddóran yu na itu-man dán tō igkagi dé. ⁵Purisu su tuuwa ágkatanaan tingód ákniyu, igpapid ku si Timoteo ébō kasóddóran ku ka masarig pa tō kapamaké yu tun ta Manama. Itanaanna agó mapid kó i Maibuyan asta ándà ágpulusán katō iglumu dé dutun ákniyu.

⁶Asal idayawan ké su igulì dán si Timoteo dini áknami tikud tun ákniyu, asta madigár tō igulit din áknami tingód katō kapamaké yu tun ta Manama asta katō kapaginawaé yu. Iggagi sikandin na inalayun kó ágpanámdám ka madigár tingód áknami, asta duwán kakalyag yu na kumita áknami na magunawa katō kakalyag dé. ⁷Purisu mga kataladi, agad tuu ké ágkahirapan asta girrayatan, asal ágkadayawan ké ukit katō kapamaké yu tun ta Manama. ⁸Madigár dán tō panámdám dé su isóddóran dé na masarig tō kapamaké yu tun ta Áglangngagán. ⁹Na, tuu ké ágpasalamat tun ta Manama tingód ákniyu, su ukit ákniyu duwán dayó dé tun ta saruwan ka Manama ta. ¹⁰Álló asta dukilám inalayun ké ágdasal asta ágpamuyù ké na kumita ké puman ákniyu ébō makatabang ké katō kapamaké yu.

¹¹Mólà pa ka tabangan ké katō Ámmà ta na Manama asta tō Áglangngagán

ta na si Jesus ébô makasadun ké tun ákniyu. ¹²Mólà pa ka Áglangngagán tó dumugang asta papanayun katô kapaginawaé yu asta katô ginawa yu tun ta langun manubù, iring katô ginawa dé ákniyu. ¹³Ukit kani pabákkárrán din tó ginawa yu ébô kitanán kó na ándà salà asta nángngà kó tun ta saruwan ka Ámmà ta na Manama tó álló ka lumónód tó Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo na tákkássan katô langun sakup din.

Kailangan madigár tó áglumun yu

4 Na, mga kataladi, igtinuruan dé sikiyu tingód katô madigár áglumun na makabággé ka dayó tun ta Manama, asta tó gó tó áglumun yu. Asal ukit katô ngadan ka Áglangngagán na si Jesus, ágpédu-édu ké asta ágkagi ké ákniyu na panayun kó lumu ka madigár, ²su isóddóran yu tó igtinurù dé ákniyu tikud tun ta Áglangngagán na si Jesus. ³Ni gó tó kakalyag ka Manama na lumun yu ébô tanggapán kó ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. Kailangan di kó áglayuk katô ánnà ákniyu sawa ó duma. ⁴Kailangan makapáttud tó tagsábbad-sábbad katô ákniyu lawa ébô nángngà tó áglumun yu asta ébô respetowan kó. ⁵Yakó ágkapid katô madat kakalyag katô ákniyu lawa iring na áglumun katô mga di ágpamaké katô Manama. ⁶Purisu yakó áglumu ka salà ukit kani mga lumu ni ébô di kó makalapas tun ta mga kataladi yu. Su atin ka lumumu tó manubù kani salà ni, sulian sikandin katô Áglangngagán, asta tó gó tó igtalan dé ákniyu dangingan. ⁷Igtawar ki katô Manama ánnà ébô lumun ta tó madat, asal ébô nángngà tó áglumun ta tun ta saruwan din. ⁸Purisu ka duwán di ágbánnal kani kagi ku, ánnà manubù tó igélléyan din, asal tó Manama na igbággé ákniyu katô Ugis Espiritu.

⁹Na, tingód katô ginawa yu tun ta mga kataladi, ándà dán kailangan na tumin-

urù a ákniyu ukit ka sulat, su igtinuruan kó katô Manama na kailangan paginawaé kó, ¹⁰asta isóddóran dé na duwán ginawa yu tun ta langun kataladi tun ta kaluwagan ka probinsya ka Macedonia. Asal mga kataladi, kagiyan dé sikiyu na kailangan inalayun kó gó paginawaé. ¹¹Na, kailangan lumumu kó katô ákniyu áglumun ébô di kó makasamuk katô duma mga manubù. Kailangan mággár-ággár kó lumumu ébô duwán magasto, su tó gó tó igkagi dé ákniyu dangingan, ¹²ébô respetowan kó katô duma mga manubù agad di dan ágpamaké, asta ébô ándà kailangan na pamasakán yu tó magasto tun ta duma manubù.

Tingód katô inaté dán asta kalónód ka Áglangngagán

¹³Mga kataladi, kakalyag dé na kasóddóran yu tó tingód katô mga ágpampamaké na inaté dán ébô di kó ágkaranu iring na karanu katô mga manubù na ándà gimanan. ¹⁴Ágkasóddóran ta na inaté si Jesus, asta inaté puman sikandin. Purisu kailangan kasóddóran ta na antén puman ka Manama tó taganà mga igpamaké ki Jesus ébô dumuma dan kandin.

¹⁵Ni igsulat dé ákniyu igpasóddór áknami katô Áglangngagán, asta ulitán kud ákniyu. Ka lumónód tó Áglangngagán, sikita na manté pa di muna sumumar kandin, su muna tó mga ágpampamaké na inaté dán, ¹⁶su sumunnad tó Áglangngagán tikud tun ta langit, ullaón din tó sugù, tumawar tó malalayay panaligan ka Manama, asta padagingán tó trumpeta ka Manama. Na, muna manté puman tó mga inaté na igpamaké ki Cristo. ¹⁷Pángnga ka manté sikandan, sikita na mga manté pô mabatun duma kandan tun ta mga sagulapun, asta sumumar ki katô Áglangngagán tun ta langit. Inalayun kid móddó duma katô Áglangngagán. ¹⁸Purisu pa-

pabákkárré kó tun ta ginawa yu ukit kani mga kagi.

Kailangan makataganà ki katò kalónód ka Áglangngagán

5 Na, mga kataladi, ándà dán kailangan na sumulat ké pa ákniyu tingód ka ándin állawi na matuman ni, ²su tuu yud isóddóran na tígkò dád dumunggù tò álló ka kalónód katò Áglangngagán iring katò kadunggù katò takón ka tángngà ka dukilám. ³Agad kumagi tò mga manubù na duwán kasunayan asta ándà kamáddangan, asal tígkò dád dungguan dan ka kadattan, iring katò bayi na ágpangalalan. ⁴Asal sikiyu na mga kataladi, ánnà kód tun ta kangitángngan. Dì kó kasalábbuan tingód katò álló ka kalónód din iring na manubù na ágkasalábbuan katò kadunggù katò takón. ⁵Su sakup kó i Jesu-Cristo, sikiyu tò tingód katò kappawaan asta tò tingód katò álló. Ánnà ki tingód katò dukilám asta tingód katò kangitángngan. ⁶Purisu kailangan dì ki makéring katò mga dì ágpamaké, su iring dan katò ágtudug. Asal kailangan iring ki na ágbanté asta pakapáttud. ⁷Su tò mga manubù na tingód katò kangitángngan, iring dan katò ágtudug asta ágkalasing ka dukilám. ⁸Asal sikita tò manubù na tingód katò kappawaan. Purisu kailangan makapáttud ki. Atin ka inalayun ki ágsarig katò Manama asta ágpaginawaé ki, tò gó tò iring na salimbutung katò pusung ta, asta tò gimanan ta katò katábus ka Manama áknita iring na salimbutung katò panámdám ta. Na, ni gó tò ikéring na sundalo na duwán putó na salimbutung ka lawa din asta ulu din. ⁹Igsalin ki katò Manama ánnà ébò supakan ki ikandin, asal ébò tábbusán ki ikandin ukit katò Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ¹⁰Sikandin tò igpamaté bulas áknita ébò móddò ki duma kandin agad inaté kid ó manté ki pò ka lumónód

sikandin. ¹¹Purisu papabákkárré kó katò kapamaké yu, asta patabangé kó, iring katò áglumun yu áknganni.

Katapuriyan mga panalan

¹²Na, mga kataladi, pédu-édu ké ákniyu na kailangan respetowan yu tò mga gággár-ággár áglumu tun ákniyu, su igsalin dan katò Áglangngagán ébò mid ákniyu asta mággé ka tambag ákniyu. ¹³Kailangan pabantugán yu asta ginawaan yu sikandan tingód katò áglumun dan para ákniyu. Kailangan duwán kasunayan katò kóddò yu.

¹⁴Na, mga kataladi, kagiyan dé sikiyu na kailangan tuminurù kó katò mga tukukán ébò lumumu dan. Pabákkár yu tò ginawa katò mga ágkamáddangan. Tabangi yu tò mga ágmalómét é kapamaké tun ta Manama. Pallayat yu tò ginawa yu tun ta langun. ¹⁵Yakó ágsulì katò mga manubù na áglumu ka madat tun ákniyu, asal kailangan inalayun kó lumumu ka madigár tun ta mga ágpampamaké asta tun ta langun manubù.

¹⁶Kadayawan kó inalayun. ¹⁷Dasal kó agad ándin urasi. ¹⁸Agad ándin tò dumunggù ákniyu, pasalamat kó tun ta Manama, su tò gó tò kakalyag din na lumun yu tingód katò kapasábbad yu tun ki Jesu-Cristo.

¹⁹Yakó yu ágdalangi tò áglumun katò Ugis Espiritu tun ákniyu. ²⁰Yakó géllé katò kagi na igpólit katò Manama, ²¹asal kinnami yu ka bánnal tò langun katò igkagi. Atin ka ágkasarigan tò kagi na igulit ákniyu, bánnal kó kanan. ²²Asal yakó ágbánnal katò langun madat kagi.

²³Na, mólà pa ka Manama na ágbággé katò kasunayan tò tumanggap ákniyu na nángngà tun ta saruwan din. Mólà pa ka nángngà tò tun ta pusung yu, tò tun ta panámdám yu, asta tò tun ta lawa yu ébò dì kó mabuyas ka lumónód tò Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ²⁴Tumanán

ka Manama ni langun su ágkasarigan sikandin na igsalin ákniyu.

²⁵ Mga kataladi, dasali ké.

²⁶ Papangumustaé kó langun na kataladi ágtákkásson katô kapaginawaé yu.

²⁷ Tun ta saruwan katô Áglangngagán, ni gó ni talan ku ákniyu. Basa yu ni sulat tun ta langun kataladi.

²⁸ Mólà pa ka kédúwan tô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo ákniyu.

Ikaduwa

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga

Tesalonica

Una Basan

Ni libro igsulat i Pablo tun ta mga ág-pampamaké tun ta Tesalonica ébô tuu dan makasóddór tingód katô álló ka kalónód katô Áglangngagán na si Jesu-Cristo. Igsulat i Pablo kandan na una dumunggù tò tuu áglumu ka salà. Sikandin tò mid katô karapungan ka mga di ág-pamaké ébô lumumu sikandan katô tuu pa madat. Kumagi sikandin na sikandin tò Manama. Pángnga ka malumu tò langun, lumónód tò Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

Igpasalamat si Pablo katô mga taga Tesalonica su masarig tò kapamaké dan agad tuu dan girrayatan asta ágkahirapan. Igtalan din kandan na kailangan ágkasarigan asta ágpaginawaé dan. Igtinurù si Pablo na inalayun dan lumumu ébô duwán magasto dan katô kandan ágkailanganán, asta di dan mému tukukán.

1 Ni sulat tikud áknami na si Pablo, si Silas, asta si Timoteo. Igsulat ké áknayu na mga ág-pampamaké tun ta Tesalonica na mga sakup katô Ámmà ta na Manama asta katô Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

²Mólà pa ka matanggap yu tò kédu asta tò kasunayan tikud tun ta Ámmà na Manama asta tikud tun ta Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

Kalónód katô Áglangngagán asta supak din

³Mga kataladi, inalayun ké ágpasalamat tun ta Manama tingód áknayu. Na, nángngà tò kapasalamat dé su tuu dán gássud tò kapamaké yu, asta tuu kód ág-

paginawaé. ⁴Purisu sikiyu tò ágpaban-tugán dé tun ta mga ág-pampamaké tun ta duma mga lunsud, su gulit ké kandan na pakatiis kó asta ágpanayun kó ág-pamaké ki Jesu-Cristo, agad inalayun kó girrayatan asta ágkahirapan.

⁵Ukit kani, ágpasóddór tò Manama na nángngà tò karuud din katô mga manubù tun ta tapuri álló, su pasóddórán din na nángngà kó na sakupán tun ta pagpangulu din, su tò gó tò gunayan katô karasayan yu áknganni. ⁶Nángngà tun ta Manama tò kasuli din katô mga girrayat áknayu, ⁷asta nángngà tun ta Manama tò kabággé din áknayu asta áknami katô kasunayan agad girrayatan ki áknganni. Tò gó tò lumun din ka lumónód tò Áglangngagán tikud tun ta langit na ágtákkássan katô matulus mga panaligan din. ⁸Lumónód sikandin na ágtákkássan katô rágrág ka apuy ébô sulian din tò langun na di ág-pamaké katô Manama asta tò ándà bánnal katô Madigár Gulitán tingód katô Áglangngagán ta na si Jesus. ⁹Supakan dan katô Áglangngagán ka ándà ágtamanán, su péwaán dan tikud tun ta saruwan din, asta tikud tun ta séllaán katô katulusan din. ¹⁰Matuman ni tun ta álló katô kalónód din, su lumónód sikandin ébô durungán katô langun sakup din asta ébô pabantugán katô langun ág-pamaké kandin. Mapil kó gó kandan su igbánnal kó katô igulit-ulit dé áknayu.

¹¹Ni gó é gunayan na inalayun ké ágdasal para áknayu ébô nángngà tun ta Manama ta tò katanggap yu katô madigár tingód katô katawar din áknayu. Mólà pa ka tabangan kó ukit katô katulusan ka Manama ébô matuman tò langun kakalyag yu na madigár lumun ukit katô kapamaké yu kandin, ¹²asta ébô durungán tò ngadan katô Áglangngagán na si Jesus ukit áknayu, asta durungán kó ikandin. Matuman ni su inéduwan

ákníyu tô Manama ta asta tô Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

Kalónód katô Áglangngagán ta

2 Na, mga kataladi, tingód ka kalónód katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo asta tingód katô kalimud din áknita ébô dumuma kandin, duwán pédu-édu dé ákníyu. ²Yakó sékót ágkasasó, asta yakó ágkatanaan agad dinággán yu na igdunggù dán tô álló na rumuud tô Áglangngagán, agad ágkagi tô mga manubù na duwán igpasóddór katô Ugis Espiritu tun kandan, ó duwán igulit kandan, ó duwán kun sulat tikud áknami. ³Yakó ágpalimbung, agad ándin tô dinággán yu! Dì pa dumunggù tô álló tô sippang ka méllé pa ka Manama tô karapungan ka mga manubù asta pakitanán pa sikandin na tuu áglumu ka salà. Supakan gó sikandin ka Manama ka ándà ágtamanán! ⁴Tô dì pa supakan, musig sikandin ka Manama, asta pallayatán din tô sarili din tun ta langun na ágmanaman asta tun ta mga ágpangadapán, su mahu sikandin tun ta templo katô Manama, ** munsad sikandin, asta kumagi na sikandin tô Manama. ⁵Kailangan kasampáttan yu na tô gó tô igtinurù ku ákníyu róggun igduma a ákníyu dángngan.

⁶Isóddóran yu pagsik na duwán pa ikadalang kandin áknganni ébô pakitanán tô tuu áglumu ka salà tun ta álló na igsalin ka Manama. ⁷Agad duwán dán mga manubù na ágpiddán din ébô dì dan mánnal katô kagi ka Manama, asal dì pa ágkitanán tô tuu áglumu ka salà su duwán pa ikadalang kandin. Asal duwán álló na kangén ka Manama tô ikadalang. ⁸Ka kangén dán tô ikadalang,

kitanán tô tuu áglumu ka salà, asta matayan sikandin katô Áglangngagán na si Jesus ukit katô kagin din. Manalu tô Áglangngagán katô katulusan ka usig din ukit katô séllaán ka kadunggù din.†† ⁹Róggun ka dì pa maté, tô tuu áglumu ka salà, gamitán din tô katulusan i Maibuyan asta makému sikandin katô marapung mga kasalábbuan na matulus asta makalimbung. ¹⁰Ukit katô madat mga lumun din limbungan din tô mga manubù na dungguan ka supak ka Manama. Kalimbungan dan su méllé dan na mánnal katô kabánnalan na makatábbus pád kandan. ¹¹Su méllé dan katô kabánnalan, duwán lumun ka Manama kandan ukit katô katulusan din ébô mapid dan katô limbung asta ébô mánnal katô bulaló. ¹²Purisu supakan ka Manama tô langun na dì ágbánnal katô kabánnalan su kakalyag dan na lumumu ka salà.

Igsalin kó ébô tábbusán

¹³Mga kataladi na ágginawaan katô Áglangngagán, nángngà tô kapasalamat dé tun ta Manama tingód ákníyu, su tikud tun ta tigkanayan, igsalin kó katô Manama ébô tábbusán kó ukit katô kalinis ka Ugis Espiritu ákníyu asta ukit katô kabánnalan na igbánnal yu. ¹⁴Tô gó tô gunayan na igtawar kó katô Manama ukit ka katinurù dé ákníyu katô Madigár Gultán, su kakalyag din na masakup kó tun ta kadigárran katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ¹⁵Purisu mga kataladi, pasarig yu tô kapamaké yu ki Jesu-Cristo, asta panayun kó bánnal katô kabánnalan na igbággé áknami asta igtinurù dé ákníyu ukit katô kólit-ólit dé asta ukit katô sulat dé ákníyu.

**2:4 2:4 Tingód kani kagi “templo,” duwán mga katig manubù na ágkagi na ni gó é pagngadan katô mga ágpamaké ka Manama. (Ahaán tô 1 Corinto 3:16-17 asta 2 Corinto 6:16.) Duwán pagsik mga duma ágkagi na ni gó tô dakál templo tun ta Jerusalem. (Ahaán tô Ezequias 28:2.)

††2:8 2:8 Ahaán tô Isaias 11:4.

¹⁶Na, ágdasal ké tun ta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo asta tun ta Ámmà ta na Manama na igginawa áknita asta igbággé áknita katô kabákkárran na ándà ágtamanán asta katô madigár gimanan ukit katô kédu din áknita. ¹⁷Mólà pa ka bággén ka Manama áknuyu tô kabákkárran asta makému na lumun yu asta kagin yu tô langun na madigár.

Dasal kó para áknami

3Na, mga kataladi, dasal kó para áknami ébô di madugé tuu pa marapung tô mga manubù na makasóddór katô kabánnalan na ágtinuruán dé asta mánnal dan, iring katô ilmu diyan áknuyu. ²Dasal kó para áknami ébô paluwaán ké tikud tun ta bállad katô mga masalà-salà, su ándà pamaké tô langun.

³Asal ágkasarigan gó tô Áglangngagán. Sikandin tô pasarig katô kapamaké yu asta dumóppón áknuyu ébô di kó dadattan i Maibuyan. ⁴Ágsarig ké katô Áglangngagán na inalayun yu ágtumanán tô mga igtalan dé áknuyu.

⁵Mólà pa ka Áglangngagán tô pénagpát áknuyu tingód katô ginawa ka Manama áknuyu, asta tingód ka katiis yu katô mga kahirapan iring ki Cristo.

Kailangan mággár-ággár kó

⁶Na, mga kataladi, ni gó tô talan dé áknuyu su igpapid ké katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. Yakó ágduma katô mga ágpamaké na tukukán asta di ágbánnal katô igtinurù dé áknuyu. ⁷Taganà yud isóddóran ka ándin tô kailangan lumun yu ébô makéring kó áknami. Rógun igóddô ké diyan áknuyu, ándà ké patukuk-tukuk. ⁸Ándà ké tanggap katô ágkakan na ándà dé bayadi, asal igággár-

ággár ké iglumu agad álló asta dukilám ébô di kó masasó tingód áknami. ⁹Tô gó tô iglumu dé ánnà su di mému ka bággayan ké ikiyu, asal ébô mému ké na madigár iringan yu. ¹⁰Su tô igóddô ké diyan áknuyu, ni gó é igtalan dé áknuyu: Atin ka di malyag tô manubù áglumu, yakó yu ágpakanni.

¹¹Tô gó tô talan dé áknuyu su igdinág dé na duwán mga tukukán diyan áknuyu. Di dan áglumu, asal ágbaring dan dád katô áglumun katô дума mga manubù. ¹²Purisu su igpapid ké katô Áglangngagán na si Jesu-Cristo, talanan dé asta kagiyan dé sikandan na kailangan lumumu dan ébô di dan makasamuk katô дума mga manubù asta ébô duwán ágkakangayan dan para katô kandan ágkailanganán.

¹³Na, mga kataladi, yakó ágsungkù áglumu ka madigár. ¹⁴Atin ka duwán manubù diyan áknuyu na di mánnal kani mga talan dé ukit kani surat, pamatawi yu sikandin, asta yakó ágdumaduma kandin ébô kayyaan. ¹⁵Yakó ágpánámdám na usig yu sikandin, asal tambagi yu sikandin iring na kataladi yu. ¹⁶Mólà pa ka tô Áglangngagán na ágtikudan katô kasunayan mággé áknuyu ka kasunayan agad ándin tô dumunggù áknuyu.

Ágtamanán kani surat

Mólà pa ka Áglangngagán tô dumuma áknuyu langun.

¹⁷Sakán, si Pablo, tô igsurat kani mga kagi nit katapuriyan kani surat ku. Iring kani tô kaperma ku katô langun igsurat ku ébô kasóddóran yu na bánnal sakán tô igsurat kani.

¹⁸Mólà pa ka kéduwan tô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo áknuyu langun.

Una

Sulat I Pablo Tun Ki

Timoteo

Una Basan

Ni libro igsulat i Pablo ki Timoteo na sábbad mallaki. Si Timoteo taga Listra na sábbad lunsud tun ta banuwa ka Asia. Judio tó innà i Timoteo na ánggadanan ki Eunice, asta ágpamaké sikandin ki Jesu-Cristo. Ánnà Judio tó ámmà din asal Griego. (Ahaán tó Mga Lumu 16:1-3.)

Si Timoteo tó batà i Pablo ukit ka kapamaké din. Igtákkás si Timoteo ki Pablo tó ikaduwa kapanó din tun ta mga simbaan ka ágpampamaké ébô tuminurù. Igsadun dan tun ta Corinto, Macedonia, Efeso asta sippang tun ta Jerusalem dalám ka pira ámmé. Dakál tó inagpátan i Timoteo kató kagi ka Manama ukit ki Pablo. Igpóddó i Pablo si Timoteo tun ta Efeso ébô tuminurù sikandin kató mga ágpampamaké dutun asta tun ta mga banuwa na madani ka Efeso.

Na, tó igdunggù si Pablo tun ta Macedonia, igsulat sikandin tun ki Timoteo ébô pabákkárrán din tó pusung i Timoteo. Igtinurù sikandin ki Timoteo na kailangan nángngà tó áglumun din tun ta saruwan ka Manama, su sikandin tó ágpíd kató mga ágpampamaké. Igsulat si Pablo na kailangan sapadan i Timoteo tó mga ágtinurù kató ánnà nángngà ágtinuruán. Igsulat din tó tingód kató kadasal, tó tingód kató lumun ka mga gabayi tun ta simbaan, asta tó tingód kató kasalin ka mga tarapid ka simbaan.

Duwán igsulat tingód ki Timoteo tun ta Lumu 16:1-5 asta 17:14-15.

1 Sakán, si Pablo, tó igsulat kani. In-émuwa apostoles i Jesu-Cristo ukit kató sugù ka Manama na Taratábbus ta, asta ki Jesu-Cristo na gimanan ta.

²Igsulatta áknikó Timoteo na bálnal batà ku tun ta kapamaké.

Mólà pa ka matanggap nu tó tabang, kédu, asta kasunayan tikud tun ta Ámmà Manama asta tikud tun ta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

Mga ágtinurù kató ánnà bálnal

³Umanán ku tó igkagi ku tun áknayu tó igsadunna tun ta Macedonia dangan-gan. Óddó ka pa tun ta Efeso ébô sapadan nu tó mga manubù na ágtinurù kató ánnà magunawa kató ágtinuruán ta. ⁴Kagiyi nu sikandan na kailangan di dan mánnal kató mga igimu-imu gulitán kató mga kamónaan asta kató ituran ka mga ngadan kató mga kamónaan na ándà ágpulusán, su sumippang dád tun ta mga insà na di ágkataba. Ukit kani, di katabangan tó katuman ta kató plano ka Manama, su matuman ni ukit dád kató kapamaké ta kandin. ⁵Na, tó gó tó gunayan kani talan nu kandan ébô duwán ginawa dan tikud tun ta malinis pusung, tikud tun ta madigár panámdám, asta tikud tun ta bálnal kapamaké dan. ⁶Asal duwán mga manubù na ikasuwe kani langun, asta inalayun dan dád ágpatóngkóé asta ágpapulé tingód kató ándà ágpulusán. ⁷Agad kakalyag dan na mému dan mga taratinurù kató mga sugù i Moises,†† asal ándà dan kagpátti ka ándin tó kóbadan kató ágkagin dan asta tó tingód ka ágtinuruán dan.

⁸Isóddóran ta na madigár tó mga sugù ka gamitán ta tun ta nángngà kapókit.

⁹Isóddóran ta na tó gunayan kató mga sugù ánnà para kató mga manubù na

††1:7 1:7 Manama tó igbággé kató mga sugù ki Moises, asta si Moises tó igbággé kató mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán kató mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

nángngà tô áglumun dan, asal para katô mga áglapas katô mga sugù asta di ág-bánnal ka Manama, para katô mga di ágrespeto ka Manama asta ágsalà-salà, para katô mga di malyag ka Manama asta di ágpangadap kandin, para katô mga ágmaté katô kandan ámmà ó innà, asta para katô mga taramaté. ¹⁰ Tô gunayan katô mga sugù para katô mga áglayuk katô ánnà kandan sawa ó duma, para katô áglayuk katô unawa dan na mga gamama ó gabayi, para katô mga gámmát ébô patábbusán dan, para katô mga bulalón asta mga ágtestigós ka bulaló. Tô gunayan katô mga sugù para katô manubù na áglumu ka agad ándin na di nángngà tun ta kabánnalan na ágt-inuruán. ¹¹ Tô gó pagsik tô kabánnalan tun ta Madigár Gulitán na igpasóddór katô Manama na ágdurungán, asta tô gó tô igsarig din kanak.

Pasalamat tingód katô kédu ka Manama

¹² Ágpasalamatta tun ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta su panámdám din na ágkasariganna. Purisu igsalinna ikandin ébô lumumuwa para kandin, asta sikandin tô igbággé kanak ka bákkár tingód katô kalumu ku. ¹³ Tô gó tô igimu din agad igbuyas-buyas ku sikandin dangingan, igirrayatan ku tô mga sakup din, asta iringasaan ku sikandin. Asal in-éduwan sikandin kanak, su tô iglumuwa kani, ándà ku kasóddóri na madat tô iglumu ku, su ándà a pamaké kandin. ¹⁴ Tuu dakál tô kédu katô Áglangngagán ta kanak. Purisu igpamakéya asta igginawa a katô duma mga manubù ukit katô kapasábbad ku ki Jesu-Cristo. ¹⁵ Bánnal ni kagin ku, asta kailangan bánnalán ta ni. Igsadun si Jesu-Cristo nit banuwa ébô tumábbus katô mga masalà-salà. Tun ta langun dan, sakán tô tuu madat. ¹⁶ Asal inéduwan tô Manama kanak ébô ukit kanak kasóddóran

na tuu mallayat tô ginawa i Jesu-Cristo, su agad sakán tô tuu madat ka tand-ingán katô langun masalà-salà, asal in-émuwa iringanan katô langun na mán-nal kandin asta makatanggap katô kantayan na ándà ágtamanán. ¹⁷ Di gó maté tô Manama, asta di sikandin ágkitanán. Sikandin dád tô Manama. Mólà pa ka pabantugán asta durungán sikandin na ágpangulu ku ándà ágtamanán! Matuman ni!

¹⁸ Na, Timoteo na batà ku tun ta kapamaké, ni gó tô talan ku áknikó. Yaka nu ágkalingawi tô igkagi katô mga propeta ka Manama tingód áknikó dangingan. Ukit katô kagi dan, katabangan ka ébô tumanán nu tô igtalan áknikó, iring na sundalo na ágkasarigan. ¹⁹ Kailangan masarig tô kapamaké nu katô Manama, asta nángngà tô áglumun nu na ándà kayyaan nu. Duwán mga manubù na igéllé katô nángngà áglumun, asta tô gó ágpamaké dan katô ágtinuruán na ánnà bánnal. ²⁰ Iring kani tô iglumu i Hime-neo asta i Alejandro. Igpasupakan ku sikandan ki Maibuyan ébô katinuruan dan na di mému ka kumagi dan katô madat tingód ka Manama.

Tinurù tingód katô kadasal

2 Purisu tô una kagin ku na kailangan dumasal tô mga manubù asta mamuyù dan katô ágkailanganán dan tun ta Manama. Kailangan dumasal dan para katô duma mga manubù, asta pasalamat dan tun ta Manama. ² Kailangan dumasal dan tingód katô mga hari asta tingód katô langun ágpangulu ébô duwán kasunayan katô kóddô ta asta ébô makatuman ki katô kakalyag ka Manama asta katô nángngà ágkémun. ³ Madigár ka tô gó é áglumun ta, asta kadayawan tô Manama na Taratábbus ta. ⁴ Kakalyag din na matábbus tô langun manubù asta makasóddór dan katô kabánnalan. ⁵ Sábbad dád gó tô Man-

ama, asta sábbad dád gó tō Taratapid tun ta tángnaan ka Manama asta manubù. Ni Taratapid si Jesu-Cristo na igpamanubù. ⁶Igbággé din tō sarili din asta inaté ébō tábbusan din tō langun manubù. Tō nángngà álló, igpasód-dór din na duwán kakalyag ka Manama na tumábbus katō langun manubù. ⁷Purisu igsalinna asta inémuwa apostoles ébō mulit-ulitta tun ta mga ánnà Judio tingód katō kapamaké asta kabán-nalan. Ánnà bulaló ni, asal bánnal tō igulit ku.

⁸Purisu kakalyag ku na agad ánda palimudé tō mga ágpampamaké, dumasal tō mga gamama, asta tō bállad dan na ágtayón dan kailangan di ággamitán para katō kalumu ka salà. Kailangan ánda ágkasókówan dan asta ánda gapulan dan.

⁹Tingód katō mga gabayi na ágpampamaké, kakalyag ku na kailangan miyà-miyà dan mumpak katō nángngà. Kailangan di dan sobra tapidán tō ulu dan, asta di dan gamitán tō tuu dakál é lagà, iring na bulawan, asta perlas, asta mga óggét ébō durungán dan katō duma mga manubù. ¹⁰Asal kailangan ágkadurung dan ukit katō madigár áglumun dan, su tō gó é kailangan lumun katō mga gabayi na ágpamaké. ¹¹Kailangan di maránnás tō mga gabayi, asal miyà maminág katō ágtinuruán ébō kakitaan tō kapabbabà dan. ¹²Dì mému kanak ka mga gabayi tō tuminurú ó mid katō mga gamama. Kailangan tumagnáp dan dád, ¹³su si Adan tō una igimu ka Manama, asta si Eva tō ikatalundug na igimu din.[¶] ¹⁴Ánnà si Adan tō iglimbungan i Maibuyan, asal tō bayi tō iglimbungan, asta sikandin tō una ikalapas katō sugù ka Manama.^{§§} ¹⁵Asal atin ka inalayun

ágpamaké tō mga gabayi, asta ágginawa dan, asta nángngà tō áglumun dan tun ta saruwan ka Manama, asta madigár tō ágkémun dan, duwán kaluwaan dan dalám katō kapamasusu dan.

Mga tarapid ka simbaan

3 Bánnal ni ágkagin: Atin ka duwán kakalyag katō manubù na mému na tarapid ka simbaan, madigár lumu tō idigárran din. ²Purisu tō tarapid ka simbaan, kailangan ánda gó lumu din na mabuyas, sábbad dád tō sawa din,* makapáttud sikandin katō sarili din, matannáb, asta ágkarespetowan. Kailangan madigár galit-alit asta katig sikandin ágtinurú. ³Dì ágkalasing, asta di sékót ágkasókó, asal kailangan médu sikandin katō mga manubù, di ágsamuk, asta di ágginawa ka salapí. ⁴Kailangan madigár tō kapid din katō sawa din asta mga gabatà din. Kailangan disiplinán din tō mga gabatà din ébō mán-nal asta rumespeto kandin, ⁵su atin ka di katig sikandin ágpíd katō pamilya din, pamánnun din ka kapid tō mga ágpamaké ka Manama? ⁶Dì mému ka imun tarapid ka simbaan tō mantu pa igpamaké ki Jesu-Cristo, agó padadurung sikandin, asta supakan ka Manama iring katō kasupak din ki Maibuyan. ⁷Kailangan nángngà pagsik tō ágkémun din ébō respetowan sikandin katō mga di ágpamaké, su atin ka di nángngà, buyasán sikandin, asta madabù sikandin tun ta tagán i Maibuyan.

Mga opisiales ka simbaan

⁸Magunawa pagsik tō mga opisiales ka simbaan, su kailangan nángngà tō ágkémun dan. Kailangan bánnal tō ágkagin dan. Dì mému ka tuu dan ginám

[¶]2:13 2:13 Ahaán tō Genesis 2:7,21-22.

^{§§}2:14 2:14 Ahaán tō Genesis 3:1-6.

*3:2 3:2 Sábbad dád tō sawa din asta di áglíbug.

asta di mému ka sobra tô kakalyag dan na makasalapi. ⁹Kailangan masarig tô kapamaké dan tingód katô kabánnalan na igpasóddór ka Manama na tákkássan katô nángngà panámdám. ¹⁰Tô di dan pa imun na opisyaes ka simbaan, kailangan ahaán ka ándin tô ágkémun dan. Atin ka ándà gó mabuyas kandan, mému imun dan na mga opisyaes ka simbaan. ¹¹Tô mga gabayi† pagsik, kailangan nángngà tô ágkémun dan. Di dan mému ágsélék, asal makapáttud katô sarili dan asta ágkasarigan dan agad ándin tô lumun dan. ¹²Tô mga gamama na imun opisyaes ka simbaan, kailangan sábbad dád tô sawa dan. Kailangan madigár tô kapid dan katô mga gabatà dan asta mga pamilya dan. ¹³Atin ka madigár tô áglumun katô mga opisyaes ka simbaan, respetowan dan katô mga manubù, asta di dan kayyaan katô katinurù dan tingód katô kapamaké ki Jesu-Cristo.

Kabánnalan na igpasóddór katô Manama

¹⁴Na, agad gimanna na makasadunna tun áknikó ka di madugé, asal igsulat ku ni áknikó ¹⁵ébô ka mabaringnga, kasóddóran nu ka ándin tô madigár lumun katô mga gabatà ka Manama. Sikita na ágpamaké tô pamilya katô manté Manama. Iring ki na mga sumbál asta balabag katô balé, su sikita tô igsarigan din katô katinurù ka kabánnalan. ¹⁶Ágpasóddór ki na tuu madigár tô kabánnalan na igpasóddór katô Manama tingód ki Jesu-Cristo, Sikandin tô igpamanubù nit banuwa. Igpasóddór katô Ugis Espiritu na nángngà sikandin. Igkita sikandin katô mga panaligan ka Manama.

Sikandin tô ágtinuruán tun ta mga ánnà Judio.

Sikandin tô igpamaké dan tun ta kaluwagan kani banuwa.

Ibatun sikandin tun ta langit.

Tingód katô ánnà nángngà ágtinuruán

4 Na, matayyó tô igpasóddór katô Ugis Espiritu na tun ta katapuriyan mga álló, duwán mga sumuwé tikud tun ta kabánnalan na ágbánnalán ta, su mánal dan baling katô madat mga espiritu na áglimbung katô manubù, asta mánnal dan katô ánnà nángngà ágtinuruán tikud tun ta madat mga espiritu. ²Su tô mga manubù na tuminurù kani, agad áglimbung asta mà kagi dan na taratinurù katô kabánnalan, asal ándà sóddór dan na madat tô áglumun dan. ³Tuminurù dan na di mému ka kumalyag tô manubù. Tuminurù dan na duwán di mému kánán. Asal di nángngà tô tinuruán dan su igimu ka Manama tô ágkakan ébô tanggapán katô mga ágpamaké na ikasóddór katô kabánnalan asta ébô pasalamatan ta tun kandin. ⁴Madigár gó tô langun na igimu katô Manama, asta kailangan di ta élléyan tô ágkannán na tanggapán ta, asta pasalamatan ta tun kandin. ⁵Ukit katô igkagi ka Manama asta ukit katô kapasalamat ta kandin, ágkasóddóran ta na nángngà tô kakan ta katô langun na ágkakan.

Ágsuguánnán i Jesu-Cristo

⁶Atin ka ni gó tô tinuruán nu tun ta mga kataladi, madigár ka ágsuguánnán i Jesu-Cristo. Kumasarig tô kapamaké nu ukit katô kabánnalan na igpamaké ta, asta ukit katô madigár ágtinuruán na igbánnal nu. ⁷Yaka ágpaminág katô mga igimu-imu gulitán na ánnà tikud tun ta Manama, su ándà ág-

†3:11 3:11 Mga gabayi, ó mga sawa dan.

pulusán. Asal pabákkár nu tô kabánnal nu katô kakalyag ka Manama. ⁸Atin ka pabákkár ki katô lawa ta, duwán madigár na matanggap ta. Asal tuu pa madigár tô matanggap ta ukit ka kapabákkár ta katô kabánnal ta ka Manama, su duwán ágpulusán ta áknganni asta tun pagsik ta tapuri álló. ⁹Bánnal ni igkagi ku, asta kailangan bánnalán. ¹⁰Purisu pabákkár ki lumumu para katô Manama, su tô manté Manama tô gimanan ta, su sikandin tô Taratábbus para katô langun manubù, asta tuu pa para katô mga ágpamaké kandin.

¹¹Sugù nu asta tinurù nu ni mga igsulat ku áknikó. ¹²Agad sumuddù ka pa, yaka nu ágnunugi tô muyas katô katinurù nu katô kabánnalan, asal pasóddór nu tô kailangan lumun katô mga ágpampamaké. Kagi ka katô nángngà. Lumu ka katô madigár. Ginawa ka katô mga manubù. Pamaké ka katô Manama. Pasunnad ka. ¹³Sippang ka makasadunna tun áknikó, basa ka katô kagi ka Manama para katô mga manubù, ulit-ulit ka kandan, asta tinurù ka kandan. ¹⁴Gamit nu tô gasa na itanggap nu dángngan ukit katô igkagi katô mga propeta ka Manama tingód áknikó asta ukit katô kadappán[‡] ka mga tarapid ka simbaan katô ulu nu. ¹⁵Lumu nu ni asta panámdám nu ni langun ébô kasóddóran katô langun na bánnal duwán igássudan nu. ¹⁶Banté ka katô áglumun nu asta ágtinuruán nu. Panayun ka lumu kani, su ukit kani, makalili kó katô supak ka salà, agad sikuna asta tô mga ágpaminág katô ágtinuruán nu.

Lumun katô tarapid ka mga ágpampamaké

5 Yaka gésà katô tugál mama na ikalumun ka ánnà nángngà, asal

kailangan kagiyi nu sikandin iring katô kakagi nu tun ta ámmà nu. Kagiyi nu tô mga adi pa áknikó gamama iring na kataladi nu. ²Kagiyi nu tô mga tugál gabayi iring na innà nu, asta tô mga adi pa áknikó gabayi iring na tábbé nu. Kailangan ándà salà nu kandan.

³Respetowi nu tô mga gabayi balu na ándà gó ágdóppón kandan, asta tabangi nu sikandan. ⁴Asal ka duwán gabatà asta mga apù katô bayi balu, tinurui nu sikandan na kailangan sikandan tô médu asta tumabang katô kandan pamilya. Kailangan sumuli dan katô kandin innà asta ámmà, su tô gó é makadayó katô Manama. ⁵Na, tô bayi balu na ándà palang ágtabang kandin, tô gó tô giman katô tabang ka Manama asta inalayun ágdasal agad álló asta dukilám. ⁶Asal tô bayi balu na inalayun ágtuman katô kandinnù kakalyag, iring na inaté dán sikandin tun ta saruwan ka Manama, agad manté pô sikandin. ⁷Kagiyi nu tô langun ágpampamaké ébô ándà makabuyas kandan. ⁸Atin ka duwán ágpamaké na di ágtabang katô kandin gakád, asta tuu dán gó tô di ágtabang katô kandin pamilya, tô gó é igtayyug katô kapamaké, asta tuu pa madat sikandin ka tandingán katô di ágpamaké ki Jesu-Cristo.

⁹Mému listan[¶] tô bayi balu ka kanámman (60) dán tô idad din, asta sábad dád é duma din na inaté. ¹⁰Kailangan ágkabantug sikandin tingód katô madigár áglumun din, asta madigár tô kapid din katô mga gabatà din. Kailangan ágtanggap sikandin katô mga manubù na ágsadun tun kandin, guras ka paa katô mga ágpampamaké, ágtabang ka mga ágkahirapan, asta áglumu katô agad ándin madigár áglumun.

[‡]4:14 4:14 Kadappán, ó pandong.

[¶]5:9 5:9 Listan tô bayi balu na tabangan asta palumun tun ta simbaan.

¹¹ Dì mému ka listan tô gabayi balu na ánnà tugál agó mapid dan katô madat kakalyag dan asta kumalyag dan puman. ¹² Purisu buyasán dan su ándà dan tumani tô taganà tandô dan ki Cristo. ¹³ Tô mga gabayi balu na ánnà pa tugál, gulaan dan dád tô oras dan, asta ágpanumbalé dan. Tô tuu pa madat kani, ágpaséléké dan, gilabut dan katô duma mga manubù, asta ágkagin dan tô di nángngà ágkagin. ¹⁴ Purisu tuu pa madigár ka kumalyag puman tô mga gabayi balu na ánnà pa tugál, asta matà dan, asta dóppónan dan tô kandan pamilya ébô di dan buyasán katô mga usig ta na di ágpamaké. ¹⁵ Tô gó é kakalyag ku, su duwán dán mga gabayi balu na ig-suwé tikud tun ta kabánnalan, asta ilimbungan dan dán i Maibuyan. ¹⁶ Tô bayi na ágpamaké kailangan tumabang katô gakád din bayi na ibalu. Dì mému ka tô mga ágpampamaké tun ta simbaan tô tumabang kandin, su tô mga ágpampamaké tô makatabang katô duma pa mga gabayi balu na ándà palang gakád dan na ágtabang kandan.

¹⁷ Tô mga tarapid ka simbaan na madigár é kapid dan, kailangan tuu dan respetowan, asta bággayan dan ka salapi na nángngà para katô ágkailanganán dan. Atin ka tuu madigár tô katinurù katô mga gulit-ulit ka kagi ka Manama, kailangan tuu pa dakál tô bággén kandan, ¹⁸ su mà katô kagi ka Manama na ig-sulat,

“Yakó ágpungus katô babbà ka baka na marik ka trigo ébô makakan.”[§]

Asta,

“Tô manubù na áglumu kailangan tandanan.”^{**}

¹⁹ Yaka ágtawang ágpaminág ka duwán ágdadat katô tarapid ka simbaan sipang ka duwán duwa manubù ó tállu na ágtestigis na bánnal duwán madat ilmu din.^{††} ²⁰ Atin ka áglumu ka salà tô mga tarapid ka simbaan, sapadi nu sikandan tun ta tubang katô langun ágpampamaké, ébô kamáddangan tô duma mga manubù na miring kandan.

²¹ Na, tun ta saruwan katô Manama, asta ki Jesu-Cristo, asta katô mga panaligan na ig-salin katô Manama, ágkagiya áknikó na kailangan mánnal ka kani ig-sulat ku. Yaka ágdapit katô mga tarapid ka simbaan. Kailangan ándà mga manubù na musingán nu agad ándin tô bónnóng dan. ²² Yaka ágtawang ágdappán ka ulu katô manubù ébô imun na tarapid ka simbaan, su atin ka lumumu sikandin ka salà, mabuyas ka duma kandin. Purisu lili ka kanan.

²³ (Na, sódô ka inám ka wayig dád. Inám nu tô délák bino ébô kabawian tô bógóok ka gátták nu na marikit ágdunggù áknikó.)

²⁴ Agad duwán mga áglumu ka salà na sékót ágkasóddóran tô di dan pa ruudan, asal duwán duma mga manubù na di sékót ágkasóddóran tô salà dan su inalás asal duwán álló na ruudan sikandan. ²⁵ Iring pagsik kani, agad duwán mga áglumu ka madigár na sékót ágkasóddóran, asal duwán pagsik mga áglumu ka madigár na inallás, asal di mallás ni inalayun.

6 Na, tô langun állang na ágpamaké kailangan rumespeto katô kandan amo ébô ándà makabuyas katô ngadan ka Manama, asta ándà makabuyas katô ágtinuruán ta. ² Tô mga állang na duwán kandan amo na ágpamaké ki Jesu-Cristo,

§5:18 5:18a Deuteronomio 25:4; 1 Corinto 9:9.

**5:18 5:18b Ahaán tô Levitico 19:13; Deuteronomio 24:14-15; Mateo 10:10; Lucas 10:7; 1 Corinto 9:14.

††5:19 5:19 Ahaán tô Deuteronomio 19:15.

dì mému ka dì dan rumespeto katô amo dan su mataladi dan, asal kailangan tuu pa madigár tô lumun dan para katô amo dan, su tô ágtabangan dan tô ágpamaké ki Jesu-Cristo asta ágginawaan ka Manama.

Tinurù nu asta kagi nu ni langun tun ta mga ágpampamaké.

Mga ágtinuruán

³Atin ka duwán manubù na ássa gó tô ágtinuruán din na ánnà iring katô nángngà kagi tikud tun ta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, asta ánnà iring katô kabánnalan na ágtinuruán ta tingód ka madigár ágkémun ta, ⁴tô gó é ágpallayat-layat dád asta ándà palang isóddóran din. Kakalyag din na gapul dád tingód katô mga kagi na ándà ágpulusán. Tô gó é ágtikudan katô mga ágpasabué, ágpasókówé, ágpabuyasé, asta madat mga ágpanámdámmán. ⁵Ágpapulé dan su madat tô panámdám dan, asta ágsuwé dan tikud tun ta kabánnalan. Ágpanámdám dan na mému dan na kaduwánnan ukit katô kapamaké dan.

⁶Bánnal na dakál tô ágpulusán katô manubù na mánnal katô Manama, asta ágkanánngaan ka ándin dád tô itanggap din. ⁷Su tun ta kapamasusu áknita, ándà palang kaduwánnan na igpid ta nit banuwa, asta ándà gó palang kaduwánnan na mapid ta ka maté ki. ⁸Purisu ka duwán dán ágkakan ta asta gumpakán ta, kailangan kanánngaan kid. ⁹Asal duwán mga manubù na malyag na mému kaduwánnan, tô gó é mapid, asta matagán katô kakalyag dan na ándà ágpulusán asta makadadat kandan. Purisu dungguan dan ka kadattan. ¹⁰Atin ka ágginawa tô manubù ka salapì, tô gó é ágtikudan katô marapung madat mga lumu. Tingód katô ginawa

dan ka salapì, duwán dán tun kandan na igsuwé tikud tun ta kapamaké, asta tuu dan iranu tingód katô kadattan na ikadunggù kandan.

Mga talan i Pablo ki Timoteo

¹¹Asal sikuna tô igsalin ka Manama asta inému ágsuguánnán din. Purisu lili ka kani langun. Lumu nu tô nángngà tun ta saruwan ka Manama, bánnal nu tô kakalyag din, asta pabákkár nu tô kapamaké nu kandin. Ginawayi nu tô duma mga manubù, tiis nu tô mga kahirapan, asta duwán kédu nu. ¹²Tuman nu tô nángngà tingód katô kapamaké nu ki Cristo. Tanggap nu tô kantayan na ándà ágtamanán, su igtawar tô Manama áknikó ébô kabággayan ka katô kantayan, asta su igulit nu tun ta tubang katô marapung manubù na igpamaké kad katô kabánnalan.

¹³Purisu duwán kagin ku áknikó tun ta saruwan katô Manama na ágbággé ka kantayan tun ta langun, asta tun ta saruwan i Jesu-Cristo na igulit ki Poncio Pilato katô kabánnalan. ¹⁴Ni gó tô kagin ku áknikó. Tuman nu tô igpalumu áknikó. Kailangan madigár tô ágkémun nu ébô ándà makabuyas áknikó sipang ka lumónód tô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ¹⁵Palónódán ka Manama sikandin ka dumunggù tô nángngà álló. Manama dád tô mallayat Pangulu na ágdurungán ta. Sikandin tô Hari katô langun hari, asta sikandin tô Áglangngagán katô langun ágpangulun.^{††} ¹⁶Sikandin dád tô ágtikudan ka kantayan. Góddô sikandin tun ta séllaán na dì ágkapadaniyan. Ándà palang manubù na ikakita kandin, asta ándà palang manubù na makakita kandin. Mólà pa ka durungán asta mangulu sikandin ka ándà ágtamanán. Matuman ni.

††6:15 6:15 Ahaán tô Deuteronomio 10:17; Igpakita 17:14; 19:16.

¹⁷ Kagiya nu tô mga ágkaduwánnan na kailangan di dan ágpallayat-layat, asta di dan sumarig katô kaduwánnan dan, su di kasóddóran ka kadángngan mandà. Asal Manama dád tô kailangan sarigan dan, su sikandin tô ágbággé katô tuu dakál ágkailanganán ta ébô duwán dayó ta. ¹⁸ Kagiya nu tô mga ágkaduwánnan na kailangan madigár tô áglumun dan, asta dugangan dan tô madigár áglumun dan. Kailangan malóggód asta mabasa dan tumabang katô duma mga manubù. ¹⁹ Atin ka tô gó é lumun dan, duwán ágpulusán dan na mému gimanan dan tun ta tapuri álló. Tô gó tô kailangan lumun dan ébô matanggap dan tô kan-

tayan na ándà ágtamanán, su tô gó é bánnal kantayan.

Katapuriyan mga panalan

²⁰ Na, Timoteo, piyà-piyai nu tô kat-inurù nu katô kabánnalan na igsarig áknikó. Liliya nu tô mga manubù na ágpátóngkóé tingód katô ánnà kakalyag ka Manama. Liliya nu tô ágtinuruán ka mga manubù na di nángngà tun ta kabánnalan, agad ágkagi dan na duwán kakatigan, ²¹ su duwán ágkagi na duwán kandan kakatigan, asal igsuwé dan tikud tun ta kapamaké.

Mólà pa ka kéduwan tô Manama ákniyu.

Ikaduwa

Sulat I Pablo Tun Ki

Timoteo

Una Basan

Ni libro igsulat i Pablo ki Timoteo róggun igpriso sikandin tun ta Roma. Ikasóddór si Pablo na masig dán sikandin matayan tingód katô katinurù din katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo. Purisu igsulat sikandin puman ki Timoteo na ágginawaan din.

Marapung tó mga panalan na igsulat i Pablo ki Timoteo. Igpabákkár din tó kapamaké i Timoteo ébô kumasarig, su masig dán dumunggù tó ágtamanán ka banuwa asta tuu kahirapan tó mga ágpampamaké. Purisu irrayatan dan tingód katô kapamaké dan ki Jesu-Cristo.

1 Sakán, si Pablo, tó igsulat kani. Iné-muwa na apostoles i Jesu-Cristo ukit katô kakalyag ka Manama. Igpapidda ikandin ébô tuminurù a na duwán kantayan na ándà ágtamanán na igtandò din tun ta langun na mánnal ki Jesu-Cristo.

²Igsulatta áknikó, Timoteo na batà ku tun ta kapamaké na ágginawaan ku.

Mólà pa ka matanggap nu tó tabang, kédu, asta kasunayan tikud tun ta Ámmà na Manama asta tikud tun ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta.

Igpasalamat si Pablo tingód ki Timoteo

³Ágpasalamatta tun ta Manama na ágbánnalán ku na ándà ágkayyaan ku tun ta saruwan din iring katô kabánnal ka mga kamónaan ku kandin. Atin ka ágdasalla agad álló asta dukilám, inalayunna ágpasalamat tun kandin tingód áknikó. ⁴Atin ka ágkasampáttan ku tó luhà nu tó igtananan ku sikuna, tu-

uwa malyag kumita áknikó ébô ka-dayawanna. ⁵Ándà ku kalingawi tó bálnal kapamaké nu, iring katô una kapamaké katô apù nu na si Loida, asta katô innà nu na si Eunice. Isóddóran ku na mabákkár dán tó kapamaké nu iring kandan. ⁶Purisu pasampáttán ku áknikó na kailangan gamitán nu tó gasa na igbággé ka Manama áknikó dángngan tó igdappánna katô ulu nu asta tó igdasalla para áknikó, ⁷su igbággé ka Manama tó Ugis Espiritu áknita ánnà ébô kumataló ki, asal ukit katô Ugis Espiritu kumabákkár tó áglumun ta, asta guminawa ki, asta pasunnad ki.

⁸Purisu yaka ágkayyaan na mulit-ulit tingód katô Áglangngagán ta. Yaka pagsik ágkayyaan tingód kanak na igpriso guné katô kabánnal ku kandin. Asal makataganà ka katô karasayan na dumunggù áknikó ukit katô katinurù nu katô Madigár Gulitán. Makatiis ka ukit katô kabákkárran na bággén ka Manama áknikó. ⁹Igtábbus ki asta igtawar ki ikandin ébô nángngà ki tun ta saruwan din. Igtábbus ki asta igtawar ki ikandin ánnà ukit katô madigár linumuwan ta, asal ukit katô kandin kakalyag asta kédu áknita, su tikud tun ta tigkanayan, taganà dán igplano katô Manama na tumabang áknita ukit katô kapasakup ta ki Jesu-Cristo. ¹⁰Ukit ka kapapid ka Manama katô Taratábbus ta na si Jesu-Cristo, igtuman din gó tó kakalyag din. Ukit katô iglumu i Jesu-Cristo, ándà dán máddang ta katô kamatayan. Áknganni, ukit ka kabánnal ta katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo, igpasóddór ka Manama na manté ki ka ándà ágtamanán tun ta lawa na di dán maróddóg.

¹¹Igsalinna katô Manama asta inémuwa na apostoles ébô mulit-ulit asta tuminurù a katô Madigár Gulitán. ¹²Agad irasayanna áknganni, asal diya ágkayyaan, su isóddóran ku ka sadan

tô ágpamakén ku, asta isóddóran ku na sikandin tô makadóppon katô igsarig din kanak sippang katô álló ka kalónód din. ¹³ Itur ka katô kabánnalan na igtinurù ku áknikó. Panayun ka pamaké asta panayun ka ginawa ukit ki Jesu-Cristo. ¹⁴ Ukit ka tabang katô Ugis Espiritu na góddô tun áknita, piyà-piyai nu tô katinurù nu katô kabánnalan na igsarig tun áknikó.

¹⁵ Na, isóddóran nud na igtanananna katô langun ágpampamaké tun ta probinsya ka Asia, apil si Figelo asta si Hermogenes. ¹⁶⁻¹⁷ Asal mólà pa ka kéduwan tô Áglangngagán ki Onesiforo asta katô pamilya din, su tô kadunggù din nit Roma, tuu igpamasak sikandin kanak sippang ka ikitaanna ikandin. Marikit sikandin gahà kanak asta igmabákkár ni ginawa ku ukit kandin. Agad igprisowa, asal ándà sikandin kayyai tingód kanak. ¹⁸ Isóddóran nu gó na dakál tô tabang din kanak tun ta Efeso. Mólà pa ka kéduwan tô Áglangngagán kandin tun ta kalónód katô Áglangngagán tun ta tapuri álló.

Tô katiis nu

2 Purisu, sikuna, Timoteo na batà ku, pabákkár ka ukit katô tabang i Jesu-Cristo. ² Na, tô kabánnalan na igtinurù ku áknikó asta isóddóran katô marapung manubù, tô gó é kailangan tinuruán nu tun ta mga manubù na ágkasarigan ébô makatinurù dan pagsik tun ta duma mga manubù.

³ Atin ka karasayan ka tingód katô kasarig nu ki Jesu-Cristo, tiis ka iring na sundalo na ágkasarigan. ⁴ Iringi nu tô sundalo na di ágkasasó katô áglumun ka ánnà sundalo ébô kadayawan tô kapitan na igsakup kandin. ⁵ Iringi nu tô manubù na ágpatónaé ágpalaguy, su di sikandin manalu asta di bággayan katô ganti ka di sikandin mánnal katô mga kapókit tingód ka kapalaguy. ⁶ Iringi nu

tô gággár-ággár ágkamát, su sikandin tô makatanggap katô tagná buuy katô mga igpamula din. ⁷ Panámdám nu ni igkagi ku áknikó, su tô Áglangngagán tô tumbang áknikó ébô kagpáttan nu tô langun.

⁸ Panámdám nu si Jesu-Cristo na inanté puman tikud tun ta kamatayan, asta rubbad sikandin i David. Tô gó tô Madigár Gulitán na gulit-ulitán ku. ⁹ Tingód katô kólit-ólit ku katô Madigár Gulitán, irasayanna gó iring katô madat manubù asta igprisowa, asal ándà kadalangi tô kagi ka Manama. ¹⁰ Purisu ágtiissa katô langun kahirapan na igdunggù kanak ébô katabangan ku tô mga manubù na igsalin ka Manama asta ébô matábbus dan pagsik ukit katô kapamaké dan ki Jesu-Cristo, asta móddô dan tun kandin tun ta ándà ágtamanán.

¹¹ Bánnal gó ni ágkagin,

“Atin ka inaté kid duma ki Jesu-Cristo, manté kid pagsik duma kandin.

¹² Atin ka makatiis ki katô kérrayat áknita,

mangulu ki pagsik duma kandin.

Atin ka di ki kumagi na sikandin tô Áglangngagán ta,

di pagsik kumagi sikandin na sikita tô mga sakup din.

¹³ Agad sikita tô ánnà ágkasarigan, asal sikandin gó tô ágkasarigan, su bánnal gó tô ágkagin din.”

Tarapid na makapadayó ka Manama

¹⁴ Pasampát nu tô mga manubù tingód kani igsulat ku. Sapadi nu sikandan tun ta saruwan katô Áglangngagán na kailangan di dan papulé tingód katô kóbadan katô mga kagi na ándà ágpulusán, su makadadat ka kapamaké katô mga ágpaminág. ¹⁵ Ággár-ággár ka ébô kadayawan tô Manama tingód áknikó. Kailangan nángngà tô katinurù nu katô kagi ka Manama ébô di ka kayyaan. ¹⁶ Liliyi nu tô tinóngkóan na ánnà kakalyag ka Manama, su tô gó é

makapadiyù tikud tun ta kakalyag ka Manama. ¹⁷Tô tinóngkóan dan makadadat ka mga duma manubù iring ka madat bógók. Iring kani si Himeneo asta si Fileto, ¹⁸su igsuwé dan tikud tun ta kabánnalan, asta ágtinurù dan na ipángnga dán tô álló na antén puman ka Manama tô mga manubù na inaté. Ukit katô ágtinuruán dan, duwán mga manubù na ágduwa-duwa tô kapamaké dan tun ta Manama. ¹⁹Asal di mapalin tô kabánnalan na tikud tun ta Manama, su iring na masarig ágpónsadan na ig-sulatan kani,

“Isóddóran katô Áglangngagán tô langun na igpasakup tun kandin.”^{¶¶}

Asta,

“Tô langun na ágkagi na ágbánnalán dan tô Áglangngagán, kailangan sumódó dan lumumu katô salà.”^{§§}

²⁰Na, tun ta dalám katô dakál balé, duwán mga pinggan na igimu tikud tun ta bulawan asta mapputi bulawan. Duwán pagsik mga pinggan na igimu tikud tun ta kayu, asta tikud tun ta tanà iring na kudán. Duwán mga pinggan na dakál é lagà na ággamitán ka duwán mga bisita, asta duwán délak dád é lagà na ággamitán ka álló-álló. ²¹Tô ágpamaké na lumili ka madat, méring sikandin katô pinggan na gamitán ka duwán bisita, su salinán sikandin katô amo din ébô gamitán din, su ikataganà sikandin lumumu katô agad ándin madigár lumu. ²²Purisu liliyi nu tô madat mga kakalyag katô sumuddù. Asal ugtun nu tô madigár lumu na nángngà tun ta saruwan ka Manama, pamaké ka tun ta Manama, ginawa ka katô mga duma, asta pasunay ka katô ginawa nu tun ta mga ágdasal katô Áglangngagán ágtákkássan ka madigár tô ágkémun dan tun ta saruwan din. ²³Yaka

ágpaminág katô mga manubù na ágpapulé dád tingód katô ándà ágpulusán, su isóddóran nu na sumippang dan tun ta samuk. ²⁴Asal tô ágsug-uánnán ka Áglangngagán kailangan di ágsamuk, asal kailangan médu baling sikandin katô langun manubù, madigár tô katinurù din, asta mallayat é ginawa din. ²⁵Atin ka duwán mga manubù na méllé kandin, kailangan tinuruan din sikandan na tákkássan ka kédu, su palinán pád ka Manama tô panámdám dan ébô rumákkád dan asta makasóddór dan katô kabánnalan. ²⁶Tô gó makaluwà dan tikud tun ta tagán i Maibuyan na iglimbung kandan ébô mánnal dan katô kakalyag din.

Katapuriyan mga álló

3 Na, panámdám nu ni. Tun ta katapuriyan mga álló, madat tô kahirapan na dumunggù, ²su duwán mga guminawa dád katô sarili dan asta katô salapi, padadurung dan, pallayat-layat dan, muyas dan, di dan mánnal katô kandan ámmà asta innà, di dan pasalamat, asta gélléyan dan tô Manama. ³Di dan médu, di dan pósay, sumélék dan, di dan tumiis, magani dan, asta miringasa dan katô madigár. ⁴Pammáttán dan tô mga kadumaan dan, tawangán dan tô kalumu dan, asta tuu dan pallayat-layat. Di dan guminawa katô Manama, su ginawaan dan baling tô kadayawan nit banuwa. ⁵Agad kumagi dan na ágpangadap dan katô Manama, asal di dan pasakup tun ta Manama. Liliyi nu sikandan, ⁶su duwán tun kandan na ágkagi ébô pahun dan tun ta mga góddóan, asta áglimbungan dan tô mga gabayi na sékót ágkapid. Masalà-salà tô mga gabayi, asta sékót dan ágbánnal katô madat mga kakalyag dan. ⁷Agad inalayun ágtinuruan sikan-

^{¶¶}2:19 2:19a Numeros 16:5.

^{§§}2:19 2:19b Isaias 26:13.

dan, asal di dan gó ágkasóddóran tó kabánnalan. ⁸Tó mga gamama na ágtinurù kandan, gusig dan katô kabánnalan, su ikéring dan ki Janes asta ki Jambres na igusig ki Moises sayyan.* Madat tó panámdám dan, asta di nángngà tó kapamaké dan tun ta saruwan ka Manama. ⁹Asal di dan makapanayun, su kasóddóran katô langun manubù na kulang tó áglumun dan, iring katô inému ki Janes asta ki Jambres sayyan.

Panayun ka bánnal katô kabánnalan

¹⁰Asal sikuna, Timoteo, isóddóran nu tó mga igtinurù ku, tó ágkémun ku, tó kakalyag ku na lumun, tó kapamaké ku katô Manama, tó kallayat katô ginawa ku, tó kaginawa ku, tó katiis ku katô kahirapan, ¹¹tó kérrayat kanak, asta tó mga karasayan na inókitan ku. Isóddóran nu tó langun katô ilmu kanak dángngan tun ta Antioquia, Iconio, asta Listra. Agad igirrayatanna, asal ikatiissa, asta igpaluwà a katô Áglangngagán tikud tun ta langun. ¹²Irrayatan gó tó langun na malyag na nángngà tó ágkémun dan tun ta saruwan ka Manama su igpasábbad dan tun ki Jesu-Cristo. ¹³Asal inalayun kumarapung tó mga áglumu ka madat asta tó mà kagi ágpamaké. Lumimbung dan asta kalimbungan dan. ¹⁴Asal sikuna, panayun ka bánnal katô kabánnalan na igtinurù áknikó asta isóddóran nu, su tuu ágkasarigan tó mga manubù na igtinurù áknikó. ¹⁵Tó tikud tun ta délák ka pa, isóddóran nud tó kagi ka Manama na igsulat. Tó gó é makabággé ka kakatigan áknikó tingód katô katábbus ukit katô kapamaké nu ki Jesu-Cristo. ¹⁶Tó langun na igsulat tun ta kagi ka Manama igpasulat gó katô Manama, asta duwán ágpulusán kani

para patinurù, para pagsapad, para pagtullid, asta para pagpasóddór tingód ka pagtanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁷Ukit katô kagi ka Manama, tuu katig tó ágsuguánnán ka Manama ébô makataganà sikandin lumumu katô agad ándin madigár.

4 Na, duwán kagin ku áknikó tun ta saruwan katô Manama asta ki Jesu-Cristo na rumuud katô manté pô asta katô inaté dán, su lumónód sikandin asta mangulu. ²Ni gó tó kagin ku áknikó. Ulit-ulit ka katô kagi ka Manama. Taganà ka ébô tuminurù agad maminág tó mga manubù ó di dan maminág. Pénagpát nu tó mga manubù na ánnà nángngà tó áglumun dan. Sapadi nu tó mga áglumu ka madat. Kagiya nu ka ándin tó madigár lumun dan. Pallayat nu tó ginawa nu kandan dalám katô katinurù nu. ³Tó gó é igkagi ku áknikó, su dumunggù tó álló na di dán malyag tó mga manubù maminág katô bánnal ágtinuruán. Asal malyag dan maminág katô mantu ágtinuruán kandan. Purisu mamasak dan katô mga tuminurù kandan katô mga idigárran dan ágpaminággán. ⁴Tumayyug dan katô kabánnalan na ágtinuruán kandan, asta bánnalán dan baling tó igimu-imu dád mga gulitán na ánnà bánnal. ⁵Asal sikuna, Timoteo, kailangan inalayun ka pasunad. Taganà ka ébô makatiis ka katô karasayan. Ulit-ulit ka katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo. Tuman nu tó igpalumu katô Manama áknikó.

⁶Na, tó kantayan ku méring katô bino[†] na ágbusbusán asta ágbággén tun ta Manama, su di dán madugé tó álló na matayanna. ⁷Igtumanna katô igpalumu ka Manama kanak. Iringnga katô igpalaguy na igpatónaé na ikadunggù dán

***3:8** 3:8 Si Janes asta si Jambres tó mga tarasalamangka sayyan tun ta Ehipto. Ahaán tó Exodo 7:11; 8:7,18-19.

[†]**4:6** 4:6 Tó iggóbbó tó mga Judio katô mannanap na bággén tun ta Manama, duwán pagsik bino ó wayig na ágbusbusán tun ta bówwó.

tun ta tamanán. Ándà a suwé tikud tun ta kapamaké. ⁸Purisu su nángngà tò iglumu ku tun ta saruwan ka Manama, duwán dán korona na igtaganà na bág-gén katô Áglangngagán kanak tun ta álló ka lumónód sikandin. Tuu nángngà tò karuud din, asta ánnà dád sakán tò bág-gayan din katô korona, asal bág-gayan din tò langun na giman katô kalónód din.

Mga panalan i Pablo

⁹Ággár-ággár ka sadun dini kanak ka ñi madugé. ¹⁰Igtanan si Demas kanak, su kakalyag din tò kadayawan kani banuwa, asta igsadun sikandin tun ta lunsud ka Tesalonica. Igsadun si Cresente tun ta probinsya ka Galacia. Igsadun si Tito tun ta Dalmasya. ¹¹Si Lucas dád tò kadumaan ku dini. Angé nu si Marcos asta patákkás nu sikandin ka madun ka dini, su makatabang sikandin katô áglumun ku dini. ¹²Igpasadun ku si Tiquico tun ta lunsud ka Efeso. ¹³Ka madun ka dini, pid nu tò makáppal umpak ku na igtananan ku ki Carpo tun ta lunsud ka Troas. Pid nu pagsik tò mga libro, asta kailangan piddán nu tò mga igsulatan.

¹⁴Tuu madat tò iglumu kanak katô taraimu ka talumbaga na si Alejandro. Supakan sikandin katô Áglangngagán tingód katô madat iglumu din. ¹⁵Banté ka kandin, su tuu gusig sikandin katô kabánnalan na ágtinuruán dé.

¹⁶Tò tagnà igpatubang kanak tun ta huwes, ándà palang manubù na igdapit kanak, su igtanananna katô langun kadumaan ku. Asal mólà pa ka pasinsiyaan ka Manama sikandan! ¹⁷Agad sikandan tò igtanan kanak, asal igtabang tò Áglangngagán kanak, asta igpabákkarra ikandin. Purisu ikémuwa igulit-ulit katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo, asta igpaminág tò marapung mga ánnà Judío. Agad kakalyag katô mga usig ku na matayanna, asal igpaluwà a ikandan. ¹⁸Agad ándin tò madat lumundan kanak, paluwaánna katô Áglangngagán tikud tun ta langun, asta piddánna ikandin tun ta pagpangulu din tun ta langit. Mólà pa ka durungán sikandin ka ándà ágtamanán. Matuman ni.

Ágtamanán kani sulat

¹⁹Ágpangumusta a ki Prisca[‡] asta ki Aquilas, asta tò pamilya i Onesiforo. ²⁰Igódód pa si Erasto tun ta Corinto. Ig-pódód ku pô si Trofimo tun ta Mileto, su ibógókan sikandin. ²¹Ággár-ággár ka sadun dini kanak tò ñi pa dumunggù tò magánnó timpo.

Igpangumusta áknikó si Eubulo, si Pudente, si Lino, si Claudia asta tò langun kataladi.

²²Mólà pa ka dumóppón tò Áglangngagán áknikó.

Mólà pa ka kéduwan tò Manama áknuyu langun.

[‡]4:19 4:19 Prisca, ó Priscila.

Sulat I Pablo Ki

Tito

Una Basan

Ni libro igsulat i Pablo ki Tito na sábad Griego na igpamaké ki Jesu-Cristo ukit katô katinurù i Pablo. Sikandin tô igsarigan i Pablo asta igtabang katô katinurù ka Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo.

Igtákkás si Tito ki Pablo tun ta purù na ánggadan Creta ébô tuminurù tingód ki Jesu-Cristo. Tô igpanó si Pablo, igóddô pô si Tito tun ta Creta ébô pabákkárrán din tô kapamaké katô mga ágpampamaké.

Igsulat si Pablo ki Tito tingód katô kasalin din katô mga tarapid ka mga ágpampamaké asta tingód katô nángngà áglumun katô mga tarapid. Igsulat si Pablo pagsik na kailangan sapadan i Tito tô mga manubù na ágtinurù katô ánnà nángngà, su ukit katô ágtinuruán dan, duwán mga ágpampamaké na ágpapulé asta ágpasaé.

1 Sakán si Pablo na ágsuguánnán ka Manama asta apostoles i Jesu-Cristo.

Igpapidda ka Manama ébô pabákkárrán ku tô kapamaké katô mga igsalin ka Manama asta ébô makasóddór dan katô kabánnalan tingód katô Manama. Na, ukit kani, katabangan sikandan ébô nángngà tô ágkémun dan, ²asta ébô gimanan dan tô kantayan na ándà ágtamanán. Tô gó tô igtandô katô Manama tikud pa tun ta katigkanayan, asta di ágbulaló tô Manama. ³Purisu tô igdunggù tô álló na igsalin din, igpasóddór din tô Madigár Gulitán. Tô gó é kabánnalan na igsarig din kanak asta gulit-ulitán ku, su igpapidda katô Manama na Taratábbus ta.

⁴Ni gó tô igsulat ku áknikó Tito na bánnal batà ku tun ta kapamaké ta.

Mólà pa ka matanggap nu tô kédu asta kasunayan tikud tun ta Ámmà Manama asta tikud tun ki Jesu-Cristo na Taratábbus ta.

Kasalin ka mga tarapid ka simbaan

⁵Dángngan, igpóddô ku sikuna tun ta purù ka Creta ébô tullidán nu tô ánnà nángngà áglumun dutun, asta ébô salinán nu tô mga manubù na imun na tarapid ka simbaan tun ta tagsábbad-sábbad lunsud iring katô igkagi ku áknikó. ⁶Na, kailangan salinán nu dád tô manubù na ándà lumu din na mabuyas. Kailangan sábbad dád tô sawa din. [¶]Kailangan ágpamaké tô mga gabatà din, ándà kabantug na ágsamuk, asta ándà kabantug na gatu. ⁷Kailangan ándà palang lumu din na mabuyas, su tô tarapid katô mga ágpampamaké tô ágsarigan katô Manama na lumumu katô ágpalumun din. Di mému tô ágpallayat-layat, di mému tô ágsamuk, di mému tô ágkalasing, di mému tô sékót ágkasókó, asta di mému ka sobra tô kakalyag din na makasalapì. ⁸Kailangan malit-alit sikandin katô duma mga manubù, asta kakalyag din na áglumu ka madigár. Kailangan matannáb, ágkasarigan, nángngà tun ta saruwan ka Manama, asta pasunnad katô kandin sarili. ⁹Kailangan mánnal sikandin katô ágkasarigan kabánnalan na ágtinuruán ta ébô makatinurù sikandin katô mga manubù ka ándin tô nángngà lumun dan, asta ébô makagpát tô mga manubù na gélé katô kabánnalan.

¹⁰Marapung tô gélé katô kabánnalan. Gulit dan tingód katô ándà ágpulusán, asta áglimbung dan katô duma mga

[¶]1:6 1:6 Kailangan sábbad dád tô sawa din asta di áglibug.

manubù. Mga Judio tō karapungan dan.[§]
¹¹ Asal kailangan sapadan nu tō katinurù dan, su marapung tō mga pamilya na ágsamukán dan ukit katō ágtinuruán dan na ánnà bánnal ébō kabággayan dan ka salapì. ¹² Duwán sábbad kandan na propeta tikud tun ta Creta na igkagi kani, na mà dín, “Tō mga taga Creta bulalón asta iring dan na méla mannanap na magani. Tukukan dan asta áglólóban.” ¹³ Bánnal gó tō igkagi dín. Purisu maggát ka sapad kandan ébō katabangan dan asta kumasarig tō kapamaké dan. ¹⁴ Kailangan di dan maminág katō igimu-imu na mga gulitán ka Judio sayyan. Kailangan di dan mánnal katō mga sugù ka manubù na géllé katō kabánnalan. ¹⁵ Tun ta mga manubù na iglinisan ka Manama, malinis dán tō langun.** Asal tun ta mga manubù na duwán pa salà asta di ág-pamaké, ándà palang malinis,†† su madat tō panámdám dan, asta ándà sóddór dan ka ándin tō madigár asta tō madat. ¹⁶ Agad ágkagi dan na ikasóddór dan katō Manama, asal ukit katō áglumun dan, ágpasóddór dan na ándà dan ikasóddór kandin. Ágkaringasaan sikan-dan ka Manama, asta di dan ágbánnal kandin. Di dan gó makalumu katō madigár.

Nángngà ágtinuruán

2 Asal sikuna Tito, tinurù ka katō nángngà ágtinuruán tingód katō kabánnalan. ² Kagiya nu tō mga tugál gamama na pasunnad dan, patannáb dan, patalláng dan, pasarig dan katō kapamaké, katō kaginawa dan, asta katō katiis dan ka karasayan. ³ Iring pagsik kani tō kagin nu tun ta mga tugál gabayi.

Kailangan nángngà tō áglumun dan tun ta saruwan ka Manama. Di mému ka sumélék asta állangán ka kénám. Kailangan tuminurù dan katō madigár ⁴ ébō miring tō mga gabayi na ánnà pa tugál tingód ka ginawa katō kandan mga duma asta mga gabatà. ⁵ Kailangan matannáb dan, di dan áglubug, kailangan katig dan dumóppón katō kandan pamilya, duwán kédu dan, asta rumespeto dan katō kandan duma ébō ándà makabuyas katō kagi ka Manama.

⁶ Iring pagsik kani tō kagin nu tun ta mga gamama na ánnà pa tugál, su kailangan pasunnad dan. ⁷ Sikuna pagsik, agad ándin tō áglumun nu, kailangan mému ka giringanan katō mga madigár lumu, asta ukit katō katinurù nu, pakita nu na ágkasarigan ka asta matannáb ka. ⁸ Kailangan matullid tō ágkagin nu ébō ándà makabuyas áknikó asta ébō kayyaan tō mga gusig su ándà palang madat kagin dan tingód áknita.

⁹ Kagiya nu tō mga állang na kailangan mánnal dan katō mga amo dan agad ándin tō lumun dan ébō kadayawan tō mga amo dan. Kailangan di dan mapul. ¹⁰ Kailangan di dan tumakó, asal kailangan inalayun nángngà tō lumun dan ébō pasóddórán dan na tuu dan ágkasarigan. Atin ka iring kani tō áglumun dan, kasóddórán katō mga duma na madigár tō ágtinuruán ta tingód katō Manama na Taratábbus ta.

¹¹ Igpasóddór ka Manama tō kédu dín ébō mému dán matábbus tō langun manubù. ¹² Isóddórán ta na kailangan sumódó ki ka kalumu ta katō di ágkadigárran ka Manama, asta di ki masak katō kadigárran kani banuwa. Asal kailangan matannáb ki, áglumu ki

§1:10 1:10 Mga Judio, ó tō mga ágtinurù na kailangan tupuwan tō manubù ébō matanggap ka Manama.

**1:15 1:15a Malinis dán tō langun, ó ándà makaparipà kandan.

††1:15 1:15b Ándà palang malinis, ó ándà palang makapalinis kandan.

katô nángngà tun ta saruwan ka Manama, asta tumuman ki katô kakalyag ka Manama dalám katô kóddô ta nit banuwa. ¹³Kailangan lumun ta ni róggun na gangatan ta tô madigár gimanan ta, tô álló ka kitanán ta tô séllaán katô matulus Manama asta Taratábbus ta na si Jesu-Cristo. ¹⁴Sikandin tô igbullas áknita asta inaté ébô tábbusán ki tikud tun ta langun salà. Iglinisan ki ikandin ébô sakupán ki ikandin asta imun ki na mga manubù na malyag áglumu ka madigár.††

¹⁵Tinurù nu ni langun tun ta mga manubù. Kagiyi nu sikandan asta sapadi nu tô madat áglumun dan, su sikuna tô ágsuguánnán din. Dì mému ka duwán muyas áknikó.

Mga talan tun ta mga ágpampamaké

3 Pasampát nu tô mga ágpampamaké na kailangan mánnal dan katô mga pangulu asta katô mga opisyaales ka gobyerno. Kailangan makataganà dan lumumu katô langun na madigár. ²Dì dan muyas, asta dì dan pasamuké. Kailangan médu asta rumespeto dan katô langun manubù, ³su dángngan sikita tô mga ágkatuluan, dì ágbánnal, malumák ágkapid i Maibuyan, asta inallang ki katô madat kakalyag ta asta kadayawan nit banuwa. Inalayun ki ágpanámdám katô madat áglumun tun ta duma manubù, asta inalayun ki ágkasabuan. Ágkaringasaan ki asta ágparingasaé ki. ⁴Asal tô igpasóddór tô Manama na Taratábbus ta katô kédu din asta ginawa din áknita, ⁵igtábbus ki ikandin ánnà ukit katô nángngà linumuwan ta tun ta saruwan din, asal ukit katô kédu din áknita. Ukit katô kóras din áknita, igbággayan ki ikandin ka mantu kantayan ukit katô Ugis Espiritu. ⁶Ukit katô iglumu i Jesu-Cristo na Taratábbus ta, igipánnù

ki katô Ugis Espiritu na igbággé ébô tumabang áknita. ⁷Tô gó é iglumu katô Manama ukit katô kédu din ébô tanggapán ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, asta ébô bággayan ki katô kantayan na ándà ágtamanán na gimanan ta. ⁸Bánnal ni ágkagin ku áknikó.

Purisu kakalyag ku na ándà kayyaan nu tuminurù kani langun na igsulat ku áknikó ébô tuu mággár-ággár tô mga igpamaké ka Manama lumumu katô madigár, su madigár gó ni, asta madigár tô matanggap katô manubù na mánnal. ⁹Asal liliyi nu tô mga ágpapulé tingód katô ándà ágpulusán asta tingód katô mga ngadan ka kamónaan. Liliyi nu tô mga ágpasókówé asta tô mga ágpapulé tingód katô mga sugù, su ándà ágpulusán kani. ¹⁰Atin ka duwán ágtinurù katô ássa ágtinuruán ébô sumuwé tô mga ágpampamaké, tambagi nu ébô sumódô sikandin. Atin ka dì sikandin mánnal, uman nu kagiyi. Asal ka dì pô gó sikandin mánnal, yaka ágpaminág kandin, ¹¹su isóddóran nu na igtayyug sikandin katô kabánnalan asta masalà-salà sikandin, su isóddóran din na ánnà nángngà tô áglumun din.

Ágtamanán kani sulat

¹²Ka papiddán ku si Artemas ó si Tiquico tun áknikó, ággár-ággár ka ébô kumita ka kanak tun ta Nicopolis, su kakalyag ku na móddô a pa dutun róggun ka magánnó timpo. ¹³Ággár-ággár ka tabang ki Senas na abogado asta ki Apolos ébô makapanó dan. Bággé nu tô ágkailanganán dan ébô dì dan ágkaku-langan. ¹⁴Tinurù ka katô mga kataladi ta na kailangan mággár-ággár dan lumumu ka madigár ébô makatabang dan katô duma mga manubù na tuu ágkandaan, asta ébô duwán ágpulusán katô kantayan dan.

††2:14 2:14 Ahaán tô Ezequias 37:23.

¹⁵Ágpangumusta áknikó tô langun kadumaan ku dini. Ágpangumusta ké katô mga ágpampamaké na ágginawa áknami. Mólà pa ka kédúwan tô Manama ákniyu langun.

Sulat I Pablo Ki

Filemon

Una Basan

Ni libro igsulat i Pablo ki Filemon na sábbad taga Colosas. Igpamaké si Filemon ki Jesu-Cristo ukit katô katinurù i Pablo. Purisu igpararaké dan.

Na, duwán állang i Filemon na ángadanan ki Onesimo. Sábbad álló, igpanó si Onesimo na ándà sabi asta igsadun sikandin tun ta Roma. Róggun na igóddô sikandin dutun, igkita din si Pablo asta igtinurù si Pablo kandin. Igpamaké si Onesimo ki Jesu-Cristo asta igtambang sikandin ki Pablo tun ta prisowan.

Su igpamaké si Onesimo, madigár ka lumónód sikandin tun ta amo din. Asal tô timpo tô, duwán sugù ka gobyerno na mému supakan tô állang na igpanó na ándà sabi katô amo din. Purisu igsulat si Pablo tun ki Filemon ébô pasinsiyaan din si Onesimo asta tanggapán din iring na kataladi din su igpamaké dán si Onesimo.

Na, si Onesimo tô igpid kani sulat i Pablo tun ki Filemon.

1 Ni sulat tikud dini kanak, si Pablo, asta tikud tun ta kataladi ta na si Timoteo. Igsulat ké áknikó Filemon na ágginawaan dé asta ágtambang áknami tun ta lumu ta para katô Manama. Igrisowa pa tingód katô kapamaké ku ki Jesu-Cristo. ²Igsulat ké pagsik ki Apia na tábbé ta, asta ki Arquipo na ikéring na sundalo su ágkasarigan sikandin na kadumaan ta tun ta lumu para katô Manama. Igsulat ké pagsik tun ta langun ág-

pampamaké na ágpangadap tun ta balé nu.

³Mólà pa ka matanggap yu tô kédu asta kasunayan tikud tun ta Ámmà ta na Manama asta tikud tun ta Áglangngagán na si Jesu-Cristo.

Igpasalamat si Pablo tingód ki Filemon

⁴Na, atin ka ágdasalla áknikó, inalayunna ágpasalamat tun ta Manama, ⁵su ikadinágga tingód katô ginawa nu tun ta langun sakup ka Manama, asta tingód katô kapamaké nu tun ta Áglangngagán na si Jesus. ⁶Ágdasalla ébô ukit katô kólit nu tingód katô kapamaké nu, kadugangan tô isóddóran katô mga manubù tingód katô langun madigár na ágbággén i Cristo áknita. ⁷Na, kataladi ku, tuuwa idayawan asta igmabákkarra ukit katô kaginawa nu su igmabákkár tô langun sakup ka Manama ukit áknikó.

Tô kakalyag i Pablo tingód ki Onesimo

⁸Su igpapidda i Cristo, mému ka sumugù a áknikó ébô lumumu ka katô kailangan lumun nu, ⁹asal su ágpaginawaé ki, pédu-éduwa dád áknikó. Sakán si Pablo na ágtugállán[¶] asta igprisowa tingód katô kabánnal ku ki Jesu-Cristo. ¹⁰Pédu-éduwa áknikó para katô manubù na batà ku tun ta kapamaké, su ukit kanak igpamaké sikandin róggun igprisowa. Sikandin si Onesimo.^{§§} ¹¹Agad ándà ágpulusán nu kandin dāngngan, asal áknganni dakál tô pulusán ku asta tô pulusán nu kandin.

¹²Na, igpólì ku tun áknikó si Onesimo na tuu ku ágginawaan. ¹³Kakalyag ku na póddóan ku pô pád sikandin dini

[¶]1:9 9 Ágtugállán, ó ágsarigan.

^{§§}1:10 10 Tô kóbadan katô ngadan Onesimo, “pulusán.” Makatállu iggamit i Pablo tô kagi “pulusán” tun ta bersikulo 11.

kanak ébô sikandin tô tumabang kanak na bullas áknikó, róggun na igprisowa tingód katô kólit-ólit ku katô Madigár Gulitán. ¹⁴Asal su ándà ka pa nunug, panámdám ku na diya gó póddô kandin dini kanak. Diya malyag ka mapirit ka tumabang kanak, su madigár ka tikud gó tun ta áknikó kakalyag.

¹⁵Ni gó basì tô gunayan ka Manama na igdiyà si Onesimo áknikó tun ta mababà timpo ébô mamaké sikandin asta ébô móddô puman sikandin tun áknikó ka ándà ágtamanán. ¹⁶Áknganni ánnà dád állang nu sikandin, asal tuu madigár su kataladi nud sikandin. Agad tuuwa ágginawa kandin, asal tuu ka pa gumina nawa kandin ka tandingán katô kaginawa ku kandin, su sikandin tô állang nu asta tô kataladi nu ukit ka kapamaké din katô Áglangngagán.

¹⁷Purisu atin ka ágpanámdám ka na sakán tô kadumaan nu, tanggap nu sikandin iring katô katanggap nu kanak. ¹⁸Atin ka ilmu din tô madat tun áknikó, ó ka duwán utang din áknikó, sakán tô sukutan nu. ¹⁹Sakán, si Pablo, tô igsulat kani mga kagi. Sakán tô mulas katô utang din, agad isóddóran nu

na dakál pa tô igsulì nu kanak ka tandingán katô igsulì i Onesimo áknikó, su ukit kanak igtanggap nu tô kantayan na ándà ágtamanán. ²⁰Na, kataladi ku, kakalyag ku na duwán pulusán ku tikud tun áknikó, su sakup ki katô Áglangngagán. Purisu bággayiya ka dayó tingód katô kapasakup ta tun ki Cristo.

²¹Ándà a duwa-duwa tingód kani igsulat ku áknikó, su isóddóran ku na tumuman ka kani kakalyag ku, asta isóddóran ku na sobra pa tô lumun nu ka tandingán kani. ²²Na, taganaiya ka ágdággaan diyan áknikó, su gimanna na paluwaánna ukit katô kadasal yu tun ta Manama para kanak ébô makasadunna tun ákniyu.

Ágtamanán kani sulat

²³Na, ágpangumusta áknikó tô kadumaan ku na si Epafras na igpriso tingód katô kapamaké din ki Jesu-Cristo. ²⁴Ágpangumusta pagsik tô mga kadumaan ku na taralumu na si Marcos, si Aristarco, si Demas, asta si Lucas.

²⁵Mólà pa ka tô Áglangngagán na si Jesu-Cristo tô kéduwan ákniyu langun.

Sulat Tun Ta Mga

Hebreo

Una Basan

Tun ta Bibliya, si Abram na una ngadan i Abraham tō una igngadanan Hebreo. (Ahaán tō Genesis 14:13.) Igngadanan pagsik tō mga rubbad din na Hebreo. Si Juda tō apū abul i Abraham, asta igngadanan Judio tō mga rubbad i Juda. Tō igsulat kani tun ta mga Hebreo, iring na ándà kassaan katō ngadan Judio asta Hebreo.

Ándà kasóddóri ka sadan tō igsulat kani. Igpapid ni sulat tun ta mga Judio na igpamaké ki Jesu-Cristo. Su igsarig dan asta igbánnal dan ka Manama, iringasaan dan katō duma mga Judio na ándà pamaké ki Jesus. Igbuyas-buyas dan asta igirrayatan dan ébō sumungkū dan sumarig ki Jesus asta lumónód dan tun ta tapé ágkémun dan. Duwán mga igpamaké na iglónód dán tun ta tapé ágkémun dan su ándà dan ikatiis katō kér-rayat. Purisu igpapid ni sulat tun kandan ébō pabákkárrán tō pusung dan asta ébō masarig tō kapamaké dan.

Nit sulat, igulit na si Jesus tō bálnal Batà ka Manama, asta tuu mallayat sikandin ka tandingán ki Moises asta katō mga panaligan ka Manama. Sikandin tō Mesiyas na gimanan katō mga Judio. Igulit pagsik na tuu ágkailanganán tō kamatayan i Jesus ébō matábus dan tikud tun ta salà. Si Jesus tō Taratapid tun ta Manama para katō mga manubù, asta ándà palang ássa, su si Jesus dád gō tō Taratapid.

Igkagi tō Manama ukit katō Batà din

1 Sayyan, ukit katō mga propeta ka Manama igkagi sikandin tun ta mga kamónaan ta na Judio. Marapung asta ássa-ássa tō mga kapókit ka kakagi din kandan. ²Asal áknganni, ássa dán tō iglumu ka Manama, su ukit katō kandin Batà igkagi tō Manama áknita. Ukit katō Batà din igimu tō Manama katō langunlangun, asta igsalin ka Manama sikandin ébō tumigatun katō langun. ³Ukit pagsik kandin, ágkitanán tō bálnal kallayatan ka Manama, asta sikandin tō ágkitaan ta katō ágkémun ka Manama. Sikandin tō gawid katō langun nit banuwa ukit katō matulus kagi din. Pángnga inaté sikandin ébō linisan ki tikud tun ta mga salà, igulit sikandin tun ta langit, asta igunsad dadan tun ta kawanan katō matulus Manama ébō mangulu duma kandin.

Tō Batà ka Manama mallayat pa ka tandingán katō mga panaligan

⁴Tō igunsad tō Batà din, igpasóddór ka Manama na tuu pa mallayat tō Batà din ka tandingán katō langun panaligan. Mallayat pa pagsik tō ngadan na igbággé ka Manama kandin ka tandingán katō ngadan ka mga panaligan din. ⁵Ándà palang panaligan ka Manama na igkagiyan din na iring kani igkagi din katō Batà din, na mà din, “Sikuna tō Batà ku, asta pasóddórán ku na sakán tō Ámmà nu.”*

Asta ándà pagsik kagi tō Manama tingód katō mga panaligan na, “Sakán tō Ámmà din, asta sikandin tō Batà ku.”†

⁶Tō masig dán pasadunán ka Manama tō Batà din nit banuwa ébō imun sikandin

*1:5 1:5a Salmo 2:7.

†1:5 1:5b 2 Samuel 7:14.

na panganayan batà tun ta mga ágpam-pamaké, igkagi pagsik tō Manama, na mà din,

“Kailangan pangadapán sikandin katō langun panaligan ku.”[‡]

⁷ Na, tingód katō mga panaligan, igkagi tō Manama, na mà din,

“Mga ágsuguánnán ku tō mga panaligan, asta mému na imun ku sikandan na iring na karamag asta iring na apuy.”[¶]

⁸ Asal tuu pa madigár tō igkagi ka Manama tingód katō Batà din, su igkagi sikandin, na mà din,

“Sikuna na Manama tō mangulu ka ándà ágtamanán,

asta nángngà tō pagpangulu nu.

⁹ Ágginawa ka katō mga áglumu ka nángngà,

asta ágkaringasa ka katō mga áglumu ka madat.

Purisu igsalin ka katō Manama na áknikó Manama,

asta igbággayan ka katō kadayawan na sobra pa ka tandingán katō kadayawan na igbággé tun ta mga kad-umaan nu.”[§]

¹⁰ Asta igkagi tō Manama tun ta Batà din,

“Áglangngagán, sikuna tō igimu kani banuwa tun ta katigkanayan,

asta sikuna tō igimu katō langun tun ta langit.

¹¹ Mandà ni banuwa asta tō langit, asal mugtuk ka ka ándà ágtamanán.

Kadattan ni langun iring na umpak.

¹² Iring na tapé umpak, lulunán nu tō banuwa asta tō langit,

asta sékót nu bullasan.

Asal sikuna tō ò gó mapalin,

su ándà palang ágtamanán nu.”^{**}

¹³ Ándà palang panaligan na igkagiyan ka Manama kani,

“Unsad ka nit dadan ta kawanan ku sippang ka patalun ku tō mga usig nu.”^{††}

¹⁴ Tō mga panaligan tō ágsuguánnán dád ka Manama ébō tumabang katō mga táb-busán din.

Madigár tō katábbusan

2 Purisu tu mallayat tō Batà ka Manama, kailangan tuu ki mánnal katō kabánnalan na igtinurù áknita agó makasuwé ki. ² Ágkasarigan tō mga sugù ka Manama na igulit ka mga panaligan,^{‡‡} asta igsupakan tō langun na iglapas ó ándà bánnal katō mga sugù.

³ Purisu sikita gó pagsik tō supakan ka élléyan ta tō kagi din tingód katō katábbusan. Áglangngagán tō una igpasóddór na duwán katábbusan, asta tō mga igdinág kandin igpasóddór áknita na bánnal gó ni. ⁴ Ukit katō mga kasalábbuan asta matulus mga áglumun din, igpasóddór pagsik ka Manama na ágkasarigan tō kagi din na igulit dan. Tikud tun ta kandin kakalyag, igbággé din tun kandan tō mga gasa katō Ugis Espiritu.

Igpamanubù tō Taratábbus ta

⁵ Ánnà mga panaligan ka Manama tō igsalin din ébō mangulu katō mantu banuwa tun ta tapuri álló, ni banuwa na igulit kud ákniyu, ⁶ su duwán igsulat tun ta kagi ka Manama sayyan, na mà din, “Manama, agad mga manubù ké dád, asal igpanámdám ké ikuna! Agad mga manubù ké dád, asal ágdóppónan ké gó ikuna!

[‡]1:6 1:6 Deuteronomio 32:43.

[¶]1:7 1:7 Salmo 104:4.

[§]1:9 1:8-9 Salmo 45:6-7.

^{**}1:12 1:10-12 Salmo 102:25-27.

^{††}1:13 1:13 Salmo 110:1.

^{‡‡}2:2 2:2 Igbággé ka Manama tō mga sugù tun ta mga panaligan din, asta sikandan tō igbággé katō mga sugù ki Moises. Ahaán tō Lumu 7:53; Galacia 3:19.

⁷Igimu nu tô mga manubù na mabbabà ka tandingán katô mga panaligan tun ta mabbabà timpo.

Igbággayan ké ikuna ka durung asta bantug,

⁸su igpapangulu ké ikuna tun ta langun.”^{¶¶}

Agad igsulat na igpapangulu ki ka Manama tun ta langun, isóddóran ta na ándà palang iliyasan na ándà din papanguluwi, agad isóddóran ta na ándà ki pa pangulu katô langun áknganni. ⁹Asal isóddóran ta na si Jesus tô inému mabbabà dád ka tandingán katô mga panaligan ka Manama tun ta mabbabà timpo. Tingód katô kamatayan din, igimu dán ka Manama sikandin na ágkadurung asta ágkabantug su igirrayatan asta inaté sikandin tun ta krus para áknita. Ukit katô kédu ka Manama, inókitan i Cristo tô kamatayan na bullas áknita langun.

¹⁰Igimu ka Manama tô langun-langun, asta ni langun igimu para pabantugán sikandin. Purisu nángngà tô igimu ka Manama ébô piddán din tô marapung mga gabatà din tun ta séllaán katô pagpangulu din. Ukit katô kahirapan na igtiis i Jesus, inému sikandin na nángngà Pangulu ébô makatábbus áknita.

¹¹Su si Jesus tô iglinis katô mga salà ta, magunawa tô Ámmà din asta Ámmà ta. Purisu ò mayyà si Jesus kumagi na sikita tô mga kataladi din. ¹²Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Ámmà, igulitta tingód áknikó tun ta mga kataladi ku.

Durungán ku sikuna ukit katô kanta ku tun ta tubang dan.”^{§§}

¹³Igkagi pagsik sikandin, “Manama tô sarigan ku.”*

Asta igkagi pagsik sikandin,

“Kannunna gó asta tô mga gabatà ka Manama na igsarig din kanak.”[†]

¹⁴Na, su ágkamaté tô lawa katô langun ta na mga gabatà katô Manama, si Jesus pagsik igpamanubù ébô ukit katô kamatayan din, talun din si Maibuyan na pangulu ka kamatayan, ¹⁵asta ébô paluwaán din tô mga inalayun inallang ka máddang ka kamatayan. ¹⁶Isóddóran ta na ánnà mga panaligan tô igtabangan din, asal tô langun rubbad i Abraham tô igtabangan din. ¹⁷Purisu inému gó sikandin iring áknita na mga kataladi din ébô makatabang áknita. Inému gó sikandin iring áknita ébô imun sikandin Pangulu na Parì na duwán kédu din asta ágkasarigan tun ta saruwan ka Manama, asta ébô pasinsiyaan tô mga salà ta. ¹⁸Su igdungguan sikandin ka kahirapan asta ikatiis sikandin katô pagtintal i Maibuyan, makatabang sikandin katô langun na tintalán i Maibuyan.

Mallayat pa si Jesus ka tandingán ki Moises

3 Purisu mga kataladi[‡] na sakup ka Manama asta igsalin din, panámdám kó tingód ki Jesus na gulit-ulitán ta. Sikandin tô igpapid ka Manama dini áknita ébô imun Pangulu na Parì ta. ²Ágkasarigan sikandin su inalayun sikandin igbánnal ka Manama na igpapid kandin. Purisu iring sikandin ki Moises sayyan na inalayun igbánnal ka Manama tô igpid sikandin katô mga kamónan ta na iring na pamilya ka Manama. ³Asal tuu pa ágkabantug si Jesus ka tandingán ki Moises, su tuu pa ágkabantug tô gimu ka balé ka tandingán

^{¶¶}2:8 2:6-8 Salmo 8:4-6.

^{§§}2:12 2:12 Salmo 22:22.

*2:13 2:13a Isaiás 8:17.

[†]2:13 2:13b Isaiás 8:18.

[‡]3:1 3:1 Mga kataladi na sakup ka Manama, ó ugis mga kataladi.

katô balé na gimun din. ⁴ Atin ka duwán balé, duwán igimu katô balé, asal Manama tô igimu katô langun-langun. ⁵ Si Moises tô ágsuguánnán ka Manama tô igpid sikandin katô langun kadumaan din. Su ágkasarigan si Moises, isóddóran ta na ágkasarigan tô igkagi din tingód katô gulitán tun ta dumunggù álló. ⁶ Asal si Cristo na Batà ka Manama tô ágkasarigan ágpíd katô langun ta na pamilya ka Manama. Pasóddóran ta na igpasakup ki tun ta pamilya din ka manayun ki ágsarig kandin asta gimanan ta tô ig-tandô din.

Madigár tô igpataganà para katô mga gabatà ka Manama

⁷ Purisu kailangan paminággán ta tô igkagi katô Ugis Espiritu, na mà din, “Agad ni álló ni, ka duminág kó katô kagi din,

⁸ yakó gélé asta ágpatággas katô ulu yu. Yakó giring katô mga kamónaan yu tun ta disyerto sayyan na igkinnaman dan katô Manama.

⁹ Agad igkita dan tô mga kasalábbuan na igimu ku dalám ka kappatan (40) ámmé,

asal igkinnam dan pô gó kanak ka ánda tô sippangan katô kapallayat ku ka ginawa tingód katô madat na áglumun dan.

¹⁰ Purisu isókówa gó kandan, asta igkagiya tingód kandan, ‘Inalayun dan ágsuwé tikud dini kanak. Dì dan gó ágtuman katô igtinurù ku kandan.’

¹¹ Purisu isókówa asta igsapà a, ‘Dì kud sikandan póddóan tun ta paginawaanan na igpataganà ku.’”^f

¹² Purisu mga kataladi, banté kó agó tun ta ákniyu pusung duwán madat asta dì ágbánnal, asta makasuwé kó tikud

tun ta manté Manama. ¹³ Kailangan papabákkárré kó tun ta kapamaké yu kada álló róggun na duwán pa álló ébô dì kumatággas tô ulu yu ukít katô kalimbung ka salà. ¹⁴ Atin ágkasarigan ki asta manayun ki ágpamaké ki Cristo sippang tun ta ágtamanán iring katô katigkanayan ka kapamaké ta, tanggapán ta tô langun na bággén tun ta mga sakup i Cristo.

¹⁵ Yakó ágkalingó kani kagi ka Manama na igslat,

“Ni álló ni, ka duminág kó katô kagi ka Manama,

yakó gélé asta ágpatággas katô ulu yu iring katô iglumu katô mga kamónaan yu.”^g

¹⁶ Tô mga manubù sayyan na igdinág ka kagi ka Manama asal igélé kandin, tô gó tô igtákkás ki Moises tô igiwà dan tikud tun ta Ehipto. ¹⁷ Sikandan tô isókówan ka Manama sippang ka kappatan (40) ámmé su inalayun dan áglumu ka salà, asta inaté tô langun dan tun ta disyerto.

¹⁸ Sikandan tô igsapaan ka Manama na dì dán póddóan duma kandin tun ta paginawaanan na igpataganà din, su igélé dan kandin. ¹⁹ Purisu isóddóran ta na ánda dan ikóddô duma katô Manama, su ánda dan bánnal kandin.

4 Na, duwán pa katumanan katô tandô ka Manama su mému ki móddô duma kandin tun ta paginawaanan na igpataganà din. Purisu kailangan manté ki agó ka dumunggù tô álló ka karuud, duwán musing áknita na dì póddóan duma kandin. ² Igulitan kid ka madigár gulitán na magunawa katô igulit tun ta mga kamónaan ta sayyan. Agad igdinág dan katô madigár gulitán, asal ánda igpulus dan, su ánda dan pamaké. ³ Asal sikita na ágpampamaké tô póddóan ka Manama tun ta paginawaanan na igpataganà din, su igkagi tô Manama tingód

^f3:11 3:7-11 Salmo 95:7-11.

^g3:15 3:15 Salmo 95:7-8.

katô mga kamónaan ta sayyan, na mà din,

“Isókówa asta igsapà a:

Dì ku sikandan póddóán duma kanak tun ta paginawaanan na igpataganà ku.”**

Duwán banuwa na igpataganà din dán, su igóddóan din tikud tun ta katigkanayan kani banuwa. ⁴Mà katô kagi ka Manama tingód katô ikapittu álló ka kému din kani banuwa,

“Igpaginawa tô Manama ka ikapittu álló, su ipángnga dán tô langun iglumu din.”††

⁵Asal igkagi tô Manama tingód katô mga kamónaan ta na ándà bánna kandin, na mà din,

“Dì ku sikandan póddóán duma kanak tun ta paginawaanan na igpataganà ku.”‡‡

⁶Agad igdinág dan gó tô madigár gulitan, asal ándà dan póddói ka Manama duma kandin, su ándà dan bánna kandin. Purisu duwán pa duma mga manubù na póddóán din duma kandin.

⁷Isóddóran ta na nángnga tô áglumun ka Manama, su agad marapung tô ámmé na iglabé, asal ukít kani igsulat i David, igpasóddór ka Manama na duwán ássa álló, agad áknganni, na póddóán din tô mga manubù duma kandin. Tô gó é kóbadan kani kagi din na taganà ku igulit, na mà din,

“Agad ni álló ni, ka duminág kó katô kagi ka Manama, yakó gélé asta ágpatággas katô ulu yu.”¶¶

⁸Tô igpid si Josue katô mga kamónaan ta sayyan, ánnà tô é lugar na igpataganà ka Manama para paginawaan dan, su igkagi tô Manama na duwán pa ássa álló

na póddóán din tô mga manubù duma kandin. ⁹Purisu isóddóran ta na duwán pa paginawaanan na igpataganà ka Manama ébô makapaginawa tô langun ta na mga sakup din, iring katô kapaginawa din sayyan tun ta ikapittu álló. ¹⁰Tô manubù na maginawa duma kandin, ipángnga dán tô áglumun din, iring katô kapaginawa ka Manama pángnga katô kému din kani banuwa. ¹¹Purisu su duwán paginawaanan na igpataganà ka Manama áknita, kailangan mággár-ággár ki gó ébô makahu ki tun ta paginawaanan, su atin ka dì ki mánnal, dì ki makahu tun ta paginawaanan, iring katô mga kamónaan ta sayyan.

¹²Tô kagi ka Manama duwán manté katulusan. Tuu pa matam ka tandingán katô kumpulan na duwán duwa sarab. Tô kagi ka Manama gunsáb tun ta kadalámman katô gimukud asta espiritu, asta sipang tun ta laluwadan asta uták katô tullan. Ágpasóddóran tô ágpanámdám ta asta tô kakalyag ta. ¹³Ándà palang manubù na makallás tun ta Manama, su ágkitanán din tô langun, asta matayyó tun ta kasállág din. Sikandin gó tô kailangan tubangán ta.

Si Jesus tô Pangulu na Parì ta

¹⁴Duwán mallayat Pangulu na Parì ta na igsadun dán tun datas ta langit, asta sikandin si Jesus na Batà ka Manama. Purisu kailangan manayun ki sumarig kandin na gulit-ulitán ta, ¹⁵su tô Pangulu na Parì ta ikasóddór katô kalómétan ta. Inókitan din tô langun pagtintal na gukitan ta, asal ándà palang salá na ilmu din. ¹⁶Su duwán Pangulu na Parì ta, dì ki kayyaan ka padani ki tun ta Manama na inalayun ágtabang ébô

** 4:3 4:3 Salmo 95:11.

†† 4:4 4:4 Genesis 2:2.

‡‡ 4:5 4:5 Salmo 95:11.

¶¶ 4:7 4:7 Salmo 95:7-8.

médu asta tumabang sikandin áknita ka duwán ágkailanganán ta.

5 Tò manubù na imun pangulu na parì, salinán sikandin ébò tumubang tun ta Manama tingód katò duma mga manubù. Ágtanggap sikandin katò mga ágbággén dan tun ta Manama, asta katò mga mannanap na ágmatayan tingód katò salà dan. ²Tò pangulu na parì sékót pakasalà iring áknita. Purisu makagpát sikandin katò duma manubù na ágkapid na makasalà. ³Su pakasalà sikandin, kailangan duwán mannanap na matayan din tingód katò kandin salà, iring na kamaté din ka mannanap tingód katò salà ka duma mga manubù.

⁴Dì mému ka salinán ka manubù tò sarili din ébò imun pangulu na parì, su kailangan tawarán sikandin ka Manama, iring na katawar ka Manama ki Aaron sayyan. ⁵Agad si Cristo, ándà sikandin pabantug katò sarili din ébò imun Pangulu na Parì ta, asal igsalin sikandin ka Manama na igkagi kandin, na mà din, “Sikuna tò Batà ku, asta pasóddórán ku na sakán tò Ámmà nu.”^{§§}

⁶Igkagi pagsik tò Manama tun kandin, “Sikuna tò Pangulu na Parì sippang ka ándà ágtamanán, iring katò kapari i Melkisedec sayyan.”*

⁷Róggun na igóddò si Jesus nit banuwa, inalayun sikandin igdasal tun ta Ámmà din. Duwán álló igullaó sikandin asta igsággó, su Manama tò makatabang kandin ébò dì maté. Igpaminág tò Manama ki Jesus su inalayun sikandin igbánnal. ⁸Agad Batà ka Manama si Jesus, asal ukit katò katiis din ka kahirapan, ikakatig sikandin na ágtuman ka kakalyag katò Ámmà din. ⁹Inému sikandin na ágtikudan ka katábbusan na ándà ágtamanán para katò langun

na ágbánnal kandin, su nángngà tò katiis din katò langun. ¹⁰Tò gó igimu sikandin ka Manama Pangulu na Parì, iring katò kapari i Melkisedec sayyan.

Yakó ágsódò ágpamaké

¹¹Na, tingód katò kapari i Melkisedec asta i Jesus, duwán pa pád dakál sulatán ku tun áknuyu, asal mahirap tò kapénagpát ku áknuyu, su inandà dán tò kakalyag yu na maminág. ¹²Su idugé kód igpamaké, makatinurù kód pád ka duma mga manubù. Asal sippang áknganni kailangan duwán tuminurù gó puman áknuyu katò tagnà mga ágtinuruán tikud tun ta kagi ka Manama. Iring kó na délák batà na ginám pa ka gatas asta dì pa pakakan. ¹³Iring na batà na ginám pa ka gatas tò manubù na ándà ikasóddór katò kagi ka Manama tingód katò nángngà lumun tun ta saruwan ka Manama. ¹⁴Asal makakan tò igdakál dán manubù, su inalayun sikandin pakasóddór ka kapókit ébò ássan din tò madigár asta tò madat.

6 Purisu tumanan kid mistudyo katò mga kabánnalan na sékót ágkagpátan tingód ki Cristo, asta manayun ki baling mistudyo katò ágtinuruán na makapabákkár katò kapamaké ta. Dì ta lónódan tò mga kabánnalan na isóddórán tad tingód katò karákkád ta katò mga linumuwan na ándà ágpulusán asta tingód katò kapamaké ta katò Manama. ²Dì mému ka inalayun ta lónódan tò kéring ta tingód katò kapabunyag, tingód katò kadappán ka manubù ébò tumanggap ka Ugis Espiritu, tingód katò kantayan puman tun ta tapuri álló, asta tingód katò supak ka Manama ka ándà ágtamanán. ³Madigár baling ka manayun ki tun ta mga kabánnalan na tuu pa madalám, asta tò gó é lumun ta ka mému tun ta Manama.

§§5:5 5:5 Salmo 2:7.

*5:6 5:6 Salmo 110:4.

⁴⁻⁶Manayun ki ébô di ki tumayyug katô Manama, su atin ka tumayyug tô mga manubù ka Manama na taganà dan inayadan, di dan puman makaràkkád. Agad taganà dan isóddóran tô kabán-nalan, agad duwán igbággé ka Manama kandan, agad duwán iglumu katô Ugis Espiritu tun kandan, agad isóddóran dan na madigár tô kagi tikud tun ta Manama asta igkita dan tô mga kasalá-buan iring katô malumu tun ta tapuri álló, asal ka tumayyug dan ka Manama na taganà dan inayadan, di dan puman makaràkkád. Iring dan katô mga manubù na igpansal katô Batà ka Manama tun ta krus, su ágpayayyaán dan sikandin tun ta duma mga manubù.

⁷Atin ka inalayun gudanán tô tanà asta ágtubuan ka mga pamulanán, duwán makangé katô mga igpapamula, asta duwán pulusán tikud tun ta Manama. ⁸Asal tô tanà na ágtubuan dád ka mga dugin asta mga sigbát, ándà ágpulusán. Tô gó tô masig dán dungguan ka supak ka Manama asta góbbón.

⁹Mga ágginawaan ku, agad tô gó é ig-sulat ku áknuyu, asal isóddóran ku na tuu pa madigár tô tamanán yu na igtábus ka Manama. ¹⁰Nángngà tô karuud ka Manama, asta di din kalingawan tô madigár linumuwan yu asta tô ginawa yu kandin na igpakita yu ukit katô katabang yu katô mga sakup ka Manama, iring katô áglumun yu sippang áknganni. ¹¹Kakalyag ku na manayun kó guminawa sippang ka lumónód tô Áglangngagán ébô tanggapán yu tô langun madigár na gimanan yu. ¹²Yakó ágpatukuk-tukuk, asal kailangan miring kó katô duma mga manubù na igpamaké ka Manama asta mallayat é ginawa dan sippang ka igtanggap dan katô igtandô din kandan.

Matuman tô tandô ka Manama

¹³Na, tô igtandô tô Manama ki Abraham sayyan, kakalyag din na makasóddór si Abraham na matuman tô tandô din. Purisu iggamit ka Manama tô kandin ngadan, su ándà palang ngadan na tuu pa mallayat ka tandingán katô kandin ngadan. ¹⁴Igkagi sikandin ki Abraham, na mà din, “Tumandô a na madigár tô bággén ku áknikó, su imun ku na tuu marapung tô mga rubbad nu.”† ¹⁵Purisu itanggap i Abraham tô igtandô ka Manama kandin, su igpanayun sikandin gangat katô katumanan.

¹⁶Atin ka ágsapà tô mga manubù, gamitán dan tô ngadan na tuu pa mallayat ka tandingán katô kandan ngadan. Atin ka tô gó é lumun dan, mánnal tô duma mga manubù, asta ándà dán apulan. ¹⁷Tô Manama pagsik igsapà ukit katô kandin ngadan, su kakalyag din na makasóddór tô igtandóan din na di mapalin tô tandô. ¹⁸Di gó mapalin ni duwa: Atin ka ágtandô tô Manama, di ágbulaló sikandin. Atin ka ágsapà sikandin, di ágbulaló. Purisu kumabákkár tô pusung ka langun ta na igaput tun kandin, asta inalayun ta gimanan tô igtandô din áknita.

¹⁹⁻²⁰Su matuman tô tandô ka Manama, masarig tô gimanan ta iring na masarig angkla ka barko. Si Jesus tô iring na pangulu na parì na igukit tun ta tabir katô tángngaan ka templo, su ikóna dán si Jesus tun datas ta langit ébô tumubang sikandin tun ta Manama tingód áknita. Tumanggap ki gó katô igtandô din, su si Jesus igimu na Pangulu na Parì ta ka ándà ágtamanán, iring katô kapari i Melkisedec sayyan.

Si Melkisedec

7 Na, si Melkisedec tô harì tun ta lunsud ka Salim, asta sikandin tô pan-

†6:14 6:13-14 Ahaán tô Genesis 22:16-17.

gulu na parì ka mga ágpamaké ka Manama na Tuu Mallayat. Tô igulì si Abraham tikud tun ta kapanalu din katò mga harì na igusig kandin, igsumar si Melkisedec kandin, asta igdasal sikandin para ki Abraham ébò bággayan sikandin ka Manama ka madigár. ²Si Melkisedec tô igbággayan i Abraham ka ikasapulù katò langan na ikangé din. Tô kóbadan katò ngadan i Melkisedec, Nángngà Harì na Ágpangulu. Ágtawarán pagsik sikandin na Harì ka Salim. Tô kóbadan ka kagi Salim, kasunayan.[‡] ³Tun ta kagi ka Manama na igsulat, ándà sulati ka sadan tô ámmà asta innà din. Ándà ta kasóddóri ka sadan tô mga kamónaan din. Ándà sulati tô tingód katò kapamasusu din asta tô tingód katò kamatayan din. Iring sikandin katò Batà ka Manama na ándà ágtamanán katò kaparì din.

⁴Na, isóddóran ta na tuu ágrespetowan si Melkisedec! su sikandin tô igbággayan ka kamónaan ta na si Abraham ka ikasapulù katò mga ikangé din. ⁵Tingód katò mga sugù, tô mga pangulu na parì na mga rubbad i Levi, ágtanggap dan ka ikasapulù tikud tun ta mga kataladi dan na mga rubbad i Abraham. ⁶Asal tuu pa ágrespetowan si Melkisedec, su agad ánnà rubbad i Levi, asal sikandin tô igbággayan i Abraham ka ikasapulù katò ikangé din. Tuu pa ágrespetowan si Melkisedec ka tandingán ki Abraham, su sikandin tô igdasal tingód ki Abraham na taganà igtandóan ka Manama, ⁷su isóddóran ta na tô manubù na dumasal para katò duma, tô gó é tuu ágrespetowan ka tandingán katò manubù na dasalan din, asta si Melkisedec tô igdasal para ki Abraham.

⁸Na, tô mga pangulu na parì na ágtanggap ka ikasapulù, ágkamaté dan. Asal tuu pa ágrespetowan si Melkisedec,

su ándà uliti tô tingód katò kamatayan din, iring na ándà ágtamanán katò kaparì din.

⁹Tuu pa ágrespetowan si Melkisedec, su agad si Levi tô igtanggap katò ikasapulù, asal iring na igbággé din tô ikasapulù tun ki Melkisedec ukit ki Abraham, ¹⁰su tô igbággé si Abraham katò ikasapulù tun ki Melkisedec, ándà pa kamanubù si Levi na rubbad i Abraham, asal dutun pa ta lawa i Abraham.

¹¹Na, igbággé ka Manama tô mga sugù ki Moises tingód katò kaparì ka mga rubbad i Levi. Atin ka itanggap tô mga manubù na nángngà tun ta saruwan ka Manama ukit katò kaparì ka mga rubbad i Levi, ándà pád kailangan na bullasan ka ássa klasi ka kaparì. Asal su ándà dan katanggap na nángngà, duwán iring katò kaparì i Melkisedec na igbullas kandan. Ánnà sikandin rubbad i Aaron. ¹²Su igbullasan tô kaparì, igbullasan pagsik tô mga sugù. ¹³⁻¹⁴Isóddóran ta na igbullasan tô tapé mga sugù, su tô Áglangngagán ta ánnà rubbad i Levi, asal rubbad i Juda. Ándà palang rubbad i Juda igimu na pangulu na parì, su ándà kagi i Moises na mému imun na parì tô rubbad i Juda.

Mantu Pangulu na Parì na iring ki Melkisedec

¹⁵Isóddóran ta na igbullasan tô kaparì ka mga rubbad i Levi, su duwán dán mantu Pangulu na Parì na iring ki Melkisedec.

¹⁶Igimu sikandin na Pangulu na Parì ánnà ukit katò mga sugù ka kamónaan din, asal ukit katò matulus kantayan din na ándà ágtamanán. ¹⁷Mà katò kagi ka Manama na igsulat tingód kandin, “Sikuna tô Pangulu na Parì sippang ka ándà ágtamanán,

[‡]7:2 7:1-2 Ahaán tô Genesis 14:17-20.

iring katô kapari i Melkisedec sayyan.”[¶]
¹⁸Purisu isóddóran ta na igbullasan dán ka Manama tô tapé mga sugù su ándà dán ágpulusán ta kani asta di makatabang áknita. ¹⁹Di ki tanggapán katô Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô mga sugù. Asal duwán dán mantu kapókit na tuu pa madigár ka tandingán katô tapé, su ukit katô iglumu katô Pangulu na Pari ta, makapadani kid tun ta Manama.

²⁰Ni mantu kapókit tuu pa madigár ka tandingán katô tapé, su tô igimu tô Manama katô Áglangngagán ta na pari, igsapà sikandin. ²¹Tô igimu tô Manama katô mga rubbad i Levi na pari, ándà sikandin sapà. Asal tô igimu sikandin ki Jesus na Pangulu na Pari ta, igsapà tô Manama tingód kandin, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Di gó mapalin tô igtandô katô Áglangngagán kandin:
 Sikuna tô Pangulu na Pari sippang ka ándà ágtamanán.”[§]

²²Purisu si Jesus tô pató na duwán katumanan katô kasabotan na tuu pa madigár.

²³Kailangan marapung tô taganà mga pangulu na pari, su tô tagsábbad-sábbad kandan inaté, asta duwán ágtamanán katô kandan lumu. ²⁴Asal tuu pa madigár tô pagpangulu i Jesus na pari, su di gó maté sikandin, asta manayun tô áglumun din ka ándà ágtamanán. ²⁵Purisu inalayun sikandin makatábbus katô langun na padani tun ta Manama ukit katô kapamaké dan ki Cristo. Su manté sikandin ka ándà ágtamanán, sikandin tô taratapid tun ta Ámmà din para áknita.

²⁶Purisu nángngà tô kapari i Jesus na Pangulu na Pari ta. Ugis sikandin. Ándà palang salà din su ándà madat

linumuwan din. Ánnà sikandin iring na masalà-salà. Sikandin tô igimu na malalayay tun ta langun, agad tun datas ta langit. ²⁷Sikandin tô tuu pa madigár ka tandingán katô mga pangulu na pari, su kada álló kailangan matayan dan tô mga mannap asta góbbón dan tingód katô salà dan asta salà katô langun Judio. Asal nángngà tô iglumu katô Pangulu na Pari ta, su makasábbad dád sikandin igbággé katô lawa din ébô matayan. ²⁸Dángngan, tingód katô mga sugù, gimun pangulu na pari tô mga masalà-salà. Asal áknganni, duwán dán igsapà ka Manama na bullas ka mga sugù, su igimu din tô Batà din na Pangulu na Pari ta, asta nángngà dán gó sikandin sippang ka ándà ágtamanán.

Si Jesus tô Pangulu na Pari ta

8 Na, tô punto kani langun na igsulat ku ákniyu, nángngà tô Pangulu na Pari ta. Si Jesus tô igpónsad katô Manama dadan tun ta kayanan din tun datas ta langit. ²Sikandin tô Pangulu na Pari ta tun ta Tuu Ugis Lugar katô Manama tun datas ta langit. Tô gó é bánnal templo na ándà imuwi ka manubù, asal igimu katô Áglangngagán.

³Tô langun pangulu na pari, kailangan duwán mga ágbággén dan asta mga ágmatayan dan na bággén tun ta Manama. Purisu kailangan duwán pagsik ágbággén katô Pangulu na Pari ta tun ta Manama. ⁴Atin ka dini pa ta banuwa tô Pangulu na Pari ta, di mému ka sikandin tô pangulu na pari, su duwán ássa mga pangulu na pari na ágbággé tun ta Manama tingód katô mga sugù. ⁵Tô áglumun katô mga pangulu na pari igpéring dád katô áglumun tun datas ta langit. Tô ándà pa patindág si Moises katô tulda na ágsimbaan dan, igsugù tô Manama

[¶]7:17 7:17 Salmo 110:4.

[§]7:21 7:21 Salmo 110:4.

kandin, na mà din, “Kailangan imun nu tō langun iring katō igpakita ku áknikó tun ta pabungan.”**

⁶Asal tō áglumun i Cristo, tō gó tō tuu pa madigár ka tandingán katō iglumu katō mga pangulu na parì ka Judio. Tō mantu kasabotan ka Manama na igtigkanayan i Jesus tuu pa madigár ka tandingán katō tapé kasabotan, su tuu pa madigár tō igbággé ukit katō mantu kasabotan.

⁷Atin ka nángngà tō tagnà kasabotan, ándà dán kailangan na bullasan ka ikaduwa. ⁸Ánnà nángngà tō tagnà su ándà kadayawi tō Manama tingód ka mga manubù. Purisu mà katō kagi ka Manama na igsulat,

“Igakagi tō Áglangngagán:

Duwán álló na dumunggù na imun ku tō mantu kasabotan tingód ka langun manubù, agad tō mga rubbad i Israel

asta tō mga rubbad i Juda.

⁹Tō mantu kasabotan ánnà iring katō tapé kasabotan ku tun ta mga kamónan dan tō igpid ku sikandan tikud tun ta Ehipto.

Igélé dan katō tapé kasabotan.

Purisu igpabayà ku sikandan, mà katō Áglangngagán.

¹⁰Iring kani tō mantu kasabotan ku katō mga rubbad i Israel:

Tun ta tapuri álló, igkagi tō Áglangngagán,

Papanámdámmán ku kandan tō mga sugù ku ébò dì dan kalingawan, asta taguán ku tō mga sugù ku tun ta pusung dan.

Sakán tō Manama dan,

asta sikandan tō kanak mga manubù.

¹¹Ándà dán kailangan na tuminurù tō manubù ka mga kataladi din na

kailangan kasóddóran dan tō tingód katō Áglangngagán, su kasóddóran katō langun manubù tō tingód kanak, agad ágkayù-ayuan dan ó ágkangadanan dan.

¹²Agad madat tō iglumu dan, asal pasin-siyaan ku sikandan, asta dì kud panámdámmán tō mga sala dan.”††

¹³Tō igkagi tō Manama na duwán mantu kasabotan, igpasóddór din na tapé dán tō tagnà. Tō tapé asta tō ándà ágpulusán dì dán magamit asta mandà dán.

Kapangadap nit banuwa asta dutun ta langit

9 Tun ta tagnà kasabotan ka Manama sayyan, duwán mga sugù din tingód katō kapangadap dan, asta duwán ágsimbaanan dan dini ta banuwa. ²Tō igimu dan ka simbaan, igimu dan tō tulda na duwán duwa sinabáng. Tō una gahuwan ánggadanan na Ugis Lugar katō Manama. Tō gó é igtaguan dan katō sulù asta lamisa na ágtaguan katō pan na ágbággén tun ta Manama. ³Duwán ikaduwa sinabáng na isidalungan ka tabir, asta ánggadanan yan Tuu Ugis Lugar katō Manama. ⁴Duwán bulawan lamisa na ággóbbówan ka pamammut, asta duwán kaban na ánggadanan na kaban ka kasabotan, asta igpadákkáttan ka bulawan. Tun dalám katō kaban ka kasabotan igtagù tō bulawan tibud na igtaguan ka pan na ánggadanan mana, tō tukád i Aaron na igséngê, asta tō duwa maluwag batu na igsulatan ka Manama katō mga sugù na igbággé din ki Moises. ⁵Tun ta bówwó katō kaban duwán duwa igimu panaligan na pató na góddóan ka Manama na ágpasinsiya

**8:5 8:5 Exodo 25:40.

††8:12 8:8-12 Jeremias 31:31-34.

katô mga salà.^{‡‡} Asal ánnà pa nángngà tò álló ébô mulitta ákniyu tingód katô langun.

⁶Tô igtaganà dan katô langun, kada álló gahu tò mga pangulu na parì tun ta sinabáng dadan ta luwà, su ágtu-manán dan tò áglumun dan. ⁷Asal tò sábbad sinabáng tun dalám, tò tuu mal-layat dád pangulu na parì tò mému mahu, asta makasábbad dád sikandin mahu dalám ka sábbad ámmé. Atin ka gahu sikandin, kailangan piddán din tò dipanug ka mannap na bággén din tun ta Manama tingód katô kandin salà asta tingód katô salà ka langun kadu-maan din. ⁸Ukit katô iglumu dan, ig-pasóddór katô Ugis Espiritu áknita na róggun igpatindág pa tò tulda, di mému ka mahu tò manubù tun ta Tuu Ugis Lu-gar ébô makapadani dan tun ta Manama. ⁹Tò gó é iring na panunggiringan, asta duwán kéringan ta áknganni. Agad pira tò mga mannap na matayan dan asta bággén tun ta Manama, asal di kasód-dóran katô mga ágpangadap na matang-gap dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁰Ánnà nángngà tò mga sugù, su tingód dád katô áglumun ka manubù nit banuwa. Duwán sugù tingód ka ágkakan, tingód ka ginámmán, asta tingód katô paglinis ka agad ándin. Tò gó tò kailangan tumanán dan sippang ka pamantun ka Manama tò langun.

Tô dipanug i Cristo

¹¹Asal igdunggù dán si Cristo, asta igimu dán sikandin na Pangulu na Parì ta. Ukit kandin, madigár tò igdunggù áknita. Tuu pa madigár tò templo na igahuwan din tun datas ta langit. Tò templo tò, ándà imuwi ka manubù, su ánnà nit banuwa. ¹²Ikasábbad dád sikandin igahu tun ta Tuu Ugis Lugar tun

datas ta langit, su nángngà dán. Ánnà dipanug ka kambing asta baka tò igpid din tun dalám, asal kandinnù dipanug tò igbággé din. Ukit katô kamatayan din, igtábbus kid gó ikandin ka ándà ágtu-manán. ¹³Tingód ka mga sugù, atin ka makawid tò manubù ka lawa ka inaté, kailangan taliktikan sikandin ka dipanug ka kambing ó baka, asta bóboran ka abu ka iggóbbó nati ka baka ébô ku-malinis puman tò lawa din. ¹⁴Asal tuu pa madigár tò inému ukit katô dipanug i Cristo, su iglinisan kid tikud tun ta salà. Ukit katô Ugis Espiritu na ándà ágtu-manán, igbággé i Cristo tò kandinnù lawa tun ta Manama. Agad ándà palang salà din, asal igmatayan sikandin ébô kalinisan tò pusung ta tikud tun ta salà. Ukit katô dipanug i Cristo, ándà dán ágkailanganán ka kasarig ta tun ta linumuwan ta na ándà ágpulusán, asal igsarig kid tun ta Manama.

Si Cristo tò igtigkané katô mantu kasabotan

¹⁵Purisu si Cristo tò igtigkané katô mantu kasabotan ébô tò langun ta na igsalin ka Manama mému makatanggap katô igtandô din na ándà ágtamanán. Ukit katô kamatayan i Cristo, igtábbus tò mga manubù tikud tun ta salà na in-ému dan róggun duwán tapé kasabotan.

¹⁶Na, atin ka ágpanalan tò manubù tingód katô kaduwánnan din, pángnga ka maté sikandin, duwán tanggapán katô mga manubù na igpanalanan din. ¹⁷Ándà palang tanggapán dan ka di pa maté sikandin, su di mabággé ka manté pô tò tigatun. ¹⁸Purisu tun ta katigkanayan katô tapé kasabotan, kailangan duwán dipanug ka mannap ébô masarig tò kasabotan. ¹⁹Pángnga ka igtinurù si Moises katô langun sugù

^{‡‡}9:5 9:5 Tò duwa panaligan igimu tikud tun ta bulawan, asta duwán duwa pakpak dan. Ágbisbisan katô tuu mallayat pangulu na parì tò kaban ka dipanug ka mga mannap ébô tambunan tò mga salà. Ahaán tò Exodo 25:10-22.

ka Manama tun ta mga manubù, igpid din tō dipanug ka baka asta kambing na igmatayan din, asta igbaláttan din ka wayig. Igarám din tō mallutù bulbul ka karnero na igtakós din tun ta panga ka kayu isupu, asta igtaliktik din tō dipanug tun ta libro na igsulatan ka mga sugù, asta tun ta langun manubù. ²⁰Igkagi si Moises, na mà din, “Ni dipanug katō kasabotan tō pató na duwán dán sugù ka Manama na kailangan tumanán ta.”[¶] ²¹Igtaliktik pagsik i Moises tō dipanug tun ta tulda na ágsimbaanan dan asta tun ta langun na ággamítan dan katō kapan-gadap dan, ²²su tingód katō mga sugù, kailangan duwán dipanug ébō pógisán tō karapungan na ággamítan dan. Atin ka ándà matayan ébō duwán dipanug, di kapasinsiyaan tō duwán salà.

Nángngà tō makasábbad kamatayan i Cristo

²³Tō templo nit banuwa igpéring dád katō templo tun datas ta langit. Tō dipanug ka mga mannanap tō gamítan ébō pógisán tō templo nit banuwa. Asal kailangan tuu pa madigár tō gamítan ébō pógisán tō bálnal templo tun datas ta langit. ²⁴Purisu pángnga inaté si Cristo, ánnà ugis sinabáng na igimu ka mga manubù tō igahuwan din, su igpéring dád katō Tuu Ugis Lugar tun datas ta langit. Asal igsadun si Cristo tun datas ta langit ébō tumubang ka Manama tingód áknita. ²⁵Tō pangulu na pari tō gahu tun ta Tuu Ugis Lugar katō templo kada ámmé ébō piddán tō dipanug ka mannanap. Asal si Cristo, ikasábbad dád gó tō kabággé din katō kandin lawa, su nángngà tō kamatayan din. ²⁶Atin ka di nángngà, kailangan makapira pô sikandin maté tikud tun ta katigkanayan kani banuwa sippang áknganni. Asal nángngà si Cristo, su ikasábbad dád

tō iglumu din ni ka tapuri álló. Igpa-manubù sikandin ébō mangé katō salà ta ukit katō kamatayan katō kandin lawa. ²⁷Kailangan makasábbad dád maté tō manubù, asta pángnga ka maté, ruudan katō Manama. ²⁸Ikasábbad dád inaté si Cristo ébō mangé katō salà ka langun ta, asta lumónód pa sikandin ánnà ébō kangén puman tō salà ta, asal lumónód ébō kangén din tō langun manubù na tuu maggát gangat kandin.

10 Na, tō mga sugù na ágbálnalán katō mga kamónaan ta, tō dád gó tō kakilalaan na duwán pa madigár na igtaganà ka Manama para áknita, su tō mga manubù na ágbálnal pád katō mga sugù, kailangan inalayun dan ágmatayan tō mannanap na bággén tun ta Manama kada ámmé. Agad tō gó é áglumun dan ébō makapadani dan tun ta Manama, asal di dan tanggapan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katō áglumun dan. ²Atin ka iglinisan dan tikud tun ta salà ukit katō mga mannanap na ágbággén dan tun ta Manama, kasóddóran dan na igpasinsiyaan tō salà, asta mému dan sumódó ka kabággé dan ka mga mannanap. ³Asal su kailangan inalayun dan mággé ka mannanap, duwán igpasóddór kandan kada ámmé na inalayun duwán salà dan, ⁴su di makangé tō salà ka mga manubù ukit katō kabággé dan katō dipanug ka mga baka asta mga kambing.

⁵Purisu tō masig dán dumunggù si Cristo nit banuwa, igkagi sikandin tun ta Ámmà din, na mà din, “Ánnà kabággé asta kamaté ka mga mannanap tō nángngà para áknikó. Purisu duwán lawa na igbággé nu kanak ébō matayanna.

⁶Di ka kadayawan ukit katō kagóbbó asta kabággé ka dipanug ka man-

[¶]9:20 9:19-20 Ahaán tō Exodo 24:6-8.

nanap ébô pasinsiyaan tô mga masalà-salà.

⁷Igkagiya, ‘Manama, ikataganà ad gó ébô tumanán ku tô kakalyag nu, iring na igsulat tingód kanak tun ta libro ka mga sugù nu.’”§§

⁸Na, tô una igkagi din, di nángngà tun ta Manama tô kabággé ka manubù ka mga mannanap tun kandin. Agad matayan dan tô mannanap tingód katô mga sugù, agad góbbón dan tô mannanap, agad bággén dan tô dipanug ka mannanap tun kandin tingód katô salà dan, asal di gó kadayawan tô Manama. ⁹Igkagi pagsik sikandin, na mà din, “Ikataganà ad gó ébô tumanán ku tô kakalyag nu.”

Igpandà dán ka Manama tô una kapókit ébô tigkanayan din tô ikaduwa kapókit. ¹⁰Su igtuman i Jesu-Cristo tô kakalyag ka Manama, iglinisan kid tikud tun ta salà ukit katô kabággé din katô kandin lawa. Ikasábbad dád gó igmatayan sikandin su nángngà dán ni.

¹¹Tô langun pangulu na parì, álló-álló ágtindág dan tun ta saruwan ka Manama asta ágmaté dan ka mga mannanap na ágbággén tun ta Manama. Asal di makangé tô salà ukit katô áglumun dan.

¹²Asal ikasábbad dád inaté si Cristo ébô kangén tô salà ta, asta nángngà ka ándà ágtamanán. Pángnga inanté sikandin, igunsad sikandin dadan tun ta kawanan ka Manama tun datas ta langit. ¹³Gangat dán sikandin katô álló ka manalu tô Manama katô mga usig din ébô mangulu sikandin tun ta langun. ¹⁴Purisu ikasábbad dád inaté si Cristo, asta ukit katô kamatayan din, igtanggap kid ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ka ándà ágtamanán ukit katô kalinis din áknita tikud tun ta salà.

¹⁵Duwán pagsik igpasóddór katô Ugis Espiritu áknita, su duwán kagi din na igsulat,

¹⁶“Igkagi tô Áglangngagán:

Iring kani tô mantu kasabotan ku kandan tun ta tapuri álló.

Papanámdámmán ku kandan tô mga sugù ku,

su sulatán ku ni tun ta pusung dan.”*

¹⁷Igkagi pagsik sikandin,

“Pasinsiyaan ku tô mga salà dan, asta diyad manámdám tingód katô madat mga linumuwan dan.”†

¹⁸Purisu ándà dán kailangan ka kamaté ta ka mannanap, su igpasinsiyaan dán ka Manama tô mga salà ta.

Makapadani ki tun ta Manama

¹⁹Purisu mga kataladi, su igbággé dán si Jesus katô dipanug din tô inaté sikandin para áknita, ándà dán kayyaan ta ka mahu ki tun ta Tuu Ugis Lugar katô Manama tun datas ta langit. ²⁰Ukit katô iglumu i Jesus, duwán dán mantu ukitanan ta ébô tanggapán ta tô kantayan. Ándà dán makadalang áknita tun ta Manama, su ukit katô kamatayan i Jesus igkangé din dán tô tabir tun ta tángngaan ta asta katô Manama. ²¹Su si Jesus tô Mallayat Pangulu na Parì katô langun ta na mga sakup ka Manama, ²²makapadani kid tun ta Manama, su mabákkár ni pusung ta na ágpamaké kandin. Iglinisan dán ni pusung ta asta ni panámdám ta su iring na igtaliktikan ni katô dipanug i Jesus asta iglinisan dán ni lawa ta ka wayig ka kapabunyag. ²³Kailangan manayun ki giman katô igtandô ka Manama na ágpamakén ta, su ágkasari-gan sikandin ágtuman katô langun tandô din. ²⁴Kailangan patabangé ki ébô paginawaé ki asta lumumu ki ka madigár.

§§10:7 10:5-7 Salmo 40:6-8.

*10:16 10:16 Jeremias 31:33.

†10:17 10:17 Jeremias 31:34.

²⁵Yakó ágsódô ágpangadap, iring katô duma mga manubù, asal kailangan palimudé kó ébô tuu ki pabákkárré ka ginawa asta ébô makatiis ki, su isóddóran ta na di madugé dumunggù tó álló na lumónód tó Áglangngagán.

²⁶Atin ka isóddóran tad tó kabánnalan asal inalayun ki pa áglumu ka madat, ándà dán ássa maté ébô kapasinsiyaan tó salà ta. ²⁷Tô manubù na áglumu ka salà ágpadunggù dád man katô supak na makamáddang asta katô dakál apuy na igtaganá ka Manama para katô mga usig din. ²⁸Atin ka duwán méllé katô sugù i Moises sayyan, ka duwán tállu manubù ó duwa na tumestigos ka bánnal, di sikandin kéduwan, asal matayan. ²⁹Tuu pa madat tó supak na dumunggù tun ta manubù na géllé katô Batà ka Manama, su ukit katô kéllé din, pasóddórán din na ándà ágpulusán din katô dipanug i Jesus na makalinis pád kandin, agad tó gó é kakilalaan ka duwán dán kasabotan ka Manama. Supakan sikandin su igringasa din tó Ugis Espiritu na ágkéduwan áknita. ³⁰Isóddóran ta na Manama tó igkagi kani, “Sakán tó sumupak kandan. Sakán tó sumuli kandan.” Iggagi pagsik, “Rumuud tó Áglangngagán katô mga sakup din.”[‡]

³¹Makamáddang gó ka tó manté Manama tó sumupak.

³²Sampát yu tó tingód ka katigkanayan ka kapamaké yu dangingan. Tô ikasóddór kó katô kabánnalan tikud tun ta Manama, marapung tó kahirapan na igdunggù ákniyu, asal ikatiis kó katô langun. ³³Duwán timpo na igpayayaan kó asta igirrayatan kó tun ta tubang ka mga manubù, asta duwán timpo

na ikatabang kó katô duma mga manubù na igirrayatan. ³⁴Duwán kédu yu katô duma mga manubù na igpriso, asta igtabang kó kandan. Agad ikangé tó langun kaduwánnan yu, asal ágkadayawan kó gó, su isóddóran yu na tuu pa madigár tó pulusán yu ka tandingán katô ikangé, asta di gó ni makangé tikud tun ákniyu. ³⁵Purisu yakó ágsungkù ka kasarig yu tun ta Manama, su atin ka mabákkár tó kasarig yu kandin, dakál tó pulusán na tanggapan yu. ³⁶Kailangan mallayat tó ginawa yu ébô makatuman kó katô kakalyag ka Manama, asta tanggapan yu tó igtandô din ákniyu. ³⁷Mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Masig dán gó dumunggù tó gimanan yu.

Di sikandin ágbaring-baring.

³⁸Asal tó mga manubù na ágtanggapan ku na nángngà dan tun ta saruwan ku,

tó gó é makatiis, agad ándin tó kahirapan tingód katô kasarig dan kanak.

Asal ka sumungkù tó manubù na mákkás kanak tingód katô kataló din, diya kadayawan kandin.”[¶]

³⁹Asal sikita ánnà iring katô talón na supakan ka Manama, su mabákkár tó kapamaké ta kandin. Purisu matábbus ki.

Marapung tó mga igpamaké ka Manama

11 Na, atin ka mamaké ki katô Manama, kasóddóran ta na matuman na makatanggap ki katô madigár gimanan ta, asta kasóddóran ta na duwán gó madigár na mému agad ándà ta pa kitayi. ²Igdurung katô Manama tó mga kamónaan ta sayyan tingód katô kapamaké dan kandin.

[‡]10:30 10:30 Deuteronomio 32:35-36.

[¶]10:38 10:37-38 Habacuc 2:3-4.

³Ukit ka kapamaké ta ka Manama, isóddóran ta na igimu din ni banuwa ukit dád katô kagi din. Dì ágkitanán tó iggamit din tó igimu din tó langun na ágkitanán ta.

⁴Ukit ka kapamaké i Abel ka Manama sayyan, igbággé din tun ta Manama tó tuu nángngà ka tandingán katô igbággé katô kataladí din na si Cain. Ukit ka kapamaké i Abel katô Manama, igtanggap ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din. Igpasóddór ka Manama na nángngà si Abel tun ta saruwan din ukit katô katanggap din katô igbággé din. Agad idugé dán si Abel inaté, asal duwán pa kéringan ta tun kandin tingód katô kapamaké din ka Manama.[§]

⁵Ukit ka kapamaké i Enoc ka Manama, ándà sikandin kamaté, su igbatun ka Manama sikandin tun ta langit. Pángnga igbatun ka Manama sikandin, ándà kitayi, su igbatun ka Manama. Duwán kagi ka Manama na igsulat tingód ki Enoc. Róggun na ándà pa sikandin kabatun, idayawan tó Manama tingód kandin. ⁶Dì kadayawan tó Manama áknita ka dì ki mamaké kandin. Atin ka padani tó manubù tun ta Manama, kailangan manámdám sikandin na duwán Manama, asta duwán ágpulusán na bággén ka Manama tun ta langun manubù na padani tun kandin.

⁷Ukit ka kapamaké i Noe ka Manama, igpasóddór ka Manama kandin na duwán dumunggù na makapánnas ka mga manubù. Agad ándà pa kitayi i Noe tó makapánnas, asal igbánnal sikandin ka Manama, asta igimu din tó dakál barko na ánggadanan arka. Tó gó é igsakayan din asta katô pamilya din. Tó

iglunupan ni banuwa, ándà dan kalán-nád. Ukit katô kapamaké i Noe katô Manama, igpasóddór din na nángngà tó supak ka Manama katô mga manubù na ándà pamaké kandin. Igtanggap ka Manama si Noe na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké din ka Manama.^{**}

⁸Ukit ka kapamaké i Abraham ka Manama, tó igtawar tó Manama kandin, igbánnal sikandin. Agad ándà din kasóddóri ka ánda é sadunan din, asal igpanó sikandin tikud tun ta lunsud na igóddóan din asta igsadun tun ta lugar na igtandô ka Manama kandin. ⁹Ukit ka kapamaké i Abraham ka Manama, igóddô sikandin iring na bisita tun ta banuwa na igtandô ka Manama kandin. Ándà balé na igimu din asal igóddô dád sikandin tun ta tulda na iring katô igóddóan katô batà din na si Isaac, asta katô apù din na si Jacob, su magunawa pagsik tó igtandô ka Manama kandin.^{††} ¹⁰Iring na bisita si Abraham, su giman sikandin katô góddóan din tun datas ta langit na dì gó mapalin su igimu ka Manama.

¹¹Ukit ka kapamaké i Sara, agad di sikandin ágbatà asta tugál dán, ikabatà sikandin, su isóddóran din na ágkasaringan tó Manama na igtandô.^{‡‡} ¹²Agad ándà gimanan i Abraham na makabatà pa su tugál dán, asal sikandin tó igtikudan katô marapung mga rubbad din iring katô karapungan ka mga karani tun ta langit, asta iring katô baklayan tun ta ligad ka dagat na dì ágkéyap.^{¶¶}

¹³Tó langun dan na igpamaké ka Manama, tó inaté sikandan, ándà dan pa katanggap tó igtandô ka Manama. Agad madugé pa tó katumanan, asal iring na

§11:4 11:4 Ahaán tó Genesis 4:3-10.

**11:7 11:7 Ahaán tó Genesis 6:13-22.

††11:9 11:8-9 Ahaán tó Genesis 12:1-8.

‡‡11:11 11:11 Ahaán tó Genesis 17:19; 18:11-14; 21:2.

¶¶11:12 11:12 Ahaán tó Genesis 15:5-6.

igkita dan asta idayawan dan. Igpasóddór dan na ánnà nit banuwa tó góddóan dan na ándà ágtamanán. ¹⁴Atin ka ágkagi tó mga manubù na ánnà nit banuwa tó góddóan dan, kasóddóran ta na duwán pa ássa góddóan na gimanan dan. ¹⁵Ándà panámdám tó mga kamónaan ta sayyan na kandan tó banuwa na igtikudan dan, su atin ka tó gó é panámdám dan, makému dan lumónód dutun. ¹⁶Asal gimanan dan tó góddóan na tuu pa madigár, tó banuwa tun datas ta langit. Purisu ándà kayyai tó Manama ka ágtawarán sikandin na Manama dan, asta igpataganà din dán tó lunsud para kandan.

¹⁷⁻¹⁸Ukit ka kapamaké i Abraham, tó igkinnam tó Manama kandin, ignunug sikandin kató sugù ka Manama na matayan din tó kandin batà na si Isaac asta góbbón ébô bággén tun ta Manama. Agad igtandóan ka Manama si Abraham na ukit ki Isaac kumarapung tó mga rubbad din, asal ikataganà si Abraham na matayan din tó bugtung batà din ébô bággén tun ta Manama.^{§§} ¹⁹Igbánnal si Abraham ka Manama, su panámdám din na makému tó Manama manté puman ka mga inaté. Purisu iring na iganté puman kató Manama si Isaac asta igpóli ki Abraham.

²⁰Ukit ka kapamaké i Isaac kató Manama, igtandô sikandin kató gabatà din na si Jacob asta si Esau na madigár tó bággén ka Manama kandan.*

²¹Ukit ka kapamaké i Jacob kató Manama, tó masig dán sikandin maté, igkagi sikandin tingód kató duwa apù din

na gabatà i Jose na madigár tó bággén ka Manama kandan. Róggun na igunduk sikandin tun ta tukád din, igpangadap sikandin kató Manama.†

²²Ukit ka kapamaké i Jose kató Manama, tó masig dán sikandin maté, igkagi sikandin na dumunggù tó álló na panó tó langun rubbad i Israel tikud tun ta Ehipto, asta duwán panalan din na pidán dan tó mga tullan din ka manó dan.‡

²³Ukit ka kapamaké kató ámmà asta innà i Moises kató Manama, ándà máddang dan ka sugù kató hari ka Ehipto, asal igállás dan si Moises sippang ka tállu bulan ébô di kamatayan, su igkita dan na madigár sikandin.¶

²⁴Ukit ka kapamaké i Moises ka Manama, tó igdakál sikandin, di malyag na tawarán na apù kató hari,[§] ²⁵su igpanámdám sikandin na agad irrayatan sikandin duma kató mga sakup ka Manama, asal tuu pa madigár ka tandingán kató kadayawan ukit ka salà tun ta mabbabà dád timpo. ²⁶Igpanámdám sikandin na agad buyasán asta kayyaan sikandin tingód ka kapamaké din kató Mesiyas, asal tuu pa madigár ka tandingán kató dakál kaduwánnan din tun ta Ehipto. Tó gó é igsalin din su gimanan din tó pulusán na bággén ka Manama kandin. ²⁷Ukit ka kapamaké din ka Manama, igpanó sikandin tikud tun ta Ehipto. Ándà máddang din kató sókó kató hari. Igpabákkár sikandin su iring na ágkitanán din tó Manama na di ágkakita.** ²⁸Ukit ka kapamaké i Moises ka Manama, igkagi sikandin na kailangan matayan dan tó karnero asta pólétán

§§11:17-18 11:17-18 Ahaán tó Genesis 22:1-10.

*11:20 11:20 Ahaán tó Genesis 27:27-29,39-40.

†11:21 11:21 Ahaán tó Genesis 47:31,48.

‡11:22 11:22 Ahaán tó Genesis 50:24-25.

¶11:23 11:23 Ahaán tó Exodo 1:22; 2:2.

§11:24 11:24 Apù kató hari, ó batà kató prinsesa na batà kató hari tun ta Ehipto. Ahaán tó Exodo 2:10.

**11:27 11:27 Ahaán tó Exodo 2:15.

tô dipanug tun ta sállat ka balé dan ébô di matayan tô tambang kaké katô mga gabatà ka Hebreo ka papiddán ka Manama tô Panaligan na Ágmaté.^{††}

²⁹ Ukit ka kapamaké dan ka Manama, ikatalipag dan tun ta Dagat Mallutù asta igpanó dan tun ta matákkang tanà. Asal tô mga taga Ehipto na iglupug kandan, tô igkinnam dan na ágtalipag, ilánnád tô langun asta inaté.^{‡‡}

³⁰ Ukit ka kapamaké katô mga Hebreo ka Manama, iglibut dan tun ta mallayat koral ka lunsud ka Jerico sippang ka ikapittu álló, asta igbantang ka Manama tô mallayat koral.^{¶¶} ³¹ Si Rahab na madat bayi, ukit ka kapamaké din ka Manama, madigár tô katanggap din katô duwa espiya na igpasadun i Josue, asta ándà sikandin matayi tákkás katô mga taga Jerico na ándà bánnal ka Manama.^{§§}

³² Dakál pa tô kagin ku pád ákniyu tingód katô mga manubù na igpamaké ka Manama, asal ánnà nángngà tô álló ébô mulitta ákniyu tingód ki Gideon, ki Barak, ki Samson, ki Jepete, ki David, ki Samuel, asta katô duma mga propeta ka Manama sayyan.* ³³ Ukit katô kapamaké dan ka Manama, duwán mga manubù na ikatalu ka mga harì na igusig kandan. Duwán mga igbánnal ka Manama asta igtanggap dan tô igtandô din kandan. Duwán mga igpagtangkáb ka babbà ka mga liyun na kumagat pád kandan. ³⁴ Duwán mga ikapadáng ka dakál apuy. Duwán mga ikaluwà tikud tun ta bál-lad ka mga manubù na mimmaté pád kandan. Duwán mga malómét na inému

mabákkár. Duwán magani na igatu ka mga usig dan, asta igpanalu dan katô mga igsulung kandan tikud tun ta ássa banuwa.[†]

³⁵ Duwán pagsik mga gabayi na igpamaké ka Manama, asta inanté puman tô kandan mga gabatà na inaté. Duwán mga duma na igpamaké ka Manama na igirrayatan sippang na inaté, asal ándà dan tanan katô kapamaké dan agad makaluwà dan pád, su isóddóran dan na dumunggù tô álló na antén dan ka Manama asta matanggap dan tô tuu madigár kantayan.[‡] ³⁶ Duwán igpamaké ka Manama na ihirapan su igbuyas-buyas asta iglagpás. Tô mga duma igbagkás ka kadina, asta igpriso. ³⁷ Duwán mga duma na igtimbag ka batu ébô maté. Iggabas tô lawa katô mga duma, asta igmatayan tô mga duma ukit ka kumpulan. Igpanópanó tô duma mga manubù na igumpak ka kindal ka karnero asta kambing su ándà ássa umpak dan. Ágkayù-ayuan dan, igpahirapan dan, asta igirrayatan dan. ³⁸ Igpapalaguy dan tun ta disyerto asta tun ta pabunganán, asta igóddô dan tun ta mga takub asta tun ta kóbbang ka tanà. Agad madigár dan mga manubù, asal ándà dan respetowi ka duma mga manubù nit banuwa.

³⁹ Agad igdurung ka Manama tô langun dan tingód ka kapamaké dan kandin, asal ándà dan pa ikatanggap katô igtandô ka Manama, ⁴⁰ su duwán ágdantulán din na tuu pa madigár para áknita langun ka tandingán kandan, su kakalyag ka Manama na masakup ki

^{††}11:28 11:28 Ahaán tô Exodo 12:21-30.

^{‡‡}11:29 11:29 Ahaán tô Exodo 14:21-31.

^{¶¶}11:30 11:30 Ahaán tô Josue 6:12-21.

^{§§}11:31 11:31 Ahaán tô Josue 2:1-21; 6:22-25.

*11:32 11:32 Ahaán tô Maghuhukom kapitulo 6-8; 4-5; 13-16; 1 Samuel kapitulo 16-30; 2 Samuel kapitulo 1-24; 1 Mga Harì kapitulo 1-2; 11; 1 Samuel kapitulo 1-12; 15; 16:1-13.

[†]11:34 11:33-34 Ahaán tô Daniel kapitulo 3 asta 6.

[‡]11:35 11:35 Ahaán tô 1 Mga Harì 17:17-24; 2 Mga Harì 4:25-37.

tun kandan ébô makatanggap ki katô madigár na igtandô din.

Ágdisiplinan ka Manama tô langun gabatà din

12 Na, tuu marapung tô mga manubù na igpamaké ka Manama sayyan, asta ágpasóddór dan áknita na tuu ágkasarigan tô Manama. Purisu kailangan tumanan ki katô langun na makabaring áknita iring na ágpatónaé ágpalaguy. Kailangan sumódô ki lumumu ka salà na inalayun pakékát áknita. Kailangan mallayat tô ginawa ta róggun na malaguy ki sippang ka dumunggù ki tun ta ágtamanán. ²Kailangan sumállág ki ki Jesus su sikandin tô ágkéringan ta katô kapamaké ta, asta sikandin tô ágpabákkár katô kapamaké ta. Ikatiis si Jesus katô kahirapan tô igpansalan sikandin tun ta krus. Ándà kayyai sikandin katô igimu dan kandin, asal ikatiis sikandin katô kamaté dan kandin, su isóddóran din na kadayawan sikandin ka mapángnga tô langun. Gunsad dán sikandin dadan tun ta kawanan katô Ámmà din na Manama asta ágpangulu duma kandin.

³Tuu madat tô kahirapan na igtiis i Jesus, su igirrayatan katô mga manubù na masalà-salà. Purisu panámdám kó tingód kandin ébô di kó sumódô sumarig kandin. ⁴Agad gusigán kó katô mga masalà-salà, ándà pa palang manubù tun ákninyu na igmatayan. ⁵Iring na ilingawan yud tô kagi ka Manama tun ta langun yu na mga gabatà din, su mà katô igsulat,

“Batà ku, atin ka disiplinan ka katô Áglangngagán,
yaka ágpadannan kandin.
Atin ka supakan ka ikandin,
yaka ágsódô ágsarig kandin,

⁶su ágdisiplinan katô Áglangngagán tô langun na ágginaawan din,
asta ágsupakan din tô langun na igimu din mga gabatà din.”[¶]

⁷Purisu ka dungguan kó ka kahirapan, kailangan manayun kó tumiis, su disiplinan kó ka Manama ukit katô kahirapan. Atin ka disiplinan kó ikandin, tô gó é pató na sikiyu tô bálnal mga gabatà din, su ándà palang batà na di disiplinan ka ámmà din. ⁸Ágdisiplinan ka Manama tô langun yu na ipgasakup tun kandin. Atin ka di kó ikandin disiplinan ánnà kó bálnal mga gabatà din asta ánnà sikandin Ámmà yu. ⁹Agad igdisiplina ki katô áknita mga ámmà nit banuwa, ágrespetowan ta sikandan. Purisu tuu pa madigár ka di ki géllé katô kadisiplina katô Ámmà ta tun datas ta langit ébô makatanggap ki katô kantayan na ándà ágtamanán. ¹⁰Tô mga ámmà ta nit banuwa, tô gó é ágdisiplina áknita tun ta mabbabà dád timpo tingód ka agad ándin na ipganámdám dan na madigár. Asal tô Ámmà ta tun datas ta langit, tô gó é ágdisiplina áknita ébô tabangan ki ikandin asta ébô tanggapán ki ikandin na nángngà ki tun ta saruwan din. ¹¹Atin ka ágdisiplinan ki katô Manama, di ki ágkadayawan asal ágkaranu ki su mahirap tô pókitan din áknita. Asal pángnga katô kadisiplina din áknita, duwán pulusán ta, su masunay tô pusung ta, asta katig ki lumumu katô nángngà tun ta saruwan din.

Supakan tô di maminág ka kagi ka Manama

¹²Purisu yakó ágmalómét iring na ágpatónaé ágpalaguy. Agad ihirapan kó, yakó ágsódô, asal kailangan pabákkár kó asta pabákkárrán yu tô kasarig yu katô Manama. ¹³Yakó ágsuwé tikud tun ta dalan ka kabánnalan ébô kumabákkár tô

[¶]12:6 12:5-6 Mga Panultihon 3:11-12.

mga kadumaan yu na malómét é kasarig tun ta Manama.

¹⁴ Ággár-ággár kó pasábbadé asta tó langun manubù. Ággár-ággár kó lumu katò nángngà tun ta saruwan ka Manama, su tó manubù na di nángngà tun ta saruwan ka Manama di gó kumita katò Áglangngagán. ¹⁵ Banté kó agó duwán di makatanggap katò kédu ka Manama. Banté kó agó duwán mimu ka samuk tun ákniyu, su ukit kani, kadattan tó marapung manubù. ¹⁶ Banté kó agó duwán lumayuk katò ánnà kandin sawa ó duma, asta tumayyug ka Manama. Makéring dan ki Esau sayyan, su agad sikandin tó panganayan batà na makatanggap pád katò langun tikud tun ta ámmà din, igbullas din dád ka sábbad kakan. ¹⁷ Isóddóran yu na pángnga igbullas din, kakalyag din na bággayan sikandin ka langun, asal igéllé tó ámmà din. Di mapalin tó iglumu din, agad tuu igsággó sikandin asta igpédu-édu.[§]

¹⁸ Tó igpadani kó tun ta Manama, ánnà iring katò kapadani katò mga kamónaan ta tun ta pabungan ka Sinai, su igkita dan tó dakál apuy, tó kangitángngan na makamáddang, asta igriyu dan tó mabákkár karamag. ¹⁹ Igdinág dan tó kédup ka trumpeta asta tó kagi ka Manama. Tó igdinág dan katò kagi din, tuu dan imáddangan, asta igpédu-édu dan na di sikandin kumagi kandan. ²⁰ Ándà dan ikatiis katò igkagi din kandan, na mà din, “Agad manubù asta mannap, ka lumapas dan tun ta pabungan, kailangan timbagán dan ka batu ó panaán dan ébô maté.”**

²¹ Tuu dan imáddangan tingód katò igkita dan, agad si Moises igkagi na igkárkár sikandin ka máddang din.^{††}

²² Asal ánnà iring kanan tó kapadani ta tun ta Manama, su iring na igpadani kid tun ta pabungan na ánggadanan Sion, tó lunsud na góddóan ka manté Manama. Tó gó é lunsud tun datas ta langit na ánggadanan Mantu Jerusalem na ágkalimudan ka tuu marapung panaligan ka Manama na di ágkéyap. ²³ Isakup kid duma katò mga gabatà ka Manama na iring katò tambang kaké din. Igsulat tó ngadan dan tun datas ta langit. Igpadani kid tun ta Manama na rumuud ka langun, su igsakup ki ikandin tun ta langun duma mga sakup din na inaté dán asta igtanggap din sikandan na nángngà tun ta saruwan din tun datas ta langit. ²⁴ Igpadani kid tun ki Jesus na igtigkané katò mantu kasabotan ébô makapadani ki tun ta Manama. Iglinisan kid katò dipanug din tikud tun ta salà, asta tó gó é pató na duwán kédu ka Manama áknita. Tó igpasóddór ukit katò dipanug i Jesus tuu pa madigár ka tandingán katò dipanug i Abel.

²⁵ Na, yakó géllé katò kagi ka Manama. Igsupakan ka Manama tó mga kamónaan ta sayyan su igéllé dan katò kagi ka Manama na igulit i Moises nit banuwa. Atin ka méllé ki katò igkagi ka Manama tikud tun ta langit, tuu ki ikandin supakan. ²⁶ Tó igkagi tó Manama tun ta pabungan ka Sinai sayyan, ikálláng tó tanà ukit katò kabákkárran ka kagi din. Asal duwán pa igtandô din, na mà din, “Makasábbadda pa kumagi, asta ánnà dád tanà tó kállángngán ku, su kállángngán ku pagsik tó langit.”**^{‡‡} ²⁷ Ukit kani igkagi ka Manama, isóddóran ta na kállángngán din tó langun na igimu din asta iwaán din ébô masamá dád tó di ágkakálláng.

§12:17 12:16-17 Ahaán tó Genesis 25:29-34; 27:30-40.

**12:20 12:20 Ahaán tó Exodo 19:12-13.

††12:21 12:21 Ahaán tó Deuteronomio 9:19.

‡‡12:26 12:26 Hageo 2:6.

²⁸ Purisu kailangan pasalamat ki tun ta Manama su igsakup kid ikandin tun ta pagpangulu din tun ta langit na di ágkewà. Kailangan mangadap ki kandin magunawa katô kakalyag din na lumun ta, asta tuu ki rumespeto kandin, ²⁹ su tô Manama na ágpangadapán ta iring na apuy na pakagóbbó.[¶]

Kapangadap na makabággé ka dayó tun ta Manama

13 Kailangan panayunán yu tô dakál ginawa tun ta mga kataladi yu. ² Yakó ágkalingó na kailangan malit-alit kó katô mga manubù agad ándà yu kilalayí, su duwán mga manubù na igalit-alit katô mga panaligan ka Manama na igádding tun kandan, asal ándà dan kasóddóri.^{§§} ³ Yakó ágkalingó na kailangan tumabang kó katô mga ágpampamaké na igpriso iring na sikiyu tô igpriso duma kandan. Kailangan tumabang kó katô mga ágpampamaké na igirrayatan iring na sikiyu tô igirrayatan duma kandan.

⁴ Kailangan manámdám tô langun na madigár asta malinis tô ágkémun katô taladuma. Kailangan ándà lumibug, su supakan ka Manama tô lumibug asta lumayuk katô ánnà kandin sawa ó duma.

⁵ Yakó ágginawa ka salapí, asal kailangan kanángngaan kó katô kaduwánnan yu áknganni, su igkagi tô Manama, na mà din, “Diya tumanan ákniyu. Diya dumiyà ákniyu.”^{*} ⁶ Purisu di ki kamáddangan, asal makakagi ki, na mà ta, “Su Áglangngagán tô ágtabang kanak, diya kamáddangan, agad ándin tô lumun ka duma manubù kanak.”[†]

⁷ Sampát yu tô mga tarapid ka simbaan na igtinurù ákniyu ka kagi ka Manama dángngan. Panámdám kó tingód katô madigár linumuwan dan tô ándà dan pa kamaté, asta iring kó kandan. ⁸ Si Jesu-Cristo di ágkapalin agad sayyan, áknganni, asta tun ta ándà ágtamanán. ⁹ Atin ka duwán tuminurù ákniyu ka ássa klasi ka katinurù na ánnà iring katô kabánnalan na taganá igtinurù ákniyu, yakó ágbánnal kandan. Ukit katô tabang ka Manama, kumabákkár tô kasarig ta kandin. Di kumabákkár tô kasarig ta kandin ukit katô katuman ta katô mga sugù na ágtinuruán dan tingód katô makan ta, su di ágkatabangan tô mga ágtuman katô mga sugù ka Judio.

¹⁰ Inaté si Jesus ébô tábbusán din tikud tun ta salà tô langun ta na igpamaké kandin. Asal tô langun na ágtuman katô sugù tingód ka kamaté ka mannanap tun ta templo, di dan makapil katô langun ta na igtábbus i Jesus tikud tun ta salà. ¹¹ Kada ámmé ka matayan ka mallayat pangulu na parì tô mannanap tingód katô salà ka manubù, pidán din tô dipanug tun dalám katô Tuu Ugis Lugar ka templo. Asal piddán din tô lawa katô mannanap tun ta luwà katô lunsud asta góbbón.[‡] ¹² Iring kani tô inému ki Jesus, su igmatayan sikandin tun ta luwà katô lunsud ébô linisan din tô mga manubù ukit katô kandin dipanug. ¹³ Purisu kailangan madun ki tun ki Jesus na inaté tun ta luwà katô lunsud agad buyasán ki asta payayyaán ki iring kandin. ¹⁴ Makatiis ki su nit banuwa ni ándà palang góddóan ta na ándà ágtamanán. Asal gimanan ta pa tô lunsud na óddóan ta tun datas ta langit ka tapuri

[¶]12:29 12:29 Ahaán tô Deuteronomio 4:24.

^{§§}13:2 13:2 Ahaán tô Genesis 18:1-8; 19:1-3.

^{*}13:5 13:5 Deuteronomio 31:6,8.

[†]13:6 13:6 Salmo 118:6.

[‡]13:11 13:11 Ahaán tô Levitico 16:27.

álló. ¹⁵ Purisu kailangan duwán dán bág-gén ta tun ta Manama ukit ki Jesus, tô gó kadurung ta katô Manama ka ándà ágtamanán. Kailangan inalayun ki ágpasalamat tun kandin. ¹⁶ Yakó ágkalingó na kailangan madigár tô áglumun yu, asta kailangan tumabang kó katô mga kadumaan yu na ágkahirapan, su atin ka tô gó é áglumun yu para katô Manama, kadayawan sikandin.

¹⁷ Bánnal kó katô mga tarapid ka simbaan. Yakó géllé kandan, su ágtómmón-gan kó ikandan. Kailangan ágkasarigan sikandan, su duwán álló na ruudan dan ka Manama. Atin ka mánnal kó kandan, kadayawan dan. Asal ka di kó mánnal kandan, maranu dan, asta di ni makabággé ka kadigárran ákníyu.

¹⁸ Inalayun kó dasal tun ta Manama para áknami. Isóddóran dé na ándà linumuwan dé na mému buyasán, asta kakalyag dé na ándà palang lumun dé na di durungán ka Manama. ¹⁹ Kakalyag ku gó na dumasal kó tun ta Manama ébô sékótta makalónód tun ákníyu.

Tô kadasal

²⁰⁻²¹ Manama tô ágbággé ka kasunayan, asta mólà pa ka bággayan kó ikandin katô langun madigár tabang

din ébô makatuman kó katô kakalyag din. Iganté puman ka Manama tô Áglangngagán ta na si Jesus, su ukit katô kamatayan din, igtigkanayan din tô mantu kasabotan ébô makapadani ki tun ta Manama ka ándà ágtamanán. Iring sikandin na Taradóppón ta, su iring ki na mga karnero na ágdóppónan din. Mólà pa ka tabangan kó ikandin ébô makabággé kó ka dayó kandin ukit katô tabang i Jesu-Cristo ákníyu. Mólà pa ka durungán sikandin ka ándà ágtamanán. Matuman ni.

Katapuriyan mga panalan

²² Mga kataladi, ágpédu-éduwa na tuu kó maminág kani mga tinurù ku, su mababà dád ni sulat ku ákníyu. ²³ Kakalyag ku na kasóddóran yu na igpaluwà dán tô kataladi ta na si Timoteo tikud tun ta prisowan. Atin ka sékót sikandin dumunggù, patákkássán ku sikandin ka madunna tun ákníyu.

²⁴ Uli ti yu tô mga tarapid ka simbaan asta tô langun sakup ka Manama na ágpangumusta a kandan. Ágpangumusta pagsik ákníyu tô mga taga Italia.

²⁵ Mólà pa ka kéduwan tô Manama ákníyu langun. Matuman ni.

Sulat I

Santiago

Una Basan

Ni libro igsulat i Santiago na sábbad batà i Jose asta si Maria na innà i Jesus. Si Santiago tō tarapid katō simbaan ka mga ágpamaké ki Jesu-Cristo tun ta Jerusalem.

Igsulatan i Santiago tō mga ágpampamaké na góddô tun ta mga banuwa na madiyù tun ta Jerusalem. Sikandan tō igirrayatan tingód katō kapamaké dan ki Jesu-Cristo. Purisu igsulat si Santiago kandan ébô pabákkárrán din tō kapamaké dan ki Jesu-Cristo asta ébô manayun dan áglumu ka madigár.

Ukit kani sulat, igtinurù si Santiago na kailangan pagunawan dan tō kalit-alit dan katō mga ágkaduwánnan asta katō mga ágkayu-ayuan. Igkagiyan din sikandan na di dan mánnal katō ágtinuruán katō mga di ágpamaké, su tō igtinurù dan ánnà magunawa katō kabánnalan na igtinurù i Jesus.

Igkagiyan din sikandan na kailangan mallayat tō ginawa dan rōggun na gangat dan katō kalónód katō Áglangngagán ta. Kailangan kagiyan dan tō mga ig-suwé tikud tun ta kapamaké dan ki Jesu-Cristo ébô lumónód dan. Kailangan pabbabà dan, pallyat dan ka ginawa, asta mánnal dan katō Manama asta katō mga opisyaales ka gobyerno.

1 Sakán si Santiago na ágsuguánnán katō Manama asta katō Áglangngagán na si Jesu-Cristo. Igsulatta ákniyu na mga Judio na ágpamaké na ikatalap asta igóddô tun ta duma mga banuwa. Ágpangumusta a ákniyu!

Kapamaké asta kahirapan

²Mga kataladi ku, atin ka ágdungguan kó katō marapung mga klasi ka kahi-

rapan, kailangan kadayawan kó, ³su ikasóddór kó na ágkinnaman tō kapamaké yu ébô makému kó tumiis katō kahirapan. ⁴Purisu tiis kó katō mga kahirapan, su atin ka makatiis kó, mému kó nángngà, asta ándà kulang diyan ákniyu.

⁵Na, atin ka duwán tun ákniyu na ándà sóddór ka ándin tō kakalyag ka Manama na lumun din, kailangan mamuyù sikandin tun ta Manama, asta pasóddórán ka Manama kandin, su mabasa tō Manama, asta di sikandin géllé katō mga ágpamuyù tun kandin. ⁶Asal atin ka ágpamuyù kó, kailangan sumarig kó na tabangan kó katō Manama. Kailangan di kó ágduwa-duwa, su tō ágduwa-duwa inéring katō balud na gidupán asta ágpiddán katō karamag. ⁷Tō manubù na ágduwa-duwa, ándà gó tanggapán din tikud tun ta Áglangngagán, ⁸su di sikandin ágkasarian tingód katō mga áglumun din.

Ágkayu-ayuan asta ágkaduwánnan

⁹Na, tō kataladi na ágkayu-ayuan kailangan kadayawan su igpabantug ka Manama sikandin. ¹⁰Asta tō kataladi na ágkaduwánnan kailangan kadayawan su igpabbabà ka Manama sikandin, su duwán ágtamanán katō kantayan asta kaduwánnan din, iring katō mga bulak ka sigbát. ¹¹Atin ka ágménit tō álló, ágkalanás tō sigbát, ágkómpad tō mga bulak, asta ágkandà tō kadigárran. Iring kani tō mga ágkaduwánnan, su maté dan agad marapung pa pád tō lumun dan.

Kinnam asta tintal

¹²Ágkadayawan tō mga manubù na pakatiis katō mga kahirapan. Su ka makatiis sikandan katō pagkinnam kan-

dan, tanggapán dan tô pulusán[¶] na kantayan na ándà ágtamanán na igtandô ka Manama tun ta mga manubù na ágginawa kandin. ¹³ Atin ka ágdunggù tô mga kahirapan asta duwán kakalyag ka manubù na lumumu ka madat, di mému ka kumagi sikandin na Manama tô igtintal kandin, su di ágkatintal tô Manama, asta di sikandin ágtintal katô manubù. ¹⁴ Asal matintal ki ukit katô áknita kakalyag na madat. ¹⁵ Na, atin ka tumanán ta tô kakalyag ta na madat, salà tô katamanan ta. Atin ka inalayun ki áglumu ka salà, dungguan ki ka supak na ándà ágtamanán.

¹⁶ Na, mga kataladi na ágginawaan ku, yakó áglimbung katô ákniyu sarili! ¹⁷ Tuu madigár asta ándà palang kulang katô langun na ágbággén áknita katô Ámmà na Manama na igimu katô langun tun ta langit na pakamappawà kani banuwa. Agad ágkapalin asta ágkasi-dalungan tô mga giló tun ta langit, tô Manama di gó mapalin. ¹⁸ Tingód katô kakalyag ka Manama, igbággayan ki ikandin ka mantu kantayan ukit katô kabánnal ta katô kabánnalan na ágtinuruán ébô imun ki na una igsalin din tun ta langun igimu din.

Kapaminág asta kabánnal katô kagi ka Manama

¹⁹ Na, mga kataladi na ágginawaan ku, paminág kó kanak. Kailangan maminág kó katô kagi ka Manama. Yakó sékót ágkagi, asta yakó sékót ágkasókó. ²⁰ Atin ka ágkasókó kó, di kó makalumu katô nángngà tun ta saruwan ka Manama. ²¹ Purisu sódô kó áglumu katô langun maripà asta madat. Pabbabà kó tun ta saruwan ka Manama, asta bánnal yu tô kagi din na igpasóddór din ákniyu, su sikandin gó tô makatábbus ákniyu.

²² Purisu tuman kó katô kagi ka Manama na igpaminág yu. Di nángngà ka maminág kó dád, su atin ka di kó tumuman katô igpaminág yu, áglimbungan yu tô ákniyu sarili. ²³ Tô ágpaminág asal di ágtuman inéring katô gahà dád katô bónnóng din tun ta pangalungan. ²⁴ Agad mangalung sikandin, asal sékót din dád kalingawan tô igkita din. ²⁵ Asal tô gestudyó katô tuu nángngà kagi ka Manama na makapaluwà ákniyu, asta gahà kani, asta di ágkalingó katô idinág din, asal ágtuman kani, bággayan ka Manama sikandin katô kadayawan tingód katô katuman din.

²⁶ Atin ka ágpanámdám tô manubù na ágpamaké sikandin, asal di ágbanté katô ágkagin din, áglimbungan din dád tô kandin sarili, asta ándà ágpulusán katô kapamaké din. ²⁷ Na, tô manubù na bálnal asta matullid tô kapangadap din tun ta saruwan ka Manama na Ámmà ta, tô gó tô ágtabang katô mga minélu asta katô mga balu tun ta kahirapan dan, asta tô di ágkapid katô madat áglumun katô mga manubù nit banuwa.

Kailangan magunawa tô kalit-alit yu katô mga manubù

2 Na, mga kataladi ku, su ágpamaké kó katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo na ágkitaan ta katô séllaán ka Manama, pagunawa yu tô kalit-alit yu katô mga manubù agad ándin tô bónnóng dan. ² Su atin ka duwán duwa manubù na dumunggù róggun na palimudé kó, asta gumpak tô sábbad ka dakál é lagà asta ágpaningsing ka bulawan, asta ágkayù-ayuan tô sábbad na bissé é umpak, ³ asta galit-alitán yu tô ágkaduwánnan asta ágpónsadan yu sikandin tun ta madigár gunsadanan, asal tô ágkayù-ayuan patindággán yu dád ó pónsadan dád tun ta asag, ⁴ ma-

[¶]1:12 1:12 Pulusán, ó korona.

dat ni su gássan yu tô mga manubù, asta madat tô panámdám yu.

⁵Na, mga kataladi na ágginawaan ku, paminág yu ni kagin ku. Igsalin ka Manama tô mga ágkayù-ayuan nit banuwa ébô duwán ágpulusán dan ukit katô kapamaké dan kandin, asta mapil dan tun ta pagpangulu katô Manama na igtandô din tun ta mga ágginawa kandin. ⁶Asal ándà yu gó alit-aliti tô mga ágkayù-ayuan. Tô mga ágkaduwánnan na galit-alitán yu, tô gó tô girrayat asta ágpíd áknuyu tun ta ágruudanan. ⁷Sikandan tô ágbuyas katô ágkabantug ngadan katô igsakup áknuyu.

⁸Na, duwán sugù katô Manama na igpasulat din, na mà din, “Ginawayi yu tô unawa yu na iring katô kaginawa yu katô áknuyu sarili.”[§]

Atin tô gó tô ágtumanán yu, madigár tô áglumun yu. ⁹Asal ka di yu pagunawan tô kalit-alit yu katô mga manubù, makasalà kó. Supakan kó ka Manama su ándà kó tuman katô sugù din. ¹⁰Atin ka mánnal tô manubù katô mga sugù ka Manama, asal sábbad dád sugù tô di din bánnalán, supakan sikandin ka Manama su ándà tuman katô langun sugù. ¹¹Su tô Manama na igkagi, “Yakó áglíbug,” igkagi pagsik sikandin, “Yakó ágmaté.”** Na, agad ándà ka ikalíbug, asal igmaté ka, inému ka gó na iglapas katô sugù ka Manama.

¹²Purisu agad ándin tô ágkagin yu asta tô áglumun yu tun ta duma mga manubù, kailangan duwán kédu yu, su Manama tô rumuud áknuyu ukit katô kagi din na makapaluwà áknita. ¹³Ka rumuud tô Manama, di gó sikandin médu katô ándà kédu dan tun ta duma mga manubù. Asal tô duwán kédu, ándà máddang din katô karuud ka Manama.

Áglumun katô ágpampamaké

¹⁴Mga kataladi ku, atin ka duwán kumagi na ágpamaké sikandin, asal di áglumu ka madigár tun ta duma mga manubù, ándà ágpulusán katô kapamaké din, su di makapaluwà tô manubù na iring kani. ¹⁵Atin ka duwán mga kataladi ta na ándà gumpakán asta ándà ágkakan dan, ¹⁶asta duwán kumagi kandin, na, “Mólà pa ka duwán kasunayan yu, asta mólà pa ka bággayan kó ka umpak asta ágkakan yu,” asal ka ándà bággén din kandin, ándà ágpulusán katô igkagi din. ¹⁷Na, magunawa kanan tô kapamaké yu, su atin ka di ágtákkássan ka madigár lumu, ándà ágpulusán katô kapamaké yu.

¹⁸Na, duwán basì kumagi kanak na, “Sikuna tô duwán kapamaké, asta sakán tô duwán linumuwan.” Asal insaán ku na, pamánnun nu ka kapasállág kanak tô kapamaké nu ka ándà tákkássi katô madigár linumuwan nu? Su pasállággán ku gó áknikó tô kapamaké ku ukit katô madigár áglumun ku. ¹⁹Atin ka igbánnal ka na sábbad dád tô Manama, nángngà ni, asal agad tô madat mga espiritu ágbánnal kani asta ágkárkarrán dan tingód katô máddang dan ka Manama. ²⁰Ágkatuluan ka! Pasóddórán ku áknikó na ándà ágpulusán katô kapamaké ta ka Manama ka di ágtákkássan katô madigár áglumun ta. ²¹Tô kamónaan ta na si Abraham tô igtanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô iglumu din, su igtuman din tô sugù ka Manama asta igtanganà din matayan tô batà din na si Isaac tun ta ággóbbówanan ébô bággén tun ta Manama.^{††} ²²Purisu ikasóddór ki na tô kapamaké i Abraham igtákkássan katô iglumu din. Na, ukit kani, isóddórán ta

§2:8 2:8 Levitico 19:18.

**2:11 2:11 Ahaán tô Exodo 20:13-14; Deuteronomio 5:17-18.

††2:21 2:21 Ahaán tô Genesis 22:1-19.

na bánnal gó tō kapamaké din. ²³ Ituman tō igpasulat katō Manama sayyan, na mà din,

“Igpamaké si Abraham katō Manama.

Purisu igtanggap ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din.”^{‡‡}

Tō gó tō gunayan na ágtawarán sikandin na rarak ka Manama.^{¶¶} ²⁴ Purisu isóddóran ta na tanggapán ka Manama tō manubù na nángngà tun ta saruwan din ukit katō áglumun din, asta ánnà dád ukit katō kapamaké din. ²⁵ Iring kani si Rahab na madat bayi sayyan, su igtanggap din tō duwa manubù na igpasadun i Josue, asta su igtáddù din kandan tō ássa dalan ébô makaluwà dan, igtanggap ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din ukit katō iglumu din.^{§§}

²⁶ Ándà ágpulusán ka lawa na inaté dán. Iring pagsik kani, ándà ágpulusán katō kapamaké ka di ágtákkásson katō madigár áglumun.

Tō dilà

3 Na, mga kataladi ku, di mému ka marapung tun ákniyu tō imun na taratinurù katō kagi ka Manama, su isóddóran yu na tuu maggát tō karuud katō Manama áknami na mga taratinurù ka tandingán katō karuud din katō duma mga manubù. ² Tō langun ta sékót pakalumu asta pakakagi ka mga ánnà nángngà. Tō manubù na di pakakagi ka ánnà nángngà, tō gó tō nángngà tun ta saruwan ka Manama, asta pakabanté sikandin katō kandin sarili. ³ Na, ágakangan ta tō kudà ébô mánnal áknita. Purisu ágkapid ta tō kudà agad ánda é pasadunan ta. ⁴ Na, panámdám yu tō barko. Agad tuu dakál tō barko asta ágpiddán katō tuu mabákkár karamag,

asal ukit katō délák timon, ágkapid tō dakál barko agad ánda é pasadunan katō manubù na ágpid. ⁵ Ni dilà ta pagsik, agad délák bahin nit lawa ta, asal makapadadurung ki tingód ka dakál áglumun ukit katō ágkagin ta. Agad maluwag gó tō puwalasán, asal magóbbó tō langun ukit katō délák dád apuy! ⁶ Tō dilà ta iring katō apuy na ágrágrág tikud tun ta ágsupakanan, su agad délák dád bahin kani lawa ta, asal ukit katō madat kagin ta, makadadat katō áknita sarili. Ni gó tō makadadat katō panámdám ta, asta manayun tun ta tibuk kantayan ta.

⁷ Na, agad tō mga mannanap na ágpanó, áglayang, ágtákkap, asta góddó tun ta dagat, tō langun dan mému ágnayadán asta ágtinuruan ka manubù, asta duwán dán gó inayad. ⁸ Asal ándà makapáttud katō kandin dilà, su inalayun ni ágkagi ka madat su di makatónnók asta ikéring katō pakélu na makamaté. ⁹ Ni dilà ta tō ággamítan ta para pasalamat tun ta Áglangngagán asta tun ta Ámmà, asta ni dilà ta tō ággamítan ta para tuláddán tō unawa ta na igimu ka Manama na iring kandin. ¹⁰ Purisu tikud tun ta sábbad dád babbà ágluwà tō madigár asta tō madat ágkagin ta. Mga kataladi ku, di ni madigár áglumun. ¹¹ Tō wayig na matabbang asta tō wayig na masin di ágtikud tun ta sábbad dád sánnáp. ¹² Mga kataladi ku, ándà kayu igera na muuy ka olibo, asta ándà paras na muuy ka igera. Di pagsik makangé tō matabbang wayig tikud tun ta dagat.*

Kapandayan tikud tun ta Manama

¹³ Na, atin ka duwán manubù na mapandé asta katig ginagpát tun ákniyu,

‡‡2:23 2:23a Genesis 15:6.

¶¶2:23 2:23b Ahaán tō 2 Cronicas 20:7; Isaias 41:8.

§§2:25 2:25 Ahaán tō Josue 2:1-21; 6:17; Hebreo 11:31.

*3:12 3:12 Purisu kailangan madigár tō ágkagin ta na di kabaláttan ka madat.

kailangan pakitanán din tō madigár ágkémun din ukit katō madigár áglumun din na ágtákkásson katō kandin kapababà asta kapandayan. ¹⁴Asal ka gingà kó asta ágginaawa kó dád katō ákniyu sarili, yakó ágpapadurung na mapandé kó su makabulaló kó tingód katō kabánalan. ¹⁵Su ni kapandayan ni ánnà tikud tun ta Manama, asal tikud dád nit banuwa, asta tikud tun ta kakalyag katō manubù, asta tikud tun ki Maibuyan. ¹⁶Su atin ka duwán mga manubù na gingà asta ágginaawa dád katō kandan sarili, duwán samuk asta langun ka madat mga lumu. ¹⁷Asal tō duwán kapandayan na igtikud tun ta Manama, tō gó tō nángngà, tō malyag ka kasunayan, tō ágginaawa, tō manunug-nunug, tō tuu médu-édu, tō ágtabang katō mga kadu-maan din, tō di ágduwa-duwa, asta tō di áglimbung. ¹⁸Tō mga manubù na gusay katō ágpasamuké ébō duwán kasunayan, tō katamanan dan na tanggapán dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din.

Gunayan katō ágpapulé asta ágpamatayé

4 Manan ka ágpapulé asta ágpamatayé kó? Na, kagin ku ákniyu, tō gunayan kani su inapid kó katō ákniyu dád kakalyag. Purisu ágkasamuk tō panámdám yu. ²Atin ka duwán kakalyag yu na di yu ágkógtun, tō kakalyag yu na mimmaté kó katō unawa yu. Atin ka di yu ágkatanggap tō tuu ágkadigárran yu, ágpamatayé asta ágpaturwé kó. Asal ánda yu katanggap tō ágkadigárran yu su ánda kó pamuyù tun ta Manama. ³Agad ágpamuyù kó tun ta Manama, di yu ágkatanggap su ánnà nángngà tō ágdantulán yu, su tō ágpamuyuan yu gamitán yu dád para katō ákniyu sarili dayó.

⁴Na, igtayyugan yud tō Manama iring katō bayi na iglibug katō duma din! Ilingawan yu basi na tō manubù na ágginaawa katō kadigárran kani banuwa, sikandin tō gusig katō Manama. Purisu agad sadan tō ágginaawa katō kadigárran kani banuwa, inému sikandin na usig katō Manama. ⁵Yakó yu ágpanámdámmi na ánda ágpulusán katō kagi ka Manama na igsulat, “Tuu dakál tō kakalyag katō espiritu na igpóddō katō Manama dini áknita na ágkasarigan ki tun ta saruwan ka Manama.”

⁶Asal tuu pa dakál tō kédu ka Manama áknita. Purisu mà katō kagi ka Manama na igsulat, “Sapadan katō Manama tō ágpapadurung, asal ágkéduwan din tō ágpabbabà.”†

⁷Purisu bággé yu tō sarili yu tun ta Manama. Atuwi yu si Maibuyan, asta malaguy sikandin tikud tun ákniyu. ⁸Padani kó tun ta Manama, asta padani sikandin tun ákniyu. Sikiyu na mga masalà-salà, sódoi yu tō madat mga áglumun yu. Sikiyu na mga ágduwa-duwa, bánnal kó sarig tun ta Manama. ⁹Rákkád kó, asta ranu kó, asta sággó kó tingód katō salà na iglumu yu. Yakó ánggisi asta ágkadayawan katō salà yu, asal sággó kó asta ranu kó kani. ¹⁰Pabbabà kó tun ta saruwan katō Áglangngagán, asta sikandin tō pallayat ákniyu.

Karuud ka unawa ta

¹¹Na, mga kataladi, yakó ágkagi ka madat, su tō ágkagi ka madat ó ágruud katō kataladi din, ágkagi sikandin ka madat asta ágruud katō sugù ka Manama. Atin ka ágruud kó katō sugù ka Manama, di kó ágbánnal katō sugù, asal inému kó baling tararuud. ¹²Asal sábad dád tō igbággé katō mga sugù,

†4:6 4:6 Mga Panultihon 3:34.

asta sikandin dád tô ágruud katô áglumun katô mga manubù. Manama dád tô makému tumábbus asta sumupak katô mga manubù. Purisu dì mému ka ru-muud kó katô unawa yu.

Yakó ágpdadurung tingód katô mga plano yu

¹³Sikiyu na ágplano, paminág kó. Atin ka duwán plano yu, ágkagi kó na, “Kani pa ó simag madun ké tun ta sábbad lunsud, asta móddô ké dutun ka sábbad ámmé, asta numegosyo ké ébô makasalapí ké.” ¹⁴Asal ándà yu kasóddóri ka ándin tô makadunggù ákniyu simag, su tô kantayan ta iring katô áddup na sékót dád ágkandà. ¹⁵Madigár pa baling ka kumagi kó, “Atin ka duwán kakalyag katô Áglangngagán, manté ké pô asta duwán lumun dé.” ¹⁶Asal ágpdadurung kó gó ukit katô mga plano yu. Na, madat ni kapadadurung yu tun ta saruwan ka Manama.

¹⁷Atin ka isóddóran ka manubù ka ándin tô nángngà áglumun, asal dì din áglumun, pakalumu sikandin ka salà.

Kasapad katô mga ágkaduwánnan

5 Paminág kó na mga ágkaduwánnan. Sággó kó asta ullaó kó tingód katô kadattan na dumunggù ákniyu. ²Tô kaduwánnan yu maróddóg, asta tô mga umpak yu kátkáttán. ³Agad igtagù yu tô salapí yu, asal igkararing asta ándà dán ágpulusán. Tô kararing iring katô apuy na makadadat ákniyu, su tô gó tô pasóddór na kailangan supakan kó. Inugunan dád gó tô kalimud yu su masig dán gó dumunggù tô mga tapuri álló na supakan kó. ⁴Paminág yu tô mga taralumu tun ta kinamát yu na ándà yu tandani. Igullaó tô mga tarakáttu tun ta Áglangngagán na Manama na matulus katô lan-

gun, asta igdinág din sikandan. ⁵Tuu kó ágkadayawan nit banuwa, asta iring kó na mannap na iyón su igpalambù yu tô ákniyu sarili na igtaganá para katô álló na matayan asta supakan kó. ⁶Igruudan asta igmatayan yu tô mga manubù na ándà salà, agad ándà dan atu ákniyu.

Pallayat yu é ginawa yu

⁷Purisu mga kataladi, pallayat yu tô ginawa yu sippang ka lumónód tô Áglangngagán. Panámdám yu tô taralumu ka tanà na mallayat é ginawa din róggun gangatan din tô tagnà asta tô katapuriyan udan ébô duwán madigár mga buuy katô igpamula din. ⁸Sikiyu pagsik, pallayat yu tô ginawa yu. Pasarig yu tô pusung yu su masig dán lumónód tô Áglangngagán.

⁹Na, mga kataladi, yakó ágburáng-buráng agó supakan kó katô Áglangngagán, su masig dán lumónód tô rumuud katô áglumun ta.

¹⁰Na, mga kataladi, sampát yu tô mga propeta sayyan na igulit-ulit katô kagi ka Áglangngagán, su sikandan tô inému iringanan ta ukit katô kallayatan ka ginawa dan katô karasayan na inókitan dan. ¹¹Isóddóran tad na ágkadayawan tô mga ikatiis katô karasayan. Igulitan kó tingód katô katiis i Job.[‡] Isóddóran yu na agad irasayan sikandin, madigár tô igsulì katô Áglangngagán kandin tun ta katapuriyan, su tuu madigár tô Áglangngagán, asta médu-édu sikandin.

¹²Na, mga kataladi ku, tô tuu ágkailanganán ka langun, atin ka tumandô kó, dì mému ka pókitán tô tandô tun ta langit, ó tanà, ó agad ándin tô ágkagin. Kagi yu dád tô bánal, su nángngà ka kumagi kó dád na “Óó” ó “Dì,” ébô dì kó supakan katô Manama.

[‡]5:11 5:11 Ahaán tô Job 1:21-22; 2:10; Salmo 103:8.

Bánnal kadasal

¹³ Atin ka duwán manubù tun ákniyu na ágkahirapan, kailangan dumasal sikandin tun ta Manama. Atin ka duwán ágkadayawan, kailangan kumanta sikandin ka kadurung tun ta Manama.

¹⁴ Atin ka duwán manubù tun ákniyu na ágkabógókan, kailangan pakangén din tô mga tarapid ka simbaan ébô dumasal dan para kandin asta patalluan ka langis^f na ágtákkássan katô katawar ka ngadan katô Áglangngagán. ¹⁵ Na, ukit katô kadasal na ágtákkássan katô kapamaké, tô ágkabógókan kólian katô Áglangngagán. Atin ka duwán salà na ilmu din, pasinsiyaan sikandin.

¹⁶ Purisu pólité kó katô mga salà yu asta padasalé kó ébô kólian kó. Ukit ka kadasal katô manubù na nángngà tun

ta saruwan ka Manama, duwán dakál ágkalumuwan din. ¹⁷ Sampát yu si Elias tô propeta ka Manama sayyan. Agad manubù sikandin na magunawa áknita, asal maggát sikandin igdasal ébô di mudan. Purisu dalám ka tállu ámmé ágtángngà, ándà gó udan.[§] ¹⁸ Tô igdasal puman sikandin ébô mudan, igudan puman asta igbuuy tô mga igpamula.

¹⁹ Na, mga kataladi ku, atin ka duwán manubù diyan ákniyu na igsuwé tikud tun ta kabánnalan, madigár ka duwán tun ákniyu na kumagi ébô palónód kandin, ²⁰ su kasóddóran yu na tô maka-palónód katô sábbad masalà-salà tikud tun ta madat linumuwan din, tô gó tô makapaluwà katô iglumu ka salà tikud tun ta supak na ándà ágtamanán, asta pasinsiyaan ka Manama tô marapung mga salà din.

---

^f5:14 5:14 Tô mga Judio ággamit katô langis ka olibo.

[§]5:17 5:17 Ahaán tô 1 Hari 17:1; 18:1.

Una

Sulat I

Pedro

Una Basan

Ni libro igsulat i Pedro na disipulu i Jesu-Cristo na igsalin ébô mulit-ulit katô kagi din. Na, tô igsulat si Pedro kani sulat, tugál dán sikandin. Igpapid din ni una sulat tun ta mga ágpamaké ki Jesu-Cristo na ikatalap na góddô tun ta lima mga probinsya.

Tô mga ágpampamaké ikatalap su igir-ayatan dan katô mga di ágbánnal ki Jesu-Cristo. Igpapid i Pedro ni sulat tun kandan ébô pabákkárrán din tô kapamaké dan, su tuu dan ágkahirapan katô mga ágkókitan dan tingód katô kapamaké dan ki Jesu-Cristo.

Igpapanámdám i Pedro kandan tô gimanan dan tingód katô kamatayan i Jesu-Cristo, asta katô kanté puman kandin, asta katô kalónód din. Su ka makatiis dan katô mga kérrayat, duwán madigár na matanggap dan tun ta kalónód i Jesu-Cristo. Igpapanámdám pagsik i Pedro kandan na kailangan nángngà tô ágkémun dan tun ta saruwan ka Manama, asta kailangan mánnal dan katô mga ágpangulu kandan.

1 Sakán si Pedro na apostoles i Jesu-Cristo. Igsulatta tun ákniyu na igsalin katô Manama asta ikatalap na góddô tun ta mga probinsya ka Ponto, Galacia, Capadocia, Asia asta Bitinia. ²Taganá kód igsalin ukit katô kakalyag katô Ámmà Manama, asta iglinisan kód ukit katô Ugis Espiritu ébô mánnal kó ki Jesu-Cristo asta ébô kórasan tô salá yu ukit katô dipanug din.

Mólà pa ka tuu kéduwan tô Manama ákniyu, asta duwán kasunayan yu.

Duwán gimanan ta su inanté puman si Jesus

³Durungán tô Manama na Ámmà katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo! su ukit katô tuu dakál kédu din igbággayan ki ikandin ka mantu kantayan, asta duwán dán gimanan ta su inanté puman si Jesu-Cristo. ⁴Igtaganà ka Manama tô bággén din áknita na mga gabatà din. Igtagu tun ta langit tô tanggapán ta na di maróddóg, asta di kadattan, asta di mandà tô kadigárran. ⁵Ukit katô katulusan ka Manama, ágtómmóngan kó ikandin sippang ka tanggapán yu tô katábbusan tun ta tapuri álló ukit katô kapamaké yu kandin.

⁶Purisu kailangan kadayawan kó, agad maranu kó pa dógó tingód katô ássa-ássa mga kahirapan na inókitan yu. ⁷Duwán kahirapan yu áknganni su tô gó tô pagkinnam ébô pakitanán ka bánnal tô kapamaké yu. Kinnaman tô kapamaké yu iring katô bulawan na ágkinnaman asta áglinisan ukit ka apuy. Su tô kapamaké yu tuu pa dakál é lagà tun ta Manama ka tandingán katô bulawan na ágkandà. Purisu atin kumasarig tô kapamaké yu ukit katô kahirapan, duwán durung asta bantug yu tun ta álló ka pakitanán dán si Jesu-Cristo. ⁸Ágginawaan yu sikandin agad ándà kó ikakita kandin. Agad di kó ágkita kandin, asal ágbánnal kó kandin. Agad áknganni, tuu kó ágkadayawan katô dakál dayó na di ágkakagi, ⁹su tô katamanan katô kapamaké yu, tô gó matábbus kó.

¹⁰Duwán kakalyag katô mga propeta ka Manama sayyan na makasóddór tingód kani katábbus ka Manama. Agad igkagi dan tingód kani, asal ándà dan kagpátti ka ándin é kóbadan katô ágkagin dan. ¹¹Agad sikandan tô igpakagi katô Espiritu i Cristo tingód katô mga kérrayat ki Cristo asta tingód katô séllaán ka bantug na dumunggù kandin,

asal ándà dan ikasóddór ka sadan manubui asta pamánnun ka katuman kani. ¹²Igpasóddór ka Manama kandan na tó katumanan ánnà para kató kandan sarili, asal para ákniyu áknganni. Ni gó tó Madigár Gulitán na igulit-ulit ákniyu ukit kató katulusan ka Ugis Espiritu na igpapid tikud tun ta langit. Agad tó mga panaligan ka Manama, duwán kakalyag dan na kagpáttan ni katábbus.

Kailangan ugis tó ágkémun ta

¹³Purisu taganà yu tó panámdám yu. Pasunnad kó kató sarili yu. Iman kó kató bággén ákniyu ka pakita dán si Jesu-Cristo. ¹⁴Bánnal kó kató Manama, su sikiyu tó mga gabatà din. Yakó yu ágnunugi tó madat kakalyag yu dángngan tó ándà kó pa ikasóddór kató kabánnalan. ¹⁵Asal agad ándin tó áglumun yu, kailangan pógis kó iring kató Ugis Manama na igtawar ákniyu. ¹⁶Su duwán ig-sulat tun ta kagi ka Manama, “Pógis kó su sakán ugis.”**

¹⁷Tó “Ámmà” na Manama na ágdasalan yu, ándà ágmusingán din ka rumuud, su ágruud sikandin kató mga manubù tingód kató linumuwan dan. Purisu kailangan respetowan yu sikandin róggun kató kóddô yu nit banuwa, ¹⁸su isóddóran yu na igtábbus tó Manama ákniyu ébô paluwaán kó ikandin tikud tun ta ágkémun kató mga kamónaan yu na ándà ágpulusán. Igtábbus kó ánnà ukit kató bulawan ó mapputi bulawan na ágkandà, ¹⁹asal igtábbus kó ukit kató mahal dipanug i Cristo na iring ka nati ka karnero na ándà palang bógók ó buring. ²⁰Sikandin tó igsalin kató Manama tó ándà pa imuwi ni banuwa, asal igpapid din sikandin nit banuwa ébô tumábbus ákniyu nit katapuriyan mga álló. ²¹Ukit

ki Cristo igsarig kó kató Manama na iganté asta igpabantug kandin. Purisu Manama tó ágpamakén yu asta gimanan yu.

²²Igurasan dán tó salà yu ukit kató pagtuman yu kató kabánnalan, asta duwán dán gó ginawa yu para kató mga kataladi yu. Purisu paginawaé kó tikud tun ta tibuk pusung yu. ²³Ipamasusu kó puman ánnà tikud tun ta ákniyu ámmà asta innà, su tó kantayan na igbággé dan ákniyu sumippang dád ka kamatayan. Asal ni mantu kantayan na sumippang ka ándà ágtamanán igbággé ka Manama ukit kató kagi din na manté ka ándà ágtamanán. ²⁴Su mà kató kagi ka Manama na igsulat,

“Tó langun manubù iring na sigbát, asta tó kadigárran ka bónnóng kató manubù iring na bulak ka sigbát, su tó sigbát ágkalanás, asta tó bulak ágkómpad.

²⁵Asal tó kagi kató Áglangngagán dì mandà sippang ka ándà ágtamanán.”††

Ni kagi ni tó Madigár Gulitán na igulit-ulit dán diyán ákniyu.

Pamasak kó kató kagi ka Manama

2 Purisu tanani yu tó ringasa, tó bulaló, tó mà kagi ginawa, tó sabù, asta tó kagi na ágdadat kató unawa yu. ²Iring kató délák batà na ágpamasak ka dugsun kató kandin innà, pamasak kó kató kagi ka Manama na bánnal makanté kató espiritu yu ébô mássud tó kapamaké yu sippang ka tanggapán yu tó katábbusan, ³su bánnal isóddóran yu na madigár tó kédu kató Áglangngagán.

⁴Padani kó tun ki Cristo na iring na manté batu. Agad igélléyan sikandin kató mga manubù, asal igsalin sikandin asta dakál é lagà din tun ta Man-

** 1:16 1:16 Levitico 11:44-45.

†† 1:25 1:24-25 Isaias 40:6-8.

ama. ⁵Na, iring kó na manté mga batu na gamitán ka Manama tun ta templo na patindággán din para pangadapan kandin. Imun kó ikandin na mga parí na igsalin din ébô mággé katô kadurung asta kapangadap na tanggápán din ukit ki Jesu-Cristo. ⁶Mà katô kagi ka Manama na igsulat sayyan,

“Paminág kó kanak. Duwán sánnarán ku tun ta lunsud na ánggadan Sion.”^{‡‡}

Iring sikandin na batu na imun pónsadan,

su igsalin ku asta dakál é lagà.

Asta tó mamaké kandin di gó kayyaan.”^{¶¶}

⁷Na, tun ákniyu na ágpamaké ki Jesus, dakál é lagà din. Asal tun ta mga di ágpamaké kandin, mà katô kagi ka Manama, “Duwán sábbad batu na igantug katô mga gimu ka balé,

su kéman dan ka ándà ágpulusán.

Asal ándà dan kasóddóri na tó gó tó batu na tuu ágkailanganán katô balé.”^{§§}

⁸Asta mà katô ássa kagi ka Manama na igsulat,

“Iring sikandin na batu na kasungkulan dan

asta gélléyan dan.”^{*}

Ikasungkul dan su ándà dan bánnal katô kagi ka Manama. Ni gó ni kakalyag katô Manama kandan.

⁹Asal sikiyu gó tó mga manubù na igsalin katô Manama, asta inému kó na mga parí na ágkasarigan taralumu katô Manama. Sikiyu tó manubù nit banuwa na igsalin asta igsakup ka Manama ébô mulit-ulit katô ágkasalábbuan mga áglumun katô Manama na igtawar ákniyu tikud tun ta kangittánggan asta

igpasadun tun ta kandin makasalábbù kappawaan.[†]

¹⁰“Dángngan, ánnà kó mga sakup katô Manama,

asal áknganni sikiyu tó mga sakup din.

Dángngan, ándà yu tanggapi tó kédu din,

asal áknganni igtanggap yud tó kédu din.”[‡]

Madigár ágkémun katô mga gabatà ka Manama

¹¹Na, mga ágginawaan ku, iring kó na ágróggun dád nit mga banuwa na góddóan yu. Purisu ágpédu-éduwa ákniyu na kailangan liliyan yu tó mga ágkadigárran katô lawa yu na ágdadat katô espiritu yu. ¹²Banté kó katô ágkémun yu agad ágbalát kó tun ta mga di ágpamaké, ébô agad muyas dan ákniyu, asal kitanán dan tó madigár linumuwan yu asta durungán dan tó Manama tun ta álló ka rumuud sikandin.

¹³Bánnal kó katô langun opisyaes, su ni gó tó kakalyag katô Áglangngagán. Bánnal kó katô emperador na ágpangulun yu, ¹⁴asta katô mga opisyaes na igpapid din ébô sumupak katô mga áglumu ka madat, asta ébô dumurung katô mga áglumu ka madigár. ¹⁵Tó kakalyag ka Manama na ukit katô mga madigár áglumun yu, tumagnáp tó mga manubù na ágbuyas ákniyu asta ándà ikasóddór katô kabánnalan. ¹⁶Ánnà kó mga állang, su igpaluwà kód. Asal yakó yu ággamiti tó kaluwaan yu para pagtambun katô madat mga áglumun yu. Igpaluwà kód ébô mému kó na mga ágsug-uánnán katô Manama. ¹⁷Respetowi yu

^{‡‡}2:6 2:6a Sion tó ássa ngadan ka Jerusalem.

^{¶¶}2:6 2:6b Isaias 28:16.

^{§§}2:7 2:7 Salmo 118:22.

^{*}2:8 2:8 Isaias 8:14.

[†]2:9 2:9 Ahaán tó Isaias 43:20-21; Exodo 19:6.

[‡]2:10 2:10 Ahaán tó Hoseas 1:6,9; 2:23.

tô langun manubù, ginawayi yu tô mga kataladi yu tun ta kapamaké, kamád-dangi yu tô Manama, asta respetowi yu tô emperador.

Palumun katô mga ágsuguánnán

¹⁸ Sikiyu na mga ágsuguánnán, kailangan mánnal asta rumespeto kó katô ákniyu mga amo. Ánnà dád mga amo na médu-édu asta madigár tô bálnalán asta respetowan yu, asal tô mga amo pagsik na madat é ágkémun. ¹⁹ Su atin ka makatiis kó katô kahirapan agad ágpagtámman kó katô amo yu katô ándà yu kalumu tingód katô kabánnal yu katô Manama, nángngà ni tun ta saruwan din. ²⁰ Atin ka tiísán yu tô supak tingód katô linumuwan yu na madat, ándà ágpulusán yu. Asal ka tiísán yu tô kahirapan agad madigárrù tô linumuwan yu, durungán kó katô Manama, ²¹ su tô gó igtawar kó katô Manama. Si Cristo tô iringan yu, su ihirapan gó pagsik sikandin para ákniyu. Tákkás kó kandin. ²² Ándà sikandin ikasalà, asta ándà sikandin bulaló.[¶] ²³ Agad duwán igbuyas-buyas kandin, asal ándà sikandin sulí buyas. Agad igirayatan sikandin, ándà sikandin bantà kandan, asal igсарigan din tô Manama na nángngà ágruud. ²⁴ Igpíd din tô mga salà ta tun ta krus ukit katô lawa din ébô paluwaán ki tikud tun ta salà, asta ébô manté ki na nángngà tun ta saruwan din. Ukit katô mga amù tun ta lawa din, inólian kód. ²⁵ Agad igpanó-panó kó iring na mga karnero na itadin, asal ákn-ganni iglónód kód tun ta Taradóppón asta Taratómmóng ákniyu.[§]

Katinurù tingód katô taladuma

3 Iring pagsik kani tô áglumun yu na mga sawa, su kailangan mánnal kó

katô ákniyu mga дума agad di dan ágbánnal katô kagi ka Manama. Agad di kó kumagi kandan, ka kitanán dan tô madigár ágkémun yu, mapid dan makaké ki Jesu-Cristo. ² Mapid dan ukit ka kasállág dan katô madigár ágkémun yu na matullid asta karespeto yu. ³ Tô kapiyà-piyà yu ánnà dád tô tun ta luwà ka lawa yu, iring na katémmós ka ulu, asta kagamit katô mga bulawan ó mga kapa na dakál é lagà. ⁴ Asal tô kapiyà-piyà yu tô tun ta dalám yu. Kailangan masunay asta madigár tô ágkémun tikud tun ta pusung yu na di ágkapalin, su ni gó tô duwán dakál é lagà tun ta saruwan katô Manama. ⁵ Su iring kani igpapiyà-piyà tô mga gabayi sayyan na igсарig tun ta Manama, asta igrespeto katô kandan mga дума. ⁶ Iring kani si Sara na igbánnal ki Abraham asta igtawar din na “Sir.” Na, sikiyu tô inému dán iring ki Sara su áglumu kó katô madigár asta ágpakita kó na ándà máddang yu.

⁷ Na, sikiyu pagsik na mga gamama, kailangan madigár tô áglumun yu tun ta ákniyu mga sawa iring katô isóddóran yu tingód katô kakalyag ka Manama. Kailangan pabantugán yu sikan-dan. Agad malómét tô bayi ka tand-ingán katô mama, asal tô taladuma tô makatanggap ka kantayan na ándà ágtamanán na ágbággén katô Manama. Lumu yu ni ébô di kadalangan tô kadasal yu.

Katiis tun ta kahirapan

⁸ Nit katapuriyan, pasábbadé kó tun ta panámdám. Riyu kó katô ágriyun katô дума mga manubù. Paginawaé kó na mga kataladi. Pédu-éduwé kó. Pabbabà-babà kó. ⁹ Atin ka duwán áglumu ka madat tun ákniyu, yakó ágsulí áglumu ka madat. Atin ka ágbuyasán kó, yakó

[¶]2:22 2:22 Ahaán tô Isaias 53:9.

[§]2:25 2:24-25 Ahaán tô Isaias 53:5-6.

ágsuli ágbuyas, asal sulii yu baling ka madigár, su tô gó tô kakalyag katô Manama ákniyu, asta bággayan kó ikandin ka kadigárran. ¹⁰Su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Atin ka malyag kó na kadayawan asta madigár tô kóddô yu, yakó ágkagi ka madat, asta yakó ágbulaló.

¹¹Tayyug kó katô madat lumu, asta lumu yu tô madigár.

Ággár-ággár kó pamasak katô kasunayan.

¹²Ágtómmóngan katô Áglangngagán tô mga áglumu ka madigár, asta ágpaminággán din tô mga dasalán dan.

Asal ágtayyugan din tô mga áglumu ka madat.”**

¹³Atin ka tuu kó malyag áglumu ka madigár, ándà dumadat ákniyu. ¹⁴Agad girrayatan kó tingód katô kalumu yu ka madigár, duwán ágpulusán na bággén ka Manama ákniyu. Purisu yakó ágkamád-dangan, asta yakó ágkasarukur. ¹⁵Asal kailangan pabantugán yu baling si Cristo na bállal Áglangngagán yu. Taganá kó inalayun ébô makataba kó katô minsà tingód katô gimanan yu. Asal piyai yu tô kataba na duwán respeto. ¹⁶Kailangan malinis tô panámdám yu ébô ka buyasán tô madigár ágkémun yu tingód katô katákkás yu ki Cristo, kayyaan tô mga ágbuyas ukit katô ágkagin dan. ¹⁷Su atin ka kakalyag ka Manama na irrayatan kó, tô kerrayat ákniyu tingód katô kalumu yu ka madigár tuu pa madigár ka tand-ingán katô kerrayat ákniyu tingód katô kalumu yu ka madat. ¹⁸Ihirapan pagsik si Cristo tingód katô áknita salà asta makasábbad dád sikandin inaté. Agad ándà palang salà din, asal inaté sikandin para bullas áknita na masalà-salà ébô

piddán ki ikandin tun ta Manama. Agad igmatayan tô lawa din, asal inaté gó puman sikandin ukit ka katulusan katô Ugis Espiritu. ¹⁹Igsadun tô gimukud din tun ta góddóan katô mga gimukud na igpriso, asta igulit-ulit sikandin kandan. ²⁰Tô gó tô ándà bállal katô Manama sayyan tô manté pa si Noe na igimu ka arka. Agad mallayat tô ginawa katô Manama na gangat katô mga manubù ka rumákkád dan katô mga salà, asal ándà dan gó rákkád. Délák dád su duwán dád walu mga manubù na igahu tun ta arka i Noe asta ándà kamaté ukit katô lunup.†† ²¹Na, tô lunup tô panung-giringan tingód katô kabunyang, su tô ig-pabunyang kó, itábbus kó ukit katô katulusan na iganté puman ki Jesu-Cristo. Itábbus kó ánnà ukit katô kóras ka buring tun ta lawa yu, asal ukit katô tandô yu katô Manama na igrákkád-dan yud tô salà. ²²Igsadun dán si Jesus tun ta langit. Dutun dán sikandin dadan ta kawatan katô Manama. Ágpangulu sikandin katô mga panaligan asta katô langun na duwán katulusan tun datas ta langit.

Mantu kantayan

4 Purisu su ikatiis si Cristo katô kahirapan, kailangan makataganà kó tumiis katô kahirapan na dumunggù tun ákniyu, su sikiyu na ágtiis katô kahirapan, igsugban kó áglumu ka salà, ²ébô róggun manté kó pa, di yu tumanán tô kakalyag ka lawa yu, asal tumanán yu tô kakalyag ka Manama. ³Su sopra dán tô igulaan yu dángngan iring katô kóddô ka mga di ágpamaké na ipánnuan katô kadattan, áglumu ka madat, ágkalasing, áglólóban asta áglumu ka madat ukit katô kapangadap dan katô mga ágmanaman. ⁴Asal áknganni tô mga di ágpa-

**3:12 3:10-12 Salmo 34:12-16.

††3:20 3:20 Ahaán tô Genesis kapitulo 6 sippang ka kapitulo 8.

maké ágkasalábbuan ákniyu su dì kód gapil kandan tun ta madat mga áglumun dan. Purisu ágbuyasán kó ikandan. ⁵Asal tumubang dan tun ta Manama na rumuud katô langun, agad tô mga manté ó tô mga inaté. ⁶Tô gó igulit-ulit pagsik tô Madigár Gulitán tun ta mga manubù na inaté dán. Su agad inaté tô lawa dan magunawa katô dungguán ka mga manubù,[‡] asal manté gó tô espiritu dan iring na manté Manama.

Gasa na igbággé ka Manama

⁷Masig dán dumunggù tô kapángn-gaan kani langun. Purisu pasunnad kó asta bantayi yu tô ákniyu sarili ébô makapanayun kó dumasal. ⁸Tô tuu ágkailanganán ka langun, panayun kó paginawaé, su atin ka ágginawa tô manubù, makapasinsiya sikandin katô marapung mga salà na ilmu katô duma manubù. ⁹Kailangan palit-alité kó tun ta ákniyu góddóan, asta yakó ágburáng-buráng. ¹⁰Na, tô tagsábbad-sábbad ákniyu igbággayan ka Manama ka gasa ébô patabangé kó. Gamit yu ka madigár tô mga igbággé din ukit ka kédu din. ¹¹Tô igbággayan ka gasa ka kólitolit kailangan mulit-ulit katô ágpólitan ka Manama kandin. Tô igbággayan ka gasa na ágtabang kailangan tumabang ukit katô kabákkárran na ágbággén ka Manama. Tuman yu ni ébô agad ándin tô áglumun yu, Manama tô madurung ukit ki Jesu-Cristo. Mólà pa ka durungán asta mangulu sikandin ka ándà ágtamanán. Matuman ni.

Katiis katô mga ágpampamaké

¹²Sikiyu na ágginawaan ku, yakó ágkasalábbuan tingód katô mga mappait

kahirapan na ágdunggù ákniyu. Yakó ágpanámdám na sikiyu dád tô igdungguan kani, su ágdunggù ni ébô kinna-man ka masarig tô kapamaké yu. ¹³Asal kadayawan kó su inapil kó tun ta kér-rayat ki Cristo ébô kadayawan kó pagsik tun ta álló na pakitanán tô séllaán ka bantug din tun ta kalónód din. ¹⁴Atin ka ágpayayyaán kó tingód katô kapasábbad yu tun ki Cristo, kadayawan kó su ágpasóddór ni na dutun dán ákniyu tô matulus Espiritu ka Manama. ¹⁵Atin ka irrayatan kó, dì mému ka guné katô kamaté ka manubù, ó katakó, ó kalapas ka sugù, ó kélabut katô duma mga manubù. ¹⁶Asal ka girrayatan kó tingód katô kapamaké yu ki Cristo, yakó ágkayyaan. Durung yu baling tô Manama, su sikiyu tô mga sakup din.

¹⁷Igtigkané dán tô timpo na ruudan ka Manama tô mga manubù, asta tô mga gabatà ka Manama tô una ruudan din ukit katô kér-rayat asta kahirapan. Atin ka sikita na mga ágpampamaké tô unan din ruudan, tuu pa makamáddang tô karuud din katô mga dì ágbánnal katô Madigár Gulitán na tikud tun ta Manama. ¹⁸Mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Atin ka mahirap tô katábbus katô mga manubù na nángngà tun ta saruwan ka Manama,

mamánnu tô mga ándà bánnal katô Manama asta tô mga masalà-salà?”[¶]

¹⁹Purisu atin ka girrayatan kó tingód ka kakalyag ka Manama, panayun kó lumu ka madigár, asta sarig kó tun ta Manama na igimu ákniyu, su ágkasarigan sikandin.

[‡]4:6 4:6 Su ikasalà si Adan asta si Eva, igruudan katô Manama na maté dan. Ahaán tô Genesis 3:17-19.

[¶]4:18 4:18 Panultihon 11:31.

Nángngà áglumun katô mga tarapid ka simbaan

5 Na, duwán kagin ku ákniyu na mga tarapid ka simbaan. Sakán pagsik tó sábbad tarapid duma ákniyu, asta ikat-estigossa katô mga kér-rayat na inókitan i Cristo, asta mapilla katô séllaán ka bantug din na pakitanán din. Ágpédu-éduwa ákniyu na ²dóppóni yu tó mga manubù na igsarig katô Manama ákniyu, su iring dan na mga karnero, asta sikiyu tó iring na taradóppón. Dóppóni yu sikan-dan ánnà su igpirit kó, asal ukit katô kakalyag yu, su tó gó tó kakalyag ka Manama. Lumu yu ni ánnà ébô man-alapì kó, asal su tuu kó malyag lumumu. ³Yakó ágpallayat-layat katô mga manubù na igsarig ka Manama ákniyu ébô dóppónan yu, asal pakita yu kandan na sikiyu tó madigár giringanan dan. ⁴Na, ka lumónód dán tó Pangulu katô mga taradóppón, makatanggap kó katô korona na ágséllà na dì mandà tó kadigárran.

⁵Sikiyu pagsik na mga adi dád, kailangan rumespeto kó katô mga tarapid ka simbaan, asta tó langun yu, pabbabà kó katô kamanubuan yu asta patabangé kó, su mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Sapadan katô Manama tó ágpada-durung.

Asal ágkéduwan din tó ágpabbabà.”^{§§}

⁶Purisu pabbabà kó tun ta matulus Manama ébô pallayatán kó ikandin tun ta nángngà timpo. ⁷Bággé yu kandin tó langun ágkasasówan yu, su ágdóppón sikandin ákniyu.

⁸Pasunnad kó asta banté kó, su tó usig yu na si Maibuyan ágpanó-panó iring na liyun na ginigár asta ágpamasak katô dawin din. ⁹Atuwi yu sikandin ukit katô masarig kapamaké yu, su ikasóddór kó na tó langun kataladí yu tun ta kapamaké nit kaluwagan kani banuwa ágkinnaman pagsik katô kér-rayat na magunawa katô inókitan yu. ¹⁰Asal tingód katô kédu ka Manama, igtawar kó ikandin ukit ki Cristo ébô mapil kó tun ta séllaán din na ándà ágtamanán. Pángnga irrayatan kó tun ta mabbabà timpo, Manama tó pamantu, pasarig, asta pabákkár ákniyu, asta sumánnar ákniyu tun ta pónsadan na dì ágkákál-láng. ¹¹Sikandin tó matulus na mangulu sippang ka ándà ágtamanán! Matuman ni.

Ágtamanán kani sulat

¹²Igsulatta ákniyu kani mabbabà sulat na igtabangan i Silvano.* Tun ta panámdám ku, sikandin tó ágkasarigan kataladí ta. Igsulat ku ákniyu ébô pabákkárrán tó kapamaké yu asta ébô pasóddórán kó na bálnal gó tó kédu ka Manama. Purisu yakó ágsuwé tikud tun ta kédu din.

¹³Tó mga kataladí yu tun ta Babilonia† na igsalín pagsik katô Manama, ágpangumusta dan ákniyu, asta ágpangumusta si Marcos na batà ku tun ta kapamaké. ¹⁴Papangumustaé kó langun yu na ágpampamaké, su tó gó tó kakilalaan na ágpaginawaé kó.

Mólà pa ka duwán kasunayan katô langun yu na igpasakup ki Cristo.

§§5:5 5:5 Mga Panultihon 3:34.

*5:12 5:12 Silvano, ó Silas.

†5:13 5:13 Tó mga kataladí yu tun ta Babilonia, ó tó bayi tun ta Babilonia. Ni bayi ni tó mga ágpampamaké. Babilonia tó pagngadan dan katô lunsud ka Roma, su tó madat áglumun dutun iring katô madat iglumu tun ta Babilonia sayyan. Ahaán tó Daniel kapitulo 5 asta tó Igpakita kapitulo 17 asta 18.

Ikaduwa

Sulat I

Pedro

Una Basan

Ni libro igsulat i Pedro tun ta mga ágpamaké ki Jesu-Cristo na ikatalap na góddô tun ta lima mga banuwa tun ta probinsya ka Asia. Tô timpo tô, marapung é mga taratinurù na ágtinurù katô ánnà bánnal. Purisu ni gó é igsulat din tun ta mga ágpampamaké ébô di dan mánnal katô ánnà bánnal ágtinuruán.

Marapung tô mga igtinurù i Pedro tun ta mga ágpampamaké ukit kani sulat. Ikgagiyan dan na di dan dumuma katô mga ánnà bánnal taratinurù su tô áglumun dan igtikud tun ta madat kakalyag katô lawa dan, asta kakalyag dan na miring tô mga manubù kandan (2 Pedro 2:1-22). Ikgagi din pagsik na kailangan lumili dan katô mga manubù na di ágbánnal na lumónód si Jesus nit banuwa (2 Pedro 3:4). Igpapanámdám din sikan-dan na bánnal gó lumónód si Jesus nit banuwa, asta sikandin tô mangulu. Igtinurù din pagsik kandan na marapung pa tô mga dumunggù nit banuwa ka masig dán tô sippangan.

1 Sakán si Simon Pedro na ágsuguán-nán asta apostoles i Jesu-Cristo. Igsulatta tun áknuyu na igpamaké na magunawa áknami na igpamaké kandin. Ni kapamaké ta igbággé áknita ukit ki Jesu-Cristo na Manama ta asta Taratábbus na igimu áknita na nángngà tun ta saruwan ka Manama.

²Mólà pa ka ágkadugangan tô kédu asta tô kasunayan ka Manama tun áknuyu tákkás katô kasóddór yu katô Manama asta ki Jesus na Áglangngagán ta.

Katawar asta kasalin katô Manama

³Na, igbággé ka Manama áknita tô langun na ágkailanganán ta ébô manté ki asta tumuman ki katô kakalyag din. Tô gó tô igbággé din ukit katô katulusan din asta ukit katô kasóddór ta kandin. Igtawar sikandin áknita ébô tanggapán ta tô séllaán ka bantug din asta tô kadigárran din. ⁴Tingód kani kadigárran din, igtandóan ki ikandin na bággén din áknita tô tuu madigár asta tô tuu dakál pulusán, ébô ukit kani mga igtandó din, makalili kó katô mga kakalyag na makadadat nit banuwa, asta mému tô ágkémun yu iring katô ágkémun din. ⁵Purisu ággár-ággárru yu dugangi tô kapamaké yu katô kadigárran, asta tun ta kadigárran dugang yu tô kagpát-tan, ⁶asta tun ta kagpát-tan dugang yu tô kapasunnad, asta tun ta kapasunnad dugang yu tô katiis katô kahirapan, asta tun ta katiis dugang yu tô madigár ágkémun tun ta saruwan ka Manama, ⁷asta tun ta madigár ágkémun dugang yu tô kaginawa katô mga kataladi yu, asta ánnà dád tô mga kataladi yu tô ginawaan yu asal tô langun manubù. ⁸Atin ka duwán iring kani tun áknuyu asta kadugangan pa ni, pasóddórán yu na ággamítán kó katô Manama asta duwán ágpulusán din áknuyu ukit katô kasóddór yu katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ⁹Atin ka duwán ágpamaké na ánnà iring kani tô ágkémun din, iring na bólóg sikandin ó ánnà matayyó tô kasál-lág din, su ilingawan din na igurasan dán ka Manama tô mga salà din.

¹⁰Purisu mga kataladi, ággár-ággár kó ébô kasóddórán na igtawar asta igsalin kó gó katô Manama. Atin ka lumun yu ni, di kó sumódô ágpamaké, ¹¹asta tuu madigár tô kahu yu tun ta ándà dán ágtamanán pagpangulu katô Áglangngagán ta asta Taratábbus na si Jesu-Cristo.

¹²Purisu agad isóddóran yud ni langun, asta inagpáttan yud tō kabánnalan na igtanggap yu, asal inalayunna ágpapanámdám ákniyu tingód kani. ¹³Na, igpanámdámna na madigár ka pabákkár-rán ku sikiyu ukit katō kapasampát ku ákniyu tingód katō igtinurù ku ákniyu róggun mantéya pa. ¹⁴Isóddóran ku na masiggad maté,[‡] su igpasóddór ni kanak katō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ¹⁵Purisu lumun ku sippang ka malumu ku ébō inalayun yu kapanámdámman ni mga katinurù ku agad matéyad.

Igkita dé si Jesu-Cristo

¹⁶Na, igulit ké ákniyu na matulus tō Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, asta lumónód gó sikandin. Tō igulit dé ánnà igimu-imu mga gulitán, asal sikami tō igkita katō séllaán ka katulusan din. ¹⁷Tō igpabantug tō Ámmà Manama kandin asta tō igdurung din sikandin, idinág tō kagi ka matulus Manama tikud tun ta langit, na mà din, “Ni gó ni Batà ku na ágginawaan ku, asta tuuwa idayawan kandin.”[¶] ¹⁸Tō igduma ké kandin dángngan tun ta pabungan katō Manama[§], sikami gó tō ikadinág katō kagi tikud tun ta langit.

¹⁹Purisu ukit katō igkita dé, idugangan tō kasarig dé katō kagi ka mga propeta ka Manama sayyan. Kailangan panámdámmán yu tō igsulat dan, su tō igsulat dan iring katō sulù na ágpapawà katō kangittángngan sippang ka lumónód puman si Jesu-Cristo na miló tun ta pusung yu.^{**} ²⁰Na, una ka lan-

gun, sampát yu ni. Ándà palang igsulat katō mga propeta ka Manama sayyan na igtikud tun ta kandan dád kénagpát, ²¹su ándà palang igsulat katō mga propeta ukit dád katō kakalyag dan, asal tō mga propeta igpakagi katō Ugis Espiritu, asta igkagi dan tō mga kagi na tikud tun ta Manama.

Ánnà bánnal mga taratinurù

2 Asal sayyan duwán mga ánnà bánnal propeta, asta iring kanan ákn-ganni, su duwán pagsik mga ánnà bánnal taratinurù na madun tun ákniyu. Tuminurù dan katō ánnà bánnal ágtinuruán na makadadat katō kapamaké yu, asta méllé dan katō Áglangngagán na igtábbus kandan. Purisu tigkō dád supakan sikandan. ²Marapung tō mákkás katō mga áglumun dan na makayayyà. Purisu ukit katō áglumun dan, mabuyas tō tullid kapókit ka kabánnalan. ³Tingód katō katagaw dan mimu-imu dan katō mga bulaló ébō makasalapi dan. Sayyan igruudan dan ka Manama, asta dunguan dan gó ka supak.

⁴Ándà kéduwi ka Manama tō mga panaligan din na ikasalà, asal igantug din sikandan tun ta kangittángngan,^{††} asta igpriso dan sippang ka dumunggù tō álló ka karuud. ⁵Ándà kéduwi katō Manama tō mga manubù sayyan nit banuwa na ándà bánnal kandin. Agad igulit-ulitan dan i Noe na kailangan nángngà tō lumun dan, asal igipánnas dan katō Manama ukit katō lunup. Isamà dád si Noe asta tō pittu mga manubù na ig-

[‡]1:14 1:14 Masiggad maté, ó masiggad tumanan kani lawa ku.

[¶]1:17 1:17 Ahaán tō Mateo 17:1-5; Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36.

[§]1:18 1:18 Pabungan katō Manama, ó ugis pabungan.

^{**}1:19 1:19 Sippang ka lumónód puman si Jesu-Cristo na miló tun ta pusung yu, ó sippang ka suméllà tun ta pusung yu tō álló asta tō karani na ágkitanán ka sállám.

^{††}2:4 2:4 Kangittángngan, ó Tartarus. Igbánnal tō mga Griego na ni Tartarus é mangittáng lugar tun ta siráb katō linó ka apuy para prisowan katō mga espiritu na madat é áglumun sippang ka ruudan dan.

duma kandin.‡ 6 Igsupakan ka Manama tō langun tun ta lunsud ka Sodoma asta Gomora ukit ka kagóbbó. Inému ni na panunggiringan katō inókitan katō mga dì ágbánnal katō Manama. 7 Asal igpaluwà din si Lot tikud tun ta Sodoma, su matalláng sikandin asta ágkaranu tingód katō madat mga áglumun katō mga manubù. 8 Su tō igóddô si Lot duma kandan, igkita asta igdinág din tō madat mga áglumun dan álló-álló, asta tuu ágkaranu sikandin.¶ 9 Purisu ukit kani, ikasóddór ki na tō Áglangngagán katig ágpaluwà tikud tun ta mga pagkinnam katō mga manubù na ágpamaké kandin, asta katig sikandin sumupak katō madat mga manubù tun ta álló ka karuud. 10 Tuu dán gó madat tō dungguán katō mga ágkapid katō madat kakalyag ka lawa dan asta ágbuyas katō langun ágpangulu kandan.

Ni mga ánnà bánnal taratinurù, magari dan na ágpallayat-layat asta ándà máddang dan ágbuyas-buyas katō ágrepetowan mga panaligan na igpapid ka Manama ébô mangulu.§ 11 Tō mga panaligan ka Manama, agad tuu dan matulus asta mallayat pa ka tandingán katō mga ánnà bánnal taratinurù, asal dì dan makému na muyas-buyas katō mga ágpangulun tun ta saruwan katō Áglangngagán. 12 Asal ni mga taratinurù iring katō mga mannanap tun ta kabánnásson na ándà panámdám asta ágtákkás dád katō kakalyag ka lawa dan. Inanté ébô ámmáttán dád asta giyón. Na, ni mga taratinurù, ágbuyas-buyasán dan tō mga lumu na ándà dan kagpátti. Purisu supakan dan katō Manama iring katō mga mannanap ka kabánnásson na ágmatayan dád. 13 Sulian dan tingód

katō madat ilmu dan. Tō dayó dan tō áglumu ka madat kakalyag ka lawa dan agad álló áglumun dan. Iring dan katō dità tun ta umpak su tuu makayayyà ka dumuma dan ákniyu dalám katō kapalimudé yu, su ágpanayun dan áglumu ka madat. 14 Ágdantulán dan tō áglibug, su dì dan ágkanángngaan katō mga salà na áglumun dan. Ágpahun dan tō mga ágkapid tun ta tagán dan. Supakan dan katō Manama su tō pusung dan ipán-nuan katō katagaw! 15 Itadin dan su igtananan dan tō dalan ka kabánnalan. Iring dan katō propeta sayyan na si Balaam na batà i Bosor, su ágginawa sikandin ka salapi na ágbággén kandin ukit katō kalumu din ka madat.* 16 Asal igsapadan tō madat lumu i Balaam ukit katō asno na igsakayan din na igkagi iring na manubù asta igsapad katō kangulággan lumu katō propeta.

17 Ni mga manubù ni ándà ágpulusán iring katō sánnáp na itittian, asta iring katō mga sagulapun na ágkapid ka karamag. Tapé igtaganà ka Manama tō lugar na tuu mangittáng para kandan, 18 su ágpapadadurung dan ukit katō kagi dan na ándà ágpulusán. Ukit katō madat mga kakalyag ka lawa ágpiddán dan tō mga manubù na mantu pa igtanan katō mga áglumu ka madat. 19 Ágtandô dan na mému lumun tō agad ándin na kakalyag dan, asal sikandan gó tō inallang katō kadattan, su agad ándin tō pakapid katō manubù, tō gó tō ikallang kandin. 20 Na, tō mga manubù na ikaluwà dán tikud tun ta madat ilmu dan nit banuwa ukit katō kasóddór dan katō Áglangngagán ta asta Taratábbus na si Jesu-Cristo, atin ka lumónód dan tun ta tapé madat kantayan dan, mému dan puman

‡2:5 2:5 Ahaán tō Genesis 6:5-8:22.

¶2:8 2:6-8 Ahaán tō Genesis 19:1-29.

§2:10 2:10 Ahaán tō Judas 8.

*2:15 2:15 Ahaán tō Numeros 22:1-38.

állang katô salà na áglumun dan. Purisu tô katamanan dan tuu pa madat ka tand-ingán katô tagnà. ²¹ Atin ka ándà dan ikasóddór katô kapókit ka katanggap ka Manama katô manubù na nángngà tun ta saruwan din, madigár pa ka tand-ingán katô kasóddór dan, asta katanan dan katô nángngà katinurù katô Manama kandan. ²² Ituman dan tô bállal panunggiringan, “Tô asu ágkan puman katô kandin inutà,”[†] asta “Tô babuy na igpadigusan áglónód puman áglubug tun ta libutà.”

Matuman lumónód tô Áglangngagán

3 Sikiyu na ágginawaan ku, ni gó tô ikaduwa sulat ku ákniyu. Ni ta duwa sulat ku, igpasampát ku ákniyu ébô papabákkárré kó katô madigár mga panámdám na isóddóran yu. ² Kakalyag ku na makasampát kó katô igulit katô mga propeta na igbállal ka Manama sayyan, asta katô igsugù katô Áglangngagán na Taratábbus ukit katô mga apostoles yu. ³ Una katô langun, kailangan kagpáttan yu na tun ta katapuriyan mga álló, dumunggù tô mga manubù na yumamá-yamá katô kabállalan, asta mapid dan katô kakalyag ka kandan lawa, ⁴ su kumagi dan, na mà dan, “Igtandô si Jesus na lumónód sikandin. Asal ánda dán sikandin? Su tikud tun ta inaté tô mga kamónaan ta, ándawù kapalinan kani banuwa su magunawa tikud tun ta kému kani!” ⁵ Tô gó tô kagin dan, su di dan malyag na sumampát katô igimu ka Manama sayyan. Ukit katô kagi din, duwán langit asta banuwa na igimu tikud tun ta wayig asta inému ukit katô wayig. ⁶ Ukit katô kagi din, igpalunupan din ni banuwa asta idattan.[‡] ⁷ Asta ukit katô kagi ka Manama, tô langit asta ni

banuwa na ágkitanán ta áknganni igtaganà din na góbbón ka dumunggù tô álló na ruudan asta supakan tô mga manubù na ándà bállal kandin.

⁸ Asal sikiyu na ágginawaan ku, yakó yu ágkalingawi na tun ta Áglangngagán, tô kadugéyan katô sábbad álló iring na sábbad mararan (1,000) ámmé, asta tô kadugéyan katô sábbad mararan (1,000) ámmé iring na sábbad dád álló. ⁹ Di ágbaring-baring tô Áglangngagán na ágtuman katô tandô din, iring katô ágpánámdámmán katô mga manubù. Asal mallayat é ginawa din ákniyu, su di malyag na mandà tô mga manubù, asal kakalyag din na rumákkád tô langun.

¹⁰ Asal sékót dumunggù tô álló na lumónód tô Áglangngagán, iring na kadunggù ka takón. Tô álló tô, mandà tô langit tákkás katô mabákkár dagunután, asta kadattan ka apuy tô mga bahin kani. Magóbbó ni tibuk banuwa tákkás katô langun-langun kannun. ¹¹ Na, su iring kani dadattan ka Manama ni langun, kailangan nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan ka Manama ¹² róggun na tuu kó gangat asta ágtaganà para katô kalónód katô Áglangngagán tun ta álló na igsalin ka Manama, su magóbbó asta mandà tô langit, asta matunó tô mga bahin tingód katô kénit! ¹³ Asal ukit katô igtandô ka Manama, gangatan ta tô mantu langit asta tô mantu banuwa na óddóan katô mga manubù na igtanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din.[†]

¹⁴ Purisu sikiyu na ágginawaan ku, róggun na gangat kó katô katumanan kani, ággár-ággár kó ébô tuu kó malinis asta di kó mabuyas tun ta saruwan ka Manama, asta duwán kasunayan yu. ¹⁵ Panámdám yu ni. Mallayat é ginawa katô Áglangngagán ta ébô matábbus tô

[†]2:22 2:22 Panultihon 26:11.

[‡]3:6 3:5-6 Ahaán tô Genesis 1:6-8; 7:11.

[†]3:13 3:13 Ahaán tô Isaias 65:17; 66:22.

mga manubù. Magunawa pagsik tō igsulat katō áknita ágginawaan kataladi na si Pablo, su duwán igpasóddór katō Manama kandin. ¹⁶Tun ta langun sulat din, magunawa tō kagi din tingód katō álló ka Manama, agad duwán gó mga mahirap ginagpáttán tun ta mga sulat din. Purisu tō mga manubù na ándà tuu ikasóddór asta sékót ágkapid, ágpalinán dan tō kóbadan katō igsulat din iring katō kapalin dan katō duma mga kagi ka Manama na igsulat. Asal dungguan dan ka kadattan.

Katapuriyan mga panalan

¹⁷Purisu sikiyu na ágginawaan ku, su taganà kó ikasóddór kani, banté kó ébô ò kó mapid katō mga bulaló ka mga ò ágbánnal katō Manama, su ò mému ka ágduwa-duwa kó tingód katō igpamaké yu áknganni. ¹⁸Asal panayun yu tanggapi tō kédu asta tō kagpáttan tikud tun ta Áglangngagán ta asta Taratábbus na si Jesu-Cristo. Mólà pa ka durungán asta pabantugán sikandin áknganni asta sipang ka ándà ágtamanán! Matuman ni.

Una

Sulat I

Juan

Una Basan

Tô igsulat kani si Juan na sábbad katô sapulù duwa (12) disipulu i Jesu-Cristo na igpapid din ébô mulit-ulit katô kagi din. Tugál dán si Juan tô timpo na igsulat sikandin kani.

Ni una sulat din igpapid din tun ta mga ágpampamaké na ágginawaan din asta igsarigan katô Manama tun ta marapung ássa mga banuwa. Tô timpo tô, duwán mga manubù na ágtinurù katô ánnà bálnal. Duwán mga ágkagi na ánnà Batà katô Manama si Jesu-Cristo su manubù dád kun sikandin. Duwán mga duma na ágkagi na tô Batà ka Manama ándà pamannubù. Asta duwán pô gó mga ássa mga bulaló na igtinurù dan.

Kannun ta una sulat i Juan, matayyó na si Jesu-Cristo tô bálnal Batà ka Manama, asta igpamanubù gó sikandin.

Igtinuruan din tô mga ágpampamaké na kailangan imátmáttán dan ka duwán ágtinurù katô tullid ágtinuruán i Jesu-Cristo ébô liliyan dan tô ánnà bálnal ágtinuruán.

Tuu matayyó ni igsulat din na tô langun ágpamaké ki Jesu-Cristo asta ágginawa katô Manama, kailangan ginawaan dan tô mga unawa dan.

Si Jesu-Cristo tô ágbággé ka kantayan

1 Igsulatta áknuyu tingód kandin na duwán dán taganà tô ándà pa imuwi ni banuwa. Sikandin gó tô igdinág dé, igkita dé, isállággan dé, asta igawidan dé. Sikandin tô ánggadanan na Kagi ka Manama na ágbággé ka kantayan na ándà ágtamanán. ²Ni ágbággé ka kantayan tô igpakita ka Manama áknami,

asta igkita dé sikandin. Sikami tô mga testigos na gulit-ulit áknuyu na sikandin tô manté ka ándà ágtamanán. Sikandin tô igduma katô Ámmà Manama asta igpakita sikandin áknami. ³Igulit-ulit dé áknuyu tô igkita dé asta tô igdinág dé ébô pasábbad kó áknami, su igpasábbad ké tun ta Ámmà Manama asta tun ta Batà din na si Jesu-Cristo. ⁴Igsulat ké kani áknuyu ébô tuu ki gó kadayawan.

Mga manubù na dutun ta kappawaan

⁵Ni gó tô igtinurù i Jesu-Cristo na igdinág dé, asta ni gó tô gulit-ulitán dé áknuyu. Tô Manama tô ágtikudan ka kadigárran iring na kappawaan, asta ándà palang madat tun kandin iring na kangittángngan. ⁶Purisu atin ka kumagi ki na igpasábbad kid tun ta Manama, asal góddô ki pô tun ta kangittángngan, bulaló tô ágkagin ta, asta di ki ágtuman katô kabánnalan. ⁷Asal ka góddô ki tun ta kappawaan iring katô Manama na góddô tun ta kappawaan, duwán sinábbadan ta, asta tô dipanug ka kamaté i Jesus na Batà katô Manama tô áglinis áknita tikud tun ta langun salà ta.

⁸Atin ka kumagi ki na ándà salà ta, iglimbungan ta tô áknita sarili, asta ándà ki tuman katô kabánnalan. ⁹Asal atin ka ulitán ta tun ta Manama na bálnal iglumu ki ka salà, pasinsiyaan din tô mga salà ta asta linisan ki ikandin tikud tun ta langun ka madat mga lumu ta, su ágkasarigan sikandin asta nángngà tô áglumun din. ¹⁰Atin ka kumagi ki na ándà ki ikasalà, magunawa dád ka kumagi ki na ágbulaló tô Manama, asta ándà ta tanggapi tô kagi din.

2 Igsulatan ku sikiyu na mga gabatà ku ébô di kó lumumu ka salà. Asal atin ka duwán tun áknuyu na makalumu ka salà, duwán pédu-édu tun ta Ámmà para áknita. Sikandin si Jesu-Cristo na ándà gó salà. ²Sikandin tô igpamaté na bulas áknita ébô pasinsiyaan tô mga salà

ta. Ánnà dád áknita mga salà tô mému pasinsiyaan din, asal tô mga salà katò langun manubù nit banuwa.

³Ukit katò pagtuman ta katò mga sugù ka Manama, kasóddóran ta na bálnal igpasábbad kid tun kandin. ⁴Atin ka ákgagi tô manubù na igpasábbad sikandin tun ta Manama, asal di sikandin ágtuman katò mga sugù ka Manama, bulalón sikandin, asta ándà din tanggapi tô kabálnalan. ⁵Asal tô manubù na ágtuman katò kagi ka Manama, ágginawa sikandin ka Manama iring katò kaginawa ka Manama kandin. Ukit kani kasóddóran ta na igpasábbad kid tun ta Manama. ⁶Tô manubù na ákgagi na igpasábbad sikandin tun ta Manama, kailangan tô ágkémun din iring katò ágkémun i Jesu-Cristo.

Tô mantu sugù

⁷Mga ágginawaan ku, ánnà mantu ni sugù na igsulat ku ákniyu na kailangan paginawaé kó.⁸ Asal tô igpamaké kó, ni gó tô taganà igsugù ákniyu. Ni gó tô sugù na igpasóddór ákniyu tikud pô tun ta kapamaké yu. ⁸Asal iring na mantu ni sugù na igsulat ku ákniyu su igpakita i Cristo tô bálnal ginawa din ukit katò iglumu din, asta sikiyu pagsik tô ágpakita katò ginawa yu ukit katò áglumun yu. Su ukit katò katanan yu katò madat mga linumuwan, iring na inandà dán tô kangitángngan, asta ukit katò kalumu yu katò nángngà tun ta saruwan ka Manama, iring na ágséllà dán tô kappawaan katò Manama.

⁹Atin ka ákgagi tô manubù na dutun sikandin ta kappawaan, asal ágkaringasa katò kataladi din, dutun pô sikandin ta kangitángngan. ¹⁰Asal atin ka ágginawa tô manubù katò kataladi din, dutun sikandin ta kappawaan, asta

ándà dán mému gunayan na makasalà sikandin. ¹¹Asal atin ka ágkaringasa tô manubù katò kataladi din, dutun pô sikandin ta kangitángngan. Ágpanó sikandin tun ta kangitángngan, asta ándà din kasóddóri ka ánda tô sadunan din, su di pakakita guné katò kangitángngan.

¹²Igsulatta ákniyu na mga gabatà su igpasinsiyaan dán ka Manama tô mga salà yu ukit katò iglumu i Jesu-Cristo. ¹³Igsulatta ákniyu na mga ámmà su ikasóddór kód ki Jesu-Cristo na duwán dán taganà tikud pô tun ta tigkanayan ka langun. Igsulatta ákniyu na mga sumuddù gamama, su igpanalu kó ki Maibuyan.

¹⁴Igsulatta ákniyu na mga gabatà su isóddóran yud tô Ámmà Manama. Igsulatta ákniyu na mga ámmà su isóddóran yud si Jesu-Cristo na duwán dán taganà tikud pô tun ta tigkanayan. Igsulatta ákniyu na mga sumuddù gamama su masarig tô ákniyu kapamaké, asta inalayun ágbálnal kó katò kagi ka Manama, asta igpanalu kód ki Maibuyan.

¹⁵Yakó yu ágginawayi tô madat ágkémun katò mga manubù na di ágpamaké, asta yakó yu ágginawayi tô madat mga kakalyag katò duma mga manubù nit banuwa. Atin ka ágginawaan yu tô madat ágkémun nit banuwa, ándà ginawa yu katò Ámmà Manama, ¹⁶su tô langun ka ágkémun nit banuwa, yan tô kébág ka mga manubù ukit katò lawa, ukit katò kasállág, asta ukit katò kapadadurung. Ni mga ágkémun ánnà tikud tun ta Ámmà Manama, asal tikud dád nit banuwa. ¹⁷Duwán ágtamanán katò mga manubù na di ágpamaké asta katò madat mga ágkadigárran dan nit banuwa, asal tô ágtuman katò kakalyag ka Manama manté sippang ka ándà ágtamanán.

Tô usig i Cristo

¹⁸ Mga gabatà ku, masig dán dumunggù tò katapuriyan mga álló. Ikadinág kód na dumunggù tò usig i Cristo, asta bálnal na igdunggù dán gó tò marapung mga usig i Cristo. Purisu isóddóran tad na masig dán dumunggù tò katapuriyan mga álló. ¹⁹ Agad ni mga usig ta igtanan áknita dángngan, asal ánnà dan bálnal mga kadumaan ta. Atin ka bálnal dan na mga kadumaan ta, igpanayun dan pád igduma áknita. Asal igtanan dan ébô kasóddóran ta na ánnà dan bálnal mga kadumaan ta.

²⁰ Asal sikiyu, ánnà kó iring kandan su igpasunnadan kód i Jesu-Cristo katô Ugis Espiritu. Purisu ikasóddór tò langun yu katô kabánnalan. ²¹ Ágsulatan ku sikiyu ánnà su ándà sóddór yu katô kabánnalan, asal su ikasóddór kó katô kabánnalan, asta ikasóddór kó na ándà bulaló na ágtikud tun ta kabánnalan.

²² Na, ágkagi tò mga bulalón na ánnà Mesiyas** si Jesus. Tô gó tò mga usig i Cristo, su géllé dan katô Ámmà Manama asta katô Batà din na si Jesus. ²³ Tô géllé katô Batà ka Manama, ándà sikandin pasábbad tun ta Ámmà Manama, asal tò gulit na igpasábbad sikandin tun ta Batà ka Manama, igpasábbad pagsik sikandin tun ta Ámmà.

²⁴ Purisu kailangan tumanán yu tò kabánnalan na igtinurù ákniyu tikud pô tun ta kapamaké yu. Atin ka tumanán yu tò igtinurù ákniyu, ágpasábbad kó tun ta Batà asta tun ta Ámmà. ²⁵ Igtandô katô Manama na duwán bággen din áknita, asta tò gó tò kantayan na ándà ágtamanán.

²⁶ Igsulatta ákniyu ébô kasóddóran yu tò tingód katô mga manubù na malyag lumimbang ákniyu. ²⁷ Asal sikiyu, gód-

dóan kó katô Ugis Espiritu na igtanggap yu tikud tun ki Jesu-Cristo. Purisu di dán kailangan na tinuruan kó katô duma manubù, su tò Ugis Espiritu tò ágtinurù ákniyu katô langun. Bálnal tò ágtinuruán din, asta ánnà bulaló. Purisu panayun kó ágtuman katô igtinurù katô Ugis Espiritu ákniyu.

²⁸ Na, mga gabatà ku, pasábbad kó tun ki Jesu-Cristo ébô di ki kamáddangan asta di ki kayyaan tun ta saruwan i Cristo tun ta kalónód din. ²⁹ Isóddóran yu na nángngà tò áglumun ka Manama. Purisu kailangan kasóddóran yu na atin áglumu tò langun manubù katô nángngà tun ta saruwan ka Manama, igimu dan ikandin na mga gabatà din.

Mga gabatà katô Manama

3 Panámdám kó tingód katô dakál ginawa ka Ámmà Manama na igpakita din áknita, su igtawar ki ikandin na mga gabatà din. Sikita gó tò mga gabatà din. Purisu tò mga manubù nit banuwa na di ágpamaké ándà ikasóddór na sikita tò mga gabatà ka Manama su ándà dan kasóddóri ka sadan tò Manama. ² Mga ágginawaan ku, agad mga gabatà kid katô Manama áknganni, ándà pa pasóddóri ka Manama áknita ka ándin tò kéringan ta tun ta katapuriyan álló. Asal isóddóran ta na ka pakita dán si Cristo, makéring ki kandin, su kitanán ta sikandin na magunawa gó katô bónnóng din áknganni tun ta langit. ³ Purisu tò manubù na giman na makéring sikandin ki Cristo, inalayun áglili ka salà, iring ki Cristo na ándà salà.

⁴ Asal tò áglumu ka salà, tò gó tò ruudan su iglapas katô sugù ka Manama, su salà tò áglapas katô sugù ka Manama. ⁵ Isóddóran yu na igpamanubù si Jesu-Cristo ébô miwà katô mga gu-

**2:22 2:22 Mesiyas tò kagi ka Hebreo na magunawa katô kagi ka Griego “Cristo.” Tô kóbadan kani, “tò isalin ka Manama.” Si Jesu-Cristo tò ánggadanan na Mesiyas.

nayan ka salà, asta ándà gó sikandin ikasalà. ⁶Purisu tô manubù na igpasábad tun kandin di dán manayun áglumu ka salà. Asal tô mga manubù na ágpanayun áglumu ka salà ándà pa gó ikagpát ka sadan si Cristo, asta ándà ikasóddór kandin.

⁷Purisu mga gabatà ku, yakó áglimbung katò ákniyu sarili! Atin ka ágpanayun tô manubù áglumu katò nángngà, kasóddóran na nángngà sikandin tun ta saruwan ka Manama, iring ki Cristo na nángngà. ⁸Asal atin ka ágpanayun tô manubù áglumu ka salà, sakup sikandin i Maibuyan, su si Maibuyan áglumu ka salà tikud pô tun ta katigkanayan. Purisu igpamanubù tô Batà ka Manama ébò dadattan tô mga áglumun i Maibuyan.

⁹Atin ka inému dán tô manubù na batà ka Manama, di dán sikandin manayun áglumu ka salà, su dutun dán kandin tô ágkémun ka Manama. Di dán sikandin makapanayun áglumu ka salà su inému dán sikandin na batà ka Manama. ¹⁰Ukit kani, kilalan ta ka sadan tô mga gabatà ka Manama asta ka sadan tô mga gabatà i Maibuyan. Ánnà batà katò Manama tô manubù na di áglumu katò nángngà asta di ágginaawa katò kataladi din.

Kailangan paginawaé ki

¹¹Kailangan paginawaé ki, su ni gó tô igtinurù na igdinág yu tikud pô tun ta kapamaké yu. ¹²Di mému ka miring ki ki Cain na sakup i Maibuyan. Igmatayan i Cain tô kataladi din su madat tô mga linumuwan i Cain, asta nángngà tô mga linumuwan katò kataladi din tun ta saruwan ka Manama.^{††}

¹³Purisu mga kataladi, yakó ágkasalábbuan ka ágkaringasaan kó katò mga manubù nit banuwa. ¹⁴Na, isóddóran ta na igtikud kid tun ta kamatayan^{‡‡} asta dutun kid ta mantu kantayan, su ágginaawaan ta tô mga kataladi ta. Tô manubù na di ágginaawa dutun pô ta kamatayan. ¹⁵Tô manubù na ágkaringasa katò kataladi din, iring sikandin katò taramaté. Isóddóran yu na ándà taramaté na ágbággayan ka Manama katò kantayan na ándà ágtamanán. ¹⁶Kasóddóran ta ka ándin tô bánnal ginawa su igpamaté si Cristo na bullas para áknita. Purisu kailangan makataganà ki pamaté na bullas para katò mga kataladi ta. ¹⁷Atin ka madigár é kóddò ta, asta kitanán ta na ágkahirapan tô kataladi ta, asal ka di ki ágkéduwan kandin, di ki ágginaawa katò Manama. ¹⁸Mga gabatà, di nángngà ka kumagi ki dád na ágginaawa ki katò mga kataladi ta, asal kailangan pakitanán ta na bánnal tô kaginawa ta kandan ukit katò mga áglumun ta.

¹⁹Na, ukit katò kaginawa ta, kasóddóran ta na ágbánnalán ta tô kabánnalan na ágtinuruán, asta pasunayán ta tô pusung ta tun ta saruwan ka Manama. ²⁰Agad ágpanámdám ki na duwán kayyà ta, asal tuu pa dakál tô isóddóran katò Manama ka tandingán katò isóddóran ta, su isóddóran din gó tô langunlangun. ²¹Mga ágginaawaan ku, atin ka isóddóran ta na di ki kayyaan, ándà gó máddang ta ka tumubang ki katò Manama. ²²Purisu atin ka duwán pamuyúan ta kandin, matanggap ta, su ágtumanán ta tô mga sugù din asta áglumun ta tô makapadayó kandin. ²³Ni gó tô sugù din áknita na kailangan mamaké ki katò Batà din na si Jesu-Cristo, asta kailan-

^{††}3:12 3:12 Ahaán tô Genesis 4:1-25.

^{‡‡}3:14 3:14 Tô kóbadan kani kamatayan, tô gó é ágkémun ka manubù na di ágpa-maké ki Jesu-Cristo, su katamanan din tô supak ka Manama na ándà ágtamanán.

gan paginawaé ki iring katô igsugù din áknita. ²⁴Tô ágtuman katô mga sugù ka Manama igpasábbad dán tun ta Manama, asta tô Manama igpasábbad tun kandin. Ukit katô Ugis Espiritu na igbággé ka Manama áknita, isóddóran ta na igpasábbad tô Manama áknita.

Bánnal asta ánnà bánnal ágtinuruán

4 Mga ágginawaan, yakó sékót ágbánnal katô mga ágtinurù tingód katô Manama, asal kinnami yu tô ágtinuruán dan ébô kasóddóran yu ka tikud tun ta Manama ó ánnà. Su marapung tô ánnà bánnal mga propeta na ágtalap nit banuwa. ²Ni gó tô kapókit ébô kasóddóran yu ka tikud tun ta Manama tô ágtinuruán, su tô ágtinurù na igpamanubù si Jesu-Cristo, tikud tun ta Manama tô ágtinuruán din. ³Asal tô di ágtinurù na igpamanubù si Jesus, ánnà tikud tun ta Manama tô ágtinuruán din. Sikandin gó tô usig i Cristo. Ikadinág kód na dumunggu tô usig i Cristo, asta dini dán gó sikandin ta banuwa.

⁴Asal mga gabatà, sakup kó katô Manama, asta ándà kó kapid katô ánnà bánnal mga propeta, su tô Manama diyan áknuyu tuu pa matulus ka tandingán ki Maibuyan na ágpangulu katô mga manubù na di ágpamaké nit banuwa. ⁵Ni ánnà bánnal mga propeta tô isakup tun ta mga di ágpamaké nit banuwa. Purisu tô ágkagin dan magunawa katô ágkagin katô mga di ágpamaké, asta ágpaminág kandan tô mga di ágpamaké. ⁶Asal su sikami tô mga sakup ka Manama, ágpaminág áknami tô mga ikasóddór katô Manama, asal tô ánnà mga sakup ka Manama di ágpaminág áknami. Ukit kani, kasóddóran ta tô ágtinuruán na bánnal asta tô ágtinuruán na ánnà bánnal.

Ginawa tikud tun ta Manama

⁷Mga ágginawaan, kailangan paginawaé ki, su Manama tô ágtikudan ka ginawa, asta tô mga ágginawa katô kataladi dan, tô gó tô inému dán mga gabatà katô Manama, asta ikasóddór dan katô Manama. ⁸Asal tô di ágginawa ándà ikasóddór katô Manama, su Manama tô ágginawa. ⁹Igpakita katô Manama na ágginawa sikandin áknita ukit katô kapid din katô bugtung Batà din kanning ta banuwa ébô bággayan ki katô kantayan na ándà ágtamanán ukit katô kamatayan din para áknita. ¹⁰Ni gó tô ágpasóddór ka ándin tô bánnal ginawa. Ánnà sikita tô igginawa katô Manama, asal Manama tô igginawa áknita asta igpapid din tô Batà din na igmatayan ébô kapasinsiyaan ka Manama tô mga salà ta.

¹¹Mga ágginawaan, su ni gó tô kaginawa katô Manama áknita, kailangan paginawaé ki. ¹²Ándà gó manubù na ikakita katô Manama. Asal atin ka ágpaginawaé ki, igpasábbad tô Manama áknita, asta ukit kandin, ágginawa kid kandin.

¹³Ukit kani, makasóddór ki na igpasábbad ki tun ta Manama asta tô Manama igpasábbad áknita, su igbággé din dán áknita tô Espiritu din. ¹⁴Igkita dé asta igulit dé na igpapid katô Ámmà Manama tô Batà din ébô imun sikandin na Taratábbus katô mga manubù nit banuwa. ¹⁵Purisu atin ka gulit tô manubù na si Jesus tô Batà ka Manama, igpasábbad tô Manama tun kandin, asta igpasábbad sikandin tun ta Manama. ¹⁶Ikasóddór ki asta igbánnal na ágginawaan ki katô Manama. Su Manama gó tô ágginawa, atin ágginawa tô manubù katô mga kataladi din, igpasábbad sikandin tun ta Manama asta igpasábbad tô Manama tun kandin. ¹⁷Ukit katô ágkémun ta na iring katô ágké-

mun i Cristo nit banuwa, ágginawa ki iring katô kakalyag ka Manama, asta di ki kamáddangan ka tumubang ki tun ta Manama tô álló ka rumuud sikandin. ¹⁸Di kamáddangan tô manubù na tuu ágginawa katô Manama, su atin ka ágginawa ki kandin, ándà gó máddang ta. Kamáddangan tô manubù na supakan, asta tô manubù na ágkamáddangan ka Manama di tuu ágginawa katô Manama.

¹⁹Ágginawa ki su una tô Manama igginawa áknita. ²⁰Purisu ka kumagi tô manubù na ágginawa sikandin katô Manama, asal ágkaringasa katô kataladi din, bulalón sikandin. Atin ka di sikandin ágginawa katô kataladi na igkita din, di ágginawa katô Manama na ándà din kitayi. ²¹Ni gó tô sugù katô Manama áknita. Atin ágginawa tô manubù katô Manama, kailangan gumina nawa pagsik sikandin katô kataladi din.

Kapanaluwan ta katô madat nit banuwa

5 Tô mga manubù na ágbánnal na si Jesus tô Mesiyas, tô gó tô mga gabatà ka Manama, asta tô mga manubù na ágginawa katô Ámmà Manama, ágginawa dan pagsik katô mga gabatà ka Manama. ²Atin ka tuu ki ágginawa katô Manama asta ágtuman ki katô mga sugù din, kasóddóran ta gó na ágginawa ki katô mga gabatà ka Manama. ³Atin ka ágginawa ki katô Manama, ágtumanán ta tô mga sugù din, asta di mahirap tô pagtuman ta katô mga sugù din. ⁴Tô langun gabatà ka Manama makapanalu katô madat nit banuwa. Ukit katô kapamaké ta ikapanalu kid katô madat nit banuwa. ⁵Tô manubù na ágbánnal na si Jesus tô Batà ka Manama, tô dád gó tô makapanalu katô madat nit banuwa.

Tállu ágtestigos tingód ki Jesu-Cristo

⁶Si Jesu-Cristo tô igpamanubù, asta igpasóddór din na sikandin tô Batà ka

Manama ukit katô wayig tun ta kabunyang kandin asta ukit katô dipanug tun ta kamatayan din. Igsadun sikandin dini ánnà dád ébô pabunyang, asal ébô maté sikandin. Bánnal tô ágtestigosán katô Ugis Espiritu, su sikandin gó tô ágtikudan ka kabánnalan. ⁷Purisu duwán tállu na ágtestigos tingód ki Jesu-Cristo, ⁸tô gó tô Ugis Espiritu, tô wayig tun ta kabunyang kandin, asta tô dipanug tun ta kamatayan din, asta ni tállu ni igpasábbadé. ⁹Su ágbánnalán ta tô ágkagin katô mga manubù, asta tô igkagi ka Manama tuu pa ágkasarigan ka tandingán katô igkagi ka mga manubù, ágbánnalán ta gó tô igkagi ka Manama tingód ki Jesus na Batà din. ¹⁰Purisu tô manubù na ágpamaké katô Batà ka Manama, ágbánnal sikandin katô igkagi ka Manama tingód katô Batà din. Asal tô manubù na di ágbánnal kani, magunawa dád ka kumagi sikandin na ágbulaló tô Manama, su ándà din bánnali tô igkagi katô Manama tingód katô Batà din. ¹¹Ni gó tô igkagi katô Manama. Ig-bággé ka Manama áknita tô kantayan na ándà ágtamanán, asta ni kantayan ig-bággé ukit katô kapasábbad ta tun ta Batà din. ¹²Tô manubù na igpasábbad dán tun ta Batà ka Manama, duwán kantayan din na ándà ágtamanán. Asal tô manubù na ándà pasábbad tun ta Batà ka Manama, ándà kantayan din na ándà ágtamanán.

Kantayan na ándà ágtamanán

¹³Igsulatta áknihu na igpamaké katô Batà ka Manama ébô kasóddóran yu na duwán kantayan yu na ándà ágtamanán. ¹⁴Ándà máddang ta na padani tun ta Manama. Purisu atin ka duwán pamuyuán ta na nángngà tun ta kakalyag din, maminág gó sikandin áknita. ¹⁵Su isóddóran ta na ágpaminág tô Manama áknita, agad ándin tô pamuyuán ta

kandin, kasóddóran ta gó na matanggap ta tô igpamuyù ta.

¹⁶ Atin ka kitanán yu tô kataladi yu na áglumu ka salà na di makapid kandin tun ta kamatayan, dasal kó para kandin, asta bággén ka Manama tô kantayan tun ta ikému ka salà na di makapid tun ta kamatayan. Duwán gó lumumu ka salà na makapid tun ta kamatayan. Ándà a kagi na kailangan dumasal kó para katô manubù na áglumu ka salà iring kanan.

¹⁷ Salà tô langun na mga áglumun ta na ánnà nángngà, asal duwán salà na di makapid tun ta kamatayan.

¹⁸ Isóddóran ta na di ágpanayun áglumu ka salà tô manubù na inému dán na batà ka Manama, su ágdóppónan

sikandin katô Batà ka Manama ébô di sikandin kadattan i Maibuyan.

¹⁹ Isóddóran ta na mga sakup ki katô Manama, asta isóddóran ta na ágpan-gulu si Maibuyan katô langun manubù na di ágpamaké nit banuwa.

²⁰ Isóddóran ta na igpamanubù tô Batà ka Manama, asta igpénagpát din áknita ka mánnun ta tô kasóddór ta katô bán-nal Manama. Igpasábbad ki tun ta bán-nal Manama asta tun ta Batà din na si Jesu-Cristo. Sikandin tô bánnal Man-ama na ágbággé katô kantayan na ándà ágtamanán.

²¹ Purisu mga gabatà, liliyi yu tô mga ánnà bánnal manama.

Ikaduwa

Sulat I

Juan

Una Basan

Ni ikaduwa sulat i Juan igsulat din tun ta sábbad bayi na ágpamaké na igsalin katô Manama, asta tun ta mga gabatà din. Duwán mga manubù na ágkagi na igkilala i Juan ni bayi asta tô mga gabatà din. Ágkagi tô duma mga manubù na ánnà bánnal bayi asta mga gabatà din tô igsulatan i Juan, asal igsulatan din tô grupo ka mga ágpampamaké, ó tô sábbad simbaan asta tô mga kadumaan dan na mga ágpampamaké.

Kannun ta ikaduwa mabbabà sulat i Juan, igpédu-édu sikandin na paginawaé tô langun dan, asta igpasóddór din kandan tô tingód katô ánnà bánnal taratinurù asta tô tingód katô mga ágtinuruán dan.

1 Sakán na tarapid katô mga ágpampamaké tô igsulat áknikó asta tun ta mga gabatà nu, su sikuna tô sábbad bayi na isalin katô Manama. Tuuwa ágginawa ákniyu, asta ánnà dád sakán tô ágginawa ákniyu asal tô langun pagsik na ikasóddór katô kabánnalan. ²Ágginawaan dé sikiyu su isóddóran ta gó tô kabánnalan asta tumanán ta gó sippang ka ándà ágtamanán.

³Mólà pa ka tabangan ki, kéduwan ki, asta bággayan ki katô kasunayan tikud tun ta Ámmà Manama asta tikud tun ki Jesu-Cristo na Batà din. Matuman ni dini áknita na ikasóddór katô kabánnalan asta igginawaan ka Manama.

Kabánnalan asta ginawa

⁴Tuuwa idayawan su isóddóran ku na marapung tô mga gabatà nu na ágtuman

katô kabánnalan, iring katô igsugù katô Ámmà Manama áknita. ⁵Purisu ágpédu-éduwa áknikó na ágginawaan ku. Ánnà mantu ni sugù na igsulat ku áknikó, asal igsugù ni katô Manama áknita tikud pô tun ta kapamaké ta na kailangan paginawaé ki. ⁶Atin ka ágginawa ki katô Manama, tumanán ta tô mga sugù din áknita, asta igsugù din na kailangan paginawaé kó, su tô gó tô igdinág yu tikud tun ta kapamaké yu.

⁷Marapung dán tô mga áglimbung na igtalap nit banuwa. Ándà dan bánnal na igpamanubù si Jesu-Cristo. Sikandan tô mga taralimbung asta tô mga usig i Cristo. ⁸Purisu banté kó ébô ò kó kalimbungan ikandan asta ébô ò kó kandaan katô pulusán na bággén ákniyu tun ta tapuri álló.

⁹Tô manubù na ágsuwé asta ò ágpanayun ágbánnal katô igtinurù i Cristo ándà igpasábbad tun ta Manama. Asal tô ágpanayun ágbánnal katô igtinurù i Cristo igpasábbad tun ta Ámmà Manama asta tun ta Batà din. ¹⁰Purisu atin ka ágsadun tun ákniyu tô ò ágtinurù katô mga igtinurù i Cristo, yakó ágtanggap kandin tun ta balé yu, asta yakó yu galitaliti. ¹¹Su tô malit-alit kandin makapil katô madat áglumun din.

¹²Marapung pa pád tô ulitán ku áknikó, asal ò ku sulatán, su kakalyag ku na madunna diyán áknikó ébô patóngkóé ki, asta ébô tuu ki kadayawan.

¹³Ágpangumusta áknikó tô mga gabatà katô áknikó tábbé na igsalin katô Manama.

Ikatállu

Sulat I

Juan

Una Basan

Ni ikatállu mabbabà sulat i Juan, igsulat din tun ta rarak din na ánggadanán ki Gayo na tuu din ágginawaan. Si Gayo tó ágpangulun kató sábbad grupo ka mga ágpampamaké. Igdurung i Juan sikandin tingód ka katabang din kató duma mga ágpampamaké. Si Gayo, si Diotrefes asta si Demetrio tó mga taratinurú kató kagi ka Manama na ágtalap tun ta mga simbaan ka mga ágpampamaké. Na, nit sulat ni, igpasóddór i Juan ki Gayo tó tingód kató madat ágkémun i Diotrefes.

1 Sakán na tarapid kató mga ágpampamaké tó igsulat áknikó, Gayo na rarak ku na tuu ku ágginawaan.

²Rarak ku, mólà pa ka madigár é kóddó nu asta madigár é lawa nu iring kató kabákkárran ka kapamaké nu. ³Igsulatta kani su tuuwa idayawan tó igdunggú tó mga kataladi ta asta tó igulit dan kanak tingód kató katuman nu kató kabánnalan. ⁴Ándà makabággé kanak ka tuu dakál dayó ka tandingán kató kadinág ku na ágtákás tó mga gabatà ku kató kabánnalan.

Igdurung i Juan si Gayo

⁵Gayo na ágginawaan ku, ágkasarigan ka gó ka ágdóppónan nu tó mga kataladi ta na gukit diyan áknikó, agad ándà nu kilalayi sikandan. ⁶Igulitan dan tó mga ágpampamaké dini tingód kató ginawa nu kandan. Madigár ka manayun ka tumabang kató mga manubù iring kandan ébò makapanayun dan tun ta panawán dan, su tó gó tó makabággé ka dayó tun ta Manama. ⁷Tó igpanó dan ébò tuminurú tingód ki Jesu-Cristo,

ándà tabang na igtanggap dan tikud tun ta mga ñi ágpamaké. ⁸Purisu sikita na mga ágpampamaké, kailangan tumabang ki kató mga manubù iring kandan ébò makapil ki kató katinurú dan kató kabánnalan.

Si Diotrefes asta si Demetrio

⁹Igsulatta tun ta mga ágpampamaké diyan ákniyu tingód kani, asal ándà tanggap si Diotrefes na igpapidda ka Manama, su malyag sikandin mangulu kató mga ágpampamaké dutun. ¹⁰Purisu ka dumunggú a diyan ákniyu, ulitán ku tó madat áglumun din. Madat tó mga ágkagin din na igimu-imu din ébò dumadat áknami. Asta ánnà nángngà yan, su ñi din ágtanggapán tó mga kataladi na gukit diyan ákniyu, asta ágsapadan din pagsik tó mga tumanggap pád kandan ukit kató kapéwà din kandan tikud tun ta simbaan.

¹¹Rarak ku na ágginawaan ku, yaka giring kató madat áglumun din, asal iringi nu tó madigár. Tó áglumu ka madigár igpasábbad tun ta Manama, asal tó áglumu ka madat ándà sóddór din kató Manama.

¹²Tanggap nu si Demetrio, su ágkagi tó langun ágpampamaké na madigár sikandin, asta ukit kató ágkémun din ágpakitanán din na bánnal tó ágkagin dan. Sikami pagsik makakagi na madigár sikandin, asta isóddóran nu na bánnal tó igkagi dé tingód kandin.

Ágtamanán kani sulat

¹³Marapung pa pád tó ulitán ku áknikó, asal ñi ku sulatán, ¹⁴su kakalyag ku na madunna diyan áknikó ka ñi madugé ébò patóngkóé ki.

¹⁵Mólà pa ka bággayan ka ka kasunayan. Tó mga rarak nu dini ágpangumusta áknikó. Padunggú nu ni kapangumusta ku tun ta langun rarak ta diyan ákniyu.

Sulat I

Judas

Una Basan

Ni libro igsulat i Judas na kataladi i Santiago. Na, si Jesus tô kaké dan tun dád ta innà. Agad si Judas tô adi i Jesus, asal ándà kabantug na sikandin tô adi din, asal igulit si Judas na sikandin tô ágsuguánnán i Jesu-Cristo na Áglangngagán din.

Igsulat si Judas tun ta mga ágpampamaké ébô pasóddórán din kandan tô tingód katô mga ágtinurù ka ánnà bálnal. Dì dan ágrespeto katô Manama, asta ágkagi dan na mému tumanán tô kakalyag ka lawa dan agad madat, su pasinsiyaan ka Manama sikandan ukit katô kédu din. Purisu igsulat si Judas ébô makasóddór tô mga ágpampamaké na matuman supakan ka Manama tô áglumu ka madat.

Nit mabbabà sulat, duwán mga kagi na magunawa katô igsulat tun ta lkaduwa Sulat I Pedro. Ni sulat ágtinurù katô langun manubù na masa ébô kumabákkár tô kapamaké dan na igbággé katô Manama, asta ébô gamitán dan tô kabánnalan na isóddórán dan ébô makatu dan katô mga ágtinurù katô ánnà bálnal.

1 Sakán si Judas na ágsuguánnán i Jesu-Cristo asta kataladi i Santiago.

Igsulatta ákniyu na igsalin asta áginawaan katô Ámmà Manama, asta ágdóppónan i Jesu-Cristo.

²Mólà pa ka inalayun yu ágtanggapán tô kédu, tô kasunayan, asta tô ginawa tikud tun ta Manama.

Ánnà bálnal mga taratinurù

³Mga ágginawaan ku, kakalyag ku gó pád na sumulatta ákniyu tingód katô

katábbus áknita. Asal áknganni kailangan sumulatta asta pédu-éduwa ákniyu ébô magani kó matu katô mga ágtinuruán na ánnà bálnal, su dì mému ka mapalin tô kabánnalan na ágtinuruán tingód katô kapamaké na makasábbad dád igbággé katô Manama tun ta mga sakup din. ⁴Igsulat ku ni su duwán mga manubù na igapil tun ákniyu na dì ágrespeto katô Manama. Limbungan dan pád sikiyu ukit katô ágtinuruán dan na mému ki tumuman katô madat mga kakalyag ta su pasinsiyaan ki gó ka Manama. Sayyan duwán igsulat katô Manama na supakan dan su igéllé dan katô sábbad dád Pangulu asta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

Mga igsupakan katô Manama

⁵Na, isóddórán yu ni, asal kakalyag ku na pasampáttán ku ákniyu na agad igpaluwà ka Manama tô mga rubbad i Israel tikud tun ta Ehipto, asal pángnga katô, igmatayan din tô mga manubù na ándà bálnal kandin. ⁶Sampát yu tô mga panaligan na ándà tuman katô lumu na igsarig tun kandan, asal igtanan dan baling katô góddóan dan tun ta langit. Purisu igbagkás katô Manama ka mga kadina na dì ágkabugtus, asta igpriso din tun ta mangittáng lugar sippang ka dumunggù tô álló ka ruudan dan ikandin. ⁷Sampát yu tô mga taga Sodoma, tô mga taga Gomora, asta tô mga manubù tun ta duma mga lunsud na madani. Iglumu dan pagsik ka salà, su kakalyag dan lumayuk katô ánnà kandan sawa ó duma, asta itaglangan dan agad tô mga ánnà manubù. Igmatayan dan ka apuy ébô makasóddór ki na supakan tô mga

áglumu ka madat ukit katô apuy na di mapadáng ka ándà ágtamanán.^{¶¶}

⁸Iring gó kanan tô madat mga manubù na ágduma-duma ákniyu. Su inapid dan ukit katô mga tagénáp dan, duwán áglumu ka salà tun ta kandan sarili lawa, asta duwán géllé katô igpapangulu ka Manama asta ágbuyas katô mga panaligan ka Manama. ⁹Asal agad tô sábbad matulus panaligan ka Manama na si Miguel ándà buyas ki Maibuyan, su tô igpapulé dan ka sadan tô mému mangé katô lawa i Moises na inaté, ándà kagi si Miguel na ruudan din si Maibuyan tingód katô kabuyas din, asal mà din dád, “Tô Áglangngagán tô sumapad áknikó!”^{§§} ¹⁰Asal ni mga manubù ni ágbuyas katô agad ándin na ándà dan kagpátti. Iring dan katô mga mannanap na di ágpanámdám, su áglumun dan dád tô agad ándin na inayadan dan, asta tô gó tô ágpíd kandan tun ta kadattan. ¹¹Makédu-édu dan! su inéringan dan tô iglumu i Cain na igmaté katô kataladi din. Itaglangan dan tô madat mga lumu ébô manalapi dan iring katô iglumu i Balaam. Igatu dan katô Manama iring katô katu i Core, asal supakan dan.* ¹²Ni mga manubù ni ágdadat katô kapalimudé yu ágkan, su tuu dan ágkan asta ginám, asta ándà kayyà dan. Tô dád sarili dan tô ágpanámdámmán dan. Ándà ágpulusán dan iring katô mangittáng sagulapun na áglayapán ka karamag asta di ágkému udan. Iring dan katô mga kayu na ándà buuy, agad timpo ka kabuuy. Purisu igbéttód dan su ilanás asta igangu dán gó. ¹³Iring dan katô magdakál balud na ágkitanán tô burà na ágluwà tikud tun

ta mga balud, su ágpakitanán dan tô mga makayayyà linumuwan dan. Iring dan katô mga karani na ágsuwé tikud tun ta gukitanan dan. Purisu igtaganá dán katô Manama tô mangittáng lugar na ándà gó kappawaan para óddóan dan sippang ka ándà ágtamanán.

¹⁴Na, si Enoc na ikapittu kógpuwan i Adan igkagi sayyan tingód kandan, na mà din,

“Na, dumunggù tô Áglangngagán na tákkássan katô mga mararan ugis panaligan din.

¹⁵Rumuud sikandin katô langun manubù.

Sumupak sikandin katô langun di ágpamaké tingód katô langun ka madat mga linumuwan dan, asta tingód katô langun ka madat mga kagi dan tingód kandin.”

¹⁶Ni mga manubù ni ágburáng-buráng tingód katô Manama. Di dan ágkanángngaan. Ágpanámdámmán dan tô kakalyag katô kandan sarili. Ágpadadurung dan ukit katô kagi dan. Ágpaniyuk[†] dan katô mga manubù ébô matuman tô kakalyag dan.

Kapasóddór asta katinurù

¹⁷Asal sikiyu na mga ágginawaan, sampát yu tô igkagi dángngan katô mga apostoles ka Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ¹⁸Igkagi sikandan ákniyu, na mà dan, “Tun ta tapuri mga álló dumunggù tô mga manubù na yumamá-yamá ákniyu, asta tumanán dan dád tô madat mga kakalyag dan.” ¹⁹Ni gó tô mga manubù na gimu ka kapókit ébô passae kó. Ágkapid dan katô kakalyag

^{¶¶}1:7 7 Ahaán tô Genesis 19.

^{§§}1:9 9 Ahaán tô Zacarias 3:2.

*1:11 11 Ahaán tô Genesis 4:3-8; Numeros kapitulo 16, asta mga kapitulo 22, 23 asta 24.

[†]1:16 16 Ágpaniyuk, ó mà kagi ágdurung (pag-ulog-ulog).

ka lawa dan. Ándà Ugis Espiritu tun kandan.

²⁰ Asal sikiyu na mga ágginawaan ku, panayun kó patabangé ébô kumasarig tô kapamaké yu. Dasal kó na tákkásson kó katô Ugis Espiritu. ²¹ Papánnù kó katô ginawa ka Manama róggun na gangat kó katô kantayan na ándà ágtamanán na bággén katô Aglangngagán ta na si Jesu-Cristo ukit katô kédu din.

²² Kéduwi yu tô mga ágduwa-duwa. ²³ Tabangi yu tô duma mga manubù ébô makaluwà dan tikud tun ta apuy na supak ka Manama. Kéduwi yu tô mga manubù agad madat é mga linumuwan dan, asal banté kó agó mapil kó katô mga salà dan.

Ágtamanán kani sulat

²⁴ Na, mólà pa ka durungán tô Manama na makému dumóppón ákniyu ébô dì kó madabù tun ta salà, asta makapid ákniyu ébô ándà masawé ákniyu asta duwán dayó yu tun ta saruwan din na ágséllà ka bantug. ²⁵ Mólà pa ka durungán tô sábbad dád gó Manama na Taratábbus ta ukit ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta. Mólà pa ka duwán séllaán din, bantug din, katulusan din, asta pagpangulu din tikud tun ta katigkanayan, áknganni, asta sippang tun ta ándà ágtamanán! Matuman ni.

Igpakita

I Jesu-Cristo Ki Juan

Una Basan

Tô igsulat si Juan kani libro, tugál dán sikandin, asta igóddô tun ta délák purù na ángadanan Patmos. Igpóddô si Juan tun ta purù su isókó tô gobyerno ka Roma kandin tingód katô kólit-ólit din tingód ki Jesu-Cristo. Purisu igpéwà sikandin, asta igpóddô tun ta Patmos na iring na igpriso. Tô igsulat si Juan kani, masig dán sikandin maté.

Igsulat i Juan ni libro ébô pabákkár-rán din tô pusung katô mga ágpamaké ki Jesus. Igsugù tô harì tun ta Roma na mému irrayatan tô langun ágpamaké ki Jesu-Cristo. Purisu marapung tô mga igmatayan.

Igulit i Juan tô igpasóddór i Jesu-Cristo kandin tingód katô malumu ka tapuri álló ka lumónód sikandin asta magóbbó ni banuwa. Marapung tô kasalábbuan na igpakita kandin, asta madalám tô kóbadan kani. Nit libro, ángadanan Nati Karnero si Jesus, su tô inaté sikandin, iring katô karnero na ágmatayan ébô kapasinsiyaan tô salà ka mga manubù. Tun ta tapuri álló, manalu tô Manama ki Maibuyan, asta mangulu tô Manama katô langun.

1 Nit libro, igsulat tô igpakita i Jesu-Cristo. Igsarig ni ka Manama ki Jesu-Cristo asta sikandin tô igulit áknita na mga ágsuguánnán din ébô kasóddóran ta ka ándin tô masig dán matuman na dumunggù. Igpasóddór din ni kanak na si Juan na sábbad ágsuguánnán din ukit ka panaligan na igpapid din dini kanak.

²Igsulatta katô langun na igkita ku, asta ulitán kud áknihu tô tingód katô kagi ka Manama na igulit i Jesu-Cristo.

³Kadayawan tô mga manubù na ág-basa kani mga kagi na igpasulat ka Manama ébô maminág tô дума mga manubù. Kadayawan tô mga manubù na ágpaminág asta ágbánnal katô igsulat ku, su masig dán ni matuman.

Mga sulat tun ta pittu simbaan

⁴Sakán si Juan tô igsulat kani áknihu na mga ágpampamaké tun ta pittu mga simbaan ka probinsya ka Asia. Mólà pa ka tabangan kó asta duwán kasunayan yu tikud tun ta Manama na duwán ákn-ganni, tikud sayyan, asta tun ta tapuri álló. Mólà pa ka tabangan kó asta duwán kasunayan yu tikud tun ta Ugis Espiritu[‡] tun ta saruwan katô gunsadanan ka Manama tun ta langit. ⁵Mólà pa ka tabangan kó asta duwán kasunayan yu tikud tun ki Jesu-Cristo na ágkasarigan tô kagi din asta tagnà inaté na inanté puman, asta ágpangulu katô mga harì nit banuwa. [†]Dakál tô ginawa din áknita, asta igpaluwà kid ikandin tikud tun ta mga salà ta ukit katô dipanug ka kamatayan din tun ta krus. ⁶Igsakup ki ikandin tun ta pagpangulu din. Inému ki ikandin na mga parì katô Ámmà din na Manama. Mólà pa ka sikandin tô durungán asta mangulu ka ándà ágta-manán. Matuman ni.

⁷Na, paminág yu ni kagin ku áknihu. Lumónód si Jesu-Cristo na tákkássan ka mga sagulapun tikud tun ta langit. Kumita kandin tô langun manubù, agad tô langun igmaté kandin. Dumarawit tô langun grupo ka manubù nit banuwa

[‡]**1:4** 1:4 Ugis Espiritu, ó pittu mga espiritu. Ahaán tô Zacarias 4:1-10. Tô numero pittu tô panunggiringan tingód ka kanángngaan katô Ugis Espiritu ó kanángngaan katô áglumun din. Magunawa pagsik tun ta 3:1, 4:5, asta 5:6.

[†]**1:5** 1:5 Ahaán tô Salmo 89:27.

tingód katô máddang dan, su supakan din sikandan.[§] Bánnal ni. Matuman ni.

⁸Tuu matulus tô Áglangngagán na Manama na duwán áknganni, tikud sayyan, asta tun ta tapuri álló. Igkagi sikandin, na mà din, “Sakán tô Alpa asta tô Omega.”**

Igpakita si Jesus ki Juan

⁹Sakán si Juan na kataladi yu tô ig-sulat kani. Iringnga ákniyu, su mallayat tô ginawa ku ágtiis katô kér-rayat na ig-dunggù kanak, su sakán tô igpasakup tun ta pagpangulu ka Manama. Igsu-pakanna ka gobyerno, asta igpapidda tun ta purù na ánggadanan Patmos^{††} tingód katô kólit-ólit ku katô kagi ka Manama na igtinurù i Jesus. ¹⁰Álló ka Linggo róggun igpangadappa katô Áglangngagán, ipánnuanna katô Ugis Espiritu. Duwán igdinág ku na igkagi dadan tun ta bókkóg ku, asta mabákkár tô kagi din iring na kédup ka trum-peta. ¹¹Igkagi sikandin, na mà din, “Sul-at nu ni kitanán nu, asta papid nu tun ta mga ágpampamaké tun ta pittu mga simbaan ka lunsud ka Efeso, Ismirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, asta Laodicea.”

¹²Tô igdinágga katô kagi, igbarir-iringnga ébô kitanán ku tô igkagi kanak. Tô igbariringnga, igkita ku tô pittu mga sulù na bulawan. ¹³Tun ta tángnga-an katô pittu mga sulù, duwán igkita ku

iring na bónnóng katô Igpamanubù.^{‡‡} Kapa tô umpak din, asta bulawan tô iglibád tun ta kapa din. ¹⁴Mapputi tô ulu din iring na kapputi ka óggét na tuu mapputi, asta tô mga mata din iring na apuy na ágrágrág. ¹⁵Ágséllà tô mga paa din iring na burunsi na igpénit tun ta apuy asta igpaséllà. Mabákkár tô kagi din iring na arukán ka mag-dakál mga wayig na garus.^{¶¶} ¹⁶Tun ta kawanan bállad din, igawidan din tô pittu mga karani. Tikud tun ta babbà din, ágluwà tô kampilan na duwán duwa sarab. Pakasirang tô báttuk din iring na sánnang katô malássád álló.^{§§}

¹⁷Tô igkita a kandin, ibantangnga tun ta mga paa din iring na inaté. Asal ig-dappánnanna ikandin ka kawanan bállad din, asta igpatindágga ikandin. Igkagi sikandin, na mà din, “Yaka ágkamád-dangan. Sakán tô katigkanayan asta tô ágtamanán.* ¹⁸Sakán tô manté. Inatéya, asal inatéya puman, asta mantéya gó sippang ka ándà ágtamanán. Sakán tô makanté puman katô mga manubù, asta sakán tô makapapid kandan tun ta Hades.[†] ¹⁹Sulat nu tô igpakita ku áknikó, tô ilumu dán áknganni, asta tô pakitanán ku áknikó na malumu tun ta tapuri álló. ²⁰Pasóddórán kud áknikó tingód katô pittu mga karani na igkita nu na igawidan ku tun ta kawanan bállad ku, asta tô pittu mga sulù na bulawan. Tô pittu mga karani, tô gó tô pittu mga

§1:7 1:7 Ahaán tô Daniel 7:13.

**1:8 1:8 Tô alpa asta tô omega tô una litra asta tô tapuri litra tun ta kinagiyan ka Griego. Tô kóbadan katô igkagi din, “Sakán tô katigkanayan asta tô ágtamanán katô langun.”

††1:9 1:9 Patmos tô sábbad purù na madani tun ta probinsya ka Asia.

‡‡1:13 1:13 Tô kagi “Igpamanubù” iggamit i Jesus, su sikandin tô Manama na igpa-manubù ébô tábbusán ki ikandin tikud tun ta salà ta. Ahaán tô Daniel 7:13; 10:5.

¶¶1:15 1:15 Ahaán tô Ezequias 1:24.

§§1:16 1:16 Ahaán tô Exodo 34:29

*1:17 1:17 Ahaán tô Isaias 44:2,6.

†1:18 1:18 Hades tô ngadan katô góddóan ka mga inaté sippang ka ruudan dan. Ahaán tô Lucas 10:15; Lumu 2:27.

panaligan[‡] na ágtómmóng katô mga ág-pampamaké tun ta pittu mga simbaan, asta tô pittu mga sulù, tô gó pagsik tô pittu mga simbaan.”

Sulat tun ta simbaan ka Efeso

2 Na, igkagi si Jesus kanak, na mà din, “Sulat nu ni kagin ku katô panaligan na ágtómmóng katô mga ág-pampamaké tun ta simbaan ka lunsud ka Efeso. ‘Ni gó tô kagin ku ákniyu. Sakán tô gawid katô pittu mga karani tun ta kawanan ku, asta sakán tô ágpanó-panó tun ta pittu mga sulù na bulawan. ² Isóddóran ku tô áglumun yu. Isóddóran ku na gággár-ággár kó, asta mallayat tô ginawa yu dalám katô katiis yu ka kahirapan. Isóddóran ku na ágsapadan yu tô mga manubù tun ákniyu na áglumu ka madat. Ikinmanan yu tô mga mà kagi apostoles, asta igkita yu na mga bulalón dan. ³ Isóddóran ku na agad ihirapan kó tingód katô kapamaké yu kanak, asal ikatiis kó asta mallayat tô ginawa yu, asta ándà kó gó sungkù. ⁴ Asal isóddóran ku na duwán áglumun yu áknganni na ánnà nángngà, su agad dakál tô ginawa yu kanak dángngan, asal déláak dán tô ginawa yu kanak áknganni. ⁵ Sampát yu tô ágkémun yu dángngan na igtananan yu. Rákkád kó katô mga salà yu, asta lumu yu puman tô madigár, iring katô iglumu yu dángngan. Atin ka di kó rumákkád, madunna tun ákniyu asta kangén ku tô sulù tikud tun ákniyu.[¶] ⁶ Asal ágdu-rungnga ákniyu su ágkaringasaan yu tô madat na áglumun katô mga Nicolaita[§]

na ágkaringasaan ku pagsik. ⁷ Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin katô Ugis Espiritu tun ta mga ág-pampamaké. Tô mga makapanalu ka kadattan, tô gó tô pakannán ku katô mga buuy ka kayu na ágbággé ka kantayan na igpamula tun ta madigár góddóan ka Manama.”^{***}

Sulat tun ta simbaan ka Ismirna

⁸ Na, igkagi si Jesus kanak, na mà din, “Sulat nu ni kagin ku katô panaligan na ágtómmóng katô mga ág-pampamaké tun ta simbaan ka lunsud ka Ismirna. ‘Ni gó tô kagin ku ákniyu. Sakán tô katigkanayan asta tô ágtamanán. Inatéya, asal inatéya puman. ⁹ Isóddóran ku na ágtiis kó katô kérrayat. Isóddóran ku na agad ágkayù-ayuan kó, asal dakál tô kaduwánnan yu tun ta langit. Isóddóran ku na ágbuyas-buyasán kó katô mga Judio. Agad ágkagin dan na bállal dan Judio, asal igpasakup dan ki Maibuyan. ¹⁰ Yakó ágkamáddangan katô kahirapan na masig dán dumunggù ákniyu. Duwán mga manubù tun ákniyu na paprison i Maibuyan ébô kinnaman ka bállal kó ágsarig kanak. Kailangan irrayatan kó tun ta mabbabà timpo na mga sapulù (10) álló. Agad matayan kó, asal sarig kó kanak, su bággén ku ákniyu tô korona ka kantayan na ándà ágtamanán. ¹¹ Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin katô Ugis Espiritu tun ta mga ág-pampamaké. Tô mga makapanalu ka kadattan, tô gó tô di kadattan katô ikaduwa kamatayan.”^{††}

[‡]**1:20** 1:20 Panaligan na ágtómmóng, ó grupo. Tô kagi panaligan tô panunggiringan tingód katô mga grupo ka ág-pamaké tun ta pittu mga simbaan. Magunawa tun ta 2:1,8,12,18; 3:1,7,14.

[¶]**2:5** 2:5 Tô kóbadan katô igkagi din, iwaán din tô mga ág-pampamaké.

[§]**2:6** 2:6 Ánggadanan mga Nicolaita tô mga manubù na igpasakup ki Nicolas na igtinurù katô ánnà kabánnalan. Magunawa pagsik tun ta 2:15.

^{***}**2:7** 2:7 Ahaán tô Genesis 2:9.

^{††}**2:11** 2:11 Tô ikaduwa kamatayan, tô gó tô linó ka apuy. Ahaán tô 20:14.

Sulat tun ta simbaan ka Pergamo

¹²Na, igkagi si Jesus kanak, na mà din, “Sulat nu ni kagin ku katô panaligan na ágtómmóng katô mga ágpampamaké tun ta simbaan katô lunsud ka Pergamo. ‘Ni gó tò kagin ku ákniyu. Sakán tò ágpíd ka kampilan na duwán duwa sarab. ¹³Isóddóran ku na agad góddô kó tun ta lunsud na ágpanguluwan i Maibuyan, asal igсарig kó gó kanak. Ándà kó sungkù ka kapamaké yu kanak agad dángngan tò kamaté ki Antipas na ágkasarigan na igulit-ulit tingód kanak, asta igmatayan tun ta lunsud yu na ágpanguluwan i Maibuyan. ¹⁴Asal isóddóran ku na duwán áglumun yu na di madigár, su duwán manubù tun ákniyu na ágtákkás katô bulaló na igtinurù i Balaam sayyan. Igtinurù sikandin ki Balak katô kapókit ka pagkinnam din katô mga rubbad i Israel. Purisu igkan dan tò ágkakan na igbággé tun ta mga ágmanaman, asta iglayuk dan katô ánnà kandan sawa ó duma. ¹⁵Duwán pagsik mga manubù tun ákniyu na ágtákkás katô bulaló na igtinurù ka mga Nicolaíta. ¹⁶Purisu rákkád kó. Atin ka di kó rumákkád, sékotta madun tun ákniyu ébô matayan ku sikandan ukít katô kampilan na ágluwà tikud tun ta babbà ku. ¹⁷Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin katô Ugis Espiritu tun ta mga ágpampamaké. Tò mga makapanalu ka kadattan, tò gó tò bággayan ku katô mana^f na igtagù para kandan tun ta langit. Bággén ku kandan tò mapputì batu na igsulatan ka mantu ngadan. Tò bággayan ku kani, tò dád gó é makasóddór ka sadan ngadan tò igsulat dutun.”

Sulat tun ta simbaan ka Tiatira

¹⁸Na, igkagi si Jesus kanak, na mà din, “Sulat nu ni kagin ku katô panaligan na ágtómmóng katô mga ágpampamaké tun ta simbaan ka lunsud ka Tiatira. ‘Ni gó tò kagin ku ákniyu. Sakán tò Batà ka Manama. Tò mga mata ku iring na apuy na ágrágrág, asta tò mga paa ku iring na burunsi na igpasélla.^{§§} ¹⁹Isóddóran ku tò mga áglumun yu. Dakál tò ginawa yu kanak. Ágpamaké kó kanak. Ágtabang kó ka duma mga manubù. Mallayat tò ginawa yu dalám ka katiis yu katô kahirapan. Tò áglumun yu áknganni tuu pa madigár ka tandingán katô iglumu yu dángngan. ²⁰Asal isóddóran ku na duwán áglumun yu na di madigár, su mému ákniyu ka ágtinuruan kó katô bayi na si Jezabel na mà kagi propeta. Áglimbung sikandin katô mga ágsuguánnán ku ukít katô katinurù din na mému layukan tò ánnà kandan sawa ó duma, asta mému kánán tò ágkakan na ágbággén tun ta mga ágmanaman.* ²¹Agad igangatan ku sikandin ébô rumákkád katô kalayuk din katô ánnà kandin duma, asal ándà kakalyag din na rumákkád. ²²Purisu supakan ku sikandin, asta dungguan sikandin ka bógók. Atin ka di rumákkád tò mga áglayuk kandin, supakan ku gó sikandan ébô kahirapan dan. ²³Matayan ku tò mga gabatà din ébô kasóddóran katô langun ágpampamaké na sakán tò ikasóddór katô tun dalám ka pusung yu, asta bággén ku tun ta tagsábbad-sábbad ákniyu tò pulusán tingód katô iglumu yu. ²⁴Asal duwán pa kagin ku ákniyu na mga taga Tiatira na ándà tákkás katô madat na ágtinuruán katô

‡‡2:14 2:14 Ahaán tò Numeros 31:16; 25:1-2.

^f2:17 2:17 Mana, ó ágkannán. Ahaán tò Exodo kapitulo 16.

§§2:18 2:18 Ahaán tò Daniel 10:6.

*2:20 2:20 Ahaán tò 1 Hari 16:31; 2 Hari 9:22,30-37.

bayi, asta ándà kasóddóri tô ágkagin dan na madalám kakatigan i Maibuyan. Sáb-bad dád ni kagin ku ákniyu. ²⁵ Panayun kó sarig kanak sippang ka lumónódda. ²⁶ Tô mga makapanalu ka kadattan asta mánnal ka kakalyag ku sippang ka lumónódda, tô gó tô imun ku na mga pangulu katô mga banuwa, ²⁷ iring katô kapapud katô Ámmà ku kanak ébô manguluwa katô mga banuwa. Mangulu kó katô mga manubù tun ta langun banuwa, iring na tukád putó. Mému dan iring na tibud na ipássà, su talun yu sikandan. ²⁸ Bággén ku ákniyu tô karani na ágséllà ka masig dán malló. ²⁹ Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin katô Ugis Espiritu tun ta mga ágpampamaké.”

Sulat tun ta simbaan ka Sardis

3 Na, igkagi si Jesus kanak, na mà din, “Sulat nu ni kagin ku katô panaligan na ágtómmóng katô mga ágpampamaké tun ta simbaan ka lunsud ka Sardis. ‘Ni gó tô kagin ku ákniyu. Dini kanak tô Ugis Espiritu na igpanung-giringan ka pittu mga espiritu, asta tô pittu mga karani na gawidan ku. Isóddóran ku tô áglumun yu. Agad ágkangadanan kó na duwán kantayan yu, asal iring na inaté kó. ² Ánnó kó ébô makataganà kó. Pabákkár yu tô kasarig yu kanak, su masig dán mandà. Isóddóran ku na ánnà nángngà tô áglumun yu tun ta saruwan katô Ámmà ku na Manama. ³ Purisu sampát yu tô kabánnalan na igtinurù ákniyu asta igdinág yu dángngan. Bánnal kó katô kabánnalan, asta

rákkád kó. Atin ka dì kó mánnó, dumunggù a ka dì kó makataganà, iring na kadunggù katô takón, su dì yu kasóddóran ka ándin orasi tô kadunggù ku. ⁴ Tagsábbadé dád tô tun ákniyu na mga taga Sardis na ándà karipai katô madat na áglumun katô дума. Sikandan tô mákkás kanak asta pómpakán ku ka mapputi, su ágkasarigan dan. ⁵ Tô mga makapanalu ka kadattan, tô gó tô pómpakán ku ka mapputi. Dì ku gó péwaán tô mga ngadan dan tikud tun ta libro ka kantayan.† Kumagiya katô Ámmà ku asta tô mga panaligan din na tô gó tô mga sakup ku. ⁶ Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin katô Ugis Espiritu tun ta mga ágpampamaké.”

Sulat tun ta simbaan ka Filadelfia

⁷ Na, igkagi si Jesus kanak, na mà din, “Sulat nu ni kagin ku katô panaligan na ágtómmóng katô mga ágpampamaké tun ta simbaan ka lunsud ka Filadelfia. ‘Ni gó tô kagin ku ákniyu. Sakán tô Ugis, asta ágkasariganna. Sakán tô ágpud ka susi katô Lunsud i David.‡ Atin ka ágpókéan ku tô sállat, ándà palang makasagpáng. Atin ka ágsagpángngan ku tô sállat, ándà palang makapókê.† ⁸ Isóddóran ku na madigár tô áglumun yu. Igpókéan kud tô sállat ébô mukit kó, asta ándà makasagpáng.‡ ⁹ Isóddóran ku na agad ágmalómét kó, asal ágbánnal kó katô kagi ku. Ándà kó bulun na sikiyu tô mga sakup ku. ⁹ Tô mga manubù na isakup i Maibuyan, agad ágkagin dan na bánnal dan Judio, asal ágbulaló dan, su mà kagi dan ágtákkás kanak. Palingkóódán ku sikan-

†3:5 3:5 Ánggadanan “libro ka kantayan” tô libro na igsulatan ka ngadan ka mga manubù na ágbággayan ka kantayan na ándà ágtamanán. Ahaán tô Daniel 12:1.

‡3:7 3:7a Tô pangulu katô lunsud tô ágpud ka susi katô lunsud. Ánggadanan Lunsud i Harì David tô lunsud ka Jerusalem. Ánggadanan Mantu Jerusalem tô mantu góddóan na igimu ka Manama na sumunnad tikud tun ta langit. Ahaán tô 3:12 asta 21:2.

†3:7 3:7b Ahaán tô Isaias 22:22.

§3:8 3:8 Tô kóbadan, ándà makabalabag katô lumun yu para kanak.

dan tun ta tubang yu ébô kasóddóran dan na ágginawaan ku sikiyu.** 10 Igtuman yu tô igsugù ku ákniyu na kailangan mallayat tô ginawa yu dalám ka katiis yu ka kahirapan iring na katiis ku katô kahirapan. Purisu tumómmóngnga ákniyu ébô di kó dungguan ka madat kahirapan na masig dán dumunggù tun ta mga manubù na góddô nit banuwa. 11 Masigad lumónód. Bantayi yu tô kasarig yu kanak ébô ándà makagó katô korona na bággén ku ákniyu ka makapanalu kó. 12 Tô mga makapanalu ka kadattan, tô gó tô imun ku na ágkasarigan, iring na mga sumbál tun ta templo katô Ámmà ku na Manama. Móddô dan gó dutun, asta sulatan ku sikandan katô ngadan ka Ámmà ku na Manama, asta tô ngadan katô lunsud na góddóan katô Ámmà ku, tô lunsud na ánggadan Mantu Jerusalem†† na sumunnad tikud tun ta langit asta tikud tun ta Manama. Sulatan ku sikandan katô mantu ngadan ku.‡‡ 13 Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin katô Ugis Espiritu tun ta mga ágpampamaké.”

Sulat tun ta simbaan ka Laodicea

14 Na, igkagi si Jesus kanak, na mà din, “Sulat nu ni kagin ku katô panaligan na ágtómmóng katô mga ágpampamaké tun ta simbaan ka lunsud ka Laodicea. ‘Ni gó tô kagin ku ákniyu. Sakán tô ánggadan na Amen.’¶ Ágkasarigan asta bállal tô gulitán ku. Sakán tô igtikudan katô langun na igimu ka Manama. 15 Isóddóran ku tô áglumun yu. Ánnà bállal tô ginawa yu kanak. Purisu iring kó na ginámmán na malataggê dád, di magánnó asta di ménit. Mólà pa

ka iring kó na magánnó ginámmán ó ménit ginámmán! 16 Asal su iring kó na malataggê na di magánnó asta di ménit, péwaán ku sikiyu iring na ginámmán na ágluwaán, 17 su agad ágpadaurung kó na ágkaduwánnan kó, asta ándà dán kulang tun ta kaduwánnan yu, asal ándà yu kasóddóri na sikiyu tô makéduédu. Ándà yu kasóddóri na iring kó na ágkayù-ayuan, asta bólóg, asta ándà umpak tun ta saruwan ka Manama. 18 Purisu ni gó tô kagin ku ákniyu. Kangé yu tikud dini kanak tô duwán bállal lagà iring na bulawan na mantu inému ébô bállal kó ágkaduwánnan. Kangé yu tikud dini kanak tô bállal pagtambun katô kayyaan yu iring na umpak na ándà kaburingi ébô katambunan tô kayyaan yu. Kangé yu tikud dini kanak tô bállal makatabang ákniyu iring na bawì na makóli ka mata ébô kumita kó ka kabállalan. 19 Tô mga ágginawaan ku, tô gó tô ágsapadan ku asta ágdisiplinan ku. Purisu rákkád kó, asta piyai yu tô ágkémun yu. 20 Na, ágtindágga nit sállat, asta ágtáktákka. Atin ka duwán maminág katô kagi ku, asta pókéan din tô sállat, mahuwa, asta kumanna duma kandin. 21 Tô mga makapanalu ka kadattan, tô gó tô pónsádán ku madani tun kanak dalám ka pagpangulu ku, iring na igunsadda madani tun ta Ámmà ku pángnga igpanaluwa katô langun. 22 Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin katô Ugis Espiritu tun ta mga ágpampamaké.”

Gunsadanan ka pangulu tun ta langit

4 Na, pángnga igsulatta kani, igkita ku tô sállat na igpókéan tun ta langit!

** 3:9 3:9 Ahaán tô Isaias 60:14.

†† 3:12 3:12a Ánggadan Mantu Jerusalem tô góddóan na igimu ka Manama para óddóan katô mga igsalin din. Ahaán tô kapitulo 21 asta 22.

‡‡ 3:12 3:12b Ahaán tô Isaias 62:2.

¶ 3:14 3:14 Ánggadan si Jesus na “Amen,” su tô kóbadan, “Matuman ni.”

Tô taganà igkagi kanak ka mabákkár iring na kédup ka trumpeta, tô gó tô igkagi puman, na mà din, “Pénék ka dini, su pakitanán ku áknikó tô matuman na dumunggù tun ta tapuri álló.”

²Na, tigkô dád igpidda katô Ugis Espiritu tun ta langit, asta igpakita din kanak tô gunsadanan ka pangulu tun ta langit, asta duwán igunsad dutun!^{§§}

³Madigár tô bónnóng din iring na bónnóng ka batu na ánggadanan haspe asta kornalina na dakál é lagà. Iglibutan tô gunsadanan din katô malunnó binangunan iring na bónnóng ka batu na ánggadanan esmeralda na dakál é lagà.

⁴Iglibutan tô gunsadanan katô duwa pulù áppat (24) mga gunsadanan, asta duwán duwa pulù áppat (24) mga ágpangulun na igunsad dutun. Mapputi tô umpak dan, asta itaguan tô ulu dan ka korona na bulawan. ⁵Igkirám tô gunsadanan ka pangulu, asta igdinág ku tô dalágdág ka kilat. Tun ta saruwan katô gunsadanan ka pangulu, duwán pittu mga sulù na ágrágrág. Tô gó tô pató katô Ugis Espiritu ka Manama na igpanunggiringan ka pittu mga espiritu. ^{*}⁶Tun ta saruwan katô gunsadanan ka pangulu, duwán iring na ranó na matió iring na pangalungan.†

Madani tun ta mga gunsadanan ka pangulu, duwán áppat mannap na matulus. Ipánnuan ka mga mata tô tun ta báttuk dan, asta tô tun ta bókkóg dan. ⁷Tô tagnà matulus mannap iring na liyun, tô ikaduwa iring na baka, tô ikatállu iring na manubù tô báttuk din, asta tô ikappat iring na banug na áglayang.‡ ⁸Duwán ánnám pakpak tun

ta tagsábbad-sábbad katô áppat matulus mannap. Ipánnù tô lawa dan ka mga mata, agad dutun dalám asta tun ta luwà. Dì dan ágsódô ágkanta agad álló asta dukilám, asta ni gó tô kagi katô kanta dan.

“Ugis, ugis, ugis

tô Áglangngagán na matulus Manama. Duwán sikandin tikud sayyan, áknganni, asta tun ta tapuri álló!”[¶]

⁹Manama tô gunsad tun ta gunsadanan ka pangulu, asta sikandin tô manté sippang ka ándà ágtamanán. Sikandin tô ágdurungán katô áppat matulus mannap, asta ágpabantugán dan, asta ágpasalamatan dan. ¹⁰Atin ka ágkanta dan, áglingkóód tô duwa pulù áppat (24) mga ágpangulun tun ta saruwan ka Manama na gunsad tun ta gunsadanan ka pangulu. Ágpangadapán dan sikandin na manté sippang ka ándà ágtamanán. Ágsánnarán dan tô mga korona dan tun ta saruwan din.[§] Ágkanta sikandan, na mà dan,

¹¹“Áglangngagán dé na Manama, sikuna tô nángngà durungán asta pabantugán, asta sikuna tô tuu matulus, Su sikuna tô igimu katô langun, asta tikud tun ta áknikó kakalyag, igimu nu tô langun na duwán áknganni.”

Papel na iglulun asta Nati Karnero

5 Na, duwán papel na igkita ku tun ta kawatan ballad katô igunsad tun ta gunsadanan ka pangulu. Igsulatan tô tun ta dalám asta tô tun ta luwà, iglulun, asta igpatówan ka pittu mga silyo ébô dì bákkán. ²Duwán matulus panali-

§§4:2 4:2 Ahaán tô Ezequias 1:26-28.

*4:5 4:5 Ahaán tô 3:1 asta Zacarias 4:2.

†4:6 4:6 Pangalungan, ó bildo ó salamin. Magunawa tun ta 15:2; 21:18,21.

‡4:7 4:7 Ahaán tô Ezequias 1:10.

¶4:8 4:8 Isaias 6:2-3.

§4:10 4:10 Tô gó tô pató na ágpabbabà-babà dan tun ta Manama.

gan ka Manama na igkita ku, asta igullaó sikandin, na mà din, “Sadan tô nángngà makakas kani mga silyo asta makabákka kani papel?”

³Agad tun ta langit, tun ta bówwó ka banuwa, asta tun ta siráb ka tanà, ándà palang ikita na makabákka asta makabasa kani papel. ⁴Purisu tuuwa igsággó, su ándà palang ikita na makabákka asta makabasa katô papel. ⁵Duwán sábbad ágpangulun na igkagi kanak, na mà din, “Yaka ágsággó, su nángngà tô ánggadan Liyun** na tikud tun ta pamilya i Juda na rubbad i David. Sikandin tô ikapanalu. Purisu sikandin tô makakas kani pittu mga silyo, asta makabákka kani papel.”

⁶Na, duwán igkita ku tun ta tángngaan katô gunsadanan ka pangulu asta tô áppat matulus mannanap asta mga ágpangulun. Duwán Nati Karnero†† na igtindág dutun, asta igkita ku tô mga ulat ka amù ka kamaté kandin sayyan, asal inanté puman sikandin. Duwán pittu mga panga din, asta pittu tô mga mata din na pató katô Ugis Espiritu‡‡ ka Manama na igpapid tun ta kaluwagan ka banuwa. ⁷Igpadani tô Nati Karnero tun ta gunsadanan ka pangulu, asta igkangé din tô papel na iglulun tikud tun ta kawanan bállad katô igunsad dutun. ⁸Tô igkangé din tô papel, iglingkóód tô áppat mga matulus mannanap asta tô duwa pulù áppat (24) mga ágpangulun tun ta saruwan katô Nati Karnero. Igpapad katô tagsábbad-sábbad mga ágpangulun tô alpa na ágpapadagingán asta tô bulawan linipung na ipánnù ka pamammut na ággóbbón. Tô gó tô panunggiringan tingód ka mga kadasal katô mga sakup ka Manama. ⁹Igkanta sikandan ka mantu kanta, na mà dan,

“Sikuna dád tô nángngà makakangé katô papel na iglulun asta makakas katô silyo,

Su sikuna tô igmatayan,

asta ukit katô dipanug nu igtábbus nu tô mga manubù para ka Manama tikud tun ta langun grupo, mga kinagiyan, mga klasi ka manubù, asta mga banuwa.

¹⁰Inému nu sikandan na mga pangulu asta mga parì ka Manama, asta mangulu dan dán tun ta banuwa.”

¹¹Na, tô igsállágga, igdinág ku tô kanta katô marapung mga panaligan na ilimud tun ta gunsadanan ka pangulu tákkás katô áppat matulus mannanap asta tô mga ágpangulun. Tuu marapung tô mga panaligan, su mga mararan mararan dan na di ágkéyap. ¹²Igkanta sikandan ka mabákkár, na mà dan,

“Tô Nati Karnero na igmatayan tô nángngà durungán ta,

Su duwán kandin katulusan, kaduwánan, kapandayan, asta kabákkárran.

Sikandin tô pabantugán ta,

asta pangadapán ta,

asta durungán ta!”

¹³Igdinág ku tô kanta katô langun tun ta langit, tun ta banuwa, tun ta siráb katô tanà, asta tun dalám katô dagat. Igkanta sikandan, na mà dan,

“Nángngà ka durungán sikandin na gunsad tun ta gunsadanan ka pangulu, asta durungán tô Nati Karnero.

Mólà pa ka pabantugán, asta pangadapán, asta duwán kabákkárran ka ándà ágtamanán!”

¹⁴Igtaba tô áppat matulus mannanap, na mà dan, “Matuman ni!”

Iglingkóód tô mga ágpangulun, asta igpangadap dan.

**5:5 5:5 Si Jesus tô igngadan Liyun. Ahaán tô Genesis 49:9.

††5:6 5:6a Ahaán tô Isaias 53:7; Zacarias 4:10.

‡‡5:6 5:6b Ugis Espiritu, ó pittu mga espiritu. Ahaán tô 1:4.

Igakas tô mga silyo tun ta papel

6 Na, igkita ku na igakas katô Nati Karnero tô tagnà katô pittu mga silyo na igpató tun ta papel na iglulun. Igdinág ku tô kagi katô tagnà matulus mannanap, asta iring na dalágdág ka kilat tô kagi din, na mà din, “Sadun ka dini!”

²Na, igkita ku tô mapputi kudà, asta duwán igsaké na igpid ka panà. Igbággayan sikandin ka korona, asta igpapid sikandin ébô talun din tô mga usig din.^{¶¶}

³Tô igakas katô Nati Karnero tô ikaduwa silyo, igdinág ku tô kagi katô ikaduwa matulus mannanap, na mà din, “Sadun ka dini!”

⁴Igluwà tô kudà na tuu mallutù. Tô igsaké, tô gó tô igpapid ébô samukán tô mga manubù nit banuwa. Purisu pamatayé dan. Duwán mallayat kampilan na igbággé tun ta igsaké.

⁵Tô igakas katô Nati Karnero tô ikatállu silyo, igdinág ku tô kagi katô ikatállu matulus mannanap, na mà din, “Sadun ka dini!”

Na, igkita ku tô métám kudà. Duwán igsaké na igpid ka timbangan. ⁶Duwán igdinág ku iring na kagi tun ta tángngaan katô áppat matulus mannanap. Iggagiyan din tô igsaké, na mà din, “Pallayat nu tô lagà ka makan dan, su sábbad dád litro ka trigo na mému bállin ka sábbad abuk ka salapì na denario,^{§§} asta tállu dád litro ka sebada na mému bállin ka sábbad abuk ka salapì na denario. Asal yaka ágpallayat katô lagà ka langis ka olibo asta katô bino!”

⁷Tô igakas katô Nati Karnero tô ikapat silyo, igdinág ku tô kagi katô ikapat

matulus mannanap, na mà din, “Sadun ka dini!”

⁸Na, igkita ku tô mararám kudà. Si Kamatayan tô ngadan katô igsaké, asta si Hades tô ngadan katô ágtalundug kandin. Igpapid dan ébô matayan dan tô ikapat bahin katô mga manubù nit banuwa ukit katô gira, ballus, bógók, asta magani mga mannanap ka kabánássan nit banuwa.

⁹Tô igakas katô Nati Karnero tô ikalima silyo, duwán igkita ku tun ta ligad katô dakál ággóbbówanan tun ta saruwan ka Manama. Igkita ku tô mga gimukud katô mga manubù na igmatayan tingód katô kólit dan ka kagi ka Manama asta katô kapamaké dan ki Jesus. ¹⁰Igullaó sikandan, na mà dan, “Áglangngagán na Matulus, ugis asta ágkasarigan ka. Madugé pa tô karuud nu asta tô kasupak nu katô mga manubù na góddô nit banuwa tingód katô kamaté dan áknamì?”

¹¹Na, duwán mapputi kapa na igbággé tun ta tagsábbad-sábbad kandan. Iggagiyan dan na kailangan mangat dan pa tun ta mabbabà timpo sippang ka makompleto tô langun kadumaan dan na ágsuguánnán asta kataladi dan, su duwán pa matayan iring kandan.

¹²Tô igakas katô Nati Karnero tô ikannám silyo, duwán linug na tuu mabákkár, asta igmangittáng tô álló iring na óggét na tuu métám, asta igmallutù tô bulan iring na dipanug.* ¹³Idabù tô mga karani nit bówwó ka tanà iring na mangngud mga buuy ka kayu igerá na ágkómpad ka duwán mabákkár karamag.† ¹⁴Itángngà tô langit iring na papel na ilulun. Ilubà asta inalín tô langun pabungan asta tô mga purù tikud

¶¶6:2 6:2 Ahaán tô Zacarias 1:8; 6:1-3.

§§6:6 6:6 Tô sábbad abuk ka salapì na denario, tô gó tô tandan ka sábbad dád álló.

*6:12 6:12 Ahaán tô Joel 2:31.

†6:13 6:13 Ahaán tô Isaias 34:4.

tun ta lugar dan. ¹⁵Tô mga manubù, agad mga hari, duma mga manubù na igpangulu, mga pangulu ka sundalo, mga ágkaduwánnan, mga magani, asta langun manubù agad állang ó ánnà, igállás dan tun ta mga takub asta tun ta siráb ka mga magdakál batu tun ta pabungan. ¹⁶Igtawar sikandan katô mga pabungan asta mga magdakál batu, na mà dan, “Tambuni ké, asta sidalungi ké ébô di ké kitanán katô Manama na gunsad tun ta gunsadanan ka pangulu tun ta langit. Állás ké ébô di ké dungguan katô supak tikud tun ta Nati Karnero, ¹⁷su igdunggù dán tô álló ka kasupak dan ka mga manubù, asta ándà palang makaluwà tikud tun ta supak.”[‡]

Igpatówan tô 144 mararan Judio

7 Na, duwán áppat panaligan na igkita ku. Igtindág dan tun ta áppat sunu ka banuwa, asta igpasódô dan tô áppat karamag ébô di ágkaramagan tô tanà, dagat, asta mga kayu. ²Igkita ku tô ássa panaligan na igdunggù tikud tun ta silatan. Igpíd din tô pagpató katô manté Manama. Igtawar sikandin ka mabákkár tun ta áppat panaligan na igbággayan ka Manama katô katulusan ébô dadattan tô tanà asta dagat. ³Igkagi tô panaligan, na mà din, “Yakó ágdadat katô tanà, dagat asta kayu ka di dé pa patówan tô bukád katô mga ágsuguánnán ka Manama ta.”[¶]

⁴Na, idinág ku tô karapungan katô mga manubù na igpatówan. Sábbad gatus kappatan áppat mararan (144,000) tô igpatówan tikud tun ta langun grupo ka mga rubbad i Israel. ⁵Sapulù duwa mararan (12,000) tô manubù na igpatówan tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Juda. Sapulù duwa mararan (12,000) tô igpatówan tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Ruben. Sapulù

duwa mararan (12,000) tô igpatówan tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Gad. ⁶Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Aser. Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Nef-tali. Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Manases. ⁷Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Simeon. Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Levi. Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Isacar. ⁸Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Zabulon. Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Jose. Sapulù duwa mararan (12,000) tô tikud tun ta grupo ka mga rubbad i Benjamin.

Mga manubù tun ta saruwan katô gunsadanan ka Manama

⁹Na, igkita ku tô tuu marapung manubù na di ágkéyap. Tikud dan tun ta langun banuwa, mga grupo, mga klasi ka manubù asta mga kinagiyan. Igtindág dan tun ta saruwan katô gunsadanan ka pangulu, tun ta saruwan katô Nati Karnero. Igumpak dan ka mapputi kapa, asta igawidan dan tô mga daun ka palmera. ¹⁰Igullaó sikandan, na mà dan, “Durungán tô Manama ta na gunsad tun ta gunsadanan ka pangulu, asta durungán tô Nati Karnero, su igpaluwà ké ikandan tikud tun ta kérrayat!”

¹¹Tô langun panaligan iglibut tun ta gunsadanan ka pangulu, mga ágpan-gulun, asta áppat matulus mannanap. Iglíngkóód dan tun ta saruwan katô gunsadanan ka pangulu, asta igpangadap dan ka Manama. ¹²Igkagi sikandan, na

[‡]6:17 6:17 Ahaán tô Malaquias 3:2.

[¶]7:3 7:3 Ahaán tô Ezequias 9:4.

mà dan, “Matuman ni! Sikuna Manama tō durungán dé, pangadapán dé, pasalamatan dé, asta pabantugán dé. Bánnal ka mapandé, matulus, asta makému katô langun sippang ka ándà ágtamanán! Matuman ni.”

¹³Na, duwán sábbad ágpangulun na iginsà kanak, na mà din, “Isóddóran nu ka sadan ni mga manubù na igumpak ka mapputi kapa? Isóddóran nu ka ánda é igtikudan dan?”

¹⁴Igtaba a, na mà ku, “Sir, ikasóddór ka, asal sakán ándà.”

Igkagi sikandin, na mà din, “Sikandan tō igtikud tun ta dakál kérrayat.[§] Iglabaan dan tō kapa dan** ukit ka dipanug katô Nati Karnero ébô tuu kumapputi.¹⁵ Purisu igtindág dan dán tun ta saruwan katô gunsadanan ka Manama. Ágtuman dan katô kakalyag din tun ta templo din agad álló asta dukilám. Ágtómmóngan dan katô Manama na gunsad tun ta gunsadanan ka pangulu.¹⁶ Dì dan gó ballusán. Dì dan gó katákkangan. Dì dan kagáttasan tingód katô kénit ka álló, ó agad ándin klasiyi ka kénit,^{††} ¹⁷su ágdóppónan dan katô Nati Karnero na madani tun ta gunsadanan ka pangulu. Piddán din sikandan tun ta mga sánnáp ka wayig na makabággé ka kantayan. Punasan ka Manama tō langun luhà dan.”^{‡‡}

Igakas tō ikapittu silyo

8 Na, tō igakas katô Nati Karnero tō ikapittu silyo, igtagnáp tō langun tun ta langit dalám ka tángngà ka oras.² Na, igkita ku tō pittu mga panaligan na ágtindág tun ta saruwan ka Man-

ama, asta duwán pittu mga trumpeta na igbággé kandan.³ Duwán ássa panaligan na igpid ka bulawan ágtaguanan ka pamammut. Igpadani sikandin tun ta dakál ággóbbówanan na bulawan tun ta saruwan katô gunsadanan ka pangulu. Duwán dakál pamammut na igbággé kandin na igtákkássan katô mga kadasal ka langun sakup ka Manama.^{¶¶} ⁴Igábál tō pamammut na iggóbbó tun ta ágtaguanan na gawidan katô panaligan tun ta saruwan ka Manama, asta tō ábbál igtákkássan katô mga kadasal katô mga sakup ka Manama.⁵ Na, igipánnù katô panaligan tō ágtaguanan ka baga tikud tun ta dakál ággóbbówanan, asta igdabù din tun ta banuwa. Purisu mabákkár tō dalágdág ka kilat, igséllà tō kirám, asta iglinug.

Mga trumpeta

⁶Na, ikataganà tō pittu mga panaligan ébô midup dan katô pittu mga trumpeta.

⁷Igidup tō tagnà panaligan katô trumpeta din, asta duwán idabù tun ta banuwa iring na magdakál mga ayis iring na mabággat mga batu. Idabù tō apuy na duwán ibalát dipanug. Purisu igóbbó tō ikatállu bahin katô tanà. Igóbbó tō ikatállu bahin ka mga kayu. Igóbbó tō langun ka sigbát.

⁸Igidup tō ikaduwa panaligan katô trumpeta din, asta duwán idabù tun ta dagat iring na tuu dakál pabungan na igrágrág. Purisu tō ikatállu bahin ka dagat inému na dipanug,⁹ asta inaté tō ikatállu bahin ka mga sáddà, asta idattan tō ikatállu bahin ka mga barko.

[§]7:14 7:14a Ahaán tō Daniel 12:1.

**7:14 7:14b Tō kalaba dan katô kapa tō panunggingiran tingód katô kapamaké dan ki Jesus ébô pasinsiyaan ka Manama tō salà dan ukit katô dipanug i Jesus.

††7:16 7:16 Ahaán tō Isaias 49:10; Salmo 121:6.

‡‡7:17 7:17 Ahaán tō Salmo 23:2; Isaias 25:8.

¶¶8:3 8:3 Ahaán tō Salmo 141:2.

¹⁰Igidup tō ikatállu panaligan katō trumpeta din, asta idabù tō dakál karani tikud tun ta langit na ágrágrág iring na sulù. Idabù tō dakál karani tun ta ikatállu bahin ka mga wayig asta mga sánáp. ¹¹Mappait tō ngadan katō karani. Purisu igmappait tō ikatállu bahin ka wayig, asta marapung tō mga manubù na inaté su iginám dan kani.

¹²Igidup tō ikappat panaligan katō trumpeta din, asta igmangittáng tō ikatállu bahin ka álló, igmangittáng tō ikatállu bahin ka bulan, asta igmangittáng tō ikatállu bahin ka mga karani, su inandà tō ikatállu bahin ka iló dan. Purisu ándà palang giló dalám ka ikatállu bahin ka oras ka álló asta dukilám.

¹³Na, igkita ku tō banug na áglayang tun ta kawang-awangan. Igdinág ku tō kagi din na mabákkár, su igullaó tō banug ka makatállu, na mà din, “Makédu-édu gó! Makédu-édu gó! Makédu-édu gó tō mga manubù na góddô tun ta banuwa, su masig dán midup tō tállu pa mga panaligan katō trumpeta dan!”

9 Na, igidup tō ikalima panaligan katō trumpeta din, asta duwán igkita ku iring na karani tun ta banuwa, su taganà sikandin idabù tikud tun ta langit. Igbággayan sikandin ka susi ébô pókéan din tō sagpáng katō bóbbó na ándà ágtamanán tō kadalámman. ²Igpókéan din tō sagpáng katō bóbbó, asta igluwà tō ábbál iring na ágtikud tun ta dakál ággóbbówanan. Tō álló isidalungan asta igmangittáng, su igluwà tō ábbál tikud tun ta bóbbó. ³Igluwà tō marapung mga apang tikud tun ta ábbál, asta igbággayan dan ka katulusan ébô makadadat katō mga manubù ukit katō sággád dan iring na aras ka mananipit. ⁴Igkagiyan sikandan na ñi dan dadattan tō sigbát, tō

mga pamulanán, asta tō mga kayu. Asal mému dan dád dadattan tō mga manubù na ándà pató ka Manama tun ta bukád dan. ⁵Agad mému dan irrayatan tō mga manubù dalám ka lima bulan, asal ñi dan mému matayan tō mga manubù. Iring na aras ka mananipit tō kérrayat dan katō mga manubù. ⁶Dalám katō lima bulan, pamasakán katō mga manubù tō kapókit ébô maté dan, asal ándà kitanán dan. Agad kakalyag dan na maté, asal ñi dan makému.

⁷Tō lawa katō mga apang iring na lawa ka kudà na sakayan katō manubù na gumira. Iring na korona na bulawan tō igtagù tun ta ulu dan. Tō báttuk dan iring na báttuk ka manubù, ⁸mallayat tō ulu dan iring na ulu ka bayi, asta tō ngipán dan iring na ngipán ka liyun. ⁹Tō kagpa dan iring na putó kalasag. Tō iglayang dan, igdagunut tō pakpak dan iring na dagunután ka marapung mga kalesa na ágguyudán ka kudà na ágpalaguy tun ta gira. ¹⁰Tō ikug dan iring na ikug ka mananipit, su duwán sággád ébô makadadat dan katō mga manubù dalám ka lima bulan. ¹¹Hari dan tō panaligan tikud tun ta bóbbó na ándà ágtamanán tō kadalámman. Si Abbadon tō ngadan din tun ta kinagiyan ka Hebreo. Si Apolyon^{§§} tō ngadan din tun ta kinagiyan ka Griego.

¹²Ipángnga dán tō tagnà karasayan, asal duwán pa duwa karasayan na dumunggù.

¹³Na, igidup tō ikannám panaligan katō trumpeta din, asta duwán igdinág ku na igkagi tikud tun ta áppat panga katō dakál ággóbbówanan na bulawan tun ta saruwan ka Manama. ¹⁴Igkagi tō igdinág ku tun ta ikannám panaligan na igpid katō trumpeta, na mà din, “Lángngai nu tō áppat panaligan na igbagkás tun ta dakál Wayig ka Eufates.”

§§9:11 9:11 Tō kóbadan katō duwa ngadan din, Taradadat.

¹⁵Purisu iglángngaan katô ikannám panaligan tô áppat panaligan na igpata-ganà para kani ámmé, bulan, álló asta oras ni, ébô matayan dan tô ikatállu bahin ka mga manubù. ¹⁶Idinág ku tô karapungan katô mga sundalo na ágsaké ka kudà, na duwa gatus milyon (200,000,000). ¹⁷Iring kani tô bónnóng katô mga kudà asta katô mga sundalo na igpakita kanak. Tô mga sundalo na ágsaké duwán mga umpak dan na mal-lutù putó, iring na kallutù ka apuy. Duwán mga umpak dan na malunnó, iring na baták ka batu na ágngadanan sapiro na dakál é lagà. Duwán mga umpak dan na mararag, iring na asupri. Tô ulu katô mga kudà dan iring na ulu ka liyun, asta tikud tun ta babbà dan igluwà tô apuy, tô ábbál asta tô asupri. ¹⁸Inaté tô ikatállu bahin katô mga manubù ukit kani tállu kadattan na apuy, ábbál, asta asupri na igluwà tikud tun ta babbà katô mga kudà dan. ¹⁹Tun ta babbà asta tun ta ikug katô kudà duwán makadadat, su tô ikug dan iring na áppuy na garas, asta tô gó é makadadat katô mga manubù.

²⁰Tô mga manubù na isamà asta ándà matayi katô mga kudà na makadadat, ándà dan rákkád katô mga madat na iglumu dan. Ándà dan sódo ka kapan-gadap dan katô madat mga espiritu asta katô mga ágmanaman na di pakakita, di pakadinág, asta di pakapanó na igimu dan tikud tun ta bulawan, mapputi bu-lawan, burunsi, batu, asta kayu. ²¹Ándà rákkád tô mga manubù katô kamaté dan, katô katimbaluy dan, katô kalayuk dan katô ánnà kandan sawa ó duma, asta katô katakó dan.

Tô panaligan asta tô délák papel

10 Na, igkita ku tô ássa matulus panaligan na igsunnad tikud tun ta langit. Itángngás sikandin ka sagu-

lapun, asta duwán binangunan na ig-pabówwó katô ulu din. Ágséllà tô báttuk din iring na sánnang ka álló, asta tô mga paa din iring na mga sumbál na ágrá-grág. ²Tun ta bállad din igawidan din tô délák papel na ándà luluni. Tô kawatan paa din igpagit din tun ta tángngaan ka dagat, asta tô ibang paa din igpagit din tun ta tanà. ³Igullaó sikandin iring na kagi ka liyun. Tô igullaó sikandin, igkilat ka makapittu. ⁴Tô igkilat ka makapittu, sumulatta pád katô kagi na igdinág ku. Asal igdinág ku tô igkagi tikud tun ta langit, na mà din, “Yaka ágsulat katô igkagi katô pittu mga kilat, su di mému gulitán.”

⁵Na, tô panaligan na igkita ku na igtindág tun ta dagat asta tanà, igtayó sikandin ka kawatan bállad din, ⁶asta igtandó sikandin ukit katô ngadan ka manté Manama sippang ka ándà ágta-manán, tô igimu katô langit, tanà, da-gat, asta langun-langun. Igtandó din na di dán maring-baring, ⁷su ka midup tô ikapittu panaligan katô trumpeta din, tu-manán katô Manama tô kakalyag din na taganà din igulit tun ta mga propeta na ágsuguánnán din sayyan.

⁸Na, igkagi puman kanak tô igdinág ku tikud tun ta langit, na mà din, “Sadun ka tun ta panaligan na igtindág tun ta dagat asta tun ta tanà. Kangé nu tô papel na ándà luluni tun ta bállad din.”

⁹Purisu igsadunna tun ta panaligan, asta igpamuyù ku tô délák papel. Igkagi sikandin, na mà din, “Tanggap nu ni pa-pel, asta kan nu. Mammis iring na tán-náb tun ta babbà nu, asal ka dumunggù ni tun ta gátták nu kumappait.”*

¹⁰Purisu igtanggap ku tô délák papel na igpid katô panaligan, asta igkan ku. Mammis iring na tánnáb tun ta babbà ku, asal tô iglámád ku, igmappait tun ta gátták ku. ¹¹Na, igkagi puman

*10:9 10:9 Ahaán tô Ezequias 2:8-3:3.

tô igdinág ku tikud tun ta langit, na mà din, “Kailangan mulit-ulit ka puman katô ágpakagin ku áknikó tingód katô marapung klasi ka mga manubù, mga banuwa, mga kinagiyan asta mga hari.”

Tô duwa taraulit ka kabánnalan

11 Na, duwán pagtáppáng iring na tukád na igbággé kanak. Duwán igkagi kanak, na mà din, “Tindág ka, asta táppáng nu tô templo ka Manama asta tô dakál ággóbbówanan, asta iyap nu tô mga manubù na ágpangadap dutun. ²Asal yaka ágtáppáng katô plasa tun ta luwà katô templo. Pabayà nù yan, su igbággé tun ta mga ánnà Judio. Sumulung dan katô ugis lunsud ka Jerusalem dalám ka kappatan duwa (42) bulan. ³Papiddán ku tô duwa taraulit na gumpak ka óggét na gimun sako,[†] asta pakagin ku sikandan dalám ka sábad mararan duwa gatus kannámman (1,260) álló.”

⁴Tô duwa taraulit na papiddán din, tô gó tô igtádduan katô panunggiringan sayyan tingód katô duwa kayu olibo asta tô duwa sulù tun ta saruwan katô Áglangngagán na ágpangulu katô langun manubù nit banuwa. ⁵Atin ka duwán dumadat katô duwa taraulit, duwán apuy na lumuwà tikud tun ta babbà dan ébô góbbón tô mga usig dan. Ukit katô apuy, matayan dan tô mga dumadat kandan. ⁶Papiddán tô duwa taraulit ébô dalangan dan tô mga sagulapun ébô dì mudan dalám ka álló ka kapakagi ka Manama kandan. Papiddán dan ébô imun na dipanug tô mga wayig, asta irrayatan dan tô mga manubù nit banuwa ukit katô mga kaddattan agad kadángngan é kakalyag

dan. ⁷Atin ka mapángnga dan mulit-ulit, sulungán dan katô magani mananap na lumuwà tikud tun ta bóbbó na ándà ágtamanán tô kadalámman. Talun katô magani mannanap tô duwa taraulit, asta matayan din sikandan. ⁸Tô mga lawa katô inaté pabayaán tun ta dakál dalan katô ágkabantug lunsud na igmatayan katô Áglangngagán dan na igpansalan tun ta krus. Tun ta panunggiringan tingód katô lunsud, ánggadanan tô lunsud Sodoma[‡] ó Ehipto. ⁹Marapung tô mga manubù na madun tikud tun ta ássa-ássa klasi ka mga manubù, mga grupo, mga kinagiyan asta mga banuwa ébô sumállág dan katô mga lawa katô duwa taraulit dalám ka tállu álló ágtángngà. Dì mému kandan ka lábbángngán tô duwa lawa. ¹⁰Kadayawan tô mga manubù na góddó tun ta banuwa tingód ka kamatayan katô duwa taraulit. Purisu palimudé dan, asta pabággayé dan ka mga gasa, su inaté dán tô duwa propeta na taganá igdadat kandan. ¹¹Asal pángnga ka tállu álló ágtángngà, iganté puman ka Manama tô duwa taraulit, asta igtindág dan. Purisu tuu imáddangan tô mga manubù na igsállág kandan. ¹²Duwán igdinág katô duwa taraulit na igkagi ka mabákkár tikud tun ta langit, na mà din, “Sadun kó dini!”

Na, ibatun tô duwa taraulit tun ta langit na igtákkássan ka sagulapun, asta isállággan katô mga usig dan. ¹³Tigkó dád duwán mabákkár linug, asta idattan tô ikasapulù bahin ka mga balé tun ta lunsud. Pittu mararan (7,000) tô mga manubù na inaté tingód katô linug. Tuu imáddangan tô mga manubù na isamà,

[†]11:3 11:3 Gumpak dan ka óggét na gimun sako, su tô gó tô pató na kailangan rumákkád tô mga manubù na gulitan dan.

[‡]11:8 11:8 Sodoma tô lunsud na madani tun ta Ranó ka Asin na igdadattan ka Manama sayyan ukit katô apuy su tuu madat tô áglumun ka mga taga Sodoma. Ahaán tô Genesis 19:23-26.

asta igdurung dan tô Manama na góddô tun ta langit.

¹⁴Ipángnga dán tô ikaduwa karasayan, asal duwán pa ikatállu karasayan na masig dumunggù.

Ikapittu trumpeta

¹⁵Na, igidup tô ikapittu panaligan katô trumpeta din, asta marapung tô mga igkagi ka mabákkár tun ta langit, na mà dan, “Tô mga pangulu ka manubù isakup dán tun ta pagpangulu katô Áglangngagán ta asta katô kandin Mesiyas.[¶] Mangulu sikandin sippang ka ándà ágtamanán.”[§]

¹⁶Na, iglingkóód tô duwa pulù áppat (24) mga ágpangulun na gunsad tun ta saruwan ka Manama, asta igpangadap dan katô Manama.¹⁷Igkagi sikan-dan, na mà dan, “Áglangngagán dé na Manama na matulus, duwán kad sayyan asta áknganni. Ágpasalamat ké áknikó su igpakita nud na matulus ka, asta igtigkané kad ágpangulu nit banuwa.¹⁸Agad isókó tô mga manubù áknikó, asal igdunggù dán tô álló na sumupak ka kandan, asta tô álló na rumuud ka katô mga manubù na inaté. Ig-dunggù dán tô álló na mággé ka katô pulusán tun ta mga ágsuguánán nu na mga propeta, asta tun ta mga sakup nu asta mga manubù na ágrespeto áknikó agad ágkayù-ayuan ó mallayat é kamanubuan. Igdunggù dán tô álló na matayan nu tô mga manubù na igdadat katô banuwa.”

¹⁹Na, igpókéan tô templo ka Manama tun ta langit, asta igkita ku tô kaban na ágtaguan katô kasabotan ka Manama. Igkirám, mabákkár tô dalágdág ka kilat,

iglinug, asta idabù tô magdakál mga ayis iring na mga batu.

Kasalábbuan tingód katô bayi asta dragon

12Na, duwán dakál kasalábbuan na igkita ku tun ta langit. Igkita ku tô bayi na igumpak katô iring na álló. Duwán bulan tun ta siyung katô mga paa din, asta duwán sapulù duwa (12) karani na igkorona tun ta ulu din.²Masig dán mamasusu tô bayi, asta igul-laó sikandin tingód katô kasakit, su ágpangalalan sikandin.^{**}

³Na, duwán ássa kasalábbuan na igkita ku tun ta langit. Duwán dakál mal-lutù dragon na igkita ku. Pittu tô mga ulu din, sapulù (10) tô mga panga din, asta duwán korona tun ta tagsábbad-sábbad katô ulu din.⁴Ukit katô ikug din, igkarit din tô ikatállu bahin ka mga karani, asta igdabù din tô mga karani tun ta banuwa. Igtindág tô dragon tun ta tubang katô bayi na masig dán mamasusu ébô sékót din kannán tô batà na pamasusun katô bayi.⁵Duwán batà mama na ipamasusu, asta sikandin tô mangulu katô langun manubù nit banuwa, asta ándà makatu kandin. Asal igdag-mit ka Manama tô batà, asta igpid din tun ta gunsadanan din tun ta langit.⁶Igpalaguy tô bayi tun ta disyerto, su duwán lugar na igtaganà katô Manama ébô dóppónan din tô bayi dalám ka sábbad mararan duwa gatus kannámman (1,260) álló.

⁷Na, duwán gira tun ta langit. Si Miguel^{††} tô igpid katô mga panaligan ka Manama, asta igsulung dan tô dragon. Agad igatu tô dragon asta tô mga panali-

[¶]11:15 11:15a Mesiyas tô kagi ka Hebreo na magunawa katô kagi ka Griego “Cristo.” Tô kóbadan kani, “tô isalin ka Manama.” Si Jesu-Cristo tô ánggadanan na Mesiyas.

[§]11:15 11:15b Ahaán tô Daniel 7:14.

^{**}12:2 12:2 Ahaán tô Miqueas 4:10.

^{††}12:7 12:7 Si Miguel tô sábbad pangulu katô mga panaligan ka Manama. Ahaán tô Judas bersikulo 9.

gan din, ⁸ asal italu tô dragon asta tô mga panaligan din, asta igpéwà dan tikud tun ta langit. ⁹Igdabù tô dakál dragon tikud tun ta langit. Sikandin tô áppuy sayyan, asta ánggadanán ki Maibuyan ó Satanas. Katig sikandin áglimbung katô langun manubù tun ta banuwa. Igdabù sikandin asta tô mga panaligan din tun ta banuwa.

¹⁰Na, igdinág ku tô kagi na mabákkár tun ta langit, na mà din, “Igdunggù dán tô álló na tábbusán ka Manama tô mga manubù. Igpakita din dán na matulus sikandin. Igtigkané dán tô pagpangulu ka Manama, asta igpapangulu din dán tô Mesiyas, su igdabù din dán tikud tun ta langit tô ágdimanda tingód katô mga kataladi ta. Dì sikandin ágsódô ágdimanda tingód kandan tun ta saruwan katô Manama dé agad álló asta dukilám. ¹¹Italu dán si Maibuyan katô mga ágpampamaké ukit katô dipanug katô Nati Karnero na igmatayan tun ta krus, asta ukit katô kólit dan tingód ki Jesu-Cristo. Dì dan ágkamáddangan agad matayan dan. ¹²Purisu kailangan kadayawan kó na mga taga langit asta sikiyu na góddô tun ta langit! Asal makédu-édu kó gó na mga taga tanà asta mga taga dagat, su igdunggù dán si Maibuyan tun ákniyu. Tuu isókó sikandin, su isóddóran din na masig dán sikandin supakan!”

¹³Tô ikasóddór tô dragon na igdabù dán sikandin tun ta banuwa, igagtà din tô bayi na igpamasusu ka batà mama. ¹⁴Asal duwán duwa pakpak na iring na pakpak ka dakál banug na igbággé ka Manama tun ta bayi ébô makalayang sikandin tun ta disyerto asta dì kasabban katô dragon. Dópónan sikandin ka Manama dalám ka tállu ámmé ágtángngà. ¹⁵Igpaluwà katô dragon tô dakál wayig tikud tun ta babbà din ébô anudán din tô bayi, ¹⁶asal igtabangan katô tanà tô bayi, su ibób-bówan tô tanà, asta ikahu tô dakál wayig

na igpaluwà katô dragon tikud tun ta babbà din. ¹⁷Purisu isókó tô dragon katô bayi, asta igtigkané sikandin igsulung katô дума mga gabatà katô bayi. Sikan-dan tô ágbánnal katô mga sugù ka Manama asta gulit katô kabánnalan na ágt-inuruán tingód ki Jesus.

Igtindág tô dragon tun ta baklayanán na madani tun ta dagat.

Tô duwa mannanap

13Na, igkita ku tô magani mannanap na igláltó tikud tun ta dagat. Sapulù (10) tô mga panga din, asta pittu tô mga ulu din. Duwán korona na igtagù tun ta tagsábbad-sábbad panga din. Duwán tuu madat ngadan na ágtulád ka Manama na igsulat tun ta mga ulu din. ²Tô magani mannanap na igkita ku iring na magani mannanap ka kabánnássan na ánggadanán leyopardo. Tô mga paa din iring na paa ka mannanap ka kabánnássan na ánggadanán oso. Tô babbà din iring na babbà ka liyun. Igbággé katô dragon tun ta magani mannanap tô katulusan din, tô pagpangulu din, asta tô kapid din. ³Tô sábbad ulu katô magani mannanap duwán dakál amù, asta iring na makamaté. Asal inólian, asta isalábbuan gó tô langun manubù nit banuwa, asta igtákkás dan katô magani mannanap. ⁴Igpangadap dan tô dragon, su sikandin tô igbággé katô pagpangulu tun ta magani mannanap. Igpangadap dan tô magani mannanap, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ándà palang makéring kani magani mannanap, asta ándà makatu kandin.”

⁵Igpabayà pô ka Manama tô kapadadurung katô magani mannanap asta tô katulád din kandin, asta tô kalumu din ka madat dalám katô kappatan duwa (42) bulan. ⁶Tô igkagi sikandin, igtulád din tô Manama, tô góddóan ka Manama tun ta langit, asta tô mga ágpamaké ka Manama na góddô tun datas ta lan-

git. ⁷Igpabayà pô ka Manama tô kasulung katô magani mannanap katô mga sakup ka Manama tun ta banuwa, asta tô kapanalu katô magani mannanap kandan. Inému sikandin na pangulu katô langun grupo, mga klasi ka manubù, mga kinagiyan, asta mga banuwa. ⁸Pangadapán tô magani mannanap katô langun manubù na góddô tun ta banuwa, agad sadan tô mga manubù na ándà kasulat tô ngadan dan tun ta libro ka kantayan. ^{‡‡} Tô ándà pa imuwi tô banuwa, taganà gó igsulat tô mga ngadan dan tun ta libro katô Nati Karnero na igmatayan.

⁹Kailangan maminág kó ébô makagpát kó kani ágkagin ku.

¹⁰Sikiyu na igsalin ébô ámmáttán, matuman kó gó ámmáttán.

Sikiyu na igsalin ébô matayan ukit ka kampilan,

matayan kó gó ukit ka kampilan. ^{¶¶}

Purisu sikita na mga sakup ka Manama, kailangan tumiis ki katô kahirapan, asta kailangan sumarig ki katô Manama.

¹¹Na, igkita ku tô sábbad magani mannanap na igluwà tikud tun ta siráb ka tanà. Duwán duwa panga din iring na panga ka nati ka karnero, asta tô kagi din iring na kagi ka dragon. ¹²Iggamit din tô katulusan katô tagnà magani mannanap ébô piritán din tô mga manubù nit banuwa na mangadap katô tagnà magani mannanap na duwán amù na makamaté na inólian dán. ¹³Marapung tô mga kasalábbuan na igimu katô ikaduwa mannanap, su duwán apuy na igdabù din tikud tun ta langit na igkita katô mga manubù. ¹⁴Ukit katô mga kasalábbuan na igpalumu katô ikaduwa mannanap kandin, iglimbungan din tô mga manubù nit banuwa. Igsugù din sikan-

dan ébô imun dan tô ágmanaman na iring katô bónnóng ka tagnà mannanap na inamù ka kampilan asal ándà kamaté.

¹⁵Igbággé katô ikaduwa mannanap tô lagingawan tun ta ágmanaman na igpému. Purisu ikakagi tô ágmanaman, asta igpamatayan din tô mga manubù na di ágpangadap kandin. ¹⁶Igpatówan din pagsik tô langun manubù tun ta kawanan bállad dan ó tun ta bukád dan, agad ágkangadanan ó di ágkangadanan, agad ágkaduwánnan ó ágkayù-ayuan, agad állang ó ánnà. ¹⁷Ándà makabálli, asta ándà makabarigyà ka di dan patówan katô ngadan ka magani mannanap ó numero katô ngadan din. ¹⁸Kailangan duwán kapandayan katô mubad ka panunggiringan ka numero katô ngadan ka mannanap, su igállás tô ngadan din tun ta numero ka manubù na ánnám gatus kannámman ánnám (666).

Kanta katô mga ágtákkás katô Nati Karnero

14 Na, igkita ku tô Nati Karnero na igtindág tun ta pabungan na ánggadanan Sion. ^{§§} Dutun pagsik tô kadumaan din na sábbad gatus kappatan áppat mararan (144,000) mga manubù. Sikandan tô mga manubù na duwán ngadan katô Nati Karnero asta ngadan katô Ámmà din na Manama na igsulat tun ta bukád dan. ^{*} ²Na, duwán igdinág ku tun ta langit na igkagi iring na arukán ka magdakál mga wayig na garus, asta iring na mabákkár dalágdág ka kilat. Tô kagi na igdinág ku iring na dagingán ka marapung mga ágpadaging ka alpa. ³Igtindág dan tun ta saruwan katô gunsadanan ka pangulu, katô áppat matulus mannanap, asta katô mga ágpangu-

^{‡‡}13:8 13:8 Tingód katô libro ka kantayan, ahaán tô 3:5.

^{¶¶}13:10 13:10 Ahaán tô Jeremias 15:2.

^{§§}14:1 14:1a Sion tô ássa ngadan katô lunsud ka Jerusalem.

^{*}14:1 14:1b Ahaán tô Ezequias 9:4.

lun. Igkanta dan ka mantu kanta. Ándà duma na ikakatig ka mantu kanta katô sábbad gatus kappatan áppat mararan (144,000) mga manubù na itábbus tikud tun ta mga manubù na góddô tun ta banuwa. ⁴Matalláng dan mga manubù su iring dan na mallaki na ándà pa layuk ka bayi. Ágtákkás dan katô Nati Karnero agad ánda é ágsadunan din. Itábbus dan tikud tun ta banuwa, asta inému dan na iring na tagnà buuy na ágbággén tun ta Manama asta tun ta Nati Karnero. ⁵Ándà palang bulaló na igkagi dan, su matal-láng dan.

Tô tállu panaligan

⁶Na, igkita ku tô ássa panaligan na áglayang tun ta kawang-awangan. Igulit din tô madigár gulitán na di ágkapalin tun ta mga manubù na igóddô tun ta kaluwagan kani banuwa, agad tun ta langun banuwa, mga grupo, mga kinagiyan asta mga klasi ka manubù. ⁷Igkagi sikandin ka mabákkár, na mà din, “Respetowi yu tô Manama, asta pabantug yu sikandin, su igdunggù dán tô álló na ruudan din tô mga manubù. Kailangan pangadapán yu sikandin na igimu ka langit, tanà, dagat, asta mga sánnáp.”

⁸Duwán ikaduwa panaligan na igtalundug katô tagnà, asta igullaó sikandin, na mà din, “Idattan dán tô ágkabantug lunsud na ánggadanan Babilonia, su igkinnaman katô mga taga Babilonia tô langun manubù tun ta kaluwagan ka banuwa ébô masakup dan tun ta madat lumu dan.”[†]

⁹Na, duwán ikatállu panaligan na igtalundug katô ikaduwa, asta igullaó sikandin, na mà din, “Atin ka mangadap tô mga manubù katô magani mannap

asta katô ágmanaman na igpému din, asta patówan dan tun ta bukád ó tun ta bállad, ¹⁰supakan dan ka Manama, su ikataganà dán sikandin sumupak, asta ándà kédu din. Supakan ka Manama sikandan ukit ka apuy asta asupri tun ta saruwan katô mga panaligan ka Manama asta tun ta Nati Karnero. ¹¹Mábbál tô apuy katô supak din kandan sippang ka ándà ágtamanán. Agad álló ó dukilám, di gó sumódô tô supak kandan, su igpangadap dan katô magani mannap asta katô ágmanaman na igpému din, asta igpatówan dan ka ngadan katô magani mannap.”

¹²Kailangan tumiis katô kahirapan tô mga sakup ka Manama, tô mga manubù na ágtuman katô mga sugù ka Manama asta ágpamaké ki Jesus.

¹³Na, duwán igdinág ku na igkagi tikud tun ta langit, na mà din, “Sulat nu ni. Agad maté tô mga ágpamaké katô Áglangngagán, asal kadayawan dan.”

Igkagi tô Ugis Espiritu, na mà din, “Kadayawan dan gó su sumódô dan katô lumu dan, asta makapaginawa dan dán, su duwán madigár bággén kandan tingód katô madigár linumuwan dan!”

Supak tun ta banuwa

¹⁴Na, igkita ku tô mapputi sagulapun, asta duwán igunsad dutun na iring na bónnóng katô Igpamanubù.[‡] Duwán korona na bulawan na igtagù tun ta ulu din, asta duwán matam garab na gawidan din. ¹⁵Duwán ássa panaligan na igluwà tikud tun ta templo, asta igtawar sikandin ka mabákkár tun ta igunsad tun ta sagulapun, na mà din, “Gamit nud tô garab nu, asta káttu kad. Igdunggù dán

[†]14:8 14:8 Ahaán tô Isaias 21:9.

[‡]14:14 14:14 Tô kagi “Igpamanubù” tô iggamit i Jesus, su sikandin tô Manama na igpamanubù ébô tábbusán ki ikandin tikud tun ta salà.

tô álló ka kakáttu, su tuu dán malutù tô ágkátun tun ta banuwa.”^f

¹⁶Purisu tô igunsad tun ta sagulapun, iggamit din tô garab din, asta igkát-tuwan din ni banuwa.

¹⁷Na, duwán ássa panaligan na igluwà tikud tun ta templo tun ta langit, asta duwán pagsik matam garab din. ¹⁸Na, igdunggù tô ássa panaligan tikud tun ta dakál ággóbbówanan ka pamammut tun ta templo. Sikandin tô ágtómmóng ka apuy tun ta dakál ággóbbówanan. Igtawar sikandin ka mabákkár tun ta panaligan na igpid ka garab, na mà din, “Gamit nud tô garab nu, asta kangé nud tô mga buuy ka paras tun ta banuwa, su malutù dán.”

¹⁹Purisu iggamit katô panaligan tô garab din, asta igkangé din tô mga buuy ka paras tun ta banuwa. Igdabù din tun ta dakál garikanan ka buuy ka paras na panunggingiran ka supak ka Manama katô mga masalâ-salâ. ²⁰Na, igarik tô mga igkangé tun ta garikanan tun ta luwà ka lunsud, asta sábbad metro ágtángngà tô kadalámman katô dipanug. Igarus tô dipanug tikud tun ta garikanan sippang ka mga tállu gatus (300) kilometro.

Tô mga panaligan na igpid ka mga kadattan

15 Na, duwán ássa dakál kasalábbuan na igkita ku tun ta langit na tuu makasalábbù. Duwán pittu mga panaligan na igpid ka pittu mga kadattan. Ni gó tô ágtamanán ka kadattan, su ni gó tô ágtamanán katô supak ka Manama.

²Duwán igkita ku iring na ranó na tuu matiò iring na pangalungan, asal ibalátan ka apuy. Igkita ku tô mga manubù

na ikapanalu katô magani mannanap, su ándà dan pangadap katô ágmanaman na igpému din, asta ándà dan papató katô numero ka ngadan din. Igtindág dan tun ta ligad katô matiò ranó, asta igpadaging dan tô mga alpa na igbággé ka Manama kandan. ³Igkanta dan katô kanta i Moises[§] na ágsuguánnán ka Manama sayyan, asta tô kanta katô Nati Karnero, na mà dan,

“Áglangngagán na matulus Manama, tuu madigár tô áglumun nu!

Nángngà asta ágkasarigan tô áglumun nu.

Sikuna tô hari tun ta langun banuwa!

⁴Áglangngagán, respetowan ka asta pabantugán ka katô langun manubù, su sikuna dád tô ugis.

Pangadapán ka katô mga manubù tun ta langun banuwa, su igpakita nud na madigár tô áglumun nu.”

⁵Na, pángnga igkanta dan, igkita ku na igpókéan tô templo ka Manama tun ta langit, asta igkita ku tô tun dalám katô Ugis Lugar na ágtaguan katô mga sugù ka Manama na igsulat. ⁶Igluwà tikud tun ta templo tô pittu mga panaligan na igpid katô pittu mga kadattan. Igumpak dan ka mapputi kapa na ágséllà, asta bulawan tô iglibád tun ta kagpa dan.

⁷Duwán pittu mga bulawan linipung na ipánnù katô supak ka Manama na manté ka ándà ágtamanán. Tô gó tô igbággé katô sábbad katô áppat matulus mannanap tun ta pittu mga panaligan. ⁸Ipánnù tô templo ka ábbál na pató katô kabantug asta katulusan ka Manama, asta ándà makahu tun ta templo sippang ka mapángnga tô pittu mga kadattan na igpid katô pittu mga panaligan.

^f14:15 14:15 Ahaán tô Joel 3:13. Magunawa tun ta bersikulo 18.

[§]15:3 15:3 Ahaán tô Exodo 15:1; Salmo 145:17.

Mga linipung na igtaguan katô supak ka Manama

16 Na, duwán igdinág ku tun ta templo na igtawar ka mabákkár tun ta pittu mga panaligan, na mà din, “Pid yu tô pittu mga linipung tun ta banuwa, asta busbus yu, su tô gó tô supak ka Manama.”

²Purisu igpid katô tagnà panaligan tô linipung din, asta igbusbus din tun ta banuwa. Madat asta tuu masakit tô bakukang na igdunggù tun ta mga manubù na igpatówan katô magani mannanap asta igpangadap katô ágmanaman na igpému din.

³Na, igbusbus katô ikaduwa panaligan tô linipung din tun ta dagat. Purisu tô dagat inému na dipanug, iring na dipanug ka manubù na inaté, asta inaté tô langun tun dalám ka dagat.

⁴Na, igbusbus katô ikatállu panaligan tô linipung din tun ta mga wayig asta tun ta mga sánnáp. Purisu tô langun wayig inému na dipanug. ⁵Igdinág ku tô panaligan na igsarigan katô mga wayig, na mà din, “Ugis Manama na duwán ákn-ganni, asta duwán sayyan, matullid tô karuud nu katô mga manubù ákn-ganni, ⁶su igmaté dan katô mga sakup nu asta katô mga propeta nu sayyan. Purisu igpénám nu ka dipanug tô mga igsupakan nu, su tô gó tô nángngà kandan!”

⁷Duwán igdinág ku tun ta dakál ág-góbbówanan na igullaó, na mà din, “Áglangngagán na matulus Manama, nángngà asta matullid tô supak nu katô mga manubù!”

⁸Na, igbusbus katô ikappat panaligan tô linipung din tun ta álló, asta ilapa tô mga manubù ukit katô tuu kénit. ⁹Ilapa dan su tuu igménit tô álló, asta igtulád dan tô Manama na igpapid kani mga kadattan. Asal ándà dan rákkád katô madat lumu dan, asta ándà dan durung ka Manama.

¹⁰Na, igbusbus katô ikalima panaligan tô linipung din tun ta gunsadanan katô magani mannanap, asta igmangitáng tô ágpanguluwan din. Igkagat katô mga manubù tô dilà dan tingód katô kasakit na igdunggù kandan. ¹¹Igtulád dan tô Manama tun ta langit tingód katô mga kasakit asta mga bakukang na inókitan dan. Asal ándà dan rákkád katô madat mga lumu dan.

¹²Na, igbusbus katô ikannám panaligan tô linipung din tun ta dakál Wayig ka Eufrates. Purisu ititti tô wayig ébô makókit tô mga hari na dumunggù tikud tun ta silatan. ¹³Igkita ku tô tállu madat espiritu, asta tô bónnóng dan iring na babbak. Igluwà tô sábbad tikud tun ta babbà katô dragon, igluwà tô ikaduwa tikud tun ta babbà katô magani mannanap, asta igluwà tô ikatállu tikud tun ta babbà katô bulalón propeta.

¹⁴Tô tállu madat espiritu ikému ka mga kasalábbuan, asta igpapid dan i Maibuyan tun ta langun hari tun ta kaluwagan ka banuwa ébô limudán dan tô mga sundalo, su matu dan katô Manama na matulus ka dumunggù tô álló na manalu tô Manama katô langun-langun. ¹⁵⁻¹⁶Purisu iglimud katô tállu madat espiritu tô mga hari asta tô mga sundalo katô mga hari tun ta lugar na ánggadanan Armagedon tun ta kinagiyan ka Hebreo.

Igkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Tô kadunggù ku iring na kadunggù ka takón na di kasóddóran! Kadayawan tô di ágtudug tun ta kadunggù ku, asal gumpak ébô di kitanán na ándà umpak asta di kayyaan tun ta tubang katô mga manubù!”

¹⁷Na, igbusbus katô ikapittu panaligan tô linipung din tun ta karamag, asta duwán igtawar ka mabákkár tikud tun ta gunsadanan ka Manama tun ta templo, na mà din, “Ipángnga dán!”

¹⁸Tigkô dád igkirám, duwán mabákkár dalágdág ka kilat, asta duwán dakál linug. Tikud tun ta katigkanayan ka banuwa, ándà palang manubù na igriyu ka linug iring kani, su tuu igkálláng-kálláng tô tanà. ¹⁹Tô ágkabantug lunsud ka Babilonia ibahin ka tállu, asta idattan tô mga lunsud ka banuwa. Igtuman ka Manama tô tandô din tingód katô mga taga Babilonia. Purisu igpadunguan din sikandan ka supak din, su tuu isókó sikandin. ²⁰Inandà tô langun purù asta tô langun pabungan. ²¹Idabuan tô mga manubù ka magdakál mga ayis tikud tun ta langit iring na magdakál mga batu na kaliman (50) kilo tô kabággat katô tagsábbad-sábbad abuk. Igtulád dan tô Manama su tuu makamáddang tô kadattan.

Ágkabantug madat bayi

17 Na, igpadani kanak tô sábbad panaligan na taganá igpid katô linipung, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tákkás ka kanak, asta pakitanán ku áknikó tô supak ka Manama katô madat bayi na ágkabantug asta gunsad tun ta marapung mga wayig.” ²Iglayukan sikandin katô mga hari ka banuwa, asta ilasing tô mga manubù na góddô tun ta banuwa ukit katô bino na igpénám din kandan ébô lumayuk dan kandin.”

³Na, igpidda katô panaligan tun ta disyerto, asta duwán igpakita katô Ugis Espiritu kanak. Igkita ku tô madat bayi na igsaké ka mallutù magani mannanap. Marapung tô mga ngadan na ágbuyas-buyas ka Manama na igsulat tun ta lawa katô mannanap, asta pittu tô mga ulu din asta sapulù (10) tô mga panga din. ⁴Tô madat bayi igumpak ka mallutù na tuu dakál é lagà iring na gumpakán ka hari. Igtaguan sikandin ka bulawan,

mga batu na dakál é lagà, asta mga perlas. Igawidan din tô bulawan kopa na ipánnù ka mga madat asta maripà tingód ka kalayuk din katô mga ánnà kandin duma. ⁵Tun ta bukád din igsulat tô ngadan na duwán kóbadan na ikallás, “BABILONIA NA ÁGKABANTUG LUNSD, ASTA ÁGTIKUDAN KATÔ MADAT MGA GABAYI ASTA MGA KADATTAN NIT BANUWA.” ⁶Igkita ku na ilasing dán tô madat bayi, su iginám din tô dipanug katô mga sakup ka Manama na igmatayan din su igulit dan tingód ki Jesus.

Tô igkita a katô madat bayi, tuuwa isalábbuan. ⁷Asal igkagi tô panaligan, na mà din, “Yaka ágkasalábbuan, su ulitán kud áknikó tô kóbadan tingód kani madat bayi, asta tingód katô magani mannanap na igsakayan din na pittu tô mga ulu asta sapulù (10) tô mga panga. ⁸Tô magani mannanap na igkita nu, agad manté dángngan, asal ákn-ganni inaté dán. Tun ta mabbabà timpo, lumuwà sikandin tikud tun ta bóbbó na ándà ágtamanán tô kadalámman. Dabuán sikandin tun ta ágsupakanan. Kasalábbuan tô mga manubù na góddô tun ta banuwa na ándà kasulat tô ngadan dan tun ta libro ka kantayan. Tô gó tô libro na igsulat tô ándà pa imuwi ni banuwa. Kasalábbuan dan su tô magani mannanap manté dángngan asta inaté, asal inaté puman.

⁹“Kailangan mapandé tô manubù ébô makagpát kani. Tô pittu mga ulu katô magani mannanap, tô gó tô pittu mga pabungan na gunsadan katô madat bayi. ¹⁰Tô pittu mga ulu katô magani mannanap, tô gó pagsik tô pittu mga hari. Inaté dán tô lima hari, duwán sábbad hari na manté ákn-ganni, asta duwán pa sábbad hari na ándà pa pangulu. Atin ka dumunggu tô ikapittu hari, mangulu

**17:1 17:1 Ahaán tô Jeremias 51:13.

sikandin tun ta mabbabà timpo. ¹¹Tô magani mannanap na manté dângngan asta inaté dán, tô gó tô ikawalu hari, asal magunawa sikandin katô pittu mga hari na ikóna, asta dungguan sikandin ka supak.

¹²“Tô sapulù (10) mga panga na igkita nu, tô gó tô sapulù (10) mga hari na ándà pa pangulu. Asal imun dan na mga hari, asta padângngané dan mangulu na tákkássan katô magani mannanap, asal tun ta mabbabà dád timpo. ¹³Pasábbadé tô panámdám katô sapulù (10) hari, asta pasakup dan katô magani mannanap, asta mánnal dan kandin. ¹⁴Sumulung dan katô Nati Karnero, asal talun din sikandan, su sikandin tô Áglangngagán katô langun ágpangulun, asta sikandin tô Hari katô langun hari.†† Tô mga manubù na ágtákkás katô Nati Karnero, tô gó tô igtawar asta igsalin ka Manama, asta ágkasarigan dan.”

¹⁵Igkagi tô panaligan kanak, na mà din, “Tô mga wayig na igkita nu na igunsadan katô madat bayi, tô gó tô marapung klasi ka mga manubù na di ágkéyap tikud tun ta mga banuwa asta mga kinagiyan. ¹⁶Tô sapulù (10) mga panga na igkita nu asta tô magani mannanap masókó katô madat bayi. Sulungán dan tô bayi, adólan dan, kannán dan tô ákkud din, asta góbbón dan sikandin, ¹⁷su bággayan dan ka Manama ka kakalyag ébô tumanán dan tô ágdantulán din. Purisu pasábbadé dan ka panámdám ébô imun dan na pangulu dan tô magani mannanap sippang ka matuman tô kagi ka Manama na igsulat sayyan. ¹⁸Tô madat bayi na igkita nu, tô gó tô ágkabantug lunsud na ágpangulu katô langun hari ka banuwa.”

Kadattan katô Babilonia

18 Na, igkita ku tô ássa panaligan na igsunnad tikud tun ta langit. Matulus ni panaligan ni, asta igmappawà tô tibuk banuwa tingód katô séllaán din.

²Igullaó sikandin, na mà din,

“Idattan dán. Idattan dán tô ágkabantug lunsud ka Babilonia!

Inému dán góddóan ka madat mga espiritu.

Ipánnuan ka langun ka madat mga espiritu.

Ipánnuan ka langun ka maripà mga manuk ta kayu.‡‡

³Ikataglang tô langun manubù tun ta bówwó ka tanà katô madat mga kakalyag din.

Tô mga hari ka banuwa iglayuk kandin. Iduwánnan tô mga negosyante tun ta banuwa ukit katô madat mga kakalyag din.”¶¶

⁴Na, duwán igdinág ku tun ta langit na igkagi, na mà din, “Sikiyu na igpasakup kanak, iwà kód tikud tun ta lunsud ébô di kó makéring katô mga salà din, asta ébô di kó mapil katô supak na dumunggù kandin. ⁵Atin ka limudán tô mga salà din, dumunggù tun ta langit, su tuu marapung tô mga salà din, asta di gó kalingawan ka Manama. ⁶Agad ándin tô madat na iglumu din, tô gó tô lumun tun kandin, asta makaduwan pa luppián tô suli kandin. Makaduwan pa luppián tô kasuli ka Manama kandin ka tandingán katô kérrayat katô bayi ka дума mga manubù. ⁷Agad igmánnu din tô kapadadurung din asta katuman din katô madat kakalyag din, asal tô suli kandin tô kahirapan asta karanu. Igpánámdám sikandin na su rayna sikandin, di gó maranu iring katô

††17:14 17:14 Ahaán tô Deuteronomio 10:17; 1 Timoteo 6:15; Igpakita 19:16.

‡‡18:2 18:2 Ahaán tô Isaias 21:9.

¶¶18:3 18:3 Ahaán tô Jeremias 25:15,27.

mga balu. ⁸Purisu dalám ka sábbad dád álló, dungguan sikandin katô mga kaddattan na mga bógók, ranu, asta ballus. Góbbón sikandin, su matulus tó Áglangngagán na Manama na rumuud kandin.”

⁹Atin ka kitanán tó ábbál tikud tun ta kagóbbó kandin, sumággó asta maranu tó mga hari na iglayuk kandin asta igpasábbad tun ta madat kakalyag din.

¹⁰Matud dan tun ta madiyù su agó mapil dan katô supak na dumunggù kandin, asta kumagi sikandan, na mà dan, “Makédu-édu gó! Makédu-édu gó tó tuu ágkabantug lunsud na Babilonia! Su tun ta sábbad dád oras, igdungguan ka supak.”

¹¹Sumággó asta maranu tó mga negosyante nit banuwa tingód katô kadadat kandin, su ándà dán málli katô mga ágbarigyaán dan ¹²na bulawan, mapputi bulawan, mga batu na dakál é lagà, mga perlas, mapputi óggét, óggét ka hari na dakál é lagà, mallutù óggét, mga kayu na pamammut, asta marapung klasi ka mga kaduwánnan na igimu tikud tun ta bangkil ka elefante, mga tabla na dakál é lagà, tumbaga, putó, asta batu marmol. ¹³Ándà málli katô mga kaningag, mga anag, pamammut na góbbón, bawì na ángadanan mira, dità na pamammut, bino, langis ka olibo, harina, trigo, mga baka, mga karnero, mga kudà, mga kareton, asta agad mga állang dan.

¹⁴Kumagi tó mga negosyante, na mà dan, “Inandà dán tó mga ágkadigárran nu. Inandaan kad katô langun kaduwánnan nu na dakál é lagà, asta katô mga impán na ágpdadurungán nu, asta dì nud kitanán!”

¹⁵Tó mga negosyante na iduwánnan ukit katô lunsud tumindág tun ta madiyù agó mapil dan katô kadattan. Sumággó asta maranu dan. ¹⁶Kumagi sikandan, na mà dan, “Makédu-édu gó! Makédu-

édu gó tó ágkabantug lunsud! Tó mga manubù diyan igumpak ka madigár mapputi óggét, asta óggét ka hari, asta mallutù. Igtaguan dan ka bulawan, mga batu na dakál é lagà, asta mga perlas! ¹⁷Makédu-édu gó, su dalám ka sábbad dád oras, idattan tó langun ka kaduwánnan din.”

Igpadiyù tó mga tarapid ka barko, asta tó mga ágsaké ka barko, tó mga taralumu ka barko, asta tó langun manubù na ágpapid ka karga tun ta barko. ¹⁸Tó igkita dan katô ábbál tikud tun ta kagóbbó katô lunsud, igullaó sikandan, na mà dan, “Ándà palang lunsud na tuu ágkabantug ka tandingán kani lunsud ni!”

¹⁹Igtagù dan tó barukbuk ka tanà tun ta kandan ulu tingód katô ranu dan. Igsággó dan, asta igullaó sikandan, na mà dan, “Makédu-édu gó! Makédu-édu gó tó ágkabantug lunsud! Iduwánnan tó langun tigatun ka barko na igpid ka kaduwánnan katô lunsud na dakál é lagà! Makédu-édu gó su idattan tó tibuk lunsud dalám ka sábbad dád oras!”

²⁰Kailangan kadayawan kó na taga langit tingód ka kadattan katô lunsud. Kailangan kadayawan kó na mga sakup ka Manama, mga apostoles, asta mga propeta, su igsupakan dán ka Manama tó lunsud tingód katô iglumu din áknuyu!

²¹Na, igpudut katô matulus panaligan tó dakál batu iring na dakál gilingan, asta igdabù din tun ta dagat. Iggagi sikandin, na mà din, “Iring katô batu na igdabù ku, masig dán idattan tó ágkabantug lunsud ka Babilonia, asta dì dán gó kitanán. ²²Dì dán gó dinággán tó dagingán ka mga alpa, asta tó manubù na ágkanta, asta tó dagingán ka plawta asta trumpeta. Dì dán gó kitanán dutun tó mga manubù na katig gimu ka agad ándin, asta dì dán gó dinággán dutun tó dagunután ka gilingan. ²³Ándà dán palang rumákkát ka sulù dutun. Ándà

dán pakasal dutun. Igsupakan tô mga taga Babilonia su igpadadurung tô mga negosyante dutun, asta ukit katô katimbun- baluy katô mga taga Babilonia, ilimbun- gan tô langun manubù tun ta banuwa. ²⁴Igsupakan tô mga taga Babilonia, su sikandan tô igmaté katô mga propeta, katô mga sakup ka Manama, asta katô langun manubù na igmatayan tun ta banuwa.”

Dayó tun ta langit

19 Na, duwán igdinág ku na iring na igullaó tô tuu marapung manubù tun ta langit. Igullaó sikandan, na mà dan, “Durungán tô Manama! Sikandin tô ágtábbus, mabantug asta matulus. ²Mat- ullid asta nángngà tô karuud ka Manama katô mga usig din. Igruudan din dán tô ágkabantug madat bayi na igdadat katô mga manubù tun ta banuwa ukit katô kalayuk din kandan. Igsupakan sikandin ka Manama su igmatayan din tô mga ág- suguánán ka Manama.”

³Igullaó puman sikandan, na mà dan, “Durungán tô Manama! Gábbál tô apuy ka kagóbbó katô ágkabantug lunsud sip- pang ka ándà ágtamanán.”

⁴Na, iglingkóód tô duwa pulù áppat (24) mga ágpangulun asta tô áppat mat- ulus mga mannanap, asta igpangadap dan ka Manama na igunsad tun ta gun- sadanan ka pangulu. Igkagi sikandan, na mà dan, “Ituman dán. Durungán tô Manama!”

⁵Na, duwán igkagi tikud tun ta gun- sadanan ka pangulu, na mà din, “Tô lan- gun yu na mga ágsuguánán ka Manama ta asta ágrespeto kandin, agad ágkayù- ayuan asta mallayat é kamanubuan, du- rung yu tô Manama.”

Kasal katô Nati Karnero

⁶Na, duwán igdinág ku iring na igul- laó tô tuu marapung manubù, iring na

arukán ka magdakál mga wayig asta dalágdág ka kilat. Igullaó sikandan, na mà dan, “Durungán tô Manama! su ig- pangulu dán tô Áglangngagán ta na Manama na matulus. ⁷Kailangan ka- dayawan ki, asta durungán ta sikandin, su igdunggù dán tô timpo ka kasal katô Nati Karnero, asta ikataganà dán tô pakasal kandin. ⁸Duwán umpak na ig- bággé kandin na tuu mapputi óggét asta ándà buring.” Tô kóbadan katô mapputi óggét, tô gó tô nángngà linumuwan katô mga sakup ka Manama tun ta saruwan din.

⁹Na, igkagi tô panaligan, na mà din, “Sulat nu ni. Kadayawan tô mga manubù na iginggat tun ta kalimudan ka kasal katô Nati Karnero.”

Na, igkagi sikandin kanak, na mà din, “Ni gó tô bánnal mga kagi ka Manama.”

¹⁰Na, iglingkóódda tun ta saruwan katô panaligan ébô pangadapán ku sikandin, asal igkagi sikandin, na mà din, “Yaka ágpangadap kanak! Tô Man- ama dád tô nángngà pangadapán nu. Ág- suguánánna dád na iring áknikó asta iring katô mga kataladi nu na gulit-ulit katô kabánnalan tingód ki Jesus.”

Tô kabánnalan tingód ki Jesus, tô gó tô igkagi asta igsulat katô mga propeta ka Manama.

Tô igsaké katô mapputi kudà

¹¹Na, igkita ku tô langit na ipókéan, asta duwán mapputi kudà! Tô igsaké, tô gó tô ánggadanan Ágkasarigan asta Kabánnalan. Nángngà tô karuud din asta kasulung din katô mga usig din. ¹²Tô mga mata din iring na apuy na ágrá- grág. Marapung tô mga korona tun ta ulu din. Duwán ngadan na igsulat tun ta ulu din, asal sikandin dád tô ikasóddór katô

kóbadan.^{§§} ¹³ Tô kapa din igarám tun ta dipanug, asta ánggadanan sikandin Kagi ka Manama. ¹⁴ Igtalundug kandin tô tuu marapung mga sundalo tikud tun ta langit. Igumpak dan ka óggét na tuu mapputi asta ándà buring, asta igsaké dan ka mga kudà na mapputi. ¹⁵ Duwán matam kampilan na ágluwà tikud tun ta babbà din, asta tô gó tô laniban din ébô talun din tô mga pangulu tun ta kaluwagan ka banuwa, asta ándà makatu katô kandin pagpangulu. Pakitanán din kandan tô supak katô Manama na matulus. ¹⁶ Duwán ngadan na igsulat tun ta kapa din asta tun ta bubun din, “HARÌ KATÔ LANGUN HARÌ, ASTA ÁGLANGNGAGÁN KATÔ LANGUN ÁGPANGULUN.”*

¹⁷ Na, igkita ku tô ássa panaligan na igtindág tun ta sánnang katô álló. Igtawar sikandin ka mabákkár tun ta langun manuk na áglayang tun ta kawang-awangan, na mà din, “Sadun kó dini. Palimudé kó, su dakál tô pakannán ka Manama ákniyu. ¹⁸ Kuman kó katô ákkud ka mga hari, mga kapitan, mga sundalo, mga kudà, asta mga manubù na igsaké ka kudà. Kannán yu tô ákkud katô langun manubù, agad állang asta ánnà állang, agad ágkayù-ayuan asta mallayat é kamanubuan.”

¹⁹ Igkita ku tô magani mannanap asta tô mga hari tun ta banuwa na igtákkásan katô mga sundalo dan. Ilimud dan ébô sumulung katô igsaké tun ta mapputi kudà asta katô mga sundalo din na tikud tun ta langit. ²⁰ Tô igsulung dan, inammát tô magani mannanap, asta tô ánnà bánnal propeta na taganà igimu katô mga kasalábbuan ukit ka katulusan katô magani mannanap ébô makalimbung katô mga manubù na igpatówan

katô magani mannanap, asta katô mga igpangadap katô ágmanaman na igpému din. Igdabù tô magani mannanap asta tô ánnà bánnal propeta din tun ta linó ka apuy na duwán asupri na ágrágrág. ²¹ Asal igmatayan tô mga sundalo dan ukit katô kampilan na ágluwà tikud tun ta babbà katô igsaké na mapputi kudà. Ibássug tô langun manuk ta kayun na igkan katô ákkud dan.

Tô sábbad mararan ámmé

20 Na, igkita ku tô panaligan na ig-sunnad tikud tun ta langit. Igpíd din tô susi katô bóbbó na ándà ág-tamanán tô kadalámman, asta duwán dakál kadina na igbitbit din. ² Igámmát din tô dragon na áppuy sayyan na si Maibuyan. Igbagkás din ni dalám ka sábbad mararan (1,000) ámmé. ³ Igdabù din tô dragon tun ta bóbbó na ándà ág-tamanán tô kadalámman, igsagpángngan din tô bóbbó, asta igpatówan din tô sálat ébô di makalimbung tô dragon katô mga manubù tun ta langun banuwa. Pángnga ka sábbad mararan (1,000) ámmé, lánngaan sikandin asal tun dád ta mabbabà timpo.

⁴ Na, igkita ku tô mga gunsadanan ka pangulu. Igunsad dutun tô mga manubù na igsalin ébô rumuud.† Igkita ku tô mga gimukud katô mga manubù na igtampáddan ka alig tingód katô kólit-ólit dan tingód ki Jesus asta tingód katô katinurù dan ka kagi ka Manama, su ándà dan pangadap katô magani mannanap ó ágmanaman na igpému din, asta ándà dan papató‡ tun ta bukád dan ó bállad dan. Inanté dan puman, asta igpangulu dan na дума i Cristo dalám ka sábbad mararan (1,000) ámmé. ⁵ Tô gó tô tagná

§§19:12 19:12 Ahaán tô Daniel 10:6.

*19:16 19:16 Ahaán tô Deuteronomio 10:17; 1 Timoteo 6:15; Igpakita 17:14.

†20:4 20:4a Ahaán tô Daniel 7:9,22,27.

‡20:4 20:4b Papató, ó pamarka.

kanté puman ka Manama katô mga manubù na inaté, su ándà din pa antayi puman tô duma mga inaté rôggun na ándà pa kapángnga tô sábbad mararan (1,000) ámmé.⁶ Kadayawan asta ugis tô mga manubù na antén puman ka Manama tun ta tagnà kanté din! Dì dan dunguan ka ikaduwa kamatayan,⁴ asal imun dan na mga parì na ágtuman ka kakalyag ka Manama asta i Cristo. Mangulu dan duma ki Cristo dalám ka sábbad mararan (1,000) ámmé.

Igdabù si Maibuyan tun ta linó ka apuy

⁷Pángnga katô sábbad mararan (1,000) ámmé, lángnga si Maibuyan tikud tun ta igprisowan kandin,⁸ asta limbungan din tô mga manubù tun ta kaluwagan ka banuwa, tô banuwa na ánggadan Gog asta Magog. Limudán i Maibuyan sikandan ébô sumulung dan tun ta mga sakup ka Manama. Marapung tô mga manubù na limudán din iring na karapungan katô mga baklayan tun ta dagat na dì ágkéyap.⁸ ⁹Atin ka panó dan, tumalap dan tun ta kaluwagan ka tanà, asta libutan dan tô kampo katô mga sakup ka Manama asta tô lunsud na ágginawaan din. Asal dabuan ka Manama sikandan ka apuy tikud tun ta langit, asta maté dan.¹⁰ Si Maibuyan na iglimbung kandan dabuán tun ta linó ka apuy asta asupri na taganà igdabuan katô magani mannap asta katô ánnà bánnal propeta din. Supakan dan dutun agad álló asta dukilám sippang ka ándà ágtamanán.

Kapángngaan ka karuud

¹¹Na, igkita ku tô dakál mapputi gunsadanan ka pangulu, asta duwán igunsad dutun. Inandà tô tanà asta tô langit, asta dì dán ágkitanán.¹² Na, igkita ku tô mga inaté agad mallayat é kamanubyan asta ágkayü-ayuan. Igtindág dan tun ta saruwan katô gunsadanan ka pangulu. Igbákka tô mga libro. Igbákka pagsik tô libro ka kantayan. Igruudan dan ukit katô igsulat tun ta mga libro tingód katô linumuwan dan.^{**13} Igluwà tô mga inaté tikud tun ta dagat, tikud tun ta tanà, asta tikud tun ta Hades. Igruudan tô langun dan tingód katô linumuwan dan.¹⁴ Igdabù tun ta linó ka apuy tô kamatayan asta tô Hades. Tô linó ka apuy, tô gó tô ikaduwa kamatayan.¹⁵ Tô manubù na ándà kitayi tô ngadan din tun ta libro ka kantayan, tô gó tô igdabù tun ta linó ka apuy.

Mantu langit asta mantu banuwa

21 Na, duwán mantu langit asta mantu banuwa na igkita ku, su ibullasan tô tagnà langit asta tô tagnà banuwa, asta inandà dán tô dagat.² Igkita ku tô ugis lunsud na ánggadan Mantu Jerusalem^{††} na igpasunnad katô Manama tikud tun ta langit. Ni lunsud ni ikataganà dán, iring katô ágkasalán bayi na igumpak dán para ka kasal asta ikataganà dán sumumar katô mama na kalyagan din.³ Na, duwán mabákkár kagi na igdinág ku tun ta gunsadanan ka pangulu, na mà din, “Na, móddô dán tô Manama tun ta mga manubù. Móddô sikandin duma kandan. Imun din sikandan na kandin mga manubù. Sikandin

⁶20:6 20:6 Ahaán tô 20:14.

⁸20:8 20:8 Ahaán tô Ezequias 38:1-23.

^{**}20:12 20:11-12 Ahaán tô Daniel 7:9-10.

^{††}21:2 21:2 Ánggadan Mantu Jerusalem tô góddóan na igimu ka Manama para óddóan katô mga manubù na igsalin din.

tô dumóppón kandan, asta sikandin tô ágsarigan dan. ⁴Punasan din tô luhà tun ta mga mata dan. Ándà dán palang maté. Ándà dán maranu. Ándà sumággó. Ándà palang kabógókan, su inandà dán tô tagnà banuwa.”^{‡‡}

⁵Na, igkagi tô igunsad tun ta gunsadanan ka pangulu, na mà din, “Paman-tun ku tô langun.”^{¶¶}

Igkagi sikandin, na mà din, “Sulat nu ni, su ágkasarigan asta bánnal ni kagi na igdinág nu.”

⁶Na, igkagi sikandin kanak, na mà din, “Ituman dán! Sakán tô Alpa asta tô Omega,^{§§} su sakán tô katigkanayan asta tô ágtamanán. Pénámmán ku tô mga ágkatákkangan tun ta sánnáp ka wayig na ágbággé ka kantayan, asta di ku pabayadan.”^{*7} Duwán pulusán na bág-gén ku tun ta mga manubù na maka-panalu ka kadattan, su imunna na Man-ama dan, asta imun ku sikandan na mga gabatà ku. ⁸Asal tô mga talón, tô mga di ágpanayun ka kasarig dan kanak, tô mga masalà-salà, tô mga taramaté, tô áglayuk ka ánnà kandan sawa ó duma, tô ágtim-baluy, tô ágpangadap ka mga ágmanaman, asta tô langun bulalón, tô sadunan dan tô linó ka apuy asta asupri. Tô gó tô ikaduwa kamatayan.”

Mantu Jerusalem

⁹Na, igpadani kanak tô sábbad katô pittu panaligan na taganà igbusbus katô pittu kadattan tikud tun ta pittu linipung dan. Igkagi sikandin, na mà din, “Sadun ka dini, su pakitanán ku áknikó tô bayi na mému dán sawa katô Nati Karnero.”

¹⁰Na, ipánnuanna katô Ugis Espiritu, asta igpidda katô panaligan tun ta

pabungan na tuu mallayat. Igpakita din kanak tô ugis lunsud ka Jerusalem na ig-pasunnad katô Manama tikud tun ta lan-git. ¹¹Duwán séllaán ka Manama dutun. Igséllà tô lunsud iring na mga batu na dakál é lagà, iring na haspe, asta matiò iring na pangalungan. ¹²Tuu mallayat tô koral na áglibut katô lunsud, asta sapulù duwa (12) tô mga sállat. Sapulù duwa (12) tô mga panaligan tun ta mga sállat. Igsulatan tô sállat katô ngadan ka sapulù duwa (12) grupo katô mga rubbad i Is-rael. ¹³Duwán tállu mga sállat dadan tun ta silatan, tállu tô mga sállat dadan tun ta norte, tállu tô mga sállat dadan tun ta sur, asta tállu tô mga sállat dadan tun ta salláppan. ¹⁴Sapulù duwa (12) tô mag-dakál mga batu na igpónsadan katô mal-layat koral, asta igsulatan tô batu katô mga ngadan katô sapulù duwa (12) mga apostoles katô Nati Karnero.

¹⁵Tô panaligan na igkagi kanak ig-pid katô pagtáppáng na bulawan iring na tukád ébò táppángngán din tô lunsud, tô mga sállat, asta tô koral.

¹⁶Magunawa tô kallayatan, tô kaluwa-gan asta tô kadakállan katô lunsud. Tô igtáppáng sikandin katô lunsud, duwa mararan áppat gatus (2,400) kilometro tô kallayatan. Magunawa tô kaluwa-gan, tô kallayatan, asta tô kadakállan.

¹⁷Igtáppáng din pagsik tô kallayatan katô koral, kannámman áppat (64) met-ros. Magunawa tô kallayatan katô metro na iggamit katô panaligan asta katô metro na ággamitán ta. ¹⁸Igimu tô mal-layat koral ka mga batu na dakál é lagà na ánggadanan haspe, asta igimu tô lunsud ka bánnal bulawan na matiò iring na pangalungan. ¹⁹Tô magdakál

^{‡‡}21:4 21:4 Ahaán tô Isaias 25:8.

^{¶¶}21:5 21:5 Ahaán tô Isaias 43:19.

^{§§}21:6 21:6a Tô alpa asta tô omega tô una litra asta tô tapuri litra tun ta kinagiyan ka Griego. Tô kóbadan katô igkagi din, “Sakán tô katigkanayan asta tô ágtamanán katô langun.”

^{*}21:6 21:6b Ahaán tô Isaias 55:1.

mga batu na igpónsadan katô mallayat koral, tô gó tô igtaguan ka marapung mga klasi ka batu na dakál é lagà. Haspe tô tagnà, sapiro tô ikaduwa, agata tô ikatállu, esmeralda tô ikapat, ²⁰ onise tô ikalima, kornalina tô ikannám, krisolito tô ikapittu, birilo tô ikawalu, topasyo tô ikasiyó, kriso-praso tô ikasapulù, hasinto tô ikasapulù sábbad, asta amatista tô ikasapulù duwa. ²¹ Perlas tô sagpáng katô sapulù duwa (12) sállat, su igimu tô tagsábbad-sábbad sagpáng ka sábbad dád dakál perlas. Tô dakál dalan katô lunsud igimu ka bánnal bulawan na matiό iring na pangalungan.

²² Ándà templo na igkita ku tun ta lunsud, su taddô tô Áglangngagán na matulus Manama asta tô Nati Karnero na ág-pangadapán dan. ²³ Ándà ágkailanganán katô séllaán ka álló ó bulan nit lunsud ni, su tô Manama tô ágséllà dutun, asta tô Nati Karnero tô sulù dutun. ²⁴ Tô langun manubù tun ta kaluwagan ka banuwa kappawaan katô séllaán tikud tun ta lunsud. Piddán ka mga hari ka banuwa tô kaduwánnan dan tun ta lunsud. ²⁵ In-alayun ágpókéan tô mga sállat katô lunsud ka álló, asta ándà palang dukilám dutun. ²⁶ Mid tô mga manubù katô mga kaduwánnan dan na tuu dakál é lagà tun ta lunsud. ²⁷ Asal dì makahu tô mga maripà asta tô mga áglumu ka madat ó ágbulaló. Asal tô mga manubù na isulat tô ngadan dan tun ta libro ka kantayan katô Nati Karnero, tô dád gó é makahu tun ta lunsud.

22 Na, igpakita katô panaligan kanak tô wayig na ágbággé ka kantayan na tuu matiό iring na pangalungan, asta ágsánnáp tun ta gunsadanan katô Manama asta katô Nati Karnero. ² Gukit tô wayig tun ta tángngaan ka dakál dalan tun ta lunsud. Tun ta ligad katô wayig duwán mga kayu na ágbággé ka kantayan. Sapulù

duwa (12) tô mga klasi ka buuy katô kayu, asta ágbuuy kada bulan. Tô daun katô kayu ágbawián katô mga manubù. ³ Ándà dán palang kitanán dutun na ágkasókówan ka Manama.

Dutun tô gunsadanan katô Manama asta katô Nati Karnero, asta ágpan-gadapán tô Manama katô mga ágsuguán-nán din. ⁴ Kumita dan katô bónnóng ka Manama, asta ngadan din tô sulatán tun ta mga bukád dan. ⁵ Ándà dán dukilám dutun. Purisu dì dan dán ágkailanganán tô mga sulù ó tô séllaán ka álló dutun, su tô Áglangngagán na Manama tô ágséllà kandan. Mangulu dan duma katô Manama sippang ka ándà ágtamanán.

Lumónód tô Áglangngagán

⁶ Na, igkagi tô panaligan kanak, na mà din, “Ágkasarigan asta bánnal ni mga kagi na igdinág nu, su tô Áglangngagán na Manama na igpakagi katô mga propeta din sayyan, igpapid din tô panaligan din ébô pakitanán katô mga ágsuguánnán din ka ándin tô masig dán malumu.”

⁷ Ágkagi tô Áglangngagán, na mà din, “Na, masig ad dumunggù. Kadayawan tô mga manubù na mánnal katô mga kagi na igpasulat ku nit libro.”

⁸ Sakán si Juan, asta igdinág ku asta igkita ku tô igsulat ku kannun. Tô igdinágga kani asta tô igkita a kani, iglingkóódda tun ta saruwan katô panaligan na igpakita kani kanak ébô pangadapán ku sikandin. ⁹ Asal igkagi sikandin, na mà din, “Yaka ágpangadap kanak! Tô Manama dád tô nángngà pangadapán nu. Ágsuguánnánna dád na iring áknikó asta iring katô mga kataladi nu na mga propeta ka Manama, asta iring katô mga manubù na mánnal katô kagi na igsulat nu nit libro.”

¹⁰ Na, igkagi sikandin kanak, na mà din, “Yaka gállás kani mga kagi na igpasulat ka Manama nit libro, su masig dán

ni matuman. ¹¹ Manayun pa lumumu ka madat tō mga áglumu ka madat, asta manayun pa manámdám ka maripà tō mga ágpanámdám ka maripà. Asal tō mga áglumu ka madigár asta nángngà tun ta saruwan katō Manama manayun pa lumumu ka madigár asta nángngà.”

¹² Iggagi si Jesus, na mà din, “Na, di dán madugé lumónódda, asta duwán pulusán na bággen ku tun ta langun manubù tingód katō mga linumuwan dan. ¹³ Sakán tō Alpa asta tō Omega, sakán tō ikóna asta tō tapuri, asta sakán tō katigkanayan asta tō ágtamanán katō langun.”

¹⁴ Kadayawan tō mga manubù na iglaba katō kapa dan,† su mému dan kuman katō mga buuy ka kayu na ágbággé ka kantayan, asta mému dan mahu tun ta mga sállat katō lunsud. ¹⁵ Asal di makahu tun ta lunsud tō mga áglumu katō makayayyà, tō mga ágsalamangka, tō áglayuk katō ánnà kandan sawa ó duma, tō mga taramaté, tō ág-pangadap ka mga ágmanaman, asta langun bulalón.

¹⁶ “Sakán si Jesus na igpapid katō panaligan ku tun áknikó ébò ulitán ni kagi ku tun ta mga ágпамaké kanak tun ta mga simbaan. Sakán tō rubbad i David na igtandò sayyan. Sakán tō ágtawarán na karani na ágséllà ka masig dán malló.”‡

¹⁷ Ággagi ákniyu tō Ugis Espiritu asta tō bayi na kasalán katō Nati Karnero, na mà dan, “Sadun kó dini.”

Asta tō mga ágpaminág kani kailangan kumagi tun ta mga kadumaan yu, na mà yu, “Sadun kó dini.”¶

Agad sadan tō mga ágkatákkangan, papadani yu. Agad sadan tō mga duwán kakalyag, mému dan minám katō wayig na ágbággé ka kantayan na ándà bayad.

Ágtamanán kani sulat

¹⁸ Ni gó tō kagin ku tun ta langun na maminág kani mga kagi na igpasulat ka Manama nit libro. Atin ka duwán dumugang kani libro, dugangán ka Manama tun kandin tō mga kadattan na igulit ku nit libro. ¹⁹ Atin ka duwán mangé ka mga kagi tikud kani libro na igpasulat ka Manama, kangén ka Manama tikud tun kandin tō bahin din katō mga buuy ka kayu na ágbággé ka kantayan, asta di sikandin pahun tun ta ugis lunsud na igulit ku nit libro.

²⁰ Si Jesus tō ágpasóddór na bánnal ni igsulat ku, asta igkagi sikandin, na mà din, “Bánnal gó na masiggad lumónód.”

Matuman ni. Áglangngagán Jesus, mólà pa ka lumónód kad!

²¹ Mólà pa ka kéduwan katō Áglangngagán na si Jesus tō langun yu na mga sakup ka Manama. Matuman ni.

†22:14 22:14 Tō kalaba ka kapa dan tō panunggiringan tingód katō kapamaké dan ki Jesus ébò pasinsiyaan ka Manama tō salà dan ukit katō dipanug i Jesus.

‡22:16 22:16 Ahaán tō Isaias 11:1,10.

¶22:17 22:17 Ahaán tō Isaias 55:1.